

III. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI GENÇ AKADEMİSYENLER KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

10-13 MAYIS 2026
BAKÜ, AZERBAYCAN

SATIR
YAYINLARI

**III. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI
GENÇ AKADEMİSYENLER KONGRESİ**

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editörler

Dr. Yunus KOCABIYIK
Cihad İslam YILMAZ
Dr. Ömer Faruk KARAMAN

III. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI
GENÇ AKADEMİSYENLER KONGRESİ
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editörler: Dr. Yunus KOCABIYIK
Cihad İslam YILMAZ
Dr. Ömer Faruk KARAMAN

Satır Yayınları : 007

© Satır Yayınları.

Bu kitabın tüm hakları saklıdır. Yayın Hakları Satır Yayınlarına aittir. Kitabın hiçbirbölümü yayıncının izni olmadan fotokopi ve bilgisayar ortamında yeniden üretilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

1. Baskı, 2026

Genel Yayın Yönetmeni: Dr. Mustafa Murat BATMAN

Yayın Yönetmeni: Dr. Necmettin AYAN

Kapak ve İç Tasarım: Genç Akademisyenler Birliği

Sertifika No: 52518

KÜTÜPHANE KARTI

Editör: Kocabiyık, Yunus, Yılmaz, Cihad İslam, Karaman, Ömer Faruk,
III. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI GENÇ AKADEMİSYENLER KONGRESİ BİLDİRİ
ÖZETLERİ KİTABI

1. Baskı, 17x24 cm 888 sayfa.

ISBN: 978-605-73290-6-6

1. Türk Dünyası 2. Kongre 3. Genç Akademisyenler

SATIR YAYINLARI

Şenyuva Mahallesi Şeyhan Caddesi, No:11-C/13 Keçiören/Ankara

Satır Yayınları, Genç Akademisyenler Birliği Derneği kuruluşudur.

KONGRE YÜRÜTÜCÜSÜ

Genç Akademisyenler Birliği

DESTEKLEYEN KURUMLAR

T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)

Türkiye Maarif Vakfı

Yunus Emre Enstitüsü

Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY)

PAYDAŞ ÜNİVERSİTE VE KURUMLAR

Amasya Üniversitesi

Ankara Üniversitesi

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Azerbaycan Hazar Üniversitesi

Azerbaycan İlahiyat İnstitutu

Azerbaycan Milli Aviasiya Akademiyası

Bartın Üniversitesi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Erzurum Teknik Üniversitesi

Gazi Üniversitesi

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi

İbn Haldun Üniversitesi

İslam Ülkeleri Akademisyenler ve Yazarlar Birliği

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İzmir Bakırçay Üniversitesi

Kayseri Üniversitesi

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)

Sakarya Üniversitesi

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Somali Plasma Üniversitesi
Taşkent Devlet Doğu Araştırmaları Üniversitesi
Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi
Türk Dünyası Parlamenterler Vakfı
Uluslararası Balkan Üniversitesi
Uluslararası Vizyon Üniversitesi
Yalova Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi

KONGRE ONUR KURULU

Dr. Abdullah ÇALIŞKAN, Türk Dünyası Parlamenterler Vakfı Başkanı
Abdullah EREN, TİKA Başkanı
Prof. Dr. Abdurrahman ALİY, Yunus Emre Enstitüsü Başkanı
Doç. Dr. Agil ŞİRİNOV, Azerbaycan İlahiyat İnstitutu Rektörü
Prof. Dr. Ahmet AKKAYA, Bartın Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN, Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ali Cengiz KÖSEOĞLU, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ahmet YOZGATLIGİL, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Rektörü
Prof. Dr. Arif PAŞAYEV, Azerbaycan Milli Aviasiya Akademiyası Rektörü
Prof. Dr. Atilla ARKAN, İbn Haldun Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Bakhshillo K. KHOJAEV, Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Birol AKGÜN, Türkiye Cumhuriyeti Azerbaycan Büyükelçisi
Prof. Dr. Bülent ÇAKMAK, Erzurum Teknik Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Jafar M. Jafarov, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ebubekir CEYLAN, AYBİR Başkanı
Prof. Dr. Eyüp DEBİK, Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Hamlet ISAXANLİ, Azerbaycan Hazar Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı
Prof. Dr. Hamza AL, Sakarya Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Hassan Mohamed HASSAN, Plasma Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. İsmail KÜÇÜK, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA, Kayseri Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Lütfi SUNAR, Uluslararası Balkan Üniversitesi Rektörü
Mahmut M. ÖZDİL, Türkiye Maarif Vakfı Başkanı
Prof. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI, Yalova Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mehmet SARIBIYIK, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Muhittin ŞİMŞEK, Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Kasım KARAHOCAGİL, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR, Ankara Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Rasim AKPINAR, İzmir Bakırçay Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. R. Gulchehra Shavkatovna, Taşkent Devlet Doğu Araştırmaları Üni. Rektörü
Prof. Dr. R. Cüneyt ERENOĞLU, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü
Selim Cerrah, Cihannüma Genel Başkanı
Sultan RAEV, Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı Genel Sekreteri
Prof. Dr. Uğur ÜNAL, Gazi Üniversitesi Rektörü

KONGRE BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdülkerim YILDIRIM (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet ÜNSAL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Saim KILAVUZ (Mudanya Üniversitesi)
Prof. Dr. Almir FATİC (Sarajevo Üniversitesi-Bosna Hersek)
Prof. Dr. Anvarbek MOKEYEV (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi-Kırgızistan)
Prof. Dr. Arshi KHAN (Aligarh Muslim Üniversitesi-Hindistan)
Prof. Dr. Ayşen APAYDIN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Azra ZAIMOVIC (Sarajevo Üniversitesi-Bosna Hersek)
Prof. Dr. Bakhtiyor RASULOV (Andijon Devlet Pedagoji Enstitüsü Rektörü)
Prof. Dr. B. Shahnez SOUMAYA (E. Abdülkadir İslami İlimler Üniversitesi- Cezayir)
Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ (Bursa Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Cengiz BUYAR (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi-Kırgızistan)
Prof. Dr. Dildora UMARKHANOVA (Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi – Özbekistan)
Prof. Dr. Ejder OKUMUŞ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. Eldar ASLANOV (Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi-Azerbaycan)
Prof. Dr. Elman QULİYEV (Azerbaycan Pedagoji Üniversitesi-Azerbaycan)

Prof. Dr. Elnur Hasan MİKAIL (Kars Kafkas Üniversitesi)
Prof. Dr. Eyüp BAŞ (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatih KOCA (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ferruh TUZCUOĞLU (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Fırat PURTAŞ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Gaybulla BABAYAR (Özbekistan Bilimler Akademisi)
Prof. Dr. Habibullaev Davlatjon YULCHİBOYEVİCH (Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Hamid LAHMAR (Sidi Mohamed Ben Abdellah Üniversitesi-Fas)
Prof. Dr. Hasan Ali ÇELİK (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. Hazratqulov Odilbek TURSUNOVICH (Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Hülya TERZİOĞLU (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim AYDINLI (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim ERMENEK (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. İldor TULYAKOV (Özbekistan Devlet Gelişim ve Strateji Merkezi)
Prof. Dr. Inom MAJIDOV Urishevich (Özbekistan Milli Üniversitesi)
Prof. Dr. İrfan ASLAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. İsa HABİBBEYLİ (Azerbaycan Milli Elimler Akademisi)
Prof. Dr. İslam HASSANİ (Pristine İslami İlimler Fakültesi – Kosova)
Prof. Dr. İslambek RUSTAMBEKOV (Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi-Özbekistan)
Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Silk Road International Üniversitesi-Özbekistan)
Prof. Dr. Jusup PIRIMBAEV (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi-Kırgızistan)
Prof. Dr. Kamalia MEHTİYEVA (Paris 1 Panthéon Sorbonne Üniversitesi-Fransa)
Doç. Dr. Kamile TÜRKOĞLU ÜSTÜN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Katerina TOSHEVSKA (SS. Cyril And Methodius-Kuzey Makedonya)
Prof. Dr. Kürşat GÖKTÜRK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Kemal ŞAMLIOĞLU (Samsun Üniversitesi)
Prof. Dr. Marufjon YULDASHEV (State Institute of Arts and Culture-Özbekistan)
Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa SARIBIYIK (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Narziev Otabek SADİEVİCH (Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Neslihan KARATAŞ DURMUŞ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Oğuz GÖKSU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Orhan UZUN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman EMİN (Üsküp Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramakrushna PRADHAN (Hindistan Guru Ghasidas Vishwavidyalaya Ün.)
Prof. Dr. Rodziah Binti ATAN (Putra Üniversitesi-Malezya)
Prof. Dr. Said GULYAMOV (Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi-Özbekistan)
Prof. Dr. Selçuk COŞKUN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. Shuhrat SİROJİDDİNOV (Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üni. – Özbekistan)
Prof. Dr. Şafak NARBAY (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Sönmez KUTLU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Şahin AHMETOĞLU (Kilis Üniversitesi)
Prof. Dr. Şefika Şule ERÇETİN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Yaşar SARI (İbn Haldun Üniversitesi)
Doç. Dr. Adem YILDIRIM (Kırıkkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Arsan Hashım MAHMMOOD (Erbil Salahaddin Üniversitesi – Irak)
Doç. Dr. Azizullah Aral (Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi-Özbekistan)
Doç. Dr. Damira JAPAROVA (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi-Kırgızistan)
Doç. Dr. Denis KUZNETSOV (Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü-Rusya)
Doç. Dr. Dilfuza JORAKULOVA (Semerkant Devlet Üniversitesi-Özbekistan)
Doç. Dr. Francirosy CAMPOS BARBOSA (São Paulo Üniversitesi-Brezilya)
Doç. Dr. Mehtap YÜCEL BODUR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Obidjon SHOFİYEV (Termiz Üniversitesi-Özbekistan)
Doç. Dr. Telman NUSRETOĞLU (Hazar Üniversitesi – Azerbaycan)
Doç. Dr. Tezcan ABASIZ (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Doç. Dr. Tuba TOMBULOĞLU (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Doç. Dr. Zaur GASIMOV (Bonn Üniversitesi – Almanya)
Dr. Ergash JUMAEV (İstanbul Gelişim Üniversitesi)
Dr. Hamid SLİMİ (Kanada Dini Araştırmalar Merkezi-Kanada)
Dr. Raziyanah ABDİEVA (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi)

KONGRE DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Dr. Yunus KOCABIYIK

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Hasan SÖZEN

Doç. Dr. Telman NUSRETOĞLU

Dr. Mustafa Alper ENER

Dr. Mustafa Murat BATMAN

Dr. Necmettin AYAN

Dr. Ömer Faruk KARAMAN

Dr. Emre Emrullah BOĞAZLIYAN

Dr. Volkan KUTLUCA

Dr. Mesut ARSLAN

Dr. Talha TURHAN

Dr. Abdullah ÇELİK

Öğr. Gör. Nurşen ÇAĞLAK

Öğr. Gör. Cihad İslam YILMAZ

Öğr. Gör. Baycan ATEŞ

Arş. Gör. Tuğba TÜRKAN

Arş. Gör. Ali KOÇ

Arş. Gör. Merve Nur ASLAN

Arş. Gör. Esra KARACA

Arş. Gör. Gökçehan AKTÜRK

Ramazan Furkan TÜRKAN

Hülya ASLAN

KATILIMCILAR

Prof. Dr. Abderrahmane Younes	Cezayir Endüstriyel Teknolojiler Araştırma Merkezi
Prof. Dr. Ali Cımbız	İstanbul Rumeli Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Çımat	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Alparslan Okur	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Aslı Büyükokutan Töret	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Aziza Kuldasheva	Semerkant Uluslararası Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr. Bekzhan Torobekov	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Prof. Dr. Dilşad Güzel	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal Aday	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Esra Banu Sipahi	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ferhat Mehtiyev	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Gasim Hacıyev	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Hamza Çakır	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice Anıl Değermen	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. İlham Rustamov	Azerbaycan Devlet Petrol ve Sanayi Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal Şamlıoğlu	Samsun Üniversitesi
Prof. Dr. Kurbanova Aziza	Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü
Prof. Dr. Mehmet Arslan	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Yüce	Bursa Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammet Caner Ilgaroglu	Londra SOAS Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Akdağ	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Muradov	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Mohamed Amine	Cezayir Mascara Üniversitesi
Prof. Dr. Pelin Ö. Göçmen	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Said S. Gulyamov	Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi
Prof. Dr. Shener Bilalli	Uluslararası Balkan Üniversitesi
Prof. Dr. Sübhan Öliyev	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Şerife Yurdağül Kumcu	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Vahit Göktaş	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Yücel Gelişli	Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Adem Yıldırım	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. A. Filiz Çalışkan Keçe	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Agil Asadov	Center for Analysis of Economic Reforms and Communication
Doç. Dr. Ahmet Gani	Kayseri Üniversitesi
Doç. Dr. Ayten Qurbanova	ANAS, University of Literature
Doç. Dr. Bahar Özsoy	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Berat Barış Buldum	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Emel Sherif Miftar	Üsküp Milli Tarih Enstitüsü
Doç. Dr. Evita Yuliatul Wahidah	Yogyakarta Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya
Doç. Dr. Eyüp Kurt	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Gulnar Yunusova	Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
Doç. Dr. Gulnara Rizakhoyeva	Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi
Doç. Dr. Gülay Yazıcı	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Gülfem Kurt	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Gülşen Yağır	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Halil Akkurt	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Doç. Dr. Hammad Badar	Faysalabad Tarım Üniversitesi, Pakistan
Doç. Dr. Hasan Sözen	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. İlyas Uçar	Amasya Üniversitesi
Doç. Dr. İsmail Dönmez	Muş Alparslan Üniversitesi
Doç. Dr. Lala Aliyeva	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Doç. Dr. Masuma Obidjonova	Alisher Navo'i Taşkent Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Nurlana Mustafayeva	Bakü Slavyan Üniversitesi
Doç. Dr. Öncel Demirdaş	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Sevdâ Abdullayeva	Azerbaycan Devlet Ziraat Üniversitesi
Doç. Dr. Sevil Hümətova	Bakü Slavyan Üniversitesi
Doç. Dr. Şeref İba	TBMM ve Ufuk Üniversitesi
Doç. Dr. Tark Demir	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Telman Nusretoğlu	Hazar Üniversitesi
Doç. Dr. Vəfa Allahverdiyeva	Bakü Slav Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf Uzun	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Zahra Gasimzade	Özyeğin Üniversitesi

Doç. Dr. Zulfiya Marufova	Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü
Doç. Dr. Qasımlı İnci Təvəkgül qızı	AMEA Z.M.Bünyadov Adına Doğu Araştırmaları Enstitüsü
Dr. Öğr. Üyesi Ahmad Dhiyaul Haq	Makassar Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Bedri Yavuz	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gümüştop	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Almaz Erbay	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Arife Eray	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Baybarshan Ali Kazancı	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Beyza Çakır	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak Doğan	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Can Bekaroğlu	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Can Sakar	Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Öğr. Üyesi Dılrabo Abdazimova	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Dilnoza Rahmatillaeva	Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emrullah Tanır	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erdal Elmas	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Cüre	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Ekici	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Esenyel Hanaz	Kıbrıs Uluslararası Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Goncha Eyvazova	Bakü Devlet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Goshgar Baylarov	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Halim Alperen Çıtak	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Harun Alkan	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Kaya	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Eren	Girne Amerikan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Türk	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İlahə Dadaşova	Azerbaycan Spor Akademisi
Dr. Öğr. Üyesi İntikam Mammadov	Azerbaycan Diller Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Jülide Erken	Fenerbahçe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kenan Özmen	Muş Alparslan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Khaiitmirza Sotvoldiev	Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kürşad Gölgeli	Erciyes Üniversitesi

Dr. Öğr. Ü. Makhsuda Tillyashaykhova	Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Bolat	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Metin Uzun	Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Öğr. Üyesi Miray Hallak	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Alper Ener	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Murat Batman	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Salih Edis	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Necip Fazıl Şenarslan	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Necmettin Ayan	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan Güzel	Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk Karaman	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özden Baskan	İstanbul Rumeli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Recep Çolak	Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Rümeyza Nur Doğan	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sadia Khanum	Bahria Üniversitesi, Islamabad
Dr. Öğr. Üyesi Serhat Keskin	Erzurum Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sinan Akseki	Iğdır Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şafak Güleç	Ankara Bilim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şehriban Aygün	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tabriz Jafarov	ADA Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Talha Turhan	Erciyes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tekin Aycan Taşçı	Erciyes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ulvu Rahimli	Batı Hazar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Yenginar	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yunus Kocabıyık	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Yıldırım	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Dr. Abdulhan Taşbaşı	Bağımsız Araştırmacı
Dr. Afat Farzullayeva	Milli Aviasiya Akademiyası
Dr. Agil Abdur Rohim	Airlangga Üniversitesi, Endonezya
Dr. Ahmet Erkam Selvi	Gazi Üniversitesi
Dr. Aigul Turikpenova	Shakarim Üniversitesi
Dr. Aladdin Sultanov	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Dr. Ali Can Gözcü	Hakkari Üniversitesi
Dr. Arzu Mammadkhanly	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Aydın Talişinski	UID Azerbaycan
Dr. Aynur Babayeva	Bakü Devlet Üniversitesi
Dr. Ayşegül Baykan	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Aytac Bayramova	Azerbaycan Milli Edebiyatı Müzesi
Dr. Beyza Alparslan Kaba	Alanya Üniversitesi
Dr. Bürhan Mustafa Büyükarşlan	Bağımsız Araştırmacı
Dr. Büşra Gök	Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Büşra Üzehan	İstanbul Üniversitesi
Dr. Ebru Değre Güven	Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Ebru Kaya	Ankara Üniversitesi
Dr. Elçin Zamanov	Aliabad İslam Koleji
Dr. Eldar Kərimov	Bakü, Azerbaycan
Dr. Elmas Burcu Karataş	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Enes Mert Demir	Gazi Üniversitesi
Dr. Esin Altun	Atatürk Üniversitesi
Dr. Fatih Çakmak	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
Dr. Fatma Betül Damar Çıtak	Ankara Üniversitesi
Dr. Festim Rızanaj	Priştina Üniversitesi
Dr. Güler Abdullayeva	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Gülşen Yaylı	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Günel Ahmedova	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Hakan Ülker	T.C. Ticaret Bakanlığı
Dr. Hakim Aziz	Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi Akademisi
Dr. Hande Gündüz	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Hanife Gül Bozkurt	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Hasan Altawil	Gazze İslam Üniversitesi
Dr. Humay Usubbaylı	Bakü, Azerbaycan
Dr. Hüsameddin Mehmet Tüzün	T.C. Cumhurbaşkanlığı
Dr. Hüseyin Çakır	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. İbrahim İslah	Milli Eğitim Bakanlığı

Dr. Ilyas Huseynov	Center for Analysis of Economic Reforms and Communication
Dr. Kamal Salimov	Bakü, Azərbaycan
Dr. Khairil Anwar	Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya
Dr. Komilova Gavharoy	Alisher Navo'ı Tashkent Devlet Üniversitesi
Dr. Kübra Kamer Ekici	Diyanet İşleri Başkanlığı
Dr. Lamiyə Nəsirova	Azərbaycan Milli İlimlər Akademisi
Dr. Leyla Hasanzade	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Leyla Ramazanova Mirzə qızı	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Manabayeve Saltanat	Darul Huda İslam Üniversitesi
Dr. Mukadder Güneri	Bağımsız Araştırmacı
Dr. Nawal Bouchentouf	Tlemcen Üniversitesi, Cezayir
Dr. Necati Bükecik	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Nigar Abdullayeva	Ankara Üniversitesi
Dr. Nigora Rakhimdzhanova	Özbekistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi
Dr. Nilüfer Karadavut	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Onur Güven	Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Ömer Faruk Güngör	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Özkul Haraç	Kuzey Kıbrıs Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Dr. Özlem Utku Bilici	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Saadoon Obaid Eyada	Al Maarif Üniversitesi, Irak
Dr. Salman Shahzad	Institute of Clinical Psychology, University of Karachi
Dr. Samet Balta	Bandırma Onyedı Eylöl Üniversitesi
Dr. Samira Dadashova	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Dr. Sidra Abbas	Pakistan Virtual Üniversitesi
Dr. Sümeyye Akpınar	Diyanet İşleri Başkanlığı
Dr. Sümeyye Kılınç	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Şahin Hancanov	Şeki İslam Koleji
Dr. Şohimardan Orunbekov	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Dr. Tolkun Bekturgan kyzy	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Dr. Tuğçe Yaşa Toprak	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Volkan Kutluca	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Yusuf Altun	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Dr. Yusuf Duygu	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Zeki Okyay	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Dr. Zenfira Aslan	Gence Şehir Okulu
Dr. Zeynep Atılğan	Atatürk Üniversitesi
Dr. Zümrüd Hüseynova	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Öğr. Gör. Ayşegül Aydın	Trabzon Üniversitesi
Öğr. Gör. Baycan Ateş	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Öğr. Gör. Cihad İslam Yılmaz	Milli Savunma Üniversitesi
Öğr. Gör. Dilorom Sogukpınar	Özbekistan Devlet Dünya Dilleri Üniversitesi
Öğr. Gör. Edip Özkan	Mardin Artuklu Üniversitesi
Öğr. Gör. Ergas. Zilola Saydulloevna	Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü
Öğr. Gör. Elif Yaren Özcan	Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi
Öğr. Gör. Esin Ekşi	Sakarya Üniversitesi
Öğr. Gör. Esmâ Nur Batur	İstanbul Medipol Üniversitesi
Öğr. Gör. Eyyublu Zərqələm	Bakü Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. Fidan Doğru	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Öğr. Gör. Gulgun Elc. gizi Baghirova	Azərbaycan Devlet Kültür və Sanat Üniversitesi
Öğr. Gör. Gulnar Nazarova	Azərbaycan Üniversitesi
Öğr. Gör. Gunay Bayr.Mirza-zade	Bakü Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. Gunel Jabbarli	Milli Havacılık Akademisi
Öğr. Gör. Gültəkin Knyazova	Mingəçevir Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. Günay Mecidova	Azərbaycan Üniversitesi
Öğr. Gör. İlaha Sadigova	Nahçıvan Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. İrem Güçlü	Polis Akademisi
Öğr. Gör. Kamilla Alieva	A. S. Puşkin Adını Taşıyan Leningrad Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. Kamola Nosirova	Özbekistan Devlet Cihan Dilleri Üniversitesi
Öğr. Gör. Khansa Nabila	Darussalam Gontor Üniversitesi
Öğr. Gör. Laman Guliyeva	Azərbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Öğr. Gör. Lamiye Orucova	Azərbaycan Mingəçevir Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. Matanat Mammadzada	Azərbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Öğr. Gör. Meerim Erkinbek kzy	Kyrgyz Devlet Üniversitesi
Öğr. Gör. Mehmet Latif Candemir	Muş Alparslan Üniversitesi

Öğr. Gör. Mesut Şara	Ankara Üniversitesi
Öğr. Gör. Musayeva Sahibe	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti
Öğr. Gör. Nail Mammadov	Azərbaycan Dövlət İktisat Universiteti
Öğr. Gör. Narmina Mirzaliyeva	Bakü Dövlət Universiteti
Öğr. Gör. Nəzrin Nağıyeva	Azərbaycan Milli Havacılık Akademisi
Öğr. Gör. Nurana Aliyeva	Bakü Dövlət Universiteti
Öğr. Gör. Nureddin İzbasar	Bağımsız Araştırmacı
Öğr. Gör. Nurhoca Akbulayev	Azərbaycan Dövlət İktisat Universiteti
Öğr. Gör. Nurşen Çağlak Emiroğlu	Yüksek İhtisas Üniversitesi
Öğr. Gör. Osman Bostancı	Ege Üniversitesi
Öğr. Gör. Oynisa Hojiyeva	Taşkent Dövlət Özbek Dili və Edebiyatı Universiteti
Öğr. Gör. Parvana Karimova	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Öğr. Gör. Ramiz Abisov	Azərbaycan Spor Akademisi
Öğr. Gör. Rasim Hasanzade	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti
Öğr. Gör. Sabır Murataliev	Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi
Öğr. Gör. Sabina Mammadova	Sabah Group
Öğr. Gör. Sani Hammad	Türkiye Maarif Vakfı Kırgızistan
Öğr. Gör. Sebahat Çakırlar	İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
Öğr. Gör. Selda Alkan	Kayseri Üniversitesi
Öğr. Gör. Səma Süleymanova	Mingachevir Dövlət Universiteti
Öğr. Gör. Seval Bozkurt	İstanbul Gedik Üniversitesi
Öğr. Gör. Shafag Mustafayeva	Azərbaycan Dil Universiteti
Öğr. Gör. Sümeyye Anıl	İstanbul Kent Üniversitesi
Öğr. Gör. Seyidnisa Aliyeva	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti
Öğr. Gör. Şəbnəm Quliyeva	Mingəçevir Dövlət Universiteti
Öğr. Gör. Şule Dirilen	İstanbul Medipol Üniversitesi
Öğr. Gör. Tuğçe Coşkun	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Öğr. Gör. Zeynep Arıcı	İstanbul Gelişim Üniversitesi
Öğr. Gör. Zhanyl Barpybaeva	Kyrgyz Dövlət Universiteti
Öğr. Gör. Zulfıya Aghayeva	Azərbaycan Mimarlık ve İnşaat Universiteti
Arş. Gör. Abdurrahman Enes Bozkurt	Kırıkkale Üniversitesi
Arş. Gör. Abrar Abdallatif Aldebsawi	El-İsra Üniversitesi, Amman

Arş. Gör. Ahmet Yasin Aydın	Atatürk Üniversitesi
Arş. Gör. Anıl Yasin Oğuz	İbn Haldun Üniversitesi
Arş. Gör. Büşra Öçal	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Arş. Gör. Chountagi Bekir	İbn Haldun Üniversitesi
Arş. Gör. Cinara Rzayeva	Lankaran Meyve Yetiştiriciliği ve Çay Yetiştiriciliği Enstitüsü
Arş. Gör. Dinara Sazanova	Yesevi Araştırma Merkezi, Kazakistan
Arş. Gör. Djilali Allou	Endüstriyel Teknolojiler Araştırma Merkezi, Cezayir
Arş. Gör. Enes Doğanalp	Dokuz Eylül Üniversitesi
Arş. Gör. Eren Akkoç	Ege Üniversitesi
Arş. Gör. Fatima Asadova	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Fidan Rzazadeh	Lankaran Meyve Yetiştiriciliği ve Çay Yetiştiriciliği Enstitüsü
Arş. Gör. Gizem Korkut	Munzur Üniversitesi
Arş. Gör. Gulnisa Samedova	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Günay Aliyeva	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Hafsa Mobarek	Cezayir 2 Üniversitesi
Arş. Gör. Hayriye Gencil Sözen	Erciyes Üniversitesi
Arş. Gör. İbtisam Shhob Alahmar	Libya Mühendislik Teknolojisi Fakültesi
Arş. Gör. Javohir Azimkulov	Özbekistan Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Javohir Zafarzoda	Özbekistan Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Khuraman Hajjiyeva	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Kuldasheva Nafisa	Navoi Specialized School of Culture
Arş. Gör. Lamiyye Bagirzade	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Mesut Arslan	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Arş. Gör. Mahammadali Ayrarov	Bakü Mühendislik Üniversitesi
Arş. Gör. Mehmet Tarık Copur	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Arş. Gör. Merve Nur Helvacı	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Arş. Gör. Mevlüt Sami Ergül	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Muhammed Furkan Arık	İbn Haldun Üniversitesi
Arş. Gör. Narmina Mustafaeva	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Naziya Mammadova	The Institute of Philosophy and Sociology of ANAS
Arş. Gör. Nebi Coşkun	İstanbul Arel Üniversitesi
Arş. Gör. Nurhayat Bekir	İbn Haldun Üniversitesi

Arş. Gör. Nushaba Yagubova	Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
Arş. Gör. Pelin Nur Çağlayan	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Arş. Gör. Ramila Jafarli	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Arş. Gör. Reshad Abilzade	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Arş. Gör. Samira Naghiyeva	Lankaran Meyve Yetiştiriciliği ve Çay Yetiştiriciliği Enstitüsü
Arş. Gör. Şəhanə Hümətli	Sumgayit Devlet Üniversitesi
Arş. Gör. Shams Shirinova	Sumgayit Devlet Üniversitesi
Arş. Gör. Tuğba Çelik	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Arş. Gör. Tuğba Türkan	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Arş. Gör. Vəsilə Salmanova	Bakü Avrasya Üniversitesi
Arş. Gör. Vildan Doğanay	Atatürk Üniversitesi
Arş. Gör. Yeldos Toktarbay	Şakarim Üniversitesi
Doktora Öğr. Adrian Sadowski	Adam Mickiewicz University, Pozna
Doktora Öğr. Ahmed Aladini	Azerbaycan Devlet Petrol ve Sanayi Üniversitesi
Doktora Öğr. Aigerim Zhanatkyzy	Astana, Kazakistan
Doktora Öğr. Akegozhayeva Raya	Kazakistan Ulusal Kadın Öğretmen Yetiştirme Üniversitesi
Doktora Öğr. Ali Mammadzada	Varşova Üniversitesi
Doktora Öğr. Alibek Baibol	Abai Kazak Ulusal Pedagoji Üniversitesi
Doktora Öğr. Asiye Işık	Artvin Çoruh Üniversitesi
Doktora Öğr. Assel Yessenbayeva	Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi
Doktora Öğr. Ayan Mirzayeva	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Doktora Öğr. Aybike Karahan Gökdere	İnönü Üniversitesi
Doktora Öğr. Aygun Samadzada	Batı Hazar Üniversitesi
Doktora Öğr. Aynur Nəzərova	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Doktora Öğr. Bendjelloul Abdelhak	Mascara Üniversitesi, Cezayir
Doktora Öğr. Berna Cantekin	Ege Üniversitesi
Doktora Öğr. Büşra Ari	Fırat Üniversitesi
Doktora Öğr. Chandra Dwi. Widodo	University of Darussalam Gontor, Indonesia
Doktora Öğr. Cihat Ulu	Marmara Üniversitesi
Doktora Öğr. Dana Ruslankyzy	Marmara Üniversitesi
Doktora Öğr. Demet Erken Taşoğlu	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doktora Öğr. Dilek Uysal	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Doktora Öğr. Elat Abdulrəhmanov	Şeki, Azərbaycan
Doktora Öğr. Elif Yıldız Yüce	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doktora Öğr. Elgiz Jamalzade	Bakü, Azərbaycan
Doktora Öğr. Elifnur Bahşi	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doktora Öğr. Elshad Guliyev	Bakü, Azərbaycan
Doktora Öğr. Emir Attokurov	İbn Haldun İslam Enstitüsü, Bişkek
Doktora Öğr. Eshraq A. M. A. Al-Olofi	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doktora Öğr. Fatıma Koç	Uludağ Üniversitesi
Doktora Öğr. Fatma Ismayilova	Bakü Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. Fatma Zehra Dost	İstanbul Üniversitesi
Doktora Öğr. Fariz Hasanov	İstanbul Üniversitesi
Doktora Öğr. Ferhad Rüstemzade	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Doktora Öğr. F. Elshod Tadhikhuzhaeva	Taşkent Devlet Doğu Bilimleri Üniversitesi
Doktora Öğr. G. E. Sánchez Ramírez	Ankara Üniversitesi
Doktora Öğr. Gul Jamal Jahid	Afganistan
Doktora Öğr. Guzal Najmidinova	Buhara Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. Hande Saraçoğlu	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doktora Öğr. Hulusi Gölpınar	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doktora Öğr. Huseyn Guliyev	Katowice Ekonomi Üniversitesi
Doktora Öğr. Hüseyin Furkan Çolak	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doktora Öğr. Hülya Aslan	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doktora Öğr. Isa Kasum	Uluslararası Balkan Üniversitesi
Doktora Öğr. İlahə Ahmedova	Bakü Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. İlahe Seferzade	Bakü Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. İpek Senem Gedikoğlu	Bahçeşehir Üniversitesi
Doktora Öğr. İsmihan Topdağ	Ankara Üniversitesi
Doktora Öğr. Javid Zeynalov	Selçuk Üniversitesi
Doktora Öğr. Khadija Ahuilat	Ibnou Zohr Üniversitesi, Agadir, Fas
Doktora Öğr. Kübra Şahin Ceren	Mersin Üniversitesi
Doktora Öğr. Laghouati Youcef	Cezayir Mascara Üniversitesi
Doktora Öğr. Lale Memmedli	Azərbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi Akademisi
Doktora Öğr. Lale Şabanova	Halkbilim Enstitüsü, Azərbaycan

Doktora Öğr. Lalə Qurbanova	Sumgayit Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. Ləman Hüseynova	AMEA Tarix və Etnologiya İnstitutu
Doktora Öğr. Leyla Pirimova	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Doktora Öğr. Malik Atar	Kocaeli Üniversitesi
Doktora Öğr. Mehın Mehdiyeva	Ankara Üniversitesi
Doktora Öğr. Mirza Mubarez	Atatürk Üniversitesi
Doktora Öğr. Mirzo Zokirov	Taşkent Devlet Ekonomi Üniversitesi
Doktora Öğr. Muhammad Yasir Khan	Pakistan
Doktora Öğr. Muratcan Işıldak	Uluslararası Balkan Üniversitesi
Doktora Öğr. Muxhahid İsmaili	Tiran Avrupa Üniversitesi
Doktora Öğr. Mürsade Meryem Kılıç	İstanbul Üniversitesi
Doktora Öğr. Nargiza Zhusueva	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Doktora Öğr. Narmin Alizade	Bakü Mühendislik Üniversitesi
Doktora Öğr. Nurcan Çevik	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doktora Öğr. Olena Kronina	İstanbul Üniversitesi
Doktora Öğr. Osman Sevim	Sakarya Üniversitesi
Doktora Öğr. Özge Akkoç Tüzün	TED Üniversitesi
Doktora Öğr. Pınar Çiftci	Sakarya Üniversitesi
Doktora Öğr. Ramazan Furkan Türkan	Ankara Üniversitesi
Doktora Öğr. Ramazanova Shoirə	Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü
Doktora Öğr. Ramiz Orujaliyev	SGH Varşova Ekonomi Üniversitesi
Doktora Öğr. Rashad Mammadov	Gazi Üniversitesi
Doktora Öğr. Ravi Raj	Jawaharlal Nehru Üniversitesi, Yeni Delhi
Doktora Öğr. Rovhsan Gulmammadov	Akdeniz Üniversitesi
Doktora Öğr. Saida Aliyeva	The State University of Management
Doktora Öğr. Saleha İrfan Khan	Pakistan
Doktora Öğr. Səbuhi Quliyev	Bakü Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. Səkinə Əliyeva	Azərbaycan Tıp Üniversitesi
Doktora Öğr. Sherali Shavkatov	Taşkent Devlet Doğu Bilimleri Üniversitesi
Doktora Öğr. Suela Kocibellinç	Tarım Üniversitesi, Tiran
Doktora Öğr. Surayyo Khodjoeva	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doktora Öğr. Syifa Firdausi Putri	Sunan Kalijaga İslam Devlet Üniversitesi, Endonezya

Doktora Öğr. Taleh Mirzayev	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti
Doktora Öğr. Tazabekqyzy Moldir	Kazakistan Ulusal Kadın Öğretmen Yetiştirme Üniversitesi
Doktora Öğr. Telzhan Myrzabekov	Zhanibekov Güney Kazakistan Pedagoji Üniversitesi
Doktora Öğr. Tuğçe Vural	Hacettepe Üniversitesi
Doktora Öğr. Tural Ahmadli	Hazar Üniversitesi
Doktora Öğr. Turan Karimli	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti
Doktora Öğr. Umid E. Arabboy Oglı	Taşkent Devlet Doğu Bilimleri Üniversitesi
Doktora Öğr. Umud Orujov	Bakü, Azərbaycan
Doktora Öğr. U. Khum. Ahmadjanovna	Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü
Doktora Öğr. Ümit Bağatur	İstanbul Üniversitesi
Doktora Öğr. Vaibhavi Gupta	Jawaharlal Nehru Üniversitesi, Hindistan
Doktora Öğr. Vüsalə Cəmilzadə	Bakü Devlet Üniversitesi
Doktora Öğr. Yenglik Zhamansariyeva	Kazakistan Ulusal Kadın Öğretmen Yetiştirme Üniversitesi
Doktora Öğr. Yessengazy Turalin	Abai Kazakh National Pedagogical University
Doktora Öğr. Yusuf Yılmaz	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doktora Öğr. Zabita Mammadzada	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doktora Öğr. Zaur Şüküroğlu	Ankara Üniversitesi
Doktora Öğr. Zeynab Hajamova	Office of the Presidium of the ANAS
Doktora Öğr. Zhanerke Amangeldi	Çukurova Üniversitesi
Doktora Öğr. Zibeydə Quliyeva	Azərbaycan Mimarlık ve İnşaat Üniversitesi
Doktora Öğr. Zülal Söğüt	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
YL Öğr. Aday Albada	Tulkarem, Filistin
YL Öğr. Afra Betül Daşdan	Kırıkkale Üniversitesi
YL Öğr. Ahmad Farhan Rif'an Najib	Darussalam Gontor Üniversitesi
YL Öğr. Ahmet Can Yavuz	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
YL Öğr. Aigerim Toktobekova	Uluslararası Orta Asya Üniversitesi
YL Öğr. Alime Büşra Hamzayev	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
YL Öğr. Aliyə Allahverdiyeva	Bakü Devlet Üniversitesi
YL Öğr. Alma Bogenbay	L. N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi
YL Öğr. Aray Yedilbayeva	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
YL Öğr. Ayaz Mammadov	ADA Üniversitesi
YL Öğr. Aysel Huseynova	ADA Üniversitesi

YL Öğr. Ayşegül Turan	Atatürk Üniversitesi
YL Öğr. Ayşenur Güney	Uludağ Üniversitesi
YL Öğr. Aytaç Anak	Milli Eğitim Bakanlığı
YL Öğr. Babayeva Nəzrin	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti
YL Öğr. Badam Mammadova	Azərbaycan Milli İlimlər Akademisi
YL Öğr. Betül Sude Batman	Düzce Üniversitesi
YL Öğr. Canberk Şahin	Gazi Üniversitesi
YL Öğr. Ece Oruçhan	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
YL Öğr. Elif Kara	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
YL Öğr. Elif Zengin Çelik	Anadolu Üniversitesi
YL Öğr. Erva Aydın	Gent Üniversitesi
YL Öğr. Esra Söylemez	İstanbul Üniversitesi
YL Öğr. Ezgi Soylu	Erciyes Üniversitesi
YL Öğr. Fatma Betül Alıcılar	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
YL Öğr. Fatma Melike Kocabıyık	Necmettin Erbakan Üniversitesi
YL Öğr. Ferhat Can Ozar	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
YL Öğr. Fidan Vahid	Bakü Devlet Üniversitesi
YL Öğr. Gunel Allahverdiyeva	Hazar Üniversitesi
YL Öğr. Gül Kuş	Mersin Üniversitesi
YL Öğr. Gülsüm Karimova	Bakü, Azərbaycan
YL Öğr. Hasan Satılmışoğlu	Amasya Üniversitesi
YL Öğr. Həzizadə Cavidan	UNEC Zagatals
YL Öğr. Hilal Tekeoğlu	Erciyes Üniversitesi
YL Öğr. Hilmi Karcı	Kayseri Üniversitesi
YL Öğr. Hüsna Talu	Fırat Üniversitesi
YL Öğr. Islomkulova İroda	Özbəkistan Zamed Üniversitesi
YL Öğr. İbrahim Furkan Çal	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
YL Öğr. İrem Sude Macit	Düzce Üniversitesi
YL Öğr. İsmail Ülger	Kırıkkale Üniversitesi
YL Öğr. Kamala Hasanova	Azərbaycan Tıp Universiteti
YL Öğr. Kristina Grigoreva	Ankara Üniversitesi
YL Öğr. Lütfiye İrem Özgeriş	Moskova İktisat Yüksekokulu

YL Öğr. Malika Nurlanova	Bişkek, Kırgızistan
YL Öğr. Marta Hirs	SGH Varşova Ekonomi Üniversitesi
YL Öğr. Martin Putra Perdana	Darussalam Üniversitesi (UNIDA) Gontor, Endonezya
YL Öğr. Melis Yıldız	Gedik Üniversitesi
YL Öğr. Merve Atış	Bursa Uludağ Üniversitesi
YL Öğr. Merve Ekinci	Bartın Üniversitesi
YL Öğr. Merve Şahin	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
YL Öğr. Muhammed Çalış	Iğdır Üniversitesi
YL Öğr. Muhammet Yasir Çolak	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
YL Öğr. Musa Chiragli	Anadolu Üniversitesi
YL Öğr. Nigar Muradlı	Bakü Devlet Üniversitesi
YL Öğr. Nijat Huseynov	Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı Kamu Yönetimi Akademisi
YL Öğr. Nurbanu Tinas	Gaziantep Üniversitesi
YL Öğr. Omneya Elkafafy	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
YL Öğr. Orkhan Ahmad	Bakü Devlet Üniversitesi
YL Öğr. Pelin Elmalı	Giresun Üniversitesi
YL Öğr. Pervin Hazar	Mudanya Üniversitesi
YL Öğr. Ramazan Asgarkhanov	Ankara Üniversitesi
YL Öğr. Ramazan Sarıkaya	Yalova Üniversitesi
YL Öğr. Renato Mirze	Ecole Conte Üniversitesi, Lyon
YL Öğr. Rizvan İbrahimov	Bakü, Azerbaycan
YL Öğr. Robina Ali Ahmed	Faysalabad Tarım Üniversitesi, Pakistan
YL Öğr. Romaisa Munawar	Institute of Clinical Psychology, University of Karachi
YL Öğr. Rufina Rahimli	ADA Üniversitesi
YL Öğr. Sabrina Med Krachai	Cezayir
YL Öğr. Safarov Saddam	Bakü, Azerbaycan
YL Öğr. Sefa Çiçek	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
YL Öğr. Sefa Gündoğdu	Yalova Üniversitesi
YL Öğr. Semiha Dede Erel	Milli Eğitim Bakanlığı
YL Öğr. Semiha Dilber	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
YL Öğr. Sevdâ Akkan	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
YL Öğr. Shirinoy Davlyatova	Özbekistan Angren Üniversitesi

YL Öğr. Shynar Abiir	L. N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi
YL Öğr. Sinem Sena Keser	Adnan Menderes Üniversitesi
YL Öğr. Südəbə Eyubova	Azərbaycan Dövlət Pedagoji Üniversitesi
YL Öğr. Sümeyye Küpüç	Marmara Üniversitesi
YL Öğr. Tologon Sabyrbekov	Kırgızistan-Türkey Manas Üniversitesi
YL Öğr. Tuba Kılıç	Bursa Uludağ Üniversitesi
YL Öğr. Tuğba Çiftci	İstanbul Rumeli Üniversitesi
YL Öğr. Tuğba Nur Tomakin	Sakarya Üniversitesi
YL Öğr. Tural Gafarlı	Ankara Üniversitesi
YL Öğr. Turgınbay Ayjan Sabitkızı	L. N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi
YL Öğr. Türkan Ahmedzade	Anadolu Üniversitesi
YL Öğr. Ulduz Uralay Bəkirova	Bakü Dövlət Üniversitesi
YL Öğr. Vusal Khalilli	Azərbaycan Spor Akademisi
YL Öğr. Vusal Suleymanli	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
YL Öğr. Yusuf Çeliktaş	Akdeniz Üniversitesi
YL Öğr. Zübeyde Korkmaz	Marmara Üniversitesi
Abderahim Abada	University of Saad Dahleb Blida, Cezayir
Abdur Rohman Hizbullah	Kahire El-Ezher Üniversitesi
Arif Susanto	Yogyakarta Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya
Damla Karadeniz	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Gunay Azizova	Bakü Uluslararası Tıp Merkezi
Manal Najdawi	Orta Doğu Üniversitesi, Amman, Ürdün
Muammer Özbebit	Milli Eğitim Bakanlığı
Mustopa, M.Ag	Uin Siber Syekh Nurjati Cirebon, Endonezya
Nuray Abbasova	Bağımsız Araştırmacı, Azerbaycan
Otabek Omonkulov	Bağımsız Araştırmacı, Özbekistan
Rachid Amraoui	Endüstriyel Teknolojiler Araştırma Merkezi, Cezayir
Rəmzi Həsənquliyev	Bağımsız Araştırmacı, Azerbaycan
Rezo Gasanov	Bağımsız Araştırmacı, Azerbaycan
Silda Ghazi Mohammed Doori	Al-Qalam Üniversitesi, Kerkük
Sohaib Safique	GIFT Gujranwala Üniversitesi Pakistan
Sümeyye Yıldırım Büyükarşlan	Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
Thamer Y. Ahmed	Anbar Üniversitesi, Irak

ANAYASADA TÜRKÇE VE ANAYASANIN TÜRKÇESİ: BİR DİLİN NORMATİF İNŞASI

Fatma Betül Damar Çıtak*

Özet

Türkçe, 1876 tarihli Kanun-ı Esasî ile anayasal statü kazanmış ve o tarihten itibaren hukuk yoluyla şekillendirilen bir dil olmuştur. Bu ilk Anayasada Türkçe, “devletin lisanı resmi” olarak nitelenmiş; Türkçe bilmek, kamu hizmetine girmenin ve milletvekili seçilebilmenin koşullarından biri olarak öngörülmüş; ayrıca meclis görüşmelerinin “lisanı türki” üzere yapılacağı hükme bağlanmıştır. Cumhuriyet döneminde ise bu yaklaşım daha açık ve genel bir normatif ifadeye kavuşmuştur. 1921 Anayasası’na 1923 değişikliğiyle eklenen ve 1924 ile 1961 Anayasalarında da korunan “Devletin resmi lisanı/dili Türkçedir” hükmü, Türkçeyi devletin kurucu unsurlarından biri hâline getirmiştir. 1982 Anayasası ise benimsediği “Devletin dili Türkçedir” düzenlemesini değiştirilemez hükümler arasında saymış, ayrıca Türkçeden başka hiçbir dilin, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamayacağını hüküm altına almıştır. Bu gelişim çizgisi, Türkçenin hukuk düzeninde giderek güçlenen bir statü kazandığını ortaya koymaktadır. Mevzuat, Türkçeyi devletin dili olarak tanımlamak suretiyle kamusal alanın tamamında, hatta belirli ölçüde özel alanlarda zorunlu kılmaktadır. Öte yandan hukuk, hangi dilin kullanılacağına ilaveten, nasıl bir Türkçe kullanılacağını da belirlemektedir. Dilde sadeleşme süreçleri hukuki düzenlemeler üzerinden hız kazanmıştır. Anayasa ve temel kanunların sadeleştirilmesi bu dilin temas ettiği siyaset ve gündelik hayat dilini de dönüştürmüştür. Bu yolla anayasa koyucu, Türkçenin söz varlığını, üslubunu ve kullanım biçimini etkilemiştir. Bu bağlamda “1945 Anayasası”, hukuki dil devrimi niteliği taşıyan dikkat çekici bir örnek teşkil etmektedir. Bu süreçte anayasa metni öz Türkçeleştirme hedefiyle yeniden kaleme alınmış, bugün kamu hukukunda yerleşik hâle gelen birçok temel kavram bu metin aracılığıyla hukuk diline kazandırılmıştır. Bu yönüyle anayasa, dili yansıtan bir metin olmaktan çıkmış, onu bizzat inşa eden ve dönüştüren bir araç hâline gelmiştir. Bu çalışmada, Türkçenin kamusal hayattaki varlığını şekillendiren başlıca kırılma noktaları mevzuat üzerinden ele alınacaktır. Türkçenin hukuk düzenindeki yeri anayasal düzlemde incelenecek, anayasal tercihin mevzuata yansımaları ise bu kurucu etkinin izini sürmeye elverdiği ölçüde, sınırlı örneklerle değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, resmi dil, hukuk dili, dilde sadeleşme

* Dr., Ankara Üniversitesi, betul_damar@hotmail.com

TURKISH IN THE CONSTITUTION AND THE CONSTITUTION'S TURKISH: THE NORMATIVE CONSTRUCTION OF A LANGUAGE

Abstract

Turkish acquired constitutional status with the 1876 Kanun-ı Esasî and has since been shaped through law. In this first Constitution, Turkish is referred to as “the official language of the State”; knowledge of Turkish is prescribed as one of the requirements for entering public service and for eligibility for election to parliament; and it is further stipulated that parliamentary deliberations are to be conducted in Turkish. In the Republican period, this approach takes a clearer and more general normative form. The clause “The official language of the State is Turkish,” added to the 1921 Constitution by the 1923 amendment and retained in the 1924 and 1961 Constitutions, makes Turkish one of the founding elements of the State. The 1982 Constitution reinforces this position by stating that “the language of the State is Turkish,” making this provision unamendable, and further stipulating that no language other than Turkish may be taught to Turkish citizens as their mother tongue in educational institutions. This line of development points to the steadily strengthening status of Turkish within the legal order. By defining Turkish as the language of the State, legislation makes its use mandatory throughout the public sphere and, to a certain extent, in the private sphere. Law also determines not only which language is to be used, but also what form of Turkish is to be used. Linguistic simplification gains pace through legal reforms. The simplification of the Constitution and key statutes also reshapes political and everyday language. In this way, the constitutional legislator influences the vocabulary, style, and usage of Turkish. In this context, the “1945 Constitution” stands out as a notable example of a revolution in legal language. The constitutional text was redrafted with the aim of linguistic purification, and many fundamental concepts that are now established in public law entered legal language through this text. The Constitution thus ceased merely to reflect language and became an instrument that itself constructs and transforms it. This study examines, through legislation, the principal turning points that have shaped the presence of Turkish in public life. It examines the place of Turkish in the legal order at the constitutional level and considers, through selected examples, how this constitutional choice is reflected in legislation, insofar as such examples help to trace this formative role.

Keywords: Turkish, official language, legal language, linguistic simplification

HANEFİ GELENEKTEN SELEFİ EĞİLİMLERE: TÜRK DÜNYASINDA MEZHEPSEL KİMLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

Gülşen Yağır*

Özet

Türk dünyasının dini manzarası tarihsel olarak, esnek ve rasyonel bir Sünni ortodoksluğu oluşturan Hanefi hukuk ekolü ve Maturidi teolojik geleneği tarafından şekillendirilmiştir. Bununla birlikte, Sovyet sonrası dönem, Selefi yönelimlerin artan görünürlüğüyle işaretlenen mezhepsel bağlılıkta önemli bir dönüşüme tanık olmuştur. Bu makale, Hanefi-Maturidi paradigmasının tarihsel sürekliliğini inceler ve Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan gibi ülkelerde Selefi eğilimlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunan sosyo-politik, entelektüel ve ulus ötesi faktörleri analiz eder. Bu dönüşümün, bir geleneğin diğeriyle basit bir şekilde değiştirilmesi değil, küreselleşme, devlet politikaları ve geleneksel dini kurumların krizi tarafından şekillendirilen dini otorite, kimlik ve epistemolojinin karmaşık bir yeniden yapılandırılması olduğunu savunmaktadır. Bu çalışma, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan gibi önemli örnekler üzerinde yoğunlaşarak Türk dünyasındaki mezhepsel bağlılığın dönüşümünü inceliyor. Sovyet döneminde geleneksel dini kurumların aşınmasının ardından, 1990’larda hızlı ve büyük ölçüde yapılandırılmamış bir dini canlanmanın, uluslararası İslami hareketlerin girişini kolaylaştıran bir otorite boşluğu yarattığını savunuyor. Bu bağlamda, metnin harfi harfine yorumlanmasını vurgulayan, taklidi reddeden ve dini uygulamayı arındıran Selefi söylem, özellikle İslam kimliğinin net ve evrensel ifadelerini arayan genç nesiller arasında ilgi görmüştür. Araştırmamız, bu değişimi Hanefi-Maturidi geleneğinden Selefilğe doğrusal bir geçiş olarak yorumlamak yerine, mevcut durumun daha karmaşık bir yeniden yapılanma sürecini yansıttığını savunmaktadır. Bu süreç, dini otoritenin çoğullaştırılmasını, yorumlama meşruiyetinin sorgulanmasını ve yerel gelenekler ile küresel İslam akımları arasındaki etkileşimi içermektedir. Dahası, alternatif hareketleri güvenlikleştirirken “geleneksel İslam”ı teşvik etmeyi amaçlayan devlet politikaları, bu dönüşüme başka bir karmaşıklık katmanı eklemiştir. Sonuç olarak, bu çalışma, Türk dünyasında mezhepsel bağlılığın değişen kalıplarının, tarihsel mirasların, siyasi yapıların ve küresel etkilerin kesişerek çağdaş İslam düşüncesini ve kimliğini yeniden şekillendirdiği, süreklilik ve değişim arasında daha geniş bir müzakerenin parçası olarak anlaşılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hanefi-Maturidi geleneği, Selefilik, Türk dünyası, Orta Asya, mezhep bağlantısı, Sovyet sonrası İslam

* Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, gulsenyagar@hotmail.com

FROM THE HANAFI-MATURIDI TRADITION TO SALAFI ORIENTATIONS: THE TRANSFORMATION OF SECTARIAN AFFILIATION IN THE TURKIC WORLD

Abstract

The religious landscape of the Turkic world has historically been shaped by the enduring influence of the Hanafi school of law and the Maturidi theological tradition, which together constituted a flexible, rational, and context-sensitive expression of Sunni Islam. This tradition not only provided a coherent legal and theological framework but also functioned as a foundational element of communal identity across Central Asia and other Turkic regions. However, the post-Soviet period has witnessed a profound transformation in patterns of sectarian affiliation, characterized by the increasing visibility and influence of Salafi orientations that challenge established religious authorities and epistemologies. This article investigates the transformation of sectarian affiliation in the Turkic world by focusing on key cases such as Uzbekistan, Kazakhstan, and Kyrgyzstan. It examines how the erosion of traditional religious institutions during the Soviet era, followed by a rapid and largely unstructured religious revival in the 1990s, created a vacuum of authority that facilitated the entry of transnational Islamic movements. In this context, Salafi discourse—emphasizing textual literalism, the rejection of *taqlid*, and the purification of religious practice—has gained traction, particularly among younger generations seeking clear and universal expressions of Islamic identity. Rather than interpreting this shift as a linear transition from the Hanafi-Maturidi tradition to Salafism, the article argues that the current landscape reflects a more complex process of reconfiguration. This process involves the pluralization of religious authority, the contestation of interpretive legitimacy, and the interaction between local traditions and global Islamic Currents. Furthermore, state policies aimed at promoting “traditional Islam” while securitizing alternative movements have added another layer of complexity to this transformation. Ultimately, this study demonstrates that the changing patterns of sectarian affiliation in the Turkic world should be understood as part of a broader negotiation between continuity and change, where historical legacies, political structures, and global influences intersect to reshape contemporary Islamic thought and identity.

Keywords: Hanafi-Maturidi tradition, Salafism, Turkic world, Central Asia, sectarian affiliation, post-Soviet Islam

İSLAM MEDENİYETİNİN İKİ UCU: ENDÜLÜS VE MAVERAÜNNEHİR FIKIH MÜKTESEBATI ARASINDAKİ METODOLOJİK AKRABALIK VE ENTELEKTÜEL ETKİLEŞİM

Adem Yıldırım*

Özet

Bu tebliğ, İslam medeniyetinin coğrafi ve kültürel açıdan iki uç sınırını temsil eden Endülüs (Batı) ile Maverâünnahir (Doğu/Türk Dünyası) arasındaki fıkhi müktesebatın, sanılanın aksine ne denli güçlü bir metodolojik akrabalığa sahip olduğunu disiplinler arası bir perspektifle incelemektedir. Klasik literatürde genellikle birbirinden kopuk havzalar olarak ele alınan bu iki bölge, aslında İslam hukuk düşüncesinin “merkezden uzak” olmanın verdiği dinamizmle şekillenmiş, rasyonel ve çözüm odaklı iki kanadını oluşturmaktadır. Çalışmanın temel iddiası, Maverâünnahir Hanefiliği ile Endülüs Malikiliğinin; nassın lafzını aşarak “hukukun amacını” (makâsıd) ve “toplumsal yararı” (maslahat/istihsan) öncelikleme noktasında özgün bir “Serhad Fıkhi” paradigmasında buluştuğudur. Bildiride ilk olarak, her iki coğrafyanın fıkhi metodolojisindeki paralellikler ele alınmaktadır. Maverâünnahir’in hukuk dehası Ebû Zeyd ed-Debûsî’nin mukayeseli hukuk (ilm-i hilaf) yaklaşımı ile Endülüslü İbn Rüşd’ün analitik fıkhi yöntemi arasındaki benzerlikler; ayrıca Şâtıbî’nin “makâsıd” teorisinin, Türkistan ulemasının “örf” ve “istihsan” kavramlarıyla ulaştığı pratik sonuçları nasıl teorize ettiği analiz edilmektedir. Her iki havza da yerel gelenekleri ve yeni toplumsal ihtiyaçları İslam hukukunun evrensel ilkeleriyle mezcetme noktasında yüksek bir içtihat kabiliyeti sergilemiştir. İkinci aşamada, bu iki uzak coğrafya arasındaki entelektüel irtibatın kanalları sorgulanmaktadır. “Rihle fi talebi’l-ilm” (ilim yolculuğu) geleneği çerçevesinde Hicaz, Bağdat ve Kahire gibi merkezi ilim havzalarında buluşan Endülüslü ve Türkistanlı alimlerin karşılıklı etkileşimleri, icazet zincirleri ve literatür transferleri tarihsel verilerle ortaya konulmaktadır. Özellikle Türk Memlûk sultanlarının himayesindeki Kahire medreselerinin, her iki bölge ulemasının eserlerini harmanlayan bir “bilgi laboratuvarı” işlevi görmesi, tebliğin özgün bulgularındandır. Sonuç olarak çalışma, Türk dünyasının fıkhi müktesebatının sadece bölgesel bir değer değil, Endülüs’e kadar uzanan evrensel bir hukuk vizyonunun parçası olduğunu vurgulamakta; Maverâünnahir’in akılcı (rasyonel) tutumu ile Endülüs’ün amaçsal (teleolojik) hukuk anlayışının sentezlenmesinin, günümüzün küresel hukuk sorunlarına köklü ve yerli çözümler üretme potansiyeli taşıdığını ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Maverâünnahir, Endülüs, Makâsıd, Maslahat ve Örf, Entelektüel Etkileşim.

* Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, ademyildirim10@gmail.com

TWO ENDS OF ISLAMIC CIVILIZATION: METHODOLOGICAL AFFINITY AND INTELLECTUAL INTERACTION BETWEEN THE JURISPRUDENTIAL HERITAGE OF ANDALUSIA AND TRANSOXIANA

Abstract

This paper examines the profound methodological affinity between the legal heritages of Andalusia (the West) and Transoxiana (the East/Turkic World)—the two geographical and cultural frontiers of Islamic civilization—through an interdisciplinary lens. Often treated as disconnected basins in classical literature, these two regions in fact represent two wings of Islamic legal thought, shaped by the dynamism of being “distant from the center” and characterized by a rational, solution-oriented approach. The central thesis of this study is that Transoxianan Hanafi jurisprudence and Andalusian Maliki jurisprudence converge within a unique “Frontier Jurisprudence” (Serhad Fikhi) paradigm, prioritizing the “objectives of law” (maqasid) and “public interest” (maslahah/istihsan) over mere literalism. First, the paper addresses the parallels in the legal methodologies of both geographies. It analyzes the similarities between the comparative law (ilm al-khilaf) approach of the Transoxianan legal genius Abu Zayd al-Dabusi and the analytical jurisprudential method of the Andalusian Ibn Rushd. Furthermore, it explores how al-Shatibi’s theory of maqasid theorized the practical outcomes reached by the scholars of Turkestan through the concepts of “custom” (urf) and “juristic preference” (istihsan). Both basins demonstrated a high capacity for ijtihad in merging local traditions and emerging social needs with the universal principles of Islamic law. The second stage of the study investigates the channels of intellectual connection between these two distant geographies. Within the framework of the “travel in search of knowledge” (rihla fi talab al-ilm) tradition, the mutual interactions, chains of authorization (ijazah), and literature transfers between Andalusian and Turkestani scholars—who met in central scholarly hubs such as the Hejaz, Baghdad, and Cairo—are presented through historical data. A key original finding of this paper is the role of Cairene madrasas under the patronage of the Turkic Mamluk Sultans, which functioned as a “knowledge laboratory” blending the works of scholars from both regions. In conclusion, the study emphasizes that the jurisprudential heritage of the Turkic world is not merely a regional value but part of a universal legal vision extending to Andalusia. It asserts that synthesizing the rationalist attitude of Transoxiana with the teleological legal understanding of Andalusia holds the potential to generate deep-rooted and indigenous solutions to today’s global legal challenges.

Keywords: Islamic Law, Transoxiana, Andalusia, Maqasid, Maslahah and Urf, Intellectual Interaction.

KLASSİK SÜNNİ FİQH MƏZHƏBLƏRİNDƏ TƏQLİD ANLAYIŞINA DAİR YENİ YANAŞMALAR

Şahin Hancanov*

Özet

Təqlid, bir şəxsin dəlilini bilmədən bir alimin və ya məzhəbin görüşünə tabe olması kimi tərif edilir və bugün klassik dövrlərə dair qiymətləndirmələrdə çox vaxt bu dar və mənfəi mənası ilə ələ alınır. Bu çərçivədə klassik əsrlər, xüsusilə də Bağdadın monqollar tərəfindən işğalından sonrakı dövr, (XIII-XIX əsrlər) adətən qatı təqlid, məzhəb təəssübü və fikri durğunluq dövrü kimi təsvir edilir. Lakin bu yaygın yanaşma klassik dövrdə təqlidə dair formalaşmış fərqli baxışları kifayət qədər nəzərə almır. Halbuki klassik fiqh və üsul ədəbiyyatının təhlili göstərir ki, təqlid anlayışı təkölçülü deyil və müxtəlif məzhəblər daxilində fərqli formalarda izah və şərh edilmişdir. Bu məruzədə, indəyədək kifayət qədər diqqətə yetirilməmiş həmin yanaşmalar gündəmə gətirilərək təqlidə dair daha bütöv bir mənzərə ortaya qoyulacaqdır. Məzhəblərin təşəkkülündən sonrakı dövrlər üzərində aparılan tədqiqatlar, ictihadın sona çatdığına dair iddiaların əksinə olaraq, “əsrin müctəhidsiz qalması (hulüvvü'l-asr ani'l-müctəhid)” və “ictihadın bölünməsi (təcezzü'l-ictihad)” kimi müzakirələrin canlılığını qoruduğunu göstərir. Xüsusilə Şafe və Hənəbəli məzhəblərində, hər dövrdə “mütləq müctəhid” və “mücəddid” qəbul edilən alimlərin mövcudluğu diqqət çəkir; bu kontekstdə inkişaf etdirilən “mütləq müntəsib müctəhid” anlayışı, məzhəbə bağlılıq ilə ictihadın bir arada mövcud ola biləcəyini ortaya qoyur. Təqlid anlayışına münasibətdə isə üç əsas yanaşma fərqləndirilə bilər: Birinci yanaşma təqlidi, xüsusilə geniş kütlələr (avam) üçün zəruri və legitim bir metod kimi qəbul edir. İkinci yanaşma təqlidi tənqid edərək onun alternativini kimi “ittiba”nı – yəni hökümün dəlilinə əsaslanaraq qəbul edilməsini – irəli sürür. Üçüncü yanaşma isə əsasən Hənəfi üsul alimləri arasında geniş yayılmış olub, məzhəbə bağlılığı təqlid çərçivəsində deyil, “istidlal”, “nəzər” və “dəlilə əsaslanma” kateqoriyaları daxilində qiymətləndirərək təqlid anlayışını əhəmiyyətli dərəcədə yenidən şərh edir və qismən rədd edir. Nəticə etibarilə, bu məruzə klassik dövrün vahid və statik bir təqlid mərhələsi kimi təqdim edilməsinin elmi baxımdan yetərli olmadığını vurğulayır. Əksinə, həmin dövrdə müxtəlif təqlid və ictihad konsepsiyalarının paralel şəkildə mövcud olduğu dinamik və çoxşaxəli bir elmi mühitin formalaşdığı göstərilir.

Anahtar Kelimələr: İslam hüququ, İslam hüquq tarixi, fiqh üsulu, ictihad, təqlid

* Dr., Şeki İslam Koleji

NEW APPROACHES TO THE UNDERSTANDING OF TAQLĪD IN CLASSICAL SUNNĪ SCHOOLS OF ISLAMIC LAW

Abstract

Taqlīd is defined as the acceptance of a scholar's or a legal school's opinion without knowing its evidential basis. In modern scholarship, evaluations of the classical period tend to approach this concept within a narrow and negative framework. Accordingly, the post-formative period—especially after the Mongol conquest of Baghdad—is often characterized as an era of rigid taqlīd, madhhab partisanship, and intellectual stagnation. However, such a portrayal fails to adequately account for the diverse theoretical approaches to taqlīd developed within the classical tradition. A systematic analysis of classical fiqh and legal theory literature reveals that the concept of taqlīd was neither monolithic nor static; rather, it was interpreted and theorized in multiple ways across different legal schools. This study aims to present a more comprehensive and nuanced picture by bringing to light these relatively underexplored approaches and examining them comparatively. Contrary to claims regarding the cessation of ijtihād, scholarly debates such as the “absence of a mujtahid in a given age” (khulūw al-‘aṣr ‘an al-mujtahid) and the “divisibility of ijtihād” (tajazzu’ al-ijtihād) continued to maintain their relevance in the post-formative period. Particularly within the Shāfi‘ī and Ḥanbalī schools, the recognition of scholars as “absolute mujtahids” and “renewers” (mujaddids) in every era is noteworthy. In this context, the concept of the “affiliated absolute mujtahid” (al-mujtahid al-muṭlaq al-muntasib) demonstrates that adherence to a madhhab and engagement in ijtihād were not mutually exclusive. Three main approaches to taqlīd can be identified in the literature. The first considers taqlīd a necessary and legitimate method, especially for the lay public. The second criticizes taqlīd and proposes ittibā‘—adherence based on evidence—as its alternative. The third, predominantly associated with Ḥanafī legal theorists, reinterprets adherence to a madhhab not as taqlīd but within the framework of istidlāl, nazar, and evidence-based reasoning, thereby substantially redefining the concept. In conclusion, this study argues that portraying the classical period as a uniform and static era dominated by taqlīd is analytically insufficient. Rather, it highlights the existence of a dynamic and pluralistic intellectual environment in which multiple conceptions of taqlīd and ijtihād co-existed.

Keywords: Islamic Law, History of Islamic Law, Legal Theory (Uṣūl al-Fiqh), Ijtihād, Taqlīd.

PARÇALANMIŞ BEDEN, DAĞILMIŞ BENLİK: EKSİKSİZ ROMANI ÜZERİNDEN ZİHİN-BEDEN PROBLEMİNİN KELAMÎ İNCELENMESİ

Miray Hallak*

Özet

Bu çalışma Neal Shusterman'ın "İskarta" adlı roman serisinin ikinci kitabı olan "Eksiksiz" adlı distopik romanda örnekliliği sunulan zihin-beden ayrımı ve benliğin neliği konularını kelam perspektifinden ele almaktadır. Zihin-beden ikiliği, nöroteoloji bağlamında güncel bir kelam prolemi olarak karşımıza çıkmaktadır. "Eksiksiz" adlı roman 13-18 yaş arasındaki gençlerin bedenlerinin, ailelerinin onayıyla ve devlet eliyle başkaları yararına birey öldürülmeksizin parçalanarak başka bireylere bağışlandığı bir kurgu evrende geçmektedir. Eserde bu sürece "geriye dönük kürtaj" adı verilmektedir. Bu işlem sırasında bireyler ölmez. Sürecin farkındadır. Bilinçlerinin bir kısmı nakledilen parçalarda yaşamaya devam etmektedir. Bu süreç kürtaj yanlıları ile yaşam yanlıları arasında çıkan kurgusal bir savaşın ardından kürtajın yasaklanması sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak istenmeyen çocukların 13 yaşından itibaren 18 yaşına basıncaya kadarki herhangi bir zamanda parçalanıp hasta veya yaralanmış bir kişiye aktarılabilir. Romanda bu süreç iskartaya çıkarılma olarak adlandırılır. Bireyler birden fazla iskartanın birden fazla parçasını alabilir. Romanın ilerleyen sayfalarında her bir organı ve beyninin her bir parçası farklı iskartalardan meydana gelen yapay bir insan üretilmiştir. Frankenstein-vari bir yaratımla meydana getirilen ve bilimin en gözde "ürünü" Cam (Camus Comprix) karakterinin zihni yüzlerce farklı iskartadan oluşmaktadır. Eser, zihin-beden ikiliği ile "ben"i meydana getiren şeyin ne olduğunu ve insanın özne halinden meta haline geçişini sorgulatmaktadır. Cam karakteri farklı dokuların hafızasında biriken hatıraları hatırlamaya devam eder. Bu bağlamda hem dil edinimi hem iletişim hem de kimlik oluşturma ve bu kimliği benimseme noktasında ciddi sorunlar yaşar. Bu durum, bir eylemi gerçekleştirenin ve bunu eylemeyi düşünenin kim olduğu sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Bilinç transferinin genellikle bulut sürücüyü ya da robot bedenlere yapılacağı var sayılmaktadır. Ancak kurgulanan bu evrende bir bireyden bir başkasına zihin transferini yapmak mümkün olmaktadır. Burada sağlık amacıyla beyin dokusunun transfer edilmektedir. Bilincin ve hatıraların da transfer edilmesi, sürecin doğal bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızda bilinç-beden ikiliği ve insanın neliği konusu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Zihin, beden, nöroteoloji, benlik, distopya, organ nakli

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, miray.alhallaq@asbu.edu.tr

UNWOUND BODY, DISPERSED SELF: A KALĀM-BASED ANALYSIS OF THE MIND–BODY PROBLEM IN THE NOVEL UNWHOLLY

Abstract

This study examines the issues of mind–body dualism and the nature of the self from a kalām perspective, as exemplified in *Unwholly*, the second book of Neal Shusterman’s *Unwind* series. Mind–body dualism emerges as a contemporary theological problem within the context of neurotheology. The novel is set in a dystopian universe where individuals aged 13 to 18 can, with parental consent and under state authority, have their bodies disassembled and donated to others without being considered legally dead. This process is referred to as “retroactive abortion.” During the procedure, individuals do not die; they remain conscious and aware, while parts of their consciousness continue to exist within the transplanted body parts. This system arises following a fictional war between pro-life and pro-choice groups, after which abortion is outlawed. However, unwanted children may be “unwound” at any point between the ages of 13 and 18 and their body parts distributed to patients in need. In the novel, this process is termed “unwinding.” Individuals may receive multiple body parts from multiple donors. As the narrative progresses, an artificial human is created whose organs and brain are composed entirely of parts taken from different unwound individuals. This Frankenstein-like creation, Cam (Camus Comprix), represents the pinnacle of scientific achievement in the novel. His mind consists of fragments from hundreds of different individuals. The work interrogates the mind–body dualism and questions what constitutes the “self,” while also exploring the transformation of the human being from subject to object. Cam continues to recall memories embedded in the tissues he has inherited. Consequently, he experiences significant difficulties in language acquisition, communication, identity formation, and the internalization of that identity. This raises the fundamental question: who is the true agent behind an action, and who is the one who intends it? While consciousness transfer is often imagined as occurring via digital or robotic mediums, this fictional universe presents the possibility of transferring consciousness from one human body to another through brain tissue transplantation. The transfer of consciousness and memory appears as a natural consequence of this medical process. In this context, the study discusses mind–body dualism and the question of what it means to be human.

Keywords: mind, body, Neurotheology, self-concept, Dystopia, Organ transplantation

KÜRESELLEŞME ÇAĞINDA TÜRK BİLİM İNSANI: KİMLİK, İLİM VE İDEOLOJİK BÜTÜNLÜK

Aydın Talışinski*

Özet

Dijital dünya ve yapay zeka çağı, nasıl ilerlememiz gerektiğini yeniden düşünmeyi zorunlu kılmaktadır. İlkesiz bilim insanı, faydadan çok zarar verebilir. İyi Türk ve iyi Müslüman olmak istiyorsak, mutlaka ilim ve irfan sahibi olmalıyız. Bilimde zirvede olan toplumlara dünyada saygı duyulur, onların hayat tarzı örnek alınır ve onlar küresel süreçlere yön verirler. Bir doktor olarak hedefim şudur: “En bilgili ve şefkatli doktor arandığında, onu Müslümanlar ve Türkler arasında arayın” anlayışını dünyada bir algı hâline getirmeliyiz. Azerbaycan sınırları dışında, devlet programı ile 12 yıl eğitim aldım. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden mezun olan ilk Türk ve ilk Azerbaycanlıyım. İzmir’de Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü’nde okudum ve sonrası beş yıl Tıpta Uzmanlık eğitimi aldım. Almanya, İtalya, Avustralya ve BAE gibi birçok ülkede tecrübe paylaştım; Brezilya’da sunduğum uzmanlık tezimle dünya birinciliği elde ettim. Yurt dışında yalnızca bilim öğrendim; kadim kültürümüz ve değerlerimiz manevi gıda olarak tam yeterliydi. Diğer toplumlarla etkileşime açık ve meraklı olsak da kendi bakış açımızdan taviz vermemeli, kimliğimizi korumalıyız. Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk-İslam dünyasının lideri olarak milli teknoloji ve ideolojiyle dirilişimizde çığır açmış, bizi özümüze doğru kenetlemiştir. Her alanda yerli ve milli olmaya gayret etmeliyiz. Örneğin; Next Sosyal ağını veya Troy banka kartlarını kullanmak da vatanseverlik göstergesidir. Türkiye’deki İmam Hatip liseleri son teknolojiyle donatıldı. Namazı, niyazı ve ahlakı yerinde olan gençlerimiz robotik olimpiyatlarında dünya şampiyonu olarak herkesi Türk’ün ve Müslüman’ın zekasına, ilmine hayran bıraktı. İlim sahibine karşı konulabilecek hiçbir güç ve zihniyet yoktur. Azerbaycan bayrağının ideolojik tecessümü, aslında her Türk’e şamil olabilir. Modern yorumumuzda bu anlamlar kısaca şöyle açıklanabilir: Mavi renk Türk kimliğini ve Türk öncülüğündeki çok milletli, eşitlikçi yapıyı; yeşil - İslam temelini ve İslam önderliğindeki çok inançlı yapıyı; kırmızı şerit ise bu iki ilkeye dayalı ilmi ve gelişimi temsil eder. Merkezdeki ay-yıldız tüm bu değerler gerçekleştiğinde ulaşılan bütünlüğü, muvazeneyi ve mutluluğu ifade eder. Cumhurbaşkanı İlham Aliyev’in “Bizim ailemiz Türk dünyasıdır” ifadesi rehberimiz olmalıdır. Hangi çağda olursak olalım, hem fiziki hem de “dijital vatan” sınırlarımızı korumalı; imanlı ve ilimli nesiller olarak dünyada adil barışın temel sütunu olmalıyız.

Anahtar Kelimeler: Türk Bilim İnsanı, İdeolojik Bütünlük, Küreselleşme Çağı, İlim ve İrfan, Dijital Vatan, Adil Barış

* Dr., Azerbaycan Hususi Tıp Hizmeti / UID Azerbaycan, aydin@doctor.com.

THE TURKIC SCIENTIST IN THE AGE OF GLOBALIZATION: IDENTITY, SCIENCE AND IDEOLOGICAL INTEGRITY

Abstract

The digital world and the age of artificial intelligence necessitate a fundamental rethinking of the path forward. An unprincipled scientist can cause more harm than good. To truly be a good Turk and a good Muslim, the possession of both knowledge and wisdom is an absolute necessity. Societies at the pinnacle of science earn global respect; they shape global processes and their lifestyles become models for others. As a physician, the goal is this: to establish a global perception where the search for the most knowledgeable and compassionate doctor leads people to look among Muslims and Turks. A journey of excellence has defined this path, beginning with twelve years of education completed outside the borders of Azerbaijan under a state program. This journey is marked by the historic milestone of becoming the first Turk and the first Azerbaijani to graduate from the Faculty of Medicine at Lomonosov Moscow State University. Following studies at the Institute of Turkic World Studies in Izmir and a five-year medical residency, expertise was shared across many nations, including Germany, Italy, Australia, and the UAE. This path reached a global peak in Brazil, where a world championship was awarded for a specialized thesis presentation. International exposure served a singular purpose for me: the acquisition of science. Our ancient culture and values provided more than enough spiritual nourishment. While embracing a harmonious dialogue with all civilizations, we remain steadfast in our unique perspective, believing that the preservation of our identity is our greatest gift to a diverse world. Under the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan, the Turkic-Islamic world has entered a new era of resurgence through national technology and ideology, galvanizing us toward our true essence. Every field now demands a commitment to being local and national. For example, utilizing the Next Social network or Troy bank cards is a clear manifestation of patriotism. The transformation of Imam Hatip high schools in Türkiye into high-tech hubs has already proven its worth, as students steadfast in prayer and morality have claimed world championships in robotics olympiads. Indeed, no power or mindset can stand against the force of true knowledge. The ideological embodiment of the Azerbaijani flag is a vision applicable to every Turk. In our modern interpretation: Blue represents the Turkic identity and a multi-ethnic, egalitarian structure; Green represents the Islamic foundation and a multi-faith society under Islamic leadership and the Red stripe represents science and progress built upon these pillars. The Star and Crescent symbolize the integrity, balance, and happiness achieved through these values. The declaration by President İlham Aliyev, “Our family is the Turkic World,” serves as the guiding compass. Regardless of the era, the duty remains to protect both the physical and “digital motherland” borders. As generations defined by faith and knowledge, the mission is to stand as a fundamental column of just peace in the world.

Keywords: The Turkic Scientist, Ideological Integrity, Age of Globalization, Knowledge and Wisdom, Digital Motherland, Just Peace

İSTİHBARATIN DÖNÜŞÜMÜ VE LİDERLİK: İBRAHİM KALIN DÖNEMİNDE MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI'NIN STRATEJİK YENİDEN YAPILANMASI

Cihad İslam Yılmaz*

Özet

Devletlerin güvenlik mimarisi içerisinde istihbarat teşkilatları, yalnızca tehditleri bertaraf eden operasyonel yapılar olarak değil, aynı zamanda karar alma süreçlerini besleyen stratejik aktörler olarak konumlanmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye’de Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT), tarihsel gelişimi boyunca değişen güvenlik ortamına uyum sağlayarak kurumsal kapasitesini ve etki alanını genişletmiştir. Özellikle 21. yüzyılda hız kazanan dönüşüm süreci, istihbaratın klasik sınırlarını aşarak dış politika, savunma ve iç güvenlik alanlarında daha bütünlük bir rol üstlenmesine zemin hazırlamıştır. Bu dönüşüm sürecinde liderlik faktörünün belirleyici olduğu görülmektedir. İbrahim Kalın’ın MİT Başkanlığı görevine gelmesi, kurumsal süreklilik ile yeni stratejik açılımlar arasında bir denge arayışını gündeme taşımıştır. Akademik ve bürokratik birikimiyle öne çıkan Kalın’ın, istihbarat-toplum ilişkisi, stratejik iletişim ve çok boyutlu güvenlik anlayışı gibi alanlarda geliştirdiği yaklaşımın, teşkilatın yönelimlerini nasıl etkilediği önem arz etmektedir. Bu bağlamda MİT’in, yalnızca gizli operasyonlar yürüten bir yapı olmanın ötesine geçerek, bölgesel ve küresel gelişmeleri yönlendirme kapasitesine sahip bir aktöre dönüşme eğilimi dikkat çekmektedir. Günümüzde değişen tehdit algıları; terörizm, siber güvenlik, hibrit tehditler ve jeopolitik rekabet gibi unsurları içermekte, bu durum istihbarat teşkilatlarının analiz ve operasyon kabiliyetlerinin yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye örneğinde MİT’in artan dış operasyon kapasitesi, teknolojik altyapı yatırımları ve kurumlar arası koordinasyon mekanizmaları, bu dönüşümün somut göstergeleri arasında yer almaktadır. Bu süreçte liderlik, yalnızca idari bir fonksiyon değil, aynı zamanda kurumsal vizyonun belirlenmesinde merkezi bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, MİT’in son dönem dönüşümü liderlik perspektifinden ele alınacak; İbrahim Kalın döneminin kurumsal süreklilik ve değişim dinamikleri üzerindeki etkisi incelenecektir. Bu kapsamda, istihbaratın stratejik karar alma süreçlerindeki rolü, değişen güvenlik paradigması çerçevesinde değerlendirilecek; Türkiye’nin istihbarat yapılanmasının geleceğine ilişkin çıkarımlarda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İstihbarat, Milli İstihbarat Teşkilatı, Güvenlik Paradigması

* Öğr. Gör., cihadislamyilmaz@gmail.com

TRANSFORMATION OF INTELLIGENCE AND LEADERSHIP: THE STRATEGIC RESTRUCTURING OF THE NATIONAL INTELLIGENCE ORGANIZATION IN THE ERA OF İBRAHİM KALIN

Abstract

Within the security architecture of states, intelligence agencies are positioned not merely as operational structures that neutralize threats, but also as strategic actors that inform and shape decision-making processes. In this context, the National Intelligence Organization (MIT) in Türkiye has, throughout its historical development, expanded its institutional capacity and sphere of influence by adapting to the evolving security environment. Particularly in the 21st century, an accelerated transformation process has enabled intelligence to transcend its classical boundaries and assume a more integrated role across foreign policy, defense, and internal security domains. In this transformation process, the role of leadership appears as a decisive factor. The appointment of İbrahim Kalın as head of MIT has brought to the fore a search for balance between institutional continuity and new strategic orientations. With a background that combines academic and bureaucratic experience, Kalın's approach—particularly in areas such as intelligence-society relations, strategic communication, and a multidimensional understanding of security—raises important questions regarding its impact on the agency's direction. In this regard, MIT's evolution beyond a structure limited to covert operations toward an actor capable of influencing regional and global developments constitutes a notable trend. Contemporary threat perceptions, encompassing terrorism, cybersecurity, hybrid threats, and geopolitical competition, necessitate the restructuring of intelligence agencies' analytical and operational capabilities. In the case of Türkiye, MIT's increasing external operational capacity, investments in technological infrastructure, and enhanced inter-agency coordination mechanisms stand out as concrete indicators of this transformation. In this process, leadership emerges not merely as an administrative function, but as a central element in shaping institutional vision. This study examines the recent transformation of MIT from a leadership perspective, focusing on the impact of the İbrahim Kalın era on the dynamics of institutional continuity and change. Within this framework, the role of intelligence in strategic decision-making processes will be analyzed in light of the evolving security paradigm, and inferences will be drawn regarding the future trajectory of Türkiye's intelligence structure.

Keywords: Intelligence, National Intelligence Organization (MIT), security paradigm

JEOEKONOMİK PERSPEKTİFTEN TÜRK DIŞ POLİTİKASI: 2000-2025 DÖNEMİ

Yusuf Yıldırım *

Özet

Bu çalışma, uluslararası ilişkiler disiplini çerçevesinde Türkiye'nin son yirmi beş yılda derinleşen jeoekonomi politikalarını ve bu politikaların somut uygulama alanlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Genel bir tanımlamayla jeopolitik ve ekonomi arasındaki ilişkileri konu edinen jeoekonomi yeni gelişme gösteren bir araştırma alanıdır. Özellikle bölgesel ve küresel alanda yaşanan savaşlar jeoekonomi kavramının görünürlüğünü arttırmıştır. Yeni oluşmaya başlayan bu alanın disiplinlerarası işbirliği sağlama, teori ve yöntemleri bir araya getirme ve geliştirme potansiyeline sahip olduğu da belirtilmelidir. Bölgesinde çatışma ve savaşların yaşandığı Türkiye, savunma ve güvenlik konuları başta olmak üzere dış politikasında jeoekonomi uygulamalarına önem vermektedir. Enerji geçiş yolları üzerindeki stratejik konumunu, yerli savunma sanayii kapasitesini ve lojistik ağlarını dış politikasının temel basamakları haline getirmiştir. Çalışmada, Robert Yin tarafından kavramsallaştırılan “açıklayıcı durum çalışması” yöntemi benimsenmiştir. Çalışma kapsamında enerji, savunma sanayii ve ulaştırma koridorları temel analiz birimleri olarak ele alınmıştır. Araştırma bulguları, Türkiye'nin sadece bir geçiş güzergâhı değil aynı zamanda kendi teknolojik ve hukuki standartlarını bölgesel ölçekte yaymaya çalışan bir aktöre dönüştüğünü göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, Türkiye'nin ekonomik enstrümanları jeopolitik hedeflerle uyumlu hale getirmeye çalıştığını, uluslararası alanda yapısal gücünü ve potansiyelini sağlamlaştırmaya yönelik bir dış politika izlediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Jeoekonomi, Orta Koridor, Savunma Sanayii, Stratejik Özerklik

* Dr. Öğr. Üyesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, yusufyildirim@isparta.edu.tr

TURKISH FOREIGN POLICY FROM A GEOECONOMIC PERSPECTIVE: THE 2000–2025 PERIOD

Abstract

This study aims to analyze Turkey’s deepening geoeconomic policies and their concrete implementation areas within the framework of the International Relations discipline over the last twenty-five years. Broadly defined as the study of the relationship between geopolitics and economics, geoeconomics is a nascent research field. The visibility of the geoeconomic concept has increased particularly due to regional and global conflicts. It should also be noted that this emerging field possesses the potential to foster interdisciplinary cooperation and to integrate and develop diverse theories and methodologies. Situated in a region characterized by conflicts and wars, Turkey prioritizes geoeconomic practices in its foreign policy, particularly in the realms of defense and security. Accordingly, Turkey has transformed its strategic location on energy transit routes, its indigenous defense industry capacity, and its logistics networks into the fundamental pillars of its foreign policy. In this study, the “explanatory case study” method, as conceptualized by Robert Yin, is adopted. Within the scope of the research, energy, the defense industry, and transport corridors are addressed as the primary units of analysis. The research findings indicate that Turkey has evolved beyond being a mere transit route into an actor striving to disseminate its own technological and legal standards on a regional scale. Consequently, the study reveals that Turkey seeks to align economic instruments with geopolitical objectives and pursues a foreign policy aimed at consolidating its structural power and potential in the international arena.

Keywords: Turkish Foreign Policy, Geoeconomics, Middle Corridor, Defense Industry, Strategic Autonomy.

EPISTEMIC SOVEREIGNTY AND AI GOVERNANCE: A COMPARATIVE POLICY ANALYSIS FOR TURKIC STATES

Chountagi Bekir*

Abstract

The geopolitics of artificial intelligence has become one of the defining structural contests of the twenty-first century. Yet the terms on which this contest is conducted, who is recognised as a legitimate participant, whose intellectual traditions are acknowledged as antecedents, whose governance frameworks are treated as authoritative models, remain heavily skewed toward Western epistemic frameworks. Non-Western regional organisations, despite representing substantial populations and geopolitical weight, are systematically positioned as recipients rather than co-producers of the normative frameworks that will govern artificial intelligence globally. This paper advances the concept of epistemic sovereignty as an analytical and normative framework for understanding Turkic states' position in the global AI landscape and for deriving concrete policy recommendations within the institutional structure of the Organization of Turkic States (OTS). Epistemic sovereignty, as employed here, denotes the capacity of a political community to participate as a recognised subject, rather than merely an object, in the production, governance, and legitimation of knowledge systems that affect its members. It encompasses three analytically distinct dimensions: the genealogical (whose intellectual traditions are acknowledged as antecedents of AI), the representational (whose linguistic and cultural realities are captured in AI systems), and the institutional (whose proposals are accorded credibility in AI governance forums). Drawing on the theoretical resources of epistemic injustice theory (Fricker, 2007) and data colonialism studies (Couldry & Mejias, 2019), the paper argues that the Turkic world's marginalisation in AI governance debates is not merely a function of technological capacity gaps, but reflects structural mechanisms of epistemic erasure that have historical antecedents traceable to the systematic misattribution of Turco-Islamic intellectual contributions, including the Timurid tradition of Tamerlane Chess as a formalised instrument of strategic computation, to Western cognitive traditions. A comparative policy analysis of five OTS member states, Turkey, Azerbaijan, Kazakhstan, Uzbekistan, and Kyrgyzstan, reveals significant fragmentation in national AI strategies, limited institutionalisation of regional AI cooperation within the OTS framework, and critical gaps in data governance, defence technology transfer, and regulatory harmonisation. Turkey's relatively mature national AI strategy contrasts with Kyrgyzstan's absence of a dedicated AI policy, illustrating the heterogeneity of AI development trajectories within the OTS zone. The paper proposes a three-axis normative framework for OTS AI policy. The first axis, a Turkic AI Governance Commons, calls for the establishment of a permanent OTS AI

* Research Fellow, Ibn Haldun University Haydar Aliyev Center for Eurasian Studies, chountagi.bekir@ihu.edu.tr

Working Group mandated to develop a common Turkic regulatory framework by 2027 and to coordinate member states' positions in international AI governance negotiations. The second axis, a Turkic Defence Technology Transfer Protocol, proposes the institutionalisation of the bilateral Turkey–Azerbaijan defence cooperation precedent, demonstrated decisively in the 2020 Nagorno-Karabakh War, as a multilateral OTS mechanism. The third axis, a Turkic Digital Heritage Initiative, addresses the chronic underrepresentation of Turkic languages in frontier AI training data through the development of shared open corpora and a regional data sovereignty governance framework. These proposals are grounded in both the strategic imperatives of the contemporary AI landscape and the historical legitimacy that accrues to the Turkic world as an unacknowledged contributor to the intellectual genealogy of computational reasoning.

Keywords: Epistemic sovereignty, artificial intelligence governance, Organization of Turkic States, data colonialism, comparative AI policy

SURİYE DEVRİMİ SONRASI AZERBAYCAN-SURİYE İLİŞKİLERİ: STRATEJİK YENİDEN İNŞA VE ENERJİ JEOPOLİTİĞİ

Sümeyye Yıldırım Büyükarıslan*
Mehmet Ali Bolat**

Özet

Bu çalışma, 2011 yılında başlayan Suriye krizinin 2024 yılı sonunda Baas rejiminin devrilmesiyle sonuçlanmasının ardından, Ahmet el-Şara (Ahmad al-Sharaa) liderliğindeki Geçici Hükümet döneminde Azerbaycan ve Suriye arasındaki diplomatik ve ekonomik ilişkilerin yaşadığı stratejik dönüşümü kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. On yılı aşkın bir süre boyunca bölgesel istikrarsızlık ve eski rejimin dış politika tercihleri nedeniyle durağanlaşan ikili ilişkilerin, 2025-2026 projeksiyonunda nasıl bir imar ve enerji ortaklığına evrildiği araştırmanın temel problematiğini oluşturmaktadır. Çalışmanın ana amacı, Azerbaycan'ın Suriye'nin çatışma sonrası yeniden inşasındaki proaktif rolünü; özellikle SOCAR üzerinden yürütülen aylık 33,5 milyon dolarlık stratejik doğalgaz sevkiyatı ve eğitim altyapısının rehabilitasyonu için ayrılan 30 milyon dolarlık ICESCO fonu üzerinden analiz etmektir. Nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde doküman analizi ve vaka incelemesi teknikleriyle hazırlanan bu çalışmada; SANA, Trend News ve Azertac gibi resmi haber ajanslarının 2025-2026 yıllarına ait verileri birincil kaynak olarak temel alınmıştır. Araştırma bulguları, Azerbaycan'ın 2026 yılı başı itibarıyla Suriye'ye 100 milyon metreküpten fazla doğalgaz ihraç ederek ülkedeki akut enerji krizini hafiflettiğini ve Rabat Anlaşması kapsamında 100 okulun modernizasyonunu üstlenerek beşeri sermayeye doğrudan yatırım yaptığını ortaya koymaktadır. Çalışmadan çıkarılan temel sonuç, Azerbaycan'ın enerji ve eğitim diplomasisini etkin birer enstrüman olarak kullanarak, askeri müdahaleye gerek duymadan bölgesel bir istikrar aktörü haline geldiğidir. Bu doğrultuda, ikili ilişkilerin sürdürülebilir bir kurumsal yapıya kavuşturulması için iki ülke arasında kapsamlı bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalanması ve Azerbaycan'ın dijital devlet (ASAN Hizmet) tecrübesinin Suriye kamu yönetimi reformuna entegre edilmesi stratejik birer çözüm önerisi olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan-Suriye İlişkileri, Enerji Diplomasisi, Ekonomik Entegrasyon, Yeniden İnşa, İnsani Yardım, Yumuşak Güç.

* Bağımsız Araştırmacı, syoflu61@gmail.com

** Doktor Öğretim Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, mehmet.bolat@izu.edu.tr

AZERBAIJAN-SYRIA RELATIONS AFTER THE SYRIAN REVOLUTION: STRATEGIC RECONSTRUCTION AND ENERGY GEOPOLITICS

Abstract

This study examines the strategic transformation of diplomatic and economic relations between Azerbaijan and Syria following the collapse of the Ba'ath regime in late 2024 and the subsequent establishment of the Transitional Government led by Ahmad al-Sharaa. The central problematic of the research focuses on how bilateral relations, which remained stagnant for over a decade due to regional instability and the foreign policy preferences of the previous regime, evolved into a comprehensive reconstruction and energy partnership within the 2025-2026 projection. The primary objective is to analyze Azerbaijan's proactive role in Syria's post-conflict reconstruction, specifically through strategic natural gas exports via SOCAR valued at \$33.5 million monthly and the \$30 million ICESCO fund allocated for the rehabilitation of educational infrastructure. Utilizing qualitative research methods, including document analysis and case study techniques, this study relies on primary data from 2025-2026 provided by official news agencies such as SANA, Trend News, and Azertac. Research findings reveal that as of early 2026, Azerbaijan has alleviated the acute energy crisis in Syria by exporting over 100 million cubic meters of natural gas and has directly invested in human capital by undertaking the modernization of 100 schools under the Rabat Agreement. The fundamental conclusion drawn from the study is that Azerbaijan has emerged as a regional stability provider by effectively employing energy and educational diplomacy as strategic instruments without necessitating military intervention. In this regard, the study offers strategic recommendations: the signing of a comprehensive Free Trade Agreement (FTA) to ensure a sustainable institutional framework for bilateral relations and the integration of Azerbaijan's digital state experience (ASAN Service) into Syria's public administration reform process.

Keywords: Azerbaijan-Syria Relations, Energy Diplomacy, Economic Integration, Reconstruction, Humanitarian Aid, Soft Power.

TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARET STRATEJİSİNİN SİYASİ EKONOMİSİ: AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRK DEVLETLERİ ARASINDAKİ DENGELER

Lütfiye İrem Özgeriş*
Rezo Gasanov

Özet

Türkiye’nin dış ticaret stratejisi, Avrupa Birliği (AB) ile kurumsal bütünleşme ve Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) ile gelişen jeoekonomik işbirliği arasında şekillenen çok boyutlu bir denge arayışıyla biçimlenmektedir. Türkiye’nin jeostratejik konumu, dış ticaret politikalarının yalnızca ekonomik rasyonaliteyle değil, aynı zamanda siyasal, kurumsal ve jeopolitik dinamiklerle belirlendiğini göstermektedir. Bu çalışma, Türkiye’nin AB ile derinleşmiş ekonomik entegrasyonu ile TDT ekseninde gelişen bölgesel açılımı arasında nasıl bir stratejik denge kurduğunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Yöntemsel olarak çalışma, politik ekonomi çerçevesine dayanan nitel bir araştırma tasarımı benimsemekte; teorik analiz ile ikincil veri ve literatür incelemesini birlikte kullanmaktadır. Bulgular, AB’nin Gümrük Birliği aracılığıyla Türkiye’ye geniş pazar erişimi ve küresel değer zincirlerine entegrasyon sağladığını, ancak Türkiye’nin karar alma mekanizmalarına dahil olmaması nedeniyle bu ilişkinin asimetrik bir bağımlılık ürettiğini göstermektedir. Ayrıca siyasi koşulluluk ve dönemsel gerilimler, ekonomik ilişkilerin kırılganlığını artırmaktadır. Buna karşılık, TDT ile ilişkiler enerji, ulaştırma ve altyapı alanlarına dayalı daha esnek ve çıkar temelli bir işbirliği çerçevesi sunmaktadır. Ancak sınırlı kurumsal kapasite ve üye devletler arasındaki farklı öncelikler, bu işbirliğinin sürdürülebilirliğini kısıtlamaktadır. Çalışma, Türkiye’nin dış ticaret stratejisinin iki eksen arasında bir tercih değil, stratejik özerklik hedefi doğrultusunda şekillenen çok boyutlu bir denge politikası olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda, ihracatın teknolojik içeriğinin artırılması, üretim kapasitesinin güçlendirilmesi ve kurumsal-finance mekanizmaların geliştirilmesi, söz konusu dengenin sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Türk Devletleri Teşkilatı, Dış ticaret stratejisi, Avrupa Birliği, Türkiye, Stratejik özerklik

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Moskova iktisat Yüksekokulu /HSE University, iozgrs1@gmail.com

THE POLITICAL ECONOMY OF TÜRKİYE’S FOREIGN TRADE STRATEGY: BALANCING BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND THE TURKIC STATES

Abstract

Türkiye’s foreign trade strategy is shaped by a multidimensional balancing act between institutional integration with the European Union (EU) and the emerging geo-economic cooperation with the Organization of Turkic States (OTS). Türkiye’s geostrategic position highlights that its trade policies are determined not only by economic rationality, but also by political, institutional, and geopolitical dynamics. This study aims to analyze how Türkiye constructs a strategic balance between its deep economic integration with the EU and its growing regional engagement through the OTS. Methodologically, the study adopts a qualitative research design based on a political economy framework, combining theoretical analysis with secondary data and literature review. The findings indicate that while the EU provides Türkiye with extensive market access and integration into global value chains through the Customs Union, this relationship generates an asymmetrical dependency due to Türkiye’s exclusion from decision-making mechanisms. Moreover, political conditionality and recurring tensions increase the fragility of economic relations. In contrast, relations with the OTS offer a more flexible and interest-driven framework, primarily based on energy, transportation, and infrastructure cooperation. However, limited institutional capacity and divergent priorities among member states constrain the sustainability of this cooperation. The study concludes that Türkiye’s foreign trade strategy is not a binary choice between two axes, but rather a multidimensional balancing policy aimed at achieving strategic autonomy. In this context, enhancing the technological content of exports, strengthening production capacity, and improving institutional and financial mechanisms are critical for ensuring the sustainability of this balance.

Keywords: Organization of Turkic States Foreign Trade Strategy European Union Türkiye Strategic Autonomy

I TÜRKOLÖJİ QURULTAY VƏ ƏLİFBA MƏSƏLƏSİ

Nuray Abbasova*

Özet

Türkoloji elmin formalaşması və inkişafına I Türkoloji Qurultay xüsusi yeri olmuşdur. 1926-cı il 26 fevral-5 mart tarixlərində Bakıda keçirilən qurultay türk xalqlarının dil, yazı sistemi və mədəni integrasiyası baxımından mühüm mərhələ olmuşdur. Qurultayın əsas və ən aktual müzakirə mövzularından biri əlifba məsələsi olmuşdur. Lakin bu vacib məsələ qurultay dövrü ilə məhdudlaşmır, daha erkən mərhələlərdə formalaşmış ideya və təşəbbüslərin məntiqi davamı kimi meydana çıxmışdır. XIX əsrin ikinci yarısında Mirzə Fətəli Axundzadə tərəfindən irəli sürülmüş əlifba islahatı ideyaları türk dünyasında yazı sisteminin yenilənməsi istiqamətində ilk sistemli təşəbbüslərdən biri olmuşdur. Onun irəli sürdüyü layihələr ərəb qrafikasının fonetik imkanlarının məhdudluğunu aradan qaldırmağa yönəlmiş və sonrakı əlifba müzakirələri üçün ideya bazası yaratmışdır. Bu prosesin davamı olaraq 1922-ci ildə Azərbaycan əlifba məsələsinin elmi və təşkilati əsaslarla həlli məqsədilə xüsusi “Yeni Türk Əlifba Komitəsi” yaradıldı. Komitənin fəaliyyəti latın qrafikalı yeni yazı sisteminin hazırlanması və ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından mühüm rol oynamışdır. Əslində 1921-1922-ci illərdən başlayaraq Azərbaycan ziyalıları yığıncaqlarda bu məsələ ilə bağlı fikirlər səsləndirirdilər. Bu da ona gətirib çıxartdı ki, iki dəstə yarandı; latınçılar və islahatçılar. I Türkoloji Qurultay çərçivəsində əlifba məsələsi iki mövqedən çıxış edən qruplar tərəfindən müzakirə edilirdi. Bir qrup latın qrafikalı yeni əlifbanın tam şəkildə qəbulunu müdafiə edən yeni əlifba tərəfdarlarından ibarət idi. Digər qrup isə mövcud ərəb qrafikalı yazı sisteminin müəyyən islahatlar yolu ilə təkmilləşdirilməsini mümkün sayan islahatçılar idi. Hər iki tərəf elmi argumentlərə əsaslanırsa da, fonetik uyğunluq, savadlanmanın asanlaşdırılması və türk xalqları arasında ortaq yazı sisteminin yaradılması baxımından yeni əlifba tərəfdarlarının mövqeyi üstünlük qazanmışdır. Nəticədə latın qrafikalı ümumi türk əlifbasının tətbiqi ideyası qəbul edilmiş, 1929-cu il yanvarın 1-dən etibarən latın əlifbasına keçilmişdir. Bu qərar Azərbaycan və digər türk xalqlarının dil siyasətində mühüm dönüş nöqtəsinə çevrilir.

Anahtar Kelimələr: əlifba məsələsi, latın qrafikası, əlifba islahatı, əlifba komitəsi, yazı sistemi, türk dilləri

* Azerbaijan State Pedagogical University, abbasova2005nuray@gmail.com

THE FIRST TURKOLOGICAL CONGRESS AND THE ALPHABET ISSUE

Abstract

The First Turkological Congress played a significant role in the formation and development of Turkological studies. Held in Baku on February 26 – March 5, 1926, the Congress marked an important stage in the linguistic, writing system, and cultural integration processes of Turkic peoples. One of the most important and widely discussed issues of the Congress was the alphabet question. However, this crucial issue was not limited to the period of the Congress itself; rather, it emerged as a logical continuation of ideas and initiatives formed in earlier periods. In the second half of the 19th century, the alphabet reform ideas put forward by Mirza Fatali Akhundzadeh became one of the first systematic initiatives aimed at renewing the writing system in the Turkic world. His projects were directed at overcoming the phonetic limitations of the Arabic script and laid the conceptual foundation for subsequent alphabet debates. As a continuation of this process, in 1922, the “New Turkic Alphabet Committee” was established in Azerbaijan to address the alphabet issue on scientific and organizational grounds. The activities of this committee played a significant role in the development and public introduction of a Latin-based writing system. In fact, beginning from 1921–1922, Azerbaijani intellectuals actively discussed this issue in various meetings, which eventually led to the emergence of two groups: Latinists and reformists. Within the framework of the First Turkological Congress, the alphabet issue was debated by groups representing two main positions. One group consisted of supporters of a new Latinbased alphabet advocating for its full adoption. The other group, known as reformists, supported the improvement of the existing Arabic script through certain modifications. Although both sides relied on scientific arguments, the position of the Latinists prevailed due to considerations such as phonetic suitability, ease of literacy acquisition, and the creation of a common writing system among Turkic peoples. As a result, the idea of adopting a common Latin-based Turkic alphabet was accepted, and from January 1, 1929, the transition to the Latin alphabet was implemented. This decision became a turning point in the language policy of Azerbaijan and other Turkic peoples.

Keywords: alphabet issue, Latin script, alphabet reform, alphabet committee, writing system, Turkic languages.

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI BÖLGESEL VATANDAŞLIK REJİMİNİN OLUŞTURULMASI: TURAN VATANDAŞLIĞI'NIN İMKÂNI ÜZERİNE

Mustafa Alper Ener*

Özet

Vatandaşlık, gerçek kişi ile devlet arasında belirli haklar ve yükümlülükler sağlayan hukuki bağ veya statü olarak ifade edilebilmektedir. Bölgesel birliğe ait olma duygusunu geliştirmek için uluslarüstü vatandaşlık rejimleri geliştirilmektedir. Son yıllarda bölgesel hükümetlerarası organizasyonların (regional intergovernmental organizations) aralarındaki siyasi ve ekonomik entegrasyonu artırmak amacıyla üye devletlerin vatandaşlarına bölgesel vatandaşlık sağlama konusunda adımlar atmaktadır. Çeşitli yazarlar tarafından ekonomik entegrasyonun sağlanması için geçilen aşamalar üzerine çalışılmıştır. Balassa ekonomik entegrasyonu serbest ticaret, gümrük birliği, ortak pazar, ekonomik birlik (tek pazar) ve tam ekonomik entegrasyon aşaması olarak beş aşamada ele almıştır. Günümüzde ekonomik entegrasyonun tek pazar aşamasının vatandaşlık hukuku alanında yansımaya baktığımızda en önemli örnek Avrupa Birliği (AB) Vatandaşlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşmasıyla üye devletlerin vatandaşlarına kendi vatandaşlıklarının yanında AB Vatandaşı statüsü verilmiştir. Tek pazar dört temel serbestiyi yani kişilerin, hizmetlerin, malların ve sermayenin serbest dolaşımına imkân sağlamıştır. Böylece birlik vatandaşları üye devletlerde seyahat, oturma, çalışma ve iş kurma hakkına sahip olmuştur. Bu haklar yanında, Lizbon Antlaşmasıyla güncellenen Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (ABİHA) ikinci kısımda AB vatandaşlarına ikamet ettikleri üye devlette Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinde ve yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı, üçüncü devletlerde vatandaşı olduğu devletin temsilciliği bulunmuyorsa diğer üye devletlerin diplomatik korumasından yararlanma hakkı, AP'ye dilekçe verme hakkı gibi haklar verilmiştir. Türk Dünyasına baktığımızda ise Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) faaliyetleri kapsamında birçok alanda işbirliği yapıldığı görülmektedir. Acaba bu işbirliğinin AB'nin birlik vatandaşlarına sağladığı özgürlükleri sağlayacak şekilde geliştirilmesi ve uluslarüstü bir vatandaşlık rejimine "Turan Vatandaşlığı"na evrilebilmesi mümkün müdür sorusuna bu tebliğde cevap aranmaktadır. Çalışmamızda, bazı bölgesel hükümetlerarası organizasyonların bölgesel vatandaşlık rejiminin oluşturulması konusunda yaptıkları çalışmalar ve bölgesel vatandaşlık rejiminin hukuki temellerini nasıl oluşturulduğu, bölgesel vatandaşlık rejiminin oluşturulması için Türk hukuku örneği üzerinden milli düzenlemelerde yapılması gerekenler incelenerek TDT kapsamında bölgesel vatandaşlık rejiminin oluşturulması imkânının olup olmadığı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık Hukuku, AB Vatandaşlığı, Turan Vatandaşlığı, Türk Devletleri Teşkilatı, Türk Soylu Yabancılar

* Dr. Öğr. Üyesi Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, alperener@gmail.com

CREATING A REGIONAL CITIZENSHIP REGIME FOR ORGANIZATION OF TURKIC STATES: ON THE POSSIBILITY OF TURAN CITIZENSHIP

Abstract

Citizenship can be defined as a legal bond or status between a real person and a state which entails legal rights and duties. Supranational citizenship regimes are being developed to foster a sense of belonging to regional unity. In recent years, regional intergovernmental organizations have been taking steps to grant regional citizenship to citizens of member states in order to increase political and economic integration among themselves. Various authors have studied the stages of achieving economic integration. Balassa has addressed economic integration in five stages: free trade, customs union, common market, economic union (single market), and full economic integration. Today, when we look at the reflection of the single market stage of economic integration in the field of citizenship law, the most important example is European Union (EU) citizenship. With the Maastricht Treaty, which entered into force in 1993, citizens of member states were granted EU citizen status in addition to their own citizenship. The single market has enabled the four fundamental freedoms: the free movement of people, services, goods, and capital. Thus, citizens of the Union have the right to travel, reside, work, and establish businesses in member states. In addition to these rights, the second part of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), updated by the Lisbon Treaty, grants EU citizens the right to vote and stand for election in European Parliament (EP) and local elections in the member state where they reside, the right to benefit from the diplomatic protection of other member states if their state of citizenship does not have representation in third states, and the right to petition the EP. Looking at the Turkic world, we see that cooperation takes place in many areas within the framework of the activities of the Organization of Turkic States (OTS). This paper seeks to answer the question of whether this cooperation can be developed in a way that provides the same freedoms as the EU citizens and evolve into a supranational citizenship regime, "Turan Citizenship." In our study possibility to create a regional citizenship regime within the framework of the OTS will be discussed by examining the work done by some regional intergovernmental organizations on the creation of a regional citizenship regime, how the legal foundations of a regional citizenship regime are established, and what needs to be done in national regulations, using Turkish law as an example, for the creation of a regional citizenship regime.

Keywords: Citizenship Law, EU Citizenship, Turan Citizenship, Organization of Turkic States, Foreigners of Turkic Origin

AKILLI SÖZLEŞMELER VE ULUSLARARASI TİCARETTEKİ HUKUKİ STATÜSÜ

Saida Aliyeva*

Özet

Blok zinciri teknolojisine dayalı akıllı sözleşmeler, uluslararası ticaretin dijitalleşmesi için en çok tartışılan araçlardan biri haline geliyor. Önceden belirlenmiş koşulların oluşması üzerine bir anlaşmanın şartlarını otomatik olarak yerine getiren yazılım kodudurlar. Bu, işlem maliyetlerini önemli ölçüde azaltır, aracı ihtiyacını en aza indirir ve yerine getirme hızını artırır. Ancak, yasal statüleri belirsizliğini koruyor. Geleneksel anlamda, bir sözleşme, taraflar arasında yasal olarak tanınan bir biçimde resmileştirilmiş bir anlaşmadır. Bununla birlikte, akıllı bir sözleşme, insan tarafından okunabilir metin yerine kod olarak ifade edildiği için her zaman bu kriterleri karşılamaz. Bu tür bir kodun yasal olarak bağlayıcı bir anlaşma olarak kabul edilip edilemeyeceği sorusu, hem ulusal hukuk sistemlerinde hem de UNCITRAL dahil olmak üzere uluslararası kuruluşlar düzeyinde aktif olarak tartışılmaktadır. Akıllı sözleşmelerin sınır ötesi niteliği ek karmaşıklık yaratmaktadır. Merkezi olmayan bir ortamda çalıştıkları için, uygulanacak hukuk ve yargı yetkisinin belirlenmesi ortaya çıkar. Anlaşmazlık durumunda, taraflar, özellikle sözleşme otomatik ve geri döndürülemez bir şekilde zaten yerine getirilmişse, haklarını korumak için net mekanizmaların eksikliğiyle karşılaşabilirler. Mesela, Türkiye ve Azerbaycan gibi ülkelerde akıllı sözleşmelerin düzenlenmesi özellikle ilgi çekicidir. Türkiye’de hukuk sistemi dijital ekonomiye aktif olarak uyum sağlamaktadır: akıllı sözleşmeler, tarafların niyet beyanına ilişkin şartlar yerine getirildiği takdirde, mevcut borçlar hukuku ve elektronik işlemler mevzuatı çerçevesinde değerlendirilebilir. Ancak, kapsamlı bir düzenleme henüz mevcut olmadığından, hukuki belirsizlikler söz konusudur. Azerbaycan’da da ekonominin dijitalleşmesi devlet politikasının önceliğidir. Akıllı sözleşmelerin doğrudan yasal olarak kodlanması olmamasına rağmen, elektronik belgeler ve elektronik imzalar hakkındaki düzenlemeler, bunların dolaylı olarak tanınmasının temelini oluşturmaktadır. Ancak, Türkiye’de olduğu gibi, yargı yetkisi, kanunun delil değeri ve ihtilaf durumunda tarafların haklarının korunması konuları çözümsüz kalmaktadır. Akıllı sözleşmelerin sınır ötesi niteliği ek bir karmaşıklık yaratmaktadır. Merkezi olmayan bir ortamda faaliyet gösterdikleri için, uygulanacak hukuk ve yargı yetkisinin belirlenmesi ortaya çıkmaktadır. İhtilaf durumunda, taraflar, özellikle sözleşmenin otomatik ve geri döndürülemez bir şekilde yürütülmesi gerçekleşmişse, haklarını korumak için net mekanizmaların eksikliğiyle karşılaşabilirler.

Anahtar Kelimeler: Akıllı sözleşmeler, blok zinciri, uluslararası ticaret, elektronik sözleşmeler, dijital hukuk

* Doktora Öğrencisi, The State University of Management, alieva.sidaa@gmail.com

SMART CONTRACTS AND THEIR LEGAL STATUS IN INTERNATIONAL TRADE

Abstract

Smart contracts, based on blockchain technology, are becoming one of the most debated tools for the digitalization of international trade. They are software codes that automatically execute the terms of an agreement upon the fulfillment of predetermined conditions. This significantly reduces transaction costs, minimizes the need for intermediaries, and increases the speed of execution. However, their legal status remains uncertain. In the traditional sense, a contract is a formalized agreement between parties in a legally recognized form. However, a smart contract does not always meet these criteria, as it is expressed as code rather than human-readable text. The question of whether such code can be considered a legally binding agreement is actively debated both in national legal systems and at the level of international organizations, including UNCITRAL. The cross-border nature of smart contracts creates additional complexity. Because they operate in a decentralized environment, determining the applicable law and jurisdiction becomes crucial. In case of dispute, parties may face a lack of clear mechanisms to protect their rights, especially if the contract has already been automatically and irrevocably executed. For example, the regulation of smart contracts in countries such as Turkey and Azerbaijan is of particular interest. In Turkey, the legal system is actively adapting to the digital economy: smart contracts can be assessed within the framework of existing contract law and electronic transaction legislation, provided that the conditions regarding the parties' declaration of intent are met. However, legal uncertainties exist because comprehensive regulation is not yet available. In Azerbaijan, the digitalization of the economy is also a priority of state policy. Although there is no direct legal codification of smart contracts, regulations on electronic documents and electronic signatures form the basis for their indirect recognition. However, as in Turkey, issues of jurisdiction, the evidentiary value of law, and the protection of the parties' rights in case of dispute remain unresolved. The cross-border nature of smart contracts creates additional complexity. Because they operate in a decentralized environment, determining the applicable law and jurisdiction becomes problematic. In case of dispute, the parties may face a lack of clear mechanisms to protect their rights, especially if the contract has been executed automatically and irrevocably.

Keywords: Smart contracts, blockchain, international trade, electronic contracts, digital law

INTERNATIONAL COOPERATION AND UNIVERSAL JURISDICTION IN THE PROTECTION OF TRANSBOUNDARY CULTURAL HERITAGE

Afat Farzullayeva*

Abstract

This article explores the role of international cooperation and universal jurisdiction in the protection of transboundary cultural heritage, advancing the central argument that existing territorial and state-centric enforcement models remain structurally inadequate to address contemporary threats, including armed conflict, illicit trafficking, and politically motivated destruction of cultural property. The study seeks to demonstrate that universal jurisdiction, when properly operationalized, can function as a necessary corrective mechanism to jurisdictional gaps that enable impunity. The research is grounded in a doctrinal and comparative legal methodology, supported by the analysis of key international instruments, including the 1954 Hague Convention and its Protocols, the 1970 UNESCO Convention, and the Rome Statute of the International Criminal Court. This normative framework is examined alongside selected case studies and national practices to assess the extent to which universal jurisdiction has been invoked—or deliberately avoided—in prosecuting crimes against cultural heritage. The findings indicate that, despite the existence of a relatively comprehensive international legal architecture, enforcement remains inconsistent and often politically constrained. In particular, the discretionary and uneven application of universal jurisdiction reflects both normative ambiguity and a lack of legislative harmonization at the domestic level. At the same time, evidentiary and procedural barriers continue to limit the practical feasibility of cross-border prosecutions. The article argues that universal jurisdiction should be reconceptualized not as an exceptional mechanism, but as an integral component of the international legal response to crimes against cultural heritage. The results underscore that its effectiveness is contingent upon strengthened international cooperation, including institutionalized information exchange, mutual legal assistance, and coordinated investigative practices. Accordingly, the article recommends the harmonization of domestic criminal legislation with international standards, the establishment of specialized prosecutorial and investigative capacities, and the development of more robust multilateral frameworks to facilitate jurisdictional coordination. It further calls for a more explicit recognition of cultural heritage protection as a matter of collective international responsibility.

Keywords: Universal jurisdiction, international cooperation, cultural heritage protection, transboundary cultural property, international criminal law

* Dr. Milli Aviasiya Akademiyasi afatgahramanova@gmail.com

TÜRK VE ALMAN HUKUKUNDA İSTİHBARAT FAALİYETLERİNİN DEMOKRATİK DENETİMİ

Melis Yıldız*

Özet

İstihbari faaliyetlerin hukuk devleti içerisindeki yeri, çağdaş anayasal düzenlerin en hassas gerilim alanlarından birini oluşturmaktadır. Bir tarafta milli güvenliğin korunması ve kamusal risklerin önlenmesi yükümlülüğü, diğer tarafta bireyin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması gerekliliği bulunmaktadır. Bu ikili yapı içerisinde istihbarat faaliyetleri, çoğu zaman ceza adaleti mekanizmalarıyla karıştırılmakta ise de esasen cezalandırmaya değil önlemeyi amaçlayan, kamu düzeni ve devlet güvenliğini esas alan özgün bir idari fonksiyon niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla istihbarat, klasik kolluk faaliyetleriyle temas eden; ancak gizlilik, öngörüye dayalı risk analizi ve teknik uzmanlık boyutları sebebiyle kendine özgü hukuki rejime ihtiyaç duyan sui generis bir idari faaliyet alanıdır. Araştırmada normatif çözümleme, yüksek yargı içtihatlarının analizi ve karşılaştırmalı hukuk yöntemi birlikte kullanılmıştır. Türkiye bakımından Anayasa Mahkemesi ile yüksek yargı organlarının kararları; uluslararası düzeyde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadları; karşılaştırmalı eksende ise Almanya Federal Anayasa Mahkemesi kararları esas alınmıştır. Ayrıca Alman istihbarat teşkilatlarının kurumsal yapısı, görev alanları, yetki sınırları ve parlamenter, yargısal ile bağımsız denetim mekanizmaları ayrıntılı biçimde incelenmiştir. İnceleme, istihbari faaliyetlerin meşruiyetinin yalnızca güvenlik ihtiyacından değil; kanunilik, hukuki belirlilik, ölçülülük, gereklilik, hesap verebilirlik, etkili başvuru hakkı, kişisel verilerin korunması ve temel hakların ancak demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun şekilde sınırlandırılması ilkelerinden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Ulaşılan sonuç, devletin asli egemenlik yetkileri arasında yer alan istihbarat alanının sınırsız takdir serbestisine bırakılamayacağı yönündedir. Bu nedenle yargısal denetim, parlamenter gözetim, istihbarat teşkilatlarından bağımsız uzman kurullar, kişisel verilerin korunmasına ilişkin güvenceler ve temel haklara müdahaleyi ölçülülük ilkesi çerçevesinde denetleyen çok katmanlı bir model önerilmektedir. Böylece güvenlik ile özgürlük arasındaki denge, hukuk devleti ilkesinin somut, öngörülebilir ve kurumsallaşmış güvenceleri aracılığıyla tesis edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk Devleti, İstihbari Faaliyetler, İdari Fonksiyon, Demokratik Denetim, Ölçülülük İlkesi, Temel Hak ve Özgürlükler

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gedik Üniversitesi, avukatmelisyildiz@gmail.com.

DEMOCRATIC OVERSIGHT OF INTELLIGENCE ACTIVITIES IN TURKISH AND GERMAN LAW

Abstract

The place of intelligence activities within the rule of law constitutes one of the most sensitive areas of tension in contemporary constitutional orders. On the one hand, there is the obligation to protect national security and prevent public risks; on the other hand, there is the necessity of guaranteeing the fundamental rights and freedoms of the individual. Within this dual structure, intelligence activities, although often confused with criminal justice mechanisms, essentially constitute a unique administrative function aimed at prevention rather than punishment, based on public order and state security. Therefore, intelligence is a *sui generis* administrative activity that touches upon classical law enforcement activities but requires its own unique legal regime due to its dimensions of secrecy, predictive risk analysis, and technical expertise. This research employs a combination of normative analysis, analysis of high court precedents, and comparative law. For Turkey, the decisions of the Constitutional Court and high courts; for the international level, the case law of the European Court of Human Rights; and for the comparative study, the decisions of the German Federal Constitutional Court have been used. Furthermore, the institutional structure, areas of responsibility, limits of authority, and parliamentary, judicial, and independent oversight mechanisms of German intelligence agencies have been examined in detail. The examination reveals that the legitimacy of intelligence activities stems not only from security needs but also from the principles of legality, legal certainty, proportionality, necessity, accountability, the right to effective recourse, the protection of personal data, and the limitation of fundamental rights only in accordance with the requirements of a democratic society. The conclusion reached is that the field of intelligence, which is among the primary sovereign powers of the state, cannot be left to unlimited discretionary power. Therefore, a multi-layered model is proposed that includes judicial oversight, parliamentary oversight, expert boards independent of intelligence agencies, guarantees regarding the protection of personal data, and the principle of proportionality in monitoring interference with fundamental rights. Thus, the balance between security and freedom can be established through concrete, predictable, and institutionalized guarantees of the rule of law principle.

Keywords: Rule of Law, Intelligence Activities, Administrative Function, Democratic Control, Principle of Proportionality, Fundamental Rights and Freedoms

İNZİBATİ AKTIN LƏĞVİNİN NƏZƏRİ VƏ PRAKTİKİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Sübhan Əliyev*

Özet

Tədqiqatın əsas məqsədi inzibati hüququn fundamental institutlarından olan inzibati aktların ləğvi mexanizminin hüquqi mahiyyətini, onun növlərini və tətbiqi şərtlərini Almaniya və Azərbaycan hüquq sistemləri kontekstində müqayisəli şəkildə araşdırmaqdır. Araşdırmanın obyektı qismində inzibati orqanların öz səhvlərini düzəltmək səlahiyyəti ilə vətəndaşların dövlətin qərarlarına olan etimadının qorunması arasındakı ziddiyyətli məqamlar çıxış edir. Tədqiqat zamanı müqayisəli-hüquqi təhlil, normativ-məntiqi yanaşma və sistemli interpretasiya metodlarından istifadə edilmişdir. Xüsusilə, Alman İnzibati Prosessual Qanununun 48 və 49-cu bəndləri ilə Azərbaycan Respublikasının “İnzibati icraat haqqında” Qanununun müvafiq normaları qarşılaşdırılmışdır. Tədqiqatın gedişində müəyyən edilmişdir ki, inzibati aktın ləğvi mexanizmi iki əsas qrupa, yəni qanunsuz aktların ləğvi (Rücknahme) və qanuni aktların qüvvədən düşmüş hesab edilməsinə (Widerruf) ayrılır. Araşdırma nəticəsində əldə olunan mühüm tapıntılardan biri budur ki, inzibati aktın xarakteri ləğv etmənin hüquqi rejimini birbaşa müəyyən edir. Yükümləndirici aktların ləğvi qanunauyğunluq prinsipi çərçivəsində daha geniş imkanlara malik olduğu halda, şəxsə hüquq verən əlverişli aktların ləğvi etimadın hüququn qorunması (Vertrauensschutz) doktrinası ilə ciddi şəkildə məhdudlaşdırılır. Müəyyən olunmuşdur ki, Azərbaycan qanunvericiliyində etimadın müdafiəsi meyarları maddi kompensasiya və prosessual təminatlarla gücləndirilmişdir, lakin Alman doktrinasından fərqli olaraq, burada məhkəmə təcrübəsi daha çox qanunun hərfi mənasına söykənir. Tədqiqatın nəticəsi olaraq qeyd edilməlidir ki, inzibati aktın ləğvi yalnız hüquqpozmanın aradan qaldırılması vasitəsi deyil, həm də hüquqi dövlət prinsipinin təzahürü olan hüquqi müəyyənliyin təminatçısıdır. Aktın ləğvi zamanı ictimai maraqlar ilə fərdi maraqların mütənasibliyi qorunmalı, inzibati orqanın mülahizə səlahiyyəti qanunun məqsədinə uyğun həyata keçirilməlidir. Tədqiqatın yekununda əldə edilən nəticələrə əsasən, qanunsuz əlverişli aktların ləğvi zamanı dəyən zərərin ödənilməsi qaydalarının daha da konkretləşdirilməsi, etimadın qorunması şərtlərinin normativ səviyyədə detallı təsvir olunması və inzibati orqanların ləğv etmə səlahiyyətindən istifadə edərkən tətbiq etdikləri mülahizə hədudlarının məhkəmə nəzarəti vasitəsilə təkmilləşdirilməsi təklif olunur.

Anahtar Kelimələr: inzibati aktın ləğvi, qanunsuz aktın ləğvi, qanuni aktın qüvvədən düşməsi, etimadın müdafiəsi, əlverişli inzibati akt, əlverişsiz inzibati akt, mülahizə səlahiyyəti, müqayisəli hüquq, hüquqi müəyyənlik.

* Prof. Dr., Bakı Dövlət Universiteti, subhanaliyev3777@gmail.com

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THE ANNULMENT OF ADMINISTRATIVE ACTS

Abstract

The primary objective of this research, titled “Theoretical and practical aspects of the annulment of administrative acts,” is to comparatively examine the legal nature, types, and application conditions of the mechanism for the annulment of administrative acts within the context of the German and Azerbaijani legal systems. The object of the study involves the conflicting points between the authority of administrative bodies to correct their own errors and the protection of citizens’ legitimate expectations in state decisions. During the research, comparative-legal analysis, normative-logical approaches, and systemic interpretation methods were employed. Specifically, sections 48 and 49 of the German Administrative Procedure Act (VwVfG) were contrasted with the relevant norms of the Law of the Republic of Azerbaijan “On Administrative Proceedings.” The research establishes that the mechanism for the annulment of an administrative act is divided into two main categories: the revocation of unlawful acts (Rücknahme) and the withdrawal of lawful acts (Widerruf). A significant finding of the study is that the character of the administrative act directly determines the legal regime of its annulment. While the annulment of burdensome acts falls under a broader scope within the principle of legality, the annulment of beneficial acts that grant rights to an individual is strictly limited by the doctrine of the protection of legitimate expectations (Vertrauensschutz). It was determined that while criteria for the protection of trust in Azerbaijani legislation are reinforced by material compensation and procedural guarantees, unlike German doctrine, judicial practice here relies more heavily on the literal meaning of the law. As a result of the research, it should be noted that the annulment of an administrative act is not merely a means of eliminating a legal violation, but also a guarantor of legal certainty, which is an expression of the principle of the rule of law (Rechtsstaatsprinzip). During the annulment of an act, proportionality between public interests and individual interests must be preserved, and the administrative body’s discretionary power (Ermessen) must be exercised in accordance with the purpose of the law. Based on the conclusions reached at the end of the research, it is proposed to further specify the rules for compensation of damages during the revocation of unlawful beneficial acts, to provide a detailed normative description of the conditions for the protection of trust, and to refine the limits of discretion applied by administrative bodies when exercising their annulment authority through judicial review.

Keywords: annulment of administrative acts, revocation of unlawful acts, withdrawal of lawful acts, protection of legitimate expectations, beneficial administrative act, burdensome administrative act, discretionary power, comparative law, legal certainty.

BEYOND BEHAVIOUR: AFFECTIVE SURVEILLANCE AND THE NEW ARCHITECTURE OF SOCIAL CONTROL

Nurhayat Bekir*

Abstract

Contemporary surveillance technologies have moved beyond the monitoring of behavior and physical movement to encompass the emotional and affective dimensions of human experience. Emotion recognition systems, increasingly embedded across workplaces, educational institutions, correctional settings, and public spaces, generate data about individuals' inner states and translate this data into institutional judgments with tangible social consequences. This transformation raises fundamental questions about how social control is exercised, how norms are produced, and how authority is distributed across legal and extra legal domains. The paper argues that affective surveillance does not merely collect personal data but produces expectations about how individuals ought to feel within specific institutional contexts. When emotional states such as disengagement, anxiety, or indifference are identified and acted upon, a new mode of norm production emerges that operates largely outside formal legal frameworks. In this sense, affective surveillance functions as a mechanism of social control that regulates and standardizes emotional life. This creates a structural tension. Data protection regimes continue to treat emotional data as an under specified category, while affective technologies already function as mechanisms of classification, evaluation, and social sorting. The paper contends that this development reflects not simply a regulatory gap but a shift in how authority operates. The governance of emotional life is increasingly shaped by data driven systems that influence institutional decision making without being subject to comparable forms of legal oversight or accountability. In doing so, these systems extend social control into the affective domain and turn emotions into objects of monitoring, evaluation, and regulation. The paper concludes that addressing affective surveillance requires not only stronger legal protection for emotional data, but also careful scrutiny of the institutional environments in which these technologies operate, since the issue extends beyond privacy to the production of particular forms of social and emotional subjectivity.

Keywords: Affective surveillance, emotion recognition, social control, norm production, data protection, algorithmic governance

* Araş. Gör. İbn Haldun Üniversitesi nurhayat.bekir@ihu.edu.tr

CONSTRUCTING THE IMAGE OF THE TURKS IN FIRST CRUSADE CHRONICLES (1096–1101)

Necmettin Ayan*

Abstract

The First Crusade marked the first large-scale encounter between the Latin West and the Turks of Anatolia. Before 1096, Western knowledge of the Islamic world was limited and largely homogenized under the general label of “Saracens.” The crusaders’ march through Anatolia, however, confronted them with a new and unfamiliar enemy: the Seljuk Turks. This experience led to a significant transformation in Western perceptions and to the emergence of a distinct image of the Turks in Latin historical writing. This paper examines how the image of the Turks was constructed in major Latin chronicles written between 1096 and 1101. It focuses on key narrative sources such as *Gesta Francorum*, Fulcher of Chartres, Raymond of Aguilers, Peter Tudebode, Albert of Aachen, Baldric of Dol, and Guibert of Nogent. By analysing the language and narrative patterns used to describe Turkish forces, particularly during the crusaders’ passage through Anatolia and the Battle of Dorylaeum. The study explores how early perceptions were formed. The paper argues that the chronicles created a dual and ambivalent image of the Turks. On the one hand, they were portrayed through the traditional rhetoric of religious othering as cruel, barbaric, and deceitful enemies. On the other hand, the same texts expressed notable admiration for Turkish military effectiveness, especially their mobility, mounted archery, and tactical flexibility. This mixture of fear and respect distinguished the Turks from other Muslim groups encountered by the crusaders and contributed to their emergence as the principal military adversary of the Latin East. By analysing this formative stage of cross-cultural perception, the paper shows that the First Crusade played a crucial role in shaping long-term Western images of the Turks and influencing later crusading ideology and historical memory.

Keywords: First Crusade; Turkish image; Seljuk Turks; Medieval Warfare; Othering

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi necmettinayan@aybu.edu.tr

TÜRK BİRLİKTELİĞİNE GİDEN SÜREÇTE ORTAK TARİH YAZIMI

Hande Gündüz*

Özet

Tarih yazımı kolektif kimliğin, siyasal tahayyülün ve toplumsal hafızanın inşa edildiği bir alandır. Bu bağlamda Türk dünyasında ortak bir tarih anlatısının oluşturulması, salt akademik bir girişim olmanın ötesinde kültürel bütünleşme, politik yakınlaşma ve ortak gelecek tasavvuru açısından stratejik bir öneme sahiptir. Türk dünyasında tarih yazımı uzun süre imparatorluk, hanlık ve yerel siyasi yapılar etrafında şekillenmiştir. Bu durum, Türklerin tarihsel sürekliliğinin ve müşterek kültürel mirasının yeterince bütüncül bir şekilde ele alınmasını zorlaştırmıştır. Özellikle modern ulus-devletlerin ortaya çıkışıyla birlikte her bir Türk topluluğu, kendi tarih anlatısını inşa etmiş ve bu anlatılar, zamanla birbirinden uzaklaşmıştır. Dolayısıyla ortak tarih yazımı girişimlerinde karşılaşılan temel sorunlardan biri, tarihsel olayların farklı ulusal anlatılarda farklı şekillerde yorumlanmasıdır. Aynı tarihsel figür veya olay, bir ülkede kahraman olarak yüceltilirken başka bir ülkede tali bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada ortak tarih, farklılıkları yok sayan bir “resmî tarih” değil; müşterek unsurları öne çıkaran fakat yerel deneyimleri de dikkate alan bir çerçeve sunmalıdır. Kısacası Türk birlikteliğine giden süreçte ortak tarih yazımı, hem bir gereklilik hem de uzun soluklu bir süreçtir. Bu süreç, ideolojik dayatmalardan uzak, akademik özgürlüğü esas alan ve çoğulcu bir tarih anlayışıyla yürütülmelidir. Ortak tarih yazımı, geçmişini yeniden inşa etmekten ziyade geçmişini birlikte anlamayı hedeflemelidir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Ortak Tarih Yazımı, Türk Birlikteliği

* Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, hndgndz94@gmail.com

SHARED HISTORY WRITING IN THE PROCESS LEADING TO TURKISH UNITY

Abstract

Historiography is a field where collective identity, political imagination, and social memory are constructed. In this context, the creation of a common historical narrative in the Turkic world is not merely an academic endeavor; it holds strategic importance in terms of cultural integration, political rapprochement, and a shared vision of the future. For a long time, historiography in the Turkic world has been shaped around empires, khanates, and local political structures. This has made it difficult to address the historical continuity and shared cultural heritage of the Turks in a sufficiently holistic manner. Especially with the emergence of modern nation-states, each Turkic community has constructed its own historical narrative, and these narratives have diverged over time. Therefore, one of the fundamental problems encountered in attempts at common historiography is the different interpretations of historical events in different national narratives. The same historical figure or event may be glorified as a national hero in one country while being considered a secondary element in another. At this point, common history should not be an “official history” that ignores differences; rather, it should offer a framework that emphasizes common elements while also taking local experiences into account. In short, in the process leading to Turkish unity, a shared historical narrative is both a necessity and a long-term endeavor. This process should be conducted with a pluralistic understanding of history, free from ideological impositions and based on academic freedom. A shared historical narrative should aim not at reconstructing the past, but rather at understanding it together.

Keywords: Turkic World, Shared Historiography, Turkic Unity

ARŞİV BELGELERİ IŞIĞINDA İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI: SSCB İLE OLAN İLİŞKİLER VE KAFKASYA'NIN STATÜSÜ (1939-1945)

Elif Yıldız Yüce*

Özet

İkinci Dünya Savaşı, Türkiye'nin modern dış politika tarihindeki en kritik sınamalarından birini temsil etmektedir. 1939-1945 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti, aktif tarafsızlık ve denge siyaseti izlemiş olsa da Kafkasya jeopolitiği ve bölgesel güvenlik dinamikleri, Türk devlet politikasının bu bölge üzerindeki stratejik önceliğini koruduğunu göstermektedir. Özellikle Nuri Paşa gibi dönemin nüfuzlu devlet adamlarının söylemleri, Kafkasya'nın Türkiye'nin güvenlik denklemi ve bölgesel vizyonu içerisindeki ağırlığını teyit etmektedir. Çalışmanın temel argümanı, Türk dış politikasında SSCB ile yürütülen ilişkilerin mahiyeti ve Kafkasya'nın statüsünün münhasır bir beka stratejisine indirgenemeyeceğidir. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, Almanya'nın Kafkasya'ya yönelik harekâtı karşısında Kafkasya'nın ve bölgedeki Müslüman-Türk halkların çıkarları doğrultusunda Ankara'nın bu gelişmelere yönelik tutumunu detaylandırmaktır. Zira Kafkasya, savaş süresince hem bir enerji koridoru hem de ideolojik bir nüfuz alanı olarak Türkiye'nin güvenlik denkleminin merkezinde yer alırken, İkinci Dünya Savaşı süreci Hazar'ın doğusunda bağımsız bir Turan Devleti'nin kurulması açısından bir dönüm noktası olarak düşünülmüştür. Bu doğrultuda söz konusu makalede Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Diplomatik Arşiv Dairesi'nden temin edilecek belgeler çerçevesinde Türkiye'nin savaş esnasında SSCB ile olan diplomatik ilişkileri ve Kafkasya'nın statüsü üzerine genel bir değerlendirme yapılacaktır. Çalışmanın; bölge bazında Türkiye'nin Kafkasya diplomasisi kapsamında yürütülen dayanışmaya bir örnek teşkil etmesi, Türk diplomasi tarihine ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sunması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dünya Savaşı, Türkiye Cumhuriyeti, SSCB, Almanya, Kafkasya, Türk Dış Politikası

* Doktora Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, elifyildizyuce@gmail.com

TURKISH FOREIGN POLICY DURING WORLD WAR II IN THE LIGHT OF ARCHIVAL DOCUMENTS: RELATIONS WITH THE USSR AND THE STATUS OF THE CAUCASUS (1939-1945)

Abstract

World War II represents one of the most critical challenges in the history of modern Turkish foreign policy. Although the Republic of Turkey maintained a policy of active neutrality and balance between 1939 and 1945, Caucasian geopolitics and regional security dynamics demonstrate that Turkish state policy preserved its strategic priority over this region. The discourses of influential figures like Nuri Pasha confirm the significance of the Caucasus within Turkey's security equation and regional vision. The central argument of this study is that the nature of relations with the USSR and the status of the Caucasus cannot be reduced solely to an exclusive survival strategy. The primary objective is to detail Ankara's stance regarding Germany's operations toward the Caucasus, in line with the interests of the region's Muslim-Turkic populations. During the war, the Caucasus served as both an energy corridor and an ideological sphere of influence at the heart of Turkey's security calculus; furthermore, the period was envisioned as a potential turning point for establishing an independent Turan State east of the Caspian. Accordingly, this article evaluates Turkey's diplomatic relations with the USSR and the status of the Caucasus, utilizing documents from the Ministry of Foreign Affairs Diplomatic Archive. This study aims to exemplify the solidarity within Turkey's Caucasian diplomacy and contribute to Turkish diplomatic history.

Keywords: World War II, Republic of Turkey, USSR, Germany, Caucasus, Turkish Foreign Policy

KIZILELMA'NIN KÖKENLERİ: AVRUPA HUNLARI'NDA BİZANS KONSTANTİNOPOLİS'İ ÜZERİNE YAPISAL BİR ANALİZ

İbrahim İslah*

Özet

Bu çalışma, Türk siyasi düşünce geleneğinin merkezi kavramlarından biri olan Kızılelma ülküsünün tarihsel kökenlerinin Avrupa Hunları (IV-V. yüzyıllar) döneminde aranması gerektiğini ileri sürmektedir. Mevcut literatürde kavram çoğunlukla Osmanlı dönemi ve sonrasıyla ilişkilendirilirken, Hun siyasi pratiğinin uzun vadeli ve yapısal analizi Konstantinopolis'in (Bizans) Hun siyasetinde sürekli bir nihai hedef olarak yer aldığını göstermektedir. Attila dönemi (MS 434-453) bu politikanın zirvesini temsil etmekle birlikte, söz konusu stratejik yaklaşımın öncesinde ve sonrasında da devam ettiği değerlendirilmektedir. Araştırmada tarihsel ve karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılmış; başta Priskos, Jordanes, Ammianus Marcellinus ve Zosimos olmak üzere birincil kaynaklar, modern tarih yazımıyla birlikte değerlendirilerek Avrupa Hunlarının Konstantinopolis politikası yapısal bir perspektiften yeniden yorumlanmıştır. Bu kapsamda, Hunların yaklaşık 395 yılında Trakya ve Anadolu'ya düzenledikleri büyük akınlar, Konstantinopolis'e yönelik uzun vadeli hedefin coğrafi, lojistik ve stratejik hazırlık sürecinin erken bir evresi olarak ele alınmaktadır. Doğu Roma'ya uygulanan sürekli askerî ve ekonomik baskı merkezi zayıflatmaya yönelik bilinçli bir strateji, Batı Roma ile sürdürülen görece dengeli ilişkiler ise bu hedefi destekleyen taktik bir tercih olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Attila'nın 447 yılındaki büyük sefer sırasında Konstantinopolis'i ele geçirmeye yaklaştığı, ancak askerî, lojistik ve toplumsal koşullar nedeniyle bu "Proto-Kızılelma"nın gerçekleştirilemediği ileri sürülmektedir. Çalışma, Attila sonrasında da bu hedefin Hun mirasını sürdüren siyasi oluşumlar tarafından devam ettirildiğini ve sonraki Avrupa Türk devletlerinin benzer bir ideal doğrultusunda hareket ettiğini değerlendirerek, Kızılelma kavramının tarihsel kökenine ilişkin tartışmalara özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kızılelma, Avrupa Hunları, Attila, Konstantinopolis, Bizans.

* Dr., Öğretmen Akademisi Gaziantep Eğitim ve Uygulama Merkezi, islib.tr@gmail.com

THE ORIGINS OF THE RED APPLE (KIZILELMA): A STRUCTURAL ANALYSIS OF BYZANTIUM’S CONSTANTINOPLE IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN HUNS

Abstract

This study argues that the historical origins of the Kızilelma (Red Apple) ideal, one of the central concepts of the Turkish political tradition, should be sought in the period of the European Huns (4th–5th centuries AD). While existing scholarship generally associates the concept with the Ottoman period and later developments, a long-term and structural analysis of Hun political practice demonstrates that Constantinople (Byzantium) occupied a continuous position as a primary strategic objective in Hun political thought. Although the reign of Attila (AD 434–453) represents the peak of this policy, this strategic orientation is considered to have continued both before and after his rule. The study employs a historical and comparative analysis method; primary sources, particularly Priscus, Jordanes, Ammianus Marcellinus, and Zosimus, are evaluated together with modern historiography in order to reinterpret the European Huns’ policy toward Constantinople from a structural perspective. Within this framework, the large-scale Hun campaigns into Thrace and Anatolia around AD 395 are examined as an early phase of the geographical, logistical, and strategic preparation for the long-term objective of Constantinople. The continuous military and economic pressure exerted on the Eastern Roman Empire is interpreted as a deliberate strategy aimed at weakening its center, while the relatively balanced relations maintained with the Western Roman Empire are evaluated as a tactical choice supporting this objective. Furthermore, the study suggests that Attila came close to capturing Constantinople during his major campaign of AD 447, but this “Proto-Kızilelma” was not realized due to military, logistical, and social conditions. The study further argues that this objective continued among political formations preserving the Hun legacy after Attila and that subsequent European Turkic states pursued similar ideals in different historical contexts. Thus, the study aims to make an original contribution to discussions on the historical origins of the Kızilelma concept.

Keywords: Kızilelma (Red Apple), European Huns, Attila, Constantinople, Byzantium.

SIMILARITIES AND CONNECTIONS BETWEEN THE HISTORY OF POLAND AND TURKEY IN THE EARLY MODERN PERIOD

Adrian Sadowski*

Abstract

I intend to present a set of Polish texts from 2nd half of 18th century, in which close connection and similarity between Polish and Ottoman history is highlighted. Authors of these texts used an example of Turkey, to describe and examine Poland's internal politics and geopolitical position. Frequent argument which appears in this period was that Polish version of democracy and Ottoman theocratic monarchy were both outdated and could not compete with enlightened absolutisms of France, Prussia, Russia and Austria. Political crisis (and eventually fall of the country) in Poland and gradual weakening of Ottoman Empire led to comparisons of these countries, as well as to reassessment of previous relations between them. In Polish historiography and literature there was a major shift when it comes to image of Ottoman Empire. I would like to show, how authors from this period started to expose positive aspects of the neighborhood, in order to establish new era in Polish-Turkish relations. It is interesting to see how some events from the past (Vienna battle, Karlovitz treaty, the Holy League) are valued and assessed differently that in previous decades. The issue is worth closer research, because it shows evolution of Turks' image among Europeans, and at the same time proves eastern character of early modern Polish state. This subject also fits into a broader reflection on the role of Turkey and Poland in the East-West civilizational dispute, the process of modernization of both our countries, as well as the political role played by the Turkish civilization in shaping the history and geopolitics of Central and Eastern Europe.

Keywords: Ottoman-Polish relations, historiography, historical narratives, European perception of Turkey

* Doktora Öğrencisi, Adam Mickiewicz University, Poznan, adriansadowski747@gmail.com

MOLLA NASREDDİN MECMUASINDA OSMANLI VE TÜRKİYE TEMSİLLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME (1906-1931)

Tuğba Türkan*

Özet

Bu çalışma, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Azerbaycan basın hayatının belirgin aktörlerinden biri olan Molla Nasreddin mecmuasının, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik tutumunu mercek altına almaktadır. Araştırmanın temel çıkış noktası, Sovyetler Birliği'nin kurumsal bir kimlik kazandırdığı din karşıtı propaganda ikliminde, bu mecmuanın Osmanlı coğrafyasındaki dini ve toplumsal yapıları hangi perspektifle sunduğunu ortaya koymaktır. Çalışma, mecmuanın yayın hayatı boyunca sergilediği tutumsal süreklilikleri ve kırılmaları tespit etmeyi amaçlayan bir durum analizi niteliğindedir. Araştırma kapsamında, 1906 ile 1931 yılları arasındaki tarihsel süreç; ideolojik dönüşümler, siyasi devrimler ve kültürel etkileşimler çerçevesinde ele alınmaktadır. Sovyet propagandasının ateist bir toplum kurgulama çabaları ile mecmuanın kendine has mizah anlayışı arasındaki ilişki incelenirken, bu durumun Osmanlı ve Türkiye odaklı içeriklere nasıl yansıdığı sorusuna yanıt aranacaktır. Çalışma dahilinde mecmua içeriği; toplumsal, dini ve siyasi başlıklar altında taramaya tabi tutulacak; elde edilen veriler üzerinden kullanılan dil ve imgelerin inşa ettiği anlam dünyası tespit edilmeye çalışılacaktır. Çalışma, mecmuanın özellikle Türkiye'deki modernleşme süreçlerine ve Milli Mücadele dönemine dair sergilediği pozisyonu, Osmanlı'nın geleneksel yapılarına yönelttiği eleştirilerle eş zamanlı olarak değerlendirmektedir. Bu süreçte verilerin zaman içindeki seyrini takip etmek ve bölgesel hassasiyetleri gözetmek, araştırmanın temel yöntemini oluşturmaktadır. Disiplinler arası bir yaklaşım ile kurgulanan bu tebliğ, Molla Nasreddin mecmuasının yayın politikasındaki çok katmanlı yapıyı deşifre etmeyi ve Azerbaycanlı aydınların gözünden "Batı'daki Doğu" olarak konumlanan Osmanlı/Türkiye algısının çerçevesini belirlemeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Molla Nasreddin, Din Karşıtı Propaganda, Azerbaycan-Osmanlı İlişkileri, Modernleşme, Hiciv, Türkiye Cumhuriyeti

* Araş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, tugbaaturkan@gmail.com

AN ANALYSIS OF THE REPRESENTATIONS OF THE OTTOMAN EMPIRE AND TURKEY IN THE MOLLA NASREDDIN PERIODICAL (1906–1931)

Abstract

This study examines the stance of the Molla Nasreddin periodical, a prominent actor in Azerbaijani press during the first quarter of the 20th century, toward the Ottoman Empire and the Republic of Turkey. The primary objective of the research is to reveal the perspectives through which this periodical presented religious and social structures within the Ottoman geography, particularly within the climate of anti-religious propaganda institutionalized by the Soviet Union. The study constitutes a situational analysis aimed at identifying the attitudinal continuities and ruptures exhibited by the periodical throughout its publication life. Within the scope of the research, the historical period between 1906 and 1931 is addressed within the framework of ideological transformations, political revolutions, and cultural interactions. While examining the relationship between the Soviet propaganda's efforts to construct an atheist society and the periodical's unique sense of humor, an answer will be sought to the question of how this dynamic was reflected in content focused on the Ottoman Empire and Turkey. The content of the periodical will be subjected to a comprehensive screening under social, religious, and political headings; subsequently, an attempt will be made to identify the world of meaning constructed by the language and imagery utilized in the obtained data. The study evaluates the position of the periodical regarding the modernization processes in Turkey and the period of the National Struggle, concurrent with the criticisms it directed toward traditional Ottoman structures. Tracking the chronological course of the data over time and observing regional sensitivities constitute the fundamental methodology of the research. Structured with an interdisciplinary approach, this paper aims to decipher the multi-layered structure of Molla Nasreddin's editorial policy and to define the framework of the Ottoman/Turkish perception, which was positioned as the "East in the West" through the eyes of Azerbaijani intellectuals.

Keywords: Molla Nasreddin, Anti-religious Propaganda, Azerbaijani-Ottoman Relations, Modernization, Satire, Republic of Turkey

TÜRKİYE VE AZERBAYCAN’DA DİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: YAPISAL VE PEDAGOJİK PARAMETRELER

Hasan Sözen*
Hayriye Gencil Sözen**

Özet

Bu çalışma, Türkiye ve Azerbaycan’da din eğitimi ve öğretiminin eğitim sistemi içindeki konumu, öğretim programlarının yapısı, pedagojik yaklaşımlar, öğretmen yetiştirme süreçleri ve tarihsel arka plan bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problemi, her iki ülkede din eğitiminin hukuki, kurumsal ve pedagojik düzeylerde farklı biçimlerde yapılandırılmasının nedenleri ile bu farklılıkların din eğitiminin amaç, içerik ve uygulama süreçlerine nasıl yansıdığının ortaya konulmasıdır. Bu bağlamda çalışma, din eğitiminin yalnızca normatif düzenlemelerle değil, aynı zamanda tarihsel tecrübe ve eğitim politikalarının yönlendirici etkisiyle şekillendiği varsayımına dayanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; veri toplama sürecinde literatür taraması ve doküman analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda anayasal metinler, yasal düzenlemeler, öğretim programları ve konuya ilişkin akademik çalışmalar incelenmiş; elde edilen veriler tematik analiz yoluyla çözümlenmiştir. Çalışma, betimleyici analiz çerçevesinde her iki ülkedeki din eğitimi sistemlerinin yapısal ve pedagojik özelliklerini karşılaştırmalı bir perspektifle ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma bulguları, her iki ülkenin laiklik ilkesini benimsemiş olmasına rağmen din eğitiminin kurumsallaşma biçimi ve pedagojik yönelimleri bakımından belirgin farklılıklar sergilediğini göstermektedir. Türkiye’de din eğitimi, anayasal güvenceye sahip, örgün eğitim sistemi içerisinde konumlanan ve devlet merkezli çok katmanlı bir yapı arz etmektedir. Bu yapı, program temelli ve kısmen çoğulcu bir karakter taşımakla birlikte ağırlıklı olarak İslam referanslı bir içerik sunmaktadır. Buna karşılık Azerbaycan’da din eğitimi, büyük ölçüde okul sistemi dışında konumlanan, din hizmetleri ekseninde yürütülen ve pedagojik açıdan sınırlı bir görünüm sergileyen daha dolaylı bir yapıdadır. Öğretmen yetiştirme süreçleri bakımından ise Türkiye’de kurumsallaşmış ve meslekleşmiş bir model mevcutken, Azerbaycan’da din dersi öğretmenliği bağımsız ve sistematik bir alan olarak henüz yeterince gelişmemiştir. Sonuç olarak çalışma, din eğitiminin yapısal ve pedagojik özelliklerinin ülkelerin tarihsel mirası, laiklik anlayışı ve eğitim politikalarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Türkiye’de din eğitimi “kesintili süreklilik” ekseninde kurumsallaşırken Azerbaycan’da “kontrollü yeniden inşa” sürecinin belirleyici olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Eğitim Politikaları, Öğretim Programı, Öğretmen Yetiştirme

* Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, hasan.sozen@mail.com

** Araş. Gör., Erciyes Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

COMPARATIVE ANALYSIS OF RELIGIOUS EDUCATION IN TÜRKİYE AND AZERBAIJAN: STRUCTURAL AND PEDAGOGICAL PARAMETERS

Abstract

This study aims to comparatively examine religious education and instruction in Türkiye and Azerbaijan in terms of their position within the education system, the structure of curricula, pedagogical approaches, teacher training processes, and historical background. The main research problem is to identify the reasons why religious education is structured differently in the two countries at the legal, institutional, and pedagogical levels, and to analyze how these differences are reflected in the aims, content, and implementation processes of religious education. In this context, the study is based on the assumption that religious education is shaped not only by normative regulations but also by historical experiences and educational policies. A qualitative research approach has been adopted in the study, and data were collected through literature review and document analysis. In this framework, constitutional texts, legal regulations, curricula, and relevant academic studies were examined, and the obtained data were analyzed thematically. The study aims to present the structural and pedagogical characteristics of religious education systems in both countries within a descriptive analytical framework from a comparative perspective. The findings indicate that although both countries adopt the principle of secularism, there are significant differences in the institutionalization and pedagogical orientations of religious education. In Türkiye, religious education is constitutionally guaranteed, integrated into the formal education system, and organized as a state-centered, multi-layered structure. While this structure is curriculum-based and partially pluralistic, it predominantly offers Islam-oriented content. In contrast, in Azerbaijan, religious education is largely positioned outside the formal school system, carried out mainly within the framework of religious services, and exhibits a more indirect and pedagogically limited structure. In terms of teacher training, Türkiye has an institutionalized and professionalized model, whereas in Azerbaijan, religious education teaching has not yet developed as an independent and systematic field. In conclusion, the study demonstrates that the structural and pedagogical characteristics of religious education are directly related to the historical legacy, understanding of secularism, and educational policies of the respective countries. In this regard, religious education in Türkiye has been institutionalized along the axis of “interrupted continuity,” whereas in Azerbaijan, a process of “controlled reconstruction” appears to be decisive.

Keywords: Religious Education, Educational Policies, Curriculum, Teacher Training.

GELENEKTEN GELECEĞE: TÜRKİYE VE ÖZBEKİSTAN ÖRNEĞİNDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE DİNİ VE MANEVİ GELİŞİM MODELLERİ

Afra Betül Daşdan*

Özet

Bu çalışma, Türk dünyasının iki köklü medeniyet havzası olan Türkiye ve Özbekistan’da okul öncesi dönem (3-6 yaş) çocuklarına yönelik uygulanan dini ve manevi eğitim modellerini karşılaştırmalı bir perspektifle incelemektedir. Erken çocukluk dönemi, bireyin değerler sisteminin ve inanç temelini atıldığı en kritik evre olması hasebiyle, bu süreçte verilen din eğitiminin hem pedagojik ilkelere uygunluğu hem de kültürel sürekliliği sağlamadaki rolü stratejik bir öneme sahiptir. Çalışmanın temel amacı, her iki ülkenin okul öncesi din eğitimi müfredatlarını, kullanılan materyalleri ve öğretim yöntemlerini, çocuk gelişim psikolojisi ve rileri ışığında analiz ederek ortak bir “Türk Dünyası Manevi Gelişim Modeli”nin imkânlarını tartışmaktır. Bildiride ilk olarak, Türkiye’deki “Diyaret 4-6 Yaş Kur’an Kursları” ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki “Değerler Eğitimi” uygulamaları ele alınmaktadır. Türkiye tecrübesinin, oyun temelli öğrenme ve somutlaştırma stratejileri konusundaki birikimi; çocuğun bilişsel seviyesine uygun “sevgi odaklı” din dili inşası bağlamında değerlendirilmektedir. İkinci aşamada ise, bağımsızlık sonrası dini kimliğini yeniden inşa eden Özbekistan’daki durum mercek altına alınmaktadır. Özellikle Özbekistan’da geleneksel “Mahalle” kültürü ve aile içi terbiye usullerinin (edeb-i şark), modern anaokulu sistemine entegrasyonu ve İmam Buhari, Şah-ı Nakşibend gibi manevi figürlerin çocuk edebiyatı aracılığıyla eğitim sürecine dahil edilme biçimleri incelenmektedir. Çalışma kapsamında, her iki ülkenin de karşı karşıya olduğu temel sorunsallar üzerinde durulmaktadır. Soyut dini kavramların (Allah sevgisi, melek, ahiret vb.) işlem öncesi dönemdeki çocuklara korku kültürü üretmeden nasıl aktarılacağı, dijitalleşen dünyada geleneksel değerlerin modern pedagojiyle nasıl sentezleneceği ve öğretmen formasyonundaki standartlar bu sorunsalların başında gelmektedir. Türkiye’nin kurumsal eğitim tecrübesi ile Özbekistan’ın kadim “Maveraünnehir ahlak felsefesi” geleneğinin buluştuğu noktalar, ortak bir eğitim vizyonu için veri sunmaktadır. Sonuç olarak tebliğ; gelenekten gelen “hikmet” odaklı terbiye anlayışının, geleceğin evrensel pedagojik standartlarıyla harmanlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Türkiye ve Özbekistan örneklemini üzerinden, Türk dünyası genelinde uygulanabilecek, çocuğun fıtratını merkeze alan, estetik duygusunu geliştiren ve kültürel aidiyetini güçlendiren entegre bir manevi gelişim modelinin parametreleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Okul Öncesi, Türk Dünyası, Çocuk Gelişimi, Manevi Eğitim, Değerler Eğitimi.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, afo.16.asila@gmail.com

FROM TRADITION TO THE FUTURE: RELIGIOUS AND SPIRITUAL DEVELOPMENT MODELS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN THE CONTEXT OF TÜRKİYE AND UZBEKISTAN

Abstract

This study examines the religious and spiritual education models applied to early childhood (ages 3–6) in Türkiye and Uzbekistan—two fundamental cultural basins of the Turkic world—from a comparative perspective. Since early childhood is the most critical stage for laying the foundations of an individual’s value system and faith, the role of religious education provided during this period is of strategic importance in ensuring both pedagogical suitability and cultural continuity. The primary objective of the study is to analyze the religious education curricula, materials, and teaching methods of both countries in light of child development psychology and to discuss the possibilities of a collective “Turkic World Spiritual Development Model.” The paper first addresses the “Diyanet 4–6 Age Quran Courses” and the “Values Education” applications within the Ministry of National Education in Türkiye. Türkiye’s experience in game-based learning and concrete operational strategies is evaluated within the context of constructing a “love-centered” language of religion suitable for a child’s cognitive level. In the second stage, the situation in Uzbekistan, which has been reconstructing its religious identity in the post-independence era, is scrutinized. Specifically, the integration of the traditional “Mahalla” culture and intra-family disciplinary methods (*adab-i sharq*) into the modern preschool system is examined, along with how spiritual figures such as Imam Bukhari and Bahauddin Naqshband are incorporated into the educational process through children’s literature. The study emphasizes the fundamental challenges faced by both countries. Chief among these are how to convey abstract religious concepts (such as the love of God, angels, and the hereafter) to children in the pre-operational stage without generating a culture of fear, how to synthesize traditional values with modern pedagogy in a digitalizing world, and the standards of teacher formation. The intersection points between Türkiye’s institutional educational experience and Uzbekistan’s ancient “Transoxianan moral philosophy” provide vital data for a shared educational vision. In conclusion, the paper emphasizes that the wisdom-oriented (*hikmah*) understanding of upbringing inherited from tradition must be blended with the universal pedagogical standards of the future. Based on the samples of Türkiye and Uzbekistan, parameters are proposed for an integrated spiritual development model that can be implemented across the Turkic world—one that centers on the child’s innate disposition (*fitrah*), develops aesthetic sensibilities, and strengthens cultural belonging.

Keywords: Religious Education, Early Childhood, Turkic World, Child Development, Spiritual Education, Values Education.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ'NDE ŞER'Î VE ÖRFÎ HUKUK İLİŞKİSİ

Yunus Kocabiyik*

Özet

Türk-İslâm devletlerinin önemli inceleme alanlarından biri, devlet yönetiminin (amme hukukunun) Türk geleneklerine mi (örfî), yoksa İslâmî kaidelere mi (şerî) dayandığı meselesidir. Türk-İslâm devletlerinde bu iki etkenin birbirleriyle iç içe geçmiş olması sebebiyle, bu mesele daha çok hangi etkenin daha güçlü olduğu hususunda tartışılmaktadır. Ayrıca bu tartışmaya dair çalışmalar incelendiğinde meselenin daha çok Osmanlı Devleti çerçevesinde konu edinildiği görülmektedir. Bu çalışmamız da ise Osmanlı Devletine nispeten çok daha az çalışmaya muhatap olan Selçuklu Devletini örfîlik/şerîlik yönüyle inceleyeceğiz. Büyük Selçuklu Devleti, geniş bir coğrafyada farklı etnik ve kültürel unsurları bünyesinde barındırmış; bu çeşitlilik, yönetim anlayışının da dönüşümünü beraberinde getirmiştir. Selçuklular zamanla daha belirgin bir İslâmî kimlik benimsemiş, bu durum özellikle Fıkıh temelli şer'î uygulamaların kurumsallaşmasında etkili olmuştur. Kadılar aracılığıyla yürütülen şer'î yargının yanı sıra, devlet düzenini ilgilendiren konularda örfî hukuk da varlığını sürdürmüştür. Bu ikili yapı, şer'î ve örfî hukukun çatışmasından ziyade birbirini tamamlayan unsurlar olarak işlediğini göstermektedir. Selçuklular, İslâmî kimliği benimsemelerine rağmen Orta Asya'dan getirdikleri Oğuz geleneklerini ve Türk töresini korumuşlardır. Ülkenin hanedan üyeleri arasında paylaştırılması ve hatunların yönetimdeki etkin rolü bu geleneğin devamını yansıtır. Adalet teşkilatında ise bu sentez; dinî işlere bakan şer'î yargı (kadılar) ile devlet düzenini ilgilendiren ve başında "Emîri dâd"ın bulunduğu örfî yargı şeklinde ikili bir yapıda somutlaşmıştır. Hukuki standartlaşma çabalarının en önemli meyvesi, Sultan Melikşah döneminde hazırlanan "el-Mesâ'ilü'l Melik-şâhiyye" adlı kanunnamedir. Bu eser, mülkiyet ve aile hukuku gibi alanlarda Hanefî fakihlerin görüşleri doğrultusunda düzenlemeler getirirken, kadınların mehir haklarının korunması gibi sosyal adaleti hedefleyen hükümler içermiştir. Sonuç olarak Selçuklu Devleti, Türk töresi, İslâm hukuku ve İran bürokratik mirasını bir araya getirerek özgün bir hukuk düzeni oluşturmuş; bu denge, Atabekler ve Osmanlılar gibi sonraki Türk-İslâm devletleri için kurucu bir model teşkil etmiştir.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Selçuklu Devleti, örfî hukuk, şer'î hukuk, Türk töresi, ikili yargı sistemi

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, yunuskocabiyik@kku.edu.tr

THE RELATIONSHIP BETWEEN ISLAMIC AND CUSTOMARY LAW IN THE GREAT SELJUK EMPIRE

Abstract

One of the key areas of study concerning Turkic-Islamic states is the question of whether state administration (public law) is based on Turkic traditions (customary law) or on Islamic principles (Sharia). Given that these two factors are intertwined in Turkic-Islamic states, the debate centres primarily on which of the two holds greater sway. Furthermore, a review of the literature on this debate reveals that the issue has been addressed primarily within the context of the Ottoman Empire. In this study, however, we shall examine the Seljuk Empire—which has received considerably less scholarly attention compared to the Ottoman Empire—from the perspective of customary law versus Islamic law. The Great Seljuk Empire encompassed diverse ethnic and cultural elements across a vast geographical area; this diversity brought about a transformation in the approach to governance. Over time, the Seljuks adopted a more distinct Islamic identity, a development which was particularly influential in the institutionalisation of Sharia practices based on Fiqh. Alongside the Sharia judiciary administered by qadis, customary law also continued to exist in matters concerning the state order. This dual structure demonstrates that Sharia and customary law functioned not as conflicting elements but as complementary ones. Although the Seljuks adopted an Islamic identity, they preserved the Oguz traditions and Turkish customs they had brought with them from Central Asia. The division of the country among members of the dynasty and the active role of the queens in governance reflect the continuation of this tradition. Within the judicial system, this synthesis took concrete form in a dual structure comprising the religious judiciary (qadis), which dealt with religious matters, and the customary judiciary, which concerned the order of the state and was headed by the ‘Emir al-Dād’. The most significant outcome of efforts towards legal standardisation was the legal code titled “el-Mesâ’ilü’l-Melikşâhiyye”, compiled during the reign of Sultan Malikshah. This work introduced regulations in areas such as property and family law in accordance with the views of Hanafi jurists, whilst also containing provisions aimed at social justice, such as the protection of women’s rights to dowry. Consequently, the Seljuk Empire established a unique legal system by synthesising Turkish tradition, Islamic law and the Iranian bureaucratic heritage; this balance served as a foundational model for subsequent Turkic-Islamic states such as the Atabegs and the Ottomans

Keywords: Islamic Law, Seljuk State, customary law, Islamic law, Turkic tradition, dual judicial system

OSMANLI'DA SAFEVİLERLE CİHAD EDİLMESİNE DAİR VERİLEN FETVALARIN MEZHEBÎ DAYANAKLARI

Ahmet Bedri Yavuz*

Özet

İslam tarihinde, Hz. Peygamber'in vefatını müteakip baş gösteren siyasi ve itikadi ihtilaflar, Müslümanlar arasında köklü bir ayrışma sürecini tetiklemiştir. Bu parçalanma; dinin anlaşılma ve uygulanma biçimleri üzerindeki temel belirleyici unsurlar olarak fikhî ve itikadî ekollerin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Tarihsel süreçte siyasi iktidarlara bazen ittifak kuran bazen de onlara muhalif bir duruş sergileyen bu mezheplerden Şia; Fâtımîler, Büveyhîler ve İlhanlılar kanalıyla kurumsal bir güç kazanmıştır. Safevî Devleti'nin tarih sahnesine çıkışı ise özellikle İmamiyye Şiiliği için hem teolojik hem de siyasal açıdan dönüm noktası olmuştur. Hâkimiyet alanındaki nüfusu baskı yoluyla Şiileştirme politikası güden Safevîler, Anadolu'ya yönelik müdahaleleri neticesinde Osmanlı Devleti'nin en ciddi bölgesel rakibi haline gelmiştir. Osmanlı yönetimi, Safevî yayılcılığını engellemek amacıyla askeri ve siyasi stratejilerin yanı sıra ilmi bir savunma mekanizması da geliştirmiştir. Bu kapsamda Safevîlere karşı kaleme alınan reddiyeler, tarihî metinler, şiirler, belgeler ve cihat fetvaları Osmanlı literatüründe geniş yer bulmuştur. Safevîlere yönelik eleştirilerin hukuki zeminini oluşturan fetvalar, bu mücade- lenin en somut yansımasıdır. Çaldıran Savaşı öncesi verilmeye başlanan ve 16. yüzyıl boyunca ivme kazanan bu hukuki belgeler, Osmanlı bürokrasisinin ve ulemasının Safevî/Kızılbaş algısını çözümlemek adına kritik kaynaklardır. Mevcut literatürde söz konusu fetvaları konu edinen çalışmalar bulunmakla birlikte, bunların büyük çoğunluğu ya tekil metinlere odaklanmış ya da konuyu bütüncül bir yaklaşımla ele almaktan uzak kalmıştır. Dolayısıyla bu çalışma, 16. asırda verilen fetvaları; telif edildikleri toplumsal bağlamı ve mezhepsel referansları göz ardı etmeden analiz etmeyi amaçlamıştır. Nureddin Sarıgörez Efendi (ö. 928/1522), Kemalpaşazade (ö. 940/1534), Ali bin Abdülkerim ve Ebussuud Efendi (ö. 982/1574) gibi önde gelen alim ve bürokrat isimler tarafından verilen bu fetvalar, ağırlıklı Hanefî Fetâvâ literatüründen çeşitli görüşlere ve yer yer diğer Sünnî fıkıh mezheplerine dayanarak Osmanlı'nın Safevîlere karşı cihadını meşrulaştırmıştır. Bunun yanında Safevîlerin inanç ve fiilleri sebebiyle küfürlerinde şüphe olmadığı, yurtlarının daru'l-harp, onlarla yapılan savaşın diğer din düşmanlarıyla yapılan savaş gibi olduğu ve hükümlerinin mürted hükmünde olduğu vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Safevî, Ehl-i Sünnet, Şia, Fetva

* Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, ahmetbedriyavuz@gmail.com

THE SECTARIAN BASIS OF THE FATWAS ISSUED IN THE OTTOMAN EMPIRE REGARDING JIHAD AGAINST THE SAFAVIDS

Abstract

In Islamic history, the political and doctrinal disputes that arose following the death of the Prophet Muhammad triggered a profound process of division among Muslims. This fragmentation paved the way for the emergence of schools of jurisprudence and theology as fundamental determinants of how religion is understood and practiced. Among these sects, which sometimes allied themselves with political powers and sometimes opposed them throughout history, Shia Islam gained institutional power through the Fatimids, Buyids, and Ilkhanids. The emergence of the Safavid State, however, was a turning point for Imami Shia Islam, both theologically and politically. Pursuing a policy of Shia conversion through coercion, the Safavids became the most serious regional rival of the Ottoman Empire as a result of their interventions in Anatolia. To counter Safavid expansionism, the Ottoman administration developed not only military and political strategies but also an intellectual defense mechanism. In this context, refutations written against the Safavids, historical texts, poems, documents, and jihad fatwas have found extensive space in Ottoman literature. The fatwas, which formed the legal basis for criticisms of the Safavids, are the most concrete reflection of this struggle. These legal documents, which began to be issued before the Battle of Chaldiran and gained momentum throughout the 16th century, are critical sources for understanding the perception of the Safavids/Qizilbash by the Ottoman bureaucracy and ulema. While there are studies in the existing literature that address these fatwas, the vast majority of them either focus on individual texts or fail to address the subject with a holistic approach. Therefore, this study aims to analyze the fatwas issued in the 16th century without disregarding their social context and sectarian references. These fatwas, issued by prominent scholars and bureaucrats such as Nureddin Sarıgözü Efendi (d. 928/1522), Kemalpaşazade (d. 940/1534), Ali bin Abdülkerim, and Ebussuud Efendi (d. 982/1574), primarily relied on various opinions from the Hanafi fatwa literature and, to some extent, other Sunni schools of jurisprudence, legitimizing the Ottoman jihad against the Safavids. Furthermore, it was emphasized that the Safavids' beliefs and actions left no doubt about their disbelief, that their land was Dar al-Harb (land of war), that the war against them was like a war against other enemies of religion, and that their actions were considered apostasy.

Keywords: Ottoman, Safavid, Sunni, Shia, Fatwa

SSRİ DÖVRÜNDƏ MÖVCUD TƏHSİL SİSTEMİNİN AZƏRBAYCAN XALQININ MİLLİ-MƏNƏVİ HƏYATINA TƏSİRİ

Elçin Zamanov*

Özet

Bu tədqiqat Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı dövründə (1920–1991) Azərbaycanda formalaşmış təhsil sistemini, təhsil hərəkətlərini və xüsusilə bu dövr üçün səciyyəvi olan ateizm yönümlü maarifləndirmə siyasətini araşdırmaqdadır. Eyni zamanda, qeyd olunan təhsil siyasətinin əhalinin dini vəziyyətinə, dini şüuruna və din təhsilinə göstərdiyi təsirləri təhlil olunmaqdadır. Tədqiqat çərçivəsində SSRİ-nin Azərbaycanda həyata keçirdiyi təhsil siyasəti, ateizm təbliğatı, din təhsili və bu sahələr arasında mövcud olan qarşılıqlı təsir münasibətləri sistemli şəkildə öyrənilmişdir. Araşdırmanın nəticə hissəsində əldə olunan elmi qənaətlər ümumiləşdirilmiş və müvafiq nəticələr irəli sürülmüşdür. Aparılan araşdırma nəticəsində müəyyən olunmuşdur ki, SSRİ dövründə Azərbaycanda ateizm ideologiyasına əsaslanan təhsil siyasəti üstün mövqə tutmuşdur. Bu siyasət əhalinin dini dünyagörüşünə və din təhsilinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Beləki ateizm təhsilinin əsas qayəsi əhali arasında dini maariflənmənin qarşısını almaq olmuşdur. Bununla belə, Azərbaycan xalqı öz dini-mənəvi dəyərlərinə, milli kimliyinə və mədəni irsinə olan bağlılığı nəticəsində ateist ideoloji təzyiqlərə baxmayaraq, əsrlər boyu formalaşmış adət-ənənələrini və dini dəyərlərini qoruyub saxlaya bilmişdir.

Anahtar Kelimələr: SSRİ, ateizm ideologiyası, din təhsili, xürafələr, cədidçilik hərəkatı

* Dr., Aliabad İslam Koleji, elcinzaman27@gmail.com

THE IMPACT OF THE EDUCATION SYSTEM IN THE SOVIET PERIOD ON THE NATIONAL-SPIRITUAL LIFE OF THE AZERBAIJANI PEOPLE

Abstract

This study examines the education system, educational movements, and particularly the atheism-oriented enlightenment policy that were characteristic of Azerbaijan during the period of the Union of Soviet Socialist Republics (1920–1991). At the same time, it analyzes the effects of this educational policy on the religious condition of the population, their religious consciousness, and religious education. Within the framework of the study, the educational policy implemented by the USSR in Azerbaijan, the promotion of atheism, religious education, and the interrelated dynamics among these areas have been systematically investigated. In the conclusion section of the research, the scientific findings obtained have been summarized and relevant conclusions have been presented. The study concludes that during the USSR period, an education policy based on atheistic ideology held a dominant position in Azerbaijan. This policy had a significant impact on the religious worldview of the population and on religious education. The primary aim of atheistic education was to prevent religious enlightenment among the population. Nevertheless, despite ideological pressure from atheism, the Azerbaijani people managed to preserve their long-established traditions and religious values, thanks to their strong attachment to their spiritual values, national identity, and cultural heritage.

Keywords: USSR, atheistic ideology, religious education, superstitions, Jadidism movement

MEDİNE’DE GÜNDELİK HAYATIN TESİSİ BAĞLAMINDA HZ. PEYGAMBER’İN BİRLEŞTİRİCİLİK ROLÜ VE “BİZ- DEN/BENDEN DEĞİLDİR” LAFIZLARINA DAİR BAZI MÜLAHAZALAR

İlyas Uçar*

Özet

Hiz. Peygamber (sav)’in yaşadığı dönem ve coğrafyada kendisine yüklenen misyonu, gündelik hayatın maddî ve manevî boyutuyla mükemmellik ölçüsünü ortaya koymayı, her iki yönden insanlara kılavuzluk yapmayı kapsamak-tadır. O’nun görevi sadece kendisine verilen vahyi topluma tebliğ etmekten ibaret değildir. İnsanları tebliğ ettiği dine davet etmek, esâs-ı diniyyeyi açıklayıp bizzat yaşamak, toplumu bu amaçla yönetmek, kanun ve emirlerin uygulanmasını sağlamak, statü ve otoritesini gelecek yöneticilere rol model olarak sunmak ve yeni bir toplum modeli oluşturmaktır. Nitekim peygamberler bir postacı değildir ki sadece kendilerine bildirilen hususları insan-lara ulaştırmak suretiyle görevlerini tamamlasınlar. Bu nedenle tüm peygamberler gibi Hiz. Peygamber’in de ne-bevî bir otoritesi bulunmaktadır. “Kim Peygamber’e itaat ederse Allah’a itaat etmiş olur.” ayeti sahip olduğu bu misyonun yalnızca fikrî ve ruhî nasihatle sınırlı olmayıp bir İslam toplumu (ümme) kurma amacına bağlı olarak gündelik hayatın tüm formlarını kapsadığını, ayrıca kendisine itaatin sadece ibadetten ibaret olmadığını, sosyal hayatın tam içerisinde yer aldığını ifade etmektedir. Mekke döneminden farklı olarak Medine döneminde inen âyetlerin daha çok sosyal, siyasal, ekonomik ve askerî emir/yasaklar barındırması O’nun dinamik bir toplumsal yapının (yaşayan ümme) oluşmasında sergilediği otoriteyle beraber birleştiricilik rolüyle de doğrudan ilgilidir. Biz çalışmamızda bu birleştiricilik rolünün “bizden/benden değildir” lafızlarıyla ilgisini ortaya koymaya ve lafzın mahiyetini örneklerle beraber açıklamaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Hiz. Peygamber, Medine, Gündelik Hayat, Birleştiricilik, Nebevî Otorite

* Doç. Dr., Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ilyasucar@gmail.com

SOME CONSIDERATIONS ON THE UNIFYING ROLE OF THE PROPHET IN THE ESTABLISHMENT OF DAILY LIFE IN MEDINA AND ON THE EXPRESSIONS “NOT ONE US AND ME”

Abstract

The mission imposed on him in the period and geography of the Prophet Muhammad includes revealing the material and spiritual dimension of everyday life and the level of perfection, and guiding people in both ways. His duty was not only to convey the revelation given to him to the society; It was to invite people to the religion they convey, explain the principles of religion and live in person, manage the society for this purpose, ensure the enforcement of laws and orders, present their status and authority to future managers as role models and create a new society model. As a matter of fact, the prophets are not a postman, they do not complete their duties only by conveying the issues that are notified to them. Therefore, like all the prophets, the Prophet had a prophetic (nabawi) authority. “Whoever obeys the Prophet will obey Allah.” verse shows that this mission is not only limited to intellectual and spiritual advice but covers all forms of daily life depending on the purpose of establishing an Islamic society (umma). In addition, he states that obedience to him is not only about worship, but also in social life. Unlike the Makkah period, the fact that the verses descended in the Madina period had more social, political, economic and military orders and prohibitions, and it is directly related to the unifying role of the prophet in the formation of a dynamic social structure (living community). In our study, we will try to demonstrate the relevance of this unifying role with the words “not one from us/me” and explain the nature of the word.

Keywords: Islamic History, Prophet Muhammad, Medina, Everyday Life, Unifying, Prophetic Authority

TÜRK- İSLAM MİNYATÜRLERİNDE AİLE KURUMU

Ahmet Gümüştöp*

Özet

Minyatürler, genellikle el yazması kitaplarda gördüğümüz küçük boyutlu renkli resimlerdir. İslam öncesi Türk sanatından başlamak üzere, minyatür sanatı günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Minyatürler, eserlerde anlatılan konuyu okuyucuya daha iyi aktarmak için önemli bir araç olarak görülmüştür. Bu ihtiyacın bir sonucu olarak, hayata dair farklı alanlarda minyatürlere rastlamak mümkündür. Bir savaş sahnesinden, düğün alayına, hacı uğurlama merasiminden cenaze namazına kadar birçok olay minyatürlerde kendine yer bulur. Biz bu çalışmamızda minyatürlerde; sosyal hayatın temel taşı olan aile kurumuna dair izler bulmaya çalıştık. Türk ve İslam kültüründe çok önemli bir yeri olan aile kurumu, toplumun sağlıklı şekilde gelecek yüzyıllara taşınması için üzerine titreten bir müessesedir. Buna binaen topluma dair birçok konunun ele alındığı eserlerde de aile kurumuna dair önemli bilgiler yer almakta ve bu bilgiler minyatürler aracılığıyla somutlaştırılmaya çalışılmaktadır. Erken dönemlerden başlamak üzere Endülüs'ten Semerkanda, İstanbul'dan Bağdat'a İslam mühürünün vurulduğu bütün coğrafyalarda aile kurumuna verilen değer kendini belli etmektedir. Çalışmamız kapsamında farklı dönemlere ait minyatür örneklerinden hareketle, o dönemin sosyal yapısına ve aile kurumuna mercek tutmaya çalışacağız. Bu sayede toplumsal yapının sanata yansımalarını görerek, dönemler arasındaki değişimi yorumlayacağız. Günümüz dünyasında önemi her gün daha da artan aile kurumunun geçmişten günümüze gördüğü değere dair bir fikir edinmiş olacağız.

Anahtar Kelimeler: Minyatür, Aile, Türk, İslam, Sanat

* Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, a.gumustop@gmail.com

THE INSTITUTION OF FAMILY IN TURKISH-ISLAMIC MINIATURES

Abstract

Miniatures are small, colorful paintings, often found in handwritten books. Beginning with pre-Islamic Turkish art, miniature painting has survived to the present day. Miniatures have been considered an important tool for better conveying the subject matter to the reader. As a result of this need, miniatures can be found in various aspects of life. From a battle scene to a wedding procession, from a farewell ceremony for pilgrims to a funeral prayer, many events find their place in miniatures. In this study, we have attempted to find traces of the family institution, a cornerstone of social life, in miniatures. The family institution, which holds a very important place in Turkish and Islamic culture, is a cherished institution for the healthy continuation of society into future centuries. Therefore, many works dealing with societal issues contain important information about the family institution, and this information is attempted to be concretized through miniatures. From early periods, the value given to the family institution is evident in all the regions where the Islamic mark was left, from Andalusia to Samarkand, from Istanbul to Baghdad. In this study, we will examine the social structure and the institution of the family in different periods, based on examples of miniatures from those eras. By doing so, we will observe the reflections of social structure in art and interpret the changes between periods. We will gain insight into the value the institution of the family, whose importance is increasing every day in today's world, has held from the past to the present.

Keywords: Miniature, Family, Turkish, Islamic, Art

KAVRAMSAL SÜREKLİLİK VE ENTELEKTÜEL RESTORASYON: TÜRKSOY YAYINCILIĞININ ORTAK BİLİM DİLİ İNŞASINDAKİ TARİHSEL İŞLEVİ

Zübeyde Korkmaz*

Özet

Türk dünyası, tarihsel süreç içerisinde Karahanlılardan Osmanlılara kadar uzanan geniş bir coğrafyada, ortak bir kavramsal havza ve bilimsel terminoloji dâhilinde düşünce üretmiştir. Ancak 19. ve 20. yüzyıllarda yaşanan köklü siyasi değişimler, zorunlu alfabe değişiklikleri ve farklı akademik ekollerin baskın hale gelmesiyle, bu kadim kavramsal yapı parçalanmıştır. Sonuç olarak Türk toplulukları arasında bilimsel bir iletişim bariyeri ve “entelektüel yabancılaşma” olarak tanımlanabilecek bir kopuş meydana gelmiştir. Bu çalışma, 1993 yılında kurulan TÜRKSOY’un yayıncılık faaliyetlerini, basit bir kültürel tanıtım çabasının ötesinde, stratejik bir “entelektüel restorasyon” projesi olarak ele almaktadır. Bildiride, kurumun literatüre kazandırdığı ortak sözlükler ve prestij yayınlar üzerinden, parçalanmış bilimsel terminolojinin nasıl yeniden inşa edildiği analiz edilmektedir. Çalışma kapsamında, TÜRKSOY’un yayın stratejisi “vaka analizi” yöntemiyle incelenerek yerelleşmiş terimlerin ortak akademik literatüre kazandırılma süreci somutlaştırılacaktır. Bildirinin sonuç bölümünde, bu tarihsel onarım sürecini dijital çağa taşıyacak olan “Türk Dünyası Ortak Dijital Terminoloji Bankası” (ODTB) model önerisi sunulacaktır. Söz konusu model; tarihsel köken katmanı, bölgesel karşılıklar veri tabanı ve yapay zeka entegrasyonu bileşenlerinden oluşmaktadır. Bu dijital altyapının, gelecekte kurulması muhtemel “Ortak Türk Akademik Alanı” (Common Academic Space) için gerekli olan zihniyet zeminini ve teknik terminoloji birliğini nasıl sağlayacağı tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: TÜRKSOY, Entelektüel Restorasyon, Bilim Tarihi, Türk Dünyası Yayıncılığı, Dijital Terminoloji Bankası.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, zubeydekorkmazacademic@gmail.com

CONCEPTUAL CONTINUITY AND INTELLECTUAL RESTORATION: THE HISTORICAL FUNCTION OF TURKSOY PUBLISHING IN CONSTRUCTING A COMMON ACADEMIC LANGUAGE

Abstract

Throughout history, the Turkic world produced thought within a shared conceptual basin and scientific terminology across a vast geography stretching from the Karakhanids to the Ottomans. This intellectual heritage, reaching from Farabi and Ibn Sina to Mahmud al-Kashgari and Ali Qushji, maintained a unity of language and thought for centuries. However, the radical political shifts of the 19th and 20th centuries, mandatory alphabet changes, and the dominance of different academic traditions (such as Slavic, Western, and Anatolian schools) fragmented this ancient conceptual structure. Consequently, a disconnect emerged between Turkic communities, characterized as a scientific communication barrier and “intellectual alienation.” This study approaches the publishing activities of TURKSOY, established in 1993, as a strategic project of “intellectual restoration” rather than a mere effort of cultural promotion. The paper analyzes how fragmented scientific terminology has been reconstructed and through which methodologies conceptual continuity has been maintained via the common dictionaries, encyclopedic works, and prestige publications contributed by the organization to the literature. Here, the concept of restoration signifies not only the revival of the past but also the process of blending historical codes with modern scientific language to make them functional once again. Within the scope of this research, TURKSOY’s publishing strategy will be examined using the “case study” method, and the process of reintegrating forgotten or localized terms into the common academic literature will be substantiated with examples. In the concluding section, the foundation that this conceptual repair provides for a potential future “Common Turkic Academic Space” will be discussed. It will be emphasized that the restoration achieved in the language of science constitutes an essential cognitive ground for the future political, economic, and strategic integration of the Turkic world. In the concluding section of the paper, a model proposal for the ‘Common Digital Terminology Bank of the Turkic World’ (ODTB) will be presented to carry this historical restoration process into the digital age. This model consists of historical root layers, regional equivalent databases, and artificial intelligence integration components. It will be discussed how this digital infrastructure will provide the necessary cognitive foundation and technical linguistic unity for a potential future ‘Common Turkic Academic Space’

Keywords: TÜRKSOY, Intellectual Restoration, History of Science, Publishing in the Turkic World, Digital Terminology Bank.

DİJİTAL MİRASIN GÖRSEL İNŞASI: TÜRK MİTOLOJİSİNDEKİ ALBASTI ARKETİPİNİN YAPAY ZEKA ARACILIĞIYLA YENİ NESİL TASARIM DİLİNE AKTARIMI

Aray Yedilbayeva*
Pelin Öztürk Göçmen**

Özet

Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması, geleneksel anlatıların modern dünyanın görsel diliyle yeniden kodlanmasını zorunlu kılmaktadır. Geleneksel Türk kültürünün en köklü figürlerinden biri olan Albastı, toplumun doğum ve ölüm gibi kritik eşik evrelerine yüklediği anlamların sembolik bir dışavurumudur. Bu çalışma, sözlü gelenekte hapsolmuş bu kadim arketipi, çağdaş tasarımın sunduğu teknolojik imkanlarla buluşturarak dijital bir mirasa dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde yerel mitolojik unsurların küresel popüler kültür karşısında görsel bir kimlik kaybı yaşaması, bu tür bir dijital yeniden inşası sürecini zorunlu kılmaktadır. Yürüttüğümüz bu araştırma kapsamında, Albastı'nın sadece "korkunç bir canavar" olarak görülen kısıtlı tasviri aşılmış; figürün arka planındaki psikolojik derinlik ve "eşik varlık" olma niteliği ön plana çıkarılmıştır. Tasarım sürecinde, akademik kaynaklardan süzülen semantik veriler (betimlemeler, renkler ve atmosfer), üretken yapay zeka araçları için birer girdi parametresine dönüştürülmüştür. Elde edilen durağan ve hareketli görsel çıktılar, figürün trajik ve mistik doğasını yansıtan özgün bir ikonografi sunmaktadır. Sonuç olarak bu proje, Türkoloji'nin teorik birikimini dijital sanatın uygulama gücüyle harmanlayarak, kültürel mirasın korunması için teknolojik bir metodoloji önermektedir. Bu yaklaşım, Türk mitolojisinin sadece arşivlerde yaşayan metinler değil; oyun, sinema ve dijital medya gibi yaratıcı endüstriler için yaşayan, dinamik ve estetik birer fikri mülkiyet kaynağı olabileceğini kanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Mirasın Aktarımı, Albastı, Yapay Zeka, Dijital Tasarım, Türk Mitolojisi, Yeni Nesil Medya

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, arayyedilbay5@gmail.com

** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

CONSTRUCTING DIGITAL HERITAGE: REINTERPRETING THE MYTHOLOGICAL ALBASTY FIGURE THROUGH AI FOR NEXT-GENERATION DESIGN LANGUAGES

Abstract

The preservation of cultural heritage and its transmission to future generations necessitate the recoding of traditional narratives within the visual language of the modern world. As one of the most deep-rooted figures in traditional Turkic culture, Albasty serves as a symbolic expression of the meanings societies assign to critical life thresholds, such as birth and death. This study aims to transform this ancient archetype, currently confined to oral tradition, into a digital heritage by integrating it with the technological possibilities of contemporary design. In an era where local mythological elements face a loss of visual identity against global popular culture, such a process of digital reconstruction becomes essential. Within the scope of this research, the limited depiction of Albasty as a mere “creature of fear” has been transcended, highlighting the figure’s underlying psychological depth and its nature as a “liminal entity.” During the design process, semantic data extracted from academic sources (descriptions, colors, and atmospheres) were transformed into input parameters for generative artificial intelligence tools. The resulting static and dynamic visual outputs provide a unique iconography that reflects the figure’s tragic and mystical essence. In conclusion, this project offers a technological methodology for the sustainability of cultural heritage by synthesizing the theoretical framework of Turkology with the practical power of digital art. This approach demonstrates that Turkic mythology is not merely a collection of archival texts but can serve as a living, dynamic, and aesthetic source of intellectual property for creative industries such as gaming, cinema, and digital media.

Keywords: Transmission of Cultural Heritage, Albasty, Artificial Intelligence (AI), Digital Design, Turkic Mythology, Next-Generation Media.

ULUSAL GÜVENLİK AÇISINDAN AFETLERDE KÜLTÜR POLİTİKALARI

SümeYYe Anıl*

Özet

Yüzyıllardır afetler, insan ve toplum hayatını pek çok açıdan etkilemiştir. Bu nedenle, afet sonrasında psikososyal destek çalışmaları kapsamında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan biri de kültür sanat etkinlikleridir. Afetlerden sonra, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, yerli ve yabancı STK'lar vb. afet bölgelerinde çeşitli kültür sanat etkinlikleri düzenlemektedirler. Bu çalışmada, afetlerden sonra uygulanan kültür sanat etkinlikleri ve bu etkinliklerin ulusal güvenlikle ilişkisi ele alınmıştır. Çalışmanın temel savı, afetlerden sonra afet bölgelerindeki kültür sanat etkinliklerinin birey ve toplumların iyileşmesine katkı sağladığı fakat bu etkinliklerin bir politika dahilinde yürütülmesi gerektiği aksi hâlde etkinliklerin, hem birey hem de ulusal güvenliği tehdit edeceği yönündedir. Bu bağlamda çalışmada literatür taraması yapılmış, afet sonrası kültür ve sanat faaliyetleri incelenmiş olup Türkiye'nin afet öncesi, afet sırasında ve afet sonrası kültür sanat politika belgeleri ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, afet sonrasında uygulanacak olan kültür sanat etkinliklerinin bütünsel afet yönetimi sistemine uygun hazırlanacak politikalara göre ilerlemesini; bu politikaların temeline ise afetzedelerin psikolojik iyi olma hâli ile birlikte ulusal güvenliğin konulması gerektiğini; afet sonrasında yer alacak kültür sanat etkinliklerinde yerli sanatçıların ve kültür unsurlarının bütünsel afet kültür sanat politikalarına dahil edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, afet sonrasında uygulanan kültür sanat etkinlikleri bireylerin, toplumların psikolojik olarak iyileşmesine katkı sağlamaktadır. Bu sebepten afet bölgelerinde kültür sanat faaliyetlerinin yapıldığı görülmektedir. Ancak bu faaliyetler bütünsel afet yönetimi sistemine entegre bir şekilde ilerlememektedir. Bundan dolayı bütünsel olarak "afetlerde kültür ve sanat politikaları" oluşturulmalı ve afet bölgesinde yapılacak olan kültür sanat faaliyetlerinde yerli sanatçılar ve kültür ürünleri yer almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kültür politikaları, afet politikaları, ulusal güvenlik, psikososyal destek, sanat faaliyetleri

* Öğr. Gör., İstanbul Kent Üniversitesi, anilsumeyyeanil@gmail.com

CULTURAL POLICIES IN DISASTERS FROM A NATIONAL SECURITY PERSPECTIVE

Abstract

For centuries, disasters have affected human and social life in many ways. For this reason, various initiatives have been undertaken as part of psychosocial support efforts following disasters. One such initiative involves cultural and artistic activities. After disasters, public institutions and organizations, local governments, domestic and international NGOs, and others organize various cultural and artistic events in disaster-affected areas. This study examines the cultural and artistic activities implemented after disasters and their relationship to national security. The central argument of the study is that while cultural and artistic activities in disaster-affected areas contribute to the recovery of individuals and communities, these activities must be carried out within a policy framework; otherwise, they may pose a threat to both individual and national security. In this context, the study conducted a literature review, examined post-disaster cultural and artistic activities, and analyzed Turkey's cultural and artistic policy documents from pre-disaster, during-disaster, and post-disaster periods. The findings reveal that cultural and artistic activities implemented after a disaster should proceed in accordance with policies prepared in line with an integrated disaster management system; that these policies must prioritize both the psychological well-being of disaster victims and national security; and that local artists and cultural elements must be incorporated into integrated disaster cultural and artistic policies for activities taking place after a disaster. In conclusion, cultural and artistic activities implemented after a disaster contribute to the psychological recovery of individuals and communities. For this reason, cultural and artistic activities are observed in disaster-affected areas. However, these activities are not progressing in a manner integrated into the comprehensive disaster management system. Therefore, "culture and arts policies in disasters" must be established in an integrated manner, and local artists and cultural products must be included in the culture and arts activities to be carried out in the disaster zone.

Keywords: Cultural policies, disaster policies, national security, psychosocial support, art activities

SOSYAL MEDYA AĞINDA TÜRK-İSLAM SANATLARININ GRNRLĞ VE ANLAM DNŐM

Fatma Melike Kocabıyık*

Özet

Küresel lekte dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde sosyal medya, sanat üretimi ve dolaşımı üzerinde önemli bir mecra hâline gelmiştir. Çalışmamızda, Türk-İslam sanatlarının sosyal medya ortamında görünürlüğünü ve bu görünürlüğün sanatın anlam dünyası üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Tezhip, hat ve minyatür gibi geleneksel sanatlar; sosyal medya platformlarında estetik odaklı görsel içerikler, kısa videolar ve hızlandırılmış üretim süreçleri aracılığıyla geniş kitlelere ulaşmaktadır. Bu durum, sanatın daha erişilebilir ve yaygın hle gelmesini sağlarken, eserlerin sembolik, kültürel ve tasavvufi anlam katmanlarının yeniden incelenmesini gerekli kılmıştır. Çalışmamızda, sosyal medyada sunulan örnek içerikler üzerinden Türk-İslam sanatlarının nasıl temsil edildiği ve kullanıcı tarafından nasıl algılandığı değerlendirilmektedir. Özellikle motiflerin ve kompozisyon unsurlarının, geleneksel bağlamlarından kopararak dekoratif ve tüketilebilir görsel ögelere dönüşme süreci ele alınmaktadır. Bununla birlikte, dijital ortamların yalnızca anlam kaybına yol amadığı; aynı zamanda sanatın yeni ifade biçimleri kazanmasına ve farklı yorumlarla yeniden üretilmesine imkn tanıdığı da vurgulanmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, sosyal medyanın Türk-İslam sanatları üzerindeki etkisini çift yönlü bir perspektifle değerlendirerek, grnrlĞ artışı ile anlam dönüşümü arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, geleneksel sanatların dijital çağda nasıl yeniden konumlandığı ve farklı bağlamalarda nasıl anlam kazandığı incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk-İslam sanatı, sosyal medya, dijitalleşme, anlam dönüşümü, kültürel kimlik

* Yüksek Lisans Ğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi

VISIBILITY AND MEANING TRANSFORMATION OF TURKISH-ISLAMIC ARTS IN THE SOCIAL MEDIA ERA

Abstract

In today's world, where digitalization is rapidly accelerating on a global scale, social media has become an important medium for art production and circulation. This study aims to examine the visibility of Turkish-Islamic arts in social media environments and the impact of this visibility on the meaning of these artworks. Traditional arts such as illumination (tezhip), calligraphy (hat), and miniature painting are reaching wide audiences through aesthetically oriented visual content, short videos, and accelerated production processes on social media platforms. While this situation enhances the accessibility and dissemination of art, it has made it necessary to re-examine the symbolic, cultural, and mystical layers of meaning embedded in these works. The study evaluates how Turkish-Islamic arts are represented and how they are perceived by users through selected examples shared on social media. In particular, it addresses the process through which motifs and compositional elements are detached from their traditional contexts and transformed into decorative and consumable visual elements. At the same time, it is emphasized that digital environments do not solely lead to a loss of meaning; they also enable art to acquire new forms of expression and to be reinterpreted through different perspectives. In conclusion, this study presents a dual perspective on the impact of social media on Turkish-Islamic arts, revealing the relationship between increased visibility and transformation of meaning. In this context, it examines how traditional arts are repositioned in the digital age and how they gain new meanings in different contexts.

Keywords: Turkish-Islamic art, social media, digitalization, meaning transformation, cultural identity

UZBEK NATIONAL EMBROIDERY AND ITS HISTORY

Kuldasheva Nafisa*

Abstract

One of the most delicate and symbolically rich types of traditional art in Central Asia is the Uzbek national embroidery, which is also commonly referred to as kashtachilik. The history of this practice may be traced back to ancient times, when decorative stitching was utilized not only for aesthetic purposes but also as a means of expressing ethnic identity, social position, and spiritual beliefs. Embroidery in Uzbekistan has developed various regional styles over the course of several centuries. These styles include the Bukhara, Samarkand, Shakhrisabz, and Tashkent schools, each of which is distinguished by its own specific patterns, color palettes, and techniques. For example, flower designs, sun emblems, and geometric ornaments are all examples of common themes that frequently convey profound symbolic connotations that are associated with fertility, protection, and harmony with nature. In the past, embroidery was known to play a significant part in both ordinary life and ceremonial acts, such as weddings and the adornment of homes. Suzani, wall hangings, and clothes were among the items that were painstakingly produced by hand, most of the time by women, and were then handed down from generation to generation as a part of the family tradition. Not only does the art form demonstrate technical ability, but it also demonstrates the continuance of intangible cultural values at the same time. In the modern period, Uzbek embroidery is confronted with obstacles brought about by globalization and industrialization; nonetheless, it continues to develop via the incorporation of contemporary design and fashion. For the purpose of guaranteeing that this one-of-a-kind artistic tradition will continue to be passed down to subsequent generations, it is imperative that efforts be made to preserve and promote this heritage through educational programs, cultural programs, and international recognition.

Keywords: English, Uzbek embroidery, kashtachilik, suzani, cultural heritage, traditional art, history

* Araş. Gör., Navoi Specialized School of Culture, Uzbekistan, choliqushi125@gmail.com

KLÂSİK TÜRK ŞİİRİNİ BİLGİ FELSEFESİ AÇISINDAN OKUMAK

Tuğçe Yaşa Toprak*

Özet

Klâsik Türk şiiri, insanın varlık karşısındaki yerini, hakikatle olan ilişkisini ve dünyayı kavrayış tarzını estetik bir üslûpla işleyen köklü bir şiir geleneğidir. Bu gelenekte şiir, duygu ve hayal alanıyla sınırlı kalmaz; bilme, anlama, seziş, idrak, hikmet, irfan ve hakikat gibi düşünce alanlarına da açılır. Şairin sözü çoğu zaman görünenle yetinmez, eşyanın ardındaki mânâyı yoklar, insan aklının sınırını tartar, gönlün kavrayışını önemser ve bilginin mahiyetini ahlâkî bir mesele olarak ele alır. Bu sebeple Klâsik Türk şiiri, bilgi felsefesinin temel soruları bakımından okunmaya elverişli güçlü bir inceleme alanı sunmaktadır. Bu bildiri Klâsik Türk şiirinin bilgi, hakikat ve idrak meseleleriyle kurduğu ilişkiyi bilgi felsefesinin ana soruları çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Klâsik Türk şiiri üzerine yapılan çalışmaların önemli bir bölümü metin neşri, metin tenkidi, metin tahlili, hayal sistemi, mazmunlar, edebî sanatlar, dinî-tasavvufî muhteva ve estetik kuruluş üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu birikim içinde şiirdeki bilgi anlayışına temas eden değerlendirmeler elbette bulunmaktadır; ancak bilme biçimleri, hakikatin kavranışı ve idrakin mahiyeti gibi meseleleri bilgi felsefesi bakımından bir araya getiren müstakil okumaların sınırlı kaldığı görülmektedir. Hâlbuki bu şiir geleneği, insanın neyi bilebileceği, bilginin hangi kaynaklardan doğduğu, hakikate ne şekilde ulaşıldığı ve kesin bilginin imkânının nasıl kavrandığı gibi meseleler bakımından dikkat çekici bir düşünce birikimine sahiptir. Araştırmamızın kapsamını, başta Fuzûlî, Nâbî, Nâ'îli-i Kadîm, Fehîm-i Kadîm ve Şeyh Gâlib olmak üzere hikemî ve tasavvufî yönü belirgin şairlerin divânlarından seçilecek metinler oluşturmaktadır. İncelemede ilim, irfan, marifet, hikmet, akıl, gönül, sır, hayret, yakın, zan ve vehim gibi kavramlar merkeze alınacaktır. Bu kavramların şiir içindeki kullanımı, birbirleriyle kurdukları anlam ilişkileri ve temsil ettikleri bilme tarzları üzerinde durularak Klâsik Türk şiirinin bilgi telakkisi belirginleştirilecektir. Çalışmada yöntem olarak yakın okuma, kavram çözümlemesi ve karşılaştırmalı yorum benimsenmektedir. Bilgi felsefesinin “bilgi nedir”, “insan neyi bilebilir”, “hakikate hangi yollarla ulaşılır”, “kesin bilgi mümkün müdür” gibi temel soruları hareket noktası olarak alınacak; ardından bu soruların seçilen beyitlerdeki karşılıkları metin merkezli bir yaklaşımla değerlendirilecektir. Bildirinin temel iddiası, Klâsik Türk şiirinde bilginin salt zihnî bir işlem olarak kavranmadığıdır. Şiirde bilgi, insanın kendini, âlemi ve hakikati kavrama çabasına bağlı bir idrak hâli olarak belirir. Akıl, bu çabanın önemli bir unsurudur; ancak tek başına yeterli görülmez. Gönül, sezgi, tecrübe, keşf ve mânevî olgunlaşma, bilginin derinlik kazanmasında belirleyici unsurlar olarak öne çıkar. Böylece bilgi meselesi, şiirde nazarî bir problem olmanın ötesine geçerek ahlâkî, varoluşsal ve metafizik bir hüviyet kazanır. Bu çalışma Klâsik Türk şiirinin yalnızca estetik zevk ve retorik kudret bakımından değil, bilgi felsefesiyle temas kurabilecek güçlü bir düşünce birikimi bakımından da yeniden okunması gerektiğini göstermeyi hedeflemektedir. Bu yönüyle bildiri, Klâsik Türk edebiyatı araştırmalarına yeni bir değerlendirme çerçevesi sunmakta; bilgi felsefesi ile edebî metin tahlili arasındaki ilişkiyi daha belirgin hâle getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk şiiri, bilgi felsefesi, hakikat, idrak, hikmet

* Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, tugceyasa@gmail.com

READING CLASSICAL TURKISH POETRY THROUGH THE PHILOSOPHY OF KNOWLEDGE

Abstract

Classical Turkish poetry is a deeply rooted poetic tradition that articulates the human being's position before existence, its relation to truth, and its mode of comprehending the world through an aesthetic style. Within this tradition, poetry does not remain confined to the sphere of emotion and imagination; it also extends into intellectual domains such as knowing, understanding, intuition, perception, wisdom, gnosis, and truth. The poetic utterance often refuses to remain at the level of appearance; instead, it probes the meaning behind things, questions the limits of human reason, values the apprehension of the heart, and treats the nature of knowledge as an ethical matter. For this reason, Classical Turkish poetry presents a fertile field of inquiry for readings conducted in light of the fundamental questions of the philosophy of knowledge. This paper aims to examine the relationship Classical Turkish poetry establishes with the questions of knowledge, truth, and perception within the framework of the principal concerns of the philosophy of knowledge. A considerable part of the scholarship on Classical Turkish poetry has concentrated on textual editing, textual criticism, textual analysis, the system of imagery, conventional motifs, literary devices, religious-mystical content, and aesthetic structure. Although there are certainly studies that touch upon the understanding of knowledge in poetry, independent readings that bring together such issues as modes of knowing, the apprehension of truth, and the nature of perception from the perspective of the philosophy of knowledge have remained limited. Yet this poetic tradition possesses a remarkable intellectual accumulation concerning what human beings may know, from which sources knowledge emerges, how truth is attained, and how the possibility of certain knowledge is conceived. The scope of the study consists of selected texts from the divans of poets whose hikemî and mystical tendencies are particularly pronounced, especially Fuzûlî, Nâbî, Nâ'îlî-i Kadîm, Fehîmî-i Kadîm, and Şeyh Gâlib. The analysis will focus on such concepts as knowledge, gnosis, ma'rifâ, wisdom, reason, heart, secret, wonder, certainty, conjecture, and supposition. By examining the use of these concepts within poetry, the semantic relations they establish with one another, and the modes of knowing they represent, the study seeks to clarify the conception of knowledge in Classical Turkish poetry. Methodologically, the paper adopts close reading, conceptual analysis, and comparative interpretation. Taking as its point of departure such central questions of the philosophy of knowledge as "What is knowledge?", "What can the human being know?", "Through which paths is truth attained?", and "Is certain knowledge possible?", the study will evaluate the correspondences of these questions in selected couplets through a text-centered approach. The principal argument of the paper is that, in Classical Turkish poetry, knowledge is not conceived as a merely mental operation. Rather, it appears as a mode of perception bound to the human effort to comprehend the self, the cosmos, and truth. Reason constitutes an important element of this effort; yet it is not regarded as sufficient on its own. The heart, intuition, experience, unveiling, and spiritual maturation emerge as decisive elements in the deepening of knowledge. In this way, the question of knowledge in poetry moves beyond a purely theoretical problem and assumes an ethical, existential, and metaphysical character. From this perspective, the paper offers a new framework for the study of Classical Turkish literature and renders more visible the relation between the philosophy of knowledge and literary textual analysis.

Keywords: Classical Turkish poetry, philosophy of knowledge, truth, perception, wisdom

TÜRK DÜNYASINDA İLETİŞİM DİLİ OLARAK TÜRKÇE

Mukadder Güneri*

Özet

Bilindiği üzere bireyler ve toplumlar, insanlık tarihi boyunca birbirleriyle kurdukları iletişimi, çoğunlukla konuşa geldikleri dilleriyle yapmaktadırlar. Türkçenin tarih sahnesine çıkışından günümüze kadar geçen sürede yaşam bulduğu coğrafyaya bakıldığında pek çok dini inanç ve kültürlerle iç içe yüzyıllarca yaşamını sürdürerek varlığını bugüne taşıdığı görülür. Türkçenin tarihi eskiliği, yaşam bulduğu geniş coğrafyanın genişliği, zengin söz varlığına sahip olmasını sağlarken, diğer taraftan zaman içinde anlatım ve yazım bakımından farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Öte yandan, Türk Dil tarihine geçmiş bakıldığında, ilk olarak Hoca Ahmet Yesevi, Ali Şir Neva’i ve devlet başkanlarından ise Mehmet Bey, Gazi Zahiruddin Muhammed Babur ve Mustafa Kemal Atatürk gelmektedir. Bugün ise tüm bağımsız Türk devletlerinin başkanları Türkçeye desteklerini ilan etmişler ve ortak alfabe kabul edilmiş ve bu doğrultuda çalışmalar başlatılmıştır. Bu gelişme Türkçenin geleceği için çok önemli bir gelişmedir. Bu çalışmada, Türkçenin iletişim dili olarak kullanıla gelinin(yaşayan) temel fiillere ilişkin söz varlığı, Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan, Başkurt, Kazak, Kırgız, Özbek, Tatar, Türkmen ve Uygur Türkçeleriyle karşılaştırılması fenomenolojik bir yaklaşımla ve nitel bir yöntemle incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yesevi, Ali Şir Neva’i, Atatürk, Söz varlığı, Türkçe, Söz varlığı.

* Dr., Ankara Üniversitesi, mukadderguneri@gmail.com

TURKISH AS THE LANGUAGE OF COMMUNICATION IN THE TURKIC WORLD

Abstract

As is well-known, individuals and societies have, throughout human history, communicated with each other primarily through the languages they speak. When we look at the geography where Turkish has flourished since its emergence on the historical stage until today, we see that it has survived for centuries, coexisting with numerous religious beliefs and cultures, and carried its existence to the present day. While the historical antiquity of the Turkish language and the vast geographical area in which it has flourished have enabled it to develop a rich vocabulary, on the other hand, they have also led to the emergence of differences in terms of expression and writing over time. On the other hand, when we look at Turkish language history, the first names that come to mind are Hoca Ahmet Yesevi, Ali Şir Neva'i, and among state leaders, Mehmet Bey, Gazi Zahiruddin Muhammed Babur, and Mustafa Kemal Atatürk. Today, the leaders of all independent Turkish states have declared their support for the Turkish language, and a common alphabet has been adopted, and work has begun in this direction. This development is a very important advancement for the future of the Turkish language. In this study, it is aimed to examine the vocabulary related to the basic verbs that have become established (living) as the communicative language of Turkish, using a phenomenological approach and a qualitative method, by comparing them with Turkish and the Turkic dialects of Azerbaijan, Bashkir, Kazakh, Kyrgyz, Uzbek, Tatar, Turkmen, and Uyghur.

Keywords: Ahmet Yesevi, Ali Şir Neva'i, Atatürk, Vocabulary, Turkish, Vocabulary.

ANLATIDAN RİTÜELE KERBELÂ TRAJEDİSİ: ANADOLU SAHASI MAKTELHÂNLIK VE AZERBAYCAN SAHASI NEVHEHÂNLIK GELENEKLERİNİN MUKAYESELİ BİR ANALİZİ

Pınar Çiftci*

Özet

Türk-İslam edebiyatının müşterek muhayyilesinde silinmez bir iz bırakan Kerbelâ hadisesi, tarihsel bir vakıa olmanın ötesine geçerek asırlar içinde kendine has bir retorik ve icra estetiği geliştirmiş, edebî ve dinî hafızayı besleyen temel anlatı kaynaklarından biri olmuştur. Bu çalışma, söz konusu facianın Anadolu ve Azerbaycan sahalarındaki edebî tezahürlerini, metnin yapısal özellikleri ile icra ortamı arasındaki ilişkiyi merkeze alarak mukayese etmeyi amaçlamaktadır. Hz. Hüseyin ve beraberindeki Ehli Beyt mensuplarının maruz kaldığı trajedi, farklı coğrafyalarda çeşitli edebî ve ritüel formlar aracılığıyla yeniden üretilmiş; bu süreçte “mersiye”, “ağıt” ve özellikle “nevâh” geleneği, hafızanın en güçlü taşıyıcılarından biri hâline gelmiştir. Araştırmanın temel noktası, aynı dinî ve manevî menbâ paylaşan bu iki coğrafyanın, “matem” olgusunu, sanatın imkânlarıyla ifade ederken geliştirdikleri üslup ve teknik farklılıklardır. Kerbelâ anlatıları, farklı coğrafyalarda farklı ifade biçimleri kazanmış; Anadolu sahasında maktelhânlık, Azerbaycan sahasında ise nevhehânlık geleneği etrafında şekillenmiştir. Çalışma, bu iki geleneği mukayeseli bir yaklaşımla ele alarak anlatının nasıl farklılaştığını ortaya koymaktadır. Anadolu sahasında anlatı merkezli, vazedici ve epik karakteri ağır basan “maktel-i Hüseyin” geleneği; Azerbaycan sahasında Şii-Safevî kültürel havzasının etkisiyle lirik-dramatik bir yapıya evrilmiş, ritim, tekrar ve toplu katılımın belirleyici olduğu bir ritüel diline dönüşmüştür. Çalışma kapsamında, Anadolu sahasından Lâmiî Çelebi (938/1532) ve Yûsuf-ı Meddâh’a atfedilen ile Azerbaycan sahasında Fuzûlî ve Kumrî (1235/ -1307)’nin eserleri filolojik bir yaklaşımla incelenmiştir. İncelemeler neticesinde; Anadolu maktellerinde dinleyiciyi hikmete ve şefaate yönlendiren “mûlayim ve didaktik” bir ses düzeninin hâkim olduğu, Azerbaycan mersiyelerinde ise metnin, bizatihi “sinezen” gibi fiziksel ritüellerle bütünleşerek ritmik bir icraya dönüştüğü görülmüştür. Netice itibarıyla, her iki sahada edebi mahsullerinin, coğrafi mizaç ve sosyal temsil farklarına göre şekillendiği; Anadolu’da “hüzünlü bir anlatı” olarak dinlenen Kerbelâ’nın, Azerbaycan sahasında “canlı bir trajedi” olarak bizzat icra edildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kerbelâ, Maktel-i Hüseyin, Mersiye, Türk İslam Edebiyatı

*Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, pinar.ciftci2@ogr.sakarya.edu.tr

FROM NARRATIVE TO RITUAL: THE TRAGEDY OF KARBALA—A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE MAKTELHÂN TRADITION IN ANATOLIA AND THE NEVHEHÂN TRADITION IN AZERBAIJAN

Abstract

The Kerbala incident, which has left an indelible mark on the shared imagination of Turkic-Islamic literature, has transcended its status as a historical event to develop its own unique rhetoric and performance aesthetics over the centuries, becoming one of the fundamental narrative sources nourishing literary and religious memory. This study aims to compare the literary manifestations of this tragedy in the Anatolian and Azerbaijani regions, focusing on the relationship between the text's structural features and the performance context. The tragedy endured by Imam Husayn and the members of the Ahl al-Bayt in his entourage has been reimagined across different regions through various literary and ritual forms; in this process, the traditions of the “mersiye,” “ağıt,” and especially the “nevhâ” have become among the most powerful vehicles of memory. The central focus of this study is the stylistic and technical differences developed by these two regions—which share the same religious and spiritual roots—in expressing the phenomenon of “mourning” through the possibilities of art. The narratives of Karbala have taken on different forms of expression in different regions; in the Anatolian region, they have taken shape around the tradition of “maktelhanlık,” while in the Azerbaijani region, they have centered on the tradition of “nevhanlık.” This study examines these two traditions through a comparative approach, revealing how the narratives have diverged. In the Anatolian region, the “maktel-i Hüseyin” tradition is narrative-centered, didactic, and predominantly epic in character; in the Azerbaijani region, under the influence of the Shiite-Safavid cultural sphere, it has evolved into a lyrical-dramatic structure, transforming into a ritual language defined by rhythm, repetition, and collective participation. Within the scope of this study, works attributed to Lâmiî Çelebi (938/1532) and Yûsuf-ı Meddâh from the Anatolian region, as well as those by Fuzûlî and Kumrî (1235/–1307) from the Azerbaijani region, have been examined using a philological approach. The analyses revealed that in Anatolian elegies, a “gentle and didactic” vocal style prevails, guiding the listener toward wisdom and intercession, whereas in Azerbaijani elegies, the text merges with physical rituals—such as the “sinezen”—to transform into a rhythmic performance. In conclusion, it was determined that literary works in both regions are shaped by geographical temperament and social representation; while Kerbala is heard as a “melancholic narrative” in Anatolia, it is performed as a “vivid tragedy” in the Azerbaijani region.

Keywords: Kerbala, Maktel-i Hüseyin, Elegy, Turkish Islamic Literature

ARAPÇADA GİYİMLE İLGİLİ TÜRKÇE KÖKENLİ KELİMELEER: TARİHSEL VE LEKSİKOLOJİK BİR İNCELEME

Emrullah Tanır*

Özet

Bu çalışma, Arapçada giyimle ilgili kullanılan Türkçe kökenli kelimeleri tarihsel ve leksikolojik bir çerçevede ele almayı amaçlamaktadır. Temel olarak, bu kelimelerin Arapçaya hangi tarihsel süreçler içerisinde dâhil olduğu, zaman içerisinde anlam bakımından ne tür değişimlere uğradığı ve farklı dil katmanlarında nasıl bir kullanım alanı bulduğu üzerinde durulmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın veri zemini, başta Recep Abdülcevvâd İbrâhim tarafından hazırlanan “el-Mu’cemü’l-‘Arabî li-esmâ’i’l-melâbis” adlı eser olmak üzere, klasik ve modern sözlükler ile tarihî metinlerde yer alan giyimle ilgili Türkçe kökenli kelimelerden oluşmaktadır. Çalışmada, söz konusu kelimeler köken bilgileri, ilk kullanım örnekleri, anlam gelişimleri ve kullanım bağlamları dikkate alınarak betimleyici bir yaklaşımla incelenmiştir. Elde edilen bulgular, bu kelimelerin önemli bir kısmının Osmanlı dönemiyle birlikte Arapçaya intikal ettiğini; bir bölümünün aslı anlamını muhafaza ettiğini, bir bölümünün ise zamanla daralma, genişleme yahut anlam kayması gibi değişimlere uğradığını göstermektedir. Ayrıca bazı kelimelerin klasik metinlerde yer bulmakla birlikte, günümüzde daha çok mahallî ağızlarda yaşamaya devam ettiği dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra; söz konusu kelimelerin, belirli kültürel pratikler ve toplumsal yapılarla birlikte Arapçaya geçtiği anlaşılmaktadır. Bu durum, Türk ve Arap dünyaları arasındaki tarihî etkileşimin dil düzlemindeki yansımalarını ortaya koyması bakımından dikkat çekicidir. Nitekim giyimle ilgili bu kelime grubu, dil temasının somut örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Çalışmanın, bu yönüyle, dil teması ve kültürel etkileşim sahasında yapılacak yeni araştırmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arapça, Alıntı kelimeler, Türkçe kökenli kelimeler, Giyim terminolojisi, Dil teması.

* Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, emrullahtanir@hotmail.com

TURKISH-ORIGIN WORDS RELATED TO CLOTHING IN ARABIC: A HISTORICAL AND LEXICOLOGICAL STUDY

Abstract

This study aims to examine Turkish-origin words related to clothing in Arabic within a historical and lexicological framework. It primarily focuses on the historical processes through which these lexical items entered Arabic, the types of semantic changes they have undergone over time, and the ways in which they are used across different linguistic levels. In this respect, the data of the study consists of Turkish-origin clothing-related words identified in classical and modern dictionaries as well as historical texts, with particular reference to al-Mu‘jam al-‘Arabī li-asmā’ al-malābis prepared by Recep Abdülcevvâd İbrâhîm. In the study, the selected lexical items are analyzed descriptively in terms of their etymology, earliest attestations, semantic developments, and usage contexts. The findings indicate that a significant portion of these words entered Arabic during the Ottoman period; while some have preserved their original meanings, others have undergone semantic changes such as narrowing, broadening, or shift. It is also observed that although certain words appear in classical texts, many continue to survive mainly in regional dialects today. Furthermore, it is understood that these lexical items were not transferred merely as linguistic elements, but together with specific cultural practices and social structures. This situation is noteworthy in that it reflects the linguistic dimension of historical interactions between the Turkish and Arab worlds. Indeed, this group of clothing-related vocabulary can be considered a concrete example of language contact. In this respect, the study is expected to contribute to future research in the fields of language contact and cultural interaction.

Keywords: Arabic, Loanwords, Turkish-origin words, Clothing terminology, Language contact.

TÜRKÇENİN KÖPRÜ DİL (AB) ROLÜ: ARAP HARFLİ MOĞOLCA SÖZLÜKLERLE KURAMSAL BİR YAKLAŞIM VE ÖRNEKLEM ANALİZİ*

Sefa Çiçek**

Özet

13. ve 15. yüzyıllar arasında Anadolu ve İslam coğrafyasında Türkçenin üstlendiği “prestij dili” ve “lingua franca” konumu, diller arası etkileşimin seyrini belirleyen en temel unsurdur. Bu süreçte Türkçe, yapıların bir dilden diğerine geçtiği pasif bir kanal olmanın ötesine geçerek; yabancı unsurları kendi ses ve anlam süzgecinden geçiren aktif bir “dilsel mimar” ve filtre rolü üstlenmiştir. Arapça ve Farsça unsurların Moğolcaya aktarımı, Türkçenin bu sistematik aracılığı ve “geçiş kanalı” işlevi sayesinde mümkün olmuştur. Araştırmanın teorik temelini Lars Johanson tarafından geliştirilen “Kod Kopyalama Modeli” oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sunduğu temel kuramsal yenilik, Johanson’un geleneksel “Verici Dil” (B) ve “Alıcı Dil” (A) ikili yapısına “(AB) Köprü Dil” katmanını ekleyerek modeli daha kapsamlı bir düzeye taşımasıdır. Bu modelde Türkçenin aktifliği; kaynak dilden (B) alınan unsurların doğrudan kopyalanması yerine, bu yapıların önce Türkçenin fonetik, semantik ve morfolojik süzgecinden geçirilerek hedef dile (A) hazır hale getirilmesi sürecini kapsamaktadır. Çalışmanın veri setini, çokdilli bir ortamın ürünü olan Arap harfli sözlükler (özellikle Mukaddimetü’l-Edeb) oluşturmaktadır. Yöntem olarak, Johanson’un geliştirilmiş “B>AB>A” hiyerarşisi kullanılarak hem nicel hem de nitel bir inceleme yürütülmüştür. Nicel analizle 186 Arapça ve 88 Farsça yapının kullanım sıklığı istatistiksel olarak ölçülmüş; nitel analizle ise bu yapıların Türkçeleşmiş formları (örn. dewit, şek, mal) üzerinden somut bir “Köprü Dil” örneklemi yapılandırılmıştır. Araştırma sonucunda, Türkçenin aracı dil işlevinin rastgele bir etkileşim değil, ölçülebilir ve sistematik bir süreç olduğu bilimsel verilerle ortaya konmuştur. Dilbilimsel katkı olarak, Farsça kök, Türkçe yapım eki ve hedef dil eklerinin birleştiği rāzlaşbalar gibi “Karışık Kopyalar”, dillerin toplumsal temas sonucunda nasıl sistematik bir sentez oluşturduğunu kanıtlamıştır. Örneklem düzeyinde sağlanan en büyük katkı ise; mal (mülk > hayvan) ve aman (güvenlik > yardım dileme) gibi kavramlardaki semantik kaymaların, Türkçenin alıcı diller üzerindeki zihinsel ve yapısal otoritesini doğrulamasıdır. Bu çalışma, çokdilli toplumların dilsel temas süreçlerini açıklamak adına literatüre daha kapsayıcı bir model kazandırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Köprü Dil (AB), Kod Kopyalama Modeli, Arap Harfli Sözlükler, Karışık Kopyalar, Dilsel Filtre, Mukaddimetü’l-Edeb.

* Bu çalışma, yazarın “Arap harfli Moğolca Sözlüklerde Türkçe Üzerinden Moğolcaya Geçen Arapça ve Farsça Sözcükler” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, sefacckk@gmail.com

THE ROLE OF TURKISH AS A BRIDGE LANGUAGE (AB): A THEORETICAL APPROACH AND SAMPLE ANALYSIS USING ARABIC-SCRIPT MONGOLIAN DICTIONARIES

Abstract

The status of Turkish as a “prestige language” and “lingua franca” in Anatolia and the Islamic world between the 13th and 15th centuries is the most fundamental factor shaping the course of interlingual interaction. During this process, Turkish transcended its role as a passive channel through which linguistic structures passed from one language to another; instead, it assumed the active role of a “linguistic architect” and filter, processing foreign elements through its own phonetic and semantic sieve. The transmission of Arabic and Persian elements into Mongolian was made possible through Turkish’s systematic mediation and function as a “transition channel.” The theoretical foundation of this research is the “Code-Copying Model” developed by Lars Johanson. The fundamental theoretical innovation offered by this study lies in Johanson’s expansion of the model to a more comprehensive level by adding the “(AB) Bridge Language” layer to the traditional “Source Language” (B) and “Target Language” (A) binary structure. In this model, the active role of Turkish involves a process where elements taken from the source language (B) are not directly copied, but rather are first filtered through Turkish’s phonetic, semantic, and morphological filters to prepare them for the target language (A). The dataset for this study consists of Arabic-script dictionaries (particularly *Mukaddimetü’l-Edeb*) that are products of a multilingual environment. Methodologically, both quantitative and qualitative analyses were conducted using Johanson’s refined “B > AB > A” hierarchy. Quantitative analysis statistically measured the frequency of use of 186 Arabic and 88 Persian structures; qualitative analysis, meanwhile, constructed a concrete “Bridge Language” sample based on the Turkish-ized forms of these structures (e.g., *dewit*, *şek*, *mal*). The research has demonstrated, through scientific data, that the function of Turkish as a lingua franca is not a random interaction but a measurable and systematic process. As a linguistic contribution, “Mixed Copies”—such as *rāzlaşbalar*, which combine a Persian root, a Turkish derivational suffix, and target-language suffixes—have proven how languages form a systematic synthesis as a result of social contact. The most significant contribution at the sample level is that semantic shifts in concepts such as *mal* (property > animal) and *aman* (security > seeking help) confirm Turkish’s mental and structural authority over recipient languages. This study has provided the literature with a more comprehensive model for explaining linguistic contact processes in multilingual societies.

Keywords: Bridge Language (EU), Code Transcription Model, Arabic-Script Dictionaries, Mixed Transcriptions, Linguistic Filter, Mukaddimetü’l-Edeb.

TÜRK DÜNYASI ORTAK KÜLTÜRÜNE BAKIŞ

Ayten Qurbanova*

Özet

Ortak bir kültüre ve ortak edebi değerlere sahip olan Türk halkları, tarih boyunca çeşitli bölgelere yayılmış ve savaş, savaş sanatları, müzik vb. kültürlerini de yaymayı başarmıştır. Sadece Türk halklarının ortak destan kültürünü örnek göstererek bile, uzak Sibiry bozkırlarından Avrupa kıyılarına kadar yayılan Türk nesillerinin eski tarihi, gelenekleri ve görenekleri hakkında kapsamlı bir şekilde konuşulabilir.

Anahtar Kelimeler: Türk dünyası, ortak destanlar, ortak nakış ve çizgiler, mutfak medeniyeti

* Doç. Dr., ANAS, University of Literature, filoloq86@mail.ru

A COMMON VIEW OF THE TURKIC WORLD CULTURE

Abstract

The Turkic peoples, who have a common culture and common literary values, have spread to various regions throughout history and developed war, martial arts, music, etc. managed to spread their culture. It is possible to talk comprehensively about the ancient history, traditions and customs of the Turkic generations, which spread from the distant Siberian steppes to the shores of Europe, just by showing the common epic culture of the Turkic peoples as an example.

Keywords: The Turkic world, shared epics, shared embroidery and motifs, culinary culture

TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA YATIRIM VE FİNANSAL İŞBİRLİĞİ

Safarov Saddam*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türk devletleri arasında yatırım ve finansal işbirliği olanaklarını bölgesel kalkınma, ekonomik entegrasyon ve sürdürülebilir ortaklıklar açısından incelemektir. Küresel ekonomik dalgalanmalar, tedarik zinciri sorunları, enerji ve lojistik hatlarının yeniden şekillenmesi ile jeopolitik belirsizlikler, bölgesel işbirliği modellerini daha önemli hâle getirmiştir. Ortak tarihî bağlar, kültürel yakınlık, stratejik coğrafi konum, benzer ekonomik ihtiyaçlar ve gelişmekte olan pazar yapısı, Türk devletleri arasında yatırım ve finans alanında daha güçlü bir ortaklık zemini oluşturmaktadır. Araştırmada doküman incelemesi, karşılaştırmalı analiz ve bölgesel ekonomik işbirliği yaklaşımı kullanılmıştır. İnceleme sürecinde karşılıklı yatırım potansiyeli, finansal mekanizmalar, kurumsal eşgüdüm, bankacılık ilişkileri, sermaye hareketliliği ve ortak ekonomik projeler birlikte değerlendirilmiştir. Bulgular, ortak yatırım fonlarının kurulması, ulaştırma ve enerji projelerinde ortak finansman modellerinin geliştirilmesi, ticaretin finansmanına yönelik yeni araçların oluşturulması, özel sektör odaklı ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi ve çok taraflı yatırım platformlarının yaygınlaştırılması açısından önemli fırsatlar bulunduğunu göstermektedir. Bunun yanında mevzuat farklılıkları, finansal sistemler arasındaki uyumsuzluk, yatırım güvenliğine ilişkin kaygılar, sermaye akışını zorlaştıran yapısal sınırlamalar ve kurumsal koordinasyon eksikliği işbirliğinin derinleşmesini zorlaştırmaktadır. Çalışma, yatırım ve finansal işbirliğinin yalnızca ekonomik fayda üretmediğini, aynı zamanda Türk dünyasında uzun vadeli güven, istikrar, dayanıklılık ve stratejik karşılıklı bağımlılık oluşturan bir unsur olduğunu göstermektedir. Ortak finans platformlarının kurulması, yatırım hukukunda uyumun artırılması, finansal politika diyalogunun güçlendirilmesi ve bölgesel kalkınma odaklı projelerin desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk devletleri, yatırım, finansal işbirliği, bölgesel kalkınma, ekonomik entegrasyon.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü, Azerbaycan, saddan.safarov@gmail.com

INVESTMENT AND FINANCIAL COOPERATION AMONG TURKIC STATES

Abstract

The purpose of this study is to examine the possibilities of investment and financial cooperation among Turkic states in terms of regional development, economic integration, and sustainable partnerships. Global economic fluctuations, supply chain disruptions, the restructuring of energy and logistics routes, and geopolitical uncertainties have increased the importance of regional cooperation models. Shared historical ties, cultural proximity, strategic geographic location, similar economic needs, and the structure of emerging markets provide a strong basis for deeper cooperation among Turkic states in the fields of investment and finance. The study is based on document analysis, comparative analysis, and a regional economic cooperation perspective. During the analysis, mutual investment potential, financial mechanisms, institutional coordination, banking relations, capital mobility, and joint economic projects were evaluated together. The findings indicate that there are significant opportunities to establish joint investment funds, develop common financing models for transport and energy projects, create new instruments for trade finance, strengthen private sector-oriented economic relations, and expand multilateral investment platforms. At the same time, differences in legislation, incompatibility between financial systems, concerns related to investment security, structural limitations affecting capital flows, and insufficient institutional coordination make deeper cooperation more difficult. The study demonstrates that investment and financial cooperation generates not only economic benefits, but also long-term trust, stability, resilience, and strategic interdependence within the Turkic world. The establishment of common financial platforms, greater legal harmonization in investment matters, stronger financial policy dialogue, and support for regional development-oriented projects are proposed as priority directions.

Keywords: Turkic states, investment, financial cooperation, regional development, economic integration

TÜRK DEVLETLERİNDE HUKUKİ UYUM SORUNU VE MODEL KANUN YAKLAŞIMI

Şeref İba*

Özet

Türk devletleri arasındaki entegrasyon süreci, özellikle Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) çatısı altında ekonomik ve siyasi boyuttan, hukuki zemine doğru gelişmektedir. ve “model kanun” ve “hukuki uyum” çalışmaları, üye ülkeler arasındaki ticari, sivil ve cezai süreçleri standardize ederek ortak bir Türk Hukuk Alanı oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, Türk devletleri, Avrupa Birliği’nin Acquis Communautaire (Müktesebat) modeline benzer şekilde, ancak daha esnek bir yöntem olan “Model Kanun” yöntemini (UNCITRAL usulü) benimsemiştir. Model kanunlar, üye ülkeler tarafından kararlaştırılan belirli alanlar itibarıyla kanunlarını birbirlerine yakınlaştırmak veya benzetmek için hazırlanan yol gösterici nitelikte ve bağlayıcı olmayan çerçeve metinlerin örnek alınması hedefiyle hazırlanan ortak taslaklardır. Model kanun, bir kanun değil, üye ülkelere tavsiye edilmek üzere benimsenen metinlerdir. Başka bir anlatımla, üye ülkelerin kendi egemenlik haklarını koruyarak, iç hukuklarına entegre edebilecekleri rehber taslaklardır. Somut olmayan kültürel mirasın konusunda Türkiye’nin öncülüğünde TÜRKPA tarafından hazırlanan model kanun ilk uygulama niteliğindedir. Türk Devletlerinde, yatırım güvenliği, suçluların iadesi ve adli yardımlaşma, e-ticaret ve gümrük mevzuatında birliğin sağlanması, süreç içerisinde yakınlaşan ilişkiler nedeniyle ihtiyaç halinde gelmiştir. Diğer taraftan, Türk Dünyası Noterler Birliği, Türk Akademisi ve Hukuk Enstitüleri gibi yapıların kurulması ve ortak “Türk Hukuk Terminolojisi” oluşturulması adımları tarihi örnekler niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk uyumu, mevzuatın uyumu, kanunları uyumu, model kanun.

* Doç. Dr., TBMM ve Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, serefiba@hotmail.com

THE ISSUE OF LEGAL HARMONIZATION AND MODEL ACT APPROACH IN TURKIC STATES

Abstract

The integration process among Turkic states is evolving from economic and political dimensions, particularly under the umbrella of the Organization of Turkic States (OTS), toward a legal framework. “Model act” and “legal harmonization” initiatives aim to establish a common Turkic Legal Area by standardizing commercial, civil, and criminal procedures among member states. In this context, the Turkic states have adopted the “Model Act” approach (UNCITRAL method)—a more flexible method—similar to the European Union’s *Acquis Communautaire* (Community Acquis) model. Model acts are joint drafts prepared with the aim of serving as non-binding, guiding framework texts for member states to align or approximate their laws in specific areas agreed upon by the member states. A model act is not a law itself, but rather a text adopted to be recommended to member states. In other words, they are guiding drafts that member states can integrate into their domestic laws while preserving their sovereign rights. The model act prepared by TÜRKPA under Turkey’s leadership regarding intangible cultural heritage is the first of its kind to be implemented. In Turkic states, issues such as investment security, the extradition of criminals, judicial cooperation, e-commerce, and the harmonization of customs legislation have become increasingly relevant due to the growing closeness of relations during this process.

Keywords: Legal harmonization, legislative harmonization, legislative harmonization of acts, model act

AZERBAIJAN'DA HUKUKA UYGUNLUK BLOKU VE YARGISAL DENETİM: MUKAYESELİ BİR GÖZLEM

Halim Alperen Çıtak*

Özet

İdarî rejim (le régime administratif) geleneğine mensup bir hukukçu için Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası'nın en dikkat çekici yönlerinden biri, "Qanunvericilik Sistemi" başlığı altında (m. 147-151) hukuka uygunluk blokunu bizzat inşa etmesi ve Konstitusiyaya Məhkəməsi'ne, Kıta Avrupası'nda maruf anayasa yargısının ötesine geçecek şekilde, söz konusu blokun tamamını murakabe etme görevi vermesidir (m. 130). Bu durum, Azerbaycan'da idarenin yargısal denetiminin düzenleyici işlemler bakımından Konstitusiyaya Məhkəməsi'ne, bireysel idarî işlemler ve eylemler bakımından ise genel yargı düzeni içerisinde ayrı bir muhakeme usulü (inzibati prosessual hüquq) uygulayan ihtisaslaşmış birimlere (inzibati məhkəmələr ve Ali Məhkəmə bünyesindeki inzibati kollegiya) bırakıldığı son derece özgün bir sisteme vücut vermektedir. Azerbaycan örneği, birden fazla yüksek mahkeme içermek ve bireysel nitelikli idarî uyumsuzluklara ayrı bir muhakeme usulü uygulamak itibarıyla Common Law (yargı birliği) sisteminden, müstakil bir idarî yargı düzenine sahip olmamak bakımından ise idarî rejimden (yargı ayrılığı sisteminden) ayrılmaktadır. Sunulacak bildiri, bu olguya karşılık gelmek üzere "parçalı idarî rejim" şeklinde bir kavram önerisi getirmekte ve özellikle Konstitusiyaya Məhkəməsi'nin düzenleyici idarî işlemler üzerindeki yetkileri ile genel yargı düzeni içinde görülen bireysel nitelikli idarî uyumsuzluklar arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Yöntem olarak mukayeseli hukuk yaklaşımını benimseyen bildiri, yukarıda özetlenen bulgulardan hareketle; Türkiye'de idarenin yargısal denetimine ilişkin klâsik (XIX. yüzyıl Fransız yazını menşeli) kurguyu tekrar ele almayı ve olası bir idarî yargı reformunda kullanılabilecek farklı bakış açılarına ilham vermeyi amaçlamaktadır. Zira normlar hiyerarşisinin merkezi ve bütüncül bir biçimde gözetildiği, bireysel nitelikli idarî uyumsuzlukların ise genel yargı içinde çözüldüğü Azerbaycan örneği, başta idare hukukçuları olmak üzere Türkiye'deki bütün kamu hukukçularını, yerleşik kabulleri yeni baştan düşünmeye sevk edecek unsurlar içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, hukuka uygunluk bloku, yargısal denetim, parçalı idarî rejim

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, h.a.citak@gmail.com

THE BLOCK OF LEGALITY AND JUDICIAL REVIEW IN AZERBAIJAN: A COMPARATIVE OBSERVATION

Abstract

For a jurist trained in the tradition of the administrative regime (*le régime administratif*), one of the most striking features of the Constitution of the Republic of Azerbaijan is that it explicitly constructs the block of legality under the heading “*Qanunvericilik Sistemi*” (Arts. 147-151). It also entrusts the Constitutional Court (*Konstitutsiya Məhkəməsi*) with the task of reviewing the entirety of this block, going beyond the conventional model of constitutional review known in continental Europe (Art. 130). This arrangement gives rise to a distinctive system in which judicial review of the administration is divided. Regulatory acts are reviewed by the Constitutional Court (*Konstitutsiya Məhkəməsi*). Individual administrative acts and actions, by contrast, are examined within the general court system by specialized bodies applying a separate procedural regime (*inzibati prosessual hüquq*), namely the administrative courts (*inzibati məhkəmələr*) and the administrative chamber (*inzibati kollegiya*) of the Supreme Court (*Ali Məhkəmə*). The Azerbaijani model departs from the Common Law system insofar as it includes multiple apex courts and applies a distinct procedure to administrative disputes. It also differs from the administrative regime (duality of jurisdiction), as it lacks a separate administrative judiciary. In response to this configuration, the paper proposes the concept of a “fragmented administrative regime.” It focuses in particular on the relationship between the Constitutional Court’s powers over regulatory administrative acts and the adjudication of individual administrative disputes within the general court system. Adopting a comparative law approach, the paper seeks to reassess the classical model of judicial review of the administration in Türkiye, rooted in nineteenth-century French doctrine. It aims to contribute alternative perspectives for possible administrative judicial reform. The Azerbaijani example, where the hierarchy of norms is centrally supervised while individual disputes are handled within the general judiciary, invites a reconsideration of established assumptions in Turkish public law.

Keywords: Azerbaijan, block of legality, judicial review, fragmented administrative regime

TÜRK DÜNYASININ İNTEQRASIYASI KONTEKSTİNDƏ ZƏNGƏZUR DƏHLİZİNİN BEYNƏLXALQ-HÜQUQİ TƏNZİMLƏNMƏSİ VƏ STRATEJİ ƏHƏMİYYƏTİ

Orkhan Ahmad*

Özet

Bu məqalədə Zəngəzur dəhlizinin beynəlxalq hüquqi əsasları və türk dünyasının inteqrasiyası kontekstində strateji əhəmiyyəti təhlil olunur. Tədqiqat beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərini universal və regional hüquq normaları ilə tənzimlənən hüquqi institut kimi araşdırır, o cümlədən BMT konvensiyaları və 10 noyabr 2020-ci il tarixli Üçtərəfli Bəyanatın rolunu qiymətləndirir. Azərbaycan və Türkiyənin suverenlik, yurisdiksiya və tranzitlə bağlı hüquqi mövqeləri təhlil olunur. Məqalədə beynəlxalq hüququn şərhindəki fərqlər və milli qanunvericiliklər arasındakı uyğunsuzluqlar kimi əsas problemlər müəyyən edilir. Bu problemlərin həlli üçün hüquqi harmonizasiya və mübahisələrin həlli mexanizmləri təklif olunur. Nəticələr dəhlizin regional əlaqələrin gücləndirilməsi, iqtisadi əməkdaşlıq və təhlükəsizlik baxımından əhəmiyyətini göstərir.

Anahtar Kelimələr: Zəngəzur dəhlizi, Beynəlxalq hüquq, Türk dünyası, Tranzit suverenliyi, Nəqliyyat logistikası, Qanunvericiliyin harmonizasiyası

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, orkhanahmad16@gmail.com

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION AND STRATEGIC IMPORTANCE OF THE ZANGEZUR CORRIDOR IN THE CONTEXT OF THE INTEGRATION OF THE TURKIC WORLD

Abstract

This article analyzes the international legal framework and strategic significance of the Zangezur Corridor in the context of Turkic world integration. It examines international transport corridors as a legal institution governed by universal and regional norms, including UN conventions and the Trilateral Statement of November 10, 2020. The study focuses on the legal positions of Azerbaijan and Turkey regarding sovereignty, jurisdiction, and transit, highlighting the need to balance territorial integrity with freedom of transit. The paper identifies key legal challenges, including inconsistencies in the interpretation of international law and differences in national legislation. It proposes legal harmonization mechanisms and dispute resolution frameworks to ensure the corridor's effective functioning. The findings emphasize the corridor's role in enhancing regional connectivity, economic cooperation, and security, positioning it as a significant element of Eurasian transport infrastructure.

Keywords: Zangezur Corridor, International Law, Turkic World, Transit Sovereignty, Transport Logistics, Harmonization of Legislation

REFERENDUMLARIN KEÇİRİLMƏSİNİN HÜQUQİ TƏNZİMLƏNMƏSİ VƏ TƏCRÜBƏSİNDƏ MÜASİR TENDENSIYALAR VƏ YENİ MEXANİZMLƏR

Nəzrin Nağıyeva*

Özet

Bu tədqiqatın məqsədi müxtəlif ölkələrin referendum təcrübəsinin müqayisəli təhlili və beynəlxalq standartların araşdırılması əsasında Azərbaycan Respublikasında referendum institutunun təkmilləşdirilməsi istiqamətlərini müəyyən etməkdir. Qloballaşma və beynəlxalq hüquqi integrasiya şəraitində birbaşa demokratiya mexanizmlərinin səmərəliliyinin artırılması xüsusi aktuallıq kəsb edir. Araşdırma göstərir ki, müasir dövrdə əsas tendensiyalardan biri referendum prosesinin rəqəmsallaşdırılmasıdır. Elektron səsvermə, onlayn təşviqat vasitələri və rəqəmsal idarəetmə alətləri seçki prosesinin şəffaflığını və əlçatanlığını artırmaqla yanaşı, vətəndaş iştirakını genişləndirir. Bununla belə, informasiya təhlükəsizliyi və şəxsi məlumatların qorunması kimi risklər nəzərə alınaraq bu mexanizmlərin mərhələli tətbiqi zəruridir. Tədqiqatda həmçinin xalq təşəbbüsü institutunun inkişaf etdirilməsinin vacibliyi əsaslandırılır. Mövcud hüquqi çərçivədə bu institutun dolayı xarakter daşması vətəndaş iştirakını məhdudlaşdırır. Bu baxımdan təşəbbüslərin ilkin hüquqi yoxlanılması, imza toplama mexanizmlərinin sadələşdirilməsi və rəqəmsallaşdırılması, eləcə də tələblərin diferensiasiyası məqsədəuyğun hesab olunur. Seçicilərin məlumatlandırılması referendumun legitimliyinin əsas şərtlərindən biri kimi qiymətləndirilir. Neytral və əlçatan məlumat materiallarının hazırlanması, ictimai müzakirə platformalarının təşkili və vahid informasiya resurslarının yaradılması seçicilərin şüurlu qərar verməsini təmin edə bilər. Eyni zamanda, referendumqabağı təşviqatın şəffaflığının artırılması, maliyyələşmə mənbələrinin açıqlığı və mediaya bərabər çıxışın təmin edilməsi demokratik prinsiplərin qorunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bununla yanaşı, məşvərətçi və ixtisaslaşmış referendum formalarının tətbiqi imkanları, eləcə də beynəlxalq standartlara uyğunluğun gücləndirilməsi hüquqi tənzimləmənin inkişaf istiqamətləri kimi çıxış edir. Nəticə etibarilə, rəqəmsallaşma, şəffaflıq və inklüzivlik prinsiplərinə əsaslanan yanaşma referendum institutunun effektivliyini artıraraq xalq suverenliyinin daha dolğun həyata keçirilməsinə xidmət edə bilər.

Anahtar Kelimələr: Referendum hüququ, Birbaşa demokratiya, Elektron səsvermə, Xalq təşəbbüsü, Hüquqi tənzimləmə

* Ögr. Gör., Azərbaycan Milli Havacılık Akademisi, nazrin.elcingizi@mail.ru

MODERN TRENDS AND NEW MECHANISMS IN THE LEGAL REGULATION AND PRACTICE OF REFERENDUMS

Abstract

The purpose of this study is to identify directions for improving the institution of referendums in the Republic of Azerbaijan through a comparative analysis of international practices and relevant legal standards. In the context of globalization and integration into international legal frameworks, enhancing the effectiveness of direct democracy mechanisms has become particularly relevant. The study demonstrates that one of the key modern trends is the digitalization of the referendum process. The use of electronic voting, online campaigning tools, and digital governance mechanisms increases transparency and accessibility while also expanding citizen participation. However, the implementation of such mechanisms requires a cautious and gradual approach, taking into account risks related to information security and the protection of personal data. The research also substantiates the importance of developing the institution of popular initiative. Under the current legal framework, its indirect nature limits effective citizen participation. In this regard, the introduction of preliminary legal review of initiatives, simplification and digitalization of signature collection procedures, and differentiation of requirements depending on the subject matter are considered appropriate. Voter awareness is identified as a key condition for the legitimacy of referendums. The preparation of neutral and accessible informational materials, the organization of public deliberation platforms, and the creation of unified information resources can contribute to more informed decision-making by voters. At the same time, ensuring transparency in referendum campaigning, disclosure of funding sources, and equal access to media are essential for safeguarding democratic principles. In addition, the study examines the potential application of consultative and specialized forms of referendums, as well as the need to strengthen compliance with international standards. In conclusion, an approach based on digitalization, transparency, and inclusiveness can enhance the effectiveness of the referendum institution and contribute to a more comprehensive realization of popular sovereignty.

Keywords: Referendum law, Direct democracy, Electronic voting, Popular initiative, Legal regulation

MÜMKÜNLÜK MƏSƏLƏSİ İNZİBATİ MƏHKƏMƏ PROSESİNİN MANELƏRİNDƏN BİRİ KİMİ

Ferhat Mehtiyev*

Özet

İnzibati məhkəmə prosesində iddianın mümkünlüyü məsələsi, hüquqi müdafiə vasitələrinin səmərəliliyini təmin edən və məhkəmənin iş yükünü tənzimləyən fundamental institutdur. Alman və Azərbaycan inzibati prosessual hüququnda iddianın mümkünlüyü prosessual ilkin şərtlər kimi xarakterizə olunur. Əgər iddia bu şərtlərə cavab vermirsə, o, əsassız deyil, məhz mümkün olmayan iddia hesab edilir və məhkəmə iş üzrə icraata xitam verir və ya iddianı qəbul etmir. Mümkünlük məsələsinin əsas elementlərinə iddianın aidliyi və tabeliyi, iddiaçının iddia qaldırmaq hüququnun olması, məhkəməyəqədər şikayət icraatına riayət edilməsi və iddia müddətlərinin ötürülməməsi daxildir. Bu şərtlər bir növ süzgəc funksiyasını yerinə yetirərək, yalnız hüquqi cəhətdən əsaslandırılmış və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun formalaşdırılmış tələblərin mahiyyəti üzrə araşdırılmasına imkan verir. Təcrübədə ən çox rast gəlinən prosessual maneələrdən biri iddia qaldırmaq hüququnun subyektiv hüquqların pozulması ilə əlaqələndirilməsidir. İddiaçı yalnız o halda mümkünlük məsələsini aşı bilər ki, o, inzibati orqanın fəaliyyəti nəticəsində özünün konkret subyektiv hüququnun pozulduğunu və ya pozulma təhlükəsini əsaslandırarsa. Digər tərəfdən, məhkəmə aidliyi və müddət məsələləri də məhkəməyə müraciət imkanını məhdudlaşdıran texniki maneələr kimi çıxış edir. Nəticə etibarilə, mümkünlük məsələsi inzibati orqanların fəaliyyəti üzərində məhkəmə nəzarətinin sərhədlərini müəyyən edir. Bu institut bir tərəfdən vətəndaşların məhkəməyə müraciət hüququnu qanuni çərçivəyə salır, digər tərəfdən isə məhkəməni hüquqi əhəmiyyəti olmayan və ya prosessual qaydada səhv tərtib edilmiş müraciətlərdən qoruyur. Bu səbəbdən, mümkünlük şərtlərinin dəqiq müəyyən edilməsi hüquqi müəyyənlik və ədalətli məhkəmə araşdırması prinsiplərinin reallaşdırılması üçün zəruridir.

Anahtar Kelimələr: iddianın mümkünlüyü, prosessual ilkin şərtlər, iddia qaldırmaq hüququ, inzibati məhkəmə icraatı, subyektiv hüquqların pozulması, məhkəmə aidliyi.

* Prof. Dr., Bakı Dövlət Universiteti, f.mehdiyev@gmail.com

ADMISSIBILITY AS ONE OF THE PROCEDURAL HURDLES IN ADMINISTRATIVE LITIGATION

Abstract

The issue of the admissibility of a lawsuit in administrative litigation is a fundamental institution that ensures the effectiveness of legal remedies and regulates the court's judicial workload. In both German and Azerbaijani administrative procedural law, the admissibility of a claim is characterized as a set of procedural prerequisites. If a claim fails to meet these conditions, it is not deemed unfounded on the merits, but rather inadmissible, leading the court to either terminate the proceedings or refuse to accept the claim for adjudication. The core elements of admissibility include the court's jurisdiction and venue, the plaintiff's standing to sue, compliance with the mandatory pre-trial grievance procedures (administrative appeals), and the adherence to statutory limitation periods. These conditions function as a form of filter, ensuring that only claims that are legally justified and formulated in accordance with legislative requirements proceed to be examined on their substantive merits. In practice, one of the most common procedural hurdles is the requirement that the right to bring an action be linked to the violation of subjective rights. A plaintiff can only overcome the barrier of admissibility if they can demonstrate that a specific subjective right has been violated, or is under threat of violation, as a result of the administrative authority's conduct. On the other hand, matters of judicial jurisdiction and time-barring also act as technical obstacles that restrict access to the court. In conclusion, the issue of admissibility defines the boundaries of judicial review over administrative actions. This institution, on one hand, places the citizens' right of access to court within a legal framework, and on the other, protects the judiciary from claims that lack legal significance or are procedurally defective. Therefore, the precise determination of admissibility conditions is essential for the realization of the principles of legal certainty and the right to a fair trial.

Keywords: admissibility of a lawsuit, procedural prerequisites, standing to sue, administrative litigation, violation of subjective rights, judicial jurisdiction.

ZAMANI AŞAN BİR MÜTEFEKKİR: NURETTİN TOPÇU’NUN ÇOK YÖNLÜ KİMLİK PARADİGMASI, ENTELEKTÜEL EVRİMİ

Hülya Aslan*

Özet

1909-1975 yılları arasında yaşayan Nurettin Topçu; filozof, sosyolog, ahlakçı, mistik, eğitimci ve bir isyan ekolü temsilcisi olarak çok boyutlu kimlik parametreleriyle Türk düşünce tarihinde derin izler bırakmış bir şahsiyettir. Bu çalışmanın amacı, Topçu’nun bahsi geçen bu karmaşık ve çok yönlü kimlik paradigmasını, bu paradigmanın onun entelektüel, düşünsel evrimini nasıl şekillendirdiğini ve Sorbonne Üniversitesi’nden memleketine taşıdığı felsefi ideolojilerinin hem kendi dönemine hem de zamanın ötesine uzanan etkilerini bütüncül bir yaklaşımla incelemektir. Çalışmanın temel hedefi, bu karmaşık kimlik paradigmasının Topçu’nun düşünsel evrimini nasıl şekillendirdiğini ve Batı medeniyeti karşısında yerli duruşunu nasıl inşa ettiğini ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Topçu’nun kaleme aldığı temel eserler, sosyolojik incelemeleri ve dönemin düşünce iklimini yansıtan metinler; betimsel ve içerik analizi teknikleriyle ele alınarak düşünürün kimlik boyutları arasındaki ontolojik ve epistemolojik bağlar çözümlenmiş, kimlik parametreleri, düşünsel arka plan ve fikirlerin kronolojik gelişimi bağlamında değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Topçu’nun kimlik inşasının Batı medeniyetine ve modernleşmenin getirdiği yozlaşmaya karşı son derece eleştirel bir süzgeçten geçtiğini göstermektedir. Topçu’nun düşünce dünyasında ahlak anlayışının tüm kimliklerini birleştirici unsur olduğu tespit edilmiştir. Ahlakın kaynağını dine dayandıran Topçu’nun, sosyolog kimliğiyle Batı emperyalizmi ve modernleşmenin yol açtığı yozlaşmaya karşı geliştirdiği eleştirel tutum, “İsyan Ahlakı” ve “Hareket” felsefesiyle bütünleşmektedir. İdealist eğitim anlayışı, mistisizm ve spiritüalizmin etkisi metafizik konularındaki yaklaşımında belirleyici olmuştur. Bulgular, Topçu’nun kimlik paradigmasının tutarlı bir düşünsel bütünlük arz ettiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Nurettin Topçu’nun sentezlediği kimlik paradigması, onu yalnızca 20. yüzyılın aydınlık bir mütefekkiri değil, günümüz toplumsal ve ahlaki krizlerine de ışık tutan zaman ötesi bir kuramcı yapmıştır. Haksızlığa karşı ahlaki isyanı ve davasına olan sadakati, modern dönemde çığır açan bir rehber niteliğindedir. Bu bağlamda, günümüz eğitim politikalarının, Topçu’nun ahlak ve milliyetçilik temelli eğitim felsefesi merceğinden yeniden değerlendirilme- si, gelecekteki akademik çalışmalara ve politika yapıcılara önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nurettin Topçu, Kimlik Paradigması, İsyan Ahlakı, Ahlak Felsefesi

* Doktora Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, MEB, hlyaaaslan06@gmail.com

A THINKER BEYOND TIME: NURETTIN TOPÇU'S MULTIFACETED IDENTITY PARADIGM AND INTELLECTUAL EVOLUTION

Abstract

Nurettin Topçu, who lived between 1909 and 1975, is a prominent figure who left profound marks on Turkish intellectual history with his multidimensional identity parameters as a philosopher, sociologist, moralist, mystic, educator, and representative of a school of rebellion. The purpose of this study is to holistically examine Topçu's aforementioned complex and multifaceted identity paradigm, how this paradigm shaped his intellectual and cognitive evolution, and the impacts of the philosophical ideologies he brought from Sorbonne University to his homeland, which extend both to his own era and beyond time. The main objective of the study is to reveal how this complex identity paradigm shaped Topçu's intellectual evolution and how he constructed his indigenous stance against Western civilization. As a methodology, document analysis, a qualitative research design, was employed in this study. Within the scope of the research, Topçu's fundamental works, sociological analyses, and texts reflecting the intellectual climate of the period were handled using descriptive and content analysis techniques; the ontological and epistemological links between the thinker's identity dimensions were analyzed, and his identity parameters were evaluated in the context of his intellectual background and the chronological development of his ideas. The findings obtained indicate that Topçu's identity construction passed through a highly critical filter against Western civilization and the corruption brought about by modernization. It was determined that his understanding of morality is the unifying element of all his identities in Topçu's intellectual world. Grounding the source of morality in religion, Topçu's critical attitude, which he developed with his sociologist identity against Western imperialism and the corruption caused by modernization, integrates with his philosophy of the "Ethics of Rebellion" (İsyan Ahlakı) and "Action" (Hareket). His idealistic educational approach, along with the influence of mysticism and spiritualism, was decisive in his approach to metaphysical issues. The findings demonstrate that Topçu's identity paradigm presents a consistent intellectual integrity. In conclusion, the identity paradigm synthesized by Nurettin Topçu made him not only an enlightened thinker of the 20th century but also a timeless theorist shedding light on today's social and moral crises. His moral rebellion against injustice and his loyalty to his cause serve as a groundbreaking guide in the modern era. In this context, it is recommended to future academic studies and policymakers that current educational policies be re-evaluated through the lens of Topçu's education philosophy, which is based on morality and nationalism.

Keywords: Nurettin Topçu, The Paradigm of Identity, The Ethics of Rebellion, Philosophy of Ethics

20. YÜZYIL BAŞLARINDA AZERBAYCAN-TÜRKİYE EĞİTİM İLİŞKİLERİ

Nurcan Çevik*

Özet

19. yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başlarında Rusya Müslümanları arasında eğitim ve kültür sahasında İsmail Gaspıralı önderliğinde, “Usûl-i Cedit” adında hareket başladı. Bu hareket ile paralel Azerbaycan eğitimi de yeni bir döneme girdi. Ülkenin çeşitli şehirlerinde yeni okullar açıldı ve bu okullarda toplumun önde gelen aydınları, modern anlamda eğitim vermeye başladı. Öte yandan bu süreçte, Azerbaycan’da gelen aydınların milli düşüncenin yerleşmesi için önemli adımlar atıldı. Bu dönemde, ülkenin önde gelen zenginleri seferber olarak çeşitli cemiyetler kurdu. Bu cemiyetler aracılığıyla, ülkede eğitimin gelişmesi noktasında önemli gelişmeler yaşandı. Azerbaycan, eğitiminde millileşmenin yaşandığı bu atılım sürecinde, Osmanlı Devleti ve devamında Türkiye Cumhuriyeti ile etkileşim halindeydi. Azerbaycan’daki okullarda anadilde eğitim verilmesi hedefleniyordu. Bu maksatla, Azerbaycan hükümetinin daveti üzerine, Türkiye’den birçok eğitimci, çeşitli kademelerdeki okullarda görev almak üzere Azerbaycan’a gitmiştir. Bu eğitimcilerin beraberinde, oradaki okullarda okutulmak üzere çeşitli ders kitapları ve uygulanmak üzere ders programları da Azerbaycan’a gönderilmiştir. Buradaki okullarda ders veren bu muallimler, yalnızca Türkçe eğitim vermekle kalmamış iki ülke arasında kültürel yakınlaşma üzerine bir köprü inşa etmişlerdir. Bu çalışmada, 20. yüzyıl başlarında, Azerbaycan-Türkiye arasındaki eğitim ilişkileri üzerine genel bir değerlendirme yapılacaktır. Makalede, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı’nda yer alan, konuyla ilgili olarak ulaşılan belgeler de değerlendirilecektir. Çalışmanın, iki Türk devleti arasındaki dayanışmanın bir örneği olarak bu alandaki çalışmalara katkı sunması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Türkiye, Eğitim, 20. Yüzyıl

* Doktora Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, MEB, cevik_nurcan@hotmail.com

AZERBAIJAN-TÜRKİYE EDUCATIONAL RELATIONS IN THE EARLY 20TH CENTURY

Abstract

At the end of the 19th and beginning of the 20th centuries, a movement called “Usul-i Cedit” (New Method) began among the Muslims of Russia in the fields of education and culture, led by Ismail Gaspirali. Parallel to this movement, Azerbaijani education also entered a new era. New schools were opened in various cities of the country, and leading intellectuals of society began to provide education in a modern sense. On the other hand, significant steps were taken to establish national thought in Azerbaijan during this period. During this time, the country’s leading wealthy individuals mobilized and established various societies. Through these societies, significant progress was made in the development of education in the country. During this period of nationalization in education, Azerbaijan was in interaction with the Ottoman Empire and subsequently the Republic of Turkey. The goal was to provide education in the mother tongue in Azerbaijani schools. To this end, at the invitation of the Azerbaijani government, many educators from Turkey went to Azerbaijan to work in schools at various levels. Along with these educators, various textbooks and curricula were also sent to Azerbaijan for use in the schools. The teachers who taught in the schools here not only provided Turkish language education but also built a bridge of cultural rapprochement between the two countries. This study will provide a general assessment of educational relations between Azerbaijan and Turkey in the early 20th century. The article will also evaluate documents related to the subject found in the State Archives of the Presidency of the Republic of Turkey. It is hoped that this study will contribute to research in this field as an example of solidarity between the two Turkic states.

Keywords: Azerbaijan, Turkey, Education, 20th Century

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ'NDE DENETİMİN TARİHSEL MİRASI ÜZERİNE ANALİTİK BİR ÇÖZÜMLEME

Hüseyin Çakır*

Özet

Eğitim sistemlerinin amaçlarına ulaşmasında kritik bir rol üstlenen denetim fonksiyonunun modern tarihi, eğitimin devlet eliyle zorunlu hale getirilmeye başlandığı 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu bağlamda Türk Eğitim Sistemi'nde de denetimin modern tarihini 1824 yılında Sultan II. Mahmut tarafından yayımlanan maarif fermanına dayandırmak mümkündür. Nitekim bu ferman, çocukların bir sanata veya mesleğe çırak olarak verilmeden önce sıbyan mekteplerine gönderilmelerini zorunlu hale getirmiştir. Nitekim bu zorunluluk durumu aynı zamanda bu işin denetimini yapacak mekanizmaların varlığını da gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda Türk Eğitim Sistemi'nde denetimin 200 yıllık zengin bir tarihsel mirasa sahip olduğu söylenebilse de bu mirasın akademik alana aynı ölçüde yansıdığını söylemek zordur. İlgili literatür bu konuda iki yaklaşıma işaret etmektedir. Bunlardan birincisi batıdaki denetim tecrübesinin genelleştirilerek ülkemizdeki tecrübenin de bu kapsamda ele alınmasıdır. İkincisi de bu konuda “İmparatorluk Dönemi” ve “Cumhuriyet Dönemi” olmak üzere kaba bir dönemlendirme yapılmasıdır. İlki nihayetinde farklı bir sosyokültürel tecrübeyi yansıtırken ikincisi ise denetime ilişkin tarihsel mirasın detaylarına hakkıyla nüfuz edememektedir. Dolayısıyla her iki durumda da denetimin geçmiş mirası göz ardı edilmektedir. Bu nedenle araştırmada Türk Eğitim Sistemi'nde denetimin tarihsel süreci –kendi gerçekliğine uygun bir biçimde- analiz edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın veri kaynaklarını, 1824-2024 yılları arasında eğitim denetimine ilişkin yayımlanan nizamname, kanun, yönetmelik ve yönergeler oluşturmuştur. Bu bağlamda 150 civarında yasal metin analiz edilmek üzere toplanmıştır. Araştırma bulguları, Türk Eğitim Sistemi'nde denetimin tarihsel sürecinin 1824 yılından günümüze altı döneme ayrılarak izlenebileceğini ve incelenebileceğini ortaya koymuştur. Bu dönemler sırasıyla; Mayalanma Dönemi (1824-1869), Kuruluş Dönemi (1869-1938), Kurumsallaşma Dönemi (1938-1997), Çatallanma Dönemi (1997-2010), Kaotik Dönem (2010-2022) ve Yeniden Kurma Dönemi (2022+) olarak isimlendirilmiştir. Bu dönemlendirmeler denetim açısından kırılma noktaları olan yasal düzenlemeler dikkate alınarak belirlenmiş ve genel duruma mutabık düşen ifadelerle isimlendirilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak araştırma, eğitim denetimi özelinde geçmişin mirasını bugüne daha gerçekçi ve sistematik bir biçimde taşımakta, Türkiye'deki eğitim denetiminin evrimine ilişkin daha incelikli ve gerçekçi bir anlayış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Eğitim Sistemi, Eğitim Denetimi, Tarihsel Süreç, Teftiş

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, cakirhu@gmail.com

AN ANALYTICAL EXAMINATION ON THE HISTORICAL LEGACY OF SUPERVISION IN THE TURKISH EDUCATION SYSTEM

Abstract

The modern history of educational supervision, a key function in achieving the goals of education systems, dates back to the 19th century when schooling became compulsory under state authority. In the Turkish context, this process can be traced to the 1824 decree of Sultan Mahmud II, which required children to attend primary school before entering a profession. This mandate also necessitated mechanisms to monitor and enforce attendance, marking the beginning of systematic supervision in Turkish education. Although Turkey possesses a long-standing supervision tradition spanning approximately two centuries, this historical depth is not equally reflected in academic studies. Existing literature generally follows two approaches. The first interprets Turkey's experience through Western models, overlooking its unique socio-cultural context. The second divides the history into broad "Imperial" and "Republican" periods, which fails to capture the detailed evolution of supervision practices. Both approaches, therefore, inadequately represent the richness of this historical legacy. This study aims to address this gap by analyzing the development of supervision in the Turkish Education System through a more comprehensive and systematic framework. The research is based on official documents, including laws, regulations, decrees, and directives related to educational supervision, published between 1824 and 2024. Findings indicate that the historical development of supervision can be more accurately understood by dividing it into six distinct periods: Fermentation Period (1824–1869), Establishment Period (1869–1938), Institutionalization Period (1938–1997), Bifurcation Period (1997–2010), Chaotic Period (2010–2022), and Reconstruction Period (2022–present). These periods are defined according to major legal and structural transformations that shaped supervision practices. In conclusion, this periodization provides a more nuanced and realistic understanding of the evolution of educational supervision in Turkey, linking its historical legacy to contemporary practices in a coherent and systematic manner.

Keywords: Turkish Education System, Educational Supervision, Historical Process, Inspection

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA EFQM KALİTE BOYUTLARI VE KURUM SADAKATI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dilşad Güzel*
Ayşegül Turan**

Özet

Bu çalışma, Erzurum’da faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarında EFQM Mükemmellik Modeli’nin temel boyutlarını ve bu boyutların çalışanların kurum sadakati üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Özel eğitim kurumları, bireysel farklılıkların yoğun olduğu, özel gereksinimli bireylere yönelik hizmet sunan ve yüksek düzeyde uzmanlık, sabır ve özveri gerektiren yapılardır. Bu kurumlarda hizmet kalitesi yalnızca fiziksel olanaklara değil, aynı zamanda çalışanların kuruma bağlılığı, motivasyonu ve örgütsel süreçlerin etkinliğine de bağlıdır. Bu nedenle kalite yönetimi yaklaşımlarının bu kurumlarda uygulanması büyük önem taşımaktadır. EFQM modeli; liderlik, politika ve strateji, insan kaynakları yönetimi, süreç yönetimi ile iş birliği ve kaynaklar gibi temel boyutlarıyla kurumların bütüncül bir kalite anlayışı geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmada, EFQM modelinin söz konusu boyutları ile kurum sadakati arasındaki ilişkiler genel bir çerçevede ele alınmıştır. Çalışmanın verileri anket yöntemiyle elde edilmiştir. Erzurum’da faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarında görev yapan 151 öğretmenden toplanan veriler, SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliği Cronbach’s Alpha değerleri ile test edilmiş ve tüm ölçeklerin güvenilir olduğu belirlenmiştir. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, EFQM modelinin temel boyutlarının kurum sadakati üzerinde pozitif etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, özel eğitim kurumlarında kalite odaklı yönetim anlayışı benimsenmesi, çalışanların kuruma bağlılık ve sadakat düzeylerini artırmada kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle bireyselleştirilmiş eğitim hizmetlerinin sunulduğu bu kurumlarda, insan kaynaklarının etkin yönetimi ve süreçlerin sürekli iyileştirilmesi kurumsal başarının sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda EFQM modelinin uygulanması hem hizmet kalitesinin artırılmasına hem de kurumsal performansın geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: EFQM, Kurum Sadakati, Özel Eğitim Kurumları

* Prof.Dr., Atatürk Üniversitesi, dguzel@atauni.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, aysegul.turan20@ogr.atauni.edu.tr

A STUDY ON EFQM QUALITY DIMENSIONS AND ORGANIZATIONAL LOYALTY IN PRIVATE SPECIAL EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract

This study aims to reveal the fundamental dimensions of the EFQM Excellence Model and their effects on organizational loyalty of employees in private special education institutions operating in Erzurum. Private special education institutions are structures that provide services to individuals with special needs, where individual differences are highly prominent, and that require a high level of expertise, patience, and dedication. In these institutions, service quality depends not only on physical conditions but also on employees' organizational commitment, motivation, and the effectiveness of organizational processes. Therefore, the implementation of quality management approaches in such institutions is of great importance. The EFQM Model contributes to the development of a holistic quality understanding in organizations through its core dimensions such as leadership, policy and strategy, human resource management, processes, and partnerships and resources. In this context, the study generally examines the relationships between these EFQM dimensions and organizational loyalty. The data of the study were collected through a survey method. The data obtained from 151 teachers working in private special education institutions in Erzurum were analyzed using SPSS 20 software. The reliability of the scales was tested using Cronbach's Alpha coefficients, and all scales were found to be reliable. In addition, regression analysis was conducted to examine the relationships between variables. The findings indicate that the core dimensions of the EFQM Model have a positive effect on organizational loyalty. In conclusion, adopting a quality-oriented management approach in private special education institutions plays a critical role in increasing employees' levels of commitment and loyalty. Especially in institutions where individualized education services are provided, effective human resource management and continuous improvement of processes are essential for the sustainability of institutional success. In this regard, the implementation of the EFQM Model contributes both to improving service quality and enhancing organizational performance.

Keywords: EFQM, Organizational Loyalty, Private Special Education Institutions, Quality Management Kalite Yönetimi,

TÜRKİYE’DE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE -AZERBAYCAN İLİŞKİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Ayşegül Baykan*

Özet

Küresel perspektif bağlamında çeşitli ülkelerden öğrenim sebebiyle Türkiye’de bulunan ve ilk aşama olarak Türkçe öğrenimleri sırasında Türkiye’nin Azerbaycan ile olan ilişkilerini tanımlama noktasında ne kadar bilgiye sahip olduğu öğrenilmek istenen bu araştırmanın konusu gerek tarihsel bağlar gerekse güncel gelişmeler bağlamında söz konusu durum Türkiye algısı üzerinden Azerbaycan algısının ne boyutta olduğudur. Bu amaçla bir grup uluslararası öğrencilerden birtakım konu başlıklarıyla sınırlandırılmış nitel araştırma yöntemi olan görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır. Toplanan verilerin incelenip tasnif edilmesiyle iki ülke arasındaki ilişkinin Türkiye’ye gelmeden ve Türkiye’ye geldikten sonraki algılarının görünümüne ilişkin bir durum tespiti elde edilmeye çalışılmıştır. Uluslararası öğrencilerin iki devlet arasındaki ilişkiyi perspektiflerinde nasıl anlamlandırdıklarını araştırmak Azerbaycan Devleti’yle Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin birliğine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: uluslararası öğrenciler, Türkiye-Azerbaycan ilişkileri algı, yabancılara Türkçe öğretimi, kültürlerarası iletişim

* Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, aaysegulbaykan@gmail.com

AN EXAMINATION OF INTERNATIONAL STUDENTS STUDYING IN TÜRKİYE PERCEPTIONS OF TÜRKİYE- AZERBAIJAN RELATIONS

Abstract

Within a global perspective this study aims to determine the extent of knowledge international students from various countries who are in Türkiye for educational purposes possess regarding Türkiye's relations with Azerbaijan, particularly during the initial stages of their Turkish language studies. The focus of this research is to assess the extent to which perceptions of Azerbaijan are shaped by perceptions of Türkiye, both in terms of historical ties and current developments. To this end, data was collected from a group of international students using the interview technique, a qualitative research method limited to specific topics. By analyzing and categorizing the collected data, an attempt was made to establish a baseline regarding the perception of the relationship between the two countries before and after the students' arrival in Türkiye. It is believed that investigating how international students interpret the relationship between the two states from their perspectives will contribute to the field by offering a new interpretation of the unity between the Republic of Azerbaijan and the Republic of Türkiye.

Keywords: international students, perceptions of Türkiye- Azerbaijan relations, teaching Turkish to foreigners, intercultural communication

THE RE-GROUNDING OF HUMAN DIGNITY FROM CLASSICAL TO MODERN COSMOLOGY

Gülşen Yaylı*

Abstract

Classical cosmology conceives the universe as a meaningful, hierarchical, and teleological order in which human beings occupy a central and ontologically privileged position. Humanity is understood as the focal point of creation and as a being endowed with a distinctive status within the cosmic hierarchy. Modern cosmology, by contrast, explains the origin and structure of the universe through scientific laws and empirical observations, and thus locates human beings within a vast cosmos containing billions of galaxies. In this framework, humanity is no longer physically central and appears as one contingent form of life within an immense universe. This transformation raises a fundamental philosophical problem: if human beings have lost their cosmological centrality, on what grounds can human dignity and value be justified? The aim of this study is to examine how the transition from classical to modern cosmology has altered conceptions of the human being and to investigate whether the decline of humanity's ontological status entails a corresponding decline in its value. Methodologically, the analysis adopts a comparative philosophical approach that evaluates both theistic and secular accounts of human dignity. The findings indicate that classical and modern cosmologies differ significantly in their understanding of human status. The former grounds human significance in metaphysical centrality and participation in a meaningful cosmic order, whereas the latter emphasizes humanity's physical insignificance within the observable universe. Nevertheless, the reduction of humanity's cosmological status does not necessarily undermine its worth. Capacities such as self-consciousness, rational reflection, meaning-making, and moral responsibility provide alternative foundations for human dignity. Accordingly, human value should be grounded not in spatial location or cosmic magnitude but in normative, cognitive, and ethical capacities. A reconciliatory framework is therefore proposed in which the scientific worldview of modern cosmology is accepted without abandoning the concept of human dignity. Such an approach enables a renewed understanding of humanity that remains faithful to contemporary science while preserving the distinctive value of human existence.

Keywords: Classical Cosmology, Modern Cosmology, Cosmic Perspective, Human Dignity, Ontological Status

* Dr., Kırıkkale Üniversitesi, gulsenyayli@hotmail.com

AZERBAYCAN’IN BAĞIMSIZLIK HAREKETİNDE BİR SOSYO POLİTİK ÖZNE OLARAK ‘ORGANİK AYDINLAR’: ENTELEKTÜEL BİRİKİMDEN MİLLİ DEVLETE

Ramazan Furkan Türkan*

Özet

Bu tebliğde Azerbaycan’ın 1918 yılında bağımsızlığını kazandığı ve Azerbaycan Cumhuriyeti’nin kurulduğu süreçte aydınların etkisi Gramsciyen bir kavram olan ‘organik aydın’ kavramı çerçevesinde ele alınacaktır. Aydınların bağımsızlık mücadelesine katkısı; milli eğitim (usul-i cedit), milli kültürün oluşması, milli basının inşası (matbuat hareketleri) ve bunların bağımsızlık mücadelesine dolayısıyla bir ulus inşası ile modern devletin kurulmasına etkisi kapsamında ele alınması planlanmaktadır. Azerbaycanlı aydınlar, sadece teorik bilgi üretmekle kalmamış, aynı zamanda bürokratik etkinlik içerisinde de yer almışlardır. Modernleşme ve ulus devletleşme süreci aynı zamanda işgalden kurtulma ve yeni bir evreye geçiş de imlemektedir ki bu evrede modern bürokrasinin rolü de kurumsallaşmanın temellerini oluşturmaktadır. Bu kapsamda süreç Antoni Gramsci’nin tarihsel blok olarak tanımladığı sürecin gelişmesinde organik aydınların yeri analiz edilerek Azerbaycan’ın uluslaşma sürecindeki aydınların etkisi ile ‘organik aydın’ kavramı arasında paralellik kurulması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşımda Gramsci’nin organik aydın tanımı içerisinde tarihsel bloku inşa eden bürokratik sınıfı da aydın kategorisinde değerlendirmesi etkili olmuştur. Azerbaycan’ın 28 Mayıs 1918’de bağımsızlığını kazanması ile kurulan Azerbaycan Cumhuriyeti, Kafkasya’da ve Türk dünyasında halk egemenliğine dayanan ilk cumhuriyet olarak tarihe geçmiştir. Azerbaycan’ın bağımsızlık mücadelesi aynı zamanda bir modernleşme ve uluslaşma sürecidir. Uluslaşma ve modern devlete geçiş sürecinde Ahundzâde Mirza Feth Ali, Ali Bey Hüseyinzade, Ahmet Ağaoğlu, Mehmed Emin Resulzâde gibi aydınların hem eğitim, kültür ve basın alanındaki fikri etkileri hem de siyasi ve bürokratik alandaki etkinlikleri ele alınacaktır. Sonuç bölümünde ise, bu aydınların “Azerbaycanlılık” kimliğini modern bir devlet tasarımıyla nasıl eklemledikleri ve bürokratik etkinin modern Azerbaycan üzerindeki kalıcı etkileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Bağımsızlık Süreci, Organik Aydın, Gramsci, Milli Kimlik, Siyasi Mobilizasyon

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, turkanfurkan48@gmail.com

THE ROLE OF INTELLECTUALS IN AZERBAIJAN'S INDEPENDENCE PROCESS: A GRAMSCIAN ANALYSIS OF 'ORGANIC INTELLECTUALS'

Abstract

This paper will examine the influence of intellectuals in Azerbaijan's struggle for independence in 1918 and the establishment of the Republic of Azerbaijan, within the framework of the Gramscian concept of the "organic intellectual." The contribution of intellectuals to the struggle for independence will be analyzed in the context of national education (*usul-i cedit*), the formation of national culture, the construction of a national press (*matbuat* movement), and their impact on the struggle for independence, and consequently on nation-building and the establishment of a modern state. Azerbaijani intellectuals not only produced theoretical knowledge but also participated in bureaucratic activities. The process of modernization and nation-state building also signifies liberation from occupation and a transition to a new phase, in which the role of modern bureaucracy forms the foundations of institutionalization. In this context, the paper aims to analyze the place of organic intellectuals in the development of what Antoni Gramsci defined as a historical bloc, and to draw parallels between the influence of intellectuals in Azerbaijan's nation-building process and the concept of the "organic intellectual." This approach is influenced by Gramsci's definition of the organic intellectual, which includes the bureaucratic class that constructed the historical bloc within the category of intellectuals. The Republic of Azerbaijan, established after Azerbaijan gained its independence on May 28, 1918, went down in history as the first republic in the Caucasus and the Turkic world based on popular sovereignty. Azerbaijan's struggle for independence was also a process of modernization and nation-building. This study will examine the intellectual influence of figures such as Akhundzade Mirza Feth Ali, Ali Bey Huseynzade, Ahmet Agaoglu, and Mehmed Emin Resulzade in the fields of education, culture, and the press, as well as their activities in the political and bureaucratic spheres, during this process of nation-building and transition to a modern state. The conclusion will discuss how these intellectuals integrated the "Azerbaijani" identity with a modern state design and the lasting effects of bureaucratic influence on modern Azerbaijan.

Keywords: Azerbaijan's Independence Process, Organic Intellectual, Gramsci, National Identity, political mobilization

İKLİM KRİZİ SÜRECİNDE AKARSU YÖNETİMİ: TÜRKİYE - AZERBAYCAN POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Ali Can Gözcü*

Özet

Bu çalışma, iklim krizinin akarsu sistemleri üzerindeki çok boyutlu etkilerini Türkiye ve Azerbaycan örnekleri üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, özellikle yarı kurak ve kapalı havza özellikleri taşıyan bölgelerde akarsu yönetiminin mevcut durumu, iklim değişikliğine uyum kapasitesi ve yönetim yapıları değerlendirilmektedir. Türkiye’de Van Gölü Havzası örneğinden elde edilen bulgular temel alınarak, benzer hidrolojik ve yönetsel özellikler taşıyan Azerbaycan’daki uygulamalarla karşılaştırmalı bir çerçeve sunulmaktadır. Araştırma çerçevesinde literatür taraması, politika belgeleri ve mevcut kurumsal yapı analiz edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş; fiziksel etkiler, kurumsal yapı, politika uygulamaları ve uyum kapasitesi temaları altında karşılaştırılmıştır. Çalışma bulguları, her iki ülkede de iklim krizinin akarsu rejimleri üzerinde belirgin etkiler yarattığını göstermektedir. Sıcaklık artışları, yağış rejimindeki düzensizlikler ve buna bağlı olarak akarsu debilerinde azalma ortak bir eğilimdir. Türkiye örneğinde olduğu gibi Azerbaycan’da da su kaynakları yönetiminde kurumsal parçalanmışlık, yetki çakışmaları ve zayıf koordinasyon mekanizmaları dikkat çekmektedir. İklim değişikliğine uyum politikalarının çoğunlukla strateji belgeleri düzeyinde kaldığı, uygulamaya yeterince yansımadağı tespit edilmiştir. Ayrıca yerel aktörlerin karar alma süreçlerine sınırlı katılımı ve veri altyapısındaki eksiklikler her iki ülke için de önemli zayıflıklar olarak öne çıkmaktadır. Araştırma, akarsu yönetiminde karşılaşılan sorunların yalnızca iklimsel değil, aynı zamanda yönetsel ve kurumsal faktörlerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Türkiye ve Azerbaycan örnekleri, iklim krizine uyum kapasitesinin büyük ölçüde yönetim yapısının etkinliğine bağlı olduğunu göstermektedir. Mevcut durumda her iki ülkede de bütüncül, katılımcı ve havza temelli yönetim anlayışının tam anlamıyla kurumsallaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İklim krizi, akarsu yönetimi, iklim politikası, Türkiye, Azerbaycan

* Dr., Hakkari Üniversitesi, alicangozcu@hakkari.edu.tr

RIVER MANAGEMENT IN THE CLIMATE CRISIS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF POLICIES IN TURKEY AND AZERBAIJAN

Abstract

This study aims to comparatively analyze the multidimensional impacts of the climate crisis on river systems through the cases of Turkey and Azerbaijan. It evaluates the current state of river management, climate change adaptation capacity, and governance structures, particularly in semi-arid and closed basin regions. Based on the findings obtained from the case of the Van Lake Basin in Turkey, a comparative framework is developed with practices in Azerbaijan that share similar hydrological and administrative characteristics. Within the scope of the research, a literature review, policy documents, and existing institutional structures were analyzed. The data obtained were evaluated through content analysis and compared under the themes of physical impacts, institutional structure, policy implementation, and adaptation capacity. The findings of the study indicate that the climate crisis has significant impacts on river regimes in both countries. Rising temperatures, irregular precipitation patterns, and the resulting decrease in river flows emerge as common trends. Similar to the case of Turkey, institutional fragmentation, overlapping authorities, and weak coordination mechanisms are also evident in water resource management in Azerbaijan. It has been determined that climate change adaptation policies largely remain at the level of strategic documents and are not sufficiently reflected in practice. In addition, limited participation of local actors in decision-making processes and deficiencies in data infrastructure stand out as major weaknesses in both countries. The study reveals that the challenges faced in river management stem not only from climatic factors but also from managerial and institutional issues. The cases of Turkey and Azerbaijan demonstrate that the capacity to adapt to the climate crisis largely depends on the effectiveness of governance structures. It is concluded that, at present, a holistic, participatory, and basin-based management approach has not yet been fully institutionalized in either country.

Keywords: Climate crisis, river management, climate policy, Türkiye, Azerbaijan

DÖNGÜSEL EKONOMİ VE SIFIR ATIK YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE BELEDİYE UYGULAMALARI: TÜRKİYE’DE İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

Hande Saraçoğlu*

Özet

Artan kentleşme, hızlanan tüketim dinamikleri ve buna bağlı olarak yükselen atık üretimi, çevresel sürdürülebilirlik açısından yerel yönetimlerin rolünü her zamankinden daha kritik hale getirmektedir. Bu bağlamda döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımları, yalnızca atık miktarını azaltmayı değil, aynı zamanda kaynakların yeniden üretim süreçlerine kazandırılmasını hedefleyen bütüncül politikalar olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, Türkiye’de sıfır atık uygulamaları kapsamında öne çıkan belediyelerin faaliyetlerini inceleyerek döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımlarının yerel düzeydeki yansımalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, Sıfır Atık Projesi kapsamında iyi uygulama örnekleri arasında yer alan Zeytinburnu Belediyesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ve İnegöl Belediyesi örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. Belediyelerin proje faaliyetleri, uygulama alanları ve kurumsal yaklaşımları incelenmiş; elde edilen veriler sıfır atık uygulamaları, döngüsel ekonomi pratikleri ve çevresel farkındalık faaliyetleri olmak üzere üç temel tema çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, belediyelerin sıfır atık uygulamalarında kaynağında ayrıştırma, geri dönüşüm altyapısı ve atık toplama sistemlerine ağırlık verdiğini göstermektedir. Buna karşılık, organik atıkların kompost üretimi ve yeniden kullanım süreçlerine dahil edilmesi gibi uygulamaların döngüsel ekonomi yaklaşımını desteklediği ancak bu uygulamaların henüz sınırlı düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca çevresel farkındalık ve eğitim faaliyetlerinin, sıfır atık politikalarının toplumsal düzeyde benimsenmesinde belirleyici bir rol oynadığı ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, sıfır atık uygulamalarının yerel yönetimlerde giderek kurumsallaştığı, ancak döngüsel ekonomi yaklaşımının daha çok proje bazlı ve parçalı biçimde uygulandığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, yerel yönetimlerin atık yönetimini yalnızca bertaraf ve geri dönüşüm odaklı değil, kaynak döngüsünü esas alan bütüncül bir politika çerçevesinde ele alması gerektiği değerlendirilmektedir. Çalışma, yerel düzeyde sürdürülebilir atık yönetimi politikalarının geliştirilmesine yönelik kavramsal ve uygulamaya dönük katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Döngüsel ekonomi, sıfır atık, atık yönetimi, yerel yönetimler, çevresel sürdürülebilirlik

* Doktora Öğrencisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, handesaracoglu65@gmail.com

MUNICIPAL PRACTICES WITHIN THE FRAMEWORK OF CIRCULAR ECONOMY AND ZERO WASTE: AN ANALYSIS BASED ON GOOD PRACTICE EXAMPLES IN TÜRKİYE

Abstract

Increasing urbanization, accelerating consumption dynamics, and the resulting rise in waste generation have made the role of local governments more critical than ever in terms of environmental sustainability. In this context, circular economy and zero waste approaches have emerged as holistic policy frameworks that aim not only to reduce waste but also to reintegrate resources into production processes. This study aims to reveal the local-level reflections of circular economy and zero waste approaches by examining the activities of municipalities in Türkiye that stand out within the scope of zero waste practices. Within the scope of the research, Zeytinburnu Municipality, Şanlıurfa Metropolitan Municipality, and İnegöl Municipality, which are included among the good practice examples under the Zero Waste Project, were selected as the sample. A qualitative research design was adopted in the study, and document analysis was used as the data collection technique. The project activities, implementation areas, and institutional approaches of the municipalities were examined, and the obtained data were analyzed within the framework of three main themes: zero waste practices, circular economy practices, and environmental awareness activities. The findings of the study indicate that municipalities mainly focus on source separation, recycling infrastructure, and waste collection systems within the scope of zero waste practices. On the other hand, practices such as compost production and the inclusion of organic waste in reuse processes support the circular economy approach; however, these practices are still limited in scope. In addition, environmental awareness and education activities play a decisive role in the societal adoption of zero waste policies. As a result, while zero waste practices are becoming increasingly institutionalized in local governments, the circular economy approach is mostly implemented in a project-based and fragmented manner. In this regard, it is considered necessary for local governments to address waste management not only from a disposal and recycling perspective but also within a holistic policy framework based on resource circulation. This study provides both conceptual and practical contributions to the development of sustainable waste management policies at the local level.

Keywords: Circular economy, zero waste, waste management, local authorities, environmental sustainability

TÜRK DÜNYASINI AVROPA İLƏ BİRLƏŞDİRƏN AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ NEFT STRATEGİYASI

Naziya Mammadova*

Özet

Məqsəd: Azərbaycan Respublikasının 1991-ci ildə müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra özünün zəngin təbii ehtiyatlarının sahibinə çevrilməsi, ölkənin həm ictimai-siyasi həm də sosial-iqtisadi sahələrinin inkişafına gətirmişdir. Azərbaycanın zəngin karbohidrogen ehtiyatlarından səmərəli istifadə etməklə iqtisadi inkişafını təmin etməsi, eyni zamanda beynəlxalq nüfuzünün artması ilə Türk dünyası ilə Avropa arasında mühüm enerji körpüsünə çevrilmişdir. Araşdırmanın əsas məqsədi Azərbaycanın neft strategiyasının formalaşması, inkişaf mərhələləri və ölkənin iqtisadi, siyasi və enerji təhlükəsizliyində oynadığı rolu təhlil etməklə bərabər, bu strategiyanın Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyini necə gücləndirməsi və bunun nəticəsi olaraq Azərbaycanın türk dünyası ilə Avropa arasında tranzit ölkəyə çevrilməsini təhlil etməkdir. Metodologiya: Araşdırma zamanı müqayisəli təhlil və kontent-analiz metodlarından istifadə edilmişdir. Tədqiqata müxtəlif dillərdə olan elmi ədəbiyyat, kitab, məqalələr və elektron resurslarda olan materiallar cəlb edilmişdir. Nəticə: Azərbaycanın neft sənayesinin inkişaf mərhələləri ardıcıl şəkildə: institusional formalaşma, ixrac infrastrukturunun yaradılması, şaxələndirmə və enerji transformasiyası şəklində araşdırılmışdır. Qeyd olunur ki, “Əsrin müqaviləsi” müqaviləsi kimi tarixə mühüm sənəd Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmlənməsində mühüm rol oynamışdır. Bunun məntiqi ardıcılığı olan beynəlxalq enerji neft və qaz boru kəmərləri layihələri beynəlxalq əməkdaşlıq və enerji diplomatiyası gücləndirilmişdir. Araşdırma göstərir ki, Azərbaycanın neft strategiyası: ölkəyə xarici investisiyaların cəlb olunması ilə ixrac infrastrukturunun qurulmasına şərait yaratmış və dünya bazarına çıxışı təmin etmişdir. Beləliklə Azərbaycan regionun mühüm tranzit və enerji mərkəzinə çevirmişdir. Həmçinin vurğulanır ki, son dövrdə Azərbaycan Respublikası neft və qazdan asılılığı azaltmaq üçün alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafına, enerji sahəsinin şaxələndirməsinə və dayanıqlı inkişaf istiqamətinə yönəlmişdir. Yekun: Araşdırma göstərir ki, Azərbaycanın Türk dünyası üçün strateji əhəmiyyəti onun Asiya ilə Avropanı birləşdirən əsas nəqliyyat və logistika marşrutlarından biri olan Orta Dəhlizin tərkib hissəsi olması ilə şərtlənir. Bu amil Mərkəzi Asiya ölkələrinin Türkiyə və Avropa bazarlarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsində Azərbaycanın rolunu artırır və regionlararası iqtisadi inteqrasiyanı gücləndirir. Nəticə etibarilə, Mərkəzi Asiya, Cənubi Qafqaz və Avropa arasında yeni geoiqtisadi əməkdaşlıq körpüsünün formalaşması üçün əlverişli şərait yaranmışdır.

Anahtar Kelimələr: Təbii sərvətlər, tranzit, enerji layihələri, neft strategiyası

* Arş. Gör., The Institute of Philosophy and Sociology of ANAS, Department of Energy Security Policy and Georgian Studies, mamedovanaziya@mail.ru

OIL STRATEGY OF AZERBAIJAN: LINKING THE TURKIC WORLD WITH EUROPE

Abstract

After regaining independence in 1991, the Republic of Azerbaijan developed both the socio-political and socio-economic spheres of the country by taking ownership of its rich natural resources. Azerbaijan has ensured its economic development by effectively utilizing its abundant hydrocarbon resources. At the same time, as its international influence has grown, Azerbaijan has become an important energy bridge between the Turkic world and Europe. This study aims to analyze the formation of Azerbaijan's oil strategy, its development stages, and its role in the country's economic, political, and energy security. Additionally, it will examine how this strategy strengthens Azerbaijan's international position and its transformation into a transit country between the Turkic world and Europe. Methodology: Comparative and content analysis methods were employed throughout the study. The study involved academic literature in different languages, books, articles, and electronic resources. Findings: The sequential stages of the development of the Azerbaijani oil industry were examined: institutional formation, creation of export infrastructure, diversification, and energy transformation. It was noted that the "Contract of the Century," an important historical document, played a significant role in strengthening Azerbaijan's independence. Logically, this was followed by international energy, oil, and gas pipeline projects; international cooperation; and energy diplomacy. The study shows that Azerbaijan's oil strategy created conditions for constructing export infrastructure by attracting foreign investments and providing access to the world market. Consequently, Azerbaijan has become a significant regional transit and energy hub. Additionally, it is emphasized that, in recent years, the Republic of Azerbaijan has focused on developing alternative and renewable energy sources, diversifying the energy sector, and promoting sustainable development to reduce its dependence on oil and gas. Conclusion: The study shows that Azerbaijan's strategic importance to the Turkic world stems from its role in the Middle Corridor, a major transport and logistics route connecting Asia and Europe. This increases Azerbaijan's role in expanding Central Asian countries' access to Turkish and European markets, strengthening interregional economic integration. As a result, favorable conditions have been created for forming a new geoeconomic cooperation bridge between Central Asia, the South Caucasus, and Europe.

Keywords: Natural resources, transit, energy projects, oil strategy

TURKEY–EUROPEAN UNION RELATIONS: POLITICAL, ECONOMIC AND CULTURAL DIMENSIONS

Ramila Jafarli*

Abstract

This study provides an in-depth analysis of the multifaceted relationship between Turkey and the European Union (EU), emphasizing political, economic, and cultural dimensions. Turkey's EU accession process represents a unique intersection of strategic interests, domestic reforms, and regional dynamics, reflecting both opportunities and challenges in achieving closer integration. The purpose of this research is to critically evaluate how political negotiations, economic cooperation, and cultural exchange shape bilateral relations and to identify actionable strategies for strengthening collaboration. The methodology involves a qualitative approach, drawing on primary sources such as official EU and Turkish government reports, international policy analyses, and peer-reviewed academic literature. Comparative historical analysis is applied to contextualize significant events, while thematic analysis highlights the successes, challenges, and evolving trends in the Turkey–EU relationship. Findings indicate that despite ongoing political disagreements, economic ties and cultural initiatives have reinforced mutual understanding and cooperation. Strategic trade partnerships, joint educational programs, and cultural exchange projects demonstrate Turkey's pivotal role as a bridge between Europe and the surrounding region. The study concludes with practical recommendations, including enhancing policy dialogue, expanding targeted economic cooperation, and strengthening cultural diplomacy to foster resilient and mutually beneficial relations. By combining rigorous analysis with practical recommendations, this research contributes to a nuanced understanding of Turkey–EU relations and offers insights for policymakers, academics, and international practitioners.

Keywords: Turkey, European Union, International Relations, Political Negotiation, Economic Cooperation, Cultural Diplomacy

* Arş. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, jafarliramila@gmail.com

MODERN YÖNETİM BAĞLAMINDA İŞ ETİĞİ VE TÜRK YÖNETİM SİSTEMİNDE AHİLİK: PARADİGMAL BİR KARŞILAŞTIRMA

Şehriban Aygün*

Özet

Yapısal ve içerik olarak incelendiğinde, büyük ölçüde Batı kökenli fikir akımlarının etkisiyle şekillendiği görülen iş etiği ve modern yönetim literatüründeki kurumsal etik, kurumsal sosyal sorumluluk, paydaş teorisi, etik liderlik gibi kavramların, modern kapitalist örgüt yapıları bağlamında ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Bu çalışmanın amacı, Anadolu coğrafyasında 13. yüzyıldan itibaren ticari, finansal ve toplumsal hayata, kendi özgün bakış açısıyla belli bir düzen getiren Ahilik geleneğini, modern iş dünyasındaki iş etiği çerçevesinde değerlendirmektir. Ahilik sisteminin üzerine kurulmuş olduğu en temel ilkeler; mesleki yeterlilik, dürüstlük, dayanışma, toplumsal sorumluluklar ve ahlaki denetim şeklinde sıralanabilir. Benimsediği bu ilkeler incelendiğinde Ahilik geleneğinin, ticari ve finansal faaliyetlerle temel ahlaki normları birbirinden ayırmayan, bu iki gruba bütüncül bakışla yaklaşan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Çalışma, Ahilik Teşkilatı'na ve Ahilik sistemine tarihsel bir kronoloji perspektifinden bakmaktan ziyade, Ahiliğin esasları olan ahlaki ilkelerle modern iş dünyası ve modern yönetim literatüründeki etikle ilgili bazı kavramlar arasında sistematik bir eşleştirme yapmaktadır. Bu doğrultuda, Ahilik sisteminin esaslarından olan doğruluk, dürüstlük ve iç denetim yapıları, kurumsal etik ve yönetim kavramlarıyla; dayanışma prensibi paydaş yönelimi yaklaşımıyla; usta-çırak usulü, mentorluk ve etik liderlik sistemleriyle; toplumsal sorumluluk ilkesi ise kurumsal sosyal sorumluluk kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Bu çalışma, Türk kültüründe işletme yönetimindeki ahlak anlayışının harici bir uyum sistemi olmaktan ziyade ekonomik pratiğin içinde bir değer mekanizması olduğunu ileri sürmektedir. Bu yönüyle araştırma, Batı zihniyetiyle şekillenmiş olan iş etiği literatürüne Türk kültürü, inançları ve değerleri temeline bir katkı sunmayı ve Ahilik geleneğini modern yönetim tartışmaları içinde konumlandırarak yeni bir pencere aralamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İş Etiği, Modern Yönetim, Ahilik, Ahilik Teşkilatı, Türk Yönetim Kültürü, Örgütsel Yapı

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, sehribanaygun@aybu.edu.tr

BUSINESS ETHICS IN THE CONTEXT OF MODERN MANAGEMENT AND AKHISM IN THE TURKISH MANAGEMENT SYSTEM: A PARADIGMATIC COMPARISON

Abstract

When examined structurally and in terms of content, business ethics and modern management literature, largely shaped by Western intellectual currents, include concepts - such as corporate ethics, corporate social responsibility, stakeholder theory, and ethical leadership - which emerged within the context of modern capitalist organizational structures. The aim of this study is to evaluate the Ahi tradition, which brought a certain order to commercial, financial, and social life in Anatolia from the 13th century onwards with its own unique perspective, within the framework of business ethics in the contemporary business world. The most fundamental principles upon which the Ahi system is built can be listed as professional competence, honesty, solidarity, social responsibility and moral control. An examination of these principles reveals that the Ahi tradition does not separate commercial and financial activities from fundamental moral norms, but rather approaches them groups holistically. Rather than viewing the Ahi Organization and the Ahi system from a historical perspective, this study systematically correlates the moral principles underlying the Ahi tradition with certain ethical concepts in the modern business world and modern management literature. Accordingly, the principles of the Ahi system - such as truthfulness, honesty, and internal control mechanism - are linked to the concepts of corporate ethics and governance; the principle of solidarity to the stakeholder-oriented approach; the master-apprentice method to mentoring and ethical leadership systems; and the principle of social responsibility to the concept of corporate social responsibility. This study argues that the understanding of ethics in business management in Turkish culture is not an external compliance system but rather intrinsic value mechanism embedded economic practice. In this respect, the research aims to contribute to the business ethics literature, which shaped by Western perspectives by drawing on Turkish culture, beliefs, and values, and to open a new perspective by positioning the Ahi tradition within modern management discussions.

Keywords: Business Ethics, Modern Management, Akhism, Ahi Organization, Turkish Management Culture, Organizational Structure

TÜRKİYE’DE ÖZGECİLİK: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BİLİMSEL ARAŞTIRMALARIN KAPSAMLI İÇERİK ANALİZİ

Volkan Kutluca*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de geçmişten günümüze özgecilik ve özgeci davranışlar üzerine gerçekleştirilen bilimsel araştırmaların kapsamlı bir içerik analizini sunmaktır. Bu doğrultuda, ulusal ve uluslararası veri tabanlarında yer alan makale, yüksek lisans ve doktora tezleri ile bildiriler sistematik olarak incelenmiştir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve tematik içerik analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar; yayın yılı, araştırma deseni, örneklem özellikleri, kullanılan ölçme araçları, ele alınan kuramsal yaklaşımlar ve özgecilik kavramının ele alınış biçimi açısından kategorize edilmiştir. Bulgular, Türkiye’de özgecilik araştırmalarının özellikle 2000’li yıllardan sonra belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel araştırma desenine dayandığı, örneklemelerin çoğunlukla üniversite öğrencilerinden oluştuğu ve veri toplama aracı olarak öz-bildirim ölçeklerinin yoğun biçimde kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca özgeciliğin çoğunlukla empati, prososyal davranış, yardım etme ve değerler eğitimi bağlamında ele alındığı görülmektedir. Tematik analiz sonuçları, özgeci davranışların kültürel değerler, dini inançlar ve toplumsal normlarla güçlü bir şekilde ilişkilendirildiğini; ancak deneysel ve müdahale temelli çalışmaların sınırlı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, boylamsal ve karma yöntem araştırmalarının yetersizliği dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, Türkiye’de özgecilik alanındaki araştırmaların belirli temalar etrafında yoğunlaştığı, ancak yöntemsel çeşitlilik ve uygulamaya dönük müdahale çalışmalarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Bu çalışma, ilgili literatüre bütüncül bir bakış sunarak gelecekte yapılacak araştırmalar için yönlendirici öneriler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özgecilik, Özgeci Davranış, İçerik Analizi, Türkiye, Prososyal Davranış

* Dr., T.C. MEB Özel Duru Rehberlik ve Psikolojik Danışma Merkezi, volkankutlucaa@gmail.com

ALTRUISM IN TÜRKİYE: A COMPREHENSIVE CONTENT ANALYSIS OF SCIENTIFIC RESEARCH FROM PAST TO PRESENT

Abstract

The present study aims to provide a comprehensive content analysis of scientific research on altruism and altruistic behavior conducted in Türkiye from past to present. To this end, peer-reviewed journal articles, master's theses, doctoral dissertations, and conference proceedings indexed in national and international databases were systematically reviewed. The study was designed within a qualitative research framework and employed document analysis as the primary method. Data were analyzed using descriptive and thematic content analysis techniques. The reviewed studies were categorized based on publication year, research design, sample characteristics, measurement instruments, theoretical frameworks, and the conceptualization of altruism. The findings indicate a substantial increase in the number of studies on altruism in Türkiye, particularly since the early 2000s. A significant proportion of the studies employed quantitative research designs, with samples predominantly consisting of university students. Self-report scales were identified as the most frequently used data collection tools. Moreover, altruism has largely been examined in relation to constructs such as empathy, prosocial behavior, helping behavior, and values education. The thematic analysis further reveals that altruistic behavior is strongly associated with cultural values, religious beliefs, and social norms within the Turkish context. However, there is a notable scarcity of experimental and intervention-based studies, as well as longitudinal and mixed-methods research designs. In conclusion, although the literature on altruism in Türkiye has expanded considerably, it remains methodologically limited and thematically concentrated. The findings underscore the need for more diverse research designs and practice-oriented intervention studies. This study contributes to the literature by offering a holistic overview and providing directions for future research.

Keywords: Altruism, Altruistic Behavior, Content Analysis, Prosocial Behavior

TÜRK DÜNYASI MASALLARINDA ZİHİN DURUM İÇERİKLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: TÜRKİYE, AZERBAYCAN VE TÜRKMENİSTAN ÖRNEKLERİ ÜZERİNE BİR ÖN ÇALIŞMA

Özge Akkoç Tüzün*

Özet

Çocukların kendisindeki ve başkalarındaki inançlar, niyetler, duygular ve motivasyonlar gibi zihinsel süreçleri kavrayabilme becerisi olan zihinselleştirme (mentalizasyon), erken çocukluk döneminde gelişmekte ve sağlıklı sosyal ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, ebeveyn-çocuk etkileşiminde sıklıkla yer alan ve kuşaktan kuşağa aktarılan masallar, çocukların zihinselleştirme becerilerini destekleyen önemli araçlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada, Türkiye, Azerbaycan ve Türkmenistan'dan derlenen toplam altı masal metninin zihin durum kelimeleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Türkiye sahasından “Fatmacık” ve “Keloğlan ve Kırmızı Taş”, Azerbaycan sahasından “Cırtıdan ve Dev” ile “Cik Cik Hanım”, Türkmenistan sahasından ise “Ağa ile Üç Hizmetçi” ve “Akıllı Kız” metinleri analize dahil edilmiştir. Analizde, zihin durumu ifadelerini duygu, biliş, algı, fizyolojik durum ve hareket kategorileri altında kodlayan CS-MST kullanılmış; metin uzunluğundan kaynaklanabilecek farklılıkları gidermek amacıyla yoğunluk oranları hesaplanmıştır. Bulgulara göre, Türkiye sahası masalları %6,24 ile en yüksek zihin durumu kelimesi ortalamasına ulaşırken, bunu %5,17 ile Azerbaycan ve %4,71 ile Türkmenistan izlemektedir. Kategorik açıdan değerlendirildiğinde, Azerbaycan masallarının fizyolojik zihin durumu kelimeleri (%1,74) bakımından görece zengin olduğu; Türkiye (%2,33) ve Türkmenistan (%1,65) masallarının ise eylem temelli ifadeler yönünden öne çıktığı görülmüştür. Masal bazında en yüksek zihin durumu kelime yoğunluğu %8,81 ile “Keloğlan ve Kırmızı Taş” masalındadır. İncelenen geleneksel masalların, çocuklarda kendilik farkındalığı ve sosyal-duygusal anlayışı destekleyen zihinsel kapasitelerin geliştirilmesinde kıymetli araçlar olduğu görülmüştür. Her ne kadar sınırlı örneklem bulguların genellenebilirliğini kısıtlasa da, bu ön çalışma Türk dünyası anlatılarının zengin zihin durumu kelimeleri bakımından dikkat çektiğini göstermektedir. Gelecek çalışmaların daha geniş örneklemle yürütülmesi önerilmektedir. Ayrıca, gelecekteki çalışmalarda daha geniş örneklemle çalışılması ve özgün Türk masalları yazımlarında çocukların duygusal anlayışını artıracak duygu temelli zihin durumu sözcüklerine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zihin durumu kelimeleri, cs-mst, türk dünyası masalları, karşılaştırmalı analiz, çocuk gelişimi

* Doktora Öğrencisi, TED Üniversitesi, akkocozgge@gmail.com

A COMPARATIVE ANALYSIS OF MENTAL STATE CONTENT IN TURKIC FOLKTALES: A PRELIMINARY STUDY ON EXAMPLES FROM TURKEY, AZERBAIJAN, AND TURKMENISTAN

Abstract

Mentalization, defined as the ability to understand mental processes such as beliefs, intentions, emotions, and motivations in oneself and others, develops during early childhood and constitutes the foundation of healthy social relationships. In this context, folktales, which are frequently used in parent–child interactions and transmitted across generations, are considered important tools that support the development of children’s mentalizing abilities. In this study, mental state words in a total of six folktales collected from Turkey, Azerbaijan, and Turkmenistan were examined comparatively. The texts included in the analysis were *Fatmacık* and *Keloğlan* and the *Red Stone* from Turkey; *Jirtan* and the *Giant* and *Chik Chik Khanum* from Azerbaijan; and *The Agha* and the *Three Servants* and *The Clever Girl* from Turkmenistan. The CS-MST system, which codes mental state words under the categories of emotion, cognition, perception, physiological state, and action, was utilized. To control for differences arising from text length, percentage scores were calculated. The findings indicate that Turkish folktales have the highest mean density of mental state words (6.24%), followed by Azerbaijan (5.17%) and Turkmenistan (4.71%). In categorical terms, Azerbaijani folktales were relatively richer in physiological mental state words (1.74%), whereas Turkish (2.33%) and Turkmen (1.65%) folktales stood out in terms of action-based expressions. At the level of individual tales, the highest density of mental state words (8.81%) was observed in *Keloğlan* and the *Red Stone*. The findings suggest that the examined traditional folktales constitute valuable resources for fostering children’s self-awareness and socio-emotional understanding through mental state language. Although the limited sample size restricts the generalizability of the findings, this preliminary study highlights the richness of mental state words in Turkic folktales. Future studies are recommended to employ larger samples. Furthermore, it is suggested that increasing the use of emotion-based mental state words in the rewriting of traditional folktales or in the creation of original Turkish folktales may enhance children’s emotional understanding.

Keywords: Mental state words, CS-MST, Turkic folktales, comparative analysis, child development

TƏHSİL SƏVİYYƏSİ VƏ SOSIAL FƏALLIQ: ŞƏXSİYYƏTİN FORMALAŞMASININ PSIXOLOJİ ASPEKTLƏRİ

Turan Karimli*

Özet

Bu məqalədə təhsil səviyyəsi və sosial fəallıq arasındakı əlaqə şəxsiyyətin formalaşmasının psixoloji aspektləri baxımından təhlil edilir. Tədqiqatın əsas məqsədi təhsil səviyyəsi, sosial fəallıq və şəxsiyyət inkişafı arasındakı qarşılıqlı münasibəti psixoloji baxımından izah etməkdir. Məqalə strukturlaşdırılmış ədəbiyyat icmal və müqayisəli sənəd təhlili əsasında hazırlanmışdır. Mənbə toplusuna OECD, IEA ICCS və BMT kimi nüfuzlu beynəlxalq qurumların hesabatları, həmçinin təhsil, identiklik, vətəndaşlıq iştirakı, prososial davranış və özünəməmərəlilik sahəsində aparılmış empirik tədqiqatlar, eləcə də Azərbaycan dilində avtoreferatlar və rəsmi statistik materiallar daxil edilmişdir. Təhlil göstərir ki, təhsil səviyyəsi yüksəldikcə gənclərin sosial və vətəndaşlıq yönümlü iştirak formalarına qoşulma ehtimalı artır, lakin bu təsir avtomatik və xətti xarakter daşımır. Təhsilin sosial fəallığa təsiri onun keyfiyyəti, məktəb və universitet mühiti, açıq sinif iqlimi, özünüidarəetmə təcrübələri, sosial kapital, ailə fonu və identiklik quruluşu ilə birləşmə formalaşır. Psixoloji baxımdan sosial fəallıq yalnız xarici davranış deyil, o, məniyin dərkini, şəxsiyyətin sosial istiqamətlənməsini, özünəməmərəliliyi, sosial məsuliyyəti və prososial orientasiyanı gücləndirən inkişaf prosesidir. Azərbaycan ədəbiyyatı sosial fəallığı daha çox şəxsiyyətin yetkinlik göstəricisi və tərbiyəvi nəticə kimi izah edir, beynəlxalq ədəbiyyat isə onu ölçülə bilən davranış və münasibətlər kompleksi kimi təqdim edir. Məqalənin əsas nəticəsi ondan ibarətdir ki, təhsil sosial fəallıq vasitəsilə gəncin yalnız ictimai iştirakını deyil, həm də onun şəxsiyyət strukturunun formalaşmasını istiqamətləndirir. Bu nəticə əsasında nəzəri, metodoloji və praktik təkliflər irəli sürülür.

Anahtar Kelimələr: Təhsil səviyyəsi, gənclər, sosial fəallıq, şəxsiyyətin formalaşması, identiklik, özünəməmərəlilik, vətəndaşlıq iştirakı, ümumi psixologiya

* Doktor Öğrencisi, Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti, turan.karimli@adpu.edu.az

EDUCATIONAL LEVEL AND SOCIAL ACTIVITY: PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF PERSONALITY FORMATION

Abstract

This article analyzes the relationship between educational level and social activity from the perspective of the psychological aspects of personality formation. The main aim of the study is to explain, from a psychological standpoint, the interrelationship among educational level, social activity, and personality development. The article is based on a structured literature review and comparative document analysis. The body of sources includes reports by influential international organizations such as the OECD, IEA ICCS, and the United Nations, as well as empirical studies conducted in the fields of education, identity, civic participation, prosocial behavior, and self-efficacy, in addition to Azerbaijani-language dissertation abstracts and official statistical materials. The analysis shows that as the level of education increases, young people are more likely to engage in social and civic forms of participation; however, this effect is neither automatic nor linear. The impact of education on social activity is shaped by such factors as educational quality, school and university environment, open classroom climate, self-governance practices, social capital, family background, and identity structure. From a psychological perspective, social activity is not merely external behavior; rather, it is a developmental process that strengthens self-awareness, the social orientation of personality, self-efficacy, social responsibility, and prosocial orientation. Azerbaijani literature tends to interpret social activity primarily as an indicator of personality maturity and an educational outcome, whereas international literature presents it as a measurable complex of behaviors and attitudes. The main conclusion of the article is that, through social activity, education shapes not only the young person's public participation but also the formation of their personality structure. On the basis of this conclusion, theoretical, methodological, and practical recommendations are proposed.

Keywords: Educational level, youth, social activity, personality formation, identity, self-efficacy, civic engagement, general psychology

AZƏRBAYCANDA İDARƏETMƏDƏ EMOSİONAL ZƏKANIN MİLLİ ÖZÜNÜDƏRK VƏ MƏDƏNİ İNKİŞAF PRIORİTETLƏRİNƏ TƏSİRİNİN SOSİAL-PSIXOLOJİ TƏHLİLİ

Zeynab Hajamova*

Özet

Tədqiqatın elmi yeniliyi. Tədqiqatın əsas elmi məzmununu Vətən təəssübkeşliyi və milli kimlik fəziləti təşkil edir. Vətən, doğma torpaq hər bir vətəndaşın namus, qeyrət və qürur mənbəyidir! Tədqiqat zamanı ilk dəfə olaraq məşəqqətli və şərəfli dövlətçilik tarixinin əsas ideoloji bazasını azərbaycançılıq məfkurəsi təşkil edən Azərbaycanın siyasi əlaqələri sosial-psixoloji aspektdən araşdırılmış, idarəetmədə milli identiklik və mədəni inkişafın səbəb-nəticə əlaqələrinin emosional intellekt anlayışı ilə müqayisəli təhlili aparılmışdır. Tədqiqatda idarəetmədə milli kimlik və mədəni inkişaf istiqamətlərinə emosional-intellektual həssaslıqla yanaşılmış, emosional zəkanın növbəti komponentlərinə istinad edilmişdir: özünü və qarşıdakını tanıma; motivasiya; öz gücünə inanma, daxili dünya ilə əhəng içərisində yaşama; müstəqil ola bilmə; stressə davamlılıq; dinləmək və ünsiyyət bacarığı; sosial məsuliyyət; problem həll edə bilmə; özünü aktuallaşdırma; iradəli olma; elastiklik. Həmçinin, tədqiqat zamanı Azərbaycanda tarixi-mədəni tərəqqinin sosial-psixoloji cəhətləri, idarəetmənin cəmiyyətə göstərdiyi tənzimləyici və fəal-yaradıcı təsirlər, beynəlxalq münasibətlərin milli maraqlara xidmət etməsinin trayektoriyası, cəmiyyətdə passionar mühitin bərqərar olması üçün zərurət yaradan amillərin nəzəri və təcrübi motivləri və s. təhlil olunmuşdur. Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti. Tədqiqatın ən əsas üstün cəhəti ondan ibarətdir ki, irəli sürülən fikir və mülahizələr fəlsəfə doktorluğu hazırlığı üzrə elmi işimizin nəticələrinə əsaslanır və tətbiqi baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edən növbəti ideyalar: 1. Elmi işimizin nəticələri əlaqələndirmə imkanlarına görə gələcək tədqiqatlar üçün real perspektivlər vəd edir. Aparılan tədqiqatın elmi aspektləri müxtəlif elm sahələrinin qovşağında yerləşdiyi üçün multidisiplinar tədqiqat hesab olunur. 2. Xüsusilə də, emosional zəkanın inkişaf mexanizmləri və diplomatik təzahürlər istiqamətində gələcək tədqiqatların aparılmasına zəmin yarada bilər; 3. İdarəetmə şəbəkəsinin dağıdıcı (destruktiv) elementlərdən təcizlənməsi istiqamətində sosial-psixoloji və siyasi qanunauyğunluqların birgə tətbiqini şərtləndirə bilər. Nəticə. Azərbaycan bir sıra dünya ölkələri ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq və diplomatik əlaqələr qurmaqla misilsiz uğurlara imza ataraq dünyanın siyasi arenasında güc sahibinə çevrilmişdir. Postmüharibə dövrünün inkişaf prioritetlərini qələbə hədəfinə çevirmiş Azərbaycanın əsas diplomatik uğurunu məhz milli özünüdərək fəziləti, məntiqi yanaşma prinsipi və müdrik idarəetmə sərəştəsi təmin etmişdir.

Anahtar Kelimələr: ideoloji baza; milli-mənəvi dəyərlər; emosional zəka; tarixi-mədəni trayektoriya; məntiqi yanaşma; diplomatik əlaqələr; 44 günün fəziləti; passionar təfəkkür

* Doktora Öyrəncisi, Office of the Presidium of the ANAS, zeynebhecmova1990@gmail.com

SOCIAL-PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF THE IMPACT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN MANAGEMENT IN AZERBAIJAN ON NATIONAL SELF-CONSCIOUSNESS AND CULTURAL DEVELOPMENT PRIORITIES

Abstract

Scientific novelty of the research. The main scientific content of the study is the virtue of patriotism and national identity. The homeland, the native land, is the source of honor, zeal and pride of every citizen! During the study, for the first time, the political relations of Azerbaijan, the main ideological basis of which is the ideology of Azerbaijanism, were examined from a socio-psychological aspect, and a comparative analysis of the cause-and-effect relationships of national identity and cultural development in management with the concept of emotional intelligence was conducted. The study approached the directions of national identity and cultural development in management with emotional-intellectual sensitivity, and referred to the following components of emotional intelligence: recognition of oneself and others; motivation; belief in one's own strength, living in harmony with the inner world; ability to be independent; resistance to stress; listening and communication skills; social responsibility; problem-solving ability; self-actualization; willpower; flexibility. Also, during the research, the socio-psychological aspects of historical-cultural progress in Azerbaijan, the regulatory and active-creative effects of management on society, the trajectory of international relations serving national interests, the theoretical and practical motives of the factors that create the need for the establishment of a passionate environment in society, etc. were analyzed. Applied significance of the research. The main advantage of the research is that the ideas and considerations put forward are based on the results of our scientific work on the preparation for the doctorate of philosophy, and the following ideas are of great importance from an applied point of view: 1. The results of our scientific work promise real prospects for future research due to their possibilities of coordination. Since the scientific aspects of the conducted research are located at the junction of various scientific fields, it is considered a multidisciplinary study. 2. In particular, it can create a basis for conducting future research in the direction of the development mechanisms and diplomatic manifestations of emotional intelligence; 3. It can condition the joint application of socio-psychological and political laws in the direction of cleaning the management network from destructive elements. Conclusion. Azerbaijan has become a power in the world political arena by achieving unparalleled successes by establishing mutual cooperation and diplomatic relations with a number of countries of the world. The main diplomatic success of Azerbaijan, which turned the development priorities of the post-war period into the goal of victory, was ensured precisely by the virtue of national self-awareness, the principle of logical approach and wise management skills

Keywords: Ideological basis; national-moral values; emotional intelligence; historical-cultural trajectory; logical approach; diplomatic relations; virtue of 44 days; passionarity mindset

LINKAGE BETWEEN ONTOLOGICAL ADDICTION AND SUBSTANCE-USE IN YOUNG ADULTS

Romaisa Munawar*

Salman Shahzad**

Abstract

Objective & Purpose: Aim of this study was to identify link between ontological beliefs (i.e., salience, euphoria, tolerance, withdrawal & dysphoria) with Substance-Use in young adults. **Method:** Young adults between the age range of 19-25 were recruited from high education institutes of Karachi, Pakistan by using purposive sampling technique. Ontological Addiction Scale (OAS-24), a 5-point Likert Scale of 0 (Never) to 4 (Always) and PROMIS Questionnaire, where higher scores indicated higher problematic use of the substance and vice versa, were used as survey tools. Whereas all the data was analyzed on SPSS-V.30 for descriptive statistics and regression analysis. **Findings:** The results show that Ontological beliefs are statistically insignificant predictor of Alcohol use ($R^2 = .000$, $F = .031$, $p > .01$), Tobacco ($R^2 = .000$, $F = .079$, $p > .01$), Recreational Drugs ($R^2 = .006$, $F = 2.085$, $p > .01$), Caffeine ($R^2 = .000$, $F = .058$, $p > .01$) and Prescription Drugs ($R^2 = .007$, $F = 2.410$, $p > .01$) in Substances. **Conclusion & Recommendations:** It was concluded that there is statistically insignificant predatory relationship between ontological beliefs (i.e., salience, euphoria, tolerance, withdrawal & dysphoria) and substance use due to multiple factors. For example, sample size, in and out-group dynamics and social-desirability bias. Author suggests the current study as fundamental to future researchers in the same domain. One of the implications can be carrying out the same research in different cultural and geographical context to learn about its prevalence, which can act as base line data to build preventive and treatment measure for the very same.

Keywords: Ontology, Ontological Addiction, Substance-Use, Young Adults.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Institute of Clinical Psychology, University of Karachi, romaisamunawar@gmail.com

** Dr., Institute of Clinical Psychology, University of Karachi, shahzad_icp@yahoo.com

GÖRSEL-İŞİTSEL ÇEVİRİ YOLUYLA ORTAK TÜRK KÜLTÜRÜNÜN YENİDEN ÜRETİMİ: MEHMED: FETİHLER SULTANI ÖRNEĞİ

Arife Eray*

Özet

Görsel-işitsel çeviri, küreselleşen dünyada farklı toplumlar arasında yalnızca dilsel değil, aynı zamanda kültürel anlamların da aktarılmasını sağlayan temel araçlardan biridir. Özellikle televizyon dizileri ve filmler, geniş kitlelere ulaşarak kültürel değerlerin farklı coğrafyalarda dolaşımını hızlandırmakta ve kültürler arası etkileşimin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda tarihi diziler, geçmişin yeniden kurgulanması yoluyla kolektif hafızanın şekillenmesine ve ortak kimlik unsurlarının pekiştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Türk dünyasında tarih temalı yapımlar da ortak kültürel mirasın görünür kılınmasında ve bu mirasın farklı topluluklara aktarılmasında etkili bir rol oynamaktadır. Bu süreç, ortak tarih anlatılarının farklı dilsel bağlamlarda yeniden anlamlandırılmasını da beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada, Mehmed: Fetihler Sultanı dizisi örneği üzerinden görsel-işitsel çeviri süreçlerinin, Türkiye ve Azerbaycan arasında paylaşılan kültürel unsurların yeniden üretimindeki rolü incelenecektir. Özellikle dizinin Türkiye Türkçesinden Azerbaycan Türkçesine aktarımında karşılaşılan çeviri tercihleri ele alınarak, iki dil arasındaki yapısal ve kültürel yakınlığa rağmen ortaya çıkan anlam kaymaları, kültürel uyarlamalar ve yerlileştirme stratejileri analiz edilecektir. İki dil arasındaki çeviri örnekleri üzerinden tarihsel, dini ve toplumsal referansların hedef dil ve kültür bağlamında nasıl korunduğu ya da dönüştürüldüğü ortaya konacaktır. Böylece çevirinin, ortak Türk kimliğinin Azerbaycan bağlamında yeniden inşasında nasıl işlev gördüğü ve kültürel aktarımı hangi yönlerden desteklediği tartışılacaktır. Sonuç olarak bu çalışma, görsel-işitsel çevirinin Türkiye ve Azerbaycan arasındaki kültürel etkileşimi güçlendiren bir köprü işlevi gördüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, çeviri faaliyetlerinin yalnızca bir dil aktarımı değil, aynı zamanda ortak kültürel değerlerin korunması, aktarılması ve yeniden üretilmesi sürecinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, Türk dünyasında kültürel bütünleşmeye katkı sağlayan çeviri pratiklerine dair kapsamlı bir değerlendirmeye sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Görsel-İşitsel Çeviri, Kültürel Aktarım, Ortak Türk Kimliği, Türkiye-Azerbaycan İlişkileri, Tarihi Diziler

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, arife.eray@hvbv.edu.tr

REPRODUCTION OF A SHARED TURKIC CULTURE THROUGH AUDIOVISUAL TRANSLATION: THE CASE OF MEHMED: FETIHLER SULTANI

Abstract

Audiovisual translation is one of the fundamental tools that enables the transfer of not only linguistic but also cultural meanings between different societies in an increasingly globalized world. Television series and films, in particular, reach wide audiences, accelerate the circulation of cultural values across different geographical contexts, and contribute to strengthening intercultural interaction. In this context, historical television series make significant contributions to shaping collective memory and reinforcing elements of shared identity through the reconstruction of the past. Within the Turkic world, historical productions also play an effective role in making common cultural heritage visible and transmitting this heritage to different communities. This process also entails the reinterpretation of shared historical narratives in different linguistic contexts. This study examines the role of audiovisual translation processes in the reproduction of shared cultural elements between Türkiye and Azerbaijan through the example of the television series *Mehmed: Sultan of Conquests*. In particular, translation choices encountered in the transfer of the series from Turkish into Azerbaijani will be addressed, and meaning shifts, cultural adaptations, and domestication strategies that emerge despite the structural and cultural proximity between the two languages will be analyzed. Through selected translation examples between the two languages, the study will reveal how historical, religious, and social references are preserved or transformed within the context of the target language and culture. In this way, the study will discuss how translation functions in the reconstruction of a shared Turkic identity in the Azerbaijani context and in what ways it supports cultural transmission. In conclusion, this study aims to demonstrate that audiovisual translation functions as a bridge that strengthens cultural interaction between Türkiye and Azerbaijan. The findings indicate that translation activities constitute not merely a process of linguistic transfer, but also play a determining role in the preservation, transmission, and reproduction of shared cultural values. In this respect, the study offers a comprehensive evaluation of translation practices that contribute to cultural integration within the Turkic world.

Keywords: Audiovisual Translation, Cultural Transfer, Shared Turkic Identity, Türkiye–Azerbaijan Relations, Historical TV Series

TEFSİR GELENEĞİ VE METODOLOJİSİ ÇERÇEVESİNDE ŞİRVÂNÎ’NİN RİSALELERİNDE AYETLERİN İSTİŞHAD FONKSİYONU

Mustafa Murat Batman*

Özet

19. yüzyılın önemli alim ve müşitlerinden İsmail Sirâceddin Şîrvânî (ö. 1848), Şîrvân’da (Azerbaycan) başlayan tahsilini Bağdat’ta Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî’nin rahle-i tedrisinde tamamlamış; Amasya’da kurduğu medrese ve dergâh vasıtasıyla Hâlidî mirasının Anadolu’ya taşınmasında ve Azerbaycan-Anadolu arasındaki ilmî bağların perçinlenmesinde merkezi bir rol oynamıştır. Müderrisliğinden gelen zâhirî yetkinliği ile müşitliğinden gelen bâtinî derinliği mezceden müellifin, farklı isimlerle telif ettiği risalelerinin derlenmesinden oluşan ve “Risaleler (er-Resâil)” adıyla bilinen külliyyatı, tasavvufî hakikatleri ve Nakşibendiyye-Hâlidîyye usulünü temellendirirken Kur’an ayetlerine yoğun biçimde müracaat etmektedir. Bu çalışma, söz konusu külliyyatı tefsir değeri açısından ele alan bir sempozyum bildirisi mahiyetindedir. Çalışmada eserde yer alan ayetlerin istişhad fonksiyonu ile işârî yorum maksadıyla kullanım biçimleri incelenmekte; ayetlerin yalnızca bir meseleye delil getirme amacıyla değil, aynı zamanda işârî anlam katmanlarını ortaya koymaya yönelik bir araç olarak nasıl konumlandırıldığı üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede işârî yorumun tefsir ilmindeki değeri, meşruiyeti ve sınırları sorgulanmakta; işârî tevilin klasik tefsir anlayışı içerisindeki konumu ile barındırdığı metodolojik sorunlar tartışmaya açılmaktadır. Tebliğimiz, ilâhî tecelli ve varlık mertebeleri, ahlâkî normlar ile ibadetlerin hikmet boyutu ve insan iradesi-ilâhî takdir ilişkisi olmak üzere üç ekseninde, atıf yapılan ayetleri metinsel bağlamları içinde ele almaktadır. Çalışmanın yöntemi, tefsir ilminde merkezî öneme sahip bağlam bilgisi yaklaşımına dayanmaktadır. Ayetlerin hem metinsel bağlamı (siyak-sıbak) hem de tarihsel bağlamı (nüzul ortamı ve sebepleri) dikkate alınarak bağlam bilgisinin işârî yorum üzerindeki belirleyici rolü vurgulanmakta; risalelerde ayetlerin anlamlandırılması sürecinde bağlamın ihmal edilip edilmediği ya da hangi düzeyde gözetildiği metodolojik verilerle ortaya konulmaktadır. Böylece müellifin ayetlerden istifade ederken başvurduğu yöntemler ile işârî tevilin sınırları, bağlayıcılığı ve imkanı, ilgili literatür çerçevesinde değerlendirilmektedir. Nihayetinde Şîrvânî’nin klasik tefsir geleneği içerisindeki yeri belirlenerek bağlam bilgisini işârî tevilin meşruiyet zemini olarak nasıl konumlandığı tespit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, İşârî Yorum, Bağlam Bilgisi, Şîrvânî, Risâleler.

* Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, m.murat05@hotmail.com

THE FUNCTION OF VERSE CITATION (ISTISHHAD) IN ISMA'IL SIRAJUDDIN AL-SHIRWANI'S TREATISES WITHIN THE FRAMEWORK OF EXEGETICAL TRADITION AND METHODOLOGY

Abstract

Ismā'īl Sirājuddīn al-Shirwānī (d. 1848), one of the prominent scholars and spiritual guides of the 19th century, began his education in Shirvan (Azerbaijan) and completed it in Baghdad under the tutelage of Mawlānā Khālīd al-Baghdādī. Through the madrasa and dervish lodge (dergāh) he founded in Amasya, he played a central role in transmitting the Khālīdī heritage to Anatolia and in consolidating the scholarly ties between Azerbaijan and Anatolia. Merging the exoteric competence derived from his teaching career with the esoteric depth derived from his spiritual guidance, the author produced a corpus known as “The Treatises (al-Rasā'il),” compiled from treatises he had written under various titles. While grounding Sufi truths and the Naqshbandiyya-Khālidiyya method, this corpus draws intensively upon Qur'ānic verses. The present study constitutes a symposium paper that examines this corpus in terms of its exegetical value. It investigates the evidentiary (istishhād) function of the verses cited in the work alongside their use for the purpose of allusive interpretation (ishārī ta'wīl), focusing on how verses are positioned not merely as a means of providing evidence for a given issue but also as a tool for disclosing allusive layers of meaning. Within this framework, the value, legitimacy, and boundaries of allusive interpretation in the science of tafsīr are examined, and the position of ishārī ta'wīl within the classical understanding of exegesis, together with the methodological problems it entails, is opened to discussion. The paper addresses the cited verses within their textual contexts along three axes: divine manifestation and the hierarchy of existence; ethical norms and the wisdom dimension of acts of worship; and the relationship between human will and divine decree. The methodology of the study rests on the contextual approach, which holds a central place in the science of tafsīr. Taking into account both the textual context (siyāq-sibāq) and the historical context (the circumstances and occasions of revelation), the study emphasizes the decisive role of contextual knowledge in allusive interpretation and demonstrates, through methodological data, whether and to what extent context is observed in the process of assigning meaning to verses in the treatises. Thus, the methods employed by the author in utilizing verses, as well as the boundaries, binding force, and possibility of allusive interpretation, are evaluated within the framework of the relevant literature. Ultimately, al-Shirwānī's place within the classical exegetical tradition is determined, and it is established how he positions contextual knowledge as the ground of legitimacy for allusive interpretation.

Keywords: Tafsīr, Allusive Interpretation, Contextual Knowledge, al-Shirwānī, Treatises.

AZƏRBAYCANDA HƏDİS TƏDRİSİNİN ƏLYAZMA MƏNBƏLƏRİ KONTEKSTİNDƏ TƏHLİLİ

Elat Abdurəhmanov*

Özet

Bu tədqiqatın məqsədi “Azərbaycanda Hədis Tədrisinin Əlyazma Mənbələri Kontekstində Təhlili” çərçivəsində Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda mühafizə edilən hədis əlyazmaları əsasında Azərbaycanda hədis tədrisi ənənəsinin formalaşma və inkişaf prosesini, həmçinin rəvayət mədəniyyətinin yazılı mənbələr vasitəsilə tarixi davamlılığını araşdırmaqdır. Araşdırmanın əsas istiqaməti hədis elminin tədrisi kontekstində elmi mətnlərin köçürülməsi, şərh və tədris məqsədli istifadəsi proseslərində əlyazma irsinin funksional rolunu müəyyənləşdirməkdir. Metodoloji baxımdan keyfiyyət yönümlü yanaşma əsas götürülmüş, mənbəşünaslıq və kodikoloji analiz üsullarından istifadə edilmişdir. Əlyazmalar mətn quruluşu, dil xüsusiyyətləri və funksional istifadə formaları baxımından sistemli şəkildə təhlil olunmuşdur. Araşdırma nəticələrinə görə, institut fondlarında ərəb, fars və türk dillərində yazılmış geniş hədis əlyazmaları korpusu mövcuddur. Bu materiallar əsasən klassik hədis külliyyatları, şərh ədəbiyyatı və muhtəsər tədris mətnlərindən ibarətdir. XV–XVI əsrlərə aid istisna nümunələrinin mövcudluğu hədis tədrisinin daha köklü və sistemli bir tarixi əsas üzərində formalaşdığını göstərir. Eyni zamanda Anadolu mənşəli müəlliflərə aid ərəb dilli əlyazmalar regionlararası elmi əlaqələrin geniş coğrafi mübadilə şəbəkəsi daxilində inkişaf etdiyini ortaya qoyur. Beləliklə, sözügedən əlyazmalar hədis tədrisinin tarixi inkişaf xəttini izləmək baxımından əhəmiyyətli mənbə korpusu kimi çıxış edir və bu sahənin uzunmüddətli elmi ənənəyə söykəndiyini aydın şəkildə nümayiş etdirir. Nəticə etibarilə, aparılan tədqiqat Azərbaycanda hədis tədrisinin tarixi baxımdan formalaşmış elmi ənənə olduğunu göstərir. Əlyazma mənbələri bu prosesin əsas daşıyıcı elementi kimi çıxış edərək biliklərin ötürülməsi, qorunması və elmi mühitin formalaşmasında mühüm rol oynamışdır.

Anahtar Kelimələr: Azərbaycan, Hədis, Əlyazma, Tədris

* Doktorə Öğrencisi, Şeki, Azərbaycan, elatabdul@mail.ru

ANALYSIS OF HADITH TEACHING IN AZERBAIJAN IN THE CONTEXT OF MANUSCRIPT SOURCES

Abstract

The aim of this study, within the framework of “An Analysis of Hadith Teaching in Azerbaijan in the Context of Manuscript Sources,” is to examine the formation and development process of the hadith teaching tradition in Azerbaijan based on the hadith manuscripts preserved in the Manuscripts Institute named after Muhammad Fuzuli, as well as to investigate the historical continuity of the culture of narration through written sources. The main focus of the study is to determine the functional role of manuscript heritage in the processes of copying, interpretation, and instructional use of hadith texts within the context of hadith education. Methodologically, a qualitative research approach has been adopted, employing source analysis and codicological methods. The manuscripts have been systematically examined in terms of textual structure, linguistic features, and functional usage forms. According to the findings, the institute’s collection contains a substantial corpus of hadith manuscripts written in Arabic, Persian, and Turkic languages. These materials mainly consist of classical hadith compilations, commentaries, and abridged instructional texts. The presence of copies dating back to the 15th–16th centuries indicates that hadith instruction was formed on a more deeply rooted and structured historical foundation. At the same time, Arabic manuscripts attributed to authors of Anatolian origin reveal that interregional scholarly relations developed within a broad geographical network of intellectual exchange. Thus, these manuscripts serve as an important source corpus for tracing the historical development of hadith teaching, clearly demonstrating that this field is grounded in a long-standing scholarly tradition. In conclusion, the study shows that hadith instruction in Azerbaijan has been shaped as a historically established scholarly tradition, where manuscript sources played a crucial role in the transmission, preservation, and formation of the intellectual environment.

Keywords: Azerbaijan, Hadith, Manuscript, Teaching

ÇAĞDAŞ BANKACILIK UYGULAMALARINDAN ALTIN MEVDUATLARININ İSLAM HUKUKU AÇISINDAN TAHLİLİ

İbrahim Türk*

Özet

Bu çalışma günümüzde faiz hassasiyetiyle faaliyet icra eden katılım bankaları ile konvansiyonel sistem odaklı çalışan klasik faizli bankalarda işlem gören altın hesaplarının İslam hukuku açısından incelenmesini konu edinmektedir. Çalışmada öncelikle söz konusu bankaların altın hesaplarını işletilme şekli incelenecek akabinde de her iki finansal sistemdeki yöntemler İslam hukuk disiplini açısından derinlemesine irdelenerek tahlil edilecektir. Gelecek endişesi ve buna paralel olarak ekonomik kaygılarla yatırım yapma eğilimi insan oğlunun tabiatında bulunan bir özelliktir. Bu anlamda yüzyıllar boyunca dünyanın değişmeyen bir yatırım gerçeği olan altın, söz konusu finansal yatırım enstrümanlarının başında gelmeye devam etmektedir. Antik çağ Mezopotamya'sına kadar uzanan bir geçmişe sahip olan bankacılık faaliyeti, günümüzde teknolojik imkânların artmasıyla farklı enstrümanlar geliştirerek hizmet yelpazesini oldukça genişletmiş durumdadır. Bu noktada günümüzde özellikle insanların fiziki olarak birikim yapmasının kendi içinde barındırdığı risk ve zorlukların bir anlamda önüne geçen bankaların yatırımcılara sunduğu kolaylıklar ortada olmakla birlikte söz konusu kurumların sağladığı bahse konu hizmetin durumu detaylı bir incelenmeyi hak etmekte; sistemin içerdiği avantaj ve dezavantajların faiz hassasiyetine sahip yatırımcılar için İslam hukuku zaviyesinden somut şekilde ortaya konması önem arz etmektedir. Bu sâiklerle çalışmamızda her iki finansal sistem (faizli bankacılık-İslami bankacılık) İslam borçlar hukuku açısından ele alınarak işleyişteki farklar ve bu farkların doğurduğu olumlu-olumsuz etkiler fihki perspektifle okuyucuya sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Altın Hesapları, Faiz, İslam Borçlar Hukuku.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, ibrahimturk@kku.edu.tr

AN ISLAMIC LEGAL ANALYSIS OF GOLD DEPOSIT ACCOUNTS IN CONTEMPORARY BANKING PRACTICES

Abstract

This study focuses on examining gold accounts operated by participation banks -which conduct their activities with sensitivity toward the prohibition of interest- as well as those managed by conventional interest-based banks, from the perspective of Islamic law. The study will first analyze the manner in which these banks operate their gold accounts, and subsequently evaluate in depth the methods employed in both financial systems within the framework of Islamic legal analysis. The human inclination to invest, driven by concerns about the future and corresponding economic anxieties, is an inherent characteristic of human nature. In this regard, gold -an investment reality that has remained constant throughout centuries- continues to be one of the foremost financial investment instruments. Banking, whose history extends back to ancient Mesopotamia, has significantly expanded its range of services today through the development of various instruments made possible by technological advancements. At this point, although banks provide clear conveniences to investors by reducing the risks and difficulties associated with physically storing savings, the nature of the services offered by these institutions requires careful examination. For investors who are sensitive about avoiding interest, it is important to present, in concrete terms and from the standpoint of Islamic law, the advantages and disadvantages contained within these systems. For these reasons, this study analyzes both financial systems (interest-based banking and Islamic banking) within the scope of Islamic contract law, presenting to the reader the operational differences and the positive and negative effects arising from these differences through a juristic perspective.

Keywords: Islamic Law, Gold Accounts, Interest, Islamic Law of Obligations.

KARABAĞLI SÛFÎ MİR HAMZA NİĞÂRÎ’DE SOHBET: NİĞÂR-NÂME BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

Mevlüt Sami Ergül*

Özet

XIX. yüzyılda Karabağ’da yetişen sûfî ve mutasavvıf şair Mir Hamza Nigârî, Nakşibendî-Hâlidî geleneğinin önemli temsilcilerinden biridir. Tasavvufî düşüncesini şiir dili ve sembolik anlatımlar aracılığıyla ifade eden Nigârî’nin eserleri arasında Nigâr-nâme, sohbet meclisleri ve tasavvufî irfanın aktarımı bakımından dikkat çeken önemli bir metindir. Bu çalışma, Nigârî’nin tasavvuf anlayışında merkezi bir yer tutan sohbet kavramının Nigâr-nâme bağlamında nasıl tasvir edildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve metin analizi yöntemi kullanılmıştır. İnceleme kapsamında Nigârî’nin Nigâr-nâme adlı eseri temel kaynak olarak ele alınmış; metinde yer alan anlatımlar sohbetin mahiyeti, sohbet meclisinin yapısı, sâlik üzerindeki etkileri, irşad yöntemi olarak işlevi ve edebî-kültürel boyutu çerçevesinde değerlendirilmiştir. Nigâr-nâme’de sohbet, yalnızca sözlü iletişimin gerçekleştiği bir konuşma ortamı olarak değil; kalbin arınması, nefsin terbiyesi ve hakikatin idraki için kurgulanmış bir manevî eğitim yolu olarak tasvir edilmektedir. Sohbet meclisi, gönül ehlinin bir araya geldiği bir irfan ortamı niteliği taşımakta ve bu meclislerde gerçekleşen söz alışverişi sâlikte şükür bilinci, manevî zevk ve sürekli zikir hâli gibi içsel dönüşümlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bununla birlikte sohbet, nasihat, kıssa ve temsiller aracılığıyla yürütülen bir irşad yöntemi olarak belirginleşmekte; Kur’an ve hadis merkezli dinî bilginin hatırlatıldığı ve tasavvufî irfanın paylaşıldığı bir aktarım alanı oluşturmaktadır. Ayrıca sohbet meclisleri yalnızca manevî terbiyenin gerçekleştiği bir ortam değil, aynı zamanda şiirin, klasik aşk anlatılarının ve farklı edebî geleneklerin dolaşıma girdiği bir kültürel söz alanı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak Nigârî’de sohbet, bireysel manevî terbiyeyi, dinî bilginin aktarımını ve edebî-kültürel birikimin paylaşımını bir araya getiren çok katmanlı bir irşad ve irfan alanı olarak belirginleşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mir Hamza Nigârî, Nigâr-nâme, sohbet, tasavvuf, irşad, irfan aktarımı

* Araş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, m.samiergul@gmail.com

SOHBET IN THE KARABAKH SUFI MIR HAMZA NIGARI: AN ANALYSIS WITHIN THE CONTEXT OF NIGAR-NAME

Abstract

Mir Hamza Nigari, a 19th-century Sufi and mystic poet from Karabakh, stands as a prominent representative of the Naqshbandi-Khalidi tradition. Expressing his mystical thought through poetic language and symbolic narratives, Nigari's work *Nigar-name* is a significant text that draws attention in terms of its depiction of "sohbet" (spiritual conversation/companionship) assemblies and the transmission of mystical wisdom (*irfan*). This study aims to reveal how the concept of sohbet, which holds a central place in Nigari's understanding of Sufism, is portrayed within the framework of *Nigar-name*. The study adopts a qualitative research approach and utilizes the method of text analysis. Within the scope of the investigation, Nigari's work *Nigar-name* is treated as the primary source; the narratives in the text are evaluated within the framework of the nature of sohbet, the structure of the sohbet assembly, its effects on the initiate (*salik*), its function as a method of spiritual guidance (*irshad*), and its literary-cultural dimension. In *Nigar-name*, sohbet is depicted not merely as a conversational environment where verbal communication takes place, but as a spiritual educational path designed for the purification of the heart, the discipline of the soul (*nafs*), and the realization of truth. The sohbet assembly functions as an atmosphere of wisdom where the "people of the heart" gather, and the exchange of words in these assemblies paves the way for internal transformations such as the consciousness of gratitude, spiritual pleasure, and a state of continuous remembrance (*dhikr*) in the initiate. Furthermore, sohbet emerges as a method of *irshad* conducted through counsel, parables, and metaphors; it creates a domain of transmission where Quran- and Hadith-centered religious knowledge is recalled and mystical wisdom is shared. Additionally, sohbet assemblies appear not only as environments for spiritual discipline but also as cultural spaces where poetry, classical love narratives, and various literary traditions circulate. In conclusion, sohbet in Nigari's thought manifests as a multi-layered domain of guidance and wisdom that integrates individual spiritual training, the transmission of religious knowledge, and the sharing of literary-cultural heritage.

Keywords: Mir Hamza Nigârî, Nigâr-nâme, conversation, Sufism, spiritual guidance, the transmission of gnosis

ÖHDƏLİYİN İCRASI HAQQINDA İDDİANIN PREDMETİ OLAN FAKTİKİ XARAKTERLİ HƏRƏKƏTLƏR ÜZRƏ ALMAN VƏ AZƏRBAYCAN HÜQUQUNUN MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ

Lale Memmedli*

Hakim Aziz**

Özet

“Öhdəliyin icrası haqqında iddianın predmeti olan faktiki xarakterli hərəkətlər üzrə Alman və Azərbaycan hüququnun müqayisəli təhlili” adlı Bu tədqiqatın əsas məqsədi inzibati məhkəmə icraatında öhdəliyin icrası haqqında iddianın predmeti kimi çıxış edən faktiki xarakterli hərəkətlərin hüquqi mahiyyətinin müəyyənləşdirilməsi və onların Almaniya və Azərbaycan hüquq sistemlərində tənzimlənməsinin müqayisəli təhlilidir. Tədqiqat zamanı faktiki xarakterli hərəkətlərin inzibati aktlardan fərqləndirilməsi meyarları, onların hüquqi nəticələri və bu hərəkətlərə qarşı tətbiq edilən məhkəmə müdafiə vasitələrinin xüsusiyyətləri araşdırılmışdır. Tədqiqat zamanı müqayisəli hüquq metodu, sistemli təhlil və normativ-hüquqi yanaşma üsullarından istifadə edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının inzibati prosessual qanunvericiliyi ilə Alman inzibati məhkəmə hüququnun əsas prinsipləri qarşılaşdırılmış, faktiki xarakterli hərəkətlərin xüsusiyyətləri və praktikada tətbiqi məsələləri təhlil edilmişdir. Araşdırma nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, faktiki xarakterli hərəkətlər inzibati fəaliyyətin müstəqil forması kimi çıxış edir və onların əsas fərqləndirici xüsusiyyəti hüquqi deyil, maddi nəticə doğurmaq məqsədi daşmasıdır. Eyni zamanda bu hərəkətlərin publik hüquqda həyata keçirilməsi, qanunauyğunluq prinsipinə tabe olması və məhkəmə nəzarətinə açıq olması onların hüquqi xarakterini müəyyən edən əsas meyarlar kimi çıxış edir. Müqayisəli təhlil göstərir ki, Azərbaycan qanunvericiliyində faktiki xarakterli hərəkətlərə dair normativ tənzimləmə daha açıq şəkildə ifadə olunduğu halda, Alman hüququnda bu institut daha çox məhkəmə təcrübəsi və doktrina vasitəsilə inkişaf etdirilmişdir. Nəticə etibarilə, öhdəliyin icrası haqqında iddia faktiki xarakterli hərəkətlərin həyata keçirilməsi və ya onlardan çəkinilməsi ilə bağlı hüquqların məhkəmə müdafiəsinin mühüm vasitəsi kimi çıxış edir. Bu iddia növü inzibati orqanların yalnız hüquqi aktları ilə deyil, həm də faktiki fəaliyyəti ilə bağlı məsuliyyətini təmin edir və hüquqi dövlət prinsipinin reallaşdırılmasına xidmət edir. Tədqiqatın nəticələrinə əsasən, faktiki xarakterli hərəkətlərin hüquqi tənzimlənməsinin daha da dəqiqləşdirilməsi, onların inzibati aktlardan fərqləndirilmə meyarlarının normativ səviyyədə konkretləşdirilməsi və məhkəmə müdafiə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədəuyğun hesab olunur.

Anahtar Kelimələr: öhdəliyin icrası haqqında iddia, faktiki xarakterli hərəkətlər, inzibati fəaliyyətin formaları, müqayisəli hüquq, Alman inzibati hüququ, inzibati akt, məhkəmə müdafiəsi, maddi nəticə.

* Doktor Öğrencisi, Azərbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi Akademisi, mammadlilala25@gmail.com

** Dr., Azərbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi Akademisi, hakimbey77@hotmail.com

COMPARATIVE ANALYSIS OF GERMAN AND AZERBAIJANI LAW ON ACTUAL ADMINISTRATIVE ACTIONS AS THE SUBJECT MATTER OF THE GENERAL ACTION FOR PERFORMANCE

Abstract

The primary objective of this research, titled “Comparative Analysis of German and Azerbaijani Law on Actual Administrative Actions as the Subject Matter of the General Action for Performance” is to define the legal nature of actual administrative actions which serve as the subject matter of the general action for performance within administrative litigation, and to conduct a comparative analysis of their regulation in the legal systems of Germany and Azerbaijan. The study examines the criteria for distinguishing actual administrative actions from administrative acts, their legal consequences, and the specific characteristics of judicial remedies available against such conduct. The methodology utilizes the comparative legal method, systemic analysis, and normative-legal approaches. The fundamental principles of German administrative court law are contrasted with the administrative procedural legislation of the Republic of Azerbaijan, analyzing the characteristics of actual administrative activities and the issues surrounding their practical application. The findings of the study establish that actual administrative actions constitute an independent form of administrative activity, where their primary distinguishing feature is the intent to produce material results rather than immediate legal effects. Furthermore, the execution of these actions within the framework of public law, their subjection to the principle of legality, and their susceptibility to judicial review serve as the core criteria defining their legal character. The comparative analysis demonstrates that while the normative regulation of actual administrative actions is more explicitly articulated in Azerbaijani legislation, this institution has been developed more extensively through judicial precedent and legal doctrine within German law. In conclusion, the general action for performance acts as a vital instrument for the judicial protection of rights regarding the execution of, or the abstention from, actual administrative actions. This category of action ensures the accountability of administrative authorities not only for their formal legal acts but also for their factual conduct, thereby serving the realization of the principle of the rule of law. Based on the research findings, it is considered appropriate to further refine the legal regulation of actual administrative actions, specifically by codifying the criteria for their distinction from administrative acts at a normative level and enhancing the mechanisms for judicial protection.

Keywords: General action for performance, actual administrative actions, forms of administrative activity, comparative law, German administrative law, administrative act, judicial protection, material result.

AZERBAYCAN’DA HALVETÎ GELENEĞİN TEŞEKKÜLÜ SÜRECİ VE MANEVÎ MİRASI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Öncel Demirdaş*

Özet

Bu tebliğ, Azerbaycan tasavvuf tarihinde önemli bir yere sahip olan Halvetiyye geleneğinin teşekkül sürecini ve bu sürecin oluşturduğu manevî mirası incelemeyi amaçlamaktadır. Halvetiyye, XIV. asrın ikinci yarısında Aral Gölü’nün güneyinde Türklerin yaşadığı Hârizm bölgesinde, irşat ve nefis terbiyesi usulü olarak ilk dönemden beri tatbik edilen “halvet” uygulamasının sistemleştirilmesi ve tasavvuf eğitiminin temel esaslarından biri haline getirilmesi neticesinde teşekkül etmiştir. Bu geleneğin bir tarikat hüviyeti kazanmasında etkileri olan ekolün kurucusu olarak Ömer el-Halvetî’nin (ö.800/1397) ve tarikatın “ikinci pîr”i kabul edilen Yahyâ-yı Şîrvânî’nin (ö.870/1466) hayatı ve tasavvuf anlayışları ele alınacaktır. XV. yüzyılda Şirvan bölgesinde faaliyet gösteren Şîrvânî, Halvetiliğin kurumsallaşmasında ve sistematik bir tasavvufî yapı hâline gelmesinde merkezi bir rol oynamıştır. Onun irşad faaliyetleri, yetiştirdiği halifeler ve kaleme aldığı eserler aracılığıyla Halvetilik, yalnızca Azerbaycan coğrafyasında değil, Anadolu ve Balkanlar’a uzanan geniş bir etki alanı kazanmıştır. Tebliğde, özellikle “ikinci pîr” Şîrvânî’nin tasavvuf anlayışı; zühd, riyâzet, halvet ve zikir pratikleri değerlendirilerek Halvetî öğretinin temel dinamikleri ortaya konulacaktır. Yine Şîrvânî’nin düşüncesinde bağlamında Halvetilikte şekillenen insan-ı kâmil tasavvuru ve vahdet anlayışının, bölgenin dinî ve kültürel dokusuna nasıl nüfuz ettiği analiz edilecektir. Şîrvânî sonrası dönemde Halvetiliğin geçirdiği dönüşüm de değerlendirilecektir. Bu bağlamda, Halvetî geleneğinin Azerbaycan’da sadece bir tarikat yapısı değil, aynı zamanda sosyal dayanışmayı, ahlâkî olgunlaşmayı ve kültürel sürekliliği besleyen bir irfan mektebi olduğu vurgulanacaktır. Sonuç olarak bu tebliğ, Halvetî geleneğinin temsil ettiği tasavvufî mirasın, Türk dünyasında ortak bir manevî dilin ve kültürel hafızanın inşasındaki rolünü ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Halvetiyye, Yahyâ-yı Şîrvânî, Tasavvuf, İnsan-ı kâmil, Zikir, Halvet.

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, onceldemirtas@gmail.com

A STUDY ON THE FORMATION PROCESS AND SPIRITUAL LEGACY OF THE KHALWATI TRADITION IN AZERBAIJAN

Abstract

This paper aims to examine the formative process of the Khalwatiyya (Halvetiyye) tradition, which occupies a significant place in the history of Sufism in Azerbaijan, as well as the spiritual legacy it has produced. The Khalwatiyya emerged in the second half of the fourteenth century in the Khwarazm region, located to the south of the Aral Sea and inhabited predominantly by Turks. Its formation was the result of the systematization of the practice of khalwa (spiritual retreat), which had been employed since the early periods of Sufism as a method of spiritual guidance (irshad) and discipline of the self (nafs), and its establishment as one of the fundamental principles of Sufi training. The paper discusses the lives and Sufi perspectives of ‘Umar al-Khalwati (d. 800/1397), regarded as the founder of the order, and Yahyā al-Shirvānī (d. 870/1466), who is accepted as the “second master” (pīr) of the Khalwatiyya and who played a decisive role in its institutionalization. Active in the Shirvan region during the fifteenth century, al-Shirvānī contributed significantly to the transformation of the Khalwatiyya into a systematic and organized Sufi structure. Through his activities of spiritual guidance, the disciples he trained, and the works he authored, the Khalwatiyya extended its influence beyond Azerbaijan to Anatolia and the Balkans. In this study, particular attention is given to the Sufi thought of al-Shirvānī as the “second pīr,” focusing on the core practices of asceticism (zuhd), spiritual discipline (riyāḍa), retreat (khalwa), and remembrance (dhikr), in order to elucidate the fundamental dynamics of Khalwati teaching. Furthermore, the paper analyzes how the concepts of the insān al-kāmil (perfect human) and the understanding of unity (waḥda), as shaped within the Khalwati framework and articulated in al-Shirvānī’s thought, permeated the religious and cultural fabric of the region. The transformation of the Khalwatiyya in the post-Shirvānī period is also evaluated. In this context, the study emphasizes that the Khalwati tradition in Azerbaijan functioned not merely as a Sufi order, but also as a school of spiritual wisdom that fostered social solidarity, moral refinement, and cultural continuity. Ultimately, this paper seeks to demonstrate the role of the Khalwati tradition in constructing a shared spiritual language and cultural memory across the Turkic world.

Keywords: Khalwatiyya, Yahyā al-Shirvānī, Sufism, Insān al-kāmil (Perfect Human), Dhikr, Khalwa.

FUZÛLÎ DÎVÂNÎ'NDA SUSMA GÖSTERGELERİ VE SESSİZLİĞİN SÖYLEMİ

Nilüfer Karadavut*

Özet

Klasik Türk edebiyatı alanında Fuzûlî üzerine yapılmış pek çok araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmaların önemli bir bölümü şairin aşk anlayışı, şiirlerin tasavvufi muhtevası, şiir dili ve mazmun dünyası etrafında şekillenmektedir. Bununla birlikte mevcut literatürde lirik aşk şairi olarak bilinen Fuzûlî'nin şiirlerinde “bî-zebân”, “lâl” “râz” ve “nihân” gibi kavramlarla ifade edilen ve sözün sınırına ulaşıldığı anda ortaya çıkan susma hâli, bugüne kadar ele alınmamıştır. Fuzûlî'nin şiirinde yer alan susma göstergeleri yalnızca söz varlığına ait unsurlar değil, aynı zamanda şiirin semantik ve yapısal örgüsünü kuran, anlamı yoğunlaştıran ve görürünür kılan özgül bir ifade biçimi olarak değerlendirilebilir. Şair, aşkı ve tasavvufi tecrübeyi çoğu zaman dil aracılığıyla ifade etmeye çalışmakta; ancak sözün imkânları tükendiğinde, anlamı suskunluk, âh, gözyaşı ve içe kapanma üzerinden kurmaktadır. Böylece şiirde söylenen kadar söylenemeyen de anlam üretici hâle gelmektedir. Modern sessizlik kuramları da susmanın bağımsız ve anlam üreten bir söylem biçimi olduğunu vurgulamaktadır. Bu söylem alanında susma, bir yandan âşğın sevgili karşısındaki aczini ve dilin yetersizliğini gösterirken, diğer yandan hakikatin açıklanmak yerine saklanması gerektiği düşüncesini yansıtmaktadır. Bu çalışma, Fuzûlî'nin Türkçe Dîvânı'nda susma ve sessizlikle ilişkili kavramların kullanımını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel problemi, şairin şiirinde susmanın hangi bağlamlarda ortaya çıktığı ve hangi poetik işlevleri üstlendiğidir. Bu doğrultuda “hâmûş”, “bî-zebân”, “lâl”, “nihân” ve “râz” gibi kavramlar taranacak; bunların aşk, ayrılık, tasavvufi tecrübe, sır saklama ve dilin yetersizliği bağlamlarında hangi anlam katmanlarıyla ve hangi poetik işlevlerle kullanıldığı ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, Fuzûlî, Dîvân, susma, söylem

* Öğr. Gör. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, niluferkaradavut@gmail.com

INDICATORS OF SILENCE AND THE DISCOURSE OF SILENCE IN FUZÛLÎ'S DÎVÂN

Abstract

In the field of Classical Turkish literature, numerous studies have been conducted on Fuzûlî. A significant portion of these studies is shaped around the poet's understanding of love, the mystical content of his poems, his poetic language, and his world of metaphors. However, in the existing literature, the state of silence—expressed through concepts such as “bî-zebân” (speechless), “lâl” (mute), “râz” (secret) and “nihân” (hidden) in the poems of Fuzûlî, who is widely known as a lyrical poet of love—which emerges the moment the limits of words are reached, has not been addressed to date. The indicators of silence present in Fuzûlî's poetry can be evaluated not merely as elements of vocabulary, but as a specific mode of expression that constructs the semantic and structural fabric of the poem, intensifying and manifesting meaning. The poet often attempts to express love and mystical experience through language; however, when the possibilities of words are exhausted, he constructs meaning through silence, sighs, tears, and introspection. Thus, in his poetry, what remains unsaid becomes as meaning-producing as what is said. Modern theories of silence also emphasize that silence is an independent and meaning-producing form of discourse. Within this field of discourse, silence demonstrates the lover's impotence before the beloved and the inadequacy of language on the one hand, while reflecting the idea that truth should be concealed rather than revealed on the other. This study aims to examine the use of concepts related to silence and muteness in Fuzûlî's Turkish Dîvân. The main problem of the study is to determine the contexts in which silence emerges in the poet's poetry and the poetic functions it assumes. Accordingly, concepts such as “hâmûş” (silent), “bî-zebân” (speechless), “lâl” (mute), “nihân” (hidden), and “râz” (secret) will be scanned; and the semantic layers and poetic functions with which they are used in the contexts of love, separation, mystical experience, keeping secrets, and the inadequacy of language will be revealed.

Keywords: Classical Turkish literature, Fuzûlî, Dîvân, silence, discourse

OĞUZ GRUPU TÜRK DİLLƏRİNDƏ YALANÇI EKVİVALENT FEİLLƏR

Gulnisa Samedova*

Özet

Bu məqalədə Oğuz qrupu türk dillərində yalançı ekvivalent feillərin müqayisəli təhlili aparılmışdır. Araşdırma nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, eyni dil ailəsinə mənsub olan Azərbaycan, Türkiyə türkcəsi, türkmən və qaqauz dillərində formaca oxşar olan bəzi feillər zamanla fərqli semantik mənə qazanmışdır. Bu isə dillərarası ünsiyyət və tərcümə prosesində müəyyən çətinliklər yaradır. Məqalədə yalançı ekvivalentlərin yaranma səbəbləri kimi tarixi inkişaf, coğrafi ayrılıq və mədəni təsirlər göstərilmiş, konkret dil nümunələri əsasında bu feillərin semantik fərqləri izah edilmişdir. Eyni zamanda, bu cür leksik vahidlərin dil öyrənilməsi və tərcümə sahəsində nəzərə alınmasının vacibliyi vurğulanmışdır. Bundan əlavə, yalançı ekvivalent feillərin sistemləşdirilməsi və təsnifatı məsələsinə də toxunulmuş, onların müxtəlif semantik qruplar üzrə öyrənilməsinin əhəmiyyəti qeyd edilmişdir. Bu vahidlərin düzgün qavranılması və kontekstdə istifadəsi dil daşıyıcıları arasında anlaşmanın daha da dəqiqləşməsinə xidmət edir. Araşdırma həm nəzəri, həm də praktik baxımdan əhəmiyyət kəsb edir. Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, yalançı ekvivalent feillərin sistemli şəkildə öyrənilməsi Oğuz qrupu türk dilləri arasında daha dəqiq və effektiv kommunikasiya üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır və gələcək tədqiqatlar üçün geniş perspektivlər açır.

Anahtar Kelimələr: Tərcüməçinin yalançı dostları, yalançı ekvivalent, dillərarası omonim, transomonim.

* Arş. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, usubova1992@gmail.com

FALSE EQUIVALENT VERBS IN THE OGHUZ GROUP OF TURKIC LANGUAGES

Abstract

This article offers a comparative analysis of false equivalent verbs in the Oghuz group of Turkic languages. The findings indicate that in Azerbaijani, Turkish, Turkmen, and Gagauz—languages belonging to the same language family—certain formally similar verbs have undergone semantic divergence over time. This phenomenon gives rise to challenges in interlingual communication and translation practices. The study identifies historical development, geographical separation, and cultural influences as the primary factors underlying the emergence of false equivalents. Drawing on specific linguistic examples, it elucidates the semantic distinctions among these verbs. Furthermore, the article underscores the necessity of accounting for such lexical units in both language acquisition and translation studies. In addition, the paper addresses the issues of systematization and classification of false equivalent verbs, emphasizing the importance of examining them within distinct semantic categories. A clear understanding and contextually appropriate use of these units contribute to greater precision in communication among speakers. The research holds both theoretical and practical significance. The results demonstrate that a systematic investigation of false equivalent verbs plays a crucial role in fostering more accurate and effective communication among the Oghuz group of Turkic languages and provides a solid foundation for future scholarly inquiry.

Keywords: False friends (of a translator), false equivalent, interlingual homonym, transonym

VAKFİYELERDE KUR'ÂN ÂYETLERİNİN İKTİBASLARI: USUL VE PROBLEMLER

Dilek Uysal*

Özet

Arşiv kaynakları arasında önemli bir yer tutan vakfiyeler, yalnızca hukuki ve tarihi bir belge olma niteliğiyle sınırlı kalmayıp şehrin mekânsal yapısına, toplumsal ilişkilerine ve dini-kültürel zihniyetine dair önemli veriler sunmaktadır. Vakfiyelerin yapısal olarak dinî referanslarla inşa edilmiş metinler olmasından hareketle Kur'ân âyetlerine, malını bağışlamanın faziletine dair hadis-i şeriflere, vakfın caizliği hakkında mezhep imamlarının görüşlerine yer verilmektedir. Vakfiyeler, kadı onayından geçmiş ve şahitler huzurunda düzenlenmiş hukukî belgeler olmalarına rağmen, yazma nüshalarda müellif, müstensih veya kâtip kaynaklı olarak âyetlerin Kur'ân'daki lafzıyla çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Ancak burada asıl dikkat çekilmesi gereken husus, söz konusu farklılıkların metin neşirlerinde nasıl değerlendirileceği ve hangi yöntemle dipnotlarda gösterileceği meselesidir. Bu çalışmada, model teşkil edebilecek yedi vakfiye üzerinden inceleme yapılmıştır. Bu yedi vakfiyede yer alan âyet iktibasları tespit edilerek Kur'ân-ı Kerim ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Ardından vakfiye metinlerinde değiştirilmiş olduğu belirlenen âyet-i kerîmeler benzer nitelikleri doğrultusunda tasnif edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, metin neşirlerinde uygulanabilecek standartlaştırma yöntemlerinin mahiyeti örnekler üzerinden ortaya konulmuştur. Böylece metin neşirlerinde birlik ve tutarlılığın sağlanmasına katkıda bulunmak için ortak bir usulün oluşturulmasına zemin hazırlamak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, Âyet, Vakfiye, Metin Neşri, Metodoloji

* Doktora Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, uysaldiilek@gmail.com

QUR'ANIC QUOTATIONS IN WAQF DEEDS: METHODS AND PROBLEMS

Abstract

Waqf deeds, which hold a significant place among archival sources, are not limited to their status as legal and historical documents; they also provide important insights into the city's spatial structure, social relations, and religious-cultural mindset. Given that vakfiyes are texts structurally built upon religious references, they include verses from the Qur'an, hadiths regarding the virtue of donating one's property, and the opinions of the imams of the various schools of Islamic jurisprudence on the permissibility of endowments. Although waqf deeds are legal documents that have been approved by a qadi and drawn up in the presence of witnesses, the manuscript copies contain various discrepancies from the exact wording of the verses in the Qur'an, stemming from the author, the copyist, or the scribe. However, the main point to note here is the question of how these differences should be evaluated in published editions of the text and by what method they should be indicated in footnotes. In this study, an analysis was conducted based on seven waqfiyyas that could serve as models. The quotations from the Qur'an found in these seven waqfiyyas were identified and evaluated in comparison with the Qur'an itself. Subsequently, the verses identified as erroneous were classified according to their similar characteristics. Based on the data obtained, the nature of standardization methods that can be applied in textual editions was demonstrated using examples. Thus, consistency and coherence in textual editions.

Keywords: Qur'an, Verse, Waqf Deed, Critical edition, Methodology

POSTKOLONYALİZM SONRASI KİMLİK: KAHARLI ALTAY'DA TARİHSEL HAFIZA VE DİRENİŞ

Mürsade Meryem Kılıç*

Özet

Postkolonyal kuram, uzun süre Batı Avrupa'nın denizaşırı sömürgecilik pratikleri etrafında şekillenmiş, bu nedenle Rus İmparatorluğu ve Sovyetler Birliği'nin Türkistan coğrafyasında kurduğu tahakküm ilişkileri çoğu zaman göz ardı edilmiştir. Bununla beraber 19. yüzyıldan itibaren başlayan Rus yayılcılığı ve devamında kurumsallaşan Sovyet yönetimi; dil, eğitim ve kültür politikaları üzerinden işleyen sistematik bir "içsel kolonizasyon" süreci üretmiştir. Bu süreç, yalnızca siyasal ve ekonomik bir hâkimiyet kurmakla kalmamış aynı zamanda yerli toplulukların zihinsel dünyasını dönüştürmeye yönelmiştir. Bu nedenle Türk dünyası bağlamında kolonyaliteyi, Batı merkezli modellerin ötesine taşıyarak Ruslaştırma ve asimilasyon politikalarını merkeze alan bir perspektifle ele almak, postkolonyal tartışmaları genişleten bir imkân sunar. Bu kuramsal zemin üzerinde Jaksılık Samiyatı'nın Kaharlı Altay romanı, Doğu Türkistan Kazaklarının kolonyal deneyimini, "tarihsel hafıza" ve "direniş" üzerinden yeniden kuran bir anlatı olarak belirir. Osman Batur etrafında şekillenen direniş, yalnızca askerî bir mücadele değil; mekânın, dilin ve kültürel pratiklerin korunmasıyla iç içe geçen çok katmanlı bir varoluş mücadelesi olarak temsil edilir. Altay Dağları'nın bir hafıza mekânına dönüşmesi, sözlü kültürün ve ritüellerin anlatıya dâhil edilmesi, kolektif kimliğin sürekliliğini sağlayan unsurlar olarak öne çıkar. Bu bağlamda roman, bir yandan kolonyal tahakkümün ürettiği yabancılaşma ve melezleşme süreçlerini tartışmaya açarken diğer yandan bu süreçlere karşı geliştirilen kültürel direniş biçimlerini, edebî düzlemde yeniden üretir. Anlatının yüzeyinde yer alan kahramanlık söylemi, alt katmanlarda "korku", "kayıp" ve "gündelik direniş" pratikleriyle ifade edilir. Bu çerçevede roman yalnızca estetik bir alan olarak değil, aynı zamanda kolonyal hafızanın yeniden yazıldığı ve kimliğin müzakere edildiği bir düşünme zemini olarak belirir. Rus/Sovyet kolonyalizminin Türkistan'daki tarihsel sürekliliğini edebî temsil üzerinden tartışmaya açarak, postkolonyal kuramın coğrafi sınırlarını genişletir. Bellek, mekân, dil ve kültür arasındaki ilişkileri direniş bağlamında yeniden düşünmeye imkân tanır.

Anahtar Kelimeler: Postkolonyalizm, Kimlik, Kaharlı Altay, Tarihsel Hafıza, Direniş

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, m.meryemkili@gmail.com

THE IDENTITY AFTER POSTCOLONIALISM: HISTORICAL MEMORY AND RESISTANCE IN KAHARLI ALTAY

Abstract

Postcolonial theory has been mostly shaped around the overseas colonial practices of Western Europe for a long time, so, the domination relations established by the Russian Empire and the Soviet Union in the geography of Turkestan have often been ignored. However, Russian expansion starting from the 19th century and later the institutionalized Soviet rule produced a systematic process of “internal colonization” working through language, education and cultural policies. This process did not only establish a political and economic domination, but also aimed to transform the intellectual world of the local communities. For this reason, in the context of the Turkic world, discussing coloniality with a perspective that goes beyond western centered models and takes “Russification” and “assimilation policies” into the center provides a possibility to expand postcolonial debates. On this theoretical ground, the novel Kaharlı Altay by Jaksılık Samiytılı appears as a narrative that reconstructs the colonial experience of East Turkestan Kazakhs through “historical memory” and “resistance.” The resistance which shaped around Osman Batur is not only a military struggle, but it also is represented as a multi layered struggle of existence intertwined with the protection of space, language and cultural practices. The transformation of the Altay Mountains into a place of memory, and the inclusion of oral culture and rituals into the narrative, come forward as elements that ensure the continuity of collective identity. In this sense, the novel, on one hand, opens to discussion the processes of alienation and hybridity produced by colonial domination, and on the other hand, reproduces in a literary level the forms of cultural resistance developed against these processes. The discourse of heroism on the surface of the narrative is expressed in the deeper layers through practices of “fear,” “loss” and “everyday resistance.” In this framework, the novel appears not only as an aesthetic field, but also as a ground of thinking where colonial memory is rewritten and identity is negotiated too. By opening the historical continuity of Russian/Soviet colonialism in Turkestan to discussion through literary representation, it expands the geographical limits of postcolonial theory. It makes possible to rethink the relations between memory, space, language and culture in the context of resistance.

Keywords: Postcolonialism, Identity, Kaharlı Altay, Historical Memory, Resistance

HALİLÎ'NİN FÜRKAT-NÂME'SİNDE MAHALLÎ UNSURLAR

Nebi Coşkun*

Özet

Klasik Türk edebiyatında, kurumsallaşmış klasik estetiğin sınırlarını esneterek sivil hayata, coğrafyaya ve halkın konuşma diline yönelmeyi ifade eden “mahallîleşme” (yerlileşme) eğilimi, divan şiirinin toplumsal gerçeklikle kurduğu en güçlü bağlardan biridir. Bu çalışmanın amacı, 15. yüzyıl şairlerinden Halîlî tarafından kaleme alınan ve literatürde genellikle salt tasavvufi-beşerî bir aşk anlatısı yahut sergüzeşt-nâme olarak değerlendirilen Fûrkat-nâme adlı mesneviyi, mahallîleşme cereyanı bağlamında edebiyat sosyolojisi merkeze alınarak yeniden incelemektir. İnceleme, “Dil” ve “İçerik” bakımından mahallî unsurlar olmak üzere iki temel eksenle yapılandırılmıştır. Dil bağlamında yapılan analizlerde; şairin ağır ve soyut bir dil yerine atasözleri, deyimler, günlük konuşma kalıpları, nidalar ve hatta sokağın öfkesini yansıtan argo (tezyif edici) kelimelere yer verdiği tespit edilmiştir. Halk şiirine özgü “dedim-dedi” (mürâcaa) tekniğinin aruz vezniyle sentezlenerek esere entegre edilmesi, metnin dilsel yerlileşmesinin en somut kanıtı olarak sunulmuştur. İçerik bağlamında ise eserin kurgusal merkezinde efsanevi diyarlar (Kaf Dağı, Maçın vb.) yerine gerçek Osmanlı coğrafyasının (Rûm, İznik, İstanbul) yer aldığı; sevgilinin bir bedesten esnafı (bezzâz) olmasından hareketle anlatının bütününe sivil maddi kültürün (kumaş ve giyim terminolojisinin) hâkim olduğu görülmüştür. Aşkın bir “sataranç” müsabakasına benzetilmesi ve vuslat hayalinin “Kadir Gecesi” inancıyla kültürel bir takvime oturtulması, metnin dönemin toplumsal yaşamıyla kurduğu organik bağı pekiştirmektedir. Sonuç olarak, Halîlî'nin Fûrkat-nâme'si, Klasik Türk şiirinin ahenk, vezin ve nazım şekli gibi yapısal normlarını muhafaza ederken; muhteva ve üslup açısından geleneksel şiir estetiğinin kapılarını İznik ve İstanbul'un sivil sokaklarına açmıştır. Elde edilen bulgular, Halîlî'nin kendi coğrafyasının sesini ve yaşanmışlığını edebiyata aktaran öncü bir sanatkâr olduğunu ve Fûrkat-nâme'nin 15. yüzyıl Osmanlı toplumsal hayatının otobiyografik ve estetik bir panoraması niteliği taşıdığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Halîlî, Fûrkat-nâme, Mahallîleşme, Edebiyat Sosyolojisi, Mesnevi

* Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, coskun.nebi@gmail.com

LOCAL ELEMENTS IN HALÎLÎ'S FÜRKAT-NÂME

Abstract

In Classical Turkish literature, the “mahallileşme” (localization) movement, which represents a shift towards civic life, geography, and the daily spoken language of the public by stretching the boundaries of institutionalized classical aesthetics, is one of the strongest bonds Divan poetry establishes with social reality. The aim of this study is to re-examine the masnavi titled Fûrkat-nâme, written by the 15th-century poet Halîlî and generally evaluated in the literature as a purely mystical-human love narrative or a sergüzeşt-nâme (adventure narrative), within the context of the localization movement by centering on the sociology of literature. The examination is structured on two main axes: local elements in terms of “Language” and “Content”. In the analyses conducted within the context of language, it has been determined that instead of a heavy and abstract vocabulary, the poet included proverbs, idioms, daily speech patterns, interjections, and even slang (derogatory) words reflecting the anger of the street. The integration of the “dedim-dedi” (mürâcaa / dialogue) technique, which is characteristic of folk poetry, into the work by synthesizing it with the aruz (prosody) meter is presented as the most concrete evidence of the linguistic localization of the text. In terms of content, it is observed that real Ottoman geography (Rûm, İznic, Istanbul) is positioned at the fictional center of the work instead of legendary lands (Mount Qaf, Machin, etc.); and since the beloved is a covered bazaar tradesman (bezzâz), civilian material culture (fabric and clothing terminology) dominates the entire narrative. Comparing love to a “chess” match and situating the dream of reunion into a cultural calendar with the belief of the “Night of Power” (Kadir Gecesi) reinforces the organic bond the text establishes with the social life of the period. Consequently, while Halîlî’s Fûrkat-nâme preserves the structural norms of Classical Turkish poetry such as harmony, meter, and verse form, it has opened the doors of traditional poetic aesthetics to the civilian streets of İznic and Istanbul in terms of content and style. The findings reveal that Halîlî is a pioneering artist who transferred the voice and experience of his own geography to literature, and that Fûrkat-nâme serves as an autobiographical and aesthetic panorama of 15th-century Ottoman social life.

Keywords: Classical Turkish Literature, Halîlî, Fûrkat-nâme, Localization, Sociology of Literature, Masnavi

TÜRK DÜNYASININ KÜLTÜREL BELLEĞİ OLARAK DEYİMLER: GÖNÜL DAĞI DİZİSİ ÖRNEĞİNDE TÜRKÇE- ARAPÇA KARŞILAŞTIRMASI

Gülfem Kurt*
Alime Büşra Hamzayev**

Özet

Dil, toplumların tarihsel birikimini, yaşam biçimini ve ortak hafızasını geleceğe aktaran en temel kültürel unsurlardan biridir. Bu bağlamda deyimler, yalnızca kalıplaşmış söz öbekleri değil; aynı zamanda milletlerin düşünce dünyasını, değer yargılarını, mizah anlayışını ve hayat tecrübelerini yansıtan sözlü kültür mirasının önemli taşıyıcılarıdır. Türk dünyasının farklı coğrafyalara yayılan zengin dil mirası içerisinde deyimler, ortak kültürel belleğin izlerini günümüze taşıyan önemli yapılardan biri olarak öne çıkmaktadır. Anadolu sahasında kullanılan pek çok deyim, çeşitli Türk lehçelerinde benzer anlam alanlarıyla yaşamaya devam etmekte; bu durum Türk dünyasının dilsel ve kültürel sürekliliğini göstermektedir. Bu çalışmada, çağdaş Türk kültürünü ve Anadolu insanının yaşam tarzını yansıtan Gönül Dağı dizisinde yer alan deyimler incelenmiş; söz konusu deyimlerin Arapçadaki karşılıkları dilbilimsel ve çeviribilimsel açıdan değerlendirilmiştir. Araştırmanın temel amacı, deyimlerin kültürel bellek işlevini ortaya koymak ve Türkçeden Arapçaya aktarım sürecinde karşılaşılan anlam, yapı ve kültür odaklı sorunları tespit etmektir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada, dizinin belirli bölümlerinden seçilen deyimler sınıflandırılmış; bunların Arapçaya nasıl aktarıldığı analiz edilmiştir. İnceleme sonucunda, evrensel insan deneyimlerine dayanan bazı deyimlerin Arapçada yakın karşılıklarla ifade edilebildiği; ancak yerel yaşam biçimi, Anadolu folkloru ve kültüre özgü çağrışımlar içeren deyimlerde açıklayıcı çeviri ya da anlam aktarımı yöntemlerinin daha sık tercih edildiği görülmüştür. Bununla birlikte bazı örneklerde deyimsel yapının korunamadığı ve ifadenin düz anlam düzeyine indirgenildiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, deyimlerin Türk dünyasının ortak kültürel hafızasını yansıtan önemli dil unsurları olduğunu ortaya koymakta; çağdaş medya ürünleri aracılığıyla bu mirasın uluslararası alana taşındığını göstermektedir. Ayrıca Türkçe-Arapça çeviri ekseninde yapılan bu inceleme, Türk dünyası dil araştırmalarına, kültür aktarımı çalışmalarına ve görsel-işitsel çeviri alanına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk dünyası, deyimler, kültürel bellek, Gönül Dağı, Türkçe-Arapça çeviri

* Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, gulfem.kurt@hvbv.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

IDIOMS AS THE CULTURAL MEMORY OF THE TURKIC WORLD: A TURKISH-ARABIC COMPARISON IN THE CONTEXT OF THE TV SERIES GÖNÜL DAĞI

Abstract

Language is one of the most fundamental cultural elements that transmit the historical accumulation, lifestyle, and collective memory of societies to the future. In this context, idioms are not merely stereotyped phrases; they are significant carriers of oral cultural heritage reflecting a nation's thought processes, value judgments, sense of humor, and life experiences. Within the rich linguistic heritage of the Turkic world spreading across different geographies, idioms stand out as vital structures carrying the traces of a shared cultural memory. Many idioms used in the Anatolian region continue to exist in various Turkic dialects with similar semantic fields, demonstrating the linguistic and cultural continuity of the Turkic world. In this study, the idioms featured in the TV series *Gönül Dağı*, which reflects contemporary Turkish culture and the lifestyle of Anatolian people, were examined; the Arabic equivalents of these idioms were evaluated from linguistic and translation perspectives. The primary objective of the research is to reveal the cultural memory function of idioms and to identify the semantic, structural, and culture-oriented problems encountered during the transfer process from Turkish to Arabic. In this study, which adopts a qualitative research method, idioms selected from specific episodes of the series were categorized and their translation into Arabic was analyzed. As a result of the analysis, it was observed that some idioms based on universal human experiences could be expressed with close equivalents in Arabic; however, for idioms containing local lifestyles, Anatolian folklore, and culture-specific connotations, explanatory translation or semantic transfer methods were more frequently preferred. Additionally, it was found that in some instances, the idiomatic structure could not be preserved, and the expression was reduced to a literal meaning. Consequently, this study demonstrates that idioms are crucial linguistic elements reflecting the shared cultural memory of the Turkic world and shows that this heritage is carried into the international arena through contemporary media products. Furthermore, this analysis conducted on the Turkish-Arabic translation axis aims to contribute to Turkic language studies, cultural transfer research, and the field of audiovisual translation.

Keywords: Turkic world, idioms, cultural memory, *Gönül Dağı*, Turkish-Arabic translation

BÜROKRATİK DEVLETEN POST-BÜROKRATİK YÖNETİŞİME: TÜRKİYE’DE İDARİ DÖNÜŞÜMÜN SİYASET SOSYOLOJİSİ

Talha Turhan*

Mesut Arslan**

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de kamu yönetiminin Weberyen bürokratik devlet modelinden post-bürokratik yönetişim anlayışına geçişini siyaset sosyolojisi perspektifinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türk bürokrasisinin Osmanlı kul sisteminden başlayarak tek parti döneminin “bürokratik altın çağı”na ve 1980 sonrasının neoliberal dönüşümüne uzanan tarihsel seyri, güç ilişkileri, meşruiyet krizleri ve siyasal iktidar-bürokrasi gerilimi ekseninde incelenmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; dönemin akademik literatürü, tezler, raporlar ve birincil kaynakların sistematik analizi ile tarihsel-karşılaştırmalı yaklaşım bir arada kullanılmıştır. Bulgular, Türk bürokrasisinin kendine özgü bir dönüşüm çizgisi izlediğini ortaya koymaktadır. Osmanlı’dan devralınan patrimonyalist yönetim kültürü ile Cumhuriyet’in Weberyen rasyonelleşme çabası arasındaki gerilim hiçbir zaman tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır. 1980 sonrasında ise uluslararası aktörlerin (IMF, Dünya Bankası, AB) yönlendirmesiyle başlayan neoliberal reform süreci, bürokratik yapıyı köklü biçimde dönüştürmüş; üst kurullar, fon sistemi ve proje bazlı kamu yönetimi anlayışı geleneksel bürokratik kurumların yerini almaya başlamıştır. Ancak bu dönüşüm, demokratik hesap verebilirlik mekanizmalarını güçlendirmek yerine “gölge bürokrasi” niteliğinde yeni iktidar odakları üretmiştir. Dolayısıyla Türkiye’de, post-bürokratik yönetişim söylemi, devlet aygıtının toplumsallaştırılması yerine piyasa aktörleri lehine yeniden düzenlenmesine zemin hazırlamıştır. Çalışma, demokratik denetimi gerçek anlamda güçlendirecek bir idari reform için siyaset sosyolojisi temelli bütünlük bir yaklaşımın zorunlu olduğunu öne sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyaset sosyolojisi, bürokratik dönüşüm, Weberyen bürokrasi, neoliberal reform, post-bürokrasi, yönetişim

* Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, talhaturhan@erciyes.edu.tr

** Araş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji, arslanmesut@aybu.edu.tr

FROM BUREAUCRATIC STATE TO POST-BUREAUCRATIC GOVERNANCE: THE POLITICAL SOCIOLOGY OF ADMINISTRATIVE TRANSFORMATION IN TURKEY

Abstract

This study aims to analyze Turkey's transition from the Weberian bureaucratic state model to post-bureaucratic governance through the lens of political sociology. The historical trajectory of Turkish bureaucracy — from the Ottoman kul system through the single-party era's "bureaucratic golden age" to the neoliberal transformation of the post-1980 period — is examined along the axes of power relations, legitimacy crises, and the tension between political authority and bureaucracy. The study adopts a qualitative research methodology, combining systematic analysis of academic literature, theses, reports, and primary sources with a historical-comparative approach. The findings reveal that Turkish bureaucracy has followed a distinctive transformation path. The tension between the patrimonialist administrative culture inherited from the Ottoman Empire and the Weberian rationalization project of the Republic was never fully resolved. After 1980, the neoliberal reform process driven by international actors (IMF, World Bank, EU) fundamentally restructured bureaucratic arrangements; regulatory agencies, fund systems, and project-based public administration gradually displaced traditional bureaucratic institutions. However, rather than strengthening democratic accountability mechanisms, this transformation has produced new centers of power resembling a "shadow bureaucracy." The study concludes that the post-bureaucratic governance discourse in Turkey has served less to socialize state power than to reorganize it in favor of market actors. It argues that a politically sociology-grounded, integrated approach is essential for any administrative reform genuinely aimed at reinforcing democratic oversight.

Keywords: Political sociology, bureaucratic transformation, Weberian bureaucracy, neoliberal reform, post-bureaucracy, governance.

TÜRKİYE’DE KAMU KÜLTÜR MERKEZLERİNİN SERÜVENİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR VAKA ANALİZİ

Hüsameddin Mehmet Tüzün*

Özet

Modernleşme süreciyle birlikte kültür, devletlerin stratejik politikalar geliştirdiği ve kamusal hizmet sunduğu temel alanlardan birine dönüşmüştür. Modern toplum yapısında ‘serbest zaman’ kavramının yükselişi, kültür-sanat faaliyetlerini kamusal bir ihtiyaç haline getirmiş; bu durum modern devletlerin nüfus niteliğini artırma hedeflerinde kültür politikalarını merkezi bir araç kılmıştır. “Türkiye’de modern kültür-sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik kamusal arz ve mekân üretim süreçleri, ilk kez 1932’de Halk Evleri ile kurumsallaşmıştır. Bilhassa 1970’li yıllardan itibaren kültür sanat mekânı ihtiyacı doğrultusunda kamu yatırımı olarak kültür merkezlerinin inşa edilmesi süreci başlamıştır. Başlangıçta tiyatro, opera ve bale gibi sahne sanatları, müze, kütüphane ve atölye gibi farklı fonksiyonları aynı çatıda buluşturan çok amaçlı yapılar olarak tasarlanan bu merkezler; zamanla gelişen sektörel ihtisaslaşma ve bazı fonksiyonlar için müstakil bina inşa edilmesiyle değişen proje yaklaşımları neticesinde bir dönüşüme uğramıştır.” Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 1980 sonrası dönemde kamu yatırımıyla inşa edilen kültür merkezlerinin mimari tasarımı, işlevsel kullanımı, yönetim biçimi ve gerçekleştirilen kültürel faaliyetler bakımından durum analizinin yapılmasıdır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubunun belirlenmesinde, Türkiye’deki kültür merkezlerinin heterojen yapısını temsil edebilmek amacıyla amaçlı kotalı örnekleme yöntemine gidilmiştir. Bu kapsamda; merkezlerin fiziksel altyapısını temsil eden ‘yapım yılı’, hizmet ölçeğini yansıtan ‘koltuk kapasitesi’ ve erişilebilirlik boyutunu vurgulayan ‘lokasyon (il/ilçe merkezi)’ temel kotalar olarak belirlenmiştir. Araştırmaya dahil edilen 10 kültür merkezi derinlemesine incelenmiştir. 2021-2023 yılları arasındaki faaliyet verimlilikleri kamu kaynaklarının etkin kullanımı perspektifiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; kültür merkezlerinin mimari tasarım, kapasite yönetimi ve işletme modelleri açısından yeniden planlanarak en verimli hale getirilmesinin, kamu kaynaklarının etkin kullanımına doğrudan katkı sağlayacağı saptanmıştır. Bu tür bir yapısal dönüşümün; kültürel katılımın artırılması, millî kültürün korunarak gelecek nesillere aktarılması ve kültür-sanat üretiminin teşviki noktalarında stratejik kazanımlar sunacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür Politikaları, Kamu Yatırımları, Kültür Merkezleri, Milli Kültür, Vaka Çalışması

* Dr., T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, hmehmettuzun@gmail.com

THE JOURNEY OF PUBLIC CULTURAL CENTERS IN TÜRKİYE: A COMPARATIVE CASE STUDY

Abstract

With the process of modernization, culture has transformed into one of the fundamental areas where states develop strategic policies and provide public services. The rise of the concept of ‘leisure time’ in modern social structures has rendered cultural and artistic activities a public necessity; this situation has positioned culture policies as a central tool for modern states aiming to enhance the qualitative development of the populations. In Türkiye, the institutionalization of public supply and spatial production processes aimed at disseminating modern cultural and artistic activities first emerged with the Halk Evleri (People’s Houses) in 1932. Particularly from the 1970s onwards, the process of constructing cultural centers as public investments began in response to the need for cultural venues. Originally designed as multi-purpose structures housing diverse functions—such as performing arts, museums, libraries, and workshops—under one roof, these centers have undergone a transformation over time. This journey, shaped by sectoral specialization and evolving project approaches that favored independent buildings for specific functions, reflects the changing landscape of cultural infrastructure. The aim of this study is to conduct a situation analysis of public-funded cultural centers built in the post-1980 period in Türkiye, focusing on their architectural design, functional utilization, management models, and conducted cultural activities. The research employs the case study method, one of the qualitative research designs. To represent the heterogeneous structure of cultural centers in Türkiye, a purposive quota sampling method was utilized in determining the sample group. In this context, ‘year of construction’, ‘seating capacity’, and ‘location (provincial/district center)’ were established as primary quotas. Ten cultural centers included in the study were examined in depth. Their activity efficiencies between 2021 and 2023 were analyzed from the perspective of effective utilization of public resources. The research findings suggest that re-planning cultural centers in terms of architectural design, capacity management, and business models to maximize efficiency will contribute directly to the effective use of public resources. It is evaluated that such a structural transformation will offer strategic gains in increasing cultural participation, preserving and transmitting national culture to future generations, and encouraging cultural and artistic production.

Keywords: Cultural Policies, Public Investments, Cultural Centers, National Culture, Case Study

ƏNƏNƏDƏN MÜASİRLİYƏ AİLƏ MODELİ: AZƏRBAYCAN KONTEKSTİNDƏ GENDER ROLLARININ TRANSFORMASIYASI VƏ MƏDƏNİ DAVAMLILIQ

Agil Asadov*
Zahra Gasimzade**

Özet

Bu tədqiqat ailə institutunun zaman və məkan daxilində keçdiyi transformasiyanı, xüsusilə ənənəvi (geniş) ailə modelindən nüvə (sadə) ailə modelinə keçid kontekstində təhlil edir. Şərq cəmiyyətlərində formalaşmış ailə modeli tarixən yalnız sosial birlik deyil, həm də mənəvi dəyərlərin, davranış normalarının və mədəni yaddaşın qorunduğu əsas mühit kimi çıxış etmişdir. Bu struktur daxilində qadın və kişi rolları qarşıdurma deyil, qarşılıqlı tamamlayıcılıq prinsipi əsasında qurularaq ailənin daxili tarazlığını təmin etmişdir. Müasir dövrdə urbanizasiya, iqtisadi dəyişikliklər və qloballaşma prosesləri nəticəsində ailə modeli daha kiçik və fərdiyyətçi formaya doğru istiqamətlənmişdir. Qərb cəmiyyətlərində bu dəyişiklik daha erkən və sistemli şəkildə baş vermiş, fərdi azadlıq və şəxsi inkişaf ön plana çıxmışdır. Şərq cəmiyyətlərində isə bu proses daha selektiv xarakter daşıyır; ənənəvi dəyərlər qorunmaqla yanaşı, yeni sosial reallıqlara uyğunlaşma müşahidə olunur. Bu baxımdan, Şərq və Qərb ailə modelləri arasında fərqlər qarşıdurma kimi deyil, müxtəlif tarixi təcrübələrin və mədəni prioritetlərin nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Araşdırma göstərir ki, Azərbaycan ailə modeli bu iki istiqamət arasında özünəməxsus tarazlıq nöqtəsi formalaşdırır. Burada qadın və kişi rolları dəyişən sosial şərtlərə uyğun olaraq yenidən şərh edilsə də, ailə daxilində hörmət, məsuliyyət bölgüsü və nəsillərarası bağlılıq kimi əsas prinsiplər qorunub saxlanılır. Bu isə onu göstərir ki, ailə yalnız dəyişən struktur deyil, eyni zamanda öz mahiyyətini qoruyaraq yenilənə bilən canlı sosial sistemdir. Nəticə olaraq qeyd etmək olar ki, ailə institutunun gələcəyi ənənə ilə müasirliyin ziddiyyətində deyil, onların harmoniyasında formalaşır. Bu baxımdan, milli dəyərlərin qorunması ilə yanaşı, dəyişən dünyanın tələblərinə uyğunlaşma ailə modelinin davamlılığını təmin edən əsas şərtlərdən biridir. Təvsiyə olunur ki, ailə siyasətləri və sosial yanaşmalar bu tarazlığı nəzərə alaraq qurulsun; çünki məhz bu yanaşma “keçmişin mirasını qoruyaraq gələcəyin qurulması” prinsipinin real təcəssümüdür.

Anahtar Kelimələr: Ailə modeli, nüvə ailə, ənənəvi ailə, gender rolları, Şərq və Qərb, mədəni dəyərlər

* Doç. Dr., Center for Analysis of Economic Reforms and Communication, agil.asadov@ereforms.gov.az

** Doç. Dr., Ozyegin University, zahra.gasimzade@ozu.edu.tr

FROM TRADITION TO MODERNITY: TRANSFORMATION OF FAMILY MODELS AND THE CONTINUITY OF GENDER ROLES IN THE AZERBAIJANI CONTEXT

Abstract

This study examines the transformation of the family institution across time and space, with particular emphasis on the transition from the traditional extended family model to the modern nuclear family structure. In Eastern societies, the family has historically functioned not only as a social unit but also as a primary environment for the preservation and transmission of moral values, behavioral norms, and cultural memory. Within this framework, the roles of women and men have been constructed not in opposition, but on the basis of complementarity, ensuring internal balance and social cohesion. In the contemporary era, processes such as urbanization, economic restructuring, and globalization have led to a gradual shift toward smaller and more individual-centered family forms. In Western societies, this transformation has occurred earlier and in a more systematic manner, with individual autonomy and personal development becoming central. In contrast, Eastern societies exhibit a more selective pattern of change, where adaptation to new social realities occurs alongside the preservation of traditional values. In this regard, differences between Eastern and Western family models should not be interpreted as contradictions, but rather as outcomes of distinct historical experiences and cultural priorities. The findings indicate that the Azerbaijani family model represents a unique point of balance between these two trajectories. While gender roles are being reinterpreted in response to evolving social conditions, fundamental principles such as respect, division of responsibility, and intergenerational solidarity remain intact. This demonstrates that the family is not merely a transforming structure, but a living social system capable of renewal while preserving its core essence. In conclusion, the future of the family institution lies not in the conflict between tradition and modernity, but in their reconciliation. Maintaining national values while adapting to the demands of a changing world emerges as a key condition for the sustainability of family structures. It is therefore recommended that family policies and social frameworks be designed with this balance in mind, as it represents a practical embodiment of the principle of “preserving the legacy of the past while building the future.”

Keywords: Family model, nuclear family, traditional family, gender roles, East and West, cultural values

ROBERT MINNULLİN'İN EDEBİ ESERLERİNİN TOPLUMSAL DEĞERLER AÇISINDAN İÇERİK ANALİZİ

Yücel Gelişli*

Özet

İnsanların bir arada yaşamaları, toplumsal yaşam alanı dediğimiz bir yapıyı oluşturmuştur. Bu yapı yazılı ve yazısız kurallarla sağlıklı ve sürdürülebilir özellikler kazanmıştır. Değerler, insanların çoğu tarafından üzerinde uzlaşma sağlanmış ve paylaşılan gerçek davranış standartlarıdır. Davranışlarımıza yol gösteren, rehberlik eden inançlar ve kurallardır Toplumun sağlıklı bir şekilde sürdürülebilirliğini sağlaması olumlu tutum ve değerlerin bireylere kazandırılmasıyla mümkündür. Dil öğretiminde önemli bir araç olarak kullanılan şiirlerin işlevleri, sadece duygu, düşünce ve değer aktarımı rolüyle sınırlı değildir. Şiirler aynı zamanda eğitimde örtük programların aracı olarak toplumun kültürünün, inançlarının ve değerlerinin aktarım amacını gerçekleştiren, edebi sanatların değerlerle hem hal olup yansımalarıdır. Bu çalışmanın amacı Robert Minnullin eserlerinin toplumsal değerler açısından içerik analizi yapılarak toplumsal değerlerin aktarımı ve eğitimi rolü bağlamında incelemektir. Çalışma nitel araştırma modellerinden durum çalışması modeliyle tasarlanmıştır. Çalışmada veriler Minnullin'in şiirlerinden doküman analizi tekniğiyle toplanmış, içerik analiz tekniğiyle analiz edilerek yorumlanmıştır. Çalışmada şiirlerin sadece duygu ve düşüncelerin iletim araçları olmadığı aynı zamanda toplumsal değerleri nesillere kazandıran eğitim araçları oluşu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca şairin şiirlerinin romantik duygular, Allah sevgisi, aşk, insan sevgisi, vatan sevgisi, doğa sevgisi, din ve bayrak sevgisi gibi değerler içerdiği sonucu elde edilmiştir. Özellikle şairin şiirlerinin Tatar kültürünün ve kültürel kimliğin genç nesillere önemli bir aktarım aracı olduğu sonucu da elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, şiir, değer, toplumsal değerler, değerler eğitimi.

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, gelişli@gazi.edu.tr.

CONTENT ANALYSIS OF ROBERT MINNULLIN'S LITERARY WORKS FROM THE PERSPECTIVE OF SOCIAL VALUES

Abstract

People living together has created a structure we call the social sphere. This structure has acquired healthy and sustainable characteristics through written and unwritten rules. Values are genuine behavioral standards that have been agreed upon and shared by the majority of people. They are the beliefs and rules that guide and direct our behavior. Ensuring the healthy sustainability of society is possible by instilling positive attitudes and values in individuals. The functions of poetry, used as an important tool in language education, are not limited to the role of conveying emotions, thoughts, and values. Poems also serve as vehicles for hidden curricula in education, reflecting and embodying the values of literary arts while fulfilling the purpose of transmitting a society's culture, beliefs, and values. The aim of this study is to examine the role of Robert Minnullin's works in the transmission and education of social values through a content analysis of their social value-related content. The study was designed using the case study model, one of the qualitative research models. Data were collected from Minnullin's poems using document analysis and analyzed and interpreted using content analysis. The study concluded that poems are not merely tools for conveying emotions and thoughts but also serve as educational tools that instill social values in future generations. Additionally, it was found that the poet's poems contain values such as romantic feelings, love for God, love, love for humanity, love for the homeland, love for nature, and love for religion and the flag. In particular, it was also found that the poet's poems serve as an important vehicle for transmitting Tatar culture and cultural identity to younger generations.

Keywords: Literature, poetry, values, social values, values education.

INTER-RELIGIOUS INTERACTIONS AMONG PAKISTANI CHRISTIAN-MUSLIM NURSES

Sidra Abbas*

Abstract

The present study dwelled upon the dynamics of inter-religious interactions among nurses. This study explores a linkage between identity, culture, and power that influences the thought processes of nurses towards interfaith interactions and societal integration. Historically, Christians are 1.56 percent of the 207 million country's population of Pakistan and Christian females are conspicuously concentrated in the nursing profession along with Muslim nurses. Method: Taking the nursing profession as a representative case of interfaith interactions, the study is in qualitative research design, 25 in-depth interviews were conducted with both Muslim and Christian nurses. Data software, NVIVO-14, was deployed as a data-manger tool to conduct a content analysis of verbatim transcription in the expression of word tree maps. The six-phase thematic analysis of Braun & Clark (2006) has been utilized to analyze the study subjects' views. Finding: Present study emerged with five major themes namely, I) spiritual faith influence due to socio-religious restrictions II) socio-cultural dogmas with the nursing image; III) minority identity resulting in marginalization and subservient discrimination; IV) family economic compensation as safe and long-life career V) language labels and horizontal violence. In addition, validation with reference stories of nurses to capture contextual challenges in view of lived experiences. Conclusion: Inter-religious interactions among Pakistani Christian and Muslim nurses reflect both challenges and opportunities shaped by socio-cultural and institutional dynamics.

Keywords: Religion, Society, Power, Nurses

* Dr., Pakistan Virtual Universities, sidra.abbas@vu.edu.pk

THE APPLICATION AND EFFECTIVENESS OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION

Fatima Asadova*

Abstract

This study examines the increasing role of digital technologies in modern education and evaluates their effectiveness in improving teaching and learning processes. With the continuous advancement of technology, educational systems are increasingly integrating digital tools such as e-learning platforms, multimedia resources, and virtual classrooms. The aim of this research is to analyze the impact of digital technologies on students' academic performance, engagement, and motivation. It also addresses the challenges educators face when incorporating these tools into their teaching practices. The findings indicate that digital technologies can significantly enhance learning outcomes when used effectively. However, insufficient teacher training and limited access to technological infrastructure remain key challenges.

Keywords: Digital education, technology integration, e-learning, student engagement, modern teaching

* Araş. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, fatima.asadova94@icloud.com

ÖZEL HASTANELERDE CRM VE MOBİL SAĞLIK UYGULAMASI ENTEGRASYONUNUN HASTA İLETİŞİMİ VE HİZMET SÜREÇLERİNE ETKİSİ

Mesut Şara*

Özet

Bu çalışmanın amacı, özel hastanelerde kullanılan CRM sistemleri ile mobil sağlık uygulamalarının bütünsel yapısının hasta iletişimi ve hizmet süreçleri üzerindeki etkisini incelemektir. Günümüzde sağlık kurumlarında hasta ile iletişim; telefon, web formları, sosyal medya, e-posta, anlık mesajlaşma uygulamaları ve mobil uygulamalar gibi çok sayıda dijital kanal üzerinden yürütülmektedir. Bu çok kanallı yapı, hasta taleplerinin dağınık biçimde yönetilmesine, iletişim kayıtlarının parçalanmasına ve hizmet süreçlerinde koordinasyon sorunlarına yol açabilmektedir. Bu kapsamda çalışmada, özel hastanelerde aktif olarak kullanılan ve hasta kartı temelli çalışan CRM altyapısı ile mobil sağlık uygulamasının entegre yapısı değerlendirilmiştir. İncelenen sistemde; farklı iletişim kanallarından gelen başvuruların tek hasta kartında toplanması, mesajlaşma geçmişinin görüntülenmesi, görev, not, etiket ve teklif süreçlerinin yönetimi, raporlama modülleri, çoklu dil desteği ve mobil uygulama üzerinden randevu, sonuç görüntüleme, bilgilendirme ve bildirim süreçleri yer almaktadır. Çalışma, uygulama örneği üzerinden nitel değerlendirme yöntemiyle yürütülmüştür. Bulgular, CRM ve mobil uygulama entegrasyonunun hasta ile kurum arasındaki iletişimi merkezileştirdiğini, personelin süreç takibini kolaylaştırdığını, hizmet sunumunda daha planlı ve izlenebilir bir yapı oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca sosyal medya, web ve mobil kanallardan gelen verilerin tek sistemde birleştirilmesi, hasta deneyiminin daha bütüncül yönetilmesine katkı sunmaktadır. Sonuç olarak, CRM ve mobil sağlık uygulaması entegrasyonu, özel hastanelerde hizmet kalitesini artıran, hasta memnuniyetini destekleyen ve dijital dönüşüm süreçlerini güçlendiren stratejik bir yapı olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda sağlık kurumlarında entegre dijital iletişim altyapılarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: CRM, mobil sağlık, hasta iletişimi, hizmet kalitesi, dijital sağlık

* Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi, mesutsara@ankara.edu.tr

THE EFFECTS OF CRM AND MOBILE HEALTH APPLICATION INTEGRATION ON PATIENT COMMUNICATION AND SERVICE PROCESSES IN PRIVATE HOSPITALS

Abstract

The aim of this study is to examine the effects of the integrated structure of CRM systems and mobile health applications used in private hospitals on patient communication and service processes. Today, communication between patients and healthcare institutions is carried out through multiple digital channels such as telephone, web forms, social media, e-mail, instant messaging applications, and mobile apps. This multi-channel structure may lead to fragmented management of patient requests, scattered communication records, and coordination problems in service processes. In this context, the study evaluates the integrated structure of a patient-card-based CRM infrastructure and a mobile health application actively used in private hospitals. The examined system includes collecting applications from different communication channels in a single patient card, displaying messaging history, managing tasks, notes, tags, and offers, reporting modules, multilingual support, and appointment scheduling, access to results, information services, and notification processes through the mobile application. The study was conducted using a qualitative evaluation method based on an application example. Findings indicate that the integration of CRM and mobile applications centralizes communication between the patient and the institution, facilitates process tracking for staff, and creates a more planned and traceable structure in service delivery. In addition, combining data from social media, web, and mobile channels within a single system contributes to a more holistic management of patient experience. As a result, the integration of CRM and mobile health applications can be considered a strategic structure that improves service quality, supports patient satisfaction, and strengthens digital transformation processes in private hospitals. Therefore, it is recommended that integrated digital communication infrastructures should be expanded in healthcare institutions.

Keywords: CRM, mobile health, patient communication, service quality, digital health

ELAZIĞ HAZARDAĞLI KAVŞAĞI'NDA YENİ NESİL (CFI) KAVŞAK TASARIMININ PERFORMANS ANALİZİ

Sefa Gündoğdu*

Özet

Kentsel yol ağlarında hızla artan trafik talebi, özellikle yoğun saatlerde geleneksel eş-düzye kavşakların kapasite sınırlarına ulaşmasına neden olmaktadır. Yüksek sola dönüş oranlarının bulunduğu sinyalizasyon dönel adalı kavşaklarda ise gecikmeler ve kuyruk uzunlukları belirgin şekilde artmaktadır. Bu çalışma, Hazardağlı Kavşağı özelinde mevcut sinyalizasyon dönel adalı kavşak düzeninin, yenilikçi bir çözüm olan Sürekli Akış Kavşağı (CFI; Continuous Flow Intersections) tasarımı ile dönüştürülmesinin performansını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, drone görüntüleri, saha gözlemleri ve dönüş hareket sayımlarıyla elde edilen veriler kullanılarak PTV Vissim ortamında kalibre edilmiş mikrosimülasyon modeli oluşturulmuştur. Mevcut durum, katlı kavşak alternatifi ve CFI tasarımı olmak üzere üç senaryo analiz edilmiştir. Ayrıca, kavşağın gelecekteki performansını incelemek amacıyla %50 trafik artışı senaryosu da modele entegre edilmiştir. Analiz sonuçları, CFI tasarımının ortalama gecikmeleri yaklaşık %65 oranında azalttığını, maksimum kuyruk uzunluklarını belirgin biçimde düşürdüğünü ve hizmet seviyesini (LOS) F'den C'ye yükselttiğini ortaya koymaktadır. Artan talep koşullarında dahi CFI düzeninin kararlı ve kabul edilebilir bir işletme performansı sergilediği, buna karşılık mevcut sistemin hızla yetersiz kaldığı görülmüştür. Uygulanabilirlik açısından değerlendirildiğinde ise CFI çözümü, yaklaşık 45 gün gibi kısa bir sürede inşa edilebilmesi ve katlı kavşak alternatifine kıyasla daha düşük maliyetli olmasıyla öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, CFI tasarımı; yüksek sola dönüş talebi bulunan ve yoğunluk problemi yaşayan kentsel kavşaklar için ekonomik, hızlı uygulanabilir ve sürdürülebilir bir çözüm sunmakta olup, Türkiye genelinde benzer kritik noktalar için güçlü bir alternatif olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürekli Akış Kavşağı, Sinyalizasyon Dönel Kavşak, Trafik Mikrosimülasyonu, Kavşak Performans Analizi.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Karayolları Genel Müdürlüğü, gundogdusefa58@gmail.com

PERFORMANCE ANALYSIS OF THE NEW GENERATION (CFI) INTERSECTION DESIGN AT THE HAZARDAĞLI INTERSECTION IN ELAZIĞ

Abstract

The rapidly increasing traffic demand on urban road networks is causing traditional at-grade intersections to reach their capacity limits, particularly during peak hours. At signalized roundabout intersections with high left-turn ratios, delays and queue lengths are increasing significantly. This study aims to evaluate the performance of converting the existing signalized roundabout intersection layout at the Hazardağlı Intersection into a Continuous Flow Intersection (CFI) design, an innovative solution. In this context, a calibrated microsimulation model was developed in the PTV Vissim environment using data obtained from drone imagery, field observations, and turn movement counts. Three scenarios were analyzed: the current condition, the multi-level interchange alternative, and the CFI design. Additionally, a 50% traffic increase scenario was integrated into the model to examine the intersection's future performance. The analysis results show that the CFI design reduces average delays by approximately 65%, significantly lowers maximum queue lengths, and improves the level of service (LOS) from F to C. It was observed that even under conditions of increasing demand, the CFI system demonstrated stable and acceptable operational performance, whereas the existing system quickly became inadequate. In terms of feasibility, the CFI solution stands out for its ability to be constructed in a short timeframe of approximately 45 days and for being more cost-effective compared to the grade-separated interchange alternative. In conclusion, the CFI design offers an economical, rapidly implementable, and sustainable solution for urban intersections with high left-turn demand and traffic congestion issues, and is considered a strong alternative for similar critical locations across Türkiye.

Keywords: Continuous Flow Intersection, Signalized Roundabout, Traffic Microsimulation, Intersection Performance Analysis.

SURFACTANT-ASSISTED CTAB FUNCTIONALIZATION OF ZIF-7: EXPERIMENTAL EVIDENCE AND PYSCF-BASED DFT INSIGHTS INTO ENHANCED CO₂ ADSORPTION

Mahammadali Ayralov*

Abstract

We report the surfactant-assisted post-synthetic modification of ZIF-7 with cetyltrimethylammonium bromide (CTAB) and an integrated experimental–computational study evaluating the chemical effects of CTAB functionalization relevant to CO₂ capture and separation. The modified material (CTAB–ZIF-7) was prepared via mild surfactant treatment and experimentally characterized using Fourier-transform infrared spectroscopy (FTIR) and gas chromatography–mass spectrometry (GC/MS) to assess surfactant incorporation, chemical interactions with the framework, and surfactant stability. FTIR spectra reveal the emergence of CTAB-related vibrational bands in the C–H stretching and alkyl fingerprint regions together with shifts in benzimidazolate framework vibrations, indicating changes in the local chemical environment and increased surface polarity. GC/MS analysis confirms the presence and chemical integrity of CTAB within the modified material and detects only minor amounts of volatile fragments after brief humidity exposure, suggesting limited surfactant desorption under the examined conditions. To provide atomistic insight into the modification mechanism and its implications for CO₂ adsorption, complementary density functional theory calculations will be carried out using the PySCF electronic-structure package. Cluster and periodic models of ZIF-7 will be constructed to identify preferred adsorption sites and evaluate the role of CTAB headgroups in modifying the local electrostatic environment. Geometry optimizations and interaction-energy calculations will be performed with dispersion-corrected functionals (e.g., PBE-D3 and ω B97X-D) and systematic basis sets. The computational analysis will include adsorption energy calculations, electrostatic potential mapping, population analysis, and non-covalent interaction visualization to characterize the nature of CO₂–surface interactions. Together, the spectroscopic, chromatographic, and PySCF-based computational results provide mechanistic insight into how CTAB functionalization modifies ZIF-7 and offer testable design guidelines for future CO₂ adsorption and separation studies.

Keywords: ZIF-7; CTAB functionalization; CO₂ capture; surfactant-assisted modification; FTIR; GC/MS; PySCF; density functional theory

* Araş. Gör., Bakü Mühendislik Üniversitesi, ayralovmahammadali@gmail.com

CULTURE-BASED COMPARATIVE ANALYSIS OF MICROBIAL DIVERSITY IN SOIL AND FRESHWATER ECOSYSTEMS IN AZERBAIJAN

Gunel Allahverdiyeva*

Abstract

Microbial communities play a key role in ecosystem functioning through nutrient cycling, organic matter decomposition, and maintenance of environmental balance. However, culture-based comparative studies on microbial diversity in soil and freshwater ecosystems remain limited in many local environments, including Azerbaijan. This study is conducted within a two-month laboratory internship at the Institute of Molecular Biology, Azerbaijan, and aims to investigate cultivable microbial diversity in soil and freshwater ecosystems using standard culture-based methods. Soil samples will be collected from agricultural and semi-natural sites, while freshwater samples will be obtained from multiple locations within the Absheron region. Three sampling sites per ecosystem type will be included, with triplicate sampling performed to ensure basic biological replication. Microorganisms will be isolated using serial dilution techniques and cultivated on nutrient agar and selective media under controlled laboratory conditions. Microbial abundance will be assessed using colony-forming units (CFU), and diversity will be evaluated based on colony-based richness estimates alongside diversity indices. Data will be compared between ecosystem types using independent t-test or Mann–Whitney U test following normality assessment (Shapiro–Wilk test), with significance set at $p < 0.05$. Although the study is ongoing and results are not yet available, it is expected to provide preliminary baseline information on cultivable microbial communities in local soil and freshwater ecosystems. Soil ecosystems are hypothesized to exhibit higher microbial diversity compared to freshwater systems due to differences in habitat complexity and nutrient availability. This study provides preliminary culture-based ecological data from Azerbaijan and may serve as a foundation for future studies incorporating molecular approaches for more comprehensive microbial analysis.

Keywords: Cultivable microbial diversity, Soil–water ecosystem comparison, Culture-dependent microbiology, Environmental gradients, Shannon and Simpson indices, Azerbaijan ecosystems

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Hazar Üniversitesi, gunel.allahverdiyeva2005@gmail.com

DOĞU AKDENİZ BÖLGESİ'NDE ZAPRIONUS İNDIANUS'UN YAYILIŞ ALANLARI VE KONUKÇULARININ BELİRLENMESİ

Zhanerke Amangeldi*

A. Filiz Çalışkan Keçe**

Özet

Bu çalışma, Doğu Akdeniz Bölgesi'nde Zaprionus indianus'un yayılış alanları ve konukçu bitkilerinin belirlenmesi amacıyla 2023–2025 yılları arasında Adana, Mersin, Osmaniye, Hatay ve Kilis illerinde yürütülmüştür. Çalışmanın amacı, zararlının bölgedeki dağılımını ortaya koymak ve farklı meyve türleri üzerindeki konukçu tercihlerini belirlemektir. Bu kapsamda, meyve yetiştiriciliğinin yoğun olduğu alanlarda, özellikle meyve olgunlaşma dönemlerinde düzenli arazi çıkışları gerçekleştirilmiştir. Örneklem sırasında her ili temsil edecek şekilde toplam meyve alanının %0,01'i esas alınarak meyve örnekleri toplanmış ve laboratuvar koşullarında kültüre alınmıştır. Kültüre alınan meyvelerden ergin çıkışı gözlemlenerek zararlının varlığı değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Z. indianus'un bölgede geniş bir yayılış gösterdiğini ortaya koymuştur. Adana ilinde özellikle mandalina ve erik bahçelerinde önemli düzeyde popülasyonlar belirlenirken, kayısı ve şeftali bahçelerinde daha düşük yoğunluklar saptanmıştır. Kilis ilinde nar ve dut meyvelerinde zararlıya rastlanmış, ancak üzüm ve elma örneklerinde herhangi bir çıkış gözlenmemiştir. Hatay ve Mersin illerinde şeftali ve nektarin bahçelerinde zararlının varlığı belirgin şekilde tespit edilmiştir. Osmaniye ilinde ise incir, nar ve üzüm örneklerinde zararlının bulunduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, elma ve bazı sert dokulu meyvelerde zararlının varlığı sınırlı kalmıştır. Sonuç olarak, Z. indianus'un özellikle yumuşak dokulu ve yüksek şeker içeriğine sahip meyvelerde daha yoğun bulunduğu belirlenmiştir. Bu durum, zararlının konukçu seçiminde meyve yapısı ve olgunluk düzeyinin önemli olduğunu göstermektedir. Zararlının yayılışının izlenmesi ve özellikle hassas konukçu bitkilerde düzenli kontrollerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zaprionus indianus, Doğu Akdeniz, konukçu bitki, yayılış, meyve zararlıları

* Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, amangeldi-zhanerke@mail.ru

** Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, mrulusoy@cu.edu.tr

DETERMINATION OF THE DISTRIBUTION AREAS AND HOST PLANTS OF ZAPRIONUS INDIANUS IN THE EASTERN MEDITERRANEAN REGION

Abstract

This study was conducted between 2023 and 2025 in the Eastern Mediterranean Region of Turkey (Adana, Mersin, Osmaniye, Hatay, and Kilis) to determine the distribution areas and host plants of *Zaprionus indianus*. The aim of the study was to reveal the regional distribution of the pest and to identify its host preferences among different fruit species. Field surveys were carried out regularly in areas with intensive fruit production, particularly during fruit ripening periods. Fruit samples were collected based on 0.01% of the total fruit production area to represent each province and were cultured under laboratory conditions. The presence of the pest was evaluated based on adult emergence from the collected fruit samples. The findings indicated that *Z. indianus* has a wide distribution in the region. In Adana province, significant populations were detected especially in mandarin and plum orchards, while lower densities were observed in apricot and peach orchards. In Kilis province, the pest was detected in pomegranate and mulberry fruits, whereas no emergence was observed from grape and apple samples. In Hatay and Mersin provinces, the presence of the pest was clearly determined in peach and nectarine orchards. In Osmaniye province, *Z. indianus* was found in fig, pomegranate, and grape samples. In contrast, the presence of the pest was limited or not detected in apple and some hard-textured fruits. In conclusion, *Z. indianus* was found to be more prevalent in soft-textured fruits with high sugar content. This suggests that fruit structure and ripening stage play an important role in host selection by the pest. It is recommended to monitor the spread of the pest and to conduct regular inspections, particularly in susceptible host plants.

Keywords: *Zaprionus indianus*, Eastern Mediterranean, host plant, distribution, fruit pests

19. YÜZYILDA BUHARA EMİRLİĞİ'NDE TEŞRİFATIN SİYASAL MEŞRUIYET VE İKTİDAR TEMSİLİ AÇISINDAN ANALİZİ

Hüseyin Furkan Çolak*

Özet

Bu çalışmanın amacı, 19. yüzyılda Buhara Emirliği'nde teşrifat kurallarının siyasal meşruiyet üretimi ve iktidarın temsili üzerindeki rolünü analiz etmektir. Çalışmada teşrifat, yalnızca saray içi düzeni sağlayan bir protokol sistemi olarak değil, aynı zamanda siyasal otoritenin görünür kılındığı ve toplumsal hiyerarşinin yeniden üretildiği bir mekanizma olarak ele alınmaktadır. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş olup, tarihsel kaynaklar, seyahatnameler ve döneme ait kayıtlar analiz edilmiştir. Bu kapsamda kabul törenleri, elçi kabulleri, dini merasimler ve saray içi protokol uygulamaları incelenmiştir. Elde edilen bulgular, teşrifatın ritüel, sembolizm ve mekânsal düzen aracılığıyla iktidarın sürekliliğini sağladığını ve siyasal düzeni meşrulaştırdığını göstermektedir. Çalışma sonucunda, Buhara Emirliği'nde teşrifatın yalnızca iç düzeni değil, aynı zamanda dış ilişkilerde diplomatik bir dil oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda teşrifatın, Türk-İslam devlet geleneği içinde süreklilik gösteren ancak yerel dinamiklerle özgünleşen bir yapı olduğu değerlendirilmektedir. Çalışma, tarihsel teşrifat anlayışının modern siyasal temsil biçimlerini anlamada katkı sunabileceğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Buhara Emirliği, teşrifat, siyasal meşruiyet, iktidar, protokol, diplomasi

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, hfurkancolak@hotmail.com

COURT CEREMONIAL IN THE EMIRATE OF BUKHARA IN THE 19TH CENTURY: POLITICAL LEGITIMACY AND THE REPRESENTATION OF POWER

Abstract

This study aims to analyze the role of court ceremonial in the construction of political legitimacy and the representation of power in the Emirate of Bukhara during the 19th century. Court ceremonial is approached not merely as a system regulating palace order, but as a mechanism through which political authority is made visible and social hierarchy is reproduced. The research is based on a qualitative methodology, drawing upon historical sources, travel accounts, and contemporary records. In this context, official receptions, diplomatic protocols, religious ceremonies, and court practices are examined. The findings indicate that ceremonial practices ensured the continuity of power through ritual, symbolism, and spatial organization, while also reinforcing political legitimacy. The study concludes that ceremonial practices in the Emirate of Bukhara functioned not only within the internal political order but also as a form of diplomatic language in external relations. In this respect, ceremonial culture is evaluated as a structure that reflects continuity within the broader Turkic-Islamic state tradition while incorporating local characteristics. The study further suggests that analyzing historical ceremonial practices can contribute to a better understanding of modern forms of political representation.

Keywords: Emirate of Bukhara, court ceremonial, political legitimacy, power, protocol, diplomacy.

FARKLILIK, PERFORMATİFLİK VE NORMATİFLİK: EPISTEMOLOJİNİN YENİDEN KURGULANMASI

Sümeyye Akpınar*

Özet

Amaç: Klasik dönemde varlık tasavvuruna bağlı olarak sistemleştirilen bilgi anlayışına, modern ve post dönemde yöneltilen eleştiri ve itirazların en önemlilerinden birinin, feminist epistemoloji olduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışmada, feminist felsefenin zaman zaman farklı vurgularla sistemleşen bilgi anlayışını temel ilkeleriyle ortaya koymaya çalışacağız. Bununla birlikte, çalışmalarıyla Feminist söylemin teorik yönünü besleyen, daha ilerde, şekillendiren filozof ve yazarlar tarafından hangi vurgularla sistemleştirildiğini ifade edeceğiz. Dolayısıyla, biz bu çalışmada, Post-truth çağında da eleştirilerin odağında yer almaya devam eden ve yeniden tasarlanan klasik epistemolojinin özne, nesnellik ve hakikat anlayışını feminist söylem perspektifinden, özellikle, Luce Irigaray, Judith Butler ve Nancy Fraser’ın görüşleri üzerinden değerlendireceğiz. Çalışmamızın temel çerçevesini, Irigaray’ın “farklılık ve temsil eleştirisi”, Butler’ın “performatiflik” teorisi ve Fraser’ın “normatiflik” vurgusu oluşturmaktadır. Bu bağlamda, çalışmamızın amacı, yukarıda andığımız feminist filozof ve yazarların ürettiği epistemolojinin, post-truth dönem bilgi anlayışı açısından taşıdığı imkân ve sınırları ortaya koymaktır. Yöntem: Bu çalışmamızda yöntem olarak nitel bir yaklaşım benimsiyoruz. Öte yandan, çalışma metin çözümlemesine dayanmaktadır. Bu açıdan, Irigaray, Butler ve Fraser’ın bu alandaki eserlerini karşılaştırmalı bir perspektifle incelemeye çalışacağız. Çalışma, eleştirel kuramsal analiz ve karşılaştırmalı okuma yöntemine dayanmaktadır. Bulgular: Klasik epistemolojinin eleştirisi olarak temayüz eden feminist bilgi anlayışında, özne ve hakikatin sabit değil, söyleme dayalı pratikler içinde kurulan yapılar olduğu vurgusu öne çıkmaktadır. Bilgi ve hakikat toplumsal ve normatif bağlamlardan bağımsız değildir. Bu bulgular, hakikatin daha çoğul ve bağlamsal bir şekilde yeniden düşünülmesi gerektiğine işaret etmektedir. Sonuç ve Öneriler: Feminist epistemoloji bilgi anlayışının sınır ve imkânları üzerinde yeniden düşünmek için bir yol açmış olsa da hakikatin ontolojik boyutunun ihmal edilmesi, aşırı görecilik riski ve evrensel bilgi iddiasının tamamen reddedilmesi gibi önemli soru ve sorunları beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, krizin hakikate eşlik ettiği post-truth çağında, ontolojiyle bağını yeniden kuran bir bilgi anlayışı geliştirmenin önemi ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Epistemoloji, Feminizm, Post-Truth, Özne, Hakikat

* Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı, sumeyye.ak.17@hotmail.com

DIFFERENCE, PERFORMATIVITY AND NORMATIVITY: THE RECONSTRUCTION OF EPISTEMOLOGY

Abstract

Purpose:One of the most significant criticisms and objections directed at the understanding of knowledge systematized in relation to the conception of being in the classical period can be said to be feminist epistemology. In this study, we aim to present the understanding of knowledge developed within feminist philosophy—though systematized at times with different emphases—through its fundamental principles. At the same time, we will indicate the emphases through which this understanding was systematized by philosophers and writers whose works nourished and later shaped the theoretical dimension of feminist discourse. Accordingly, this study evaluates, from the perspective of feminist discourse, the concepts of subject, objectivity, and truth in classical epistemology—which continue to remain at the center of criticism and are being redesigned in the post-truth age—particularly through the views of Luce Irigaray, Judith Butler, and Nancy Fraser. The main framework of our study is constituted by Irigaray’s critique of “difference and representation,” Butler’s theory of “performativity,” and Fraser’s emphasis on “normativity.” In this context, the purpose of the study is to reveal the possibilities and limitations of the epistemology produced by the above-mentioned feminist philosophers and writers in terms of the post-truth understanding of knowledge.**Method:**This study adopts a qualitative approach. In addition, it is based on textual analysis. From this perspective, we examine the works of Irigaray, Butler, and Fraser in this field through a comparative lens. The study relies on methods of critical theoretical analysis and comparative reading. **Findings:**Within the feminist understanding of knowledge, which emerged as a critique of classical epistemology, the emphasis is placed on the idea that the subject and truth are not fixed entities but structures constituted within discourse-based practices. Knowledge and truth are not independent of social and normative contexts. These findings indicate that truth needs to be reconsidered in a more plural and contextual manner. **Conclusion and Recommendations:** Although feminist epistemology has opened a path for rethinking the limits and possibilities of the understanding of knowledge, it also brings with it important questions and problems such as the neglect of the ontological dimension of truth, the risk of excessive relativism, and the complete rejection of claims to universal knowledge. Therefore, in the post-truth age—where crisis accompanies truth—the importance of developing an understanding of knowledge that re-establishes its connection with ontology becomes evident.

Keywords: Epistemology, Feminism, Post-Truth, Subject, Truth.

19. YÜZYIL TÜRKİSTAN SAHASINDA EDEBÎ METİNLER VE ATASÖZLERİ IŞIĞINDA AİLE ANLAYIŞI

Hulusi Gölpınar*

Özet

Bu bildiri, 19. yüzyıl Türkistan sahasında aile kurumunun edebî metinler ve atasözleri üzerinden nasıl anlamlandırıldığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel amacı, aileyi yalnızca biyolojik ve hukukî bir yapı olarak değil; ahlâkî terbiyenin, toplumsal düzenin, kültürel devamlılığın ve nesiller arası aktarımın temel zemini olarak değerlendiren Türkistan düşüncesi dünyasını ortaya koymaktır. Araştırmada nitel yöntem esas alınmış; tarihsel ve karşılaştırmalı metin çözümlemesi yoluyla dönemin edebî metinleri ile aile, evlilik, anne-baba, evlat, hane düzeni, sadakat ve toplumsal sorumluluk etrafında şekillenen atasözleri birlikte ele alınmıştır. İnceleme sonucunda, edebî metinlerde ideal eş, hayırlı evlat, ebeveyn mesuliyeti, aile içi denge ve kuşaklar arası bağlılık temalarının öne çıktığı; atasözlerinde ise aileye ilişkin tarihsel tecrübenin, toplumsal hafızanın ve ahlâkî öğüdün yoğun biçimde yansıtıldığı görülmüştür. Bulgular, 19. yüzyıl Türkistan toplumunda ailenin bireyin ilk terbiye çevresi, toplumun ahlâkî çekirdeği ve sosyal meşruiyetin başlıca dayanaklarından biri olarak kabul edildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, yüzyıllardır korunagelen ve en küçük devlet birimi kabul edilen Türk aile kültürü ve yapısı, bugünkü varlığımızı mümkün kılan en güçlü etkenlerden biridir. Bunun yanında, aileyi tehdit eden küresel ve dijital riskler ile cinsiyetsizleştirme akımları karşısında millî ve manevî geleneksel aile değerlerinin geleceğe taşınması hayati bir gereklilik arz etmektedir. Bu çerçevede çalışma, Türk aile tarihinin edebî ve sözlü kültür kaynakları ışığında yeniden değerlendirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkistan, aile, atasözleri, edebî metinler, kültürel süreklilik, 19. yüzyıl

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

THE CONCEPT OF FAMILY IN NINETEENTH-CENTURY TURKESTAN IN THE LIGHT OF LITERARY TEXTS AND PROVERBS

Abstract

This paper aims to examine how the institution of family was understood in nineteenth-century Turkestan through literary texts and proverbs. The main objective of the study is to reveal the intellectual world of Turkestan, in which the family was perceived not merely as a biological or legal structure, but as the principal foundation of moral upbringing, social order, cultural continuity, and intergenerational transmission. The study is based on a qualitative method and employs historical and comparative textual analysis to examine literary works of the period together with proverbs shaped around family, marriage, parents, children, household order, loyalty, and social responsibility. The analysis demonstrates that literary texts particularly emphasize the themes of the ideal spouse, virtuous child, parental responsibility, domestic balance, and intergenerational attachment, whereas proverbs reflect historical experience, collective memory, and moral instruction concerning family life in an intense and condensed form. The findings indicate that in nineteenth-century Turkestan society, the family was regarded as the first environment of moral upbringing, the ethical core of society, and one of the principal foundations of social legitimacy. As a result, the Turkish family culture and structure, preserved for centuries and regarded as the smallest unit of the state, constitutes one of the strongest factors that have sustained our present existence. At the same time, in the face of global and digital risks that threaten the family, as well as gender-neutralizing trends, it is vital to transmit national, spiritual, and traditional family values to future generations. In this respect, the study seeks to contribute to a reassessment of Turkish family history in the light of literary and oral-cultural sources.

Keywords: Turkestan, family, proverbs, literary texts, cultural continuity, nineteenth century

MEHMET EMİN RESULZADE’NİN DÖNEM BASININDAKİ YAZILARINDA AZERBAYCAN İDEOLOJİSİ

Humay Usubbaylı*

Özet

Bu çalışma, Mehmet Emin Resulzade’nin süreli yayınlarda (Açık Söz, Dirilik, Təkamül, İkbāl vb.) yayımlanan makaleleri üzerinden Azerbaycan devlet ideolojisinin düşünsel ve normatif çerçevesini analiz etmektedir. Çalışmanın temel varsayımı, Resulzade’nin basın yazılarının yalnızca siyasi bir söylem üretmediği, aynı zamanda modern Azerbaycan devlet tasavvurunun epistemolojik ve ideolojik zeminini kurduğu yönündedir. Nitel içerik analizi yöntemiyle yapılan incelemede, Resulzade’nin devlet anlayışının klasik egemenlik tanımlarının ötesine geçerek “millî gaye” etrafında şekillenen bir ontolojik bütünlük oluşturduğu görülmektedir. Bu çerçevede devlet, yalnızca hukuki ve idari bir mekanizma değil, süreli yayınlar aracılığıyla toplumsal bilince taşınan ideolojik bir inşa süreci olarak ortaya çıkmaktadır. Resulzade’nin düşünce sisteminde halkın “Müslüman kimliği”nden “Azerbaycan Türkü” şeklinde tanımlanan modern millî kimliğe dönüşümü merkezî bir yer tutar. Bu dönüşümün kurucu unsuru dil olup, Azerbaycan Türkçesi milletin “ruhu, şuru ve düşünce yapısı” olarak konumlandırılmaktadır. Ayrıca “Türkleşmek, İslamlaşmak ve Müasirleşmek” düsturu, tarihsel süreklilik ile modernleşme arasındaki gerilimi aşan bütüncül bir ideolojik sentez olarak işlev görmektedir. Bunun yanında Resulzade’nin makalelerinde devlet, birey üzerinde tahakküm kuran bir yapı değil; hukuk, hürriyet ve millî irade üzerine kurulu bir siyasi organizasyon olarak tanımlanır. “İnsanlara hürriyet, milletlere istiklal” ilkesi, egemenliğin kaynağını doğrudan halka dayandıran temel normatif prensiptir. Ayrıca Araz’ın her iki yakasını kapsayan “sınırdışı millî gaye” tasavvuru, Azerbaycan ideolojisini coğrafi değil tarihsel-kültürel bir süreklilik içinde konumlandırır. Sonuç olarak, Resulzade’nin süreli yayınlardaki yazıları, Azerbaycan millî matbuatını yalnızca bir iletişim alanı değil, modern devlet ideolojisinin kurucu entelektüel zemini olarak ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Emin Resulzade, Azerbaycan İdeolojisi, Millî Matbuat, Millî Gaye, Devlet Felsefesi, Kimlik İnşası

* Dr., Bakü, Azerbaycan, humay.usubbayli@gmail.com

THE AZERBAIJANI IDEOLOGY IN MEHMET EMIN RUSULZADE'S PRESS WRITINGS

Abstract

This study analyzes the intellectual and normative framework of Azerbaijani state ideology through the articles of Mehmed Emin Rasulzade published in periodicals such as *Açıq Söz*, *Dirilik*, *Təkamül*, and *İqbal*. The central assumption of the study is that Rasulzade's journalistic writings do not merely produce a political discourse, but rather constitute the epistemological and ideological foundations of the modern Azerbaijani state imagination. Using qualitative content analysis, the study demonstrates that Rasulzade's conception of the state transcends classical definitions of sovereignty and constructs an ontological totality organized around the notion of the "national ideal." Within this framework, the state emerges not merely as a legal and administrative mechanism, but as an ideological construction process articulated and disseminated through the periodical press, shaping collective social consciousness. In Rasulzade's thought system, the transformation of the population from a "Muslim identity" to a modern national identity defined as "Azerbaijani Turk" occupies a central position. The constitutive element of this transformation is language, with Azerbaijani Turkish being positioned as the "soul, consciousness, and cognitive structure" of the nation. Furthermore, the triadic formula "Turkification, Islamization, and Modernization" functions as a holistic ideological synthesis that overcomes the tension between historical continuity and modernization. In addition, Rasulzade conceptualizes the state not as a structure of domination over the individual, but as a political organization grounded in law, freedom, and national will. The principle "freedom for individuals, independence for nations" represents a foundational normative axiom that directly anchors sovereignty in the people. Moreover, the notion of a transboundary national ideal encompassing both banks of the Araz River situates Azerbaijani ideology within a historical-cultural continuum rather than a strictly geographical framework. In conclusion, Rasulzade's writings in periodicals demonstrate that the Azerbaijani national press functioned not merely as a communicative sphere, but as a foundational intellectual space for the construction of modern state ideology.

Keywords: Mehmed Emin Rasulzade, Azerbaijani Ideology, National Press, National Ideal, Philosophy of the State, Identity Construction

CRITIQUE OF “ARTIFICIAL” REASON: HUMAN DIGNITY AND THE RISK OF MORAL STAGNATION

Samira Dadashova*

Abstract

As artificial intelligence (AI) becomes deeply integrated into virtually every aspect of human activity, it poses fundamental challenges to human agency and morality. These challenges often take subtle and insidious forms, such as systems of convenience, algorithmic dependence, and the delegation of judgment to machines. The modern dilemma precisely lies in our quiet submission to automated systems that prioritize seamless efficiency over moral authorship. This study centers on the intersection of two primary traditions of inquiry into AI: the undermining of human dignity and autonomy and the risk of moral stagnation and deskilling. By synthesizing these perspectives, the research aims to uncover how the reliance on algorithmic decision-making not only subverts individual agency but also erodes the practical skills necessary for meaningful moral engagement. We argue that the erosion of human autonomy culminates in moral stagnation: a condition in which the human capacity for normative creation, judgment, and renewal is gradually extinguished. To lose our grip on moral authorship, in turn, is to let human dignity slip away; the individual is no longer the creator of values but has become a mere vessel for ‘off-the-shelf’ ethics — norms delivered by algorithms rather than forged in the real-world friction of living. Herein lies the deepest peril of AI: not that the machine ascends into humanity, but that humanity descends into mechanism — that very thought and reason become artificial.

Keywords: Artificial intelligence, human dignity, “artificial” reason, moral stagnation, moral authorship

* Dr., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, dadashovas.phil@gmail.com

THE LINGUISTIC DISPLACEMENT AND IDENTITY FORMATION IN REZA BARAHENI'S WORKS UNDER POLITICAL PRESSURE

Ayan Mirzayeva*

Abstract

This research explores the intersection of political pressure and identity reconstruction in the literary output of Reza Baraheni, with a primary emphasis on the phenomenon of “linguistic displacement”. As a significant intellectual in South Azerbaijani literature, Baraheni’s works play a crucial role as a primary document for understanding the existential crisis caused by the systematic marginalization of his native Azerbaijani Turkish language. The study adopts a qualitative approach, incorporating a synthesis of primary texts and archival materials, including resources retrieved by PEN Canada archives, which highlights Baraheni’s global advocacy for freedom of expression and his status as an exiled writer. Alongside the archival records, this study centers on “The Crowned Cannibals” (1977), which serves as a post-colonial testimony of the Shah’s regime and addresses the systematic erasure of the ethnic “Other”. This is further investigated by the examination of “God’s Shadows”, a series of prison poems written during 102 days of solitary confinement in 1973. The research reveals how some of these poems were scratched into prison walls without writing tools, embodying an important process of “identity formation” where the body and the marginalized language become transformed for resistance. The results show Baraheni’s way of expressing how identity formed is a hybrid process, where trauma linked to censorship and the “perils of publishing” serve as a catalyst for a unique literary voice that dismantles the dominance of the hegemony of the oppressor. By connecting these steps to Baraheni’s broader archival legacy, the study concludes that Baraheni transforms linguistic loss into the means of subversion, thereby offering a model of preserving ethnocultural heritage under authoritarian regimes.

Keywords: Reza Baraheni, linguistic displacement, identity formation, ethnoculturological discourse, exile literature

* Doktora Öğrencisi, Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, ayanmirzaeva@gmail.com

“ET-TUHFETÜ’Z-ZEKİYYE Fİ’L-LÜĞATI’T-TÜRKİYYE”DE YER ALAN AKRABALIK TERİMLERİNİN AZERBAYCAN TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ KULLANIM BİÇİMLERİ

Zulfiya Aghayeva*

Özet

Türkoloji tarihinde leksikolojik araştırmalar önemli bir role sahiptir. Leksik yapı, modern Türk dilleri için değerli bir hazinedir. Nitekim bu değerli hazinede Türk halklarının tarihi ve etnokültürel değerleri korunup muhafaza edilmiştir. Söz varlığı, bir halkın tarihini, yaşam koşullarını, gelişmişlik düzeyini ve uğraş alanlarını yansıtır. Halkın ekonomik, sosyal ve kültürel hayatı ile günlük yaşamı değişip geliştikçe, dilinin söz varlığı da karmaşıklaşır ve zenginleşir. Azerbaycan ve Türkiye Türkçelerinin söz varlığı, farklı niteliklere ve çeşitli semantik özelliklere sahip kelimelerden oluşmaktadır. Dilin leksik-semantik sisteminin incelenmesi her zaman Azerbaycanlı bilim insanlarının dikkat merkezinde olmuştur. Bu bağlamda, “Et-Tuhfetü’z-Zekiyye fî’l-Lüğati’t-Türkiyye” adlı eserde yer alan kelimelerin Azerbaycan ve Türkiye Türkçelerinin söz varlığı ile karşılaştırmalı olarak incelenmesi; bu diller arasında ortak kullanılan kelimeleri ve dolayısıyla bu dillerdeki Kıpçak unsurlarını ortaya çıkarmak, ayrıca dillerin kadim tarihini araştırmak açısından önemlidir. “Et-Tuhfe”de ata (Et-Tuhfe) – ata (Azerbaycan) – baba (Türkiye), ana (Et-Tuhfe) – ana (Azerbaycan) – anne (Türkiye), kız/kızı (Et-Tuhfe) – kız (Azerbaycan) – kız (Türkiye) vb. gibi akrabalık terimlerine rastlanmaktadır. Araştırmamız göstermektedir ki, “Et-Tuhfe”de yer alan tüm akrabalık terimleri, günümüz Azerbaycan ve Türkiye Türkçelerinde ve bunların ağızlarında küçük fonetik ve semantik değişikliklerle hâlen kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Türkçesi, Türkiye Türkçesi, Et-Tuhfe, Memlük Kıpçakçası, sözlük, karşılaştırma.

* Öğr. Gör., Azerbaycan Mimarlık ve İnşaat Üniversitesi, zuluqa032@yandex.ru

FORMS OF USAGE OF KINSHIP TERMS FOUND IN “AT-TUHFAT AZ-ZAKIYYA FI AL-LUGHAT AT-TURKIYYA” IN AZERBAIJANI AND TURKISH LANGUAGES

Abstract

Lexicological studies hold an important place in the history of Turkology. The lexicon is a valuable asset for modern Turkic languages. Indeed, within this valuable reservoir, the history and ethnocultural values of Turkic peoples have been preserved. The vocabulary reflects a people's history, living conditions, level of development, and occupations. As the economic, social, and cultural life of a society, as well as its daily practices, change and develop, the vocabulary of its language becomes more complex and enriched. The vocabulary of the Azerbaijani and Turkish languages consists of words with diverse characteristics and varying semantic properties. The study of the lexical-semantic system of the language has always been at the center of attention of Azerbaijani scholars. In this regard, a comparative analysis of the words found in the work “At-Tuhfat az-Zakiyya fi al-Lughat at-Turkiyya” with the vocabularies of Azerbaijani and Turkish is significant in identifying commonly used words between these languages and, consequently, revealing Kipchak elements within them, as well as in exploring the ancient history of these languages. In “At-Tuhfa,” kinship terms such as *ata* (At-Tuhfa) – *ata* (Azerbaijani) – *baba* (Turkish), *ana* (At-Tuhfa) – *ana* (Azerbaijani) – *anne* (Turkish), *kız/kızı* (At-Tuhfa) – *qız* (Azerbaijani) – *kız* (Turkish), etc., are encountered. Our research shows that all kinship terms found in “At-Tuhfa” are still in use today in modern Azerbaijani and Turkish, as well as in their dialects, with only minor phonetic and semantic changes.

Keywords: Azerbaijani Turkish, Turkish language, Et-Tuhfe, Mamluk Kipchak Turkic, lexicography, comparative analysis.

RECONSTRUCTION OF AZERBAIJANI CARPET ORNAMENTS WITH GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE SUSTAINABILITY OF CULTURAL HERITAGE

Gunel Jabbarli*

Abstract

Generative artificial intelligence has opened up new possibilities for the creation and analysis of visual materials related to cultural heritage in recent years. In particular, the automatic generation of designs with high symmetry and structural rules, such as carpet ornaments, is an interesting problem area from both an aesthetic and technical perspective. The main challenge in this area is to manage the generated results not only visually, but also structurally. In this study, Azerbaijani carpet ornaments were created using diffusion-based generative models and their structural features were analyzed. Various prompt strategies were established using the Stable Diffusion model. These strategies include fully symmetric, partially symmetric, and more creative approaches. The goal is to systematically evaluate the impact of prompt changes on generation outcomes. During the experiments, ornament samples were created for each approach and the results were analyzed both quantitatively and qualitatively. Symmetry error and texture variability were used as the main measurement criteria, and visual comparisons were also performed. This approach allows for the preservation of cultural heritage ornaments in a digital environment, their re-evaluation in a different way, and their more sustainable transmission to future generations. The results show that prompt engineering directly affects the output quality of generative models. Prompts with stricter symmetry conditions produce more stable and structurally consistent ornaments, but looser approaches increase visual diversity and ornamental richness. These results indicate that how prompts are constructed is one of the key factors that guide the output of cultural heritage-based generative systems.

Keywords: Generative artificial intelligence, diffusion models, carpet ornaments, symmetry analysis, cultural heritage, prompt engineering

* Öğretim Üyesi, Milli Havacılık Akademisi, cabbarligunel0899@gmail.com

ERKEN MOBİLİZASYONUN KARBON AYAK İZİNE ETKİSİ

Tuğba Çelik*

Gülay Yazıcı**

Özet

Erken mobilizasyon, bakım sürecinin temel bileşenlerinden birini oluşturan ve postoperatif ilk 24 saatlik süreçte 2 saat, sonraki günlerde ise 6 saat hareketliliğinin sağlanmasını hedef alan bir uygulamadır. Hastanın durumu, hemşirenin iş yükü, ortam koşulları, uygulanan cerrahi yöntem gibi pek çok etkenin hastanın mobilizasyon süreci üzerinde etkili olabileceği ifade edilmektedir. Hastanın mobilizasyonunun sağlanmasında bu gibi etkenlerin göz önünde bulundurulması ve en erken süreçte hasta hareketliliğinin sağlanması bakım kalitesinin artırılmasında etkili olabileceği söylenebilir. Hastaların preoperatif süreçte konuyla ilgili bilgilendirilmesi ve postoperatif erken dönemde de mobilizasyonlarının sağlanmasının olumlu etkileri çok yönlüdür. Postoperatif erken mobilizasyonun bir cerrahi hastasında olabilmesi muhtemel bazı komplikasyonların görülme riskini azaltmada etkili olabileceği ifade edilmektedir. Erken dönemde mobilize olan hastaların tromboemboli, atelektazi, ağrı, kardiyak problemler vb. komplikasyonların gelişme riskini azaltmada; yara iyileşme sürecini hızlandırmada ve hastanede kalış sürelerinin kısaltılmasında etkili olduğu yönünde çalışmalar mevcuttur. Erken mobilizasyonun olumlu etkileri yalnızca bununla sınırlı kalmayıp hastaların erken taburculuklarının desteklenmesiyle fazla kaynak/enerji tüketimlerinin ve dolayısıyla sağlık maliyetlerinin azaltılmasında etkili olabildiği görülmektedir. Aynı zamanda sağlık hizmeti ve bakım faaliyetleri sonucu atık üretimini de azaltarak sağlık sektörü ilişkili karbon emisyonlarının azaltılmasına da etki etmektedir. Erken mobilizasyon sayesinde hastanede kalış sürelerinin 1-2 gün azalması ve 125-250 kgCO₂'ye varan karbon emisyonunun azaltımını desteklediğini ifade eden çalışmalar mevcuttur. Bu nedenle bir cerrahi hastasının bakımında preoperatif süreçte hasta bilgilendirmeleriyle başlanarak multidisipliner iş birliği içerisinde erken mobilizasyonun desteklenmesinin etkisi sadece hastayla sınırlı kalmayıp, karbon emisyon azaltımını destekleyerek çevre üzerinde de olumlu sonuçlar elde edilmesi ve yarınlara daha iyi bir noktada olması açısından önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Erken Mobilizasyon, Karbon Ayak İzi, Sürdürülebilirlik, Periooperatif Bakım, Hemşirelik.

* Araş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, tugbacelik2601@gmail.com

** Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, gtanrikulu61@gmail.com

EFFECT OF EARLY MOBILIZATION ON CARBON FOOTPRINT

Abstract

Early mobilisation is a practice that forms one of the key components of the care process and it aims to ensure that patients are mobile for two hours during the first 24 hours post-operation and for six hours on subsequent days. It is stated that numerous factors, such as the patient's condition, the nurse's workload, environmental conditions and the surgical techniques employed, may influence the patient's mobilisation process. It can be argued that taking such factors into account when facilitating the patient's mobilisation and ensuring the patient's mobility at the earliest possible stage could be effective in improving the quality of care. The positive effects of informing patients about the procedure during the preoperative period and ensuring their mobilisation in the early postoperative period are multifaceted. It is suggested that early postoperative mobilisation may be effective in reducing the risk of certain complications that may arise in a surgical patient. Studies suggest that early mobilisation of patients is effective in reducing the risk of complications such as thromboembolism, atelectasis, pain and cardiac problems; in accelerating the wound healing process; and in shortening hospital stays. It has been observed that the positive effects of early mobilisation are not limited to this alone; by supporting the early discharge of patients, it can also help to reduce excessive consumption of resources and energy, and consequently lower healthcare costs. At the same time, it helps to reduce carbon emissions associated with the healthcare sector by reducing the generation of waste resulting from healthcare and care activities. There are studies indicating that early mobilisation helps to reduce hospital stays by 1–2 days and supports a reduction in carbon emissions of up to 125–250 kgCO₂. For this reason, the impact of supporting early mobilisation through multidisciplinary collaboration—beginning with patient information during the preoperative phase—extends beyond the patient alone; it plays a significant role in achieving positive environmental outcomes by contributing to the reduction of carbon emissions, thereby helping to ensure a better future.

Keywords: Early Mobilization, Carbon Footprint, Sustainability, Perioperative Care, Nursing

KRONİK MEKANİK BOYUN AĞRILI HASTALARDA MANUEL TERAPİNİN AĞRI, ÖZÜRLÜLÜK VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Tuğba Çiftci*
Özden Baskan**
Ali Cımbız***

Özet

Amaç: Bu çalışmada, kronik mekanik boyun ağrılı hastalarda konvansiyonel fizik tedaviye eklenen manuel terapi uygulamasının ağrı, özürlülük ve yaşam kalitesi üzerine etkisi araştırılmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya, en az üç aydır devam eden boyun ağrısına sahip ve Vizüel Analog Skalası (VAS) değeri ≥ 3 olan 18-65 yaş arası toplam 30 birey dahil edilmiştir. Katılımcılar, Konvansiyonel Fizik Tedavi (KFT, n=15) ve Konvansiyonel Fizik Tedavi + Manuel Terapi (KFT+MT, n=15) olmak üzere iki gruba randomize edilmiştir. Tedavi programı haftada 2 gün toplam 10 seans uygulanmıştır. Çalışma kapsamında ağrı şiddeti için Vizüel Analog Skala (VAS), servikal eklem hareket açıklığı (EHA) için üniversal gonyometre, yaşam kalitesi için Short Form-36 (SF-36), kas tonusu palpasyon ile, fonksiyonel özürlülük için Boyun Disabilite İndeksi (BDI) ve ağrının günlük yaşam üzerine etkisi için Bournemouth Boyun Ağrısı Anketi (BBAA) kullanılmıştır. Tüm veriler tedavi öncesi ve sonrası kaydedilmiştir. Bulgular: Tedavi sonrasında her iki grupta istatistiksel olarak anlamlı iyileşmeler gözlenmiştir ($p<0.05$). Gruplar arası karşılaştırmalarda ise VAS istirahat ve aktivite skorları, servikal EHA, SF-36 alt parametreleri, kas tonusu, BDI ve BBAA sonuçları açısından KFT+MT grubunda elde edilen iyileşmelerin KFT grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). **Sonuç:** Manuel terapinin konvansiyonel fizik tedaviye eklenmesi, kronik mekanik boyun ağrılı hastalarda ağrı ve özürlülüğün azaltılmasında, yaşam kalitesinin artırılmasında daha etkili bir yaklaşım olarak bulunmuştur. Bu bulgular, manuel terapinin klinik uygulamalarda bütüncül tedavi yaklaşımının önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Boyun Ağrısı, Manuel Terapi, Yaşam Kalitesi, Özürlülük

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, tugbaaciftci@hotmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi

*** Prof. Dr., İstanbul Rumeli Üniversitesi

THE EFFECT OF MANUAL THERAPY ON PAIN, DISABILITY AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CHRONIC MECHANICAL NECK PAIN

Abstract

Objective: This study aimed to investigate the effects of adding manual therapy to conventional physical therapy on pain, disability, and quality of life in patients with chronic mechanical neck pain. **Methods:** A total of 30 individuals aged between 18 and 65 years, who had experienced neck pain for at least three months and had a Visual Analog Scale (VAS) score ≥ 3 , were included in the study. Participants were randomized into two groups: Conventional Physical Therapy (CPT, n=15) and Conventional Physical Therapy plus Manual Therapy (CPT+MT, n=15). The treatment program was applied twice a week for a total of 10 sessions. Pain intensity was assessed using the Visual Analog Scale (VAS), cervical range of motion (ROM) with a universal goniometer, quality of life with the Short Form-36 (SF-36), muscle tone by palpation, functional disability with the Neck Disability Index (NDI), and the impact of pain on daily life with the Bournemouth Neck Pain Questionnaire (BNPQ). All data were recorded before and after treatment. **Results:** Statistically significant improvements were observed in both groups after treatment ($p < 0.05$). In between-group comparisons, improvements in VAS (rest and activity), cervical ROM, SF-36 subparameters, muscle tone, NDI, and BNPQ scores were found to be significantly greater in the CPT+MT group compared to the CPT group ($p < 0.05$). **Conclusion:** The addition of manual therapy to conventional physical therapy was found to be a more effective approach in reducing pain and disability and improving quality of life in patients with chronic mechanical neck pain. These findings suggest that manual therapy should be considered an important component of a holistic treatment approach in clinical practice.

Keywords: Neck Pain, Manual Therapy, Quality of Life, Disability

APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MEDICINE

Islomkulova Iroda*

Abstract

The application of artificial intelligence in medicine is a reason to create interesting papers nowadays, as AI makes it easy. The use of artificial intelligence and machine learning techniques to search, store, and analyze medical data is beneficial to both patients and their physicians. AI is becoming increasingly important to modern healthcare as a result of developments in machine learning algorithms and bioinformatics. In order to handle health data, diagnose patients, prescribe medications, evaluate mental health, and interpret imaging, clinicians utilize artificial intelligence algorithms and deep learning programs. Research that is pertinent to patients is easily accessible to clinicians. Considering that certain algorithms perform better than clinicians, it is imperative that this technology be appropriately incorporated into medical practices. When it comes to understanding the evolving interaction of machines with humans for beneficial purposes, it is necessary to acknowledge both the strengths and weaknesses of artificial intelligence (AI) and to seek the perspectives of experts from fields other than medicine. These experts should include ethical, philosophical, sociological, psychological, behavioral, and economic aspects of machine behavior. Although AI technology cannot take the role of medical professionals, it can assist them in performing a variety of jobs that will improve patient care on every level.

Keywords: English- AI, Medicine, Machine Learning, Diagnosis, Clinical Decision

* Yüsek Lisans Öğrencisi, Özbekistan Zarmed Üniversitesi, choliqushi125@gmail.com

GASTRONOMİDE DİSİPLİN VE KÜLTÜREL KİMLİK: TÜRK VE DÜNYA MUTFAĞININ ULUSLARARASI PLATFORMLARDA TEMSİLİ

Renato Mirze*

Özet

Bu çalışmanın amacı, gastronomide disiplin anlayışının ve kültürel kimliğin Türk ve dünya mutfaklarının uluslararası platformlardaki temsiline olan etkisini incelemektir. Küreselleşme ile birlikte farklı mutfak kültürleri birbirleriyle etkileşim içinde dönüşmekte, bu süreçte özgün kimliğin korunması ve doğru aktarılması önemli bir gereklilik haline gelmektedir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmış, uluslararası gastronomi yarışmaları, profesyonel mutfak uygulamaları ve şef deneyimleri üzerinden gözlem ve analiz yapılmıştır. Farklı ülkelerde gerçekleştirilen gastronomi etkinliklerinde hem Türk mutfaklarının hem de dünya mutfaklarının sunum biçimleri, teknik yeterlilikleri ve kültürel aktarım süreçleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, disiplinli mutfak eğitimi ve teknik standardizasyonun, mutfakların uluslararası arenada doğru ve güçlü temsil edilmesinde belirleyici rol oynadığını göstermektedir. Aynı zamanda kültürel anlatım eksikliği ve ürün bilgisindeki yetersizliklerin, mutfakların potansiyelini tam anlamıyla yansıtmamasını engellediği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Türk ve dünya mutfaklarının sürdürülebilir ve etkili temsil edilebilmesi için eğitim sistemlerinin güçlendirilmesi, uluslararası standartlara uygun değerlendirme mekanizmalarının oluşturulması ve kültürel anlatımın daha sistemli bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Gastronomi, bu bağlamda yalnızca bir üretim alanı değil, aynı zamanda disiplin ve kültürün birleştiği evrensel bir dil olarak ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi, Türk Mutfak, Dünya Mutfak, Kültürel Kimlik, Disiplin, Uluslararası Temsil

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ecole Conte Üniversitesi, Lyon, avgusto@yahoo.com

DISCIPLINE AND CULTURAL IDENTITY IN GASTRONOMY: REPRESENTATION OF TURKISH AND WORLD CUISINE ON INTERNATIONAL PLATFORMS

Abstract

This study aims to examine the impact of discipline and cultural identity on the representation of Turkish and world cuisines on international platforms. With globalization, culinary cultures increasingly interact and transform, making the preservation and accurate transmission of authentic identity a critical necessity. A qualitative research method was employed, based on observations and analyses of international gastronomy competitions, professional kitchen practices, and chef experiences. The study comparatively evaluates how both Turkish cuisine and world cuisines are presented in global events in terms of technical competence and cultural transmission. Findings indicate that disciplined culinary education and technical standardization play a decisive role in the accurate and strong representation of cuisines internationally. Additionally, the lack of cultural storytelling and insufficient product knowledge limit the full expression of culinary potential. In conclusion, sustainable and effective representation of Turkish and world cuisines requires strengthened education systems, internationally aligned evaluation mechanisms, and a more structured transfer of cultural narratives. Gastronomy should therefore be considered not only as a field of production but also as a universal language combining discipline and culture.

Keywords: Gastronomy, Turkish Cuisine, World Cuisine, Cultural Identity, Discipline, International Representation

BORTEZOMİB- DİRENÇLİ MULTİPL MİYELOM HÜCRELERİNDE YENİ İLAÇ ADAYININ ANTİMİYELOM ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Nigar Abdullayeva*

Özet

Amaç: Multipl miyelom (MM), kan sisteminin yüksek insidans ve kötü prognozlu bir B hücreli tümördür. Anti-miyelom tedavisindeki son gelişmelere rağmen, anti-kanser ilaç direncinin kazanılması, MM tedavisinin önemli bir sınırlamasıdır. Benzamid türevi yeni sentezlenen ilaç adayı SY-15 molekülünün, özellikle Bortezomib dirençli MM hücrelerinde antimiyeleom etkinliğinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu yeni ilaç molekülünün BTZ-Dirençli MM hastalarında Bortezomibe alternatif veya BTZ ile kombine yeni tedavi seçeneklerinin sunulması konusunda ön çalışmalar yapılması planlanmıştır. Yöntem: BTZ' e duyarlı ve BTZ' e dirençli MM hücre serilerinin kültürü yapılmış ve farklı derişimlerde SY-15moleküllü uygulamaları 3 tekrarlı yapılmıştır. 72 saat sonunda MTT analizi uygulanan hücrelerde IC50 dozları belirlenmiştir. Bu MTT sonuçlarına göre özellikle BTZ dirençli hücre hattında SY-15in anti-myelom etkinliği konusunda ilk sonuçlar elde edilmiş ve kombine uygulamalar için de en etkili doz aralıkları seçilmiştir. Bulgular: SY-15 , kontrol grubu olarak kullanılan sağlam L929 fibroblast hücrelerinde hiçbir sitotoksik aktivlik göstermemiştir . BTZ' e duyarlı ve BTZ' e dirençli hücre hatlarında ise yüksek anti-miyelom etksi, bu ilacın MM karşıtı ilaç adayı olabileceği hakkındaki hipotezi desteklemiştir. Özellikle BTZ' e dirençli hücrelerde BTZ' e duyarlı hücrelere göre daha çok hücre ölümü gözlemlenmiştir. Sonuç: SY-15 molekülünün Multiple Myeloma hücre hatlarında yüksek düzeyde antikanser aktivite gösterdiği ve özellikle tedaviye direnç gelişmiş hücre popülasyonlarında SY-15'in etkinliğinin daha yüksek olması molekülün önemini artırmaktadır. Ayrıca, sağlıklı fibroblast hücre hattında (L929) sitotoksik etkinin gözlenmemesi, molekülün selektif bir etki profiline sahip olduğunu göstermektedir. Öneri: SY15 ilacının etki mekanizmasını anlamak için ileri çalışmalarda ilaç uygulanan durumlarda apoptotik yolların ve ilaç direncinden sorumlu mekanizmaların daha kapsamlı şekilde araştırılması hipotez olunabilir.

Anahtar Kelimeler: SY-15, Multipl miyelom, ilaç direnci

* PhD Dr. Ankara Üniversitesi, nigar.abd89@gmail.com

INVESTIGATION OF THE ANTI-MYELOMA EFFECTS OF A NOVEL DRUG CANDIDATE IN BORTEZOMIB-RESISTANT MULTIPLE MYELOMA CELLS

Abstract

Aim: Multiple myeloma (MM) is a B-cell tumor of the hematopoietic system characterized by high incidence and poor prognosis. Despite recent advances in anti-myeloma therapy, the acquisition of anti-cancer drug resistance remains a major limitation in MM treatment. This study aimed to investigate the anti-myeloma activity of the newly synthesized benzamide derivative drug candidate, SY-15, particularly in bortezomib-resistant MM cells. Preliminary studies are planned to evaluate whether this novel drug molecule could provide alternative treatment options to bortezomib or be used in combination with bortezomib in BTZ-resistant MM patients. **Methods:** BTZ-sensitive and BTZ-resistant MM cell lines were cultured, and SY-15 molecule applications at different concentrations were performed in triplicate. After 72 hours, IC50 doses were determined in the cells subjected to MTT analysis. According to these MTT results, initial findings regarding the anti-myeloma activity of SY-15, particularly in the BTZ-resistant cell line, were obtained, and the most effective dose ranges for combination applications were also selected. **Results:** SY-15 did not exhibit any cytotoxic activity in healthy L929 fibroblast cells used as the control group. In both BTZ-sensitive and BTZ-resistant cell lines, a high anti-myeloma effect was observed, supporting the hypothesis that this compound could be a potential anti-MM drug candidate. Notably, greater cell death was observed in BTZ-resistant cells compared to BTZ-sensitive cells. **Conclusion:** The SY-15 molecule demonstrated high levels of anticancer activity in multiple myeloma cell lines, and its increased efficacy, particularly in treatment-resistant cell populations, enhances its significance. Furthermore, the absence of cytotoxic effects in healthy fibroblast cell lines (L929) indicates that the molecule has a selective effect profile.

Keywords: SY-15, Multiple myeloma, drug resistance

QARACİYƏR SİRROZUNUN MÜXTƏLİF MƏRHƏLƏLƏRİNDƏ HİPOKSIYA İLƏ İNDUKSIYA OLUNAN FAKTORUN (HİF) ROLU VƏ QARACİYƏRİN BİOKİMYƏVİ GÖSTƏRİCİLƏRİ İLƏ MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ

Kamala Hasanova*

Özet

Qaraciyər sirrozu yüksək mortalite ilə xarakterizə olunan və qlobal səhiyyə üçün ciddi problem hesab olunan xəstəliklərdən biridir. Hipoksiya ilə induksiya olunan faktor (HİF) qaraciyərdə hipoksiyaya cavab olaraq aktivləşən və fibroz, angiogenez və metabolik dəyişikliklərin tənzimlənməsində iştirak edən mühüm molekulyar mexanizmdir. Bu tədqiqatın məqsədi qaraciyər sirrozunun müxtəlif mərhələlərində HİF səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və onun biokimyəvi göstəricilər və MELD skoru ilə əlaqəsinin öyrənilməsidir. Tədqiqata sağlam şəxslərdən ibarət nəzarət qrupu ilə yanaşı kompensasiya və dekompensasiya mərhələsində olan qaraciyər sirrozlu xəstələr daxil edilmişdir. Serum nümunələrində HİF səviyyəsi ELISA üsulu ilə, qaraciyərin əsas biokimyəvi göstəriciləri isə standart laborator metodlarla təyin olunmuşdur. Aparılan müşahidələr göstərmişdir ki, xəstəliyin irəliləmiş mərhələlərində qaraciyər funksiyasını əks etdirən göstəricilərdə daha nəzərəcarpan dəyişikliklər müşahidə olunur. Eyni zamanda HİF səviyyəsinin də xəstəliyin ağırlıq dərəcəsinə uyğun olaraq artma meyli göstərdiyi müəyyən edilmişdir. Bu dəyişikliklər HİF ilə bəzi biokimyəvi göstəricilər və klinik qiymətləndirmə meyarları arasında əlaqənin mövcudluğunu düşündürür. Əldə olunan nəticələr HİF-in qaraciyər sirrozunun gedişinin qiymətləndirilməsində əlavə göstərici kimi istifadə oluna biləcəyini və gələcəkdə hədəfönlü terapiya üçün perspektivlər yaratdığını göstərir.

Anahtar Kelimələr: Qaraciyər sirrozu, HİF, hipoksiya, MELD skoru, biokimyəvi göstəricilər

* Doktoru Öğrencisi, Azərbaycan Tıp Universiteti, khesenova379@gmail.com

ROLE OF HYPOXIA-INDUCIBLE FACTOR (HIF) ACROSS DIFFERENT STAGES OF LIVER CIRRHOSIS: A COMPARATIVE ANALYSIS WITH BIOCHEMICAL PARAMETERS

Abstract

Liver cirrhosis is a major global health problem associated with high mortality. Hypoxia-inducible factor (HIF) is an important molecular regulator activated in response to hypoxia and involved in fibrosis, angiogenesis, and metabolic processes. This study aimed to evaluate HIF levels in different stages of liver cirrhosis and to examine its relationship with biochemical parameters and MELD score. Patients with compensated and decompensated cirrhosis, along with healthy controls, were included. HIF levels were measured using ELISA, and biochemical parameters were assessed by standard laboratory methods. The findings indicate that biochemical alterations become more pronounced in advanced stages of the disease. HIF levels also tend to increase with disease severity and may be associated with clinical and laboratory indicators. These results suggest that HIF may serve as a supportive marker in the assessment of liver cirrhosis and may offer potential for future targeted therapeutic approaches.

Keywords: Liver cirrhosis, HIF, hypoxia, MELD score, biochemical markers

AZƏRBAYCAN İNZİBATİ SİSTEMİNDƏ TƏBİİ İNHİSAR SUBYEKTLƏRİNİN HÜQUQİ STATUSU PROBLEMİ

Tabriz Jafarov*

Özet

Hüquq nəzəriyyəsində şəxs anlayışı hüquq və vəzifələrə malik olan subyektləri ifadə edir və bu subyektlər fiziki və hüquqi şəxslər olmaqla təsnif edilir. Hüquqi şəxslərin növləri olan publik hüquqi şəxslər və xüsusi hüquq hüquqi şəxslərini fərqləndirən müəyyən meyarlar mövcuddur. Lakin bəzi təşkilatlara münasibətdə publik və xüsusi hüquq arasında dəqiq sərhəd müəyyənləşdirmək çətinlik yaradır. Belə hallar Azərbaycan hüquq sistemində də bir sıra qurumların hüquqi statusunun mübahisəli xarakter daşmasına səbəb olur. Bu baxımdan rəqabət hüququnda mühüm yer tutan təbii inhisar subyektləri xüsusi diqqət tələb edir. Belə ki, həmin subyektlər həm ictimai xidmət funksiyası daşımaqla publik hüquqi şəxslərə xas xüsusiyyətlər nümayiş etdirir, həm də fəaliyyətlərini bazar mexanizmləri çərçivəsində həyata keçirməklə və mülki-hüquqi münasibətlərdə iştirakı ilə xüsusi hüquqa xas elementlərlə çıxış edir. Bu ikili xarakter onların hüquqi statusunun müəyyən edilməsində qeyri-müəyyənlik yaradır və məhkəmə aidiyyəti, dövlət nəzarətinin effektivliyi, ictimai xidmətlərin keyfiyyətlərinin zəifləməsi kimi problemlərə səbəb olur. “İnzibati icraat haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.0.1 və 2.0.2-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair” Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun və “İnzibati və mülki hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinə dair” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun Qərarlarında bəhs edilən problemin bəzi tərəflərinə aydınlıq gətirilsə də, təbii inhisar subyektlərinin idarəetmə sistemindəki yeri barəsində qeyri-müəyyənlik davam etməkdədir. Odur ki, bu tezisdə təbii inhisar subyektlərinin hüquqi statusunun nəzəri və praktiki aspektləri araşdırılacaq, onların publik və ya xüsusi hüquqi şəxs kimi qiymətləndirilməsi məsələsi təhlil ediləcək və mövcud qeyri-müəyyənliyin aradan qaldırılması üçün mümkün yanaşmalar irəli sürüləcəkdir.

Anahtar Kelimələr: Hüquqi şəxs, Publik Hüquqi Şəxslər; Xüsusi Hüquq Hüquqi Şəxsləri; Təbii İnhisar Subyektləri; Publik Hüquq və Xüsusi Hüquq

* Dr. Ögr. Üyesi, ADA Üniversitesi, tjafarov@ada.edu.az

THE PROBLEM OF THE LEGAL STATUS OF NATURAL MONOPOLIES IN THE AZERBAIJANI ADMINISTRATIVE SYSTEM

Abstract

In legal theory, the concept of a person refers to subjects possessing rights and obligations, classified into natural and legal persons. While specific criteria exist to distinguish between the types of legal entities—namely public law and private law entities—establishing a clear boundary between the public and private spheres remains challenging for certain organizations. In the Azerbaijani legal system, such instances lead to the controversial legal status of several institutions. In this regard, natural monopoly subjects, which hold a significant position in competition law, require particular attention. These subjects exhibit characteristics of public law entities by performing public service functions, while simultaneously operating within market mechanisms and participating in civil-law relations, reflecting elements of private law. This dual nature creates ambiguity in determining their legal status and results in issues such as jurisdictional disputes in courts, questions regarding the effectiveness of state supervision, and the potential weakening of public service quality. Although aspects of this problem have been addressed in the Decisions of the Plenum of the Constitutional Court of the Republic of Azerbaijan “On the Interpretation of Articles 2.0.1 and 2.0.2 of the Law of the Republic of Azerbaijan on Administrative Proceedings” and the Plenum of the Supreme Court of the Republic of Azerbaijan “On the Judicial Jurisdiction of Disputes Arising from Administrative and Civil Law Relations,” uncertainty persists regarding the place of natural monopoly subjects within the administrative system. Accordingly, this paper explores the theoretical and practical aspects of the legal status of natural monopoly subjects, analyzes the issue of their classification as public or private legal entities, and proposes potential approaches to resolve the existing ambiguity.

Keywords: Legal Entity; Public Law Entities; Private Law Legal Entities; Natural Monopoly Subjects; Public Law and Private Law

TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞBİRLİĞİ MODELİ OLARAK AKILLI GIDA KORİDORU

Semiha Dilber*

Özet

Bu çalışmanın amacı; Türk Devletleri Teşkilatı'nın (TDT) "2041 Vizyonu" doğrultusunda, üye ülkeler arasında gıda arz güvenliğini sağlamak ve stratejik bir entegrasyon modeli olarak "Akıllı Gıda Koridoru" (AGK) kavramını geliştirmektir. Küresel gıda sistemlerinin iklim krizi ve jeopolitik kırılganlıklarla sarsıldığı bir dönemde; Türk dünyasının tarımsal potansiyelini, kadim mutfak kültürünü ve lojistik gücünü dijital teknolojilerle birleştirerek sürdürülebilir bir ekosistem inşa edilmesini hedeflenmektedir. Çalışma; bu koridoru sadece ekonomik bir hat değil; gastronomik, sosyolojik ve psikolojik bir bütünleşme çatısı olarak kurgulamaktadır. Araştırmada, Türk Devletleri Teşkilatı'nın gelecek projeksiyonları temel alınarak "Nitel Durum Analizi" ve "Sistem Tasarımı" yöntemleri kullanılmıştır. Mevcut tarımsal veri setleri; nesnelerin interneti (IoT) ve kuantum veri işleme kapasitesiyle senkronize edilerek teorik bir model oluşturulmuştur. Ayrıca gıdanın toplumsal bağ kurucu rolü üzerinden "Gastronomik Diplomasi" ve "Kolektif Güven Psikolojisi" kavramları, modelin sosyolojik çerçevesine dahil edilmiştir. Türk Dünyası 2041 Vizyonu ile tam uyumlu bir dijital altyapının hayata geçirilmesi durumunda, üye ülkeler arasındaki bürokratik engellerin ve lojistik kayıpların akıllı takip sistemleri sayesinde minimize edileceğini ortaya koymaktadır. Kuantum veri işleme kapasitesi ve nesnelerin interneti (IoT) çözümleriyle desteklenen bu model; tarladan sofraya kadar olan süreçte gıda tedarik zincirindeki fire oranlarını düşürmekle kalmayıp, Türk devletleri arasında gastronomi yoluyla kurulan tarihsel, sosyolojik ve psikolojik bağı dijital bir boyuta taşımaktadır. Bulgular; ortak bir akıllı veri ekosisteminin, Türk dünyasının kadim mutfak mirasını "gastronomik bir hafıza" olarak koruyacağını ve bu kolektif güven ortamının bölgesel bir "Gıda Egemenliği Alanı" inşa edeceğini kanıtlamaktadır. Sonuç olarak Akıllı Gıda Koridoru, Türk dünyasının dijital çağdaki "Yeni İpek Yolu"dur. Bu model; üye devletleri sadece ticari birer paydaş olarak değil, aynı sofrayı, aynı kültürel kodları ve aynı veri ağını paylaşan sarsılmaz bir kültürel blok olarak konumlandırmaktadır. Önerilen bu stratejik entegrasyon sayesinde 2041 yılına gelindiğinde Türk devletleri; küresel gıda piyasasında edilgen birer ham madde üreticisi olmaktan çıkarak, gastronomik değerleri ve teknolojik altyapısıyla küresel gıda jeopolitiğinde kural koyucu bir güç merkezi haline gelecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası 2041 Vizyonu Akıllı Gıda Koridoru Gastronomik ve Sosyolojik Entegrasyon Gıda Arz Güvenliği Dijital Tarım Ekosistemi Kuantum Gıda Veri Analitiği

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, semihachef@gmail.com

SMART FOOD CORRIDOR AS A MODEL FOR SUSTAINABLE COOPERATION AMONG TURKIC STATES

Abstract

The objective of this study is to develop the concept of the “Smart Food Corridor” (SFC) as a strategic integration model to ensure food supply security among member countries, in alignment with the “2041 Vision” of the Organization of Turkic States (OTS). In an era where global food systems are destabilized by climate crises and geopolitical vulnerabilities, this research aims to build a sustainable ecosystem by integrating the agricultural potential, ancient culinary culture, and logistical prowess of the Turkic world with digital technologies. The study frames this corridor not merely as an economic line, but as a framework for gastronomic, sociological, and psychological integration. The research utilizes “Qualitative Case Analysis” and “System Design” methods, based on the future projections of the Organization of Turkic States. A theoretical model was established by synchronizing existing agricultural datasets with the Internet of Things (IoT) and quantum data processing capacities. Furthermore, the concepts of “Gastronomic Diplomacy” and “Collective Trust Psychology” were incorporated into the sociological framework of the model, emphasizing the role of food as a social bond. The findings demonstrate that the implementation of a digital infrastructure fully compatible with the Turkic World 2041 Vision would minimize bureaucratic hurdles and logistical losses through smart tracking systems. This model, supported by quantum data processing and IoT solutions, not only reduces waste rates in the food supply chain from farm to table but also elevates the historical, sociological, and psychological bonds established through gastronomy among Turkic states into a digital dimension. The results indicate that a shared smart data ecosystem will preserve the ancient culinary heritage of the Turkic world as a “gastronomic memory” and that this collective trust environment will construct a regional “Food Sovereignty Zone.” In conclusion, the Smart Food Corridor represents the “New Silk Road” of the Turkic world in the digital age. This model positions member states not just as commercial stakeholders, but as an unshakable cultural bloc sharing the same table, the same cultural codes, and the same data network. Through this proposed strategic integration, by the year 2041, Turkic states will transition from being passive raw material producers in the global food market to becoming a rule-setting power center in global food geopolitics, leveraging their gastronomic values and technological infrastructure.

Keywords: Turkish World Vision 2041 Smart Food Corridor Gastronomic and Sociological Integration Food Supply Security Digital Agriculture Ecosystem Quantum Food Data Analytics

16. YÜZYIL OSMANLI JEOPOLİTİĞİNDE DEVLET AKLI VE STRATEJİK VİZYON: VEZİRİAZAM SEMİZ ALİ PAŞA VE TÜRK DÜNYASI SİYASETİ*

Bürhan Mustafa Büyükarşlan**

Özet

16. Yüzyıl Osmanlı-Safevî münasebetleri genellikle askerî çatışmalar ekseninde ele alınsa da bu sürecin arka planındaki idarî krizler ve stratejik zihin yapısı literatürde yeterince irdelenmemiştir. Bu çalışma, Veziriazam Semiz Ali Paşa'nın kariyeri üzerinden, Osmanlı'nın Doğu siyasetindeki kriz yönetimi ve Türk dünyasına yönelik geliştirdiği cihanşümül vizyonunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada; Osmanlı kronikleri, Osmanlı arşiv belgeleri ve Venedik arşiv vesikaları karşılaştırmalı bir yöntemle ele alınarak; devlet aklı, askerî hiyerarşi ve sınır güvenliği gibi alt problemler tartışılmaktadır. Çalışmanın en özgün bulgusunu, literatürde ilk kez bu araştırma kapsamında tahlil edilen ve Venedik arşivindeki İtalyanca bir belgeye dayanan, Nahçıvan Seferi (1553-1555) esnasında Halep menzilinde I. Süleyman ile Semiz Ali Paşa arasında geçen sadakat odaklı tarihî mülakat teşkil etmektedir. Ayrıca, sefer sonrası dönemde Yeniçeri Ağası Semiz Ahmed Paşa'nın idarî baskıları neticesinde Erzurum'a sürgün edilen tüfekli yeniçerilerin Safevî tarafına iltica etmesi vakası; devletler arası hukuk ve askerî bağlılık doktrini bağlamında incelenmiştir. 1555 Amasya Antlaşması ile kurulan yeni diplomatik düzen, stratejik toprak paylaşımları ve taberra yasağı gibi hukukî parametreler üzerinden değerlendirilirken; Paşa'nın sadrazamlığı döneminde fikrî öncülüğünü yaptığı ve stratejik mimarisini şekillendirdiği Don-Volga Kanalı ve Ejderhan (Astrakan) stratejisi, Türk dünyasını Hazar üzerinden birleştirme hedefiyle irdelenmiştir. Sonuç olarak Semiz Ali Paşa'nın, kriz anlarında devlet nizamını koruyan ve Safevî etkisini Orta Asya hanlıklarıyla kurulan stratejik bağlarla dengelemeye çalışan cihanşümül bir figür olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, Türk dünyası arasındaki tarihî stratejik sürekliliğin anlaşılması için biyografik çalışmaların jeopolitik perspektifle genişletilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Semiz Ali Paşa, Nahçıvan Seferi, Venedik Arşivleri, Osmanlı-Safevî İlişkileri, Don-Volga Kanalı.

* Bu çalışma, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (BAP) tarafından 2024-BAP-300-003 numaralı proje kapsamında desteklenen "16. Yüzyıldan Bir Osmanlı Veziriazamı Portresi: Semiz Ali Paşa" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

** Dr., Bağımsız Araştırmacı, burhanmustafabuyukarslan@gmail.com

STATE REASON AND STRATEGIC VISION IN 16TH-CENTURY OTTOMAN GEOPOLITICS: GRAND VIZIER SEMİZ ALI PASHA AND THE POLITICS OF THE TURKIC WORLD

Abstract

Administrative crises and strategic mindsets underlying 16th-century Ottoman-Safavid relations remain insufficiently explored in the literature. Through the career of Grand Vizier Semiz Ali Pasha, this study analyzes Ottoman crisis management in Eastern politics and the universalist (*cihanşümul*) vision developed toward the Turkic world. Utilizing a comparative methodology involving Ottoman chronicles, archival documents, and Italian records from the Venetian archives, the research discusses sub-problems such as *raison d'état*, military hierarchy, and border security. The most original finding is a loyalty-oriented historical audience between Suleiman I and Semiz Ali Pasha at the Aleppo encampment during the Nakhchivan Campaign (1553-1555). Analyzed for the first time in the literature based on an Italian document from the Venetian archives, this discourse deciphers the reflexes of the state mind and the construction of military authority during crises. Furthermore, the defection of musketeer Janissaries to the Safavid side following their exile to Erzurum—stemming from the administrative pressures of Janissary Aga Semiz Ahmed Pasha—is examined within the context of international law and military loyalty. While the diplomatic order of the 1555 Treaty of Amasya is evaluated through territorial partitions and the ban on *tabarra*, the Don-Volga Canal and Astrakhan strategy, spearheaded by Ali Pasha, is analyzed as a geopolitical effort to unify the Turkic world via the Caspian. In conclusion, Semiz Ali Pasha emerged as a figure who preserved the state order and counterbalanced Safavid influence through strategic ties with Central Asian khanates. Expanding biographical studies with a geopolitical perspective is recommended to understand historical strategic continuity within the Turkic world.

Keywords: Semiz Ali Pasha, Nakhchivan Campaign, Venetian Archives, Ottoman-Safavid Relations, Don-Volga Canal.

İLHAM ƏLİYEVİN DÖVLƏTÇİLİK SİYASƏTİNDƏ AZƏRBAYCAN HUMANİTAR ELMİ

Arzu Mammadkhanly*

Özet

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu zamanın tələblərinə uyğun davam etdirən İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son dövrdə ölkəmiz daha da inkişaf edərək ən ali beynəlxalq məclislərin, irimiqyaslı ictimai-iqtisadi və mədəni tədbirlərin ardıcıl keçirildiyi daimi məkana, əsl mədəniyyət mərkəzinə çevrilmişdir. Cəmiyyətin azad, firavan həyatından və yüksək inkişafından xəbər verən bu nailiyyətlər xalqımızın ədəbiyyat və incəsənətində, intellektual sferada da əks-sədasını tapmaqdadır. Dövlət müstəqilliyinin başlıca rəmzlərindən biri sayılan ana dilinə dövlət qayğısının daha da artırılmasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan ədəbiyyatı, mədəniyyəti və elmi-nin ən gözəl nümunələrinin latın qrafikası ilə yenidən nəşri, dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin Azərbaycan dilində kütləvi şəkildə nəşri həyata keçirilmişdir. Azərbaycan dilçiliyinin Avropa və dünya elminə inteqrasiyasına, ölkənin görkəmli dilçi alimlərinin beynəlxalq səviyyədə tanınmasına və nüfuz qazanmasına, eləcə də ədəbi dil tarixinin, qədim dillər və mədəniyyətlərin araşdırılmasına, ölkə ərazisində yaşayan azsaylı xalqların dillərinin öyrənilməsinə şərait yaratmışdır. Azərbaycan həyatı müasir dünyaya inteqrasiya etdikcə ədəbiyyatımız da dünya ədəbi prosesinə cəlb olunaraq onun tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Yazıçıların əsərlərinin Avropa və dünya dillərinə tərcümə olunması və xarici ölkələrdə nəşri ölkəmizi və Azərbaycan ədəbiyyatını dünyada tanıdır. Bu gün müasir Azərbaycan ədəbiyyatı yüksələn temp ilə inkişaf edir, dünya hadisələrinin içərisində olmaqla milli özünəməxsusluğunu qoruyub saxlaya bilər. Azərbaycançılıq ideologiyasında ən ali dəyərlərdən biri vahid Azərbaycan xalqı və Azərbaycan xalqının rifahı məsələsidir. Azərbaycançılıq aparılan siyasətin, sosial, humanitar, elmi, dini və ya mədəni sahədə atılan hər bir addımın xalqın mənafeyinə uyğunlaşdırılması deməkdir. Milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılması, eyni zamanda bu dəyərlərin ümumbəşəri dəyərlərlə sintezi və zənginləşməsi Azərbaycançılığın təməl prinsipləri kimi müəyyənləşdirilmişdir. Bu prinsiplər İlham Əliyevin mənəvi-mədəni inkişafa yönəlmiş siyasətinin qaynaqlarından biridir. Onun rəhbərliyi ilə mədəni sərvətlərimizin qorunması, muzey fondlarında mühafizə olunan qiymətli eksponatlar və sənət yadigarlarının gələcək nəsillərə çatdırılmasında mühüm keyfiyyət dəyişikliyinə təkan vermişdir. Həmçinin, dini abidələrin qorunması, bərpa edilməsi və ya yenidən inşası, o cümlədən digər dinlərə aid ibadət yerlərinin (sinaqoqların, katolik və alban kilsələrinin) tikilməsi və təmiri Azərbaycan dövlətinin dini dəyərlərə göstərdiyi münasibətin aydın təzahürüdür.

Anahtar Kelimələr: Dil, ədəbiyyat, memarlıq və incəsənət, qeyri-maddi və maddi mədəni irs, milli-mənəvi dəyərlər.

* Dr., Azərbaycan Milli Bilimlər Akademisi, ameahumanitar@gmail.com

AZERBAIJANI HUMANITARIAN SCIENCE IN ILHAM ALIYEV'S STATE POLICY

Abstract

Under the leadership of Ilham Aliyev, who continued the political course of great leader Heydar Aliyev in accordance with the requirements of the time, our country has recently developed and turned into a permanent place, a real cultural center, where the highest international assemblies, large-scale socio-economic and cultural events are held consistently. These achievements, which testify to the free, prosperous life and high development of society, find their echo in the literature and art of our people, in the intellectual sphere. In order to ensure the further increase of state care for the native language, which is considered one of the main symbols of State independence, reissue of the best examples of Azerbaijani literature, culture and science in Latin script, mass publication of works of prominent representatives of World Literature in Azerbaijani language was carried out. It has created conditions for the integration of Azerbaijani linguistics into European and World Science, gaining international recognition and prestige of the country's prominent linguists, as well as the study of literary language History, Ancient Languages and cultures, and the study of the languages of small peoples living in the territory of the country. As Azerbaijan integrated life into the modern world, our literature was involved in the world literary process and became an integral part of it. Translation of the works of writers into European and world languages and publication in foreign countries makes our country and Azerbaijani literature known in the world. Today, modern Azerbaijani literature is developing at a rising pace, being in the midst of world events, it is able to preserve its national identity. One of the highest values in the ideology of azerbaijanism is the issue of the United Azerbaijani people and the welfare of the Azerbaijani people. Azerbaijanism means adapting the policy, every step taken in the Social, Humanitarian, Scientific, religious or cultural sphere to the interests of the people. Preservation of national and moral values, as well as synthesis and enrichment of these values with universal values have been defined as the basic principles of azerbaijanism. These principles are one of the sources of Ilham Aliyev's policy towards spiritual and cultural development. Under his leadership, he gave impetus to a significant qualitative change in the protection of our cultural assets, the delivery of valuable exhibits and art relics preserved in the museum funds to future generations. Also, the preservation, restoration or reconstruction of religious monuments, as well as the construction and repair of places of worship (synagogues, Catholic and Albanian churches) of other religions is a clear manifestation of the attitude of the Azerbaijani state to religious values.

Keywords: Language, literature, architecture and art, intangible and tangible cultural heritage, national and spiritual values

TÜRK DÜNYASINDA SÜRÜKLEYİCİ KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE SANAL GERÇEKLIK TABANLI ORTAK MİRAS MÜZESİ MODELİ

Özkul Haraç*

Özet

Bu çalışma, Türk Dünyasında kültürel diplomasinin dijital dönüşümünü sürükleyici teknolojiler bağlamında ele alarak, Sanal gerçeklik (VR) ve Yapay zeka (AI) tabanlı “Ortak Miras Müzesi Ağı” modelini önermektedir. Son yıllarda kültürel miras yönetimi ve kültürel diplomasi literatürü, dijitalleşmenin yalnızca arşivleme ve erişim değil, aynı zamanda deneyim üretimi ve algı inşası açısından dönüştürücü bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Özellikle sürükleyici teknolojiler, kültürel içerikleri pasif sergileme nesnesi olmaktan çıkarak aktif katılım ve deneyim temelli öğrenme süreçlerine dönüştürmektedir. Dünya genelinde Google Arts & Culture, Smithsonian Institution dijital koleksiyonları ve British Museum gibi kurumların VR ve dijital sergi uygulamaları, kültürel mirasın sanal ortama taşınmasının ziyaretçi etkileşimini ve kültürel farkındalığı önemli ölçüde artırdığını göstermektedir. Benzer şekilde, metaverse ve VR tabanlı müze projeleri, fiziksel sınırları aşarak kültürel etkileşimi küresel ölçekte yeniden tanımlamaktadır. Ancak mevcut uygulamalar çoğunlukla tekil kurum veya ülke merkezli olup, çok uluslu ve bölgesel kültürel diplomasiye entegre edilmiş ağ yapılarından yoksundur. Bu bağlamda çalışma, Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkeler arasında kültürel mirasın dijitalleştirilerek paylaşıldığı ve eş zamanlı olarak farklı ülkelerde VR deneyim müzeleri aracılığıyla sergilendiği çok merkezli bir dijital müze ekosistemi önermektedir. Model, kültürel mirası statik bir koruma nesnesi olmaktan çıkarak, ülkeler arası dolaşım sağlayan etkileşimli bir diplomatik deneyim alanına dönüştürmektedir. Kavramsal olarak çalışma, kültürel diplomasi, dijital yumuşak güç ve deneyim ekonomisi yaklaşımlarına dayanmaktadır. VR teknolojisi, mekânsal varlık hissi (presence) ve duygusal katılım üretme kapasitesi nedeniyle kültürel aktarımı derinleştirirken; yapay zekâ destekli sistemler içeriklerin çok dilli üretimi, kişiselleştirilmesi ve ölçeklenebilir dağıtımını mümkün kılmaktadır. Bu iki teknoloji birlikte, kültürel mirası yalnızca temsil eden değil, yeniden üreten ve etkileşimli hale getiren bir dijital ekosistem oluşturmaktadır. Yöntemsel olarak çalışma, tasarım temelli araştırma (design-based research) yaklaşımına ve politika modeli geliştirme metodolojisine dayanacaktır. Bu kapsamda model, literatür sentezi, karşılaştırmalı örnek olay analizi ve kavramsal modelleme teknikleri ile yapılandırılmayı hedeflemektedir. Ayrıca önerilen sistemin uygulanabilirliği, kültürel diplomasi ve dijital miras yönetimi literatürü çerçevesinde senaryo temelli olarak değerlendirilecektir. Sonuç olarak bu çalışma, Türk Devletleri Teşkilatı için ölçeklenebilir, ağ temelli ve sürükleyici bir kültürel diplomasi modeli geliştirmeyi hedeflemekte; kültürel mirası korunması gereken bir unsur olmaktan çıkarak turizm, eğitim ve uluslararası etkileşim alanlarında çok boyutlu değer üreten stratejik bir dijital altyapı önerisi sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel diplomasi, Dijital kültürel miras, Yapay zeka, Sanal gerçeklik, Sürükleyici kültürel deneyim, Türk devletleri

* Dr., Kuzey Kıbrıs Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, ozkul.harac@asbu.edu.tr

IMMERSIVE CULTURAL DIPLOMACY IN THE TURKIC WORLD AND A VIRTUAL REALITY-BASED SHARED HERITAGE MUSEUM MODEL

Abstract

This study examines the digital transformation of cultural diplomacy in the Turkic World within the context of immersive technologies and proposes an Artificial Intelligence (AI) and Virtual Reality (VR)-based “Shared Heritage Museum Network” model. Recent literature on cultural heritage management and cultural diplomacy emphasizes that digitalization is not limited to archiving and accessibility, but also plays a transformative role in experience generation and perception building. In particular, immersive technologies have shifted cultural content from passive exhibition objects to interactive, experience-based learning environments. Global initiatives such as Google Arts & Culture, the digital collections of the Smithsonian Institution, and immersive applications developed by the British Museum demonstrate that the integration of VR and digital exhibition systems significantly enhances visitor engagement and cultural awareness. Similarly, metaverse and VR-based museum projects are redefining cultural interaction at a global scale by overcoming physical boundaries. However, existing applications are predominantly institution or country-specific and lack integration into multinational, network-based cultural diplomacy frameworks. In this context, the study proposes a multi-centered digital museum ecosystem in which cultural heritage among member states of the Organization of Turkic States is digitized and simultaneously exhibited through VR-based immersive museums across different countries. The model transforms cultural heritage from a static preservation object into an interactive diplomatic experience space that circulates across national boundaries. Conceptually, the study is grounded in cultural diplomacy, digital soft power, and the experience economy. VR technology enhances cultural transmission through its capacity to generate spatial presence and emotional engagement, while AI-based systems enable multilingual content generation, personalization, and scalable dissemination. Together, these technologies construct a digital ecosystem that not only represents cultural heritage but also actively re-creates and mediates it in interactive forms. Methodologically, the study adopts a design-based research approach and a policy model development framework. The proposed model is structured through literature synthesis, comparative case analysis, and conceptual modeling techniques. Furthermore, its applicability is evaluated through scenario-based assessment within the cultural diplomacy and digital heritage management literature. In conclusion, this study aims to develop a scalable, network-based, and immersive cultural diplomacy model for the Organization of Turkic States. It seeks to transform cultural heritage from a static preservation element into a strategic digital infrastructure that generates multidimensional value in tourism, education, and international cultural interaction.

Keywords: Cultural diplomacy, Digital cultural heritage, Artificial intelligence, Virtual reality, Immersive cultural experience, Turkic states

EĞİTİMDE KÜLTÜREL SÜREKLİLİK VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: NESNELERİN DİLİ MODELİYLE HİBRİT ÖĞRENME ORTAMLARINDA 21. YÜZYIL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE KOLEKTİF HAFIZA İNŞASI

Pervin Hazar*

Özet

Bu çalışma; geleneksel çocuk oyunlarını ve bu oyunların somut araçlarını odağa alan “Nesnelerin Dili: Hibrit Bir Keşif Yolculuğu” modelinin, öğretmen ve öğrencilerin 21. yüzyıl becerileri üzerindeki etkisini mercek altına almaktadır. Araştırmanın temel motivasyonu, dijitalleşen dünyanın hızıyla unutulmaya yüz tutan halk kültürüne ait bellek unsurlarını, modern eğitim teknolojileriyle uyumlu bir biçimde gelecek kuşaklara nasıl aktarabileceğimiz sorunsalıdır. Nitel araştırma yöntemlerinden “Bütüncül Tek Durum Deseni”nin benimsendiği çalışmada, Bursa’da görev yapan ve yenilikçi eğitim modellerine ilgi duyan gönüllü katılımcıların deneyimleri analiz edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, süreç odaklı gözlem notları ve katılımcıların bizzat ürettiği dijital oyun analizlerinden elde edilen veriler; içerik analizi tekniğiyle “Kültürel Farkındalık”, “Dijital Entegrasyon”, “Üstbilişsel Yetkinlikler” ve “Kolektif Hafıza” temaları çerçevesinde çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, hibrit öğrenme ortamlarında geleneksel oyun objeleriyle kurulan doğrudan etkileşimin; stratejik düşünme, problem çözme ve yaratıcılık gibi temel becerileri belirgin düzeyde güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. QR kodlar, oyunlaştırma yazılımları ve etkileşimli içeriklerin, oyunun tarihsel arka planını bugüne taşımada birer “anlam köprüsü” kurduğu ve yeni medya ekosistemine uygun özgün bir kültürel iletişim dili sunduğu görülmüştür. Neticede, “Nesnelerin Dili” modelinin yalnızca teknik bir entegrasyon değil; oyunun birleştirici gücüyle aidiyet bağlarını onaran ve sosyal dayanıklılığı destekleyen pedagojik bir vizyon olduğu saptanmıştır. Çalışma; Türk Dünyası’nın ortak oyun ve spor kültürünün eğitim müfredatlarına hibrit modellerle taşınmasını ve bu yaklaşımın uluslararası bir EdTech projesi olarak öğretmen eğitimlerinde yaygınlaştırılmasını önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hibrit Öğrenme, 21. Yüzyıl Becerileri, Geleneksel Çocuk Oyunları, Halk Kültürü, Dijital Dönüşüm, Kolektif Hafıza, Türk Dünyası

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Mudanya Üniversitesi, pervinhazar2006@hotmail.com

CULTURAL CONTINUITY AND DIGITAL TRANSFORMATION IN EDUCATION: DEVELOPING 21ST CENTURY SKILLS AND CONSTRUCTING COLLECTIVE MEMORY IN HYBRID LEARNING ENVIRONMENTS THROUGH THE “LANGUAGE OF OBJECTS” MODEL

Abstract

This study examines the impact of the “Language of Objects: A Hybrid Exploration Journey” model—focusing on traditional children’s games and their tangible tools—on the 21st century skills of teachers and students. The primary motivation of the research is the question of how memory elements belonging to folk culture, which are on the verge of being forgotten in the rapidly digitalizing world, can be transferred to future generations in harmony with modern educational technologies. In this study, where the “Holistic Single Case Design,” one of the qualitative research methods, is adopted, the experiences of volunteer participants working in Bursa and interested in innovative educational models were analyzed. Data obtained from semi-structured interviews, process-oriented observation notes, and digital game analyses produced by the participants themselves were analyzed through content analysis within the framework of the themes of “Cultural Awareness,” “Digital Integration,” “Metacognitive Competencies,” and “Collective Memory.” The findings of the research reveal that direct interaction with traditional game objects in hybrid learning environments significantly strengthens core skills such as strategic thinking, problem solving, and creativity. It has been observed that QR codes, gamification software, and interactive content establish a “bridge of meaning” in bringing the historical background of the game into the present and offer an original cultural communication language compatible with the new media ecosystem. Ultimately, it has been determined that the “Language of Objects” model is not merely a technical integration, but a pedagogical vision that repairs bonds of belonging through the unifying power of play and supports social resilience. The study recommends integrating the shared game and sports culture of the Turkic World into educational curricula through hybrid models and disseminating this approach in teacher training as an international EdTech project.

Keywords: Hybrid Learning, 21st Century Skills, Traditional Children’s Games, Folk Culture, Digital Transformation, Collective Memory, Turkic World

ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRDƏ AKADEMİK KADRLAR ÜÇÜN SÜNİ İNTELLEKTƏ ƏSASLANAN PERFORMANS İDARƏETMƏSİ

Südabə Eyubova*

Özet

Bu tədqiqatın məqsədi ali təhsil müəssisələrində akademik kadrların performans idarəetməsində süni intellekt (Sİ) texnologiyalarının tətbiq imkanlarını araşdırmaq və mövcud ənənəvi qiymətləndirmə sistemlərinin məhdudiyyətlərini üzə çıxarmaqdır. Tədqiqatda keyfiyyət yanaşmasına əsaslanan analitik-tənqidi metoddan istifadə edilmiş, mövzu ilə bağlı beynəlxalq ədəbiyyat sisteməlik şəkildə nəzərdən keçirilmişdir. Bundan əlavə, Azərbaycan, Türkiyə və Avropa universitetlərindən seçilmiş nümunə müəssisələrin tətbiqləri müqayisəli şəkildə təhlil edilmişdir. Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, Sİ əsaslı performans idarəetmə sistemləri akademik kadrların tədris, tədqiqat və xidmət fəaliyyətlərini real vaxt rejimində izləmək, obyektiv meyarlar əsasında qiymətləndirmək və fərdi inkişaf yollarını müəyyənləşdirmək üçün əhəmiyyətli potensial daşıyır. Bununla belə, alqoritm qərəzliyi, şəffaflıq çatışmazlığı, məxfilik narahatlıqları və akademik muxtar idarəetmə prinsipləri ilə ziddiyyət kimi ciddi etik problemlər müşahidə edilmişdir. Tədqiqat nəticəsində tövsiyə edilir ki, Sİ alətləri qərar qəbulunu əvəz etmək üçün deyil, insan mühakiməsini dəstəkləmək üçün şəffaf, iştirakçı dizayn prinsipləri çərçivəsində tətbiq edilsin. Öz tənzimlənmə mexanizmləri zəif olan ölkələrdə bu sistemlərin tətbiqi üçün xüsusi etik çərçivələr hazırlanması labüddür.

Anahtar Kelimələr: Süni intellekt, Performans idarəetməsi, Akademik kadrlar, Ali təhsil, Etik çərçivə, Alqoritm qərəzliyi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, sudabeeyubova@gmail.com

AI-DRIVEN PERFORMANCE MANAGEMENT FOR ACADEMIC STAFF IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract

This study aims to examine the applicability of artificial intelligence (AI) technologies in the performance management of academic staff in higher education institutions and to identify the limitations of existing traditional evaluation systems. A qualitative analytical-critical approach was adopted, involving a systematic review of international literature and a comparative analysis of selected universities in Azerbaijan, Turkey, and Europe. Findings indicate that AI-based performance management systems hold significant potential for monitoring academic activities in real time, enabling objective assessment of teaching, research, and service roles, and identifying personalized development pathways. However, critical ethical concerns were identified, including algorithmic bias, lack of transparency, privacy risks, and potential conflicts with principles of academic autonomy. The study recommends that AI tools be implemented within transparent, participatory design frameworks that support rather than replace human judgment in academic evaluation processes. The development of dedicated ethical frameworks is deemed essential, particularly in contexts where self-regulatory mechanisms remain under-developed.

Keywords: Artificial intelligence, Performance management, Academic staff, Higher education, Ethical framework, Algorithmic bias

SSCB DÖNEMİNDE RUSÇANIN TÜRKÇEYE BASKINLIĞI

Gülsüm Karimova*

Özet

Azerbaycan, 1920–1991 yılları arasında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin etkisi altında kalan devletlerden biri olmuştur. Bu dönem ülkenin toplumsal yapısını olduğu kadar dilini de derinden etkilemiş ve bu etki günümüzde de devam etmektedir. Bir ülkenin yönetimini ele almanın ilk adımının o toplumun dilini ele almaktan geçtiği yönündeki görüş, Sovyet coğrafyasındaki birçok örnekte somut biçimde gözlemlenmektedir. Yani bir toplumun bağımsızlığı, ana dilini her yerde özgürce kullanabilmesiyle yakından ilişkilidir. Sovyet yönetiminin ilk dönemlerinde Azerbaycan’da dil sürekliliği kısmen korunmuş olsa da, ilerleyen süreçte uygulanan politikalar sonucunda bu durum giderek yerini dil değişimine bırakmıştır. SSCB yönetimi, egemenliği altındaki devletlere sözde dil özgürlüğü tanıdıysa da, uygulamada bu söylemlerin büyük ölçüde retorik düzeyinde kaldığı ve “halkların dostluğu” adı altında, “enternasyonalleşme” kavramı çerçevesinde Ruslaştırma politikasının sistematik biçimde sürdürüldüğü görülmektedir. Birliğe bağlı 15 cumhuriyeti daha etkin kontrol edebilmek amacıyla “böl ve yönet” anlayışını benimseyen Sovyet idaresi, dil alanında bunun tersine merkeziyetçi bir yaklaşım sergileyerek Rusçayı öğrenmeyi zorunlu kılan kanunla birçok bölgede zorunlu iletişim dili hâline getirmiştir. Sovyet yönetimi, “yumuşak güç” stratejileri çerçevesinde edebiyat ve kültür alanını da denetim altına alarak yazar ve şairleri çeşitli teşviklerle Rusça eser üretmeye ve rejimi öven içerikler kaleme almaya yönlendirmiştir. Buna karşılık, Türklük bilinci üzerine yazanlar ağır baskılara maruz kalmış, daha önce kaleme alınmış birçok eser ise ortadan kaldırılmıştır. Bu süreçte düzenlenen I. Bakü Türkoloji Kurultayı, alfabe politikaları açısından önemli bir dönüm noktası olmuşsa da, ilerleyen yıllarda Kiril alfabesine geçişin zeminini hazırlayan aşamalardan biri olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan, eğitim alanında Türkçe derslerinin yaygınlaştırılmasını savunan girişimler Sovyet yönetimi tarafından “Osmanlılaştırma” şeklinde yorumlanmış ve bu görüşleri dile getiren aydınların büyük bölümü 1937’deki Büyük Temizlik sürecinde tasfiye edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: SSCB, Azerbaycan, Rus Dili, Türk Dili

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü, Azerbaycan, gulsumkarimova0@gmail.com

THE DOMINANCE OF RUSSIAN OVER TURKISH IN THE SOVIET ERA

Abstract

Azerbaijan was one of the states under the influence of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR) between 1920 and 1991. This period deeply affected not only the country's social structure but also its language, and this impact continues to the present day. The idea that the first step in governing a state is to control the language of that society can be clearly observed in many cases within the Soviet context. In other words, a nation's independence is closely related to its ability to freely use its mother tongue in all spheres of life. Although language continuity was partially preserved in Azerbaijan during the early Soviet period, this situation gradually gave way to language shift as a result of implemented policies over time. Although the USSR formally granted language freedom to the states under its control, in practice these claims largely remained rhetorical, and Russification policies were systematically pursued under the slogan of "the friendship of peoples," within the framework of so-called "internationalization." In order to maintain more effective control over the 15 union republics, the Soviet administration adopted a "divide and rule" approach, while paradoxically implementing a centralized language policy that made the learning of Russian mandatory and turned it into a compulsory means of communication in many regions. Within the framework of "soft power" strategies, the Soviet regime also placed literature and culture under control, encouraging writers and poets through various incentives to produce works in Russian and to write content praising the regime. In contrast, those who wrote on Turkic identity were subjected to severe repression, and many previously written works were destroyed. The First Baku Turkology Congress marked an important turning point in alphabet policies; however, it is also considered one of the stages that paved the way for the later transition to the Cyrillic alphabet. In the field of education, initiatives advocating the expansion of Turkish-language courses were interpreted by the Soviet authorities as "Ottomanization," and the majority of intellectuals expressing these views became victims of the Great Purge of 1937.

Keywords: SSCB, Azerbaijan, Russian, Turkish

TÜRK DÖVLƏTLƏRİ ARASINDA İQTİSADI İNTEQRASIYA PROSESLƏRİ: REGIONAL ƏMƏKDAŞLIQ, STRUKTUR TRANSFORMASIYALAR VƏ İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ.

Aynur Babayeva*

Özet

Bu tədqiqat işi Türk Dövlətləri arasında iqtisadi integrasiya proseslərinin müasir vəziyyətini, regional əməkdaşlıq mexanizmlərini və struktur transformasiyaların iqtisadi inkişaf üzərində təsirlərini kompleks şəkildə təhlil etməyə yönəlib. Qlobal iqtisadi sistemdə baş verən dəyişikliklər fonunda Türk Dövlətləri arasında iqtisadi əlaqələrin dərinləşdirilməsi və institusional integrasiyanın gücləndirilməsi regional sabitliyin və davamlı inkişafın əsas şərtlərindən biri kimi çıxış edir. Məqalədə Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində həyata keçirilən iqtisadi təşəbbüslər, ticarət əlaqələrinin dinamikası, investisiya axınları və nəqliyyat-logistika infrastrukturunun inkişafı kimi əsas istiqamətlər təhlil olunur. Xüsusilə, regional dəyər zəncirlərinin formalaşması, rəqəmsal iqtisadiyyatın genişlənməsi və enerji əməkdaşlığının gücləndirilməsi integrasiya proseslərinin prioritet istiqamətləri kimi qiymətləndirilir. Tədqiqatın metodoloji əsasını müqayisəli təhlil, statistik məlumatların emalı və empirik yanaşmalar təşkil edir. Analiz nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, Türk Dövlətləri arasında iqtisadi integrasiyanın səviyyəsi hələ də qeyri-bərabər xarakter daşıyır və bu, ölkələrin iqtisadi strukturlarındakı fərqlər, institusional zəifliklər və xarici iqtisadi asılılıqlarla bağlıdır. Bununla yanaşı, nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı, ticarət maneələrinin azaldılması və vahid iqtisadi platformaların yaradılması integrasiyanın dərinləşdirilməsi üçün mühüm potensial yaradır. Nəticə etibarilə, məqalədə Türk Dövlətləri arasında iqtisadi integrasiyanın səmərəliliyinin artırılması üçün strateji tövsiyələr irəli sürülür. Bu tövsiyələrə institusional koordinasiyanın gücləndirilməsi, innovasiya yönümlü əməkdaşlığın genişləndirilməsi və regional iqtisadi siyasətlərin uzlaşdırılması daxildir. Tədqiqat göstərir ki, effektiv integrasiya modeli yalnız iqtisadi deyil, həm də siyasi və institusional uyğunlaşmanı tələb edir və bu, uzunmüddətli inkişaf perspektivlərinin təmin olunmasında həlledici rol oynayır.

Anahtar Kelimələr: Türk Dövlətləri, iqtisadi integrasiya, regional əməkdaşlıq, restrukturizasiya, davamlı inkişaf, institusional koordinasiya.

* Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, babayeva.aynur.n@bsu.edu.az

ECONOMIC INTEGRATION PROCESSES AMONG TURKIC STATES: REGIONAL COOPERATION, STRUCTURAL TRANSFORMATION AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstract

The purpose of this study is to analyze the economic integration processes among Turkic States, with a particular focus on regional cooperation mechanisms, structural transformations, and their implications for sustainable economic development. In the context of increasing global economic interdependence, strengthening integration among Turkic States is considered a key factor for enhancing regional competitiveness and long-term stability. The research methodology is based on a combination of comparative analysis, statistical data evaluation, and empirical approaches. The study examines trade relations, investment flows, and the development of transport and logistics infrastructure within the framework of the Organization of Turkic States. The findings reveal that the level of economic integration among Turkic States remains uneven due to structural differences, institutional limitations, and varying levels of economic development. At the same time, significant progress has been observed in areas such as regional connectivity, energy cooperation, and the gradual reduction of trade barriers. The study concludes that deeper economic integration requires coordinated policy frameworks, improved institutional capacity, and enhanced cooperation in innovation and digital transformation. Without these elements, the integration process may remain limited in scope and effectiveness. Based on the findings, the paper recommends strengthening institutional coordination, promoting joint investment initiatives, expanding regional value chains, and harmonizing economic policies among member states. These measures are essential for ensuring sustainable development and maximizing the economic potential of the Turkic region.

Keywords: Turkic States, economic integration, regional cooperation, structural transformation, sustainable development, trade relations, institutional coordination

İNSAN SERMAYESİ YATIRIMLARININ İŞ GÜCÜ VERİMLİLİĞİNE VE GSYİH BÜYÜMESİNE ETKİSİ: ÜLKELERARASI KARŞILAŞTIRMALI EMİRİK ANALİZ

Almaz Erbay*

Özet

Bu makale, Dünya Bankası İnsan Sermayesi Endeksi (HCI) veri tabanı, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) ILOSTAT işgücü verimliliği istatistikleri ve UNESCO İstatistik Enstitüsü'nün (UIS) eğitim harcamaları göstergeleri temelinde; dört seçilmiş ülke — Azerbaycan, Türkiye, Kazakistan ve Gürcistan — için 2014–2022 dönemini kapsayan karşılaştırmalı bir panel analizi sunmaktadır. Çalışma, post-Sovyet coğrafyasında insan sermayesi yatırımları ile işgücü verimliliği arasındaki ilişkiyi nicel olarak ortaya koymayı, Azerbaycan'ın bölgesel konumunu değerlendirmeyi ve politika çıkarımları üretmeyi hedeflemektedir. Araştırma tasarımı ikincil veri temelli panel yaklaşımını benimsemekte; betimsel istatistik, eğilim analizi ve Spearman sıra korelasyonu gibi yöntemleri bir arada kullanmaktadır. Gerçek, birincil uluslararası kaynaklardan elde edilen veriler şunu ortaya koymaktadır: (1) Azerbaycan'ın 2020 yılı HCI değeri 0,58 olup bu değer ülkeyi Avrupa-Orta Asya bölge ortalaması olan 0,69'un belirgin biçimde altında konumlandırmaktadır (Dünya Bankası, 2020a); (2) ILO modellenmiş tahminlerine göre 2025 yılında işgücü verimliliği (2021 uluslararası dolar, SAGP) Türkiye'de 40,9, Kazakistan'da 41,5, Gürcistan'da 29,5 ve Azerbaycan'da 26,4 dolar/saat düzeyindedir (ILO, 2025); (3) Azerbaycan'ın GSYİH'ye oranla eğitim harcaması 2019 yılında %2,68 olarak kaydedilmiş; bu değer OECD ortalaması olan %4–5'in çok altında kalmaktadır (UNESCO UIS, 2023). Dört ülke arasında en yüksek HCI artışını kaydeden Azerbaycan (+0,08; 2010–2020), söz konusu ilerlemeyi işgücü verimliliğine dönüştürememiş ve bölgesel sıralamada en düşük verimlilik göstergesine (26,4 dolar/saat) sahip konumda kalmıştır. Bu paradoks, “HCI-verimlilik dönüşüm uçurumu” kavramıyla açıklanmakta ve Pritchett'in (2001) insan sermayesinin ekonomiye nüfuz edememe tezini somutlaştırmaktadır. Bulgular, Azerbaycan için eğitim harcamalarının GSYİH'nin en az %4'üne çıkarılması, petrol dışı sektörde bilgi-yoğun istihdam kapasitesinin artırılması ve PISA'ya katılım yoluyla uluslararası öğrenme ölçümünün kurumsallaştırılması başta olmak üzere somut politika önerilerinin geliştirilmesi zorunluluğunu temellendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan sermayesi endeksi, işgücü verimliliği, GSYİH büyümesi, eğitim harcamaları, panel analizi, post-Sovyet ekonomileri, HCI

* Dr. Öğr. Üyesi, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, erbay.almaz@unec.edu.az

THE IMPACT OF HUMAN CAPITAL INVESTMENTS ON LABOR PRODUCTIVITY AND GDP GROWTH: A CROSS- COUNTRY COMPARATIVE EMPIRICAL ANALYSIS

Abstract

This paper presents a comparative panel analysis covering the 2014–2022 period for four selected countries — Azerbaijan, Turkey, Kazakhstan, and Georgia — drawing on the World Bank Human Capital Index (HCI) database, the International Labour Organization’s (ILO) ILOSTAT labour productivity statistics, and UNESCO’s Institute for Statistics (UIS) education expenditure indicators. The study aims to quantitatively establish the relationship between human capital investment and labour productivity in the post-Soviet context, assess Azerbaijan’s regional positioning, and derive actionable policy recommendations. The research design adopts a secondary-data panel approach, combining descriptive statistics, trend analysis, and Spearman rank correlation. Findings based on verified primary international sources reveal the following: (1) Azerbaijan’s 2020 HCI value of 0.58 places the country significantly below the Europe and Central Asia regional average of 0.69 (World Bank, 2020a); (2) ILO modelled estimates for 2025 place labour productivity (2021 international dollars, PPP) at 40.9 in Turkey, 41.5 in Kazakhstan, 29.5 in Georgia, and 26.4 USD/hour in Azerbaijan (ILO, 2025); (3) Azerbaijan’s public education expenditure stood at 2.68% of GDP in 2019, well below the OECD average of 4–5% (UNESCO UIS, 2023). Despite recording the highest absolute HCI improvement among the four countries (+0.08; 2010–2020), Azerbaijan has failed to convert this progress into labour productivity gains, remaining last in the regional ranking at 26.4 USD/hour. This paradox — termed the “HCI-productivity conversion gap” — is consistent with Pritchett’s (2001) thesis on the disconnect between schooling and economic output. The findings justify concrete policy prescriptions for Azerbaijan, including raising education spending to at least 4% of GDP, expanding knowledge-intensive employment capacity in the non-oil sector, and institutionalising international learning measurement through PISA participation.

Keywords: Human capital index, labour productivity, GDP growth, education expenditure, panel data, post-Soviet economies, HCI

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON ECONOMIC DIVERSIFICATION AND GROWTH RATE

Günay Mecidova*

Abstract

Digitalization forms the foundation of the modern global economy. Today, it is not merely a technological innovation but a fundamental factor that determines the competitiveness and economic growth of national economies. For countries dependent on natural resources, economic diversification is considered a primary goal. This article identifies the role of the digital economy in transforming and modernizing traditional economic systems and examines the impact of digitalization on GDP growth rates. Research Objective: The purpose of the article is to determine the correlation between the application of digital technologies such as Artificial Intelligence, Big Data, and Cloud Technologies in the economy and the diversification of economic sectors, as well as to analyze the mechanisms through which this process influences macroeconomic growth indicators. The research employs empirical, comparative analysis, and economic-statistical evaluation methods. Based on theoretical and empirical data, the relationship between digitalization indicators and GDP growth dynamics has been studied. Digitalization creates an “invisible diversification” within the economy. Expanding this diversification and increasing the direct impact of the digital economy on GDP requires significant state support. As a result, the share of the service sector, intellectual property, and high-tech production in GDP increases, reducing dependence on raw material prices. Digitalization enhances labor productivity, accelerates efficient resource allocation, and replaces extensive growth with intensive growth. Micro, small, and medium-sized enterprises play a crucial role in economic growth. With government support, digital platforms facilitate the access of small and medium-sized enterprises to global markets, thereby broadening the foundation of economic diversification. In conclusion, investments in digitalization lead to innovative breakthroughs in traditional sectors such as agriculture, industry, and trade, creating new value chains. Result: The research has determined that digitalization is the most important factor accelerating economic diversification. To further enhance the impact of digitalization on GDP and economic growth rates, infrastructure must be modernized, and human capital must adapt to the requirements of the new era. State support is essential for this process.

Keywords: Digitalization, GDP, economic growth, diversification, digital technologies, investment, state support

* Öğr. Gör., Azərbaycan Universiteti, gunay.mecidova@au.edu.az

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YEŞİL BÜYÜME PERSPEKTİFİNDEN MƏRKƏZİ ARAN EKONOMİK-COĞRAFI BÖLGESİNİN GELİŞİMİ

Seyidnisa Aliyeva*

Özet

Bu çalışma, Azərbaycan'ın önemli tarımsal bölgelerinden biri olan Mərkəzi Aran ekonomik-coğrafi bölgesinde sürdürülebilirlik ve yeşil büyüme süreçlerini kapsamlı şekilde ele almaktadır. Bölgenin doğal kaynakları, özellikle su ve toprak potansiyeli, ekonomik faaliyetlerin temelini oluşturmakta; ancak bu kaynakların yoğun ve çoğu zaman plansız kullanımı çevresel sorunların artmasına neden olmaktadır. Araştırmada, mevcut çevresel problemlerin başında toprak tuzlanması, su kaynaklarının verimsiz kullanımı ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin geldiği belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yeşil büyüme stratejilerinin bölge için taşıdığı önem vurgulanmaktadır. Bu kapsamda, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, modern sulama sistemlerinin uygulanması ve çevre dostu tarım tekniklerinin yaygınlaştırılması gibi yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. Özellikle damla sulama sistemlerinin tatbiqi ve kimyasal gübre kullanımının azaltılması, hem çevresel koruma hem de uzun vadeli ekonomik verimlilik açısından önemli avantajlar sağlamaktadır. Sonuç olarak, Mərkəzi Aran bölgesinde sürdürülebilirlik ve yeşil büyüme politikalarının etkin şekilde uygulanması, doğal kaynakların korunması ile ekonomik gelişim arasında denge kurulmasına imkan verecektir. Bu yaklaşım, yalnızca bölgesel kalkınmayı değil, aynı zamanda ülke genelinde yeşil ekonomi modeline geçiş sürecini de destekleyen önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Yeşil Büyüme, Mərkəzi Aran, Tarım, Çevre Yönetimi, Yenilenebilir Enerji, Ekonomik Kalkınma

* Öğr. Gör., Azərbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, sx.aliyeva@adpu.edu.az

DEVELOPMENT OF THE MƏRKƏZI ARAN ECONOMIC- GEOGRAPHICAL REGION FROM A SUSTAINABILITY AND GREEN GROWTH PERSPECTIVE

Abstract

This study comprehensively addresses sustainability and green growth processes in the Mərkəzi Aran economic-geographic region, one of Azerbaijan's important agricultural areas. The region's natural resources, particularly water and soil potential, form the basis of economic activities; however, the intensive and often unplanned use of these resources leads to an increase in environmental problems. The research identifies soil salinization, inefficient use of water resources, and the negative impacts of climate change as the main existing environmental problems. The study also emphasizes the importance of green growth strategies for the region in line with sustainable development goals. In this context, approaches such as the use of renewable energy sources, the implementation of modern irrigation systems, and the dissemination of environmentally friendly agricultural techniques are highlighted. In particular, the use of drip irrigation systems and the reduction of chemical fertilizer use provide significant advantages in terms of both environmental protection and long-term economic productivity. In conclusion, the effective implementation of sustainability and green growth policies in the Mərkəzi Aran region will allow for a balance between the conservation of natural resources and economic development. This approach is considered a significant step that supports not only regional development but also the transition to a green economy model across the country.

Keywords: Sustainability, Green Growth, Mərkəzi Aran, Agriculture, Environmental Management, Renewable Energy, Economic Development

YEREL DİPLOMASİ ARACI OLARAK KARDEŞ KENT UYGULAMALARI: TÜRK DEVLETLERİ ÖRNEĞİ

Hasan Kaya*

Özet

Yerel yönetimlerin uluslararası ilişkilerde artan görünürlüğü, ulus-devlet merkezli diplomasi anlayışının ötesine geçen çok katmanlı bir yönelişim yapısını beraberinde getirmiştir. Bu dönüşüm, literatürde “paradiplomasi” ve “şehir diplomasisi” kavramlarıyla açıklanmakta; yerel aktörlerin sınır ötesi etkileşimleri, dış politika süreçlerinin tamamlayıcı bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Kardeş kent uygulamaları ise bu sürecin kurumsallaşmış araçlarından biri olarak, yerel düzeyde diplomatik temas, ağ oluşturma ve iş birliği geliştirme potansiyeli taşımaktadır. Bununla birlikte, bu potansiyelin pratikte ne ölçüde gerçekleştiği özellikle Türk devletleri bağlamında yeterince analiz edilmemiştir. Zira Türk devletlerinde kardeş kent ilişkileri yalnızca diplomatik ve ekonomik etkileşimlerle sınırlı olmayıp, aynı zamanda ortak tarihsel hafızanın güçlendirilmesi, kültürel entegrasyonun derinleştirilmesi ve milli-manevi değerler etrafında karşılıklı etkileşimin artırılması gibi özgün bir içerik de barındırmalıdır. Bu çalışma, Türk devletleri arasındaki kardeş kent ilişkilerini yerel diplomasi kapasitesi bağlamında çözümlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel bir tasarım benimsenmiş; belediyelerin stratejik planları, faaliyet raporları ve kardeş kent protokolleri doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analitik çerçeve, diplomatik temsil, iş birliği çeşitliliği, kurumsallaşma düzeyi ve çıktı üretme kapasitesi olmak üzere yerel diplomasi kapasitesini belirleyen dört temel boyut üzerine kurulmuştur. Elde edilen bulgular, kardeş kent ilişkilerinin önemli ölçüde temsil ve sembolik etkileşim düzeyinde yoğunlaştığını; buna karşılık ekonomik, teknik ve politika transferine dayalı iş birliklerinin oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir. Ayrıca bu ilişkilerin çoğunlukla stratejik planlama süreçlerine entegre edilmediği ve performans temelli bir izleme mekanizmasından yoksun olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Türk dünyasında kardeş kent uygulamalarının yerel diplomasi aracı olarak etkinliğini zayıflatmaktadır. Bu bağlamda çalışma, kardeş kent ilişkilerinin işlevselleştirilmesi amacıyla dört bileşenden oluşan bir “Yerel Diplomasi Entegrasyon Modeli” önermektedir: (i) kurumsallaşmış koordinasyon ve performans izleme mekanizmaları, (ii) proje temelli ve ölçülebilir çıktılar üreten iş birliği yapıları, (iii) üniversiteler, sivil toplum ve özel sektörü içeren çok aktörlü yönetim ağı ve (iv) kültürel entegrasyon ile ortak tarihsel ve manevi değerleri güçlendiren sürdürülebilir etkileşim programları. Bu modelin hayata geçirilmesi, Türk dünyasında kardeş kent ilişkilerinin sembolik bir düzeyden çıkarılarak çok boyutlu ve etkin bir yerel diplomasi aracına dönüştürülmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Devletleri, Kardeş Kent, Paradiplomasi, Yerel Yönetimler.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, hasan.kaya286@gmail.com

SISTER CITY PRACTICES AS AN INSTRUMENT OF LOCAL DIPLOMACY: THE CASE OF TURKIC STATES

Abstract

The increasing visibility of local governments in international relations has brought about a multi-layered governance structure that goes beyond the nation-state-centric understanding of diplomacy. This transformation is explained in the literature with the concepts of “paradiplomacy” and “city diplomacy”; cross-border interactions of local actors are considered a complementary component of foreign policy processes. Sister city programs, as one of the institutionalized tools of this process, carry the potential for diplomatic contact, networking, and cooperation development at the local level. However, the extent to which this potential is realized in practice has not been sufficiently analyzed, particularly in the context of Turkic states. This is because sister city relationships in Turkic states should not be limited solely to diplomatic and economic interactions, but should also encompass a unique dimension including strengthening shared historical memory, deepening cultural integration, and increasing mutual interaction around national and spiritual values. This study aims to analyze sister city relationships among Turkic states within the context of local diplomacy capacity. A qualitative design was adopted for the research; the strategic plans, activity reports, and sister city protocols of the municipalities were examined using document analysis. The analytical framework is based on four fundamental dimensions that determine local diplomacy capacity: diplomatic representation, diversity of cooperation, level of institutionalization, and capacity to produce outcomes. The findings indicate that sister city relationships are largely concentrated at the level of representation and symbolic interaction; in contrast, collaborations based on economic, technical, and policy transfer remain quite limited. Furthermore, it has been determined that these relationships are mostly not integrated into strategic planning processes and lack a performance-based monitoring mechanism. This situation weakens the effectiveness of sister city practices as a tool of local diplomacy in the Turkic world. In this context, the study proposes a “Local Diplomacy Integration Model” consisting of four components to functionalize sister city relationships: (i) institutionalized coordination and performance monitoring mechanisms, (ii) project-based cooperation structures that produce measurable outputs, (iii) a multi-actor governance network involving universities, civil society, and the private sector, and (iv) sustainable interaction programs that strengthen cultural integration and shared historical and spiritual values. Implementing this model will contribute to transforming sister city relationships in the Turkic world from a symbolic level into a multi-dimensional and effective tool of local diplomacy.

Keywords: Turkic States, Sister Cities, Paradiplomacy, Local Governments.

DİJİTAL ÇAĞDA ÜSTBİLİŞSEL OKUMA STRATEJİLERİ VE YENİ OKURYAZARLIK BECERİLERİ: TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI ÜZERİNE BİR DOKÜMAN ANALİZİ

Ayşenur Güney*

Özet

Bu çalışmada, dijital çağın getirdiği değişimler doğrultusunda üstbilişsel okuma stratejileri ile yeni okuryazarlık becerilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programlarında nasıl yer aldığı incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programları oluşturmaktadır. İnceleme sürecinde programlarda yer alan okuma kazanımları, açıklamalar ve beceri vurguları; üstbilişsel okuma stratejileri (okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası süreçler) ile yeni okuryazarlık becerileri (dijital okuma, eleştirel değerlendirme, bilgiye erişim ve medya okuryazarlığı) çerçevesinde ele alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiş ve belirlenen temalar doğrultusunda karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular, 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dijital okuryazarlık ve eleştirel okuma becerilerine daha belirgin bir şekilde yer verildiğini göstermektedir. Ayrıca bu programda üstbilişsel okuma süreçlerinin daha sistemli ve bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı görülmektedir. Buna karşılık 2019 programında söz konusu becerilerin daha sınırlı ve dolaylı biçimde yer aldığı dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, Türkçe öğretim programlarının dijitalleşen dünyaya uyum sağlama sürecinde üstbilişsel okuma becerilerine yönelik vurgunun arttığı söylenebilir. Bu doğrultuda öğretim programlarının uygulama boyutunun güçlendirilmesi ve öğretmenlerin bu becerileri destekleyici uygulamalara yönlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üstbilişsel okuma, yeni okuryazarlık, dijital okuma, Türkçe öğretimi, doküman analizi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi, aysenur.guney77@gmail.com

METACOGNITIVE READING STRATEGIES AND NEW LITERACY SKILLS IN THE DIGITAL AGE: A DOCUMENT ANALYSIS ON TURKISH LANGUAGE CURRICULA

Abstract

This study aims to examine how metacognitive reading strategies and new literacy skills are reflected in Turkish Language Curricula within the context of the digital age. The research was conducted using document analysis, a qualitative research method. The data sources of the study consist of the Turkish Language Curricula published by the Ministry of National Education in 2019 and 2024. In the analysis process, reading outcomes, explanations, and skill emphases in the curricula were evaluated in terms of metacognitive reading strategies (pre-reading, during reading, and post-reading processes) and new literacy skills (digital reading, critical evaluation, access to information, and media literacy). The data were analyzed through descriptive analysis and compared based on emerging themes. The findings reveal that the 2024 curriculum places a stronger emphasis on digital literacy and critical reading skills. In addition, metacognitive reading processes are addressed in a more systematic and comprehensive manner in this curriculum. In contrast, these skills appear to be more limited and implicit in the 2019 curriculum. In conclusion, it can be stated that Turkish language curricula have increasingly emphasized metacognitive reading skills in response to the demands of the digital age. Accordingly, it is recommended to strengthen the practical dimension of the curricula and to support teachers in implementing activities that foster these skills.

Keywords: Metacognitive reading, new literacy, digital reading, Turkish language education, document analysis

INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED EDUCATIONAL TOOLS INTO SECONDARY SCHOOL INFORMATICS EDUCATION IN AZERBAIJAN: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW

Eyyublu Zərqələm*

Abstract

The integration of artificial intelligence (AI) into education has become an important area of scholarly inquiry, particularly in the context of ongoing digital transformation in education systems. In Azerbaijan, educational reforms emphasize the development of digital competencies and 21st-century skills, especially within secondary school informatics education. However, existing research on the pedagogical integration of AI-based tools in this context remains fragmented and lacks systematic synthesis. This study aims to systematically examine the academic literature on the integration of AI-based educational tools in secondary school informatics education, with particular attention to implications for Azerbaijan within the broader Turkic educational context. This study adopts a Systematic Literature Review (SLR) design. A structured search strategy was developed using key terms related to artificial intelligence in education, secondary education, and informatics teaching. The review focused on peer-reviewed academic studies published between 2015 and 2025. Inclusion criteria required studies to address AI applications in educational contexts, focus on secondary or informatics education, and provide empirical or conceptual insights into pedagogical integration. Studies were excluded if they were non-academic, focused exclusively on higher education, or lacked methodological clarity. The selection process included screening of titles and abstracts followed by full-text evaluation. The final set of studies was analyzed using thematic content analysis with an inductive coding approach. The reviewed literature indicates that AI-based tools are associated with increased personalization of learning, adaptive instructional support, and the development of computational thinking skills. Key challenges include limited teacher preparedness, infrastructural constraints, ethical concerns, and digital inequality. The Azerbaijani context reflects broader regional patterns within the Turkic educational space. AI integration in secondary school informatics education remains an emerging field in Azerbaijan. The findings highlight the need for structured teacher training, policy coordination, and inclusive digital infrastructure. Future research should prioritize empirical classroom-based studies to evaluate the effectiveness of AI-driven educational approaches.

Keywords: Artificial Intelligence in Education; Azerbaijan; Secondary Education; Systematic Literature Review; Educational Technology

* Öğr. Gör., Bakü Devlet Üniversitesi, yusiflizarqalam@gmail.com

DIGITAL LEADERSHIP IN AI- DRIVEN EDUCATION :A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW OF GOVERNANCE TRENDS AND CHALLENGES IN THE TURKIC WORLD

Sabina Mammadova*

Abstract

Post-socialist educational systems in the Turkic World are institutionally conditioned by historically embedded governance arrangements characterized by centralization, bureaucratic control, and path-dependent administrative practices, which continue to shape and, in many cases, constrain their capacity to adapt to digital transformation driven by artificial intelligence and advanced educational technologies. Although the concept of digital leadership has been thoroughly developed in Western educational settings, its relevance to AI-enhanced learning environments within post-socialist and culturally distinct governance frameworks has not been adequately explored. This research seeks to investigate how digital leadership is understood and implemented in educational systems that are experiencing transformation through AI, as influenced by post-socialist administrative histories, as well as to pinpoint the structural elements affecting these processes. The guiding research question is: how do governance traditions in the Turkic educational context shape the implementation and outcomes of digital leadership in AI-integrated educational systems?The study adopts a systematic literature review design, examining peer-reviewed publications published between 2010 and 2025. Following clearly defined inclusion and exclusion criteria, the analysis applies thematic synthesis to identify dominant leadership paradigms, AI-related transformation mechanisms, and institutional constraints across the selected literature.The findings indicate that digital leadership in the context of artificial intelligence extends beyond the integration of digital tools and requires a transition from directive, control-oriented governance models toward participatory, data-informed, and adaptive institutional cultures. However, entrenched bureaucratic norms, limited data governance capacity, risk-averse administrative practices, and institutional inertia consistently emerge as structural barriers limiting the effective implementation of AI-driven educational transformation.Based on these findings, the study develops a context-sensitive conceptual framework for AI-oriented digital leadership transformation tailored to post-socialist educational systems in the Turkic World. The study contributes to the literature by advancing a culturally grounded interpretation of digital leadership in AI-mediated environments and by integrating governance theory with research on technology-driven educational transformation in non-Western contexts.

Keywords: Digital leadership; artificial intelligence in education; educational governance; Turkic World; digital transformation

* Öğr. Gör., Sabah Group, sabina.inspire.edu@gmail.com

ANTROPONİMLƏRİN SEMANTİK STRUKTURU VƏ FOLKLOR KONTEKSTİNDƏ İSTİFADƏSİ

Aygun Samadzada*

Özet

Dil sistemində adların semantik strukturu yalnız onları ifadə edən nominativ məzmunla məhdudlaşmır; bu struktur həm də diskurs və kontekstdə formalaşan çalarları özündə birləşdirir. Bu adlar, folklor kontekstində tipoloji baxımdan epitetik, sosial və assosiativ semantik qruplara ayrılaraq, personajların xarakterik xüsusiyyətləri, funksional yükü və sosial-mədəni statusu ilə qarşılıqlı əlaqədə müəyyənləşir. Bu bölmədə xüsusi adların leksik-semantik modelləri, komponent tərkibi folklor mətnlərindəki ifadə formaları tədqiq edilir. Dilin onomastik sisteminin mühüm tərkib hissəsi olan antroponimlər, xalqın tarixi yaddaşını, mədəni identikliyi, sosial münasibətlərini və dünyagörüşünü əks etdirən dil vahidləridir. Bu vahidlərin ən intensiv və çoxqatlı semantik yük qazandığı diskurs sahələrindən biri folklor hesab olunur. Tədqiqatda antroponimlərin semantik strukturu leksik, etimoloji, assosiativ və simvolik qatlar üzrə araşdırılır, onların folklor mətnlərində (nağıllar, dastanlar, miflər, əfsanələr, atalar sözləri və s.) hansı mənalandırma mexanizmləri vasitəsilə formalaşdığı müəyyənləşdirilir. Folklor mətnlərində antroponimlər yalnız nominativ funksiya daşımır, eyni zamanda xarakterin sosial statusunu, mənəvi keyfiyyətlərini, kollektiv şüurda mövcud olan arxetipik təəvvürləri və mədəni kodları ifadə edir. Semantik məzmunun formalaşmasında antroponimlərin struktur quruluşu həlledici rol oynayan əsas dil elementlərini müəyyənləşdirir. Bu baxımdan antroponimlərin kök, şəkilçi və semantema komponentləri üzrə təhlili onomastik vahidlərin daxili strukturunun və mənə potensialının aşkara çıxarılmasına imkan yaradır. Dilçilikdə qəbul edilmiş yanaşmaya görə, antroponimlərin struktur-semantik təhlili onların həm nominativ, həm də funksional xüsusiyyətlərinin izahında mühüm metodoloji əhəmiyyət kəsb edir. Müasir dilçilikdə semantik strukturun tədqiqi aktual elmi problemlərdən hesab olunur. Dilçilikdə antroponimlərin yalnız nominativ vahid kimi deyil, mədəni və semiotik mənə daşıyıcısı kimi araşdırılması, funksional və diskursiv yanaşmaların inkişafı ilə birbaşa bağlıdır. Aparılmış tədqiqatlara baxmayaraq, Azərbaycan dilçiliyində onomastika sahəsində antroponimlərin struktur komponentlərinin folklor kontekstində sistemli və kompleks şəkildə təhlili kifayət qədər geniş araşdırılmamışdır. Müəyyən olunur ki, tədqiqatlarda antroponimlər əsasən etimoloji və ya leksik aspektdən araşdırılmış, adların struktur-semantik komponentlərinin diskurs daxilində funksional yüklənməsi məsələsinə məhdud şəkildə toxunulmuşdur. Məhz bu baxımdan adların kök, şəkilçi və semantema komponentləri üzrə folklor mətnləri əsasında təhlili tədqiqatın aktuallığını müəyyənləşdirən əsas amillərdən biridir və bu sahədə mövcud elmi boşluğun doldurulmasına xidmət edir. Tədqiqat göstərir ki, folklor diskursunda antroponimlər yalnız adlandırma funksiyasını deyil, eyni zamanda mədəni, semantik və diskursiv mənə daşıyıcısı kimi çıxış edir.

Anahtar Kelimələr: onomastika, folklor, onomastik sahə, semantika, onomastika və sistem-struktur yanaşma.

* Doktor Öğrencisi, Batı Hazer Üniversitesi, aygun.samadzada@gmail.com

THE SEMANTIC STRUCTURE OF ANTHROPONYMS AND THEIR USE IN A FOLKLORE CONTEXT

Abstract

The semantic structure of names within the linguistic system is not confined to their nominative content; rather, it also incorporates contextually and discursively conditioned semantic nuances. Within the folklore domain, such names may be typologically differentiated into epithetic, social, and associative semantic groupings, whose meanings are constituted in relation to the characters' defining traits, functional roles, and socio-cultural status. This section undertakes an examination of the lexical-semantic models of proper names, their componential composition, and their modes of realization in folklore texts. Anthroponyms, as a fundamental component of the onomastic system, represent linguistically encoded units that embody a community's historical memory, cultural identity, social relations, and worldview. Folklore constitutes one of the principal discursive domains in which these units acquire a particularly dense and stratified semantic load. The present study analyzes the semantic structure of anthroponyms across lexical, etymological, associative, and symbolic strata and seeks to identify the mechanisms through which their meanings are constructed in folklore genres (including fairy tales, epics, myths, legends, and proverbs). In such texts, anthroponyms extend beyond mere nominative function, serving also to encode social status, moral attributes, archetypal representations embedded in the collective consciousness, and broader cultural codes. The formation of semantic content is critically determined by the structural organization of anthroponyms, which delineates the principal linguistic elements involved. Accordingly, an analysis based on root, affixational, and semantemic components facilitates the elucidation of the internal structure and semantic potential of onomastic units. Within contemporary linguistic frameworks, the structural-semantic analysis of anthroponyms is recognized as possessing significant methodological relevance for the explication of both their nominative and functional properties.

Keywords: Folklore, anthroponomy, semantic, onomastics, names, structure, context

AZƏRBAYCAN QAZAĞISTAN ENERJİ DƏHLİZİNİN GEOSİYASİ ƏHƏMİYYƏTİ

Badam Mammadova*

Özet

Məqsəd: Tədqiqatın məqsədi Azərbaycan–Qazaxıstan enerji əməkdaşlığı çərçivəsində formalaşan dəhlizin geosiyasi əhəmiyyətini sistemli şəkildə təhlil etmək, onun beynəlxalq enerji bazarına təsirini və regional güc balansındakı rolunu müəyyən etməkdir. Metodologiya: Araşdırma zamanı müqayisəli təhlil və kontent-analiz metodlarından istifadə edilmişdir. Tədqiqata müxtəlif dillərdə olan elmi ədəbiyyat, kitab, məqalələr və elektron resurslarda olan materiallar cəlb edilmişdir. Nəticə: Azərbaycan və Qazaxıstan arasındakı enerji dəhlizi Avrasiyanın geosiyasi xəritəsində strateji əhəmiyyətə malikdir və hər iki ölkəni adi postsovet dövləti miqyasından çıxararaq global güclərin maraqlarının kəsişdiyi mərkəzi oyunçulara çevirmişdir. Bu dəhliz həm ənənəvi karbohidrogen resurslarının, həm də müasir “yaşıl enerji”nin nəqli baxımından regionun gələcək müqəddəratını müəyyənləşdirən əsas amillərdən biridir. Mənbələrə əsasən, bu enerji dəhlizinin əsas geosiyasi əhəmiyyəti aşağıdakı amillərlə xarakterizə olunur: Enerji Marşrutlarının Diversifikasiyası və Müstəqillik: Qazaxıstan öz neft və qaz ixracatında Rusiya marşrutlarından asılılığı azaltmaq üçün Azərbaycanı “etibarlı dəhliz” və strateji tərəfdaş kimi görür. 2023-cü ildən etibarən BTC vasitəsilə 3,4 milyon ton Qazaxıstan nefti nəql olunub və bu həcm 2027-ci ilə qədər illik 7 milyon tona çatdırılması hədəflənir. “Yaşıl Enerji” Dəhlizi: Son dövrlərin ən mühüm geosiyasi inkişafı Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsinə dair strateji tərəfdaşlıqdır. 2024-cü ilin noyabrında imzalanan və artıq Qazaxıstan parlamenti tərəfindən ratifikasiya edilən bu saziş, Xəzər dənizinin dibi ilə çəkiləcək sualtı kabel vasitəsilə bərpa olunan enerjinin Azərbaycana, oradan isə Qara dəniz layihəsi ilə Avropaya ixracını nəzərdə tutur. Türk Dünyasının İntegrasiyası: Bu dəhliz həm də Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası çərçivəsində türk dünyasının iqtisadi və strateji bütövlüyünə xidmət edir. Azərbaycan və Qazaxıstanın ortaq geosiyasi mövqeyi Şərq-Qərb nəqliyyat və enerji kommunikasiyalarının mərkəzində dayanaraq, regionun “geosiyasi boşluq” statusundan çıxmasına kömək edir. Yekun: Nəticə olaraq, Azərbaycan-Qazaxıstan enerji dəhlizi təkcə iqtisadi layihə deyil, həm də region dövlətlərinin xarici təzyiqlərdən qorunması, Avropanın enerji xəritəsinin yenidən formalaşdırılması və Mərkəzi Asiyanın dünya iqtisadiyyatına integrasiyası üçün həlledici geosiyasi alətdir.

Anahtar Kelimələr: Təbii sərvətlər, tranzit, enerji layihələri, dəhliz

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, badam.mamedova.97@mail.ru

GEOPOLITICAL SIGNIFICANCE OF THE AZERBAIJAN–KAZAKHSTAN ENERGY CORRIDOR

Abstract

Objective: The aim of this study is to analyze the geopolitical significance of the energy corridor formed within the framework of Azerbaijan–Kazakhstan energy cooperation, as well as its impact on the international energy market and regional power balance. **Methodology:** The research employs comparative analysis and content analysis methods. It is based on scientific literature in various languages, including books, articles, and electronic resources. **Results:** The Azerbaijan–Kazakhstan energy corridor holds strategic importance on the geopolitical map of Eurasia, transforming both countries from typical post-Soviet states into key actors at the intersection of global interests. It plays a crucial role in shaping the region’s future through the transport of both hydrocarbon resources and “green energy.” Its geopolitical significance is reflected in several factors: **Diversification and Independence:** Kazakhstan seeks to reduce dependence on Russian export routes by using Azerbaijan as a reliable corridor, prioritizing alternatives such as the Baku–Tbilisi–Ceyhan pipeline. **European Energy Security:** This cooperation contributes to Europe’s energy diversification. Projects like the Trans-Caspian Gas Pipeline may enable direct supply to the EU, strengthening the Southern Gas Corridor. **Green Energy Corridor:** A strategic partnership among Azerbaijan, Kazakhstan, and Uzbekistan promotes renewable energy transmission via the Caspian Sea toward Europe. **Regional Integration:** The corridor supports economic and strategic unity within the Turkic world and strengthens East–West connectivity. **Stability in the Caspian Region:** Agreements on the Caspian Sea contribute to regional stability and reinforce political cooperation. **Conclusion:** The corridor is not only an economic initiative but also a key geopolitical tool enhancing regional resilience, European energy security, and Central Asia’s global integration.

Keywords: Natural resources, transit, energy projects, corridor

TÜRK DÜNYASINDA DİL, KİMLİK VƏ MƏDƏNİYYƏTİN QARŞILIQLI ƏLAQƏSİ

Şəbnəm Quliyeva *

Özet

Türk dünyasında dil, kimlik və mədəniyyət bir-biri ilə sıx bağlı olan, qarşılıqlı təsir və əlaqə şəraitində formalaşan anlayışlar kimi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Onlar sosial elmlərin əsas tədqiqat obyektlərindən biri kimi çıxış edir və müxtəlif aspektlərdən geniş şəkildə öyrənilirlər. Dil bu kontekstdə yalnız ünsiyyət vasitəsi deyil, eyni zamanda ortaqlıq kimliyin, milli və mədəni bağlılığın əsas göstəricisi kimi çıxış edir. O, türk xalqlarının tarixi yaddaşını, dəyərlər sistemini və dünyagörüşünü özündə əks etdirərək ümumi milli şüurun formalaşmasına xidmət edir. Dilin istifadə xüsusiyyətləri hər bir türk xalqının özünəməxsus sosial-mədəni xüsusiyyətlərini üzə çıxarsa da, ümumi dil kökləri ortaqlıq kimlik hissini gücləndirir və qarşılıqlı anlaşmanı təmin edir. Bu baxımdan, dil həm fərqliliyin, həm də birliyin ifadə vasitəsi kimi çıxış edir. Mədəniyyət isə türk dünyasında ortaqlıq dəyərlər, ənənələr və həyat tərzini vasitəsilə formalaşan geniş və çoxşaxəli bir sistemdir. Qonaqpərvərlik, ailə dəyərləri, folklor, musiqi və ədəbiyyat kimi elementlər bu mədəniyyətin əsas komponentlərini təşkil edir və türk xalqları arasında “biz” kimliyinin yaranmasına xidmət edir. Dil isə bu mədəni dəyərlərin qorunması və nəsildən-nəslə ötürülməsində aparıcı rol oynayır. Hər bir türk xalqı dili vasitəsilə öz mədəni irsini yaşadır və gələcək nəsillərə ötürür. Dilin inkişafı və qorunması Türk dünyasında ortaqlıq kimliyin davamlılığının təmin olunmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Nəticə etibarilə, Türk dünyasında dilin qorunması yalnız kommunikasiya vasitəsinin saxlanılması deyil, həm də ortaqlıq mədəni irsin, tarixi yaddaşın və kollektiv kimliyin davamlılığının təmin olunması deməkdir. Bu baxımdan, dil, kimlik və mədəniyyət münasibətləri həm fərdi, həm də ümumtürk səviyyəsində xüsusi əhəmiyyət daşıyır və onların kompleks şəkildə araşdırılması zəruri hesab olunur.

Anahtar Kelimələr: Dil, kimlik, mədəniyyət, xalqlar, dəyərlər.

* Ögr. Gör., Mingəçevir Devlet Üniversitesi, shabnam.quliyeva@mdu.edu.az

THE INTERRELATIONSHIP OF LANGUAGE, IDENTITY AND CULTURE IN THE TURKIC WORLD

Abstract

In the Turkic world, language, identity and culture are of particular importance as concepts that are closely related to each other and are formed in conditions of mutual influence and contact. They act as one of the main research objects of social sciences and are widely studied from various aspects. In this context, language acts not only as a means of communication, but also as a main indicator of common identity, national and cultural connection. It serves to form a common national consciousness by reflecting the historical memory, value system and worldview of the Turkic peoples. Although the characteristics of language use reveal the unique socio-cultural characteristics of each Turkic people, common linguistic roots strengthen the sense of common identity and ensure mutual understanding. In this respect, language acts as a means of expressing both difference and unity. Culture is a broad and multifaceted system formed through common values, traditions and lifestyles in the Turkic world. Elements such as hospitality, family values, folklore, music and literature constitute the main components of this culture and serve to create the identity of “us” among the Turkic peoples. Language plays a leading role in preserving and transmitting these cultural values from generation to generation. Each Turkic people preserves its cultural heritage through its language and passes it on to future generations. The development and preservation of language is of great importance in ensuring the continuity of a common identity in the Turkic world. Consequently, the preservation of language in the Turkic world means not only maintaining a means of communication, but also ensuring the continuity of a common cultural heritage, historical memory and collective identity. In this regard, the relations between language, identity and culture are of particular importance both at the individual and pan-Turkic levels and their comprehensive study is considered necessary.

Keywords: Language, identity, culture, peoples, values.

YÜKSEKÖĞRETİMİN PLANLANMASI VE STRATEJİK İŞ GÜCÜ EDİNİMİ BAĞLAMINDA LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR: ÇAPRAZ DURUM ANALİZİ

Can Sakar*

Özet

Bu çalışma; Asya, Avrupa ve Amerika’da yer alan ve küresel sıralama indekslerinde istikrarlı bir şekilde üst sıralarda olmayı başaran seçilmiş yükseköğretim kurumlarındaki yüksek lisans programlarını karşılaştırmalı bir şekilde analiz etmektedir. Çalışma; küresel prestije sahip Asya, Avrupa ve Amerikan yükseköğretim kurumlarında sunulan farklı alanlardaki yüksek lisans programlarından hareketle gelişmiş ülkelerin yetişmiş iş gücü kaynağı oluşturmaya yönelik hangi temel ve alt akademik disiplinlere veya derece türlerine ağırlık verdiklerini keşfetmektedir. Çalışma, ayrıca Türk üniversitelerinin yükseköğretim planlaması ve stratejik iş gücü edinimi kapsamında hangi uzmanlık alanlarına yönelik yüksek lisans programları oluşturmaları gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu çoklu durum çalışması örneğinde çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemiyle seçilmiş olup Amerika Birleşik Devletleri (n=3), Birleşik Krallık (n=3), Çin (n=3) ve Türkiye’den (n=3) 2026 Times Yükseköğretim Dünya Üniversite Sıralamaları indeksinin üst sıralarında yer alan toplam 12 yükseköğretim kurumundan oluşmaktadır. Veriler, söz konusu yükseköğretim kurumlarının resmi internet siteleri üzerinden elde edilmiş ve çapraz durum analizi ile analizleri gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, Türkiye’den farklı olarak Birleşik Krallık ve Çin’de fen bilimleri temel alanında birçok yüksek lisans programının büyük veri, yapay zekâ ve/veya makine öğrenimi gibi güncel teknolojik gelişmelerle bütünleştirilerek sunulduğunu göstermiştir. Mühendislik temel alanı kapsamında incelenen ülkelerin mühendisliğin birçok alt disiplininde eğitim imkânı sağlayan bağımsız yüksek lisans programları sunduğu saptanmıştır. Sosyal ve beşerî bilimler temel alanında ise Amerikan, Birleşik Krallık ve Çin yükseköğretim kurumlarında Türk yükseköğretim kurumlarından farklı olarak küresel uygulamalar, sürdürülebilirlik ve girişimcilik gibi birçok alt alanda yüksek lisans programlarının varlığı gözlenmiştir. Öte yandan sonuçlar; Amerikan, Birleşik Krallık ve Çin yükseköğretim kurumlarında birçok farklı temel alanda profesyonel dereceler sunan yüksek lisans programlarına yer verildiğini, Türkiye’de ise profesyonel yüksek lisans programlarının daha çok işletme ve işletme odaklı alanlar ile sınırlı kaldığını göstermiştir. Çalışmadan hareketle Türkiye’nin stratejik iş gücü edinimi odağında Türk yükseköğretiminin lisansüstü eğitim kapsamında geleceğe yönelik planlanması ve yapılandırılması amacıyla farklı yükseköğretim politikaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı eğitim, lisansüstü eğitim, yükseköğretim politikaları, yükseköğretimin planlanması, yükseköğretim çalışmaları, ulusal stratejik işgücü

* Dr. Öğr. Üyesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, can.sakar@jsga.edu.tr

GRADUATE PROGRAMS IN THE CONTEXT OF HIGHER EDUCATION PLANNING AND STRATEGIC WORKFORCE ACQUISITION: A CROSS-CASE ANALYSIS

Abstract

This study comparatively analyzes selected master's programs in Asia, Europe, and the Americas that consistently rank among the top positions in global ranking indices. Drawing on master's programs in various fields offered by globally prestigious Asian, European, and American higher education institutions (HEIs), the study explores which core and sub-academic disciplines or degree types developed countries prioritize to create a skilled workforce. It also highlights the specialized fields in which Turkish HEIs should establish master's programs as part of higher education (HE) planning and workforce development. In this multiple case study example, the study group was selected using purposeful sampling and comprises 12 HEIs from the United States (n=3), the United Kingdom (n=3), China (n=3), and Türkiye (n=3), all of which are highly ranked in the Times Higher Education 2026 World University Rankings. Data were obtained from the official websites of relevant HEIs and analyzed using cross-case analysis. Results show that, unlike in Türkiye, many master's programs in the sciences in the UK and China are offered by incorporating recent technological progress, including big data, artificial intelligence, and/or machine learning. In engineering, the countries examined offer independent master's programs that provide educational opportunities across many subfields. In social sciences and humanities, unlike Turkish HEIs, American, Chinese, and UK HEIs offer master's programs in diverse subfields, such as global practices, sustainability, and entrepreneurship. The results also indicate that master's programs offering professional degrees across various core fields are found in American, Chinese, and UK HEIs, whereas such programs in Türkiye are mostly limited to business and related fields. Based on this study, various HE policies are proposed for future Turkish HE planning and the structuring of graduate education, aligned with Türkiye's focus on strategic workforce acquisition.

Keywords: Comparative education, graduate education, higher education policies, higher education planning, higher education studies, national strategic workforce

KÖKLERDEN GELECEĞE: TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ'NDEKİ DEĞERLER EĞİTİMİNİN DEDE KORKUT HİKÂYELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Merve Atış*

Özet

Eğitim sistemleri, bireylere sadece akademik bilgi aktarmayı değil, aynı zamanda onları içinde bulundukları toplumun kültürel kodlarıyla harmanlanmış bir kişilik sahibi yapmayı hedefler. Türkiye’de 2024 yılında kademeli olarak uygulanmaya başlanan “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli”, insanı zihinsel, duygusal ve bedensel bütünlük içinde ele alan “Erdem-Değer-Eylem” çerçevesini merkeze almaktadır. Bu çalışmanın temel amacı; modelde yer alan temel değerlerin ve hedeflenen öğrenci profilinin, Türk dünyasının ortak kültürel mirasının en köklü yapı taşlarından biri olan Dede Korkut Hikâyeleri üzerindeki yansımalarını kapsamlı bir biçimde tespit etmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. İnceleme kapsamında; Maarif Modeli’nde kritik bir öneme sahip olan adalet, vatanseverlik, aile bütünlüğü, sorumluluk ve dürüstlük gibi kök değerler; Dede Korkut anlatılarındaki toplumsal yaşam pratikleri, geleneksel ritüeller ve karakterlerin karar verme süreçleriyle karşılaştırmalı olarak irdelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, modern eğitim modelinde hedeflenen “yetkin ve erdemli insan” profilinin, Türk kültür geleneğindeki ideal insan özellikleriyle tarihsel ve sosyolojik bir süreklilik arz ettiği saptanmıştır. Ayrıca çalışmada, Dede Korkut Hikâyeleri’nin Türkçe derslerinde yalnızca edebi birer metin olarak değil, değerler eğitiminde somut birer öğretim materyali olarak nasıl konumlandırılabilceğine dair yeni bir yaklaşım sunulmuştur. Bu bağlamda; metinlerin güncel müfredatla uyumuna yönelik sınıf içi uygulama örnekleri ve etkinlik önerileri geliştirilmiştir. Söz konusu çalışma, ortak bir eğitim felsefesi inşasında kadim metinlerin güncel pedagojik yaklaşımlarla işlevselleştirilmesi açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Elde edilen bulguların, Türk dünyası genelinde yürütülecek ortak müfredat çalışmalarına da katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Dede Korkut Hikâyeleri, Değerler Eğitimi, Türk Dünyası

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, 802572003@ogr.uludag.edu.tr

FROM ROOTS TO THE FUTURE: AN ANALYSIS OF VALUES EDUCATION IN THE TURKEY CENTURY EDUCATION MODEL WITHIN THE CONTEXT OF DEDE KORKUT STORIES

Abstract

Education systems aim not only to transfer academic knowledge to individuals but also to provide them with a personality blended with the cultural codes of the society they live in. The “Turkey Century Education Model,” which began to be implemented gradually in Turkey in 2024, centers on the “Virtue-Value-Action” framework, considering the human being in mental, emotional, and physical integrity. The primary aim of this study is to comprehensively identify the reflections of the core values and the targeted student profile in the model on the Dede Korkut Stories, which is one of the most fundamental building blocks of the common cultural heritage of the Turkic world. In the study, the document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used. Within the scope of the examination; the core values that hold a critical importance in the Education Model—such as justice, patriotism, family integrity, responsibility, and honesty—were analyzed comparatively with the social life practices, traditional rituals, and decision-making processes of characters in Dede Korkut narratives. As a result of the research, it was determined that the “competent and virtuous human” profile targeted in the modern education model presents a historical and sociological continuity with the characteristics of the ideal human in the Turkish cultural tradition. Furthermore, the study presents a new approach on how Dede Korkut Stories can be positioned in Turkish language classes not merely as literary texts but as concrete educational materials in values education. In this context, in-class application examples and activity proposals for the alignment of the texts with the current curriculum have been developed. The study is of strategic importance for the functionalization of ancient texts with modern pedagogical approaches in building a common educational philosophy. The findings are expected to contribute to the common curriculum studies to be carried out throughout the Turkic world.

Keywords: The ‘Turkey of the Century’ Education Model, the Tales of Dede Korkut, Values Education, the Turkic World

REIMAGINING INNOVATION HUBS THROUGH TURKIC HERITAGE: AN EXPERIENTIAL LEARNING MODEL FOR FINANCIAL LITERACY, TECHNOLOGY, AND LEADERSHIP DEVELOPMENT

Sani Hammad*

Abstract

Education systems today face growing pressure to prepare learners with practical competencies such as financial awareness, technological capability, and leadership capacity. In many contexts within the Turkic world, instruction remains largely theory-oriented, which restricts students' ability to transfer knowledge into real-life situations. In parallel, most innovation hubs operate independently from school systems and emphasize technical or entrepreneurial outcomes, often without incorporating cultural and historical dimensions. This disconnect highlights the need for an integrated and context-sensitive educational approach. Research in experiential and project-based learning demonstrates clear benefits for student engagement and skill development, while innovation ecosystems support creativity and applied problem-solving. However, there is limited evidence of models that combine these approaches within formal schooling while also drawing on cultural heritage. This study introduces the Turkic Educational Innovation Hub (TEIH) Model, conceptually informed by caravanserais as historical spaces of interaction, exchange, and informal learning. A mixed-methods design was employed. Qualitative analysis examined historical learning environments, while quantitative data were gathered through Likert-scale surveys administered to students and educators. Statistical analysis using mean and standard deviation indicated increased engagement ($M = 3.82$, $SD = 0.74$), stronger financial understanding ($M = 3.76$, $SD = 0.81$), and improved leadership and collaboration skills ($M = 3.88$, $SD = 0.70$), with consistent response patterns across participants. The findings suggest that embedding culturally grounded, experiential innovation environments within school curricula can enhance both relevance and effectiveness of learning. The TEIH model provides a flexible and scalable framework that can support educational transformation across diverse contexts.

Keywords: Experiential Learning, Innovation Hubs, STEAM Education, Financial Literacy, Leadership Development, Cultural Heritage

* Öğr. Gör., Türkiye Maarif Vakfı Kırgızistan, sanni.hammad@kg.maarifschools.org

MEDEMİYET MİRASI VE GELECEĞİN EĞİTİM TASAVVURU

Babayeva Nəzrin*

Özet

Bu çalışmanın amacı, medeniyet mirasının geleceğin eğitim modelinin oluşumundaki yerini belirlemek ve millî değerlerle çağdaş pedagojik yaklaşımlar arasındaki ilişkiyi incelemektir. Günümüz eğitim sistemi yalnızca bilgi aktaran bir yapı değil, aynı zamanda kişilik geliştiren, toplumsal davranışı yönlendiren, ahlaki değerleri yaşatan ve toplumun gelecekteki gelişim çizgisini etkileyen önemli bir düşünsel ve kültürel ortamdır. Bu nedenle medeniyet mirası, eğitimin içeriğinde, amaçlarında ve değer kazandırma yönünde özel bir yere sahiptir. Araştırmada doküman incelemesi, karşılaştırmalı yaklaşım ve pedagojik genelleme yöntemlerinden yararlanılmıştır. İnceleme göstermektedir ki dil, edebiyat, tarihsel hafıza, halk kültürü ve millî-manevî değerler eğitim sürecinde yalnızca geçmişi koruyan unsurlar değildir; bunlar aynı zamanda geleceğin birey ve vatandaş modelini şekillendiren etkili pedagojik kaynaklardır. Medeniyet mirasının öğretim sürecine dâhil edilmesi, öğrencide ahlaki sorumluluk, kimlik bilinci, toplumsal aidiyet, kültürel farkındalık, vatana bağlılık ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Bu yaklaşım, eğitimin sadece bilgi aktarma işleviyle sınırlı kalmamasına, değer ve anlam boyutuyla da güçlenmesine imkân verir. Geleceğin eğitim modelinin, geçmişten gelen değerleri tekrarlayan değil; onları çağdaş öğretim yöntemleri, yeni pedagojik bakış açıları ve değişen toplumsal ihtiyaçlarla ilişkilendiren bir yapı üzerine kurulması önem taşımaktadır. Eğitim programlarında millî-kültürel bileşenin daha sistemli biçimde ele alınması, öğretmen yetiştirmede değer odaklı yaklaşımın güçlendirilmesi ve medeniyet mirasının çağdaş öğretim teknolojileriyle ilişkilendirilmesi gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: medeniyet mirası, eğitim modeli, millî değerler, pedagojik yaklaşım, kişilik gelişimi.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, nazrinbabayeva24@gmail.com

CULTURAL HERITAGE AND THE FUTURE MODEL OF EDUCATION

Abstract

This study aims to identify the role of cultural heritage in shaping the future model of education and to examine the relationship between national values and contemporary pedagogical approaches. The modern education system is not only a structure that transfers knowledge, but also an important intellectual and cultural environment that develops personality, guides social behavior, sustains moral values, and influences the future direction of society. For this reason, cultural heritage holds a significant place in the content, aims, and value-oriented dimension of education. The study employs document analysis, a comparative approach, and pedagogical generalization. The analysis shows that language, literature, historical memory, folklore, and national-moral values are not merely elements that preserve the past within education; they also function as effective pedagogical resources that shape the model of the future individual and citizen. Integrating cultural heritage into the teaching process contributes to the development of moral responsibility, identity awareness, social belonging, cultural awareness, patriotism, and critical thinking. This approach allows education to go beyond the simple transmission of information and gain a stronger dimension of values and meaning. It is important that the educational model of the future be built not on repeating inherited values, but on connecting them with contemporary teaching methods, new pedagogical perspectives, and changing social needs. A more systematic inclusion of the national-cultural component in educational programs, the strengthening of value-oriented approaches in teacher education, and the alignment of cultural heritage with contemporary teaching technologies are considered essential.

Keywords: cultural heritage, education model, national values, pedagogical approach, personality development

BALKANLAR VE AZERBAYCAN’DA TÜRKÇENİN EĞİTİMİ: ALFABE, KİMLİK VE DİL POLİTİKALARI BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Nurlana Mustafayeva*

Özet

Bu bildiri, Balkanlar’da azınlık dili ya da yabancı dil olarak öğretilen Türkçe ile Azerbaycan’da ana dili ve devlet dili statüsünde bulunan Azerbaycan Türkçesinin eğitimini tarihsel, metodolojik ve sosyo-politik boyutlarıyla karşılaştırmalı olarak ele almaktadır. Çalışmanın temel amacı, Türkçenin farklı coğrafyalarda üstlendiği işlevlerin – Balkanlar’da kültürel varoluş ve kimlik koruma, Azerbaycan’da ise milli kimlik ve devlet inşası – eğitim politikalarına, alfabe tercihlerine ve öğretim pratiklerine nasıl yansıdığını ortaya koymaktır. Oğuz Türkçesinin Adriyatik’ten Hazar’a uzanan geniş coğrafyası, Türkçeyi yalnızca bir iletişim aracı değil; aynı zamanda tarihsel sürekliliğin, kültürel belleğin ve siyasal aidiyetin taşıyıcısı haline getirmiştir. Ancak bu geniş coğrafyada Türkçenin eğitimdeki konumu, her bölgenin demografik yapısı, siyasal tarihi ve dil politikaları doğrultusunda farklılaşmaktadır. Sonuç olarak, Azerbaycan’da Türkçenin eğitimi bir “gövde” inşasıdır; devletin ana omurgasını oluşturmaktadır. Balkanlar’da ve özellikle Kuzey Makedonya’da ise Türkçe eğitimi bir “kök” mücadelesi, yani kültürel varoluşu sürdürme çabasıdır. Her iki coğrafyada alfabe ve eğitim sorunlarının çözümü, Türkçenin yalnızca bir iletişim aracı değil; ortak bir bilim ve kültür dili olarak standardize edilmesinden geçmektedir. 1926 Bakü Türkoloji Kurultayı, Türk dünyasında ortak alfabe ve ortak terminoloji arayışının bilimsel zeminde ilk kez tartışıldığı tarihsel bir dönüm noktasıdır. Bu kurultay, Türkiye’de 1928 Harf Devrimi’ne düşünsel ve bilimsel bir zemin hazırlamış; Balkan Türkleri açısından ise Türkçenin bir “bilim dili” olabileceğinin uluslararası tescili anlamını taşımıştır. Stalin döneminde zorla uygulanan Kiril alfabesi, Türk halkları arasındaki kültürel bağları koparmayı amaçlayan bir politika olarak değerlendirilmekteydi. 1991 sonrası Latin alfabesine dönüş ise Azerbaycan’da milli kimliğin yeniden inşasının sembolü olarak görülmektedir. Türk Devletleri Teşkilatı tarafından kabul edilen ortak alfabe kararının, bu süreçte uzun vadede önemli katkılar sunma potansiyeli bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Eğitimi, Balkanlar, Azerbaycan Türkçesi, Alfabe Reformu, Azınlık Dili, Devlet Dili, Kimlik İnşası, Usul-i Cedid, Türk Dünyası

* Doç. Dr., Bakü Slavyan Üniversitesi, nurlana.gasimli@gmail.com

TURKISH LANGUAGE EDUCATION IN THE BALKANS AND AZERBAIJAN: A COMPARATIVE ANALYSIS IN THE CONTEXT OF ALPHABET, IDENTITY, AND LANGUAGE POLICIES

Abstract

This paper presents a comparative analysis of Turkish, taught as a minority or foreign language in the Balkans, and Azerbaijani Turkish, which holds the status of mother tongue and official language in Azerbaijan, examining them through historical, methodological, and socio-political dimensions. The main objective of the study is to reveal how the functions assumed by Turkish in different geographies—cultural preservation and identity protection in the Balkans, and nation-building and national identity formation in Azerbaijan—are reflected in educational policies, alphabet preferences, and teaching practices. The vast geography of Oghuz Turkish, stretching from the Adriatic to the Caspian, renders Turkish not merely a means of communication but also a carrier of historical continuity, cultural memory, and political belonging. However, the position of Turkish in education across this extensive geography varies according to the demographic structure, political history, and language policies of each region. Consequently, the education of Turkish in Azerbaijan constitutes the construction of a “core body” (*gövde*), forming the main backbone of the state. In the Balkans, particularly in North Macedonia, Turkish education represents a struggle for “roots” (*kök*)—an effort to sustain cultural existence. The resolution of alphabet and educational issues in both geographies depends on the standardization of Turkish not only as a means of communication but also as a common language of science and culture. The 1926 Baku Congress of Turkology stands as a historical turning point in which the quest for a common alphabet and shared terminology within the Turkic world was first discussed on a scientific basis. This congress provided the intellectual and scientific groundwork for the 1928 Letter Revolution in Turkey, while for the Balkan Turks, it signified international recognition of Turkish as a “language of science.” The compulsory imposition of the Cyrillic alphabet during the Stalin era is regarded as a policy aimed at severing the cultural ties among Turkic peoples. The transition back to the Latin alphabet after 1991, on the other hand, is seen as a symbol of the reconstruction of national identity in Azerbaijan. The decision on a common alphabet adopted by the Organization of Turkic States holds significant potential to contribute to this process in the long term.

Keywords: Turkish Language Education, Balkans, Azerbaijani Turkish, Alphabet Reform, Minority Language, Official Language, Identity Construction, Usul-i Cedid (New Method), Turkic World

DİNDARLIK VE EĞLENCE ANLAYIŞI: BİREYLERİN EĞLENCE ALIŞKANLIKLARI VE TERCİHLERİNDE DİNDARLIĞIN ROLÜ

Fatma Betül Alıcılar*
Rümeysa Nur Doğan**

Özet

Eğlenmek her insanın psikolojik olarak ihtiyaç duyduğu bir durumdur ve bireylerin eğlence alışkanlıkları çeşitli faktörler tarafından şekillenmektedir. Yaş, cinsiyet, aile, çevre kültür ve din bireylerin eğlence anlayışı üzerinde etkisi olan faktörlere örnek olarak verilebilir. Sunulan çalışma, bireylerin eğlence anlayışlarında dindarlığın rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda nitel destekli nicel araştırma yöntemine sahip olan çalışmada Ankara’da öğrenim gören 18-25 yaş arası 158 kişi ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Bireylere ilk bölümde Yetişkin Eğlence Eğilimi Özeliği, Dinin Etkisini Hissetme ve Sosyal Etki ölçekleri uygulanmış ve hemen ardından ikinci bölümde katılımcıların eğlence anlayışları ve dindarlıkları arasındaki ilişkinin detaylandırılmasını sağlayacak olan açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Anket sorularından elde edilen veriler SPSS programı ile açık uçlu sorular MaxQDA programı kullanılarak tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sürecinin sonunda eğlence eğilimi faktörünün alt boyutu olan baskılanmamışlık kategorisinin dinin etkisini hissetme faktörü tarafından negatif yönde zayıf düzeyde, dinin etkisini hissetme faktörünün ise sosyal etki tarafından pozitif yönde orta düzeyde yordandığı bulguları elde edilmiştir. Ayrıca, tematik analiz sonucunda elde edilen temalar Koruma Kalkanı, Sınırlı Hakimiyet, Denge Unsuru ve Etkisizlik başlıkları şeklindedir ve bu temalar bireylerin eğlence anlayışlarında dindarlığın rolünü ortaya koymaktadır. Temalar çerçevesinde dinin etkisini hissetme düzeyleri yüksek olan bireylerin eğlence anlayışlarını dini ilkelere bağlı olarak şekillendirdikleri görülürken daha düşük seviyede dini etki değerine sahip olan bireylerin sosyal etki faktörüyle beraber bilişsel çelişkiler yaşadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, dindarlık ve eğlence anlayışı çerçevesinde bireylerin dindarlığın alt boyutlarından biri olan dini etki boyutunun yansımalarının aktif olarak eğlence anlayışlarını şekillendirebildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğlence, Dindarlık, Dini Kimlik, Sosyal Etki, Karar Verme

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, alicilarfb@gmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, rumeysanur.dogan@asbu.edu.tr

RELIGIOSITY AND VIEW OF ENTERTAINMENT: THE ROLE OF RELIGIOSITY IN INDIVIDUALS' ENTERTAINMENT HABITS AND PREFERENCES

Abstract

Entertainment is a psychological need for every human being, and individuals' entertainment habits are shaped by various factors. Age, gender, family, environment, culture, and religion can be given as examples to factors that influence individuals' view of entertainment. This study aims to reveal the role of religiosity in individuals' approach to entertainment. In this context, the study, which has a qualitative-supported quantitative research method, was conducted with 158 individuals aged 18-25 studying in Ankara. In the first part, the Adult Entertainment Tendency Characteristic, Feeling the Influence of Religion and Social Influence scales were administered to the individuals, and immediately afterwards, in the second part, open-ended questions were asked to detail the relationship between the participants' view of entertainment and their religiosity. The data obtained from the survey questions were analyzed via SPSS program, and the open-ended questions were analyzed via MaxQDA program by using the thematic analysis method. At the end of the analysis process, it was found that the sub-dimension of the entertainment tendency factor, namely the unsuppression category, was predicted weakly in a negative direction by the factor of feeling the influence of religion, while the factor of feeling the influence of religion was predicted moderately in a positive direction by social influence. Furthermore, the themes obtained from the thematic analysis are Protective Shield, Limited Dominance, Balancing Element, and Ineffectiveness, and these themes reveal the role of religiosity in individuals' view of entertainment. Within the framework of these themes, it was observed that individuals with high levels of feeling the influence of religion shaped their approach to entertainment according to religious principles, while individuals with lower levels of religious influence experienced cognitive dissonance along with the social influence factor. In conclusion, it was seen that the reflections of the religious influence dimension, one of the sub-dimensions of religiosity, actively shape individuals' view of entertainment within the framework of religiosity and entertainment perception.

Keywords: Entertainment, Religiosity, Religious Identity, Social Influence, Decision Making

THE PLACE AND STATUS OF THE THEME OF VICTORY IN MODERN AZERBAIJANI LITERATURE

Narmin Alizade*

Abstract

In modern Azerbaijani literature, the theme of Victory is not just a theme or an artistic depiction of a historical event, but also a reaffirmation of national identity, the spiritual restoration of the people and a new stage of renaissance of literary thought. This new literary layer, which emerged after the 44-day Patriotic War, shattered the aesthetics of “lost paradise” and “oppressed people” that dominated our literature during the thirty-year occupation period, replacing it with the concept of “victorious nation” and “conquering hero”. This transformation is not limited to a change in artistic content; it forms a rich and unshakable heritage in terms of both the emotional power of the poetic genre and the documentary-factual accuracy of prose. Now, in our literature, the theme of Karabakh is no longer a sad memory or an object of longing full of nostalgia, but an artistic symbol of national pride, unshakable statehood will and the unity of the “Iron Fist”. This new wave penetrates every detail of the work of Azerbaijani writers and poets, from the lexical composition of the language to the system of images, presenting the Victory not only as a military victory, but also as a triumph of historical justice and truth on an international scale. Thus, the literature of the Victory not only creates a glorious chronicle of the present day, but also plays the role of a fundamental spiritual foundation that shapes the national self-consciousness of future generations.

Keywords: Post-war literature, National identity, Patriotic discourse, Heroism and sacrifice

* Doktora Öğrencisi, Bakü Mühendislik Üniversitesi, Nalizade@beu.edu.az

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNE KATILIMIN EĞİTİM PLANLAMASINA ETKİSİ: TÜRKİYE VE AZERBAYCAN KARŞILAŞTIRMASI

Taleh Mirzayev*

Özet

Bu çalışma, erken çocukluk eğitime (EÇE) katılım oranlarındaki hızlı artışın ve makro düzeyli ulusal vizyon belgelerinde (Türkiye'nin 12. Kalkınma Planı ve Azerbaycan 2030 Milli Öncelikleri) ortaya konulan stratejik hedeflerin, eğitim planlaması süreçlerine olan çok boyutlu etkilerini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ve betimsel tarama modeli benimsenmiş; veri toplama aracı olarak doküman analizi tekniği kullanılmıştır. George Bereday'in karşılaştırmalı eğitim paradigma-sının temel alındığı metodolojik çerçevede; iki ülkenin eğitim bakanlıkları ve ulusal istatistik kurumlarına ait güncel resmi veriler ile OECD'nin 2024 "Bir Bakışta Eğitim", UNESCO'nun 2026 Küresel Eğitim İzleme (GEM) ve Dünya Bankası İnsan Sermayesi Projesi raporları sis-tematik içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular, Azerbaycan'ın özellikle 5 yaş grubunda uyguladığı okula hazırlık programlarıyla çok kısa bir süre zarfında evrensel okullaş-ma seviyesine (% 92) ulaşarak dikkate değer bir merkezi planlama ivmesi yakaladığını göster-mektedir. Türkiye'nin durumunda ise ülkenin sahip olduğu geniş demografik yapı ve bölgesel çeşitlilik içerisinde okul öncesi eğitim kapasitesini uzun vadeli planlar doğrultusunda istikrarlı bir şekilde artırdığı (% 82,53) belirlenmiştir. Finansman stratejileri incelendiğinde; Türkiye'nin kamu kaynaklarının yanı sıra özel sektör ve hayırsever katkılarını sürece entegre eden karma bir yapıya yöneldiği, Azerbaycan'ın ise kırsal bölgelerde uluslararası destekli "topluluk temel-li" eğitim modellerini başarıyla uyguladığı görülmüştür. Sonuç olarak, artan öğrenci sayısının her iki eğitim sisteminde de öğretmen istihdamı, kalite güvencesi ve ilköğretime dikey geçiş süreçleri üzerinde yapısal baskılar oluşturduğu tespit edilmiştir. Çalışma, kamu finansmanının yasal güvence altına alınması, esnek katılım modellerinin yaygınlaştırılması ve öğretmenlerin okul öncesi pedagojisi alanında sürekli desteklenmesi yönünde kanıta dayalı eğitim planlaması stratejileri önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk eğitimi, Eğitim planlaması, Karşılaştırmalı eği-tim, Beşeri sermaye, Eğitim politikaları

* Doktora Öğrencisi, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, taleh.mirzayev@adpu.edu.az

THE IMPACT OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION PARTICIPATION ON EDUCATIONAL PLANNING: A COMPARATIVE ANALYSIS OF TÜRKİYE AND AZERBAIJAN

Abstract

This study comparatively examines the multidimensional impacts of the rapid increase in early childhood education (ECE) participation rates and the strategic goals set forth in macro-level national vision documents (Türkiye's 12th Development Plan and Azerbaijan 2030 National Priorities) on educational planning processes. A qualitative research design, specifically a descriptive survey and case study model, was adopted, utilizing document analysis as the data collection technique. Based on George Bereday's comparative education paradigm, the methodological framework systematically analyzed current official data from the ministries of education and national statistical institutes of both countries, alongside international reports such as the OECD's 2024 "Education at a Glance", UNESCO's 2026 Global Education Monitoring (GEM) report, and the World Bank's Human Capital Project. The findings indicate that Azerbaijan has achieved remarkable central planning momentum by reaching universal schooling levels (92 %) in a very short period, particularly through school readiness programs for five-year-olds. It was determined that Türkiye, within its broad demographic structure and regional diversity, has steadily increased its preschool education capacity (82.53 %) in line with long-term plans. When financing strategies are analyzed, it is observed that Türkiye leans towards a mixed structure integrating private sector and philanthropic contributions alongside public resources, while Azerbaijan successfully implements internationally supported "community-based" alternative education models in rural areas. Consequently, it was identified that the increasing number of students creates significant structural pressures on teacher employment, quality assurance, and vertical transition processes to primary education in both systems. The study recommends evidence-based educational planning strategies directed towards legally securing public financing, expanding flexible participation models, and continuously supporting teachers in the field of preschool pedagogy.

Keywords: Early childhood education, Educational planning, Comparative education, Human capital, Education policies.

XIX ƏSRDƏ OSMANLI TƏDRİS ƏNƏNƏSİNİN ŞİMAL-QƏRBİ AZƏRBAYCANA TƏSİRİ (MƏDRƏSƏ DƏRSLİKLƏRİ ƏSASINDA)

Aladdin Sultanov*

Özet

Bu məqalədə XIX əsrdə Osmanlı dövlətinin mədrəsələrindəki dini təhsil ənənəsinin Azərbaycanın şimal-qərb bölgəsində (Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz və Qəbələ rayonlarında) formalaşmış təhsil mühitinə təsiri kompleks şəkildə araşdırılır. Tədqiqatın əsas məqsədi Osmanlı elmi-dini irsinin bölgəyə hansı yollarla daxil olduğunu və yerli mədrəsə təhsilində necə tətbiq edildiyini müəyyənləşdirməkdir. Tədqiqat Şimal-Qərbi Azərbaycanın təhsil mühitində Osmanlı mədrəsə sisteminin rolunu və metodoloji təsirlərini araşdırır. Çünki bölgədəki mədrəsə, məscid, hücrə və evlərdə təşkil olunan dərslərdə istifadə olunan dərslilər və ədəbiyyatın önəmli bir hissəsini Osmanlı mədrəsə təhsili mühitində populyar olan əsərlər təşkil edirdi. Bu dərslilər vasitəsilə ərəb dili qrammatikası, Qurani-Kərim emləri, Hənəfi və Şafei fiqhi, klassik məntiq, əqaid və s. kimi elmlər dərindən mənimsənilirdi. Bu dərslilərin təminatı həm Osmanlı dövlətindən bölgəyə orijinal kitabların gətirilməsi, həm də yerli xəttatlar tərəfindən onların köçürülərək əlyazma nüsxələrinin çoxaldılması yolu ilə həyata keçirilirdi. XIX əsrdə xüsusilə İstanbul mətbəələrində çap edilən daşbasma kitabların regiona gətirilməsi, təkcə dini biliyin deyil, həm də Osmanlı türkçəsinin və terminologiyasının yerli ziyahlar arasında yayılmasına da səbəb olmuşdur. Nəticə etibarilə, Osmanlı tədris ənənəsi Şimal-Qərbi Azərbaycanda vahid İslam mədəniyyət arealı ilə əlaqələri qorumuş və Rus imperiyasının təhsil sahəsindəki məhdudlaşdırıcı siyasətinə qarşı milli kimliyin qorunmasında intellektual sipər rolunu oynamış, eyni zamanda bölgədə klassik İslam elmlərinin davamlılığını təmin etmiş və yerli elmi mühitin formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynamışdır.

Anahtar Kelimələr: Osmanlı, Şimal-Qərbi Azərbaycan, dərslilər, mədrəsə, ərəb dili.

* Dr., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, aladdin_sultanov@yahoo.com

THE INFLUENCE OF OTTOMAN EDUCATIONAL TRADITION ON NORTHWESTERN AZERBAIJAN IN THE 19TH CENTURY (BASED ON MADRASA TEXTBOOKS)

Abstract

This article comprehensively examines the impact of the religious educational tradition of the Ottoman Empire's madrasas in the 19th century on the educational environment formed in the northwestern region of Azerbaijan (including the districts of Balakan, Zaqatala, Qakh, Sheki, Oguz and Qabala). The main objective of the study is to determine the ways in which the Ottoman scholarly and religious heritage entered the region and how it was implemented in local madrasa education. The research explores the role and methodological influence of the Ottoman madrasa system within the educational environment of Northwestern Azerbaijan. A significant portion of the textbooks and literature used in lessons conducted in madrasas, mosques, study cells, and private homes in the region consisted of works that were popular within the Ottoman madrasa educational sphere. Through these textbooks, disciplines such as Arabic grammar, Qur'anic sciences, Hanafi and Shafi'i jurisprudence, classical logic, and Islamic creed were thoroughly mastered. The provision of these textbooks was ensured both by importing original books from the Ottoman state and by reproducing manuscript copies through local scribes. In the 19th century, the introduction of lithographically printed books, especially those published in Istanbul printing houses into the region contributed not only to the spread of religious knowledge but also to the dissemination of Ottoman Turkish and its terminology among local intellectuals. As a result, the Ottoman educational tradition maintained connections with the unified Islamic cultural sphere in Northwestern Azerbaijan and served as an intellectual shield in preserving national identity against the restrictive educational policies of Russian empire. At the same time, it ensured the continuity of classical Islamic sciences in the region and played a significant role in shaping the local scholarly environment.

Keywords: Ottoman, Northwestern Azerbaijan, textbook, madrasa, Arabic language.

İ. QASPIRALI VƏ AZƏRBAYCAN: CƏDİDİZMİN TRANSREGIONAL ƏLAQƏLƏRİ MƏSƏLƏSİNƏ DAİR

Lala Aliyeva *

Özet

İsmayıl Qaspiralı (1851–1914) fəaliyyətinin açıq şəkildə transregional xarakter daşdığı və XIX əsrin sonu — XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın intellektual mühitinin formalaşmasına mühüm təsir göstərdiyi müşahidə olunur. Onun Azərbaycan regionu ilə əlaqələri şəxsi təmaslar, ümumimperiya müsəlman təşəbbüslərində iştirak və yerli ziyalılarla aktiv yazışmalar vasitəsilə özünü göstərirdi. Əsas qarşılıqlı əlaqə kanallarından biri 1883-cü ildən Baxçasaray şəhərində nəşr olunan və Bakı, Şuşa və Qafqazın digər mədəni mərkəzlərində geniş yayılan “Tərcüman” qəzeti idi. Məlumdur ki, azərbaycanlı ziyalılar bu qəzeti yalnız oxumamış, eyni zamanda Qaspiralı ilə polemikaya girərək redaksiyaya məktublar və məqalələr göndərmişlər. Bu isə türkdilli-müsəlman düşüncəsinin vahid kommunikativ məkanının formalaşmasına şərait yaratmışdır. Qaspiralı Azərbaycanın aparıcı ziyalıları ilə, xüsusilə Əli bəy Hüseynzadə ilə həm ideoloji, həm də şəxsi əlaqələr saxlayırdı. Onları Şərq və Qərb mədəniyyətlərinin sintezi ideyası, eləcə də türk birliyi konsepsiyası yaxınlaşdırırdı. Qaspiralının ideya təsiri Cəlil Məmmədquluzadə fəaliyyətində də özünü göstərir. O, “Molla Nəsrəddin” jurnalının redaktoru kimi satira vasitəsilə cədidizmə uyğun maarifçi və islahatçı ideyaları yayırdı. Qaspiralının XX əsrin əvvəllərində keçirilmiş ümumrusiya müsəlman qurultaylarında (1905–1906-cı illər) iştirakı da mühüm fakt kimi qeyd olunmalıdır. Bu qurultaylarda azərbaycanlı nümayəndələr də iştirak etmiş və burada təhsil, dil və müsəlmanların siyasi təmsilçiliyi məsələləri müzakirə olunmuşdur. Bu proseslər Krım ilə Qafqaz arasında əlaqələrin möhkəmlənməsinə xidmət etmişdir. Xüsusi diqqət yazışmalar və şəbəkəvi qarşılıqlı əlaqələrə yetirilməlidir: Qaspiralı Qafqazın pedaqoqları və nəşriyyatçıları ilə fəal əlaqə saxlayaraq regionda “üsul-i cədid” məktəblərinin yayılmasını dəstəkləyirdi. Onun ideyaları Azərbaycan təhsil müəssisələrində tətbiq olunur, burada savadlandırma üzrə yeni metodlardan istifadə edilir və dünyəvi fənlərin proqramı genişləndirilirdi. Həmçinin onun Rusiya imperiyasının müxtəlif regionlarına, o cümlədən Qafqaza səfərləri barədə məlumatlar mövcuddur. Bu səfərlər zamanı o, yerli təhsil təşəbbüsləri ilə tanış olur və onları cədidçilik hərəkatı çərçivəsində əlaqələndirməyə çalışırdı. Beləliklə, Qaspiralının Azərbaycanla əlaqələri çoxşaxəli xarakter daşıyırmışdır: media və epistol-yar münasibətlərdən tutmuş ümumi institusional təşəbbüslərdə iştiraka qədər. Bu əlaqələr vahid intellektual məkanın formalaşmasına şərait yaratmış və cədidizm ideyalarının Azərbaycan mühitində geniş yayılmasına və uyğunlaşdırılmasına səbəb olmuşdur.

Anahtar Kelimələr: Cədidçilik, transregional əlaqələr, təhsil islahatları, intellektual şəbəkələr.

* Doç. Dr., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü, lala_nazali@yahoo.com

I. GASPRINSKY AND AZERBAIJAN: ON THE QUESTION OF TRANSREGIONAL CONNECTIONS OF JADIDISM

Abstract

The activity of Ismail Gasprinsky (1851–1914) had a distinctly transregional character and exerted a significant influence on the formation of the intellectual environment of Azerbaijan in the late 19th and early 20th centuries. His connections with the Azerbaijani region were manifested through personal contacts, participation in all-imperial Muslim initiatives, and active correspondence with representatives of the local intelligentsia. One of the key channels of interaction was the newspaper *Tercüman* (Bakhchisaray, since 1883), which was widely circulated in Baku, Shusha, and other cultural centers of the Caucasus. It is known that Azerbaijani intellectuals not only read *Tercüman*, but also engaged in polemics with Gasprinsky, sending letters and articles to the editorial office. In this way, a unified communicative space of Turkic-Muslim thought was formed. Gasprinsky maintained both ideological and personal contacts with leading figures of Azerbaijan, particularly with Ali bey Huseynzade, with whom he shared the concept of cultural synthesis between East and West, as well as the idea of Turkic unity. Gasprinsky's intellectual influence can also be traced in the work of Jalil Mammadgulu-zadeh, editor of the journal *Molla Nasreddin*, where reformist and educational ideas consonant with Jadidism were promoted through satire. An important fact is Gasprinsky's participation in the All-Russian Muslim congresses of the early 20th century (1905–1906), where Azerbaijani delegates were also present. These congresses became a platform for discussing issues of education, language, and political representation of Muslims, thereby strengthening connections between Crimea and the Caucasus. Special attention should be given to the issue of correspondence and network interaction: Gasprinsky actively maintained communication with figures from the Caucasus, including educators and publishers, supporting the spread of new-method schools (*usul-i jadid*) in the region. His ideas were implemented in Azerbaijani educational institutions, where new methods of literacy instruction were applied and the curriculum of secular disciplines was expanded. There is also evidence of his travels across regions of the Russian Empire, including the Caucasus, where he familiarized himself with local educational initiatives and contributed to their coordination within the framework of the Jadid movement. Thus, Gasprinsky's connections with Azerbaijan were multifaceted, ranging from media and epistolary interaction to participation in common institutional initiatives. These contacts contributed to the formation of a unified intellectual space in which the ideas of Jadidism were widely disseminated and adapted within the Azerbaijani context.

Keywords: Jadidizm, Transregional connections, Educational reform, Intellectual networks.

CƏFƏR CABBARLI ADINA AZƏRBAYCAN DÖVLƏT TEATR MUZEYİNİN TÜRK MƏDƏNİYYƏTİNDƏ ROLU

Aytac Bayramova *

Özet

Məqsəd: Türk xalqları zəngin teatr ənənələrinə malikdir. Qədim dövrlərdən formalaşmağa başlayan türk teatr sənətinin kökləri xalq tamaşalarına dayanır. Sonralar isə bu ənənə yeni bir mərhələyə qədəm qoyaraq dünyəvi və peşəkar teatr səviyyəsinə yüksəlmişdir. 1927-ci ildə ömrünü teatra həsr etmiş fədakar ziyalı Ağakərim Şərifovun təşəbbüsü ilə Şərqdə ilk dəfə olaraq Azərbaycan Dövlət Muzeyinin nəzdində Teatr Muzeyi bölməsi yaradıldı. 1934-cü ildən etibarən muzey Azərbaycan Dövlət Teatr Muzeyi kimi dövlət statusu əldə etdi. Metod: Teatr Muzeyinin türk xalqlarının teatr və səhnə mədəniyyətinin öyrənilməsində, təqdimində və təbliğində rolu danılmazdır. Muzeydə ilk teatr tamaşalarına məxsus unikal sənədlər, afişa və proqramlar, əlyazmalar, fotoşəkillər, səhnə dekorasiyaları və kostyumlar, eləcə də görkəmli dramaturqların, aktyor və rejissorların arxivləri mühafizə edilir. Teatr muzeyinin yaradılması tarixi, habelə mədəni və mənəvi baxımdan əsaslandırılmış və vacib bir təşəbbüs idi. Tapıntılar: Muzeyin mühafizə etdiyi dəyərli incilər sırasında ilk səhnələşdirilmiş tamaşanın afişası, 1908-ci ildə Şərq dünyasında səhnəyə qoyulan ilk opera olan “Leyli və Məcnun”un premyera proqramı, 1926-cı ildə Şərq üslubunda təqdim olunmuş “Hamlet” tamaşasının kinolenti vardır. Muzey fondlarında qorunan unikal sənədlərdən biri 1904-cü il avqustun 22-də “Otello” əsərinin səhnələşdirildiyini təsdiqləyir. Nəticə: Muzeydə qorunan eksponatlar türk xalqlarının səhnə sənətində milli ənənələrin, eləcə də dünya teatr irsinin integrasiya olunduğunu göstərir. Həmçinin, muzey Azərbaycanda yalnız milli çərçivədə deyil, ümumtürk teatr sənətinin yaddaşı kimi fəaliyyət göstərir. Bu baxımdan muzey türk dövlətləri ilə daim əməkdaşlıq etməli və sərgilər keçirməlidir.

Anahtar Kelimələr: Teatr Muzeyi, teatr, muzeyşünaslıq, mədəni irs, sənət.

* Doktoru Öğrencisi, Azərbaycan Milli Edebiyatı Müzesi, aitaajmee@gmail.com

THE ROLE OF THE AZERBAIJAN STATE THEATRE MUSEUM NAMED AFTER JAFAR JABBARLY IN TURKIC CULTURE

Abstract

Objective: Turkic peoples have a rich theatrical tradition. The roots of Turkic theatre, which began to develop in ancient times, are based on folk performances. Later, this tradition entered a new stage, reaching the level of secular and professional theatre. In 1927, on the initiative of dedicated intellectual Agakerim Sharifov, who devoted his life to theatre, a Theatre Museum section was established under the Azerbaijan State Museum for the first time in the East. Since 1934, the museum has had state status as the Azerbaijan State Theatre Museum. **Method:** The Theatre Museum plays an undeniable role in the study, presentation, and promotion of the theatre and stage culture of Turkic peoples. The museum preserves unique documents, posters and programs, manuscripts, photographs, stage decorations and costumes related to early theatrical performances, as well as the archives of prominent playwrights, actors, and directors. The creation of the Theatre Museum was historically, culturally, and morally a significant and well-founded initiative. **Findings:** Among the valuable treasures preserved by the museum are the poster of the first staged performance, the premiere program of “Leyli and Majnun,” the first opera staged in the East in 1908, and the film reel of “Hamlet,” performed in Eastern style in 1926. One of the unique documents in the museum confirms that the play “Othello” was staged on August 22, 1904. **Conclusions:** The exhibits preserved in the museum show the integration of national traditions into the stage art of Turkic peoples, as well as the heritage of world theatre. Additionally, the museum serves not only as a national institution in Azerbaijan but also as a memory of Turkic theatre art as a whole. In this regard, the museum should maintain constant collaboration with Turkic countries and organize exhibitions.

Keywords: Theatre Museum, theatre, museology, cultural heritage, art

LIVING RELIGION AND FAMILY SOCIALIZATION: INSIGHTS FROM PAKISTAN FOR THE WIDER MUSLIM WORLD

Saleha Irfan Khan*

Abstract

As an emerging notion of “living religion,” this study examines everyday religion and family structures in Pakistan to understand the role of parental practices in shaping youth. It offers insights that relate to the wider Muslim world, particularly from the experiences of multi-religious and culturally diverse communities based in Pakistan. This study draws on a qualitative research design based on semi-structured interviews of the parents from diverse religious communities to learn how religious practices and beliefs in everyday life are transmitted. The data were analyzed thematically to classify the frequent patterns within the families about their understanding, practices, and how they weave the meaning of religion. Instead of analyzing theologically interpreted ideas, the findings uncover that often religion is practiced more as culturally engraved traditions, social norms, and inherited customs that significantly impact the parenting patterns. The study unveils that families shape children’s daily routine practices, understanding of faith, morality, and behavioral patterns because families are meant to serve as a primary institution of religious socialization. This leads to the reproduction of “lived” or “everyday religion” because, in the course of socialization, it often blurs the difference between culture and religion, where cultural interpretations of religion are stronger and conveyed across generations. In relation to modernism, these patterns have significant consequences for forming youth identity, their perceptions of religion, and the value systems of society. The study concludes that, while grounded in the Pakistani context, as a Muslim-majority country with other religious communities together, minorities have adopted many unconscious patterns of Muslims, from clothing to language, lifestyle, to fit in society for acceptance. Contrary to this, Muslims face xenophobia within their community, when religion clashes with culture, and in some cases, they have also adopted culturally defined Islam in every day practices.

Keywords: Living religion, Family socialization, Parenting practices, Youth identity formation, Cultural Islam

* Doktora Öğrencisi, Pakistan, saleha.irfan@yahoo.com

VAROLUŞÇU ARGÜMANLARIN İSMET ÖZEL DÜŞÜNCESİNDE İSLAM MERKEZLİ YORUMLANMASI: BEŞER-İNSAN AYRIMI VE YARATILMIŞLIK BİLİNCİ

Yusuf Çeliktas*

Özet

Bu çalışma, çağdaş Türk düşüncesinin özgün isimlerinden İsmet Özel'in düşünce sisteminde İslam ile varoluş felsefesi arasında kurmaya çalıştığı sentezi kavramsal düzeyde çözümlmeyi amaçlamaktadır. Literatürde modern bireyin anlam arayışı genellikle seküler ve rasyonalist bir çerçevede ele alınırken, Özel'in perspektifi bu süreci tevhid merkezli bir insan tasavvuru ve yoğun bir metafizik duyarlılıkla yeniden yapılandırmaktadır. Yöntemsel olarak nitel analiz tekniklerinden doküman incelemesi ve karşılaştırmalı hermeneutiği benimseyen çalışma; analiz nesnesi olarak yazarın Üç Zor Mesele, Taşları Yemek Yasak, İslamla Damgalanmış Varoluş ve Waldo Sen Neden Burada Değilsin? adlı eserlerindeki temel kavramsal örüntüleri esas almaktadır. Araştırma kapsamı; insanın özgürlüğü, sorumluluğu, kaygısı, yaratılmışlık bilinci ve moderniteye yöneltilen ontolojik itirazlar üzerinden şekillenmektedir. Özel'in varoluşçu duyarlılığı, özellikle Kierkegaard'ın iman şövalyesi ve Heidegger'in otantik varlık analizleriyle kesişim noktaları taşısa da bu temaları İslamî bir ontoloji üzerinden eleştirel bir dönüşüme uğratmaktadır. Çalışmada, beşer-insan ayrımı ile insanın süflî ve ulvî düzlemler arasındaki aracı niteliğini simgeleyen berzahî yapısının ontolojik inşasındaki merkezî rolü vurgulanmakta; özgürlüğün ancak yaratıcıya nispetle anlamlandırılan bir fail olma durumu olduğu tescil edilmektedir. Hakikat arayışı ise sürü psikolojisinden kopuşu simgeleyen 'seçenler' ve 'katılanlar' dikotomisi üzerinden iradi bir tercih ve uyanış süreci olarak nitelenmektedir. Araştırmanın sınırlılıkları, Özel'in tarihsel biyografisinden ziyade ontolojik modellemesine odaklanılmasıyla belirlenmektedir. Elde edilen bulgular, Özel'in sentezinin güçlü metafizik zeminine rağmen, evrensel özgürlük imkânlarını daraltan antropolojik tasnifleri bakımından eleştirel tartışmalara açık olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, modernitenin parçaladığı özneye karşı sunulan bu 'İslamî varoluşçu' mukavemet hattını akademik bir disiplinle literatüre sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Varoluşçuluk, İslam, İslami Varoluşçuluk, İsmet Özel, Beşer-İnsan Ayrımı, Yaratılmışlık Bilinci/Özgürlük, Hakikat.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, ysfceliktas@gmail.com

ISLAM-CENTRIC READINGS OF EXISTENTIAL ARGUMENTS IN THE PHILOSOPHY OF İSMET ÖZEL: THE BIOLOGICAL VS. SPIRITUAL HUMAN DISTINCTION AND THE CONSCIOUSNESS OF CREATEDNESS

Abstract

This study aims to conceptually analyze the synthesis that İsmet Özel, a unique figure in contemporary Turkish thought, attempts to establish between Islam and existential philosophy within his system of thought. While the literature generally addresses the modern individual's search for meaning within a secular and rationalist framework, Özel's perspective restructures this process through a tawhid-centric vision of humanity and a profound metaphysical sensitivity. Methodologically adopting qualitative analysis techniques, specifically document analysis and comparative hermeneutics, this study takes as its object of analysis the fundamental conceptual patterns in the author's works: *Üç Zor Mesele*, *Taşları Yemek Yasak*, *İslamla Damgalanmış Varoluş*, and *Waldo Sen Neden Burada Değilsin?*. The scope of the research is shaped around human freedom, responsibility, anxiety, the consciousness of createdness, and ontological objections directed at modernity. Although Özel's existentialist sensitivity intersects with Kierkegaard's "knight of faith" and Heidegger's analyses of "authentic being," he subjects these themes to a critical transformation through an Islamic ontology. The study emphasizes the central role of the biological vs. spiritual human distinction in his ontological construction, alongside humanity's intermediary (*barzakhî*) structure, which symbolizes its mediating nature between the base and sublime planes. It is established that freedom is a state of agency that can only be rendered meaningful in relation to the Creator. The search for truth, on the other hand, is characterized as a process of volitional choice and awakening through the dichotomy of "those who choose" (*seçenler*) and "those who join" (*katılanlar*), symbolizing a break from herd mentality. The limitations of the research are defined by its focus on Özel's ontological modeling rather than his historical biography. The findings indicate that, despite the strong metaphysical foundation of his synthesis, Özel's anthropological classifications—which constrict the possibilities of universal freedom—remain open to critical debate. In conclusion, the study introduces this "Islamic existentialist" line of resistance, posited against the fragmented subject of modernity, to the literature with academic rigor.

Keywords: Existentialism, Islam, Islamic Existentialism, İsmet Özel, Biological vs. Spiritual Human Distinction, Consciousness of Createdness / Freedom, Truth.

SEYYİD YAHYÂ-YI ŞİRVÂNÎ'YE GÖRE KALP VE KALBİN MERTEBELERİ

Mustafa Salih Edis*

Özet

İslam dininde önemli bir konuma sahip olan kalbin tasavvuf düşüncesinde merkezi bir konumda yer aldığını söylemek mümkündür. Bu sebeple kalbin mahiyeti, işlevi ve terbiyesi üzerine pek çok eser kaleme alınmıştır. Seyyid Yahya Şîrvânî el-Bakûvî'ye (öf. 870/1466) nispet edilen Etvârü'l-kulûb diğfer ismi ile Gülzâr-ı Saadet adlı manzum risale ise Halvetî geleneğinde kalbi tasfiye ve nefsi terbiye etmenin nazım türü içinde ayrıntılı ve sistematik biçimde yazılan özel bir eserdir. Bu çalışma, bahse konu olan risalesinden hareketle kalbin manevi anatomisini ve ona eşlik eden kavramsal örüntüyü çözümlemeyi hedeflemektedir. Halvetî tarikatının pîr-i sânisî olarak tanınan Şîrvânî'nin tasavvuf düşüncesinde kalp ve kalbin mertebeleri üzerine yapılan araştırmalar gerek klasik tasavvuf literatürünün gerekse Halvetiyye tarikatının temel prensiplerinin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır. Şîrvânî, kalbi feyiz ve rahmetin merkezi olarak tanımlamakta, aynı zamanda onu ahlaki dönüşümün belirleyici odağı olarak konumlandırmaktadır. Şîrvânî, insan-ı kâmil olma hedefi doğrultusunda nefis mertebelerini ve kalbin arındırılma yöntemlerini ortaya koymaktadır. Ayrıca o her mertebede sâlikin karşılaşması muhtemel durumları ayrıntılı biçimde aktarmaktadır. Çalışmanın kapsamı, risalede yer alan sual, cevap, tenbih ve tarifleri içermektedir ve çalışmada yakın okuma yöntemiyle metnin kurduğu tasavvufî ifadeleri dikkate alarak onu iç tutarlılığı içerisinde değerlendirmektedir. Çalışmada, teorik bir çerçeveden ziyade risalenin beyitler aracılığıyla ortaya koyduğu epistemoloji, ontoloji ve ahlak üçlüsü takip edilmektedir. Temel bulgu ise risalede kalbin dönüşümünün, etvâr-ı seb'a içerisinde klasik adlandırmanın dışında yedi mertebede sistematize edilmiş olmasıdır. Bu mertebeler; sadr, kalb, şeğâf, fuâd, habbetü'l-kalb, süveyda ve mühcetü'l-kalb şeklinde derecelendirilmektedir. Bu yapı ruh, sır, hafî ve ahfâ gibi klasik tasniflerden farklı bir bakış açısı sunarak kalbin ilâhî bir tecelligâh konumunu belirginleştirmektedir. Allah ile kurbiyet için aşılması gereken bu seyr ü sülûk, Şîrvânî tarafından şeriat, tarikat, hakikat ve marifet vurgusuyla temellendirilmektedir. Çalışma, risaleyi kalp mertebeleri literatürü içerisinde metin içi değerlendirme yöntemiyle yeniden konumlandırmakta ve onun klasik mertebeye tasniflerinden ayrılan yönlerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Halvetiyye, Kalp, Kalbin Tasfiyesi, Manevi Mertebeler.

* Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, mustafa.edis@amasya.edu.tr

THE HEART AND ITS DEGREES ACCORDING TO SAYYID YAHYĀ-YI SHIRVĀNĪ

Abstract

It is possible to say that the heart, which holds a significant position in the religion of Islam, occupies a central place in Sufi thought. For this reason, numerous works have been written on the nature, function, and spiritual training of the heart. The versified treatise entitled *Atvār al-qulūb*, also known as *Gulzār-i Sa'adat*, attributed to Sayyid Yahyā al-Shirvānī al-Bākūvī (d. 870/1466), is a distinctive work within the Khalwatī tradition that addresses the purification of the heart and the discipline of the carnal soul (*nafs*) in a detailed and systematic manner through verse. This study aims to analyze the spiritual anatomy of the heart and its accompanying conceptual framework based on this treatise. Research on the heart and its stages in the Sufi thought of al-Shirvānī, known as the second spiritual master (*pīr-i thānī*) of the Khalwatī order, is of great importance for understanding both classical Sufi literature and the fundamental principles of the Khalwatiyya order. Al-Shirvānī defines the heart as the center of divine grace and mercy, while also positioning it as the decisive locus of moral transformation. In line with the goal of becoming the Perfect Human (*insān al-kāmil*), al-Shirvānī sets forth the stages of the soul (*nafs*) and the methods of purifying the heart. Moreover, he describes in detail the potential states that the spiritual wayfarer (*sālik*) may encounter at each stage. The scope of this study encompasses the questions, answers, admonitions, and definitions contained in the treatise, employing a close reading method that evaluates the text's internal coherence while considering the Sufi expressions it articulates. Rather than following a theoretical framework, the study traces the epistemological, ontological, and ethical triad presented through the verses of the treatise. The main finding is that the transformation of the heart is systematized within *atvār al-sab'a* (the seven stages) according to a classification that differs from the classical nomenclature. These stages are gradated as follows: *ṣadr*, *qalb*, *shaghāf*, *fu'ād*, *ḥabbat al-qalb*, *suwaydā'*, and *muhjat al-qalb*. This structure presents a different perspective from classical classifications such as *rūḥ*, *sirr*, *khafī*, and *akhfā*, emphasizing the heart's position as a locus of divine self-disclosure (*tajallī*). This spiritual wayfaring (*sayr wa sulūk*), which must be traversed to attain proximity (*qurbīyya*) to God, is grounded by al-Shirvānī through the emphases on *sharī'a* (sacred law), *ṭarīqa* (spiritual path), *ḥaqīqa* (truth), and *ma'rifa* (gnosis). The study repositions the treatise within the literature on the stages of the heart through an intertextual evaluation method, revealing its distinctive features that diverge from classical stage classifications.

Keywords: Sufism, Khalwatiyya, Heart, Purification of the Heart, Spiritual Degrees.

AHI EVRAN'DAN KAFKASYA'YA: AHİLİĞİN KAFKASYA'YA YAYILIMDA AZERBAYCAN'IN ROLÜ

Harun Alkan*

Özet

Ahi Evran tarafından kurulan Ahilik teşkilatı, XIII. yüzyılda Anadolu'da sistemli bir yapıya kavuşmuş olmakla birlikte, kökenleri Orta Asya, Horasan ve Azerbaycan coğrafyasına uzanan çok boyutlu sosyo-ekonomik ve kültürel bir organizasyondur. Fütüvvet geleneğiyle doğrudan ilişkili olan Ahilik, yalnızca ticari ilişkileri düzenleyen bir esnaf teşkilatı değil; o aynı zamanda bireyin mesleki gelişiminin yanında, ahlaki ve dini eğitimini de hedefleyen bütüncül bir sistem olarak ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle Ahilik, İslam dünyasında şehir hayatını düzenleyen önemli kurumlardan biri olmuş ve geniş bir coğrafyada etkisini göstermiştir. Nitekim çeşitli araştırmalar, Ahiliğin Anadolu ile sınırlı kalmadığını; genelde Türklerin yerleşik olarak bulunduğu Balkanlar, Orta Asya, Kafkasya ve Azerbaycan bölgesinde de benzer teşkilat yapılarının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bildiride, Ahiliğin Kafkasya'ya yayılım süreci tarihsel ve kavramsal bir çerçevede ele alınarak Azerbaycan'ın bu süreçteki rolü incelenecektir. Çalışmada, özellikle Türk göçleri, ticaret yolları ve tasavvufi hareketlerin Ahiliğin yayılmasındaki belirleyici etkileri tespit edilmeye çalışılacaktır. Azerbaycan'ın coğrafi konumu, Anadolu ile Orta Asya arasında bir geçiş ve etkileşim alanı oluşturmuş; bu durum Ahilik kültürünün bölgede erken dönemlerden itibaren yayılmasını kolaylaştırmıştır. Özellikle Tebriz, Hoy ve Şirvan gibi önemli şehirlerde görülen esnaf örgütlenmeleri, Ahilik ilkeleriyle benzerlikler göstermekte; dayanışma, meslek ahlakı ve sosyal düzen gibi unsurların bu yapılar içinde kurumsallaştığı dikkat çekmektedir. Azerbaycan'ın Ahiliğin Kafkasya'ya yayılımında yalnızca bir geçiş sahası olmadığı; aksine bu süreci şekillendiren aktif bir merkez işlevi olduğu düşünülmektedir. Binaenaleyh bu çalışmada, Ahiliğin yayılımında Azerbaycan'ın rolü tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ahilik, Fütüvvet, Ahi Evran, Azerbaycan

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, harun.alkan@ahievran.edu.tr

FROM AHI EVRAN TO THE CAUCASUS: THE ROLE OF AZERBAIJAN IN THE SPREAD OF AKHISM TO THE CAUCASUS

Abstract

The Akhi organization, founded by Ahi Evran, took on a systematic structure in Anatolia in the 13th century; however, its origins extend to a multidimensional socio-economic and cultural framework rooted in Central Asia, Khorasan, and Azerbaijan. Closely associated with the futuwwa tradition, Akhism was not merely a guild regulating commercial relations; rather, it emerged as a holistic system aiming at the moral and religious education of individuals alongside their professional development. In this respect, Akhism became one of the significant institutions shaping urban life in the Islamic world and exerted influence across a wide geographical area. Indeed, various studies indicate that Akhism was not confined to Anatolia; similar organizational structures existed in regions where Turks settled, such as the Balkans, Central Asia, the Caucasus, and Azerbaijan. This paper examines the process of Akhism's expansion into the Caucasus within a historical and conceptual framework, focusing particularly on the role of Azerbaijan in this process. The study seeks to identify the determining influences of Turkish migrations, trade routes, and Sufi movements in the spread of Akhism. Azerbaijan's geographical position created a transitional and interactive zone between Anatolia and Central Asia, facilitating the early diffusion of Akhi culture in the region. Notably, artisan organizations observed in major cities such as Tabriz, Khoy, and Shirvan display similarities with Akhi principles, where elements such as solidarity, professional ethics, and social order became institutionalized. Thus, Azerbaijan is considered not merely a transit zone in the spread of Akhism to the Caucasus, but rather an active center that shaped this process. Accordingly, this study aims to determine the role of Azerbaijan in the dissemination of Akhism.

Keywords: Akhism, Futuwwa, Ahi Evran, Azerbaijan

TÜRK DÜNYASINDA DƏFN MƏRASİMLƏRİ VƏ NEKROPOLLAR: PLOVDAĞ ARXEOLÖJİ ABİDƏLƏR KOMPLEKSİ

Gunay Bayramova Mirza-zade*

Özet

Cənubi Qafqaz regionunda yerləşən Azərbaycan, xüsusilə Naxçıvan ərazisi, tarixən Yaxın və Ön Asiya ölkələri ilə davamlı və çoxşaxəli əlaqələr sistemi daxilində inkişaf etmişdir. Beynəlxalq ticarətin mühüm arteriyalarından biri hesab olunan Böyük İpək yolunun Azərbaycan, o cümlədən Naxçıvan istiqamətindən keçməsi regionda ticarət münasibətlərinin formalaşması və genişlənməsində həlledici rol oynamışdır. Naxçıvanın əsas ticarət-kommunikasiya xətləri üzərində yerləşməsi onun iqtisadi potensialının yüksəlməsinə, eyni zamanda mədəni əlaqələrin dərinləşməsinə əlverişli şərait yaratmışdır. Bu baxımdan Naxçıvan, həm Şərq və Qərb, həm də Yaxın Şərq ölkələri ilə Qafqaz arasında qarşılıqlı münasibətlərin təmin olunmasında mühüm strateji mövqe tutaraq, əsas ticarət yollarının kəsişməsində yerləşən əhəmiyyətli mədəni mərkəz kimi çıxış etmişdir. Türk dünyasının mühüm mərkəzlərindən biri olan Naxçıvanın Son Tunc və Erkən Dəmir dövrü mədəniyyətinin öyrənilməsində Plovdağ nekropollarının rolu danılmazdır. Plovdağ arxeoloji abidələr kompleksi Ordubad rayonu ərazisində, Gilançayın sol sahilində yerləşir. Kompleks üç nekropol və İlk Tunc dövrünə aid yaşayış yerindən ibarətdir. Nekropollarda müxtəlif qəbir tipləri – daş qutu qəbirlər, torpaq qəbirlər və kurqanlar – qeydə alınmışdır. Bu nekropolların tədqiqi, İlk Tunc dövründən Son Tunc və Erkən Dəmir dövrünə qədər uzanan xronoloji mərhələdə həmin ərazidə yaşamış qədim tayfaların maddi və mənəvi mədəniyyətinin öyrənilməsinə geniş imkan yaradır. Plovdağ nekropollarında qəbirlərin quruluşu, dəfn adəti, məzara qoyulmuş artefaktlar Van yaxınlığında yerləşən, Ernis-Evdişəpə və Yoncatəpə İlk Dəmir dövrü nekropolları ilə oxşarlıq təşkil edir. Hər bir qəbir, mahiyyət etibarilə, mərhumun o biri dünyada davam edəcəyi həyatın təmin olunmasına xidmət edən xüsusi bir “məkan” kimi təşkil edilmişdir. Bu baxımdan qəbirlərə zəngin inventar – şəxsi əşyalar, silahlar, bəzək predmetləri, saxsı qablar və müxtəlif məişət vasitələri – yerləşdirilməsi müşahidə olunur. Belə yanaşma göstərir ki, dəfn mərasimi yalnız fiziki ayrılıq ilə məhdudlaşmış, eyni zamanda mərhumun digər aləmdəki mövcudluğunu təmin etməyə yönəlmiş törənsəl və ritualaşdırılmış keçid prosesi kimi həyata keçirilmişdir. Sözügedən xüsusiyyətlər bölgədə formalaşmış qədim inanc sisteminin, dünyagörüşün dərinliyini və davamlılığını əks etdirən mühüm göstəricilərindən biridir.

Anahtar Kelimələr: Türk dünyası, mədəniyyət, nekropol, dəfn adəti, Naxçıvan.

* Ögr. Gör., Bakü Devlet Üniversitesi, gunaybayramova296@gmail.com

BURIAL PRACTICES AND NECROPOLISES IN THE TURKIC WORLD: THE PLOVDAG ARCHAEOLOGICAL COMPLEX

Abstract

Azerbaijan, located in the South Caucasus region, especially the territory of Nakhchivan, has historically developed within a continuous and complex system of relations with the regions of the Near East and the Middle East. The Great Silk Road, one of the main routes of international trade, passed through Azerbaijan and its Nakhchivan region, and played a decisive role in the formation and expansion of trade relations in the region. Nakhchivan's location on major trade and communication routes created favorable conditions for economic growth and strengthened cultural connections. In this context, Nakhchivan held an important strategic position, acting as a key cultural center at the crossroads of major trade routes and facilitating interactions between the East, the West, the Near East, and the Caucasus. The role of the Plovdag necropolises is undeniable in the study of the Late Bronze and Early Iron Age culture of Nakhchivan, considered one of the important cultural centers in the Turkic world. The Plovdag archaeological complex is located in the Ordubad region, on the left bank of the Gilanchay River. The complex consists of three necropolises and a settlement belonging to the Early Bronze Age. Various types of graves have been recorded in the necropolises, including stone box graves, pit graves, and kurgans. The study of these necropolises provides extensive opportunities to examine the material and spiritual culture of ancient tribes that lived in this area from the Early Bronze Age through the Late Bronze and into the Early Iron Age. The structure of the graves, burial customs, and grave goods found in the Plovdag necropolises show similarities with the Early Iron Age necropolises of Ernis-Evditepe and Yonchatepe, located near Lake Van. Each grave was organized as a special ritual space intended to support the continued existence of the deceased in the afterlife. Rich grave goods, including personal items, weapons, ornaments, pottery, and various household objects, were placed in the graves. This indicates that burial was not limited to physical interment but also included ceremonial and ritualized practices associated with funerary rites aimed at ensuring the existence of the deceased in the afterlife. These features are important indicators of the depth and continuity of the ancient belief systems and worldviews formed in the region.

Keywords: Turkic world, culture, necropolis, burial custom, Nakhchivan

TBMM HARİCİYE VEKİLİ BEKİR SAMİ KUNDUH'UN KAFKASYA BİRLİĞİ POLİTİKASI

Elshad Guliyev*

Özet

XX. yüzyılın başları, Kafkasya bölgesinde siyasal dönüşümlerin, ulusal kimlik mücadelesinin ve emperyal güçlerin rekabetinin yoğunlaştığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılış süreci, Rusya'daki Bolşevik Devrimi ve Avrupa'daki yeni güç dengeleri, Kafkasya'yı jeopolitik açıdan yeniden tanımlamıştır. Bu karmaşık süreçte Kafkasya kökenli Türk siyasetçiler ve aydınlar, bölgenin geleceğine dair çeşitli fikirler geliştirmişlerdir. Bu fikirler arasında en dikkat çekici olanlardan biri, “Birleşik Kafkasya” veya “Kafkas Konfederasyonu” düşüncesidir. Bu ideali savunan önde gelen şahsiyetlerden biri de Bekir Sami Kunduh olmuştur. O, hem Osmanlı devlet adamı hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dışişleri bakanı olarak tanınmasına rağmen, Kafkasya'nın bağımsızlığı ve birliği konusundaki görüşleriyle de dikkat çekmiştir. Kafkasya kökenli bir aydın olarak Kunduh, bölgenin bağımsızlığını yalnızca etnik bir mesele değil, aynı zamanda jeopolitik bir zorunluluk projesi olarak değerlendirmiştir. Makalede, Bekir Sami Kunduh'un siyasi kariyerinin başlangıcından itibaren, hem Osmanlı döneminde hem de Türkiye Cumhuriyeti döneminde Kafkasya birliği için yürüttüğü girişimler incelenmiştir. Çalışmada, Kunduh'un Türkiye, Rusya, Gürcistan, İngiltere ve Fransa'da sürekli olarak Bağımsız Kafkasya Konfederasyonu fikrini savunduğu, elde edilen arşiv belgeleri ve diğer birincil ve ikincil kaynaklarla belgelenmiştir. Bekir Sami Kunduh'un Kafkasya birliği politikası Türkiye, Azerbaycan, Rusya, İngiltere, Gürcistan arşiv kaynakları, dönemin politikacılarının şahsi arşivleri, hatıraları ve araştırma eserler üzerinden araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bekir Sami, Kafkasya, Kafkasya Konfederasyonu, Kafkasya Birliği

* Doktora Öğrencisi, Bakü, Azerbaycan, elsadguliyev4343@gmail.com

THE CAUCASIAN UNITY POLICY OF BEKIR SAMI KUNDUH, MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS OF THE GRAND NATIONAL ASSEMBLY OF TURKEY (TBMM)

Abstract

This paper examines the profound methodological affinity between the legal heritages of Andalusia (the West) and Transoxiana (the East/Turkic World)—the two geographical and cultural frontiers of Islamic civilization—through an interdisciplinary lens. Often treated as disconnected basins in classical literature, these two regions in fact represent two wings of Islamic legal thought, shaped by the dynamism of being “distant from the center” and characterized by a rational, solution-oriented approach. The central thesis of this study is that Transoxianan Hanafi jurisprudence and Andalusian Maliki jurisprudence converge within a unique “Frontier Jurisprudence” (*Serhad Fikhi*) paradigm, prioritizing the “objectives of law” (*maqasid*) and “public interest” (*maslahah/istihsan*) over mere literalism. First, the paper addresses the parallels in the legal methodologies of both geographies. It analyzes the similarities between the comparative law (*ilm al-khilaf*) approach of the Transoxianan legal genius Abu Zayd al-Dabusi and the analytical jurisprudential method of the Andalusian Ibn Rushd. Furthermore, it explores how al-Shatibi’s theory of *maqasid* theorized the practical outcomes reached by the scholars of Turkestan through the concepts of “custom” (*urf*) and “juristic preference” (*istihsan*). Both basins demonstrated a high capacity for *ijtihad* in merging local traditions and emerging social needs with the universal principles of Islamic law. The second stage of the study investigates the channels of intellectual connection between these two distant geographies. Within the framework of the “travel in search of knowledge” (*rihla fi talab al-ilm*) tradition, the mutual interactions, chains of authorization (*ijazah*), and literature transfers between Andalusian and Turkestani scholars—who met in central scholarly hubs such as the Hejaz, Baghdad, and Cairo—are presented through historical data. A key original finding of this paper is the role of Cairene madrasas under the patronage of the Turkic Mamluk Sultans, which functioned as a “knowledge laboratory” blending the works of scholars from both regions. In conclusion, the study emphasizes that the jurisprudential heritage of the Turkic world is not merely a regional value but part of a universal legal vision extending to Andalusia. It asserts that synthesizing the rationalist attitude of Transoxiana with the teleological legal understanding of Andalusia holds the potential to generate deep-rooted and indigenous solutions to today’s global legal challenges.

Keywords: Bekir Sami, Caucasus, Caucasus Confederation, Caucasus Union

DOĞU İLE BATI'NIN KAVŞAĞINDA AZERBAYCAN TARİHSEL SEYAHATNAMELERDE

Musayeva Sahibe*

Özet

Bu çalışma, 13. ve 19. yüzyıllar arasında Azerbaycan topraklarından geçen seyyahların eserlerinde Azerbaycan'ın sosyo-kültürel yapısını, Türk dili ve geleneklerinin yaygınlığını ve bölgenin stratejik önemini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden tarihsel metin analizi ve karşılaştırmalı literatür taraması kullanılmıştır. Doğu ve Batı menşeli seyyahların notları, dönemin siyasi haritaları ve yerel kaynaklarla sentezlenerek Azerbaycan'ın tarihsel tasviri ortaya koyulmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda, seyyahların Azerbaycan şehirlerini (özellikle Tebriz, Bakü, Şamahı ve vb.) yüksek bir şehirleşme kültürü, gelişmiş ticaret ağları ve zengin el sanatları merkezleri olarak tanımladıkları görülmüştür. Seyahatnamelerde, bölge halkının misafirperverliği, Türk mutfak kültürü ve özellikle Safevi dönemiyle birlikte Türkçenin hem saray hem de halk nezdindeki hakimiyeti en çok vurgulanan unsurlar arasındadır. Ayrıca, Bakü'deki yanan topraklar (petrol) ve Şamahı'daki ipek üretimi, seyyahların hayranlıkla bahsettiği bulgular olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak seyahatnameler, Azerbaycan'ın tarih boyunca Türk dünyasının batı kapısı ve Avrasya ticaret yollarının kalbi olduğunu teyit etmektedir. Bu eserler, bölgenin etnik yapısının ve kültürel dokusunun tarihsel sürekliliğini kanıtlayan, resmi tarihin boşluklarını dolduran "birinci elden" belgeler niteliğindedir. Azerbaycan, bu metinlerde sadece bir durak değil, medeniyetlerin buluştuğu bir ilim ve ticaret havzası olarak tasvir edilmiştir. Tarih çalışmalarında sadece yerel kaynaklarla yetinilmeyip seyahatnamelerin sunduğu dış perspektiflere odaklanmak, Azerbaycan tarihinin eksiksiz anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Tarihi, İpek Yolu, şehir, Seyahatnameler.

* Öğr. Gör., Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, aliyarbeyova.s@mail.ru

AZERBAIJAN AT THE CROSSROADS OF EAST AND WEST IN HISTORICAL TRAVELOGUES

Abstract

This study aims to analyze the socio-cultural structure of Azerbaijan, the prevalence of the Turkish language and traditions, and the strategic importance of the region through the works of travelers who passed through Azerbaijani territories between the 13th and 19th centuries. The research utilizes qualitative methods, specifically historical textual analysis and comparative literature review. The notes of travelers of both Eastern and Western origin have been synthesized with political maps of the period and local sources to present a historical depiction of Azerbaijan. As a result of the investigations, it has been observed that travelers described Azerbaijani cities (notably Tabriz, Baku, Shamakhi, etc.) as centers of high urban culture, advanced trade networks, and rich handicrafts. Among the most emphasized elements in the travelogues are the hospitality of the local people, Turkish culinary culture, and particularly the dominance of the Turkish language within both the court and the public during the Safavid period. Furthermore, the ‘burning lands’ (oil) in Baku and silk production in Shamakhi stand out as findings mentioned with admiration by the travelers. In conclusion, travelogues confirm that throughout history, Azerbaijan has served as the western gateway of the Turkic world and the heart of Eurasian trade routes. These works function as ‘first-hand’ documents that fill the gaps in official history, proving the historical continuity of the region’s ethnic structure and cultural fabric. In these texts, Azerbaijan is depicted not merely as a stopover but as a basin of science and commerce where civilizations converge. In historical studies, focusing on the external perspectives offered by travelogues, rather than relying solely on local sources, is of great importance for a comprehensive understanding of Azerbaijani history.

Keywords: History of Azerbaijan, Silk Road, city, Travelogues

CENGİZ AYTMATOV’UN BEYAZ GEMİ ESERİNDE SOSYAL YAŞAM BECERİLERİ: İLETİŞİM, İŞ BİRLİĞİ VE SOSYAL FARKINDALIK ÜZERİNE BİR KARAKTER ANALİZİ

Tuba Kılıç*

Özet

21. yüzyıl eğitim paradigmaları dil öğretimini sadece teknik bir beceri edinme olmaktan çıkarıp bireyin bütüncül gelişimini hedefleyen bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli programlar arası bileşenler içerisinde konumlandığı sosyal duygusal öğrenme becerileri aracılığıyla bireyin iletişim iş birliği sosyal farkındalık süreçlerini desteklemeyi hedeflemektedir. Bu çalışma Cengiz Aytmatov’un Beyaz Gemi adlı eserini söz konusu modelin öngördüğü sosyal yaşam becerileri iletişim, iş birliği ve sosyal farkındalık bağlamında çözümlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nitel araştırma deseni çerçevesinde doküman incelemesine dayandırılmış, veriler içerik analizi yöntemi ile tematik olarak çözümlenmiştir. Analiz sürecinde eserde yer alan karakterler anlatı yapısı ve simgesel unsurlar sosyal duygusal öğrenme becerileri ekseninde değerlendirilmiştir. Bulgular çocuk karakterin doğa ile kurduğu çok katmanlı ilişkinin iletişim becerisini yalnızca kişiler arası düzeyde değil, varoluşsal bir anlamlandırma alanında yeniden kurduğunu Mümin dede karakterinin aile içi ilişkileri düzenleyici ve dengeleyici rolünün iş birliği becerisini etik bir sorumluluk alanı içerisinde somutlaştırdığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Boynuzlu Maral Ana anlatısı üzerinden inşa edilen kültürel bellek, değerler sistemi ve doğa tasavvuru bireyin sosyal farkındalık becerisini tarihsel ve toplumsal bağlamda derinleştiren bir işlev üstlenmektedir. Sonuç olarak Beyaz Gemi adlı eserin yalnızca estetik bir anlatım metni olmanın ötesinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin öngördüğü sosyal duygusal öğrenme becerilerinin kazandırılmasında işlevsel şekilde pedagojik araç sunduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda edebi metinlerin öğretim süreçlerinde disiplinler arası bir yaklaşımla yeniden yapılandırılması sosyal yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik sistematik ve uygulama temelli modellerin geliştirilmesi ve ilgili kazanımların somut öğrenme yaşantılarıyla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cengiz Aytmatov, Beyaz Gemi, Sosyal Yaşam Becerileri, İş birliği, Sosyal Farkındalık

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, tubakilic861@gmail.com

SOCIAL LIFE SKILLS IN CENGİZ AYTMATOV’S BEYAZ GEMİ: A CHARACTER ANALYSIS ON COMMUNICATION, COOPERATION, AND SOCIAL AWARENESS

Abstract

21st-century educational paradigms define language teaching not merely as the acquisition of a technical skill, but as a process aimed at the holistic development of the individual. In this context, the Türkiye Century Education Model aims to support individuals’ communication, collaboration, and social awareness processes through social-emotional learning skills positioned within interdisciplinary components. This study aims to analyze Cengiz Aytmatov’s work ‘Beyaz Gemi’ within the framework of the social life skills (communication, collaboration, and social awareness) envisaged by the aforementioned model. The research is based on document analysis within the framework of a qualitative research design, and the data were thematically analyzed using the content analysis method. In the analysis process, the characters, narrative structure, and symbolic elements in the work were evaluated along the axis of social-emotional learning skills. The findings reveal that the child character’s multilayered relationship with nature reconstructs the communication skill not only at an interpersonal level but also within an existential field of meaning-making, and that the character of Grandpa Mûmin concretizes the collaboration skill within an ethical sphere of responsibility through his regulating and balancing role in family relationships. In addition, the cultural memory, value system, and conception of nature constructed through the narrative of the “Horned Mother Deer” assume a function that deepens the individual’s social awareness skill in a historical and social context. As a result, it has been determined that ‘Beyaz Gemi’ offers a functional pedagogical tool for fostering the social-emotional learning skills envisaged by the Türkiye Century Education Model, beyond being merely an aesthetic narrative text. In this direction, it is recommended that literary texts be restructured within teaching processes through an interdisciplinary approach, that systematic and practice-based models be developed to foster social life skills, and that the relevant learning outcomes be supported with concrete learning experiences.

Keywords: Cengiz Aytmatov, Beyaz Gemi, Social Life Skills, Cooperation, Social Awareness, Social-Emotional Learning

QEYRİ-MÜƏYYƏNLİK DÖVRÜNDƏ TÜRK DÖVLƏTLƏRİ TƏŞKİLATININ SİYASİ VƏ İQTİSADI TƏHLÜKƏSİZLİK SAHƏSİNDƏ QLOBAL SÜLH VƏ SABİTLİYƏ TÖHFƏSİ

Ilyas Huseynov*

Özet

Tədqiqatda müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminin dərin transformasiya mərhələsinə qoyması və Türk Dövlətləri Təşkilatı araşdırılır. Qlobal güc balansının dəyişməsi, geosiyasi rəqabətin kəskinləşməsi və beynəlxalq institutların effektivliyinin azalması qeyri-müəyyənlik səviyyəsini əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır. Xüsusilə soyuq müharibədən sonra formalaşmış nisbətən sabit sistem son illərdə ciddi sarsıntılarla üzləşmişdir. Bu kontekstdə Rusiya-Ukrayna müharibəsi, Yaxın Şərqdə davam edən müharibələr, enerji bazarlarında dalğalanmalar və qlobal ticarət marşrutlarının yenidən formalaşması yeni dünya nizamının əsas konturlarını müəyyən edir. Belə mürəkkəb şəraitdə Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) regional əməkdaşlıq platformasından daha geniş – geosiyasi və geoiqtisadi aktor kimi çıxış etməyə başlamışdır. Müəllif qeyd edir ki, TDT artıq regional iqtisadi blok kimi formalaşmışdır. 2025-ci ildə Türk dövlətləri 2,29 trilyon ABŞ dolları ÜDM ilə qlobal iqtisadiyyatda 2%-lik paya sahib olub, əhalisi isə 178,8 milyon nəfər ilə qlobal əhalinin 2,8%-ni təşkil edib. Bu göstəricilər Türk dövlətlərinin həm iqtisadi, həm də demoqrafik baxımdan mühüm yer tutduğuna dəlilətdir. 3,2%-lik qlobal artım tempi ilə müqayisədə Türk dövlətləri 5,2% ÜDM artımı ilə daha sürətli inkişaf nümayiş etdirib. Ticarət dövriyyəsi həm qlobal integrasiya, həm də TDT ölkələri arasında iqtisadi integrasiya üçün əhəmiyyət daşıyır. 2025-ci ildə Türk dövlətlərinin ümumi ticarət dövriyyəsi 1,27 trilyon ABŞ dolları təşkil edib ki, bu da 34 trilyon ABŞ dolları həcmində olan qlobal ticarət dövriyyəsinin təxminən 3,6%-ə bərabərdir. TDT çərçivəsində müdafiə əməkdaşlığı artır, hərbi-texniki sahədə integrasiya güclənir. Məqalənin müəllifi düşünür ki, Türkiyə Respublikasının rolu çox böyükdür. Bu, yeni təhlükəsizlik arxitekturası yaradır. Orta Dəhliz regional iqtisadi integrasiyanı sürətləndirir və əsas üstünlüyü bundan ibarətdir ki, Çin və Avropa ticarətində alternativ yol olması ilə yanaşı, daha qısa və təhlükəsiz marşrutdur. 2030-a qədər yükdaşımlar 2-3 dəfə arta bilər. Enerji sahəsində əsas əməkdaşlıq layihəsi olan Cənub Qaz Dəhlizi regionun strateji əhəmiyyətini artırır və Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayır. Beləliklə, qeyri-müəyyənlik dövründə Türk Dövlətləri Təşkilatı regional sabitlik elementi, geoiqtisadi platforma, həmçinin tranzit və enerji mərkəzi kimi çıxış edir.

Anahtar Kelimələr: Türk Dövlətləri Təşkilatı, sülh, siyasi təhlükəsizlik, müdafiə, iqtisadi yüksəliş, Şuşa Bəyannaməsi

* Dr., Center for Analysis of Economic Reforms and Communication, ilyasdiplomat@gmail.com

THE CONTRIBUTION OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES TO GLOBAL PEACE AND STABILITY IN THE FIELD OF POLITICAL AND ECONOMIC SECURITY IN TIMES OF UNCERTAINTY

Abstract

The study examines the deep transformation of the modern international relations system and the Organization of Turkic States. The changing global balance of power, intensifying geopolitical competition, and the decline in the effectiveness of international institutions have significantly increased the level of uncertainty. The relatively stable system formed, especially after the Cold War, has faced serious upheavals in recent years. In this context, the Russia-Ukraine war, ongoing wars in the Middle East, fluctuations in energy markets, and the reshaping of global trade routes define the main contours of a new world order. In such complex circumstances, the Organization of Turkic States (OTS) has begun to act as a broader geopolitical and geoeconomic actor than a regional cooperation platform. The author notes that the TPT has already formed as a regional economic bloc. In 2025, Turkic states will have a 2% share in the global economy with a GDP of 2.29 trillion US dollars, and a population of 178.8 million people, accounting for 2.8% of the global population. These indicators testify to the fact that the Turkic states occupy an important place both economically and demographically. Compared to the global growth rate of 3.2%, Turkic states have shown faster development with a GDP growth of 5.2%. Trade turnover is important for both global integration and economic integration between OTS countries. In 2025, the total trade turnover of Turkic states amounted to 1.27 trillion US dollars, which is equivalent to approximately 3.6% of the global trade turnover of 34 trillion US dollars. Defense cooperation is increasing within the framework of the OTS, and integration in the military-technical field is strengthening. The author of the article believes that the role of the Republic of Türkiye is very important. This creates a new security architecture. The Middle Corridor accelerates regional economic integration, and its main advantage is that it is not only an alternative route for trade between China and Europe, but also a shorter and safer route. By 2030, freight traffic could increase 2-3 times. The Southern Gas Corridor, a major cooperation project in the energy sector, increases the strategic importance of the region and plays an important role in Europe's energy security. Thus, in times of uncertainty, the Organization of Turkic States acts as an element of regional stability, a geoeconomic platform, as well as a transit and energy hub.

Keywords: Organization of Turkic States, peace, political security, defense, economic growth, Shusha Declaration

KÜRESEL TİCARETİN YENİ EKSENİ: TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN KAYNAK POTANSİYELİ VE AB MODELİ BİR EKONOMİK ENTEGRASYONUN GELECEĞİ

Hakan Ülker*

Özet

Dünya, 21. yüzyılın jeopolitik ikliminde gelişen iki büyük kırılmanın tarihsel baskısı altındadır: Bir yanda Ukrayna kriziyle tıkanan Kuzey Hattı diğer yanda 2026 itibarıyla tırmanan ABD-İsrail ve İran merkezli savaşlarla felç olan Güney ticaret rotaları (Hürmüz ve Kızıldeniz). Bu çift taraflı sıkışma, Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) coğrafyasını küresel ticaret ve enerji arz güvenliğinin sürdürülebilir arteri konumuna taşımıştır. Türkmenistan'ın 2022 verilerine göre dünya rezervlerinin %4'üne tekabül ederek dünyada 5.sırada yer alan doğal gaz sahaları, Azerbaycan'ın enerji koridorlarındaki tedarikçi rolü ve Kazakistan'ın dünya üretiminin %13-15'ini karşılayarak Avustralya'dan sonra ikinci sırada yer alan uranyum rezervleri muazzam bir ham güç barındırmaktadır. Bu zenginlik, Türkiye'nin savunma sanayii ve dijital dönüşümdeki teknoloji kapasitesiyle birleştiğinde TDT'yi küresel ekonomide hayati bir üçüncü kutup haline getirmektedir. Mevcut ekonomik konjonktürde TDT'ye üye ülkelerin münferit stratejileri, onları küresel değer zincirinde hammadde tedarikçisi konumuna hapsedip çevre ekonomiler yaratarak ekonomik bağımlılık riski taşımaktadır. TDT bünyesinde gerçekleştirilecek kurumsal bir entegrasyon ise, hammadde arzının Türkiye'nin teknoloji kapasitesiyle birleştirilmesine imkan tanıyacaktır. Böylece üye ülkeler, doğal kaynaklarını işlenmemiş emtia olarak satmak yerine kendi ekosistemlerinde yüksek katma değerli mallara dönüştüren bağımsız bir üretim ve teknoloji devi konumuna erişebilecektir. Bu çalışma, küresel kaosun yarattığı arz şokları karşısında "Orta Koridor"un stratejik değerini bir seçenektense öte varoluşsal bir zorunluluk olarak görerek, TDT'nin potansiyelini Avrupa Birliği'nin (AB) başarısı üzerinden analiz etmektedir. Araştırmada; AB'nin temellerini atan sektörel entegrasyon mantığının, Türk dünyası özelinde ortak enerji otoriteleri, gümrük birliği, ortak finansal mekanizmalar ve teknolojik ekosistemler üzerinden bir entegrasyon modellenmektedir. Türkistan'ın kaynaklarının Türkiye'nin lojistik/teknolojik tecrübesiyle kurumsal bir potada eritilmesi, 1,5 trilyon doları aşan GSYH ve yaklaşık 155 milyonluk nüfus pazarıyla TDT'yi küresel piyasalarda kural belirleyici bir bloğa dönüştürecektir. Sonuç olarak; krizlerin yarattığı jeoekonomik boşluk, TDT bünyesinde "AB Tipi" derin bir ekonomik entegrasyonu tetikleyecek tarihsel zemin hazırlamıştır. Bu stratejik kurumsallaşma küresel ticaretin merkezini yeniden tanımlayarak, Avrasya hattında barış ve refahın garantörü olacak yeni bir küresel eksen inşa edecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Devletleri Teşkilatı, Ekonomik Entegrasyon, AB Modeli, Orta Koridor, Jeopolitik Krizler

* Dr., T.C. Ticaret Bakanlığı, hulker@outlook.com.tr

THE NEW AXIS OF GLOBAL TRADE: THE RESOURCE POTENTIAL OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES AND THE FUTURE OF AN EU-MODEL ECONOMIC INTEGRATION

Abstract

The world is currently under the structural pressure of two major geopolitical ruptures shaping the 21st century. On the one hand, the Northern corridor has been effectively constrained by the Ukraine crisis; on the other, as of 2026, the Southern trade routes—particularly the Strait of Hormuz and the Red Sea—have been severely disrupted by escalating conflicts centered around the United States, Israel, and Iran. This dual compression has elevated the geography of the Organization of Turkic States (OTS) to a position of strategic centrality as a sustainable artery for global trade and energy security. According to 2022 data, Turkmenistan holds approximately 4% of global natural gas reserves, ranking fifth worldwide; Azerbaijan plays a critical supplier role in transregional energy corridors; and Kazakhstan, accounting for approximately 13–15% of global uranium production, ranks second after Australia. These resource endowments represent a substantial reservoir of latent power. When combined with Türkiye’s advancing capabilities in defense industries and digital transformation, this collective capacity positions the OTS as a potential third pole in the global economic system. However, under current economic conditions, the fragmented national strategies of OTS member states risk confining them to the role of raw material suppliers within global value chains, thereby reinforcing peripheral economic dependency. A comprehensive institutional integration within the OTS framework would enable the alignment of resource endowments with Türkiye’s technological and industrial capacity. Such a transformation would allow member states to shift from exporting unprocessed commodities to producing high value-added goods within an integrated regional ecosystem, ultimately fostering economic autonomy and technological advancement. This study conceptualizes the “Middle Corridor” not merely as an alternative, but as an existential necessity in the face of global supply shocks generated by systemic instability. It evaluates the integration potential of the OTS through a comparative analysis with the European Union (EU), particularly focusing on the sectoral integration model that underpinned the EU’s formation. In this context, the study proposes an institutional framework for the Turkic world based on common energy authorities, a customs union, shared financial mechanisms, and integrated technological ecosystems. The institutional consolidation of Turkestan’s resource base with Türkiye’s logistical and technological expertise could generate a market exceeding \$1.5 trillion in GDP and approximately 155 million in population, thereby transforming the OTS into a rule-setting actor in global markets. In conclusion, the geoeconomic vacuum created by contemporary crises provides a historic opportunity for the emergence of an EU-type deep economic integration within the OTS. Such strategic institutionalization has the potential to redefine the center of global trade and to establish a new geopolitical axis in Eurasia, functioning as a guarantor of stability, prosperity, and sustainable development.

Keywords: Organization of Turkic States, Economic Integration, EU Model, Middle Corridor, Geopolitical Crises

TÜRK DÜNYASINDA STRATEJİK ÖZERKLİK ARAYIŞI: YENİLENEBİLİR ENERJİ VE SAVUNMA SANAYİNİN ROLÜ

Bahar Özsoy*
Esra Banu Sipahi**

Özet

Küresel ölçekte hız kazanan yenilenebilir enerjiye geçiş, enerji jeopolitiğinin maddi altyapısını ve aktörler arası güç ilişkilerini yeniden şekillendiren yapısal bir dönüşüm sürecine işaret etmektedir. Bu dönüşüm, enerjiye dayalı güç ilişkilerinin doğasını değiştirmekte ve devletlerin dış politika araç setlerini yeniden tanımlamalarını zorunlu kılmaktadır. Türk dünyası enerji işbirliği de uzun süre fosil yakıt merkezli olmuş, süreç boru hattı jeopolitiği ve genel olarak ikili ilişkilerle sınırlı kalmıştır. Bu sınırlılık, bölgesel karşılıklı bağımlılığın kurumsallaşmasını engellediği gibi, kolektif bir stratejik özerklik inşasını da zorlaştırmaktadır. Benzer şekilde, savunma sanayii alanında da Türk devletleri arasında artan işbirliği girişimlerine rağmen, üretim kapasitesinin asimetrik dağılımı, teknoloji bağımlılığı ve sınırlı kurumsal entegrasyon, bütünsel bir savunma mimarisinin oluşmasını engellemektedir. Türk dünyasında stratejik özerklik, enerji ve savunma sanayii alanlarında birbirini tamamlayan kapasite ve teknoloji yatırımlarının eşgüdümlü biçimde geliştirilmesiyle mümkün olmakla birlikte, mevcut işbirliği yapıları bu süreci sınırlı ve parçalı kılmaktadır. Buna karşılık yenilenebilir enerjinin mekânsal dağılımı, üretimin merkeziyetsizleşmesi ve elektrifikasyon temelli altyapısı bölgesel etkileşimi dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu çalışmanın amacı, yenilenebilir enerjiye geçiş ve savunma sanayii kapasitesinin Türk dünyasında stratejik özerklik arayışı üzerindeki dönüştürücü etkilerini kavramsal bir çerçevede incelemek ve bu iki alanın birlikte yeni bir bölgesel işbirliği modeli üretip üretemeyeceğini tartışmaktır. Yöntem olarak bu çalışma, Türk dünyasını oluşturan ülkeler arasında karşılaştırmalı nitel analiz yaklaşımını benimsemektedir. Bulgular, yenilenebilir enerji teknolojileri ve bu teknolojiler için gerekli kritik minerallerin Türk devletleri açısından stratejik özerklik arayışını destekleyebilecek yeni bir jeo-ekonomik alan yarattığını göstermektedir. Savunma sanayii ile birlikte değerlendirildiğinde bu dönüşüm, teknolojik ve güvenlik boyutlarını da içeren çok katmanlı bir kapasite inşasına işaret etmektedir. Türk dünyası örneği, yenilenebilir enerjiye geçişin ve savunma sanayii kapasite gelişiminin yalnızca gelişmiş ekonomilere özgü süreçler olmadığını; orta gelirli ve gelişmekte olan ülkeler için de stratejik özerklik üretme potansiyeli taşıdığını göstermesi bakımından literatüre önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yenilenebilir enerji, Türk dünyası, Stratejik özerklik, Savunma sanayii, Bölgesel işbirliği

* Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, b.ozsoy@hbv.edu.tr

** Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, ebsipahi@erbakan.edu.tr

STRATEGIC AUTONOMY IN THE TURKIC WORLD: THE TRANSFORMATIVE ROLE OF RENEWABLE ENERGY AND THE DEFENSE INDUSTRY

Abstract

The accelerating global transition to renewable energy points to a structural transformation that is reshaping the material foundations of energy geopolitics and the power relations among actors. This transformation is altering the nature of energy-based power relations and compelling states to redefine their foreign policy toolkits. Energy cooperation in the Turkic world has historically been centered on fossil fuels, remaining largely limited to pipeline geopolitics and predominantly bilateral frameworks. This limitation not only hinders the institutionalization of regional interdependence but also complicates the construction of collective strategic autonomy. Similarly, in the defense industry, despite increasing cooperation initiatives among Turkic states, the asymmetric distribution of production capacity, technological dependency, and limited institutional integration prevent the formation of an integrated defense architecture. While strategic autonomy in the Turkic world depends on the coordinated advancement of complementary capacity and technology investments in the energy and defense sectors, existing cooperation frameworks constrain this process, making it limited and fragmented. By contrast, the spatial distribution of renewable energy, the decentralization of production, and electrification-based infrastructure have the potential to transform regional interactions. The aim of this study is to examine, within a conceptual framework, the transformative effects of the transition to renewable energy and defense industry capacity on the pursuit of strategic autonomy in the Turkic world. It also seeks to discuss whether these two domains can jointly generate a new model of regional cooperation. Methodologically, this study adopts a comparative qualitative analysis approach across the countries that constitute the Turkic world. The findings indicate that renewable energy technologies, along with the critical minerals required for these technologies, are creating a new geo-economic domain that can support the pursuit of strategic autonomy among Turkic states. When considered together with the defense industry, this transformation points to a multi-layered capacity-building process that encompasses technological and security dimensions. The Turkic world case contributes significantly to the literature by showing that the transition to renewable energy and the development of defense industry capacity are not confined to advanced economies, but also possess the potential to generate strategic autonomy for middle-income and developing countries.

Keywords: Renewable energy; Turkic world; Strategic autonomy; Defense industry; Regional cooperation.

OSMANLI'NIN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINA GİRİŞİNDE RUSYA ETKİSİ

Ezgi Soylu*
Tekin Aycan Taşçı**

Özet

Bu makalenin amacı, Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na giriş sürecinde Rusya'nın izlediği politikaların ne derece etkili olduğunu ortaya koymaktır. Çalışmada, Osmanlı Devleti'nin savaş öncesindeki siyasi, askerî ve ekonomik durumu ile uluslararası konumu birlikte değerlendirilmiştir. Aynı zamanda Osmanlı toprakları üzerinde çıkarları bulunan büyük devletlerin hedefleri ve bu hedeflerin Osmanlı Devleti'nin dış politikasına yansımaları da ele alınmıştır. Araştırmada karşılaştırmalı tarih yöntemi kullanılmış, Osmanlı-Rus ilişkileri tarihsel gelişimi içerisinde incelenmiştir. Bu kapsamda, I. Petro döneminden itibaren Rusya'nın sıcak denizlere ulaşma hedefi doğrultusunda geliştirdiği politikaların Osmanlı Devleti üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel araştırma sorusu, "Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girişinde Rusya tehdidi ne ölçüde belirleyici olmuştur?" şeklinde belirlenmiştir. Bu soruya cevap aranırken, özellikle Rusya'nın Boğazlar ve Doğu Anadolu üzerindeki emelleri, askerî hazırlıkları ve diplomatik baskıları dikkate alınmıştır. Çalışmada, Osmanlı Devleti'nin savaşa giriş kararının yalnızca Almanya ile kurduğu ittifakın bir sonucu olmadığı; bunun yanında Rusya'dan kaynaklanan güvenlik kaygılarının da karar alma sürecini önemli ölçüde etkilediği savunulmaktadır. Literatürde çoğunlukla ikinci planda kalan bu boyutun incelenmesi, çalışmanın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır. Makalenin giriş bölümünde Rusya'nın Osmanlı Devleti'ne yönelik tarihsel hedefleri ve bu hedeflerin iki devlet arasındaki ilişkilere etkisi ele alınmıştır. Birinci bölümde Osmanlı-Rus rekabetinin tarihsel arka planı, ikinci bölümde 1914 yılında Rusya'nın Osmanlı Devleti üzerinde oluşturduğu askerî ve diplomatik baskılar, üçüncü bölümde Osmanlı'nın savaş kararı sürecinde Rusya faktörü, dördüncü bölümde ise Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesinin zorunlu olup olmadığı tartışılmıştır. Sonuç bölümünde elde edilen bulgular doğrultusunda, Rusya'nın izlediği politikaların ve oluşturduğu tehdit algısının Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na giriş sürecinde önemli bir rol oynadığı değerlendirilmiştir. Böylece çalışma, savaş kararının yalnızca ittifak politikalarıyla değil, aynı zamanda Rusya kaynaklı güvenlik kaygılarıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Rusya, Birinci Dünya Savaşı, Boğazlar Meselesi, Tehdit Algısı

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, ezgisoyl@gmail.com

** Dr. Öğretim Üyesi, Erciyes Üniversitesi

THE IMPACT OF RUSSIA ON THE OTTOMAN EMPIRE'S ENTRY INTO THE FIRST WORLD WAR

Abstract

This article aims to explain how Russia, through the policies it implemented against the Ottoman Empire during the First World War, compelled the Ottoman Empire to enter the war either directly or indirectly. The study analyzes the pre-war condition of the Ottoman Empire by considering its foreign policy, economic structure, territorial integrity, and the expectations of imperial powers that had interests in these territories. The article employs a comparative historical method and outlines the general framework of Turkish-Russian relations prior to the First World War. In this context, Russia's policies toward the Ottoman Empire are evaluated within the scope of its long-standing objective, dating back to the reign of Peter I, of reaching warm-water seas. The study focuses on Russia's threat perception in the Ottoman Empire's decision to enter the war. Accordingly, the main research question is: "To what extent was the Russian threat decisive in the Ottoman Empire's entry into the First World War?" This issue is examined because the impact of the Russian threat is generally overlooked in the literature. The study aims to address this gap. The introduction discusses Russia's aims and expansionist policies. The first section analyzes Russian foreign policy, the second examines Russia's relations with European powers and related treaties concerning Ottoman territories, and the third explores the factors that pushed the Ottoman Empire into the war. In conclusion, the study evaluates the final stage of Ottoman-Russian relations and demonstrates Russia's influence on the Ottoman Empire's entry into the war.

Keywords: Ottoman Empire, Russia, First World War, Straits Question, Threat Perception

DÜNYA GÖÇEBE OYUNLARI VE ETNOSPORUN KÜLTÜREL MARKA OLUŞUMUNDAKİ STRATEJİK ROLÜ

Zülal Söğüt*

Özet

Küreselleşmenin kültürel kimlikleri tek tipleştirme eğilimine karşılık, geleneksel sporlar ve oyunlar, toplumların özgün miraslarını koruma ve küresel ölçekte sergileme noktasında hayati bir işlev üstlenmektedir. Bu bağlamda Dünya Göçebe Oyunları ve Etnospor festivalleri, sportif birer etkinlik olmanın ötesinde Türk dünyasının ve kadim halkların kültürel kodlarını modernize ederek dünyaya sunan devasa birer “kültürel diploması” ve “markalama” platformuna dönüşmüştür. Bu çalışmanın temel amacı; Dünya Göçebe Oyunları ve Etnospor faaliyetlerinin, katılımcı ülkelerin ve özellikle Türk dünyasının kültürel marka imajına olan katkılarını ve bu organizasyonların yumuşak güç unsuru olarak işlevselliğini analiz etmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında, son yıllarda düzenlenen Dünya Göçebe Oyunları ve Etnospor Kültür Festivalleri; organizasyon yapısı, sergilenen geleneksel oyunlar, ritüeller, kullanılan görsel semboller ve uluslararası medyadaki temsil biçimleri açısından incelenmiştir. Analiz sürecinde, bu organizasyonların “gelenekten geleceğe” köprüsü kurarak yerel motifleri nasıl küresel birer marka değerine dönüştürdüğü odak noktası yapılmıştır. Elde edilen bulgular, geleneksel sporların ve oyunların (okçuluk, atlı sporlar, zekâ oyunları vb.) interaktif birer kültürel aktarım aracı olarak kullanıldığını ve bu sayede izleyicilerde güçlü bir “kültürel aidiyet” ve “hayranlık” duygusu uyandırdığını göstermektedir. Özellikle genç kuşaklarda geleneksel oyunlara karşı bir farkındalık yaratıldığı ve bu organizasyonların, ev sahibi ülkelerin destinasyon markalamasına doğrudan pozitif katkı sağladığı saptanmıştır. Dünya Göçebe Oyunları ve Etnospor gibi yapıların sürdürülebilir bir stratejiyle desteklenmesi, dijitalleşen dünyada kültürel derinliğin korunması ve uluslararası arenada özgün bir kültürel marka kimliği inşa edilmesi açısından elzem görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dünya Göçebe Oyunları, Etnospor, Kültürel Markalama, Geleneksel Sporlar, Kültürel Diploması, Yumuşak Güç.

* Doktora Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, zulalya11@windowslive.com

THE STRATEGIC ROLE OF WORLD NOMAD GAMES AND ETHNOSPORT IN THE CREATION OF A CULTURAL BRAND

Abstract

In contrast to the tendency of globalization to homogenize cultural identities, traditional sports and games play a vital role in preserving the unique heritage of societies and showcasing it on a global scale. In this context, the World Nomad Games and Ethnosport festivals have evolved beyond being mere sporting events into massive platforms for “cultural diplomacy” and “branding” that modernize and present the cultural codes of the Turkic world and ancient peoples to the world. The primary objective of this study is to analyze the contributions of the World Nomad Games and Ethnosport activities to the cultural brand image of participating countries—particularly the Turkic world—and the functionality of these organizations as elements of soft power. The study utilizes the case study technique, one of the qualitative research methods. Within the scope of the research, the World Nomad Games and Ethnosport Culture Festivals held in recent years were examined in terms of organizational structure, traditional games displayed, rituals, visual symbols used, and their representation in international media. During the analysis process, the focus was placed on how these organizations transform local motifs into global brand values by building a bridge “from tradition to the future.” The findings indicate that traditional sports and games (archery, equestrian sports, games of strategy, etc.) are used as interactive tools for cultural transmission, thereby evoking a strong sense of “cultural belonging” and “admiration” among audiences. It was determined that awareness of traditional games has been raised especially among younger generations, and these organizations provide a direct positive contribution to the destination branding of host countries. Supporting structures such as the World Nomad Games and Ethnosport with a sustainable strategy is considered essential for preserving cultural depth in a digitalizing world and building a unique cultural brand identity in the international arena.

Keywords: World Nomad Games, Ethnosport, Cultural Branding, Traditional Sports, Cultural Diplomacy, Soft Power.

II QARABAĞ MÜHARİBƏSİNDƏN SONRA CƏNUBİ QAFQAZ REGIONUNDA FORMALAŞAN YENİ GEOSİYASİ REALLIQLAR (TÜRK DÜNYASI KONTEKSTİNDƏ)

Shafag Mustafayeva*

Özet

Məqsəd. Bu tədqiqatın məqsədi, II Qarabağ müharibəsindən sonra Cənubi Qafqaz regionunda formalaşan yeni geosiyasi reallıqları Türk dünyası kontekstində təhlil etməkdir. Araşdırma, xüsusilə post-münaqişə dövründə regional güc balansının dəyişməsi, integrasiya proseslərinin dinamikası və Türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın genişlənməsi kimi amillərin sistemli şəkildə qiymətləndirilməsinə yönəlmişdir. Metod. Tədqiqatda keyfiyyət metodologiyası tətbiq edilmiş, məzmun analizi və müqayisəli yanaşma əsasında rəsmi açıq mənbələr və akademik ədəbiyyat araşdırılmışdır. Bu çərçivədə regiondakı siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik prosesləri çoxşaxəli perspektivdən təhlil olunmuşdur. Tapıntı. Münaqişə sonrası mərhələ Cənubi Qafqazda Türk dünyasının strateji təsir imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır. Xüsusilə Türk Devletleri Təşkilatı çərçivəsində inkişaf edən əməkdaşlıq mexanizmləri regionda nəqliyyat dəhlizlərinin genişlənməsi, enerji layihələrinin koordinasiyası və təhlükəsizlik sahəsində qarşılıqlı integrasiyanın güclənməsinə şərait yaratmışdır. Yekun nəticə. Post-münaqişə dövrü Cənubi Qafqazda həm yeni geosiyasi imkanların, həm də strateji rəqabət dinamiklərinin formalaşdığı bir mərhələ kimi qiymətləndirilir. Təvsiyələr. Regionda davamlı sabitliyin təmin olunması üçün diplomatik dialoq mexanizmləri gücləndirilməli, qarşılıqlı etimad quruculuğu tədbirləri genişləndirilməlidir. Türk dövlətləri arasında iqtisadi və nəqliyyat integrasiyası dərinləşdirilməli, ortaq enerji və logistika layihələri inkişaf etdirilməlidir. Eyni zamanda, təhlükəsizlik sahəsində yeni çağırışlara uyğun olaraq ortaq koordinasiya mexanizmləri yaradılmalı, kiber və informasiya təhlükəsizliyi üzrə əməkdaşlıq artırılmalıdır. Bundan əlavə, humanitar və akademik mübadilə proqramları genişləndirilməklə Türk dünyası daxilində elmi və mədəni integrasiya gücləndirilməlidir.

Anahtar Kelimələr: II Qarabağ müharibəsi; Cənubi Qafqaz; Türk dünyası; geosiyasi reallıqlar; Türk Dövlətləri Təşkilatı.

* Ögr. Gör., Azərbaycan Dil Universiteti, shafeg87@mail.ru

GEOPOLITICAL REALITIES FORMED IN THE SOUTH CAUCASUS AFTER THE SECOND KARABAKH WAR (IN THE CONTEXT OF THE TURKIC WORLD)

Abstract

Objective: The aim of this study is to analyze the new geopolitical realities formed in the South Caucasus region after the Second Karabakh War within the context of the Turkic world. The research particularly focuses on the systematic evaluation of changes in the regional balance of power, the dynamics of integration processes, and the expansion of cooperation among Turkic states in the post-conflict period. **Method:** A qualitative research methodology was applied, and data were analyzed through content analysis and comparative approaches based on official open sources and academic literature. In this framework, political, economic, and security processes in the region were examined from a multidimensional perspective. **Findings:** The post-conflict period has significantly increased the strategic influence of the Turkic world in the South Caucasus. In particular, cooperation mechanisms developed within the framework of the Türk Devletleri Teşkilatı have contributed to the expansion of transport corridors, coordination of energy projects, and the strengthening of security integration in the region. **Conclusion:** The post-conflict era in the South Caucasus is characterized by the simultaneous emergence of new geopolitical opportunities and strategic competition dynamics. **Recommendations:** To ensure sustainable stability in the region, diplomatic dialogue mechanisms should be strengthened and confidence-building measures expanded. Economic and transport integration among Turkic states should be deepened, and joint energy and logistics projects should be developed. In addition, new coordination mechanisms in the field of security should be established in response to emerging challenges, while cooperation on cyber and information security should be enhanced. Furthermore, humanitarian and academic exchange programs should be expanded to strengthen scientific and cultural integration within the Turkic world.

Keywords: Second Karabakh War; South Caucasus; Turkic world; geopolitical realities; Organization of Turkic States.

FERGANA VADİSİ'NDEKİ İÇ TOPRAK SORUNU: SOH BÖLGESİ

Ferhat Can Ozar*

Özet

Bu çalışmada Fergana Vadisi'nde Kırgızistan ve Özbekistan arasında iç toprak sorunlarının en dikkat çekici örneklerinden biri olan Soh bölgesi incelenecektir. Çalışmada yalnızca tarihsel süreç ele alınmakla kalmayacak, aynı zamanda bölgede bulunduğumuz süre boyunca yaptığımız gözlemler de değerlendirilerek saha verileri ile teorik çerçeve bir araya getirilecektir. İlk bölümde Sovyetler Birliği döneminde Orta Asya'daki sınır ve toprak düzenlemelerin hangi siyasi, idari ve güvenlik amaçlar doğrultusunda şekillendiği üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda özellikle Sovyet yönetimin etnik, coğrafi ve ekonomik unsurları nasıl dikkate aldığı ve bunun günümüzdeki sınır sorunlarına nasıl zemin hazırladığı analiz edilecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde Soh bölgesinin coğrafi konumu, ulaşım olanakları, demografik yapısı ve etnik dağılımı ayrıntılı biçimde ele alınacaktır. Bununla birlikte Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan krizler, sınırlar geçişlerindeki kısıtlamalar, yerel halkın karşılaştığı sorunlar ve belirli dönemlerde yaşanan gerilimlerin güvenlik boyutuna etkileri değerlendirilecektir. Bu çerçevede özellikle iç toprakların sınır güvenliği, yerel istikrar ve devletler arası ilişkiler üzerindeki rolü incelenecektir. Son bölümde ise Soh bölgesi örneğinden yola çıkılarak, iç topraklar meselesi başta Kırgızistan ve Özbekistan olmak üzere bölge devletleri ile ilişkileri ne şekilde etkileyeceğine dair değerlendirme sunulacaktır. Böylece çalışma, Soh bölgesinin yalnızca yerel bir sorun olarak değil, Sovyet sonrası Orta Asya'da sınır güvenliği devletler arası ilişkilerin anlaşılması açısından önemli bir örnek olay olarak ele almayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özbekistan, Kırgızistan, Güvenlik, Soh Bölgesi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, ferhatcanozar@gmail.com

THE INTERNAL TERRITORY PROBLEM IN THE FERGANA VALLEY: SOH REGION

Abstract

This study examines the Soh region, one of the most striking examples of internal territorial issues between Kyrgyzstan and Uzbekistan in the Fergana Valley. The study not only addresses the historical process but also integrates field observations made during our time in the region, bringing together empirical data and a theoretical framework. The first section focuses on how border and territorial arrangements in Central Asia during the Soviet Union period were shaped by political, administrative, and security considerations. In this context, particular attention is given to how the Soviet administration took into account ethnic, geographical, and economic factors, and how these have laid the groundwork for present-day border disputes. The second section provides a detailed analysis of the geographical location of the Soh region, its transportation opportunities, demographic structure, and ethnic composition. In addition, it evaluates the crises that emerged after the dissolution of the Soviet Union, restrictions on border crossings, the challenges faced by local populations, and the impact of periodic tensions on security dynamics. Within this framework, the role of enclaves in border security, local stability, and interstate relations is examined. Finally, the study offers an assessment, based on the case of the Soh region, of how the issue of enclaves may influence relations among regional states, particularly Kyrgyzstan and Uzbekistan. Thus, the study aims to address the Soh region not merely as a local issue, but as a significant case for understanding border security and interstate relations in post-Soviet Central Asia.

Keywords: Uzbekistan, Kyrgyzstan, Security, Soh Region

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NDA YAPAY ZEKÂ İŞBİRLİĞİNİN KURUMSALLAŞMA İHTİYACI: TEKNO- MİLLİYETÇİLİK ÇAĞINDA DİJİTAL EGEMENLİK ARAYIŞI

Mehmet Metin Uzun*

Özet

Yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin küresel ölçekte hızla yaygınlaşması, ulusal ve bölgesel düzeyde etkin yönetim ve regülasyon çerçevelerinin oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Büyük güçlerin YZ alanındaki rekabeti derinleştikçe, orta ölçekli devletlerin teknolojik bağımlılık riskiyle karşı karşıya kaldığı ve kolektif hareket kapasitesinin stratejik bir zorunluluk hâline geldiği görülmektedir. Nitekim YZ teknolojilerindeki hızlı ilerleme, küresel güç rekabetini “tekn-milliyetçilik” eksenine taşımış ve dijital bağımlılığı öncelikli ulusal güvenlik meselesi hâline getirmiştir. Bu bağlamda Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) üyesi ülkeler, küresel platform hegemonyasının dijital rant düzenine karşı teknolojik özerkliklerini koruma ve küresel YZ yarışında dijital egemenliklerini tahkim etme arayışındadır. Ancak mevcut iş birliği süreçleri, stratejik koordinasyondan ziyade söylemsel bir düzeyde kalmaktadır. Bu çalışma, TDT üye ülkelerinin YZ ve dijital strateji belgeleri tematik kodlama yöntemiyle analiz ederek ülkeler arası politika asimetrisini ve kurumsal boşlukları ortaya koymaktadır. Bulgular, veri egemenliği, nitelikli beşerî sermaye eksikliği ve altyapı yetersizliği gibi yapısal kırılganlıkların bölgesel ölçekte ortaklaştığını göstermektedir. Bu kırılganlıklar, tekno-milliyetçiliğin yarattığı dışlayıcı rekabet ortamında üye devletleri teknolojik bağımlılık riskine açık hâle getirmektedir. Çalışma, bu riskleri bertaraf etmek için TDT bünyesinde işbirliğinin kurumsallaşması gerektiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda “ARF Enstitüsü” çatısı altında bölgesel bir YZ araştırma koordinasyon merkezi kurulması; Türk dilleri için özgün doğal dil işleme modellerinin geliştirilmesi ve ortak bir YZ terminoloji havuzunun oluşturulması; ortak Ar-Ge fonları ve paylaşımlı veri merkezleri aracılığıyla dijital egemenliğin pekiştirilmesi önerilmektedir. Bununla paralel olarak uzman hareketliliğini teşvik eden akademik mobilite programları ile savunma, enerji ve sağlık sektörlerinde müşterek proje portföylerinin hayata geçirilmesine yönelik politika transferi çerçevesi ve çevik regülasyon standartlarının geliştirilmesi vurgulanmaktadır. Özetle bu araştırma, söz konusu çok boyutlu işbirliği mimarisinin Türk devletlerinin bölgesel rekabet gücünü artıracığını, dijital egemenliğini pekiştireceğini ve küresel YZ regülasyon tartışmalarında kolektif bir aktör olarak konumlanmalarını mümkün kılacağını ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Tekno-Milliyetçilik, Teknolojik Özerklik, Türk Devletleri Teşkilatı, Dijital Egemenlik

* Dr. Öğr. Üyesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, metinmehmetuzun@gmail.com

INSTITUTIONALIZING ARTIFICIAL INTELLIGENCE COOPERATION IN THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES: THE PURSUIT OF DIGITAL SOVEREIGNTY IN THE ERA OF TECHNO-NATIONALISM

Abstract

The global proliferation of artificial intelligence (AI) technologies necessitates the establishment of effective governance and regulatory frameworks at both national and regional levels. As great power competition in the AI domain intensifies, middle-power states increasingly face the risk of technological dependence, rendering collective action capacity a strategic imperative. Indeed, the accelerating pace of AI advancement has shifted global competition onto the axis of “techno-nationalism,” elevating digital dependence to a primary national security concern. In this context, the member states of the Organization of Turkic States (OTS) seek to preserve their technological autonomy against the platform capitalism hegemony and to consolidate their digital sovereignty in the global AI race. However, existing cooperation processes remain at a discursive level rather than achieving strategic coordination. This study, therefore, systematically analyzes the AI and digital strategy documents of OTS member states through thematic coding, revealing inter-state policy asymmetries and institutional gaps. The findings demonstrate that structural vulnerabilities, including data sovereignty concerns, qualified servant deficits, and infrastructure inadequacies converge at a regional scale. These vulnerabilities, within the exclusionary competitive environment engendered by techno-nationalism, render member states susceptible to technological dependence. The study argues that the institutionalization of cooperation within the OTS framework is essential to mitigate these risks. Accordingly, it proposes the establishment of a regional AI research coordination center under the “ARF Institute”; the development of indigenous natural language processing (NLP) models for Turkic languages and the creation of a shared AI terminology repository; and the reinforcement of digital sovereignty through joint R&D funds and shared data centers. In parallel, the study underscores the importance of epistemic communities’ mobility programs promoting expert circulation, a policy transfer framework for the implementation of joint project portfolios in the defense, energy, and healthcare sectors, and the development of agile regulatory standards. Taken together, this study posits that the proposed multi-dimensional cooperation architecture will enhance the regional competitiveness of Turkic states, consolidate their digital sovereignty, and enable their collective positioning as an effective actor in global AI regulatory debates.

Keywords: Artificial Intelligence, Techno-Nationalism, Technological Autonomy, Organization of Turkic States, Digital Sovereignty

TÜRK DÜNYASINDA DİJİTAL MEDYA EKOSİSTEMİ VE ORTAK ENFORMASYON ALANININ İNŞASI

Goshgar Baylarov*

Javid Zeynalov**

Özet

Küreselleşme ve dijitalleşme süreçlerinin hız kazanması, medya sistemlerini yalnızca teknolojik düzlemde değil; aynı zamanda kültürel, siyasal ve kamusal iletişim boyutlarında da dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, ortak tarihsel ve kültürel bağlara sahip Türk dünyasında medya iş birliği ve ortak bir enformasyon alanının inşası açısından yeni imkânlar sunmaktadır. Bu çalışma, Türk dünyasında dijital medya ekosisteminin gelişimini “geçmişin mirası ve geleceğin inşası” teması çerçevesinde incelemeyi ve medya alanındaki süreklilik ile dönüşüm dinamiklerini analiz etmeyi amaçlayacaktır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi, ağ toplumu, kamuoyu ve dijital kamusal alan yaklaşımlarına dayandırılacaktır. Manuel Castells’in ağ toplumu kuramı doğrultusunda, enformasyonun üretim ve dolaşımının dijital ağlar üzerinden nasıl şekillendiği ele alınacaktır. Bu bağlamda, Türk dünyasında dijital medya platformlarının coğrafi sınırları aşan bir iletişim ağı oluşturup oluşturmadığı ve ortak enformasyon alanının altyapısını ne ölçüde güçlendirdiği analiz edilecektir. Jürgen Habermas’ın kamusal alan yaklaşımı çerçevesinde, dijitalleşme ile birlikte kamuoyunun oluşum süreçlerinin nasıl dönüştüğü tartışılacaktır. Ayrıca, Yochai Benkler’in ağlaşmış kamusal alan yaklaşımı doğrultusunda, bireylerin içerik üreticisi olarak dijital iletişim süreçlerine katılımı değerlendirilecektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılacaktır. Türkiye ve Azerbaycan başta olmak üzere Türk dünyasındaki seçili medya kuruluşlarının sosyal medya içerikleri karşılaştırmalı olarak incelenecek; analiz süreci içerik türleri, etkileşim düzeyleri ve söylem pratikleri üzerinden yürütülecektir. Bu araştırmanın, Türk dünyasında medya alanında tarihsel ve kültürel ortaklığın dijitalleşme ile nasıl yeniden üretildiğini ortaya koyması beklenmektedir. Ayrıca, ulusal medya politikaları ve içerik stratejilerindeki farklılıkların ortak enformasyon alanının oluşumunu nasıl etkilediğine dair bulgular sunacağı öngörülmektedir. Çalışmanın Türk dünyasında dijital medya ekosisteminin dönüşümünü açıklayarak, medya iş birliği, dijital diplomasi ve medya okuryazarlığı alanlarında yeni tartışma ve öneriler geliştirmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Dijital Medya, Gazetecilik, Ağ Toplumu, Dijital Kamusal Alan

* Dr. Öğr. Üyesi, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, goshgar.baylarov@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, j.zeynalovf@gmail.com

THE DIGITAL MEDIA ECOSYSTEM IN THE TURKIC WORLD AND THE CONSTRUCTION OF A COMMON INFORMATION SPACE

Abstract

The acceleration of globalization and digitalization processes has transformed media systems not only at the technological level but also in cultural, political, and public communication dimensions. This transformation creates new opportunities for media cooperation and the construction of a common information space in the Turkic world, which shares historical and cultural ties. This study aims to examine the development of the digital media ecosystem in the Turkic world within the framework of the theme “Heritage of the Past, Construction of the Future” and will analyze the dynamics of continuity and transformation in the media field. The theoretical framework of the research will be based on the concepts of the network society, public sphere, and digital public sphere. In line with Manuel Castells’ theory of the network society, the study will address how the production and circulation of information are shaped through digital networks. In this context, it will analyze whether digital media platforms in the Turkic world create transnational communication networks and to what extent they strengthen the infrastructure of a common information space. Drawing on Jürgen Habermas’ concept of the public sphere, the study will discuss how the processes of public opinion formation are transformed with digitalization. Furthermore, based on Yochai Benkler’ notion of the networked public sphere, it will evaluate individuals’ participation in digital communication processes as content producers. The study will employ qualitative research methods, specifically content analysis. Social media content produced by selected media organizations in the Turkic world, particularly in Türkiye and Azerbaijan, will be comparatively analyzed. The analysis will be conducted based on content types, levels of engagement, and discursive practices. The study is expected to reveal how historical and cultural commonalities in the Turkic world are reproduced through digital media. It is also anticipated that the findings will demonstrate how differences in national media policies and content strategies influence the formation of a common information space. The study ultimately aims to contribute to the understanding of the transformation of the digital media ecosystem in the Turkic world and to develop new discussions and recommendations in the fields of media cooperation, digital diplomacy, and media literacy.

Keywords: Turkic World, Digital Media, Journalism, Network Society, Digital Public Sphere

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI FAALİYETLERİNİN KÜLTÜREL DİPLOMASİDEKİ YANSIMALARI: TÜRKİYE VE AZERBAYCAN MEDYALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hikmet Eren*

Özet

Uluslararası sistemde bölgesel iş birliklerinin önemi artarken Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) ortak tarih, dil ve kültür paydasında birleşen üye ülkeler arasında stratejik bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Teşkilatın yürüttüğü siyasi ve ekonomik faaliyetlerin ötesinde, kültürel diplomasi araçlarını kullanma biçimi, Türk dünyasında ortak bir kimlik inşası ve kolektif hafızanın canlandırılması açısından kritik bir role sahiptir. Bu çalışmanın temel amacı; TDT tarafından gerçekleştirilen kültürel ve eğitsel faaliyetlerin, paydaş ülkelerin medya organlarında nasıl temsil edildiğini ve bu temsillerin kültürel diplomasi bağlamındaki etkilerini mukayeseli bir perspektifle ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı içerik analizi tekniği benimsenmiştir. Çalışmanın örneklemini; Türkiye ve Azerbaycan'ın yüksek tirajlı devlet ve özel medya kuruluşlarında, 2024-2025 yılları arasında TDT faaliyetlerine yönelik yayımlanan haber, makale ve dijital içerikler oluşturacaktır. Bu içerikler; “ortak kültürel miras”, “dil birliği”, “eğitim iş birlikleri”, “sosyal bütünleşme” gibi temalar çerçevesinde kategorize edilerek analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, TDT faaliyetlerinin iki ülkede de farklı tonlamlarla ancak ortak bir “soydaşlık” vurgusuyla sunulduğunu göstermektedir. Türkiye medyasında teşkilatın “liderlik ve birleştirici güç” rolü ön plana çıkarılırken; Azerbaycan medyasında “stratejik ortaklık ve zafer dayanışması” vurgularının baskın olduğu saptanmıştır. Yapılan mukayese neticesinde, medyanın kültürel diplomasiyi halk nezdinde meşrulaştıran ve toplumsal kabulü artıran en önemli araçlardan biri olduğu sonucuna varılmıştır. TDT bünyesinde ortak bir “Türk Dünyası İletişim Stratejisi” kurulması ve paydaş ülkeler arasında dezenformasyonu engelleyecek ortak bir veri ağının güçlendirilmesi Türk milleti adına önem teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Devletleri Teşkilatı, Kültürel Diplomasi, Karşılaştırmalı Medya Analizi, Türk Dünyası, Yumuşak Güç.

* Dr., Girne Amerikan Üniversitesi, ekoavrasya@gmail.com

REFLECTIONS OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES' ACTIVITIES IN CULTURAL DIPLOMACY: AN ANALYSIS OF TURKISH AND AZERBAIJANI MEDIA

Abstract

As the importance of regional cooperation increases in the international system, the Organization of Turkic States (OTS) stands out as a strategic actor among member countries united by a common denominator of history, language, and culture. Beyond the political and economic activities carried out by the organization, its manner of utilizing cultural diplomacy tools plays a critical role in terms of building a common identity and reviving collective memory in the Turkic world. The primary objective of this study is to reveal, through a comparative perspective, how the cultural and educational activities carried out by the OTS are represented in the media outlets of stakeholder countries and the effects of these representations within the context of cultural diplomacy. The comparative content analysis technique, one of the qualitative research methods, was adopted for the research. The sample of the study consists of news reports, articles, and digital content regarding OTS activities published between 2024–2025 in high-circulation state and private media organizations in Türkiye and Azerbaijan. This content was analyzed by categorizing it within the framework of themes such as “common cultural heritage,” “linguistic unity,” “educational cooperation,” and “social integration.” The findings indicate that OTS activities are presented in both countries with different tonalities but with a shared emphasis on “kinship.” While the organization’s role as a “leader and unifying power” is prioritized in the Turkish media, it was determined that emphases on “strategic partnership and solidarity of victory” are dominant in the Azerbaijani media. As a result of the comparison, it is concluded that the media is one of the most important tools that legitimizes cultural diplomacy in the eyes of the public and increases social acceptance. Establishing a common “Turkic World Communication Strategy” within the OTS and strengthening a common data network to prevent disinformation among stakeholder countries are of great importance for the Turkic nation.

Keywords: Organization of Turkic States, Cultural Diplomacy, Comparative Media Analysis, Turkic World, Soft Power.

XX ƏSRİN 20-Cİ İLLƏRİNDƏ TÜRK DÜNYASI KONTEKSTİNDƏ NƏRİMAN NƏRİMANOVUN DİL SİYASƏTİ

Ləman Hüseynova*

Özet

Bu məqalədə XX əsrin 20-ci illərində Türk dünyasında baş verən ictimai-siyasi transformasiyalar fonunda Nəriman Nərimanovun dil siyasəti təhlil edilir. Araşdırma göstərir ki, sovet hakimiyyətinin ilk mərhələsində həyata keçirilən milli siyasət çərçivəsində dil məsələsi yalnız mədəni deyil, həm də ideoloji və siyasi alət kimi çıxış etmişdir. Məqalədə Nərimanovun ana dilinin qorunması, inkişaf etdirilməsi və dövlət idarəçiliyində tətbiqi istiqamətində mövqeyi araşdırılır. Onun fəaliyyətində Azərbaycan türkcəsinin maarifləndirmə, təhsil və mədəni quruculuq sahələrində rolunun artırılması əsas prioritetlərdən biri olmuşdur. Bununla yanaşı, müəllif Nərimanovun dil siyasətini Türk dünyasının digər bölgələrində gedən oxşar proseslərlə müqayisəli şəkildə təhlil edir və bu siyasətin ümumtürk mədəni integrasiyası baxımından əhəmiyyətini vurğulayır. Tədqiqat nəticəsində müəyyən edilir ki, Nərimanovun dil siyasəti milli kimliyin formalaşmasına xidmət etməklə yanaşı, sovet ideologiyası ilə milli maraqlar arasında müəyyən balans yaratmağa yönəlmişdir. Bu baxımdan onun fəaliyyəti həm Azərbaycan, həm də bütövlükdə Türk dünyasında dil və kimlik məsələlərinin inkişafında mühüm mərhələ kimi qiymətləndirilə bilər.

Anahtar Kelimələr: Türk, dil, millət, milli siyasət.

* Doktora Öğrencisi, AMEA Tarix və Etnologiya İnstitutu, Nəriman Nərimanovun Xatirə Muzeyinin Direktoru lananhuseynova94@gmail.com

LANGUAGE POLICY OF NƏRIMAN NƏRIMANOV IN THE CONTEXT OF THE TURKIC WORLD IN THE 1920S

Abstract

This article examines the language policy of Nəriman Nərimanov within the context of the socio-political transformations taking place in the Turkic world during the 1920s. The study demonstrates that, in the early period of Soviet rule, language policy functioned not only as a cultural issue but also as an important ideological and political instrument. The article analyzes Nərimanov's position on the preservation, development, and implementation of the native language in state administration. One of his main priorities was to enhance the role of the Azerbaijani Turkic language in education, enlightenment, and cultural development. At the same time, the study comparatively evaluates his language policy alongside similar processes occurring in other parts of the Turkic world, highlighting its significance for broader Turkic cultural integration. The research concludes that Nərimanov's language policy contributed to the formation of national identity while also aiming to establish a balance between Soviet ideology and national interests. In this regard, his activity can be considered an important stage in the development of language and identity issues both in Azerbaijan and across the wider Turkic world.

Keywords: Turkic language nation national policy

DİJİTAL ÇAĞDA DEZENFORMASYONLA MÜCADELEDE DÜZENLEYİCİ KURUMLARIN ROLÜ: TÜRKİYE VE AZERBAYCAN ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Umud Orujov*
Rovhsan Gulmammadov**

Özet

Bu çalışma, dijitalleşme ve yeni medya teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde dezenformasyonla mücadelede devlet politikalarının rolünü karşılaştırmalı bir perspektifle incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle sosyal medya platformları ve dijital yayıncılık aracılığıyla yayılan yanlış ve manipülatif bilgilerin, kamuoyu oluşturma süreçlerini doğrudan etkilemesi, bu alandaki düzenleyici mekanizmaların önemini artırmıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında Türkiye’de Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ile Azerbaycan’da Audiovizual Şura’nın kurumsal yapıları, yetki alanları ve uyguladıkları politika araçları detaylı biçimde analiz edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı vaka analizi benimsenmiş, resmi mevzuat metinleri, kurumsal faaliyet raporları, politika belgeleri ve ilgili akademik literatür üzerinden tematik içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde kurumların hukuki dayanakları, denetim mekanizmaları, müdahale biçimleri ve yaptırım araçları sistematik olarak karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular, her iki kurumun dezenformasyonla mücadelede benzer düzenleyici araçlara sahip olduğunu, ancak bu araçların uygulanış biçimi açısından önemli farklılıklar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de RTÜK’ün daha kurumsallaşmış, mevzuata dayalı ve yaptırım odaklı bir düzenleyici model benimsediği görülmektedir. Buna karşılık Azerbaycan’da Audiovizual Şura’nın daha merkezi bir yapıya sahip olduğu ve hızlı müdahale kapasitesi ile öne çıkan, kontrol temelli bir yaklaşım izlediği tespit edilmiştir. Ayrıca dijital medya ve çevrimiçi platformların düzenlenmesi konusunda Türkiye’nin daha kapsamlı ve sistematik bir entegrasyon sağladığı, Azerbaycan’da ise bu alanın daha çok devlet politikaları çerçevesinde şekillendiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak çalışma, iki ülke arasındaki yapısal ve işlevsel farklılıkların, dezenformasyonla mücadele politikalarının etkinliğini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Bu doğrultuda Türk dünyasında ortak bir medya güvenliği yaklaşımının geliştirilmesi, düzenleyici kurumlar arasında iş birliğinin artırılması ve medya okuryazarlığı politikalarının güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dezenformasyon, medya regülasyonu, içerik denetimi, dijital yönetim, kamu politikası.

* Doktora Öğrencisi, Bakü, Azerbaycan, umudorujov@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, rovshenalisoy02@gmail.com

THE ROLE OF REGULATORY INSTITUTIONS IN COMBATING DISINFORMATION IN THE DIGITAL AGE: A COMPARATIVE STUDY ON TÜRKİYE AND AZERBAIJAN

Abstract

This study aims to examine the role of state policies in combating disinformation from a comparative perspective in an era characterized by rapid digitalization and the advancement of new media technologies. The widespread dissemination of false and manipulative information through social media platforms and digital broadcasting has directly influenced public opinion formation processes, thereby increasing the importance of regulatory mechanisms in this field. In this context, the study analyzes in detail the institutional structures, scopes of authority, and policy instruments of the Radio and Television Supreme Council (RTÜK) in Türkiye and the Audiovisual Council in Azerbaijan. The study adopts a qualitative research approach, employing a comparative case study method. The analysis is based on thematic content analysis of official legislative texts, institutional activity reports, policy documents, and relevant academic literature. Within this framework, the legal foundations, supervisory mechanisms, intervention methods, and sanctioning tools of the institutions are systematically compared. The findings reveal that both institutions possess similar regulatory tools in combating disinformation; however, significant differences exist in the way these tools are implemented. In Türkiye, RTÜK adopts a more institutionalized, legislation-based, and sanction-oriented regulatory model. In contrast, the Audiovisual Council in Azerbaijan demonstrates a more centralized structure, characterized by a control-oriented approach with a stronger capacity for rapid intervention. Furthermore, it is observed that Türkiye has achieved a more comprehensive and systematic integration in regulating digital media and online platforms, whereas in Azerbaijan, this domain is shaped more directly by state policies. In conclusion, the study demonstrates that structural and functional differences between the two countries directly affect the effectiveness of disinformation policies. In this regard, it is suggested that developing a common media security framework within the Turkic world, enhancing cooperation among regulatory institutions, and strengthening media literacy policies are essential.

Keywords: Disinformation, media regulation, content moderation, digital governance, public policy

İRAN-PAKİSTAN MÜNASİBƏTLƏRİNDƏ ABŞ FAKTORU

Narmina Mustafaeva*

Özet

Bu məqalədə İran və Pakistan arasındakı münasibətlərə xarici amillərin təsiri fonunda ABŞ-ın yeri araşdırılır. İki dövlət arasında dini yaxınlıq, mədəni harmoniya və coğrafi yaxınlıq kimi bir çox amillərlə formalaşmış olsa da, ən mühüm xarici amillərdən biri ABŞ olmuşdur. Müxtəlif dövrlərdə ABŞ faktoru bəzən iki ölkə arasında münasibətlərin yaxınlaşmasını təşviq etmiş, bəzən isə geosiyasi soyuqluğun yaranmasına səbəb olmuşdur. Xüsusi diqqət 1979-cu ildə İranda baş vermiş İslam İnqilabından sonra ABŞ-ın İran-Pakistan münasibətlərinə olan təsirinə yönəlmişdir. Yeni qurulmuş hökumətin anti-Amerika siyasətinə keçidi və həmin dövrdə Pakistanın Amerika ilə sıx əməkdaşlığı hər iki ölkənin xarici siyasət istiqamətindəki fərqlilikləri qarşı-qarşıya qoymuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, İnqilabdan əvvəlki dövrdə iki dövlət arasındakı münasibətlər əsasən sabit və əməkdaşlıq xarakterli olmuşdur. İran və Pakistan dövlətləri arasındakı münasibətlərdə ABŞ amili regional geosiyasi və güc dinamikasını formalaşdıran güclü xarici təsirdir. Belə ki, bu amil iki ölkə arasında münasibətləri müəyyən etmir, lakin strateji qərarların və xarici siyasətə güclü təsirini göstərir. Məqalədə, o cümlədən İran –ABŞ və Pakistan- ABŞ münasibətləri, İran rəhbərliyinin nümayiş etdirdiyi siyasət müzakirə olunmuşdur. ABŞ-ın əks addımları ikitərəfli münasibətləri daha da gərginləşdirmişdir. İnqilabdan sonra İran “nə Şərq, nə də Qərb” siyasətini yürütməyə başlamışdır. İran ABŞ və digər qurumlar tərəfindən sanksiyalara məruz qalması onu strateji və iqtisadi baxımdan ciddi şəkildə zəiflətməmişdir. Yaranmış ABŞ–İran qarşılıqlı Pakistan–İran münasibətlərinə də ciddi təsir göstərmişdir. Ümumilikdə, İran və Pakistan arasındakı münasibətlərdə ABŞ faktoru mühüm rol oynayır. ABŞ–İran qarşılıqlı, regional təhlükəsizlik məsələləri və beynəlxalq sanksiyalar bu münasibətlərin xarakterini müəyyən edən əsas amillərdən biri olmuşdur. Pakistan bir tərəfdən ABŞ –la strateji əməkdaşlığını davam etdirməyə çalışsa da, digər tərəfdən İranla olan coğrafi yaxınlıq, enerji ehtiyacları və regional sabitlik kimi amillərə görə münasibətlərini qorumağa çalışıb.

Anahtar Kelimələr: İran, Pakistan, ABŞ, münasibətlər, faktor.

* Arş. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, narmina.ebdulhemid@gmail.com

THE UNITED STATES FACTOR IN IRAN–PAKISTAN RELATIONS

Abstract

This article explores the role of the United States in the context of external factors influencing relations between Iran and Pakistan. Although the ties between the two states have been shaped by elements such as religious affinity, cultural harmony, and geographical proximity, one of the most significant external factors has been the United States. This study focuses specifically on the role of the United States in defining Iran–Pakistan relations in the aftermath of the 1979 Islamic Revolution in Iran. The newly established government's transition toward an explicitly anti-American orientation, combined with Pakistan's close cooperation with Washington during the same period, highlights how differing foreign policy paths placed the two countries in direct contrast. These dynamics are situated within broader geopolitical shifts, highlighting how external alliances and ideological changes redefined the bilateral relationship. It should be noted that in the pre-revolutionary period, relations between the two states were generally stable and cooperative. Within the framework of Iran–Pakistan relations, the United States emerged as a powerful external factor determining regional geopolitics and the dynamics of power. While this factor did not directly determine the bilateral relationship, it exerted a significant influence on strategic decision-making and the orientation of foreign policy. The article also discusses Iran–U.S. and Pakistan–U.S. relations, as well as the policies pursued by Iran's leadership. The countermeasures taken by the United States further intensified bilateral tensions. Following the Revolution, Iran began a policy of 'neither East nor West,' which, combined with the sanctions imposed by the United States and other actors, significantly weakened the country both strategically and economically. The resulting U.S.–Iran confrontation had major consequences on Iran–Pakistan relations as well. Overall, the United States has played a crucial role in shaping the dynamics of Iran–Pakistan relations. The U.S.–Iran conflict, regional security concerns, and the imposition of international sanctions have been key factors in defining the character of these relations. While Pakistan has tried to maintain its strategic cooperation with the United States, it has simultaneously worked to preserve its ties with Iran, driven by considerations such as geographical proximity, energy needs, and regional stability. This dual approach reflects Pakistan's efforts of balance in its foreign policy and underscores the indirect yet powerful influence of the United States on Iran–Pakistan relations.

Keywords: Iran, Pakistan, US, relations and factor

XOŞBƏXTLİYİN PSIXOLOGİYASI: HEDONİK VƏ EUDAIMONİK RİFAH MODELLƏRİNİN İNCƏLƏNMƏSİ

Eldar Kərimov*

Özet

Bu tədqiqat psixologiya ədəbiyyatında geniş şəkildə araşdırılan iki əsas yanaşma çərçivəsində xoşbəxtlik anlayışını nəzərdən keçirir. Bunlar hedonik rifah və eudaimonik rifahdır. Müasir psixologiyada xoşbəxtlik anlıq emosional vəziyyət olmaqla birlikdə, həm də fərdin həyatını necə dəyərləndirdiyi və mənalandırdığı ilə əlaqəli çoxşaxəli bir anlayış kimi qəbul edilir. Bu baxımdan hedonik və eudaimonik rifah modelləri fərdin psixoloji sağlamlığını izah etmək üçün bir-birini tamamlayan iki əsas perspektiv təqdim edir. Hedonik rifah yanaşması fərdin həyatında həzz alma, müsbət emosiyaların yüksəkliyi və mənfi emosiyaların azalması ilə xarakterizə olunur. Bu modeldə xoşbəxtlik daha çox həyat məmnuniyyəti və gündəlik təcrübələrdən əldə edilən emosional rahatlıq üzərindən izah edilir. Ed Dienerin subyektiv rifah modeli bu yanaşmanın əsas nəzəri çərçivəsini təşkil edir. Bunun əksinə olaraq, eudaimonik rifah yanaşması Aristotelin “eudaimonia” anlayışına əsaslanır və fərdin həyatında məna tapması, potensialını reallaşdırması, şəxsi inkişaf və daxili motivasiya kimi daha dərin psixoloji amilləri mərkəzə alır. Carol Ryff-in psixoloji rifah modeli və Deci ilə Ryan-ın özünü təyinetmə nəzəriyyəsi bu yanaşmanın əsas elmi dayaqları arasında yer alır. Bu tədqiqat sözügedən iki yanaşmanı müqayisəli şəkildə təhlil edir. Nəticələr göstərir ki, hedonik rifah daha çox qısa müddətli emosional xoşbəxtlik ilə əlaqədirdir, eudaimonik rifah isə daha davamlı, dərin və məna əsaslı psixoloji rifah yaradır. Bununla belə, müasir psixologiya bu iki yanaşmanın bir-birinə zidd yox, əksinə bir-birini tamamlayan strukturlar olduğunu vurğulayır. Nəticə olaraq, ideal psixoloji rifahın həm hedonik, həm də eudaimonik elementlərin balanslı birləşməsi ilə mümkün olduğu qənaətinə gəlinir. Bu bütöv yanaşma fərdin həm gündəlik həyatda müsbət emosiyalar yaşamasını, həm də həyatına məna, məqsəd və dəyər qatmasını zəruri edir.

Anahtar Kelimələr: xoşbəxtlik, hedonik rifah, eudaimonik rifah, psixoloji rifah, həyat məmnuniyyəti.

* Dr., Bakü, Azərbaycan, eldarkerimli@gmail.com

THE PSYCHOLOGY OF HAPPINESS: AN EXAMINATION OF HEDONIC AND EUDAIMONIC WELL-BEING MODELS

Abstract

This study examines the concept of happiness within the framework of two major approaches widely discussed in psychological literature: hedonic well-being and eudaimonic well-being. In contemporary psychology, happiness is not only considered an immediate emotional state but also a multidimensional construct related to how individuals evaluate and interpret their lives. In this regard, hedonic and eudaimonic well-being models present two complementary perspectives for explaining an individual's psychological health. The hedonic well-being approach is characterized by the presence of pleasure, high levels of positive emotions, and the reduction of negative emotions in an individual's life. In this model, happiness is mainly explained through life satisfaction and emotional comfort derived from daily experiences. Ed Diener's subjective well-being model forms the main theoretical framework of this approach. In contrast, the eudaimonic well-being approach is based on Aristotle's concept of "eudaimonia" and focuses on deeper psychological factors such as finding meaning in life, realizing one's potential, personal growth, and intrinsic motivation. Carol Ryff's psychological well-being model and Deci and Ryan's Self-Determination Theory are among the main scientific foundations of this approach. This study comparatively analyzes these two approaches. The findings indicate that hedonic well-being is more closely associated with short-term emotional happiness, whereas eudaimonic well-being contributes to more sustainable, deeper, and meaning-based psychological well-being. However, contemporary psychology emphasizes that these two approaches are not contradictory but rather complementary structures. In conclusion, it is argued that an ideal state of psychological well-being can be achieved through a balanced integration of both hedonic and eudaimonic elements. This holistic approach requires individuals to both experience positive emotions in daily life and to add meaning, purpose, and value to their lives.

Keywords: happiness, hedonic well-being, eudaimonic well-being, psychological well-being, life satisfaction.

DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÇERÇEVESİNDE SOSYAL MEDYANIN TÜKETİCİ KARAR ALMA SÜREÇLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ANALİZİ

Zabita Mammadzada*

Ali Çımat**

Özet

Geleneksel iktisat teorisi, bireyleri tam bilgiye sahip, sürekli fayda maksimizasyonu sağlayan rasyonel aktörler olarak tanımlamaktadır. Buna karşın, günümüzde öne çıkan davranışsal iktisat yaklaşımı, karar alma süreçlerinin yalnızca rasyonel temellere dayanmadığını; psikolojik, bilişsel ve sosyolojik faktörlerin de bu mekanizmada belirleyici bir role sahip olduğunu güçlü biçimde savunur. Tüketicilerin çoğu zaman irrasyonel eğilimler gösterebildiği kabul edilen bu yeni ekonomik yapıda, özellikle dijitalleşmenin ivme kazanmasıyla birlikte sosyal medya ağları; bireylerin günlük tüketim alışkanlıkları, uzun vadeli tasarruf eğilimleri ve anlık satın alma kararları üzerinde dönüştürücü bir etki yaratmıştır. Bu çalışma, sosyal medya kullanımının tüketici tercihleri üzerindeki söz konusu etkisini davranışsal iktisat perspektifiyle derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Tüketici davranışlarının günümüzde hangi değişkenlere daha fazla bağlı olduğu ve çağdaş dijital ekonomilerde tüketim kalıplarının tam olarak ne yönde evrildiği kapsamlı bir şekilde analiz edilmektedir. Araştırmanın evrenini, Azerbaycan'da aktif olarak sosyal medya kullanan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü, istatistiksel açıdan yüksek güvenilirliği sağlamak adına %95 güven düzeyi ve %5 hata payı dikkate alınarak özenle hesaplanmış, bu doğrultuda 389 katılımcıya ulaşılmıştır. Bu metodolojik yaklaşım, elde edilen bulguların evreni temsil etme gücünü maksimize etmeyi hedeflemektedir. Veri toplama aracı olarak kullanılan detaylı anket formu toplam dört temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özellikleri saptanırken; diğer bölümlerde sosyal medya ve çevrimiçi alışveriş etkileşimi, uygulama tercihleri ve sosyal medyanın tüketici kararlarına etkisi bilimsel ölçekler aracılığıyla ölçülmektedir. Geçerliliği ve güvenilirliği test edilerek onaylanmış bu standart ölçekler, araştırmanın bilimsel tutarlılığını artırmaktadır. Toplanan veriler; Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA), korelasyon, regresyon, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve güvenilirlik testleri gibi istatistiksel yöntemlerle incelenmiştir. Sonuç olarak, sosyal medya içeriklerinin satın alma kararlarındaki belirleyici rolü net bir biçimde ortaya konulmuştur. Böylece hem tüketicilerin gelecekte daha rasyonel ekonomik kararlar almasına doğrudan katkı sağlanacak, hem de yerel işletmeler ve politika yapıcılar için stratejik, uygulanabilir öneriler geliştirilerek, dijitalleşen ekonomiler alanındaki güncel literatüre tamamen özgün ve yeni bir değer katılması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Tüketici davranışları, Davranışsal iktisat, Dijitalleşme

* Doktora Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, zabite.aze97@gmail.com

** Prof.Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi acimat@mu.edu.tr,

AN ANALYSIS OF THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON CONSUMER DECISION-MAKING PROCESSES WITHIN THE FRAMEWORK OF BEHAVIORAL ECONOMICS

Abstract

Traditional economic theory conceptualizes individuals as rational agents who possess complete information and consistently seek to maximize their utility. In contrast, the behavioral economics approach emphasizes that decision-making is not governed solely by rational considerations, but is also shaped by psychological, cognitive, and sociological factors. Against the backdrop of accelerating digitalization, social media platforms have become increasingly influential in shaping consumers' everyday consumption habits, long-term saving preferences, and impulse purchasing decisions. This study aims to examine the impact of social media use on consumer preferences from a behavioral economics perspective and to identify the factors that increasingly shape consumer behavior in contemporary digital economies. The study population consists of individuals who actively use social media in Azerbaijan. Based on a 95% confidence level and a 5% margin of error, a sample of 389 participants was determined to ensure a statistically reliable representation of the target population. Data were collected through a structured questionnaire comprising four main sections covering demographic characteristics, social media and online shopping interactions, application preferences, and the influence of social media on consumer decision-making. Established scales whose validity and reliability had been empirically verified were employed to enhance the methodological rigor of the study. The collected data were analyzed using Confirmatory Factor Analysis (CFA), correlation analysis, regression analysis, independent-samples t-tests, one-way Analysis of Variance (ANOVA), and reliability tests. The findings demonstrate that social media content plays a significant and influential role in consumers' purchasing decisions. The study is expected to contribute to the behavioral economics and digital consumption literature by providing empirical evidence from Azerbaijan, while also offering practical implications for consumers, local businesses, and policymakers seeking to promote more informed economic decision-making in increasingly digitalized markets.

Keywords: Social media, Consumer behavior, Behavioral economics, Digitalization

XXI. YÜZYIL AZERBAIJAN NESRİNDE SAVAŞ OLGUSUNUN KADIN KADERLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İlahe Seferzade*

Özet

Bu çalışmanın amacı, XXI. yüzyıl Azerbaycan nesrinde savaşın kadın yazgıları üzerindeki etkilerinin sanatsal düzlemde nasıl yansıtıldığını incelemektir. Araştırmada, savaşın doğrudan cephe deneyimlerinden ziyade, kadın karakterler üzerinden ortaya çıkan toplumsal ve psikolojik etkilerine odaklanılmıştır. Yöntem olarak nitel analiz yaklaşımı benimsenmiş, çağdaş Azerbaycan nesrinden seçilen örnek metinler tematik ve betimleyici çözümleme yöntemiyle değerlendirilmiştir. İnceleme sürecinde kadın karakterlerin temsili, travma, kayıp, göç ve toplumsal dönüşüm bağlamında ele alınmıştır. Bu bağlamda, anlatı tekniklerinin kadın deneyimini aktarmadaki rolü de dikkat çekmektedir. İç monolog, geriye dönüş ve anlatım stratejileri aracılığıyla kadın karakterlerin iç dünyası derinleştirilmekte, savaşın görünmeyen etkileri bireysel hafıza üzerinden somutlaştırılmaktadır. Böylece, savaş karakterlerin zihinsel ve duygusal dünyasında süreklilik kazanan bir olgu olarak kurgulanmaktadır. Bulgular, söz konusu eserlerde kadınların toplumsal hafızayı taşıyan ve yeniden inşa eden öznel varlıklar olarak kurgulandığını göstermektedir. Kadın yazgılarında öne çıkan temel temalar arasında kayıp duygusu, bekleyiş, zorunlu göç ve gündelik yaşamda süreklilik kazanan travmatik etkiler yer almaktadır. Ayrıca, geleneksel kadın imgesinden daha dirençli ve aktif bir kimliğe doğru bir dönüşüm gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, XXI. yüzyıl Azerbaycan nesrinde savaş olgusu, kadın yazgıları üzerinden çok katmanlı bir biçimde ele alınmakta ve bu durum edebi metinlerde hem bireysel hem de toplumsal hafızanın inşasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, kadın temsillerinin incelenmesi savaşın insani boyutunun anlaşılması açısından önemli bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: savaş, kadın yazgıları, Azerbaycan nesri, toplumsal hafıza.

* Doktora Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, ilahe.safarzadeh@gmail.com

WAR AND WOMEN'S FATES IN 21ST-CENTURY AZERBAIJANI PROSE

Abstract

The aim of this study is to examine how the impact of war on women's fates is represented on an artistic level in 21st-century Azerbaijani prose. Rather than focusing on direct battlefield experiences, the research concentrates on the social and psychological effects of war as manifested through female characters. A qualitative analysis approach is adopted, and selected examples from contemporary Azerbaijani prose are examined through thematic and descriptive analysis. In this process, the representation of female characters is analyzed within the framework of trauma, loss, displacement, and social transformation. In this context, the role of narrative techniques in conveying women's experiences is particularly noteworthy. Through devices such as internal monologue, flashback, and various narrative strategies, the inner worlds of female characters are deepened, and the invisible effects of war are rendered tangible through individual memory. Thus, war is constructed not merely as an external reality, but as a phenomenon that persists within the mental and emotional worlds of the characters. The findings indicate that women in these works are portrayed not only as victims but also as agents who carry and reconstruct social memory. Prominent themes in women's fates include loss, waiting, forced displacement, and the enduring presence of trauma in everyday life. Furthermore, a transformation is observed from the traditional image of women toward a more resilient and active identity. In conclusion, war in 21st-century Azerbaijani prose is addressed as a multilayered phenomenon through women's fates, contributing to the construction of both individual and collective memory in literary texts. In this regard, the analysis of female representations provides an important perspective for understanding the human dimension of war.

Keywords: war, women's fates, Azerbaijani prose, social memory

BORALTAN FACİASI VE EDEBİYATA YANSIMASI: TARİHİ OLAYDAN EDEBİ SÖYLEME (YUNİS ORUCOV’UN “BORALTAN – ÖZGÜRLÜĞÜN TUZAĞI” ROMANI TEMELİNDE)

Leyla Ramazanova Mirzə qızı *

Özet

Boraltan faciası, XX. yüzyıl Türk dünyası tarihinde siyasi gerçekliklerle milli-manevî değerlerin çatışmasının en trajik örneklerinden biri olarak değerlendirilir. Yunis Orucov’un Boraltan – Özgürlüğün Tuzağı adlı romanı bu olayı edebî düzlemde yeniden ele alarak milli hafıza bağlamında sunar. Eser, tarihi gerçeklere dayanmakla birlikte Azerbaycan–Türkiye kardeşliğinin karmaşık tarihi sınavını edebî bir söyleme dönüştürür. Romanın yazılmasına vesile olan etkenlerden biri, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın 2020 yılında Boraltan olayıyla ilgili yaptığı konuşmadır. Bu konuşmadan sonra uzun süre kamuoyunda yeterince bilinmeyen bu trajedi yeniden araştırılmaya başlanmıştır. Eserde, 1945 yılında SSCB’den Türkiye’ye sığınan 146 Azerbaycanlının siyasi baskılar sonucunda Sovyet yönetimine teslim edilmesi ve ardından yaşadıkları trajik akıbet edebî bir dille tasvir edilir. Tarihi olay, II. Dünya Savaşı’nın son aşamasında SSCB’nin Türkiye üzerindeki artan baskıları çerçevesinde açıklanır. O dönemde Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ülkeyi savaş dışında tutmaya çalışmış, ancak jeopolitik gerçeklikler Boraltan kararının alınmasına yol açmıştır. Eseri tam ve objektif biçimde anlayabilmek için olayların yaşandığı dönemin sosyo-politik ve tarihi gerçeklerine hassasiyetle yaklaşmak gerekir. Boraltan faciasının gerçekleştiği yer konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı iddialara göre olay, Türkiye–İran sınırında Aras Nehri üzerindeki Boraltan Köprüsü civarında meydana gelmiştir ve “Boraltan” adı da zamanla sözlü kullanımda bu şekilde yerleşmiştir. Ancak bu görüş bazı mantıksal çelişkiler barındırmaktadır. Tarihi belgelerde muhacirlerin trenle sınıra götürüldüğü belirtilmektedir; oysa 1940’lı yıllarda söz konusu bölgede demiryolu hattı bulunmamaktaydı. Ayrıca İran–Türkiye sınırında Sovyet askerleriyle resmi bir teslim işleminin yapılmış olması da tarihsel gerçeklik açısından pek mümkün görünmemektedir. Yunis Orucov’un romanında ise tarihi belgelere dayanarak olayların Kars vilayetinde, Türkiye–SSCB sınırındaki Tiknis sınır geçiş noktasında gerçekleştiği ifade edilmektedir. Bu yaklaşım, tarihi verilerle daha uyumlu görünmekte ve olayın jeopolitik bağlamını daha sağlıklı biçimde açıklamaktadır. Bununla birlikte eserden şu sonuç çıkarılabilir: Türkiye’ye sığınmak için büyük zorluklar yaşayan Azerbaycanlıların bir kısmı Boraltan yaylasından geçmiştir. Bu nedenle Boraltan adı zamanla kolektif hafızada sembolik bir anlam kazanarak “Boraltan” şeklinde tarihe geçmiştir. Böylece “Boraltan” yalnızca bir coğrafi mekân değil, aynı zamanda yarım kalmış hayatların, umutların ve trajedinin simgesi hâline gelmiştir. Romanda Azer, Araz ve Baycan karakterleri aracılığıyla milli kimlik, bölünmüşlük ve bütünlük düşüncesi sembolik biçimde işlenir. Eserde Sovyet baskıları, sürgünler ve Türk dünyasının diğer trajedileri de yer alır. Yunis Orucov, Türkiye’yi bir düşman olarak değil, tarihi sorumlulukla karşı karşıya kalmış bir devlet olarak sunar. Böylece roman, Boraltan faciasını iki halkın ortak hafızasında iz bırakmış tarihi-manevî bir olay olarak değerlendirir ve kardeşlik fikrini gerçekçi bir zeminde yorumlar.

Anahtar Kelimeler: Yunis Orucov, Boraltan, tarih, edebiyat, iade

* Dr., Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, leylamuellim@gmail.com

THE BORALTAN TRAGEDY AND ITS REFLECTION IN LITERATURE: FROM HISTORICAL EVENT TO LITERARY DISCOURSE (BASED ON YUNIS ORUCOV'S NOVEL "BORALTAN – THE TRAP OF FREEDOM")

Abstract

The Boraltan tragedy is regarded as one of the most tragic examples of the clash between political realities and national-spiritual values in the history of the twentieth-century Turkic world. Yunis Orucov's novel *Boraltan – The Trap of Freedom* revisits this event on a literary level and presents it within the context of collective memory. While grounded in historical facts, the work transforms the complex historical trial of Azerbaijani–Turkish brotherhood into a literary discourse. One of the factors that led to the writing of the novel was the speech delivered in 2020 by the President of Türkiye, Recep Tayyip Erdoğan, concerning the Boraltan incident. Following this speech, the tragedy—long insufficiently known to the broader public—began to be re-examined. The novel depicts, in a literary manner, the fate of 146 Azerbaijanis who sought refuge in Türkiye from the USSR in 1945 but were handed over to Soviet authorities due to political pressure and subsequently met a tragic end. The historical event is explained within the framework of the increasing pressure exerted by the USSR on Türkiye during the final stage of the Second World War. At that time, Türkiye's President İsmet İnönü sought to keep the country out of the war; however, geopolitical realities led to the Boraltan decision. To fully and objectively understand the work, it is necessary to approach the socio-political and historical realities of the period with sensitivity. There are differing views regarding the exact location of the tragedy. Some claims suggest that the event occurred near the Boralan Bridge over the Aras River on the Türkiye–Iran border, and that the name "Boraltan" emerged over time through oral usage. However, this view contains certain logical inconsistencies. Historical documents indicate that the refugees were transported to the border by train, yet there was no railway line in that region in the 1940s. Moreover, the possibility of an official handover to Soviet soldiers at the Iran–Türkiye border appears historically implausible. In Orucov's novel, based on historical documents, the events are said to have taken place at the Tiknis border crossing in the Kars province on the Türkiye–USSR frontier. This interpretation appears more consistent with historical data and offers a clearer geopolitical explanation. At the same time, it may be concluded that some of the Azerbaijanis who endured great hardship to seek refuge in Türkiye passed through the Boralan plateau. Consequently, the name Boralan gradually acquired a symbolic meaning in collective memory and entered history as "Boraltan." Thus, "Boraltan" became not merely a geographical location but also a symbol of unfinished lives, hope, and tragedy. Through the characters Azer, Araz, and Baycan, the novel symbolically explores themes of national identity, division, and unity. Soviet repression, exile, and other tragedies of the Turkic world are also addressed. Yunis Orucov presents Türkiye not as an enemy, but as a state confronted with historical responsibility under difficult circumstances. In this way, the novel evaluates the Boraltan tragedy as a historical and moral event that left a deep mark on the shared memory of two peoples, interpreting the idea of brotherhood within a realistic framework.

Keywords: Yunis Orucov, Boraltan, history, literature, extradition

BURNT ONCE, TWICE SHY: ASYMMETRIC DEPOSIT DOLLARIZATION AFTER CURRENCY CRISES: EVIDENCE FROM AZERBAIJAN, KAZAKHSTAN, AND GEORGIA

Aysel Huseynova*

Ayaz Mammadov**

Rufina Rahimli***

Abstract

This study investigates whether the currency crises of 2014–2015 in Azerbaijan, Kazakhstan, and Georgia induced structural and persistent shifts in depositor behavior, and whether Azerbaijan differs from its regional peers in the magnitude and drivers of deposit dollarization. Azerbaijan’s manat lost approximately 50% of its value in 2015, Kazakhstan’s tenge depreciated sharply in 2014 and 2015, and Georgia’s lari weakened significantly throughout 2015–2016 providing a unique natural experiment of simultaneous currency shocks across structurally similar economies. Drawing on loss aversion theory, we hypothesize that depositors respond asymmetrically to exchange rate movements, increasing foreign-currency deposit demand more aggressively during depreciation than reversing it during stability a phenomenon known as hysteresis in dollarization. Using a monthly panel dataset covering 2010–2024 across the three countries, we estimate a fixed-effects regression model in which the share of foreign-currency deposits serves as the dependent variable. Key regressors include exchange rate changes, a depreciation dummy and its interaction term to capture asymmetric behavior, the local currency–USD interest rate differential, exchange rate volatility, country-specific structural break dummies, inflation, and GDP growth. The cross-country design allows us to evaluate how institutional quality, deposit insurance frameworks, and monetary policy responses explain differences in dollarization persistence across the three economies. Findings are expected to contribute to the literature on financial dollarization in transition economies and offer policy insights for central banks seeking to restore depositor confidence in domestic currency.

Keywords: deposit dollarization, asymmetric behavior, currency crisis, loss aversion, panel data, hysteresis

* Yüksek Lisans Öğrencisi, ADA Üniversitesi, ahuseynova17980@ada.edu.az

** Yüksek Lisans Öğrencisi, ADA Üniversitesi, amammadov20395@ada.edu.az

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, ADA Üniversitesi, rrahimli17895@ada.edu.az

ECONOMIC MECHANISMS AND INSTRUMENTS OF STATE REGULATION IN ENSURING SOCIAL WELFARE

Nijat Huseynov*

Abstract

In the modern era, alongside economic development, ensuring social welfare has become one of the main priority areas of state policy. In the context of globalization, the increase in income inequality, the rise of social risks, and economic instability make state intervention in economic processes necessary. In this regard, state regulation plays a significant role in the protection and development of social welfare. The aim of this study is to examine the economic mechanisms of state regulation and the main instruments used in ensuring social welfare within the context of the Turkic world countries. Within the framework of the research, the potential impacts of economic instruments such as social transfers, tax policy, public expenditures and social services on the level of social welfare are explained based on a theoretical approach and a general evaluation is conducted based on the experiences of different countries. From a general perspective, it can be noted that the economic regulatory mechanisms of the state play an important role in increasing social welfare. In particular, the expansion of social protection programs, the establishment of a fair tax system, and the efficient management of public expenditures significantly contribute to improving the welfare level of the population. At the same time, the exchange of experience and cooperation opportunities among the Turkic world countries in this field are of particular importance. In conclusion, in order to ensure the sustainable provision of social welfare, it is essential to improve the economic mechanisms of state regulation and strengthen social policy instruments. The policies implemented in this direction contribute to both economic development and the establishment of social justice.

Keywords: social welfare, Turkic world countries, state regulation, economic mechanisms, social policy

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Kamu Yönetimi Akademisi, nicat.huseynov.r@gmail.com

AZERBAJCANDA GÖZLEMLENEMEYEN EKONOMİNİN TAHMİNİ

Rizvan İbrahimov*

Özet

Bu çalışmada, Azerbaycan'da gözlemlenemeyen ekonomik faaliyetlerin boyutlarının tahmin edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, dünya genelinde gözlemlenemeyen ekonominin tahmininde yaygın olarak kullanılan dolaylı yaklaşımlardan biri olan parasal yöntemler içerisinde yer alan Gutmann modeli çerçevesinde elde edilen veriler incelenmiştir. Çalışmanın ele aldığı dönem itibarıyla, Merkez Bankasının gözlemlenemeyen ekonomi ile pro-siklik yönde hareket eden mali ve parasal politikaları, daha açık bir ifadeyle bankacılık sistemi dışında elde tutulan nakit paraya yönelik düzenlemeleri nedeniyle Gutmann yönteminin gözlemlenemeyen ekonominin boyutunu tahmin etme konusundaki açıklayıcılığı önemli ölçüde azalmıştır. Bu nedenle, söz konusu yöntemin tek başına güvenilir sonuçlar üretmesi giderek güçleşmektedir. Uluslararası mali kuruluşların raporlarında gözlemlenemeyen ekonominin hacmine ilişkin dikkat çekici istatistikler yer almaktadır. Bu çalışmada örnek olarak Dünya Bankasının verilerine atıf yapılmıştır. Çalışmada görüleceği üzere, Dünya Bankasının Dynamic General Equilibrium (DGE – Dinamik Genel Denge Modeli) ve Multiple Indicators Multiple Causes (MIMIC – Çoklu Göstergeler Çoklu Nedenler Modeli) yöntemleri kullanılarak elde edilen sonuçlar, Azerbaycan ekonomisinde gözlemlenemeyen ekonominin oldukça büyük bir paya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Dünya Bankasının DGE ve MIMIC yöntemlerine dayanan raporları, yeni mikro tahminlerin yanı sıra ekonometrik açıdan da umut verici yaklaşımlar sunmaktadır. Ayrıca bu yöntemlerle elde edilen tahminlerin, istatistik kurumları tarafından kullanılan veya anket verilerine dayanan diğer tahminlerle büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmektedir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, gözlemlenemeyen ekonomi sorununun yalnızca ekonomik ve mali reformlarla çözülemeyeceği; bunun yanında siyasi ve yapısal reformların da zorunlu olduğu vurgulanmaktadır. Gözlemlenemeyen ekonominin bu denli büyük boyutlara ulaşmasının başlıca nedenlerinden biri, bürokratik engelleri ortadan kaldıracak yapısal reformları hayata geçirecek güçlü bir siyasi iradenin yeterince ortaya konulamamasıdır. Dolayısıyla, gözlemlenemeyen ekonominin azaltılabilmesi için ekonomik politikaların yanı sıra kurumsal, siyasi ve yapısal reformların eş zamanlı olarak uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gözlemlenemeyen Ekonomi, Gutman Yöntemi, GSYİH, Vadesiz Mevduat, Banka işlemleri

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü, Azerbaycan, rizvan.ibrahim1999@gmail.com

FORECASTING THE UNOBSERVED ECONOMY IN AZERBAIJAN

Abstract

This study aims to estimate the scale of unobserved economic activity in Azerbaijan. To this end, data obtained using the Gutmann model of the monetary methods that fall under the indirect approaches widely used worldwide to estimate the unobserved economy were analyzed. Given the period covered by the study, the Central Bank's fiscal and monetary policies which move in a pro-cyclical direction relative to the unobserved economy, or, more specifically, its regulations targeting cash held outside the banking system have significantly reduced the explanatory power of the Gutmann method in estimating the size of the unobserved economy. Consequently, it is becoming increasingly difficult for this method alone to produce reliable results. Reports by international financial institutions contain striking statistics regarding the size of the unobserved economy. This study refers to World Bank data as an example. As will be seen in the study, the results obtained using the World Bank's Dynamic General Equilibrium (DGE) and Multiple Indicators Multiple Causes (MIMIC) methods reveal that the informal economy accounts for a substantial share of Azerbaijan's economy. The World Bank's reports, based on the DGE and MIMIC methods, offer promising approaches not only in terms of new micro-level estimates but also from an econometric perspective. Furthermore, the estimates obtained using these methods are found to be largely consistent with other estimates used by statistical agencies or based on survey data. In the subsequent sections of the study, it is emphasized that the problem of the unobserved economy cannot be solved by economic and fiscal reforms alone; political and structural reforms are also essential. One of the main reasons the shadow economy has reached such large proportions is the failure to demonstrate sufficient political will to implement structural reforms that would eliminate bureaucratic obstacles. Consequently, the simultaneous implementation of institutional, political, and structural reforms alongside economic policies is of great importance for reducing the shadow economy.

Keywords: Unobservable Economy, Gutman Method, GDP, Demand Deposits, Bank Transactions

İRAQ-TÜRKMAN LƏHCƏSİ VƏ AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ BƏZİ FRAZEOLOGİZMLƏRİN MÜQAYİSƏSİ

Zibeydə Quliyeva *

Özet

Dil cəmiyyətin ayrılmaz bir parçasıdır. Hər hansı bir xalqın varlığını davam etdirməsinin əsas şərtlərindən biri onun dilidir. Xalqların həyat tərz, düşüncə tərz, adət-ənənələri, fikirlərini ifadə etmək xüsusiyyətləri fərqli əlamətlərə malik olduğu üçün bu xüsusiyyətlər özünü onların dillərində də göstərir. Belə ki, istənilən xalqın dilində hisslərin, duyğuların, düşüncələrin, hətta etiraz, sevgi və nifrətin belə ifadə edilməsində müxtəlif idiomlardan, metaforik birləşmələrdən istifadə edilir. Belə metaforik birləşmələrdən biri də frazeoloji birləşmələrdir. Frazeoloji birləşmələr dilin lüğət tərkibinin zənginləşməsi ilə yanaşı, onun canlılığını, təbiiliyini, özünəməxsusluğunu da artırır. Bu məqalədə xalqın inkişaf tarixinin, dünyagörüşünün, inanclarının və yaşadığı coğrafiyanın onun dilinə necə təsir etdiyi və frazeoloji birləşmələrdə bunun necə təzahür olunduğu araşdırılmışdır. Frazeoloji birləşmələrin özünəxas xüsusiyyətləri olduğu üçün hər bir dil qrupunda fərqli nümunələrinə rast gəlmək olur. Hətta, frazeoloji birləşmələr baxımından bir çox dillərdə oxşar ifadələr də görmək mümkündür. Xüsusən mənşə olaraq eyni kökə aid olan dillərdəki frazeoloji birləşmələr çoxluq təşkil edir. Bir çox dillərdə işlədilən frazeoloji birləşmələrin ortaq olması və ya həddindən artıq oxşarlığı həmin dillərin arasındakı əlaqədən, bağlılıqdan xəbər verir. Bu baxımdan İraq-türkməncədə işlədilən bəzi frazeoloji birləşmələrin Azərbaycan dilindəki nümunələrlə oxşarlıq təşkil etməsi diqqəti cəlb edir. Biz də bu məqaləmizdə müqayisəli tədqiqat metodundan istifadə edərək, İraq-türkməncəsi və Azərbaycan dilində olan frazeoloji birləşmələri müqayisə edəcək, onların özünəməxsus xüsusiyyətlərindən bəhs edəcəyik. Qeyd edək ki, bəzi dillərdə təsadüf edilən frazeologizm oxşarlığı və ya ortaqlığı bu dillərin tarixən əlaqəsinin olduğunu və yaxud xalqların ortaq düşüncə tərzinə malik olduğunu düşünməyə əsas verir. Bu baxımdan iraq-türkmənlərinin işlətdiyi bir çox frazeologizmlər eynilə bizim dilimizdə də işlədilməkdədir. Lakin bu heç də bütün frazeoloji sistemə aid edilə bilməz çünki bəzi fərqli nümunələrə də rast gəlmək mümkündür.

Anahtar Kelimələr: frazeologizmlər, iraq-türkmən ləhcəsi, ortaq ifadələr, fərqli nümunələr

* Doktora Ögrəncisi, Azərbaycan Mimarlıq və İnşaat Universiteti, zibeyde-quliyeva-90@mail.ru

COMPARISON OF SOME PHRASEOLOGISMS IN THE IRAQI-TURKMAN DIALEKT AND THE AZERBAIJAN LANGUAGE

Abstract

Language is an integral part of society. One of the main conditions for the continued existence of any nation is its language. Since the lifestyle, way of thinking, customs and traditions of peoples, and the characteristics of expressing their ideas have different characteristics, these characteristics are also reflected in their languages. Thus, in the language of any nation, various idioms and metaphorical combinations are used to express feelings, emotions, thoughts, even protest, love and hatred. One of such metaphorical combinations is phraseological combinations. Phraseological combinations, along with enriching the vocabulary of the language, also increase its vitality, naturalness, and uniqueness. This article examines how the history of the development of a people, its worldview, beliefs, and the geography in which it lives affect its language and how this is manifested in phraseological combinations. Since phraseological combinations have their own characteristics, different examples can be found in each language group. In fact, it is possible to see similar expressions in many languages in terms of phraseological combinations. Especially in languages that belong to the same root in origin, phraseological units are numerous. The commonality or extreme similarity of phraseological units used in many languages indicates the connection and connection between those languages. In this regard, the similarity of some phraseological units used in Iraqi-Turkmen with examples in Azerbaijani language attracts attention. In this article, we will compare phraseological units in Iraqi-Turkmen and Azerbaijani language using comparative research method and discuss their unique features. It should be noted that the similarity or commonality of phraseological units encountered in some languages gives reason to think that these languages are historically related or that the peoples have a common way of thinking. In this regard, many phraseological units used by Iraqi-Turkmens are also used in our language. However, this cannot be attributed to the entire phraseological system because it is possible to find some different examples.

Keywords: phraseologisms, Iraqi-Turkmen dialect, common expressions, different examples

BÜYÜLÜ GERÇEKÇİLİK PERSPEKTİFİNDEN MİSTİK KADIN FİĞÜRÜ: BEKLENEN DOLUNAY VE OLESYA

İlahı Ahmedova*

Özet

Bu çalışma, Nargis İsmayılova'nın Beklenen Dolunay adlı eseri ile Aleksandr Kuprin'in Olesya adlı yapıtını büyülu gerçekçilik bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Büyülu gerçekçilik, gerçeklik ile doğüstü unsurların iç içe geçtiğı ve bu unsurların anlatı içerisinde sıradan bir gerçeklik gibi sunulduğu bir anlatım biçimi olarak, her iki eserde de belirgin izler taşımaktadır. Beklenen Dolunay'da Angele karakterinin Kathar inancı doğrultusunda yaşadığı ruhsal dönüşüm süreci, doğüstü deneyimlerle iç içe ilerlerken; Olesya'da başkarakter, toplum tarafından "cadı" olarak damgalanan, doğa ile bütünleşmiş ve mistik bilgiye sahip bir figür olarak sunulmaktadır. Her iki eserde de büyülu unsurlar, anlatının olağan akışı içerisinde doğal bir gerçeklik olarak kabul edilmekte ve karakterlerin içsel dünyalarını anlamlandırmada işlevsel bir rol üstlenmektedir. Kadın karakterlerin toplum tarafından dışlanması, büyülu gerçekçilik çerçevesinde ele alındığında, bu dışlanmanın yalnızca sosyal değil, aynı zamanda epistemolojik bir boyut taşıdığı görülmektedir. Zira bu karakterler, egemen bilgi sistemlerinin dışında kalan alternatif bir bilme ve var olma biçimini temsil etmektedir. Doğa ise her iki eserde büyülu gerçekçiliğın temel mekânı olarak karşımıza çıkmakta; karakterlerin özgürleştiğı, dönüşüm geçirdiğı ve kendilerini yeniden tanımladığı bir alan işlevi görmektedir. Sonuç olarak, farklı edebi ve kültürel bağlamlara ait olan bu iki eser, büyülu gerçekçilik aracılığıyla kadın kimliğı, doğa ve toplumsal normlar arasındaki gerilimleri ortak bir düzlemde buluşturmaktadır. Bu çalışma, söz konusu eserlerin büyülu gerçekçilik perspektifinden yeniden okunmasının, edebiyatta alternatif gerçeklik algılarının anlaşılmasına katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Büyülu gerçekçilik; karşılaştırmalı edebiyat; kadın kimliğı; doğa; toplumsal dışlanma.

* Doktora Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, ilaha.ahmadova-3@bsu.edu.az

THE MYSTICAL FEMALE FIGURE FROM THE PERSPECTIVE OF MAGICAL REALISM: THE EXPECTED FULL MOON AND OLESYA

Abstract

This study aims to comparatively examine Nargis Ismayilova's *Beklenen Dolunay* and Aleksandr Kuprin's *Olesya* within the framework of magical realism. As a narrative mode in which the real and the supernatural are intricately interwoven and presented as part of ordinary reality, magical realism manifests itself prominently in both works. In *Beklenen Dolunay*, the spiritual transformation of the character Angele, shaped by the Cathar belief system, unfolds in close interaction with supernatural experiences. Similarly, in *Olesya*, the protagonist is portrayed as a woman labeled a "witch" by society, embodying a mystical consciousness deeply rooted in nature. In both texts, magical elements are seamlessly integrated into the narrative structure and are perceived as natural components of reality, thereby playing a crucial role in articulating the inner worlds of the characters. When examined through the lens of magical realism, the marginalization of female characters emerges not merely as a social phenomenon but also as an epistemological issue. These women represent alternative modes of knowing and being that exist beyond dominant systems of knowledge, thereby challenging established norms and hierarchies. Nature, in both works, functions as a central space of magical realism, serving as a site of transformation, liberation, and self-realization for the protagonists. It is within this liminal space that the boundaries between reality and the supernatural dissolve, allowing for the emergence of alternative subjectivities. In conclusion, despite their distinct literary and cultural contexts, these two works converge on shared thematic concerns, including female identity, nature, and social exclusion, through the narrative strategy of magical realism. This comparative analysis seeks to demonstrate that a re-reading of these texts through the prism of magical realism contributes to a deeper understanding of alternative constructions of reality in literature.

Keywords: Magical realism; comparative literature; female identity; nature; social marginalization

I TÜRKOLOJİ QURULTAYIN TARİXDƏ YERİ

Sevda Abdullayeva*

Özet

Türk xalqlarının istər tarixinin istərsə də ədəbiyyatının araşdırılmasında və öyrənilməsində 1926-cı il 26 fevral – 6 martda keçirilmiş Birinci Türkoloji qurultayın materialları (Первый Всесоюзный Тюркологический Съезд (Стенографический отчет). Баку, 2011. “Нагыл Еви”, 522 стр) əvəzsiz rola malikdir. I Türkoloji qurultay tarixi “İsmailiyyə” binasında keçirilməyə ümumtürk ədəbi dili, əlifba, termin məsələləri, eləcə də tarix, arxeologiya və ədəbiyyat sahələrinin bir sıra istiqamətlərini əhatə edən vacib bir hadisə kimi tarixə həkk olunmuşdur. Tarixi qurultay doqquz gün ərzində 17 iclas keçirilmiş, Türk dünyasının dilinə, tarixinə, ədəbiyyat və mədəniyyətinə və s. həsr olunmuş 29 məruzə dinlənilmişdir. I Türkoloji qurultay keçirildiyi zaman nə qədər elmi, intellektual mühüm hadisə idisə, sonradan qurultay iştirakçıları üçün bir o qədər də acı nəticələrlə tarixdə qaldı, beləki, məlum olduğu kimi, Birinci Türkoloji qurultayda 131 nümayəndə iştirak etmişdir. Sonradan 120-yə yaxın iştirakçısı həbsə və fiziki məhvə məruz qalmışdı. Azərbaycan ikinci müstəqillik ədədindən sonra bir çox tarixi hadisələrə hüquqi qiymət verildi ki, I Türkoloji qurultay da hüquqi qiymətini aldı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Birinci Türkoloji qurultayın 80 illiyi ilə bağlı 9 noyabr 2005-ci il tarixli sərəncamını (Birinci Türkoloji Qurultayın 80 illik yubileyi haqqında <https://e-qanun.az/framework/10836>) xüsusi qeyd etməliyik. Prezident İlham Əliyevin türkdilli xalqların tarix və etnoqrafiyasının, dil və ədəbiyyatının aktual problemlərinin həllində mühüm rol oynamış, bu xalqların mədəni inkişafında yeni bir mərhələnin təməlini qoymuş Türkoloji qurultayın yubileyinin keçirilməsi haqqında ilk sərəncamı, elə, türk xalqları arasında möhkəm əlaqələrə, habelə, türkologiya elminin inkişafına böyük təkan vermişdir. 1. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin “Birinci Türkoloji qurultayın 90 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında” 18 fevral 2016-cı il tarixli sərəncamı da (2016-cı il // Azərbaycan” qəzeti, 2016, 17 fevral) həmin qurultayın türk xalqlarının həyatında necə böyük tarixi əhəmiyyət daşıdığını bir daha təsdiq edir. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin Dövlət Başçıları 2025-ci il oktyabrın 6-7-də Qəbələ şəhərində keçirilən 12-ci Zirvə Görüşünün Bəyannaməsində Birinci Türkoloji Qurultayın 100 illik yubileyinin qeyd olunması (Birinci Türkoloji Qurultayın 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncam <https://president.az/az/articles/view/70396>) ilə bağlı çağırışın yer alması da bu prosesin bariz göstəricisidir.

Anahtar Kelimələr: türkoloji qurultay, konfrans, hüquqi qiymət, sərəncam, cənab Prezident, qurultay mətnləri

* Doç. Dr., Azərbaycan Devlet Ziraat Üniversitesi, sevda.abdullayeva.1986@mail.ru

THE PLACE OF THE FIRST TURCOLOGY CONGRESS IN HISTORY

Abstract

The materials of the First Turkological Congress held on February 26 - March 6, 1926 have an indispensable role in the research and study of both the history and literature of the Turkic peoples (1). The First Turkological Congress, held in the historical "Ismailiyya" building, has been inscribed in history as an important event covering the issues of the general Turkic literary language, alphabet, terminology, as well as a number of directions in the fields of history, archeology and literature. 17 sessions were held during the nine days of the historic congress, and 29 reports dedicated to the language, history, literature and culture of the Turkic world, etc. were heard. The more important a scientific and intellectual event the First Turkological Congress was when it was held, the more bitter the consequences it later went down in history for the participants of the congress, as, as is known, 131 delegates participated in the First Turkological Congress. Later, about 120 of its participants were arrested and physically destroyed. After Azerbaijan gained its second independence, many historical events were given legal value, and the First Turkological Congress also received its legal value. We should especially note the decree of the President of Azerbaijan Ilham Aliyev dated November 9, 2005 on the 80th anniversary of the First Turkological Congress (2). The first decree of President Ilham Aliyev on the holding of the anniversary of the Turkological Congress, which played an important role in solving the urgent problems of the history and ethnography, language and literature of the Turkic-speaking peoples and laid the foundation for a new stage in the cultural development of these peoples, gave a great impetus to strong ties between the Turkic peoples, as well as to the development of the science of Turkology. The decree of the President of Azerbaijan Ilham Aliyev "On the holding of the 90th anniversary of the First Turkological Congress" dated February 18, 2016 (3) once again confirms the great historical importance of that congress in the life of the Turkic peoples. The fact that the Declaration of the 12th Summit of the Heads of State of the Organization of Turkic States, held in Gabala on October 6-7, 2025, included a call to celebrate the 100th anniversary of the First Turkological Congress is also a clear indicator of this process.

Keywords: Turkological Congress, conference, legal assessment, decree, Mr. President, congress texts

ORTA ƏSRLƏRDƏ YAŞAMIŞ AZƏRBAYCANLI ƏRƏB DİLÇİ ALİMİ MAHMUD B. MUHAMMƏD ƏL-ARRANİ VƏ ONUN “ƏL- KAFİYƏ Fİ ŞƏRHİ ƏŞ-ŞAFİYƏ” ADLI ƏSƏRİ

İntikam Mammadov*

Özet

Azərbaycan torpaqlarının Orta əsrlərdə İslam xilafətinin bir parçası olması və digər İslam dövlətləri kimi Azərbaycanda da ərəb dilinin hakim olması səbəbi ilə bu dövrdə bizim ölkəmizdə də bir çox din və dilçi alim yetişmişdir. İndiyə qədər bu alimlərin az bir hissəsi ölkəmizdə tanındılsa da bir çoxu hələ də Azərbaycan ictimaiyyətinə tanıtılmağı gözləyir. Bu alimlərdən biri də XIII - XIV əsrlərdə Azərbaycanın Arran bölgəsində yaşamış Mahmud bin Muhəmməd əl-Arrani əs-Səkinənidir. O, Arran bölgəsinin, indiki Ermənistan Respublikası ərazisinə düşən qədim Azərbaycan torpaqlarından Zəngəzurun Sisian rayonu ərazisində yerləşən Səkinən qəsəbəsində dünyaya gəlmiş, o zaman elm və mədəniyyət mərkəzi olan Təbrizdə oxumuş və ömrünü Sisiyanda başa vurmuşdur. Mahmud əl-Arraninin ərəb qrammatikasına dair beş kitabı olmasına baxmayaraq hal-hazırda əlimizə onun sadəcə bir əsəri, İbnul-Hacibin “əş-Şafiyə” adlı əsərinə şərh olaraq yazdığı “əl-Kəfiyə fi şərhi-Şafiyə” kitabı çatmışdır. Mahmud əl-Arraninin ərəb dili qrammatikasının sarf bölümünə aid yazmış olduğu bu əsərin əlyazması bir cild, 294 səhifədən ibarətdir. Mahmud bin Muhəmməd əl-Arrani kitabın sonunda bu əsərini 734/1333-cü ildə Arranın Səkinən qəsəbəsində bitirdiyini qeyd etmişdir. Bu kitabı 1997-1998-ci illərdə Mədinə İslam Universitetində Muhəmməd bin Mübarək əl-Üteybi doktorluq dissertasiyası üçün tədqiq etmiş, sonradan Rza Ramazan İbrahim əs-Sədani tərəfindən bir daha tədqiq edilərək 2020-ci ildə İordaniya Həşimi Krallığının paytaxtı Ammanda yerləşən Darun-Nurul-Mubin mətbəəsi tərəfindən çap edilmişdir. Həmçinin 2025-ci ildə bu əsər Türkiyə Cumhuriyyətində Gümüşhanə Universitetinin Lisansüstü İnstitutunda Təməl İslam Elmləri bölümündə İntiqam Məmmədov tərəfindən “Mahmud bin Məhəmməd əl-Arraninin əl-Kəfiyətu fi şərhi-Şafiyə kitabındakı metodologiyası və digər alimlərə qarşı münasibəti” adı ilə doktorluq dissertasiyası olaraq tədqiq edilərək müdafiə edilmişdir.

Anahtar Kelimələr: Ərəb dili, Azərbaycan, əl-Arrani, əl-Kafiyə, əş-Şafiyə.

* Dr. Ögr. Üyesi, Azerbaycan Diller Üniversitesi, shabrani2009@gmail.com

AZERBAIJANI ARAB LINGUIST MAHMUD B. MUHAMMAD AL-ARRANI, WHO LIVED IN THE MIDDLE AGES, AND HIS WORK “AL-KAFIYYA FI SHARHI AL-SHAFIYYA”

Abstract

As the lands of Azerbaijan were part of the Islamic Caliphate in the Middle Ages and the Arabic language was dominant in Azerbaijan. Many religious and linguistic scholars were educated in our country during this period. Although only a small part of these scholars have been introduced in our country, many are still waiting to be introduced. One of these scholars is Mahmud b. Muhammad al-Arrani al-Sakina, who lived in the 13th-14th centuries. He was born in Sakinan village, located in Sisian district of Zangezur, an ancient Azerbaijani land of Arran region, which is now part of the Republic of Armenia. He studied in Tabriz, the center of science and culture and ended his life in Sisian. Although Mahmud al-Arrani wrote five books on Arabic grammar, only one work has survived, the book “al-Kafiyyah fi sharfish-Shafiyyah”, which he wrote as a commentary on Ibn al-Hajib’s work “ash-Shafiyyah”. The manuscript of this work, which al-Arrani wrote regarding sarf section of Arabic grammar, consists of one volume and 294 pages. He noted in the book that he completed this work in the Sakinan village of Arran in 734/1333. This book was researched for a doctoral dissertation by Muhammad b. Mubarak al-Utaybi at Islamic University of Medina in 1997-1998, and later re-researched by Reza Ramazan Ibrahim al-Sadani, and published in 2020 by the Darun-Nurul-Mubin Printing House in Amman, Jordan. Also, in 2025, this work was researched and defended as a doctoral dissertation by Intigam Mammadov at the Department of Basic Islamic Sciences at the Graduate Institute of Gumushane University in Turkey under the title “The methodology of Mahmud bin Muhammad al-Arrâni in the book al-Kâfiyyatu fi sharhî’sh-Shafîyya and his attitude towards other scholars”.

Keywords: Arabic language, Azerbaijan, al-Arrani, al-Kafiyya, ash-Shafiyya.

AZƏRBAYCANDA ETİK İDARƏETMƏNİN DÜNƏNİ VƏ BU GÜNÜ

Reshad Abilzade*

Özet

Etik idarəetmə 20-ci əsrin 80-ci illərindən başlayaraq Yaxşı idarəetmə (Yİ) modelinin əsas prinsiplərindən və kateqoriyalarından biri olaraq müəyyən edilmiş, bu istiqamətdə institutional mexanizmlər formalaşdırılmışdır. Ümumi olaraq özəl sektorda tətbiq olunan yanaşma və alətlərin dövlət sektorunda tətbiq olunması etik idarəetmə əhəmiyyətini önə çıxarmış, bu istiqamətdə bir sıra addımlar atılmış, həmin addımların təməlini bu istiqamətdə qanunvericilik bazasının formalaşdırılması təşkil etmişdir. Etik idarəetmə ilə bağlı prinsiplərin və çərçivənin müəyyən olunması, həmin prinsip və çərçivəyə uyğun olaraq təşkilati mədəniyyətin formalaşdırılmasına köməklik göstərir. Ayrı-ayrı ölkə nümunələrində etik idarəetmənin səviyyəsinin müəyyən edilməsi müəyyən olunmuş qaydalar və ona əməl olunmasına görə dəyişiklik göstərir. Etik idarəetmə və onun Azərbaycandakı səviyyəsinin hüquqi və praktiki tərəflərini müəyyən etmək məqsədi daşıyan bu məqalədə ədəbiyyat icmalı və hüquqi aktların dərin analizi metodlarından istifadə edilmişdir. Tədqiqat çərçivəsində etik idarəetmənin Azərbaycan təcrübəsi Yİ modelinə uyğun olaraq addımların atıldığı, etik prinsip və çərçivə müəyyən olunsada, dövlət orqanları səviyyəsində etik davranış qaydalarının pozulması hallarının mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları səviyyəsində özünü göstərən, pozulmuş etik davranış qaydaları içində ən çox pozuntu hallarının “Əmr, sərəncam və ya tapşırıqların yerinə yetirilməsi”, “Peşəkarlıq”, “Korrupsiyanın qarşısının alınması” və “Mədəni davranış” etik davranış qaydaları üzrə özünü göstərən nəticəsi əldə edilmişdir.

Anahtar Kelimələr: Yaxşı idarəetmə, Etik idarəetmə, Peşəkarlıq, Azərbaycan

* Arş. Gör., Azərbaycan Devlet Ekonomi Üniversitesi, resad1995@hotmail.com

THE PAST AND PRESENT OF ETHICAL GOVERNANCE IN AZERBAIJAN

Abstract

Ethical governance has been defined as one of the main principles and categories of the Good Governance (GG) model since the 1980s, and institutional mechanisms have been formed in this direction. In general, the application of approaches and tools applied in the private sector to the public sector has highlighted the importance of ethical governance, and a number of steps have been taken in this direction, the basis of which was the formation of a legislative framework in this direction. The determination of the principles and framework related to ethical governance helps to form an organizational culture in accordance with these principles and frameworks. Determining the level of ethical governance in individual country examples shows changes depending on the established rules and their implementation. This article, which aims to determine the legal and practical aspects of ethical governance and its level in Azerbaijan, uses the methods of literature review and in-depth analysis of legal acts. Within the framework of the study, it was found that although steps were taken in accordance with the Azerbaijani practice of ethical management according to the GG model, ethical principles and frameworks were defined, violations of ethical conduct rules at the level of state bodies were manifested at the level of central and local executive authorities, and the most violations of the violated ethical conduct rules were manifested in the ethical conduct rules "Fulfillment of orders, orders or assignments", "Professionalism", "Prevention of corruption" and "Cultural behavior".

Keywords: Good governance, Ethical management, Professionalism, Azerbaijan

GÖYÇƏ MAHALININ TOPONOMİK MƏNZƏRƏSİ VƏ ADININ SAXTALAŞDIRILMASI

Səkinə Əliyeva *

Özet

Göyçə mahalının adı Göyçə gölünün adı ilə bağlıdır və bir çox mənbələrdə yer almaqdadır. Göyçə mahalı İrəvan xanlığının ərazisində yerləşmişdir. Bunlardan ən qədimlərindən biri də “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanıdır. Dastanda gölün adı Göyçə Tengizi olaraq qeyd olunur. Bu gün də mahal sakinləri həmin gölü dəniz adlandırırlar (gölün böyük olması səbəbi ilə). Məqsəd Göyçə mahalının və onun əhalisin Azərbaycan-oguz (türk) mənşəli olması, leksikonunun da əsasən türk sözlərindən ibarət olmasını göstərmək və bunu mənbələrlə isbat etmək. Metod tədqiqat işində daha çox analiz və müqayisə metodundan istifadə olunmuşdur. Tədqiqat Göyçə mahalının adı türkçə (Azərbaycanca) göysu, gömgöy deməkdir. Bəzi mənbələrdə göyçək (gözəl) sözünün qısaldılmış versiyası olaraq da qəbul edilir. Lakin müəyyən tarixi dövrlərdə xalqımız öz ata-baba yurdlarından qovularaq deportasiya olunmuş, ərazi adlarımız isə erməniləşdirilmişdir. Göyçə gölünün adı isə dəyişdirilərək Sevan adlandırılmışdır. Lakin qədim yazılı mənbələrdə ərazi Göyçə adı ilə tanınmışdır. Sevan sözünə iki cür yanaşma mövcuddur: 1-ci yanaşma urartu mənbələrindən alınmış, göy su mənasını verməkdədir ki, bu da Göyçə adının qədim mənasının fərqli dildə izahıdır. 2-ci yanaşmada isə gölün ətrafında olan alban kilsəsi ilə bağlıdır. Belə ki, gölün ətrafında “Qara kilsə” adlandırılan kilsənin adı ilə sev vank (qara kilsə) adlandırmışlar. Halbuki, Azərbaycan ərazisində qədim albanların mövcud olma tarixi daha qədimdir. Göyçə mahalında kilsə sonluğu ilə bitən Ağkilsə kəndi də mövcud olmuşdur ki, Azərbaycan aşiq ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndələrindən olan Aşiq Ələsgər də bu kəndəndir. Nəticə Bütün bu dediklərimizin nəticəsi olaraq bildiririk ki, Göyçə mahalı Qərbi Azərbaycan ərazisinə aid olduğu, burada yaşayan insanların qədim türklər olduğu üçün mahalın leksikonu, toponimiyası da türk mənşəli olmuş, sonradan saxtalaşdırılmağa cəhd göstərilmişdir. Əgər belə olmasaydı, ən qədim mənbələrdə mahalın və gölün adı indiki adı ilə qalmazdı.

Anahtar Kelimələr: dil, mahal, ərazi, adlandırılma, türk dili

* Doktorə Öğrencisi, Azərbaycan Tıp Universiteti, sakinaadilaliyeva@gmail.com

TOPONOMIC LANDSCAPE OF GOYCHA DISTRICT AND FALSIFICATION OF ITS NAME

Abstract

The name of the Goycha district is associated with the name of the Goycha lake and is mentioned in many sources. The Goycha district is located in the territory of the Iravan Khanate. One of the oldest of these is the epic “Kitabi-Dade Gorgud”. In the epic, the name of the lake is mentioned as Goycha Tengiz. Even today, the residents of the district call that lake Deniz (due to the large size of the lake). Objective To show that the Goycha district and its population are of Azerbaijani-Oguz (Turkic) origin, and that its lexicon consists mainly of Turkic words, and to prove this with sources. Methodology The method of analysis and comparison was used more in the research work. Research The name of the Goycha district in Turkish (Azerbaijani) means goysu, gomgoy. In some sources, it is also accepted as a shortened version of the word goycheh (beautiful). However, in certain historical periods, our people were expelled from their ancestral lands and deported, and our territorial names were Armenianized. The name of the Goycha lake was changed and named Sevan. However, in ancient written sources, the area was known as Goycha. There are two approaches to the word Sevan: The first approach is taken from Urartu sources and means blue water, which is an explanation of the ancient meaning of the name Goycha in a different language. The second approach is related to the Albanian church around the lake. Thus, the church around the lake, called “Black Church”, was called Sev Vank (Black Church). However, the history of the existence of ancient Albanians in Azerbaijan is much older. There was also a village called Agkilsa in Goycha district, which ended with the ending church, and Ashig Alasgar, one of the most prominent representatives of Azerbaijani ashug literature, was from this village. Conclusion As a result of all this, we state that since the Goycha district belongs to the territory of Western Azerbaijan and the people living here are ancient Turks, the lexicon and toponymy of the district are also of Turkish origin, and later attempts were made to falsify it. If this were not the case, the name of the district and the lake would not have remained with its current name in the oldest sources.

Keywords: language, district, territory, naming, Turkish language

BƏXTİYAR VAHABZADƏNİN TARİXİ DRAMLARINDA MİLLİ -ETNİK YADDAŞ PROBLEMİ

Zenfira Aslan*

Özet

Bəxtiyar Vahabzadənin tarixi dramları milli-etnik yaddaş məsələsini yüksək sənətkarlıqla canlandırın bədii mətnlər sırasında yer almaqdadır. Müəllif dramaturji əsərlərində keçmişdə baş vermiş mühüm hadisələri və şəxsiyyətləri yenidən interpretasiya edərək yalnız tarixi səpkidə canlandırmaqla kifayətlənmir, eyni zamanda yaratdığı gərgin süjet fonunda xalqın kimlik şüurunu sorğulayan dərin düşüncə müstəvisi yaradır. Bu baxımdan Bəxtiyar Vahabzadənin “Dar ağacı”, “Fəryad” və “Özümüzü kəsən qılınc” dramları milli-etnik yaddaş probleminin müxtəlif tarixi dövrlərdəki təzahürlərini konkret şəkildə əks etdirən bədii mətnlərdir. “Dar ağacı” dramı Babəkin öndərliyində Xürrəmilər hərəkatı fonunda zülmə qarşı müqavimət və azadlıq idealinı təqdim edərək milli kimliyin qorunmasında fədakarlığın rolunu vurğulayır. Fəlsəfi motivlərlə zəngin olan “Fəryad” dramı böyük hürufi şairi İmadəddin Nəsiminin faciəvi taleyi fonunda inanc, fikir azadlığı və kimlik uğrunda çəkilən əzabları əks etdirərək ictimai düşüncənin dərin qatlarını üzə çıxarır. “Özümüzü kəsən qılınc” dramı isə Göytürklər dönməndə daxili çəkişmələrin və parçalanmaların böyük türk etnosunun mövcudluğu üzərində dağıdıcı təsirini dramatik şəkildə nümayiş etdirir. Bu əsərlərin hər biri tarixi reallığı bədii müstəvidə canlandıraraq milli-etnik yaddaşın davamlılığı və qorunmasının zəruriliyini güclü şəkildə ifadə edir. Bəxtiyar Vahabzadənin tarixi dramlarında milli-etnik kimlik problemi əksər hallarda daxili ziddiyyətlər, parçalanmalar və xarici müdaxilələr kontekstində təqdim olunur. Müəllif bir millətin öz daxilindəki ayrılıqlar səbəbindən zəifləməsini və bunun tarixi yekunlarını dramaturji struktur daxilində göstərərək kimlik böhranının dərinliklərinə enir. Bu əsərlərdə milli kimlik yalnız etnik mənsubiyyətlə məhdudlaşmır, eyni zamanda tarix şüuru, dil, mədəniyyət və ortaq dəyərlər əsasında formalaşan çoxqatlı bir fenomen kimi çıxış edir. Dramlarda yer alan obrazlar, əsasən, müəyyən tarixi və sosial dəyərləri təmsil edən simvollarıdır. Bu obrazlar vasitəsilə milli kimliyin qorunması, mənəvi aşınma təhlükəsi və tarixi məsuliyyət kimi problemlərin həlminə çalışılır. Müəllif tarixi reallığı bədii baxış bucağı ilə yenidən qurarkən oxucu və tamaşaçını keçmişlə bu gün arasında intellektual körpü yaratmağa səsləyir. Bəxtiyar Vahabzadənin tarixi dramlarında milli-etnik yaddaş problemi çoxşaxəli baxış bucağından təqdim edilərək həm fərdi, həm də ictimai səviyyədə kimlik şüurunun önəmi vurğulanır. Müəllif tarixi dram janrı vasitəsilə xalqın öz keçmişində yaşayanlardan ibrət almasının vacibliyini və milli birliyin, ortaq dəyərlərin qorunmasının zəruriliyini önə çəkir.

Anahtar Kelimələr: Azərbaycan ədəbiyyatı, Bəxtiyar Vahabzadə, tarixi dram, milli kimlik, etnik yaddaş.

* Dr., Gence Şehir Okulu, zenfiraaslan01@gmail.com

THE PROBLEM OF NATIONAL-ETHNIC MEMORY IN THE HISTORICAL DRAMAS OF BAKHTIYAR VAHABZADEH

Abstract

The historical dramas of Bakhtiyar Vahabzadeh occupy a significant place among literary works that artistically represent the problem of national-ethnic memory. In his dramaturgical texts, the author not only reinterprets important historical events and figures of the past but also constructs, within a tense plot framework, a profound intellectual space that interrogates the national consciousness and identity of the people. In this respect, the dramas “The Gallows”, “The Cry”, and “The Sword That Cuts Ourselves” reflect the manifestations of national-ethnic memory across different historical periods in a systematic manner. In “The Gallows”, the struggle against oppression and the ideal of freedom are portrayed through the Khurramite movement led by Babək, emphasizing the role of sacrifice in preserving national identity. Rich in philosophical motifs, “The Cry” reveals the deeper layers of social consciousness by depicting the tragic fate of the great Hurufi poet İmadeddin Nesimi, focusing on themes such as faith, freedom of thought, and suffering endured in the name of identity. Meanwhile, “The Sword That Cuts Ourselves” dramatizes the destructive impact of internal conflicts and fragmentation on the existence of the Turkic ethnos during the period of the Göytürklər. Each of these works reconstructs historical reality within an artistic framework, powerfully expressing the necessity of preserving and sustaining national-ethnic memory. In Bakhtiyar Vahabzadeh’s historical dramas, the problem of national-ethnic identity is predominantly presented within the context of internal contradictions, divisions, and external interventions. By demonstrating how internal disunity weakens a nation and shapes its historical outcomes, the author delves into the depths of identity crises through a dramaturgical structure. In these works, national identity is not confined to ethnic belonging; rather, it emerges as a multilayered phenomenon shaped by historical consciousness, language, culture, and shared values. The characters in these dramas largely function as symbolic representations of specific historical and moral values. Through them, issues such as the preservation of national identity, the threat of moral erosion, and historical responsibility are artistically explored. By reconstructing historical reality through an aesthetic perspective, the author invites the reader and audience to establish an intellectual bridge between the past and the present. In conclusion, the problem of national-ethnic memory in Bakhtiyar Vahabzadeh’s historical dramas is presented from a multidimensional perspective, emphasizing the significance of identity consciousness at both individual and collective levels. Through the genre of historical drama, the author underscores the importance of learning from the past and highlights the necessity of preserving national unity and shared values.

Keywords: Azerbaijani literature, Bakhtiyar Vahabzadeh, historical drama, national identity, ethnic memory.

MONQOL ƏDƏBİYYATININ AZƏRBAYCAN DİLİNƏ TƏRCÜMƏSİ: TARİXİ VƏ MƏDƏNİ KONTEKSTİN ÖTÜRÜLMƏSİ PROBLEMLƏRİ

Lamiyə Nəsirova*

Özet

Monqol ədəbiyyatı zəngin tarixi, qədim mifoloji dünyagörüşü və digər unikal xüsusiyyətləri ilə seçilən mühüm mədəni irs nümunəsidir. Monqol ədəbiyyatı nümunələrinin Azərbaycan dilinə tərcüməsi isə təkcə dil tərcüməsi deyil, həm də iki fərqli mədəniyyət və tarixi kontekst arasında körpü yaratmaqdır. Araşdırma işinin məqsədi monqol poetik və bədii nəsr nümunələrinin Azərbaycan dilinə tərcüməsində tarixi və mədəni kontekstin ötürülməsi problemlərinin araşdırılmasıdır. Tərcümə prosesində kontekstin adekvat şəkildə çatdırılması, mətnin dərinliyi və təsir gücünün azaldılmaması, poetik sətirlərin arxasında duran mənəvi və mədəni mənanın, bədii nəsr nümunələrində mətnin orijinallığının qorunması olduqca mürəkkəb bir prosesdir. Monqol ədəbiyyatında rast gəlinən poetik ifadələr, epik təsvirlər və metaforlar çox vaxt birbaşa tərcüməyə tabe olmur. Ötən əsrdən başlayaraq monqol ədəbi nümunələrinin Azərbaycan dilinə tərcümə edilməsi əsasən rus dili vasitəsilə aparılmış, hal-hazırda orijinaldan birbaşa tərcümə vasitəsilə Azərbaycan oxucusu monqol yazıçılarının hekayə yaradıcılığı ilə tanış olmaq imkanı əldə etməkdədir. Monqol ədəbiyyatında yer alan milli adətlər, tarixi hadisələr və sosial reallıqlar, xüsusilə XX əsrin əvvəlləri monqol ədəbiyyatına dərinlən nüfuz edən ictimai-siyasi proseslərin əks olunduğu şeirlər Azərbaycan oxucusu üçün yad ola bilən, arxa planda yaradıcı yanaşma və əlavə izah tələb edən tərcümə işləridir. Yalnız mətnin deyil, həm də bütöv bir mədəniyyətin uğurlu şəkildə ötürülməsinə xidmət edən bu tərcümə işləri Q.İmamverdiyev, İ.Tapdıq, M.Araz, Ə.İlham, Ə.Məmmədov, V.Rüstənzadə, E.Abbasbəyli tərəfindən əsasən rus dili və orijinaldan tərcümə edilmişdir. Nəticə etibarilə, monqol ədəbiyyatı nümunələrinin Azərbaycan dilinə tərcüməsi çoxşaxəli və məsuliyyətli bir prosesdir. Tarixi və mədəni kontekstin qorunması, dil və üslub uyğunluğu, terminoloji dəqiqlik və oxucu qavrayışı kimi amillər bu prosesin əsas çətinliklərini təşkil edir.

Anahtar Kelimələr: Monqol ədəbiyyatı, bədii tərcümə, mədəniyyətlərarası kommunikasiya poetik tərcümə

* Dr., Azərbaycan Milli İlimlər Akademisi, nasiroff11@gmail.com

TRANSLATION OF MONGOLIAN LITERATURE INTO AZERBAIJANI: PROBLEMS OF CONVEYING HISTORICAL AND CULTURAL CONTEXT

Abstract

Mongolian literature is an important example of cultural heritage, distinguished by its rich history, ancient mythological worldview and other unique features. The translation of Mongolian literature into Azerbaijani is not only a language translation, but also a bridge between two different cultures and historical contexts. The purpose of the research work is to investigate the problems of transmitting historical and cultural context in the translation of Mongolian poetic and literary prose into Azerbaijani. In the translation process, it is a very complex process to adequately convey the context, not to reduce the depth and impact of the text, to preserve the spiritual and cultural meaning behind the poetic lines, and to preserve the originality of the text in literary prose examples. Poetic expressions, epic descriptions and metaphors found in Mongolian literature are often not amenable to direct translation. Since the last century, the translation of Mongolian literary examples into Azerbaijani has been carried out mainly through the Russian language, and currently, through direct translation from the original, the Azerbaijani reader has the opportunity to get acquainted with the storytelling of Mongolian writers. The poems reflecting the national customs, historical events and social realities in Mongolian literature, especially the socio-political processes that deeply penetrated Mongolian literature of the early 20th century, are translation works that may be unfamiliar to the Azerbaijani reader and require a creative approach and additional explanation in the background. These translation works, which serve to successfully convey not only the text, but also an entire culture, were translated mainly from the Russian language and the original by G.Imamverdiyev, I.Tapdig, M.Araz, A.Ilham, A.Mammadov, V.Rustamzadeh, E.Abbasbeyli. As a result, the translation of Mongolian literature into Azerbaijani is a multifaceted and responsible process. Factors such as preserving the historical and cultural context, language and style compatibility, terminological accuracy and reader perception constitute the main difficulties of this process.

Keywords: Mongolian literature, literary translation, intercultural communication, poetic translation

SOMUTTAN SOYUTA TÜRK KÜLTÜRÜNDE KİLİT SEMBOİZMİ: TAVŞANLI ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN TİPOLOJİK VE MİTOLOJİK BİR İNCELEME

Elif Kara*
Erdal Aday**

Özet

Türk dünyasında maddi kültür unsurları; fiziksel işlevlerinin yanı sıra taşıdıkları sembolik anlamlar sayesinde soyut değerlerin kolektif hafızada somutlaşarak yer bulmasını sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, Anadolu kilitçilik geleneğinin özgün temsilcilerinden biri olan Tavşanlı kilitlerini, Türk dünyasının ortak bir unsuru olarak değerlendirip; Türk mitolojisi, halk inanışları, zanaatın devamlılığı ve dönüşümünü katmanlı bir analiz ile incelemektir. Araştırmanın yöntemini belirleyen temel nokta, sahada usta-çırak silsilesinin artık işlemez hale gelmiş olmasıdır. Yaşayan son kilit ustalarının zanaatı sürdürmeme eğilimleri, çalışmayı mecburen dijital bir alana yöneltmiştir. Bu bağlamda, geleneksel saha gözleminin yerini doküman analizi ve sanal arşiv taraması almış; ustaların geçmişteki kayıtları üzerinden bir veri seti oluşturulmuştur. Çalışma boyunca, ustalardan kalan mülakat kayıtları ile web tabanlı veriler temel kaynak olarak kullanılmıştır. İncelemeler sonucunda Tavşanlı kilitlerinin; Türk mitolojisindeki demir kültüründen eşik mahremiyetine, koruyucu tılsımlardan kısmet açma inanışlarına kadar pek çok kadim unsuru üzerinde taşıyan, çok boyutlu maddi kültür objeleri olduğu saptanmıştır. Teknik boyutta ise literatürde henüz detaylı bir tasnifi bulunmayan 10 farklı mekanik kilit tipi tanımlanmış; bu mekanizmaların Azerbaycan ve Türkistan sahasındaki örneklerle yapısal bir bağ taşıdığı tespit edilmiştir. Günümüzde usta-çırak aktarımının kesintiye uğraması, son temsilcilerin zanaatı sürdürmekte hevessiz olmaları nedeniyle bu zanaat, ‘yaşayan miras’ vasfını kaybetmek üzeredir. Ancak bu geleneğin elektronik kültür ortamına taşınarak dijital bir belleğe dönüştüğü dikkat çekmektedir. Hazırlanan bu bildiriyle; kilitçilik zanaatının Somut Olmayan Kültürel Miras envanterine dâhil edilmesi, son temsilcilerinin ‘Yaşayan İnsan Hazinesi’ kapsamında koruma altına alınması ve zanaatın müzeleştirilmesi yönünde çeşitli çözüm önerileri tartışmaya açılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tavşanlı Kilitçilik Zanaatı, Demir Kültü, Eşik Mahremiyeti, Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), Dijital Dönüşüm.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, elif.kara0643@gmail.com

** Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

FROM TANGIBLE TO INTANGIBLE IN TURKIC CULTURE: A TYPOLOGICAL AND MYTHOLOGICAL ANALYSIS OF THE TAVSANLI CASE STUDY

Abstract

Elements of material culture in the Turkic world; beyond their physical functions, enable abstract values to take place in collective memory by becoming tangible through their symbolic roles. The aim of this study is to evaluate the locks of Tavşanlı, one of the unique representatives of the Anatolian locksmithing tradition, as a common element of the Turkic world; and to examine Turkic mythology, folk beliefs, the continuity of the craft, its current status, and its transformation through a layered analysis. The primary factor determining the research methodology is, unfortunately, the fact that the master-apprentice succession in the field is no longer functional. The reluctance of the last living lock masters to continue the craft has inevitably directed the study toward a digital sphere. In this context, document analysis and virtual archive scanning techniques have replaced traditional field observation; a data set has been established through the past records of the masters. Throughout the study, interview records remaining from the masters and web-based data have been utilized as primary sources. As a result of the investigations, it has been determined that Tavşanlı locks are multi-dimensional material culture objects carrying many ancient elements, from the cult of iron in Turkic mythology to the perception of threshold privacy, and from protective amulets to beliefs regarding the “opening of fortune” (kısmet açma). In the technical dimension, ten different mechanical lock types, which have not yet been detailed in the literature, have been identified; it has been established that these mechanisms bear a structural affinity with examples of the locksmithing craft in the Azerbaijan and Turkestan regions. Today, due to the interruption of the master-apprentice transfer and the lack of enthusiasm among the last representatives to maintain the craft, this heritage is on the verge of losing its status as a “living heritage.” However, it is noteworthy that this tradition has been transformed into a digital memory by being carried into the electronic culture environment. With this paper, strategic solution proposals for including the locksmithing craft in the Intangible Cultural Heritage (ICH) inventory, protecting its last representatives within the scope of “Living Human Treasures,” and the musealization of the craft are opened for discussion.

Keywords: Tavşanlı Locksmithing Craft, Iron Cult, Privacy of the Threshold, Intangible Cultural Heritage (ICH), Digital Transformation.

TÜRKOLOJİ QURULTAYDAN SOVET DİL SİYASƏTİNƏ: AZƏRBAYCAN NÜMUNƏSİNDƏ ÜMUMTÜRK DİL BİRLİYİNİN DEKONSTRUKSİYASI

Ulvu Rahimli*

Özet

Bu tədqiqat 1926-cı ildə keçirilmiş I Türkoloji Qurultaydan sonra Sovet Azərbaycanında dil siyasətinin transformasiyasını araşdırır. I Türkoloji Qurultay türkdilli xalqlar arasında ortaq əlifba, vahid terminologiya və elmi prinsiplər əsasında dil birliyinin yaradılmasına yönəlmiş mühüm mərhələ idi. Lakin bu istiqamət Sovet ideoloji müdaxiləsi nəticəsində köklü şəkildə dəyişdirildi. Bu tədqiqat göstərir ki, Sovet dil siyasəti yalnız dil strukturunu yenidən formalaşdırmaqla kifayətlənməmiş, eyni zamanda ümumtürk dil birliyinin elmi, tarixi və mədəni əsaslarını sistemli şəkildə parçalamışdır. Əlifba islahatları, terminoloji dəyişikliklər və institusional nəzarət vasitəsilə “türk dili” anlayışı tədricən parçalanaraq milli dillər çərçivəsində təqdim edilmişdir. Tarixi-analitik yanaşma əsasında aparılan bu araşdırmada 1930-cu illərdən başlayaraq Sovet dövrünün sonuna qədər dil siyasətində baş verən əsas dəyişikliklər – əlifba transformasiyası, leksik müdaxilələr və dilin ideoloji alətə çevrilməsi – təhlil edilir. Bununla yanaşı, Qurultayın ideyalarının ideoloji təzyiqlərə baxmayaraq müəyyən dərəcədə qorunaraq sonrakı dövrlərdə, xüsusilə müstəqillikdən sonra yenidən aktuallaşması da araşdırma mövzudur. Nəticə etibarilə müəyyən olunur ki, Sovet dil siyasəti Azərbaycanda türk dilinin inkişafına ciddi ideoloji məhdudiyyətlər tətbiq etsə də, bu proses eyni zamanda post-sovet dövrdə dil və milli kimliyin yenidən formalaşmasına dolayı təsir göstərmişdir. Bu baxımdan 1926-cı il Türkoloji Qurultayının irsi yalnız tarixi hadisə kimi deyil, həm də müasir dövrdə dil və kimlik siyasətinin formalaşmasına təsir edən uzunmüddətli konseptual çərçivə kimi qiymətləndirilməlidir.

Anahtar Kelimələr: Türkoloji Qurultay, Azərbaycan dili, Sovet dil siyasəti, ruslaşdırma, milli kimlik.

* Dr. Öğr. Üyesi, Batı Hazar Üniversitesi, ulvi.r@wcu.edu.az

FROM THE TURKOLOGICAL CONGRESS TO SOVIET LANGUAGE POLICY: DECONSTRUCTING PAN-TURKIC LINGUISTIC UNITY IN AZERBAIJAN

Abstract

This study examines the transformation of language policy in Soviet Azerbaijan following the First Turkological Congress of 1926. The Congress represented a significant milestone in the effort to establish linguistic unity among Turkic-speaking peoples through a common alphabet, standardized terminology, and shared scientific principles. However, this trajectory was fundamentally altered by Soviet ideological intervention. The study argues that Soviet language policy not only restructured linguistic systems but also systematically dismantled the scientific, historical, and cultural foundations of pan-Turkic linguistic unity. Through script reforms, terminological shifts, and institutional control, the concept of a unified “Turkic language” was gradually fragmented and redefined within the framework of separate national languages. Adopting a historical-analytical approach, the research analyzes key developments in language policy from the 1930s to the late Soviet period, focusing on alphabet reforms, lexical interventions, and the transformation of language into an ideological instrument. It also explores the partial preservation of the Congress’s principles despite ideological pressure and their re-emergence in the post-independence period. The findings suggest that although Soviet language policy imposed significant ideological constraints on the development of the Turkic language in Azerbaijan, it also indirectly contributed to the reconfiguration of linguistic and national identity in the post-Soviet era. In this context, the legacy of the 1926 Turkological Congress should be understood not only as a historical event but also as a long-term conceptual framework shaping contemporary language and identity politics.

Keywords: Turkological Congress, Azerbaijani language, Soviet language policy, Russification, national identity.

HƏRBİ MƏDƏNİYYƏTİN TRANSFORMASIYASI: BAKININ AZAD EDİLMƏSİNDƏ QAFQAZ İSLAM ORDUSUNUN STRATEJİ ROLU

Aynur Nəzərova*

Özet

1918-ci ildə Bakının azad edilməsi Birinci Dünya müharibəsi çərçivəsində baş verən hərbi-siyasi proseslərin kulminasiya nöqtələrindən biri kimi yalnız lokal əməliyyat kimi deyil, regionda qüvvələr balansını əsaslı şəkildə dəyişdirən strateji hadisə kimi qiymətləndirilir. Bu hadisə Cənubi Qafqazda yeni geosiyasi konfigurasiyanın formalaşmasına təkan vermiş, hərbi mədəniyyətin transformasiyası və müttəfiq qüvvələr arasında operativ inteqrasiyanın inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb etmişdir. Bu kontekstdə Qafqaz İslam Ordusu yalnız tak-tiki uğur qazanan hərbi struktur deyil, imperiya hərbi ənənələri ilə milli müqavimət potensialının sintezi əsasında formalaşan yeni hərbi-mədəni modelin daşıyıcısı kimi çıxış etmişdir. 1918-ci ilin mart–aprel aylarında Stepan Şaumyan rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərən erməni-daşnak və bolşevik silahlı dəstələri Bakı və Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində azərbaycanlı əhaliyə qarşı kütləvi qırğınlar həyata keçirmişdir. Bu hadisələr fonunda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti siyasi rəhbərliyi yaranmış təhlükəyə qarşı mübarizədə Osmanlı Dövlətinin hərbi dəstəyini zəruri hesab etmiş və 4 iyun 1918-ci ildə Batumda hərbi-siyasi əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanmışdır. Əməkdaşlıq çərçivəsində Ənvər Paşa tərəfindən Qafqaz istiqamətində hərbi qüvvələrin səfərbər edilməsi qərara alınmış, Osmanlı ordusunun nizami hissələri regiona yönləndirilmişdir. Tədqiqat Qafqaz İslam Ordusunun Bakı əməliyyatında oynadığı strateji rolu, onun Osmanlı nizami qüvvələri ilə yerli Azərbaycan könüllü birləşmələrinin inteqrasiyası əsasında formalaşmış hərbi struktur kimi fəaliyyətini və Nuru Paşa komandanlığı altında həyata keçirilən operativ idarəetmə modelini təhlil edir. Əməliyyatın planlaşdırılması mərhələli hücum strategiyası, kəşfiyyat məlumatlarının operativ qərarverməyə inteqrasiyası və vahid komanda-idarəetmə sistemi üzərində qurulmuşdur. Bakının azad edilməsi bu çoxşaxəli hərbi əməliyyatların kulminasiya mərhələsini təşkil etmiş, Cənubi Qafqazda siyasi proseslərin inkişafına təsir göstərərək Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövlət quruculuğu, beynəlxalq legitimlik proseslərini intensivləşdirmişdir. Nəticə etibarilə, Qafqaz İslam Ordusunun fəaliyyəti yalnız hərbi əməliyyat kimi deyil, imperiya hərbi ənənələri ilə milli hərbi təşkilatlanmanın sintezi nəticəsində formalaşmış transformativ hərbi-mədəni model kimi dəyərləndirilir və müasir hərbi-strateji tədqiqatlar üçün aktual analitik çərçivə təqdim edir.

Anahtar Kelimələr: Qafqaz İslam Ordusu, Bakı, Cənubi Qafqaz, hərbi mədəniyyət, Nuru Paşa, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti

* Doktorə Öğrencisi, Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, xubanova77@mail.ru

TRANSFORMATION OF MILITARY CULTURE: THE STRATEGIC ROLE OF THE CAUCASIAN ISLAMIC ARMY IN THE LIBERATION OF BAKU

Abstract

The liberation of Baku in 1918 is regarded as one of the culminating points of the military-political processes unfolding within the framework of World War I. It should not be interpreted merely as a localized military operation, but rather as a strategic event that fundamentally changed the balance of power in the region. This development significantly contributed to the emergence of a new geopolitical configuration in the South Caucasus and acquired particular importance in terms of the transformation of military culture and the advancement of operational integration among allied forces. In this context, the Islamic Army of the Caucasus emerged not only as a military formation that achieved tactical success, but also as the carrier of a new military-cultural model synthesized from imperial military traditions and the mobilization capacity of national resistance. In March–April 1918, Armenian Dashnak and Bolshevik armed detachments operating under the leadership of Stepan Shaumyan carried out mass killings against the Azerbaijani population in Baku and various regions of Azerbaijan. In response to this escalating threat, the political leadership of the Azerbaijan Democratic Republic considered military assistance from the Ottoman Empire indispensable. Consequently, a military-political cooperation agreement was signed in Batumi on 4 June 1918. Within the framework of this agreement, Enver Pasha authorized the mobilization of military forces toward the Caucasus, and regular units of the Ottoman Army were redeployed to the region. The Islamic Army of the Caucasus was formed through the functional integration of Ottoman regular forces and local Azerbaijani volunteer units, operating under the command of Nuru Pasha. This military formation played a decisive strategic role in the Baku campaign. Its primary objective was the liberation of Baku and surrounding territories from Bolshevik-Dashnak forces associated with the Baku Commune and the Centro-Caspian Dictatorship, as well as ensuring the security of the Muslim population. The operational framework was based on a phased offensive strategy, the integration of intelligence into decision-making processes, and a unified command-and-control system. The liberation of Baku constituted the culminating phase of this multidimensional military operation and exerted a profound influence on political developments in the South Caucasus. It accelerated the processes of state-building and international legitimization of the Azerbaijan Democratic Republic. Ultimately, the activity of the Islamic Army of the Caucasus should be interpreted not merely as a military operation, but as a transformative military-cultural model shaped by the synthesis of imperial military heritage and national military organization, offering a relevant analytical framework for contemporary military-strategic studies.

Keywords: Islamic Army of the Caucasus, Baku, South Caucasus, military culture, Nuru Pasha, Azerbaijan Democratic Republic

ŞAHİN FAZİL “DİVAN”LARINDA AZƏRBAYCAN

İlahə Dadaşova*

Özet

“Keçmişin Mirası, Gələcəyin İnşası” konsepsiyası Şahin Fazil “Divan”larında əsas mövzuları tədqiqatə cəlb edərkən də önəmlidir. Tarix elmləri doktoru, professor, şair, şərqşünas, tərcüməçi Şahin Fazilin divanlar silsiləsi – “Divanların pentalogiyası” tematik baxımdan da zəngindir. Bu 5 Divan irihəcmlidir və “Beşinci Divan” iki hissədən ibarətdir. Burada həm tematik baxımdan, həm nəzəri baxımdan tarixilik və müasirlik uğurlu şəkildə əksini tapmışdır. Klassik Divan yaradıcılığının Şahin Fazil yaradıcılığında müasir aspektdən orijinal şəkildə təqdimi tədqiqat üçün də önəmlidir. Burada ədəbi-tarixi baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edən “Səfərnəmə”lərə də böyük yer ayrılmışdır. Bu da təbiidir. Şahin Fazil çoxsaylı ölkələrdə səfərlərdə olmuş, bu zaman da yazıb-yaratmışdır. Tematikası zəngin olan “Divan”larında müxtəlif ölkələrin, şəhərlərin təsvirinə, tarixinə, önəmli məqamlara diqqət yönəltmişdir. Tarixçi alimin türkdilli dövlətlərin, o cümlədən vətəni Azərbaycanın müxtəlif bölgələrinə səfərləri zamanı yazdığı şeirlər də “Divan”larında əksini tapmışdır. Bütün “Divan”larında böyük sevgi və ehtiramla, daha ətraflı şəkildə təqdim edilən mövzu xüsusilə diqqəti cəlb edir: Vətən – Azərbaycan mövzusu. İrihəcmli 5 Divan Azərbaycan təbiətinin gözəlliklərinin təsvir və tərənnümü ilə bərabər, onun keçmiş, tarixi, abidələri, adət-ənənələri, mədəniyyətinin uğurlu təqdimidir. Bu nümunələr qələm sahibinin vətənə heyranlığının təzahürüdür. Sənətkar bununla kifayətlənmir. Qəlbində ikiyə bölünmüş Azərbaycan, Qarabağ dərdi daşıyan şair vahid Azərbaycan, azad Qarabağ arzulayır, xalqı mübarizəyə səsləyir. Nə gözəl ki, əsl vətəndaş, Azərbaycan aşiqi Şahin Fazil Qarabağın işğaldan azad olunduğunu görüb bu böyük sevinci yaşaya, çoxsaylı şeirlərində oxucusu ilə paylaşa bilmişdir. Şahin Fazil yaradıcılığında Vətən anlayışı onun doğulduğu Quba şəhəri ilə başlayır, Azərbaycana çevrilir. Vətənin hər qarışı şair üçün doğmadır. Müxtəlif ölkələrdə səfərlərdə olduğu zaman gördüyü gözəlliklərdən məmnun olsa da, qürbətdə vətən həsrətindədir. Qəlbində bəşərə sevgi yaşadan, elmi, sənəti dəyərləndirən vətənpərvər şair Azərbaycana vurğun və sadıqdır. Vətəni sevrək qorumağın təbliğatçısıdır. Şairin Azərbaycanın keçmiş, dünəni, bu gününə dair yazdıqları, sabahına dair arzuları mövzuya “Keçmişin Mirası, Gələcəyin İnşası” aspektindən yanaşmağa da imkan vermişdir. Tarixçi alim, vətənpərvər şair gələcəyin uğurlu inşası üçün keçmişə öyrənilməli əmanət etdiklərini qorumağı da vacib hesab etmişdir. Şahin Fazil buna divan yaradıcılığında da riayət etmişdir. Beləliklə, poeziyaya gətirdiyi yeniliklərlə bərabər, keçmiş də müxtəlif aspektlərdən özündə uğurlu və gözəl şəkildə yaşatmağa nail olmuşdur. Şahin Fazil “Divan”larında Azərbaycan bütün zamanlardır – dünəndir, bu gündür, uğurlu sabahdır.

Anahtar Kelimələr: Şahin Fazil, divan yaradıcılığı, şeir, Səfərnəmə, Azərbaycan

* Dr., Filologiyada Fəlsəfə Doktoru, Ph.D, Azərbaycan Spor Akademisi, dadashova.ilaha@mail.ru

AZERBAIJAN IN SHAHIN FAZIL'S "DIVANS"

Abstract

The concept of "Heritage of the Past, Construction of the Future" is also important when engaging the main themes of Shahin Fazil's "Divans" in scholarly research. Doctor of historical sciences, professor, poet, orientalist, translator Şahin Fazil's series of divans – "Pentalogy of divans" is also rich in terms of thematics. These 5 Divans are large in size, and the "Fifth Divan" consists of two parts. Here, both thematically and theoretically, historicity and modernity are successfully reflected. The original presentation of the classical Divan creation from a modern aspect in the work of Şahin Fazil is also important for research. A great place is also given here to "Safarnames", which is important from a literary and historical point of view. This is also natural. Shahin Fazil had traveled to many countries, and during these journeys he continued his literary activity. In his thematically rich "Divans," he had focused on the description of various countries and cities, their histories, and significant moments. The poems written by the historian-scholar during his visits to Turkic-speaking states, including different regions of his homeland Azerbaijan, are also reflected in his "Divans." In all of his "Divans," one theme presented with great love, respect, and in more detail particularly attracts attention: the theme of the Homeland – Azerbaijan. The five extensive Divans, alongside depicting and praising the beauty of Azerbaijan's nature, successfully present its past, history, monuments, traditions, and culture. These examples are a manifestation of the author's admiration for his homeland. The poet did not stop there. Carrying in his heart the pain of a divided Azerbaijan and Karabakh, he longs for a united Azerbaijan and a free Karabakh, calling his people to struggle. Fortunately, the true citizen and devoted lover of Azerbaijan, Shahin Fazil, was able to witness the liberation of Karabakh from occupation, experience this great joy, and share it with his readers in numerous poems. In Shahin Fazil's creative work, the concept of the Homeland begins with his native city of Quba and expands into Azerbaijan as a whole. Every part of the homeland is dear to the poet. Although he appreciates the beauty he encounters during his travels abroad, he feels a deep longing for his homeland while in foreign lands. A patriotic poet who nurtures love for humanity and values science and art, he is devoted and loyal to Azerbaijan, and advocates for loving and protecting the homeland. What the poet has written about Azerbaijan's past, its yesterday and today, as well as his aspirations for its future, allows the subject to be approached from the perspective of "Heritage of the Past, Construction of the Future." As a historian and a patriotic poet, he considered it essential to study the past and preserve what had been entrusted to us in order to successfully build the future. Shahin Fazil followed this in his divan creation. Thus, along with the innovations he brought to poetry, he also managed to successfully and beautifully keep the past alive in various aspects. In Shahin Fazil's "Divans", Azerbaijan is all times – it's yesterday, today, and a successful tomorrow.

Keywords: Shahin Fazil, divan creativity, poem, Safarname, Azerbaijan

ABBASGULU AĞA BAKÜHANOVUN “TEHZİB-İ AHLAK” VE “NESAYİH” İSİMLİ ESERLERİNDE GEÇMİŞİN MİRASINA DAYANARAK MAARİFÇİ-MİLLÎ MANEVÎ DEĞERLER BAĞLAMINDA ÇOCUK EĞİTİMİ, AHLAK MERKEZLİ İNSAN MODELİ YETİŞTİREREK GELECEĞİN İNŞASI

Rəmzi Həsənquliyev*

Özet

Bu çalışmada, Abbasgulu ağa Bakühanovun “Tehzib-i Ahlak” ve “Nesayih” adlı eserleri esas alınarak, geçmişin mirasına dayanan maarifçi-millî manevî değerler çerçevesinde çocuk eğitimi ve ahlak merkezli insan modeli ele alınmaktadır. Araştırmanın temel amacı, Bakühanov’un eserlerinde ortaya koyduğu eğitim anlayışının yalnızca bireysel terbiyeyi değil, aynı zamanda geleceğin toplumunun inşasını hedefleyen sistemli bir düşünce olduğunu göstermektir. Çalışmada, Bakühanov’un İslam ahlakı, klasik Doğu pedagojisi ve millî değerler temelinde geliştirdiği eğitim tasavvurunun, bireyin karakter oluşumundan başlayarak toplumsal düzenin kurulmasına kadar uzanan geniş bir çerçeve sunduğu ortaya konulmaktadır. “Tehzib-i Ahlak” eserinde ideal insanın ahlaki ve fikrî özellikleri belirlenirken, “Nesayih” adlı eserinde çocuk terbiyesi, aile içi eğitim ve toplumsal sorumluluk konuları pratik öğütler şeklinde ifade edilmektedir. Bu bağlamda Bakühanov’un düşüncesinde çocuk eğitimi, yalnızca bir pedagojik mesele değil, millî ve manevî değerlerin gelecek nesillere aktarılmasının temel aracı olarak değerlendirilmektedir. Onun ortaya koyduğu ahlak merkezli insan modeli, geçmişten gelen değerlerin korunması ve dönüştürülmesi yoluyla geleceğin sağlam temeller üzerine kurulmasını hedeflemektedir. Sonuç olarak, Bakühanov’un adı geçen eserleri, “geçmişin mirası, geleceğin inşası” anlayışının klasik Azərbaycan düşüncesindeki en önemli örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Abbasgulu ağa Bakühanov, Tehzib-i Ahlak, Nesayih, çocuk eğitimi, ahlak, maarifçilik, millî-manevî değerler

* Yüksek Lisans Mezunu, Bakü, Azərbaycan, filoloq911@gmail.com

BUILDING THE FUTURE BY EDUCATING CHILDREN AND RAISING A MORAL-CENTERED HUMAN MODEL WITHIN THE FRAMEWORK OF EDUCATIONAL AND NATIONAL- SPIRITUAL VALUES, BASED ON THE HERITAGE OF THE PAST IN ABBASGULU AGHA BAKIKHANOV'S WORKS TEHZIB-I AKHLAQ AND NESAYIH

Abstract

This study examines child education and the morally-centered human model within the framework of enlightened-national spiritual values rooted in the legacy of the past, based on the works of Abbasqulu Agha Bakikhanov, *Tehzib-i Ahlak*; and *Nesayih*; The main aim of the research is to demonstrate that the educational understanding presented in Bakikhanov's works is a systematic thought aimed not only at individual upbringing but also at building the society of the future. The study reveals that Bakikhanov's educational vision, developed on the basis of Islamic ethics, classical Eastern pedagogy, and national values, offers a broad framework extending from the formation of the individual; character to the establishment of social order. While *Tehzib-i Ahlak* defines the moral and intellectual characteristics of the ideal human being, *Nesayih* expresses child upbringing, family education, and social responsibility in the form of practical advice. In this context, Bakikhanov's thought views child education not merely as a pedagogical matter, but as a fundamental means of transmitting national and spiritual values to future generations. His morality-centered human model aims to build a solid foundation for the future by preserving and transforming values from the past. In conclusion, Bakikhanov's aforementioned works can be considered one of the most important examples of the legacy of the past, building the future concept in classical Azerbaijani thought.

Keywords: Abbasqulu agha Bakikhanov, *Tehzib-i Ahlak*, *Nesayih*, child education, morality, enlightenment, national-spiritual values

SƏMƏD AĞAOĞLUNUN HEKAYƏLƏRİNDƏ YUXU MOTİVİ: XƏYAL VƏ GERÇƏKLİK ARASINDA

Ulduz Uralay Bəkirova*

Özet

XX əsr Azərbaycan və Türkiyə ədəbiyyatında psixoloji nəsrin görkəmli nümayəndəsi sayılan Səməd Ağaoğlunun (1909–1982) hekayələrində yuxu motivi mühüm yer tutur. Bu əsərlərdə daha çox qəhrəmanın şüuraltı qorxu və narahatlıqları, həyat və ölüm haqqında düşüncələri öz əksini tapır. Yazıcının yaşadığı ictimai-siyasi prosesləri, maraq toqquşmaları və həbsxana həyatını nəzərə aldıqda, bu mövzuya müraciət etməsi heç də təsadüfi görünmür. Yaradıcılığında yuxu motivi obrazları ya qaranlıq keçmişin labirintlərinə, ya da baş verməsindən ən çox qorxduğu hadisələrin reallaşdığı gələcəyə aparır. Ona görə də proseslər həm real, həm də irreal məkanlarda cərəyan edir. Bu cəhətdən müəllifin “Yuxu”, “Yuxular”, “Bir xəstənin yuxuları”, “Zürriyət” və “Ahmet Sai'nin qorxusu” kimi hekayələri diqqəti cəlb edir. Yalanla gerçəklik arasında sıxışmış qalan qəhrəmanların yaşadıkları hadisələr bu əsərlərdə daha təsirli və sarsıdıcı xarakter alır. Çünki o, insanın hər daim qaçdığı, üzərini toz basmış gizli həqiqətləri gün işığına çıxarır. Digər tərəfdən, yuxu motivi zaman anlayışına da təsir göstərir. Keçmiş və indi bir-birinə qarışır, xatirələr yuxu vasitəsilə yenidən canlanır və qəhrəman üçün qaçılmaz bir gerçəkliyə dönüşür. Aparılan araşdırmalar onu deməyə əsas verir ki, Səməd Ağaoğlunun hekayə yaradıcılığında yuxu insan şüurunun dərin qatlarına enən, gizli qorxularını dilə gətirən və oxucunu düşündürməyə sövq edən psixoloji elementdir.

Anahtar Kelimələr: XX yüzil Türkiyə ədəbiyyatı, Azərbaycan mühacirət ədəbiyyatı, Səməd Ağaoğlu, yuxu motivi, ölüm metaforası.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, ulduzbekirova37@gmail.com

THE DREAM MOTIF IN SAMAD AĞAOĞLU'S STORIES: BETWEEN DREAM AND REALITY

Abstract

The dream motif occupies an important place in the stories of Samad Ağaoğlu (1909-1982), who is considered a prominent representative of psychological prose in 20th century Azerbaijani and Turkish literature. These works mostly reflect the subconscious fears and anxieties of the hero, his thoughts about life and death. Considering the socio-political processes, conflicts of interest and prison life experienced by the writer, it does not seem accidental that he turned to this topic. In his work, the images of the dream motif lead either to the labyrinths of the dark past, or to the future where the events he feared most would happen. Therefore, the processes take place in both real and unreal spaces. In this regard, the author's stories such as "Yuxu", "Yuxular", "Bir xəstənin yuxuları", "Zürriyət" and "Ahmet Sai'nin qorxusu" attract attention. The events experienced by the heroes, who are caught between lies and reality, take on a more impressive and shocking character in these works. Because it brings to light the hidden truths that a person is always running from, covered in dust. On the other hand, the dream motif also affects the concept of time. The past and the present are intertwined, memories are revived through sleep and become an inevitable reality for the hero. The research conducted gives reason to say that in Samad Ağaoğlu's storytelling, sleep is a psychological element that descends into the deep layers of human consciousness, expresses hidden fears and encourages the reader to think.

Keywords: 20th century Turkish literature, Azerbaijani emigration literature, Samad Ağaoğlu, dream motif, death metaphor

MÜLKİ HÜQUQ MÜNASİBƏTLƏRİNİN “GÖRÜNMƏYƏN DAYAĞI” VİCDANLILIQ PRİNSİPİ: DAŞINMAZ ƏŞYALARIN ƏLDƏ EDİLMƏSİ ASPEKTİNDƏN TƏHLİL

Ramazan Aşgarkhanov*

Özet

Vicdanlılıq prinsipi hüququn ədalət, güvən kimi təməl prinsiplərinin daha yaxşı anlaşılmasını təmin edən hüququn əsas prinsiplərindən biridir. Həm ayrı-ayrı şəxslərin, həm də cəmiyyətin hüquq düzəninə olan güvənin qorunmasında mərkəzi rol oynayan vicdanlılıq prinsipi şəxslərin davranışlarında daha dürtüst, xoş niyyətli bir davranış sərgilənməsini prioritet məqsəd olaraq qəbul etməkdədir. Həmçinin hüquqlardan sui-istifadə edilməsinin qarşısını alaraq hüquq sisteminin bütünlüyünü qorumaqdadır. Müasir hüquq sistemlərində vicdanlılıq prinsipi həm xüsusi hüquq, həm də ümumi hüquqda geniş şəkildə tətbiq edilməkdədir. Bu prinsip təməl prinsip olaraq qəbul edilir. Türkiyə, İsveçrə, Almaniya hüquq sistemlərində vicdanlılıq prinsipi ümumi bir davranış standartı olaraq tənzimlənmişdir. Türkiyə Mədəni Qanununda vicdanlılıq prinsipi ilə bağlı ayrıca tənzimlənmə vardır. Müqavilələrin bağlanmasıdan başa çatmasına qədər, məhkəmə mübahisələrindən gündəlik həyatımızda qarşılaşdığımız demək olar ki, bütün hüquq münasibətlərinə qədər vicdanlılıq prinsipi tətbiq edilməkdədir. Vicdanlılıq prinsipi insanlardan xoş niyyətli olmalarını və bütün hallarda hiylə, aldatma və ya hüquqa zidd hərəkətlərin edilməməsini gözləməkdədir. Vicdanlılıq prinsipinin tarixi olduqca qədimdir. Bu prinsip başlanğıcını Roma hüququndakı “bona fide” (xoş niyyət) və “pacta sunt servanda” (müqavilələrə sadıqlıq) prinsiplərindən almaqdadır. Vicdanlılıq prinsipinin tətbiq edilməsi olduqca genişdir. Vicdanlılıq prinsipinə yalnız bir hüquq prinsipi deyil, həm də sosial prinsip olaraq yanaşmaq daha məqsədəuyğundur.

Anahtar Kelimələr: Vicdanlılıq Prinsipi, Culpa In Contrahendo, Pacta Sunt Servanda, Reystrdəki Qeyd Etimad Prinsipi, Vicdanlı Üçüncü Şəxs

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, ramazanasgerkhanov@gmail.com

THE PRINCIPLE OF GOOD FAITH, THE “INVISIBLE SUPPORT” OF CIVIL LAW RELATIONS: ANALYSIS FROM THE ASPECT OF THE ACQUISITION OF IMMOVABLE PROPERTY

Abstract

The principle of good faith is one of the fundamental principles of law that contributes to a better understanding of such foundational legal values as justice and trust. Playing a central role in safeguarding the confidence of both individuals and society in the legal order, the principle of good faith prioritizes the expectation that individuals conduct themselves with greater honesty, sincerity, and goodwill. It also preserves the integrity of the legal system by preventing the abuse of rights. In modern legal systems, the principle of good faith is widely applied in both private and public law. It is recognized as a fundamental legal principle. In the legal systems of Türkiye, Switzerland, and Germany, the principle of good faith is regulated as a general standard of conduct. The Turkish Civil Code contains a specific provision concerning the principle of good faith. The principle applies to a wide range of legal relationships, from the formation to the termination of contracts, from judicial disputes to virtually all legal relationships encountered in everyday life. The principle of good faith requires individuals to act in good faith and, under all circumstances, to refrain from fraudulent, deceptive, or otherwise unlawful conduct. The historical origins of the principle of good faith are quite ancient. The principle derives, in particular, from the Roman law concepts of *bona fides* (good faith) and *pacta sunt servanda* (agreements must be kept). The scope of application of the principle of good faith is extensive. It is therefore more appropriate to regard good faith not merely as a legal principle, but also as a social principle.

Keywords: Principle of Good Faith, *Culpa in Contrahendo*, *Pacta Sunt Servanda*, Principle of Reliance on the Land Registry, Good-Faith Third Party

FROM KARABAKH TO KASHMIR: THE TURKEY-PAKISTAN- AZERBAIJAN DRONE COOPERATION AND CHANGING MODERN WARFARE

Muhammad Yasir Khan*

Abstract

The continued LoC skirmishes in Kashmir (2019–present) and Second Nagorno-Karabakh War (2020) have highlighted an important change in modern warfare: the rise of a Turkey–Pakistan–Azerbaijan drone collaboration nexus. The research examines how this trilateral cooperation, developed on joint political-military benefits and technology transfer, is reshaping battlefield dynamics and democratizing deadly aerial precision beyond existing and traditional Western suppliers. Constructing on a case study examination of Karabakh and Kashmir, the research contends that drone collaboration yields significant outcomes in conventional high-intensity warfare, as proven by Azerbaijan’s 44-day victory, but gives only an incremental tactical upper hand in an asymmetrical or frozen conflict. In Karabakh, Pakistani electronic warfare data, along with Turkish Bayraktar TB2s, systematically neutralized Armenian armored columns and air defenses, breaking an old, long stalemate. In Kashmir, Pakistan installed Turkish-based loitering munitions for precision attacks along the LoC, changing daily counter-infiltration operations without igniting full-scale war. The research further argues that this trilateral collaboration is transforming modern-day wars by lowering entry barriers to accurate strikes, eliminating the domination of old-style air defense systems and armor, and opening new avenues for drone-based warfare. However, efficiency remains dependent on electronic warfare, air domination, and collective arms integration. The outcomes encounter Western-centric drone warfare literature and have consequences for regional domination, arms control, and the future of independent systems.

Keywords: Turkey, Pakistan, Azerbaijan, Karabakh, Kashmir, Drones.

* Doktora Öğrencisi, Pakistan, yasirkhanbzu@gmail.com

MÜASİR TÜRK GƏNCLİYİNİN KİMLİK FORMALAŞMASINDA FOLKLORUN ROLU

Nigar Muradlı*

Özet

Günümüzdə rəqəmsallaşma və qloballaşma prosesləri fonunda türk gəncinin milli-mədəni kimliyi ilə əlaqəsinin qorunması aktual məsələdir. Xüsusən, sosial media mühitində fərqli mədəniyyətləri təbliğ edən kontentlər və gündəlik yayımlanan proqramların, filmlərin təbliğ etdiyi bizdən uzaq, bəzədilmiş həyat tərzlərinin cazibəsinə qapılmadan gənclərin türk kökünə sadıq şəkildə davranmağa çalışması, dəyərlərini qoruması vacib məsələdir. Bu şəraitdə, müasir Türk dünyasının yeni nəsiləri üçün ortaqlar folklor nümunələrini aktuallaşdırılması mühüm elmi, ictimai və sosial əhəmiyyət daşıyır. Çünki folklor türk xalqının yaddaşını, keçmişdən bu günə həyatını və düşüncə tərzini əks etdirir. Folklor nümunələri dedikdə ağıla ilk Dədə Qorqud-Manas dastanları, aşiq-ozan sənəti, Molla Nəsrəddin (Nasreddin Hoca) lətifələri gəlir. Bunlarla birlikdə türk mərasim və bayramları, atçılıq ənənələri, xalq mahnıları, milli geyimləri, yeməkləri və tarixi-mifoloji qəhrəman obrazları kimi müxtəlif mədəni elementlər öyrədilməlidir. Sözügedən folklor nümunələrinin çağdaş gənc və uşaqlarda mənsəbiyyət hissinin güclənməsi, milli irsə marağın artması ilə nəticələnir. Təbii ki, sosial media platformları və rəqəmsal əlaqə vasitələrinin folklor materiallarının geniş auditoriyaya çatdırılması üçün imkanlar yaratdığını inkar edə bilmərik. Məsələn, keçən il başqırd türkcəsində oxunan “Homay” mahnısı mediada türk istifadəçiləri və xaricilər tərəfindən çox maraq gördü. Milyonlarla izləməsi olan bu mahnıyla ortaqlar türk mifoloji qəhrəmanı Umay obrazı böyük kütləyə tanındı və təkcə bu videonun şərhlər bölməsində müxtəlif türk ölkələrindən gənclərin əlaqələr qurduğunun şahidi olduq. Başqa nümunə olaraq, səyahət-bloggerlərin türk ölkələrinə səyahət edərək milli yeməklər, adətlər və geyimlər haqqında videolar yayımlaması mədəniyyəti, soy-kökün öyrənilməsinə yardım edir. Əlavə olaraq, uşaqlar üçün milli dəyərləri əks etdirən nağılların yenidən nəşri və vizuallaşdırılması erkən yaşdan kökə bağlı şəxsiyyət formalaşması üçün vacibdir. Araşdırmanın məqsədi, türk gəncliyinin soy-kökünün qorunmasında folklor nümunələrinin rolu və onların milli-mədəni şüurun inkişafındakı əhəmiyyətini göstərmək, keçmişin izini və irsini daşıyan bir amil kimi folkloru gələcəyə daşımaqdır.

Anahtar Kelimələr: ənənə və müasirlik, türk gəncliyi, folklor, milli irs, mədəni kimlik

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, nigar.muradli@list.ru

THE ROLE OF FOLKLORE IN THE IDENTITY FORMATION OF MODERN TURKIC YOUTH

Abstract

In the context of ongoing digitalization and globalization, preserving the connection between Turkish youth and their national and cultural identity has become an increasingly important issue. Within the social media environment, young people are often exposed to attractive yet unrealistic lifestyles promoted through films, programs, and digital content. Therefore, it is essential for them to remain loyal to their Turkish roots and maintain their cultural values. In this regard, the promotion and revitalization of shared folklore examples for the younger generations of the Turkic world hold significant scientific, social, and cultural importance. Folklore reflects the collective memory, way of life, and worldview of the Turkish people from the past to the present. Prominent examples include epics such as Book of Dede Korkut and Manas Epic, the ashik-ozan tradition, and the anecdotes of Nasreddin Hodja. In addition, elements such as rituals, holidays, equestrian traditions, folk songs, national clothing, traditional cuisine, and mythological heroes should be systematically introduced. The dissemination of these folklore elements contributes to strengthening young people's sense of belonging and increasing their interest in national heritage. At the same time, social media platforms and digital communication tools create valuable opportunities for presenting folklore to broader audiences. For instance, the song "Homay," performed in Bashkir Turkish, gained widespread attention last year and attracted both Turkic and international audiences. With millions of views, it introduced the mythological figure Umay and facilitated interaction among young people from different Turkic countries. Furthermore, travel bloggers visiting Turkic countries and sharing content about national cuisine, traditions, and clothing contribute to a better understanding of cultural roots. The republication and visualization of traditional tales for children also play an important role in fostering identity formation from an early age. This study aims to demonstrate the role of folklore in preserving the roots of Turkish youth, to highlight its importance in the development of national and cultural consciousness, and to promote its transmission to future generations.

Keywords: tradition and modernity, Turkic youth, folklore, cultural identity, national heritage

ŞƏRQ-QƏRB ƏDƏBİ ƏLAQƏLƏRİ KONTEKSTİNDƏ ƏDƏBİ DİL VƏ MƏDƏNİ TRANSFER (LU SİN, HYON CİN-GON VƏ NA DO-HYANG YARADICILIĞI ƏSASINDA)

Leyla Hasanzade*

Özet

Bu tədqiqatın məqsədi Şərq və Qərb ədəbi əlaqələri kontekstində ədəbi dilin və mədəni transfer proseslərinin xüsusiyyətlərini araşdırmaqdır. Tədqiqatda Çin və Koreya nəsrinin modernləşməsi Lu Sin, Hyon Cin-gon və Na Do-hyang yaradıcılığı əsasında müqayisəli şəkildə təhlil edilir. Metodoloji olaraq müqayisəli-ədəbi təhlil və interkultural yanaşma tətbiq edilmişdir. Tədqiqat çərçivəsində ədəbi mətnlərdə realizmin formalaşması, dilin funksional imkanları və mədəni təsirlərin transformasiyası araşdırılmışdır. Araşdırmanın nəticələri göstərir ki, Qərb realizmi Şərq ədəbiyyatlarında birbaşa təqlid edilməmiş, milli dil və mədəniyyət kontekstində yenidən qurulmuşdur. Lu Sin sosial tənqid, Hyon Cin-gon sosial analiz, Na Do-hyang isə emosional realizm modelini inkişaf etdirir. Nəticə olaraq ədəbi dil mədəni identikliyin qorunması və yeni ədəbi formaların yaranmasında əsas rol oynayır. Bu proseslər türk dünyasında dil və ədəbiyyat əlaqələrinin öyrənilməsi üçün mühüm baza yaradır.

Anahtar Kelimələr: ədəbi dil, mədəni transfer, realizm, interkultural əlaqələr, Şərq nəsr, modernləşmə.

* Dr., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, qasanzade.leyla@mail.ru

LITERARY LANGUAGE AND CULTURAL TRANSFER IN THE CONTEXT OF EAST–WEST LITERARY RELATIONS (BASED ON THE WORKS OF LU XUN, HYON JIN-GEON AND NA DO- HYANG)

Abstract

The aim of this study is to examine literary language and cultural transfer within the context of East–West literary relations. The modernization of Chinese and Korean prose is analyzed comparatively. The study applies comparative literary analysis and an intercultural approach, focusing on realism, language functions, and cultural transformation.^[17] Findings show that Western realism was not directly imitated but adapted within national contexts. Lu Xun represents social critique, Hyon Jin-geon social analysis, and Na Do-hyang emotional realism. In conclusion, literary language plays a key role in preserving identity and shaping new literary forms. These processes contribute to studies on language and literature in the Turkic world.

Keywords: literary language, cultural transfer, realism, intercultural relations, Eastern prose, modernization

“RUHNAME”DƏN DOĞAN “HÜSN VƏ EŞQ”

Güler Abdullayeva*

Özet

Öz dövrünün fəvqündə dayanan Məhəmməd Füzuli əsərlərindən bəhrələnmə ənənəsi XIX yüzilliyin əvvəlinə qədər davam etmiş, Türk xalqları ədəbiyyatında sambalı əsərlərin meydana gəlməsinə səbəb olmuşdur. Bu bədii əlaqə və təsir ən çox da Osmanlı ədəbiyyatında bariz şəkildə görülür. Məhəmməd Füzulinin davamçılarından olan Şeyx Qalib iki əsr sonra şairin yaradıcılığına müraciət edərək “Hüsn və Eşq” kimi dəyərli bir əsər yazmışdır. “Hüsn və Eşq” istər mövzu, məzmun, ideya, allegorik süjetə xəttinin olması baxımından, istərsə də bədii təsvir və ifadə vasitələrindən istifadə baxımından dahi sənətkar Füzulinin “Səhhət və Mərz” əsərini xatırladır. Təsəvvüf ədəbiyyatının görkəmli şəxsiyyətlərindən olan Şeyx Qalib davamçısı olduğu dahi sənətkarın ənənəsinə sadıq qalaraq qələmə aldığı “Hüsn və Eşq” əsərində təsəvvüf fəlsəfəsinin incəliklərinə toxunmuş, ustadı Füzuli kimi təsəvvüf ədəbiyyatı şairləri içərisində öz imzasını ata bilmişdir. Bu əsərlərin müqayisəsi ədəbiyyatşünaslıq zaman-zaman müraciət obyektinə olmuş, bu mövzuda bir çox elm adamlarının araşdırmaları diqqət çəkməkdədir. İstər hər iki əsərin müqayisəsi, istərsə də bu əsərlərin ayrı-ayrılıqda təhlili nəticə etibarilə XVI-XVIII əsr ədəbi ənənələrinə maraq dairəsinin genişliyindən xəbər verir. Bizim də bu mövzuya müraciət etməkdə məqsədimiz XVIII əsr Osmanlı ədəbiyyatının sambalı əsərlərindən sayılan Şeyx Qalibin “Hüsn və Eşq” əsərinin Məhəmməd Füzulinin “Səhhət və Mərz” əsəri ilə kəşifən nöqtələrinə aydınlıq gətirmək, elm aləminə məlum olmayan məqamları işıqlandırmaqdır.

Anahtar Kelimələr: Şeyx Qalib, M.Füzuli, “Səhhət və Mərz”, “Hüsn və Eşq”, təsəvvüf

* Dr., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, guler.abdullayeva78@gmail.com

“HUSN AND ESHQ” BORN FROM THE “RUHNAMA”

Abstract

The tradition of drawing inspiration from the works of Muhammad Fuzuli, a figure who stood far ahead of his time, continued until the beginning of the 19th century and led to the emergence of substantial works in the literatures of Turkic peoples. This artistic connection and influence are most clearly observed in Ottoman literature. Two centuries later, Sheikh Galib, one of Fuzuli's successors, turned to the poet's creative legacy to pen his invaluable work, “Husn and Eshq” (Beauty and Love). In terms of theme, content, ideology, the presence of an allegorical plotline, and the use of artistic descriptions and tropes, “Husn and Eshq” is reminiscent of the great master Fuzuli's work, “Sehhet ve Merez” (Health and Sickness). As a prominent figure in Sufi literature, Sheikh Galib remained faithful to the traditions of the master he followed; in “Husn and Eshq,” he delved into the intricacies of Sufi philosophy and, like his mentor Fuzuli, succeeded in carving out a unique place among Sufi poets. The comparison of these works has periodically been a subject of study in literary criticism, and the research of many scholars on this topic continues to draw attention. Both the comparative analysis of these two works and their individual examinations testify to the wide range of interest in the literary traditions of the 16th–18th centuries. Our objective in addressing this topic is to clarify the points of intersection between Sheikh Galib's “Husn and Eshq”—considered one of the most substantial works of 18th-century Ottoman literature—and Muhammad Fuzuli's “Sehhet ve Merez,” as well as to shed light on aspects previously unknown to the scientific community.

Keywords: Sheikh Galib, M.Fuzuli, “Sahhat and Maraz”, “Husn and Eshq”, mysticism

POETIC EXPRESSION OF NATIONAL IDENTITY AND MOTHER TONGUE ISSUES IN MAMMAD ARAZ'S POETRY

Parvana Karimova*

Abstract

The poetry of Mammad Araz, one of the prominent figures of 20th-century Azerbaijani literature, stands as a unique artistic manifestation of national consciousness and cultural heritage. This article examines the poetical mechanisms through which national identity and the mother tongue are conceptualized and expressed in his works. Araz's poetry is not merely a collection of verses but a spiritual map that explores the historical roots, destiny, and linguistic pride of the Azerbaijani people. The study highlights that for Mammad Araz, the mother tongue is the primary carrier of national identity. Through the analysis of his famous poems, such as "Anamdan qalan yadigar" and "Vətən mənə oğul desə", the paper investigates how the poet transforms linguistic elements into symbols of resistance and survival. The research utilizes a descriptive-analytical method to explore the poet's unique use of metaphors, folk idioms, and ethnocultural symbols that strengthen the bond between the reader and their national heritage. Furthermore, the article discusses the "Araz" motif as a symbol of longing and division, which serves as a central pillar in his construction of national identity. Mammad Araz's contribution to the development of the Azerbaijani literary language is also assessed, focusing on his ability to modernize traditional verse forms while maintaining the purity of the native tongue. The findings suggest that Araz's poetics created a bridge between individual feeling and collective memory, making him a "poet of the nation." His work remains relevant in contemporary discussions regarding language policies and the preservation of cultural identity in the Turkic world.

Keywords: Mammad Araz, poetics, national identity, mother tongue, Azerbaijani poetry, Turkic world, cultural heritage.

* Ögr. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, pkarimova@beu.edu.az

AYAZ İSHAQININ “ÜYGE TABA” ƏSƏRİNDƏ MƏDƏNİ YADDAŞ VƏ TÜRK KİMLİYİNƏ QAYIDIŞ

Fidan Vahid*

Özet

Görkəmli tatar düşünürü Ayaz İshaqinin “Üyge taba” (“Evə doğru”) əsərində qəhrəmanın evə, yəni özə doğru yolçuluğu milli kimlik, mədəni yaddaş və mənəvi dönüş ideyalarının bədii təəcəssümü kimi diqqət çəkir. Məqalədə əsər kontekstində Türk kimliyinə qayıdış motivi mədəni yaddaş prizmasından təhlil olunur. Yazıçı sürgün, yadlaşma və assimilyasiya prosesləri fonunda fərdin öz köklərinə dönüşünü ideoloji və estetik səviyyədə təqdim edir. Tədqiqatda göstərilir ki, əsərdə mədəni yaddaş yalnız keçmişin xatırlanması deyil, həm də milli özünüdərkən və kimlik bərpasının əsas mexanizmi kimi çıxış edir. Əsərin qəhrəmanları vasitəsilə Türk kimliyinin unudulması və yenidən qazanılması prosesi simvolik və psixoloji aspektlərdə açılır. Bu baxımdan “Üyge taba” həm fərdi, həm də kollektiv yaddaşın dirçəldilməsi çağırışı kimi qiymətləndirilə bilər. Nəticə etibarilə, məqalə əsərin Türk dünyasında milli oyanış və kimlik axtarışları kontekstində mühüm ədəbi nümunə olduğunu əsaslandırır və mədəni yaddaşın identitet quruculuğundakı rolunu vurğulayır.

Anahtar Kelimələr: milli yaddaş, qəhrəmanın yolu, özə qayıdış, roman

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, fidanvahid1984@gmail.com

CULTURAL MEMORY AND THE RETURN TO TURKISH IDENTITY IN AYAZ ISHAQI'S "ÜYGE TABA"

Abstract

The work "Üyge Taba" ("Toward Home") by the prominent Tatar thinker Ayaz Ishaqi draws attention as an artistic embodiment of the hero's journey toward home—toward the self—through the ideas of national identity, cultural memory, and spiritual return. In this article, the motif of returning to Turkish identity is analyzed through the prism of cultural memory within the context of the work. Against the background of exile, alienation, and processes of assimilation, the writer presents the individual's return to their roots on both ideological and aesthetic levels. The study demonstrates that cultural memory in the work functions not only as a recollection of the past but also as a fundamental mechanism for national self-awareness and the reconstruction of identity. Through the characters, the process of the loss and re-acquisition of Turkish identity is revealed in symbolic and psychological dimensions. In this sense, "Üyge Taba" can be evaluated as a call for the revival of both individual and collective memory. In conclusion, the article substantiates that the work is an important literary example within the context of national awakening and the search for identity in the Turkic world, emphasizing the role of cultural memory in the construction of identity.

Keywords: cultural memory, the hero's journey, novel, return to the self

YÜKSEKÖĞRETİMİN ULUSLARARASILAŞMASI: AZERBAYCAN’DA MEVCUT DURUMUN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ

Rasim Hasanzade*
Mehin Mehdiyeva**

Özet

Uluslararası ilişkilerin hızla genişlediği günümüz dünyasında, bilgi, bilgi birikimi ve insanların hareketliliğindeki artış, yükseköğretim sistemlerinin uluslararasılaşmasını birçok ülke için bir öncelik haline getirmiştir. Yükseköğretimin uluslararasılaşması, üniversitelerin uluslararası öğrencileri çekmesi, yabancı ortaklıklar kurması, akademik işbirliklerini genişletmesi ve küresel sıralamalardaki görünürlüklerini artırmasıyla ilişkilidir. Ancak her ülke, bu süreci kendi siyasi, ekonomik, kültürel ve stratejik önceliklerine uygun olarak uygulamaktadır. Son yıllarda, uluslararasılaşma Azerbaycan yükseköğretim sisteminin stratejik önceliklerinden biri haline gelmiştir. Nitekim, 2023 yılından itibaren yabancı uyruklular için Haydar Aliyev Uluslararası Eğitim Bursu’nun oluşturulması, bu alanda atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Özellikle 2017 yılından bu yana, uluslararası öğrenci hareketliliğini artırmak, üniversite ortaklıklarını teşvik etmek, çift diploma programları geliştirmek, yabancı dilde öğretim fırsatlarını genişletmek ve uluslararası sıralamalarda görünürlüğü artırmak için çeşitli önlemler alınmıştır. Ancak, Azerbaycan’daki yükseköğretim kurumlarının çoğunun Bakü şehrinde yoğunlaşması, uluslararasılaşma süreçlerinin bölgelere dengeli ve kapsayıcı bir şekilde yayılmasını sınırlayan başlıca faktörlerden biridir. Bu durum, bölgesel yükseköğretim kurumlarının uluslararası işbirliklerine katılma fırsatlarını nispeten zayıflatmakta ve ülke genelinde uluslararasılaşma düzeyinde eşitsizliğe yol açmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan’daki yükseköğretim uluslararasılaşma politikasının mevcut durumunu analiz etmek ve bunu Türkiye, ABD, İngiltere ve Almanya’nın yükseköğretim sistemleriyle karşılaştırmalı bir bağlamda incelemektir. Çalışma, bu ülkelerin uluslararasılaşma politikalarının arkasındaki temel itici güçleri, 2017 ile 2026 yılları arasında yükseköğretim uluslararasılaşmasındaki gelişmeleri ve bu sürecin ülkelere sağladığı maddi, akademik ve itibar açısından faydaları incelenecektir. Çalışma, karşılaştırmalı bir yaklaşım ve belge analizi kullanacak, resmi istatistikler, uluslararası raporlar, yükseköğretim stratejileri ve üniversite göstergelerine dayalı değerlendirmeler yapacaktır. Araştırmanın, Azerbaycan yükseköğretim sistemi içindeki uluslararasılaşma politikalarının daha sistematik bir şekilde anlaşılmasına ve gelecekteki yönetimlerin belirlenmesine katkıda bulunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretimin uluslararasılaşması, Azerbaycan yükseköğretim sistemi, Karşılaştırmalı eğitim, Yükseköğretim politikası

* Öğretim Görevlisi, Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, hesenzaderasim08@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, mehin00mehdiyeva@gmail.com

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION: A COMPARATIVE STUDY OF THE CURRENT SITUATION IN AZERBAIJAN

Abstract

In today's world, where international relations are rapidly expanding, the growth in knowledge, expertise, and human mobility has made the internationalization of higher education systems a priority for many countries. The internationalization of higher education is linked to universities attracting international students, establishing foreign partnerships, expanding academic collaborations, and increasing their visibility in global rankings. However, each country implements this process in a manner aligned with its own political, economic, cultural, and strategic priorities. In recent years, internationalization has become one of the strategic priorities of Azerbaijan's higher education system. Indeed, the establishment of the Heydar Aliyev International Education Scholarship for foreign nationals, effective from 2023, is regarded as a significant step in this area. In particular, since 2017, various measures have been taken to increase international student mobility, promote university partnerships, develop dual-degree programs, expand opportunities for instruction in foreign languages, and enhance visibility in international rankings. However, the concentration of most higher education institutions in Baku is one of the primary factors limiting the balanced and inclusive spread of internationalization processes across regions. This situation relatively weakens the opportunities for regional higher education institutions to participate in international collaborations and leads to inequality in the level of internationalization across the country. The purpose of this study is to analyze the current state of higher education internationalization policy in Azerbaijan and to examine it within a comparative framework alongside the higher education systems of Turkey, the United States, the United Kingdom, and Germany. The study will examine the fundamental driving forces behind these countries' internationalization policies, developments in higher education internationalization between 2017 and 2026, and the material, academic, and reputational benefits this process has provided to the countries. The study will employ a comparative approach and document analysis, conducting evaluations based on official statistics, international reports, higher education strategies, and university indicators. It is expected that the research will contribute to a more systematic understanding of internationalization policies within the Azerbaijani higher education system and help determine future directions.

Keywords: Internationalization of higher education, Azerbaijani higher education system, Comparative education, Higher education policy

AZERBAIJAN AS A KEY ENERGY HUB IN THE SOUTH CAUCASUS: GEOPOLITICAL IMPLICATIONS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT PERSPECTIVES WITHIN TRACECA

Ali Mammadzada*

Abstract

Azerbaijan was a peripheral region in the Soviet Union; however, since the end of the Cold War, Azerbaijan has been able to become a major global energy player by becoming an integral part of the energy supply chain of both the Caspian Sea Basin and the global market. Through its energy resources and geographic location, Azerbaijan has developed several new methods to transport energy by building pipelines and multimodal transportation corridors that bypass current traditional routes for transporting energy from Europe and Central Asia and transport energy from Europe through Central Asia to Asia. This paper discusses how Azerbaijan's transition from an energy supply and transportation hub has affected regional geopolitics in the region, including the sustainability of this new role in light of international climate change commitments. This conclusion examines the development of TRACECA, the Southern Gas Corridor. The paper will also investigate Azerbaijan's adoption of new policies supporting renewable energy, such as large-scale solar and wind energy projects; the country has set various greenhouse gas reduction targets and has created green energy transportation corridors to determine whether the goals of the country are consistent with sustainable development. The study concludes that while, through hydrocarbon resource development, Azerbaijan is able to create and maintain diplomatic relationships with other nations and attract investment, Azerbaijan is struggling with two major challenges: the need to diversify its economy and to begin reducing carbon emissions in its energy sector.

Keywords: Islamic Law, Transoxiana, Andalusia, Maqasid, Maslahah and Urf, Intellectual Interaction.

* Doktora Öğrencisi, Varşova Üniversitesi

KÜLTÜREL DİPLOMASİ BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYADA TÜRK DÜNYASI TEMSİLLERİ

Tolkun Bekturgan kzy*

Özet

Küreselleşme ve dijitalleşme süreçleri kültürel diplomasi uygulamalarının dönüşümüne zemin hazırlayarak sosyal medya platformlarını bu alanın önemli araçlarından biri haline getirmiştir. Özellikle Türk dünyasına özgü kültürel değerlerin, kimlik unsurlarının ve ortak tarihsel mirasın dijital ortamda temsil edilmesi, ülke arasındaki etkileşimi artıran yeni bir iletişim alanı yaratmıştır. Bu çerçevede sosyal medya, bireysel bir ifade alanı olmanın yanı sıra, devletler ve toplumlar için stratejik bir kültürel diplomasi aracı olarak da öne çıkmaktadır. Bu araştırma, kültürel diplomasi perspektifinden sosyal medyada Türk dünyasının nasıl temsil edildiğini incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, belirli sosyal medya platformlarında (örneğin Instagram, X ve YouTube) paylaşılan içerikler amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş; paylaşımlarda belirginleşen temalar, söylemler ve görsel anlatımlar analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal medyada Türk dünyasının çoğunlukla ortak kültürel değerler, tarihsel bağlar, dil birliği ve geleneksel unsurlar üzerinden temsil edildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, bazı içeriklerde yüzeysel ve stereotipleştirilmiş anlatıların da yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca dijital platformların, Türk dünyası ülkeleri arasında kültürel yaklaşmayı artırma potansiyeline sahip olduğu, ancak bu potansiyelin stratejik ve koordineli bir şekilde yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak çalışma, sosyal medyanın Türk dünyası açısından etkili bir kültürel diplomasi aracı olduğunu ortaya koymakta ve bu alanda daha bilinçli, planlı ve sürdürülebilir iletişim stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel diplomasi, Türk dünyası, sosyal medya, dijital iletişim, temsil, yumuşak güç

* Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, tolkun.bekturgan@manas.edu.kg

REPRESENTATIONS OF THE TURKIC WORLD ON SOCIAL MEDIA IN THE CONTEXT OF CULTURAL DIPLOMACY

Abstract

The processes of globalization and digitalization have paved the way for the transformation of cultural diplomacy practices, making social media platforms one of the key tools in this field. In particular, the representation of cultural values, identity elements, and shared historical heritage specific to the Turkic world in the digital environment has created a new communication space that enhances interaction between countries. In this context, social media stands out not only as a space for individual expression but also as a strategic cultural diplomacy tool for states and societies. This study aims to examine how the Turkic world is represented on social media from a cultural diplomacy perspective. A qualitative research method was employed, and content shared on specific social media platforms (such as Instagram, X, and YouTube) was selected using purposive sampling. The data were evaluated through content analysis; themes, discourses, and visual narratives evident in the posts were analyzed. The findings indicate that the Turkic world is predominantly represented on social media. Through shared cultural values, historical ties, linguistic unity, and traditional elements. However, it was also observed that some content contains superficial and stereotypical narratives. Furthermore, it was concluded that digital platforms have the potential to enhance cultural rapprochement among Turkic world countries, but this potential is not being sufficiently utilized in a strategic and coordinated manner. In conclusion, the study demonstrates that social media serves as an effective tool for cultural diplomacy regarding the Turkic world and emphasizes the need to develop more conscious, planned, and sustainable communication strategies in this field.

Keywords: Cultural diplomacy, the Turkic world, social media, digital communication, representation, soft power

KAZAKİSTAN–TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDE MEDYA TEMSİLİ: DEVLET HABER AJANSLARI ÖRNEĞİ (ANADOLU AJANSI VE KAZINFORM)

Dana Ruslankyzy*

Özet

Bu çalışma, Kazakistan–Türkiye ilişkilerinin medya temsillerini devlet haber ajansları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Tarihsel, kültürel ve dilsel yakınlığa rağmen iki ülke arasındaki ilişkilerin, özellikle medya ve toplumsal etkileşim boyutunda, beklenen düzeyde derinleşmediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda araştırma, söz konusu sınırlı etkileşimin medya söylemlerine nasıl yansıdığını ve kamu diplomasisi çerçevesinde nasıl yeniden üretildiğini analiz etmeyi hedeflemektedir. Kuramsal olarak çalışma; uluslararası ilişkiler, medya çalışmaları ve kamu diplomasisi literatürüne dayanmaktadır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş, içerik analizi tekniği kullanılarak Anadolu Ajansı ve Kazinform tarafından belirli bir dönem içerisinde yayımlanan haberler incelenmiştir. Haber metinleri; söylem analizi, tema dağılımı, aktör temsili ve dilsel çerçeveleme açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, her iki ajansın da Kazakistan–Türkiye ilişkilerini büyük ölçüde olumlu, iş birliğine dayalı ve stratejik ortaklık perspektifiyle sunduğunu göstermektedir. Haber içeriklerinde dostluk, kardeşlik ve ortak tarih vurguları öne çıkarken, ilişkilerin sınırlı yönlerine veya yapısal sorunlara oldukça sınırlı düzeyde yer verilmektedir. Bu durum, medya içeriklerinin kamu diplomasisi aracı olarak işlev gördüğünü ve uluslararası imaj inşasına katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, devlet haber ajanslarının iki ülke arasındaki ilişkilerin olumlu çerçevede yeniden üretiminde etkin bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Ancak bu temsil biçimi, ilişkilerin çok boyutlu doğasının yeterince yansıtılmasını sınırlandırmaktadır. Çalışma, gelecekte yapılacak araştırmalarda özel medya kuruluşlarının da analize dahil edilmesini ve daha karşılaştırmalı, eleştirel yaklaşımların geliştirilmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kazakistan–Türkiye ilişkileri, medya temsili, kamu diplomasisi, uluslararası ilişkiler, devlet haber ajansları

* Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, dana.ruslankyzy7@gmail.com

MEDIA REPRESENTATION IN KAZAKHSTAN–TURKEY RELATIONS: THE CASE OF STATE NEWS AGENCIES (ANADOLU AJANSI AND KAZINFORM)

Abstract

This study aims to examine the media representations of Kazakhstan–Turkey relations through state news agencies. Despite historical, cultural, and linguistic proximity, it is observed that relations between the two countries have not deepened to the expected extent, particularly in terms of media and societal interaction. In this context, the research seeks to analyze how this relatively limited interaction is reflected in media discourse and how it is reproduced within the framework of public diplomacy. The study is theoretically grounded in the literature of international relations, media studies, and public diplomacy. A qualitative research method is employed, utilizing content analysis to examine news articles published within a specific period by Anadolu Ajansı and Kazinform. The news texts are analyzed in terms of discourse, thematic distribution, actor representation, and linguistic framing. The findings indicate that both agencies predominantly present Kazakhstan–Turkey relations within a positive framework, emphasizing cooperation and strategic partnership. Themes such as friendship, brotherhood, and shared history are highlighted, while limited attention is given to structural challenges or constraints within the relationship. This suggests that media content functions as a tool of public diplomacy, contributing to the construction of a favorable international image. In conclusion, state news agencies play an active role in reproducing a positive narrative of bilateral relations. However, this form of representation tends to limit a comprehensive reflection of the multidimensional nature of these relations. The study recommends that future research incorporate private media outlets and adopt more comparative and critical approaches.

Keywords: Kazakhstan–Turkey relations, media representation, public diplomacy, international relations, state news agencies

SİNEMA SANATI EĞİTİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: PEDAGOJİK YAKLAŞIMLAR VE KURAMSAL TEMELLER

Kurbanova Aziza *

Özet

Bu çalışma, sinema eğitimi bağlamında dijital dönüşümün pedagojik bir gereklilik olarak nasıl ortaya çıktığını incelemektedir. Çalışma, sanat eğitiminin dijital teknolojiler, multimedia eğitim teorisi, yapılandırmacı yaklaşım ve TPACK modeli çerçevesinde yeniden yapılandırılması ihtiyacını vurgulamaktadır. Dijital araçların sinema eğitimi sürecine entegrasyonu, öğrencilerin yaratıcı, eleştirel ve multimodal düşünme becerilerini geliştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: dijital dönüşüm, sinema eğitimi, sanat pedagojisi, multimodal öğrenim, TPACK, generatif sinema

* Prof. Dr., Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü, caro_8787@mail.ru

DIGITAL TRANSFORMATION IN CINEMA ARTS EDUCATION: PEDAGOGICAL APPROACHES AND THEORETICAL FOUNDATIONS

Abstract

This study examines digital transformation in cinema education as a pressing pedagogical issue. The research argues that art education must be reconstructed through multimedia learning theory, constructivist approaches, and the TPACK model. Integrating digital technologies into cinema education enhances students' creative, critical, and multimodal competencies. The study also introduces the concept of generative cinema as an emerging educational and artistic practice supported by artificial intelligence and algorithmic systems.

Keywords: digital transformation, cinema education, art pedagogy, multimodal learning, TPACK, generative cinema.

TÜRK DÜNYASINDA KOLEKTİF BELLEK VE SOSYAL MEDYA: ANMA PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Malika Nurlanova*

Özet

Dijitalleşmenin gündelik hayatın her alanına nüfuz etmesiyle birlikte, geçmişle kurulan ilişkinin biçimi de değişmiştir. Hatırlama artık yalnızca aile içi anlatılar, eğitim kurumları ya da geleneksel medya aracılığıyla gerçekleşen bir süreç olmaktan çıkmış; sosyal medya gibi etkileşimli ve katılımcı platformlar üzerinden sürekli yeniden kurulan bir pratik hâline gelmiştir. Sosyal medya, bireylerin yalnızca içerik tükettiği değil, aynı zamanda geçmişe dair anlatılar ürettiği, yorumladığı ve dolaşıma soktuğu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Böylece hatırlama süreci, daha görünür, daha tartışmaya açık ve kimi zaman da daha parçalı bir karakter kazanmaktadır. Kolektif bellek, bireylerin geçmişi yalnızca kişisel deneyimleri üzerinden değil, içinde bulundukları toplumsal bağlamlar aracılığıyla anlamlandırıldığını ifade eder. Bu çerçevede hatırlama, sosyal ilişkiler, ortak deneyimler ve paylaşılan değerler tarafından yönlendirilir. Kültürel bellek ise bu sürecin daha uzun süreli ve kurumsallaşmış boyutunu kapsar; geçmişin belirli unsurlarının semboller, ritüeller ve anlatılar yoluyla kuşaklar arasında aktarılmasını mümkün kılar. Anma pratikleri bu noktada özel bir yere sahiptir. Çünkü anma, yalnızca geçmişle hatırlamak değil, aynı zamanda hangi geçmişin hatırlanacağına, nasıl hatırlanacağına ve hangi anlamlarla ilişkilendirileceğine dair bir seçimi de içerir. Bu seçim süreci, toplumsal kimliklerin ve aidiyet duygularının kurulmasında belirleyici bir rol oynar. Bu çalışma, Türk dünyasında sosyal medya platformlarında gerçekleştirilen anma pratiklerini kolektif bellek perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, belirli tarihsel olaylar, millî günler ve toplumsal kırılma noktaları etrafında üretilen paylaşımlar ele alınmaktadır. Özellikle hangi sembollerin öne çıktığı, hangi dilsel kalıpların tekrarlandığı ve paylaşımların hangi duygusal tonlar üzerinden şekillendiği incelenmektedir. Ayrıca farklı toplulukların benzer olayları nasıl anlamlandırdığı ve ortak bir bellek oluşturup oluşturmadığı sorgulanmaktadır. Nitel yaklaşımla tasarlanan çalışmada, sosyal medya verileri içerik ve söylem analiziyle değerlendirilerek, dijital anma pratiklerinin kolektif belleğin yeniden inşasındaki rolü ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kolektif bellek, sosyal medya, anma pratikleri, Türk dünyası, kültürel bellek, kimlik.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bışkek, Kırgızistan, malika.nurlanova00@gmail.com

COLLECTIVE MEMORY AND SOCIAL MEDIA IN THE TURKIC WORLD: A STUDY ON COMMEMORATIVE PRACTICES

Abstract

With the penetration of digitalization into everyday life, the ways in which the past is engaged have also transformed. Remembering is no longer a process confined to family narratives, educational institutions, or traditional media; rather, it has become a practice continuously reconstructed through interactive and participatory platforms such as social media. Social media has emerged as a space where individuals are not only consumers of content but also active producers, interpreters, and circulators of narratives about the past. As a result, the process of remembering has become more visible, more open to contestation, and at times more fragmented. Collective memory refers to the idea that individuals make sense of the past not solely through personal experiences but through the social contexts in which they are embedded. In this sense, remembering is shaped by social relations, shared experiences, and common values. Cultural memory, on the other hand, encompasses the more enduring and institutionalized dimension of this process, enabling the transmission of selected elements of the past across generations through symbols, rituals, and narratives. Commemorative practices occupy a central place in this framework, as they involve not only recalling the past but also selecting what is remembered, how it is remembered, and with which meanings it is associated. This selective process plays a crucial role in the construction of collective identities and senses of belonging. This study aims to examine commemorative practices on social media platforms in the Turkic world from the perspective of collective memory. It focuses on posts produced around specific historical events, national days, and moments of social rupture. In particular, the study analyzes which symbols are foregrounded, which linguistic patterns are repeated, and how emotional tones are constructed within these posts. It also explores how different communities interpret similar events and whether these interpretations contribute to the formation of a shared memory. Adopting a qualitative approach, the study analyzes social media data through content and discourse analysis to reveal the role of digital commemorative practices in the reconstruction of collective memory.

Keywords: Collective memory, social media, commemorative practices, Turkic world, cultural memory, identity.

KÜRESEL KRİZLERİN DEVLET AJANSLARINDAKİ SUNUMU: İRAN-ABD GERİLİMİ BAĞLAMINDA AA VE AZERTAC ÜZERİNE BİR İNCELEME

Kamal Salimov*

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, İran ile Amerika Birleşik Devletleri arasında yaşanan son gerilimlerin, Türkiye ve Azerbaycan'ın resmi haber ajansları olan Anadolu Ajansı (AA) ve AZERTAC tarafından nasıl ele alındığını tespit etmektir. Bölgesel istikrarı doğrudan etkileyen bu krizin, iki kardeş devletin resmi söylemlerindeki yansımalarını ve haberleştirme pratiklerindeki önceliklerini ortaya koymak hedeflenmektedir. Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yöntemi benimsenecektir. Örneklem grubunu, krizin yoğunlaştığı belirli tarih aralıklarında AA ve AZERTAC servis edilen haber metinleri oluşturacaktır. Analiz sürecinde; haberlerin odak noktaları, kullanılan terminoloji ve olayların hangi bağlamda (güvenlik, ekonomi, diplomasi vb.) sunulduğu kategorize edilerek karşılaştırmalı bir perspektifle incelenecektir. Çalışmanın bulguları, incelenen haber metinlerinin analizi sonucunda elde edilecektir. Bu kapsamda, her iki ajansın krizi sunarken kullandığı çerçeveler, haberlerin tonlaması ve kaynak kullanım tercihleri üzerinden somut veriler ortaya konulacaktır. Elde edilecek verilerin, devlet ajanslarının dış politika krizlerindeki yayın politikalarına dair veriler sunması beklenmektedir. Analizler neticesinde ulaşılabilecek sonuçlar, Türkiye ve Azerbaycan medya söylemleri arasındaki uyumu veya farklılaşan noktaları bilimsel bir temelde tartışmaya açacaktır. Bu doğrultuda, Türk Dünyası'ndaki haber ajansları arasında kriz dönemlerinde yürütülebilecek olası enformasyon stratejilerine ve ortak iletişim dilinin geliştirilmesine yönelik genel öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Ajansı, AZERTAC, Medya Söylemi, İran-ABD İlişkileri, Karşılaştırmalı Analiz.

* Dr., Bakü, Azerbaycan, selimov.kamal@gmail.com

PRESENTATION OF GLOBAL CRISES IN STATE AGENCIES: A STUDY ON AA AND AZERTAC IN THE CONTEXT OF IRAN- USA TENSIONS

Abstract

The main objective of this study is to determine how the recent tensions between Iran and the United States are handled by Anadolu Agency (AA) and AZERTAC, the official news agencies of Turkey and Azerbaijan. In the research, the qualitative content analysis method will be adopted. The sample group will consist of news texts provided by AA and AZERTAC during specific periods when the crisis intensified. The focus points, terminology used, and the context in which the events are presented will be analyzed. The findings of the study will be obtained as a result of the analysis of the examined news texts. In this context, concrete data will be revealed through the frames used by both agencies while presenting the crisis, the tone of the news, and resource usage preferences. The results to be reached as a result of the analysis will open the harmony or differing points between the media discourses of Turkey and Azerbaijan to discussion on a scientific basis. In this direction, general suggestions will be presented for the development of a common communication language in the Turkic World.

Keywords: Anadolu Agency, AZERTAC, Media Discourse, Iran-USA Relations, Comparative Analysis.

DİJİTAL ÇAĞDA EĞİTİM VE İLETİŞİM: SOSYAL MEDYANIN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE KİMLİK İNŞASI VE KÜLTÜREL SÜREKLİLİKTEKİ ROLÜ

Zeki Okyay*

Aigerim Toktobekova**

Özet

Bu çalışmanın amacı, dijital çağda sosyal medya kullanımının ilkökul öğrencilerinin kimlik inşası ve kültürel süreklilik süreçlerindeki rolünü inceleyerek, eğitimcilerin bu süreçte üstlendiği rehberlik işlevini ortaya koymaktır. Araştırma, Kırgızistan'da saha çalışması olarak gerçekleştirilmiş olup nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda Kırgızistan'ın Çüy bölgesinin Jayıl ilçesindeki Kanat Derbişev Taldı-Bulak Genel Eğitim Okulunda bulunan 5. 6. ve 7. sınıflarda öğrenim gören toplam 20 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilere sosyal medya kullanım alışkanlıkları, kültürel içeriklere maruz kalma düzeyleri ve kimlik algılarıyla ilgili 11 açık uçlu soru yöneltilmiş ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin önemli bir kısmının sosyal medya platformlarını aktif olarak kullandığı, bu platformlar aracılığıyla hem yerel hem de küresel kültürel unsurlarla etkileşime girdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin dijital içeriklere sıklıkla maruz kaldığı ve bunun neticesinde kimlik algılarında değişimler yaşadığı, ancak aile ve okul ortamında aktarılan kültürel değerlerin bu süreci dengeleyici bir rol oynadığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin bilinçli yönlendirmelerinin, öğrencilerin medya içeriklerini eleştirel değerlendirme becerilerini geliştirdiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, sosyal medyanın ilkökul öğrencilerinin kimlik gelişimi üzerinde hem fırsatlar hem de riskler barındırdığı söylenebilir. Bu doğrultuda, eğitimcilerin medya okuryazarlığı temelli yaklaşımları ders süreçlerine entegre etmeleri ve kültürel değerlerin dijital ortamda desteklenmesine yönelik stratejiler geliştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, kimlik inşası, kültürel süreklilik, medya okuryazarlığı, ilkökul öğrencileri

* Arş. Gör. Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, zeki.okyay@manas.edu.kg

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Uluslararası Orta Asya Üniversitesi, aigerim.toktobek02@gmail.com,

EDUCATION AND COMMUNICATION IN THE DIGITAL AGE: THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN IDENTITY CONSTRUCTION AND CULTURAL CONTINUITY AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

The aim of this study is to examine the role of social media use in the processes of identity construction and cultural continuity among primary school students in the digital age, and to reveal the guidance function undertaken by educators in this process. The research was conducted as a field study in Kyrgyzstan, employing semi-structured interview techniques drawn from qualitative research methods. Within this scope, interviews were conducted with a total of 20 students attending the 5th, 6th, and 7th grades at the Kanat Derbishev Taldy-Bulak General Secondary School, located in the Jayyl district of the Chuy region of Kyrgyzstan. Participants were asked 11 open-ended questions concerning their social media usage habits, levels of exposure to cultural content, and perceptions of identity, and the data obtained were evaluated using descriptive analysis. According to the research findings, a significant proportion of the students were found to actively use social media platforms and to interact with both local and global cultural elements through these platforms. It was further observed that students were frequently exposed to digital content, resulting in shifts in their perceptions of identity; however, the cultural values transmitted within the family and school environment were seen to play a balancing role in this process. Additionally, it was determined that the deliberate guidance provided by teachers contributed to the development of students' critical evaluation skills regarding media content. In conclusion, it can be stated that social media carries both opportunities and risks with respect to the identity development of primary school students. Accordingly, it is recommended that educators integrate media literacy-based approaches into their instructional processes and develop strategies aimed at supporting cultural values within digital environments.

Keywords: Social media, identity construction, cultural continuity, media literacy, primary school students

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA ÇİN CUMHURİYETİ ORDUSUNUN DOĞU TÜRKİSTAN'A GİRİŞİ (1942-1944)

Nureddin İzbasar*

Özet

1911 yılında Mançu İmparatorluğu'nun yıkılışının ardından yarı bağımsız hâle gelen Doğu Türkistan, İkinci Dünya Savaşı'nın ortalarına kadar Çinli militaristlerin askerî yönetimi altında kalmıştır. Mançu İmparatorluğu'nun yönettiği bütün topraklarda hâkimiyet iddiasında bulunan Çin Milliyetçi Partisi Hükümeti (Kuomintang Hükümeti/KMT), Doğu Türkistan üzerinde herhangi bir siyasi ve askerî nüfuz tesis edememiştir. 1930'lu yılların ortalarından itibaren Sovyetler Birliği'nin siyasi, ekonomik ve askerî nüfuzu altına giren Doğu Türkistan, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı uluslararası konjonktür değişimiyle birlikte yeniden Çin merkezi otoritesinin hedefi hâline gelmiştir. Nitekim Sovyet-Alman Savaşı'nın Sovyetler üzerindeki baskıyı artırmasıyla, Doğu Türkistan'ı yöneten son militarist Sheng Shicai'nin 1942 yılında Sovyet yanlısı çizgisinden uzaklaşarak KMT Hükümeti'ne yaklaşması, Çin Cumhuriyeti ordusuna Doğu Türkistan'a girme imkânı sağlamıştır. Bu çalışma, dönemin birincil kaynaklarına dayanarak 1942–1944 yılları arasında Çin Cumhuriyeti'nin Doğu Türkistan'a askerî birlik sevkini, dönemin somut askerî gelişmeleri ve Çin-Sovyet rekabetinin bölgesel etkileri çerçevesinde ele almaktadır. Dönemin tarihî kaynaklarına göre, 1943 yılı Nisan ayında Doğu Türkistan'a gönderilen Milliyetçi Çin Hükümeti ordusu, 1944 yılında Sheng Shicai'nin bir kez daha Sovyetlere yanaşma girişiminin başarısız olması ve ardından tasfiye edilmesiyle birlikte ülke genelinde askerî kontrolü sağlamıştır. Bu süreçte Çin ordusunun askerî sevkıyatı, Sovyetlerle doğrudan çatışmalardan kaçınılarak temkinli bir şekilde yürütülmüştür. Sovyet birlikleri 1943 yılının Ekim ayına kadar kademeli olarak geri çekilmeye zorlanmış ve Doğu Türkistan'daki fiilî nüfuzlarını kaybetmiştir. Böylece Çin Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren yönetimi altına alamadığı Doğu Türkistan'ı fiilen işgal etmiştir. Bu durum, Sovyetlerin ekonomik ve askerî çıkarlarına önemli bir darbe vurmuştur. Öte yandan, KMT yönetiminin sert politikaları Türklerle Çinli idareciler arasındaki ilişkilerin daha da gerginleşmesine yol açmış; 1944 yılında Sovyetlerin desteklediği İli merkezli bağımsızlık mücadelesinin arka planını oluşturan siyasal kırılmaların belirginleşmesine katkı sağlamıştır. Sonuç olarak çalışmada, 1942–1944 dönemindeki askerî sevkıyatın, Doğu Türkistan'ın modern tarihinde hem Çin merkezi otoritesinin yeniden görünür hâle geldiği hem de buna karşı bağımsızlık mücadelesinin yeniden güç kazandığı kritik bir dönüm noktası olduğu ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çin Cumhuriyeti, Doğu Türkistan, Sovyetler Birliği, Kuomintang, Sheng Shicai.

* Dr., nureddinizbasar@gmail.com

THE ENTRY OF THE REPUBLIC OF CHINA FORCES INTO EAST TURKESTAN DURING WORLD WAR II (1942–1944)

Abstract

Following the collapse of the Manchu (Qing) Empire in 1911, East Turkestan entered a prolonged period of semi-independent rule under successive Chinese militarists, while the Chinese Nationalist Government (Kuomintang, KMT), despite maintaining its formal claims to sovereignty over all former Qing territories, was unable to exercise meaningful political or military authority in the region. From the mid-1930s onward, East Turkestan came increasingly under Soviet political, economic, and military influence, yet the international realignments brought about by the Second World War once again placed the region within the strategic priorities of the Chinese central government. The pressure placed on the Soviet Union during the German-Soviet War encouraged Sheng Shicai, the last militarist ruler of East Turkestan, to abandon his earlier pro-Soviet orientation and move closer to the KMT in 1942, thereby creating the conditions for the entry of Republic of China forces. Drawing on primary sources, this study examines the deployment of these forces between 1942 and 1944 within the framework of contemporary military developments and the regional implications of Sino-Soviet rivalry. Historical accounts indicate that Nationalist troops were dispatched to East Turkestan in April 1943 and, following Sheng Shicai's unsuccessful attempt to restore his relationship with the Soviet Union and his removal in 1944, succeeded in establishing military control across the region. This advance was carried out cautiously, with strategic deployments designed to avoid direct confrontation with Soviet units, and by October 1943 Soviet troops had been gradually compelled to withdraw, losing the *de facto* influence they had exercised for nearly a decade. As a result, the Republic of China regained control over a territory it had been unable to govern since its establishment, weakening Soviet economic and military interests while the harsh policies implemented by the KMT administration deepened tensions with the region's Turkic population and contributed to the political fractures that would later underpin the Soviet-supported Ili-centered independence movement of 1944. The study concludes that the 1942–1944 deployment marked a decisive turning point in the modern history of East Turkestan.

Keywords: epublic of China, East Turkestan, Soviet Union, Kuomintang, Sheng Shicai.

XVI. YÜZYILDA OSMANLI, SAFEVÎ VE ORTA ASYA HANLIKLARI ARASINDA DİPLOMASİ, SAVAŞ VE STRATEJİK DENGİ

Ferhad Rüstemzade *

Özet

XVI. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu, Safevî Devleti ve Orta Asya hanlıkları arasında siyasi ilişkilerin yoğunlaştığı ve bölgesel güç dengelerinin yeniden şekillendiği bir dönemdir. Bu çalışma, söz konusu üç siyasi yapı arasındaki diplomatik ilişkileri, askeri çatışmaları ve stratejik etkileşimleri erken modern devlet oluşumu çerçevesinde incelemektedir. Çalışmada özellikle Çaldıran Savaşı (1514), Merv Savaşı (1510) ve Amasya Antlaşması (1555) gibi bölgesel güç dengesi üzerinde belirleyici etkiler yaratan önemli tarihî olaylar ele alınmıştır. Araştırma, bu devletler arasındaki ilişkilerin yalnızca askeri çatışmalarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda diplomasi, ticaret ağları ve jeopolitik çıkarlar doğrultusunda şekillendiğini ortaya koymaktadır. Safevî Devleti, batıda Osmanlılar ve doğuda Özbek hanlıkları arasında konumlanmış olup, iki cepheli bir baskı altında kalmıştır. Bu durum, Safevîlerin dış politikasında esnek ve çok yönlü diplomatik stratejiler geliştirmesine neden olmuştur. Öte yandan Osmanlı Devleti, Safevî Devleti'ni dengelemek amacıyla Orta Asya hanlıkları ile diplomatik temaslar kurmuş ve bölgesel güç dengelerini kendi lehine çevirmeye çalışmıştır. İpek ticareti gibi ekonomik faktörler ise savaş dönemlerinde bile taraflar arasında iletişimin tamamen kesilmesini engellemiştir. Sonuç olarak çalışma, diplomasi, savaş ve ekonomik çıkarların birbirini tamamlayan unsurlar olarak işlediğini ve Türk dünyasında erken modern uluslararası ilişkilerin çok boyutlu yapısını ortaya koyduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Safevî Devleti, Orta Asya hanlıkları, diplomasi, güç dengesi

* Doktora Öğrencisi, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, ferhadrustemzade@gmail.com

DIPLOMACY, WAR AND THE BALANCE OF POWER AMONG THE OTTOMAN EMPIRE, THE SAFAVID STATE AND THE CENTRAL ASIAN KHANATES IN THE 16TH CENTURY

Abstract

The 16th century was a period in which political relations intensified and regional power balances were redefined among the Ottoman Empire, the Safavid State, and the Central Asian khanates. This study examines the nature of diplomatic relations, military conflicts, and strategic interactions among these three major political entities within the broader context of early modern state formation. Particular attention is given to key historical events such as the Battle of Chaldiran (1514), the Battle of Merv (1510), and the Peace of Amasya (1555), all of which played a decisive role in shaping the geopolitical structure of the region. The study argues that relations among these states were not limited to direct military confrontation but were also shaped by diplomacy, economic interests, and long-distance trade networks. The Safavid State, positioned between two powerful rivals, faced continuous pressure from the Ottoman Empire in the west and the Uzbek khanates in the east. This geopolitical reality forced the Safavids to adopt flexible diplomatic strategies, including temporary peace agreements and indirect negotiations. At the same time, the Ottoman Empire sought to establish diplomatic contacts with Central Asian powers in order to contain and strategically encircle the Safavid State. Trade, particularly the silk trade passing through Ottoman territories, further contributed to the maintenance of diplomatic communication even during periods of conflict. Overall, the study demonstrates that diplomacy, warfare, and economic interests functioned as interconnected elements of a complex political system, reflecting an early modern model of international relations in the Turkic world.

Keywords: Ottoman Empire, Safavid State, Central Asian Khanates, diplomacy, balance of power

FADĀ'İL AL-ATRĀK İŞİĞINDA TÜRK DÜNYASINDA ASKERÎ KÜLTÜR VE STRATEJİK SÜREKLİLİK

Javohir Zafarzoda*

Özet

Bu çalışma, erken İslam dönemine ait önemli metinlerden biri olan Fadā'il al-Atrāk risalesini, Türk dünyasında askerî kültür ve stratejik süreklilik bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, söz konusu eserde yer alan anlatımlar üzerinden Türklerin askerî özelliklerinin nasıl tasvir edildiğini ve bu tasvirlerin tarihî gerçeklik ile olan ilişkisini ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak metin analizi ve karşılaştırmalı tarihsel yaklaşım benimsenmiştir. Fadā'il al-Atrāk'ta geçen askerî nitelikler; disiplin, itaat, hareket kabiliyeti ve savaşçılık gibi unsurlar çerçevesinde değerlendirilmiş, elde edilen veriler diğer tarihî kaynaklarla karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular, eserin yalnızca bir övgü metni olmadığını, aynı zamanda Türklerin Abbâsîler dönemindeki askerî rolüne dair önemli ipuçları sunduğunu göstermektedir. Metinde vurgulanan askerî niteliklerin, daha erken dönem Türk savaş geleneği ile örtüştüğü ve belirli bir süreklilik arz ettiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Fadā'il al-Atrāk'ın Türk askerî kültürünün sürekliliğini anlamada önemli bir kaynak olduğunu ortaya koymakta ve bu tür edebî metinlerin tarihsel analizde dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Fadā'il al-Atrāk, Türkler, askerî kültür, stratejik süreklilik, Abbâsîler, erken İslam dönemi

* Arş.Gör., Özbekistan Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü, azimkulob@gmail.com

MILITARY CULTURE AND STRATEGIC CONTINUITY IN THE TURKIC WORLD IN THE LIGHT OF FADĀ'IL AL-ATRĀK

Abstract

This study examines Fadā'il al-Atrāk, an important text from the early Islamic period, within the framework of military culture and strategic continuity in the Turkic world. The main objective is to analyze how the military characteristics of the Turks are represented in the text and to evaluate the relationship between these representations and historical reality. The study employs textual analysis and a comparative historical approach. Military attributes mentioned in Fadā'il al-Atrāk, such as discipline, obedience, mobility, and martial ability, are analyzed and compared with information found in other historical sources. The findings indicate that the work is not merely a panegyric text but also provides valuable insights into the military role of Turks during the Abbasid period. The emphasized military qualities correspond with earlier Turkic military traditions and demonstrate a degree of continuity. In conclusion, the study argues that Fadā'il al-Atrāk is a significant source for understanding the continuity of Turkic military culture and highlights the importance of critically evaluating such literary texts in historical research.

Keywords: Fadā'il al-Atrāk, Turks, military culture, strategic continuity, the Abbasids, the early Islamic period

SCHOOLING AND CULTURAL PLURALISM IN 19TH-CENTURY SKOPJE: OTTOMAN REFORMS AND MINORITY EDUCATION

Emel Sherif Miftar*

Abstract

The 19th century was a pivotal era for education in Skopje under Ottoman rule. Beginning with the Tanzimat reforms, new councils and ministries reorganized schooling into primary and secondary levels, modeled on European systems. The Reform Edict of 1856 extended rights to non-Muslims, allowing them to establish schools and attend Turkish institutions, which significantly broadened the educational landscape. The Public Education Regulation of 1869, inspired by the French model, accelerated school construction and standardized oversight across the empire. This study investigates the expansion and multiplicity of schools in Skopje during this period, analyzing enrollment figures, curricula, and the establishment of teacher training institutions, including those for women. Girls' teacher training schools and the gradual increase in female students marked an important step toward gender inclusion in education. Financial challenges, however, often limited the sustainability of schools, revealing the tension between reformist ideals and local realities. Military and industrial schools added a practical dimension to education, while Serbian and Bulgarian institutions reflected the growing influence of national movements. The findings indicate that the 19th century witnessed both quantitative growth and qualitative pluralism in Skopje's schools. Furthermore, the recognition of minority rights to education in their own language, religion, and culture—often supported by foreign powers—strengthened communal identities and laid the groundwork for political aspirations.

Keywords: Skopje, Ottoman Empire, Tanzimat reforms, education, schooling variety, minority rights

* Doç. Dr., Milli Tarih Enstitüsü, Üsküp, emel.sherifmiftar@ini.ukim.edu.mk

TÜRKİYE-AZERBAYCAN İLİŞKİLERİNDE KARŞILIKLI İNSANİ YARDIMLAŞMA VE DİPLOMATİK ETKİLEŞİM: “BAKÜ MÜSLÜMAN CEMİYYET-İ HAYRİYESİ”NİN FAALİYETLERİ

Günay Aliyeva*

Gasim Hajiyev**

Özet

Bu çalışmada, 20. yüzyılın başlarında Rus İmparatorluğu’nun bir sömürgesi olan Azerbaycan halkı ile Osmanlı Türkleri arasında ortaya çıkan manevi ve insani ilişkiler, bu ilişkilerin gelişmesine yol açan hayır kurumlarının faaliyetleri ve bu faaliyetler temelinde iki dost ve kardeş halk arasındaki diplomatik ilişkilerin genişlemesi incelenmektedir. Azerbaycan halkının uyanış hareketi, 19. yüzyılın sonlarında Azerbaycanlı aydınlar ve yurtdışında eğitim görmüş entelektüellerin ulusal bir aydınlanma hareketi yaratmasıyla başladı. Bu hareket temelinde kurulan eğitim, bilim, sanat ve insani yardım demekleri arasında Hasan Bey Zardabi tarafından 1905 yılında programı kabul edilen “Bakü Müslüman Cemiyet-i Hayriyesi” yardım demeği’nin faaliyetine dikkat çekmek isteriz. Şöyle ki, I. Dünya Savaşı sırasında, demeğin programında bazı değişiklikler yapılarak faaliyet alanı önemli ölçüde genişletilmişti. Çünkü I. Dünya Savaşı sırasında Kafkasya cephesindeki savaşlarda Azerbaycan halkı Anadolu Türklerinin yardım çağrısına yanıt vermişti. Azerbaycan o dönemde Rus İmparatorluğu’nun sömürgesi olmasına rağmen, Azerbaycan’ın cesur evlatları Sangamış ve Çanakkale savaşlarına gönüllü olarak katılmış ve Bakü’de faaliyet gösteren hayır kurumları, yerinden edilmiş Türk halkına, yetimlere ve Kafkasya cephesinden esir alınan Türk askerlerine yardım sağlamıştı. Hatta, 11 Mart 1915’te, Bakü’de Nevruz bayramı arifesinde, “Bakü Müslüman Cemiyet-i Hayriyesi” demek başkanı Mirza Asadullayev’in mali desteğiyle “Kardeş Kömeği (Yardımları)” adlı bir gazete yayımlanmış ve satış geliri Anadolu’daki Türk kardeşlerimize yardım için gönderilmişti. Ayrıca bu yardım tek tarafı değildi; Mart 1918’de Azerbaycan’da gerçekleşen Türk soykırımına da benzer bir olaydı ve Nuru Paşa önderliğindeki Kafkas İslam Ordusu’nun o yıl Bakü’nün kurtuluşu için gösterdiği cesaret, iki halk arasındaki ayrılmaz dostluğun tohumlarını ekmışti. Bu araştırma çalışmasında, tarihsel kronoloji ve karşılaştırmalı tarih yöntemleri kullanılarak, arşiv kaynakları, yerel basın kuruluşlarının yazdığı makaleler ve dönemin aydınlarının anılan aracılığıyla savaş yıllarında Anadolu’daki “Bakü Müslüman Cemiyet-i Hayriyesi” demeği’nin faaliyetleri hakkında bilgi toplamıştır. Ayrıca olayı görenlerin hatırlarında Anadolu Türklerine karşı işlenen vahşetlerin ve Azerbaycan halkının kardeşlerine verdiği desteğin örneklerini belirtmek gerekir. Bu yaklaşım sayesinde, insani yardımın özü ve iki taraf arasındaki diplomatik ilişkilere etkisi değerlendirilmiştir. Bu gün de devam eden siyasi ve kültürel dostluk ilişkileri, hem Azerbaycanın 44 günlük Karabağ savaşında, hem de 2023’te Kahramanmaraş depremlerinde etkilenen Türk halkına yönelik karşılıklı yardım kampanyasında açıkça görülmüştür. Bu kardeşlik ilişkilerinin derin kökleri araştırılmalı ve gelecek nesillere aktarılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: I. Dünya savaşı, hayır kurumları, dernek, Osmanlı, Anadolu, Azerbaycan.

* Arş. Gör., Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, gunay.aliyeva32@gmail.com

** Prof. Dr., Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, gasimh@mail.ru

MUTUAL HUMANITARIAN AID AND DIPLOMATIC INTERACTION IN TÜRKİYE-AZERBAIJAN RELATIONS: THE ACTIVITIES OF THE “BAKU MUSLIM CHARITABLE SOCIETY”

Abstract

This study examines the spiritual and humanitarian relations that emerged between the Azerbaijani people, a colony of the Russian Empire in the early 20th century, and the Ottoman Turks, the activities of charitable institutions that led to the development of these relations, and the expansion of diplomatic relations between the two friendly and brotherly peoples based on these activities. The Azerbaijani national awakening movement began in the late 19th century with the creation of a national enlightenment movement by Azerbaijani intellectuals and those educated abroad. Among the educational, scientific, artistic, and humanitarian societies established on the basis of this movement, we would like to draw attention to the activities of the “Baku Muslim Charitable Society,” whose program was adopted by Hasan Bey Zardabi in 1905. During World War I, the association’s program was modified, significantly expanding its scope of activity. This was because, during the war on the Caucasus front, the Azerbaijani people responded to the call for help from the Anatolian Turks. Although Azerbaijan was a colony of the Russian Empire at that time, the brave sons of Azerbaijan volunteered to participate in the battles of Sarıgamiş and Çanakkale, and charitable organizations operating in Baku provided assistance to displaced Turkish people, orphans, and Turkish soldiers taken prisoner from the Caucasus front. In fact, on March 11, 1915, on the eve of Nowruz in Baku, a newspaper called “Kardaş Kömeği (Brotherly Help)” was published with the financial support of Mirza Asadullayev, the president of the “Baku Muslim Charitable Society,” and its sales revenue was sent to help our Turkish brothers in Anatolia. Moreover, this aid was not one-sided; the Turkish genocide that took place in Azerbaijan in March 1918 was a similar event, and the courage shown by the Caucasian Islamic Army under the leadership of Nuru Pasha in liberating Baku that year sowed the seeds of an inseparable friendship between the two peoples. This research study, using historical chronology and comparative history methods, gathered information about the activities of the “Baku Muslim Charitable Society” in Anatolia during the war years through archival sources, articles written by local press organizations, and memoirs of intellectuals of the period. It is also important to note the examples of atrocities committed against the Anatolian Turks and the support given by the Azerbaijani people to their brethren, as recounted by those who witnessed the events. Through this approach, the essence of humanitarian aid and its impact on diplomatic relations between the two sides have been evaluated. The political and cultural friendship that continues to this day was clearly demonstrated both in Azerbaijan’s 44-day Karabakh war and in the mutual aid campaign for the Turkish people affected by the 2023 Kahramanmaraş earthquakes. The deep roots of these fraternal relations should be investigated and passed on to future generations.

Keywords: World War I, charities, association, Ottoman Empire, Anatolia, Azerbaijan

BÖLGESEL ENTEGRASYON SÜREÇLERİNDE EGEMENLİK DEVİRİ VE DIŞ POLİTİKA GÜVENLİĞİ SORUNSALI: TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ (2009-2025)

Mehmet Tarık Copur*

Özet

21. yüzyılın çok kutuplu dünya siyasetinde bölgesel blokların öneminin giderek arttığı bir dönemde, Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) stratejik bir bölgesel aktör olarak kurumsallaşma sürecini derinleştirmektedir. Bu çalışma, Avrupa Birliği (AB)'nin egemenlik paylaşımına dayalı ulusüstü modelini bir tecrübe aktarımı laboratuvarı olarak kullanarak, TDT'nin entegrasyon yol haritasını karşılaştırmalı bir yöntemle incelemektedir. Çalışmanın temel odağı, TDT üyelerinin içinde bulundukları farklı jeopolitik zorluklar neticesinde oluşan farklı güvenlik önceliklerinin, TDT'nin yüksek siyaset alanlarındaki entegrasyonuna olan etkisini araştırmaktır. Çalışmanın temel iddiası; TDT'nin sürdürülebilir bir bölgesel blok haline gelebilmesi için kısa vadede mevcut hükümetler arası iş birliği modelinden, uzun vadede kademeli bir entegrasyon modeline geçiş yapmasının gerekliliğidir. Bu çerçevede, yüksek siyaset alanına giren egemenlik devri ve dış politikada ortak güvenlik koordinasyonu konuları temele alınarak; AB'nin karşılaştığı kronik zorluklar ile TDT üye devletlerinin entegrasyon yolunda karşılaşması muhtemel zorluklar karşılaştırmalı bir perspektifle incelenmektedir. Çalışma, 2009'daki AB Lizbon Antlaşması ve TDT Nahçıvan Anlaşması ile başlayarak, küresel ve bölgesel güvenlik krizlerinin entegrasyon modellerini test ettiği 2025 yılı sonuna kadar olan süreci mercek altına almaktadır. Bu zaman zarfı, AB'nin krizler karşısındaki ulusüstü refleksleri ile TDT'nin jeopolitik zorluklar neticesinde şekillenen güvenlik koordinasyonu çabalarını analiz etmek için verimli bir laboratuvar sunmaktadır. Karşılaştırmalı analiz sonucunda; TDT üyelerinin egemenlik hassasiyetlerini merkeze alan bir iş birliği modelinin, mevcut uluslararası ilişkiler ikliminde TDT'nin istikrarı açısından daha işlevsel olduğu, ancak uzun vadeli siyasi entegrasyon ideali için kademeli adımların atılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Mevcut konjonktürde, üye devletlerin egemenliklerini koruduğu ancak stratejik eşgüdümle hareket ettiği bir dayanışma modelinin kısa vadede daha sürdürülebilir olduğu değerlendirilmektedir. Türk Dünyası 2040 Vizyonu belgesiyle de uyumlu olan bu yaklaşım, TDT'yi egemenlik devrine dayalı katı bir üst otoriteden ziyade; dış politikada ortak tutum geliştiren, teknik ve ekonomik alanlarda ise entegrasyonu önceliklendiren esnek bir bölgesel blok olarak kurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Devletleri Teşkilatı (TDT), Avrupa Birliği (AB), Bölgesel Entegrasyon, Egemenlik Devri, Dış Politika Güvenliği, Karşılaştırmalı Analiz

* Arş. Gör., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, mehmet.copur@izu.edu.tr

THE PROBLEMATIC OF SOVEREIGNTY TRANSFER AND FOREIGN POLICY SECURITY WITHIN REGIONAL INTEGRATION PROCESSES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES AND THE EUROPEAN UNION (2009-2025)

Abstract

In an era where regional blocs are gaining increasing significance in the multipolar world politics of the 21st century, the Organization of Turkic States (OTS) is deepening its institutionalization process as a strategic regional actor. This study examines the integration roadmap of the OTS through a comparative method, utilizing the European Union's (EU) supranational model based on sovereignty sharing as a laboratory for experience transfer. The primary focus of the research is to investigate the impact of diverse security priorities, arising from the distinct geopolitical challenges faced by OTS members, on integration within the realms of high politics. The central argument of the study is that for the OTS to become a sustainable regional bloc, it is essential to transition from the current intergovernmental cooperation model to a gradual integration model in the long term. Within this framework, focusing on the issues of sovereignty transfer and joint security coordination in foreign policy, the chronic challenges encountered by the EU and the potential obstacles facing OTS member states on the path to integration are examined through a comparative perspective. The study scrutinizes the period from the 2009 EU Lisbon Treaty and the OTS Nakhchivan Agreement until the end of 2025, during which global and regional security crises have tested integration models. This timeframe provides a fertile laboratory for analyzing the EU's supranational reflexes against crises alongside the security coordination efforts of the OTS shaped by geopolitical challenges. The comparative analysis concludes that a cooperation model centering on the sovereignty sensitivities of OTS members is more functional for the stability of the OTS within the current international relations climate; however, gradual steps must be taken toward advanced political integration in the long term. In the current conjuncture, a solidarity model, where member states preserve their sovereignty while acting with strategic coordination, is evaluated as more sustainable in the short term for maintaining regional stability. This approach, aligned with the Turkic World 2040 Vision document, conceptualizes the OTS not as a rigid supranational authority based on sovereignty transfer, but rather as a flexible regional bloc that develops common stances in foreign policy while prioritizing integration in technical and economic fields.

Keywords: Organization of Turkic States (OTS), European Union (EU), Regional Integration, Sovereignty Transfer, Foreign Policy Security, Comparative Analysis

ZENGEZUR KORİDORU’NUN TÜRK DÜNYASININ BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDEKİ JEOPOLİTİK VE STRATEJİK ÖNEMİ

Səbuhi Quliyev*

Özet

Bu çalışma, Zengezur Koridoru’nun Türk dünyasının siyasal, ekonomik ve ulaştırma temelli bütünleşme sürecindeki yerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel yöntem esas alınmış, konuya ilişkin tarihî belgeler, resmî açıklamalar, bölgesel iş birliği yaklaşımları ve akademik kaynaklar karşılaştırmalı analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışmanın yöntem kısmında koridorun tarihsel arka planı, bölgesel güç dengeleri ve Türk devletleri arasındaki bağlantısallık üzerindeki etkileri bütüncül bir çerçevede ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, Zengezur Koridoru’nun yalnızca bir ulaşım hattı olmadığını, aynı zamanda Türk dünyası arasında ekonomik entegrasyonu hızlandırabilecek, ticaret hacmini artıracak ve ortak jeostratejik hareket alanı oluşturabilecek önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte koridorun açılmasının bölgesel istikrar, lojistik süreklilik, enerji güvenliği ve kültürel yakınlaşma bakımından da önemli sonuçlar doğuracağı anlaşılmaktadır. Bulgular ayrıca, söz konusu hattın Türk devletleri arasında fizikî bağlantıyı güçlendirerek çok taraflı iş birliği mekanizmalarının gelişmesine katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak Zengezur Koridoru, Türk dünyasının bütünleşmesini destekleyen stratejik bir jeopolitik proje niteliği taşımaktadır. Bu koridor, ortak çıkar alanlarının genişlemesine ve bölgesel iş birliğinin kurumsallaşmasına zemin hazırlamaktadır. Öneriler kısmında ise, koridorun sürdürülebilir biçimde işlerlik kazanabilmesi için diplomatik diyalogun güçlendirilmesi, bölgesel uzlaşının teşvik edilmesi, ortak altyapı yatırımlarının artırılması ve Türk devletleri arasında siyasi-ekonomik koordinasyonun derinleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zengezur Koridoru, Türk Dünyası, Bölgesel Bütünleşme, Jeopolitik, Stratejik Bağlantısallık

* Doktora Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, quluyevsebuhi67@gmail.com

THE GEOPOLITICAL AND STRATEGIC IMPORTANCE OF THE ZANGEZUR CORRIDOR IN THE INTEGRATION PROCESS OF THE TURKIC WORLD

Abstract

This study aims to examine the role of the Zangezur Corridor in the political, economic, and transportation-based integration process of the Turkic world. A qualitative research method was employed, and historical documents, official statements, regional cooperation approaches, and academic sources related to the subject were evaluated through comparative analysis. In the methodological framework of the study, the historical background of the corridor, regional power balances, and its effects on connectivity among Turkic states were addressed within a holistic perspective. The findings reveal that the Zangezur Corridor is not merely a transportation route, but also a significant factor that can accelerate economic integration within the Turkic world, increase trade volume, and create a common geostrategic sphere of action. Moreover, it is understood that the opening of the corridor would produce important outcomes in terms of regional stability, logistical continuity, energy security, and cultural rapprochement. The findings also demonstrate that this route would strengthen physical connectivity among Turkic states and contribute to the development of multilateral cooperation mechanisms. In conclusion, the Zangezur Corridor constitutes a strategic geopolitical project that supports the integration of the Turkic world. This corridor lays the groundwork for the expansion of common interests and the institutionalization of regional cooperation. In the recommendations section, it is emphasized that, in order for the corridor to become sustainably functional, diplomatic dialogue should be strengthened, regional reconciliation should be encouraged, joint infrastructure investments should be increased, and political-economic coordination among Turkic states should be deepened.

Keywords: The Zengezur Corridor, the Turkic World, Regional Integration, Geopolitics, Strategic Connectivity

TÜRKİYE’NİN BATI BALKANLAR’DAKİ KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ: KÜLTÜREL BAĞ ÇERÇEVESİNDE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ’NÜN FAALİYETLERİ

Festim Rizanaj*

Özet

Yumuşak güç, bir devletin uluslararası sistemde diğer aktörleri askeri ya da ekonomik zorlayıcı araçlara başvurmada etkileme kapasitesini ifade eder. Bu etki; kültür, değerler, eğitim, dil ve sanat gibi unsurlar aracılığıyla cazibe yaratma ve gönüllü rıza üretme üzerine kuruludur. Kültürel diplomasi ise bu kapasitenin en somut araçlarından biri olarak, toplumlar arasında karşılıklı anlayış ve güven inşa etmeyi hedefler. Klasik diplomasiye kıyasla yalnızca devletler arası ilişkilerle sınırlı kalmaz; doğrudan toplumlar arası etkileşime ve uzun vadeli ilişki kurma süreçlerine odaklanır. Bu çalışma, yumuşak güç ile kültürel diplomasi arasındaki ilişkiyi çok katmanlı bir model üzerinden ele alır. Kültür, yalnızca tanıtılan bir miras değil; aynı zamanda kimlik inşası, normatif değer aktarımı ve uluslararası meşruiyet üretiminin bir aracıdır. “Kültürel bağ” kavramı ise tarihsel ortaklıklar, dilsel yakınlıklar ve toplumsal pratikler üzerinden şekillenen dinamik bir ilişki ağına işaret eder. Bu bağ, tek yönlü değil; karşılıklı öğrenme ve ortak üretime dayalıdır. Batı Balkanlar, çok etnili ve çok katmanlı yapısıyla kültürel diplomasi açısından stratejik bir bölgedir. Türkiye ile bölge arasındaki tarihsel ve kültürel etkileşim, bu alanda önemli bir zemin oluşturur. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe öğretimi, kültürel etkinlikler ve akademik iş birlikleri aracılığıyla Türkiye’nin yumuşak güç stratejisinin kurumsal bir taşıyıcısıdır. Araştırma bulguları, kültürel diplomasinin yalnızca geçmişe referansla sınırlı kalmadığını; eğitim, sanat ve gençlik projeleriyle geleceğe dönük ilişkiler kurduğunu göstermektedir. Ancak başarının anahtarı, karşılıklılık, yerel katılım ve ortak üretilimdir. Bu nedenle kültürel diplomasi, tek yönlü bir aktarım değil; çok boyutlu bir etkileşim alanı olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Kültürel Diplomasi, Batı Balkanlar, Türkiye, Yunus Emre Enstitüsü, Kültürel Bağ, Kamu Diplomasisi

* Dr., Priştina Üniversitesi, festim.rizanaj@uni-pr.edu

CULTURAL DIPLOMACY OF TÜRKİYE IN THE WESTERN BALKANS: THE ACTIVITIES OF THE YUNUS EMRE INSTITUTE WITHIN THE FRAMEWORK OF CULTURAL TIES

Abstract

Soft power refers to a state's ability to influence other actors in the international system without resorting to coercive military or economic means. Instead, it relies on creating attraction and generating voluntary consent through elements such as culture, values, education, language, and the arts. Cultural diplomacy, as one of the most concrete instruments of soft power, aims to build mutual understanding and trust among societies. Unlike classical diplomacy, it goes beyond state-to-state relations and focuses on direct societal interaction and long-term relationship building. This study examines the relationship between soft power and cultural diplomacy through a multi-layered model. In this framework, culture is not merely a heritage to be promoted, but also a tool for identity construction, the transmission of normative values, and the production of international legitimacy. The concept of "cultural ties" is defined as a dynamic network shaped by historical connections, linguistic proximity, and shared social practices. These ties are not unidirectional; rather, they are based on mutual learning, negotiation, and co-production. The Western Balkans, characterized by its multi-ethnic and multi-layered structure, represents a strategically important region for cultural diplomacy. The historical and cultural interactions between Türkiye and the region provide a strong foundation for such engagement. In this context, the Yunus Emre Institute serves as an institutional carrier of Türkiye's soft power strategy through activities such as teaching Turkish, organizing cultural events, and fostering academic cooperation. The findings show that cultural diplomacy is not limited to referencing the past; it also builds future-oriented relationships through education, arts, and youth initiatives. However, its effectiveness depends on reciprocity, local participation, and collaborative production. Therefore, cultural diplomacy should be understood not as a one-way transfer, but as a multidimensional field of interaction.

Keywords: Soft Power, Cultural Diplomacy, Western Balkans, Türkiye, Yunus Emre Institute, Cultural Ties, Public Diplomacy

ORTAK ALFABE FİKRİ VE TÜRK DEVLETLERİNİN SİYASİ ENTEGRASYONU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Shynar Abiir*

Özet

Bu makale, Türk dilleri konuşan devletlerin manevi ve kültürel yakınlaşmasının temel taşı olan ortak alfabe fikrini ve bu fikrin günümüz jeopolitik entegrasyon süreçlerindeki stratejik önemini incelemeyi amaçlamaktadır. Türk halklarının birliği meselesi, günümüzde yalnızca dilbilimsel bir olgu değil, küresel siyasi değişimler bağlamında Türk dünyasının özgün bir aktör olarak şekillenmesinin temel şartı haline gelmiştir. Çalışmanın ana ekseninde, 20. yüzyılın başındaki büyük aydın İsmail Gaspıralı'nın "Dilde, fikirde, işte birlik" düşürünün tarihsel önemi ve bu düşüncenin modern dönemdeki rönesansı analiz edilmektedir. Makale kapsamında, 1926 yılında Bakü'de düzenlenen Birinci Türkoloji Kurultayı'nın tarihi rolüne özel bir vurgu yapılmıştır. Kurultay materyalleri ışığında; B. Çoban-zade, N. Törekuilov ve A. Baytursunulı gibi milli şahsiyetlerin ortak bir yazı sistemi oluşturma, terminolojiyi standartlaştırma ve Latin grafiğine geçişin sosyo-politik sonuçları hakkındaki görüşlerine sistematik bir açıklama getirilmiştir. Dönemin "Ortak Türk Alfabeti" projesinin durdurulma nedenleri ile günümüzdeki entegrasyon çabaları arasındaki tarihsel süreklilik belirlenmiştir. Çalışmanın metodolojik temelini tarihselcilik, nesnellik ve sistemlilik ilkeleri oluşturmaktadır. Tarihsel-karşılaştırmalı yöntem aracılığıyla, geçen yüzyıldaki Latinleşme tecrübesi ile günümüzde Türk Devletleri Teşkilatı çatısı altında yürütülen dilsel girişimlerin ortak yönleri tahlil edilmiştir. "Türk Dünyası 2040 Vizyonu" stratejik belgesinin hedefleri doğrultusunda yazar, ortak alfabe Türkiye ülkelerinin bilgi ve kültür alanını birleştirmenin ve dijital çağda karşılıklı bağları güçlendirmenin temel aracı olarak değerlendirmektedir. Sonuç olarak, Latin grafikli tek tip bir alfabe sisteminin benimsenmesinin Türk halklarının kültürel egemenliğini koruyacağı ve siyasi-ekonomik iş birliğinde yeni bir düzeye kapı açacağı temellendirilmiştir. Makale; Türkoloji ve uluslararası ilişkiler alanı uzmanlarına olduğu kadar, Türk birliği meselesine ilgi duyan geniş bir okuyucu kitlesine hitap etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk birliği, İsmail Gaspıralı, I. Bakü Türkoloji Kurultayı, ortak alfabe, Latin grafiği, siyasi entegrasyon, Türk Devletleri Teşkilatı, Türk Dünyası 2040 Vizyonu

* Yüksek Lisans Öğrencisi, L. N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi, shynarabiir@mail.ru

THE IDEA OF A COMMON ALPHABET AND ITS IMPACT ON THE POLITICAL INTEGRATION OF TURKIC STATES

Abstract

This article aims to examine the idea of a common alphabet as the cornerstone of the spiritual and cultural rapprochement of Turkic-speaking states and its strategic significance in contemporary geopolitical integration processes. Today, the issue of unity among Turkic peoples is not merely a linguistic phenomenon but has become a fundamental condition for the Turkic world to emerge as an original actor amidst global political shifts. The study focuses on the historical importance of the great early 20th-century educator Ismail Gasprinski's (Gaspıralı) motto, "Unity in language, thought, and action," and analyzes its modern-day renaissance. Within the scope of the article, special emphasis is placed on the historical role of the First All-Union Turkological Congress held in Baku in 1926. In light of the congress materials, a systematic explanation is provided for the views of national figures such as B. Choban-zade, N. Torekulov, and A. Baitursynuly regarding the formation of a shared writing system, the standardization of terminology, and the socio-political consequences of transitioning to the Latin script. Furthermore, the historical continuity between the reasons for the suspension of the "Common Turkic Alphabet" project of that period and the current integration efforts is identified. The methodological foundation of the work is based on the principles of historicism, objectivity, and systematicity. Using the historical-comparative method, the article analyzes the commonalities between the Latinization experience of the last century and the linguistic initiatives currently carried out under the Organization of Turkic States. In line with the goals of the "Turkic World Vision 2040" strategic document, the author evaluates the common alphabet as a primary tool for unifying the information and cultural spaces of Turkic countries and strengthening mutual ties in the digital age. In conclusion, it is substantiated that the adoption of a uniform Latin-based alphabet system will preserve the cultural sovereignty of Turkic peoples and pave the way for a new level of political and economic cooperation. This article is intended for specialists in the fields of Turkology and international relations, as well as a broad readership interested in the issue of Turkic unity.

Keywords: Turkic unity, Ismail Gasprinski, I Baku Turkological Congress, common alphabet, Latin script, political integration, Organization of Turkic States, Turkic World Vision 2040

21'CI YÜZYILDA SİYASET, UYGARLIK VE MEŞRUIYET

Shener Bilalli*

Özet

Gerçekleştirdiğim bu çalışmamda, modern devletin, hukukun ve küresel düzenin yapısal sorunları analiz edilmiş ve aynı zamanda bu alanda değerli eserler veren İbn Haldun'un uygarlık perspektifinden yola çıkılarak değer hiyerarşisine dayalı bir siyasi model geliştirilmiştir. Temel amaç, yalnızca mevcut sorunları tespit etmek değil, aynı zamanda normatif ve uygulanabilir bir öneri sunmaktır. Modern Devlette Ahlaki Boşluk: Modern devletlerin yasal ve kurumsal güçlerine rağmen ahlaki meşruiyetlerini kaybettiklerini kanıtlamaktadır. Bürokrasi, güvenlik söylemi ve yasal prosedürler, toplumsal etikten kopuk bir güç üretirken, seçici hukuk ve istisnai devletler meşruiyet krizlerini daha da kötüleştirmiştir. Küresel Çifte Standartlar: Uluslararası hukuk ve insan hakları söyleminin güçlü aktörlerin çıkarları için araçsallaştırıldığı, küresel olarak güveni ve adalet duygusunu zedelediğini ve meşruiyet krizini evrensel olarak genişlettiğini göstermektedir. Değer Hiyerarşisine Dayalı Siyasi Model: Adaletin en yüce değer olduğu ve hukuk ile gücün ona hizmet ettiği normatif bir model sunmaktadır. Ahlak-hukuk-güç ilişkisi hiyerarşik olarak yeniden yapılandırılarak meşruiyet, yalnızca usule ilişkin kurallara değil, etik ve normatif ilkelere dayanmaktadır. 21. Yüzyılın Ahlaki ve Meşru Devlet Vizyonu: Liderlik etliğini, hukukun toplumsal işlevini ve uygarlığa dayalı yönetimi bütünleştirerek modeli somut bir devlet vizyonuna dönüştürüyor ve pratik olarak uygulanabilir bir çerçeve sunuyor. Bu çalışmada akademik katkı olarak, klasik siyaset teorisine ve modern devlet eleştirisine önemli katkılar sağlamaktadır: İbn Haldun'un bakış açısını çağdaş devlet ve küresel düzen analiziyle birleştiren özgün bir yöntem geliştiriyor. Hukukun üstünlüğü idealleri ile iktidar devleti uygulamaları arasındaki gerilimi sistematik olarak inceliyor ve normatif bir çözüm sunuyor. Bu çalışma, küresel meşruiyet krizine yönelik eleştirel bir çerçeve sunmakta ve etik ve hukuki değerlere dayalı alternatif bir yönetim modeli önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Güç, Yetki, Meşruiyet, Etik, Siyaset Teorisi, Medeniyet

* Prof. Dr., Uluslararası Balkan Üniversitesi, shener.biljali@primeminister.gov.mk

POLITICS, CIVILIZATION, AND LEGITIMACY IN THE 21ST CENTURY

Abstract

In this study, I have analyzed the structural problems of the modern state, law, and global order, and simultaneously developed a political model based on a hierarchy of values, drawing upon the civilization perspective of Ibn Khaldun, a valuable figure in this field. The main aim is not only to identify existing problems but also to offer a normative and applicable proposal. The study examines the following: Moral Vacuum in the Modern State: It demonstrates that modern states, despite their legal and institutional power, have lost their moral legitimacy. Bureaucracy, security discourse, and legal procedures produce a power detached from social ethics, while selective law and exceptional states exacerbate legitimacy crises. Global Double Standards: It shows that the discourse of international law and human rights is instrumentalized for the interests of powerful actors, undermining global trust and the sense of justice, and expanding the legitimacy crisis universally. A Political Model Based on a Hierarchy of Values: It presents a normative model where justice is the highest value and law and power serve it. The relationship between morality, law, and power is hierarchically restructured, with legitimacy based not only on procedural rules but also on ethical and normative principles. The 21st-Century Vision of the Moral and Legitimate State: Integrating leadership ethics, the social function of law, and civilization-based governance, this model transforms into a concrete vision of the state and offers a practically applicable framework. This academic contribution makes significant contributions to classical political theory and the critique of the modern state: it develops an original method that combines Ibn Khaldun's perspective with an analysis of the contemporary state and global order. It systematically examines the tension between the ideals of the rule of law and the practices of the state based on power, and offers a normative solution. This work provides a critical framework for the global legitimacy crisis and proposes an alternative governance model based on ethical and legal values.

Keywords: Power, Authority, Legitimacy, Ethics, Political Theory, Civilization

ZƏNGƏZUR DƏHLİZİ MƏSƏLƏSİNƏ İSRAILİN STRATEJİ YANAŞMASI VƏ ONUN ŞƏRQ-QƏRB KONTEKSTİNDƏ TƏHLİLİ

Khuraman Hacıyeva*

Özet

Zəngəzur dəhlizi layihəsi son illərdə Azərbaycan siyasətinin şah damarına çevrilmişdir. Ölkə rəhbərinin reallaşdırmaq üçün xüsusi strategiya ilə irəli apardığı layihə digər ölkələrin məsələyə münasibəti baxımından xüsusi analiz tələb edir. Bu mənada Şərq və Qərb siyasəti ayrıca təhlil edilərkən, mənafeələrin toqquşduğu məqamlarda qarşılıqlı analiz zərurət daşıyır. Azərbaycanın əsas tərəfdaşlarından olan İsrailin dəhlizin təsisi məsələsində özünəməxsus mövqeyi var. Belə ki, nəqliyyat və daşınma prosesində öz payına iddialı olan İsrail bunun müqabilində Azərbaycanla yenidən masaya oturaraq əməkdaşlıq istiqamətlərini yeniləyib. Bu mənada İsraildə mövcud təbii yataqlarda işləmə icazəsinin azərbaycanlı mütəxəssislərə həvalə edilməsi, Azərbaycanın İsrailə neft və qaz ötürməsindəki, İsrailin Azərbaycanı silahla təmin etməsindəki payının yenidən nəzərdən keçirilməsi əsas istiqamətlər kimi dəyərləndirilə bilər. Burada bermuda üçbucağını formalaşdıran üçüncü tərəfi - İranı gözdə tutmaq qeyri-mümkündür. Belə ki, İsrailə kəskin münasibəti olan İran son olaraq 2025-ci ilin iyun ayında tərəflər arasındakı 12 günlük müharibədən sonra öz mövqeyini daha da sərtləşdirib. Bu mərhələdə Azərbaycana qarşı İsrailə öz ərazisindən İran şəhərlərinə hücum məqsədilə icazə verməsi kimi ittihamlar irəli sürən İranın bir sıra rəsmi nümayəndələri Zəngəzur dəhlizinə və Azərbaycan-İsrail əməkdaşlığına da daha fərqli və çoxtərəfli yanaşma nümayiş etdirməyə başlamışdılar. Məqalədə göstərilən məqamlar ölkənin hər üç mətbuatından seçilən nümunələrlə daha da aydınlaşdırılır.

Anahtar Kelimələr: Azərbaycan, İsrail, Zəngəzur, Caucasus, İran

* Arş. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, haci_ye_va@yahoo.com

ISRAEL'S STRATEGIC APPROACH TO THE ZANGAZUR CORRIDOR ISSUE AND ITS ANALYSIS IN THE EAST-WEST CONTEXT

Abstract

The Zangezur corridor project has become the lifeblood of Azerbaijani policy in recent years. The project, which the country's leader is pushing forward with a special strategy to implement, requires special analysis in terms of the attitude of other countries to the issue. In this sense, while Eastern and Western policies are analyzed separately, mutual analysis is necessary at points where interests clash. Israel, one of Azerbaijan's main allies, has a unique position on the issue of establishing the corridor. Thus, Israel, which is ambitious for its share in the transport and transportation process, has renewed its cooperation directions by sitting down with Azerbaijan again. In this sense, entrusting the permission to work on existing fields in Israel to Azerbaijani specialists, reviewing Azerbaijan's share in oil and gas transfers to Israel, and Israel's provision of weapons to Azerbaijan can be considered as the main directions. Here, it is impossible to ignore the third party that forms the Bermuda Triangle - Iran. Thus, Iran, which has a strong attitude towards Israel, has further hardened its position after fighting a 12-day war with Israel in June 2025. At this stage, a number of Iranian officials, who accused Azerbaijan of allowing Israel to attack Iranian cities from its territory, began to demonstrate a more different and multi-pronged approach to the Zangezur corridor and Azerbaijani-Israeli cooperation.

Keywords: Azerbaijan, Israel, Zangazur, Caucasus, Iran.

21ST CENTURY DEMOCRATIC EDUCATION: TOWARDS THE EDUCATION OF THE FUTURE

Nurana Aliyeva*

Abstract

This study aims to examine the relevance of democratic education in the 21st century and its role within contemporary educational contexts. Relying on a theoretical analysis, the research systematizes the core principles and implementation strategies of democratic education. The concept of democratic education views schools as microcosms of democratic society, aiming to cultivate students as active and responsible citizens. This approach emphasizes the integration of human rights, equality, participation, and social justice within the educational environment. The study identifies three primary dimensions of democratic education: teaching about democracy, teaching within a democratic environment, and practicing democracy in daily school life. These dimensions foster civic knowledge among students, promote the creation of equitable and inclusive school environments, and develop students' competencies for active participation in decision-making processes. In the contemporary era, social diversity, globalization, and digital communication further underscore the importance of democratic skills. Students' critical thinking, collaborative abilities, respect for diverse perspectives, and capacity for responsible decision-making must be nurtured. Consequently, democratic education constitutes a vital model that organizes the school as a participatory and just space within social life, thereby contributing to the development of a sustainable and equitable society.

Keywords: Democratic education, 21st-century education, principles of democratic education, democratic school environment

* Öğr. Gör., Bakü Devlet Üniversitesi, aliyevanurana0@gmail.com

TƏHSİLDƏ İNNOVATİV İNKİŞAF VƏ STRATEJİ PLANLAŞDIRMA

Narmina Mirzaliyeva*

Özet

Son dövrlərdə təhsil sisteminin inkişafı innovativ yanaşmaların tətbiqi və strateji planlaşdırmanın düzgün qurulması ilə əlaqədardır. Təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi təhsil sisteminin qarşısına qoyulan əsas tələblərdən hesab olunur. Qloballaşma və rəqəmsallaşma şəraitində təhsil yalnız bilik ötürən sahə kimi deyil həmçinin müstəqil və yaradıcı düşünə bilən fərdlərin formalaşmasına xidmət edən bir sistemdir. Bu baxımdan təhsildə yeniliklərin tətbiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. İnnovativ inkişaf dedikdə, tədris prosesində yeni texnologiyalardan istifadə, müasir təlim üsullarının tətbiqi tutulur. Bu yeniliklər tədrisin keyfiyyətini artırmaqla yanaşı, öyrənənlərin fəallığını və motivasiyasını da gücləndirir. Strateji planlaşdırma isə təhsil müəssisələrinin qarşıya qoyduğu məqsədlərə sistemli şəkildə nail olmasını təmin edən mühüm idarəetmə vasitəsidir. Bu prosesdə uzunmüddətli hədəflər müəyyən edilir, mövcud imkanlar dəyərləndirilir fəaliyyət istiqamətləri buna uyğun planlaşdırılır. Strateji planlaşdırmanın əsas tərkib hissəsi risklərin əvvəlcədən nəzərə alınması və nəticələrin mütəmadi qiymətləndirilməsidir. İnnovativ inkişaf və strateji planlaşdırma bir-birini tamamlayan anlayışlardır. Yeniliklərin uğurla tətbiqi üçün aydın məqsədlərin və düzgün planlaşdırmanın olması vacibdir. Strateji planların səmərəliliyi də innovativ yanaşmaların tətbiqindən asılıdır. Təhsildə keyfiyyətin yüksəldilməsi və davamlı inkişafın təmin olunması üçün innovasiya ilə strateji planlaşdırmanın vəhdətdə tətbiqi zəruridir. Bu yanaşma həm təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinə, həm də ümumilikdə cəmiyyətin inkişafına müsbət təsir göstərir. Nəticə etibarilə, innovativ və strateji əsaslara söykənən təhsil sistemi gələcəyin tələblərinə cavab verən rəqabətqabiliyyətli və yaradıcı insan kapitalının formalaşmasına xidmət edir.

Anahtar Kelimələr: innovasiya, strategiya, təhsil, tədris, inkişaf

* Ögr. Gör., Bakü Dövlət Universiteti, mirzaliyevanarmina95@gmail.com

INNOVATIVE DEVELOPMENT AND STRATEGIC PLANNING IN EDUCATION

Abstract

In recent years, the development of the education system has been closely associated with the implementation of innovative approaches and the effective organization of strategic planning. Improving the quality of education is considered one of the primary requirements facing the education system. In the context of globalization and digitalization, education is not only a field for the transmission of knowledge but also a system that serves to develop individuals capable of independent and creative thinking. From this perspective, the application of innovations in education is of particular importance. Innovative development refers to the use of new technologies in the teaching process and the application of modern teaching methods. These innovations not only enhance the quality of instruction but also strengthen learners' engagement and motivation. Strategic planning, on the other hand, is an essential management tool that ensures educational institutions systematically achieve their objectives. Within this process, long-term goals are defined, existing resources are evaluated, and areas of activity are planned accordingly. A key component of strategic planning is the anticipation of potential risks and the continuous evaluation of outcomes. Innovative development and strategic planning are complementary concepts. The successful implementation of innovations requires clearly defined goals and proper planning. The effectiveness of strategic plans also depends on the application of innovative approaches. To improve the quality of education and ensure sustainable development, it is essential to integrate innovation with strategic planning. This approach has a positive impact both on the functioning of educational institutions and on the overall development of society. Ultimately, an education system grounded in innovative and strategic principles serves to foster the development of competitive and creative human capital that meets the demands of the future.

Keywords: innovation, strategy, education, teaching, development

THE POTENTIAL OF AI CONVERSATION TOOLS IN DEVELOPING ENGLISH SPEAKING SKILLS AMONG LIBYAN EFL LEARNERS

Ibtisam Shhob Alahmar*

Abstract

Recently, artificial intelligence (AI)-based conversation tools have emerged as innovative resources for enhancing English language learning, particularly in contexts where opportunities for real-life communication are limited. This study investigates the potential of AI conversation tools in developing English-speaking skills among Libyan EFL learners whose first language is Arabic. The study employed a quantitative survey design involving 32 participants from university-level English programs. Data were collected through a structured questionnaire examining students' experiences with AI-based speaking tools and their perceived impact on language development. The findings indicate that 84% of participants had previously used AI speaking tools, with ChatGPT (text) being the most frequently used tool (75%), followed by ChatGPT voice interaction (34%). Participants reported several benefits, including increased confidence (77%), improved pronunciation (77%), greater fluency (73%), enhanced grammar awareness (73%), and better comprehension of AI responses (85%). In addition, many students highlighted the accessibility, speed, and personalized feedback provided by AI tools, with 76% expressing a preference for practicing with AI rather than practicing alone. The results suggest that AI conversation tools provide a flexible and interactive environment that can effectively complement traditional classroom-based English learning. This study highlights the potential role of AI in supporting autonomous language learning among Libyan EFL students and recommends integrating AI-assisted speaking practice into EFL curricula to enhance learners' communicative competence.

Keywords: Artificial Intelligence, AI Conversation Tools, English Speaking Skills, Libyan EFL Learners, Autonomous Learning

* Arş. Gör., Libya Mühendislik Teknolojisi Fakültesi, ibtisam.alahmer@gmail.com

THE IMPACT OF PHYSICAL EDUCATION ON THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF YOUTH IN URBAN ENVIRONMENTS

Vusal Khalilli*

Abstract

In modern urban settings, young people are increasingly exposed to psychological stress, reduced physical activity, and limited social interaction. Therefore, physical education plays a vital role not just in physical growth but also in supporting mental health. This study explores how physical education influences the psychological development of youth in city environments. The research uses qualitative methods, including observing students during physical education classes and having informal conversations with them. It also examines behavioral changes among students who regularly engage in physical activities. The findings show that consistent participation in physical education can increase self-confidence, stabilize emotions, and lower anxiety levels. Additionally, students demonstrate improved social skills and become more positively involved in the learning environment. As a future physical education teacher, I have personally seen that structured, inclusive physical activities can greatly enhance students' motivation and overall mental health. In summary, physical education should be considered a crucial part of youth development, especially in urban areas. It is recommended that schools focus on improving the quality and inclusiveness of physical education programs to encourage active participation and provide long-term benefits for students.

Keywords: Physical Education, Youth Development, Mental Well-being, Urban Environment, Social Skills.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Azərbaycan Spor Akademisi, vusal1404@icloud.com

INNOVATIVE EARLY CHILDHOOD EDUCATION: DEVELOPING CREATIVITY AND ENGLISH SKILLS THROUGH STORYTELLING AND DIGITAL TOOLS

Shirinoy Davlyatova*

Abstract

This presentation focuses on innovative approaches to early childhood education at Samina Kindergarten in Uzbekistan. It highlights how storytelling, digital tools, and interactive methods are used to develop young learners' creativity, communication, and English language skills. The approach creates an engaging and supportive learning environment where children become confident and active participants. The project also emphasizes the importance of teacher development and modern educational strategies in improving learning outcomes. By integrating technology and child-centered methods, we aim to enhance the overall quality of early education in our community. This initiative seeks to create a strong foundation for lifelong learning and contribute to the future of education by nurturing capable and curious young minds.

Keywords: Early childhood education, Storytelling, Digital learning, English language teaching, Child development, Interactive learning

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Özbekistan Angren Üniversitesi, shirinoysavlyatova@gmail.ru

BRIDGING THE REGULATORY LAG: INTEGRATING AI LITERACY INTO LARGE-SCALE ENGLISH LANGUAGE FOR INDONESIANS (ELFI) PROJECT

Agil Abdur Rohim*

Abstract

Objective: This study aims to examine the integration of artificial intelligence (AI) ethics and digital literacy within large-scale language teaching frameworks, specifically addressing the “regulatory lag” in higher education institutions operating with limited structural support. **Methodology:** The research analyzes the ongoing development and implementation of the “English Language for Indonesians” (ELFI) modular framework, which serves approximately 6,000 freshmen annually. The study utilizes qualitative assessments of curriculum adaptation and evaluates strategies used to maintain student motivation and merit improvement (such as TOEFL scores) amidst rapid technological shifts. **Findings:** Initial observations indicate a significant gap between traditional language curricula (the legacy of the past) and the unguided use of AI tools by students. However, targeted interventions through updated, accessible modules demonstrate that structural limitations can be mitigated by fostering intrinsic student motivation and providing clear ethical guidelines for technology use. **Results:** The strategic integration of AI literacy into the ELFI curriculum has shown a foundational improvement in student engagement. By treating AI as a collaborative tool rather than a bypass for learning, students demonstrate greater resilience and self-directed merit improvement, proving that high-quality education can be sustained despite funding constraints. **Recommendations:** The study recommends the adoption of agile, localized pedagogical modules in developing educational contexts. Institutions must prioritize proactive AI literacy and ethical guidelines over reactive regulations to successfully transition historical curricula into effective 21st-century skills.

Keywords: English Language Teaching, AI Ethics, Curriculum Development, Educational Resilience, Digital Literacy.

* Dr., Airlangga Üniversitesi, Endonezya agilabdurrohim@gmail.com

KOLLEKTİV YADDAŞ VƏ TARİXİ-MƏDƏNİ İDENTİFİKASIYANIN GƏNC AKADEMİSYENLƏRİN PSİXOLOJİ DAYANIQLIĞI VƏ AKADEMİK ADAPTASIYASINDA ROLU: KOQNİTİV YENİDƏN QIYMƏTLƏNDİRMƏYƏ ƏSASLANAN KONSEPTUAL META-ANALİTİK ÇƏRÇİVƏ

Gültəkin Knyazova*

Özet

Müasir qloballaşma prosesləri və sürətlə transformasiya olunan akademik mühit gənc akademisyenlərin yalnız intellektual və peşəkar kompetensiyalarını deyil, eyni zamanda onların psixoloji dayanıqlılıq resurslarını, qeyri-müəyyənliyə adaptasiya qabiliyyətini və emosional tənzimləmə strategiyalarını yenidən düşünməyi zəruri edir. Bu kontekstdə kollektiv tarixi yaddaş fərdin sosial identitetinin formalaşmasında iştirak edən retrospektiv konstrukt olmaqla yanaşı, akademik fəaliyyətin davamlılığını təmin edən proaktiv psixoloji resurs kimi nəzərdən keçirilə bilər. Təqdim olunan tədqiqatın əsas məqsədi kollektiv tarixi yaddaşın gənc akademisyenlərin psixoloji dayanıqlılığı və akademik adaptasiyasına təsir mexanizmlərini konseptual-meta-analitik inteqrasiya əsasında izah etmək, bu prosesdə koqnitiv yenidən qiymətləndirmə strategiyasının mediator, tarixi-mədəni identifikasiyanın isə moderator rolunu nəzəri çərçivədə əsaslandırmaqdır. Araşdırma sosial identitet nəzəriyyəsi, kollektiv yaddaş yanaşmaları və koqnitiv-davranışçı modelin sintezini əhatə edən inteqrativ nəzəri perspektivə əsaslanır. Konseptual modelə görə, kollektiv tarixi təcrübələrin fərdi səviyyədə mənalandırılması və daxilləşdirilməsi akademik qeyri-müəyyənlik şəraitində emosional reaksiyaların adaptiv şəkildə tənzimlənməsinə imkan verən koqnitiv yenidən qiymətləndirmə mexanizmlərini aktivləşdirir və nəticədə psixoloji dayanıqlılığın güclənməsinə səbəb olur. Eyni zamanda fərdin tarixi-mədəni identifikasiya səviyyəsi bu əlaqələrin intensivliyini və funksional nəticələrini şərtləndirən mühüm psixoloji dəyişən kimi çıxış edir. Tədqiqatın nəzəri nəticələri kollektiv yaddaşın yalnız sosial-mədəni identitet konstruksiyası deyil, həm də akademik motivasiya, emosional sabitlik və adaptiv qərarvermə ilə əlaqəli strukturlaşdırılmış psixoloji resurs olduğunu göstərir. Bu yanaşmanın təhsil psixologiyası, sosial psixologiya və akademik inkişaf tədqiqatları üçün yeni konseptual perspektivlər təqdim edəcəyi gözlənilir. Praktiki baxımdan isə əldə olunan nəticələrin gənc akademisyenlərin psixoloji rifahını gücləndirməyə yönəlmiş reflektiv təlim proqramlarının hazırlanmasına, qeyri-müəyyən akademik mühitə adaptiv coping strategiyalarının inkişafına və akademik motivasiyanın artırılmasına töhfə verə biləcəyi proqnozlaşdırılır.

Anahtar Kelimələr: Kollektiv yaddaş, psixoloji dayanıqlılıq, koqnitiv yenidən qiymətləndirmə, tarixi-mədəni identifikasiya, akademik adaptasiya, gənc akademisyenlər.

* Ögr. Gör., Mingəçevir Devlet Üniversitesi, yusifligultekin28@gmail.com

THE ROLE OF COLLECTIVE MEMORY AND HISTORICAL-CULTURAL IDENTIFICATION IN YOUNG ACADEMICS' PSYCHOLOGICAL RESILIENCE AND ACADEMIC ADAPTATION: A CONCEPTUAL META-ANALYTIC FRAMEWORK

Abstract

In an era characterized by globalization and rapidly transforming academic environments, the sustainability of scientific engagement among young academics increasingly depends not only on intellectual competencies but also on the availability of structured psychological resources, adaptive emotional regulation strategies, and tolerance of uncertainty. Within this context, collective historical memory may be conceptualized not merely as a retrospective construct shaping social identity, but also as a proactive psychological resource that supports resilience and adaptive functioning in complex academic settings. The present study aims to conceptually and meta-analytically examine the mechanisms through which collective historical memory contributes to psychological resilience and academic adaptation among young academics, with particular emphasis on the mediating role of cognitive reappraisal and the moderating function of historical-cultural identification. Grounded in an integrative theoretical framework that synthesizes social identity theory, collective memory approaches, and cognitive-behavioral perspectives, the proposed conceptual model suggests that the internalization and reinterpretation of collective historical experiences may activate adaptive emotional regulation processes. Through cognitive reappraisal, individuals are able to restructure stressful academic experiences and uncertainty in a more functional manner, thereby enhancing psychological resilience and decision-making flexibility. Furthermore, the strength of historical-cultural identification is expected to condition the intensity and effectiveness of these relationships by shaping the extent to which collective memory is perceived as meaningful and psychologically available. Theoretically, the study contributes to the literature by reframing collective memory as a dynamic and future-oriented psychological construct linked to academic motivation, emotional stability, and adaptive coping strategies. From a practical perspective, the findings are expected to inform the development of reflective educational interventions, resilience-enhancement programs, and mentoring frameworks designed to support young academics in navigating uncertain academic trajectories. By offering a culturally sensitive and globally relevant conceptual model, this research opens new avenues for interdisciplinary investigations at the intersection of educational psychology, social psychology, and academic development studies.

Keywords: collective historical memory, psychological resilience, cognitive reappraisal, historical-cultural identification, academic adaptation, young academics.linda

TÜRKİYE VE AZERBAYCAN HUKUK SİSTEMİNDE ARABULUCULUK ANLAŞMA BELGESİNİN NİTELİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Şafak Güleç*

Özet

Türk Dünyası'nın batı kanadında yer alan iki kardeş Türk ülkesi olan Azerbaycan ve Türkiye özel hukukunda dünyada gösterdiği gelişmeyi izlemekte ve bu gelişmelerin sonucu olan önemli kurumlardan olan arabuluculuk kurumunu benimsemektedir. Azerbaycan Hukuku ve Türkiye Hukukunda arabuluculuk kurumu Avrupa ülkelerine göre hukuki metinlerde yerini daha geç almış olmasına karşın hızla kurumsallaşmasını tamamlamıştır. Arabuluculuk kurumu her iki ülkesinin hukuki düzenlemeleri içinde yerini alırken, yargıdaki iş yükünü azaltan bir etki yaratmıştır. İlkesel olarak bir birinden neredeyse farkı olmayan, yani iradi, gönüllük esasına dayalı, gizli, tarafsızlık ve eşitlik ilkelerini benimseyen sistem üzerine kurulu olarak gelişmiştir. Bu yönü ile her ki hukuk sisteminde, arabuluculuğun uluslararası temel ilkelerine uyumlu bir çizginin izlendiği söylenebilir. Arabuluculuk sürecinin erişmek istediği son amaç tarafların ilgili uyuşmazlık üzerinde anlaşmalarıdır. Türk hukukunda anlaşma belgesi ile Azerbaycan hukukunda ise barışık sızasi olarak adlandırılan belge ile tarafların dava açmasının ya da devam eden davanın devam etmesinin önü kesilmekte, taraflar uyuşmazlık konusu üzerinde anlaşarak uyuşmazlık hakkında maddi anlamda kesin hüküm etkisi uyandıracak şekilde uyuşmazlığı sonlandırmaktadır. Bu anlaşma belgesinin Türk ve Azerbaycan hukukunda yarattığı etki sunumumuzda ayrıntısı ile mevzuat dayanağı ve öğreti görüşleri ile beraber sunulmaktadır. Ayrıca bu belgenin her iki hukuk sistemindeki şekil ve zorunlu içerik karşılaştırmaları yapılmaktadır. Anlaşmazlık belgesinin ve barışık sızasının koşullarının ihlal edilmesi halinde, icra edilebilmesi için izlenmesi gereken usuli aşamalar ise sunumumuzun son kısmında ayrıntısı ile belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: arabuluculuk, anlaşma belgesi, dava şartı, icra edilebilirlik

* Dr. Öğr. Üyesi., Ankara Bilim Üniversitesi, safak.gulec@ankarabilim.edu.tr

A COMPARISON OF THE NATURE OF MEDIATION AGREEMENT DOCUMENTS IN THE LEGAL SYSTEMS OF TÜRKİYE AND AZERBAIJAN

Abstract

The ultimate goal of the mediation process is for the parties to reach an agreement on the dispute. In Turkish law, this document, called a settlement agreement, and in Azerbaijani law, a peace agreement, prevents the parties from filing a lawsuit or continuing an ongoing one. By agreeing on the subject of the dispute, the parties resolve the issue in a way that creates a definitive legal effect. The impact of this settlement agreement in Turkish and Azerbaijani law is presented in detail in this presentation, along with its legal basis and doctrinal opinions. Furthermore, a comparison of the form and mandatory content of this document in both legal systems is made. The procedural steps to be followed for the enforcement of the settlement agreement and the peace agreement in case of violation of their conditions are detailed in the final part of this presentation.

Keywords: mediation, lawsuit requirement, agreement

INTERGENERATIONAL TRAUMA AND MENTAL HEALTH AMONG ALGERIAN YOUTH

Hafsa Mobarek*

Abstract

Given the impact that traumatic experiences may have on subsequent generations, this study examines the relationship between intergenerational trauma and mental health among Algerian youth using a quantitative cross-sectional design. It is situated within a broader understanding of how early adverse experiences influence psychological functioning across generations, particularly in societies undergoing socio-cultural transitions. Data will be collected from approximately 80–120 participants aged 18–35 years. Standardized instruments, including the Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) and the Depression Anxiety Stress Scale (DASS-21), will be used to assess early traumatic experiences and current psychological distress. Attachment patterns will also be considered as an important psychological outcome related to early relational experiences. Data will be analyzed using descriptive statistics and correlation analysis to examine relationships between variables. The expected results suggest a significant association between intergenerational trauma and psychological distress. It is anticipated that higher levels of childhood trauma will be associated with increased symptoms of anxiety, depression, and stress, as well as insecure attachment patterns (anxious and avoidant). These findings highlight the role of family dynamics and cultural factors in the transmission of trauma across generations, particularly within non-Western contexts, and contribute to a deeper understanding of trauma and mental health in transitional societies.

Keywords: Intergenerational trauma, transgenerational transmission, attachment, psychological distress, mental health, Algerian youth

* Arş. Gör., Cezayir 2 Üniversitesi, hafsamobarek98@gmail.com

GELENEKTEN GELECEĞE DİJİTAL KÖPRÜ: OYUN AVCILARI BAĞLAMINDA ALFA KUŞAĞI'NA TÜRK KÜLTÜR BELLEĞİ AKTARIMI

Tuğçe Vural*

Özet

Kültür, temsil ettiği millette birlik bilinci oluşturabilmenin ve aidiyet duygusu kazanabilmenin en önemli etmenidir. Bu nedenle, bir milletin her yaşta bireyinde kültürel bellek oluşturabilmek ve bu kültürel belleğin nesilden nesle aktarımını sağlayabilmek oldukça önemlidir. Türk Dünyası ve Türk Kültürü ele alındığında, Türk kültür belleğini, Türk mitolojik öğelerinin, tarihi ve coğrafi mekanlarla kavramların, ortak değer yargılarının, edebiyatın, müziğin, sanatın ve hatta oyunların oluşturduğu söylenebilir. Bu bağlamda, Oyun Avcıları çizgi filmi, her bölümünde yer alan ve Türk Dünyası'na ait mitolojik unsurları, tarihi ve coğrafi mekanları ve kavramları, ortak değerleri ve geleneksel çocuk oyunları düşünüldüğünde, Alfa kuşağına Türk kültür belleğini aktarmakta olduğu söylenebilir. Bu çalışmada, Oyun Avcıları çizgi filminin ilk sezonunu oluşturan on üç bölüme içerik analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, ortak tarih, ortak coğrafya, mitolojik unsurlar ve ortak değerler başlıkları altında tablolştırılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda, Oyun Avcıları çizgi filminde, Türk Dünyası'nı temsil eden Orhon Yazıtları, Buhara, Tuna Nehri, Issık Göl ve Kapadokya gibi coğrafi ve tarihi mekanlarda, özellikle birlik ve dostluk mesajı içerecek şekilde Yada Taşı, kurt, at ve geyik başta olmak üzere mitolojik unsurlara yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Alfa kuşağına kültürel bellek aktarımı yaparken her bölümde topaç çevirme, mendil kapmaca, halat çekme, körebe ve çuval yarışı gibi çeşitli geleneksel Türk çocuk oyunlarından bahsedilmesi de kültürel bellek aktarımının eğlence ile harmanlanarak gerçekleştirildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Oyun Avcıları çizgi filmi, sadece Türk kültür belleğine ışık tutmak ve onu korumakla kalmayıp gelecek nesillere aktarılması amacıyla bir dijital köprü görevi görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkkültürü, kültürelbellek, OyunAvcıları, çizgifilm, dijital, Türkdünyası,

* Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, jeotugce@gmail.com

A DIGITAL BRIDGE FROM TRADITION TO THE FUTURE: TRANSMITTING TURKISH CULTURAL MEMORY TO GENERATION ALPHA THROUGH THE LENS OF GAME HUNTERS

Abstract

Culture is the most important factor in fostering a sense of unity and a feeling of belonging within the nation it represents. Thus, it is of the utmost importance to foster a cultural memory within individuals of all ages within a nation and to ensure the transmission of this cultural memory from one generation to the next. When considering the Turkic World and Turkish Culture, it can be said that Turkish cultural memory is shaped by mythological elements, historical and geographical locations and concepts, shared values, literature, music, art and even games. In this context, the cartoon ‘Game Hunters’, given the mythological elements, historical and geographical locations and concepts, shared values, and traditional children’s games featured in each episode, can be said to be transmitting Turkish cultural memory to the Alpha generation. In this study, a content analysis was conducted on the thirteen episodes comprising the first season of the cartoon ‘Game Hunters’. The data obtained were grouped under the headings of mutual history and geography, mythological elements, and mutual values. The content analysis revealed that the cartoon ‘Game Hunters’ features mythological elements—notably the Yada Stone, the wolf, the horse and the deer—set against geographical and historical locations representing the Turkic World, like the Orkhon Inscriptions, Bukhara, the Danube River, Lake Issyk and Cappadocia, particularly conveying messages of unity and friendship. Furthermore, the mention of various traditional Turkish children’s games—such as spinning the top, handkerchief tag, tug-of-war, blind man’s buff and sack races—in every episode whilst transmitting cultural memory to the Alpha generation demonstrates that this transmission is achieved by blending culture with entertainment. In conclusion, the cartoon ‘Game Hunters’ serves not only to shed light on and preserve Turkish cultural memory but also acts as a digital bridge to pass it on to future generations.

Keywords: Turkishculture, culturalmemory, GameHunters, cartoon, digital, Turkicworld

TÜRK DÜNYASINDA ORTAK DİJİTAL ARŞİV SİSTEMLERİ: İŞ BİRLİĞİ VE ENTEGRASYON OLANAKLARI

Hanife Gül Bozkurt*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türk dünyasında dijital arşiv sistemlerinin mevcut durumunu incelemek ve ülkeler arası iş birliği ile entegrasyon olanaklarını değerlendirmektir. Küresel ölçekte dijital kültürel mirasın korunması ve erişilebilirliğinin artırılması yönünde önemli gelişmeler yaşanırken, Türk dünyasında bu alandaki uygulamaların çoğunlukla ulusal düzeyde ve parçalı yapıda kaldığı görülmektedir. Bu durum, bilgiye erişim, veri paylaşımı ve kültürel mirasın sürdürülebilirliği açısından çeşitli sınırlılıklar oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda, Türk dünyası ülkelerindeki dijital arşiv uygulamaları, kurumsal raporlar, politika belgeleri ve ilgili literatür incelenmiştir. Ayrıca, Avrupa’da Europeana ve Amerika’da Digital Public Library of America gibi bütünsel dijital arşiv sistemleri karşılaştırmalı örnekler olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, Türk dünyasında dijital arşiv çalışmalarının gelişmekte olduğunu ancak standart eksikliği, teknik alt-yapı yetersizlikleri ve kurumsal iş birliği sınırlılıkları nedeniyle entegrasyonun sağlanamadığını göstermektedir. Bununla birlikte, ortak dil, kültürel bağlar ve tarihsel mirasın paylaşılması, bölgesel bir dijital arşiv sisteminin oluşturulması için önemli fırsatlar sunmaktadır. Sonuç olarak, Türk dünyasında ortak bir dijital arşiv sisteminin kurulabilmesi için standartların geliştirilmesi, açık erişim politikalarının yaygınlaştırılması ve kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi önerilmektedir. Bu doğrultuda, bütünsel ve sürdürülebilir bir dijital arşiv modeli geliştirilmesinin kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital arşivler, Türk dünyası, kültürel miras, bilgi yönetimi, dijitalleşme

* Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi hgulbozkurt@gmail.com

COMMON DIGITAL ARCHIVE SYSTEMS IN THE TURKIC WORLD: COLLABORATION AND INTEGRATION OPPORTUNITIES

Abstract

The aim of this study is to examine the current status of digital archive systems in the Turkic world and to evaluate the possibilities of cooperation and integration between countries. While there have been significant developments in the preservation and accessibility of digital cultural heritage on a global scale, it is seen that practices in this field in the Turkic world remain mostly at the national level and in a fragmented structure. This situation creates various limitations in terms of access to information, data sharing and sustainability of cultural heritage. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the research. In this context, digital archive practices, institutional reports, policy documents and relevant literature in the countries of the Turkic world were examined. In addition, integrated digital archive systems such as Europeana in Europe and Digital Public Library of America in America are discussed as comparative examples. The findings show that digital archive studies are developing in the Turkic world, but integration cannot be achieved due to the lack of standards, technical infrastructure deficiencies and limitations of institutional cooperation. However, the sharing of a common language, cultural ties and historical heritage offer important opportunities for the creation of a regional digital archive system. As a result, it is recommended to develop standards, disseminate open access policies and strengthen inter-institutional cooperation in order to establish a common digital archive system in the Turkic world. In this direction, it is considered that the development of an integrated and sustainable digital archive model will make significant contributions to the preservation of cultural heritage and its transfer to future generations.

Keywords: Digital archives, Turkic world, cultural heritage, information management, digitalization

KRİZ DÖNEMLERİNDE ÇALIŞAN REFAHI: PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE SOSYAL DAYANIKLILIK PERSPEKTİFİ

Gül Kuş*

Özet

Ekonomik krizler ve pandemi gibi olağanüstü durumlar, çalışanların psikolojik iyi oluş ve sosyal dayanıklılık düzeylerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu çalışma, kriz dönemlerinde çalışan refahını artırmayı amaçlayan faktörleri Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri perspektifinden incelemektedir. Araştırmada literatür taraması ve sektörel gözlemler kullanılmış, iş güvencesi kaybı, gelir düşüşü ve artan iş yükünün çalışanlarda kaygı, stres ve tükenmişlik düzeylerini artırdığı tespit edilmiştir. Öte yandan, kurumsal destek mekanizmaları, işyeri dayanışması ve sosyal politikalar, çalışanların kriz karşısında başa çıkma kapasitelerini güçlendirmekte ve psikolojik iyi oluşlarını korumalarına katkı sağlamaktadır. Bulgular, kriz yönetiminde insan odaklı yaklaşımların önemini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, sosyal dayanıklılığı destekleyen politikalar ve örgütsel uygulamalar, çalışan refahını sürdürülebilir biçimde artırabilir. Çalışma, işverenler ve politika yapıcılar için öneriler sunmakta, kriz dönemlerinde çalışanların psikolojik ve sosyal açıdan desteklenmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Refahı, Psikolojik İyi Oluş, Sosyal Dayanıklılık, Kriz Yönetimi, İş Güvencesi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Kusoglugul@icloud.com

EMPLOYEE WELL-BEING IN CRISIS PERIODS: A PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND SOCIAL RESILIENCE PERSPECTIVE

Abstract

Extraordinary situations such as economic crises and pandemics significantly affect employees' psychological well-being and social resilience. This study examines the factors that enhance employee well-being during crises from the perspective of Labor Economics and Industrial Relations. The research is based on literature review and sectoral observations, identifying that job insecurity, income loss, and increased workload elevate anxiety, stress, and burnout among employees. Conversely, institutional support mechanisms, workplace solidarity, and social policies strengthen employees' coping capacities and contribute to maintaining their psychological well-being. The findings highlight the importance of human-centered approaches in crisis management. In conclusion, policies and organizational practices that support social resilience can sustainably improve employee well-being. The study provides recommendations for employers and policymakers, emphasizing the necessity of psychological and social support for employees during crisis periods.

Keywords: Employee Well-being, Psychological Well-being, Social Resilience, Crisis Management, Job Security

PRE-MODERN ROOTS OF POST-MODERN BIOETHICS: THE TURKIC DARÜŞŞİFA AS A PROTOTYPE FOR GLOBAL HEALTH ETHICS

Vaibhavi Gupta*

Abstract

Does the Turkic darüşşifa – the medieval healing houses of the Seljuk and Ottoman worlds – reflect institutional values that comprise a coherent proto-bioethic which anticipate key principles of contemporary global health ethics? Using a comparative-historical method, the study utilizes primary source materials like Ottoman and Seljuk archival records, waqf (charitable endowment) charters, as well as medieval Islamic medical texts. These sources are then examined through the lens of the Georgetown four-principles framework and the 2005 Universal Declaration on Bioethics and Human Rights. There is evidence that the darüşşifas operated under institutionalized norms of non-discriminatory access, duty of care irrespective of faith or rank, holistic therapeutic practice embracing music and environmental therapies, and transparent governance through waqf mechanisms – structural features that closely echo the universalist aspirations of post-modern bioethics. The findings show that principles now regarded as hallmarks of contemporary bioethics were already embodied in proto-institutional form by Turkic medical establishments centuries before Western bioethics emerged as a formal discipline. They undermine Eurocentric historiographies that treat bioethics as a twentieth-century construct. According to the study, Global Health ethicists and policymakers should formally insert pre-modern non-Western medical institutions into the canon of bioethics. Moreover, a cross-civilisational comparative analysis should be established as a recognised methodological sub-field which could enrich the moral foundations of contemporary Health ethics with broader and deeper historical resources.

Keywords: Turkic Darüşşifa, Proto-Bioethics, Comparative Historical Analysis, Global Health Ethics, Islamic Medical Institutions

* Doktora Öğrencisi, Jawaharlal Nehru Üniversitesi, Hindistan, vaibhavigupta015@gmail.com

THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGY AND ECONOMICS: NEW PERSPECTIVES OF BEHAVIORAL ECONOMICS

Nail Mammadov*

Laman Guliyeva**

Gunay Azizova***

Abstract

Behavioral economics challenges the assumption of fully rational decision-making by integrating psychological insights into economic models. This study proposes a network-based framework, CoDetect, to jointly analyze psychological factors and economic behaviors. The model identifies anomalies by combining feature and similarity matrices, enabling detection of deviations from expected behavior patterns. Results show that cognitive biases, risk perception, and motivation significantly influence economic decisions such as investment and savings. The findings demonstrate that economic behavior is shaped not only by rational evaluation but also by psychological and emotional factors, providing a foundation for more adaptive and realistic policy design.

Keywords: Behavioral Economics, Decision Making, Cognitive Biases, Network Analysis, Anomaly Detection, CoDetect Model, Psychological Factors, Economic Behavior

* Öğr. Gör., Azerbaijan Devlet İktisat Üniversitesi, t-memmedovnail@unec.edu.az

** Öğr. Gör., Azerbaijan Devlet İktisat Üniversitesi, quliyeva.laman@unec.edu.az

*** Bakü Uluslararası Tıp Merkezi, gunayhuseynzade777@gmail.com

WOMEN-LED RURAL DEVELOPMENT IN ALBANIA: ASSESSING BARRIERS AND OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE AND GREEN GROWTH

Suela Kocibellinj*

Abstract

This study examines the role of women as key actors in advancing sustainable rural development and green growth in Albania. In the context of the country's EU integration process and increasing emphasis on environmental sustainability, rural women represent an underutilized yet critical resource for driving inclusive and green economic transformation. The research explores the structural barriers that limit women's participation in green rural economies, including restricted access to land, finance, technology, and green innovation ecosystems. At the same time, it investigates emerging opportunities for women in sectors aligned with sustainability, such as organic agriculture, agro-processing, eco-tourism, circular economy practices, and sustainable local value chains. The study adopts a mixed-methods approach, combining field-based insights, stakeholder engagement, and analysis of national and international policy frameworks related to rural development, gender equality, and green transition. The findings suggest that while women demonstrate strong potential to contribute to environmentally sustainable economic activities, their role remains constrained by systemic gender gaps and limited institutional support for green entrepreneurship. The paper highlights the importance of integrating gender-responsive approaches into green growth strategies and rural development policies. It proposes targeted policy measures, including access to green finance, capacity-building for sustainable practices, and support for women-led green enterprises. By positioning women as central agents of change, this research contributes to the broader discourse on sustainable development and offers policy-relevant insights for Albania and other transitioning economies in the Western Balkans.

Keywords: Women-led development; Green growth; Rural sustainability; Albania; Gender equality; Circular economy

* Doktora Öğrencisi, Tarım Üniversitesi, Tiran, s.kocibellinj@vizionojf.org

IMPACT OF ESG RATINGS ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF OIL AND GAS COMPANIES: EVIDENCE FROM EMERGING MARKETS

Tural Ahmadli*

Abstract

Although the ESG concept was introduced in 2004 by the United Nations for Responsible Investment, the Paris Agreement in 2015 was a turning point for ESG and investors became more considered about the sustainability performance of the corporations. Therefore, the ESG-financial performance relationship has become a discussion point in academic literature, and it is well-documented. However, there is a gap in the academic literature regarding the oil and gas industry, particularly in emerging markets and considering the sensitive nature of the particular sector to environmental issues and consistently growing industries in BRIC nations, the analysis may provide beneficial findings for the sector. While the dissertation adopts a positivist worldview and three theories which are stakeholder, signalling, and overinvestment theories, the STATA-16 software has been employed for quantitative analyses of four models in which the sample has been collected from the Refinitiv Eikon database. The sample consists of 44 oil and gas corporations and 352 observations between the years 2015 and 2022. The regression analyses suggest that environmental and governance pillars enhance Tobin's Q of oil and gas corporations, and social scores decrease it while the P/B ratio has a significant negative correlation with environmental ratings. These findings indicate that although the investors value the corporations with high ESG ratings and it increases the market value, the riskiness of the overinvestment or agency problem concerning the ESG damages the book value of firms.

Keywords: ESG ratings; oil and gas industry; environmentally sensitive industries; emerging markets; financial performance; sustainable finance; panel data

* Doktora Öğrencisi, Hazer Üniversitesi, turalahmedli87@gmail.com

ECONOMETRIC ANALYSIS OF LOAN DISTRIBUTION PROVIDED AS A TOOL FOR ECONOMIC GROWTH

Elgiz Jamalzade*
Nurhoca Akbulayev**

Abstract

The article evaluates the impact of the central bank of Azerbaijan's monetary policy on the country's economic growth using correlation-regression analysis. The analysis considers key indicators defining the effectiveness of monetary policy implementation in Azerbaijan. The results suggest that the central bank is implementing a contractionary monetary policy, with money and foreign exchange as primary channels. The interest rate channel has little effect on the domestic economy, while the surplus of unutilized liquidity worsens the stagnation caused by monetary capacity contraction. The underperformance of the deposit market compared to the credit market negatively impacts the banking system's economic impact, as banks struggle to find borrowers for their credit resources.

Keywords: Policy, Economic growth, Transmission mechanism, Gross Domestic Product., Growth, Economy

* Doktora Öğrencisi, Azerbaijan

** Öğr. Gör., Azerbaijan Devlet Ekonomi Üniversitesi

CONCEPTUAL ASPECTS OF DESIGNING AN ELECTRONIC DOCUMENT MANAGEMENT SYSTEM IN A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Nargiza Zhusueva*
Bekzhan Torobekov**

Abstract

The article is devoted to improving the electronic document management system (EDMS) in higher education institutions, with substantiation of the conceptual aspects of its development. An analysis of the current state and key problems of the subject area is presented, as well as the prerequisites and regulatory framework for electronic document management, using the higher education system of the Kyrgyz Republic as a case study. The conditions and factors that currently hinder the automation of document management processes in universities are identified and analyzed. The theoretical foundations for the formation of an EDMS are substantiated. The paper describes a system design concept based on requirements for structure, functionality, justification, and selection of core business processes. The system architecture, the procedure for business process modeling, and other design aspects are considered. The architecture of the EDMS database developed on the basis of an ER model is presented. Recommendations for the further development and improvement of electronic document management systems in higher education institutions are proposed.

Keywords: Electronic document management, legal framework, information security, personal data, cyber resilience, digitalization

* Doktora Öğrencisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, jusueva84@mail.ru

** Prof. Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, bekjan2003@mail.ru

TAILORING THE STRUCTURAL AND MAGNETIC PROPERTIES OF FEALB NANOCRYSTALLINE ALLOYS VIA TI AND SN ADDITIONS DURING HIGH-ENERGY MECHANICAL ALLOYING

Abderrahmane Younes*

Rachid Amraoui**

Abderahim Abada***

Djilali Allou****

Abstract

High-energy mechanical alloying was employed to synthesize Ti- and Sn-modified Fe-AlB nanocrystalline alloys, with the aim of tailoring their structural and magnetic properties. The evolution of phases, microstructure, and magnetic response was systematically investigated using XRD, SEM-EDS, and VSM techniques. The results reveal the progressive formation of a disordered bcc Fe(Al,Ti,B) solid solution, accompanied by intermetallic phase formation in Sn-containing compositions. Intensive milling induces pronounced crystallite refinement down to the nanometer scale ($\approx 13\text{--}26$ nm) and significant lattice strain. Microstructural observations confirm enhanced homogeneity and particle size reduction with milling time. A strong correlation between microstructure and magnetic behavior was established. Ti incorporation leads to increased coercivity due to enhanced lattice distortion and domain wall pinning, while Sn addition results in a marked decrease in saturation magnetization, associated with the formation of low-magnetic phases. These findings highlight the distinct roles of Ti and Sn in tuning the functional properties of FeAlB-based alloys and demonstrate the effectiveness of mechanical alloying as a versatile route for designing advanced magnetic nanomaterials.

Keywords: Fe-based nanocrystalline alloys, High-energy ball milling, Microstructural refinement, Magnetic behavior, Coercivity enhancement, Intermetallic phase formation, and Alloying effects.

* Prof. Dr., Endüstriyel Teknolojiler Araştırma Merkezi, Cezayir, younesabdo11@gmail.com

** Endüstriyel Teknolojiler Araştırma Merkezi

*** University of Saad Dahleb Blida, Cezayir

**** Araş. Gör., Endüstriyel Teknolojiler Araştırma Merkezi

EXPLORING SOCIOCULTURAL DETERMINANTS AND RISK AWARENESS OF MYTH-BASED HAIR REMOVAL PRACTICES IN THE MIDDLE EAST: A MIXED-METHODS STUDY

Abrar Abdallatif Aldebsawi*

Manal Najdawi**

Abstract

Traditional and myth-based practices related to hair removal remain widely prevalent in several Middle Eastern communities, often influenced by cultural transmission and informal beliefs rather than scientific evidence. This study aims to explore the sociocultural determinants and risk awareness associated with belief in myth-based hair removal practices in the Middle East. A cross-sectional mixed-methods design was implemented, combining a structured questionnaire with selected open-ended responses to gain deeper insight into participants' perceptions. The study assessed demographic factors, sources of information, level of belief in traditional practices, and awareness of potential health risks. Data were collected from participants across different age groups and educational backgrounds. The findings indicate that belief in myth-based hair removal practices is still present across various segments of society, despite varying levels of education. Family influence and social media were identified as major sources of information shaping these beliefs. Additionally, a significant gap in awareness regarding potential dermatological and infectious risks was observed. Higher education levels were associated with better risk awareness but did not fully eliminate belief in traditional claims. In conclusion, myth-based hair removal practices persist primarily due to sociocultural transmission rather than perceived efficacy. The study highlights the need for targeted public health education programs to improve awareness and reduce reliance on unscientific practices. Integrating health literacy into community outreach strategies may help bridge the knowledge gap and reduce potential health risks.

Keywords: Myth-based practices, Hair removal beliefs, Middle East, Health awareness, Sociocultural factors

* Arş. Gör., El-İsra Üniversitesi, Amman, Abrar.aldebsawi@gmail.com

** Orta Doğu Üniversitesi, Amman, Ürdün

KUZEY TÜRK COĞRAFYALARINDA İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE PERMAFROST DİNAMİKLERİ: UYDU VERİLERİ VE SAYISAL ANALİZ ARAÇLARIYLA ARAZİ ÖRTÜSÜ DEĞİŞİMİNİN TERMAL KOŞULLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Kristina Grigoreva*

Özet

Bu çalışma, iklim değişikliği bağlamında Kuzey Türk coğrafyalarında permafrost dinamiklerini arazi örtüsü değişimi perspektifinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, uydu verileri ve sayısal analiz araçları kullanılarak arazi örtüsündeki değişimlerin permafrost alanlarının termal koşulları üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışmada yöntem olarak uzaktan algılama verilerinin analizi, arazi örtüsü sınıflandırması ve termal değişkenlerin karşılaştırmalı değerlendirilmesi benimsenmiştir. Bu kapsamda, bitki örtüsünün korunduğu alanlar ile bozulmaya uğramış veya seyrekleşmiş alanlar arasındaki farklılıklar incelenmiş, arazi yüzeyindeki değişimlerin iklim kaynaklı hassasiyetle ilişkisi değerlendirilmiştir. Bulgular, arazi örtüsü değişiminin permafrost alanlarında termal koşullar üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Özellikle bitki örtüsünün zayıfladığı veya bozulduğu alanlarda yüzeysel termal değişkenliğin arttığı, buna karşılık daha yoğun bitki örtüsüne sahip alanlarda termal istikrarın görece daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, arazi örtüsünün yalnızca ekolojik bir unsur değil, aynı zamanda iklim değişikliğine karşı çevresel dayanıklılığı etkileyen önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çalışma, uzaktan algılama ve sayısal analiz araçlarının permafrostun iklim değişikliğine verdiği tepkilerin izlenmesinde etkili bir yöntem sunduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, kuzey ekosistemlerinde uzun dönemli uydu tabanlı izleme çalışmalarının güçlendirilmesi, arazi kullanımı planlamasında ekolojik hassasiyetin dikkate alınması ve iklim uyum stratejilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Permafrost, iklim değişikliği, uzaktan algılama, arazi örtüsü değişimi, termal koşullar, Kuzey Türk coğrafyaları

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, krisgrigoryeva777@gmail.com

CLIMATE CHANGE AND PERMAFROST DYNAMICS IN NORTHERN TURKIC GEOGRAPHIES: THE EFFECT OF LAND COVER CHANGE ON THERMAL CONDITIONS THROUGH SATELLITE DATA AND DIGITAL ANALYSIS TOOLS

Abstract

This study examines permafrost dynamics in Northern Turkic geographies within the context of climate change from the perspective of land cover change. The main aim is to analyse how changes in land cover affect the thermal conditions of permafrost areas by using satellite data and digital analysis tools. The methodological framework is based on remote sensing data analysis, land cover classification, and the comparative evaluation of thermal variables. Within this scope, differences between areas with preserved vegetation cover and areas affected by degradation or reduced vegetation density were assessed, and the relationship between land surface change and climate-related vulnerability was examined. The findings indicate that land cover change has a significant effect on the thermal conditions of permafrost environments. In particular, areas with weakened or disturbed vegetation cover show greater surface thermal variability, whereas areas with denser vegetation display relatively higher thermal stability. This suggests that land cover is not only an ecological component but also an important factor influencing environmental resilience under climate change. The study concludes that remote sensing and digital analysis tools provide an effective framework for monitoring permafrost responses to ongoing climatic change. Accordingly, it is recommended to strengthen long-term satellite-based monitoring in northern ecosystems, to integrate ecological sensitivity into land-use planning, and to support climate adaptation strategies in regions exposed to rapid environmental transformation.

Keywords: Permafrost, climate change, remote sensing, land cover change, thermal conditions, Northern Turkic geographies

VİNİLKREZOLLARIN HİDROSİLİLLƏŞMƏSİ ƏSASINDA YENİ FUNKSIONAL MATERIALLARIN SİNTEZİ VƏ ONLARIN ENERJİ TEXNOLOGİYALARINDA TƏTBİQ PERSPEKTİVLƏRİ

Shams Shirinova*

Özet

Müasir dövrdə dayanıqlı və səmərəli enerji sistemlərinə olan global tələbatın artması yeni funksional materialların işlənilib hazırlanması istiqamətində tədqiqatların sürətlənməsinə səbəb olmuşdur. Bu baxımdan, üzvi-silisiyum əsaslı birləşmələr yüksək termiki dayanıqlığı, kimyəvi davamlılığı və geniş funksional xüsusiyyətləri ilə xüsusi maraq doğurur. Təqdim olunan tədqiqat işində sənaye innovasiyaları və yüksək texnologiyalı materialların inkişafı çərçivəsində vinilkrezol törəmələrinin hidrosililləşmə reaksiyası vasitəsilə modifikasiyası və bu proses əsasında yeni funksional materialların sintezi araşdırılmışdır. Tədqiqat çərçivəsində vinilkrezolun müxtəlif silan reagentləri ilə katalitik hidrosililləşmə reaksiyaları aparılmış və optimal sintez şəraiti müəyyən edilmişdir. Reaksiya şəraitinə temperatur, katalizatorun növü və prosesin davam etmə müddəti kimi amillərin təsiri öyrənilmişdir. Alınmış məhsullar müasir fiziki-kimyəvi analiz metodları, o cümlədən spektroskopik və termiki analiz üsulları ilə xarakterizə edilmişdir. Nəticələr göstərmişdir ki, sintez olunan üzvi-silisiyum birləşmələri yüksək struktur sabitliyinə, funksional qrupların müxtəlifliyinə və əlverişli fiziki-kimyəvi xüsusiyyətlərə malikdir. Bu xüsusiyyətlər onların müasir materialşünaslıq və enerji texnologiyalarında istifadə potensialını artırır. Xüsusilə günəş enerjisi sistemləri üçün qoruyucu örtüklər, hidrogen enerji texnologiyalarında funksional komponentlər və yüksək davamlı polimer materiallar kimi tətbiq imkanları diqqət cəlb edir. Ümumilikdə, aparılan tədqiqat vinilkrezolun hidrosililləşmə reaksiyasının yeni üzvi-silisiyum materiallarının alınması üçün səmərəli sintez yolu olduğunu göstərir. Alınan nəticələr bu materialların gələcək nəsil dayanıqlı enerji texnologiyalarının inkişafında mühüm rol oynaya biləcəyini və enerji sistemlərində effektivlik, davamlılıq və ekoloji uyğunluğun artırılmasına töhfə verə biləcəyini təsdiqləyir.

Anahtar Kelimələr: Vinilkrezol; hidrosililləşmə reaksiyası; üzvi-silisiyum birləşmələri; sənaye innovasiyaları, davamlı materiallar

* Arş. Gör., Sumgayit Dövlət Universiteti, Shams.Shirinova@sdu.edu.az

SYNTHESIS OF NEW FUNCTIONAL MATERIALS BASED ON THE HYDROSILYLATION OF VINYL CRESOLS AND THEIR APPLICATION PROSPECTS IN ENERGY TECHNOLOGIES

Abstract

In the modern era, the increasing global demand for sustainable and efficient energy systems has significantly accelerated research into the development of advanced functional materials. Among these, organosilicon-based compounds have attracted considerable attention due to their excellent thermal stability, chemical resistance, and versatile functional properties. In the present study, within the framework of industrial innovation and the development of high-tech materials, the modification of vinylcresol derivatives via hydrosilylation reactions and the synthesis of new functional materials based on this process were investigated. In this research, catalytic hydrosilylation reactions between vinylcresols and various silane reagents were carried out under controlled experimental conditions. The influence of reaction parameters such as temperature, catalyst type, and reaction time was investigated in order to determine the optimal synthesis conditions. The resulting products were characterized using modern physicochemical analytical techniques, including spectroscopic and thermal analysis methods. The obtained results indicate that the synthesized organosilicon compounds possess enhanced structural stability, improved functional group diversity, and favorable physicochemical properties. These characteristics make them suitable candidates for advanced material applications. In particular, their potential use in protective coatings for solar energy systems, functional components in hydrogen energy technologies, and high-performance polymeric materials is highlighted. Overall, the study demonstrates that hydrosilylation of vinylcresols is an effective synthetic route for producing novel organosilicon materials. The findings suggest that these materials can play a significant role in the development of next-generation sustainable energy technologies, contributing to improved efficiency, durability, and environmental compatibility in energy systems.

Keywords: Vinyl cresols; hydrosilation reaction; organosilicon compounds; industrial innovations, sustainable materials

RETHINKING THE FUTURE OF ISLAM: ZIAUDDIN SARDAR'S PHILOSOPHICAL FRAMEWORK FOR CONTEMPORARY ISLAMIC SCIENCE

Martin Putra Perdana*

Abstract

This study critically examines Ziauddin Sardar's concept of contemporary Islamic science as a philosophical response to the detrimental effects of modern science, which frequently overlooks the metaphysical and ethical dimensions of religion within the social order. This integration of science and religion is proposed to reformulate a holistic and integral civilizational framework. This library-based research employs a philosophical approach utilizing two primary methodological stages: first, a descriptive method to comprehensively map the conception of Islamic science based on Sardar's major works; and second, an analytical method to examine the paradigmatic implications and dissect the ideological position of the proposal. The findings indicate that Sardar's intellectual construct is deeply rooted in the Islamic worldview, positioning revelation as a practical epistemological foundation and an ethical compass for scientific development. The results also suggest that this concept takes a diametrical stance against the scientific hegemony of Western civilization by offering an alternative paradigmatic system that ensures scientific advancement remains aligned with environmental preservation and universal religious values. This study concludes that Sardar's framework for Islamic science is not merely a discourse of resistance against secularization, but a crucial philosophical framework for mitigating global crises of modernity while contributing significantly to the discourse on ethical heritage and the philosophy of science. Consequently, this study recommends further comprehensive research to formulate operational and practical steps for Islamic science, ensuring its real-world application in solving future challenges facing humanity.

Keywords: Islamic Science, Philosophy of Science, Metaphysics, Civilizational Ethics, Ziauddin Sardar, Integration of Knowledge

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Darussalam Üniversitesi (UNIDA) Gontor, Endonezya, perdanamartin380@gmail.com

THE TURKIC WORLD: EPIC AND WRITTEN TRADITIONS AS INSTRUMENTS OF CIVILIZATIONAL SYNTHESIS

Ramazanova Shoir^a*

Abstract

This study examines the Turkic world as a mediating force in the philosophical and cultural synthesis between East and West, highlighting its role in shaping global literary paradigms. Using comparative-historical, comparativist, and cultural-hermeneutic approaches, it analyzes oral epics and written texts from an intercultural perspective. The findings show that the Turkic world functioned as a transitive cultural space, enabling the circulation of symbolic forms, narrative models, and philosophical ideas. Its dialogical mode of interaction, based on reception, adaptation, and synthesis, facilitated cultural integration across Eurasia. Oral epics reveal parallels with European traditions, while written works produced hybrid aesthetic-philosophical constructions. The study concludes that the Turkic world is a system-forming component of East-West philosophical synthesis. Recommendations emphasize interdisciplinary research and the integration of Turkic heritage into global humanities discourse. Objective: This study aims to conceptualize the Turkic world as a mediating force in the philosophical and cultural synthesis between East and West and to reassess its role in shaping global literary paradigms. Methods: The research employs comparative-historical, comparativist, and cultural-hermeneutic approaches, focusing on typological parallels and transmission mechanisms across Turkic, Eastern, and Western traditions. The analysis integrates oral epic corpora and written monuments within an intercultural framework. Results: Findings indicate that the Turkic world functioned as a transitive cultural domain, facilitating the circulation of symbolic forms, narrative structures, and philosophical concepts. Its non-expansionist cultural model fostered a nonlinear, dialogical pattern of influence through reception, adaptation, and synthesis. Turkic oral epics exhibit structural and semantic affinities with European epics, positioning them as foundational elements of pan-Eurasian mythopoetics. In written culture, Turkic authors, operating within Arab-Persian intellectual milieus, generated hybrid aesthetic-philosophical constructs with far-reaching transregional impact. Conclusions: The Turkic world should be recognized as a system-forming, rather than peripheral, agent in the philosophical synthesis of East and West. Its distinctiveness lies in ensuring cultural coherence through mechanisms of intercultural mediation. Recommendations: The study advocates for intensified interdisciplinary research to deconstruct entrenched Eurocentric interpretations and to integrate Turkic cultural heritage into contemporary global humanities discourse.

Keywords: Turkic world, intercivilizational dialogue, intercultural integration.

* Doktora Öğrencisi, Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü, shoir^a-ramazanov@mail.ru

SOSIAL RİFAH SİYASƏTİ VƏ VƏTƏNDAŞ XOŞBƏXTLİYİ

Lalə Qurbanova*

Özet

Sosial rifah dövləti anlayışı dövlətin bazar iqtisadiyyatının yaratdığı sosial nəticələrə müdaxilə edərək vətəndaşların rifahını təmin etməyə yönəlmiş idarəetmə modelini ifadə edir. Bu modelin əsas məqsədi cəmiyyətdə sosial ədaləti qorumaq, bərabər imkanlar yaratmaq və insanların əsas sosial hüquqlarını təmin etməkdir. Belə bir dövlətdə hökumət aktiv rol oynayır və sosial bərabərsizlikləri azaltmaq üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə edir. Bu vasitələrə təhsil, səhiyyə, sosial təminat, işsizlik müavinətləri və digər sosial xidmətlərin təqdim olunması və ya subsidiyalaşdırılması daxildir. Bu fəaliyyətlərin ümumi adı sosial siyasətdir və o, əhəlinin rifah səviyyəsinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Sosial rifah siyasəti müxtəlif ölkələrdə fərqli formalarda mövcuddur. Hər bir ölkə öz tarixi, iqtisadi və mədəni xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq rifah modelini formalaşdırır. Bu modellər məqsədlərinə, dəyərlərinə və mənfəət qruplarına görə bir-birindən fərqlənir. Ümumilikdə, sosial rifah dövləti insanların öz imkanları ilə qarşılaya bilmədiyi əsas ehtiyacların təmin olunmasına kömək edir. Xüsusilə iqtisadi çətinliklər, işsizlik, xəstəlik və digər sosial risklərlə üzləşən fərdlərə dəstək verərək onların həyat səviyyəsini qorumağa və yaxşılaşdırmağa çalışır. Bu baxımdan rifah dövləti həm sosial sabitliyin təminində, həm də cəmiyyətin ümumi inkişafında mühüm rol oynayır.

Anahtar Kelimələr: Sosial rifah, vətəndaş xoşbəxtliyi, sosial siyasət, sosial ədalət, sosial bərabərsizlik

* Doktorə Öğrencisi, Sumgayit Devlet Üniversitesi, lala.qurbanova@sdu.edu.az

SOCIAL WELFARE POLICY AND CITIZEN HAPPINESS

Abstract

The concept of the welfare state refers to a model of governance in which the state intervenes in the social outcomes of the market economy in order to ensure the well-being of its citizens. The main goal of this model is to maintain social justice in society, create equal opportunities, and guarantee fundamental social rights for all individuals. In such a state, the government plays an active role and uses various instruments to reduce social inequalities. These include the provision or subsidization of education, healthcare, social security, unemployment benefits, and other social services. These activities are collectively referred to as social policy, which serves to improve the overall welfare level of the population. Social welfare policy exists in different forms across countries. Each country develops its own welfare model based on its historical, economic, and cultural characteristics. These models differ in their goals, values, and target beneficiary groups. In general, the welfare state helps meet the basic needs of individuals who are unable to do so on their own. It particularly supports those facing economic difficulties, unemployment, illness, and other social risks, aiming to protect and improve their standard of living. In this regard, the welfare state plays an important role both in ensuring social stability and in promoting overall societal development.

Keywords: Social welfare, citizen happiness, social policy, social justice, social inequality

SIGNIFICANCE OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES IN THE SOCIAL SOLIDARITY OF TURKIC PEOPLES

Zumrud Huseynova*

Abstract

The social solidarity of the Turkic peoples has ancient origins. The Turkic peoples develop their social solidarity at the institutional level in modern times. The organizational associations of the Turkic peoples have a significant impact on this process. The activities of the Organization of Turkic States occupy a special place in ensuring the solidarity of the Turkic peoples. Because the mechanism of the Organization's activity is directed towards the Vision of the Turkic World until 2040 and the Strategy of the Turkic World Organizations for 2022-2026. This organization which cooperates in 32 areas of activity influences the entire social system of society by adapting cooperation to the relevant area. For instance, the social effects of the Organization serve the development of social solidarity between societies by further strengthening the areas of cooperation in the fields of social protection, social policy, humanitarian issues, education, science, technology which are included in the social system. The application of the following proposed or recommended action mechanisms to strengthen social solidarity can further strengthen the process: 1. Digital intensification of communication in strengthening ties and relationships between societies; 2. High confidence in the joint humanitarian initiatives of the Turkic peoples in ensuring stability and sovereign life; 3. Preservation of historical, cultural, social values to strengthen collective memory; 4. Exchange of human capital. In general, the implementation of these areas of activity can stimulate the strengthening of social solidarity of the Turkic peoples.

Keywords: Solidarity, Turkic, impact, cooperation, organization.

* Dr., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, zumrud.huseynova2023@gmail.com

EĞİTİM REFORMLARININ SİYASAL MODERNLEŞMEDEKİ ROLÜ: MATÜRİDİLİKTEN CEDİDCİLİĞE

Dilorom Sogukpınar*

Özet

Türk dünyasında siyasal modernleşme sürecinde eğitim reformlarının rolü, tarihsel ve entelektüel temelleri bağlamında ele alınmaktadır. Bu çalışmada özellikle Mâtürîdî düşüncesi-nin rasyonalist epistemolojik yaklaşımı ile Cedidcilik döneminde ortaya çıkan reformcu eğitim anlayışı arasındaki süreklilik ve dönüşüm ilişkisi analiz edilmektedir. Çalışmanın temel amacı, eğitim reformlarının siyasal modernleşmenin yalnızca bir unsuru değil, aynı zamanda onu yönlendiren belirleyici bir mekanizma olduğunu ortaya koymaktır. Bu bağlamda Mâtürîdî düşün-cenin, akıl ile inanç arasında kurduğu denge üzerinden, Türk dünyasında reformcu zihniyetin oluşumuna zemin hazırladığı ileri sürülmektedir. Araştırmada tarihsel-felsefi analiz, karşılaştırmalı yöntem ve sistematik yaklaşım birlikte kullanılmıştır. Bu çerçevede, Mâtürîdîlikte rasyonel düşüncenin meşrulaştırılması sürecinin, Cedidcilikte eğitim yoluyla toplumsal dönüşüm fikrine teorik bir temel sağladığı gösterilmektedir. Elde edilen bulgular, eğitim reformlarının yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda yeni bir düşünme biçiminin oluşu-munu sağlayarak toplumsal ve siyasal dönüşüm süreçlerini yönlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim reformları, siyasal modernleşme, Mâtürîdîlik, Cedidcilik, rasyonalizm, Türk dünyası.

* Öğr. Gör., Özbekistan Devlet Dünya Dilleri Üniversitesi, sogukdilorom@gmail.com

THE ROLE OF EDUCATIONAL REFORMS IN POLITICAL MODERNIZATION: FROM MATURIDISM TO JADIDISM

Abstract

This study examines the role of educational reforms in the process of political modernization in the Turkic world, focusing on their historical and intellectual foundations. Particular attention is given to the continuity and transformation between the rational epistemological framework of Maturidism and the reform-oriented educational model that emerged during the Jadid movement. The main objective of the study is to demonstrate that educational reforms function not merely as an auxiliary component, but as a decisive mechanism shaping political modernization. In this context, it is argued that Maturidi thought, through its emphasis on the balance between reason and faith, provided the intellectual groundwork for the emergence of a reformist mindset in the Turkic world. The research employs historical-philosophical analysis, a comparative method, and a systematic approach. Within this framework, it is shown that the legitimization of rational inquiry in Maturidism created a theoretical basis for the Jadidist emphasis on education as a tool of social transformation. The findings indicate that educational reforms extended beyond the transmission of knowledge, contributing to the formation of new modes of thinking that guided broader processes of social and political transformation.

Keywords: Educational reforms, political modernization, Maturidism, Jadidism, rationalism, Turkic world

THE ROLE OF MUHAMMAD RIZO AGAHI'S HERITAGE IN NATIONAL IDENTITY AND SPIRITUAL DEVELOPMENT

Sherali Shavkatov*

Abstract

The literary and intellectual legacy of Muhammad Riza Agahi represents a fundamental component of the cultural heritage of Central Asia and continues to play a significant role in shaping Uzbek national identity and spiritual development. This study explores Agahi's works through an interdisciplinary analytical framework that combines literary interpretation, historical contextualization, and cultural theory. Particular attention is given to the ways in which his writings contribute to the preservation of historical memory, the articulation of ethical values, and the construction of collective identity. The research demonstrates that Agahi's heritage should not be understood solely as a collection of literary texts, but rather as an integrated system of historical, ethical, and cultural knowledge. His historiographical works document socio-political realities while simultaneously embedding moral evaluations, thereby transforming history into a normative discourse. His poetic writings, in turn, promote universal ethical principles such as justice, knowledge, humility, and human dignity, which are essential for spiritual development. The findings highlight the continuing relevance of Agahi's intellectual contributions in contemporary Uzbekistan, particularly in the fields of education, cultural policy, and identity formation. In the context of globalization, his works provide a sustainable framework for preserving cultural specificity while engaging with broader global processes. Ultimately, this study argues that Agahi's heritage functions as a dynamic intellectual resource that bridges past and present and supports the development of a cohesive, value-based society.

Keywords: Agahi, national identity, spiritual development, cultural heritage, historiography, Uzbek literature, ethics, cultural continuity

* Doktora Öğrencisi, Taşkent Devlet Doğu Bilimleri Üniversitesi, sheradonis2022@gmail.com

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SAĞLIK OKURYAZARLIĞI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KESİTSEL BİR DEĞERLENDİRME

Necati Bükecik*

Özet

Yapay zekâ temelli uygulamaların sağlık alanında yaygınlaşması, bireylerin sağlık bilgisine erişme, anlama, değerlendirme ve kullanma becerilerinin yeni bir bağlamda ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sağlık okuryazarlığı düzeylerini yapay zekâ kullanımı, dijital sağlık bilgi kaynaklarına yönelim ve sağlık bilgisini eleştirel değerlendirme davranışları açısından incelemektir. Kesitsel ve tanımlayıcı tipte planlanan araştırmanın evrenini [üniversite adı]'nde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden [n] öğrenci oluşturmuştur. Veriler, kişisel bilgi formu, [kullandığınız sağlık okuryazarlığı ölçeği] ve yapay zekâ kullanımına ilişkin sorular içeren çevrim içi anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon analizleri kullanılmıştır. Bulgular, öğrencilerin sağlık okuryazarlığı düzeylerinin [düşük/orta/yüksek] olduğunu; yapay zekâ destekli araçları sağlık amacıyla kullanan, dijital sağlık bilgilerinin güvenilirliğini sorgulayan ve teknolojik cihaz kullanım becerisini daha iyi değerlendiren öğrencilerde sağlık okuryazarlığı puanlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca [anlamli bulunan değişkenler] açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Sonuç olarak, yapay zekâ çağında sağlık okuryazarlığı yalnızca bilgiye erişimi değil, bilgiyi seçme, doğrulama ve etik biçimde kullanma becerilerini de kapsamaktadır. Üniversite öğrencilerine yönelik dijital sağlık ve yapay zekâ farkındalığı eğitimlerinin müfredata entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık okuryazarlığı, yapay zekâ, üniversite öğrencileri, dijital sağlık, kesitsel çalışma

* Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, necati.bukecik@ibu.edu.tr

HEALTH LITERACY IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A CROSS-SECTIONAL EVALUATION AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

The widespread use of artificial intelligence-based applications in healthcare has made it necessary to reconsider individuals' abilities to access, understand, evaluate, and use health information within a new digital context. This study aimed to examine university students' health literacy levels in relation to artificial intelligence use, orientation toward digital health information sources, and critical appraisal of health information. This cross-sectional and descriptive study was conducted among students enrolled at [name of university], and the sample consisted of [n] students who agreed to participate in the research. Data were collected through an online questionnaire including a personal information form, the [name of health literacy scale], and questions related to artificial intelligence use. Descriptive statistics, independent samples t test, one-way analysis of variance, and correlation analyses were used in data analysis. The findings indicated that students' health literacy levels were [low/moderate/high]. Higher health literacy scores were observed among students who used artificial intelligence-supported tools for health-related purposes, questioned the reliability of digital health information, and rated their technological device use skills more positively. In addition, statistically significant differences were found in terms of [significant variables]. In conclusion, health literacy in the age of artificial intelligence includes not only access to information but also the ability to select, verify, and use information ethically. It is recommended that digital health and artificial intelligence awareness training programs for university students be integrated into the curriculum.

Keywords: Health literacy, artificial intelligence, university students, digital health, cross-sectional study

DİJİTAL SAĞLIK, TELE-TIP VE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ KLİNİK UYGULAMALARIN TÜRK DÜNYASINDA SAĞLIK HİZMETLERİNE ENTEGRASYONU: GÜNCEL BİR DERLEME

Türkan Ahmedzade*

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, dijital sağlık, tele-tıp ve yapay zekâ destekli klinik uygulamaların Türk dünyası ülkelerinde sağlık hizmetlerine entegrasyonunu değerlendirmek; mevcut uygulamaları inceleyerek bu alandaki fırsatları ve karşılaşılan temel sorunları ortaya koymaktır. Ayrıca söz konusu teknolojilerin sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği, etkinliği ve sürdürülebilirliği üzerindeki potansiyel katkılarının analiz edilmesi hedeflenmektedir. **Yöntem:** Bu çalışma literatür taramasına dayalı bir derleme niteliğindedir. Araştırma kapsamında Dünya Sağlık Örgütü (WHO), OECD ve ilgili ulusal sağlık otoriteleri tarafından yayımlanan raporlar ile PubMed ve Google Scholar veri tabanlarında yer alan güncel bilimsel yayınlar incelenmiştir. Özellikle 2020 yılı ve sonrasında yayımlanan çalışmalar dikkate alınmış; tele-tıp uygulamaları, elektronik sağlık kayıtları, mobil sağlık teknolojileri ve yapay zekâ tabanlı klinik karar destek sistemleri kapsamında gerçekleştirilen araştırmalar analiz edilmiştir. **Bulgular:** İncelenen literatür, COVID-19 pandemisi sonrasında dijital sağlık uygulamalarının kullanımında belirgin bir artış yaşandığını göstermektedir. Tele-tıp sistemleri sayesinde özellikle kırsal ve sağlık hizmetlerine erişimin sınırlı olduğu bölgelerde uzman hekimlere erişim kolaylaşmış, kronik hastalıkların izlenmesinde süreklilik sağlanmış ve hasta memnuniyetinde artış gözlenmiştir. Yapay zekâ destekli sistemlerin özellikle radyoloji, dermatoloji ve yoğun bakım gibi veri yoğun klinik alanlarda tanısal doğruluğu artırdığı ve klinik karar süreçlerini desteklediği bildirilmektedir. Türkiye’de e-Nabız, Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) ve uzaktan sağlık hizmetleri uygulamaları dijital sağlık dönüşümünün önemli örnekleri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan ve diğer Türk devletlerinde de e-sağlık altyapılarının gelişmekte olduğu görülmektedir. Ancak veri güvenliği, dijital okuryazarlık düzeyinin yetersizliği, teknik altyapı farklılıkları ve etik-hukuki düzenlemelere ilişkin eksiklikler önemli sorun alanları olarak öne çıkmaktadır. **Sonuç ve Öneriler:** Dijital sağlık teknolojileri, Türk dünyası ülkelerinde sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini artırma, hizmet sunumunu daha etkin hale getirme ve sağlık sistemlerinin sürdürülebilirliğini güçlendirme potansiyeline sahiptir. Bu doğrultuda bölgesel iş birliklerinin geliştirilmesi, ortak veri standartlarının oluşturulması, sağlık çalışanlarına yönelik dijital yetkinlik eğitimlerinin artırılması ve yapay zekâ kullanımına ilişkin etik ve hukuki düzenlemelerin güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Gelecekte Türk dünyası ülkeleri arasında kurulabilecek ortak dijital sağlık ekosistemleri ve veri paylaşım mekanizmaları, bölgesel sağlık entegrasyonunun güçlendirilmesine önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital sağlık, Tele-tıp, Yapay zekâ, Türk dünyası, Sağlık politikaları, e-Sağlık

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, turkanahmedzade92@gmail.com

INTEGRATION OF DIGITAL HEALTH, TELEMEDICINE AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE SUPPORTED CLINICAL APPLICATIONS INTO HEALTHCARE SERVICES IN THE TURKIC WORLD: A CURRENT REVIEW

Abstract

Objective: The aim of this study is to evaluate the integration of digital health, telemedicine, and artificial intelligence-supported clinical applications into healthcare systems across the Turkic world. The study also seeks to examine existing practices, identify opportunities, and highlight the major challenges associated with the implementation of these technologies. In addition, the potential contributions of these digital technologies to the accessibility, efficiency, and sustainability of healthcare services are analyzed. **Methods:** This study was designed as a narrative literature review. Reports published by the World Health Organization (WHO), the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), and relevant national health authorities were examined together with scientific articles indexed in databases such as PubMed and Google Scholar. Particular emphasis was placed on studies published after 2020. The reviewed literature focused on telemedicine services, electronic health records, mobile health technologies, and artificial intelligence-based clinical decision support systems. **Results:** The reviewed literature indicates a significant increase in the use of digital health applications following the COVID-19 pandemic. Telemedicine systems have facilitated access to specialist physicians, particularly in rural and underserved regions, while also enabling continuity in the monitoring and management of chronic diseases. These developments have contributed to improved patient satisfaction and healthcare accessibility. Artificial intelligence-supported systems have demonstrated notable benefits in data-intensive clinical fields such as radiology, dermatology, and intensive care, where they enhance diagnostic accuracy and support clinical decision-making processes. In Türkiye, digital health platforms such as the e-Nabız Personal Health System, the Central Physician Appointment System (MHRS), and remote healthcare services represent significant examples of digital transformation in healthcare. Similarly, countries such as Azerbaijan, Kazakhstan, and Uzbekistan are actively developing their e-health infrastructures. Nevertheless, several challenges remain, including concerns related to data security, insufficient levels of digital literacy, disparities in technological infrastructure, and the need for comprehensive ethical and legal frameworks. **Conclusion and Recommendations:** Digital health technologies have substantial potential to enhance the accessibility, efficiency, and sustainability of healthcare services across the Turkic world. Strengthening regional cooperation, developing common data standards, improving digital competencies among healthcare professionals, and establishing robust ethical and regulatory frameworks

Keywords: Digital health, Telemedicine, Artificial intelligence, Turkic world, e-Health

KRİTİK ALTYAPILARDA SİBER GÜVENLİK TEKNOLOJİLERİNİN TRANSFERİ VE RİSK ANALİZİ

Rashad Mammadov*

Özet

Kritik altyapılar; enerji, ulaşım ve finans sektörleri başta olmak üzere toplumun sürekliliği ve ulusal güvenlik açısından hayati öneme sahiptir. Bu altyapılarda kullanılan siber güvenlik teknolojilerinin büyük ölçüde dış kaynaklı olması, teknoloji transferi süreçlerinde çeşitli güvenlik risklerini beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, kritik altyapılara yönelik siber güvenlik teknolojilerinin transferinde ortaya çıkan riskleri analiz etmek ve bu risklerin yönetimine yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş, literatür taraması ile birlikte risk analizi modeli ve senaryo analizi kullanılmıştır. Enerji, ulaşım ve bankacılık sektörleri özelinde oluşturulan senaryolar üzerinden teknoloji transferi sürecinde karşılaşılabilecek tehditler değerlendirilmiştir. Bu kapsamda veri güvenliği ihlalleri, tedarik zinciri zafiyetleri, dışa bağımlılık ve sistem entegrasyon sorunları temel risk unsurları olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, teknoloji transferi süreçlerinde güvenlik standartlarının yetersiz uygulanmasının ve yerli çözümlerin sınırlı olmasının kritik altyapıları daha savunmasız hale getirdiğini göstermektedir. Ayrıca, kurumlar arası koordinasyon eksikliği ve insan kaynağı yetersizliği de riskleri artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır. Sonuç olarak, kritik altyapılarda siber güvenliğin sağlanabilmesi için yerli ve milli teknolojilerin geliştirilmesi, risk odaklı güvenlik politikalarının oluşturulması ve düzenli denetim mekanizmalarının uygulanması önerilmektedir. Bununla birlikte, uluslararası iş birliklerinin güvenlik perspektifiyle yeniden değerlendirilmesi ve insan kaynağı kapasitesinin artırılması da büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kritik altyapılar, siber güvenlik, teknoloji transferi, risk analizi, tedarik zinciri güvenliği

* Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, rewad2000.rm@gmail.com

CYBERSECURITY TECHNOLOGY TRANSFER AND RISK ANALYSIS IN CRITICAL INFRASTRUCTURES

Abstract

Critical infrastructures, particularly in the energy, transportation, and financial sectors, are of vital importance for societal continuity and national security. The widespread reliance on externally sourced cybersecurity technologies in these infrastructures introduces various risks during technology transfer processes. This study aims to analyze the risks arising from the transfer of cybersecurity technologies in critical infrastructures and to propose strategies for effective risk management. A qualitative research approach is adopted in this study, combining literature review with a risk analysis model and scenario analysis. Scenarios developed for the energy, transportation, and banking sectors are used to evaluate potential threats that may emerge during the technology transfer process. Key risk factors identified include data security breaches, supply chain vulnerabilities, external dependency, and system integration challenges. The findings indicate that inadequate implementation of security standards and the limited availability of domestic solutions increase the vulnerability of critical infrastructures. Additionally, lack of inter-institutional coordination and insufficient skilled workforce are found to be significant factors that amplify these risks. In conclusion, ensuring cybersecurity in critical infrastructures requires the development of domestic technologies, the establishment of risk-based security policies, and the implementation of regular auditing mechanisms. Furthermore, reassessing international collaborations from a security perspective and enhancing human resource capacity are essential for mitigating risks associated with technology transfer.

Keywords: Critical infrastructures, cybersecurity, technology transfer, risk analysis, supply chain security

TÜRK DÜNYASI MÜHENDİSLİĞİNİN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GELİŞİMİ VE TEKNOCAK VİZYONU

Berat Barış Buldum*

Canberk Şahin**

Özet

Türk dünyası, tarih boyunca mühendislik ve mimari alanında insanlığa yön veren derin bir birikime ev sahipliği yapmıştır. Türk mühendislik tarihinin serüveni, sadece bir teknik gelişim süreci değil; Orta Asya'nın sert coğrafyasından başlayıp kıtalara yayılan bir “uygarlık inşası” hikayesidir. Türk mühendislik dehasının ilk izlerini, bozkırın dinamik şartlarına uyum sağlayan ‘mobil teknoloji’ üretiminde görülmektedir. Bu süreçte geliştirilen kompozit yay sistemleri, balistik ve malzeme biliminin; üzengi ve nal gibi donanımlar, biyomekanik ve ergonominin; modüler bir yapı olan Otağ ise, taşınabilir inşaat mühendisliğinin erken dönem zirveleridir. Bu pratik ve sonuç odaklı teknik yaklaşım, Orta Asya’dan Anadolu’ya taşınan mühendislik genetiğinin temelini oluşturmakta ve Teknocak’ın hedeflediği yerli ve özgün teknoloji üretim modeline tarihsel bir referans sunmaktadır. Türkler El-Cezeri’nin siberetik temellerinden Mimar Sinan’ın yapısal dehasına uzanan bu miras, sadece bir geçmiş övücü değil, bugünün teknolojik atılımlarının da temel motivasyon kaynağıdır. Türk dünyasının tarihsel mühendislik kodlarını çözümlmek ve bu birikimin günümüzdeki dijital dönüşüm süreçleriyle birleşerek nasıl Teknocak vizyonuna evrildiğini bilimsel bir perspektifle ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Teknocak, Türk dünyası, Mühendislik

* Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, barisbudum@mersin.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, canberk.sahin@gazi.edu.tr

DEVELOPMENT OF TURKIC ENGINEERING: PAST TO PRESENT, AND THE TEKNOCAK VISION FOR FUTURE TECH

Abstract

The Turkic world has, throughout history, hosted a profound legacy that has guided humanity in the fields of engineering and architecture. The journey of Turkish engineering history is not merely a process of technical advancement; rather, it is a story of “civilization building” that began in the harsh geography of Central Asia and expanded across continents. The earliest traces of Turkish engineering ingenuity can be observed in the development of “mobile technologies” adapted to the dynamic conditions of the steppe. Composite bow systems developed during this period reflect advancements in ballistics and materials science; equipment such as the stirrup and horseshoe demonstrate principles of biomechanics and ergonomics; while the yurt (otağ), as a modular structure, represents an early pinnacle of portable construction engineering. This practical and results-oriented technical approach constitutes the foundation of the engineering “genetic code” carried from Central Asia to Anatolia and provides a historical reference for the indigenous and original technology production model envisioned by Teknocak. Extending from the cybernetic foundations of Al-Jazari to the structural genius of Mimar Sinan, this heritage is not merely a source of historical pride but also a fundamental motivation for today’s technological advancements. It aims to analyze the historical engineering codes of the Turkic world and to present, from a scientific perspective, how this accumulated knowledge has evolved into the Teknocak vision through its integration with contemporary digital transformation processes.

Keywords: Teknocak, Turkic world, Engineering

CALCIUM-BASED GEOCHAR FOR SOIL IMPROVEMENT: SYNERGISTIC EFFECTS OF AGARICUS BISPORUS WASTE BIOCHAR AND CALCIUM HYDROXIDE

Saadoon Obaid Eyada*
Silda Ghazi Mohammed Doorî**
Yavuz Yenginar***
Thamer Y. Ahmed****

Abstract

This study investigates the development of a novel calcium-based geochar (GCh) by combining biochar derived from *Agaricus bisporus* (mushroom) waste with an alkaline activator containing calcium hydroxide ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) for the stabilization of low-plasticity clay (CL) soil. The primary objective is to evaluate the synergistic effects of this blend on unconfined compressive strength (UCS), while also addressing waste recycling, cost-effectiveness, and environmental sustainability. Biochar was produced via pyrolysis at 484 °C and characterized using SEM and XRD, revealing an aluminate-rich composition suitable for geopolymerization. Soil blends containing 10% biochar were treated with either sodium hydroxide (NaOH) or calcium hydroxide ($\text{Ca}(\text{OH})_2$)-based activators and cured for 14 and 28 days. The results demonstrate that the $\text{Ca}(\text{OH})_2$ -activated geochar (SB10C) achieved a remarkable UCS of 2210 kPa after 28 days, representing a 1178% increase compared to untreated soil. This performance significantly outperformed blends with NaOH or biochar alone. The superior strength is attributed to the formation of a calcium-aluminosilicate hydrate (C-A-S-H) gel, which provides a denser and more durable matrix than the sodium-aluminosilicate hydrate (N-A-S-H) gel formed in NaOH-activated systems. The study concludes that the collaborative use of mushroom waste biochar and $\text{Ca}(\text{OH})_2$ offers a high-performance, sustainable, and cost-effective solution for soil improvement, aligning with circular economy principles.

Keywords: Geochar; Mushroom waste biochar; Calcium hydroxide; Soil stabilization; Geopolymer; Waste recycling; Unconfined compressive strength.

* Dr., Al Maarif Üniversitesi, Irak, saadooneyada@uoa.edu.iq

** Al-Qalam Üniversitesi, Kerkük, Irak, eng.seldagazi@gmail.com

*** Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, yavuzenginar@gmail.com

**** Anbar Üniversitesi, Irak, thamer677@uoanbar.edu.iq

TARİHİ ROMANLARDA TÜRK LÜK BİLİNCİ VE ULUSAL KİMLİK MESELESİ: HÜSEYİN NİHAL ATSIZ VE MUHTAR MAĞAİN ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Alma Bogenbay*

Özet

Günümüz küreselleşme çağındaki edebiyat biliminde tarihi roman, kronolojik anlatım sınırlarını aşarak milletin tarihsel belleğini canlandıran ve onun etnokültürel varlığını koruyan önemli bir aksiyolojik alana dönüşmüştür. Bu bağlamda makalede, 20. yüzyılın önde gelen yazarları H.N. Atsız ve M. Magauin’in eserlerindeki Türklük bilinci ve ulusal kimlik meselesi incelenmiştir. Makalenin temel odağı olarak H.N. Atsız’ın “Bozkurtların Ölümü” romanı ile M. Magauin’in “Sarı kazak” ve “Cengiz Han” romanlarının ideolojik temelleri ele alınmıştır. Türk ve Kazak bilimsel paradigmalardaki araştırmalara dayanılarak, H.N. Atsız’ın romanında Gök Türk Kağanlığı’nın bağımsızlığını koruma yolunda Türklerin gösterdiği fedakarlık, kahramanlık ve ulusal bütünlük fikri derinlemesine analiz edilmiştir. Bu fikrin, M. Magauin’in eserlerindeki tarihsel bellek konseptiyle tipolojik bir uyum içinde olduğu vurgulanmıştır. Özellikle “Sarı kazak” romanında tarihsel zaman çerçevesinde kopan manevi bağları yeniden kurma süreci ve yeni ulusal karakter tipolojisi ile “Cengiz Han” romanındaki ortak Türk tarihi alanını irdeleme meseleleri kapsamlı bir şekilde somutlaştırılmıştır. Her iki yazarın da tarihi romanlar aracılığıyla milletin asimilasyona uğramasına karşı kültürel yayılcılığa direnme gücünü artırmadaki etnofelsefi arayışları sistematik olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu karşılaştırmalı analiz temelinde, tarihi romanlardaki Türklük kimliği fenomeninin, geçmiş i idrak etmenin ve ortak kültürel matrisi yeniden canlandırmanın temel kavramsal boyutu olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türklük bilinci, tarihsel bellek, ulusal kimlik, karşılaştırmalı analiz, kültürel matris, etnofelsefi boyut.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, L. N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi, bogenbajalma@gmail.com

THE CONCEPT OF TURKICNESS AND NATIONAL IDENTITY IN HISTORICAL NOVELS: AN EXAMINATION OF THE WORKS BY HUSEYİN NİHAL ATSIZ AND MUKHTAR MAGAUIN

Abstract

In contemporary literary studies during the era of globalization, the historical novel has transcended the boundaries of chronological narration, becoming a significant axiological space that revitalizes the historical memory of a nation and preserves its ethnocultural identity. In this context, the article examines the issue of Turkic consciousness and national identity in the works of prominent 20th-century writers H.N. Atsız and M. Magauin. The ideological foundations of H.N. Atsız's novel "Death of the Gray Wolves" and M. Magauin's novels "Sary kazakh" and "Genghis Khan" serve as the main focus of the research. Relying on studies within the Turkish and Kazakh scientific paradigms, the article deeply analyzes the self-sacrifice and heroism of the Turks in preserving the independence of the Göktürk Khaganate, along with the idea of national unity depicted in H.N. Atsız's novel. It is highlighted that this idea finds a typological harmony with the concept of historical memory in M. Magauin's works. Specifically, the process of restoring broken spiritual ties within the historical timeframe and the new type of national character in the novel "Sary kazakh", as well as the exploration of the common Turkic historical space in the novel "Genghis Khan", are comprehensively clarified. The ethnophilosophical endeavors of both authors, aimed at enhancing the nation's capacity to withstand cultural expansion and resist assimilation through historical novels, are systematically evaluated. Based on this comparative analysis, it is proven that the phenomenon of Turkic identity in historical novels constitutes the main conceptual dimension for recognizing the past and revitalizing the common cultural matrix.

Keywords: Turkic consciousness, historical memory, national identity, comparative analysis, cultural matrix, ethnophilosophical dimension.

SANAL MEKÂNDÂ DEĞERLER SİSTEMİNİN OLUŞUMU, DİNAMİĞİ VE SÖYLEMSEL GERÇEKLEŞİMİ

Komilova Gavharoy*

Özet

Çalışma, sanal topluluklarda değerlerin dinamik, esnek ve çok katmanlı doğasıyla ilgili süreçleri incelemeyi amaçlamaktadır. Makale ayrıca, dijital kimlik, sanal kimlik, duygusal ilişkiler, bilgi akışları ve algoritmik medyalama gibi faktörlerin değerlere etkisini söylemsel analiz yöntemleri temelinde ele almaktadır. Sanal alan, sosyo-kültürel ilişkilerin yeni bir platformu olarak değerlendirilir ve değer sisteminin değişkenliği, sosyalleşmesi ve tartışmada gerçekleşmesi çeşitli ampirik örnekler aracılığıyla doğrulanır. Araştırma sonuçları, çevrimiçi söylemin değerlendirme ölçütlerini ve dijital toplumda baskın değerleri belirlemeye hizmet etmektedir. İnternet iletişiminin spontan özelliği, onu bilimsel olarak analiz etme ihtiyacını doğurur. “Spontan fenomen” olarak kabul edilmesinin nedeni, sanal iletişimin dil normları ve iletişim kurallarının katı kalıplar temelinde değil, canlı bir süreçte, kaotik bir şekilde oluşumudur. Makale, bu sürecin dilbilimsel ve sosyolojik olarak sistemleştirilmesinin önemini temellendirir. Modern dilbilimde, araştırmacılar dilin günlük işleyişini incelemeye özel önem vermektedir ve bunun sonucunda moda söylemleri, kişilerarası iletişim söylemleri, spor söylemleri ve diğer çeşitli biçimdeki internet söylemleri kapsamlı bir şekilde analiz edilmektedir. Bu diyalog, günümüz insanının hayatında önemli bir yer aldığı için derin bir metodolojik analiz gerektirir. Çalışma, sanal iletişimcilerin metin oluşturma sürecinde geleneksel ve yenilikçi parametreleri dikkate alarak dilin aksiyolojik baskınlıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Dünya dilbiliminde söylem alanının genişlediği gözlemlenmektedir. Dilbilimin odak noktasının artık geleneksel edebî dilden gündelik iletişime doğru kaydığı görülmektedir. Günümüzde dil, bir gramer kuralları bütünü olarak değil, sosyal ilişkileri şekillendiren bir araç (aile sohbetleri, internet yorumları) olarak görülmektedir. Sanal iletişimde de milli ve kültürel farklılıkların bulunması, metnin sanal kişiliğin değerler dünyası prizmasından geçmesi, farklı değer sistemlerine sahip olduğunu gösterir. Sosyo-politik söylemde internet yorumları, toplumsal ve siyasi görüşleri şekillendiren bir silaha dönüşmüştür ve siyasi terminolojinin gündelik iletişime sirayet etmesi, dilsel manipölasyonun yeni bir aşamasıdır. Dolayısıyla bu durum, söz konusu metinleri inceleyen araştırmacıların önündeki görevleri de bir nebze zorlaştırmaktadır. Dilbilimcinin sadece dil birimini değil, aynı zamanda bunun altında yatan toplumsal niyet ve amacı da fark edip analiz etmesi gerekecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanal mekân, sanal kimlik, sanal katılımcı, bilgi akışı, değerler sistemi, sosyalleşme

* Dr., Alisher Navo’i Tashkent Devlet Üniversitesi, r_gavharoy@mail.ru

THE FORMATION, DYNAMICS, AND DISCURSIVE MANIFESTATION OF THE VALUE SYSTEM IN VIRTUAL SPACE

Abstract

The research is aimed at studying the processes associated with the dynamic, adaptive, and multilayered nature of values in virtual communities. The article also highlights the influence of such factors as digital identity, virtual identity, affective attitudes, information flows, and algorithmic media on values based on discursive analysis methods. Virtual space is considered as a new platform for socio-cultural relations, and the variability, socialization, and realization of the value system in it are substantiated by various empirical examples. The research results serve to determine the evaluation criteria of online discourse and the dominant values in the digital society. The spontaneity of Internet communication necessitates its scientific analysis. The reason it is considered a “spontaneous phenomenon” is that virtual communication is formed not on the basis of language norms and rules of communication, but in a living process, chaotically. The article substantiates the relevance of systematizing this process from linguistic and sociological perspectives. In modern linguistics, researchers are placing special emphasis on studying the everyday functions of language. As a result, fashion discourse, interpersonal communication discourse, sports discourse, and various other forms of internet discourse are being thoroughly analyzed. Because this type of communication holds a significant place in the life of the modern individual, it requires a deep methodological analysis. The research aims to identify the axiological dominants of the language, considering the parameters of tradition and innovation applied by virtual communicants in the process of text creation. In global linguistics, an expansion of the discursive field is being observed. The focus of linguistics now appears to have shifted from the traditional literary language toward everyday communication. Currently, language is viewed not merely as a collection of grammatical rules, but as a tool for shaping social relations (e.g., family conversations, internet comments). The existence of national and cultural differences in virtual communication also means that a text, passing through the prism of a virtual persona’s axiosphere, reflects different value systems. In socio-political discourse, internet commentary has become a tool for shaping public and political opinion, and the entry of this political terminology into everyday communication represents a new stage of linguistic manipulation. Consequently, this also somewhat complicates the tasks facing researchers who study these texts. A linguist must not only identify and analyze the linguistic unit but also discern the underlying social intent and purpose.

Keywords: Virtual space, virtual identity, virtual communicant, information flow, system of values, socialization

TÜRK DİLLƏRİ ARASINDA ƏLAQƏNİN YARADILMASI

Qasımlı İnci Təvəkgül qızı*

Özet

Türk dilləri Avrasiya coğrafiyasında geniş yayılmış, zəngin tarixi və mədəni irsə malik dil ailəsidir. Bu dillər arasında aparılan qarşılaşdırma araşdırmalar yalnız dilçilik baxımından deyil, həm də sosial, mədəni və siyasi kommunikasiya baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Türk dillərinin fonetik və filoloji qarşılaşdırması aparıldıqda fonetik uyğunluqlar geniş şəkildə müşahidə olunur. Sait ahəngi Türk dillərinin əsas filoloji xüsusiyyətlərindən biridir. Bu xüsusiyyət söz daxilində saitlərin uyğunlaşmasını təmin edir və nitqin ahəngdarlığını artırır. Leksik qarşılaşdırma və ortaq söz ehtiyatını müqayisə etdikdə dillər arasında ortaq köklü sözlərin geniş yayıldığını müşahidə edirik. Qrammatik quruluşun oxşarlığı qarşılıqlı anlaşılanı asanlaşdırən əsas amillərdəndir. Türk dilləri arasında elmi və texniki terminologiyanın vahidləşdirilməsi mühüm məsələlərdən biridir. Türk dilləri arasında aparılan qarşılaşdırma araşdırmalar ortaq mədəni dəyərlərin qorunmasına və inkişafına xidmət edir. Elmi, texniki terminologiyanın, əlifbanın vahidləşdirilməsi, yalnız dilçilik məsələsi deyil, həm də strateji əhəmiyyət daşıyan bir istiqamətdir. Terminologiyanın vahidləşdirilməsi üçün bir neçə mühüm istiqamət mövcuddur. İlk növbədə, ortaq terminoloji lüğətlərin hazırlanması vacibdir. Bu lüğətlərdə terminlərin vahid qarşılıqları müəyyənləşdirilməli və mümkün qədər Türk dillərinin daxili resurslarına əsaslanan sözlərə üstünlük verilməlidir. İkinci istiqamət isə dil siyasətinin koordinasiyasıdır. Rəqəmsal texnologiyaların imkanlarından istifadə edərək ortaq terminoloji platformaların yaradılması da böyük əhəmiyyət kəsb edir. Türk dillərində qarşılaşdırma araşdırmalar dilçilik elminin strateji istiqamətlərindən biri kimi yalnız nəzəri əhəmiyyət daşıyır, eyni zamanda Türk dünyasında inteqrasiya, qarşılıqlı anlaşma, ortaq kommunikasiya mühitinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bu sahədə AMEA-nın alimləri tərəfindən bir çox işlər görülmüş, konfranslar, simpoziumlar elmi seminarlar təşkil olunmuş və müxtəlif türk dilləri arasında müqayisəli araşdırmalar aparılaraq kitablar, lüğətlər nəşr olunmuşdur. Bu kitablara AMEA-nın Z.M.Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunda kollektiv əməyin nəticəsi olaraq “Türk dillərinin müqayisəli tədqiqi”, AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda “Müasir Türk Dillərinin İkidilli Lüğəti” və s. kitabları hazırlanmışdır. Bu sahədə aparılan sistemli və məqsədyönlü fəaliyyətlər gələcəkdə ortaq əlifba, vahid terminologiya və inteqrasiya olunmuş təhsil sisteminin formalaşmasına zəmin yaradacaq, Türk dünyasında davamlı inkişaf və sıx əməkdaşlıq üçün təməl rolunu oynayacaqdır.

Anahtar Kelimələr: Türk dilləri, terminologiya, koordinasiya, qarşılaşdırma araşdırma, dilçilik elmi

* Doç. Dr., AMEA Z.M.Bünyadov Adına Doğu Araştırmaları Enstitüsü, iqasml@mail.ru

CREATING A CONNECTION BETWEEN TURKISH LANGUAGES

Abstract

Turkic languages are a language family widespread in Eurasia, with a rich historical and cultural heritage. Comparative research conducted between these languages is of great importance not only in terms of linguistics, but also in terms of social, cultural and political communication. When phonetic and philological comparison of Turkic languages is conducted, phonetic correspondences are widely observed. Vowel harmony is one of the main philological features of Turkic languages. This feature ensures the harmony of vowels within a word and increases the harmony of speech. When comparing lexical comparison and common vocabulary, we observe that common root words are widespread among languages. Similarity of grammatical structure is one of the main factors facilitating mutual understanding. The unification of scientific and technical terminology among Turkic languages is one of the important issues. Comparative research conducted between Turkic languages serves to protect and develop common cultural values. The unification of scientific, technical terminology, alphabet is not only a linguistic issue, but also a direction of strategic importance. There are several important directions for the unification of terminology. First of all, it is important to prepare common terminological dictionaries. In these dictionaries, common equivalents of terms should be determined and words based on the internal resources of Turkic languages should be preferred as much as possible. The second direction is the coordination of language policy. The creation of common terminological platforms using the capabilities of digital technologies is also of great importance. Comparative studies in Turkic languages, as one of the strategic directions of linguistics, are not only of theoretical importance, but also play an important role in the formation of integration, mutual understanding, and a common communication environment in the Turkic world. A lot of work has been done by ANAS scientists in this field, conferences, symposiums, scientific seminars have been organized, and books and dictionaries have been published by conducting comparative studies between various Turkic languages. As a result of collective work at the Z.M. Bunyadov Institute of Oriental Studies of ANAS, the books “Comparative Study of Turkic Languages”, “Bilingual Dictionary of Modern Turkic Languages” and others were prepared at the Nasimi Institute of Linguistics of ANAS. Systematic and purposeful activities carried out in this field will create a basis for the formation of a common alphabet, unified terminology and an integrated education system in the future, and will play a fundamental role in the development and close cooperation of the Turkic world.

Keywords: Turkic languages, terminology, coordination, comparative research, linguistics

SYMBOLS IN TURKIC LANGUAGES AND THEIR COMMUNICATIVE FUNCTION: A COMPARATIVE ANALYSIS

Usmanova Khumora Ahmadjanovna*

Abstract

This article examines symbols in Turkic languages and their role in communication through a comparative analysis. Language is not only a tool for exchanging information but also an essential social phenomenon that reflects a people's culture, worldview, and national values. Therefore, studying the content and function of symbols used in Turkic languages is crucial for understanding intercultural communication. The research analyzes similarities and differences using examples from Uzbek, Turkish, and Azerbaijani languages. Additionally, the use of symbols in modern digital communication is also discussed.

Keywords: Turkic languages, symbols, communication, comparative analysis, semiotics, intercultural communication.

* Doktora Öğrencisi, Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü, usmanovaxumora18@gmail.com

TÜRK DÜNYASI KİMLİK KODU BAĞLAMINDA TOTEMİK SEMBOLLERİN DÖNÜŞÜMSSEL KARAKTERİ (KAZAK VE TÜRK MASALLARI TEMELİNDE)

Turgınbay Ayjan Sabitkızı*

Özet

Bu çalışma, Türk halklarının manevi bütünlüğünü ve mitolojik algı sürekliliğini, folklorik mirastaki totemiksembollerin evrimi aracılığıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde Türk devletlerinin kültürel egemenliğini güçlendirme ve manevi-ideolojiktetkileşimini artırma sürecinde, ortak totemik kodların ve mitolojik olayörgülerinin korunmasını araştırmak büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın temelekseni olarak Kazak ve Türk halklarının olağanüstü masallarındaki ortakmitologemler analiz edilmiş, kadim imgelerin arkaik mitostan edebi kahramanadönüşme süreci tanımlanmıştır. Makalede masal metinleri temelinde Samuryq (Zümrüd-ü Anka) ve Karga figürlerinin işlevsel rolleri ve anlamsal dönüşümlerianaliz edilmiştir. Bu totemik varlıkların kahramanı çeşitli sınavlardangeçirerek ona manevi-fiziksel bir yenilenme (yeniden doğuş) sağlama özelliklerinetleştirilmiştir. Örneğin, Samuryq kuşunun kahramanı yutup başkaları tarafından tanınmayacak şekilde geri kusması; kahramanın niteliksel olarakdeğişmesinin ve yeni bir güç kazanmasının bir göstergesidir. Bu motifler, Kazakve Türk masallarındaki benzer olay örgüleri aracılığıyla kanıtlanmıştır. Ayrıca, “Karga Şahizad” masalındaki karga imgesinin bir padişahdüzeyine dönüşmesi ve onun çocuk üzerindeki “ortaklık” şartı, insanile totem arasındaki kadim bağların masalsı bir forma bürünüşünüyansıtmaktadır. Araştırmanın metodolojikt temelinde tarihsellik ve nesnellik ilkeleri esas alınmıştır. Bilimsel makaleninhazırlanma sürecinde tarihsel-karşılaştırmalı yöntem, sistemli analiz ve folklorik metin yorumlama teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada Kazakmasallarındaki yüksek dağ, yalnız bayterek (hayat ağacı) ve onun tepesindekikarakuş yuvası gibi sembolik imgelerin Türk masallarıyla olan tipolojiksürekliliği incelenmiştir. Ayrıca, totemik sembollerin “kutsal nesne” konumundan masalsı bir “bilge yardımcı” konumuna geçiş yasalarıbelirlenmiştir. Totemik sembollerin dönüşüm ü, Türk devletlerinin kültürel kimliğini güçlendirenönemli bir faktör olarak ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, ortak totemikkodların ve mitolojik konuların korunmasının, günümüzdeki insani entegrasyonsüreçlerinin ve ortak kültürel değerlerin tarihsel-mitolojik temeli olduğusaptanmıştır. Bu süreç, Türk dilli halkların ulusal bilincini canlandırmada vemanevi sürekliliği sağlamada stratejik bir değere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Türk birliği, totemizm, transformasyon, Samuryq (Zümrüd-ü Anka), Karga Şahizad, mitolojik süreklilik.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, L. N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi, turgynbajajzan@gmail.com

THE TRANSFORMATIONAL CHARACTER OF TOTEMIC SYMBOLS IN THE CONTEXT OF THE TURKIC WORLD IDENTITY CODE (BASED ON KAZAKH AND TURKIC FAIRY TALES)

Abstract

This study aims to examine the spiritual integrity and mythological continuity of Turkic peoples through the evolution of totemic symbols in their folkloric heritage. In the current process of strengthening the cultural sovereignty of Turkic states and increasing their spiritual-ideological interaction, investigating the preservation of common totemic codes and mythological narratives is of great importance. The main focus of the research is the analysis of common mythological symbols in the extraordinary tales of Kazakh and Turkic peoples, and the process of transformation of ancient images from archaic myth to literary heroism is defined. The article analyzes the functional roles and semantic transformations of the Samuryq (Phoenix) and Crow figures based on the texts of the tales. The characteristics of these totemic beings, which put the hero through various trials and provide him with spiritual and physical renewal (rebirth), are highlighted. For example, the Samuryq bird swallowing the hero and then regurgitating him in such a way that he is unrecognizable to others, is an indication of the hero's qualitative change and the acquisition of new power. These motifs are evidenced through similar plotlines in Kazakh and Turkish fairy tales. Furthermore, the transformation of the crow image in the fairy tale "Karga Şahizad" into a king-like figure and its condition of "partnership" with the child reflects the ancient bonds between humans and totems taking on a fairytale form. The research methodology is based on the principles of historicity and objectivity. Historical-comparative methods, systematic analysis, and folkloric text interpretation techniques were used in the preparation of the scientific article. The research examines the typological continuity of symbolic images in Kazakh fairy tales, such as the high mountain, the lonely bayterek (tree of life), and the blackbird's nest on its summit, with Turkish fairy tales. Additionally, the laws governing the transition of totemic symbols from a "sacred object" to a fairytale "wise helper" position have been determined. The transformation of totemic symbols has been considered an important factor strengthening the cultural identity of Turkish states. The research concluded that the preservation of shared totemic codes and mythological themes forms the historical-mythological basis for contemporary human integration processes and shared cultural values. This process has strategic value in reviving the national consciousness of Turkic-speaking peoples and ensuring spiritual continuity.

Keywords: Turkish unity, totemism, transformation, Samuryq (Phoenix), Crow Shahizad, mythological continuity.

PAKISTAN AND THE TURKIC WORLD: FROM PAST TO A SHARED FUTURE

Sadia Khanum *

Abstract

Pakistan has a long history of commonalities with the Turkic world. It owes its name, culture, identity and past dynasties origins to the Turkic ancestry. This paper aims to explore the commonalities in history and impact on present while anticipating a futuristic strategy to consolidate the historical ties further by concentrating on socio-economic and political exchanges. Qualitative research method will be used to analyze the historical and present day relations between Pakistan and the Turkic world. Theoretical framework is constructivism to explain the relations in terms of historical experiences and shared identity. The work would help the policy makers and academics to further build on the narrative of common past and common future prosperity.

Keywords: Pakistan, Turkic World, History, Geography, Ideology

* Dr. Öğr. Üyesi., Bahria Üniversitesi, Islamabad, sadia.buic@bahria.edu.pk

EDUCATION IN TRANSITION: A SYSTEMATIC REVIEW OF TRENDS, CHALLENGES, AND EFFECTIVE PRACTICES IN THE DIGITAL AGE

Laghouati Youcef*

Mohamed Amine**

Abstract

The field of education has been profoundly transformed by rapid technological progress, accelerating globalisation and constant changes in the labour market. These changes have forced education systems to adapt in terms of both policy and practice. However, despite a growing body of work on individual initiatives, there is still a lack of an overarching view of the major trends, systemic challenges and proven practices shaping education today. This study aims precisely to fill this gap. Through a review of the scientific literature, we have identified and summarised the most significant developments in the contemporary educational landscape. This analysis reveals that student-centred learning, the integration of digital technology into teaching, teachers' professional development and inclusive education are the levers most frequently associated with improved student outcomes, across a wide variety of contexts. In particular, we observe the rise of new technological trends such as adaptive learning systems, hybrid learning environments and AI-assisted teaching which, when integrated into a coherent pedagogical approach, appear to enhance learners' engagement and success. These promising advances are, however, hampered by persistent structural barriers such as; Educational inequalities, the digital divide, the inadequate training of teachers and shortcomings in institutional infrastructure remain particularly acute in developing countries, where the gap between the potential of digital technology and its equitable implementation is greatest. These findings have direct implications for policymakers, curriculum developers and schools. Achieving sustainable improvements in learning requires not only the adoption of new assistive tools, but also the development of integrated frameworks that combine pedagogical strategy, ongoing teacher training and the equitable allocation of resources. This review thus provides an up-to-date and structured basis for reflection to inform educational choices in diverse contexts.

Keywords: Education, literature review, student-centred learning, educational technologies, inclusive education, digital divide, teacher professional development

* Doktora Öğrencisi, Cezayir Mascara Üniversitesi, youcef.laghouati@univ-mascara.dz

** Prof. Dr., Cezayir Mascara Üniversitesi, mderiss.m.amine@univ-mascara.dz

UZAKTAN EĞİTİMDE YAPAY ZEKA: KİŞİSELLEŞTİRME, UYARLANABİLİR SİSTEMLER VE PEDAGOJİK İŞLEVLERİN OTOMASYONU

Makhsuda Tillyashaykhova*

Özet

Bu makalede, uzaktan eğitim mimarisine yapay zeka (AI) teknolojilerini entegre etme konusundaki modern yaklaşımlar ele alınmaktadır. Eğitim sürecini kişiselleştirme mekanizmalarına, uyarlanabilir öğrenme ortamlarını tasarlamaya, değerlendirme prosedürlerini otomatikleştirmeye ve ayrıntılı geri bildirim oluşturmaya, ayrıca akıllı sohbet botları ve sanal eğitmenler temelinde 24 saat çalışan destek sistemlerini uygulamaya özel önem verilmektedir. Çalışmanın metodolojik temeli, sistematik analiz, platformlar arası karşılaştırma ve ampirik kanıtların eleştirel incelemesinden oluşmaktadır. Knewton, DreamBox, Coursera, Udacity, edX ve Squirrel AI platformlarının işlevselliği ve algoritmik mantığının karşılaştırmalı analizi temelinde, AI araçlarının uygulanmasının sistematik avantajları belirlenmiştir: akademik performansın iyileştirilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim yörüngelerinin dinamik olarak oluşturulması ve rutin pedagojik operasyonların optimizasyonu. Ayrıca, akademik sonuçları tahmin etmek ve risk altındaki öğrencileri zamanında belirlemek için tahmin edici analitikleri uygulama beklentileri araştırılmıştır. Aynı zamanda, algoritmik sapma, verilerin temsiliçiliğine bağlılık ve sonuçların anlamlı pedagojik yorumlanması gerekliliği de dahil olmak üzere sınırlamalar eleştirel olarak incelenmektedir. Sonuç olarak, başarılı dijital dönüşüm, etik şeffaflığı sağlayan, öğretmenlerin akademik özerkliğini koruyan ve eğitim sürecinin insani yönelimini koruyan güçlü bir düzenleyici ve metodolojik çerçeve oluşturmayı gerektiriyor. Çalışma ayrıca, dijital eşitsizlik risklerini azaltmak ve akademik bütünlüğü sağlamak için geliştiriciler ile pratik eğitimciler arasında disiplinlerarası işbirliğinin gerekliliğini de gerekçelendirmektedir. Algoritmikleşen bir ortamda öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin dönüşümüne özel önem verilmektedir. Sonuçlar, platform geliştiricileri, eğitim tasarımcıları ve sorumlu yenilikleri uygulamaya koymak isteyen yükseköğretim yöneticileri için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, uzaktan öğrenme, kişiselleştirme, uyarlanabilir öğrenme sistemleri, otomatik değerlendirme, eğitim platformları, sohbet botları, sanal asistanlar, AIEd, eğitim teknolojileri.

* Dr. Öğr. Üyesi., Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü, mtillashaykhova@gmail.com

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DISTANCE EDUCATION: PERSONALIZATION, ADAPTIVE SYSTEMS AND AUTOMATION OF PEDAGOGICAL FUNCTIONS

Abstract

This article examines contemporary approaches to integrating artificial intelligence (AI) technologies into the architecture of distance education. Particular attention is devoted to mechanisms for personalizing the learning process, designing adaptive educational environments, automating assessment procedures and generating detailed feedback, as well as implementing round-the-clock support systems based on intelligent chatbots and virtual tutors. The methodological foundation of the study comprises systematic analysis, cross-platform comparison, and a critical review of empirical evidence. Based on a comparative analysis of the functionality and algorithmic logic of the Knewton, DreamBox, Coursera, Udacity, edX, and Squirrel AI platforms, systemic advantages of AI tool implementation are identified: improved academic performance, dynamic construction of individualized educational trajectories, and optimization of routine pedagogical operations. Additionally, the prospects for applying predictive analytics to forecast academic outcomes and timely identify at-risk learners are explored. Concurrently, limitations are critically examined, including algorithmic bias, dependence on data representativeness, and the necessity for substantive pedagogical interpretation of results. It is concluded that successful digital transformation requires establishing a robust regulatory and methodological framework that ensures ethical transparency, preserves instructors' academic autonomy, and maintains the humanistic orientation of the educational process. The study also substantiates the need for interdisciplinary collaboration between developers and practicing educators to mitigate risks of digital inequality and ensure academic integrity. Special emphasis is placed on the transformation of teachers' professional competencies in an increasingly algorithmized environment. The findings are intended for platform developers, instructional designers, and higher education administrators committed to implementing responsible innovations.

Keywords: artificial intelligence, distance learning, personalization, adaptive learning systems, automated assessment, educational platforms, chatbots, virtual assistants, AIED, educational technologies

HOLISTIC ISLAMIC EDUCATION IN PESANTREN: AN INTEGRATIVE FRAMEWORK FOR FOSTERING SDG 4 QUALITY EDUCATION

Chandra Dwisetyo Widodo*

Khairil Anwar**

Abstract

This study aims to develop an integrative framework that explains how holistic Islamic education in Indonesian pesantren contributes to fostering Sustainable Development Goal 4 (Quality Education). While global educational policies increasingly emphasize Education for Sustainable Development (ESD), many approaches remain focused on technical and cognitive dimensions, with limited integration of ethical, spiritual, social, and environmental values. This study addresses this gap by positioning pesantren as a model of holistic Islamic education that integrates multiple dimensions of human development. Using a qualitative conceptual approach, this research analyzes the educational philosophy and practices of pesantren through a systematic review of relevant literature and thematic interpretation. The analysis is structured around four interrelated dimensions: moral-spiritual formation, intellectual development, social engagement, and environmental responsibility. The findings indicate that pesantren-based education fosters a comprehensive learning environment that integrates ethical values, knowledge acquisition, community participation, and ecological awareness. These dimensions contribute to the development of responsible, adaptive, and sustainability-oriented individuals, aligning with the principles of SDG 4, particularly in promoting inclusive, equitable, and lifelong learning within the ESD framework. Furthermore, the integrative nature of pesantren education offers a contextualized model that bridges local Islamic traditions with global sustainability agendas. This study proposes an integrative framework of holistic Islamic education in pesantren as a viable approach to advancing SDG 4 in Indonesia. It highlights the importance of embedding moral-spiritual and ecological dimensions into educational systems to enhance their transformative potential. The study recommends that policymakers and educators incorporate pesantren-based holistic values into broader educational strategies to support inclusive and sustainable learning outcomes.

Keywords: Holistic Islamic Education; Pesantren; SDG 4; Education for Sustainable Development (ESD); Integrative Framework; Sustainability.

* PhD Candidate, University of Darussalam Gontor, Indonesia, csetyawinanta@gmail.com

** Dr., Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya, khairilspt123@gmail.com

KLASSİK ƏDƏBİYYATIN MƏDƏNİYYƏT DAŞIYICISI KİMİ ROLU

Şəhanə Hümətli*

Özet

Məqalədə klassik ədəbiyyatın mədəni yaddaşın qorunması və ötürülməsi prosesində oynadığı rol kompleks və sistemli şəkildə, konkret bədii mətnlərin analizi əsasında geniş şəkildə təhlil olunur. Tədqiqatın əsas məqsədi Azərbaycan və türk klassik ədəbiyyatının aparıcı nümayəndələrinin yaradıcılığı kontekstində mədəni kodların, milli kimliyin və mənəvi dəyərlərin necə formalaşdığını, strukturlaşdığını və nəsilən-nəslə ötürüldüyünü elmi-nəzəri baxımdan müəyyənləşdirməkdir. Bu çərçivədə klassik mətnlər yalnız ədəbi-estetik hadisə kimi deyil, həm də mədəni informasiyanın saxlanıldığı, kodlaşdırıldığı və interpretasiya olunduğu mürəkkəb semiotik sistemlər kimi dəyərləndirilir. Klassik ədəbiyyatın sosial yaddaşın formalaşmasında, kollektiv identikliyin qurulmasında və dəyərlər sisteminin ötürülməsində oynadığı rol müxtəlif nəzəri yanaşmalar əsasında izah edilir. Bu baxımdan klassik mətnlər mədəniyyətin “yaddaş mexanizmi” kimi çıxış edərək, həm tarixi təcrübəni, həm də simvolik mənə qatlarını özündə ehtiva edir. Bu mətnlər hər yeni oxunuş və interpretasiya prosesində yenidən mənalandırılaraq dinamik xarakter qazanır və mədəniyyətin davamlılığını təmin edən aktiv vasitəyə çevrilir. Araşdırma çərçivəsində klassik mətnlərin mədəni yaddaşın formalaşmasında oynadığı rol nəzəri yanaşmalar və konkret ədəbi nümunələr əsasında izah olunur. Xüsusilə, Nizami Gəncəvi, Məhəmməd Füzuli, Nəsimi və Yunus Emre kimi klassiklərin əsərləri üzərində aparılan analizlər göstərir ki, bu mətnlərdə sevgi, mənəvi kamillik, ilahi həqiqət və insanın daxili aləmi kimi fundamental anlayışlar mədəni kodlar vasitəsilə ifadə olunur. Bu kodlar yalnız müəyyən dövrün deyil, bütövlükdə milli-mədəni düşüncənin davamlılığını təmin edir. Tədqiqat nəticəsində müəyyən edilir ki, klassik ədəbiyyat mədəni yaddaşın qorunması prosesində passiv arxiv funksiyası ilə məhdudlaşmır, əksinə, dinamik və aktiv rol oynayan çoxsəviyyəli mədəni mexanizm kimi çıxış edir. Klassik mətnlər hər yeni oxunuş aktında fərqli tarixi, sosial və ideoloji kontekstlər çərçivəsində yenidən interpretasiya olunur və bu proses onların semantik potensialını genişləndirərək aktuallığını qoruyub saxlamasına şərait yaradır. Bu baxımdan klassik ədəbiyyat sabit mənə daşıyıcısı deyil, dəyişən və inkişaf edən mənalar sistemidir.

Anahtar Kelimələr: klassik ədəbiyyat, mədəni yaddaş, Nizami, Nəsimi, türk ədəbiyyatı, mətn analizi.

* Arş. Gör., Sumgayit Dövlət Universiteti, sehane.xelilova@gmail.com

THE ROLE OF CLASSICAL LITERATURE AS A CARRIER OF CULTURE

Abstract

In this article, the role of classical literature in the preservation and transmission of cultural memory is analyzed in a comprehensive and systematic manner through the examination of specific literary texts. The main objective of the study is to theoretically and empirically determine how cultural codes, national identity, and moral values are formed, structured, and transmitted across generations within the works of prominent representatives of Azerbaijani and Turkish classical literature. Within this framework, classical texts are evaluated not only as literary-aesthetic phenomena but also as complex semiotic systems in which cultural information is stored, encoded, and interpreted. The role of classical literature in shaping social memory, constructing collective identity, and transmitting systems of values is explained through various theoretical approaches. In this regard, classical texts function as a “memory mechanism” of culture, encompassing both historical experience and layers of symbolic meaning. These texts are continuously reinterpreted within each new act of reading, thereby acquiring a dynamic character and transforming into an active medium that ensures cultural continuity. Within the scope of the research, the role of classical texts in the formation of cultural memory is further explained through both theoretical frameworks and concrete literary examples. In particular, the analyses of works by classical authors such as Nizami Ganjavi, Muhammad Fuzuli, Nasimi, and Yunus Emre demonstrate that fundamental concepts such as love, spiritual perfection, divine truth, and the inner world of human beings are expressed through cultural codes embedded in these texts. These codes ensure not only the continuity of a specific historical period but also the persistence of broader national and cultural modes of thought. The study concludes that classical literature is not limited to a passive archival function in the preservation of cultural memory; rather, it operates as a dynamic and active multi-layered cultural mechanism. Classical texts are continuously reinterpreted within different historical, social, and ideological contexts during each reading process, which expands their semantic potential and allows them to maintain their relevance. In this sense, classical literature is not a fixed repository of meanings but rather a changing and evolving system of signification.

Keywords: Classical literature, cultural memory, Nizami Ganjavi, Nasimi, Turkish literature, text analysis

ONLINE-ASSESSMENT-CENTER MODEL FOR THE COMPREHENSIVE ASSESSMENT AND DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE- MATHEMATICS-TEACHERS

Telzhan Myrzabekov*

Abstract

The idea of the project is to develop an online-assessment-center model adapted for the comprehensive assessment and development of professional competencies of future mathematics teachers through modeling real-world situations, which will effectively diagnose and form the inquiry-based skills of teachers and students. Modern pedagogical education requires the training of mathematics teachers who are able to form a deep, conceptual understanding of the subject among schoolchildren, engage in and teach students how to engage in inquiry-based activities. It is assumed that the type of competencies inherent in the university directly determines the future pedagogical effectiveness. At the technological stage, an online-assessment-center website will be developed, designed to assess the formation of research skills as an element of the professional competence of future mathematics teachers, with the possibility of further expansion and adaptation of the methodology for other subject areas. The practical stage includes the creation of a bank of diagnostic materials: the development of a methodology for using the assessment center method in the context of evaluating the research skills of future mathematics teachers, including the development of competency models and diagnostic exercises for the assessment center, mandatory verification of their validity, theoretical and methodological training of expert developers, as well as the creation of guidelines for the organization and passage of assessment- the center. The final stage will be an empirical study based on pedagogical universities of the Republic of Kazakhstan. Expected results: a scientifically based model of the competencies of a future mathematics teacher necessary for the formation of students' research skills; development of a bank of diagnostic materials and educational content for the development modules of the online assessment center; launch of a fully functional prototype of an online assessment center, including diagnostic, training and analytical modules.

Keywords: assessment, professional competencies, future mathematics teachers, inquiry-based skills

* Doktora Öğrencisi, Zhanibekov Güney Kazakistan Pedagoji Üniversitesi, myrzabekov.telzhan@mail.ru

TÜRKİYE VE ENDONEZYA'DA İSLAM EĞİTİMİNİN YENİDEN YAPILANMASI: TARİHSEL, FELSEFİ VE KÜLTÜREL BİR KARŞILAŞTIRMA

Evita Yuliatul Wahidah*

Muhammet Caner Ilgaroglu***

Mustopa, M.Ag****

Abdur Rohman Hizbullah*****

Osman Bostancı**

Sohaib Safique****

Arif Susanto*****

Özet

Türkiye ve Endonezya'daki İslami eğitim, birbirinden belirgin şekilde farklı tarihsel ve kurumsal süreçler izleyerek gelişmiştir. Her iki ülkede sekülerleşme ile dini bilgi arasında karşılaştırma yapmak için eğitim otoritesinin, kurumların, bilgi biçimlerinin ve kültürel kimliklerin zaman içinde nasıl yeniden düzenlendiğine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, yeniden yapılanma, tek bir reform programı veya gelenekten moderniteye doğrusal bir geçişten öte düzenleme ve toplumsal katılımı şekillenen bir süreç olarak anlaşılmaktadır. Hakemli çalışmalar, önemli monografiler, yasal metinler, politika belgeleri, müfredatlar ve resmi eğitim istatistiklerinden yararlanarak nitel ve literatüre dayalı bir karşılaştırmalı yöntem benimsenmiştir. Her iki ülke de öncelikle kendi kurumsal değişim süreçleri üzerinden incelenmiş ardından yönetim ve kültür konuları tematik olarak analiz edilmiş, son olarak da hem yapısal farklılıkları hem de ortak noktaları belirlemek için analitik kriterler kullanılmıştır. Türkiye'de 1924 yılında eğitimin merkezileştirilmesi, gelecekte din eğitiminin hukuki ve idari statüsünü dönüştüren belirleyici bir kurumsal varlığı temsil etmiştir. Din Kültürü ve Ahlak Dersleri'nin yeniden getirilmesi ve yaygınlaştırılması, İmam Hatip okulları, seçmeli din dersleri, ilahiyat fakülteleri ve son dönemdeki müfredat reformları, merkezi olarak yönetilen bir eğitim sistemi çerçevesinde devletin denetimi altında gerçekleşen bir kurumsallaşma sürecine işaret etmektedir. Endonezya örneğinde ise pesantrenler ve toplum tarafından kurulan medreseler tarihsel sürekliliği büyük ölçüde korurken, aynı zamanda mevzuat, akreditasyon, müfredat düzenlemesi, finansman ve kalite güvenliği gibi yapıları kademeli olarak entegre olmuşlardır. Bu karşılaştırma, Türkiye'nin ne tamamen laik ne de kurumsal açıdan homojen bir model olduğunu ortaya koyarken, Endonezya'nın da doğası gereği çoğulcu ya da tam anlamıyla bütünlendirici bir model olarak nitelendirilemeyeceğini göstermektedir. Türkiye, merkezi düzenlemeyi dini eğitim için çeşitli kurumsal kanallarla birleştirirken, Endonezya ise toplum temelli eğitim hizmetlerini giderek daha koordineli hale gelen ulusal bir çerçeveye dahil etmektedir. Epistemolojik açıdan bakıldığında, her iki sistem de İslami bilgi ile modern disiplinler arasındaki ilişkiyi müzakere etmeye de-

* Doç. Dr., Yogyakarta Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya, evitayuliatulwahidah.21@gmail.com

** Öğr. Gör., Ege Üniversitesi, osman.bostanci@ege.edu.tr

*** Prof. Dr., Londra SOAS Üniversitesi, milgaroglu@gmail.com

**** GIFT Gujranwala Üniversitesi Pakistan, sohaibshafique055@gmail.com

***** Uin Siber Syekh Nurjati Cirebon, Endonezya, mustopa@uinss.ac.id

***** Yogyakarta Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya

***** Kahire El-Ezher Üniversitesi, abdurrohmanhizbullah.21@gmail.com

vam etmektedir. Türkiye’de tartışmalar büyük ölçüde laik kamu eğitimi, devletin denetimi ve din derslerinin müfredattaki konumu çerçevesinde şekillenmektedir. Endonezya’da ise bu tartışmalar, entegrasyon-bağlantı söylemi, pesantren reformu ve İslami yükseköğretimin dönüşümü tarafından daha belirgin bir şekilde şekillenmektedir. Dolayısıyla İslami eğitimin yeniden yapılandırılması; kurumsal disiplin, kamu düzenlemesi ve toplumsal katılım ile kültürel çoğulculuğun bir konfigürasyonu olarak anlaşılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, karşılaştırmalı eğitim, İslam eğitim felsefesi, Türkiye, Endonezya.

RECONSTRUCTING ISLAMIC EDUCATION IN TURKEY AND INDONESIA: HISTORICAL, PHILOSOPHICAL, AND CULTURAL COMPARISONS

Abstract

Islamic education in Turkey and Indonesia has developed through distinctly different historical and institutional processes. To compare the relationship between secularisation and religious knowledge in both countries, attention must be paid to how educational authority, institutions, forms of knowledge and cultural identities have been reorganised over time. Within this framework, restructuring is understood not merely as a single reform programme or a linear transition from tradition to modernity, but as a process shaped by regulation and social participation. A qualitative and literature-based comparative methodology has been adopted, drawing on peer-reviewed studies, key monographs, legal texts, policy documents, curricula and official education statistics. Both countries were first examined through the lens of their own institutional change processes; subsequently, issues of governance and culture were analysed thematically; and finally, analytical criteria were employed to identify both structural differences and commonalities. In Turkey, the centralisation of education in 1924 represented a defining institutional development that transformed the legal and administrative status of traditional religious education. The reintroduction and expansion of Religious Culture and Ethics lessons, Imam Hatip schools, optional religious studies, faculties of theology and recent curriculum reforms point to a process of institutionalisation taking place under state supervision within the framework of a centrally managed education system. In the case of Indonesia, however, pesantren and community-run madrasahs have largely maintained their historical continuity whilst also being gradually integrated into structures such as legislation, accreditation, curriculum regulation, funding and quality assurance. This comparison reveals that Turkey is neither a fully secular nor an institutionally homogeneous model, whilst also demonstrating that Indonesia, by its very nature, cannot be characterised as a pluralistic or fully integrative model. Whilst Turkey combines centralised regulation with various institutional channels for religious education, Indonesia is integrating community-based educational services into an increasingly coordinated national framework. From an epistemological perspective, both systems continue to negotiate the relationship between Islamic knowledge and modern disciplines. In Turkey, debates are largely shaped by the framework of secular public education, state oversight and the position of religious education within the curriculum. In Indonesia, however, these debates are more clearly shaped by the discourse of integration and connection, pesantren reform and the transformation of Islamic higher education. Consequently, the restructuring of Islamic education should be understood as a configuration of institutional discipline, public regulation, social participation and cultural pluralism.

Keywords: Religious education, comparative education, the philosophy of education in Islam, Turkey, Indonesia.

TÜRK DÜNYASINDA YUMŞAQ GÜC VƏ İNSTİTUSİONAL ƏMƏKDAŞLIQ: TÜRKİYƏ VƏ AZƏRBAYCANIN ROLU

Səma Süleymanova *

Özet

Bu məqalə yumşaq güc konsepsiyası çərçivəsində Türkiyənin Türk dünyası ilə əməkdaşlıq siyasətini və bu prosesdə Azərbaycanın rolunu təhlil edir. Araşdırmada ilk növbədə yumşaq güc anlayışının nəzəri əsasları tədqiq edilir və beynəlxalq münasibətlər sistemində artan əhəmiyyəti nəzərdən keçirilir. Xüsusilə, XX əsrin sonu və XXI əsrin əvvəllərində sərt güc strategiyalarının yaratdığı siyasi və təhlükəsizlik problemləri fonunda dövlətlərin mədəni diplomatiya, ortaq dəyərlər və ideoloji yaxınlıq kimi vasitələrə daha çox müraciət etməsi ön plana çıxarılır. Sovet İttifaqının dağılmasından sonra Mərkəzi Asiya və Qafqaz regionunda ortaya çıxan yeni geosiyasi şərait, müstəqillik əldə etmiş türk dövlətlərinin regional və beynəlxalq sistemə inteqrasiya prosesləri və bu kontekstdə Türkiyənin oynadığı rol araşdırılır. Türkiyənin yumşaq güc siyasətinin əsas istiqamətləri kimi mədəni diplomatiya, ortaq dil və tarix üzərində qurulan ideoloji yanaşma, eləcə də türk dövlətləri arasında institusional əməkdaşlıq mexanizmlərinin yaradılması xüsusi olaraq diqqət mərkəzindədir. Bu çərçivədə Türk Dövlətləri Təşkilatı, TÜRKSOY, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu və Türk Akademiyası kimi qurumların fəaliyyəti və onların türk dövlətləri arasında mədəni, elmi və siyasi əməkdaşlığın inkişafına verdiyi töhfələr təhlil edilir. Nəticə etibarilə qeyd olunur ki, yumşaq güc siyasəti türk dövlətləri arasında müxtəlif istiqamətli əlaqələrin - ortaq kimliyin, dəyərlərin möhkəmlənməsinə, institusional əməkdaşlığın genişlənməsinə, inkişaf etməsinə və regionda uzunmüddətli siyasi və mədəni inteqrasiyanın formalaşmasına mühüm təsir göstərir.

Anahtar Kelimələr: Yumşaq güc, mədəni diplomatiya, Türk dünyası, Regional əməkdaşlıq, Azərbaycan.

* Ögr. Gör., Mingachevir Devlet Üniversitesi, sama.suleymanova@mdu.edu.az

SOFT POWER AND INSTITUTIONAL COOPERATION IN THE TURKIC WORLD: THE ROLE OF TURKEY AND AZERBAIJAN

Abstract

This article analyzes Türkiye's cooperation policy with the Turkic world within the framework of the soft power concept and examines Azerbaijan's role in this process. The study first addresses the theoretical foundations of the concept of soft power and its growing importance in the system of international relations. In particular, against the backdrop of political and security problems created by hard power strategies at the end of the 20th century and the beginning of the 21st century, it highlights the increasing tendency of states to rely on instruments such as cultural diplomacy, shared values, and ideological affinity. The new geopolitical environment that emerged in Central Asia and the South Caucasus after the dissolution of the Soviet Union, the processes of integration of newly independent Turkic states into the regional and international system, and Türkiye's role in this context are examined. Special attention is given to the main directions of Türkiye's soft power policy, including cultural diplomacy, an ideological approach based on shared language and history, as well as the establishment of institutional cooperation mechanisms among Turkic states. Within this framework, the activities of organizations such as the Organization of Turkic States, TURKSOY, the Turkic Culture and Heritage Foundation, and the Turkic Academy are analyzed, along with their contributions to the development of cultural, scientific, and political cooperation among Turkic states. As a result, it is emphasized that soft power policies play a significant role in strengthening a common identity among Turkic states, expanding institutional cooperation, and fostering long-term political and cultural integration in the region.

Keywords: Soft power, cultural diplomacy, Turkic world, regional cooperation, Azerbaijan.

DRONES, DATA, AND DETERRENCE: TURKEY'S AI-DRIVEN UAV STRATEGY IN AZERBAIJAN'S RECLAMATION OF NAGORNO-KARABAKH

Ravi Raj*

Abstract

A crucial turning point in modern warfare was the Use of AI-operated unmanned aerial vehicles (UAVs) in the Nagorno–Karabakh conflict, which escalated in the 2020s. Azerbaijan gained the upper hand in this conflict through the use of UAVs, which altered the strategic calculus of the Dispute. The research examines Turkey's role in Azerbaijan's drone-centric military campaign, emphasising the Bayraktar TB2 UAV System and its integration of AI-assisted targeting. The System use real time battlefield data processing and network sensor fusion. Research analyses Turkey's role in supplying, planning and advising Azerbaijan's real-time operation with the help of military artificial intelligence. The research employs the mixed-methods approach, integrating operational case analysis of the 44-day conflict with the doctrinal review of Turkish defence policy and Open-source Intelligence (OSINT) derived from the theatre of operations. Azerbaijan's military edge stemmed from AI-enabled situational awareness that systematically weakened Armenia's air defence networks and command infrastructure throughout the campaign. The research delineates a replicable strategic framework for mid-tier states to exploit allied AI-UAV capabilities to attain asymmetric superiority over conventionally stronger opponents, thereby circumventing established military equilibrium standards. These results have important implications for NATO's rules on the use of force, arms transfers, and the changing ethics of autonomous targeting in areas where there is heavy fighting over land. The paper states that international regulatory bodies need to quickly address the rapid spread of AI-integrated drone systems, and that regional security structures need to be fundamentally changed to account for the deterrence effects of cheap, deadly autonomous platforms.

Keywords: Karabakh Conflict, UAVs, Open-source Intelligence, Turkish defence policy, the 44-day conflict, AI- Integrated Drone Systems.

* Doktora Öğrencisi, Jawaharlal Nehru Üniversitesi, Yeni Delhi rraj51567@gmail.com

THE EVOLUTION OF ALGERIAN–TURKISH DIPLOMATIC RELATIONS: FROM OTTOMAN LEGACY TO STRATEGIC PARTNERSHIP

Sabrina Med Krachai*

Abstract

This study explores the evolution of Algerian–Turkish diplomatic relations, tracing their historical foundations from the Ottoman period to their contemporary strategic manifestations. It is guided by a central research question that examines the extent to which the Ottoman legacy continues to shape and influence the trajectory of modern bilateral relations between Algeria and Turkey. The research aims to analyze the dynamics of continuity and transformation within these relations, with a particular focus on how historical depth interacts with contemporary geopolitical realities. It adopts a historical-analytical approach to situate the evolution of these relations within their broader historical and political context, while also employing a descriptive-analytical framework to interpret recent developments. The findings suggest that the Ottoman legacy has remained a significant factor in structuring Algerian–Turkish relations, serving as a form of symbolic and political capital that has facilitated the reconfiguration of diplomatic ties in the modern era. Moreover, the study highlights that shifting regional and international dynamics have contributed to the emergence of a more pragmatic, institutionalized, and strategically oriented partnership between the two countries. The significance of this research lies in demonstrating how shared historical experiences can actively inform and reinforce contemporary diplomatic cooperation, offering deeper insights into the evolving nature of international partnerships in a changing geopolitical environment.

Keywords: Algerian–Turkish relations; Ottoman legacy; diplomatic continuity; strategic partnership; political history; international relations

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Cezayir, sabrinamohamed3131@gmail.com

TÜRKİYE’NİN YENİ ÇAĞINDA KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE BUNUN BALKANLARDAKİ ARNAVUT COĞRAFYASINA ETKİSİ

Muxhahid Ismaili*

Özet

Bu makale, Türkiye’nin yeni siyasi çağında kültürel diplomasisinin rolünü ve dönüşümünü ele almakta; kültürel diplomasi araçlarını, stratejilerini ve Balkanların Arnavut coğrafyası üzerindeki etkisini analiz etmektedir. Çalışmanın odak noktasını, Türk devlet ve devlet dışı aktörleri tarafından Balkanlardaki Arnavut halkıyla tarihsel, kültürel ve kimlik temelli bağları güçlendirmek amacıyla kullanılan “yumuşak güç” kavramı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, ortak tarihsel geçmişin iki halk arasında ortak bir geleceğin inşasının temelini oluşturmaktadır. Söz konusu çalışma, Türkiye’nin kültürel diplomasi mekanizmalarını teşkil eden sivil toplum kuruluşları, kültür kurumları (Yunus Emre Enstitüsü, TİKA, YTB ve Diyanet İşleri Başkanlığı), Balkanlardaki Osmanlı mirası ve sinema ile medya endüstrisi aracılığıyla oluşturulan kültürel etkileri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Metodolojik açıdan araştırma akademik kaynaklar, resmî belgeler ve sahadaki somut örneklerin nitel analizine dayanmaktadır. Bu çerçevede, Balkanlar’daki jeopolitik rekabet bağlamında söz konusu diplomasinin etkisi ve sınırlılıkları değerlendirilmektedir. Türkiye’nin kültürel diplomasisinin tarihsel miras, kültürel yatırımlar ve kurumsal angajmanın birleşimi sayesinde Arnavut coğrafyasında etkisini önemli ölçüde pekiştirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte, bu diplomasi siyasal algılar, kültürel çoğulculuk ve diğer uluslararası aktörlerin varlığı gibi unsurlardan kaynaklanan çeşitli sınamalarla da karşı karşıyadır. Türkiye’nin kamu ve kültürel diplomasisi, ortak tarihsel miras temelinde geleceğin inşasında önemli bir stratejik araç olarak öne çıkmaktadır. Türkiye’nin dış politikası, özellikle Balkan Yarımadası’na yönelik olarak daha dinamik, kapsayıcı ve dengeli bir yaklaşımla şekillenmekte; kültürel çeşitliliğe saygı ve stratejik iş birliklerinin güçlendirilmesi doğrultusunda “yumuşak güç” aracılığıyla Balkanların Arnavut coğrafyası üzerinde etkide bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel diplomasi, yumuşak güç, Türkiye, Balkanlardaki Arnavut unsuru, tarihsel miras

* Doktora Öğrencisi, Tiran Avrupa Üniversitesi, muxhahid.ismaili@gmail.com

CULTURAL DIPLOMACY IN TÜRKİYE’S NEW ERA AND ITS IMPACT ON THE ALBANIAN HEMISPHERE OF THE BALKANS

Abstract

This paper treats the role and transformation of Türkiye’s cultural diplomacy in the new political era, analyzing its instruments, strategies and impact on the Albanian lands of the Balkans. The focus of the study is the concept of “soft power”, which has been used by the Turkish state and non-state actors to strengthen historical, cultural and identity ties with the Albanian peoples of the Balkans, where the common historical past is building the common future between the two peoples. The paper aims to analyze the mechanisms of Türkiye’s cultural diplomacy through its NGOs, cultural institutions (Yunus Emre, TİKA, YTB or even the Turkish Diyanet), the Ottoman heritage in the Balkans and the cultural impact through filmography and the media industry. The study relies on analysis of academic sources, official documents and concrete cases on the ground, aiming to assess the impact and limitations of this diplomacy in the context of geopolitical competition in the Balkans. Results suggest that Turkish cultural diplomacy has managed to consolidate its influence in the Albanian hemisphere through a combination of historical heritage, cultural investments and institutional engagement, but it also faces challenges related to political perceptions, cultural pluralism and the presence of other international actors. Türkiye’s public and cultural diplomacy constitutes an important strategic instrument for building the future based on shared historical heritage. Turkish foreign policy opens itself, especially towards the Balkan Peninsula, with a more dynamic, comprehensive and balanced approach, where while respecting cultural diversity and strengthening strategic cooperation, it influences the Albanian hemisphere of the Balkans through “soft power”.

Keywords: Cultural Diplomacy, Soft Power, Türkiye, Albanian Balkans, historical heritage

THE SOFT POWER IMPACT OF TURKISH TV SERIES IN THE BALKANS: THE NORTH MACEDONIAN CASE

Muratcan Işıldak*

Abstract

Turkish TV series have been one of the most widely consumed cultural products in the Balkans since the early 2000s and a key source of Turkey's soft power in the region. In North Macedonia, Turkish TV series nurtured emotional identification and social affinity through common historical memory, cultural intimacy, and everyday language. The impact of Turkish series goes beyond the state-centered reading of cultural diplomacy in the existing literature; rather, we observe the impact of Turkish TV series on everyday urban life and at the micro level. Translation is a key factor in this impact. Turkish conversations are translated and subtitled in chiefly Bosnian, Albanian, and some in Macedonian dialects, where local translators take the role of informal bilingual mediators. Translation, in this sense, not only functions as transferring the meaning of words but also a multiplier of social meanings, ways of interacting, and norms of social behaviors. TV series reproduce everyday forms of address to one's mother or father, language of neighbors, time norms of meals, holidays, and celebrations, consumption patterns, clothing choices, and senses of belonging to places. Turkish TV series have become nested within the normative cultural environment of public life in North Macedonia through common citations and quotidian allusions. Especially for women and youth, Turkey serves as a common imaginary geography and a shared cultural repository. Popular culture plays an indirect but important role in forming one's political views, affective trust, and sense of symbolic legitimacy. Local governments and civil society actors, who entertain and translate these shared cultural forms into everyday urban practices, are overlooked and under-represented; they are treated as victims of soft power rather than agents in what we call "everyday cultural diplomacy." By taking North Macedonia as a case study, this paper aims to examine Turkish TV series' contribution to Turkey's soft power in the Balkan region through three axes: shared historical and cultural affinities as the source of emotional trust, translation as a booster of Turkish as a contact language, and mediated socio-cultural practices' capacity to produce norms and order everyday life.

Keywords: Soft power , Macedonia , Global effects , Balkans

* Doktora Öğrencisi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, muratcanisildak@gmail.com

TÜRK ŞİİRİNDE GÜZELLİK İFADESİNDE EMSAL İSİMLERİN DİLBİLİMSEL-ŞİİRSEL İNCELENMESİ

Zulfiya Marufova*

Özet

Bu çalışmada, XIV-XVI. yüzyıllar Özbek, Türk (Divan edebiyatı) ve Azerbaycan klasik şiiri örneklerinde güzellik konseptinin dilsel tezahüründe emsal isimlerin (antropomim-sembol-lerin) rolü dilbilimsel-şiiirsel (lingvopoetik) ve bilişsel (kognitif) açılardan derinlemesine incelenmiştir. Araştırmada Yusuf, Yakub, İsa ve Bilal-i Habeşi gibi dini-tarihi, kültürel ve nebevi figürlerin edebi metin bağlamında metinlerarasılık (intertextuality) ilişkileri kurma biçimleri ve “güzellik” ile “aşk” makro-konseptleri çerçevesinde uğradıkları anlamsal dönüşüm (transformasyon) mekanizmaları bütüncül bir yaklaşımla ortaya konmuştur. Edebi metinlerin anlamsal yapısı üzerinde yapılan karşılaştırmalı-tizimsel analizler sonucunda, klasik Türk şiirinin derin katmanlarında Güzellik (Yusuf) – Aşk – Hicran ve Sabır (Yakub) – Ruhi Diriliş ve Şifa (İsa) şeklinde birbirini mantıksal olarak var eden, tutarlı ve sistematik bir kavramsal zincirin varlığı ilk kez bilimsel olarak temellendirilmiştir. Bu doğrultuda söz konusu emsal isimlerin, soyut estetik algıları somut ruhsal durumlara dönüştüren işlevsel birer kognitif model olduğu saptanmıştır. Makalenin temel bilimsel yeniliklerinden biri olarak, Mevlana Atayi, Ali Şîr Nevâî ve dönemin diğer klasik şairlerinin eserlerinde somutlaşan Bilal-i Habeşi imgesinin, sevgilinin yüzündeki “ben” (meng) somatik mikro-birimiyle ve kutsal mekân algısıyla ilişkilendirilmesiyle ortaya çıkan özgün kavramsal metafor mekanizması ve renk konsepti (ak-kara tezatlığı) analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda emsal isimlerin edebi söylemde en üst düzeyde anlamsal yoğunluğu (semantik kompaktlık) sağlama, okuyucunun zihnindeki kültürel çağrışım alanını ve kolektif hafızayı aktifleştirme, aynı zamanda yüzyıllar boyunca aktarılan ortak Türk dili-kültür kodunu koruma gibi arka plan işlevleri metodolojik olarak kanıtlanmıştır. Uluslararası düzeyde yürütülen bu karşılaştırmalı analizin nihai sonuçları; Özbek, Türk ve Azerbaycan klasik edebiyatı temsilcilerinin, coğrafi sınırlardan bağımsız olarak, tamamen ortak bir sanatsal-estetik, felsefi-tasavvufi ve bilişsel tefekkür mekânına (zihinsel haritaya) dayanarak eserler verdiklerini ve tek bir edebi geleneğin taşıyıcıları olduklarını kesin olarak doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: emsal isim, güzellik konsepti, kavramsal zincir, kavramsal metafor, renk konsepti

* Doç. Dr., Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü, zulfiyaxon2018@gmail.com

A LINGUO-POETIC STUDY OF PRECEDENT NAMES IN THE EXPRESSION OF BEAUTY IN TURKIC POETRY

Abstract

This study thoroughly examines the linguistic manifestation of the concept of beauty within the 14th–16th century Uzbek, Turkish (Divan literature), and Azerbaijani classical poetry, focusing specifically on the role of precedent names (anthroponym-symbols) from both linguo-poetic and cognitive perspectives. The research comprehensively reveals the mechanisms through which religious-historical, cultural, and prophetic figures – such as Yusuf, Ya'qub, Isa, and Bilal al-Habashi – establish intertextual connections within the literary text and undergo semantic transformation within the macro-concepts of “beauty” and “love”. Through comparative-systemic analysis of the semantic structures of classical texts, the existence of a coherent and systematic conceptual chain, formulated as Beauty (Yusuf) – Love – Separation and Patience (Ya'qub) – Spiritual Resurrection and Healing (Isa), has been scientifically substantiated for the first time. Accordingly, these precedent names are identified as functional cognitive models that transform abstract aesthetic perceptions into concrete emotional and spiritual states. As a primary scientific novelty, the article analyzes the unique conceptual metaphor and color concept (the white-black contrast) arising from the correlation of the image of Bilal al-Habashi with the somatic micro-unit of the beauty mark (meng/hal) on the beloved's face and sacred spatial perceptions, as manifested in the works of Maulana Atayi, Alisher Navoiy, and other classical poets of the era. The study methodologically proves that precedent names perform fundamental background functions in classical discourse, ensuring the highest level of semantic compactness, activating the reader's cultural associative field and collective memory, and preserving the shared Turkic linguo-cultural code transmitted across centuries. The final conclusions of this cross-cultural analysis definitively confirm that classical literary figures of the Uzbek, Turkish, and Azerbaijani traditions operated within a unified artistic-aesthetic, philosophical, and cognitive thinking space, reinforcing their status as carriers of a single, undivided literary tradition.

Keywords: precedent name, concept of beauty, conceptual chain, conceptual metaphor, color concept

AHMET CEVAD ŞİİRİNDE “UYANIŞ” MOTİFİ

Yeldos Toktarbay*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan edebiyatının önde gelen temsilcilerinden Ahmet Cevad’ın şiirlerinde “uyanış” motifinin ideolojik ve estetik boyutlarını incelemektir. XX. yüzyılın başlarında yaşanan siyasal ve toplumsal dönüşümler bağlamında şekillenen bu motif, millî bilinç, özgürlük ideali ve kolektif kimlik inşası ile doğrudan ilişkilidir. Araştırmada tarihsel-edebî analiz, metin çözümleme ve karşılaştırmalı yöntemler birlikte kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, Ahmet Cevad’ın şiirlerinde “uyanış” kavramının yalnızca bireysel bir farkındalık değil, aynı zamanda milletin kendini tanıma sürecinin ve bağımsızlık arzusunun şiirsel ifadesi olduğunu ortaya koymaktadır. Şair, bu motifi sembolik imgeler, retorik hitaplar ve millî kimliği pekiştiren estetik unsurlar aracılığıyla yapılandırmaktadır. Ayrıca “uyanış” düşüncesi, Türk dünyasının ortak tarihsel ve kültürel hafızasıyla ilişkilendirilerek daha geniş bir ideolojik çerçevede ele alınmaktadır. Sonuç olarak, Ahmet Cevad şiirindeki “uyanış” motifi, millî edebiyatın modernleşme sürecinde belirleyici bir ideolojik ve estetik unsur olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, söz konusu motifin Türk dünyası edebiyatları arasındaki etkileşimi anlamada önemli bir analitik araç sunduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Ahmet Cevad’ın eserlerinin Türk dünyası edebî bağlamında disiplinlerarası yaklaşımlarla yeniden ele alınması ve “uyanış” söyleminin çağdaş edebiyat kuramları ışığında incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Cevad, uyanış motifi, millî bilinç, şiir, Türk dünyası, estetik

* Arş. Gör., Şakarim Üniversitesi, yeldos@toktarbay.com

THE MOTIF OF “AWAKENING” IN THE POETRY OF AHMET CEVAD

Abstract

This study aims to examine the ideological and aesthetic dimensions of the “awakening” motif in the poetry of Ahmet Cevad, a prominent representative of Azerbaijani literature. Shaped within the socio-political transformations of the early twentieth century, this motif is closely associated with national consciousness, the ideal of freedom, and the construction of collective identity. The research employs a combination of historical-literary analysis, textual analysis, and comparative methods. The findings demonstrate that the concept of “awakening” in Ahmet Cevad’s poetry represents not only an individual awareness but also the poetic expression of a nation’s self-recognition and aspiration for independence. The poet constructs this motif through symbolic imagery, rhetorical discourse, and aesthetic elements that reinforce national identity. Furthermore, the idea of awakening is contextualized within the shared historical and cultural memory of the Turkic world, thereby gaining a broader ideological significance. In conclusion, the “awakening” motif in Ahmet Cevad’s poetry can be considered a central ideological and aesthetic element in the modernization process of national literature. It serves as an important analytical framework for understanding literary interactions within the Turkic world. It is recommended that Ahmet Cevad’s works be re-evaluated within a broader interdisciplinary Turkic literary context and that the discourse of awakening be further analyzed through contemporary literary theories.

Keywords: Ahmet Cevad, awakening motif, national consciousness, poetry, Turkic world, aesthetics

ÖZBEK-TÜRK DEYİMLERİN DİLSEL-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ

Oynisa Hojiyeva*

Özet

Dil, kültürü nesilden nesile aktarmanın en doğal aracıdır. Her halkın dili, o halkın ulusal kültürünü ve geleneklerini yansıtır. Atasözleri ve deyimlerin, dilsel birimler olarak, bu kültürün en aktif taşıyıcıları olduğunu söylemek yanlış olmaz. Özellikle, iki kardeş halkın dillerindeki deyimler karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, aralarındaki tarihsel bağlantı ve kültürel benzerlik, kardeş halkların kültürünün gelişimini de göstermektedir. Bu makale, Özbek Türk halklarının kültürünü yansıtan deyimlerin benzerliklerini ve farklılıklarını belirlemektedir. Bilimsel analizler örneklerle desteklenmiştir. Ayrıca, deyimlerin atasözleriyle ilişkisi de belirlenmiştir. Bilimsel analizlerin sonucu makalenin sonunda yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: deyim, atasözü, kültür, Özbek, Türk.

* Öğr. Gör., Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi, oynisa1755@gmail.com

LINGUO-CULTURAL CHARACTERISTICS OF UZBEK-TURKISH PHRASEOLOGISMS

Abstract

Language is the most natural means of transmitting culture from generation to generation. The language of every people reflects their national culture and traditions. It would not be wrong to say that proverbs and idioms, as linguistic units, are the most active carriers of this culture. In particular, when the idioms in the languages of two brotherly peoples are examined comparatively, the historical connection and cultural similarities between them also demonstrate the development of the cultures of these brotherly peoples. This article identifies the similarities and differences in idioms reflecting the culture of the Uzbek Turkic peoples. Scientific analyses are supported by examples. Furthermore, the relationship between idioms and proverbs is also determined. The results of the scientific analyses are included at the end of the article.

Keywords: phraseologism, proverb, culture, Uzbek, Turkish

ETİK KONSEPTLƏRİN EMOSİONAL ASPEKTİ

Vəfa Allahverdiyeva*

Özet

Tədqiqat işində etik konseptlərin emosional aspekti etika və linqvokulturologiya çərçivəsində araşdırılır. Tədqiqatın əsas məqsədi emosiyaların etik dəyərlərin formalaşmasındakı rolunu müəyyənləşdirmək və onların dil vasitəsilə necə ifadə olunduğunu linqvokulturoloji baxımdan təhlil etməkdir. Emosiyalar insanın mənəvi dünyasının ayrılmaz hissəsi olmaqla yanaşı, həm də sosial normaların və mədəni kodların ifadə forması kimi çıxış edir. İnsan müxtəlif situasiyalarda yaşadığı emosiyalar vasitəsilə öz mənəvi mövqeyini, dəyərlər sistemini və davranış modelini nümayiş etdirir. Tədqiqat zamanı təsviri, müqayisəli və semantik analiz metodlarından istifadə edilmişdir. Bu metodlar emosiyaların dil sistemində necə əks olunduğunu və etik konseptlərlə qarşılıqlı əlaqəsini müəyyənləşdirməyə imkan vermişdir. Linqvokulturoloji yanaşma göstərir ki, dil ilə reallıq arasında birbaşa uyğunluq yoxdur; buna görə də emosiyaların yaşanması ilə onların dil vasitəsilə ifadəsi arasında fərqlər mövcuddur. Bu baxımdan “təsvir dili” və “ifadə dili” anlayışlarının fərqləndirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İşdə “emosiya leksikası” və “emosional leksika” anlayışları da təhlil olunur. Emosiya leksikası emosiyaların adlandırılmasına xidmət edir, emosional leksika isə danışanın hiss və münasibətini ifadə edərək nitqə ekspressivlik qazandırır. Bu iki leksik qat etik konseptlərin dil vasitəsilə ifadəsində mühüm rol oynayır. Araşdırma göstərir ki, etik konseptlər özündə emosional komponent daşıyır və insanın etik mühakimələrinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Emosional təcrübə insanın davranışına təsir edir və onun qəbul etdiyi qərarların səmimiyyətini müəyyənləşdirir. Emosiyalar dilin leksik-semantik sistemində möhkəmlənərək nəşildən-nəslə ötürülür və beləliklə, etik dəyərlərin daşıyıcısına çevrilir. Azərbaycan linqvokulturoloji ədəbiyyatında emosiyaların həm açıq, həm də dolayı şəkildə ifadəsi müşahidə olunur. Emosional vəziyyətlər həm birbaşa sözlərlə, həm də metaforik və obrazlı ifadələrlə çatdırılır. Bu xüsusiyyət dilin emosional zənginliyini və milli-mədəni xüsusiyyətlərini əks etdirir. Nəticə olaraq müəyyən edilmişdir ki, emosiyalar etik konseptlərin əsasını təşkil edir və onların formalaşmasında həlledici rol oynayır. Yekun olaraq qeyd olunur ki, etik konseptlər yalnız rəşional deyil, həm də emosional əsaslara söykənir. Gələcək tədqiqatlar üçün etik və emosional leksikanın müqayisəli şəkildə öyrənilməsi, müxtəlif mədəniyyətlərdə emosiyaların ifadə xüsusiyyətlərinin araşdırılması və bu sahədə linqvokulturoloji yanaşmaların genişləndirilməsi tövsiyə olunur.

Anahtar Kelimələr: etik konseptlər, emosional aspekt, linqvokulturologiya, etik dəyərlər, dil, mədəniyyət.

* Doç. Dr., Bakı Slav Universiteti, vefa.allahverdiyeva.e@bsu-uni.edu.az

EMOTIONAL ASPECT OF ETHICAL CONCEPTS

Abstract

This study explores the emotional aspect of ethical concepts within the frameworks of ethics and linguoculturology. The primary aim of the research is to determine the role of emotions in the formation of ethical values and to analyze how they are expressed through language from a linguocultural perspective. Emotions are not only an essential part of a person's inner moral world but also function as expressions of social norms and cultural codes. Through emotional experiences in various situations, individuals reveal their moral positions, value systems, and patterns of behavior. The study employs descriptive, comparative, and semantic analysis methods. These approaches allow for identifying how emotions are reflected in the language system and how they interact with ethical concepts. From a linguoculturological perspective, there is no direct correspondence between language and reality; therefore, a distinction must be made between the experience of emotions and their linguistic expression. In this regard, the differentiation between the "language of description" and the "language of expression" is particularly significant. The paper also examines the notions of "emotion lexicon" and "emotional vocabulary." The former serves a nominative function by naming emotions, while the latter conveys the speaker's attitudes and feelings, adding expressiveness to speech. Both layers play an important role in the linguistic representation of ethical concepts. The findings indicate that ethical concepts inherently include an emotional component and significantly influence moral judgment. Emotional experience shapes human behavior and determines the sincerity of decision-making. Emotions become embedded in the lexical-semantic system of language and are transmitted from generation to generation, thus serving as carriers of ethical values. In Azerbaijani linguocultural tradition, emotions are expressed both directly and indirectly, often through rich metaphorical and figurative expressions. In conclusion, ethical concepts are grounded not only in rationality but also in emotional foundations. Further research is recommended to conduct comparative studies of emotional and ethical vocabulary and to explore cultural variations in emotional expression.

Keywords: ethical concepts, emotional aspect, emotions, linguoculturology, language, culture.

THE USE OF ARTISTIC METAPHORS IN ENGLISH AND THEIR TURKISH EQUIVALENTS

Ergasheva Zilola Saydulloevna*

Abstract

Artistic expression has long been a fundamental aspect of human culture, with language serving as a vital tool to interpret and describe these creative works. In both English and Turkish, artistic metaphors serve as powerful instruments for conveying emotions, concepts, and philosophical ideas that are deeply embedded in the art world. These metaphors not only enhance our understanding of the arts but also reveal cultural nuances that shape how different societies appreciate and describe creativity. “A Picture is worth a Thousand Words” is perhaps one of the most recognized artistic metaphors in the English language. This phrase conveys the idea that a single image or visual representation can express a complex idea, emotion, or narrative more effectively than a verbal description. The Turkish equivalent, “Bir resim binlerce kelimeye bedeldir,” holds the same meaning, emphasizing the power of visual art. This metaphor speaks to the intrinsic ability of visual media to evoke emotional and intellectual responses that words often struggle to capture. Another widely used English metaphor is “Masterpiece,” referring to a work of art that is considered a supreme achievement in the artist’s career. In Turkish, the term “Başyapıt” is employed in the same context, highlighting a work that represents the pinnacle of creative effort and technical skill. Both languages celebrate the concept of a masterpiece, which transcends mere skill, symbolizing artistic genius and timeless value. A more philosophical metaphor is “Art for Art’s Sake,” which suggests that art should be valued for its own inherent beauty and creativity, rather than for any utilitarian purpose. This idea, which originated in 19th-century European art movements, is expressed in Turkish as “Sanat sanat için.” In both languages, this phrase captures the essence of art as an independent force, existing beyond the constraints of commercial, political, or moral concerns. The expression “To paint a picture” is another common metaphor used in English. It means to explain or describe something in detail. The Turkish equivalent, “Bir resim çizmek,” carries the same figurative meaning, highlighting how visual art metaphors have been adopted in both languages to articulate the process of presenting an idea or concept clearly and comprehensively. In both English and Turkish, these metaphors not only enrich the language but also serve as bridges between the worlds of visual creativity and verbal expression. The comparison between the two languages reveals the universal appreciation for art, highlighting how different cultures employ similar expressions to describe the profound impact of creativity. Ultimately, these metaphors underscore the power of art to transcend linguistic and cultural boundaries, uniting people through shared emotional and intellectual experiences.

Keywords: metaphorical expressions, art, English-Turkish translation, art forms, masterpiece, cultural nuances, aesthetic expressions, visual art, linguistic comparison

* Öğr. Gör., Özbekistan Devlet Sanat ve Kültür Enstitüsü, usmanovaxumora18@gmail.com

MAPPING THE GLOBAL TRENDS OF DIGITAL TRANSFORMATION IN ARABIC LANGUAGE LEARNING: A DECADE OF BIBLIOMETRIC ANALYSIS (2016–2026)

Ahmad Farhan Rif'an Najib*

Syifa Firdausi Putri**

Evita Yuliatul Wahidah***

Khansa Nabila****

Abstract

This research aims to comprehensively examine the trends, patterns of collaboration, and transformation of research in Arabic language learning based on digital technology and artificial intelligence over the past decade. This study uses a bibliometric analysis approach combined with systematic mapping of 101 scientific articles in the period 2016-2026. Data were retrieved from the Scopus database using relevant keywords related to Arabic language learning, digital transformation, and artificial intelligence. The analysis was carried out with the help of VOSviewer, and NVivo software to identify the structure of the authors' collaboration networks, the distribution of contributions between countries, as well as the dynamics of the evolution of research keywords. The results show that e-learning is the dominant center in the research network, with strong links to the concepts of deep learning, machine learning, and natural language processing. Geographically, research contributions are dominated by countries such as Saudi Arabia, Malaysia, and Indonesia, which shows a shift in research centers to Asia and the Middle East. In addition, temporal trend analysis indicates a transformation of research focus from conventional learning approaches to the integration of artificial intelligence and language analytics. The author's collaboration pattern shows a relatively fragmented cluster, indicating that international collaboration is still not optimal. The conclusion of this study confirms that the integration of advanced technology in Arabic language learning is not only a trend, but has become a strategic direction in the development of language education in the digital era. However, it is necessary to strengthen cross-border collaboration and interdisciplinary approaches to improve the quality and impact of research. The recommendations included the development of contextual AI-based learning models, as well as further exploration of the integration of pedagogy and technology on an ongoing basis.

Keywords: E-learning; Artificial Intelligence in Education; Arabic Language Learning; Bibliometric Analysis; Natural Language Processing (NLP); Digital Learning Transformation

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Darussalam Gontor Üniversitesi, farhanrifan@mhs.unida.gontor.ac.id

** Doktora Öğrencisi, Sunan Kalijaga İslam Devlet Üniversitesi, Endonezya, 25304022004@student.uin-suka.ac.id

*** Doç. Dr., Muhammadiyah Üniversitesi, Yogyakarta, Endonezya, evitayuliatulwahidah.21@gmail.com

**** Öğretim Görevlisi, Darussalam Gontor Üniversitesi, khansanabila44@gmail.com

CONSTRUCTIONAL CONSTRUAL AND SUBJECTHOOD: A CORPUS-BASED ANALYSIS OF TURKISH EXPERIENCER ALTERNATIONS

Erva Aydın*

Abstract

Following Barðdal's (2012) constructional framework, this research analyzes semantically related concepts through different case-marking patterns, aiming to answer the question whether these patterns reflect a difference in conceptual construal. This study examines constructional construal in Turkish by investigating the functional distribution of two constructions used to express liking, namely the nominative-ablative construction (-dan hoşlanmak) and the dative-possessive construction (hoşuna gitmek). The primary goal of this research is to determine whether the alternation between these constructions is caused by a cognitive distinction in event framing. This study further aims to observe how the choice of case marking influences the subjecthood hierarchy. In order to address these questions, the two constructions and their collocative uses are comparatively analyzed. The methodology of this research employs a corpus-linguistic approach using the corpus compilation tool Sketch Engine to analyze high-frequency collocations within the ParlaMint-TR (a compilation of transcripts from speeches in the Turkish Parliament) and MaCoCu Turkish Web v2 corpora. These two corpora were selected for the purpose of ensuring a representative data set of both spoken and written Turkish. The Sketch Engine Corpus Query Language (CQL) function enabled a systematic analysis of all possible morphological verb-suffix combinations in Turkish. Preliminary results show that while the ablative construction (hoşlanmak) collocates with gerunds and abstract categories, the dative construction (hoşuna gitmek) demonstrates a high affinity for situational stimuli and specific events. The findings further suggest that the dative case in Turkish is not only a stylistic variant, but also a tool for highlighting the stimulus as the primary subject of the experience.

Keywords: Case Systems, Constructional Construal, Corpus Linguistics, Turkish, Sketch Engine

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gent Üniversitesi, erva.aydn@ugent.be

DİJİTAL ÇAĞDA HADİS İLMİ BAĞLAMINDA “SENED” KAVRAMININ DÖNÜŞÜMÜ: TÜRK TOPLUMLARINDA BİLGİ GÜVENİLİRLİĞİNİN YENİDEN İNŞASI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Aday Albada*

Özet

Bu çalışma, hadis ilmi içerisinde bilginin doğrulanmasında temel bir yöntem olan “isnād” (rivayet zinciri) kavramının dijitalleşme çağında geçirdiği dönüşümü incelemektedir. Klasik İslam epistemolojisinde bilginin güvenilirliği, râviler zincirinin sürekliliği ve hadis usûlü çerçevesinde yapılan titiz tenkit faaliyetleri ile sağlanmıştır. Bu yapı, bilgi aktarımında hem metodolojik hem de ahlaki bir denetim mekanizması işlevi görmüştür. Günümüzde ise dijitalleşme ile birlikte bilgi üretimi ve yayılımı sosyal medya platformları, algoritmalar ve ağ temelli iletişim yapıları üzerinden gerçekleşmektedir. Bu durum, özellikle Türk toplumlarında epistemik güvenilirlik anlayışını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bilgi artık yalnızca bireysel aktarım zincirlerine değil, aynı zamanda dijital platformların görünürlük mekanizmalarına ve algoritmik yönlendirmelerine bağlı hâle gelmiştir. Çalışma nitel ve karşılaştırmalı bir yöntem benimsemekte; klasik hadis metodolojisi ile dijital medya ve bilgi sosyolojisi literatürünü birlikte değerlendirmektedir. Dijital ağlarda kullanıcı etkileşimleri, paylaşım zincirleri ve doğrulama pratikleri üzerinden, isnād benzeri yeni bir güvenilirlik yapısının ortaya çıkıp çıkmadığı tartışılmaktadır. Elde edilen bulgular, klasik isnād sisteminin tamamen ortadan kalkmadığını, ancak dijital ekosistemler içinde yeniden biçimlendiğini göstermektedir. Sonuç olarak, güven kavramı artık yalnızca insan aktarıcılar üzerinden değil, aynı zamanda platformlar ve algoritmik yapılar üzerinden şekillenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hadis ilmi, isnād, güvenilirlik, dijital kültür, Türk toplumları

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Tulkarem, Filistin, albadaday@gmail.com

FROM CLASSICAL ISNĀD TO DIGITAL NETWORKS: THE TRANSFORMATION OF EPISTEMIC TRUST IN TURKISH SOCIETIES IN THE DIGITAL AGE

Abstract

This study examines the transformation of the concept of isnād (chain of transmission) within the classical Islamic science of Hadith in the context of digitalization and contemporary information environments. In traditional Islamic epistemology, the reliability of knowledge was primarily ensured through the isnād system and the critical evaluation of narrators, forming a rigorous methodological framework for authentication and transmission. In contrast, the digital age has introduced new forms of knowledge production and dissemination through social media platforms, algorithmic systems, and network-based communication structures. This shift has significantly altered the mechanisms of epistemic trust, particularly within Turkish societies that are deeply connected to both Islamic intellectual heritage and modern digital culture. The study employs a qualitative and comparative approach, drawing upon classical Hadith methodology and contemporary theories in media studies and sociology of knowledge. It investigates whether digital communication networks implicitly reproduce a modernized form of isnād through user interactions, digital references, and algorithmic validation mechanisms. The findings suggest that while the traditional isnād structure has not disappeared, it has been transformed and redistributed within digital ecosystems. In this new environment, trust is no longer anchored solely in human transmitters but is increasingly shaped by platforms, visibility metrics, and algorithmic prioritization. The study concludes that this transformation necessitates a re-evaluation of classical epistemological tools in order to understand emerging patterns of credibility and knowledge validation in contemporary Muslim societies.

Keywords: Hadith studies, isnād, reliability, digital culture, Turkish societies

HADİS MİRASI VE GENÇLİĞİN MANEVÎ DAYANIKLILIĞI: NEBEVÎ GELENEĞİN ÇAĞDAŞ SORUNLARA CEVAPLARI

Emir Attokurov*

Özet

Toplumsal ve kültürel değişimlerin hız kazandığı çağımızda gençler, kimlik krizi, ahlâkî belirsizlik, duygusal kırılabilirlik ve dijital hayatın baskıları ile giderek daha fazla yüz yüze gelmektedir. Bu bağlamda nebevî hadis geleneği, yalnızca dinî rehberlik sunan bir kaynak değil, aynı zamanda gençlerin içsel direncini güçlendirebilecek derin bir ahlâkî ve manevî çerçeve sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, hadis mirasının genç Müslümanların manevî dayanıklılığının gelişimine nasıl katkı sağladığını ve nebevî geleneğin çağdaş toplumsal ve kültürel meydan okumalara nasıl cevap verdiğini incelemektir. Çalışmada sabır, ihlâs, umut, öz denetim, merhamet, sorumluluk ve zorluklar karşısında sebat gibi temalara ilişkin seçilmiş hadisler nitel ve tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bunun yanında klasik İslâmî ilimler literatürü ile gençlik, kimlik ve ahlâk eğitimi üzerine çağdaş yaklaşımlardan da yararlanılmıştır. Özellikle hadislerin gençlerin sağlam bir iç dünya kurmaları, ahlâkî farkındalık geliştirmeleri ve değer merkezli bir dünya görüşü kazanmaları üzerindeki eğitsel ve manevî işlevi vurgulanmıştır. Elde edilen bulgular, nebevî hadislerin güçlü bir pedagojik, ahlâkî ve manevî inşâ potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda hadisler, gençlerin manevî dayanıklılığını güçlendirmede, ahlâkî kişilik gelişimini desteklemede ve modern çağın sorunlarına anlamlı cevaplar üretmelerinde etkili bir kaynak olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak, hadis mirasının gençlik eğitiminde yeniden işlevsel hâle getirilmesi, hem İslâm ahlâk geleneğinin korunması hem de manevî temellere sahip, toplumsal sorumluluk bilinci gelişmiş bir neslin yetiştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hadis mirası; manevî dayanıklılık; gençlik; nebevî gelenek; ahlâk eğitimi; çağdaş sorunlar.

* Doktora Öğrencisi, İbn Haldun İslam Enstitüsü, Bışkek, Kırgızistan, emirrab7@gmail.com

HADITH HERITAGE AND THE SPIRITUAL RESILIENCE OF YOUTH: RESPONSES OF THE PROPHETIC TRADITION TO CONTEMPORARY CHALLENGES

Abstract

In an era marked by rapid social and cultural change, young people are increasingly exposed to identity crises, moral uncertainty, emotional instability, and the pressures of digital life. In this context, the Prophetic hadith tradition offers not only religious guidance but also a deep moral and spiritual framework that can strengthen the inner resilience of youth. This study aims to examine how hadith heritage can contribute to the development of spiritual resilience among young Muslims and how the Prophetic tradition responds to contemporary social and cultural challenges. The study employs a qualitative and thematic analysis of selected hadiths related to patience, sincerity, hope, self-discipline, compassion, responsibility, and endurance in times of trial. It also draws on classical Islamic scholarship and contemporary discussions on youth, identity, and moral education. Special attention is given to the educational and spiritual function of hadiths in shaping a stable inner world, supporting ethical awareness, and nurturing a value-based worldview among youth. The findings suggest that Prophetic hadiths possess significant pedagogical, ethical, and spiritually restorative potential. They can serve as an effective source for strengthening spiritual resilience, guiding moral self-formation, and helping youth respond meaningfully to modern challenges. The study concludes that revitalizing hadith heritage in youth education is essential not only for preserving Islamic moral tradition, but also for building a spiritually grounded and socially responsible future generation.

Keywords: The legacy of the Hadith; spiritual resilience; youth; the prophetic tradition; moral education; contemporary issues.

CONTINUITY AND CHANGE IN STATE-SPONSORED DA'WAH: MEDIA, RELIGIOUS MESSAGING, AND SOCIAL IMPACT IN CONTEMPORARY TÜRKİYE (A CASE STUDY OF ISTANBUL)

Ahmad Dhiyaul Haq*

Abstract

The dissemination of Islamic teachings through the official media represents an important area of study within the context of a secular state with centralized religious authority. It raises questions about how religious messages are produced and received amid the ongoing tension between secular values and the spiritual needs of contemporary society. This study employs a qualitative case study approach by analyzing 67 episodes from four Diyanet TV programs (Diyanet'e Soralım, Yeni Güne Merhaba, Din ve Psikoloji, and Şeker Hoca). The analysis draws on agenda setting and media effects perspectives to examine how religious messages are constructed and how they influence audiences in Istanbul. The findings indicate that Diyanet's religious message are both structured and adaptive. In addition to the prevalent core subjects of worship, zakat, and fiqh, there is also discussion on health, family, mental health, and social ethics. This implies an attempt to portray Islam as a useful and applicable manual for daily living. Diyanet TV's religious message can assist viewers increase social consciousness and fortify solidarity, even though it seems to have little impact on individual religious habits. This study contends that the Diyanet İşleri Başkanlığı upholds traditional Islamic ideals while modifying them to meet the demands of contemporary society, reflecting both continuity and transformation. Therefore, it is crucial to create communication strategies that are more sensitive to the religious concerns being discussed in order to boost the efficacy of religious messages.

Keywords: State Sponsored Religious Communication, Diyanet İşleri Başkanlığı, Audience Reception, Social Impact.

* Dr., Öğr. Gör., Makassar Muhammadiyah Üniversitesi, Endonezya, ahmadiyah688@gmail.com

KIRGIZ TÜRKLERİNİN GELENEKSEL KÜLTÜRÜNDE İSLAMÎ DEĞERLERİN YERİ VE ETKİSİ

Şohimardan Orunbekov*

Özet

Kırğızlar, IX. yüzyıldan itibaren İslam'ı kabul etmeye başlayan Türk topluluklarından biri olup, bu süreç Yesevî dervişleri ve tasavvufî hareketler aracılığıyla derinleşmiştir. İslam dini, zamanla Kırğızların sosyal yapısına, kültürel değerlerine ve günlük yaşam pratiklerine önemli ölçüde nüfuz etmiştir. Kırğız halkının tarihsel gelişim sürecinde İslam dini, toplumsal yapının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Özellikle aile yapısı, örf ve adetler, ahlaki değerler ve sosyal ilişkiler İslam'ın etkisiyle zenginleşmiş ve yeniden anlam kazanmıştır. Göçebe yaşam tarzına sahip olan Kırğız toplumunda İslamî değerler, yerel geleneklerle birleşerek kendine özgü bir kültürel yapı oluşturmuştur. Bu bağlamda dini unsurlar, sadece ibadet alanında değil, aynı zamanda toplumsal düzeni şekillendiren temel bir unsur olarak varlığını sürdürmektedir. İnsanın doğumundan ölümüne kadar geçen yaşam sürecinde; isim koyma, ezan okuma, sünnet, evlilik, cenaze ve anma törenleri gibi pek çok gelenek İslamî unsurlarla iç içe geçmiş durumdadır. Bunun yanı sıra dua, oruç, hac gibi ibadetler ile toplumsal dayanışmayı güçlendiren dini uygulamalar da kültürel hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Kırğız toplumunda sabah erken kalkma, selamlaşma ve büyüklere saygı gibi gündelik yaşam pratikleri hem geleneksel hem de İslamî değerlerin etkisini yansıtmaktadır. “Sabah nasibi” anlayışıyla güne erken başlamak, besmele ile işe koyulmak ve dua etmek, dini inançların günlük yaşamdaki yansımalarıdır. Bu hem İslam ahlakının hem de Türk kültürünün temel unsurlarından biri olarak günümüze kadar korunmuştur. Sovyetler Birliği döneminde geleneklerin baskı altına alınmasına rağmen, Kırğız halkı kültürel ve dini değerlerini büyük ölçüde korumayı başarmıştır. Bağımsızlık sonrasında ise din ve vicdan özgürlüğünün sağlanmasıyla birlikte dini hayat yeniden canlanmış, cami ve medrese sayısında artış gözlemlenmiştir. Günümüzde ise küreselleşmenin etkisiyle toplumsal yapıda çeşitli değişimler yaşanmakta, buna rağmen İslamî değerler Kırğız toplumunda önemini korumaya devam etmektedir. Bu çalışma, geçmişten günümüze uzanan bu kültürel ve dini etkileşimi ele alarak, gelecekte bu değerlerin korunması ve geliştirilmesinin önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırğızlar, gelenek, İslam, kültür, toplum, değerler.

* Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, shohimardan.orunbekov@manas.edu.kg

THE PLACE AND INFLUENCE OF ISLAMIC VALUES IN THE TRADITIONAL CULTURE OF THE KYRGYZ TURKS

Abstract

The Kyrgyz are one of the Turkic peoples who began to accept Islam from the 9th century onwards, and this process was deepened through Yesevi dervishes and Sufi movements. Over time, Islam significantly influenced the social structure, cultural values, and everyday life practices of the Kyrgyz people. In the historical development of the Kyrgyz society, Islam has played an important role in shaping the social structure. In particular, family structure, customs and traditions, moral values, and social relations have been enriched and redefined under the influence of Islam. In Kyrgyz society, which has a nomadic lifestyle, Islamic values have merged with local traditions, forming a unique cultural structure. In this context, religious elements have continued their existence not only in the field of worship, but also as a fundamental factor shaping social order. In the life cycle from birth to death, many traditions such as naming, calling the adhan, circumcision, marriage, funeral, and memorial ceremonies have become intertwined with Islamic elements. In addition, religious practices such as prayer, fasting, and pilgrimage, as well as practices that strengthen social solidarity, are an inseparable part of cultural life. In Kyrgyz society, daily life practices such as waking up early in the morning, greeting others, and respecting elders reflect the influence of both traditional and Islamic values. Starting the day early with the understanding of “morning sustenance,” beginning work with the bas-mala, and praying are reflections of religious beliefs in daily life. These have been preserved to the present day as fundamental elements of both Islamic ethics and Turkic culture. Despite the suppression of traditions during the Soviet Union period, the Kyrgyz people managed to largely preserve their cultural and religious values. After independence, with the establishment of freedom of religion and conscience, religious life was revived, and an increase in the number of mosques and madrasas was observed. Today, although various changes are occurring in the social structure due to globalization, Islamic values continue to maintain their importance in Kyrgyz society. This study addresses this cultural and religious interaction from past to present and highlights the importance of preserving and developing these values in the future.

Keywords: The Kyrgyz people, tradition, Islam, culture, society, values.

TÜRK İSLAM SANATLARININ AİLEDE DİNİ DEĞER AKTARIMINA KATKISI

Kübra Kamer Ekici*

Özet

Aile, bireyin ilk sosyal çevresi ve dini değerlerle tanıştığı ilk ortamdır. Din eğitiminin temelleri, aile içinde atılmaktadır. Bu süreçte kullanılan yöntemler kadar, eğitim araçları da eğitimin niteliğini belirler. İslam sanatları, hem estetik hem de pedagojik açıdan din eğitimine katkı sunan önemli bir araç olarak dikkat çeker. Hat, tezhip, ebru, musiki ve mimari gibi sanat dalları, dini mesajların duyguya hitap edecek şekilde sunulmasına vesile olur. Özellikle soyut anlatımı benimsemesi ve görselliğe verdiği önem, İslam sanatlarını güçlü bir eğitim aracı kılar. Bu sanatlar aracılığıyla bireyler, dini metinlerle ve değerlerle estetik bir bağ kurar. Aile içinde sanatın bir eğitim yöntemi olarak kullanılması, çocukların dini kavramları sadece işitsel ya da bilişsel olarak değil, duygusal ve estetik yönüyle de içselleştirmesini sağlar. Bu yöntem, geleneksel din eğitimi metotlarına sanatsal bir derinlik kazandırır. Aile içinde kullanılan İslam sanatları, çocukların dini kimliklerinin şekillenmesinde etkili olurken aile içi iletişime de katkı sağlar. Bu çalışmada amaç İslam sanatlarını aile içinde dini değerlerin aktarımında etkin bir yöntem olarak tanıtmak, bu alandaki pedagojik işlevleri vurgulamak ve ailede din eğitimine estetik boyut kazandırmaktır. Çalışma neticesinde elde edilen sonuçlara göre; ailelere yönelik dini eğitim seminerlerinde İslam sanatlarının eğitici rolüne yer verilmeli, bu sayede sanatın pedagojik işlevi konusunda farkındalık artırılmalıdır. Çocuklara yönelik sanat atölyeleri (hat, ebru, tasavvuf müziği gibi) ailelerle birlikte düzenlenmeli, aile içi iletişim desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, İslam Sanatları, Değerler Eğitimi, Aile Eğitimi, Aile İçi İletişim

* Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı, kubra_kamer@hotmail.com

THE CONTRIBUTION OF TURKISH-ISLAMIC ARTS TO THE TRANSMISSION OF RELIGIOUS VALUES WITHIN THE FAMILY

Abstract

The family is the first environment in which an individual encounters social surroundings and religious values. The foundations of religious education are established within the family. The tools used in this process are as crucial as the methods themselves, as they determine the quality of religious education. Islamic arts draw attention as significant instruments that contribute to religious education both aesthetically and pedagogically. Art forms such as calligraphy, illumination, marbling, music, and architecture serve as means through which religious messages can be conveyed in a manner that appeals to emotions. Islamic arts, which particularly emphasize visuality and the expression of abstract concepts, act as effective educational tools. Through these arts, individuals form an aesthetic connection with religious texts and values. Utilizing art as an educational method within the family enables children to internalize religious concepts not only cognitively but also emotionally and aesthetically. This approach adds artistic depth to traditional religious education methods. Islamic arts practiced within the family contribute to shaping children's religious identities while also strengthening intra-family communication. The aim of this study is to present Islamic arts as an effective method for transmitting religious values within the family, to highlight their pedagogical functions, and to emphasize the aesthetic dimension they add to religious education. According to the findings of the study, Islamic arts should be included in seminars designed for families on religious education so that greater awareness can be raised regarding their pedagogical role. Art workshops for children (such as calligraphy, marbling, or hymns) should be organized together with families to support intra-family communication.

Keywords: Religious Education, Islamic Arts, Values Education, Family Education, Family Communication

BİR YAYGIN DİN EĞİTİMİ MODELİ OLARAK AHİLİK: TARİHSEL BAĞLAMDA EĞİTSEL YAPISI VE İŞLEVLERİ

Ömer Faruk Güngör*

Özet

Bu çalışma, Türk dünyasında din eğitiminin tarihsel gelişimi bağlamında, Ahilik teşkilatının eğitimsel ve toplumsal işlevlerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Ahilik, yalnızca meslekî bir örgütlenme değil; bireylerin dinî, ahlakî ve toplumsal değerlerle donatıldığı, aynı zamanda toplumun tüm tabakalarıyla ilişki kurabilen çok boyutlu bir eğitim ve sosyalleşme modeli olarak öne çıkmaktadır. Bu yapı, Türk toplumunun iyi hasletlerini hem koruma hem de aktarma refleksine sahip olmasıyla dikkat çekmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğine dayanmaktadır. Ahilikle ilgili klasik eserler, fütüvvetnameler ve modern akademik çalışmalar incelenmiştir. Bulgular, Ahiliğin usta-çırak ilişkisi temelinde dinî bilginin, ahlaki değerlerin ve meslek etiğinin bütüncül bir yaklaşımla aktarıldığını göstermektedir. Bunun ötesinde, Ahilik teşkilatı, devrin yönetim yapılarıyla işbirliği yaparak toplumsal düzenin sağlanmasına katkıda bulunmuş, gerektiğinde seferberlikler ve kriz anlarında toplumun tüm kesimlerini organize etme kapasitesine sahip olmuştur. Ahilik ayrıca, farklı toplumlarla ilişkiler kurarak kültürel ve ticari etkileşimi güçlendirmiş, halkın tüm tabakalarına yayılan sosyal ağlarıyla hem bireysel hem de kolektif dinî kimliğin oluşmasına hizmet etmiştir. Bu yönüyle Ahilik, formel eğitim kurumları dışında gelişen etkili bir yaygın din eğitimi modeli olmasının yanı sıra, toplumun ahlaki ve kültürel sürekliliğini güvence altına alan güçlü bir denetim ve sosyalleşme mekanizması olarak işlev görmüştür. Sonuç olarak Ahilik teşkilatı, Türk dünyasında din eğitiminin tarihsel gelişimine derin katkılar sağlamış ve birey-toplum ilişkisini düzenleyen özgün bir model sunmuştur. Bu çalışma, din eğitiminin tarihsel, toplumsal ve kültürel boyutlarının anlaşılmasına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahilik, Yaygın Din Eğitimi, Din Eğitimi Tarihi, Türk Dünyası, Toplumsal Düzen

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, farukgungoromer@gmail.com

AHILIK AS A MODEL OF INFORMAL RELIGIOUS EDUCATION: HISTORICAL CONTEXT, EDUCATIONAL STRUCTURE, AND SOCIAL FUNCTIONS

Abstract

This study aims to examine the educational and social functions of the Ahi community within the historical development of religious education in the Turkic world. The Ahi community was not merely a professional guild; it functioned as a comprehensive model of education and socialization, shaping individuals with religious, ethical, and societal values while maintaining connections across all strata of society. Notably, it served as a mechanism for preserving and transmitting the virtuous qualities of Turkic communities across generations. The research employs a qualitative approach based on document analysis. Classical texts, fütüvvetname manuals, and modern scholarly studies on the Ahi community were analyzed. Findings reveal that the master-apprentice relationships within the Ahi community facilitated the holistic transmission of religious knowledge, moral principles, and professional ethics. Beyond its educational role, the Ahi community contributed to societal order in collaboration with contemporary governing authorities, demonstrating the capacity to mobilize communities during military or social emergencies. Furthermore, the Ahi community established interactions with different societies, reinforcing cultural and commercial exchanges. Its social networks, spanning all levels of the population, supported both individual and collective religious identity formation. In this respect, the Ahi community functioned not only as an effective model of informal religious education outside formal institutions but also as a regulatory and socialization mechanism ensuring moral and cultural continuity. In conclusion, the Ahi community significantly shaped the historical development of religious education in the Turkic world and provided a unique model regulating the relationship between individuals and society. This study contributes to a comprehensive understanding of the historical, social, and cultural dimensions of religious education.

Keywords: Ahi community, Informal Religious Education, History of Religious Education, Turkic World, Social Order

AVRUPALILARIN SEYAHATNAMELERİNDE AZERBAYCAN HAKKINDA (18.-19. YÜZYILLAR)

Nushaba Yagubova*

Özet

Stratejik konumu nedeniyle dünya haritasında en önemli ülkelerden biri olarak kabul edilen Azerbaycan, antik çağlardan beri dünya devletleri arasında birçok açıdan tanınmıştır. Hem karadan hem de denizden seyahat edenler için son derece elverişli olan Azerbaycan, iki kıta arasında önemli bir geçiş noktası olmuştur. Araştırmanın kaynağı Avrupalıların seyahatnameleridir. Bu seyahatnamelerin yazarları, çeşitli resmi amaçlarla Avrupa ülkeleri tarafından Osmanlı İmparatorluğu'na ve diğer doğu ülkelerine gelen Avrupalılardır; bazıları ise seyahat amacıyla gelmiştir. I. Petro'nun Hazar kıyılarına yaptığı sefer sırasında A.P. Volynsky'nin seferine katılan Doktor John Bell tarafından derlenen günlük önemli bilgiler içermektedir. Azerbaycan'da ve diğer ülkelerde topladığı bilgiler ve seyahat notları, "Bell'in Rusya'dan Çeşitli Asya Ülkelerine Seyahatleri; yani İsfahan, Pekin ve İstanbul'a" adlı iki ciltlik bir eserde yayınlanmıştır. John Bell'in notlarında bazı hatalar olmasına rağmen, Şamahı, Bakü, Tebriz, Derbent ve diğer şehirler de dahil olmak üzere Azerbaycan toprakları hakkında önemli bilgiler içermektedir. En önemli eser, aslen Alman olan Teğmen Johann Gerber'in "Hazar Denizi'nin Batı Kıyısı Boyunca Ülkelerin ve Halkların Tanımı" adlı çalışmasıdır. Gerber tarafından toplanan ve tanımlanan tüm bu materyaller, 18. yüzyılın ilk yarısında Azerbaycan'ın kuzey kesiminin tarihi, tarihi coğrafyası ve etnografyası üzerine yapılan çalışmalar için paha biçilmez bir kaynaktır. Bu materyaller, Derbent, Guba Hanlığı, Şirvan, Jar, Bakü, Salyan ve Javad, Budug, Khinalig, Gryz ve diğer köylerin topraklarını tanımlamakta ve ayrıca etnik yapısı ile yerel gelenek ve görenekleri hakkında değerli bilgiler sağlamaktadır. Ernest Ursil'in 1882'de yazdığı "Ursil Seyahatnamesi", yazarın seyahate dair izlenimlerini içermektedir. Yazar, Hazar Denizi'ni geçerken Bakü'de gördüklerini aktarmıştır. Seyyahların çoğu Bakü'de en uzun süre kaldığı için, diğer şehirlerden ziyade Bakü ve yakınındaki petrol yatakları, Balakhani, Pirallahi ve Bayıl kalesi kalıntıları hakkında daha çok şey yazmışlardır. Doğabilimci ve oryantalist Olivier Antony, "Olivier'in Seyahatnamesi" adlı eserinde Kaçar devletinin sosyal ve ekonomik durumunu ele almıştır. Kafkas Dağları ve Azerbaycan ipeği hakkında ilginç bilgiler vermiştir. Bu çalışmada, yukarıda listelenen seyahatnamelere dayanarak, Avrupalı seyyahların Azerbaycan hakkında verdiği bazı bilgilerle tanıştık. Azerbaycan'ın o dönemdeki birçok ülkeye göre birçok açıdan daha gelişmiş olduğu sonucuna varılabilir. Şu sonuca varılabilir ki, o dönemdeki birçok ülkeye kıyasla Azerbaycan, birçok açıdan kendi dönemine göre daha gelişmişti.

Anahtar Kelimeler: Seyahatname, Azerbaycan, John Bell, Olivier Antony, Ernest Ursil

* Arş. Gör., Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, nushabe_yagubova1998@mail.ru

INFORMATION ABOUT AZERBAIJAN IN EUROPEAN TRAVELOGUES (18TH-19TH CENTURIES)

Abstract

Due to its strategic location, Azerbaijan is considered one of the most important countries on the world map and has been recognized by world nations in many respects since ancient times. Extremely convenient for those traveling by both land and sea, Azerbaijan has become an important transit point between two continents. The research is based on European travelogues. The authors of these travelogues were Europeans who came to the Ottoman Empire and other Eastern countries on various official purposes from European countries; some also came for travel purposes. This diary, compiled by Dr. John Bell, who accompanied A.P. Volsky on his expedition during Peter the Great's voyage to the Caspian Sea, contains important information. The information and travel notes he gathered in Azerbaijan and other countries were published in a two-volume work entitled "Bell's Travels from Russia to Various Asian Countries; namely, to Isfahan, Beijing and Istanbul". Although John Bell's notes contain some errors, they include important information about the territory of Azerbaijan, including Shamakhi, Baku, Tabriz, Derbent, and other cities. The most important work is "Description of the Countries and Peoples Along the Western Coast of the Caspian Sea" by Lieutenant Johann Gerber, who was originally German. All the materials collected and described by Gerber are an invaluable resource for studies on the history, historical geography, and ethnography of the northern part of Azerbaijan in the first half of the 18th century. These materials describe the territories of Derbent, Guba Khanate, Shirvan, Jar, Baku, Salyan and Javad, Budug, Khinalig, Gryz and other villages, and also provide valuable information about their ethnic composition and local customs and traditions. Ernest Ursil's "Ursil's Travels," written in 1882, contains the author's impressions of his travels. The author recounts what he saw in Baku while crossing the Caspian Sea. Since most travelers stayed in Baku the longest, they wrote more about Baku and its nearby oil fields, Balakhani, Pirallahi, and the ruins of Bayil Fortress than about other cities. In his work "Olivier's Travels," the naturalist and orientalist Olivier Antony examined the social and economic conditions of the Qajar state. He provided interesting information about the Caucasus Mountains and Azerbaijani silk. In this study, based on the travelogues listed above, we have become acquainted with some information about Azerbaijan provided by European travelers. It can be concluded that, compared to many countries of that period, Azerbaijan was more developed in many respects than its time.

Keywords: Travelogue, Azerbaijan, John Bell, Olivier Antony, Ernest Ursil

HOCA AHMED YESEVİ MİRASI VE TÜRK DÜNYASINDA ZİYARET GELENEĞİ: TARİHSEL SÜREKLİLİK VE MODERN YORUMLAR

Dinara Sazanova*

Özet

Bu çalışma, Hoca Ahmed Yesevi mirasının Türk dünyasında şekillenen ziyaret geleneği üzerindeki etkisini tarihsel süreklilik ve modern yorumlar çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, Yesevi öğretisinin Türk halklarının dini ve manevi yaşamında, özellikle ziyaret geleneği bağlamında nasıl bir rol oynadığını ortaya koymaktır. Yesevi düşüncesi ve Türk tasavvuf geleneği, hem yerli hem de yabancı araştırmacılar tarafından geniş ölçüde incelenmiş olup, bu çalışmalar söz konusu mirasın tarihsel ve kültürel derinliğini ortaya koymaktadır. Çalışmada tarihsel ve karşılaştırmalı analiz yöntemleri ile birlikte nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yazılı tarihî kaynaklar, kronikler ve çağdaş akademik literatür incelenmiş; elde edilen veriler sistematik olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Hoca Ahmed Yesevi mirasının Türk dünyasında ortak bir manevi alan oluşturduğunu ve bu etkinin özellikle türbe ziyareti geleneği aracılığıyla günümüze kadar taşındığını göstermektedir. Ziyaret geleneği, yalnızca dini bir ritüel değil, aynı zamanda toplumsal hafızanın korunmasında, kültürel sürekliliğin sağlanmasında ve manevi kimliğin inşasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmanın özgün yönü, ziyaret geleneğini sadece dini bir pratik olarak değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel boyutlarıyla çok katmanlı bir olgu olarak ele almasıdır. Sonuç olarak, Yesevi mirasının ziyaret geleneği aracılığıyla Türk dünyasında ortak bir kültürel ve manevi zemin oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, ziyaret geleneğinin disiplinlerarası yaklaşımlar çerçevesinde daha derinlemesine incelenmesi ve korunmasına yönelik bilimsel çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hoca Ahmed Yesevi, ziyaret geleneği, Türk dünyası, tasavvuf, manevi kimlik

* Arş. Gör., Yesevi Araştırma Merkezi, Kazakistan, dinara.sazanova@gmail.com

THE LEGACY OF KHOJA AHMED YASAWI AND THE PILGRIMAGE TRADITION IN THE TURKIC WORLD: HISTORICAL CONTINUITY AND MODERN INTERPRETATIONS

Abstract

This study aims to examine the impact of Khoja Ahmed Yasawi's legacy on the pilgrimage tradition formed in the Turkic world within the framework of historical continuity and modern interpretations. The main objective of the research is to reveal how Yasawi's teachings function in the religious and spiritual life of Turkic peoples, particularly in the context of pilgrimage practices. Yasawi thought and the tradition of Turkish Sufism have been widely studied by both local and international scholars, demonstrating the historical and cultural depth of this legacy. The study employs historical and comparative analysis methods, along with a qualitative research approach. Written historical sources, chronicles, and contemporary academic literature were examined, and the obtained data were systematically analyzed. The findings indicate that the legacy of Khoja Ahmed Yasawi has created a shared spiritual space within the Turkic world, and that this influence has been transmitted to the present through the tradition of visiting his mausoleum. Pilgrimage is evaluated not only as a religious ritual but also as a significant factor in preserving collective memory, ensuring cultural continuity, and constructing spiritual identity. The originality of this study lies in its approach to pilgrimage not merely as a religious practice, but as a multi-layered phenomenon with social and cultural dimensions. In conclusion, it has been determined that Yasawi's legacy forms a common cultural and spiritual foundation in the Turkic world through pilgrimage traditions. In this context, it is recommended that pilgrimage practices be further examined through interdisciplinary approaches and supported by future academic research.

Keywords: Khoja Ahmed Yasawi, pilgrimage tradition, Turkic world, Sufism, spiritual identity

SƏFƏVİ-OSMANLI MÜNASİBƏTLƏRİ REAL TARİXDƏ VƏ MÜASİR TARİXŞÜNASLIQDA

Vüsalə Cəmilzadə*

Özet

1501-ci ildə Səfəvi dövlətinin yaranması ilə başlayan Səfəvi–Osmanlı münasibətləri XVI–XVIII əsrlər boyunca mürəkkəb və çoxşaxəli siyasi proses kimi inkişaf etmişdir. Bu münasibətlər yalnız hərbi qarşıdurmalarla deyil, eyni zamanda diplomatik təmaslar, müvəqqəti sülh mərhələləri və qarşılıqlı siyasi maraqların uzlaşdırılması cəhdləri ilə səciyyələnmişdir. Məhz bu dəyişkən dinamika Səfəvi–Osmanlı münasibətlərini tarixşünaslığın daim aktuallığını qoruyan mövzularından birinə çevirmişdir. Tarixşünaslıqda iki dövlət arasında gərginliyin əsas səbəblərindən biri kimi məzhəb amili xüsusilə önə çəkilsə də, münasibətlərin mahiyyətini yalnız dini qarşıdurma ilə izah etmək doğru deyil. Siyasi və iqtisadi rəqabət, strateji ticarət yollarına və ipək ticarətinə nəzarət uğrunda mübarizə, sərhəd bölgələri üzərində üstünlük əldə etmək cəhdləri, eləcə də regional təsir dairələrinin genişləndirilməsi iki dövlət arasındakı münasibətlərin formalaşmasında mühüm rol oynamışdır. Bununla yanaşı, Avropa dövlətlərinin regiondakı maraqları da Səfəvi–Osmanlı münasibətlərinə təsir göstərən xarici amillərdən biri olmuşdur. Osmanlı imperiyasının Avropada genişlənməsindən narahat olan bir sıra Qərb dövlətləri Səfəvilərlə siyasi və diplomatik əlaqələri gücləndirməklə Osmanlı dövlətinə qarşı alternativ qüvvələr balansı yaratmağa çalışmışlar. Səfəvi–Osmanlı münasibətlərinə dair tədqiqatlarda uzun müddət Osmanlı mənbələri və Osmanlı tarixşünaslıq ənənəsi üstün mövqedə olmuşdur. Bu isə bir sıra hallarda hadisələrin əsasən Osmanlı siyasi perspektivindən şərh edilməsinə səbəb olmuşdur. Təqdim olunan araşdırmanın əsas məqsədi müxtəlif mənşəli mənbələri tədqiqata cəlb etməklə iki dövlət arasındakı münasibətləri daha balanslı və müqayisəli şəkildə təhlil etmək, mövcud yanaşmaları alternativ mənbələrin verdiyi məlumatlarla yenidən qiymətləndirməkdir. Eyni zamanda, tədqiqatın məqsədlərindən biri Səfəvi–Osmanlı münasibətlərinin qeyri-sabit inkişaf dinamikasını, bu münasibətlərin əsas mərhələlərində baş verən hadisələri və həmin hadisələrin müasir tarixşünaslıqda necə interpretasiya olunduğunu təhlil etməkdir. Tədqiqat zamanı tarixi və müqayisəli təhlil metodlarından istifadə edilməklə siyasi, iqtisadi və diplomatik proseslər qarşılıqlı əlaqədə nəzərdən keçirilmişdir.

Anahtar Kelimələr: Səfəvi, Osmanlı, müharibə, tarixşünaslıq

* Doktorə Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, vusale.ibrahimova97@mail.ru

SAFAVID-OTTOMAN RELATIONS IN REAL HISTORY AND HISTORIOGRAPHY

Abstract

The Safavid–Ottoman relations that began with the establishment of the Safavid state in 1501 developed throughout the sixteenth to eighteenth centuries as a complex and multifaceted political process. These relations were characterized not only by military confrontations but also by diplomatic contacts, periods of temporary peace, and attempts to reconcile mutual political interests. It was precisely this changing dynamic that made Safavid–Ottoman relations one of the enduringly relevant subjects of historiography. Although the sectarian factor has been particularly emphasized in historiography as one of the main causes of tensions between the two states, it would be incorrect to explain the nature of these relations solely in terms of religious confrontation. Political and economic rivalry, the struggle for control over strategic trade routes and the silk trade, attempts to gain supremacy over border regions, as well as efforts to expand regional spheres of influence, played important roles in shaping relations between the two states. At the same time, the interests of European states in the region constituted one of the external factors influencing Safavid–Ottoman relations. Concerned about the expansion of the Ottoman Empire in Europe, a number of Western states sought to strengthen their political and diplomatic relations with the Safavids in an attempt to create an alternative balance of power against the Ottoman state. In studies of Safavid–Ottoman relations, Ottoman sources and the Ottoman historiographical tradition occupied a dominant position for a long time. In some cases, this resulted in events being interpreted primarily from the Ottoman political perspective. The main objective of the present study is to examine relations between the two states in a more balanced and comparative manner by incorporating sources of diverse origins into the research and to reassess existing approaches in light of the information provided by alternative sources. At the same time, one of the objectives of the study is to analyze the unstable dynamics of Safavid–Ottoman relations, the events that occurred during the main stages of these relations, and the ways in which these events have been interpreted in modern historiography. Using historical and comparative methods of analysis, the study examines political, economic, and diplomatic processes in their interrelationship.

Keywords: Safavid, Ottoman, war, historiography.

XVII. YÜZYIL SAFEVİ-GÜRCÜ DİPLOMASİSİNDE BİR BÜROKRAT VE MÜELLİF: PARSADAN GORGİJANİDZE’NİN HAYATI VE FAALİYETLERİ

Onur Güven*

Özet

Safevi-Gürcü ilişkileri, XVI. yüzyılın ilk çeyreğinden başlayıp uzun bir süre bölge tarihini etkisi altına alan bir boyutta gelişim göstermiştir. Farklı safhalardan geçen bu ilişkiler Şah I. Tahmasp ve Şah I. Abbas dönemlerinde genellikle savaş eksenli ilerlemiştir. XVII. yüzyıl ise Kafkasya’nın Safevi Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki rekabetin merkezinde olduğu, Gürcü Krallıklarının ise bu iki güç arasında varlık mücadelesi verdiği bir döneme denk gelmektedir. Safevilerin, Gürcüler üzerinde hâkimiyet sağladıkları Şah I. Abbas’tan sonraki evrede birçok Gürcü kökenli ailenin İran’a giderek merkezî idarede çeşitli görevler aldığı görülmektedir. Nitekim Gürcistan ve çevresindeki topraklarda yürüttüğü ardı ardına askerî seferler, bu toprakları doğrudan Safevilerin etkisi altına almakla kalmamış, aynı zamanda bölgeyi kitlesel göç yoluyla kendi topraklarına çekerek sıkı kontrol altında tutmalarını da sağlamıştır. Birçok Gürcü, İsfahan’da hizmete başlamış ve yavaş yavaş yeni bir yönetici elit veya farklı bir güç olarak Safevi iktidar yapısına entegre olmuştur. Parsadan Gorgijanidze de Safevi yönetiminde valilik ve sarayda farklı kademelerde memuriyetler gibi üst düzey görevler almış Gürcü kökenli bir devlet adamıydı. Ayrıca Gorgijanidze’nin aile üyelerinin de görevler aldıkları bilinmektedir. Siyasi kimliğinin yanı sıra görevi boyunca ortaya koyduğu birçok eserde onun edebiyatçı ve tarihçi özelliğinin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu çalışma Gürcüce kaynaklar ile Safevi dönemine ait kronikler ışığında Gorgijanidze’nin hayatı ve Safevi sarayındaki bürokratik konumu üzerinden XVII. yüzyıl Safevi-Gürcü diplomasisinin kurumsal boyutları irdelenecektir. Çalışmanın temel argümanı, Gorgijanidze’nin gözünden Safevi devlet idaresinin işleyişini ele alarak resmî tarih anlatılarının dışında bir çerçeveye oluşturmaktır. Sonuçta bu bildiri hem biyografik bir portre çizerek bu bürokrati tanıtmayı hem de onun anlatıları ışığında XVII. yüzyıl Safevi-Gürcü siyasetine dair çok boyutlu bir anlatı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kafkasya, Gürcüler, Safeviler, Gorgijanidze, Diplomasi

* Öğr. Gör. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, onurguven08@gmail.com

A BUREAUCRAT AND AUTHOR IN 17TH CENTURY SAFAVID-GEORGIAN DIPLOMACY: THE LIFE AND ACTIVITIES OF PARSADAN GORGIJANIDZE

Abstract

Safavid-Georgian relations developed in a way that significantly influenced the history of the region for a long period, starting from the first quarter of the 16th century. These relations, which went through different phases, generally progressed along a war-like axis during the reigns of Shah Tahmasp I and Shah Abbas I. The 17th century coincides with a period when the Caucasus was at the center of the rivalry between the Safavid State and the Ottoman Empire, and the Georgian kingdoms were struggling for survival between these two powers. Indeed, the successive military campaigns conducted in Georgia and the surrounding territories not only brought these lands directly under Safavid influence but also ensured their tight control by drawing the region into their own territories through mass migration. Many Georgians began serving in Isfahan and gradually integrated into the Safavid power structures as a new ruling elite or a different power. Parsadan Gorgijanidze was a Georgian statesman who held high-ranking positions in the Safavid administration, including governorship and various official posts in the palace. Besides his political identity, he is also a prominent figure known for his literary and historical contributions, as evidenced by his numerous works throughout his tenure. This study will examine the institutional dimensions of 17th century Safavid-Georgian diplomacy through Gorgijanidze's life and his bureaucratic position in the Safavid court, using Georgian sources and chronicles from the Safavid period. The main argument of this study is to create a framework outside of official historical narratives by examining the functioning of the Safavid state administration through Gorgijanidze's eyes. Ultimately, this paper aims both to introduce this bureaucrat by drawing a biographical portrait and to present a multi-dimensional narrative of 17th century Safavid-Georgian politics in light of his accounts.

Keywords: Caucasus, Georgians, Safavids, Gorgijanidze, Diplomacy

TÜRK FELSEFE TARİHİNİN ARAŞTIRILMASINDAKİ TEMEL PROBLEMLER VE YÖNTEMSEL YAKLAŞIMLAR

Zhanyl Barpybaeva*
Meerim Erkinbek kzyz**

Özet

Bu makale, Türk felsefe tarihinin araştırılmasında ortaya çıkan temel metodolojik ve kültürel sorunları incelemeyi amaçlamaktadır. Türk düşünce geleneği, İslamiyet öncesi dünya görüşünden Osmanlı entelektüel mirasına, modernleşme ve Batılılaşma süreçlerinden günümüz Türkiye’sindeki felsefi tartışmalara kadar çok katmanlı bir tarihsel gelişim sürecine sahiptir. Ancak bu zengin mirasa rağmen, Türk felsefe tarihinin sistematik biçimde ele alınması sürecinde çeşitli teorik ve metodolojik güçlükler ortaya çıkmıştır. Bunların başında, felsefenin yalnızca Batı’ya ait bir düşünsel faaliyet olduğu yönündeki algıdan kaynaklanan “tarihsizlik kompleksi”, Batılılaşma sürecinin yol açtığı kültürel kopuş, dil reformlarının kavramsal düşünce üzerindeki etkileri ve din ile felsefe arasındaki ilişkinin toplumda yeterince anlaşılmaması gibi sorunlar gelmektedir. Makale, aynı zamanda Osmanlı’dan Cumhuriyet’e geçiş sürecinde gerçekleştirilen eğitim reformlarının ve Batı felsefesinin Türkiye’de kurumsallaşmasının Türk felsefi düşüncesinin gelişimine olan etkilerini de ele almaktadır. Bununla birlikte Türk düşünce geleneğinin yalnızca Batı felsefesiyle karşılaştırmalı olarak değil, kendi tarihsel, kültürel ve entelektüel bağlamı içinde değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Türk felsefesinin araştırılması, yalnızca akademik bir disiplinin incelenmesi değil, aynı zamanda kültürel kimliğin, tarihsel hafızanın ve düşünsel mirasın yeniden anlaşılması süreci olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak çalışma, Türk felsefe tarihinin araştırılmasında disiplinlerarası yaklaşımın önemine dikkat çekmekte ve kültür, dil, tarih ve düşünce arasındaki karşılıklı ilişkinin göz önünde bulundurulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk felsefesi, felsefe tarihi, Batılılaşma, kültürel kimlik, entelektüel tarih, modernleşme.

* Öğr. Gör., Kyrgyz Devlet Üniversitesi, janylbarpy@gmail.com

** Öğr. Gör., Kyrgyz Devlet Üniversitesi

KEY PROBLEMS IN THE STUDY OF THE HISTORY OF TURKISH PHILOSOPHY AND METHODOLOGICAL APPROACHES

Abstract

This article aims to examine the major methodological and cultural challenges encountered in the study of the history of Turkish philosophy. The Turkish intellectual tradition has evolved through a multilayered historical process, ranging from the worldview of the pre-Islamic Turkic societies to the intellectual heritage of the Ottoman period, and from the modernization and Westernization processes to contemporary philosophical debates in modern Turkey. Despite this rich heritage, the systematic study of Turkish philosophical history faces several theoretical and methodological difficulties. Among the most significant of these are the perception that philosophy is exclusively a Western intellectual activity, which has produced a “complex of historical absence,” the cultural rupture caused by the Westernization process, the conceptual consequences of language reforms, and the insufficiently clarified relationship between religion and philosophy within society. The article also analyzes the influence of educational reforms implemented during the transition from the Ottoman Empire to the Republic of Turkey and the institutionalization of Western philosophy in Turkish universities. At the same time, it emphasizes that Turkish philosophical thought should not be evaluated solely through comparison with Western philosophy but should be studied within its own historical, cultural, and intellectual context. In this regard, the study of Turkish philosophy represents not only an academic inquiry into a philosophical tradition but also an attempt to rediscover cultural identity, historical memory, and intellectual heritage. In conclusion, the study highlights the importance of an interdisciplinary approach in researching the history of Turkish philosophy and underlines the necessity of considering the dynamic interaction between culture, language, history, and philosophical thought.

Keywords: Turkish philosophy, history of philosophy, Westernization, cultural identity, intellectual history, modernization.

MUVAZAAİN İLERİ SÜRÜLMESİNDE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI

Selda Alkan*

Özet

Muvazaa, üçüncü kişiler nezdinde gerçek iradelerini gizlemek ve farklı bir dış görünüş yaratmak amacıyla bir hukuki işlemin taraflarının gerçekte istemedikleri bir işlemi yapmaları veya gerçekte yapmak istedikleri bir işlemin sonucuna farklı bir hukuki kurumu kullanarak varmalarıdır. Bu suretle dış dünyada gerçekte istenenden farklı bir görünüm oluşturulması muvazaayı ortaya çıkarmaktadır. Bir hukuki işlemin muvazaalı olması, o işlemin, taraflarının gerçek iradesini yansıtmadığını gösterir. Oysa Türk Borçlar Kanunu'nun 19.maddesi irade teorisini kabul etmektedir. Üçüncü kişilere karşı gerçekte istenenden farklı bir dış görünüşün yaratma amacını güden görünürdeki işlem, tarafların gerçek iradesini yansıtmadığından TBK m.19 uyarınca kesin hükümsüzdür. Tarafların gerçek amaçlarını içeren gizli işlem ise emredici hükümlere aykırılık ihtiva etmiyorsa geçerlidir. Görünürdeki işlemin geçersizliği hem işlemin tarafları hem de üçüncü kişiler tarafından her zaman ileri sürülebilir. Ancak muvazaanın tespit edildiği her durumda görünürdeki işlemin geçersizliğine hükmedilmemektedir. Muvazaa iddiasında bulunan tarafın bu iddiayı ileri sürmesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ediyor, çelişkili davranış oluşturuyorsa, iddia hâkim tarafından dinlenmez, görünürdeki muvazaalı işlem geçerliymiş gibi hüküm ve sonuçlarını doğurmaya devam eder. Dürüstlük kuralına aykırı veya çelişkili davranış, hakkın kötüye kullanılması anlamına gelir. TMK m.2/2 uyarınca muvazaa iddiasında bulunan kişinin hakkını kötüye kullanması hukuk düzeni tarafından korunmaz. Muvazaa iddiasında bulunan kişinin hakkını kötüye kullanıp kullanmadığı, sonuca direkt etkili bir husustur. Yargıtay hâkimin bu hususu titizlikle incelemesini ve varacağı sonuca göre vicdanî bir kanaatle hareket etmesini önemsemektedir. Yargıtay konuyla ilgili neredeyse her kararında, hâkimin kuralı somut olaya uygulamasıyla adaletin sağlanması yerine daha da bozulacağına kâni olduğu istisnâî durumlarda, hakkın kötüye kullanılmasına ilişkin TMK m.2/2 hükmünün devreye gireceğini ve hâkime bir çıkar yolu sağlayacağını içtihat etmektedir. Muvazaanın ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması teşkil etmesi, istisnâî bir durumdur. Bu durumun tespiti de oldukça zor olup tespiti kolaylaştıracak belli başlı kriterler oluşturulması mümkün görünmemektedir. Hâkim bu hususu iyice araştırmalı, somut olay hakkaniyetine ve vicdanî kanaatine uygun bir hüküm kurmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Muvazaa, Muvazaanın İleri Sürülmesi, Hakkın Kötüye Kullanılması, Dürüstlük Kuralı, Çelişkili Davranış Yasağı.

* Öğr. Gör., Kayseri Üniversitesi, seldaalkan@kayseri.edu.tr

ABUSE OF RIGHT IN CLAIM OF SIMULATION

Abstract

Simulation is when the parties to a legal transaction perform an action they do not actually intend, or achieve the desired outcome of a transaction by using a different legal institution, with the aim of concealing their true intentions from third parties and creating a false appearance. This creates a false appearance to the outside world, different from what was actually intended. A legal transaction being simulated indicates that it does not reflect the true intentions of the its parties. However, Article 19 of the Turkish Code of Obligations accepts the theory of intent. A transaction that aims to create a false appearance to third parties, rather than the actual intention, is absolutely void according to Article 19 of the Turkish Code of Obligations because it does not reflect the true intentions of the parties. A hidden transaction, which contains the true intentions of the parties, is valid if it does not violate mandatory provisions. The invalidity of a seemingly legitimate transaction can always be asserted by both the parties to the transaction and third parties. However, the invalidity of a seemingly legitimate transaction is not always ruled upon in every case where simulation is detected. If the party alleging simulation violates the principle of good faith or constitutes contradictory behavior by making this claim, the claim will not be heard by the judge, and the apparent simulative transaction will continue to have legal effect as if it were valid. Conduct contrary to the principle of good faith or contradictory behavior constitutes abuse of rights. According to Article 2/2 of the Turkish Civil Code, the abuse of rights by the party alleging simulation is not protected by the legal system. Whether the party alleging simulation has abused their rights is a matter that directly affects the outcome. The Supreme Court emphasizes that the judge should meticulously examine this matter and act according to their conscientious conviction based on the conclusion reached. In almost every decision on this matter, the Supreme Court has established that in exceptional circumstances where the judge is convinced that applying the rule to the specific case would further degrade justice instead of ensuring it, Article 2/2 of the Turkish Civil Code concerning abuse of rights will come into play, providing the judge with a way out. The mere allegation of simulation constituting abuse of rights is an exceptional circumstance. Determining this situation is quite difficult, and it does not seem possible to establish specific criteria that would facilitate its detection. The judge must thoroughly investigate this matter and render a judgment that is consistent with the fairness of the specific case and his/her conscientious conviction.

Keywords: Simulation, Allegation of Simulation, Abuse of Rights, Good Faith Principle, Prohibition of Contradictory Conduct.

SEED BUYING BEHAVIOR AND SEGMENTS OF VEGETABLE FARMERS IN PUNJAB, PAKISTAN

Robina Ali Ahmed*

Hammad Badar**

Abstract

Pakistan's vegetable seed industry has grown significantly in recent years. However, the factors influencing seed purchase decisions are yet not fully understood. As a result, the seed industry is facing challenges in increasing their sales to farmers, who mostly prefer to use their own seed. This study was conducted to analyze the vegetable seed buying behavior of different segments farmers in Punjab by examining their purchase preferences and desired quality attributes. Primary data were collected through a survey of 215 vegetable farmers by following quantitative research approach. Collected data were subjected to descriptive statistics and cluster analysis for farmer segmentation and comparison. Results revealed the seed buying preferences of different segments of vegetable farmers and highlighted the importance of both intrinsic and extrinsic quality attributes in seed buying. Based on these attributes, the study found three farmer segments – quality-conscious (38.6%), risk-averse (34%) and market conscious (27.4%). These three segments significantly differed in their preferences of quality attributes, seed purchase preferences, and socioeconomic composition. The study highlights the implications of understanding farmer preferences and market segmentation for private and public stakeholders in the seed industry. The existence of farmers segments with distinct seed management practices urges to upgrade and align their practices with their requirements. The findings may also be useful to relevant public-sector institutions in developing policies and programs for the development of the horticultural industries in Pakistan.

Keywords: Vegetable seed, Seed attributes, Segmentation, Buying behavior, Seed quality.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Faysalabad Tarım Üniversitesi, Pakistan, robinaaliahmed333@gmail.com

** Doç. Dr., Üniversitesi of Agriculture, Faisalabad, Pakistan, hammad.badar@uaf.edu.pk

STUDY OF TRIFOLIATA CURRANTIS RESISTANT TO STRESS FACTORS IN THE LANKARAN-ASTARA REGION

Cinara Rzayeva*
Samira Naghiyeva**
Fidan Rzazadeh***

Abstract

In the development of fruit growing, as well as citrus growing, in our republic, the creation and regionalization of new varieties suitable for local conditions, as well as high yield production of these varieties are important conditions. Citrus fruit plants belong to subtropical plants and are generally included in the composition of fruit plants. During the development of citrus plants, research on their introduction (transplantation), selection and cultivation of these plants has been carried out and continues. The results of scientific research conducted in this area have determined that there are all opportunities to expand citrus plantations. In accordance with the national selection program, the creation and development of many new varieties of citrus plants is considered relevant in the conditions of a market economy as an economic and social problem. Citrus fruit plants have a special need for soil moisture, require water for their normal growth and development, and have certain requirements for soil. For the growth and development of plants, it is primarily important to provide the soil with nutrients. In tropical and subtropical countries, the cultivation of citrus fruits is of great economic importance. Citrus fruits are a valuable food product for the local population and are also one of the main export products. The main goal is to strengthen seedling production in this region, reduce dependence on imports, and increase seedling production, taking into account the demand for citrus fruit seedlings in intensive horticulture.

Keywords: subtropical, citrus, ting, soil, plant, land

* Arş.Gör., Lankaran Meyve Yetiştiriciliği ve Çay Yetiştiriciliği Bilimsel Araştırma Enstitüsü, cinara.rzayeva85@mail.ru

** Arş.Gör., Lankaran Meyve Yetiştiriciliği ve Çay Yetiştiriciliği Bilimsel Araştırma Enstitüsü

*** Arş.Gör., Lankaran Meyve Yetiştiriciliği ve Çay Yetiştiriciliği Bilimsel Araştırma Enstitüsü

TURİZM GƏLİRLƏRİNİN MƏDƏNİ İRSİN QORUNMASINA YÖNƏLDİLMƏSİ

Gulgun Elchin gizi Baghirova*

Özet

Bu məqalə turizm gəlir mənbələrinin strateji şəkildə yönləndirilməsi və genişləndirilməsi yolu ilə mədəni irs nümunələrinin qorunması və dayanıqlı idarə olunmasının dəstəklənməsini araşdırır. Beynəlxalq turizmin sürətlə inkişaf etdiyi bir dövrdə mədəni irs obyektləri bir tərəfdən maliyyə imkanlarının artması, digər tərəfdən isə həddindən artıq istismar riski ilə qarşılaşır. Məqalədə yalnız ənənəvi gəlir mənbələrinə (giriş biletləri və dövlət subsidiyalarına) əsaslanmağın, mədəni irsin qorunması ilə bağlı mürəkkəb və çoxşaxəli tələbləri ödəmək üçün kifayət etmədiyi vurğulanır. Bu problemi aradan qaldırmaq üçün isə turizm gəlirlərinin şaxələndirilməsini və mədəni irsin qorunması məqsədlərinin turizmin ümumi inkişaf strategiyalarına inteqrasiyasını təklif edilir. Məqalədə irs mövzulu turizm məhsullarının yaradılması, icma əsaslı turizm modellərinin tətbiqi və dövlət-özəl sektor tərəfdaşlıqlarının qurulması kimi yanaşmalar, eyni zamanda turizm vergilərinin və ya əlavə gəlirlərin müəyyən hissəsinin məhz konservasiya məqsədləri üçün ayrılmasının vacibliyi öz əksini tapmışdır.

Anahtar Kelimələr: ədəni irsin qorunması, turizm gəlirləri, mədəni turizm, icma əsaslı turizm modelləri, dövlət-özəl sektor tərəfdaşlığı, qorunma strategiyaları.

* Ögr. Gör., Azərbaycan Devlet Kültür ve Sanat Üniversitesi, gullugun@mail.ru

DIRECTING TOURISM REVENUES TOWARD THE PRESERVATION OF CULTURAL HERITAGE

Abstract

This article explores the strategic redirection and expansion of tourism revenue sources to support the preservation and sustainable management of cultural heritage assets. In an era of rapidly growing international tourism, cultural heritage sites are increasingly confronted with both rising financial opportunities and the risk of overexploitation. The article emphasizes that relying solely on traditional sources of revenue (entrance fees and government subsidies) is not sufficient to meet the complex and multifaceted demands of cultural heritage conservation. To address this challenge, the article proposes the diversification of tourism revenues and the integration of heritage protection goals into broader tourism development strategies. It highlights approaches such as the development of heritage-themed tourism products, the implementation of community-based tourism models, and the establishment of public-private partnerships. The importance of allocating a portion of tourism taxes or additional revenues specifically for conservation purposes is also emphasized.

Keywords: cultural heritage protection, tourism revenues, cultural tourism, community-based tourism models, public-private partnerships, conservation strategies.

COMPARATIVE ANALYSIS OF ICHERISHEHER JUMA MOSQUE IN THE CONTEXT OF WORLD JUMA MOSQUES

Gulnar Nazarova*

Abstract

Icherisheher, as the historical and cultural center of Azerbaijan, combines numerous architectural monuments. These monuments can be classified according to their functional characteristics into palace complexes, religious structures (mosques, mausoleums, churches), public and domestic buildings (baths), as well as trade infrastructure (caravansaries). One of the religious monuments located in Icherisheher is the Juma Mosque. This type of religious buildings, known as the “Juma Mosque”, is widespread in the Islamic world. The main purpose of the study is to conduct a comparative analysis of the Juma Mosque in Icherisheher with other Juma mosques worldwide and to determine its position in the cultural heritage. The research methodology is based on a combination of historical analysis, culturological approach, comparative analysis and source criticism. Within this framework, the historical development stages and architectural features of the mosque are examined through existing scientific literature and research studies. This is followed by a comparative assessment with selected examples of Juma mosque from different regions of the Islamic world. The results of the comparative analysis demonstrate that the Icherisheher Juma Mosque combines the functions of worship, public gathering and religious instruction in accordance with the tradition of Islamic Juma mosques. In particular, the monument exemplifies the principles of the Shirvan-Absheron architectural school, characterized by simplicity, functional clarity, and the predominant use of stone as a construction material. These features indicate that the monument preserves local architectural traditions while simultaneously reflecting the broader canon of Islamic religious culture. Consequently, the monument represents a link between regional architectural identity and global religious architectural traditions, holding a significant position within the cultural heritage of Azerbaijan. Thus, it is recommended to expand multidisciplinary research on the Juma Mosque in order to gain a deeper understanding of Islamic culture in Icherisheher.

Keywords: Azerbaijan, Icherisheher, Juma Mosques, cultural heritage

* Öğr. Gör., Azərbaycan Universiteti; Doktora Öğrencisi, Azərbaycan Turizm və Məncəmənt Universiteti, gulnar.nezerova@au.edu.az

FROM DISCRETE TO CONTINUOUS: RECONCEPTUALIZING MENTAL CAPITAL AND NCD VULNERABILITY IN THE TURKISH BANKING SECTOR

İpek Senem Gedikoğlu*

Abstract

Mental Wealth, Psychological, and Mental Capital movements have risen considerably since 2008, focusing on the well-being of the labour force as a form of capital for performance. Conversely, wellness in the finance sector is a persistent issue that has not been resolved or openly discussed, unless it is reported in the news outlets. The stressful nature of the job is widely recognised as a catalyst for non-communicable diseases (NCDs), like heart attacks, cancer, diabetes, COPD, etc. Considering health from a holistic perspective, this research aims to elucidate employee well-being by incorporating medical history. Therefore, a continuous rather than a discrete view of health is taken into account. For this purpose, semi-structured interviews were conducted within the sector to investigate this phenomenon. Although any individual might carry biological and experiential susceptibility towards these diseases, the study indicates that male employees in banking have a higher predisposition toward NCDs, although they often do not associate it with their work. Surprisingly, some traits of the Republic of Türkiye, as identified by Hofstede's cultural dimensions, seem to be a notable factor. Therefore, employee health might be connected to factors in the understanding and development of overall health. Consequently, the difference between national and corporate cultural factors needs to be further identified and elaborated to fully comprehend workforce health.

Keywords: Occupational Well-Being, Workforce sustainability, NCDs, Finance Sector, Qualitative Research

* Doktora Öğrencisi, Bahçeşehir Üniversitesi, ipeksenem.g@gmail.com

THE ROLE OF SPORT PSYCHOLOGY IN IMPROVING ATHLETIC PERFORMANCE

Ramiz Abisov*

Abstract

Sport psychology is an important field that examines the psychological factors affecting athletes' performance, motivation, and emotional well-being. The aim of this study is to investigate the role of psychological skills in improving athletic performance and maintaining mental balance during training and competition periods. Psychological components such as motivation, self-confidence, stress control, concentration, and emotional regulation are considered essential elements for successful sports performance. The study was conducted using observation and survey methods among university students actively engaged in sports activities. Participants' psychological readiness and performance levels were evaluated before and after the application of basic mental training techniques. During the training process, athletes practiced psychological strategies including goal setting, visualization, and positive self-talk exercises. The findings revealed that athletes who applied psychological preparation techniques showed increased motivation, improved focus, and better stress management compared to those who relied only on physical training. Moreover, mental preparation contributed to higher confidence levels and more stable performance during competitive situations. The results emphasize that psychological training positively influences both individual development and athletic success. In conclusion, sport psychology should be integrated into regular training programs to enhance athletes' mental resilience and performance efficiency. Coaches and physical education specialists are recommended to apply structured psychological training methods alongside physical exercises. Future research may focus on different age groups and sports branches to better understand long-term psychological adaptation in athletes.

Keywords: Sport psychology, motivation, mental training, athletic performance, psychological skills

* Öğr. Gör., Azərbaycan Spor Akademisi, ramiz.abisov2202@gmail.com

BEŞİNCİ SƏNAYE İNQİLABINA DOĞRU – UNİVERSİTETLƏRİN ROLU, ÇAĞIRIŞLAR VƏ İMKANLAR

Həzizadə Cavidan*

Özet

Məqalədə Beşinci Sənaye İnqilabının əsas xüsusiyyətləri və universitetlərin rəqəmsal iqtisadiyyatda rolu elmi-nəzəri və praktiki baxımdan təhlil edilir. Araşdırma nəticəsində müəyyən edilib ki, universitetlər insan mərkəzli innovasiya, davamlı inkişaf və rəqəmsal idarəetmənin əsas aparıcı qurumlarıdır. İşin elmi yeniliyi Beşinci Sənaye İnqilabı kontekstində universitetlərin funksional transformasiyasının sistemli şəkildə öyrənilməsindədir.

Anahtar Kelimələr: rəqəmsal iqtisadiyyat, Beşinci Sənaye İnqilabı, universitetlər, innovasiya, idarəetmə.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, UNEC Zagatals, cavidanhzizad@gmail.com

DIRECTING TOURISM REVENUES TOWARD THE PRESERVATION OF CULTURAL HERITAGE

Abstract

The article analyzes the main features of the Fifth Industrial Revolution and the role of universities in the digital economy from a scientific-theoretical and practical perspective. As a result of the study, it was determined that universities are the main leading institutions of human-centered innovation, sustainable development and digital management. The scientific novelty of the work lies in the systematic study of the functional transformation of universities in the context of the Fifth Industrial Revolution.

Keywords: digital economy, Fifth Industrial Revolution, universities, innovation, management.

INSTITUTIONAL SOCIAL MEDIA PRACTICES AND CUSTOMER-BASED BRAND EQUITY IN PUBLIC UNIVERSITIES: A SEQUENTIAL MEDIATION MODEL WITH INSTRUMENTAL VARIABLE EVIDENCE FROM AZERBAIJAN

Ahmed Aladini*

Ilham Rustamov**

Abstract

This research proposes and validates a four-stage sequential mediation model that connects institutional social media practices (SMP) with customer-based brand equity (CBBE) in Azerbaijani public universities. Incorporating Signaling Theory, Commitment–Trust theory, Uncertainty Reduction Theory and the Stimulus–Organism–Response (S-O-R) model together, SMP effects CBBE through three sequentially positioned mechanisms: engagement quality (EQ), brand credibility (BC) and brand trust (BT). SMP is conceptualized as a formative second-order construct, including five reflective first-order dimensions. Three hundred communication professionals representing ten public universities (five urban, five rural) provided data; cross-source convergent evidence came from an independent sample of students ($n = 100$). All ten hypotheses had a confirmed result based on PLS-SEM with 5,000–iteration bootstrapping. The full sequential mediation of $SMP \rightarrow EQ \rightarrow BC \rightarrow BT \rightarrow CBBE$ was significant (indirect effect = 0.019, 95% CI [0.008, 0.036], $p = 0.007$) and accounted for 40.2% of variance in CBBE. The IV-2SLS analysis confirmed the causal inferences ($\beta_{IV} = 0.423$, $p < 0.001$). Multi-group analysis showed that the digital divide functioned as a bounded condition at the $SMP \rightarrow EQ$ gateway ($\beta = 0.521$ vs. 0.389, $p = 0.002$). The findings point to a three-phase university capability development model, which can be of use for the Azerbaijan 2030 national strategy.

Keywords: Social Media Practices (SMP), Customer-Based Brand Equity (CBBE), Public Universities

* Doktora Öğrencisi, Azərbaycan Devlet Petrol və Sənaye Universiteti, activities.edu@gmail.com

** Prof. Dr., Azərbaycan Devlet Petrol və Sənaye Universiteti, i.rustamov@asoiu.edu.az

FOREIGN INVESTMENT IN TÜRKİYE: A MACROECONOMIC ANALYSIS

Nawal Bouchentouf*

Abstract

This study examines the relationship between macroeconomic conditions and foreign direct investment (FDI) in Türkiye. The analysis focuses on growth, inflation, and monetary policy as key determinants of investment attractiveness. The findings suggest that while Türkiye maintains moderate economic growth and structural advantages, persistent inflation and policy uncertainty continue to constrain foreign investment inflows. Türkiye remains an attractive destination for foreign investment due to its structural strengths and moderate economic growth. However, persistent inflation and macroeconomic instability continue to limit its full potential. Achieving price stability and policy credibility will be essential for sustaining long-term foreign investment inflows.

Keywords: Foreign direct investment, monetary policy, inflation, Türkiye.

* Dr., Tlemcen Üniversitesi, Cezayir, bouchentouffi@hotmail.com

DECENTRALIZATION PROSPECTS IN POST-SOVIET TURKIC STATES

Huseyn Guliyev*

Abstract

Decentralization refers to institutional design reform that involves the transfer of authority from central governments to regional and local levels. In democratic governance systems, centralization can increase administrative efficiency, accountability, and flexibility. However, the establishment of highly centralized and authoritarian governance structures in the Turkic republics during the Soviet era has contributed to the persistence of strong centralization in the post-Soviet era. This article aims to assess the prospects for centralization in the former Soviet Turkic states. It adopts a qualitative comparative research design and analyzes the processes of centralization in Azerbaijan, Kazakhstan, and Uzbekistan. The study draws on academic literature, policy documents, and management indicators. Furthermore, it examines the extent to which the centralization practices of former Soviet member states of the European Union can be applied to these countries. The expected results indicate that centralization remains limited in the selected countries due to strong central governments, limited powers of local administrations, and institutional legacies inherited from the Soviet system. Nevertheless, ongoing gradual reforms show that meaningful decentralization is possible in the long term, albeit within a controlled and gradual framework.

Keywords: Decentralization, Centralization, Post-Soviet states, Governance reform

* Doktora Öğrencisi, Katowice Ekonomi Üniversitesi, Polonya, huseyn.guliyev2@edu.uekat.pl

DIGITAL TRADE AND THE MIDDLE CORRIDOR: PLATFORM-LED E-COMMERCE INTEGRATION IN THE TURKIC WORLD

Otabek Omonkulov*

Abstract

The growing convergence of transcontinental trade corridors and platform-based digital commerce is reshaping global and regional economic integration. In this context, the Middle Corridor presents a strategic opportunity for the Turkic world to connect physical logistics networks with emerging digital trade ecosystems. This study aims to examine how platform-led e-commerce can enhance regional integration by linking digital trade with corridor-based infrastructure. The research adopts a qualitative methodology based on comparative case analysis of leading e-commerce platforms, including Trendyol, Amazon, Kaspi.kz, Uzum.uz and Kontakt.az. It evaluates their role in facilitating national, cross-border trade through logistics integration, digital payment systems, and data-driven market expansion. Policy documents and secondary data are used to assess the alignment between physical corridor investments and digital trade strategies. The findings indicate that while the Middle Corridor has significantly improved physical connectivity, its digital dimension remains fragmented due to regulatory divergence, limited fintech interoperability, and uneven technological capacities across countries. However, platform ecosystems are already functioning as de facto integrators by reducing transaction costs, expanding market access, and enabling cross-border commercial flows. The study concludes that platform-led integration can complement state-led infrastructure initiatives. It recommends harmonizing digital trade regulations, investing in interoperable payment systems, and supporting regional platform development to strengthen economic cooperation and global competitiveness in the Turkic world.

Keywords: Middle Corridor, Digital trade, E-commerce platforms, Turkic States, Regional integration, Cross-border e-commerce

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, Özbekistan, otabelomon@gmail.com

AI-DRIVEN PERSONALIZATION AS A TECHNOLOGICAL INNOVATION IN DIGITAL MARKETING: EMPIRICAL EVIDENCE ON CONSUMER TRUST AND BRAND LOYALTY

Ramiz Orujaliyev*

Abstract

The rapid advancement of artificial intelligence technologies has fundamentally transformed digital marketing practices, positioning AI-driven personalization as one of the most consequential innovations shaping contemporary consumer economies. In this study, it is aimed to identify the effects of AI-driven personalization in digital marketing and consumer trust toward social media advertisements on brand loyalty. In addition, it was aimed to investigate whether research variables differ significantly according to the demographic characteristics of the participants. The sample of the study consists of 412 participants reached by purposive sampling method. A structured online survey was used to collect data. The survey form includes a demographic information form, AI-driven personalization scale, trust scale and brand loyalty scale. The collected data were analyzed using the SPSS program. Within the scope of the study, reliability analysis, confirmatory factor analysis, descriptive statistical analysis, normality analysis, Pearson correlation, and hierarchical regression analyses were performed. As a result of the analyses, it has been determined that AI-driven personalization and consumer trust toward social media advertisements have positive and significant effects on brand loyalty. It has also been found that trust differs significantly according to gender, while sensitivity to AI-driven personalization varies significantly according to educational level. Based on these findings, it can be suggested that AI-driven personalization plays an important role in strengthening consumer commitment to brands within digital marketing environments. It is recommended that digital marketers develop transparent and user-oriented AI personalization strategies in order to build and sustain consumer trust. Future studies should investigate the point at which increasing levels of AI-driven personalization begin to negatively affect consumer engagement, which is a growing area of concern referred to as the personalization paradox.

Keywords: AI-Driven Personalization, Digital Marketing Innovation, Consumer Trust, Brand Loyalty, Social Media Advertising, Personalization Paradox

* Doktora Öğrencisi, SGH Varşova Ekonomi Üniversitesi, ro142110@doktorant.sgh.waw.pl

TURKEY’S FOREIGN POLICY TRANSFORMATION IN THE MIDDLE EAST: ENERGY RELATIONS AND POST-ARAB SPRING DYNAMICS WITH EGYPT

Omneya Elkafafy*

Abstract

This study analyzes the transformation of Turkey’s foreign policy in the Middle East, focusing on its evolving relations with Egypt and the role of energy cooperation following the Arab Spring. It examines how regional political changes after 2011 influenced Turkey’s shift from its “zero problems with neighbors” approach toward a more pragmatic and interest-based foreign policy orientation. The research employs a qualitative methodology based on document analysis, official statements, and secondary academic sources. Neo-realism is used as the theoretical framework to explain how state interests, regional power competition, and economic priorities shape foreign policy behavior. Findings indicate that Turkey-Egypt relations deteriorated significantly after 2013 due to political divergence. However, growing economic interdependence, particularly in trade and energy sectors, has created gradual incentives for diplomatic normalization. This reflects a broader shift in Turkey’s foreign policy toward pragmatic and strategic decision-making rather than ideological alignment. The study concludes that energy cooperation and economic engagement are key factors in stabilizing bilateral relations. It further argues that pragmatic diplomacy has become increasingly central to Turkey’s approach in the Middle East’s unstable regional environment.

Keywords: Turkey, Foreign Policy, Egypt, Middle East, Energy Cooperation, Neo-Realism

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, omneyaelkafafy@hotmail.com

THE ROLE OF KAZAKHSTAN AND TÜRKİYE IN SHAPING A NEW MODEL OF REGIONAL INTEGRATION IN THE TURKIC WORLD

Yessengazy Turalin*

Abstract

This paper examines the evolving role of Kazakhstan and Türkiye in shaping a new model of regional integration within the Turkic world. Moving beyond traditional bilateral frameworks, it conceptualizes their strategic partnership as a key driver of institutionalization and transformation within the Organization of Turkic States (OTS). The objective is to analyze how Kazakhstan and Türkiye contribute to the formation of a multidimensional integration model that combines geopolitical pragmatism, institutional development, and cultural-ideological cohesion. The study draws on the theoretical frameworks of neorealism, liberal institutionalism, and social constructivism, enabling a comprehensive interpretation of both material and ideational factors influencing regional integration. Methodologically, the research employs a comparative and interdisciplinary approach, incorporating system analysis, discourse analysis, and event analysis. These methods allow for an in-depth examination of foreign policy strategies, institutional mechanisms, and the role of identity in shaping cooperation among Turkic states. The findings indicate that Kazakhstan and Türkiye function as central actors in promoting a hybrid integration model that links economic cooperation, political coordination, and soft power instruments. Their partnership not only strengthens institutional structures such as the Organization of Turkic States but also contributes to the consolidation of a shared Turkic identity through cultural and educational initiatives. The paper concludes that the Kazakh-Turkish tandem represents an emerging model of regional integration adaptable to the conditions of a multipolar world. This model reflects a synthesis of pragmatic interests and civilizational ties, offering a framework for rethinking regional cooperation in Eurasia.

Keywords: Kazakhstan, Türkiye, Turkic world, regional integration, Organization of Turkic States, soft power.

* PhD, Senior Lecturer, Abai Kazakh National Pedagogical University, turalin.y.m@gmail.com

POWERING TURKIC WORLD VISION 2040. ENERGY AS THE ENGINE OF TURKIC INTEGRATION

Marta Hirsz*

Abstract

This study analyzes the role of energy cooperation within the Organization of Turkic States (OTS) and assesses why this collaboration is very important nowadays. The main objective is to examine how energy resources and infrastructure influence economic integration and geopolitical positioning among OTS members, particularly in light of the Turkic World Vision 2040. This project promotes collaboration, especially in energy sector by creating Turkic-owned plans and joint-ventures. Member states of the Organization possess substantial reserves of oil, natural gas, especially in the Caspian region and hydropower in Kyrgyzstan. Energy collaboration enables diversification of export routes, reduces dependence on single external partners (like China for Turkmenistan & Kazakhstan) and strengthens the collective position of member states in global energy markets. Strategic pipeline networks, such as the Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline (TANAP) and the Baku–Tbilisi–Ceyhan (BTC) oil pipeline, play a crucial role in transporting resources from the Caspian basin to European markets, increasing the geopolitical importance of the region. Türkiye benefits by reinforcing its role as a key energy transit hub, while Central Asian countries gain improved access to international markets and increased foreign investment. A notable example of joint-venture cooperation is the Kambarata-1 Hydropower Plant in Kyrgyzstan which illustrates how coordinated investments among Turkic states can contribute to energy security, sustainable electricity generation, and regional development. Such projects highlight the practical dimension of OTS cooperation beyond political and cultural ties, especially using the power of project Turkic World Vision 2040. The study concludes that energy cooperation enhances both economic growth and geopolitical relevance of the OTS. It recommends strengthening institutional mechanisms and expanding joint infrastructure initiatives to maximize long-term benefits. Overall, energy serves as a fundamental instrument for deeper regional integration within the Turkic world.

Keywords: Organization of Turkic States, Energy security, Gas, Central Asia, Turkic World Vision 2040

* Yüksek Lisans Öğrencisi, SGH Varşova Ekonomi Üniversitesi, marta_hirsz1@gmail.com

DUYGU ALGILAYAN YAPAY ZEKÂ İLE DİNAMİK REKLAM UYUMLAŞTIRMA

Sinan Akseki*

Özet

Bu çalışma, duygu algılayan yapay zekâ ile dinamik reklam uyumlaştırma uygulamalarını kavramsal, etik ve stratejik boyutlarıyla ele almayı amaçlamaktadır. Dijital reklamcılıkta yapay zekâ temelli sistemlerin yaygınlaşmasıyla birlikte, reklam mesajlarının yalnızca demografik ve davranışsal verilere değil, bireylerin anlık duygusal durumlarına göre de uyarlanabildiği görülmektedir. Kamera ve ses analizi gibi teknolojiler aracılığıyla elde edilen duygusal veriler, reklam içeriğinin tonu, görsel dili ve sunum biçiminin gerçek zamanlı olarak yeniden yapılandırılmasına olanak tanımaktadır. Bu durum, reklamın algılanan uygunluğunu ve kişisel ilgisini artırarak tüketici deneyimini zenginleştirmektedir. Çalışmada, duygu temelli reklam uyumlaştırmanın tüketici algıları üzerindeki etkileri; algılanan güven, adalet, şeffaflık ve manipülasyon riski bağlamında tartışılmıştır. Duygusal verilerin kullanımı, reklamın ikna edici gücünü artırma potansiyeli taşıırken, kullanıcı mahremiyeti ve etik sınırlar açısından önemli sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Özellikle tüketicinin farkındalığı ve kontrol algısı, bu tür reklam uygulamalarının kabul edilebilirliğini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Çalışma ayrıca, duygu algılayan yapay zekâ temelli reklamcılığın marka değeri ve uzun vadeli tüketici ilişkileri üzerindeki rolünü incelemekte; sürdürülebilir ve güven odaklı reklam tasarımının önemini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, teknolojik yeniliklerin etik duyarlılık ve toplumsal sorumluluk ilkeleriyle dengelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Duygu algılayan yapay zekâ ile dinamik reklam uyumlaştırma, doğru sınırlar içinde uygulandığında, pazarlama iletişimde etkili ve sürdürülebilir bir dönüşüm potansiyeli sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Duygu algılayan yapay zekâ, dinamik reklam uyumlaştırma, dijital reklamcılık, tüketici algıları, mahremiyet, etik ikna

* Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi, sinan.akseki@igdir.edu.tr

DYNAMIC AD TARGETING WITH EMOTION-AWARE ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Abstract

This study aims to examine emotion-aware artificial intelligence and dynamic advertising adaptation from conceptual, ethical, and strategic perspectives. With the increasing integration of artificial intelligence into digital advertising, advertising messages can now be adapted not only according to demographic and behavioral data but also based on consumers' real-time emotional states. Technologies such as camera- and voice-based analysis enable the collection of emotional cues, allowing advertising content to be dynamically adjusted in terms of tone, visual style, and presentation. This adaptive structure enhances perceived relevance and personalization, contributing to a more engaging consumer experience. The study discusses the effects of emotion-based advertising adaptation on consumer perceptions, focusing on trust, fairness, transparency, and perceived manipulation. While the use of emotional data can strengthen persuasive communication, it also raises significant concerns regarding user privacy and ethical boundaries. Consumers' awareness of data usage and their sense of control emerge as critical factors influencing the acceptance of such advertising practices. When these factors are neglected, emotion-driven advertising may lead to resistance and negative brand evaluations. In addition, the study highlights the role of emotion-aware advertising in building brand value and sustaining long-term consumer relationships. Emotionally adaptive advertising strategies can support stronger emotional bonds between brands and consumers; however, their long-term effectiveness depends on trust-oriented and consumer-centered design principles. From this perspective, sustainable advertising practices require a balance between technological innovation and social responsibility. Overall, the findings suggest that emotion-aware artificial intelligence and dynamic advertising adaptation offer significant opportunities for digital marketing while simultaneously necessitating careful consideration of ethical standards and privacy concerns. When implemented within responsible and transparent frameworks, these technologies have the potential to create meaningful, effective, and sustainable advertising communication.

Keywords: Emotion-aware artificial intelligence, dynamic advertising adaptation, digital advertising, consumer perceptions, privacy, ethical persuasion.

TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA DİPLOMATİK İLİŞKİLERİN EVRİMİ: SOVYET SONRASİ DÖNEM ANALİZİ

Lamiye Orucova*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından bağımsızlığını ilan eden Türk cumhuriyetleri arasındaki diplomatik ilişkilerin ilerleme sürecini değerlendirmek ve bu ilişkilerin esas dinamiklerini vurgulamaktır. Araştırmada, söz konusu ülkelerin dış politika stratejileri, bölgesel ortaklık girişimleri ve Türkiye ile kurulan diplomatik bağlar incelenmiştir. Yöntem olarak tarihi ve karşılaştırmalı inceleme metodu kullanılmıştır. Bu kapsamda, Sovyet döneminden sonra Türk devletlerinin diplomatik girişimleri, iki taraflı ve çok yönlü ilişkileri ile bölgesel entegrasyon çabaları araştırılmıştır. Bunun yanı sıra diplomatik ilişkilerin gelişiminde belirleyici olan politik, ekonomik ve kültürel etkenler analiz edilmiştir. Ulaşılan bulgular, Türk devletleri arasında diplomatik temasların ilk başta ağırlıklı olarak ikili düzeyde ilerlediğini göstermektedir. Türkiye'nin önceden tanıma yaklaşımı ve etkin diplomatik hamleleri bu aşamada mühim rol oynamıştır. Zaman içerisinde Türk cumhuriyetleri arasında gerçekleşen zirve toplantıları, bölgesel koordinasyon araçları ve uluslararası arenadaki ortak faaliyetler aracılığıyla ilişkiler kurumsallaşma yönelimini ortaya koymuştur. Fakat Rusya'nın bölgedeki tesiri, ekonomik bağımlılıklar ve ülkelerin çeşitli dış politika hedefleri ilgili sürecin hızını yavaşlatan unsurlar arasında yer almıştır. Sonuç itibarıyla, Sovyetler Birliği'nden sonraki süreçte Türk devletleri arasındaki diplomatik temaslar değerli bir ilerleme göstermiş, ancak tamamen entegre bir yapıya erişmemiştir. İlişkiler zamanla daha işlevsel ve fayda odaklı bir mahiyet kazanmıştır. Bu doğrultuda öneri olarak; diplomatik ilişkilerin kurumsal yapısının geliştirilmesi, sistemli zirveler ve müşterek platformların artırılması, iktisadi ve enerjiye dayalı iş birliklerinin güçlendirilmesi ve yumuşak güç araçlarının başarılı şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu sayede Türk devletleri arasında daha etkili, devamlı ve planlı bir diplomatik birliktelik oluşturulabilir.

Anahtar Kelimeler: Türk devletleri, Sovyet sonrası dönem, diplomatik ilişkiler, bölgesel entegrasyon, stratejik ortaklık

* Öğr. Gör., Azerbaycan Mingeçevir Devlet Üniversitesi, lamiya.orucova@mdu.edu.az

THE EVOLUTION OF DIPLOMATIC RELATIONS AMONG TURKIC STATES: AN ANALYSIS OF THE POST-SOVIET PERIOD

Abstract

The aim of this study is to evaluate the development of diplomatic relations among the Turkic republics that declared independence after the collapse of the Soviet Union and to highlight the fundamental dynamics of these relations. The research examines the foreign policy strategies of these countries, their regional partnership initiatives, and the diplomatic ties established with Turkey. A historical and comparative research methodology is employed. Within this scope, the diplomatic initiatives of the Turkic states after the Soviet era, their bilateral and multilateral relations, and their regional integration efforts are investigated. In addition, the political, economic, and cultural factors that were decisive in the development of diplomatic relations are analyzed. The findings indicate that diplomatic contacts among the Turkic states initially progressed primarily at the bilateral level. Turkey's prior recognition approach and effective diplomatic maneuvers played a significant role in this phase. Over time, summit meetings between the Turkic republics, regional coordination tools, and joint activities in the international arena have demonstrated a tendency towards institutionalization of relations. However, Russia's influence in the region, economic dependencies, and the diverse foreign policy objectives of the countries have slowed down the pace of this process. In conclusion, diplomatic contacts between Turkic states have shown valuable progress in the post-Soviet era, but have not yet reached a fully integrated structure. Relations have gradually become more functional and benefit-oriented. Therefore, it is recommended that the institutional structure of diplomatic relations be improved, systematic summits and joint platforms be increased, economic and energy-based cooperation be strengthened, and soft power tools be used successfully. This would enable the creation of a more effective, sustained, and planned diplomatic partnership among Turkic states.

Keywords: Turkic states, post-Soviet era, diplomatic relations, regional integration, strategic partnership

CIA BELGELERİNDE SAVAŞ SONRASI TÜRKİYE VE DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ (1945–1960)

Halil Akkurt*

Özet

Bu çalışma, CIA'nın açık erişimli dijital arşivinde yer alan gizliliği kaldırılmış belgeler temelinde, DP'nin kuruluş hazırlıklarının yapıldığı II. Dünya Savaşı ertesinden partinin iktidara geldiği ve devrildiği sürece kadar uzanan dönemi (1945–1960) ABD istihbarat perspektifinden incelemektedir. Arşiv taramasında dönemin siyasi aktörlerine, partilere ve Türkiye'ye işaret eden İngilizce ve Türkçe terimlerle çok katmanlı bir arama stratejisi izlenmiş; aynı belgenin farklı katalog numarasıyla kaydedildiği durumlar hariç yaklaşık 120 belge tespit edilip incelenmiştir. Belgeler; Current/Central Intelligence Bulletin, NSC Briefing, Working Paper ve Propaganda Guidance gibi farklı türleri kapsamaktadır. Belge yoğunluğu 1955 sonrasında belirgin biçimde artmakta, 1960 yılı en kalabalık dönemi oluşturmaktadır. 1950 öncesine ait raporlar SSCB'nin Boğazlar ve Doğu illeri üzerindeki baskısını Türkiye'nin Batı'ya yaklaşmasının temel güdüsü olarak saptamış; DP'nin muhalefetteki faaliyetlerini erken bir aşamadan izlemiş ve seçim reformu gerçekleşirse partinin iktidara geleceğini 1949'da öngörmüştür. Buna karşın 1950'deki sonuç ABD gözlemcilerince “beklenmedik” bulunmuş; ancak iktidar değişiminin dış politikada köklü bir dönüşüm yaratmayacağı saptamasında bulunulmuştur. Raporlarda Menderes ile Bayar arasında kabine ve ekonomi politikaları konusunda süregelen gerilimler belgelenmiş; SSCB'nin giderek somutlaşan yardım teklifleri karşısında Türkiye'nin Batı'dan beklediği desteğin karşılık bulmadığı kaydedilmiştir. Bağdat Paketi çabaları ve Kıbrıs meselesi dış politika gündemini, artan ekonomik sıkıntılar iç gerilimi besleyen unsurlar olarak öne çıkarmaktadır. 27 Mayıs öncesi raporlar ordudaki huzursuzluğu ve muhalefete yönelik sert tedbirleri erken aşamada kayıt altına almış; müdahale sonrası belgeler yeni yönetimin ABD ve NATO'ya bağlılığını General Tulga'nın atanması gibi somut izler üzerinden yansıtmıştır. Kaynakların farklı istihbarat türlerine dayandığı, bir bölümünün sansürlü olduğu ve rapor yazarlarının öznel değerlendirmelerinin bulguları biçimlendirebileceği metodolojik ihtiyat olarak vurgulanmalıdır. Çalışma, bu birincil belgeleri kronolojik çerçevede bir araya getirerek DP-ABD ilişkilerinin ve 27 Mayıs'a giden sürecin istihbarat perspektifinden okunmasına zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: CIA, Demokrat Parti, Soğuk Savaş, Türkiye, ABD-Türkiye ilişkileri

* Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, halil.akkurt@yahoo.com

POST-WAR TÜRKİYE AND THE DEMOCRAT PARTY ERA IN CIA DOCUMENTS (1945–1960)

Abstract

This study examines, on the basis of declassified documents held in the CIA's publicly accessible digital archive, the period stretching from the aftermath of World War II — when the groundwork for the Democrat Party was being laid — through the party's rise to power and its eventual overthrow (1945–1960), as assessed from the perspective of US intelligence. The archival survey employed a multilayered search strategy combining English and Turkish terms relating to the political actors, parties, and Türkiye of the era; approximately 120 documents were identified and examined, excluding instances where the same document had been catalogued under more than one reference number. The corpus encompasses a range of document types, including the Current/Central Intelligence Bulletin, NSC Briefings, Working Papers, and Propaganda Guidance reports. Document density increases markedly after 1955, with 1960 constituting the most concentrated period in the collection. Pre-1950 reports identified Soviet pressure over the Straits and Türkiye's eastern provinces as the principal driver of Türkiye's alignment with the West, tracked the Democrat Party's activities in opposition from an early stage, and as early as 1949 anticipated that the party would come to power should electoral reform be enacted. The 1950 outcome was nonetheless characterised as “unexpected” by American observers, though the assessment that the change of government would produce no fundamental reorientation in foreign policy was duly recorded. The reports document persistent tensions between Menderes and Bayar over cabinet formation and economic policy, and record that Türkiye's appeals for Western support went largely unanswered in the face of increasingly concrete Soviet aid overtures. The Baghdad Pact initiative and the Cyprus question emerge as the dominant threads of foreign policy, while mounting economic difficulties fed domestic tension. Pre-coup reports registered military unrest and the government's harsh measures against the opposition at an early stage; post-coup documents reflect the new administration's commitment to the US and NATO through concrete details such as the appointment of General Tulga. It must be emphasised as a methodological caveat that the sources rest on differing intelligence categories, that a portion of the documents remain partially censored, and that the subjective assessments of individual report authors may have shaped the findings. By bringing these primary records together within a chronological framework, the study lays the groundwork for reading DP–US relations and the road to 27 May through the lens of intelligence history.

Keywords: CIA, Democrat Party, Cold War, Türkiye, US–Türkiye relations

GO DOLDURUCUSUNUN PVDF NANOKOMPOZİTİNİN OPTİK SPEKTRİNƏ VƏ QADAĞAN OLUNMUŞ ZONASINA TƏSİRİ

Fatma İsmayilova*

Mustafa Muradov**

Goncha Eyvazova***

Özet

Bu tədqiqatın əsas məqsədi polivinilidenflüorid (PVDF) polimer matrisinə qrafen oksid (GO) daxil edilməsinin materialın optik xassələrinə, xüsusilə də optik qadağan olunmuş zonanın eninə təsirinin sistemli şəkildə araşdırılmasıdır. Bunun üçün 0.3 kütlə faizi (wt %) GO tərkibli GO/PVDF nanokompozit nümunələri məhluldan tökmə metodu vasitəsilə hazırlanmışdır. İlk mərhələdə PVDF və GO komponentləri dimetilformamid (DMF) həlledicisində tam həll olunmuş, daha sonra ultrasəs dispersiyası tətbiq edilərək qarışığın yüksək dərəcədə homogenliyi təmin edilmişdir. Alınmış məhlul şüşə altlıqlar üzərinə tökülmüş və həlledicinin tədricən buxarlanması nəticəsində nazik film şəklində kompozit təbəqələr əldə olunmuşdur. Optik ölçmələrin nəticələri göstərmişdir ki, təmiz PVDF nümunəsi görünən işıq oblastında yüksək şəffaflıq və aşağı udulma əmsalı ilə xarakterizə olunur. Bununla belə, matrisə az miqdarda GO əlavə edilməsi udulma intensivliyinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına və udulma kənarının daha uzun dalğa uzunluqları istiqamətində sürüşməsinə səbəb olmuşdur. Bu hal GO nanosəthlərinin polimer matrisində elektron vəziyyətlərinin paylanması modifikasiya etməsi və nəticədə əlavə lokal enerji səviyyələrinin formalaşması ilə izah olunur ki, bu da elektron keçid ehtimallarını artırır. Materialların optik qadağan olunmuş zonası Tauc tənliyindən istifadə edilməklə həm birbaşa, həm də dolay keçidlər üçün təyin edilmişdir. Hesablamalar nəticəsində müəyyən olunmuşdur ki, birbaşa keçid üçün enerji dəyəri təmiz PVDF-də 5.1 eV olduğu halda, GO/PVDF kompozitində 5.0 eV-a qədər azalır. Dolay keçid üçün isə bu azalma daha nəzərə-çarpandır və müvafiq olaraq 4.78 eV-dan 4.17 eV-a enir. Nəticə etibarilə, az miqdarda GO əlavəsi PVDF-nin optik və dielektrik xassələrinin məqsədyönlü şəkildə tənzimlənməsinə imkan yaradır. Bu isə belə nanokompozit materialların optoelektronik texnologiyalar kimi sahələrdə tətbiq perspektivlərini genişləndirir.

Ahahtar Kelimələr: PVDF, Qrafen oksid, Nanokompozit, Optik udulma, Qadağan olunmuş zona

* Doktora Ögrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, fatmaismayilova655@gmail.com

** Prof. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, mbmuradov@gmail.com

*** Dr. Öğr. Üyesi., Bakü Devlet Üniversitesi, eygoncha@gmail.com

EFFECT OF GO FILLER ON THE OPTICAL SPECTRUM AND BAND GAP OF PVDF NANOCOMPOSITE

Abstract

The primary objective of this study is to systematically investigate the effect of incorporating graphene oxide (GO) into a polyvinylidene fluoride (PVDF) polymer matrix on its optical properties, particularly the optical band gap. For this purpose, GO/PVDF nanocomposite samples containing 0.3 wt% GO were prepared using the solution casting method. In the initial stage, PVDF and GO components were completely dissolved in dimethylformamide (DMF) as a solvent. Subsequently, ultrasonic dispersion was applied to ensure a high degree of homogeneity of the mixture. The resulting solution was then cast onto glass substrates, and thin composite films were obtained through the gradual evaporation of the solvent. The optical measurements revealed that pristine PVDF exhibits high transparency in the visible region along with a low absorption coefficient. However, the incorporation of a small amount of GO into the polymer matrix leads to a significant increase in absorption intensity and a shift of the absorption edge toward longer wavelengths. This phenomenon is explained by the modification of the distribution of electronic states of GO nanosurfaces within the polymer matrix, leading to the formation of additional localized energy levels, which in turn increases the probability of electronic transitions. The optical band gap of the materials was determined using the Tauc relation for both direct and indirect transitions. The calculated results indicate that, for the direct transition, the band gap decreases slightly from 5.1 eV for pristine PVDF to 5.0 eV for the GO/PVDF nanocomposite. In contrast, a more pronounced reduction is observed for the indirect transition, where the band gap decreases from 4.78 eV to 4.17 eV. In conclusion, the incorporation of a small amount of GO enables effective tuning of the optical and dielectric properties of PVDF. This finding highlights the potential of such nanocomposite materials for applications in optoelectronic technologies.

Keywords: PVDF, Graphene oxide, Nanocomposite, Optical absorption, Band gap

LIFE CYCLE ASSESSMENT OF ECO-FRIENDLY WOLLASTONITE PRODUCT

Aziza Kuldasheva*

Abstract

Accordingly, this paper evaluated the life cycle environmental impacts, offering detailed results of cradle-to-gate life cycle assessment and inventory. In the case of wollastonite, the term “life cycle assessment” refers to the evaluation of the negative environmental impact factors (including climate change, acidification, ecotoxicity, carcinogenicity, and so on) that are associated with a specific mineral from the time it is extracted until it is either used or discarded. This evaluation is carried out from the point of extraction until the point where it is discarded. In order to make use of the mineral, it is mined and then processed. And the final thing is that the mineral is utilized, after which it is processed, and the process begins from the very beginning. This technique evaluates the amount of carbon dioxide emissions that are produced for every kilogram of material, as well as the effectiveness of carbon capture and storage and mineral sequestration. Software such as Simapro, Eco-design+, and Open LCA, amongst others, are utilized in the process of evaluating the situation. A mechanism that sequesters carbon dioxide should not produce more carbon dioxide in the atmosphere than it is able to prevent in order for it to be considered effective.

Keywords: English-Wollastonite, Open LCA, Mineral, carbon dioxide

* Prof. Dr., Semerkant Uluslararası Teknoloji Üniversitesi, choliqushi125@gmail.com

TARİHİ SU YÖNETİM SİSTEMLERİNİN GÜNÜMÜZ AKILLI ŞEHİR UYGULAMALARINA ENTEGRASYONU: ORTA ASYA ÖRNEĞİ

Şerife Yurdagül Kumcu*
Yusuf Uzun**

Özet

Orta Asya, binlerce yıllık su yönetimi geleneğine sahip olup, antik dönemlerden itibaren açık kanallar, yeraltı suyu sistemleri, su havzaları ve tarımsal sulama ağları gibi uygulana-bilen hidrolik mühendislik yapıları geliştirmiştir. Bu tarihi sistemler, günümüzün akıllı şehir yaklaşımlarına temel oluşturan su güvenliği, verimlilik ve sürdürülebilirlik ilkelerinin ilk ör-neklerini sunmaktadır. Bu geleneksel su yönetim sistemlerinin yerini, teknolojinin gelişmesiyle modern sensör ağları, yapay zeka destekli su yönetimi ve nesnelerin interneti (IoT) tabanlı iz-leme sistemleri gibi modern su yönetim sistemleri almıştır. Bu çalışmada Orta Asya'daki tarihi su yönetim sistemlerinin tasarım prensipleri, işletme modelleri ve adaptasyon stratejileri analiz edilerek bunların günümüz akıllı şehir altyapılarına entegre edilebilirliği araştırılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda, geleneksel su yönetimi sistemlerinin üç temel güçlü yönü tespit edil-miştir. Bunlar: (1) yerel iklim ve coğrafi koşullara yüksek uyum yeteneği, (2) topluluk tabanlı işletme ve bakım modelleri, (3) düşük enerji ile çalışan su iletim teknolojileri. Bu özelliklerin akıllı su sayaçları, uzaktan algılama, yapay zeka tabanlı talep tahmini ve otonom kontrol sis-temleri ile entegrasyonu mevcut şebeke kayıpları %30-45 oranında azaltılarak su verimliliği önemli ölçüde artırılabilir. Bu çalışmada, entegrasyon için üç gelecek senaryosu sunul-muştur. Bunlar: (1) Korumacı senaryo; tarihi sistemlerin dijital ikiz teknolojisi ile belgelenmesi ve turizm/kültürel miras amaçlı korunması; (2) Hibrit senaryo; geleneksel kanal ağlarının IoT sensörler ve otomatik vanalarla donatılarak yardımcı sulama şebekesi olarak işletilmesi; (3) Dönüştürücü senaryo; tarihi yeraltı suyu sistemlerinin yeraltı suyu besleme ve jeotermal soğut-ma gibi yeni işlevlerle akıllı şehir altyapısına tam entegrasyonu. Sonuç olarak, bu çalışmada Orta Asya'daki tarihi su yönetim uygulamalarının günümüz akıllı şehir çözümlerinin tasarım ve işletme uygulamalarına altyapı oluşturduğu gösterilmiştir. Çalışma, bölgedeki politika yapı-cılar, şehir plancıları ve mühendisler için somut öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarihi su yönetimi, akıllı şehirler, Orta Asya, tarihi su yapıları, dijital dönüşüm, sürdürülebilirlik, nesnelerin interneti

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, syurdagulkumcu@erbakan.edu.tr

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, yuzun@erbakan.edu.tr

INTEGRATION OF HISTORICAL WATER MANAGEMENT SYSTEMS INTO TODAY'S SMART CITY APPLICATIONS: THE CASE OF CENTRAL ASIA

Abstract

Central Asia has a tradition of water management for thousands of years, and since ancient times, it has developed applicable hydraulic engineering structures such as open canals, groundwater systems, watersheds, and agricultural irrigation networks. These historic systems provide early examples of the principles of water security, efficiency, and sustainability that form the basis of today's smart city approaches. These traditional water management systems have been replaced by modern water management systems such as modern sensor networks, AI-powered water management, and internet of things (IoT)-based monitoring systems with the advancement of technology. In this study, the design principles, operating models and adaptation strategies of historical water management systems in Central Asia were analyzed and their integration into today's smart city infrastructures was investigated. As a result of the study, three main strengths of traditional water management systems were identified. These are: (1) high adaptability to local climate and geographical conditions, (2) community-based operation and maintenance models, (3) low-energy water transmission technologies. By integrating these features with smart water meters, remote sensing, AI-based demand forecasting, and autonomous control systems, existing grid losses can be reduced by 30-45%, significantly improving water efficiency. In this study, three future scenarios for integration are presented. These are: (1) Protectionist scenario; documenting historical systems with digital twin technology and preserving them for tourism/cultural heritage purposes; (2) Hybrid scenario; operation of traditional canal networks as auxiliary irrigation networks by equipping them with IoT sensors and automatic valves; (3) Transformative scenario; Full integration of historic groundwater systems into smart city infrastructure with new functionalities such as groundwater recharge and geothermal cooling. As a result, this study showed that historical water management practices in Central Asia form the basis for the design and operation applications of today's smart city solutions. The study provides concrete recommendations for policymakers, urban planners, and engineers in the region.

Keywords: Historical water management, smart cities, Central Asia, historical water structures, digital transformation, sustainability, internet of things

EFFECT OF COLLAR PLACEMENTS ON SCOURING OF BRIDGE ABUTMENTS

Yusuf Uzun*

Şerife Yurdagül Kumcu**

Abstract

Failure of bridges due to scour is a common occurrence and a significant amount of money is spent each year to repair or reconstruct the bridge structures. In this study, a series of experimental studies were done in the laboratory and collar-plates were used to reduce the maximum scour depth and scour hole around the abutments. Since the maximum scour depth occurs at the threshold flow condition, all experiments were conducted under clear-water conditions. This study investigated the reduction of scour around vertical-wall bridge abutment for clear-water flow conditions over uniform sediment particles in a laboratory flume by sediment particles having $d_{50}=1,48$ mm. Experiments were conducted under clear-water flow conditions in the channel having the width of $B=150$ cm and the length of $L=40$ m. In the laboratory tests, the discharge of $Q=50$ l/s, water depth of $h=10$ cm, abutment length of $L_a=15$ cm, and collar width of $L_c=10$ cm were used. In order to measure scour depth around the abutments, collar plates were placed around the abutments. Collar plates were placed at $z_c=2,5$ cm and $z_c=5$ cm above the bed level, $z_c=0$ cm at the bed level, $z_c=-2,5$ cm and $z_c=-5$ cm below the bed level. The development of scour around various collar-plate arrangements of abutments for a period of 12 hours was studied. The observed maximum scour depths and scouring shapes belonging to each collar plate arrangement were compared with the measurements observed from the arrangement without a collar plate arrangement. The experimental study showed that the scour hole and maximum scour depth are decreasing with collar arrangements. Maximum decrease in the scour hole was observed $z_c=0$ cm, where the collar-plate is placed at the bed level.

Keywords: Bridge abutment, bridge failures, flood, scour measurement, collar-plate

* Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, yuzun@erbakan.edu.tr

** Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, syurdagulkumcu@erbakan.edu.tr

A PERFORMANCE-BASED CONCEPTUAL DESIGN FRAMEWORK FOR FLY ASH-BASED GEOPOLYMER CONCRETE

Hasan Altawil*
Saadoon Obaid Eyada**

Abstract

Geopolymer concrete made from fly ash is a promising green construction material that not only reduces carbon emissions but also enables improved sustainability and tailored performance characteristics. However, while considerable amount of literature on geopolymer concretes concentrates on achieving higher compressive strength through empirical mixture formulation, little work is done in the area of fundamental knowledge concerning relationship between reaction mechanisms, microstructural changes, and durability. In this research, a performance-driven approach to designing geopolymer concrete is proposed based on mechanistic insight into geopolymerisation processes. The geopolymerisation process is described as a dissolution-polycondensation process, resulting in formation of N-A-S-H gel networks. Development, connection, and densification of the gel networks is largely controlled by several parameters, such as water content, soluble silica content, and alkali activator dosage. By precisely manipulating these parameters, the structural evolution of geopolymer matrix could be controlled to yield densely interconnected network structure with lower pore connectivity and decreased ion migration capability. The suggested method changes the perspective from traditional strength-oriented optimization to an optimized approach to designing material performance. The correlation among mix parameters, reaction kinetics, gel chemistry, and transportation properties is established, making it possible to develop geopolymer concrete with reliable performance characteristics for various structural purposes.

Keywords: Fly ash geopolymer, Microstructure, Performance-based design, Polymerization chemistry, Transport behavior

* Dr., Gazze İslam Üniversitesi, dr.htawil@gmail.com

** Dr., Al Maarif Üniversitesi, Irak,

AKÜ ŞARJ UYGULAMALARI İÇİN PI DENETİMLİ İDEAL OLMAYAN ÇİFT YÖNLÜ DOĞRU AKIM DÖNÜŞTÜRÜCÜ TASARIMI

Hilmi Karci*
Ahmet Gani**

Özet

Bu çalışmada, akü şarj uygulamalarında kullanılan çift yönlü doğru akım dönüştürücünün azaltan çalışmasındaki performansı, oransal-integral (PI) denetleyici ile incelenmiştir. Elektrikli araçlar ve yenilenebilir enerji sistemlerinde kullanılan çift yönlü doğru akım dönüştürücüler, enerji akışının iki yönlü denetimini sağlayarak akü şarj ve deşarj süreçlerinde yüksek esneklik ve başarımlar sunmaktadır. Özellikle azaltan çalışmada gerçekleştirilen akü şarj işlemi, akü ömrünün korunması, aşırı akımın sınırlandırılması ve çıkış geriliminin hassas bir şekilde düzenlenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu kapsamda, çift yönlü doğru akım dönüştürücünün azaltan çalışmadaki ideal olmayan devre modeli elde edilmiştir. PI denetleyici, ideal olmayan çift yönlü dönüştürücü devre modeli için kalıcı durum hatasını ortadan kaldırmak ve referans gerilim ile akü akımının hassas takibini sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Ayrıca, çift yönlü doğru akım dönüştürücünün ideal olmayan devre modeli kullanılarak Matlab/Simulink benzetim ortamında daha gerçekçi bir analiz gerçekleştirilmiştir. Benzetim çalışması sonuçları akü şarj sürecinde PI denetleyicinin kısa yerleşme süresi ve kararlı sistem cevabı ile hem gerilim hem de akım düzenlemesini başarıyla gerçekleştirdiğini göstermiştir. Kısa yerleşme süresi ve yüksek kararlılık özellikleri, önerilen PI denetim yönteminin akü şarj sürecinde etkin ve güvenilir bir çözüm sunduğunu ortaya koymaktadır. Benzetim çalışmasından elde edilen bulgular, çift yönlü doğru akım dönüştürücüler için PI denetleyicinin tasarım kolaylığı, uygulanabilirliği ve yeterli performansı ile öne çıkan bir denetim yapısı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çift Yönlü Doğru Akım Dönüştürücü, Akü Şarj, PI Denetim, İdeal olmayan model

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kayseri Üniversitesi, hilmi.ka3@gmail.com

** Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi, ahmetgani@kayseri.edu.tr

DESIGN OF A PI-CONTROLLED NON-IDEAL BIDIRECTIONAL DC-DC CONVERTER FOR BATTERY CHARGING APPLICATIONS

Abstract

In this study, the performance of a bidirectional DC-DC converter used in battery charging applications under buck mode operation is examined using a proportional-integral (PI) controller. Bidirectional DC-DC converters, widely used in electric vehicles and renewable energy systems, provide high flexibility and performance in battery charging and discharging processes by enabling bidirectional control of energy flow. The battery charging process carried out in buck mode is particularly critical in terms of preserving battery life, limiting overcurrent, and precisely regulating the output voltage. Within this scope, a non-ideal circuit model of the bidirectional DC-DC converter operating in buck mode is derived. The PI controller is preferred to eliminate steady-state error and to ensure accurate tracking of the reference voltage and battery current for the non-ideal bidirectional converter model. In addition, a more realistic analysis is conducted in the Matlab/Simulink simulation environment using the non-ideal circuit model of the bidirectional DC-DC converter. The simulation results demonstrate that the PI controller successfully achieves both voltage and current regulation during the battery charging process, with a short settling time and a stable system response. These characteristics indicate that the proposed PI control method provides an effective and reliable solution for battery charging applications. The findings obtained from the simulation study show that the PI controller stands out as a control structure due to its ease of design, practicality, and adequate performance for bidirectional DC-DC converters.

Keywords: Bidirectional DC-DC Converter, Battery Charging, PI Control, Non-ideal Model

CULTURE AND TRADITIONS AS IMPORTANT FACTORS OF INSTITUTIONAL DEVELOPMENT

Mirzo Zokirov*

Abstract

This article explores the role of culture and traditions as key factors influencing institutional development. It examines how informal norms, values, and inherited practices shape the formation and functioning of formal institutions in society. The study highlights the interaction between traditional frameworks and modern reforms, emphasizing the need to align institutional changes with cultural contexts. It also discusses how culture can either support or hinder economic, political, and social development. The article concludes that sustainable institutional progress requires a balanced integration of traditional values and modern approaches.

Keywords: culture, traditions, institutions, institutional development, social norms, conservatism, modernization, cultural values, social development

* Doktora Öğrencisi, Taşkent Devlet Ekonomi Üniversitesi, zokirov0796@gmail.com

TÜRK KÜLTÜREL ENTEGRASYONU BAĞLAMINDA DİJİTAL EĞİTİM VE AİLESEL DEĞERLERİN EVRİMİ

Guzal Najmidinova*

Özet

Bu makalede, küreselleşme ve dijital dönüşüm koşullarında Türk halklarının kültürel entegrasyonunun aile değerlerinin evrimi ve dijital eğitim süreçlerine etkisi analiz edilmektedir. Araştırmada “Türk Dünyası – 2040 Vizyonu” çerçevesinde entegrasyon süreçleri ve modern eğitim teknolojilerinin aile kurumundaki yeri sosyo-felsefi açıdan ele alınmıştır. Aile, Türk toplumunun temeli olarak tarihsel modelden modern çekirdek aile yapısına geçişi ve dijital ortamın aile içi iletişime etkisi Özbekistan ve Türkiye örnekleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca “dijital eğitim” kavramı, Türk kültürel kodunun korunması ve gençlerin milli değerler temelinde yetiştirilmesi aracı olarak temellendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk entegrasyonu, aile değerleri, dijital eğitim, “Türk Dünyası – 2040”, dijital dönüşüm, kültürel kod, sosyo-felsefi yaklaşım, eğitim teknolojileri, kimlik bilinci

* Doktora Öğrencisi, Buhara Devlet Üniversitesi, najmidinovaguzal2024@gmail.com

DIGITAL EDUCATION AND THE EVOLUTION OF FAMILY VALUES WITHIN THE CONTEXT OF TURKISH CULTURAL INTEGRATION

Abstract

This article analyzes the impact of the evolution of family values and digital education processes on the cultural integration of Turkic peoples under the conditions of globalization and digital transformation. Within the framework of the “Turkic World – 2040 Vision,” the research examines integration processes and the place of modern educational technologies in the family institution from a socio-philosophical perspective. The transition from the historical model of the family as the foundation of Turkic society to the modern nuclear family structure, and the impact of the digital environment on intra-family communication, are examined comparatively through the examples of Uzbekistan and Turkey. Furthermore, the concept of “digital education” is grounded in the preservation of the Turkic cultural code and the upbringing of young people on the basis of national values.

Keywords: Turkish integration, family values, digital education, “Turkic World – 2040”, digital transformation, cultural code, socio-philosophical approach, educational technologies, identity awareness.

UNESCO DÜNYA BELLEĞİ PROGRAMI'NDA OTORİTE, TEMSİL VE TÜRK DÜNYASI

Serhat Keskin*

Özet

1992 yılında hayata geçirilen UNESCO Dünya Belleği Programı, insanlığın ortak belgesel mirasının korunması, aktarılması ve erişilebilirliğinin sağlanmasında küresel bir otorite olarak konumlandırılmaktadır. Ancak bu çalışma, literatürdeki eleştirel yaklaşımlara paralel bir şekilde, programın tescil süreçlerine ilişkin temel kriterlerin özünde Batı merkezli bir bellek politikasını ve kurumsal anlayışı yansıttığını ileri sürmektedir. Kriterlere ilişkin güncel revizyonların, bu anlayışı dönüştürmekten ziyade, tescil süreçlerinin siyasallaşmasına zemin hazırladığı savunulmaktadır. UNESCO dokümanları ve ilgili akademik yazına dayanan bu makale; programın normatif çerçevesinin metinsel ve arşivsel belgelere epistemolojik bir öncelik tanıyarak; sözlü gelenekleri, performansa dayalı mirasları ve topluluk temelli arşivleme pratiklerini marjinalleştirme riski taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu yapısal eğilim, belgesel mirasın hangi formlarının “temsil edilmeye değer” görüldüğüne ilişkin örtük bir hiyerarşiyi yeniden üretmektedir. Bu bağlamda, Türk dünyasına ait belgesel mirasın Dünya Belleği Kütüğü’ndeki düşük temsiliyeti, yapısal bir temsil sorununun ve kurumsal dışlanmanın somut bir tezahürüdür. Makalede, söz konusu soruna pratik bir çözüm olarak; Türk dünyası belgesel mirasının özgün niteliklerine uygun, bölgesel iş birliğine dayanan alternatif bir arşiv platformu önerilmektedir. Bu öneri aracılığıyla çalışma, küresel bellek politikalarının demokratikleşmesi tartışmasına kurumsal bir eleştiri getirmeyi ve Türk dünyası belgesel mirası için uygulanabilir bir modelin düşünsel zeminini inşa etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: UNESCO Dünya Belleği Programı, Belgesel Miras, Türk Dünyası, Arşiv Politikası, Sözlü Gelenek

* Dr. Öğr. Üyesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, serhat.keskin@erzurum.edu.tr

AUTHORITY, REPRESENTATION, AND THE TURKIC WORLD IN THE UNESCO MEMORY OF THE WORLD PROGRAMME

Abstract

Launched in 1992, the UNESCO Memory of the World Programme is positioned as a global authority for the preservation, transmission, and accessibility of humanity's common documentary heritage. However, in line with critical perspectives in the literature, this study contends that the criteria of the program's registration processes inherently reflect a Western-centric memory policy and institutional ethos. It is argued that recent revisions to these criteria, rather than transforming the vision, have paved the way for the politicization of registration processes. Drawing on UNESCO documents and relevant studies, this article demonstrates that the program's normative framework- by establishing an epistemological priority for textual and archival records- risks marginalizing oral traditions, performance-based heritages, and community-based archiving practices. This structural bias reinforces an implicit hierarchy regarding which forms of documentary heritage are deemed "worthy of representation." In this context, the underrepresentation of Turkic World documentary heritage in the Memory of the World Register serves as a clear manifestation of structural inequality and institutional exclusion. As a practical solution, the article proposes an alternative archival platform based on regional cooperation, tailored to the distinctive attributes of the Turkic World's documentary heritage. In doing so, the study aims to provide a theoretical critique of the democratization of global memory policies and to construct the conceptual framework for a viable model for the Turkic World.

Keywords: UNESCO Memory of the World Program, Documentary Heritage, Turkic World, Archival Policy, Oral Tradition

İBN RÜŞDÇÜ MİRASIN SÜREKLİLİĞİ BAĞLAMINDA CEDEL SANATININ İBN TUMLÛS'TA YORUMLANIŞI*

Cihat Ulu**

Özet

Endülüs düşünce dünyasının XIII. yüzyıldaki önemli ilmî sîmalarından biri olan İbn Tumlûs (öl. 620/1223), İbn Rüşd'ün (öl. 595/1198) mantık ve tıp alanlarındaki öğrencilerinden- dir. Bu çalışmada; İbn Tumlûs'un, Malikiliğin etkisiyle felsefe karşıtlığının hâkim olduğu bir coğrafyada, mantık ilmini İslâmî ilimlerle örtüştüren perspektifiyle Endülüs'te, İbn Rüşd sonrası felsefî geleneğe sağladığı katkı, cedel sanatı üzerinden vurgulanmaktadır. İbn Tumlûs, cede- lin İbn Rüşd'deki kapsamını genişleterek cedel sanatı ile kelam ilmini birbirine yakın disiplin- ler olarak görmüş ve kelâmî meselelerin çözümünde cedelden yararlanılabileceğini göstermek istemiştir. İbn Tumlûs'un cedel sanatıyla ilgili bu tercihi Gazzâlî'nin (öl. 505/1111) mantığı İslâmî ilimlere dahil etme çabasına benzetilebilir. Fakat İbn Tumlûs'u Gazzâlî'den ayırtıran birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Nitekim İbn Tumlûs, mantığı felsefî arka planıyla birlikte ele almakta iken Gazzâlî mantığı felsefî arka planından soyutlayarak yöntemsel bir araç olarak ele almaktadır. Öte yandan İbn Tumlûs, İbn Rüşdçü mantık geleneğini takip etmesine mukabil Gazzâlî'nin ortaya koyduğu mantık anlayışı İbn Sînâcî temellere dayanmaktadır. Sonuç olarak bu çalışmada İbn Tumlûs'un, takipçisi olduğu İbn Rüşdçü mantık anlayışını genişleterek man- tığının dinî ilimler ile birlikte ele alınabileceğini göstermesi ve seleflerinden olan Gazzâlî'den de belli noktalarda ayrılarak özgün bir ilmî anlayış sergilediği, cedel sanatına dair metinlere dayanarak ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Endülüs, Mantık, Cedel, İbn Rüşd, İbn Tumlûs.

* Bu bildiri, Cihat ULU tarafından Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 'nde Prof. Dr. Ferruh ÖZPİLAVCI danışmanlığında hazırlanmakta olan "Endülüs Mantık Geleneğinde İbn Tumlûs ve Mantık Anlayışı" isimli doktora tezi esas alınarak yazılmıştır.

** Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, cihaduluu@gmail.com

THE INTERPRETATION OF DIALECTICS IN IBN TUMLŪS WITHIN THE CONTEXT OF THE CONTINUITY OF THE AVERROIST LEGACY

Abstract

Ibn Tumlūs (d. 620/1223), one of the prominent intellectual figures of the Andalusian intellectual world in the 13th century, was a student of Ibn Rushd (d. 595/1198) in the fields of logic and medicine. This study highlights Ibn Tumlūs's contribution to the post-Ibn Rushd philosophical tradition in Andalusian through the lens of dialectic, focusing on his perspective that integrated the science of logic with Islamic sciences in a region where opposition to philosophy prevailed under the influence of Maliki jurisprudence. Ibn Tumlūs expanded the scope of dialectics in Ibn Rushd, viewing dialectics and Kalam (Islamic theology) as closely related disciplines, and sought to demonstrate that dialectics could be used in resolving theological issues. Ibn Tumlūs's preference for dialectics can be compared to al-Ghazali's (d. 505/1111) effort to incorporate logic into Islamic sciences. However, there are several differences that distinguish Ibn Tumlūs from al-Ghazali. While Ibn Tumlūs considers logic in conjunction with its philosophical background, al-Ghazali treats it as a methodological tool, abstracting it from its philosophical context. Furthermore, while Ibn Tumlūs follows the Averroist tradition of logic, al-Ghazali's understanding of logic is based on Ibn Sina's principles. In conclusion, this study demonstrates, based on texts on the art of dialectics, that Ibn Tumlūs, by expanding upon the Averroist understanding of logic that he followed, showed that logic could be considered alongside religious sciences, and that he exhibited an original scholarly understanding, differing in certain aspects from his predecessor Ghazali.

Keywords: Andalusia, Logic, Dialectics, Ibn Rushd, Ibn Tumlūs.

DİJİTAL GÖZETİM VE MAHREMİYETİN DÖNÜŞÜMÜ: THE TRUMAN SHOW FİLMİ ÜZERİNE SİNOPTİK BİR ANALİZ

Merve Ekinci*

Özet

Günümüz toplumunda dijitalleşme ve sosyal medya ağları bireylerin gündelik pratiklerini radikal bir biçimde dönüştürürken gözetim mekanizmalarını da yaşamın olağan bir parçası haline getirmiştir. Dijital platformlar aracılığıyla üretilen veriler bireyin mahremiyet alanını aşındırmakta ve algoritmik bir düzen içerisinde metalaştırmaktadır. Bu çalışmada da modern gözetim toplumunda bireyin konumunu ve mahremiyetin araçsallaştırılmasını The Truman Show filmi üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Kuramsal çerçeve, Bentham'ın Panoptikon modelinden mülhem, kitle iletişim araçlarının gözetim işlevini açıklayan Sinoptikon kavramı üzerine inşa edilmiştir. Araştırma sürecinde bir bireyin izlenmesi üzerinden olduğu kadar aynı zamanda toplumun bu izleme eylemine katılımı ve dijital teşhircilik kültürüyle olan bağlamı açısından kayda değer bulgular da çalışmaya dahil edilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda bireyin gözetim altındaki yaşamının nasıl bir tüketim nesnesine dönüştüğü, dijital izlerin mahremiyet sınırlarını nasıl silikleştirdiği ve bundan çıkan sorunlar saptanmıştır. Araştırmanın sonucunda dijital gözetimin mahremiyetin gönüllü ifşası ve metalaşması üzerinden yükselen yeni bir toplumsal ontoloji inşa ettiğini The Truman Show metaforu aracılığıyla kuramsal düzeyde temellendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gözetim Toplumu, Sosyal Medya, Mahremiyet, Truman Show, Dijitalleşme, Sinoptikon.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, mervekiniciiii16@gmail.com

DIGITAL SURVEILLANCE AND THE TRANSFORMATION OF PRIVACY: A SYNOPTIC ANALYSIS OF THE FILM “THE TRUMAN SHOW”

Abstract

In today's society, digitalisation and social media networks have radically transformed individuals' daily practices whilst also making surveillance mechanisms an ordinary part of life. Data generated through digital platforms erodes the individual's sphere of privacy and commodifies it within an algorithmic order. This study aims to analyse the individual's position within the modern surveillance society and the instrumentalisation of privacy through the lens of the film *The Truman Show*. The research employs the semiotic analysis technique, a qualitative research method. The theoretical framework is constructed around the concept of the 'Synopticon', inspired by Bentham's Panopticon model, which explains the surveillance function of mass media. The research process has incorporated significant findings not only regarding the surveillance of an individual but also concerning society's participation in this act of surveillance and its connection to the culture of digital exhibitionism. The findings reveal how an individual's life under surveillance is transformed into a consumer object, how digital traces blur the boundaries of privacy, and the resulting issues. The study's findings theoretically ground the argument—using the metaphor of *The Truman Show*—that digital surveillance constructs a new social ontology through the voluntary disclosure and commodification of privacy.

Keywords: Surveillance Society, Social Media, Privacy, *The Truman Show*, Digitalisation, Synopticon.

ANTROPOSANTRİZMDEN EKOLOJİK BİLİNCE: MODERN DOĞA ANLAYIŞININ FELSEFİ ELEŞTİRİSİ

Demet Erken Taşoğlu *

Özet

Modern dönemde insan ile doğa arasındaki ilişkinin nasıl anlaşılması gerektiği, çevre felsefesi ve çağdaş ekolojik tartışmalar açısından önemli bir problem alanı oluşturmaktadır. Özellikle on yedinci yüzyıldan itibaren gelişen modern düşünce, doğayı insanın bilgi ve egemenlik alanı içerisinde değerlendiren antroposantrik bir dünya görüşünün ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Francis Bacon'un doğayı insan yararına denetlenmesi gereken bir alan olarak gören yaklaşımı ile René Descartes'ın doğayı mekanik bir sistem olarak kavrayan anlayışı, modern doğa tasavvurunun şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. Bu düşünsel çerçeve içerisinde doğa giderek araçsal bir değer kazanmış, insan ise doğanın dışında ve üzerinde konumlanan ayrıcalıklı bir özne olarak tasavvur edilmiştir. Bu bildiri, modern felsefede ortaya çıkan söz konusu doğa anlayışını eleştirel bir perspektifle incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda öncelikle modern düşüncede gelişen mekanik doğa anlayışı ve insan merkezli yaklaşımın felsefi temelleri analiz edilmektedir. Ardından bu yaklaşımın günümüzde ortaya çıkan çevresel sorunlarla olan ilişkisi çevre felsefesi literatürü çerçevesinde tartışılmaktadır. Bu bağlamda antroposantrik dünya görüşünün doğayı araçsal bir değer çerçevesinde kavradığı ve söz konusu yaklaşımın insan-doğa ilişkisinde yapısal bir yabancılaşmaya zemin hazırladığı ileri sürülmektedir. Öte yandan çevre etiği ve eko merkezci yaklaşımlar, insan ile doğa arasındaki ilişkinin yeniden düşünülmesi açısından önemli teorik imkânlar sunmaktadır. Sonuç olarak bu bildiri, modern antroposantrik doğa anlayışının eleştirel bir değerlendirmesini yaparak insan-doğa ilişkisinin daha bütüncül ve ekolojik bir perspektif doğrultusunda yeniden ele alınması gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antroposantrizm, Modern Doğa Anlayışı, Çevre Felsefesi, Ekolojik Bilinç, İnsan-Doğa İlişkisi

* Doktora Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, demet.eerken@gmail.com

FROM ANTHROPOCENTRISM TO ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS: A PHILOSOPHICAL CRITIQUE OF THE MODERN CONCEPTION OF NATURE

Abstract

The question of how the relationship between humans and nature should be understood in the modern era constitutes an important problem area within environmental philosophy and contemporary ecological debates. In particular, modern thought, which developed from the seventeenth century onward, laid the groundwork for the emergence of an anthropocentric worldview that evaluates nature within the sphere of human knowledge and domination. Francis Bacon's approach, which regarded nature as a domain that should be controlled for human benefit, and René Descartes' understanding of nature as a mechanical system played a decisive role in shaping the modern conception of nature. Within this intellectual framework, nature gradually acquired an instrumental value, while humans were conceived as a privileged subject positioned outside and above nature. This paper aims to examine this conception of nature that emerged in modern philosophy from a critical perspective. In this context, the philosophical foundations of the mechanical understanding of nature and the anthropocentric approach developed in modern thought are first analyzed. Subsequently, the relationship between this approach and contemporary environmental problems is discussed within the framework of environmental philosophy literature. In this respect, it is argued that the anthropocentric worldview conceives nature in terms of instrumental value and that this approach has led to a structural alienation in the relationship between humans and nature. On the other hand, environmental ethics and ecocentric approaches provide important theoretical possibilities for reconsidering the relationship between humans and nature. As a result, this paper offers a critical evaluation of the modern anthropocentric conception of nature and argues that the human–nature relationship should be reconsidered within a more holistic and ecological perspective.

Keywords: Anthropocentrism, Modern Conception of Nature, Environmental Philosophy, Ecological Consciousness, Human–Nature Relationship

TÜRKİYE VE AZERBAYCAN ARASINDA YÜKSEKÖĞRETİM İŞBİRLİĞİ: TÜRKİYE-AZERBAYCAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Sebahat Çakırlar*

Özet

Bu çalışma, Türkiye ve Azerbaycan arasında yükseköğretim alanında gelişen işbirliğini Türkiye-Azerbaycan Üniversitesi örneği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Son yıllarda iki ülke arasındaki eğitim işbirliği, geleneksel öğrenci değişimi ve ikili anlaşmaların ötesine geçerek daha kurumsal ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmektedir. Bu dönüşümün en somut göstergelerinden biri, iki ülkenin ortak girişimiyle kurulan Türkiye-Azerbaycan Üniversitesi'dir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda yükseköğretim politikalarına ilişkin resmi belgeler, kurumsal düzenlemeler ve işbirliği mekanizmaları incelenmiştir. Çalışma, söz konusu üniversitenin kuruluş sürecini ve işlevlerini analiz ederek iki ülke arasındaki yükseköğretim işbirliğinin niteliğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bulgular, Türkiye-Azerbaycan Üniversitesi'nin yalnızca bir eğitim kurumu olmadığını, aynı zamanda yükseköğretimde politika transferi ve kurumsal işbirliğinin somut bir örneği olduğunu göstermektedir. Bu model aracılığıyla akademik bilgi paylaşımı, ortak program geliştirme ve eğitim sistemleri arasında etkileşim sağlanmaktadır. Bununla birlikte yönetim yapıları, sistem farklılıkları ve ulusal öncelikler, işbirliğinin kapsamını sınırlayan unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Çalışma, iki ülke arasında yükseköğretim işbirliğinin güçlendirilmesi için ortak akademik programların yaygınlaştırılması, karşılıklı tanıma mekanizmalarının geliştirilmesi ve kalite güvencesine yönelik ortak çerçevelerin oluşturulması yönünde öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Türkiye, Azerbaycan, politika transferi, akademik işbirliği

* Öğr. Gör., İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, sebahat.cakirlar@iuc.edu.tr

HIGHER EDUCATION COOPERATION BETWEEN TÜRKİYE AND AZERBAIJAN: THE CASE OF TÜRKİYE-AZERBAIJAN UNIVERSITY

Abstract

This study examines the development of higher education cooperation between Türkiye and Azerbaijan through the case of Türkiye-Azerbaijan University. In recent years, educational cooperation between the two countries has evolved beyond traditional student exchange programs and bilateral agreements into a more institutionalized and sustainable structure. One of the most significant indicators of this transformation is the establishment of a joint university initiated by both countries. The study adopts a qualitative research design based on document analysis. Official policy documents, institutional frameworks, and cooperation mechanisms related to higher education are analyzed. The research aims to evaluate the establishment process and functions of the joint university in order to better understand the nature of bilateral cooperation. The findings reveal that Türkiye-Azerbaijan University is not only an educational institution but also a concrete example of policy transfer and institutional collaboration in higher education. Through this model, academic knowledge sharing, joint program development, and interaction between education systems are facilitated. However, governance structures, systemic differences, and national priorities remain key challenges limiting the scope of cooperation. The study concludes by offering policy recommendations, including the expansion of joint academic programs, the development of mutual recognition mechanisms, and the establishment of shared quality assurance frameworks to strengthen cooperation between the two countries.

Keywords: Higher education, Türkiye, Azerbaijan, policy transfer, academic cooperation

TÜRKİYE İLE TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA ASKERİ, GÜVENLİK VE SAVUNMA SANAYİİ ALANINDAKİ İŞ BİRLİKLERİ: ANLAŞMA VE PROTOKOLLER (1992-2025)

Enes Mert Demir*

Özet

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte bağımsızlıklarını kazanan Türk devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında kısa sürede diplomatik ilişkiler kurulurken; pek çok alanda olduğu gibi askerî ve savunma ve güvenlik alanlarında da kurumsal iş birlikleri tesis edilmiştir. Türk dünyasının ortak tarihî ve askerî mirası, bu devletler arasında güvenlik temelli ilişkilerin inşasında önemli bir referans noktası oluşturmuştur. Özellikle yeni bağımsızlığını kazanan Türk Cumhuriyetleri açısından millî ordularını teşkil etme, askerî eğitim sistemlerini kurma ve savunma kapasitelerini geliştirme süreçlerinde Türkiye ile askerî eğitim ve yardım anlaşmalarının yapılması faydalı görülmüştür. Türkiye ise köklü tarihî bağlar, yakın ilişkiler, bölgesel güvenlik, askerî kapasite paylaşımı ve stratejik derinlik sağlama hedefleri doğrultusunda bu gibi iş birliklerine olumlu yaklaşmıştır. Nitekim imzalanan askerî iş birliği, askerî eğitim, savunma ve güvenlik anlaşmalarının, ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve karşılıklı güven ilişkisinin artırılmasında önemli katkılar sağladığı takip edilmektedir. Bu çalışmada, 1990-2025 yılları arasında Türkiye'nin Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan ile imzaladığı askerî iş birliği ile askerî eğitim, savunma ve güvenlik alanındaki anlaşmalar incelenecektir. Araştırmanın temel amacı, söz konusu anlaşmaların kapsam ve içeriklerini tespit etmek, böylece Türk dünyasında yakın dönemdeki askerî iş birliğinin gelişim seyrini ortaya koymaktır. Söz konusu anlaşmalar, jeopolitik güvenlik ve stratejik süreklilik açısından ele alınacaktır. Aynı şekilde çalışmayla, köklü bir birikime sahip olan Türkiye Silahlı Kuvvetlerinin "kardeş ordu" olarak nitelendirilen ilgili ülke silahlı kuvvetlerine sağladığı eğitim, yardım ve danışmanlık faaliyetlerinin de izah edilmesi hedeflenmektedir. Metodolojik açıdan nitel analiz ve karşılaştırma yöntemi benimsenmiş olup bu çerçevede anlaşma metinlerinin içeriği analiz edilecektir. Araştırmanın temel kaynaklarını başta Resmî Gazete'de yayımlanan anlaşma metinleri ve TBMM tutanakları oluşturmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Türk dünyasında askerî iş birliği anlaşmalarını sistematik ve karşılaştırmalı bir çerçevede ele alarak literatüre özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti, Türk Devletleri, Askerî İş Birliği, Savunma ve Güvenlik, Türk Dünyası.

* Dr., Gazi Üniversitesi, enesmertdemir@gazi.edu.tr

MILITARY COOPERATION AGREEMENTS BETWEEN TÜRKİYE AND THE TURKIC STATES (1990-2025)

Abstract

With the end of the Cold War, diplomatic relations were rapidly established between the Republic of Türkiye and the Turkic states that gained independence. Alongside cooperation in many other fields, institutional collaboration also developed in the areas of military affairs, defense, and security. The shared historical and military heritage of the Turkic world constituted an important reference point in the construction of security-based relations among these states. Particularly for the newly independent Turkic republics, concluding military training and assistance agreements with Türkiye proved beneficial in the processes of forming national armies, establishing military education systems, and enhancing defense capacities. Türkiye, in turn, approached such cooperation positively in line with its objectives of maintaining deep-rooted historical ties, strengthening bilateral relations, ensuring regional security, sharing military capacity, and achieving strategic depth. Indeed, agreements in the fields of military cooperation, military training, defense, and security significantly contributed to the development of bilateral relations and the enhancement of mutual trust. This study examines the agreements signed between 1990 and 2025 in the fields of military cooperation, military training, defense, and security between Türkiye and Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, and Turkmenistan. The primary aim of the research is to identify the scope and content of these agreements and thereby reveal the trajectory of recent military cooperation within the Turkic world. These agreements are analyzed from the perspectives of geopolitical security and strategic continuity. In addition, the study seeks to explain the training, assistance, and consultancy activities provided by the Turkish Armed Forces - described as a “brother army” - to the armed forces of the aforementioned countries. Methodologically, the study adopts a qualitative analysis and comparative approach, analyzing the contents of the agreements accordingly. The main sources of the research consist primarily of the agreement texts published in the Official Gazette and the proceedings of the Grand National Assembly of Türkiye. In this respect, the study aims to make an original contribution to the literature by addressing military cooperation agreements in the Turkic world within a systematic and comparative framework.

Keywords: Republic of Türkiye, Turkic States, Military Cooperation, Defense and Security, Turkic World

ENHANCING TRANSLATION PEDAGOGY THROUGH AI-DRIVEN ASSESSMENT: A STUDY OF THE GREAT EVALUATION TOOL

Bendjelloul Abdelhak*
Mohamed Amine**

Abstract

The field of translation pedagogy faces significant challenges in maintaining consistent and objective grading standards as global education undergoes rapid digital transformation. Traditional evaluation methods are often hindered by subjectivity and high time-consumption, which can impede student progress. To address the need for more consistent evaluation, this research implements an artificial intelligence-powered application called Great. Great functions as a sophisticated evaluation tool that automates the translation evaluation and provides granular feedback beyond traditional evaluation. It evaluates student outputs based on three critical pillars: semantic fidelity, syntactic fluency, and the preservation of cultural nuances. The methodology utilized a comparative analysis where translations were evaluated both by human experts and the Great application. Results show that the application successfully identifies subtle linguistic errors that traditional evaluation often miss. We recommend that language departments integrate such tools to standardize assessment protocols and provide students with immediate feedback. Ultimately, this paper argues that the future of education lies in the collaboration between human expertise and algorithmic precision, offering a scalable solution for modernizing classroom feedback and improving student outcomes globally.

Keywords: Artificial Intelligence in Education, Automatic Translation Evaluation, Granular Feedback

* Doktora Öğrencisi, Mascara Üniversitesi, Cezayir, a.benjelloul@univ-mascara.dz

** Prof. Dr., Mascara Üniversitesi, Cezayir, m.amine@univ-mascara.dz

TÜRK DÜNYASINDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME: KURAMSAL YAKLAŞIMLAR VE GÜNCEL SORUNLAR

Kamola Nosirova*

Özet

Bu çalışma, Türk dünyasında Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme süreçlerini kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda ele alarak mevcut uygulamalarda öne çıkan yapısal sorunları bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türk dünyasında dil öğretiminin giderek artan önemi, bu alanda kullanılan ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının niteliğini daha da kritik hâle getirmektedir. Bu bağlamda çalışma, doküman incelemesine dayalı betimsel bir araştırma niteliği taşımakta olup, ilgili alanyazın sistematik biçimde incelenmiştir. Çalışma kapsamında öncelikle ölçme ve değerlendirme kavramlarının eğitim bilimleri içindeki yeri tartışılmış; dil öğretiminde kullanılan geleneksel (sonuç odaklı) ve alternatif (süreç ve performans temelli) değerlendirme yaklaşımları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Özellikle yapılandırmacı öğrenme kuramı çerçevesinde geliştirilen beceri temelli değerlendirme anlayışının, dil öğretiminde yalnızca sonuçları değil öğrenme sürecini de dikkate alan bir yaklaşım sunduğu vurgulanmıştır. Türk dünyasında Türkçe öğretimine yönelik ölçme ve değerlendirme uygulamalarının incelenmesi sonucunda, ülkeler ve kurumlar arasında ortak bir standartlar bütününe bulunmadığı, ölçme araçlarının kapsam ve çeşitlilik bakımından sınırlı kaldığı ve değerlendirme süreçlerinde nesnellik, geçerlik ve güvenilirlik ilkelerinin yeterince sağlanamadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, farklı eğitim sistemleri arasında ölçme-değerlendirme uygulamalarına ilişkin eşgüdüm eksikliği ve sertifikasyon süreçlerindeki uyumsuzluklar, alanın gelişimini sınırlayan önemli sorun alanları olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, Türk dünyasında dil öğretiminin çıktılarının karşılaştırılabilirliğini ve sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Türk dünyasında Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme süreçlerinin niteliğini artırmak amacıyla ortak bir kuramsal çerçeveye dayalı standartların geliştirilmesi, beceri temelli ve çok boyutlu ölçme araçlarının yaygınlaştırılması ve uluslararası geçerliliğe sahip bütüncül bir değerlendirme sisteminin oluşturulması gerektiği değerlendirilmektedir. Alanyazında Türk dünyası genelini kapsayan bütüncül ölçme ve değerlendirme çalışmalarının sınırlı olması, bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Türk dünyasında dil öğretiminin niteliğinin geliştirilmesine katkı sağlayacak ölçme ve değerlendirme politikalarına kuramsal bir zemin sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk dünyası, Türkçe öğretimi, ölçme ve değerlendirme, dil eğitimi, standartlaşma

* Öğr. Gör., Özbekistan Devlet Cihan Dilleri Üniversitesi, kamoshhusniddinzoda@gmail.com

ASSESSMENT AND EVALUATION IN TEACHING TURKISH IN THE TURKIC WORLD: THEORETICAL APPROACHES AND CURRENT ISSUES

Abstract

This study aims to examine assessment and evaluation processes in teaching Turkish across the Turkic world within the framework of theoretical approaches and to reveal the structural problems emerging in current practices from a holistic perspective. The increasing importance of Turkish language teaching across the Turkic world has made the quality of assessment and evaluation practices a more critical issue than ever. In this regard, the study is designed as a descriptive research based on document analysis, and the relevant literature has been systematically reviewed. Within the scope of the study, the role of assessment and evaluation in educational sciences is first discussed, followed by a comparative analysis of traditional (product-oriented) and alternative (process- and performance-based) assessment approaches in language teaching. Particular emphasis is placed on skill-based assessment practices developed within the constructivist learning paradigm, which prioritize not only learning outcomes but also the learning process itself. The findings indicate that there is no common framework of standards across countries and institutions in the Turkic world, assessment tools remain limited in scope and diversity, and fundamental principles such as objectivity, validity, and reliability are not sufficiently ensured. In addition, the lack of coordination among different educational systems and inconsistencies in certification processes stand out as significant challenges that hinder the development of the field. These issues directly affect the comparability and sustainability of language teaching outcomes across the Turkic world. Based on these findings, it is argued that developing a common standards framework grounded in theoretical principles, expanding multidimensional and skill-based assessment tools, and establishing an internationally valid and integrated assessment system are essential steps toward improving the quality of assessment and evaluation processes. The limited number of comprehensive studies addressing the Turkic world as a whole further highlights the significance of this study. In this respect, the study aims to provide a theoretical foundation for shaping assessment policies and enhancing the overall quality of Turkish language teaching in the Turkic world.

Keywords: Turkic world, teaching Turkish, assessment and evaluation, language education, standardization

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ ROMAN KULLANIMI: “ALMANYA’DAN GELECEK MEKTUP” ÖRNEĞİ

Nurşen Çağlak Emiroğlu*

Özet

Bu çalışmanın amacı, Faruk Geç tarafından kaleme alınan ve 1969 yılında yayımlanan Almanya’dan Gelecek Mektup adlı çizgi romanın yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki potansiyelini incelemek ve pedagojik değerini ortaya koymaktır. Çalışma, nitel doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiş; söz konusu çizgi romanın içerik, yapı ve öğretim süreçlerine katkı sağlayabilecek yönleri yabancı dil öğretimi bağlamında değerlendirilmiştir. Çizgi romanlar, görsel ve metinsel unsurları bir arada sunmaları nedeniyle dil öğretiminde ikili kodlamaya imkân tanıyan, anlamayı destekleyen ve öğrenci motivasyonunu artıran materyaller olarak öne çıkmaktadır. Özellikle jest, mimik, renk ve sahne düzeni gibi görsel öğelerin dilsel ifadelerle bütünleşmesi, öğrencilerin bağlamdan anlam çıkarma becerilerini geliştirmekte ve dil edinim sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle çizgi romanların söz varlığı gelişimi, okuduğunu anlama ve üretim becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğu alanyazında vurgulanmaktadır. Çalışmada incelenen Almanya’dan Gelecek Mektup, göç, aile ilişkileri ve kültürel yaşam gibi temaları ele alarak öğrencilere hem dilsel hem de kültürel içerik sunmaktadır. Chicago Üniversitesi tarafından dijital ortamda erişime açılan bu eser, etkileşimli bir öğretim modülü olarak yeniden düzenlenmiş; sözlük, etkinlikler, örnek sorular ve yeniden anlatım çalışmalarıyla desteklenmiştir. Bu yapı, öğrencilerin metni çok aşamalı biçimde anlamlandırmalarına, öz değerlendirme yapmalarına ve üretim becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Elde edilen bulgular, söz konusu çizgi romanın özellikle bağlam temelli dil öğretimi, iletişimsel işlevlerin kazandırılması ve kültürel farkındalığın geliştirilmesi açısından önemli bir öğretim materyali olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, metinlerdeki dil düzeyi farklılıkları ve bazı etkinliklerin başlangıç seviyesine uygun olmaması gibi sınırlılıklar da tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, çizgi romanların hedef dil düzeylerine göre uyarlanması ve pedagojik açıdan yeniden düzenlenmesi önerilmektedir. Sonuç olarak Almanya’dan Gelecek Mektup örneği, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi romanların etkili ve işlevsel bir materyal olarak kullanılabileceğini ortaya koymakta; bu tür materyallerin öğretim süreçlerine daha sistemli biçimde entegre edilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, çizgi roman, dil öğretimi materyalleri, kültür aktarımı.

* Öğr. Gör., Yüksek İhtisas Üniversitesi, nursencaglak@gmail.com

THE USE OF COMICS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: THE CASE OF “A LETTER FROM GERMANY”

Abstract

The aim of this study is to examine the potential of the comic *A Letter from Germany*, written by Faruk Geç and first published in 1969, in the context of teaching Turkish as a foreign language, and to reveal its pedagogical value. The study employs a qualitative document analysis method and evaluates the content, structure, and instructional contributions of the comic within the framework of foreign language teaching. Comics stand out as effective instructional materials in language teaching due to their integration of visual and textual elements, enabling dual coding, facilitating comprehension, and increasing learner motivation. The integration of visual features such as gestures, facial expressions, colors, and scene composition with linguistic elements enhances learners' ability to infer meaning from context and supports the language acquisition process. Accordingly, the literature emphasizes that comics contribute positively to vocabulary development, reading comprehension, and productive language skills. The comic *A Letter from Germany*, analyzed in this study, addresses themes such as migration, family relationships, and everyday cultural life, thereby providing both linguistic and cultural input for learners. Digitized and made accessible by the University of Chicago, the work has been adapted into an interactive instructional module supported by glossaries, activities, sample questions, and retelling tasks. This structure enables learners to engage with the text in a multi-stage process, develop self-assessment skills, and improve their productive abilities. The findings indicate that this comic constitutes an effective instructional resource, particularly in terms of context-based language teaching, the development of communicative functions, and the enhancement of cultural awareness. However, certain limitations have also been identified, such as inconsistencies in language level and the unsuitability of some activities for beginner learners. Therefore, it is suggested that such materials should be adapted according to proficiency levels and pedagogically refined. In conclusion, the case of *A Letter from Germany* demonstrates that comics can be utilized as effective and functional materials in teaching Turkish as a foreign language, and highlights the need for their more systematic integration into instructional practices.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, comics, instructional materials, cultural transfer

BEYOND MONOLINGUAL PEDAGOGIES: CODESWITCHING AS A LINGUISTIC AND CULTURAL RESOURCE IN MOROCCAN EFL CLASSROOMS

Khadija Ahuilat*

Abstract

Morocco's complex sociolinguistic landscape is characterized by the coexistence of Modern Standard Arabic, Moroccan Arabic, Tamazight, French, and English. This sociolinguistic reality results in existing multilingual EFL classrooms, in which natural code-switching emerges as a natural phenomenon. Although codeswitching has theoretically and empirically proven to be a beneficial pedagogical tool (Gumperz, 1982; Canagarajah, 2011; Garcia & Wei, 2014), a significant practice-theory gap persists in Moroccan EFL education, where monolingual pedagogies and approaches favor the sole use of English in the classroom, ignoring the diverse cultural and linguistic repertoires that Moroccan EFL teachers and learners draw on in classroom interaction. Grounded in sociocultural theory (Vygotsky, 1978) and translanguaging frameworks (Garcia & Wei, 2014), this mixed-methods study investigates Moroccan EFL teachers' perceptions of code-switching as a linguistic and cultural resource. Data were collected through an online questionnaire administered to 40 teachers, using a five-point Likert scale to examine their perceptions towards the use of codeswitching in classroom practice. Semi-structured interviews were also conducted with five teachers to deepen and contextualize the quantitative findings. Questionnaire data were analyzed using descriptive and inferential statistics, while interview data were analyzed using thematic coding. The findings suggest that the use of codeswitching facilitates pedagogical functions, such as explaining abstract vocabulary, and affective functions, such as classroom management. These findings provide empirical evidence that contributes to the ongoing theoretical debate regarding the pedagogical use of code-switching in EFL classrooms. Moreover, this study can guide future research on instructional material development, advocating for the integration of more linguistically inclusive tasks in Moroccan EFL curricula.

Keywords: Foreign Language Teaching, Codeswitching, Moroccan Context, Bilingualism, Multilingualism, Teachers' Perceptions.

* Doktora Öğrencisi, Ibnou Zohr Üniversitesi, Agadir, Fas, ahuilatkhadija9@gmail.com

KHALID SAID AND HIS JOURNEY ACROSS THE CAUCASUS, CRIMEA, AND TURKESTAN

Nigora Rakhimdjanova*

Abstract

The article is devoted to the analysis of the work “On the Path to a New Alphabet: My Old Memories and Feelings”, which reflects the journey of the Jadid scholar Khalid Said Khojaev, who was born in Turkestan and later lived and worked in Azerbaijan, across the Caucasus, Crimea, and Turkestan. Khalid Said was ethnically Uzbek and was born in 1888 in Baytqurghon, Tashkent region. By the course of fate, he moved to Azerbaijan, where he lived in Baku until the end of his life and worked at the Azerbaijan National Academy of Sciences. He was known as a linguist, translator, and historian. The work “On the Path to a New Alphabet: My Old Memories and Feelings” was published in Baku in 1929. It describes the author’s journey by train from the Caucasus to Crimea and Turkestan, as well as his memories from different years. The work is considered one of the first publications among Turkic peoples to be printed in the Latin alphabet. In its time, it was also recognized as one of the earliest memoir works in Azerbaijani literature reflecting the inner world and experiences of Turkic intellectuals. Khalid Said also actively participated in organizing the I Turkology Congress held in Baku in 1926. The article highlights the details of the journey undertaken on the eve of this congress, analyzing issues such as the cities and villages inhabited by Turkic peoples, Turkic dialects, and their origins and development. In addition, during his travels, the author describes his meetings and discussions with Turkic enlighteners such as Munawwar Qori Abdurashidkhanov, Bekir Chobanzade, and Samad Aghamalioglu on the creation of a new alphabet. Particular attention is paid to ideas related to the modernization of education, achieving linguistic unity, and strengthening cultural and scientific cooperation among Turkic peoples. Overall, through his travels, Khalid Said provides valuable information about the history, language, and culture of Turkic peoples and puts forward, as a central issue, the idea of abandoning the Arabic script and adopting a Latin-based alphabet. The article also examines the attitudes of enlighteners from Crimea, Turkestan, and Azerbaijan toward this issue.

Keywords: Khalid Said, journey, Turkic World, Turkestan, Azerbaijan

* . Dr. Özbekistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi, nigoramumtoz@gmail.com

RYUNOSUKE AKUTAQAVANIN “RAŞOMON” NOVELLASININ TARİXİ VƏ PSIXOLOJİ ASPEKTLƏRİ

Gulnar Yunusova*

Özet

Ryunosuke Akutaqavanın 1915-ci ildə qələmə aldığı “Raşomon” novellası XX əsr yapon ədəbiyyatında tarixi böhran və psixoloji dağılmanın sintezini təqdim edən mühüm bədii nümunələrdən biridir. Yazıçı hekayəni Heyan (794-1185) dövrünün sonlarına təsadüf edən icimai-siyasi tənəzzül fonunda qələmə almışdır. Lakin Akutaqava tarixi mühiti əsasən universal insan davranışlarını və mənəvi deqradasiyanı göstərmək üçün estetik vasitə olaraq istifadə etmişdir. Novellanın tarixi aspekti ilk növbədə seçilən məkan – sözügedən dövr üçün Yaponiyanın paytaxtı olan Kyotonun əsas giriş qapılarından biri olan Raşomon ilə bağlıdır. Raşomon R.Akutaqavanın novellasında dağılmış, viranə və sosial nizamsızlığın simvoluna çevrilmiş şəkildədir. Heyan dövrünün sonları Yaponiyada mərkəzi hakimiyyətin zəiflədiyi, aclıq, xəstəlik və cinayətlərin artdığı bir mərhələ kimi xarakterizə olunur. Əsərdə tarix sosial xaosun psixoloji atmosferini yaradan fon funksiyasını daşıyır. Psixoloji aspekt isə novellanın əsas semantik yükünü təşkil edir. Əsərin mərkəzində duran xidmətçi obrazı daxili konfliktin təəcəssümüdür. Sözügedən obraz bir tərəfdən cəmiyyətin ona təqdim etdiyi əxlaqi normaları, digər tərəfdən isə yaşamaq instinktini təmsil edir. İşini itirmiş, aclıqla üz-üzə qalan xidmətçi üçün oğurluq əvvəlcə əxlaqi cəhətdən qəbuləilməz görünür. Lakin Raşomon qapısının üstündə saç yolan qoca qadınla qarşılaşması onun psixoloji vəziyyətində dönüş nöqtəsi yaradır. Qadının öz hərəkətini – ölümlərin saçını yolmasını – “yaşamaq üçün məcburiyyət” kimi əsaslandırması xidmətçinin daxili müqavimətini sındırır. Bu məqamda Akutaqava insan psixologiyasının relativist mahiyyətini üzə çıxarır. Əxlaq anlayışı sabit və dəyişməz norma kimi deyil, situasiyadan asılı olaraq transformasiya olunan bir kateqoriya kimi təqdim edilir. Xidmətçinin sonda qadının kimonosunu oğurlaması, onun əvvəlki əxlaqi mövqeyindən tam imtinasını göstərir. Akutaqava insanın rəşionalizasiya, özünühaqlandırma və instinktiv davranış kimi psixoloji mexanizmlərinin necə işə düşdüyünü incəliklə nümayiş etdirir. “Raşomon” novellası tarixi mühitdən istifadə etməklə insan psixologiyasının böhran anlarında necə dəyişdiyini göstərən dərin fəlsəfi-psixoloji əsərdir. Tarixi reallığı sadəcə fon kimi seçən Akutaqava əsas diqqəti insanın mənəvi sərhədlərinin necə asanlıqla aşılmasına yönəltmişdir. Məruzədə “Raşomon” novellasının tarixi və psixoloji aspektləri əsərdən bədii nümunələr əsasında ətraflı şəkildə şərh olunacaqdır.

Anahtar Kelimələr: Ryunosuke Akutaqava, Raşomon, tarixi tənəzzül, psixoloji konflikt, mənəvi deqradasiya

* Doç. Dr., Azərbaycan Milli İlimlər Akademisi, gulnaryunusova@yahoo.com

HISTORICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF RYŪNOSUKE AKUTAGAWA'S "RASHOMON"

Abstract

Ryūnosuke Akutagawa's 1915 short story "Rashomon" is one of the most significant literary works in 20th-century Japanese literature, offering a synthesis of historical crisis and psychological disintegration. The author situates the narrative against the backdrop of the late Heian period (794-1185), a time of social and political decline. However, Akutagawa primarily employs this historical setting as an aesthetic device to illuminate universal patterns of human behavior and moral degradation. The historical dimension of the novella is first and foremost established through its setting – Rashomon, one of the main gates of Kyoto, the capital of Japan during the period in question. In Akutagawa's narrative, Rashomon is depicted as a ruined, decaying structure that symbolizes social disorder and collapse. The late Heian period is characterized by the weakening of central authority in Japan, accompanied by famine, disease, and an increase in crime. Within the story, history functions as a background that generates the psychological atmosphere of social chaos. The psychological dimension, however, constitutes the core semantic layer of the novella. At the center of the narrative is the servant, whose character embodies internal conflict. On the one hand, he represents the ethical norms imposed by society; on the other, he reflects the instinct for survival. Having lost his employment and faced with starvation, theft initially appears to him morally unacceptable. Yet his encounter with an old woman who is pulling hair from corpses on the upper floor of Rashomon becomes a turning point in his psychological state. The woman's justification of her actions – framing them as a "necessity for survival" – breaks down the servant's internal resistance. At this moment, Akutagawa reveals the relativistic nature of human psychology. Moral values are not presented as fixed and immutable principles but rather as categories that transform depending on circumstances. The servant's eventual theft of the woman's kimono demonstrates his complete abandonment of his former ethical stance. Akutagawa subtly illustrates the psychological mechanisms of rationalization, self-justification, and instinct-driven behavior that become activated under extreme conditions. Thus, "Rashomon" is a deeply philosophical and psychological work that demonstrates how human behavior changes under conditions of crisis by employing a historical setting. By using historical reality merely as a backdrop, Akutagawa directs primary attention to the fragility and transgression of moral boundaries in moments of existential pressure. The presentation will further analyze the historical and psychological aspects of "Rashomon" through detailed interpretations of textual examples.

Keywords: Ryūnosuke Akutagawa, Rashomon, historical decline, psychological conflict, moral degradation

THE END OF DIPLOMACY OR A NEW BEGINNING? THE TRANSFORMATION OF THE INTERNATIONAL ORDER

İlahə Sadigova*

Abstract

The article argues that debates surrounding the “end” of diplomacy should, in fact, be understood in the context of the transformation of the international order and the consequent evolution of diplomacy’s role. With the end of the Cold War in the late twentieth century, a relatively stable international system emerged; however, this system is now giving way to a more complex and uncertain multipolar structure. In this new environment, the intensification of competition among the United States, China, and other regional powers, alongside the increasing activity of non-state actors, is putting traditional diplomatic mechanisms under significant strain. According to certain perspectives, the ascendancy of power politics within the context of the Russia-Ukraine conflict and the US-Iran-Israel tensions, coupled with the persistence of armed conflicts and the direct, often populist, decision-making styles of global leaders, suggests a decline in the significance of diplomacy. However, such a view can be considered one-sided. Diplomacy remains an indispensable element of international relations; it is not diminishing, but rather undergoing a transformation in its forms and instruments.” The article particularly emphasizes that in the contemporary world, economic interdependence has become the new language of diplomacy. Energy corridors and logistical projects are increasingly creating stronger and more durable ties between states than traditional political alliances. Economic diplomacy demonstrates that where interests intersect, the risk of conflict diminishes and dialogue becomes a necessity. At the present stage, diplomacy is increasingly characterized by digitalization, public influence, and economic instruments. Digital diplomacy, public diplomacy, and mechanisms of multilateral cooperation constitute the main directions of this transformation. Multilateral diplomacy conducted within frameworks such as the United Nations and the European Union, as well as negotiations in the fields of energy, climate, and security, illustrate that diplomacy continues to retain its relevance. It is stated in article that it is more accurate to speak not of the “end” of diplomacy, but of its transition into a new phase. In the contemporary international order, diplomacy is evolving beyond its classical form, becoming more flexible, multi-layered, and complex. From this perspective, diplomacy should be viewed not as a declining institution, but as one that is continuously transforming and adapting.

Keywords: Diplomacy, international, war, power, cooperation, transformation.

* Öğr. Gör., Nahçıvan Devlet Üniversitesi, ilahesadiqova@ndu.edu.az

QLOBALLAŞMA ŞƏRAİTİNDƏ NİTQ MƏDƏNİYYƏTİNDƏ BAŞ VERƏN DƏYİŞİKLİKLƏR

Sevil Hümmətova *

Özet

Müasir dövrdə qloballaşma prosesi iqtisadi və siyasi sahələrlə yanaşı, dil və ünsiyyət sistemlərinə də ciddi təsir göstərir. İnformasiya texnologiyalarının inkişafı, beynəlxalq əlaqələrin genişlənməsi və mədəniyyətlərarası ünsiyyətin artması nitq mədəniyyətində əhəmiyyətli dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Nitq mədəniyyəti dilin düzgün, normativ və etik istifadəsini tənzimləyən sistem kimi cəmiyyətin mədəni səviyyəsini əks etdirir. Tədqiqatın məqsədi qloballaşma prosesinin nitq mədəniyyətinə təsirini araşdırmaq, dil kontaktları, rəqəmsal kommunikasiya və mədəniyyətlərarası ünsiyyət nəticəsində baş verən dəyişiklikləri təhlil etməkdir. Tədqiqatda təsviri-analitik metoddan, müqayisəli təhlildən və elmi ədəbiyyatın ümumiləşdirilməsi metodundan istifadə olunmuşdur. Eyni zamanda müasir kommunikasiya mühitinin müşahidəsi əsasında nəticələr çıxarılmışdır. Nitq mədəniyyəti dilin ədəbi normalara uyğun, aydın, dəqiq və ifadəli şəkildə istifadəsini əhatə edir. Onun əsas komponentlərinə düzgünlük, məntiqilik, aydınlıq, ifadəlilik və nitq etikasına daxildir. Müasir dövrdə bu sahə daha dinamik xarakter almışdır. Qloballaşmanın təsirləri; 1. Dil kontaktlarının genişlənməsi. Beynəlxalq əlaqələrin artması dillərarası təsiri gücləndirir və alınma sözlərin sayını artırır. İngilis dili global ünsiyyət vasitəsi kimi bir çox dillərin leksikasına təsir göstərir. 2. Rəqəmsal kommunikasiya. Sosial şəbəkələr və onlayn platformalar yeni ünsiyyət formaları yaradır. Emojilər, abreviaturalar və qeyri-rəsmi ifadələr nitqə təsir edir. 3. Üslubi dəyişikliklər. Rəqəmsal mühitdə rəsmi və qeyri-rəsmi üslublar arasındakı sərhədlər zəifləyir. Bu isə yazılı və şifahi nitqdə qarışıqlıq yaradır. 4. Nitq etikasına. Mədəniyyətlərarası ünsiyyətin artması nitq etikasına daha da aktuallaşdırır. Fərqli mədəni normalar bəzən anlaşılmazlıqlara səbəb olur. Araşdırma göstərir ki, qloballaşma nitq mədəniyyətinə həm müsbət, həm də mənfi təsir göstərir. Dil kontaktlarının artması leksik zənginləşməyə səbəb olur, rəqəmsal kommunikasiya isə qeyri-rəsmi üslubun yayılmasını gücləndirir. Eyni zamanda üslubi qarışıqlıq və nitq etikasına müəyyən zəifləmələr müşahidə olunur. Qloballaşma nitq mədəniyyətinə ikili təsir göstərir: bir tərəfdən dilin inkişafına və zənginləşməsinə şərait yaradır, digər tərəfdən isə ədəbi dil normalalarının zəifləməsi riskini artırır. Nitq mədəniyyətinin qorunması üçün ədəbi dil normalalarının təhsildə gücləndirilməsi, mediada düzgün dil istifadəsinin təşviqi və gənc nəslin dil mədəniyyətinə yönləndirilməsi vacibdir. Rəqəmsal mühitdə normativ dil istifadəsinin təşviqi də mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Anahtar Kelimələr: qloballaşma, nitq mədəniyyəti, dil kontaktları, rəqəmsal kommunikasiya, ədəbi dil normaları.

* Doç. Dr., Bakı Slavyan Universiteti, sevil1966@bk.ru

CHANGES IN SPEECH CULTURE UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Abstract

In the modern era, globalization is not limited to economic and political fields; it also strongly influences language and communication systems. The development of information technologies, the expansion of international relations, and the growth of intercultural communication have led to important changes in speech culture. Speech culture is a system that regulates the correct, normative, and ethical use of language and reflects the cultural level of society. The aim of this study is to examine the impact of globalization on speech culture and to analyze changes caused by language contact, digital communication, and intercultural interaction. The research is based on descriptive-analytical methods, comparative analysis, and generalization of scientific literature. Observations of modern communication practices were also used. Speech culture refers to the use of language in accordance with literary norms in a clear, precise, and expressive way. Its main components include correctness, clarity, logic, expressiveness, and speech etiquette. Globalization affects speech culture in several ways. Increased language contact leads to more loanwords and lexical changes, while English plays a major role as a global communication language. Digital communication introduces new forms such as emojis, abbreviations, and informal expressions, which influence standard language norms. In addition, the boundaries between formal and informal styles are weakening. Overall, globalization has both positive and negative effects: it enriches vocabulary and communication opportunities but also creates challenges for language norms.

Keywords: Globalization, speech culture, language contacts, digital communication, literary language norms.

GÖKTÜRKÇE İLE ESKİ UYGUR DİLLERİNDE -MİŞ- EKİNİN ANLAMSAL ÖZELLİKLERİ

Kamilla Alieva *

Özet

Bu araştırma, Göktürkçe ve Eski Uygurca'daki -miş- ekinin anlamsal özelliklerine odaklanmaktadır. Her iki dildeki yazıtların tarihsel bir incelemesi, bu ekin kullanımındaki anlamsal özelliklerin tespit edilmesine, anlamsal alanının daha kapsamlı bir resminin çizilmesine ve iki dil arasındaki iş bu ekin işlevselliğinin karşılaştırılmasına yardımcı olmaktadır. Araştırmanın amacı, Göktürkçe ve Eski Uygur dillerinde -miş- ekinin kullanımının anlamsal özelliklerini belirlemektir. Araştırma materyali, Kuzey Moğolistan'dan (Orkhon, Tola, Selenga nehir alanlarında) Göktürkçe Runik yazıtları ve Rusya Bilimler Akademisi Doğu Yazmaları Enstitüsü koleksiyonundaki Xuanzang'ın Biyografisi'nin Uygurca versiyonu ve Berlin-Brandenburg Bilimler Akademisi'nin Turfan Koleksiyonu'ndaki Maitrisimit Nom Bitig gibi Eski Uygurca edebi kaynaklarını içermektedir. Bunlar Türk kabile dillerinin en eski yazılı kaynakları olarak kabul edilmektedir. Analizde işlevsel anlamsal, betimsel ve karşılaştırmalı yaklaşımlar kullanılmıştır. Yazıtlarda bulunan -miş- eki, eylemin niteliğini, oluşun zamandaki sürecinin özellikleri göstermektedir. Göktürkçe'de -miş eki Rivayet geçmiş zamanı ifade edebiliyorken, Eski Uygurca'da Perfekt ve Belirsiz geçmiş zamanı anlamlarını ifade edebilmenin niteliği kazanmıştır. Analiz, Türk dillerinin evrimiyle birlikte -miş- ekinin anlamsal kapsamının daha kesin hale geldiğini ve bu ekin, aspekt kategorisinin ayrımlarını ifade etmenin yollarından biri olmasını sağladı. Bu bulgular, -miş- ekinin tarihsel gelişiminde anlam daralmasından çok işlevsel farklılaşmanın yaşandığını ortaya koymakta ve Eski Uygurcanın bu süreçte belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Aspekt, perfekt, Göktürkçe, Eski Uygurca, fiilimsiler

* Öğr. Gör., A. S. Puşkin Adını Taşıyan Leningrad Devlet Üniversitesi, Kamilla.Alieva95@gmail.com

ON SEMANTIC FEATURES OF THE AFFIX -MİŞ- IN IN THE OLD TURKIC RUNIC AND IN THE OLD UYGHUR LANGUAGES

Abstract

This study focuses on the semantic features of the affix -mīš- in Old Turkic and Old Uyghur. A diachronic study of the written monuments in both languages helps to identify and trace the contextual features of the usage of this affix, to form a more complete picture of its semantic zone, and to compare its functionality across the two languages. The aim of the study is to identify the semantic features of the usage of the form -mīš- in the Old Turkic and the Old Uyghur languages. The research material includes Old Turkic Runic monuments from Northern Mongolia (Orkhon, Tola, Selenga river basins) and Old Uyghur literary sources: The Uyghur version of Biography of Xuanzang from the collection of the Institute of Oriental Studies of the Russian Academy of Sciences and Maitrisimit Nom Bitig from the Turfan Collection of the Berlin-Brandenburg Academy of Sciences, as these are considered the earliest written sources of Old Turkic tribal languages. The analysis applies functional semantic, descriptive and comparative approaches. The findings show that the contextual meanings of -mīš- specify the nature of action progression in time. In Old Turkic, the form -mīš could express the Evidential past, whereas in Old Uyghur it developed the ability to express resultative and perfect meanings. The analysis indicates that with the evolution of Turkic languages, the semantic scope of -mīš- became more precise, which made this affix one of the means to express aspectual distinctions. These findings reveal that the historical development of the -mīš- affix involved functional differentiation rather than a narrowing of meaning, and demonstrate that Old Uyghur played a decisive role in this process.

Keywords: Aspect, perfect, the Old Turkic language, Old Uyghur, verbals

GÜNEY AZƏRBAYCAN AŞIQ YARADICILIĞINDA ƏNƏNƏ VƏ TRANSFORMASIYA PROBLEMLƏRİ

Lale Şabanova*

Özet

Güney Azərbaycan aşiq sənəti türk xalqlarının zəngin şifahi mədəni irsinin ayrılmaz tərkib hissəsi olmaqla, əsrlər boyu formalaşmış və inkişaf edərək milli-mədəni kimliyin əsas daşıyıcılarından birinə çevrilmişdir. Aşiq yaradıcılığı yalnız estetik ifadə forması deyil, eyni zamanda xalqın tarixi yaddaşını, dünyagörüşünü, mənəvi dəyərlər sistemini və sosial təcrübəsini özündə əks etdirən kompleks folklor hadisəsidir. Bu məqalədə Güney Azərbaycan aşiq yaradıcılığı ənənə və transformasiya prizmasından tədqiq olunur. Ənənəvi aşiq sənətinin əsas komponentləri – ustad-şagird sistemi, şifahi ötürülmə mexanizmi, sazın simvolik və funksional rolu, klassik janr və poetik formalar elmi şəkildə təhlil edilir. Bununla yanaşı, müasir dövrdə qloballaşma, urbanizasiya, texnoloji inkişaf və sosial-siyasi dəyişikliklərin təsiri ilə aşiq yaradıcılığında baş verən transformasiya prosesləri araşdırılır. Tədqiqat çərçivəsində aşiq yaradıcılığında baş verən dəyişikliklər sistemli şəkildə təhlil olunur. Bu kontekstdə məzmun səviyyəsində müşahidə olunan yenilənmələr, ənənəvi poetik forma larin qorunma dərəcəsi və ifa xüsusiyyətlərində meydana çıxan dəyişikliklər elmi əsaslarla araşdırılır. Eyni zamanda, aşiq sənətinin funksional mahiyyətində baş verən transformasiyalar və bu proseslərin folklorun struktur sabitliyinə təsiri qiymətləndirilir. Məqalədə belə bir nəticəyə gəlinir ki, Güney Azərbaycan aşiq sənətində transformasiya prosesi qaçılmaz və təbii inkişaf mərhələsi olmaqla yanaşı, ənənəvi strukturun qorunması ilə paralel şəkildə baş verir. Bu baxımdan aşiq yaradıcılığı həm konservativ, həm də dinamik xüsusiyyətlər daşıyan canlı mədəni sistem kimi dəyərləndirilir.

Anahtar Kelimələr: Güney Azərbaycan, aşiq sənəti, folklor, ənənə, transformasiya, şifahi ədəbiyyat

* Doktoru Öğrencisi, Halkbilim Enstitüsü, Azərbaycan, lale.shabanova@gmail.com

PROBLEMS OF TRADITION AND TRANSFORMATION IN SOUTH AZERBAIJANI ASHIQ CREATIVITY

Abstract

South Azerbaijani ashik art is an integral part of the rich oral cultural heritage of the Turkic peoples, having developed over centuries and becoming one of the main carriers of national and cultural identity. Ashik creativity is not only a form of aesthetic expression but also a complex folkloric phenomenon that reflects the historical memory, worldview, moral values, and social experience of the people. This article examines South Azerbaijani ashik creativity through the prism of tradition and transformation. The main components of traditional ashik art—master-apprentice relationships, mechanisms of oral transmission, the symbolic and functional role of the saz, and classical genres and poetic forms—are analyzed from a scholarly perspective. At the same time, the processes of transformation in ashik creativity under the influence of globalization, urbanization, technological development, and socio-political changes in the modern era are investigated. Within the framework of the research, the changes occurring in ashik creativity are analyzed systematically. In this context, innovations observed at the level of content, the degree of preservation of traditional poetic forms, and changes in performance characteristics are examined on a scientific basis. Additionally, transformations in the functional nature of ashik art and their impact on the structural stability of folklore are evaluated. The article concludes that the process of transformation in South Azerbaijani ashik art is both inevitable and a natural stage of development, occurring in parallel with the preservation of its traditional structure. In this regard, ashik creativity is characterized as a living cultural system that embodies both conservative and dynamic features.

Keywords: South Azerbaijan, ashik art, folklore, tradition, transformation, oral literature

ORTA ASYA EDEBİYATINDA TÜRK BİLGİSİ VE MİLLİ KOD

Alibek Baibol*

Özet

Bağımsızlık döneminde Otar sonrası estetik tarihi, kültürel, edebi yönüyle incelenmeye başlanmıştır. Bu, “tarihsel bilinç’in oluşumu, ulusal değerlerin tanınması, tanımlama, ulusal kod ile ilişkilendirilmelidir. Bağımsızlık yılları boyunca, edebi eleştiri yeni, ilgili konular, tarihi figürler ve eserleriyle doludur. Bu aynı zamanda Orta Asya, Türkçe konuşan yazarlar için de geçerlidir. Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Tacikistan’ı içerir. Araştırmanın yeniliği: Türk lehçelerinin belirlenmesi, bağımsızlık döneminde Orta Asya edebiyatındaki farklılıklar ve benzerlikler, sınıflandırmanın derlenmesi, “bilinç özgürlüğü” ifadesinin bulunması. Bu konu sadece Kazakistan’da değil, aynı zamanda Orta Asya, Türkiye ve Türk dili konuşan ülkelerde de geçerlidir. Çünkü bir desovetizasyon süreci, ulusal bir kod arayışı, ulusal bir ideolojinin oluşumu var. 2009 yılında “Türk Devletleri Teşkilatı’nın kurulması, “Turan Birliği” fikri, 2021 yılında Kazakistan’da holding “V Orta Asya Uluslararası Forumu”, 2022 yılında “Birinci Orta Asya Gönüllü Forumu”, katıldığımız ve konuyla ilgili bir sunum yaptığımız “Orta Asya edebiyatı ve günah çıkarma sonrası estetik”, 7 Ağustos 2024 Astana “Orta Asya Tarihi: Halklar ve kültürler arasındaki diyalog”bu çalışmanın gerekliliğini gösterir. Alaş Aysı Magzhan Zhumabay “Türkistan”, “Sözlü”, “K aza k tul i”, “Zher zhuzinde” dizelerinde Türkçülük düşüncesine sahiptir. Yazar, Rus sömürgeciliğine karşı savaşılmaya çağırıyor. Örneğin “Peygamber’de şöyle der:” Silah Türk’ün babasıdır”ve “Türkistan’da:” Türkistan Türk’ün beşiğidir “. Mustafa Kemal Atatürk’ün iktidara geldiği 20. yüzyılın başında,” Uzak, Çok Uzak “şirini yazdı ve Türkistan’da özgürlük mücadelesini destekledi Türkiye. Mustafa Shokai bu çalışmayı “Türkçülük mücadelesi için en pahalı ve yararlı”olarak nitelendirdi. Bu konu önemini kaybetmedi, aksine yeni bir biçimde güncelleniyor. Çalışmanın temel amacı, Orta Asya edebiyatındaki Türk bilgisini, ulusal kod, bilimsel ve karşılaştırmalı analiz temelinde incelemek, post-confessionalism unsurlarını, yeni ana akım eğilimleri belirlemek, gelecekte bu bölgedeki edebiyatın gelişim yönlerini belirlemek ve hangi türlerin öncelikli olacağını belirlemektir. Bilimsel araştırmalarda, birincil bilgilerin toplanması, sistem-yapısal, kümülatif, bilimsel-metodolojik, kronolojik, karşılaştırmalı, sanatsal analiz yöntemleri kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk motifleri, ulusal kimlik, Orta Asya, Turan fikri, post-otary söylem, Sovyet etkisinden arındırma.

* Doktora Öğrencisi, Abai Kazak Ulusal Pedagoji Üniversitesi, Alibek.17@inbox.ru

TURKIC KNOWLEDGE AND NATIONAL CODE IN CENTRAL ASIAN LITERATURE

Abstract

During the period of independence, post-Otar aesthetics began to be studied in the historical, cultural, literary aspect. This should be associated with the formation of “historical consciousness,” recognition of national values, identification, national code. Over the years of independence, literary criticism has been filled with new, relevant topics, historical figures, their works. This also applies to Central Asian, Turkic-speaking authors. It includes Kazakhstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kyrgyzstan, Tajikistan. Novelty of research: identification of Turkic dialects, differences and similarities in the literature of Central Asia during the period of independence, compilation of classification, finding the expression of “freedom of consciousness.” This topic is relevant not only in Kazakhstan, but also in Central Asia, Turkey and Turkic-speaking countries. Because there is a process of desovetization, a search for a national code, the formation of a national ideology. The creation in 2009 of the “Organization of Turkic States,” the idea of the “Union of Turan,” the holding in Kazakhstan in 2021 of the “V Central Asian International Forum,” in 2022 of the “First Central Asian Volunteer Forum,” in which we took part and made a presentation on the topic “Central Asian literature and post-confessional aesthetics,” August 7, 2024 in Astana “History of Central Asia: dialogue between peoples and cultures,” which indicates the need for this study. Alash Arysı Magzhan Zhumabay in verses “Turkestan,” “Oral,” “K aza k tul i,” “Zher zhuzinde” has the idea of Turkism. The author calls to fight Russian colonialism. For example, in the “Prophet” he sings: “Gun is the father of the Turk,” and in “Turkestan”: “Turkestan is the cradle of the Turk.” At the beginning of the 20th century, when Mustafa Kemal Atatürk came to power, Magzhan wrote the poem “Far, Far Away” and supported the struggle for freedom in Turkey. Mustafa Shokai called this work “the most expensive and useful for the struggle of Turkism.” This topic has not lost its relevance, but, on the contrary, is being updated in a new format. The main purpose of the study is to study Turkic knowledge in the literature of Central Asia on the basis of the national code, its scientific and comparative analysis, to identify elements of post-confessionalism, new mainstream trends, to determine the directions of development of literature in this region in the future, which genres will have priority. In scientific research, methods of collecting, system-structural, cumulative, scientific-methodological, chronological, comparative, artistic analysis of primary information are used.

Keywords: Turkic motifs, national code, Central Asia, Turan’s idea, postotary discourse, desovetization.

DİJİTAL VARLIKLARIN MİRAS YOLUYLA İNTİKALİNDE UYGULANACAK HUKUK

Büşra Öçal*

Özet

Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte ekonomik değer taşıyan unsurların niteliği önemli ölçüde değişmiştir. Özellikle dijitalleşmenin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle, bireylerin varlıkları sadece fiziksel unsurlardan ibaret değildir. Sosyal medya hesapları, gelir getiren dijital içerik platformları, bulut depolama alanları ve kripto varlıklar da mirasın yeni bileşenleri olarak var olmaya başlamıştır. Özellikle Youtube kanalları, influencer hesapları, reklam ve abonelik gelirleri üreten dijital platform profilleri ile kripto cüzdanlar bu yeni bileşenlerin başında gelmektedirler. Söz konusu yeni unsurlar ölüm sonrasında mirasçılara intikal bakımından ciddi hukuki sorunlar doğurmaktadır. Türk hukukunda dijital mirası doğrudan düzenleyen özel bir normun bulunmaması, bu sorunları milletlerarası özel hukuk bakımından daha da karmaşık hâle getirmektedir. Söz konusu çalışma, sınır ötesi nitelik taşıyan dijital varlıkların miras yoluyla intikalinde uygulanacak hukukun tespitini milletlerarası özel hukuk perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda öncelikle dijital varlıkların hukuki niteliği ele alınacaktır. Bu kapsamda ekonomik değer taşıyan hesaplar ile kişiye sıkı sıkıya bağlı hesaplar arasındaki ayrım dikkate alınacaktır. Özellikle sosyal medya ve Youtube hesaplarının içerik, gelir ve kişilik hakkı boyutları ile kripto varlıkların merkeziyetsiz yapısı birlikte değerlendirilecektir. Devamında, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanunu çerçevesinde mirasa uygulanacak hukukun belirlenmesinde mirasın millî hukuku, son mutad mesken hukuku ve malvarlığının bulunduğu yer hukuku gibi klasik bağlama noktalarının dijital tereke bakımından yeterliliği tartışılacaktır. Söz konusu tartışmalar doğrultusunda klasik miras statüsüne ilişkin bağlama kurallarının dijital varlıklar bakımından yeniden yorumlanması ve bu alanda özel düzenlemelere ihtiyaç olup olmadığı hususu incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlıklar, Uygulanacak Hukuk, Miras Hukuku, Dijital Miras

* Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, busra.ocal@erdogan.edu.tr

THE LAW APPLICABLE TO THE TRANSFER OF DIGITAL ASSETS THROUGH INHERITANCE

Abstract

With the acceleration of digitalization, the nature of elements with economic value has changed significantly. Especially as digitalization has become an integral part of daily life, individuals' assets are no longer limited to physical elements. Social media accounts, income-generating digital content platforms, cloud storage, and crypto assets have also begun to exist as new components of inheritance. YouTube channels, influencer accounts, digital platform profiles generating advertising and subscription revenue, and crypto wallets are among the leading examples of these new components. These new elements create significant legal problems regarding their transfer to heirs after death. The absence of a specific norm directly regulating digital inheritance in Turkish law further complicates these issues from the perspective of international private law. This study aims to examine the determination of the applicable law in the transfer of cross-border digital assets through inheritance from an international private law perspective. In this context, the legal nature of digital assets will be addressed first. The distinction between accounts with economic value and accounts closely tied to an individual will be considered. Specifically, the content, income, and personality rights aspects of social media and YouTube accounts will be evaluated together with the decentralized nature of crypto assets. Furthermore, the adequacy of classical connecting points such as the deceased's national law, the law of their last habitual residence, and the law of the place where the assets are located, in determining the law applicable to inheritance within the framework of the Law on International Private Law and Procedural Law, will be discussed in relation to digital estates. In line with these discussions, the reinterpretation of classical connecting rules regarding inheritance status with respect to digital assets and whether there is a need for special regulations in this area will be examined.

Keywords: Crypto Assets, Applicable Law, Inheritance Law, Digital Inheritance

AVRUPA TUTUKLAMA MÜZEKKERESİ MODELİNİN TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NA UYARLANABİLİRLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Muhammed Furkan Arık*

Özet

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) üye ülkeleri arasında siyasi ve ekonomik işbirliği sürecinin hızlanması, bölgesel güvenlik ve adli yardımlaşma alanlarında daha ileri mekanizmaların inşasını zorunlu kılmaktadır. Bu iş birliğinin temel sütunlarından biri olan suçluların iadesi, sınır aşan suçların giderek artan hız ve karmaşıklığı sebebiyle stratejik bir öneme sahiptir. Türk hukukunda iade işlemleri 6706 sayılı Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu, taraf olunan çok taraflı sözleşmeler ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yürütülmektedir. Ancak mevcut rejimin diplomatik kanallara tâbi olması ve yürütme organının takdir yetkisi gibi unsurlar, süreçlerin hızını düşürmekte ve adli mekanizmayı bürokratik engellerle karşı karşıya bırakmaktadır. Buna karşılık Avrupa Birliği bünyesinde uygulanan Avrupa Tutuklama Müzekkeresi (EAW), iadeyi devletler arası siyasi bir talep olmaktan çıkararak, yargı mercileri arasında doğrudan işleyen ve karşılıklı tanıma ilkesine dayanan adli bir usûle dönüştürmüştür. Bu çalışma, EAW'nın işleyiş prensiplerini ve uygulama başarısını analiz ederek TDT üye devletleri arasında kurulabilecek bir “Türk Tutuklama Müzekkeresi (TTM)” modeli önermeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede Türk iade rejimi ile EAW sistemi; bağlayıcı karar süreleri, belirli ağır suç kataloğu bakımından çifte suçluluk şartının kaldırılması ve vatandaşın iadesi yasağı gibi hususlarda mukayeseli biçimde incelenmektedir. Kurulacak bir TTM sisteminin bölgenin suçlular için bir güvenli liman olarak görülmesini engelleyeceği, yargılama süreçlerindeki gecikmeleri asgariye indireceği ve üye devletlerin hukuk düzenleri arasındaki karşılıklı güveni kurumsallaştıracığı savunulmaktadır. Çalışma, Türk Dünyası ortak adli alanının inşası için gerekli normatif uyumlaştırma adımlarını ve hukuki altyapı gereksinimlerini somut önerilerle ortaya koyarak, TDT'nin adli yardımlaşma entegrasyon vizyonuna farklı bir hukuki perspektif kazandırmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Devletleri Teşkilatı, suçluların iadesi, Avrupa Tutuklama Müzekkeresi, 6706 sayılı Kanun, uluslararası adli iş birliği, karşılıklı tanıma.

* Arş. Gör., İbn Haldun Üniversitesi, muhammed.arik@ihu.edu.tr

A STUDY ON THE ADAPTABILITY OF THE EUROPEAN ARREST WARRANT MODEL TO THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES

Abstract

The accelerating process of political and economic cooperation among the member states of the Organization of Turkic States (OTS) necessitates the establishment of more advanced mechanisms in the fields of regional security and judicial assistance. As one of the fundamental pillars of this cooperation, the extradition of offenders holds strategic importance in view of the increasing pace and complexity of transnational crime. In Turkish law, extradition procedures are conducted within the framework of Law No. 6706 on International Judicial Cooperation in Criminal Matters, multilateral conventions to which Türkiye is a party, and bilateral agreements. However, factors such as the subjection of the current regime to diplomatic channels and the discretionary authority of the executive slow down these processes and expose the judicial mechanism to bureaucratic obstacles. By contrast, the European Arrest Warrant (EAW), applied within the European Union, has transformed extradition from an interstate political request into a judicial procedure operating directly between judicial authorities and based on the principle of mutual recognition. This study aims to analyse the operating principles and practical success of the EAW in order to propose a “Turkic Arrest Warrant (TTM)” model that could be established among OTS member states. Within this framework, the Turkish extradition regime and the EAW system are examined comparatively with regard to binding time limits for decisions, the abolition of the double criminality requirement for a specified catalogue of serious offences, and the prohibition on the extradition of nationals. It is argued that a TTM system would prevent the region from being perceived as a safe haven for offenders, minimise delays in judicial proceedings, and institutionalise mutual trust between the legal systems of the member states. By setting out, through concrete proposals, the normative harmonisation steps and legal infrastructure requirements necessary for the construction of a common judicial area of the Turkic World, this study aims to contribute a distinct legal perspective to the OTS’s vision of integration in judicial cooperation.

Keywords: Organization of Turkic States, extradition of offenders, European Arrest Warrant, Law No. 6706, international judicial cooperation in criminal matter, mutual recognition.

AZERBAYCAN VE TÜRKİYE ARASINDA İMZALANAN ULUSLARARASI ANDLAŞMALARIN İÇ HUKUKTA UYGULANMASI

Musa Chiragli*

Özet

Türkiye ile Azerbaycan arasında imzalanan ikili anlaşmalar, ortak tarihsel ve kültürel bağların yanı sıra stratejik çıkarların hukuki bir zemine oturtulmasını amaçlamaktadır. Bu anlaşmalar; siyasal, askerî, ekonomik, enerji, ulaştırma ve adli iş birliği gibi çok sayıda alanda taraf devletler arasında düzenli ve sürdürülebilir bir iş birliği mekanizması kurulmasını sağlamaktadır. Usulüne uygun olarak onaylanarak yürürlüğe giren bu anlaşmalar, her iki devletin iç hukuk düzeninde bağlayıcı normlar hâline gelmekte ve ulusal mevzuatın yorumlanması ile uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle savunma ve enerji alanında imzalanan anlaşmalar, yalnızca dış politika hedeflerini desteklemekle kalmamakta, aynı zamanda iç hukukta kamu düzenini etkileyen sonuçlar doğurmaktadır. Bu çerçevede Türkiye ve Azerbaycan arasındaki ikili anlaşmalar, uluslararası hukukun iç hukuka aktarılması ve uygulanması bakımından dikkat çekici bir örnek oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Azerbaycan, uluslararası andlaşmalar, ikili andlaşmalar, iç hukuk, normlar hiyerarşisi, uluslararası hukukun iç hukuka uygulanması.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, musachiragli11@gmail.com

IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL AGREEMENTS SIGNED BETWEEN AZERBAIJAN AND TURKEY IN DOMESTIC LAW

Abstract

The bilateral agreements concluded between Türkiye and Azerbaijan constitute the legal foundation of the historically, culturally, and politically close relations between the two states. These agreements encompass a wide range of fields, including defense and security, energy and trade, judicial cooperation, as well as educational and cultural collaboration. Once duly approved and brought into force, such agreements acquire binding force within the domestic legal systems of both states and play a significant role in the application and interpretation of national legislation. In this respect, bilateral agreements go beyond being mere instruments of foreign policy and emerge as normative arrangements that concretize the reflection of international law within domestic legal orders. The example of Türkiye and Azerbaijan presents a noteworthy model for understanding the implementation of international agreements in domestic law and their position within the hierarchy of norms.

Keywords: Türkiye, Azerbaijan, international agreements, bilateral agreements, domestic law, hierarchy of norms, implementation of international law

KATILIM FİNANS SÖZLEŞMELERİNDE UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ: MEVCUT MEKANİZMALAR VE DEĞERLENDİRME

Büşra Gök*

Özet

Katılım finans sözleşmeleri, yalnızca teknik finansal ilişkilerden ibaret olmayıp belirli normatif ilkelere dayanan bir yapıya sahiptir. Bu durum, söz konusu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözümünde kullanılacak yöntemlerin de klasik finans uyuşmazlıklarından farklı şekilde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, katılım finans sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda başvuru çözüm yöntemlerini incelemek ve bu yöntemlerin uygulanabilirliğini değerlendirmektir. alışmada yöntem olarak doktrinel inceleme benimsenmiş; katılım finans alanında ortaya çıkan uyuşmazlık türleri ile bu uyuşmazlıkların çözümünde kullanılan yargı, arabuluculuk, tahkim ve sektörel mekanizmalar karşılaştırılmalı olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda, özellikle katılım bankacılığı ve katılım sigortacılığı alanlarında uygulanan mevcut çözüm yolları analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, katılım finans uyuşmazlıklarında farklı çözüm mekanizmalarının mevcut olmakla birlikte, bu mekanizmaların her zaman sözleşmelerin dayandığı normatif yapıyı yeterince yansıtamadığını göstermektedir. Özellikle tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinde, tarafların beklentileri ile verilen kararlar arasında uyumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Sonuç olarak, katılım finans sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların çözümünde kullanılan mevcut mekanizmaların geliştirilmesine ve bu süreçte normatif unsurların daha görünür hale getirilmesine ihtiyaç bulunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılım finans, uyuşmazlık çözümü, tahkim, arabuluculuk

* Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, busraozkadergok@gmail.com

DISPUTE RESOLUTION METHODS IN PARTICIPATION FINANCE CONTRACTS: EXISTING MECHANISMS AND EVALUATION

Abstract

Participation finance contracts are not merely technical financial arrangements; they are structured upon specific normative principles. This characteristic necessitates a distinct approach to dispute resolution compared to conventional financial disputes. The aim of this study is to examine the dispute resolution mechanisms applied in participation finance contracts and to evaluate their effectiveness. The study adopts a doctrinal methodology and analyzes different types of disputes arising in participation finance, along with the mechanisms employed to resolve them, including litigation, mediation, arbitration, and sector-specific systems. Particular attention is given to practices in participation banking and participation insurance. The findings indicate that although multiple dispute resolution mechanisms are available, these mechanisms do not always adequately reflect the normative structure underlying participation finance contracts. In particular, in arbitration and other alternative dispute resolution processes, discrepancies may arise between the expectations of the parties and the outcomes of the decisions. In conclusion, there is a need to further develop existing dispute resolution mechanisms in participation finance and to enhance the visibility of normative elements within these processes.

Keywords: Participation finance ,dispute resolution ,arbitration, mediation

DENİZ SAVAŞ SİGORTALARINDA “SAVAŞ” KAVRAMI VE SİGORTACININ SÖZLEŞMEYİ FESİH HAKKI

Burak Doğan*

Özet

Savaş riskleri, deniz aşırı faaliyet gösteren ticari gemilerin karşılaşılabileceği en önemli tehlikelerden biri olarak görülmektedir. Zira salt ticari amaçlarla seyrüsefer halinde olan bir gemi, deniz sigortaları kapsamında “savaş” olarak nitelendirilen bir hadise neticesinde çok ciddi ölçüde zarar görebilir. Bir ticari geminin savaş riski kapsamında olduğundan söz edebilmemiz için muhakkak ilgili geminin sefer güzergâhında mevcut bir savaş durumunun varlığı yahut geminin savaşan devletlerden birinin tabiiyetinde olması şart değildir. Bir ticari gemi öngörülemez bir şekilde ve beklenmedik bir güzergâhta; bazen savaş durumunun mevcut olmadığı bir devletin kara sularında, bazense açık sularda “savaş” kapsamında kabul edilen bir tehlike kapsamında zarar görebilir. Bu anlamda bilhassa deniz aşırı taşımacılık işi yapan ticari gemiler bakımından “savaş riski” mutlaka göz önünde bulundurulması ve tedbir alınması gereken riskler arasında öne çıkmaktadır. Çalışmamızda evvela deniz sigortaları anlamında “savaş riski” olarak kabul edilen hadiselerin neler olduğunu ele alacak; bu anlamda söz gelimi iç savaş, ‘terör’ olayları, deniz korsanlığı gibi eylemler neticesinde oluşan zararların deniz savaş riskleri kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğini; mevzuat ve genel şart hükümleriyle ilgili yargı kararları çerçevesinde ortaya koymaya gayret edeceğiz. Deniz savaş sigortaları bakımından önem arz eden ve üzerinde durulması gereken bir diğer husus da pek çok genel şart ve kizolarda sigortalılara tanınan “poliçeyi feshetme hakkı” olacaktır. Sigortalıların bu hakkı ne zaman ve hangi şartlarda kullanabilecekleri, bilhassa sigortalıların sahip oldukları sigorta himayesinin kapsam ve sınırlarını öngörebilmeleri bakımından son derece mühimdir. Bütün bu konuları; özellikle İran ve müttefikleriyle ABD/İsrail arasında yaşanan savaşın etki ettiği güncel gelişmeler ışığında ele almaya gayret edeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Deniz sigortaları, act of war, savaş riskleri, fesih kizolrı, deniz korsanlığı

* Dr. Öğr. Üyesi., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, burakdogan85@yahoo.com

THE DEFINITION OF “WAR” AND THE INSURER’S TERMINATION RIGHTS UNDER MARINE WAR RISK INSURANCE POLICIES

Abstract

War risks are regarded as one of the most significant perils that commercial vessels operating in overseas navigation may encounter. Indeed, a vessel engaged solely in commercial navigation may suffer substantial damage as a result of an incident classified as “war” within the scope of marine insurance. In order for a commercial vessel to be considered exposed to a war risk, it is not necessary that a state of war exists along the vessel’s voyage route, nor that the vessel is under the nationality of one of the belligerent states. A commercial vessel may, in an unforeseen and unexpected manner, sustain damage arising from a peril deemed to fall within the scope of “war”, sometimes within the territorial waters of a state where no war is taking place, and at other times on the high seas. In this respect, particularly for commercial vessels engaged in overseas transportation, war risks constitute a category of risks that must necessarily be taken into account and against which appropriate precautions must be adopted. In this study, we will first examine which types of incidents are considered “war risks” within the meaning of marine insurance. In this context, we will seek to determine—within the framework of legislation, standard policy terms, and relevant case law—whether losses arising from events such as civil war, acts of terrorism, and piracy may be classified as marine war risks. Another issue of particular importance in the context of marine war risk insurance that should carefully be considered is the insurer’s right to terminate the policy known as “termination clauses”, as provided under many standard terms and clauses. The circumstances under which insurers may exercise this right are of critical importance, particularly in enabling insured parties to foresee the scope and limits of the insurance protection afforded to them. All of these issues will be addressed, in particular, in light of recent developments influenced by the ongoing conflict between Iran and its allies and the United States/Israel.

Keywords: Marine insurance, act of war, war risks, termination clauses, maritime piracy

DAYANIŞMADAN EKONOMİK BAĞIMSIZLIĞA: MUKAYESELİ HUKUKTA YOKSULLUK NAFAKASININ NORMATİF DÖNÜŞÜMÜ

Fatma Esenyel Hanaz*

Özet

Boşanma sonrasında ekonomik açıdan zayıf durumda kalan eşin korunması amacıyla öngörülen yoksulluk nafakası, son dönemde özellikle süresi bakımından tartışılmakla birlikte, gerçekte farklı hukuk sistemlerinde farklı normatif temellere dayanan çok katmanlı bir kurumdur. Yoksulluk nafakasının yalnızca süresi üzerinden tartışılmasının yetersiz olduğu açıktır. Nafaka ihtiyacının belirlenmesi, miktarın tespiti, tahsil yöntemleri ve sona erme rejimleri üzerinden kurumun hangi sosyal ve ekonomik ihtiyaca karşılık geldiğinin mukayeseli hukuk perspektifinden analiz edilmesi, hukukun toplum üzerindeki dönüştürücü etkisini ortaya koymak bakımından da önem taşımaktadır. Türk hukukunda yoksulluk nafakası, evlilik sonrası dayanışma ilkesinin bir uzantısı olarak ve kural olarak süresiz biçimde düzenlenmiş olup sosyal devlet anlayışının bir yansımasıdır. Buna karşılık İsviçre ve İngiliz hukukunda “clean break” ilkesi doğrultusunda tarafların ekonomik bağımsızlığı ön planda tutulurken, Alman hukukunda kişisel sorumluluk ilkesi esas alınmakta ve nafaka istisnai bir kurum olarak kabul edilmektedir. Suudi Arabistan hukukunda ise nafaka, modern anlamda boşanma sonrası eş desteğinden ziyade, İslam hukuku temelli bakım yükümlülüğü ve iddet süresiyle sınırlı bir koruma mekanizması olarak ortaya çıkmakta ve bu yönüyle seküler sistemlerden ayrılmaktadır. Anglo-Amerikan hukukunda, özellikle Kanada’da geliştirilen rehber ilkeler ve algoritmik hesaplama yöntemleri ise nafaka hukukunun giderek öngörülebilen ve standartlaştırılmış bir yapıya evrildiğini göstermektedir. Yoksulluk nafakası, yalnızca teknik bir aile hukuku kurumu değil; toplumsal cinsiyet rolleri, iş gücü piyasasındaki yapısal eşitsizlikler ve sosyal devletin sınırlarıyla doğrudan ilişkili bir hukuk politikası aracıdır. Bu çalışma, mukayeseli hukukta ortaya çıkan yaklaşımları üç temel model altında sistematikleştirmektedir: evlilik sonrası dayanışma temelli koruyucu model, ekonomik bağımsızlık ve kişisel sorumluluğa dayanan “clean break” modeli ve dini normlara dayalı bakım modeli. Bu sınıflandırma çerçevesinde, nafaka hukukunun tamamen ortadan kalkmasından ziyade; süre, kapsam ve hesaplama yöntemleri bakımından dönüşerek varlığını sürdürdüğü ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk nafakası, mukayeseli hukuk, evlilik sonrası dayanışma, ekonomik bağımsızlık, normatif dönüşüm

* Dr. Öğr. Üyesi., Kıbrıs Uluslararası Üniversitesi, fhanaz@ciu.edu.tr

FROM SOLIDARITY TO ECONOMIC INDEPENDENCE: THE NORMATIVE TRANSFORMATION OF SPOUSAL MAINTENANCE IN COMPARATIVE LAW

Abstract

Post-divorce financial support in the form of spousal maintenance, designed to protect a spouse who is economically disadvantaged after divorce, has recently been subject to debate particularly with regard to its duration. However, it is in fact a multi-layered institution grounded in different normative foundations across various legal systems. It is evident that limiting the discussion solely to its duration is insufficient. A comparative legal analysis of the institution through the determination of need, assessment of amount, enforcement mechanisms, and termination regimes is essential in order to understand the social and economic needs to which it responds, while also revealing the transformative impact of law on society. In Turkish law, spousal maintenance is regulated as an extension of the principle of post-marital solidarity and, as a rule, it is granted without a fixed time limit, reflecting the understanding of the social state. In contrast, Swiss and English law prioritize the economic independence of the parties under the “clean break” principle. German law, on the other hand, is based on the principle of personal responsibility, and maintenance is treated as an exceptional institution. In Saudi Arabian law, maintenance does not operate as a modern form of post-divorce spousal support; rather, it functions as a protection mechanism derived from Islamic law, limited to the waiting period (*iddah*), thereby diverging from secular legal systems. In Anglo-American law, particularly in Canada, guideline-based approaches and algorithmic calculation methods demonstrate a growing tendency toward making maintenance law more predictable and standardized. Spousal maintenance is not merely a technical field of family law; it is also a legal policy instrument closely linked to gender roles, structural inequalities in the labor market, and the limits of the welfare state. This study systematizes the approaches emerging in comparative law under three main models: the post-marital solidarity-based protective model, the economic independence and personal responsibility-based “clean break” model, and the religious norm-based maintenance model. Within this framework, it is argued that spousal maintenance is unlikely to disappear entirely; rather, it will continue to exist while undergoing transformation in terms of duration, scope, and calculation methods.

Keywords: Spousal maintenance, comparative law, post-marital solidarity, economic independence, normative transformation

EDUCATIONAL INTEGRATION AND ACADEMIC CHANGE ARE INSTITUTIONAL FACTORS OF THE TURKISH UNION

Aigul Turikpenova*

Abstract

This article examines the theoretical foundations of the stability of Turkish friendship in the context of youth, education and academic mobility. During the study, sociocultural integration theories, concepts of internationalization of education and mechanisms of sustainable cooperation between Turkish states based on the soft power paradigm will be analyzed. Academic mobility during young people's educational process is seen as an important factor contributing to the expansion of their cultural awareness, the strengthening of historical-cultural continuity, and the enhancement of inter-state trust. Additionally, integration projects in the higher education system and student exchange programs reflect Turkey's role in building the institutional and social foundation of friendship. For example, the "Erasmus+" and "Turkish Scholarships" programs enable Turkish youth to integrate into the international education arena, strengthening mutual trust and cultural understanding. The aim of this study is to theoretically analyze the stability of Turkish friendship through the factors of youth, education, and academic mobility. The study involves considering the socio-cultural and institutional aspects of educational cooperation among Turkish states and determining the impact of academic mobility on youth consciousness and cultural integration. The following methods were used in the research: Systematic analysis of scientific literature: Domestic and foreign studies on educational integration, academic mobility, and institutional economics theories were examined. Institutional analysis: The mechanisms of the economic impact of norms, agreements, organizational structures, and programs in the field of education are discussed. Comparative analysis method: Educational cooperation and academic exchange experiences in Turkish states are compared. The study's results showed that educational integration and academic changes are important factors that contribute directly and indirectly to the institutional development of the Turkish economy. Consequently, academic mobility not only enhances young people's professional competence but also shapes their historical consciousness, cultural identity, and sense of responsibility towards shared values. This, in turn, forms the institutional and moral foundation for long-term cooperation. From the point of view of sociocultural integration theories, concepts of internationalization of education and soft power paradigm, integration in education is becoming the core of the sustainability model of Turkish friendship. The effective utilization of youth potential and the systematic development of academic ties will ensure that the integration processes of the Turkish world acquire a sustainable and continuous character. Therefore, education and youth diplomacy are considered a guarantee not only for the stability of strategic partnership in the present but also for the future in the Turkish world.

Keywords: Turkish friendship, Youth, Higher Education, Academic mobility, Socio-cultural integration, Erasmus, Turkish Scholarships.

* Dr., Shakarim Üniversitesi, Aidilan_76@mail.ru

MÜBARİZƏ FENOMENİNƏ METAFİZİK BAXIŞ: R. TAQORUN “FƏLAKƏT” ROMANI KONTEKSTİNDƏ ŞƏRQ VƏ QƏRB QƏHRƏMAN KONSEPTLƏRİNİN MÜQAYİSƏLİ ANALİZİ

Aliyə Allahverdiyeva*

Özet

Bu məqalədə Şərqlə Qərblə ədəbi təfəkküründə qəhrəman konsepti və mübarizə fenomenini Rabindranat Taqorun “Fələkət” romanı üzərindən metafizik və psixanalitik prizmadan təhlil olunur. Tədqiqatın əsas obyekti olan Kəmalə obrazı, Qərb ədəbiyyatının aktiv və üsyankar qəhrəman tipajları olan “Don Kixot” (Servantes), “Anna Karenina” (Tolstoy) və “Yeraltından qeydlər” (Dostoyevski) Azərbaycan ədəbiyyatının “İblis” (H.Cavid), “Ölülər” (Mirzə Cəlil) ilə qarşılaşdırılır. Kəmalənin zahirən passiv və müti görünən mövqeyi, K. Q. Yunqun kollektiv şüuraltı və arxetiplər nəzəriyyəsi, həmçinin hind fəlsəfəsindəki reinkarnasiya və əbədi döngü (karma) sistemləri kontekstində araşdırılır. Məqalədə irəli sürülən əsas tezis budur ki, Qərb qəhrəmanlarının fərdi iradə və mütləq azadlıq naminə apardıqları aktiv mübarizə onları fələkətə sürüklədiyi halda, Kəmalənin “axınla getmək” fəlsəfəsi insanın özünə dair yanlışlarının dağıdılması prosesini (Y. N. Hararinin 4-cü sənaye inqilabı və post-insan konsepsiyasına paralel olaraq) təmsil edir. Kəpənək effekti kimi təsadüfi bir qəza ilə dəyişən həyat trayektoriyasında Kəmalənin mənəvi zəfəri, əslində mübarizənin “qarşı çıxmaq” deyil, “böyük sistemlə harmoniyada mövcud olmaq” sənəti olduğunu sübut edir. Araşdırma nəticəsində Şərqlə müdrikliyinin cəmiyyət və fərd psixologiyasına mədəni genetik yaddaş kimi dərinlən nüfuz edən metafizik gücü üzə çıxarılır.

Anahtar Kelimələr: Taqor, mübarizə fenomeni, metafizika, Şərqlə-Qərb müqayisəsi, kəpənək effekti.

* Yüksək Lisan্স Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, aliya.allahverdiyeva53@gmail.com

THE METAPHYSICAL PERSPECTIVE ON THE PHENOMENON OF STRUGGLE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF EASTERN AND WESTERN HERO CONCEPTS IN THE CONTEXT OF R. TAGORE'S NOVEL THE WRECK

Abstract

This paper examines the concept of the hero and the phenomenon of struggle within Eastern and Western literary thought through a metaphysical and psychoanalytic lens, focusing on Rabindranath Tagore's novel *The Wreck*. The central figure of the study, Kamala, is compared with the active and rebellious hero archetypes of Western literature—Don Quixote (Cervantes), Anna Karenina (Tolstoy), and Notes from Underground (Dostoevsky)—as well as with the symbolic characters of Azerbaijani literature such as *The Devil* (H. Javid) and *The Dead* (Mirza Jalil). Kamala's seemingly passive and submissive stance is analyzed in the context of C. G. Jung's theory of the collective unconscious and archetypes, alongside the Hindu philosophical systems of reincarnation and the eternal cycle of karma. The main thesis proposed is that while Western heroes' active struggle for individual will and absolute freedom leads them toward catastrophe, Kamala's philosophy of "going with the flow" represents the dissolution of human self-delusion—a process that parallels Yuval Noah Harari's concept of the Fourth Industrial Revolution and post-humanism. Within the trajectory of life altered by a seemingly random accident, Kamala's spiritual triumph demonstrates that true struggle is not an act of resistance but an art of existing in harmony with the greater cosmic system. The study ultimately reveals the metaphysical power of Eastern wisdom as a form of cultural genetic memory deeply embedded in the psychology of both society and the individual.

Keywords: Tagore, phenomenon of struggle, metaphysics, East–West comparison, butterfly effect

İNDU SUNDARENSAN'IN “YİRMİNCİ EŞ” ADLI ESERİNDE TÜRK TARİHİ ŞAHSİYETLERİNİN SANATSAL YANSIMASI

Leyla Pirimova*

Özet

İndu Sundaresan'ın “Tac Mahal” üçlemesi, Babür İmparatorluğu'na adanmış en iyi kurgu eserlerinden biri olarak kabul edilir. Hint-Amerikalı yazarın Babür İmparatorluğu hakkındaki “Yirminci Eş” adlı romanı, zamanın birçok tarihi şahsiyetinden bahsetmektedir. Romanda Avrupalı, Hintli ve Türk kişiliklere ilişkin bilgiler yansıtılmıştır. Bu görseller arasından hem sayıca hem de tarihte oynadıkları rol açısından seçilmiştir. Bilindiği gibi bir Türk devleti olan Babür İmparatorluğu Türkler tarafından yönetiliyordu ve Türkler devlet kademelerinde yüksek mevkilere sahipti. Yazar, eserini yazarken kullandığı kaynaklarda devlette önemli rol oynayan Türk şahsiyetlerinin imajlarını bu bakış açısıyla oluşturmuştur. Adından da anlaşılacağı gibi eserin ana karakteri Şah Cihangir'in yirminci ve son eşi Mehrünnisa'dır. Roman onun doğumuyla başlar ve eserin sonunda Şah ile evlenmesiyle sona erer. Ancak roman tamamen bitmez ve yazar “Güller şöleni” romanında olaylara sırayla devam eder. Çalışma birkaç hat boyunca devam ediyor. Eser aşk üzerine kurulu olsa da dönemin önemli olayları yansıtılmıştır. Romanda Babür İmparatorluğu'nun en güçlü hükümdarı - Ekber Şah, babasından miras aldığı imparatorluğu adaletle yönetmeye çalışan, ancak tarihe bakıldığında, karısına vermiş olduğu yetkiler yüzünden eleştirilen - Cihangir Şah, İmparatorun kendisine verdiği destek sayesinde ülkeyi perde arkasından yöneten kişi - Mehrunnisa, Mülteci olarak Babür İmparatorluğu'na sığınan ancak azmi sayesinde imparatorluğun hazinedarı olan kişi - Gıyas Bey, Ekber Şah'ın kuzenleri aynı zamanda devlet yönetiminde ona yardımcı olan eşleri - Salima ve Rukiye Begüm, İmparatorluğa sadakatle hizmet eden Hanlar Hanı Abdürrahim gibi tarihi şahsiyetlerin sanatsal yüzlerini görmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Babür İmparatorluğu, tarihi roman, Türkler, tarihi şahsiyetler, Hindistan

* Doktora Öğrencisi, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, leyla.pirimova88@gmail.com

ARTISTIC REFLECTION OF TURKISH HISTORICAL FIGURES IN İNDU SUNDARENSAN’S WORK “THE TWENTIETH WIFE”

Abstract

Indu Sundaresan’s “Taj Mahal” trilogy is considered one of the best works of fiction dedicated to the Mughal Empire. The Indian-American author’s novel, “The Twentieth Wife”, about the Mughal Empire, discusses many historical figures of the time. The novel reflects information about European, Indian, and Turkish personalities. These figures are selected both in terms of their number and the roles they played in history. As is known, the Mughal Empire, a Turkic state, was ruled by Turks, and Turks held high positions in the state administration. The author, while writing his work, created the images of the Turkish figures who played important roles in the state from this perspective. As the title suggests, the main character of the work is Mehrunnisa, Shah Jahangir’s twentieth and last wife. The novel begins with her birth and ends with her marriage to the Shah. However, the novel is not completely finished, and the author continues the events sequentially in his novel “The Feast of Roses”. The work continues along several storylines. Although the work is based on love, it reflects important events of the period. The novel allows us to see the artistic facets of historical figures such as Akbar Shah, the most powerful ruler of the Mughal Empire; Jahangir Shah, who tried to govern the empire he inherited from his father with justice but is criticized in history for the powers he granted to his wife; Mehrunnisa, who ruled the country from behind the scenes thanks to the support she received from the Emperor; Ghiyath Bey, who sought refuge in the Mughal Empire but became the treasurer of the empire thanks to his determination; Akbar Shah’s cousins and wives who also assisted him in state administration – Salima and Ruqayya Begum; and Khan Abdurrahim, the Khan of Khans, who faithfully served the Empire.

Keywords: The Mughal Empire, historical novel, Turks, historical figures, India

EDEBİYATTA HAFIZANIN ÖNEMİ

Günel Ahmedova*

Özet

Edebiyat, kültürel hafızanın bir biçimidir. Bir ulusun varlığı, onların hafızalarında sözcükler ve sanat kodlarıyla yansıtılır. André Maurois'nın da belirttiği gibi, hafıza en iyi sanatçıdır. Yazar, kültürel belleğin zenginliğinden yararlanırsa, edebi eserin etkisi önemli ölçüde artacaktır. Son yirmi yılda, sosyal bilimlerde ve edebiyat eleştirisinde hafıza konusuna ilişkin araştırmalar artmıştır. Hafızanın teorik temellendirilmesi ilk olarak bireysel hafızanın gözlemlenmesiyle başlamış, daha sonra kolektif hafızaya genişlemiş ve ardından kültürel hafızadan bahsedilmiştir. Edebiyat, ruhumuza dokunabilen yaratıcılıktır. Edebiyat, hafızamızı uyandıran ve unutkanlığa karşı savaşan bir anımsama biçimidir. Hafızanın yeniden canlandırılması, geleneğin yorumuna göre gerçekleştirilir. Toplum, hafıza kültürünü takip ederek geçmişe dair kendi hayali imgelerini yaratır. Maurice Halbwachs, "Kolektif Hafıza" (1950) adlı kitabında hafızanın sosyal bileşeninden bahsetmiştir. Jan ve Aleida Assman'ın araştırmalarından kültürel hafıza hakkında etkili bilgiler edinebiliriz. "Kültürel Bellek Çalışmaları: Uluslararası ve Disiplinlerarası El Kitabı" (2008) adlı kitabı yayınlayan Astrid Erll ve Ansgar Nünning, aynı zamanda kültürel bellek konusunda en iyi araştırmacılarıdır. Edebiyatta hafızanın üç temel kavramını ortaya koymuşlardır: edebiyatın hafızası, edebiyattaki hafıza ve kültürel hafızadaki edebiyat. Kültürel hafıza, özünde geçmişteki olayların tarih öncesi dönemden kalma mitolojik bir temsildir. Kültürel hafıza, geleneği ve iletişimi besler, ancak bunu yaparken kendini tüketmez. Ayrılıklar, çatışmalar, yenilikler, restorasyonlar, devrimler ancak bu şekilde açıklanabilir. Sonuç olarak, edebiyat, hatırlama, yeniden yaratma ve belleği uyandırma yoludur.

Anahtar Kelimeler: Hafıza, edebiyat, kültürel hafıza, hatırlama.

* Dr., Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, gunel.edebiyat@gmail.com

THE IMPORTANCE OF MEMORY IN LITERATURE

Abstract

Literature is the form of cultural memory. The existence of nation is reflected in their memory with words and art codes. As already stated by André Maurois memory is the best artist. If the author takes advantage of the richness of cultural memory the effect of literary work will be raised significantly. In the last two decades the researches about memory problematic is increased in social sciences and also in literary criticism. At first the theoretical substantiation of memory began with the observation of individual memory, then expanded into collective memory, and after that mentioned on cultural memory. Literature is creativity that can touch our soul. Literature is remembrance that can awaken our memory and it is fighting against forgetfulness. The resurrection of memory is carried out according to the interpretation of tradition. Society creates its own imaginative images of the past by following the culture of memory. Maurice Halbwachs wrote about the social component of memory in his book called "The Collective Memory" (1950). We can get influential information about cultural memory from Jan and Aleida Assman's researches. Astrid Erll and Ansgar Nünning who released the book called "Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook" (2008) are also the best researchers of cultural memory. They demonstrated three main conceptions of memory in literature: memory of literature, memory in literature and literature in cultural memory. Cultural memory is essentially a prehistoric mythical representation of events from the past. Cultural memory nourishes tradition and communication, but it does not exhaust itself in doing so. Only in this way can separations, conflicts, innovations, restorations, revolutions be explained. In conclusion, literature is the way of remembrance, recreation and awakening the memory.

Keywords: Memory, literature, cultural memory, remembrance

KARAHANLI TÜRKÇESİNDE MİSAFİRLİK KAVRAMI: DİL, KÜLTÜR VE TOPLUMSAL DEĞERLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Gizem Korkut*

Özet

Çalışma, Karahanlı Türkçesinde misafirlik kavramının dilsel ve kültürel boyutlarını ortaya koymak ve bu kavramın toplumsal değerlerle olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın veri tabanını Karahanlı dönemine ait temel metinler olan Kutadgu Bilig, Dîvânü Lugâti't-Türk, Atebetü'l-Hakâyık oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; ilgili metinlerde yer alan misafirlik ile bağlantılı sözcükler, ifadeler ve bağlamlar doküman incelemesi ve kavramsal çözümleme yoluyla analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, misafirlik kavramının Karahanlı Türkçesinde yalnızca gündelik bir sosyal davranış olmadığını aynı zamanda cömertlik, saygı, ikram ve toplumsal düzen gibi değerleri yansıtan temel bir kültürel yapı olduğunu göstermektedir. Misafirin büyük bir saygıyla karşılandığı ve ev sahibinin misafirin memnuniyeti için her türlü fedakârlığın gösterdiği görülmüştür. Ev sahibinin misafire en iyi şekilde hizmet etmesi beklenirken, misafirin de ev sahibine saygı göstermesi ve onun itibarını korumasının önemsendiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra misafirperverlikten uzak bireylerin toplumda bulunduğu dikkat çekilmiş ve bu tür tutumlar sergileyen kişilerin toplumda hoş karşılanmadığı belirtilmiştir. Misafirlik ile ilgili dilsel unsurların bireyler arası ilişkileri düzenlemenin ötesinde, toplumsal hiyerarşinin ve kültürel normların dildeki yansımalarını ortaya koyduğu görülmektedir. Misafirlik kavramının Karahanlı Türkçesinde güçlü bir kültürel süreklilik gösterdiği ve Türk dünyasında ortak değerlerin aktarımında önemli bir rol oynadığı ortaya konmuştur. Bu bulgular, tarihsel metinlerin yalnızca dilsel değil, aynı zamanda kültürel kodların çözümlemesi açısından da önemli veriler sunduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, benzer çalışmaların farklı tarihsel dönemler ve Türk lehçeleri üzerinde karşılaştırmalı olarak yürütülmesi önerilmektedir. Bu yönüyle çalışma, Karahanlı Türkçesi üzerinden Türk kültüründe misafirlik olgusunun dilsel temsillerini ortaya koyarak, tarihsel dilbilim ve kültürel dilbilim alanlarına katkı sunmayı hedeflemektedir. Sonuç olarak misafirlik kavramının bilişsel ve metaforik boyutlarının incelenmesi, Türk dili ve kültürü araştırmalarına yeni perspektifler kazandırabilecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Türk dili, Karahanlı Türkçesi, dil-kültür ilişkisi, misafirperverlik.

* Arş. Gör., Munzur Üniversitesi, gizemkorkut@munzur.edu.tr

THE CONCEPT OF HOSPITALITY IN KARAHANID TURKISH: A STUDY ON LANGUAGE, CULTURE, AND SOCIAL VALUES

Abstract

This study aims to elucidate the linguistic and cultural dimensions of the concept of hospitality in Karakhanid Turkish and to examine its relationship with social values. The research is based on primary texts from the Karakhanid period, namely *Kutadgu Bilig*, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, and *Atebetü'l-Hakâyık*. A qualitative research method was adopted, and words, expressions, and contexts related to hospitality were analyzed through document review and conceptual analysis. The findings reveal that hospitality in Karakhanid Turkish was not merely an everyday social practice but a fundamental cultural structure reflecting values such as generosity, respect, and social order. Guests were received with great respect, and hosts were expected to make every effort to ensure their satisfaction. At the same time, guests were also expected to respect the host and preserve their reputation. It was further observed that individuals lacking hospitality were socially disapproved. Linguistic elements related to hospitality not only regulate interpersonal relations but also reflect social hierarchy and cultural norms. The concept demonstrates strong cultural continuity and plays a significant role in transmitting shared values across the Turkic world. These findings indicate that historical texts provide valuable data for both linguistic and cultural analysis. In this regard, the study contributes to historical and cultural linguistics by revealing the linguistic representations of hospitality in Turkish culture through Karakhanid Turkish. It also suggests that examining the cognitive and metaphorical dimensions of this concept may offer new perspectives for future research.

Keywords: Turkish language, Karakhanid Turkish, language-culture relationship, hospitality.

SOSYAL MEDYADA DEVLET İMAJİ: KIRGIZİSTAN VE KAZAKİSTAN’DA DİJİTAL DİPLOMASİ STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Tologon Sabyrbekov*

Özet

Bu çalışma, Kırgızistan ve Kazakistan’ın sosyal medya üzerinden devlet imajını nasıl oluşturduğunu ve dijital diplomasi stratejilerini nasıl kullandığını incelemektedir. Araştırmada her iki ülkenin dışişleri bakanlıkları ile cumhurbaşkanlarına ait resmî Instagram hesapları ele alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve karşılaştırmalı analiz birlikte kullanılmış; 2026 yılı Mart ayı boyunca paylaşılan gönderiler sistemli şekilde incelenmiştir. Araştırmanın amacı, söz konusu kurumların sosyal medyada hangi içerik türleri aracılığıyla devlet imajı oluşturduğunu ve bu süreçte hangi iletişim stratejilerini benimsediğini ortaya koymaktır. Bu kapsamda paylaşımlar bilgilendirici içerikler, diplomatik faaliyetler, imaj oluşturma, kültürel temsil ve kriz iletişimi gibi kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Aynı zamanda gönderilerin dili, görsel yapısı ve kullanıcı etkileşimleri de değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler daha sonra karşılaştırmalı analiz yöntemiyle iki ülke arasında benzerlikler ve farklılıklar açısından incelenmiştir. Bulgular, Kazakistan’ın sosyal medya kullanımında daha kurumsallaşmış ve uluslararası kitleyi hedefleyen bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir. Özellikle çok dilli paylaşımlar ve dış politika faaliyetlerine verilen önem dikkat çekmektedir. Buna karşılık Kırgızistan’ın sosyal medya içeriklerinde daha çok iç kamuoyuna yönelik bilgilendirme ön plandadır. Her iki ülkede de görsel içeriklerin aktif kullanıldığı görülse de, stratejik iletişim açısından farklı önceliklerin olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak çalışma, dijital diplomasi bağlamında sosyal medyanın devlet imajı üzerindeki rolünü ortaya koymakta ve Kırgızistan ile Kazakistan arasındaki iletişim stratejilerinin benzer ve farklı yönlerini göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, Türk dünyasında dijital diplomasi çalışmalarına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Diplomasi, Devlet İmajı, Sosyal Medya, İçerik Analizi, Karşılaştırmalı Analiz, Kırgızistan, Kazakistan

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırgızistan-Turkey Manas Üniversitesi, tologonsabyrbekov@gmail.com

STATE IMAGE ON SOCIAL MEDIA: A COMPARATIVE ANALYSIS OF DIGITAL DIPLOMACY STRATEGIES IN KYRGYZSTAN AND KAZAKHSTAN

Abstract

This study examines how Kyrgyzstan and Kazakhstan construct their state image through social media and how they use digital diplomacy strategies. The research focuses on the official Instagram accounts of the Ministries of Foreign Affairs and the Presidents of both countries. A qualitative research approach was applied, using both content analysis and comparative analysis methods. Posts published during March 2026 were systematically analyzed. The aim of the study is to identify what types of content these institutions use to build state image on social media and what communication strategies they adopt in this process. In this context, posts were categorized into informational content, diplomatic activities, image-building content, cultural representation, and crisis communication. In addition, the language of the posts, visual elements, and user engagement were also evaluated. The collected data were then examined through comparative analysis to identify similarities and differences between the two countries. The findings show that Kazakhstan adopts a more institutionalized and internationally oriented approach to social media use. In particular, multilingual posts and emphasis on foreign policy activities indicate a strong focus on global image building. In contrast, Kyrgyzstan's social media content is more oriented toward domestic audiences, with a stronger emphasis on informational communication. Although both countries actively use visual content, there are clear differences in their strategic communication priorities. In conclusion, the study highlights the role of social media in shaping state image within the context of digital diplomacy and reveals both similarities and differences in the communication strategies of Kyrgyzstan and Kazakhstan. In this respect, the research contributes to studies on digital diplomacy in the Turkic world.

Keywords: Digital Diplomacy, State Image, Social Media, Content Analysis, Comparative Analysis, Kyrgyzstan, Kazakhstan

TÜRK DÜNYASINDA MEDYA İŞBİRLİĞİ VE ORTAK ENFORMASYON ALANI İNŞASI: FIRSATLAR, ZORLUKLAR VE STRATEJİK YOL HARİTASI

Mehmet Yüce*

Özet

Bu çalışma, Türk dünyasında medya işbirliği ve ortak bir enformasyon alanı inşasının imkânlarını, karşılaşılan yapısal ve kültürel zorlukları ve bu sürecin stratejik gerekliliklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Küresel enformasyon akışının büyük ölçüde Batı merkezli olduğu günümüzde, Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan gibi ülkelerin kendi ortak medya ekosistemlerini oluşturma ihtiyacı giderek daha belirgin hale gelmektedir. Bu bağlamda çalışma, bölgesel medya entegrasyonu ve yumuşak güç kavramı çerçevesinde teorik bir zemin sunmaktadır. Araştırmada, mevcut medya yapıları incelenerek Türk dünyasında medya işbirliğinin sınırlı kaldığı, işbirliği girişimlerinin ise kurumsal ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmadığı tespit edilmektedir. Dil ve alfabe farklılıkları, medya sahipliği yapıları, teknik altyapı eksiklikleri ve ortak bir editoryal vizyonun bulunmaması başlıca engeller arasında yer almaktadır. Bununla birlikte dijitalleşme, sosyal medya ve yapay zekâ destekli çeviri teknolojileri, ortak enformasyon alanı oluşturulması açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Çalışma, Türk dünyasında medya entegrasyonunu güçlendirmek amacıyla çok yönlü bir stratejik yol haritası önermektedir. Bu kapsamda ortak dijital medya platformlarının kurulması, çok dilli yayın yapan bölgesel bir medya kurumunun oluşturulması, akademik işbirliklerinin artırılması ve ortak içerik üretim mekanizmalarının geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca “Türk Medya Entegrasyon Modeli” başlığı altında özgün bir kavramsal çerçeve sunularak, içerik, teknoloji, kurum ve kimlik boyutlarında bütünsel bir yaklaşım ortaya konmaktadır. Sonuç olarak, Türk dünyasında ortak bir enformasyon alanı inşası yalnızca medya alanında değil, aynı zamanda kültürel etkileşim, kamu diplomasisi ve bölgesel güç projeksiyonu açısından stratejik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu sürecin başarısı, siyasi irade, teknolojik altyapı ve ortak kimlik inşasının uyumlu bir şekilde ilerlemesine bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi, Enformasyon Ekosistemi, Medya İşbirliği

* Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, myuce@uludag.edu.tr

MEDIA COOPERATION AND THE CONSTRUCTION OF A COMMON INFORMATION SPACE IN THE TURKIC WORLD: OPPORTUNITIES, CHALLENGES AND A STRATEGIC ROADMAP

Abstract

This study aims to analyze the possibilities of media cooperation and the construction of a common information space in the Turkic world, the structural and cultural challenges encountered in this process, and its strategic requirements. In today's global context, where information flows are largely dominated by Western-centered structures, the need for countries such as Türkiye, Azerbaijan, Kazakhstan, Uzbekistan, and Kyrgyzstan to establish a shared media ecosystem has become increasingly evident. In this regard, the study provides a theoretical framework based on the concepts of regional media integration and soft power. The research reveals that media cooperation in the Turkic world remains limited and that existing initiatives have not yet achieved an institutionalized and sustainable structure. Key obstacles include differences in language and alphabets, variations in media ownership structures, deficiencies in technical infrastructure, and the absence of a common editorial vision. However, digitalization, social media, and AI-supported translation technologies offer significant opportunities for the creation of a shared information space. The study proposes a comprehensive strategic roadmap to strengthen media integration within the Turkic world. In this context, it suggests the establishment of joint digital media platforms, the creation of a multilingual regional broadcasting institution, the enhancement of academic collaboration, and the development of shared content production mechanisms. Furthermore, an original conceptual framework titled the "Turkic Media Integration Model" is introduced, offering an integrated approach across the dimensions of content, technology, institutions, and identity. In conclusion, the construction of a common information space in the Turkic world is evaluated as a strategic necessity not only in terms of media but also in relation to cultural interaction, public diplomacy, and regional power projection. The success of this process depends on the harmonious advancement of political will, technological infrastructure, and the construction of a shared identity.

Keywords: Turkic World, Soft Power, Public Diplomacy, Information Ecosystem, Media Cooperation

TÜRK DÜNYASI TARİHİ FİMLERİNDE TÜRK KADINININ SİYASAL OTORİTESİNİN MEŞRULAŞTIRILMASI: TOMRİS VE KURMANCAN DATKA ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Zeynep Atılğan*

Özet

Bu çalışma, Türk dünyası tarihî filmlerinde Türk kadınının siyasal otoritesinin hangi anlatsal ve sembolik dayanaklarla meşrulaştırıldığını incelemektedir. Araştırma, Kazakistan yapımı Tomiris ile Kırgızistan yapımı Kurmanjan Datka filmlerini karşılaştırmalı olarak ele almaktadır. Çalışmanın çıkış noktası, bu iki filmde kadın karakterlerin yalnızca kahramanlık, cesaret ya da güçlü kişilik özellikleriyle öne çıkarılması değil; hangi tarihsel, toplumsal ve ahlaki gerekçelerle yönetme hakkı kazandıklarının görünür kılınmasıdır. Bu yönüyle araştırma, kadın figürünü betimlemekten çok, kadın siyasal otoritesinin nasıl haklılaştırıldığını ve kamusal kabul kazandığını anlamaya yönelmektedir. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; filmlerin afişleri, tanıtım metinleri, fragmanları ve araştırma problemine doğrudan karşılık gelen seçili sahneleri karşılaştırmalı nitel içerik analiziyle değerlendirilmiştir. İnceleme sürecinde liderliğin kuruluşu, meşruiyet kaynakları, topluluğu koruma söylemi, savaş ve siyasal karar alma, kadınlık ile iktidar ilişkisi ve tarihsel sorumluluk boyutları öne alınmıştır. Bulgular, her iki filmde de kadın siyasal otoritesinin kişisel iktidar arzusuyla değil, topluluğun bekası, fedakârlık, tarihsel zorunluluk ve koruyucu liderlik anlayışı üzerinden meşrulaştırıldığını göstermektedir. Bununla birlikte Tomiris filminde bu meşruiyet daha çok savaşçı ve kurucu bir liderlik çizgisi içinde şekillenirken, Kurmanjan Datka filminde diplomatik akıl, kamusal saygınlık ve toplumsal denge daha belirgin bir görünüm kazanmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Türk dünyası tarihî filmlerinde Türk kadınının siyasal otoritesinin istisnai bir durum olarak değil, tarihsel kırılma anlarında meşru hale gelen kurucu bir temsil biçimi olarak sunulduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk dünyası, tarihî film, kadın siyasal otoritesi, siyasal meşruiyet, kültürel temsil, karşılaştırmalı analiz

* Dr., Atatürk Üniversitesi, atilganzeynep25@gmail.com

LEGITIMIZATION OF TURKIC WOMEN'S POLITICAL AUTHORITY IN HISTORICAL FILMS OF THE TURKIC WORLD: A COMPARATIVE STUDY ON TOMIRIS AND KURMANCAN DATKA

Abstract

This study examines the narrative and symbolic grounds on which the political authority of Turkic women is legitimized in historical films of the Turkic world. It comparatively focuses on *Tomiris*, produced in Kazakhstan, and *Kurmanjan Datka*, produced in Kyrgyzstan. The point of departure is not simply that these films foreground female protagonists through courage, heroism, or strong personal qualities, but that they make visible the historical, social, and moral conditions under which women gain the right to rule. Accordingly, the study is less concerned with describing female figures than with understanding how female political authority is justified and rendered publicly acceptable. Adopting a qualitative design, the research analyzes the posters, promotional texts, trailers, and selected scenes of the two films through comparative qualitative content analysis. The analysis is structured around the categories of leadership formation, sources of legitimacy, discourse of protecting the community, war and political decision-making, the relationship between femininity and power, and historical responsibility. The findings indicate that in both films female political authority is legitimized not through a direct desire for power, but through the language of communal survival, sacrifice, historical necessity, and protective leadership. At the same time, important differences emerge between the two narratives. While *Tomiris* frames legitimacy primarily through a warrior-founder model of leadership, *Kurmanjan Datka* places greater emphasis on diplomatic reason, public respectability, and social balance. Ultimately, the study argues that in historical films of the Turkic world, the political authority of Turkic women is represented not as an exceptional deviation, but as a constitutive and legitimate form of authority that becomes visible in moments of historical rupture.

Keywords: Turkic world, historical film, women's political authority, political legitimacy, cultural representation, comparative analysis.

KÜLTÜREL BEKA VE DİJİTAL AKTİVİZM: AFGANİSTAN'DAKİ ÖZBEK TÜRKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Mirza Mubarez*

Özet

Afganistan'ın çok etnikli yapısı, ülkenin kültürel dokusunu zenginleştiren temel bir unsur olmakla birlikte yapısal bir kimlik buhranına da yol açmaktadır. Bu yapısal gerilim, özellikle Özbek Türkleri gibi etnik grupların dilsel ve kültürel kimliklerinin kamusal alandaki temsili üzerinde belirgin etkiler yaratmaktadır. Bu çalışma, 2021 sonrası Afganistan'daki yönetim değişikliğinin ardından ülkenin kadim etnik unsurlarından Özbek Türklerinin dilsel ve görsel kimlik hakları üzerindeki etkilerini bir vaka üzerinden incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, kamusal alandan Özbekçe levhaların kaldırılmasına yönelik kısıtlamalarla somutlaşan kültürel görünmezlik politikalarını analiz etmektir. Bu bağlamda çalışma, yerel halkın ve diasporanın sosyal medyayı bir dijital aktivizm alanı olarak kullanma biçimlerini ele almaktadır. Nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde bir durum çalışması (case study) olarak tasarlanan bu çalışmada, veri toplama sürecinde dijital etnografi yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, 2025 yılında Cüzcan Üniversitesi ana giriş tabelasından Özbekçe yazısının kaldırılması olayına yönelik Uzbek-Pedia ve Uzbek TV Facebook platformlarındaki dijital tepkiler, içerik ve söylem analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın bulguları, dijital aktivizm sürecinin başlıca aktörlerinin Özbek genç kuşağı olduğunu ve bu kitlenin Taliban'ın inşa etmeye çalıştığı kültürel hegemonyaya karşı güçlü bir karşı-söylem ürettiğini göstermektedir. Medya aktivizmi sonucunda Taliban yönetiminin levhaları yeniden düzenlemek zorunda kalması, dijital medyanın kültürel hakların savunulmasında alternatif bir kamusal alan oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Afganistan Türklerinin kültürel bekası için ana dilde eğitimin 12. sınıfa kadar sürdürülmesi, Türk Dünyası aktörleri tarafından bu hakların savunulmasına yönelik ortak bir dijital medya ağı kurulması ve UNESCO bünyesinde bu kültürel değerlerin korunmasına yönelik özel mekanizmalar geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Beka, Dijital Aktivizm, Afganistan Türkleri, Özbek Türkçesi, Dilsel Tasfiye.

* Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, mirza.mubarez24@ogr.atauni.edu.tr

CULTURAL SURVIVAL AND DIGITAL ACTIVISM: A STUDY ON THE UZBEK TURKS OF AFGHANISTAN

Abstract

While Afghanistan's multi-ethnic structure is a fundamental element that enriches the country's cultural fabric, it also gives rise to a structural identity crisis. This structural tension has a significant impact, particularly on the representation of the linguistic and cultural identities of ethnic groups such as the Uzbek Turks in the public sphere. This study examines, through a case study, the effects of the post-2021 change in Afghanistan's government on the linguistic and visual identity rights of the Uzbek Turks, one of the country's ancient ethnic groups. The primary objective of the research is to analyze policies of cultural invisibility, which are manifested in restrictions on the removal of Uzbek-language signs from the public sphere. In this context, the study examines how the local population and the diaspora use social media as a space for digital activism. Designed as a case study within a qualitative research framework, this study employed the digital ethnography method for data collection. In this context, digital reactions, content, and discourse on the UzbekPedia and Uzbek TV Facebook platforms regarding the 2025 incident involving the removal of Uzbek text from the main entrance sign of Juzjan University were subjected to analysis. Exitus investigationis ostendunt actores praecipuos in processu activismi digitalis esse iuniorem generationem Usbecorum, et hunc gregem narrationem contrariam potentemque edidisse contra hegemoniam culturalem quam Talibani constituere conantur. Quod administratio Talibanorum, propter activismum mediorum, signa sua reformare coacta est, demonstrat media digitalia sphaeram publicam alternativam ad iura culturalia defendenda creare. Quapropter suadetur ut educatio linguae patriae usque ad annum duodecimum continuetur ad superviventiam culturalem populorum Turcicorum Afganistaniae tuendam; ut rete commune mediorum digitalium ab actoribus intra Mundum Turcicum institutur ad haec iura defendenda; et ut machinationes speciales intra UNESCO evolvantur ad hos valores culturales tuendos.

Keywords: Cultural Survival, Digital Activism, Afghan Turks, Uzbek Turkish, Linguistic Purge.

İTİBAR YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN AHISKA TÜRKLERİNİN TÜRKİYE ALGISI ÜZERİNE NİTEL BİR ANALİZ*

Kürşad Gölge**

Mustafa Akdağ***

Özet

Ülkelerin algılanması, yalnızca ekonomik ve siyasi güçle değil, imaj ve itibar gibi unsurlarla da şekillenmektedir. Medya ve kültürel etkileşimler bu algının oluşumunda önemli rol oynarken, özellikle göç deneyimi yaşamış Ahıska Türklerinde Türkiye’ye yönelik algı; kimlik, aidiyet ve kolektif hafıza temelinde çok boyutlu bir yapı sergilemektedir. Bu çalışmanın amacı, Ahıska Türklerinin Türkiye’ye yönelik algılarını itibar yönetimi perspektifinden incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemi kapsamında fenomenolojik yaklaşım benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan’da yaşayan 30 Ahıska Türkü oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, Ahıska Türklerinin Türkiye’ye yönelik algılarının çok boyutlu bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen temalar; duygusal bağlılık ve anavatan ve atavatan algısı, Türkiye’nin güçlü ve koruyucu bir devlet olarak konumlandırılması, medya ve popüler kültürün algı oluşumundaki rolü, kültürel yakınlık ve farklılıklar, çifte aidiyet yapısı ile ekonomik ve marka algısı şeklinde sınıflandırılmıştır. Bulgular, Türkiye’nin Ahıska Türkleri nezdinde güçlü bir ülke imajı ve yüksek bir itibara sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, Türkiye’ye yönelik güçlü duygusal bağlılığın her zaman göç ya da yer değiştirme davranışına dönüşmediği tespit edilmiştir. Katılımcıların Türkiye’yi “anavatan ve atavatan” olarak tanımlamalarına rağmen, yaşam tercihlerini çoğunlukla bulundukları ülkeden yana kullandıkları görülmektedir. Bu durum, kimliksel aidiyet ile pratik yaşam tercihleri arasında bir ayrışma olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Türkiye’nin Ahıska Türkleri üzerindeki algısının duygusal, kültürel, politik ve ekonomik boyutların etkileşimiyle şekillenen çok katmanlı bir yapı sergilediğini göstermekte ve ülke itibarı ile Türk dünyası ilişkileri bağlamında önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahıska Türkleri, Ülke İmajı, Ülke İtibarı, Türk Dünyası, İtibar Yönetimi, Türkiye Algısı

* Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Başkanlığı (ERÜ BAP) tarafından desteklenen SBA-2024-13801 numaralı “Ahıska Türklerinin Türkiye Algısı: İtibar Yönetimi Çerçevesinden Bir Araştırma” başlıklı proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

** Dr. Öğr. Üyesi., Erciyes Üniversitesi, kgolgel@erciyes.edu.tr

*** Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, makdag@erciyes.edu.tr

A QUALITATIVE ANALYSIS OF AHISKA TURKS' PERCEPTIONS OF TÜRKİYE FROM A REPUTATION MANAGEMENT PERSPECTIVE

Abstract

The perception of countries is shaped not only by economic and political power but also by elements such as image and reputation. While media and cultural interactions play a significant role in the formation of these perceptions, perceptions of Türkiye among Meskhetian Turks who have experienced migration exhibit a multidimensional structure grounded in identity, belonging, and collective memory. The aim of this study is to examine the perceptions of Meskhetian Turks toward Türkiye from a reputation management perspective. The research was conducted using a qualitative research design based on a phenomenological approach. The study group consists of 30 Meskhetian Turks living in Kazakhstan, Kyrgyzstan, and Uzbekistan. Data were collected through semi-structured in-depth interviews and analyzed using thematic analysis. The findings reveal that the perceptions of Meskhetian Turks toward Türkiye have a multidimensional structure. The identified themes include emotional attachment and homeland perception, the image of Türkiye as a strong and protective state, the role of media and popular culture in shaping perceptions, cultural similarities and differences, dual belonging, and economic and brand perception. The results indicate that Türkiye holds a strong country image and a high level of reputation among Meskhetian Turks. However, it has been determined that strong emotional attachment to Türkiye does not always translate into migration or relocation behavior. Although participants define Türkiye as their “motherland” and “ancestral homeland,” it is observed that they predominantly prefer to maintain their lives in the countries where they currently reside. This situation reveals a divergence between identity-based belonging and practical life preferences. This study demonstrates that perceptions of Türkiye among Ahıska Turks exhibit a multi-layered structure shaped by the interaction of emotional, cultural, political, and economic dimensions, and it provides significant implications in the context of country reputation and relations within the Turkic world.

Keywords: Meskhetian Turks, Country Image, Country Reputation, Turkic world, Reputation Management, Perception of Türkiye

TÜRK DÜNYASI'NDA GASTRODİPLOMASİ: ORTAK MUTFAK MİRASININ DİJİTAL İLETİŞİM VE KÜLTÜREL TEMSİLDEKİ ROLÜ

Recep Çolak*

Özet

Amaç: Gastrodiplomasi, bir ülkenin mutfak kültürünü kullanarak uluslararası alanda kültürel tanıtımını güçlendirmeyi ve olumlu ülke imajı oluşturmayı amaçlayan bir yumuşak güç unsuru olarak tanımlanabilir. Bu çalışmanın amacı, Türk Dünyası'nda ortak mutfak mirasının gastrodiplomasi bağlamında yumuşak güç unsuru olarak işlevini ve dijital iletişim araçları aracılığıyla kültürel temsile sağladığı katkıyı incelemektir. Çalışma, özellikle ortak yemek kültürünün kolektif kimlik inşası ve kültürel temsil açısından rolünü ortaya koymayı hedeflemektedir. Yöntem: Araştırma, derleme çalışması niteliğinde tasarlanmış olup bu kapsamda gerek yerli gerekse yabancı kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. İlgili literatür, yumuşak güç ve gastrodiplomasi yaklaşımları çerçevesinde değerlendirilmiş ve UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları ve Türk Dünyası'ndaki dijital iletişim uygulamalarına ilişkin çalışmalar incelenmiştir. Bulgular: Literatür incelemesi, ortak yemek pratiklerinin Türk halkları arasında kültürel bağları güçlendiren önemli semboller olduğunu göstermektedir. Dijital platformların, özellikle sosyal medya araçlarının bu ortak mirasın görünürlüğünü artırarak genç kuşaklara aktarımını kolaylaştırdığı ve kültürel etkileşimi desteklediği görülmektedir. Ayrıca sivil toplum kuruluşları, gastrodiplomasi süreçlerinde kültürel mirasın korunması, tanıtımı ve uluslararası görünürlüğünün artırılmasında önemli aktörler olarak işlev görmektedir. Bununla birlikte, küresel fast-food kültürünün yaygınlığı ve dijital ortamlarda karşılaşılan bilgi kirliliği, gastrodiplomasi süreçlerinin etkinliğini sınırlayan unsurlar arasında yer almaktadır. Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak gastrodiplomasi'nin Türk Dünyası bağlamında dijital diplomasiyle bütünleşerek önemli bir stratejik araç haline geldiği söylenebilir. Bu kapsamda, ülkeler arası iş birliklerinin artırılması, akademik çalışmaların teşvik edilmesi ve özellikle genç nesillere yönelik dijital içerik üretiminin desteklenmesi oldukça önemli görülmektedir. Bu doğrultuda yürütülecek çalışmaların, Türk Dünyası'nın kültürel bütünleşmesine ve yumuşak güç kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak Türk Dünyası'nın mutfak mirasını koruma ve dünyaya tanıtmada ortak bir strateji oluşturarak çeşitli uygulamalar geliştirmesi de önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gastrodiplomasi, Türk Dünyası, dijital iletişim, kültürel miras, sosyal medya, yumuşak güç.

* Dr. Öğr. Üyesi., Trabzon Üniversitesi, recepcolak@trabzon.edu.tr

GASTRODIPLOMACY IN THE TURKIC WORLD: THE ROLE OF SHARED CULINARY HERITAGE IN DIGITAL COMMUNICATION AND CULTURAL REPRESENTATION

Abstract

Purpose: Gastrodiplomacy can be defined as a soft power instrument that aims to strengthen a country's international cultural promotion and to create a positive national image by utilizing its culinary culture. The aim of this study is to examine the function of shared culinary heritage in the Turkic World as a soft power element within the context of gastrodiplomacy and to analyze its contribution to cultural representation through digital communication tools. The study particularly seeks to reveal the role of shared food culture in the construction of collective identity and cultural representation. **Method:** This research is designed as a review study, and within this scope, a comprehensive literature review, including both national and international sources, has been conducted. The relevant literature has been evaluated within the frameworks of soft power and gastrodiplomacy approaches, and studies related to UNESCO Intangible Cultural Heritage elements and digital communication practices in the Turkic World have been examined. **Findings:** The literature review indicates that shared culinary practices are significant symbols that strengthen cultural ties among Turkic peoples. It is observed that digital platforms, particularly social media tools, increase the visibility of this shared heritage, facilitate its transmission to younger generations, and support cultural interaction. In addition, non-governmental organizations function as important actors in gastrodiplomacy processes by contributing to the preservation, promotion, and enhancement of the international visibility of cultural heritage. However, the widespread prevalence of global fast-food culture and the misinformation encountered in digital environments are among the factors that limit the effectiveness of gastrodiplomacy processes. **Conclusion and Recommendations:** In conclusion, it can be stated that gastrodiplomacy has become an important strategic tool in the Turkic World through its integration with digital diplomacy. In this context, increasing inter-country cooperation, encouraging academic studies, and supporting digital content production, particularly for younger generations, are considered highly important. It is thought that studies to be carried out in this direction will contribute to the cultural integration of the Turkic World and the strengthening of its soft power capacity. Finally, it is also recommended that the Turkic World develop a common strategy and implement various practices to preserve and promote its culinary heritage globally.

Keywords: Gastrodiplomacy, Turkic World, digital communication, cultural heritage, social media, soft power.

BALKANLARDA BİR OSMANLI ALİMİ MUSTAFA HAYRİ EFENDİ VE EL-MUKTETAFA İSİMLİ ESERİ

Yusuf Duygu*

Özet

Mustafa Hayrî Efendi, Son dönem Osmanlı âlim ve müfessirlerindendir. Öğrenim hayatının peşinden I. Dünya Savaşı'nda, Çanakkale, Makedonya ve Irak Cephelelerinde savaşmış Kut'ül Amare'de İngilizlere esir düşmüştür. İki yıl iki ay sonra mübadele antlaşması çerçevesinde İstanbul'a dönmüştür. Bir süre sonra Bulgaristan'ın Şumnu vilâyetine yerleşmiştir. Bulgaristan'ın en önemli ilim merkezlerinden olan Medresetü'n-Nüvvâb'ta 1922 ile 1937 yılları arasında müderrislik yapmıştır. Daha sonra merkezi Sofya'da bulunan Bulgaristan Diyaneti Başmüftülüğü'nde Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi ve Sofya Müftüsü olarak görevini sürdürmüştür. Hayatının 43 yılını Bulgaristan'da geçiren Mustafa Hayrî Efendi, el-Muktetaf isimli tefsirini 15 Nisan 1964'te Sofya'da tamamlamıştır. 1965 yılında Türkiye'ye dönmüş, 1970'te vefat etmiştir. Kabri İstanbul Topkapı Eski Kozlu Mezarlığı'ndadır. Müellif hayatta iken eseri basmaya fırsat bulamamış, basılmasını vasiyet etmiştir. 1980 yılında bir yakını aracılığıyla eser Muhammed Ali es-Sâbûnî'ye teslim edilmiş, es-Sâbûnî tarafından tahkik edilerek 1996 yılında el-Muktetaf min Uyûnî't-Tefâsir ismi ile beş cilt halinde yayımlanmıştır. Mustafa Hayrî Efendi, bu tefsiri otorite ilim adamları tarafından istifade edilebilecek eserleri tetkik ve tahkik ederek, üzerinde düşünerek, elde ettiği bilgileri değerlendirerek te'lif etmiştir. Son dönem Osmanlı uleması içinde Arapça tefsir yazan tek âlimimizin bu tefsirinin üzerinden elli seneyi aşkın bir zaman geçtiği halde ilim çevrelerinin istifadesine sunulamamıştır Müellif tüm ilmî kudretini ortaya koyarak, tüm çabasını, sarfederek, rivayet ve dirayet olarak selefî görüşlerini de bir araya getiren bir tefsir te'lif etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, Tefsir, el-Muktetaf, Mustafa Hayrî Efendi.

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, yusufduygu@gmail.com

AN OTTOMAN SCHOLAR IN THE BALKANS: MUSTAFA HAYRI EFENDI AND HIS WORK AL-MUQTATAF

Abstract

Mustafa Hayrî Efendi is one of the scholars and the mufasssîr's in the last Ottoman period. Following his education, he fought Dardanelles, Macedonia, and Iraq Fronts in world war 1. He was taken as a prisoner by the British forces. After two years and two months, according to the prisoner exchange agreement, he was released and returned to İstanbul. Eventually he settled in Shumen Province of Bulgaria. He was assigned as a teacher (mudarris) at Madrasa al-Nuwwab, which was one of the most important education centers, between the years of 1922-1937. Then, he continued his service as a member of Supreme Council of Religious Affairs and a Sofia Mufti at Bulgarian Directorate of Religious Affairs. Mustafa Hayrî Efendi, who had 43 years of his lifespan in Bulgaria, completed his el-Muktetaf fi't Tefsir on 15th April 1964. He turned back to Turkey in the year of 1965 and died in 1970. His grave is in Topkapı Kozlu Cemetery. The author couldn't get a chance to publish his tafsir during his life, but he willed to have it published. In 1980 his work was handed in Muhammad Ali as-Sabuni by one of his relatives. Having been investigated by Muhammad Ali as-Sabuni, it was published 1996 under the name el-Muktetaf min Uyûni't-Tefâsir as five volumes. Mustafa Hayrî Efendi wrote his tafsir after examining and looking into the books vawed by the emirent scholars, pondering on and evaluating the knowledge he obtained. The tafsir of our only scholar in the last Ottoman Period who was able to write in Arabic couldn't be made available despite of the time of more than 50 years. The author penned a tafsir presenting his scholarly capacity making all his endeavour, bringing together opinions of the salafs as narratives and wisdom.

Keywords: Qur'an, Tafsir, al-Muktetaf, Mustafa Hayrî Efendi.

NİSÂ 4/148 BAĞLAMINDA SÖZLÜ ZARARIN FIKHÎ TEMELLERİ VE MODERN HAKARET SUÇU İLE MUKAYESESİ

Muhammet Yasir Çolak*

Özet

İslam düşüncesinde “eşref-i mahlûkat” vasfıyla mükerrem kılınan insan , akıl ve beyan gibi manevi melekelerle donatılmıştır. Bu ontolojik üstünlük, ferdin onur ve haysiyetini hukukun asli koruma alanına dahil etmiş; bireyin onuru “Zaruriyyât-ı Dîniye” kapsamındaki “ırzın korunması” ilkesiyle teminat altına alınmıştır. Dijital mecraların yaygınlaşmasıyla hakaret suçu, toplumsal barışı tehdit eden bir boyuta ulaşmıştır. Bu çalışmada, Nisâ Suresi 148. ayetindeki “kötü sözün açığa vurulması” (el-cehru bi’s-sû’) yasağı ve “zulme uğrayan” (illâ men zulim) için tanınan istisna, modern hukuktaki “hukuka uygunluk sebepleri” ile mukayese edilmektedir. Betimsel ve karşılaştırmalı yöntem kullanılarak; temel fıkıh klasikleri ile 5237 sayılı TCK’nın 125. maddesi analiz edilmiştir. Bulgular: Ayetin Niteliği: Nisâ 148, kişilik haklarının dokunulmazlığını esas alırken; zulme uğrayan mağdura, haksızlığı teşhir etmesi için meşru bir beyan zemini sunmaktadır. Yaptırım Sistemi: Klasik fıkıhta hakaret, hâkime geniş takdir yetkisi tanıyan “ta’zîr” kapsamında değerlendirilirken ; fiilin “kazf” boyutuna ulaşması durumunda maktu had cezası gündeme gelmektedir. Hukuki Mukayese: TCK 125. maddede korunan değerler ile İslam hukukundaki “ırzın korunması” ilkesi yapısal benzerlik gösterir. Özellikle TCK 129’daki “haksız fiile tepki” hükmü, ayetteki mazlumiyet istisnasıyla ruhsal bir paralellik arz etmektedir. Nihayetinde bu çalışma, İslam hukukunun insan onurunu koruma noktasındaki bütüncül yaklaşımını ortaya koymaktadır. Vahyin bireye tanıdığı “zulme karşı sesini yükseltme” ruhsatı, mutlak bir hakaret özgürlüğü değil, adaletin tecellisi için mağdura sunulmuş bir savunma mekanizmasıdır. Modern hukuk sistemleri ile fıkıh doktrini arasındaki bu metodolojik benzerlikler, evrensel hukuk ilkelerinin insan onurunu koruma noktasındaki ortak iradesini temsil etmektedir. Hakaret suçunun önlenmesinde sadece cezai yaptırımların değil, Kur’ânî te’dib sürecinin sunduğu ahlakî eğitimin de toplumsal barış için elzem olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nisâ 4/148, Hakaret Suçu, Ta’zîr, İnsan Onuru, Mukayeseli

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, colakyasir@gmail.com

LEGAL PROTECTION OF HUMAN DIGNITY AND THE CRIME OF INSULT IN THE CONTEXT OF SURAH AN-NİSA 4:148

Abstract

In Islamic thought, the human being is honored as “ashraf al-makhluqat” (the noblest of creatures) , endowed with spiritual faculties such as intellect and expression. This ontological superiority places the individual’s honor and dignity within the primary protection zone of the law. Thus, human dignity is safeguarded under the principle of “preservation of honor” (ird) within the framework of the “Zaruriyyât-ı Dîniye” (five essential values). With the widespread use of digital platforms, the crime of insult has reached dimensions that threaten social peace. This study compares the prohibition of the “public utterance of evil speech” (al-jahr bi’l-su’) in Surah An-Nisa, verse 148 , and the exception granted to the “oppressed” (illa man zulim) with the “grounds for justification” in modern law. Utilizing descriptive and comparative methods , fundamental works of jurisprudence and Article 125 of the Turkish Penal Code (TPC) No. 5237 are analyzed. - While An-Nisa 148 establishes the inviolability of personal rights , it provides a legitimate ground for the victim of injustice to expose wrongdoing or seek help. - In classical jurisprudence, insult is evaluated under “ta’zir,” which grants the judge broad discretionary power. However, if the act reaches the level of “qadhıf”, a fixed hadd penalty becomes applicable. -The values protected under Article 125 of the TPC show structural similarities with the principle of “preservation of honor” in Islamic law. Specifically, the provision in TPC Article 129 regarding “insult in response to an unjust act” presents a spiritual parallel with the exception of oppression in the verse. The license granted by revelation to speak out against oppression is not an absolute freedom to insult , but a defense mechanism provided to the victim for the realization of justice. Alongside penal sanctions, the moral education provided by the Quranic process of ta’dib is essential for social peace.

Keywords: Cruelty (Zulüm), An-Nisa 4:148, Insult, Ta’zir, Human Dignity.

**SEYYİD YAHYÂ-YI ŞİRVÂNÎ'NİN ÂDÂBÜ'L-VUDÛ
VE'S-SALÂT (MÂ LÂ BÜDDE BÂTİNÎ) ADLI RİSÂLESİ
BAĞLAMINDA ABDEST VE NAMAZIN BÂTİNÎ ÂDÂBINA
DAİR GÖRÜŞLERİ VE BAZI TASAVVUFÎ KONULARLA İLGİLİ
UYARI VE NASİHATLERİ**

Vahit Göktaş*
Zaur Şüküroğlu**

Özet

Seyyid Yahyâ-yı Şîrvânî XV. yüzyılda Azerbaycan topraklarında (Şirvan bölgesi) yetişmiş önemli bir mutasavvıftır. Halvetiyye'nin İslâm dünyasında geniş bir coğrafyaya yayılmasında büyük etkileri olmuş ve bu sebeple tarîkatta ikinci pîr (pîr-i sâni) olarak kabul edilmiştir. Gerek çok sayıda manzum ve mensur eserleriyle gerekse yetiştirdiği halifeleri vasıtasıyla mânevî mirasını sonraki kuşaklara aktaran Seyyid Yahyâ-yı Şîrvânî'nin Âdâbü'l-vudû ve's-salât (Mâ lâ būdde bâtinî) adlı risâlesi onun Farsça mensur eserlerinden biridir. Bu risâlede başlıca ibâdetlerden abdest ve namazın bâtinî âdâbı muhtasar bir şekilde ele alınmaktadır. Seyyid Yahyâ abdest ve namazın zâhirî ve bâtinî hükümlerini zâhir ulemâsıyla sûfilerin görüşlerine dayanarak açıklarken bu konuların bâtinî âdâbına dair kendi görüş ve değerlendirmelerini de ortaya koymuştur. Abdest ve namaz ibâdetlerinin bâtinî mâna ve hakikatlerini anlatma gayesi taşımakla birlikte daha çok namaz hakkındaki yorum ve açıklamaları ihtiva eden eserin neredeyse yarısını bazı tasavvufî konularla ilgili uyarı ve öğüt mahiyetindeki bilgilerin oluşturması da ayrıca dikkat çekicidir. Bundan dolayı eser Yahyâ-yı Şîrvânî'nin başka eserlerinde rastlanmayan görüşlerini de yansıtmaları bakımından önemlidir. Çalışmanın girişinde sûfilerin abdest ve namaz ibâdetlerine dair görüşlerine kısaca temas edilecektir. Ardından Seyyid Yahyâ-yı Şîrvânî'nin hayatı ve eserleri hakkında kısa bilgiler verildikten sonra onun Âdâbü'l-vudû ve's-salât (Mâ lâ būdde bâtinî) adlı risâlesi bağlamında abdest ve namazın bâtinî âdâbına dair görüşleri ortaya konmaya çalışılacaktır. Son olarak ilmin mânası ve neticeleri, evliyâullahın kimler olduğu, onlardan istifade etmenin ve onları sevmenin önemi, mârifetullahı ulaşmak için vesile aramanın gerekliliği, mârifet yoluna talip olanların kısımları, enbiyâ ve evliyânın sohbetiyle kemâle ulaşmanın ezeli inâyete bağlı olması gibi hususlarla ilgili olarak eserde yapılan uyarı ve nasihatlere de yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Seyyid Yahyâ-yı Şîrvânî, Âdâbü'l-vudû ve's-salât (Mâ lâ būdde bâtinî), Abdest, Namaz, Bâtinî

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, vahitgoktas@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, sukurogluzaur@gmail.com

THE VIEWS OF SAYYID YAHYA AL-SHIRVANI ON THE INTERNAL/ESOTERIC PRINCIPLES OF WUDU AND PRAYER/ SALAT, AND SOME WARNINGS AND ADVICE ON TASAWWUF, IN THE CONTEXT OF HIS TREATISE TITLED ADAB AL- WUDU' WA'L-SALAT (MA LA BUDDE BATINI)

Abstract

Sayyid Yahya al-Shirvani was a prominent Sufi writer who lived in the 15th century in the region of Shirvan, Azerbaijan. He played a significant role in the spread of the Khalwati order across a wide geographical area of the Islamic world. This is why he is recognized as the second spiritual guide (pîr-i sânî) of the order. Sayyid Yahya al-Shirvani transmitted his spiritual legacy to subsequent generations through his numerous poetic and prose writings and, additionally, through the disciples/murids he trained. His treatise titled *Adab al-wudu' wa'l-salat* (Ma la budde batini) is one of his prose studies in Persian. The treatise briefly addresses the internal principles of wudu and prayer/salat, two of the primary acts of worship. Sayyid Yahya explained the external and internal principles of wudu and prayer, drawing on the views of both mainstream scholars and Sufis. He also presented his own views and assessments regarding the internal principles of these matters. It is understood that his purpose in this treatise was to explain the internal meanings and truths of the acts of worship of wudu and prayer. However, it primarily contains interpretations and explanations regarding prayer. It is also noteworthy that nearly half of the treatise is about warnings and advice on tasawwuf. It is therefore significant in that it reflects views not found in Yahya al-Shirvani's other studies. In the introduction to this study, we briefly touched upon the Sufis' views on the principles of wudu and prayer. We then provided brief information about the life and studies of Sayyid Yahya al-Shirvani. We presented his views on the internal principles of wudu and prayer within the context of his treatise titled *Adab al-wudu wa'l-salat* (Ma la budde batini). Finally, we discussed the meaning and outcomes of knowledge about the saints of God (awliyaullah), the importance of benefiting from them and loving them, the necessity of seeking a means to have knowledge of God (marifah), the categories of those seeking the path of knowledge of God, and attaining perfection through the prophets and the saints of God depends on perfection/maturity (kamal), the warnings and advice presented in the treaties.

Keywords: Sufism, Sayyid Yahya al-Shirvani, *Adab al-wudu' wa'l-salat* (Ma la budde batini), Wudu, Prayer/Salat, Internal/Esoteric

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKİYESİ'NDE KIRAAT İLMİ VE ABDÜLKADİR ŞEHİTOĞLU'NUN KIRAAT İLMİ AÇISINDAN İNCELEMESİ

Muhammed Çalış*

Özet

Kıraat ilmi, Hz. Peygamber'in Dâru'l-Erkâm'da temellerini attığı, asırlar boyu silsile yoluyla nesilden nesile aktarılan köklü bir eğitim ve öğretim geleneğine dayanmaktadır. Türkiye'deki çağdaş kıraat eğitimi de bu ilmi tahsil eden yetkin üstatlar aracılığıyla Osmanlı'dan Cumhuriyet'e tevarüs eden devasa bir birikimin neticesidir. Osmanlı döneminde dârülkurrâlar çatısı altında resmî bir statüde yürütülen bu eğitim süreci; kurumların dönüşüm yaşadığı dönemlerde dahi "Fem-i Muhsin" vasfına haiz üstatların şahsi gayretleri ve gönüllü eğitim faaliyetleri sayesinde kesintiye uğramadan günümüze taşınmıştır. Bilhassa 1933-1950 yılları arasında, Abdurrahman Gürses gibi kıraat ilminde müstesna şahsiyetlerin, ferdi çabaları, Aşere-Takrîb geleneğinin canlı tutulmasında ve unutulmamasında kilit bir rol oynamıştır. Bu çalışma, 20. yüzyıl Türkiye'sinde Kur'an-ı Kerim tilaveti ve tecvid ilmi alanında mümtaz bir konuma sahip olan Abdülkadir Şehitoğlu'nun kıraat ilmine sağladığı katkıları mercek altına almaktadır. Şehitoğlu, klasik kıraat geleneğinin muhafazası ile modern eğitim yöntemlerinin sentezlenerek bu ilmin yaygınlaştırılması hususunda köprü vazifesi görmüş bir âlimdir. Araştırma; Şehitoğlu'nun bu alandaki eserlerinin tahlili, takip ettiği öğretim metodolojisinin tetkiki ve yetiştirdiği talebeler üzerinden intikal eden geleneği konu edinmiştir. Cumhuriyet döneminin en önemli kıraat otoritelerinden olan Abdurrahman Gürses Hoca'nın ilk talebeleri arasında yer alan Şehitoğlu, dünya genelinde kabul görmüş klasik literatürdeki meşhur iki ana disiplin olan Mısır Tarîki ve İstanbul (İslambol) Tarîki üzerine kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmiş ve bu alanlarda derinleşmiştir. Aynı zamanda bu çalışma "Türk Tavrı" okuyuş geleneğini temsil eden hoca kadrolarının teşekkülü için kıraat ilminin sistematik bir disiplin çerçevesinde öğretilmesi, telaffuz ölçütlerinin belirli bir usûl hâline getirilmesi konularında öncü bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Abdülkadir Şehitoğlu, Kıraat İlmî, Kur'an-ı Kerim Tilaveti, kıraat-i aşere, Tecvid

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Iğdır Üniversitesi, calismuhammed00@gmail.com

THE SCIENCE OF QIRA'AT IN REPUBLICAN ERA TURKEY AND AN ANALYSIS OF ABDÜLKADİR ŞEHİTOĞLU IN TERMS OF THE SCIENCE OF QIRA'AT

Abstract

The science of Qira'at (the art of Quranic recitation) is based on a deep-rooted educational tradition whose foundations were laid by the Prophet Muhammad in Dar al-Arqam and transmitted through generations via a continuous chain (silsila) for centuries. Contemporary Qira'at education in Turkey is the result of a massive heritage inherited from the Ottoman Empire to the Republic through competent masters who specialized in this field. This educational process, which was carried out in an official capacity under the roof of dar al-qurra (recitation schools) during the Ottoman period, was brought to the present day without interruption—even during periods of institutional transformation—thanks to the personal efforts and voluntary educational activities of masters possessing the quality of “Fem-i Muhsin” (an eloquent and correct mouth/articulation). Particularly between 1933 and 1950, the individual efforts of exceptional figures in the science of Qira'at, such as Abdurrahman Gürses, played a key role in keeping the Ashara-Taqrîb tradition alive and preventing it from being forgotten. This study examines the contributions of Abdülkadir Şehitoğlu, who holds a distinguished position in the field of Quranic recitation and the science of Tajwid in 20th-century Turkey. Şehitoğlu is a scholar who acted as a bridge in preserving the classical Qira'at tradition and popularizing this science by synthesizing it with modern educational methods. The research focuses on the analysis of Şehitoğlu's works in this field, the examination of the teaching methodology he followed, and the tradition transmitted through the students he trained. As one of the first students of Abdurrahman Gürses Hodja, one of the most important Qira'at authorities of the Republican era, Şehitoğlu carried out extensive studies and deepened his expertise in the two famous main disciplines of classical literature accepted worldwide: the Egypt Style (Tariq) and the Istanbul (Islambol) Style (Tariq). Simultaneously, this study demonstrates that he took a pioneering role in teaching the science of Qira'at within a systematic disciplinary framework and in establishing pronunciation standards as a specific method for the formation of faculty cadres representing the “Turkish Style” (Türk Tavrı) of recitation.

Keywords: Abdülkadir Şehitoğlu, The Science of Qira'at, Recitation of the Holy Quran, The Ten Recitations, Tajwid

İSLAM DÜNYASININ ORTAK MİRASI HZ. OSMAN'A NİSPET EDİLEN TAŞKENT MUSHAFI: TARİHSEL SÜRECİ, GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU VE ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Abdurrahman Enes Bozkurt*

Özet

Kur'an'ın Hz. Ebu Bekir döneminde iki kapak arasına alınıp bir araya getirilerek kitaplaştırılması ve Hz. Osman tarafından istinsâh ettirilerek neşrinin yapılması, etkileri kıyamete kadar devam edecek olan İslam tarihinin en önemli olaylarından birisidir. Hz. Osman döneminde yapılan bu istinsâh ve neşir faaliyetinde yazılan Kur'an nüshalarının yedi farklı beldeye gönderildiği rivayet edilmekte ancak bu nüshaların akibetleri hakkında elimizde kesin bilgiler bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı, İslam dünyasında Hz. Osman'ın istinsâh ettirdiğine dair bir kanaatin bulunduğu, İslam tarihinin en önemli belgelerinden biri olarak kabul edilen Taşkent Mushafı'nın tarihsel süreci, fiziksel durumu, yazım özellikleri ve günümüzdeki durumu ile üzerine yapılan çeşitli çalışmaların incelenip yeni çalışmalara zemin hazırlanmasıdır. Kur'an'ın metinleşme ve neşir sürecinin somut bir kanıtı olan bu el yazması mushaf, günümüzde Özbekistan'ın başkenti olan Taşkent'teki Hast-İmam Külliyesi'nde muhafaza edilmektedir. Mushaf, 353 varaktan oluşmakta olup Kur'an metninin yaklaşık üçte ikisini içermemektedir. Bu varakların 57'si orijinal deri değil sonradan eklenmiş kâğıt yapraklardır. İmla özellikleri yönüyle Hz. Osman'ın Kufe'ye gönderdiği nüsha ile uyum göstermekte ve Hicri 2. yüzyılın başlarıyla tarihlendirilmektedir. Hz. Osman'ın orijinal mushaflarında bulunmayan durak işaretleri ve onlu ayet bölümleri gibi unsurlarda bulunmaktadır. Mushaf üzerindeki kan izlerine dair rivayetlerin tarihsel gerçekliği ile nüshanın istinsah ettirilen nüshalar ile olan metinsel tutarlılığı analiz edilmiştir. Mushaf'ın hareke ve noktalama içermeyen erken dönem yazım özelliklerini taşıdığı ve 19. yüzyıl sonunda Rus şarkiyatçılar tarafından gerçekleştirilen tıpkıbasım çalışmalarıyla akademik dünyaya tanıtıldığı görülmektedir. Mushaf'ın Medine, Semerkant, Saint Petersburg ve Taşkent olarak sonuçlanan tarihi serüveni incelenmiş; parşömen özellikleri, imla yapısı ve erken dönem Küfî hat özellikleri ele alınmıştır. Araştırmada nitel ve tarihsel araştırma yöntemleri ile doküman analiz teknikleri kullanılmıştır. İncelemeler sonucunda nüshanın Kur'an metninin erken dönemdeki yazım disiplini ve korunmuşluğu açısından paha biçilemez bir tarihi belge olduğu anlaşılmıştır. Nüsha'nın Hz. Osman tarafından yazdırılmadığı, ancak Hz. Osman'ın Küfe nüshası esas alınarak veya ondan çoğaltılarak hazırlanmış kadim bir nüsha olduğu gözlenmiştir. Bu tür eserlerin dijital restorasyon ve yüksek çözünürlüklü görüntüleme teknikleriyle yeniden ele alınması, korunması ve dijital ortamda kolay erişilebilir hale getirilmesi önemlidir. Bu nüsha ve benzerlerinin incelenmesi için uluslararası iş birlikleri gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Kıraat, Taşkent, Taşkent Mushafı, Hz. Osman, Mushaf.

* Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, aebozkurt@kku.edu.tr

THE TASHKENT MUSHAF ATTRIBUTED TO CALIPH UTHMAN: A SHARED HERITAGE OF THE ISLAMIC WORLD – ITS HISTORICAL DEVELOPMENT, CURRENT STATUS AND RELATED RESEARCH

Abstract

The compilation of the Qur'an into a book by placing it between two covers during the time of Abu Bakr, and its subsequent transcription and publication under the orders of Uthman, is one of the most significant events in Islamic history, the effects of which will continue until the Day of Judgement. It is reported that the copies of the Qur'an produced during this transcription and publication campaign under Caliph Uthman were sent to seven different regions; however, we have no definitive information regarding the fate of these copies. The aim of this study is to examine the historical process, physical condition, scriptural characteristics and current status of the Tashkent Mushaf—which is regarded as one of the most important documents in Islamic history and is believed in the Islamic world to be the copy commissioned by Caliph Uthman—as well as the various studies conducted on it, thereby laying the groundwork for new research. This manuscript, which serves as concrete evidence of the Quran's textualization and publication process, is currently preserved at the Hast-Imam Complex in Tashkent, the capital of Uzbekistan. The manuscript consists of 353 folios and does not contain approximately two-thirds of the Quranic text. Fifty-seven of these folios are not made of the original leather but are paper leaves added later. In terms of orthographic features, it aligns with the copy sent by Caliph Uthman to Kufa and is dated to the early 2nd century AH. It contains elements such as pause marks and ten-verse sections that are not found in Caliph Uthman's original mushafs. The historical authenticity of the accounts regarding the bloodstains on the Mushaf has been analysed, along with the textual consistency of the manuscript with the copies it was used to produce. It is evident that the Mushaf bears the early-period writing characteristics of lacking vowel marks and punctuation, and that it was introduced to the academic world through facsimile works carried out by Russian Orientalists at the end of the 19th century. The historical journey of the Mushaf, which culminated in Medina, Samarkand, Saint Petersburg and Tashkent, has been examined; its parchment characteristics, orthographic structure and early Kufic script features have been discussed. The study employed qualitative and historical research methods alongside document analysis techniques. The findings reveal that the manuscript is an invaluable historical document in terms of the early-period writing discipline and preservation of the Qur'anic text. It has been observed that the manuscript was not commissioned by Caliph Uthman, but is an ancient copy prepared either based on or by copying Caliph Uthman's Kufa manuscript. It is important to re-examine, preserve and make such works easily accessible in a digital environment using digital restoration and high-resolution imaging techniques. International collaborations are required for the examination of this manuscript and similar ones.

Keywords: Qira'at, Tashkent, Tashkent Mushaf, Caliph Uthman, Mushaf.

İRAN İSLAM CUMHURİYETİ VE TÜRKİYE'DEKİ ORTAÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ MÜFREDATLARINDA MEZHEBİ ÇOĞULCULUK: KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Sümeyye Kılınç*
Osman Sevim**

Özet

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti'nde sunulan din eğitiminde mezhepsel kapsayıcılık konusunu ele almaktadır. Araştırmada, nüfusun çoğunluğunun Sünni kimliğe sahip olduğu Türkiye'de Şii vatandaşların; benzer şekilde, nüfusun çoğunluğunun Şii kimliğiyle tanındığı İran'da Sünni vatandaşların din eğitimi devlet kanalıyla edinebilme imkânları ve bu süreçte devletin rolü karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Araştırma kapsamında, Türkiye'deki İmam Hatip Liseleri 10. sınıf Fıkıh, 11. sınıf Akaid, 12. Sınıf Kelam derslerinin kitapları, İran'daki ortaöğretim 9. ve 11. sınıf din kültürü ders kitapları temel alınmaktadır. İran İslam Cumhuriyeti'nde Sünni vatandaşlar için müfredata "Ehl-i Sünnet'e özel" kaydı düşülerek ayrı din eğitimi kitapları hazırlanmış ve Sünni öğrenciler bu kaynaklar üzerinden eğitim almaktadır. Türkiye'de ise eğitimin hiçbir kademesinde Şii öğrenciler için müstakil bir din eğitimi müfredatı planlanmamıştır. İmam Hatip liselerinde okutulan ders kitaplarında ise konunun ilgili bölümlerinde Şii mezhebi hakkında yalnızca tanıtıcı ve sınırlı bilgilerle yetinilmiştir. Bu durum, her iki ülkenin azınlık mezheplerine yönelik din eğitimi politikalarındaki temel yaklaşım ayrışmasını göz önüne sermektedir. Söz konusu farklılık, devletlerin dini kimlik inşası ve azınlık haklarını eğitim sistemine entegre etme biçimlerindeki yapısal çeşitliliği ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu çalışma; devletlerin din eğitimi modellerinin, toplumsal çoğulculuğu tanıma biçimleri ve resmi dini kimlik kurguları arasındaki doğrudan ilişkiyi kanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti, İran İslam Cumhuriyeti, Caferilik, Ehl-i Sünnet

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, sumeyyekilinc739@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Milli Eğitim Bakanlığı, osman.sevim2@ogr.sakarya.edu.tr

SECTARIAN PLURALISM IN SECONDARY EDUCATION RELIGIOUS CULTURE CURRICULA IN TÜRKİYE AND THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN: A COMPARATIVE ANALYSIS

Abstract

This study examines the issue of sectarian inclusivity in religious education provided in the Republic of Türkiye and the Islamic Republic of Iran. The research comparatively analyzes the opportunities for Shia citizens in Türkiye—where the majority of the population holds a Sunni identity—and Sunni citizens in Iran—where the majority is identified as Shia—to receive religious education through state channels, as well as the role of the state in this process. The scope of the research is based on the 10th-grade Fiqh (Jurisprudence), 11th-grade Akaid (Principles of Faith), and 12th-grade Kalam (Systematic Theology) textbooks used in Imam Hatip High Schools in Türkiye, and the 9th and 11th-grade Religious Culture textbooks used in secondary education in Iran. In the Islamic Republic of Iran, separate religious education textbooks have been prepared for Sunni citizens with the designation “Specific to Ahl al-Sunnah,” and Sunni students receive their education through these resources. However, in Türkiye, no independent religious education curriculum has been planned for Shia students at any level of education. In the textbooks taught at Imam Hatip High Schools, information regarding the Shia school of thought is limited to introductory and brief mentions within relevant sections. This situation highlights the fundamental divergence in the religious education policies of both countries toward minority sects. Such a difference reveals the structural diversity in how states construct religious identity and integrate minority rights into their education systems. Consequently, this study establishes the direct correlation between the religious education models of states, their modes of recognizing social pluralism, and their constructions of official religious identity.

Keywords: Republic of Türkiye, Islamic Republic of Iran, Jafarism, Sunni Islam

KIBRIS'TA MÜLKİYET VE EGEMENLİK: DOĞU AKDENİZ JEOPOLİTİĞİNDE TARİHSEL SÜREKLİLİK

Büşra Üzehan*

Özet

Bu çalışma, Kıbrıs adasındaki mülkiyet rejiminin tarihsel kökenlerini, mülkiyet hakları ile siyasi egemenlik arasındaki yapısal ilişkiyi ve bu ilişkinin güncel Doğu Akdeniz jeopolitiğindeki stratejik yansımalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Kıbrıs meselesi, salt bir toprak ihtilafı olmanın ötesinde, uluslararası hukuk, deniz yetki alanları ve bölgesel güç dengeleri üzerinden şekillenen çok katmanlı bir egemenlik mücadelesi olarak ele alınmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; Osmanlı dönemine ait tapu tahrir defterleri, vakıf kayıtları ve uluslararası anlaşmaların (özellikle Lozan ve Garanti Antlaşmaları) metin analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma, tarihsel veriler ile güncel uluslararası hukuk normları arasında karşılaştırmalı bir değerlendirme sunarak, mülkiyet rejiminin dönüşümünü bütüncül bir çerçevede incelemektedir. Çalışmanın bulguları, Kıbrıs'taki mülkiyet haklarının, özellikle Vakıflar İdaresi'ne (EVKAF) ait taşınmazların statüsünün, 1960 ortaklık cumhuriyetinden günümüze uzanan egemenlik tartışmalarının temel bileşenlerinden biri olduğunu göstermektedir. Adadaki taşınmaz mal rejimi, yalnızca bireysel mülkiyet haklarıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda Türk tarafının siyasi eşitlik ve egemenlik iddialarının hukuki zeminini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Maraş açılımı ve Mavi Vatan doktrini çerçevesinde karasal mülkiyet ile deniz yetki alanları arasındaki ilişkinin "tarihsel süreklilik" ilkesi üzerinden yeniden yorumlandığı ortaya konulmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Kıbrıs'taki mülkiyet meselesinin geçmişe ait bir hukuki sorun olmanın ötesinde, Doğu Akdeniz'de enerji politikaları ve bölgesel güvenlik mimarisi açısından stratejik bir unsur olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca tarihsel mülkiyet verilerinin dijital ortamda sistematik biçimde korunmasının, uluslararası platformlarda etkin bir diplomatik araç olarak kullanılabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Mülkiyet Hakları, Egemenlik, Doğu Akdeniz, Jeopolitik, Tarihsel Süreklilik

* Dr., İstanbul Üniversitesi, drbusrauzehan@gmail.com

PROPERTY AND SOVEREIGNTY IN CYPRUS: HISTORICAL CONTINUITY IN THE GEOPOLITICS OF THE EASTERN MEDITERRANEAN

Abstract

This study examines the historical origins of the property regime on the island of Cyprus, the structural relationship between property rights and political sovereignty, and the strategic implications of this relationship in the contemporary geopolitics of the Eastern Mediterranean. The Cyprus issue is addressed not merely as a territorial dispute, but as a multi-layered struggle for sovereignty shaped by international law, maritime jurisdiction areas, and regional power dynamics. The study adopts a qualitative research method and is based on a textual analysis of Ottoman land registry records (tapu tahrir defterleri), foundation (waqf) records, and international agreements, particularly the Treaties of Lausanne and Guarantee. By bringing together historical data and contemporary norms of international law, the study offers a comparative perspective and examines the transformation of the property regime within a holistic framework. The findings indicate that property rights in Cyprus, particularly the status of immovable properties belonging to the Foundations Administration (EVKAF), constitute a central component of sovereignty debates extending from the 1960 partnership republic to the present. The immovable property regime on the island is not limited to individual property rights; it also forms the legal basis of the Turkish side's claims to political equality and sovereignty. In this context, the relationship between land ownership and maritime jurisdiction areas is reconsidered through the principle of "historical continuity," particularly within the framework of the Varosha initiative and the Blue Homeland doctrine. In conclusion, the study argues that the property issue in Cyprus is not merely a legal matter of the past, but a strategic element in terms of energy policies and regional security architecture in the Eastern Mediterranean. It also suggests that the systematic digital preservation of historical property data may serve as an effective diplomatic tool in international platforms.

Keywords: Cyprus, Property Rights, Sovereignty, Eastern Mediterranean, Geopolitics, Historical Continuity

MÜASİR REGIONAL SABİTLİYƏ YÖNƏLİK YENİ NESİL TEHDİTLER: HİBRİT SAVAŞLAR VE TRANSNASYONEL MEYDAN OKUMALAR

Lamiyye Bagirzade*

Özet

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte uluslararası güvenlik anlayışı önemli ölçüde değişmiş, devletler arası klasik askeri çatışmaların yerini çok boyutlu ve asimetrik tehditler alma-ya başlamıştır. Küreselleşmenin hız kazanması, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile devlet dışı aktörlerin uluslararası sistemde daha görünür hâle gelmesi, güvenlik kavramının kapsamını genişletmiştir. Bu süreçte hibrit savaşlar ve transnasyonel tehditler, yalnızca ulusal güvenliği değil aynı zamanda bölgesel istikrarı da doğrudan etkileyen temel risk alanları arasında yer almaktadır. Hibrit savaş yaklaşımı; askeri güç kullanımını, siber saldırıları, ekonomik baskıları, bilgi manipülasyonunu, psikolojik operasyonları ve diplomatik araçları aynı stratejik çerçevede bir araya getiren yeni nesil çatışma modelini ifade etmektedir. Buna paralel olarak terörizm, organize suç ağları, düzensiz göç, insan kaçakçılığı, salgın hastalıklar ve iklim değişikliğinin neden olduğu güvenlik sorunları gibi transnasyonel tehditler, devlet sınırlarını aşan yapıları nedeniyle tek bir ülkenin kapasitesiyle çözülememektedir. Bu çalışma, hibrit savaşlar ile transnasyonel tehditlerin bölgesel güvenlik üzerindeki etkilerini uluslararası ilişkiler perspektifinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle hibrit savaş kavramının teorik çerçevesi incelenmekte, ardından yeni nesil tehditlerin bölgesel istikrar üzerindeki etkileri analiz edilmekte ve son olarak bu tehditlerle mücadelede uluslararası iş birliğinin önemi ortaya konulmaktadır. Araştırma sonucunda, günümüz güvenlik ortamında yalnızca askeri kapasitenin yeterli olmadığı; siyasi, ekonomik, teknolojik ve toplumsal dayanıklılığın birlikte geliştirilmesinin sürdürülebilir güvenlik açısından zorunlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hibrit savaş, bölgesel güvenlik, bölgesel istikrar, transnasyonel tehditler, siber güvenlik, terörizm, düzensiz göç, dezenformasyon, uluslararası ilişkiler, güvenlik politikaları.

* Arş. Gör., Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, bagirzadelamiyye@gmail.com

NEW GENERATION THREATS TO MODERN REGIONAL STABILITY: HYBRID WARFARE AND TRANSNATIONAL CHALLENGES

Abstract

This research comprehensively examines the non-traditional risk factors and their asymmetric characteristics that fundamentally influence regional stability in the contemporary stage of international relations. The study focuses on the innovations introduced by digital transformation to the security paradigm, particularly the militarization of cyberspace, the disruption of domestic social stability through disinformation, and the weaponization of energy resources as a geopolitical pressure tool. In addition to questioning the effectiveness of classical security approaches against these new hybrid challenges, the research seeks to scientifically substantiate how states can formulate collective resilience mechanisms at the regional level.

Keywords: Regional stability, energy security, asymmetric warfare

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN COĞRAFI KÖKENLERİNE GÖRE FARKLILAŞAN BÜROKRATİK DENEYİMLERİ VE TÜRKİYE ALGILARI

Vusal Suleymanli*

Fatih Cüre**

Özet

Bu çalışma, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki İl Göç İdaresi Müdürlüğü ile kurdukları bürokratik etkileşimleri ve bu süreçte yaşadıkları deneyimleri coğrafi köken değişkeni bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Uluslararası öğrencilerin kamu kurumlarıyla kurduğu ilişkiler yalnızca teknik ve idari işlemlerden ibaret olmayıp; aynı zamanda ev sahibi ülkeye uyum, kurumsal güven, hizmet kalitesi algısı ve aidiyet gibi çok boyutlu unsurları içermektedir. Bu doğrultuda çalışma, literatürde homojen bir grup olarak ele alınan uluslararası öğrencilerin, farklı coğrafi ve kültürel arka planlara sahip olmaları nedeniyle bürokratik süreçleri nasıl farklı deneyimlediklerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup veri toplama süreci devam etmektedir. Çalışmanın örnekleme, kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan yaklaşık 30 uluslararası öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar Orta Doğu, Orta Asya, Afrika ve Avrupa-Asya hattındaki farklı ülkelerden seçilerek çeşitlilik temelli bir örneklem yapısı oluşturulmuştur. Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmakta; katılımcıların İl Göç İdaresi ile yaşadıkları randevu süreçleri, belge temini, iletişim deneyimleri ve hizmet değerlendirmelerine ilişkin anlatıları elde edilmektedir. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenmektedir. Analiz sürecinde kamu hizmetlerine erişim, kurumsal iletişim, bürokratik süreçlerin işleyişi, hizmet kalitesi algısı ve memnuniyet gibi temalar üzerinden değerlendirme yapılmaktadır. Bu kapsamda, öğrencilerin bürokratik deneyimlerinin yalnızca bireysel yaşantılarla sınırlı kalmadığı; aynı zamanda geldikleri ülkelerdeki devlet yapısı, bürokrasi kültürü ve kamu hizmetlerinden beklenti düzeyleri tarafından şekillendiği görülmektedir. Çalışmanın bu aşamaya kadar elde edilen bulguları, uluslararası öğrencilerin bürokratik deneyimlerinin coğrafi kökenlerine göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, öğrencilerin sahip oldukları yasal statüler ve Türkiye ile kurdukları bağların niteliği de deneyimlerini belirleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Farklı statü ve bağlara sahip öğrencilerin farklı türde bürokratik sorunlarla karşılaştıkları gözlemlenmektedir. Bu durum, uluslararası öğrencilerin homojen bir grup olarak ele alınmasının yetersizliğini ortaya koymakta ve daha farklılaşmış analizlere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, göç yönetimi süreçlerinin iyileştirilmesi ve kamu hizmetlerinin daha kapsayıcı biçimde sunulmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenciler, Yabancı öğrenciler, Öğrenci hareketliliği, Bürokrasi, Göç İdaresi, Kamu hizmetleri

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, sulemanliv152@gmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

INTERNATIONAL STUDENTS' BUREAUCRATIC EXPERIENCES AND PERCEPTIONS OF TÜRKİYE: A COMPARATIVE ANALYSIS BASED ON GEOGRAPHIC ORIGIN

Abstract

This study aims to examine the bureaucratic interactions that international students enrolled at Zonguldak Bülent Ecevit University have with the Provincial Directorate of Migration Management in Turkey, as well as their experiences within these processes, in the context of the geographical origin variable. The relationships that international students establish with public institutions are not limited to technical and administrative procedures; they also involve multidimensional elements such as adaptation to the host country, institutional trust, perceived service quality, and sense of belonging. In this regard, the study seeks to reveal how international students—who are often treated as a homogeneous group in the literature—experience bureaucratic processes differently due to their diverse geographical and cultural backgrounds. The research is designed within a qualitative research approach, and the data collection process is ongoing. The sample consists of approximately 30 international students reached through snowball sampling. Participants were selected from different countries across the Middle East, Central Asia, Africa, and the Europe-Asia axis, ensuring a diversity-based sampling structure. Semi-structured interviews are used in the data collection process to obtain participants' narratives regarding appointment procedures, document acquisition, communication experiences, and evaluations of services related to the Provincial Directorate of Migration Management. The collected data are analyzed using thematic analysis. In the analysis process, evaluations are made based on themes such as access to public services, institutional communication, functioning of bureaucratic procedures, perceived service quality, and satisfaction. In this context, it is observed that students' bureaucratic experiences are not limited to individual experiences but are also shaped by the state structure, bureaucratic culture, and expectations regarding public services in their countries of origin. The findings obtained so far indicate that international students' bureaucratic experiences differ according to their geographical origins. In addition, the legal status of students and the nature of their ties with Turkey are also among the important factors shaping their experiences. It is observed that students with different statuses and ties encounter different types of bureaucratic problems. This situation demonstrates the inadequacy of treating international students as a homogeneous group and highlights the need for more differentiated analyses. In this respect, the study aims to contribute to the improvement of migration management processes and the provision of more inclusive public services.

Keywords: International students, foreign students, student mobility, bureaucracy, Migration Management, public services

CONSTRUCTIVISM AND THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES (OTS): PROCESS OF IDENTITY CONSTRUCTION AND REGIONAL INTEGRATION

Gabriel Enrique Sánchez Ramírez*
İsmihan Topdağ**

Abstract

The Turkic-Speaking states of Eurasia, articulated around a shared cultural and linguistic identity have developed over recent years a process of regional cooperation that has progressively evolved toward more institutionalized form, with the Organization of Turkic States (OTS) representing its most consolidation expression. The main objective of this study is to analyze this process from a Constructivist perspective, focusing on the role of shared identity, norms, and meaning in shaping regional integration. Methodologically, this article adopts a qualitative and analytical approach based on the examination of official documents, political statements, and recent academic literature. Particular attention is given to identifying processes of normative socialization and identity construction among Turkic-speaking states. The findings suggest that regional integration within the Turkic world cannot be fully explained solely through material or institutional factors. Instead, it reflects a dynamic process in which collective identity and shared narratives contribute to redefining state interests and fostering cooperation. The notion of the “Turkic world” emerges a socially constructed framework that is continuously reproduced through political discourse and institutional practices. In conclusion, the study argues that the OTS functions not only as an institutional platform but also as a space for the production and consolidation of a regional political community grounded in shared meanings. Future research should further examine the interaction between identity formation and geopolitical dynamics within this regional context.

Keywords: Constructivism, Normative Socialization, Organization of Turkic States (OTS), Shared Identity, Regional Integration, Turkic World.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Gabriell.sanchez.r@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi

OTORİTER DAYANIKLILIĞIN DUYGUSAL TEMELLERİ: İRAN VE RUSYA'DA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Sevda Akkan*

Özet

Otoriter rejimlerin varlığını koruyabilme kapasitesi çoğunlukla sahip oldukları baskı repertuarı, kurumsal denetim mekanizmaları ve zor aygıtları üzerinden tanımlanmaktadır. Ancak bu yaklaşım, toplumlar üzerinde tahakküm kuran bu siyasal düzenlerin ürettikleri meşruiyet ve rızanın nasıl bu kadar kapsayıcı ve devamlılık gösterme eğiliminde olduğunu açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Bu çalışma, otoriter rejimlerin meşruiyet üretim kapasitesini anlayabilmek adına klasik görüşün önelediği baskı sistemlerinin yanında özellikle toplumlar özelinde şekillenen belirli duygu rejimlerinin etkinliğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın temel amacı, otoriter iktidarın toplumsal rızayı hangi duygusal mekanizmalar üzerinden inşa ettiğini ve bu mekanizmaların rejimlerin dayanıklılık ile kırılabilirlik biçimlerini nasıl şekillendirdiğini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmada nitel karşılaştırmalı vaka analizi yöntemi benimsenmiş; İran İslam Cumhuriyeti ile Putin dönemi Rusya'sı örnek vaka olarak ele alınmıştır. Kuramsal çerçeve, Weber'in meşruiyet yaklaşımı, Gramsci'nin hegemonya teorisi, Althusser'in özneleşme kavramsallaştırması ile William Reddy ve Sara Ahmed'in duygu kuramları üzerinde temellendirilmiştir. Analiz sonucunda, her iki rejimin benzer otoriter araçlara başvurmaya rağmen meşruiyetlerini farklı duygusal temeller üzerinde kurdukları görülmüştür. İran'da siyasal düzenin ürettiği duygu rejimi mazlumiyet, şehitlik ve ahlaki koruyuculuk üzerinden şekillenirken, Rusya'daki duygu rejimi inşası büyük güç gururu, tarihsel nostalji ve kuşatılmışlık hissi üzerinden işleyen seküler-pragmatist bir çerçeveye sahiptir. Bu farklılık, rejimlerin kriz üretme biçimlerine de yansımaktadır. İran'da siyasal kırılabilirlik, rejimin dayattığı duygusal ve ahlaki kodlara yönelik inanç kaybı üzerinden gelişen varoluşsal bir meşruiyet krizine dönüşürken; Rusya'da kırılabilirlik, rejimin vaat ettiği güç, istikrar ve başarı performansını sürdürmemesi durumunda ortaya çıkan işlevsel bir meşruiyet aşınması biçiminde ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak çalışma, otoriter rejimlerin sürdürülebilirliğinin yalnızca baskı kapasitesiyle değil, inşa edilen duygu rejiminin toplumsal deneyimle kurduğu uyumla açıklanabileceğini ileri sürmekte ve otoriterizm literatürüne duyguları merkeze alan karşılaştırmalı bir analiz modeli önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Otoriterizm, Duygu Rejimleri, Siyasal Meşruiyet, İran, Rusya, Otoriter Dayanıklılık.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, sevdakkan@gmail.com

THE EMOTIONAL FOUNDATIONS OF AUTHORITARIAN RESILIENCE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF IRAN AND RUSSIA

Abstract

Authoritarian regimes are commonly explained through their reliance on repression, institutional control, and coercive capacity. Yet such approaches remain insufficient to account for how these regimes generate legitimacy and sustain social consent over time. This study argues that authoritarian resilience is not only a function of coercion but is fundamentally shaped by the emotional regimes through which political authority produces meaning, belonging, and compliance. Adopting a qualitative comparative case study design, the research examines the Islamic Republic of Iran and Putin's Russia as two distinct authoritarian models. The theoretical framework draws on Weber's concept of legitimacy, Gramsci's theory of hegemony, Althusser's notion of subject formation, and the emotion theories of William Reddy and Sara Ahmed. The analysis demonstrates that although both regimes employ similar authoritarian instruments, they rely on different emotional foundations to sustain legitimacy. In Iran, the regime's emotional order is constructed around narratives of victimhood, martyrdom, and moral guardianship. In contrast, Russia's emotional regime is shaped by great-power pride, historical nostalgia, and a persistent sense of geopolitical encirclement. These differences also produce distinct patterns of regime fragility. In Iran, vulnerability emerges when citizens lose faith in the moral and emotional codes imposed by the regime, leading to an existential legitimacy crisis. In Russia, fragility appears when the regime fails to sustain its performance of power, stability, and national success, resulting in a more functional erosion of legitimacy. Ultimately, this study argues that the sustainability of authoritarian regimes cannot be explained solely by their capacity for repression; rather, it is fundamentally shaped by the degree of alignment between the constructed emotional regime and lived societal experience. In doing so, the study develops a comparative analytical framework that places emotions at the center of authoritarianism studies.

Keywords: Authoritarianism, Emotional Regimes, Political Legitimacy, Iran, Russia, Authoritarian Resilience

KAMU YÖNETİMİNDE POLİTİKA TRANSFERİ: ASAN HİZMET MODELİNİN TÜRK DEVLETLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tural Gafarlı*

Özet

Yeni Kamu İşletmeciliğinin toplumsal değerleri zayıflattığı ve gelişmekte olan ülkelerde beklenen verimlilik sonuçlarına ulaşamadığı yönündeki eleştiriler, devletin rolünü, devlet-vatandaş ilişkilerini, kamu hizmetinin sunulması biçimlerini ve yönetim süreçlerini yeniden tanımlamıştır. Bu tartışmalar, kamu kurumları arasındaki koordinasyonu güçlendirmeyi, kamu hizmetinin sunumunda daha bütünleşik modeller geliştirmeyi ve vatandaşları merkeze alan yaklaşımları öne çıkarmayı amaçlayan Post-Yeni Kamu İşletmeciliği yaklaşımlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti tarafından geliştirilen ve uygulanan “ASAN Hizmet” örneği de söz konusu zeminde ortaya çıkan yaklaşımlardan beslenen bir model olarak değerlendirilebilir. ASAN Hizmet modeli, vatandaş odaklı hizmet sunumunu merkeze alarak kamu hizmetlerinin tek durak hizmet anlayışı çerçevesinde eşgüdümlü biçimde yeniden örgütlenmesini sağlayan kamu yönetimi reformu olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu model, bütünleşik hizmet sunumu ve koordinasyon kapasitesiyle yalnızca ulusal düzeyde bir reform örneği olarak kalmamış, özellikle gelişmekte olan ülkelerin de kamu yönetimi reformu gündeminde yer edinmiştir. Son yıllarda Türk Devletleri arasında iş birliğinin birçok alanda gelişmesi, kamu yönetimi alanında edinilen deneyimlerin karşılıklı olarak paylaşılması ve politika transferi açısından zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda ASAN Hizmet modelinin Türk Devletleri açısından ne ölçüde uygulanabilir bir reform örneği olduğu ve bu sürecin politika transferi çerçevesinde nasıl değerlendirilebileceği temel bir tartışma alanı oluşturmaktadır. Çalışmanın temel amacı, ASAN Hizmet modelinin kurumsal yapısını, hizmet sunumundaki kapasitesini ve tek durak hizmet yaklaşımı çerçevesinde sahip olduğu uygulama özelliklerini inceleyerek bir kamu yönetimi reformu örneği olarak Türk Devletleri ile paylaşılması imkanlarını tartışmaktır. Bu çerçevede çalışma kapsamında, ilgili mevzuat, rapor ve ikincil kaynaklar üzerinden ASAN Hizmet modeli bir kamu yönetimi reformu örneği olarak incelenmekte; söz konusu reform deneyiminin Türk Devletleri arasında kamu yönetimi alanında politika transferi ve bölgesel iş birliği süreçlerine olası katkıları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Post-Yeni Kamu İşletmeciliği, Reform, Politika Transferi, Vatandaş Odaklılık, ASAN Hizmet, Türk Devletleri

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, gafarlitural@gmail.com

POLICY TRANSFER IN PUBLIC ADMINISTRATION: AN ASSESSMENT OF THE ASAN SERVICE MODEL FROM THE PERSPECTIVE OF TURKIC STATES

Abstract

Criticisms that New Public Management (NPM) has eroded social values and failed to achieve the expected efficiency outcomes in developing countries have led to a redefinition of the state's role, state-citizen relations, the forms of public service delivery, and governance processes. These debates have paved the way for the emergence of Post-New Public Management (Post-NPM) approaches, which emphasize strengthening coordination among public institutions, developing more integrated models for the delivery of public services, and prioritizing citizen-centered approaches. The "ASAN Service" model, developed and implemented by the Republic of Azerbaijan, can be considered one of the governance models shaped within this emerging post-NPM framework. The ASAN Service model stands out as a public administration reform that facilitates the coordinated reorganization of public services within a one-stop service framework, with a focus on citizen-centered service delivery. With its integrated service delivery and coordination capabilities, this model has not only served as a national reform example but has also gained increasing attention within the public administration reform agendas of many developing countries. In recent years, the development of cooperation among Turkic states in many areas has paved the way for the mutual sharing of experiences in public administration and for policy transfer. In this context, the extent to which the ASAN Service model serves as a viable reform example for Turkic states and how this process can be evaluated within the framework of policy transfer constitutes a key area of discussion. The primary objective of this study is to examine the institutional structure of the ASAN Service model, its service delivery capacity, and its operational features within the framework of the one-stop service approach, and to discuss its potential for sharing as a public administration reform model among the Turkic States. In this context, the study examines the ASAN Service model as a public administration reform example through relevant legislation, reports, and secondary sources; it also evaluates the potential contributions of this reform experience to policy transfer and regional cooperation processes in the field of public administration among the Turkic States.

Keywords: Post-New Public Management, Reform, Policy Transfer, Citizen-Centred Governance, ASAN Service, Turkic States

TÜRK DÜNYASINDA ORTAK ALFABE KULLANIMININ TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ VE STRATEJİK ÖNEMİ

Esin Ekşi*
Alparslan Okur**

Özet

Türk dünyasında yaklaşık bin yıllık kesintisiz bir devlet ve bilim dili geleneğine sahip olan Türkiye Türkçesi, bugün geniş konuşur kitlesi ve yerleşmiş kurallarıyla merkezi bir konumda bulunmaktadır. Ortak bir Türk alfabesinin kabulü, bu merkezi konumun pekiştirilmesini sağlayarak Türkiye Türkçesinin tüm Türk coğrafyasında temel bir iletişim dili haline gelmesine katkı sunacaktır. Bu çalışmanın temel amacı, Ortak Türk alfabesine geçiş sürecinin, Türk dünyasında Türkiye Türkçesi öğretimine nasıl katkı sağlayacağını ve bu öğretimi nasıl güçlendireceğini açıklamaktır. Çalışmadaki veriler, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılarak elde edilmiştir. Kaynaklarda yer alan yazılı belgelerin analizine dayanan bu yöntemin kullanılması uygun görülmüştür. Ortak Türk alfabesinin uygulamaya konma sürecinin Türkiye Türkçesi öğretimine sağlayacağı en temel fayda, mevcut farklı Kiril alfabelerinin yarattığı okuma ve anlama engellerini ortadan kaldırmasıdır. Ortak bir Latin alfabesi sayesinde bir Türk birey, zahmetsizce diğer lehçelerdeki metinleri okuyabilecek, bu da “karşılıklı okuryazarlığı” artırarak Türkiye Türkçesinin öğrenilme sürecini hızlandıracaktır. Eğitim süreçleri açısından bakıldığında ortak alfabe, öğretim içeriklerinin zenginleşmesine ve metodolojik bir bütünlüğe imkân tanıyacaktır. Özellikle Türkçe öğretim materyallerinde, ortak söz varlığından ve farklı lehçelerden özgün metinlerden yararlanılması, öğrencilerin diller arası anlamsal ilişkiler kurmasını kolaylaştıracaktır. Bu pedagojik yaklaşım, ortak imla, telaffuz kılavuzları ve terminoloji birliği çalışmalarıyla desteklendiğinde, Türkiye Türkçesi öğretiminde dünya genelinde bir model birliği ve bilimsel derinlik sağlanacaktır. Teknolojik ve dijital boyutta ise, Latin esaslı ortak alfabenin bilgisayar sistemleri ve uluslararası standartlarla (ISO) uyumlu olması, Türkiye Türkçesiyle üretilen bilimsel ve kültürel içeriklerin dijital dünyada daha hızlı yayılmasını ve bu mecralar üzerinden daha kolay öğretilmesini sağlayacaktır. Türkiye’nin bu süreçte sunduğu müfredat, ders kitabı ve uzman desteği gibi kurumsal faaliyetler, ortak alfabenin sağladığı zemin üzerinde yükselerek Türk dünyasında dilsel ve kültürel bütünleşmenin “altın köprüsü” işlevini göreceklerdir. Sonuç olarak ortak alfabe, sadece teknik bir değişim değil, Türkiye Türkçesini dilde birliğin ve ortak medeniyetin anahtarı konumuna getiren kapsamlı bir eğitim hamlesidir.

Anahtar Kelimeler: Ortak Türk alfabesi, Türkiye Türkçesi öğretimi, dil birliği, eğitim süreçlerine katkı.

* Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, esineksi@sakarya.edu.tr

** Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, aokur@sakarya.edu.tr

THE EFFECTS AND STRATEGIC IMPORTANCE OF USING A COMMON TURKIC ALPHABET ON THE TEACHING OF TURKEY TURKISH IN THE TURKIC WORLD

Abstract

Turkey Turkish, which has possessed a continuous tradition as a state and scientific language for nearly a millennium in the Turkic world, currently holds a central position due to its vast speaker base and well-established rules. The adoption of a Common Turkic Alphabet will contribute to making Turkey Turkish a fundamental language of communication across the Turkic geography by reinforcing this central status. The primary objective of this study is to explain how the transition to a Common Turkic Alphabet will facilitate and strengthen the teaching of Turkey Turkish within the Turkic world. The data for this study was obtained through document analysis, a qualitative research method. Utilizing this method, which relies on the analysis of written documents in the sources, was deemed appropriate for this research. The most fundamental benefit that the implementation of the Common Turkic Alphabet will provide to the teaching of Turkey Turkish is the elimination of reading and comprehension barriers caused by current diverse Cyrillic alphabets. Through a common Latin-based alphabet, a Turkic individual will be able to read texts in other dialects effortlessly, thereby increasing “mutual literacy” and accelerating the acquisition process of Turkey Turkish. From the standpoint of educational processes, a common alphabet will enable the enrichment of instructional content and the achievement of methodological consistency. Specifically, incorporating common vocabulary and authentic texts from various dialects into Turkish teaching materials will assist students in establishing semantic links between languages. When this pedagogical framework is bolstered by initiatives for common spelling, pronunciation guides, and terminology standardization, it will provide scientific depth and a unified model for teaching Turkey Turkish worldwide. In the technological and digital realm, the compatibility of the Latin-based common alphabet with computer systems and international standards (such as ISO) will allow scientific and cultural content produced in Turkey Turkish to proliferate more rapidly in the digital space and be taught more effectively via these channels. Institutional efforts provided by Turkey-including curricula, textbooks, and expert assistance-will build upon the foundation of the common alphabet, acting as a “golden bridge” for linguistic and cultural integration throughout the Turkic world. Ultimately, the common alphabet is not just a technical transition but an extensive educational initiative that establishes Turkey Turkish as the key to linguistic unity and a shared civilization.

Keywords: Common Turkic Alphabet, Teaching of Turkey Turkish, Linguistic unity, Contribution to educational processes.

KAZAK TÜRKLERİNE TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRETİMİNDE YALANCI EŞ DEĞER KELİMELER: A1-B2 DÜZEYİ YAYGIN KULLANILAN DERS KİTAPLARI ÜZERİNE DOKÜMAN TEMELLİ BİR İNCELEME

Esma Nur Batur*

Şule Dirilen**

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Kazak Türklerine Türkiye Türkçesi öğretiminde öğrenme sürecini güçleştirebilecek yalancı eş değer kelimeleri A1-B2 düzeyi yaygın kullanılan ders kitapları üzerinden incelemek ve biçimsel benzerliğin anlam aktarımında yol açabileceği güçlükleri ortaya koymaktır. Önceki çalışmalar, biçimsel benzerliğin her zaman anlam birliği sağlamadığını ve lehçeler arası aktarımda hata riskleri doğurabildiğini göstermektedir. Yöntem: Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemiyle yürütülmektedir. Çalışmanın veri kaynağını, yabancılar Türkçe öğretiminde yaygın biçimde kullanılan “Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe”, “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe”, “Yedi İklim Türkçe” ve “Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe” setlerinin A1-B2 düzeyi ders kitapları oluşturacaktır. Bu ders kitapları, yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki yaygın kullanımları ve alan yazında öne çıkan setler arasında yer almaları nedeniyle seçilmiştir. A1-B2 düzeyi ise temel ve orta düzey söz varlığı öğretiminde anlam aktarımıyla ilgili güçlüklerin daha görünür biçimde izlenebilmesine imkân vermesi nedeniyle tercih edilmiştir. Beklenen Bulgular: İncelemenin, yalancı eş değer kelimelerin özellikle günlük yaşamda sık kullanılan söz varlığı, çok anlamlı sözcükler ve soyut kavram alanında yoğunlaştığını görünür kılması beklenmektedir. Ayrıca Kazak Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında biçimsel olarak benzer, ancak anlam bakımından farklılaşan sözcüklerin; yanlış anlamlandırma, bağlama uygun olmayan kullanım ve iletişimde anlam kayması gibi sorunlara yol açabilecek örnekler arasında öne çıkacağı öngörülmektedir. İncelenecek A1-B2 düzeyi ders kitaplarında ise bu sözcük grubunun açık, sistematik ve karşılaştırmalı biçimde ele alınmasına sınırlı ölçüde yer verildiğinin ortaya konması beklenmektedir. Sonuç ve Öneriler: Bu çalışmanın, Kazak Türklerine Türkiye Türkçesi öğretiminde yalancı eş değer kelimelerin öğretim sürecinde ayrı bir odak alanı olarak ele alınmasının gerekliliğine dikkat çekmesi beklenmektedir. Bu doğrultuda ders kitaplarında karşılaştırmalı örneklerle, bağlam temelli etkinliklere ve riskli kelime listelerine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Böylece yalancı eş değer kelimelerin hem söz varlığı düzeyinde hem de öğretim materyallerindeki sunum biçimi açısından daha işlevsel biçimde ele alınmasına katkı sağlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kazak Türkleri, Türkiye Türkçesi, yalancı eş değer kelimeler, ders kitapları

* Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, esma.batur@medipol.edu.tr

** Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, sule.dirilen@medipol.edu.tr

FALSE COGNATES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE TO KAZAKH LEARNERS: A DOCUMENT-BASED ANALYSIS OF WIDELY USED A1-B2 TEXTBOOKS

Abstract

Aim: This study aims to examine false friends that may complicate the learning process in teaching Turkey Turkish to Kazakh learners through widely used A1-B2 level coursebooks and to reveal the possible difficulties caused by formal similarity in meaning transfer. Previous studies show that formal similarity does not always correspond to semantic equivalence and may therefore create transfer-related learning problems. **Method:** The research will be conducted through document analysis within the qualitative research approach. The data set will consist of A1-B2 level coursebooks from the widely used series “Gazi University Turkish for Foreigners”, “Istanbul Turkish for Foreigners”, “Yedi İklim Turkish” and “Yeni Hitit Turkish for Foreigners”. These coursebooks were selected because of their widespread use in teaching Turkish as a foreign language and their prominence in the relevant literature. The A1-B2 range was preferred because meaning-transfer problems can be observed more clearly in basic and intermediate vocabulary instruction. **Expected Findings:** The study is expected to show that false friends tend to cluster particularly in everyday vocabulary, polysemous lexical items, and abstract semantic fields. It is also anticipated that formally similar but semantically different items between Kazakh Turkish and Turkey Turkish will stand out among the examples likely to lead to misinterpretation, inappropriate contextual use, and meaning-related misunderstandings in communication. In addition, the A1-B2 coursebooks under review are expected to provide only limited explicit, systematic, and comparative treatment of such lexical items. **Conclusion and Recommendations:** The study is expected to highlight the need to treat false friends as a distinct focus area in the teaching process of Turkey Turkish to Kazakh learners. Accordingly, it is recommended that coursebooks include more comparative examples, context-based activities, and lists of high-risk lexical items. In this way, the study is expected to contribute to a clearer and more functional treatment of false friends both at the level of vocabulary and in their presentation in teaching materials.

Keywords: Kazakh learners, Turkish (Turkey Turkish), false cognates, textbooks

SAVAŞIN VE SİYASAL DÖNEMLERİN AİLE YAPISINA YANSIMASI: TOPRAK ANA VE ATEŞTEN GÖMLEK ROMANLARINDA AİLE FİGÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Elif Yaren Özcan*

Özet

Çalışma, savaşın aile yapısı üzerindeki etkilerini ve kadın, erkek ile çocuk rollerindeki dönüşümü incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Toprak Ana ile Ateşten Gömlek romanları karşılaştırmalı olarak ele alınmış, savaşın yıkıcı ve dönüştürücü etkileri ile toplumsal ve siyasal yansımaları analiz edilmiştir. Araştırmada nitel yöntemlerden metin çözümleme ve karşılaştırmalı analiz kullanılmış, romanlar sosyolojik, tarihsel, feminist ve psikolojik eleştiri yaklaşımları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Toprak Ana romanında II. Dünya Savaşı'nın Sovyet kırsalında yarattığı yıkım ve aile yapısının çözülüşü anlatılır. Ateşten Gömlek romanında ise işgal altındaki bir toplumda milli mücadele sürecinde ailenin yeniden inşası anlatılır. Çalışmada kadın, erkek ve çocuk figürlerinin savaş karşısındaki konumları, aile içindeki rollerin değişimi ve toplumsal etkileri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bulgular, savaşın aileyi hem yıktığını hem dönüştürdüğünü göstermektedir. Toprak Ana'da aile parçalanırken kadın içsel dirençle öne çıkar; Ateşten Gömlek'te aile dayanışma ve mücadeleyle yeniden kurulur, kadın aktif ve ideolojik bir rol üstlenir. Erkek figürleri farklı biçimlerde temsil edilirken, çocuk figürü her iki romanda da en savunmasız kesimi simgeler. Çalışma, aile kurumunun tarihsel, toplumsal ve siyasal süreçlerle şekillenen dinamik bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Savaş ve Aile Yapısı, Kadın, Erkek ve Çocuk Roller, Toplumsal ve Siyasal Yansımalar, Karşılaştırmalı Roman Analizi, Tarihsel ve Feminist Eleştiri

* Öğr. Gör., Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, elifyarenozcan13@gmail.com.

THE REFLECTION OF WAR AND POLITICAL PERIODS ON FAMILY STRUCTURE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF FAMILY FIGURES IN TOPRAK ANA AND ATEŞTEN GÖMLEK

Abstract

This study aims to examine the effects of war on family structure and the transformation of roles of women, men, and children. In this context, the novels *Mother Earth* and *The Shirt of Flame* are analyzed comparatively, focusing on the destructive and transformative effects of war and their social and political implications. The research employs qualitative methods, including text analysis and comparative analysis, and evaluates the novels through sociological, historical, feminist, and psychological critical perspectives. In *Mother Earth*, the destruction caused by World War II in the Soviet countryside and the disintegration of the family structure are depicted. In *The Shirt of Flame*, the rebuilding of the family during the national struggle in an occupied society is portrayed. The study compares the positions of women, men, and children in the face of war, the changes in their roles within the family, and the social impacts. The findings indicate that war both destroys and transforms the family. In *Mother Earth*, the family disintegrates while women emerge through inner resilience; in *The Shirt of Flame*, the family is rebuilt through solidarity and struggle, with women taking on active and ideological roles. Male figures are represented differently, while children in both novels symbolize the most vulnerable segment. The study demonstrates that the family institution is a dynamic structure shaped by historical, social, and political processes.

Keywords: War and Family Structure, Roles of Women, Men, and Children, Social and Political Implications, Comparative Novel Analysis, Historical and Feminist Criticism

TURKISH AS A LINGUA FRANCA: AN EXPLANATORY SEQUENTIAL MIXED METHODS STUDY WITH UZBEK AND KAZAKH EXCHANGE STUDENTS IN TÜRKİYE

Özlem Utku Bilici*

Abstract

This study explores the role of Turkish as a lingua franca among Uzbek and Kazakh exchange students studying in Türkiye by employing an explanatory sequential mixed methods design. The primary aim is to examine how Turkish functions as a shared medium of communication in academic and social contexts, and to identify the factors that shape students' communicative experiences. In the first phase, quantitative data were collected through a survey administered to 50 students selected via convenience sampling. The survey examined participants' Turkish language proficiency, frequency of use, communicative confidence, and perceived challenges. The results show that Turkish serves as an effective common language that enables interaction across different linguistic backgrounds. However, variations in proficiency levels affect both the quality of communication and students' confidence in using the language. In the second phase, qualitative data were collected through semi-structured interviews with 7 participants selected from the survey group. The interview findings provide a more detailed understanding of the quantitative results. Participants reported the use of strategies such as code-switching, repetition, and simplification to overcome communication difficulties. They also highlighted the facilitating role of linguistic and cultural proximity among Turkic languages. Furthermore, Turkish is perceived not only as a functional communication tool but also as a resource that supports intercultural interaction and social integration. The integration of findings indicates that Turkish operates as a flexible and context-dependent lingua franca. Based on these results, the study suggests that higher education institutions should enhance structured language support and develop targeted programmes to better address the needs of international students.

Keywords: Turkish as a Lingua Franca, Exchange Students, Mixed Methods, Intercultural Communication, Higher Education.

* Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ozlem.utku@erdogan.edu.tr

TÜRKİYE VE AZERBAYCAN ÇOCUK EDEBİYATINDA TEMEL DEĞERLERİN KÜLTÜREL AKTARIMI: AİLE, YARDIMLAŞMA VE VATAN

Seval Bozkurt*

Özet

Bu çalışma, Türkiye ve Azerbaycan çocuk edebiyatında aile, yardımlaşma ve vatan değerlerinin çocuk okura hangi anlatısal yapılar, tematik örüntüler ve simgesel unsurlar aracılığıyla aktarıldığını karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Çocuk edebiyatı, toplumsal belleğin, kültürel değerlerin ve ortak kimlik unsurlarının yeni kuşaklara aktarılmasında etkili bir kültürel taşıyıcıdır. Bu yönüyle çalışma, Türk dünyasında ortak kültürel mirasın çocuklara yönelik edebî metinler aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini ve sürdürüldüğünü ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmanın inceleme nesnesini Türk edebiyatından Cahit Uçuk'un Mavi Ok ve Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş adlı eserleri ile Azerbaycan edebiyatından Süleyman Sani Axundov'un Qaraca qız adlı eseri ve Abbas Səhhət'in çocuklara yönelik seçilmiş şiirleri oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Doküman incelemesi ve karşılaştırmalı metin çözümlemesi tekniklerinden yararlanılmıştır. Aile, yardımlaşma ve vatan kavramları temel tematik kategoriler olarak belirlenmiştir. Seçilen eserler karakter kuruluşu, olay örgüsü, mekân kullanımı, anlatıcı yönlendirmeleri ve simgesel düzlem bakımından değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, her iki ülke çocuk edebiyatında aile değerinin bireyin ahlaki ve duygusal gelişiminin temel zemini olarak kurgulandığı, yardımlaşmanın toplumsal birlik ve dayanışmayı besleyen bir erdem olarak öne çıkarıldığı, vatan değerinin ise aidiyet, kültürel süreklilik ve ortak bellekle ilişkilendirilerek sunulduğu görülmüştür. Sonuç olarak çalışma, Türkiye ve Azerbaycan çocuk edebiyatı arasında temel değerlerin aktarımı bakımından güçlü ortaklıklar bulunduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, Türk dünyası çocuk edebiyatına yönelik karşılaştırmalı çalışmaların artırılması ve ortak kültürel mirasın edebiyat, eğitim ve kimlik inşası bağlamında yeniden değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk dünyası, çocuk edebiyatı, kültürel aktarım, aile, yardımlaşma, vatan

* Öğr. Gör., İstanbul Gedik Üniversitesi, seval.bozkurt@gedik.edu.tr

CULTURAL TRANSMISSION OF CORE VALUES IN TURKISH AND AZERBAIJANI CHILDREN'S LITERATURE: FAMILY, SOLIDARITY, AND PATRIOTISM

Abstract

This study aims to comparatively examine how the values of family, solidarity, and patriotism are conveyed to child readers in Turkish and Azerbaijani children's literature through narrative structures, thematic patterns, and symbolic elements. Children's literature is not only an aesthetic and pedagogical field, but also a significant cultural medium through which collective memory, social values, and shared identity are transmitted to younger generations. In this respect, the study seeks to reveal how common cultural values within the Turkic world are reproduced and sustained through literary texts written for children. The corpus of the study consists of *Mavi Ok* by Cahit Uçuk and *Fadiş* by Gülten Dayıoğlu from Turkish literature, and *Qaraca qız* by Süleyman Sani Axundov together with selected children's poems by Abbas Səh-hət from Azerbaijani literature. The study adopts a qualitative research design and makes use of document analysis and comparative textual analysis. Family, solidarity, and patriotism are treated as the main thematic categories, and the selected texts are analyzed in terms of character construction, plot development, setting, narrative voice, and symbolic representations. The findings indicate that these values are represented in the children's literature of both countries not merely as individual moral principles, but as collective cultural codes that contribute to the preservation of a shared historical and cultural consciousness. In both Turkish and Azerbaijani texts, family appears as the primary space of moral formation, solidarity as a central social virtue, and patriotism as a value closely connected with belonging, memory, and cultural continuity. As a result, the study demonstrates that there are strong similarities between Turkish and Azerbaijani children's literature regarding the transmission of core values. Accordingly, it is suggested that comparative studies on Turkic children's literature should be expanded and that these texts should be re-evaluated within the contexts of education, literature, and identity construction.

Keywords: Turkic world, children's literature, cultural transmission, family, solidarity, patriotism

TÜRKÇEDE ÖZDEŞLİK HÂLİ: AD SOYLU YÜKLEMLİ YAPILARDA KİMLİK EŞİTLEMESİNİN BAĞIMSAL BİR HÂL KATEGORİSİ OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Necip Fazıl Şenarslan*

Özet

Bu çalışma, Türk dillerinde geleneksel olarak “ad cümlesi” başlığı altında ele alınan ad soylu yüklem yapılarını, yalnızca sentaktik bir kategori olarak değil, morfolojik hâl sistemi içinde yeniden değerlendirilmesi gereken işlevsel bir alan olarak ele almaktadır. Çalışmanın temel iddiası, ek-fiilli ve sıfır kopulalı (zero-copula) yapılarda ortaya çıkan ad soylu yüklem-lerin, özne hâliyle açıklanamayacak ölçüde özgül bir kimlik ve eşitlik işlevi üstlendiği ve bu nedenle “özdeşlik hâli” (identity case) olarak ayrı bir hâl kategorisi içinde değerlendirilmesi gerektiğidir. Mevcut literatürde bu tür yapılar çoğunlukla cevheri ek-fiil ve yüklemsel ad (nominal predicate) başlıkları altında ele alınmakta; özellikle üçüncü şahıs çekimlerinde kopulanın yüzey yapıda görünmemesi sıfır biçimbirim (zero morpheme) ile açıklanmaktadır. Ancak bu yaklaşımlar, ad soylu unsurun cümle içindeki işlevsel statüsünü fiilleşme ya da sentaktik konum değişikliği çerçevesinde yorumlamakta ve özne ile yüklem arasında kurulan kimlik eşitliğini morfolojik hâl kategorileriyle ilişkilendirmemektedir. Bu çalışma, söz konusu eksikliği gidermeyi amaçlayarak ad soylu yüklem-lerin yalnızca kopula aracılığıyla yüklemleşmiş ögeler değil, özne ile yüklem arasında referans özdeşliği kuran özgül bir hâl değeri taşıdığını ileri sürmektedir. Bu çerçevede özdeşlik hâli, ismin eyleyen bir unsur olarak değil, kimlik belirleyen bir unsur olarak işlev gördüğü; iki ad ögesi arasında zorunlu bir eşitlik ($A = B$) bağıntısı kuran özel bir morfolojik-işlevsel kategori olarak tanımlanmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Türkçede ad soylu yüklem-lerin ne özne hâliyle ne de yalnızca kopula yapılarıyla yeterince açıklanabileceğini; bu yapıların, işlevsel olarak bağımsız bir hâl kategorisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: özdeşlik hâli, ad soylu yüklem, kopula, sıfır kopula, referans özdeşliği, eşitlik yapıları, hâl kuramı

* Dr. Öğr. Üyesi., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, nfsenarslan@agri.edu.tr

THE IDENTITY CASE IN TURKISH: EVALUATING IDENTITY EQUIVALENCE IN NOMINAL PREDICATIONS AS AN INDEPENDENT CASE CATEGORY

Abstract

This study reconsiders nominal predicate constructions in Turkic languages—traditionally treated under the category of “nominal sentences”—not merely as a syntactic phenomenon but as a functional domain that should be re-evaluated within the framework of morphological case. The central claim of the study is that nominal predicates occurring in constructions with overt copulas and zero copulas exhibit a distinct identity and equivalence function that cannot be adequately explained by the nominative case. Therefore, these structures should be classified under a separate case category, referred to here as the identity case. In the existing literature, such constructions are generally analyzed under the headings of the copular verb and nominal predication. In particular, the absence of an overt copula in third-person forms is typically accounted for by the notion of a zero morpheme. However, these approaches tend to interpret the functional status of nominal elements in terms of verbalization or syntactic position, without relating the identity relation established between subject and predicate to morphological case categories. This study addresses this gap by proposing that nominal predicates are not merely elements that become predicates through copular marking, but rather carry a specific case value that establishes referential identity between the subject and the predicate. Within this framework, the identity case is defined as a distinct morpho-functional category in which a nominal element functions not as an agent but as an identity-defining unit, establishing a necessary equivalence relation ($A = B$) between two nominal constituents. In conclusion, the study argues that nominal predicates in Turkish cannot be sufficiently explained either by the nominative case or solely through copular constructions, and that they require recognition as an independent case category in functional terms.

Keywords: Identity case, nominal predication, copula, zero copula, referential identity, equative constructions, Turkish linguistics, case theory

SEYYAHLARIN GÖZÜYLE TÜRK BAHÇE KÜLTÜRÜ: ORTA ASYA'DAN ANADOLU'YA "CENNET BAHÇESİ" TASAVVURUNUN MEKÂNSAL ANALİZİ

Eyüp Kurt*

Özet

Bu çalışma, Türk bahçe kültürünün Orta Asya'daki göçebe "koru" anlayışından başlayarak Anadolu'daki "Cennet Bahçesi" tasavvuruna uzanan 2.500 yıllık tarihsel evrimini ve mekânsal dönüşümünü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, bu köklü mirasın modern şehircilik anlayışına sürdürülebilir bir model olarak nasıl entegre edilebileceğini ve dijital koruma yöntemlerinin bu süreçteki rolünü ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve tarihsel metin analizi kullanılmıştır. Özellikle Ruy González de Clavijo gibi seyyahların tanıklıkları, Timurid dönemi Semerkant betimlemeleri ve Osmanlı-Selçuklu dönemi bahçe mimarisi üzerine yapılan güncel saha araştırmaları karşılaştırmalı bir perspektifle incelenmiştir. Mevcut kültürel mirasın belgelenmesi noktasında ise Coğrafi Bilgi Sistemleri (GIS) ve 3D modelleme teknolojilerinin sunduğu metodolojik imkânlar değerlendirilmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde; erken dönem Türk bahçe anlayışının doğaya müdahale etmeyen "Hayat Ağacı" ve "kutsal su" odaklı yalın bir karakter taşıdığı, Timurid döneminde ise bu yaklaşımın "Çehar-bağ" (dörtlü bahçe) düzeniyle geometrik ve rasyonel bir nizam kazandığı tespit edilmiştir. Anadolu Selçuklu ve Osmanlı süreçlerinde ise bahçenin, İslam kozmolojisindeki "ebedi huzur" mekânı olarak kurgulandığı; suyun selsebil ve fiskiyelerle estetik bir fonksiyona büründüğü, çiçeklerin (lale, gül, sümbül) ise kültürel ve diplomatik birer kimlik simgesi haline geldiği görülmüştür. Türk bahçe kültürü, sadece geçmişe ait bir peyzaj düzenlemesi değil; doğa, insan ve inanç arasındaki dengeyi kuran estetik bir yaşam felsefesidir. "Epistemik Sığlaşma" ve kontrolsüz betonlaşma neticesinde ortaya çıkan kültürel unutkanlığa karşı, bu mirasın dijital teknolojilerle (GIS, 3D modelleme) belgelenmesi elzemdir. Çalışma sonucunda, modern şehircilik projelerinde "bahçe şehir" modelinin geleneksel referanslarla yeniden yorumlanması ve kadim mühendislik harikası olan Menua (Şamram) kanalı gibi yapıların koruma altına alınarak peyzaj tasarımlarında sürdürülebilirlik odağında değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Bahçe Kültürü, Cennet Bahçesi, Seyahatnameler, Çehar-bağ, Mekânsal Analiz

* Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, dortyollueyup@gmail.com

TURKISH GARDEN CULTURE THROUGH THE EYES OF TRAVELERS: A SPATIAL ANALYSIS OF THE “PARADISE GARDEN” CONCEPTION FROM CENTRAL ASIA TO ANATOLIA

Abstract

This study aims to analyze the 2,500-year historical evolution and spatial transformation of Turkish garden culture, starting from the nomadic “grove” (koru) understanding in Central Asia to the “Paradise Garden” conception in Anatolia. Furthermore, it seeks to demonstrate how this deep-rooted heritage can be integrated into modern urban planning as a sustainable model and explores the role of digital preservation methods in this process. The study employs qualitative research methods, including literature review and historical text analysis. In particular, the testimonies of travelers such as Ruy González de Clavijo, descriptions of Timurid-era Samarkand, and contemporary field research on Ottoman-Seljuk garden architecture are examined from a comparative perspective. Regarding the documentation of the existing cultural heritage, the methodological opportunities provided by Geographic Information Systems (GIS) and 3D modeling technologies are evaluated. The investigations reveal that the early Turkish garden conception possessed a minimalist character focused on “the Tree of Life” and “sacred water,” without interfering with nature. In the Timurid period, this approach gained a geometric and rational order through the Chahar-bagh (four-quadrant garden) layout. During the Anatolian Seljuk and Ottoman periods, the garden was configured as a place of “eternal peace” within Islamic cosmology. In these periods, water took on an aesthetic function through selsebils and fountains, while flowers such as the tulip, rose, and hyacinth became cultural and diplomatic symbols of identity. Turkish garden culture is not merely a landscape arrangement belonging to the past; it is an aesthetic philosophy of life that establishes a balance between nature, humanity, and faith. Documentation of this heritage through digital technologies (GIS, 3D modeling) is essential against the cultural amnesia caused by “Epistemic Shallowing” and uncontrolled urbanization. The study concludes by suggesting the reinterpretation of the “garden city” model with traditional references in modern urban projects. It also recommends the protection of ancient engineering marvels, such as the Menum (Shamram) Canal, and their evaluation within the framework of sustainability in contemporary landscape design.

Keywords: Turkish Garden Culture, Paradise Garden, Travelogues, Charbagh, Spatial Analysis.

GELENEKTEN GELECEĞE: BİR ÇOCUK EDEBİYATI KAYNAĞI OLARAK MİHR Ü VEFA MESNEVİSİ VE YAPAY ZEKÂ YLA GÖRSELLEŞTİRME ÖNERİSİ

Betül Sude Batman*

Özet

Çocuk edebiyatı, edebiyat kullanımının “çocuğa görelık” ilkesine dayalı oluşturulmuş bir kavramdır. Günümüzde çocuk edebiyatının mesnevîlerden beslenilebildiğı ve bunların çocuk dünyasına hitap edebilecek şekilde modernize edilebildiğı görölmektedir. Çocukların, manevî donanımını güçlendirmek, tefekkür kabiliyetini oluşturmak ve estetik algılarını geliştirmek noktasında; mesnevîlerdeki didaktik hikayeler kaliteli bir edebiyatla buluştururken aynı zamanda hayatın temel değerlerinin keşfedilmesi için fırsat sunar. Bu çalışmada Ümmi İsa’nın Mihr ü Vefa Mesnevîsi’nin gerek dilinin sadeliğı gerek çocuk edebiyatına uygun merak uyandırıcı olay örgüsü olması hasebiyle bir örnek olarak alınmıştır. Kaynak taramasıyla diğ er mesnevîlerin “çocuk edebiyatında” nasıl çalışıldığını incelenmiş ve günümüzde yükselişte olan yapay zekâ uygulamasıyla ortaya çıkan görsellerin bu bağlamda nasıl kullanılabileceğı tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilerde bu mesnevînin tarihi ve edebî metin olmanın yanı sıra değerler eğitiminde, kültürel aktarımda ve estetik gelişimde çocuklar için nitelikler taşıdığı ve değerlendirme potansiyeline sahip olduğı ortaya konulmuştur. Aynı zamanda yapay zekâ ile oluşturulan görsellerin mesnevîlerin çocuk edebiyatı kaynağı olarak kullanılması durumunda “çocuğa görelık” ilkesine uygun olduğı ve kullanılabileceğı örneklerle sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Mesnevi, Ümmi İsa, Mihr Ü Vefâ, Yapay Zekâ

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Düzce Üniversitesi, betulsudebatman@gmail.com

FROM TRADITION TO THE FUTURE: THE MAHPUR-I VEFA MASNAVI AS A CHILDREN’S LITERATURE SOURCE AND A PROPOSAL FOR VISUALIZATION USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Abstract

Children’s literature is a concept based on the principle of “relativity to the child” in the use of literature. Today, it is observed that children’s literature can be enriched by mesnevis and modernized in a manner that resonates with the children’s world. At the same time, it strengthens the spiritual development of children, fosters their ability to contemplate, and enhances their aesthetic perception. Furthermore, it brings together the didactic stories in mesnevis with high-quality literature, providing an opportunity for children to discover fundamental life values. In this study, Umme Isâ was chosen as an example due to the simplicity of the Mihr ü Vefa Mesnevisi and its intriguing plot, making it suitable for children’s literature. Through a source scan, the study examined how other mesnevis were studied within the context of “children’s literature” and attempted to determine how the images generated by the emerging artificial intelligence application can be utilized in this context. The data obtained revealed that this mesnevî, in addition to being a historical and literary text, possesses qualities that contribute to children’s values education, cultural transmission, and aesthetic development. It also has the potential to be evaluated. Furthermore, if images created using artificial intelligence are employed as a source for children’s literature, they align with the principles of “children’s literature” and can be effectively utilized.

Keywords: Children’s Literature, Masnavi, Umme Isa, Mihr U Vefa, Artificial Intelligence

HİKÂYEDEN ÇİZGİ FİLME: DEDE KORKUT HİKÂYELERİ’NİN İNCELENMESİ

İrem Sude Macit*

Özet

Çocuk edebiyatı, çocukların eğlenmesini sağlamak ve hayal gücünü geliştirmek için yazılan/anlatılan edebiyata verilen isimdir. Çocuk edebiyatı ürünü olarak masallar, efsaneler, destanlar, hikâyeler ve romanlar örnek verilebilir. Bu çalışmada, Dede Korkut Hikâyeleri’nin yazılı metinleri ile TRT Çocuk çizgi filmi olan Dede Korkut Hikâyeleri’nin “çocuğa görelik” ilkesi açısından incelemektir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin, animasyon sektörünün yaygınlaşması ile birlikte ortaya çıkan, çizgi filmleştirilmesi incelenmiştir. Bu inceleme, çocuk edebiyatının hedefleri ve ilkeleri göz önünde tutularak yapılmıştır. Çalışmada, Dede Korkut Hikâyeleri’nin MEB Yayınlarının hazırladığı kitabı ile TRT Çocuk çizgi filmi olan Dede Korkut Hikâyeleri dikkate alınmıştır. Çocuğa görelik ilkesi kapsamında toplanan veriler; tema, konu, ana fikir, kahramanlar/karakterler, dil ve üslup üzerinden temalar hâline getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, Dede Korkut Hikâyeleri, çizgi film, çocuğa görelik, TRT çocuk

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Düzce Üniversitesi, iremsude.macit@gmail.com

FROM NARRATIVE TO ANIMATION: AN EXAMINATION OF DEDE KORKUT’S STORIES

Abstract

Children’s literature encompasses the written and oral narratives designed to entertain and stimulate the imaginative faculties of children. This literature encompasses a diverse range of genres, including fairy tales, legends, epics, stories, and novels. In this study, we delve into the written texts of Dede Korkut Stories and the TRT Çocuk’s cartoon adaptation of the same. Our objective is to analyze these texts in the context of the principle of “child relativity.” The emergence of animated children’s literature products, facilitated by the growth of the animation industry, has provided a unique avenue for exploring this principle. To achieve this, we examined the goals and principles of children’s literature, drawing upon the book compiled by the Ministry of National Education Publications of Dede Korkut Stories and the TRT Çocuk’s cartoon adaptation. Data collected within the framework of the principle of child relativity were analyzed, focusing on themes such as the central idea, characters, language, and style.

Keywords: Children’s literature, Dede Korkut Stories, cartoon, child relativity, TRT çocuk.

TÜRK DÜNYASININ ŞİİRSEL HARİTASI: ARİF NİHAT ASYA’NIN “AĞIT” ŞİİRİNDE MEKÂN

Ayşegül Aydınli*

Özet

Bu çalışma, Arif Nihat Asya’nın “Ağıt” şiirini mekân odaklı edebiyat çalışmaları çerçevesinde inceleyerek metnin Türk dünyasına ilişkin bir bellek ve kimlik alanı inşa ettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile yürütülen çalışmada veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. İnceleme sürecinde şiirde yer alan mekânsal unsurlar; köken, süreklilik, kopuş, akış ve yeniden kurulum eksenlerinde yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, şiirdeki mekânların sembolik bir sistem oluşturduğunu göstermektedir. Mitolojik ve tarihsel göndermeler Türk dünyasının ortak geçmişini hatırlatırken süreklilik mekânları kültürel devamlılığı temsil etmektedir. Kopuş mekânlarında yokluk ve kayıp duygusu yoğunlaşmakta akış mekânları ise uzak coğrafyalar arasında bağlantı kuran unsurlar olarak şiirde yer almaktadır. Buna paralel olarak onomastik dönüşüm, mekân ile dil arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Şiirde fiziksel olarak birbirinden uzaklaşmış veya tarihsel süreç içinde kaybedilmiş mekânlar, ortak geçmiş ve kültürel aidiyet etrafında yeniden bir araya getirilmektedir. Sonuç olarak “Ağıt”, parçalanmış bir kültürel coğrafyanın yasını tutarken aynı zamanda bu coğrafyayı dilsel düzlemde bütünleştiren şiirsel bir harita olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arif Nihat Asya, Ağıt şiiri, Türk dünyası, mekân, bellek, kimlik

* Öğr. Gör., Trabzon Üniversitesi, aysegulaydinli@trabzon.edu.tr

THE POETIC MAP OF THE TURKIC WORLD: SPACE IN ARİF NİHAT ASYA’S POEM “AĞIT”

Abstract

This study examines Arif Nihat Asya’s poem “Ağıt” within the framework of spatially oriented literary studies, aiming to reveal that the text constructs a multilayered field of memory and identity related to the Turkic world. In this approach, space is considered not merely as a physical element, but as a dynamic structure in which meaning, memory, and identity are produced. The study is conducted through document analysis as a qualitative research method, and the data are analyzed using thematic analysis. In the process of examination, the spatial elements in the poem are interpreted along the axes of origin, continuity, rupture, flow, and reconstitution. The findings indicate that the spatial references in the poem are not merely geographical markers; rather, they constitute a symbolic system operating through mythological origins, historical continuity, cultural ruptures, fluid connections, and linguistic processes of reconstruction. In particular, the theme of absence and loss intensifying in rupture spaces forms the central tension of the poem, while river-based flow spaces render visible networks of cultural circulation. In parallel, onomastic transformation emerges as a constitutive mechanism enabling the reconstruction of space through language. This structure demonstrates that the poem conceptualizes space not as a fixed geography, but as a continuously re-produced dynamic field of meaning. In conclusion, “Ağıt” is evaluated as a poetic map that both mourns a fragmented cultural geography and simultaneously integrates it at a linguistic level. The study offers an original interpretation of the Turkic world within the context of spatially oriented literary studies.

Keywords: Arif Nihat Asya, “Ağıt” poem, Turkic world, space, memory, identity

GELENEKTEN GELECEĞE: HÜSREV, ŞİRİN VE FERHÂD TİPLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Beyza Alparslan Kaba*

Özet

Mesnevî, her beytin kendi içinde kafiyelendiği yapısı sayesinde uzun anlatıların işlenmesine imkân veren ve klasik Türk edebiyatında aşk, kahramanlık, din, tasavvuf ve ahlâk gibi farklı konuların aktarımında yaygın olarak kullanılan nazım şekillerinden biridir. Bu geleneğin önemli örneklerinden olan Hüsrev ü Şîrîn, ortaya çıktığı dönemden itibaren farklı edebî sahalarda yeniden ele alınmış; nazire, tercüme ve yeniden yazım yoluyla yüzyıllar boyunca varlığını sürdürmüştür. Anlatının zaman içinde farklı türlere aktarılması, olay örgüsü ve motiflerin yanı sıra şahısların da değişen edebî, kültürel ve toplumsal şartlar doğrultusunda yeniden yorumlanmasını beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada Hüsrev ü Şîrîn anlatı geleneğinin farklı dönem ve edebî sahalardaki görünüşleri, Hüsrev, Şîrîn ve Ferhâd tipleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Çalışmanın amacı, söz konusu tiplerin farklı metinlerde kazandıkları özellikleri, anlatı içindeki konumlarını ve üstlendikleri işlevleri belirlemek; ortak ve farklı yönlerinden hareketle geleneksel anlatının zaman içinde geçirdiği değişimi ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda türsel çeşitlilik ve farklı edebî sahaları temsil etme ölçütleri esas alınarak Nizâmî'nin XII. yüzyılda kaleme aldığı Hüsrev ü Şîrîn, Şeyhî'nin XV. yüzyılda Anadolu sahasında yazdığı Hüsrev ü Şîrîn, aynı yüzyılda Çağatay sahasında Ali Şîr Nevâyî tarafından kaleme alınan Ferhâd ü Şîrîn, Behçet Mahir'in halk anlatısı Ferhat ile Şîrîn, Nâzım Hikmet'in Ferhat ile Şîrîn adlı tiyatro eseri ve Cihan Aktaş'ın Şîrîn'in Düğünü adlı romanı incelemeye dâhil edilmiştir. Metinlerarasılık ve modern metin çözümleme yöntemlerinden yararlanılarak ele alınan bu eserlerde Hüsrev, Şîrîn ve Ferhâd'ın farklı dönemlerde nasıl yeniden kurgulandıkları üzerinde durulmuştur. Yapılan karşılaştırma sonucunda bu tiplerin temel özelliklerinden bazılarının anlatı geleneği boyunca korunduğu, buna karşılık anlatıdaki konumlarının, temsil ettikleri değerlerin ve karakter özelliklerinin dönemlerin zihniyet ve estetik anlayışlarına bağlı olarak değiştiği tespit edilmiştir. Böylece Hüsrev, Şîrîn ve Ferhâd'ın değişmeden aktarılan tipler olmadığı, geleneğin devamlılığını sağlarken farklı dönemlerin edebî ve kültürel beklentilerine göre yeniden şekillendirildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, mesnevî, Hüsrev ü Şîrîn, şahıs kadrosu, mukayese

* Dr., Alanya Üniversitesi, beyzaalparslann@gmail.com

FROM TRADITION TO THE FUTURE: A STUDY ON THE CHARACTER TYPES OF KHUSRAW, SHIRIN, AND FARHAD

Abstract

Masnavi is one of the widely used verse forms in classical literature, whose rhyme scheme, with each couplet rhyming internally, makes it particularly suitable for extended narratives and enables the treatment of diverse subjects such as love, heroism, religion, Sufism, and morality. One of the significant examples of this tradition, Khusraw u Shirin, has been revisited in different literary traditions since its emergence and has maintained its presence over the centuries through nazire, translation, and rewriting. The transmission of the narrative into different genres over time has led not only to changes in its plot and motifs but also to the reinterpretation of its characters in accordance with changing literary, cultural, and social conditions. This study comparatively examines the manifestations of the Khusraw u Shirin narrative tradition across different periods and literary traditions through the character types of Khusraw, Shirin, and Farhad. The study aims to identify the characteristics these figures acquire in different texts, their positions within the narrative, and the functions they perform, and to reveal the transformation of the traditional narrative over time by considering their shared and differing features. Based on the criteria of generic diversity and representation of different literary traditions, the corpus comprises Nizami's Khusraw u Shirin, composed in the twelfth century; Şeyhî's Hüsrev ü Şîrin, written in the Anatolian literary tradition in the fifteenth century; Ali Shir Nava'i's Farhad u Shirin, composed in the Chagatai literary tradition in the same century; Behçet Mahir's folk narrative Ferhat ile Şirin; Nâzım Hikmet's play Ferhat ile Şirin; and Cihan Aktaş's novel Şirin'in Düğünü. Drawing on intertextuality and modern methods of textual analysis, the study focuses on how Khusraw, Shirin, and Farhad are reconstructed across different periods. The comparative analysis demonstrates that while some of the fundamental characteristics of these figures are preserved throughout the narrative tradition, their positions within the narrative, the values they represent, and their character traits change in accordance with the mentality and aesthetic understanding of each period. It is therefore concluded that Khusraw, Shirin, and Farhad are not static character types transmitted unchanged across centuries; rather, while ensuring the continuity of the tradition, they are continually reshaped in accordance with the literary and cultural expectations of different periods.

Keywords: Classical Turkish Literature, masnavi, Khusraw and Shirin, cast of characters, comparison.

ERİCE'DEN MANVES CİTY'YE: LATİFE TEKİN'İN MANVES CİTY ROMANINDA MODERNİZM ELEŞTİRİSİ

Olena Kronina*

Fatma Zehra Dost**

Özet

Çalışma, Latife Tekin'in 2018 yılında yayımlanan Manves City romanını, modernizmin eleştirel bir perspektiften değerlendirilmesi ve bunun günlük yaşam, emek, mekân ve insan ilişkileri üzerindeki çok boyutlu etkisi bağlamında kapsamlı biçimde ele almaktadır. Kırsal bir kasabadan sanayi kentine dönüşen kurgusal Erice coğrafyasını sahne olarak kullanan roman, modernizmin 'ilerleme' ve 'refah' vaadini distopik bir gerçeklikle yüzleştirmektedir. Romanın parçalı anlatı yapısını, çoklu anlatıcı seslerini ve mektuplar, işçi dilekçeleri ile gazete köşe yazılarından oluşan belgesel eklemeleri analiz eden çalışma, modernist mantığın yabancılaşma, evini kaybetme ve kolektif hafızanın yok olması gibi varoluşsal deneyimleri nasıl biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu çok katmanlı anlatı biçimi, okuyucuya hem bireysel hem toplumsal çözülüşün bütünsel bir görüntüsünü sunmaktadır. Çalışma özellikle fabrika işçiliğine modernist şiddetin bireyi etkileyen temel mekanizması olarak odaklanmaktadır. Kentsel ve doğal mekânın dönüşümü de çalışmanın odak noktaları arasındadır; gelincik tarlaları ve kiraz bahçelerinin yerini fabrikaların ve beton yapıların alması, yalnızca fiziksel bir değişim değil, kolektif belleğin ve yerel kimliğin silinişi olarak yorumlanmaktadır. Endüstrileşme koşullarında kadınların deneyimleri ise romanın en çarpıcı izleklerinden birini oluşturmaktadır. Kadınlar hem emek sömürüsüne hem de şiddete maruz kalmakta; kamusal alan onlar için giderek daha tehlikeli ve kısıtlayıcı bir hale gelmektedir. Modernizmin vadettiği refah ve gelişmişliğin aslında derin yozlaşmalara zemin hazırladığı eserde açıkça gözler önüne serilmektedir. Geleneksel dayanışma bağlarının çözülmesi, ilişkilerin menfaat temelinde yeniden kurulması ve bireyin kalabalıklar içinde yalnızlaşması, bu yozlaşmanın somut yansımalarıdır. Roman, göç ve kentleşme süreçlerinin sürdürülebilir aidiyet biçimleri yaratmadığını; aksine doğadan, geçmişten ve birbirinden kopuk, varoluşsal dayanağı olmayan bir 'evsiz çocuklar' nesli ortaya çıkardığını ileri sürmektedir. Kadın, doğa ve tahrip edilmiş şehir imgeleri aracılığıyla Manves City, modernist projenin örtük acımasızlığını gün yüzüne çıkarmaktadır. Roman, ilerleme söyleminin ardına gizlenmiş gerçek sosyal ve ahlaki maliyetleri ifşa ederek, modernizmi özgürleştirici bir güç olarak değil; insanı, doğayı ve toplumsal dokuyu birlikte kemiren yıkıcı bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, Latife Tekin, Manves City, Şiddet, Yozlaşma

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, eekronina@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, fatmadost98@gmail.com

FROM ERICE TO MANVES CITY: A CRITIQUE OF MODERNISM IN LATIFE TEKIN'S NOVEL MANVES CITY

Abstract

The article examines Latife Tekin's novel *Manves City*, published in 2018, focusing on a critical view of modernism and its effects on daily life, work, space, and human relationships. The novel takes place in a fictional town called Erice, which changes from a small rural town into an industrial city. Through this transformation, the novel shows that the promises of modernism such as 'progress' and 'prosperity' lead to a dark and troubled reality. The study looks at the novel's broken narrative structure, its many different narrators, and its use of documentary materials such as letters, worker petitions, and newspaper columns. Through these elements, the article shows how modernist thinking shapes experiences of alienation, loss of home, and the disappearance of shared memory. This layered storytelling gives readers a full picture of both personal and social breakdown. The article pays special attention to factory work as one of the main ways modernism causes harm to individuals. It also focuses on the transformation of urban and natural spaces. The replacement of poppy fields and cherry orchards with factories and concrete buildings is not just a physical change it also means the loss of collective memory and local identity. Women's experiences under industrialization are another important theme in the novel. Women face both economic exploitation and violence, and public spaces become increasingly dangerous and limiting for them. The novel clearly shows that the welfare and development promised by modernism actually creates serious corruption. Traditional solidarity breaks down, relationships become based on self-interest, and people feel lonely even in crowded places. The novel argues that migration and urbanization do not create a sense of belonging. Instead, they produce a generation of 'homeless children' who are disconnected from nature, from the past, and from each other. Through images of women, nature, and destroyed cities, *Manves City* exposes the hidden cruelty of the modernist project. The novel reveals the real social and moral costs hidden behind the idea of progress, and describes modernism not as a liberating force, but as a destructive process that damages people, nature, and the social fabric together.

Keywords: Modernism, Latife Tekin, *Manves City*, Violence, Decay

TÜRKÇE VE ARAPÇA SIFAT CÜMLECİKLERİNİN KARŞITSAL ANALİZİ

Ahmet Erkam Selvi*

Özet

Bu çalışma, farklı dil ailelerine mensup olan Arapça ve Türkçede sıfat cümleciklerinin yapısal ve işlevsel özelliklerini karşılaştırmalı bir perspektifle incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, her iki dilde sıfat cümleciklerinin nasıl kurulduğunu, hangi dilbilimsel prensiplere dayandığını ve anlam üretim sürecinde ne tür fonksiyonel roller üstlendiğini ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışma, sıfat cümleciklerinin yalnızca bir niteleme unsuru değil, aynı zamanda cümledeki anlam ilişkilerini derinleştiren ve düşüncenin örgütlenişine katkı sağlayan bir yapı olduğunu varsaymaktadır. Makalenin birinci bölümünde Türkçede sıfat cümlecikleri ele alınmış; bu yapılar eklemeli dil özellikleri çerçevesinde incelenerek fiilimsi yapılar, yan cümle kuruluşları ve niteleme ilişkileri detaylı biçimde tahlil edilmiştir. İkinci bölümde ise Arapçada sıfat cümlecikleri, sıra cümlesi (cümle-i sıra) kavramı etrafında değerlendirilmiş; i'râb sistemi, zamir kullanımı ve marife-nekra uyumu gibi unsurlar üzerinden yapısal çözümleme yapılmıştır. Üçüncü bölümde, her iki dildeki sıfat cümlecikleri örnek cümleler üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş; benzerlikler ve farklılıklar hem biçimsel hem de anlamsal düzlemde ortaya konulmuştur. Bulgular, Türkçede sıfat cümleciklerinin çoğunlukla fiilimsi yapılar aracılığıyla kurulup isim öncesinde yer aldığını; Arapçada ise sıra cümleleri yoluyla kurularak ilgili ismi takip ettiğini göstermektedir. Ayrıca, Arapçanın çekim temelli yapısı ile Türkçenin eklemeli yapısının, sıfat cümleciklerinin kuruluş ve işleyişinde belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, sıfat cümleciklerinin her iki dilde de yalnızca betimleyici bir unsur olmadığını, aynı zamanda cümle içi anlam ilişkilerini düzenleyen ve dilin kavramsal çerçevesini şekillendiren önemli yapılar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, dil öğretimi, çeviri çalışmaları ve karşılaştırmalı dilbilim alanlarına katkı sağlayacak sistematik ve teorik bir zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arapça Sıfat Tamlaması, Türkçe Sıfat Tamlaması, Arapça İlişkisel Cümle, Türkçe İlişkisel Cümle, Bağımlı Cümle, Ana Cümle, İlişkisel Zamir, Bağımlı Cümle, Ana Cümle

* Dr., Gazi Üniversitesi, erkamselvi@gmail.com

CONTRASTIVE ANALYSIS OF ADJECTIVE CLAUSES IN TURKISH AND ARABIC

Abstract

This study examines the structural and functional properties of adjectival clauses in Arabic and Turkish—two languages belonging to different families—from a comparative perspective. The main aim of the research is to reveal how adjectival clauses are constructed in each language, the linguistic principles on which they are based, and the functional roles they assume in the process of meaning-making. In this context, the study assumes that adjectival clauses are not merely qualifying elements, but structures that deepen semantic relations within the sentence and contribute to the organization of thought. In the first section, adjectival clauses in Turkish are analyzed within the framework of agglutinative language features; verbal noun forms, subordinate clause constructions, and qualifying relations are examined in detail. The second section evaluates adjectival clauses in Arabic around the concept of the *şıla* clause (*jumlat al-şıla*), with structural analysis conducted through elements such as the *i'rāb* system, pronoun usage, and the agreement between definiteness and indefiniteness. The third section presents a comparative analysis of adjectival clauses in both languages through sample sentences, highlighting similarities and differences on both formal and semantic levels. The findings show that in Turkish, adjectival clauses are mostly formed through verbal noun structures and precede the noun, whereas in Arabic they are constructed via *şıla* clauses and follow the noun they modify. Furthermore, it is observed that Arabic's inflectional system and Turkish's agglutinative structure are decisive in shaping the construction and functioning of adjectival clauses. In conclusion, the study demonstrates that adjectival clauses in both languages are not merely descriptive elements, but significant structures that regulate intra-sentential semantic relations and shape the conceptual framework of the language. In this respect, the research provides a systematic and theoretical foundation that contributes to language teaching, translation studies, and comparative linguistics.

Keywords: Arabic Adjective Phrase, Turkish Adjective Phrase, Arabic Relative Clause, Turkish Relative Clause, Subordinate Clause, Main Clause, Relative Pronoun, Subordinate Clause, Main Clause

ŞEYBÂNÎ HANLARININ ELÇİLERİ: 1548–1549 OSMANLI–SAFEVÎ SAVAŞI’NDA DİPLOMATİK TEMASLAR VE HEDİYELEŞME

Samet Balta*

Özet

Bu çalışma, 1548–1549 Osmanlı–Safevi Savaşı esnasında Şeybânî Özbek hanları ile Osmanlı Devleti arasındaki diplomatik temasları ve hediyeleşme usullerini incelemeyi amaçlamaktadır. Şeybânîler, 16. yüzyılda Maverâünnehir coğrafyasında hüküm sürmüş güçlü Sünnî Türk devletlerinden biridir. Şeybânîler ile Osmanlı arasındaki diplomatik temaslar, Şeybânî Devleti’nin kuruluşunu takip eden yıllardan itibaren farklı dönemlerde ve çeşitli siyasi vesilelerle tesis edilmiştir. Söz konusu ilişkilerde belirleyici unsur ise daima Safevîler olmuştur. Osmanlı–Özbek yakınlaşması, Safevîlere karşı ortak jeopolitik tehdit ve mezhepsel farklılıklar gibi farklı unsurların etkisiyle şekillenmiştir. Ayrıca, Şeybânîlerin kendi iç siyasi çekişmeleri de Osmanlılarla olan ilişkilerinin seyrinde etkili olmuştur. Nitekim 16. yüzyıl ortalarındaki siyasi karışıklıklar neticesinde Buhara, Semerkant ve Taşkent gibi merkezlerde ayrı Şeybânî hanlarının ortaya çıkması, bu süreci daha da belirgin hale getirmiştir. Bu sebeple, çalışmada 1548–1549 Osmanlı–Safevi Savaşı’nın devam ettiği bir dönemde Nevruz Ahmed Han (Barak Han) ve Abdülaziz Han tarafından Osmanlı Devleti’ne gönderilen elçilik heyetleri merkeze alınarak incelenmektedir. Bu kapsamda elçilerin taşıdığı mesajlar, kullandıkları söylem ve taraflar arasındaki hediyeleşme usulleri ele alınmaktadır. Bu çerçevede elçilik heyetlerinin bir taraftan Safevîlere karşı yaşanan siyasi ve askeri baskılar, diğer taraftan hanlığın iç siyasi dinamiklerinin birleşmesiyle şekillenen çok boyutlu bir diplomatik ve stratejik ittifak arayışını yansıttığını göstermektedir. Dolayısıyla, gönderilen elçilik heyetleri üzerinden diplomatik ilişkilerin mahiyeti ortaya konulmakta, bu ilişkilerin yalnızca temsili değil, aynı zamanda öncelikle siyasi ve askeri hedefler doğrultusunda şekillenen çok katmanlı bir yapıya sahip olduğu gösterilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Elçi, Hediyeleşme, Diplomasi, Osmanlı–Şeybânî İlişkileri

* Dr., Bandırma Onyedî Eylül Üniversitesi, sbalta@bandirma.edu.tr

ENVOYS OF THE SHAYBANID KHANS: DIPLOMATIC CONTACTS AND GIFT EXCHANGE IN THE CONTEXT OF THE OTTOMAN–SAFAVID WAR (1548–1549)

Abstract

This study aims to examine the diplomatic contacts and the customs of gift-giving between the Shaybanid Uzbek khans and the Ottoman Empire during the Ottoman–Safavid War of 1548–1549. The Shaybanid Khanate were one of the powerful Sunni Turkic states that ruled the Transoxiana region in the 16th century. Diplomatic contacts between the Shaybanids and the Ottomans were established at various times and for various political reasons from the years following the Shaybanids' founding. The decisive factor in these relations was always the Safavids. The Ottoman–Uzbek rapprochement was shaped by various factors, such as a shared geopolitical threat from the Safavids and sectarian differences. Furthermore, the Shaybanids' own internal political rivalries also influenced the course of their relations with the Ottomans. Indeed, the emergence of separate Shaybanid khans in centres such as Bukhara, Samarkand and Tashkent as a result of the political turmoil of the mid-16th century made this process even more pronounced. For this reason, this study focuses on the diplomatic missions sent to the Ottoman Empire by Nevruz Ahmed Khan (Barak Khan) and Abdulaziz Khan during the period of the 1548–1549 Ottoman–Safavid War. In this context, the messages conveyed by the envoys, the rhetoric they employed, and the customs of gift-giving between the parties are examined. Within this framework, it is demonstrated that the diplomatic missions reflected a multi-dimensional quest for diplomatic and strategic alliances, shaped by the convergence of, on the one hand, the political and military pressures faced against the Safavids, and on the other, the internal political dynamics of the khanate. Consequently, the nature of diplomatic relations is elucidated through the diplomatic missions dispatched; it is demonstrated that these relations possess a multi-layered structure, shaped not merely for representational purposes but also in line with primarily political and military objectives.

Keywords: Envoy, Gift Exchange, Diplomacy, Ottoman–Shaybanid Relations

TİMUR’UN İZMİR’E GELİŞİ VE TİRE YAZITI ÜZERİNE

Ümit Bağatur*

Özet

Türklerin tarihte varlığı bilindiği andan itibaren uzun zaman devletsiz ya da yönetim-siz kaldığı bugüne dek yapılan araştırmalarda tespit edilememiştir. Savaşlar, terör saldırıları, göçler, iç ve dış büyük krizler yaşanmış olsa da tüm bunların sonucunda dönüşümler yaşanarak kısa sürede atlatılmıştır. Türkler göçebe ve savaşçı olmalarından dolayı Orta Asya, Ortadoğu, Anadolu ve Avrupa olmak üzere çok geniş bir alana yayılmışlardır. Türk toplumunun dünya üzerinde bu denli yayılmasının olumlu ve olumsuz birçok yönü (sonucu) olmuştur. Varlığını farklı coğrafyalarda sürdürmesinden dolayı, millet olarak canlılığını ve kültürünü aralıksız olarak devam ettirebilmiştir. Tarihin aynı veya farklı zamanlarında birçok coğrafi alanda yer alan bu devletler siyasî birlik noktasında aralarında büyük ve çetrefilli sıkıntılar yaşamışlardır. Bu sıkıntılar siyasî ve kültürel birlik sağlama gayretinde bulunulduğu vakitlerde kendisini çok acı tecrübelerle göstermiştir. Türk tarihinde bu acı tecrübelerin başında gelenlerden biri de Yıldırım lakabıyla tanınan I. Bayezid ve Emir Timur arasında 1402 yılında gerçekleşen Ankara savaşıdır. Osmanlı devleti bu savaş sonucunda fetret devrine girerek ağır bir bedel ödemiştir. Emir Timur, 1402’de Ankara savaşını kazandıktan sonra Anadolu’nun batısına yönelmiştir. Kaynaklarda Anadolu’dan ayrılmadan önceki kış mevsimini İzmir’in Tire ilçesinde geçirdiği rivayet edilmektedir. Bazı kaynaklarda ise Tire’de dikili taş yazıt bıraktığı aktarılmaktadır. Bu çalışma, Emir Timur ve Tire’de bıraktığı rivayet edilen dikili taş yazıt üzerine bir araştırmadır.

Anahtar Kelimeler: Ankara Savaşı, Bayezid I, Timur, İzmir, Tire.

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, umitbagaturbey@gmail.com

ON TIMUR'S ARRIVAL IN IZMIR AND THE TIRE INSCRIPTION

Abstract

Throughout history, Turks have maintained continuous statehood, overcoming wars, crises, and migrations. Their nomadic and warrior traditions led to a wide geographical spread across Central Asia, the Middle East, Anatolia, and Europe. This expansion, while ensuring cultural continuity, also brought significant challenges to political unity among various Turkish states. A pivotal example of these internal struggles is the Battle of Ankara in 1402, a devastating conflict between the Ottoman Sultan Bayezid I (Yıldırım) and Emir Timur. This battle resulted in a severe defeat for the Ottoman Empire, plunging it into the Interregnum a period of political instability and civil war. Following his victory, Emir Timur advanced into Western Anatolia, reportedly spending the winter in the Tire district of Izmir before departing. Historical sources also suggest he may have left a stele inscription in Tire. This review article will explore the historical context of Emir Timur's presence in Tire and investigate the claims surrounding this purported stele inscription.

Keywords: Battle Of Ankara, Bayezid I, Timur, İzmir, Tire.

ALMAN DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI ARŞİV BELGELERİNE GÖRE SAVAŞ YILLARINDA TÜRKİYE

Ebru Kaya*

Özet

Yirminci yüzyılın gördüğü iki büyük savaőtan biri olan İkinci Dünya Savaşı'nda adeta bir ateş çemberi içerisinde kalan Türkiye'nin savaş yılları boyunca Alman Dıőıőleri Siyasi Arşivi'nde yer alan Dış Politika Belgelerinde nasıl değerlendirildiği ve ele alındığı bu araştırmanın temel amacını oluőtırmaktadır. Dünya siyasasının bir medeniyetler çatıőmasına ev sahipliği yaptığı 1939 ve 1945 yılları; Avrupa ve Uzakdođu olmak üzere iki ayrı kutupta savaşın yük-seldiği bir dönemi teşkil etmektedir. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin etrafı, tam anlamıyla Mihver veya yanlış kuvvetlerle çevrilmiş yani uluslararası politikadaki baskı hat safhasına ulaőmıőtı. Lozan Antlaşması'nın ardından İngiltere ve Fransa ile olan sorunların devam etmesi, başlangıçta yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni eski müttefiki Almanya'ya yöneltmiőti. İkinci Dünya Savaşı'na kadar geçen yirmi bir yılda her iki devlette ilişkilerini ekonomik, kül-türel ve diplomatik boyutlarda kaydetmiőti. Savaş yıllarında ise bu ilişkiler yeni bir değer-iőim ve dönüşüm sürecine girecekti. Nitekim bütün baskı ve çabalara rağmen Türkiye etrafındaki ateş çemberinin dışında kalmayı baőarmıőtı. Türkiye'nin bu süreçteki politikalarını oluőtıran etmen-ler aynı zamanda iktidarda olan kuőađın, ortak siyasi birikim ve tecrübelerinin oluşturduğu bir çerçevede őekillenmiőti. Bu politikaların ve ülkenin jeopolitik konumunun vermiş olduğu güçle beraber, Türkiye'nin ulusal ve egemen bir ülke olarak mevcudiyetini sürdürebilmesi için uygu-ladığı savaş dönemi politikaları dünya siyasasındaki yerini güçlendirecekti. Sonuç olarak 'Al-man Dıőıőleri Bakanlığı Arşiv Belgelerine Göre Savaş Yıllarında Türkiye' adlı bu araştırmada 1939 ve 1945 yılları arasında Alman Dış Politika Belgelerinde (Akten zur Auswärtigen Politik Deutschlands) Türkiye'nin nasıl ele alındığı analiz edilmeye ve birtakım hususlar çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Almanya, Almanya Dıőıőleri Bakanlığı, Dış Politika, İkinci Dün-ya Savaşı, Türkiye.

* Dr., Ankara Üniversitesi, kayaebru@ankara.edu.tr

ACCORDING TO THE ARCHIVES OF THE GERMAN FOREIGN MINISTRY: TURKEY DURING THE WAR YEARS

Abstract

The primary objective of this study, entitled ‘Turkey During the War Years According to the Archives of the German Foreign Ministry,’ is to examine and analyze how Turkey was evaluated and represented during the Second World War in the Political Archive of the German Foreign Office. The period in question, from 1939 to 1945, witnessed a global clash of civilizations and was marked by conflict in both Europe and the Far East. Surrounded almost entirely by Axis or pro-Axis forces during these years, Turkey experienced intense diplomatic pressure. Continued disputes with Britain and France following the Lausanne Treaty initially drove the new Republic of Turkey to seek closer relations with its former ally, Germany. In the 21 years leading up to the Second World War, the relations between the two countries evolved along economic, cultural, and diplomatic lines. However, the war years signaled a significant shift and transformation in these relations. Notwithstanding persistent external pressure and various diplomatic efforts, Turkey nonetheless managed to stay outside of the encompassing ring of fire. The factors shaping Turkey’s policies during this period were formed within a framework defined by the collective political experience and expertise of the ruling generation. With the strength derived from these policies and the country’s strategic geopolitical position, Turkey’s wartime diplomacy played a decisive role in securing its national sovereignty and maintaining its presence as an independent state. As a result, this article aims to analyze and evaluate, through selected themes, how Turkey was perceived and treated in German Foreign Policy Documents (Akten zur Auswärtigen Politik Deutschlands) between 1939 and 1945.

Keywords: Germany, German Foreign Ministry, Foreign Policy, Second World War, Turkey.

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG'DA İKİ ŞEHİR BİR DİPLOMASİ SAVAŞI: LOZAN VE ANKARA

Ahmet Can Yavuz*

Özet

'Neue Zürcher Zeitung'da İki Şehir Bir Diplomasi Savaşı: Lozan ve Ankara' adlı bu makalenin temel amacı modern ve bağımsız Türkiye'nin sınırlarını belirleyen Lozan Barış Konferansı'nı ve Türkiye'nin bu yolda attığı adımları konferansa ev sahipliği yapan İsviçre hükümetinin gözünden değerlendirmektir. Bu bağlamda İsviçre'de 1780 yılından günümüze değin yayın hayatına devam etmekte olan Neue Zürcher Zeitung gazetesinde 1922-1923 yılları arasında Türkiye hakkında yazılan tüm haberler ele alınmıştır. Kurtuluş Savaşı'nın askeri yönden başarısı İtilaf Devletlerince yankı uyandırmış ve Lozan'a giden yolun taşlarını döşemiştir. Bu nedendendir ki Lozan, askeri savaş sonrası Millî Mücadele'nin diplomatik safhasını oluşturmaktadır. Lozan Barış Konferansı sadece savaşın son bulmasını değil aynı zamanda sınırlar, kapitülasyonlar, boğazlar, azınlıklar ve borçları da konu edinmiştir. Lozan Barış Antlaşması her ne kadar Türk bağımsızlığı vurgusu ile imzalanan bir antlaşma olarak algılsa da İtilaf Devletlerinin yanı sıra İtilaf Devletlerine sonradan katılan Romanya ile Yugoslavya ve Japonya'nın da imzacılar olarak yer aldığı çok yönlü bir antlaşmadır. Lozan Barış Antlaşması taraflarca farklı algılanmış ve farklı aksiyonlara sahne olmuştur. Bu bakımdan içerdiği önem nedeniyle dönem politikasındaki ana konu olan Lozan, birçok diplomatik gerginliğe sebep olmuştur. Lozan Barış Konferansı 1922 ve 1923 yılında olmak üzere iki farklı oturumla icra edilmiştir. Barış görüşmeleri 1922 yılında toplanan ilk oturum kesintiye uğramış, yaşanan gelişmeler ışığında ikinci oturum ile devam etmiştir. 1923 yılında toplanan ikinci oturumda da diplomatik gerginlik aynı şekilde devam etmiştir. Buna karşın İsviçre bağımsızlık statüsünü koruyarak savaş dışı kalmış ve barış görüşmelerine ev sahipliği yapmıştır. Neue Zürcher Zeitung'ta ise İsviçre'nin, konferansa dair yaklaşımını göreceli olarak tarafsız yayınlar ile ortaya koyduğu gözlemlenmiştir. Araştırma safhasında söz konusu gazeteden yaklaşık olarak beş yüze yakın haber ve makalenin ele alındığı bu çalışma sonucunda; Neue Zürcher Zeitung üzerinden İsviçre'nin Lozan şehrinde gerçekleşen bir diplomasi savaşı ele alınmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ankara, Diplomasi, Lozan Barış Konferansı, Türkiye, Türk Dış Politikası

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ahmetcanyavuz81@gmail.com

TWO CITIES, ONE DIPLOMATIC WAR IN THE NEUE ZÜRCHER ZEITUNG: LAUSANNE AND ANKARA

Abstract

The main purpose of this article, titled “Two Cities, One Diplomatic War: Lausanne and Ankara” as covered in the *Neue Zürcher Zeitung*, is to evaluate the Lausanne Peace Conference which determined the borders of modern and independent Turkey and the steps taken by Turkey in this process from the perspective of the Swiss government, which hosted the conference. In this context, all news articles regarding Turkey, published between 1922 and 1923 in the *Neue Zürcher Zeitung* a newspaper that has been in publication in Switzerland since 1780 have been examined. The military success of the Turkish War of Independence attracted considerable attention from the Allied Powers and paved the way to Lausanne. Therefore, Lausanne represents the diplomatic phase of the National Struggle following the military phase. The Lausanne Peace Conference addressed not only the termination of the war, but also borders, capitulations, the Straits, minorities, and debts. Although the Treaty of Lausanne is perceived as an agreement signed with an emphasis on Turkish independence, it is in fact a multifaceted treaty that included Romania, Yugoslavia, and Japan nations that later joined the Allied Powers among its signatories along with the original Allied States. The Treaty of Lausanne was interpreted differently by different parties and led to various subsequent actions. Due to its significance, Lausanne became a central topic in the politics of the era and gave rise to a number of diplomatic tensions. The Lausanne Peace Conference was held in two separate sessions: in 1922 and 1923. The first session, which convened in 1922, was interrupted, and the negotiations resumed with the second session following subsequent developments. Diplomatic tensions persisted throughout the second session held in 1923. Nonetheless, Switzerland maintained its independent status by remaining outside the war and hosting the peace negotiations. It has been observed that the *Neue Zürcher Zeitung* reflected Switzerland’s relatively neutral approach to the conference in its publications. As a result of this study, which analyzed approximately five hundred news articles and reports from the mentioned newspaper, the diplomatic conflict that took place in the city of Lausanne was examined and interpreted from Switzerland’s perspective through the lens of the *Neue Zürcher Zeitung*.

Keywords: Ankara, Diplomacy, Lausanne Peace Conference, Türkiye, Turkish Foreign Policy.

KRALİ İSKİT KURGANLARININ COĞRAFI DAĞILIMI ÜZERİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Ramazan Sarıkaya*

Özet

MÖ I. binyılda Avrasya bozkırlarında hâkim bir güç olan İskitler, bu coğrafyadaki hâkimiyetlerinin bir sembolü olarak ataları için kurgan denilen mezar yapıları inşa etmişlerdir. İskit soylularına ait olan Krali İskit kurganlarının coğrafi dağılımı, Avrasya bozkır kuşağında erken bozkır aristokrasisinin doğudan batıya gelişen hareketliliğini izlenebilir kılan kronolojik bir hat ortaya koymaktadır. İskit elitler hiyerarşisi dağılımının en erken arkeolojik örnekleri, Tuva havzasındaki Arzhan I ve Arzhan II kurganlarıdır. MÖ IX-VII. yüzyıllara tarihlenen bu anıtsal mezarlar, merkezî gömü odası, çoklu at definleri ve elit sembolizmiyle İskit aristokrat mezar geleneğinin ilk kurumsal biçimini temsil ederler. Bu çekirdek gelenek daha sonra Altaylar ve Doğu Kazakistan'a taşınmış; Pazırık, Berel ve Şibe gibi elit mezar komplekslerinde bölgesel çeşitliliklerle devam etmiştir. MÖ VII-V. yüzyıllar arasında bu hat, Kazak bozkırları üzerinden Ural kuşağına uzanarak batı bozkırlarına geçiş sağlamıştır. Bu coğrafi dağılımın anıtsal mimarideki doruk noktası ise MÖ V-IV. yüzyıllarda Kuzey Karadeniz bozkırlarında görülür. Solokha, Chertomlyk, Oğuz, Aleksandropol, Kelermes, Kostromskaya, Yedi Kardeşler, Kuloba ve benzeri büyük kurganlar, doğudaki erken İskit elit mezar modelinin Karadeniz'in kuzeyindeki sahada siyasal olarak merkezileşmiş "Kraliyet İskit" aristokrasisi tarafından yeniden yorumlanmış biçimidir. Bu dağılım, kraliyet İskit kurganlarının münferit mezarlar değil; Tuva'dan Karadeniz bozkırına uzanan ortak bir elit ideolojinin ve aristokratik gömü geleneğinin mekânsal yansımaları olduğunu göstermektedir. Bu yansımalar ana göç ve ticaret koridorları, nehir vadileri ve otlak geçiş kuşakları ile şekillenmiştir. Bu bildiride Tuva'dan başlayıp Kuzey Karadeniz bozkırlarına uzanan İskit elit kurganlarının mekânsal dağılımında öne çıkan topografik unsurların anıtsal peyzaj ile olan ilişkisi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eskiçağ Tarihi, İskitler, Krali Kurganlar, Orta Asya, Kuzey Karadeniz

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, rasarikayaa@gmail.com

AN ASSESSMENT ON THE GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION OF THE ROYAL SCYTHIAN KURGANS

Abstract

The geographical distribution of Royal Scythian kurgans presents a chronological line that enables the tracking of the mobility of the early steppe aristocracy developing from East to West across the Eurasian steppe belt. The earliest archaeological examples of the distribution of the Scythian elite hierarchy are the Arzhan I and Arzhan II kurgans in the Tuva Basin. These monumental tombs, dated to the 9th-7th centuries BC, represent the first institutional form of the Scythian aristocratic burial tradition with their central burial chambers, multiple horse burials, and elite symbolism. This core tradition was later carried to the Altai and Eastern Kazakhstan, continuing with regional variations in elite burial complexes such as Pazyryk, Berel, and Shibe. Between the 7th and 5th centuries BC, this line extended across the Kazakh steppes to the Ural belt, facilitating the transition to the western steppes. The pinnacle of this geographical distribution in monumental architecture is observed in the Northern Black Sea steppes during the 5th-4th centuries BC. Major kurgans such as Solokha, Chertomlyk, Seven Brothers, Kuloba, and similar sites are reinterpreted forms of the early Scythian elite burial model from the East by the politically centralized “Royal Scythian” aristocracy in the northern Black Sea region. This distribution demonstrates that the royal Scythian kurgans are not isolated tombs but spatial reflections of a common elite ideology and aristocratic burial tradition extending from Tuva to the Black Sea steppes. These reflections were shaped by main migration and trade corridors, river valleys, and pasture transition belts. This paper examines the relationship between the topographical elements that stand out in the spatial distribution of Scythian elite kurgans and the monumental landscape.

Keywords: Ancient History, Scythians, Royal Kurgans, Central Asia, Northern Black Sea

İH HÖŞÖÖT/KÜLİ ÇOR YAZITI ÜZERİNE YENİ DEĞERLENDİRME VE ELEŞTİRİLER

Anıl Yasin Oğuz*

Özet

Moğolistan'da dikili bulunan yazıtlar arasında, Orhun Yazıtları olarak bildiğimiz Kül Tegin, Bilge Kagan ve Bilge Tonyukuk yazıtları dışında hem okunan satırların hacmi hem de içerdiği bilgiler bakımından en mühimlerinden biri Küli Çor/İh Höşööt Yazıtı'dır. Bugün hâlâ müzeye kaldırılmadan, Moğol bozkırlarında balbalları ile beraber açıkta duran bu yazıt 2. Türk Kağanlığı'na (682-745) hizmet etmiş önemli bir devlet adamı adına dikilmiştir. Bu bildiri Küli Çor/İh Höşööt Yazıtı ile ilgili özellikle, yazıtın adına dikildiği kişi olan Işvara Bilge Küli Çor veya Apa Tarkan Çıkan Tonyukuk unvanlarıyla anılan devlet adamının tarihsel kimliği üzerine son dönemde ileri sürülen hipotezler (bilhassa Ken Chen'in yazdıkları) üzerinde durulacaktır. Küli Çor Yazıtı üzerine araştırmalar yapan çeşitli araştırmacılar bu kişinin Ashide boyuna mensup olabileceği sonucuna varmışsa da son dönemde Ken Chen'in yazılarıyla bu kişinin tarihte Ashide Yuanzhen olarak bildiğimiz ve aslında hatalı şekilde Bilge Tonyukuk ile eşleştirilen kişi olabileceğine yönelik bir kanaat ortaya çıkmıştır. Bu bildiride Bilge Tonyukuk'un Ashide Yuanzhen olmadığı, Çin kaynaklarında 2. Türk Kağanlığı'nın kuruluşuyla ilgili en önemli karakterlerden biri olarak geçen Ashide Yuanzhen'in gerçekten Küli Çor Yazıtı'nın dikildiği kişi olup olamayacağı, Çıkan Tonyukuk veya Küli Çor'un ölüm tarihi, yazıttaki eski Türk kültürel hayatı ve askerî taktikleri ile ilgili yer alan bilgiler, unvanlar ve isimler konusunda durulup değerlendirme ve eleştirilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küli Çor, Tonyukuk, Yazıt, Türk, Ashide

* Arş. Gör., İbn Haldun Üniversitesi, anil.oguz@ihu.edu.tr

NEW EVALUATIONS AND CRITIQUES ON THE IKH KHÖSHÖÖT / KÜLI ÇOR INSCRIPTION

Abstract

Among the inscriptions erected in Mongolia (left from Turk Qaghanates, 552-745), aside from the well-known Orkhon inscriptions of Kül Tegin, Bilge Khagan, and Bilge Tonyukuk, one of the most significant in terms of both the volume of deciphered text and the richness of its content is the Küli Çor / Ikh Khöshööt Inscription. This inscription, which still stands in the Mongolian steppes together with its balbals and has not yet been moved to a museum, was erected in honor of an important statesman who served the Second Turkic Khaganate (682–745). This paper focuses particularly on the historical identity of the individual commemorated by the inscription, a statesman known by the titles *Işvara Bilge Küli Çor* or *Apa Tarqan Çıqan Tonyukuk*, and examines recent hypotheses proposed on this issue, especially those put forward by Ken Chen. While various scholars studying the Küli Çor Inscription have concluded that this individual may have belonged to the Ashide clan, recent arguments—especially in the works of Ken Chen—suggest that he may in fact be the historical figure known as Ashide Yuanzhen, who has been mistakenly identified with Bilge Tonyukuk. This study evaluates the claim that Bilge Tonyukuk was not Ashide Yuanzhen and investigates whether Ashide Yuanzhen—who appears in Chinese sources as one of the key figures in the foundation of the Second Turkic Khaganate—could indeed be the person for whom the Küli Çor Inscription was erected. In addition, the paper discusses and critically analyzes issues such as the death date of Çıqan Tonyukuk or Küli Çor, the information contained in the inscription regarding early Turkic cultural life and military tactics, as well as the titles and names mentioned therein.

Keywords: Küli Çor, Tonyukuk, Inscription , Türk, Ashide

YAPAY ZEKÂ VE İNSAN METİNLERİNDE BAĞLAŞIKLIĞIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Fidan Doğru*

Özet

Metindilbilim, metni oluşturan birimler arasındaki ilişkiler aracılığıyla anlamın nasıl kurulduğunu açıklayan ve bu süreçte bağlaşıklık ile tutarlılığı temel çözümleme ölçütleri olarak ele alan bir inceleme alanıdır. Akademik yazı, bilginin düzenli ve anlaşılır biçimde sunulmasını gerektirdiğinden, metindilbilimsel ölçütler bu tür metinlerin değerlendirilmesinde belirleyici bir işlev üstlenir. Yapay zekâ temelli metin üretim araçlarının yaygınlaşması, akademik metinlerin dilsel niteliğinin daha ayrıntılı ölçütlerle ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, yapay zekâ tarafından üretilen metinlerle insan üretimi akademik metinler arasındaki ilişkileri metindilbilimsel bağlaşıklık çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma tasarımı, aynı katılımcıların farklı yazma koşullarında ürettikleri metinleri kapsamı bakımından karşılaştırmalı bir yapı sunmaktadır. Veri seti, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi, öğretmenlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin “eğitim” başlığı altında akademik dil kullanarak yazdıkları metinlerden oluşmaktadır. İlk aşamada öğrencilerden hazırlık yapılmaksızın metin üretmeleri istenmiş, ikinci aşamada ise aynı konuya önceden hazırlanarak yeniden metin yazmaları sağlanmıştır. Bu iki aşamaya ait metinler arasından belirlenen örneklem, aynı yönerge doğrultusunda yapay zekâ aracılığıyla oluşturulan metinlerle birlikte değerlendirmeye alınmıştır. İnceleme, dilbilgisel bağlaşıklık (gönderim, bağlaç kullanımı) ile sözcüksel bağlaşıklık (yineleme, eş ve yakın anlamlı sözcük kullanımı) başlıkları altında yürütülmektedir. Veriler nitel araştırma yaklaşımı kapsamında betimsel analiz yöntemiyle ele alınmıştır. Çözümleme sürecinde, hazırlıksız ve hazırlıklı insan metinleri ile yapay zekâ metinleri arasında bağlaşıklık araçlarının kullanım sıklığı ve işlevsel dağılımı karşılaştırılarak farklı yazma koşullarının akademik metin üretimine etkisi ile yapay zekâ kaynaklı metinlerin metindilbilimsel özellikleri bütüncül bir çerçevede değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik dil, bağlaşıklık, karşılaştırmalı analiz, metindilbilim, yapay zekâ.

* Öğr. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, fdn1dgr@gmail.com

A COMPARATIVE ANALYSIS OF COHESION IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND HUMAN TEXTS

Abstract

Text linguistics is a field that explains how meaning is constructed through the relationships among the units that constitute a text and takes cohesion and coherence as fundamental criteria of analysis in this process. Since academic writing requires the orderly and clear presentation of information, text-linguistic criteria assume a determining function in the evaluation of such texts. The widespread use of artificial intelligence-based text generation tools necessitates that the linguistic quality of academic texts be addressed through more detailed criteria. This study aims to examine the relationships between texts generated by artificial intelligence and human-produced academic texts within the framework of text-linguistic cohesion. The research design adopts a comparative structure in that it encompasses texts produced by the same participants under different writing conditions. The dataset consists of texts written by students enrolled in teacher education programs at the faculty of education of a state university, who were asked to produce texts using academic language under the topic of “education.” In the first stage, students were asked to produce texts without any preparation; in the second stage, they were asked to write again on the same topic after prior preparation, without making use of any external assistance. A sample selected from the texts produced in these two stages was evaluated together with texts generated by artificial intelligence in accordance with the same prompt. The analysis is conducted under the headings of grammatical cohesion (reference, conjunction use) and lexical cohesion (repetition, use of synonymous and semantically related words). The data were handled within a qualitative research approach through the use of descriptive analysis. In the process of analysis, the frequency and functional distribution of cohesive devices in unprepared and prepared human texts and in artificial intelligence-generated texts were compared; the effects of different writing conditions on academic text production and the text-linguistic properties of AI-generated texts were evaluated within a holistic framework.

Keywords: Academic language, artificial intelligence, cohesion, comparative analysis, text linguistics.

TÜRK DÜNYASINDAKİ DİL ÇALIŞMALARI HAKKINDA WEB OF SCIENCE TABANLI BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Jülide Erken*

Özet

Canlı bir varlık olan dil, kullanıldığı ve araştırıldığı sürece yaşamaya devam eder. Son yıllarda Türk Dünyası dil çalışmaları için atılan adımlar ve alınan kararlar bu alanlarda yapılan araştırmalara yön vermektedir. Bu bildirinin amacı 2015-2025 yılları arasında uluslararası sahada Türk dilleri üzerine yapılan araştırmaları, bu araştırmalardaki yenilikleri ve alandaki akademik birikimi ortaya çıkarmaktır. On yıllık sınır getirilmesinin sebebi hem nitelikli bir araştırma yapabilmek hem de teknolojik gelişmelerin çalışmalar üzerindeki etkisini gözlemleyebilmektir. Böylelikle on yıllık süreçte Türk dünyası dil çalışmalarındaki değişim ve genel eğilimler ortaya konulabilecektir. Bildirinin araştırma yöntemi bibliyometrik analiz, veri toplama aracı ise WoS (Web of Science)'tur. Türk dünyası dil çalışmalarının uluslararası alandaki görünürlüğü ve bu alandaki eğilimler ortaya çıkarılmak istendiği için araştırma, söz konusu veri tabanı ile sınırlanmıştır. WoS veri tabanında "Turkic linguistics", "Turkology" vb. kelimelerle tarama yapılmış ve bu tarama 2015-2025 yıl aralığıyla sınırlandırılmıştır. Bu taramanın nihayetinde makale, bildiri, kitap ve kitap bölümü türünde çalışmalara ulaşılmış; kitap tanıtımları ve biyografik anlatımlar bu araştırmanın dışında bırakılmıştır. Elde edilen veriler kavramsal haritalar oluşturabilmeyi sağlayan imkânı veren VOSviewer yazılımına aktarılmış; bu doğrultuda yazarların anahtar kelime analizleri, yazarların kurumların ve ülkelerin iş birliği analizleri ile dergilerin, yazarların ve kurumların atıf analizleri yapılmıştır. Bu bağlamda bildiride, yapılan analizler doğrultusunda ulaşılan bulgular değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Türkoloji, Bibliyometrik Analiz, VOSviewer.

* Dr. Öğr. Üyesi., Fenerbahçe Üniversitesi, julide.erken@fbu.edu.tr

A WEB OF SCIENCE-BASED BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF LINGUISTIC STUDIES IN THE TURKIC WORLD

Abstract

Language, as a living entity, continues to thrive as long as it is used and researched. The steps taken and decisions made in recent years regarding linguistic studies in the Turkic World are guiding research in these fields. The purpose of this paper is to highlight research on Turkic languages conducted in the international field between 2015 and 2025, the innovations in this research, and the academic accumulation in the field. The reason for setting a ten-year time frame is both to conduct high-quality research and to observe the impact of technological advancements on the studies. In this way, the changes and general trends in linguistic studies across the Turkic world over the ten-year period can be identified. The research methodology of this study is bibliometric analysis, and the data collection tool is Web of Science (WoS). To determine the international visibility and trends of Turkic linguistic studies, the research was limited to this specific database. A search was conducted in the WoS database using keywords such as “Turkic linguistics” and “Turkology,” with only a year filter applied. As a result of this review, works in the form of articles, conference papers, books, and book chapters were identified; book reviews and biographical accounts were excluded from this study. The data obtained were imported into the VOSviewer software, which enables the creation of conceptual maps; accordingly, keyword analyses were conducted for authors, collaboration analyses for authors, institutions, and countries, and citation analyses for journals, authors, and institutions. In this context, the paper evaluates the findings obtained from these analyses.

Keywords: Turkic World, Turkology, Bibliometric Analysis, VOSviewer.

SOVYET KÜLTÜR POLİTİKALARI BAĞLAMINDA MEKÂN VE DENETİM: “UZMANLAR EVİ”NİN KIRIM-TATAR EDEBÎ HAYATINA ETKİSİ

Fatih Ekici*

Özet

Sovyetler Birliği’ndeki kültür politikalarının Kırım’daki yansımalarını, entelektüel çevrelerin hem mekânsal olarak örgütlenmesi hem de denetim altına alınması süreçleri üzerinden izlemek mümkündür. Akmescit (Simferopol)’te bulunan “Uzmanlar Evi”, Kırım-Tatar aydınlarının bir araya geldiği bir konut alanı olmanın ötesinde; edebî muhitin mekânsal olarak oluştuğu ve bu muhit içindeki ilişkilerin mekânla birlikte yeniden biçimlendiği bir yapı olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda söz konusu mekân, edebî ve kültürel üretimin belirli sınırlar içinde gerçekleştiği; gözetim, ideolojik yönlendirme ve içselleştirilmiş denetim mekanizmalarının birlikte işlediği bir ortam niteliği taşımaktadır. Aynı mekân içinde gelişen ilişkiler ağı, Kırım-Tatar edebî hayatında hem etkileşimi hem de rekabeti artırırken, edebî muhit içindeki konumlanmaların ideolojik ölçütlere göre yeniden belirlenmesine zemin hazırlamıştır. Bu durum, edebî üretimin estetik tercihlerle birlikte iktidar ilişkileri ve sembolik konum mücadeleleri çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Özellikle 1937–1938 yıllarında yaşanan tasfiye süreci, bu mekân etrafında yoğunlaşan edebî çevrenin sürekliliğini kesintiye uğratan temel kırılma noktalarından biri olmuştur. Bu çerçevede “Uzmanlar Evi”, Kırım’da edebî hayatın hem üretildiği hem de çözülmeye uğradığı ikili bir mekân olarak değerlendirilmektedir. Bu bildiride Kırım-Tatar edebiyatının Sovyet dönemindeki gelişimi; mekân, denetim ve edebî muhit içi ilişkiler birlikte ele alınarak yeniden ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzmanlar Evi, Kırım Tatar Edebiyatı, Akmescit, Umer İpçi, Yusuf Bolat, Şamil Alâdin, Kültürel Bellek, Stalinist Baskılar

* Dr. Öğr. Üyesi., Atatürk Üniversitesi, fatih.ekici@atauni.edu.tr

SPACE AND CONTROL IN THE CONTEXT OF SOVIET CULTURAL POLICIES: THE IMPACT OF THE “HOUSE OF SPECIALISTS” ON CRIMEAN TATAR LITERARY LIFE

Abstract

The reflections of cultural policies in the Soviet Union on Crimea can be traced through the processes by which intellectual circles were both spatially organized and subjected to control. The “House of Specialists” in Aqmescit (Simferopol) stands out as a structure in which the Crimean Tatar intelligentsia gathered, and where a literary milieu took shape spatially, with its internal relations being reconfigured in close connection with the space itself. Within this context, the building functioned as an environment in which literary and cultural production unfolded within certain boundaries, shaped by mechanisms of surveillance, ideological guidance, and internalized control. The network of relationships that developed within this space fostered both interaction and competition in Crimean Tatar literary life, while also paving the way for the redefinition of positions within the literary milieu according to ideological criteria. This situation indicates that literary production was shaped not only by aesthetic preferences but also within the framework of power relations and struggles for symbolic positioning. The purges of 1937–1938 constituted one of the major turning points that disrupted the continuity of the literary circles concentrated around this space. From this perspective, the “House of Specialists” can be regarded as a dual space in which literary life in Crimea was both produced and gradually dissolved. In this paper, the development of Crimean Tatar literature during the Soviet period will be reconsidered through the intertwined dimensions of space, control, and intra-literary relations.

Keywords: House of Specialists, Crimean Tatar Literature, Simferopol, Umer İpçi, Yusuf Bolat, Şamil Alâdin, Cultural Memory, Stalinist Repressions.

TÜRK VE AZERBAYCAN ÖYKÜCÜLÜĞÜNDE KÜÇÜK İNSANIN YALNIZLIĞI: SAİT FAİK ABASIYANIK’IN “SARNIÇ”I VE ANAR RIZAYEV’İN “GEÇEN YILIN SON GECESİ”

Ebru Değ e Güven*

Özet

Türk ve Azerbaycan edebiyatları, bireyin toplumsal yapı içindeki konumunun yeniden tanımlandığı 20. yüzyılda ortak tematik yönelimler ve anlatım teknikleri geliştirmiştir. Bu süreçte öykü türü, bireyin iç dünyasını, yalnızlığını ve toplumsal değişim karşısındaki yabancılaşmasını yansıtan önemli bir anlatı alanı olarak öne çıkar. Bu bağlamda küçük insan figürü, Sait Faik Abasıyanık ve Anar Rızayev’in öykülerinde benzer bir duyarlılık düzleminde ele alınır. Sait Faik, olay örgüsünün katı sınırlarını kırarak küçük insanın ruh hallerini şiirsel ve izlenimci bir anlatımla sunarken; Anar, 1960 nesri içinde sosyalist realizmden uzaklaşarak birey merkezli bir anlatı kurar. Bu doğrultuda her iki yazar, modern bireyi farklı estetik biçimlerle görünür kılan ortak bir anlatı duyarlılığı oluşturur. Bu çalışmada, Türk ve Azerbaycan öykücülüğünde küçük insan figürü etrafında şekillenen yalnızlık teması, Sait Faik’in “Sarnıç” (1939) ve Anar’ın “Keç en İlin Son Gecesi / Geçen Yılın Son Gecesi” (1960) adlı öyküleri üzerinden karşılaştırmalı bir perspektifle incelenmektedir. Çalışmanın amacı, bu iki metinde bireyin modern yaşam içindeki konumunun nasıl temsil edildiğini ve yalnızlık deneyiminin hangi anlatı stratejileriyle kurulduğunu ortaya koymaktır. Araştırmada nitel yöntem kapsamında metin analizi ve karşılaştırmalı edebiyat yaklaşımı benimsenmiş; öyküler tematik yapı, zaman kurgusu, anlatıcı düzlemi ile mekân ve nesne estetiği açılarından değerlendirilmiştir. Bulgular, modern bireyin yalnızlığına ilişkin ortak bir tematik zemin bulunduğunu; ancak bu zeminin her iki edebiyatta farklı estetik ve anlatısal stratejilerle biçimlendiğini göstermektedir. Bu çalışma, Türk ve Azerbaycan öykücülüğünün benzer insanlık durumlarını özgün estetik biçimlerle nasıl evrensel bir boyuta taşıdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk öykücülüğü, Azerbaycan öykücülüğü, yalnızlık, Sait Faik Abasıyanık, Anar Rızayev

* Öğr. Gör. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, ebru.dege@gmail.com

THE LONELINESS OF THE LITTLE MAN IN TURKISH AND AZERBAIJANI SHORT STORY WRITING: SAIT FAIK ABASIYANIK'S "THE CISTERN" AND ANAR RIZAYEV'S "THE LAST NIGHT OF LAST YEAR"

Abstract

Turkish and Azerbaijani literatures developed common thematic tendencies and narrative techniques in the 20th century, a period in which the individual's position within the social structure was redefined. In this context, the short story emerged as a prominent narrative form reflecting the individual's inner world, loneliness, and alienation in the face of social change. Within this framework, the figure of the "little man" is treated on a similar plane of sensibility in the stories of Sait Faik Abasıyanık and Anar Rızayev. While Sait Faik breaks the rigid boundaries of plot and presents the various states of the "little man" through a poetic and impressionistic narrative style, Anar, within the prose of the 1960s, moves away from socialist realism and constructs an individual-centered narrative. In this respect, both authors create a shared narrative sensibility that renders the modern individual visible through different aesthetic forms. This study examines the theme of loneliness, shaped around the figure of the "little man" in Turkish and Azerbaijani short story traditions, through a comparative perspective based on Sait Faik's "The cistern" (1939) and Anar's *The Last Night of the Year* (1960). The aim of the study is to reveal how the individual's position within modern life is represented in these two texts and through which narrative strategies the experience of loneliness is constructed. Within the scope of qualitative research, the study employs textual analysis and a comparative literature approach; the stories are analyzed in terms of thematic structure, temporal construction, narrative perspective, and the aesthetics of space and objects. The findings indicate that there is a shared thematic ground concerning the loneliness of the modern individual; however, this common ground is shaped through different aesthetic and narrative strategies in each literary tradition. This study demonstrates how Turkish and Azerbaijani short story traditions transform similar human conditions into a universal dimension through distinctive aesthetic forms.

Keywords: Turkish short story, Azerbaijani short story, the little man, loneliness, Sait Faik Abasıyanık, Anar Rızayev

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜREL SÖZ VARLIĞININ ALICI VE ÜRETİCİ BOYUTLARI: B1 DÜZEYİNDE BİR İNCELEME

Zeynep Arıcı*

Özet

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyi öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları söz varlığı unsurlarını inceleyerek, öğrenilen dil birimlerinin alıcı boyuttan üretici boyuta ne ölçüde dönüştüğünü ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, söz varlığı öğretimi ile yazma becerisi arasındaki ilişkiyi, özellikle kültürel söz varlığı unsurlarının kullanım düzeyi üzerinden değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi çerçevesinde yapılandırılmıştır. Çalışmanın veri setini, Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabında yer alan söz varlığı unsurları ile İstanbul Gelişim Üniversitesi Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezinde öğrenim gören farklı uyruklardan 35 B1 düzeyi öğrencinin yazılı anlatım metinleri oluşturmaktadır. Veriler, sözcük, deyim, ikileme ve atasözü kategorileri temelinde sınıflandırılarak sistematik biçimde analiz edilmiş; ders kitabında sunulan söz varlığı unsurları ile öğrencilerin yazılı üretimlerinde kullandıkları söz varlığı unsurları karşılaştırmalı bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, ders kitabında söz varlığının büyük ölçüde temel sözcükler etrafında yapılandırıldığını; deyim, ikileme ve özellikle atasözü gibi kültürel söz varlığı unsurlarının sınırlı düzeyde temsil edildiğini göstermektedir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında ise söz varlığı kullanımının ağırlıklı olarak sözcük düzeyinde kaldığı, kültürel dil birimlerinin üretim süreçlerine yeterli ölçüde yansıtılmadığı belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin pasif olarak bildikleri birçok dil birimini üretim süreçlerinde aktif biçimde kullanamadıklarını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çalışma, yabancılar Türkçe öğretiminde söz varlığının yalnızca tanıma düzeyinde kazandırılmasının yeterli olmadığını; özellikle deyim, ikileme ve atasözü gibi kültürel dil birimlerinin üretim becerilerine aktarılmasını destekleyecek öğretim uygulamalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda söz varlığı öğretiminde üretim odaklı yaklaşımların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, söz varlığı, alıcı ve üretici beceriler, yazma becerisi, B1 düzeyi

* Öğr. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, ariciizeynep@gmail.com

RECEPTIVE AND PRODUCTIVE DIMENSIONS OF CULTURAL VOCABULARY IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: A STUDY AT THE B1 LEVEL

Abstract

The aim of this study is to examine the vocabulary elements used in the written productions of B1-level learners of Turkish as a foreign language and to reveal the extent to which learned linguistic units are transformed from receptive knowledge into productive use. In this regard, the study seeks to evaluate the relationship between vocabulary instruction and writing skills, with a particular focus on the use of cultural vocabulary elements. This study was designed within the framework of qualitative research and conducted using the document analysis method. The data set consists of vocabulary items presented in the Yeni İstanbul Turkish for Foreigners B1 coursebook and the written texts produced by 35 B1-level students from diverse national backgrounds studying at the Turkish Language Application and Research Center of Istanbul Gelisim University. The data were systematically analyzed by classifying vocabulary elements into four categories—words, idioms, reduplications, and proverbs—and were comparatively evaluated in terms of the vocabulary presented in the coursebook and the vocabulary used in students' written productions. The findings indicate that the vocabulary in the coursebook is predominantly structured around basic lexical items, while cultural vocabulary elements such as idioms, reduplications, and especially proverbs are represented to a limited extent. It was also found that students' written productions are largely limited to word-level usage and that cultural language units are not sufficiently reflected in productive processes. This suggests that learners are not able to actively use many of the linguistic units they recognize at the receptive level. In conclusion, the study demonstrates that merely introducing vocabulary at the recognition level is not sufficient in teaching Turkish as a foreign language. It highlights the need for instructional practices that support the transfer of cultural language units—such as idioms, reduplications, and proverbs—into productive language skills. Accordingly, it is recommended that production-oriented approaches to vocabulary teaching be further developed.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, vocabulary, receptive and productive skills, writing skill, B1 level

TÜRKMEN TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİ ORTAK KUŞ TERMINOLOJİSİ

Merve Nur Helvacı*

Özet

Türk lehçeleri arasında söz varlığı açısından dikkat çeken alanlardan bir tanesi de hayvan adlandırmalarıdır. Bu bağlamda kuş terminolojisi hem tarihi dilleri hem de kültürel sürekliliği yansıtmaları açısından önemli bir inceleme alanı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki ortak kuş adları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İncelemede tespit edilen kuş isimlerinin bilimsel yani Latince adlarının yanı sıra, biyolojik özelliği, ekolojisi de verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacı, iki lehçe arasındaki ortak olarak kullanılan kuş adlarını tespit etmek ve bu adların ses, şekil ve anlam bakımından benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymak ve söz konusu ortaklığın tarihi Türk dili içerisindeki yerini değerlendirmektir. Araştırmada karşılaştırmalı dilbilim yöntemleri kullanılmıştır. Veri kaynakları Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesi üzerine hazırlanmış sözlükleridir. İnceleme sonunda kuş/guş, karga/garga, baykuş/bayguş bülbül/bilbil gibi farklı kuş adlarının iki lehçede ortak şekilde fonetik farklılıklarla kullanıldığı tespit edilmiştir. Türkmen Türkçesinde ördek, serçe, tavus gibi kuşların ise Türkiye Türkçesinden hiçbir fonetik fark olmaksızın aynı şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir. Fonetik değişimlerde g/k, d/t gibi ses değişimleri dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular iki lehçe arasında önemli ölçüde ortak kuş adlarının bulunduğunu göstermektedir. Bu veriler, Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin söz varlığı açısından güçlü bir ortak geçmişe sahip olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma doğa gözlemlerine dayalı terminolojinin kültürel aktarımda istikrarlı bir yapı sergilediğini göstermektedir. İki lehçe arasındaki tarihi ve kültürel bağların kuş terminolojisi üzerinden somut bir biçimde izlenebileceğini göstermekte ve Türk lehçeleri arasındaki karşılaştırmalı çalışmalar için önemli veriler sunmaktadır. Bulguların ekoloji rehberlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: kuş adları, biyoloji, karşılaştırmalı dilbilim, söz varlığı, Türkmen Türkçesi, Türkiye Türkçesi

* Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, mervenurertem@ohu.edu.tr

COMMON BIRD TERMINOLOGY IN TURKMEN TURKISH AND TURKEY TURKISH

Abstract

One of the most striking lexical domains among Turkic dialects is animal nomenclature. In this context, bird terminology is considered an important field of study, as it reflects both historical language stages and cultural continuity. In this study, the common bird names between Turkmen Turkish and Turkey Turkish have been examined comparatively. In addition to identifying the bird names, their scientific (Latin) nomenclature, biological characteristics, and ecological features have also been included as far as possible. The aim of this study is to identify bird names that are commonly used in both dialects and to reveal their similarities and differences in terms of phonetics, morphology, and semantics, as well as to evaluate the historical position of this lexical commonality within the Turkic language continuum. A comparative linguistic method has been employed in the research. The data sources consist of dictionaries compiled for Turkmen Turkish and Turkey Turkish. The analysis reveals that certain bird names such as kuş/guş (bird), karga/garga (crow), baykuş/bayguş (owl), and bülbül/bilbil (nightingale) are used in both dialects with phonetic variations. It has also been determined that names such as ördek (duck), serçe (sparrow), and tavus (peacock) are used identically in both Turkmen Turkish and Turkey Turkish without any phonetic divergence. Phonetic alternations, particularly consonant shifts such as g/k and d/t, are noteworthy among the observed variations. The findings indicate that there is a significant degree of shared bird nomenclature between the two dialects. This demonstrates that Turkmen Turkish and Turkey Turkish possess a strong common historical lexical heritage. In conclusion, this study shows that terminology based on natural observation exhibits a stable structure in cultural transmission. It also demonstrates that historical and cultural ties between the two dialects can be clearly traced through bird terminology, providing valuable data for comparative studies in Turkic linguistics. The findings are also expected to contribute to ecological reference guides and related interdisciplinary research.

Keywords: bird names, biology, comparative linguistics, vocabulary, Turkmen Turkish, Turkey Turkish

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI BAĞLAMINDA TÜRKİYE VE KAZAKİSTAN'IN KARAR ALMA SÜREÇLERİ VE DİPLOMATİK ETKİLEŞİMİ

Merve Şahin*
Aigerim Zhanatkyz**

Özet

Sovyetlerin dağılmasının ardından Türk dünyasında filizlenmeye başlayan yakınlaşma ve iş birliği arayışları, 2009 yılında Nahçıvan Anlaşması ile kurulan Türk Konseyi'nin 2021 İstanbul Zirvesi'nde Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) dönüştürülmesi ile kurumsal bir kimlik kazanmıştır. Bu süreçte Türkiye ve Kazakistan, teşkilatın karar alma süreçlerinin şekillenmesinde belirleyici aktör olarak öne çıkmıştır. Çalışmada, Türkiye ve Kazakistan'ın TDT bağlamındaki diplomatik ilişkilerini, tarihsel arka planda Türk devlet geleneğinde önemli bir yere sahip olan kolektif karar alma anlayışı ile ilişkili olarak analiz etmeyi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; 2009 Nahçıvan Anlaşması, 2018 Nursultan Zirvesi ve 2021 İstanbul Zirvesi başta olmak üzere TDT zirve bildirgeleri içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Ayrıca Türkiye ve Kazakistan arasında imzalanan ikili anlaşmalar ve resmi dış politika belgeleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede karar alma süreçleri, yalnızca liderler düzeyinde değil, Aksakallar Konseyi ve Sekreteryaya gibi kurumsal yapılar ile çok taraflı diplomatik müzakere mekanizmaları bağlamında ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, Türkiye ve Kazakistan'ın TDT içerisinde karar alma süreçlerinde yönlendirici rol üstlendiğini ve bu süreçlerin büyük ölçüde oydaşma (consensus) ilkesine dayalı, çok aktörlü ve kurumsallaşmış bir yapı içerisinde işlediğini göstermektedir. Bununla birlikte, erken Türk siyasi geleneğinde görülen kurultay temelli kolektif danışma anlayışının, modern diplomatik pratiklerde doğrudan kurumsal bir devamlılık şeklinde değil, "işlevsel süreklilik" biçiminde varlığını sürdürdüğü tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye ve Kazakistan arasındaki diplomatik etkileşimi yalnızca güncel siyasi gelişmeler üzerinden değil, karar alma mekanizmaları ve tarihsel süreklilik perspektifinden ele alarak literatüre analitik bir katkı sunmaktadır. Bu yaklaşım, Türk Devletleri Teşkilatı'nın işleyişinin anlaşılmasına ve Türk dünyasında kurumsal iş birliği dinamiklerinin değerlendirilmesine yeni bir çerçeve kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Kazakistan, Türk Devletleri Teşkilatı, Diplomasi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, mervesahinn614@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Astana, Kazakistan, aigerim4884@gmail.com

DECISION-MAKING PROCESSES AND DIPLOMATIC INTERACTION BETWEEN TÜRKİYE AND KAZAKHSTAN WITHIN THE FRAMEWORK OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES

Abstract

In the post–Cold War period, regional cooperation initiatives in the Turkic world gained an institutional character with the establishment of the Turkic Council through the Nakhchivan Agreement in 2009 and its transformation into the Organization of Turkic States (OTS) at the Istanbul Summit in 2021. In this process, Türkiye and Kazakhstan have emerged as key actors shaping the decision-making mechanisms of the organization. This study aims to analyze the diplomatic interactions between Türkiye and Kazakhstan within the framework of the OTS, in relation to the tradition of collective decision-making observed in early Turkic political structures. The study adopts a qualitative research approach and employs content analysis of key documents, including the 2009 Nakhchivan Agreement, the 2018 Nursultan Summit, and the 2021 Istanbul Summit declarations. In addition, bilateral agreements and official foreign policy documents between Türkiye and Kazakhstan are comparatively examined. Within this framework, decision-making processes are analyzed not only at the leadership level but also through institutional structures such as the Council of Elders and the Secretariat, as well as multilateral diplomatic negotiation mechanisms. The findings indicate that Türkiye and Kazakhstan play a leading role in shaping decision-making processes within the OTS, which operate largely on the basis of consensus, involving multiple actors within an institutionalized framework. Furthermore, traces of the collective consultative tradition rooted in early Turkic political culture—exemplified by the *kurultai*—persist in modern diplomatic practices not as direct institutional continuity but as a form of “functional continuity.” In conclusion, this study contributes to the literature by examining diplomatic interactions between Türkiye and Kazakhstan not only through contemporary political developments but also from the perspective of decision-making mechanisms and historical continuity. This approach provides a more comprehensive understanding of the institutional functioning of the OTS and the dynamics of regional cooperation in the Turkic world.

Keywords: Türkiye, Kazakhstan, Organization of Turkic States (OTS), Diplomacy.

BAŞÖRTÜSÜ YASAĞI SÜRECİNDE KADINLARIN SİYASAL TEMSİLİ: MERVE KAVAKCI ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

Ece Oruçhan*

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de başörtüsü yasağı sürecinde kadınların siyasal temsiline yönelik yaşanan yapısal ve ideolojik engelleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda, Türk siyasal hayatında önemli bir kırılma noktası olan Merve Kavakçı örneği üzerinden birincil veriler elde edilmiştir. Araştırma bulguları, Türkiye’de kadınlara seçme ve seçilme hakkının erken dönemde tanınmış olmasına rağmen, başörtülü kadınların uzun yıllar boyunca siyasal temsil süreçlerinden fiilen dışlandığını ortaya koymaktadır. Başörtüsü yasağının hukuki metinlerde açıkça yer almamasına rağmen, eğitim, çalışma hayatı ve kamusal alan başta olmak üzere geniş bir alanda uygulandığı görülmektedir. Bu durum, kadınların yalnızca siyasal temsilde değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik alanlarda da önemli sınırlamalarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Ayrıca çalışma, başörtülü kadınların siyasal alanda görünürlük kazanmasının Millî Görüş geleneği ile ivme kazandığını ve bu sürecin sonraki dönemlerde kurumsallaşarak devam ettiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, kadınların siyasal temsili yalnızca hukuki düzenlemelerle değil, aynı zamanda toplumsal, ideolojik ve kültürel dinamiklerle şekillenen çok boyutlu bir süreçtir.

Anahtar Kelimeler: Kadınların temsili, başörtüsü yasağı, siyasi katılım, Ulusal Bakış Açısı, toplumsal cinsiyet rolleri, siyasi temsil

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, eceoruchan@icloud.com

WOMEN'S POLITICAL REPRESENTATION DURING THE HEADSCARF BAN: AN ANALYSIS THROUGH THE CASE OF MERVE KAVAKCI

Abstract

This study aims to examine the structural and ideological barriers affecting women's political representation during the headscarf ban in Turkey. A qualitative research method was employed, and data were collected through a semi-structured interview. Within this context, primary data were obtained through the case of Merve Kavakçı, which represents a significant turning point in Turkish political history. The findings reveal that although women were granted the right to vote and be elected at an early stage in Turkey, headscarved women were de facto excluded from political representation for many years. Despite the absence of an explicit legal ban, the headscarf restriction was widely implemented in education, employment, and public life. This indicates that women faced significant limitations not only in political participation but also in social and economic spheres. Furthermore, the study demonstrates that the visibility of headscarved women in politics gained momentum through the National Outlook (Millî Görüş) tradition and became more institutionalized in later periods. In conclusion, women's political representation is a multidimensional process shaped not only by legal frameworks but also by social, ideological, and cultural dynamics.

Keywords: Women's representation, headscarf ban, political participation, National Outlook, gender roles, political representation

XIX-XX. YÜZYIL ÖZBEK YÖRESEL KIYAFETLERİ: ÖRNEĞİNDE HAREZM BÖLGESİ GELENEKSEL GİYİMİ

Surayyo Khodjoeva*

Özet

Harezmi, Özbekistan'ın kuzeyinde yer alan yazları sıcak kışları soğuk geçen belirgin bir iklime sahip eski vahadır. Giyesilerin özellikleri onları giyen kişilerin yaşına, sosyal statüsüne, dünya yaşamlarındaki üzücü ve mutlu olaylar, ekonomik durumlarına ve doğal koşullarına göre belirlenmiştir. Bu çalışma, XIX. ve XX. yüzyıllar arasında Harezmi bölgesinde şekillenen geleneksel kıyafet kültürünü, sosyo-kültürel değişimler ve estetik anlayış çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Harezmi, tarih boyunca İpek Yolu üzerindeki stratejik konumu ve kendine has sanat üslubuyla, Orta Asya'nın diğer bölgelerinden ayrılan özgün bir tekstil ve giyim estetiğine ev sahipliği yapmıştır. Çalışmada, bölgeye özgü malzeme kullanımı, kesim teknikleri ve dekoratif süsleme programları (kumaş türleri, nakış motifleri ve renk sembolizmi) analiz edilmiştir. Araştırma, tarihsel kaynaklar, arşiv fotoğraflar, saha araştırmaları ve müze envanterleri üzerinden yürütülen bir literatür taraması ve Özbekistan'ın diğer bölge kıyafetleri ile karşılaştırmalı görsel analiz yöntemine dayanmaktadır. Özellikle Harezmi'e özgü başlıklar, dış giyim (çapan) ve takı kullanımının, dönem içerisindeki statü ve kimlik göstergesi olarak nasıl işlev gördüğü üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonuçları, bölgedeki sanayi devrimi öncesi ve sonrası geçiş süreçlerinin, yerel giyim kültürünü ne şekilde dönüştürdüğünü ve bu kültürel mirasın bugünkü akademik çalışmalara nasıl bir temel oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Harezmi, Özbek Geleneksel Kıyafetleri, Tekstil Sanatı, Etnografya, Orta Asya Kültürü.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, surayyoxodjoyeva@gmail.com

19TH-20TH CENTURY UZBEK REGIONAL CLOTHING: TRADITIONAL CLOTHING OF THE KHOREZM REGION AS AN EXAMPLE

Abstract

Khwarazm, located in northern Uzbekistan, is an ancient oasis with a distinct climate characterized by hot summers and cold winters. The characteristics of the clothing are determined by the age of the wearer, their social status, the sad and happy events in their lives, their economic situation, and the natural conditions. This study aims to examine the traditional clothing culture that took shape in the Khorezm region between the 19th and 20th centuries, within the framework of socio-cultural changes and aesthetic understanding. Throughout history, Khorezm, with its strategic location on the Silk Road and its unique art style, has been home to a distinctive textile and clothing aesthetic that sets it apart from other regions of Central Asia. In this study, the use of materials, cutting techniques, and decorative ornamentation programs (fabric types, embroidery motifs, and color symbolism) specific to the region are analyzed. The research is based on a literature review conducted through historical sources, archival photographs, field research, and museum inventories, as well as a comparative visual analysis method with the clothing of other regions of Uzbekistan. The study focuses particularly on how the use of headwear, outer garments (chapan), and jewelry specific to Khorezm functioned as indicators of status and identity during that period. The results of the study reveal how the pre- and post-industrial revolution transition processes in the region transformed local clothing culture and how this cultural heritage forms a basis for current academic studies.

Keywords: Khorezm, Uzbek Traditional Clothing, Textile Art, Ethnography, Central Asian Culture.

AŞIKPAŞAZADE TARİHİ PERSPEKTİFİNDEN FATİH SULTAN MEHMED – UZUN HASAN MÜCADELESİ: SİYASİ REKABETİN SÖYLEMSEL İNŞASI

Edip Özkan*

Özet

15. yüzyılın ikinci yarısı, Anadolu ve çevresinde yalnızca iki büyük Türk devletinin karşı karşıya geldiği bir dönem değil; aynı zamanda iki farklı siyasi modelin ve meşruiyet anlayışının rekabet ettiği bir tarihsel eşiktir. Batıda Balkanlar’dan Anadolu içlerine uzanan geniş bir coğrafyada merkezî bir imparatorluk inşa eden Fatih Sultan Mehmed ile doğuda Azerbaycan, İran ve Doğu Anadolu sahasında hâkimiyet kuran Uzun Hasan arasındaki mücadele, yalnızca askeri bir karşılaşma olarak değil, farklı iktidar tasavvurlarının karşı karşıya gelişi olarak değerlendirilmelidir. Osmanlı Devleti’nin merkezileşme, doğrudan hâkimiyet ve kurumsallaşma yönündeki politikaları ile Akkoyunlu Devleti’nin konfederatif, ittifak temelli ve esnek yapısı, Anadolu’daki siyasi dengeleri belirleyen temel ayrım çizgisini oluşturmuştur. Bu rekabet, özellikle Karamanogulları, İsfendiyaogulları ve Trabzon Rum İmparatorluğu gibi ara güçlerin taht mücadeleleri ve dış destek arayışları üzerinden daha da derinleşmiş; söz konusu beylikler, kimi zaman Osmanlı’ya kimi zaman Akkoyunlulara sığınarak iki büyük güç arasında bir nüfuz ve himaye alanı mücadelesi yaratmıştır. Bu çalışma, söz konusu rekabeti kronolojik bir olay anlatısı olarak yeniden üretmek yerine, Osmanlı tarih yazıcılığının önemli temsilcilerinden Aşıkpaşazade’nin “Tevârîh-i Âl-i Osman” adlı eseri üzerinden “siyasi rekabetin söylemsel inşası” bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın yöntemi, metin çözümlemesine dayalı bir söylem analizidir; bu çerçevede Aşıkpaşazade’nin kullandığı dil, kurgu, diyaloglar ve nitelemeler sistematik biçimde incelenerek tarafların nasıl konumlandırıldığı ortaya konulacaktır. Analiz, özellikle Fatih Sultan Mehmed’in “gazi”, “düzen kurucu” ve “meşru hükümdar” olarak yüceltilmesine karşılık, Uzun Hasan ve onunla ilişkilendirilen aktörlerin “meydan okuyan”, “dağınık” ve zaman zaman “gayrimeşru” unsurlar şeklinde temsil edilmesine odaklanmaktadır. Bununla birlikte metinde yer alan ve Osmanlı aktörlerini “nâmeşru işler” üzerinden eleştiren pasajlar da değerlendirilerek, bu söylemin mutlak değil, belirli ahlâkî sınırlar içinde işleyen bir yapı arz ettiği gösterilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Osmanlı-Akkoyunlu mücadelesinin yalnızca askeri ve siyasi bir rekabet değil; aynı zamanda farklı meşruiyet anlayışlarının metin düzeyinde kurulduğu ve yeniden üretildiği bir süreç olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu yönüyle Aşıkpaşazade’nin eseri, sadece tarihi bilgi sunan bir kronik değil, Osmanlı merkezli bir iktidar tasavvurunun bilinçli biçimde inşa edildiği bir söylem metni olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fatih Sultan Mehmed, Uzun Hasan, Aşıkpaşazade, Söylem Analizi

* Öğr. Gör., Mardin Artuklu Üniversitesi, edipozkan@artuklu.edu.tr

THE MEHMED II – UZUN HASAN RIVALRY FROM THE PERSPECTIVE OF AŞIKPAŞAZADE: THE DISCURSIVE CONSTRUCTION OF POLITICAL COMPETITION

Abstract

The second half of the fifteenth century marks not only a period in which two major Turkic states confronted one another in Anatolia and its surrounding regions, but also a historical juncture in which two distinct political models and conceptions of legitimacy competed. The rivalry between Mehmed II (Fatih Sultan Mehmed), who established a centralized imperial structure extending from the Balkans into Anatolia, and Uzun Hasan, who exercised authority over Azerbaijan, Iran, and Eastern Anatolia, should be understood not merely as a military confrontation but as a clash of differing visions of power. The Ottoman Empire's policies of centralization, direct rule, and institutional consolidation contrasted sharply with the confederative, alliance-based, and flexible structure of the Akkoyunlu state, forming the principal axis that shaped political dynamics in Anatolia. This rivalry was further intensified through the succession struggles and external alliances of intermediary powers such as the Karamanids, the İsfendiyarids, and the Empire of Trebizond, whose shifting allegiances contributed to an ongoing contest for influence and patronage between the two dominant powers. Rather than reconstructing this rivalry through a purely chronological narrative of events, this study examines it within the framework of the discursive construction of political competition, drawing on the chronicle *Tevârih-i Âl-i Osman* by Aşıkpaşazade, a prominent figure in Ottoman historiography. Methodologically, the study employs discourse analysis based on close textual analysis, systematically examining the language, narrative structure, dialogues, and characterizations used by Aşıkpaşazade to reveal how political actors are represented. The analysis focuses in particular on the portrayal of Mehmed II as a “ghazi,” a “builder of order,” and a “legitimate ruler,” in contrast to the depiction of Uzun Hasan and associated actors as “challenging,” “fragmented,” and at times “illegitimate.” At the same time, passages in which Ottoman actors are criticized for “illicit acts” are also considered, demonstrating that this discourse is not absolute but operates within certain moral constraints. In conclusion, this study argues that the Ottoman–Akkoyunlu rivalry should be understood not only as a military and political conflict, but also as a process in which competing notions of legitimacy were constructed and reproduced at the level of discourse. In this sense, Aşıkpaşazade's work emerges not merely as a chronicle conveying historical information, but as a discursive text through which an Ottoman-centered vision of political authority is consciously articulated and legitimized.

Keywords: Mehmed II (Fatih Sultan Mehmed), Uzun Hasan, Aşıkpaşazade, Discourse Analysis

THE IMAGE OF THE TURK IN THE TRAVEL ACCOUNTS OF JEAN DE THÉVENOT AND PIETRO DELLA VALLE: ROUTES AND REPRESENTATIONS ACROSS THE OTTOMAN, SAFAVID, AND MUGHAL WORLDS

Eren Akkoç*

Abstract

This article aims to depict the “Image of the Turk” in the travel narratives of travelers who lived in the same century, Pietro Della Valle (1586-1652) and Jean de Thévenot (1633-1667) through examining their journeys in three early modern Turkic empires: the Ottoman Empire, Safavid Persia, and the Mughal Empire. The *Viaggi* by Della Valle was formed within a long-standing tradition of letter writing, which was written for Mario Schipano, and went on to become one of the best-known seventeenth-century European travel texts about the Ottoman, Safavid, and Mughal empires. Similarly, Jean de Thévenot is an equally important figure in early modern travelers because he traversed a vast imperial space and left behind a unique travel account that shows particular interest in language, culture, politics, and atmosphere. Through putting side by side the two travel accounts, this paper will try to demonstrate that the “Turk” in early modern European travel literature was a composite character and a dynamic image formed in the context of the route, empire, and the political-religious-cultural background of the traveler. Through the comparison of images created within the Ottoman, Safavid, and Mughal spheres, the article proves that the term “Turk” can be used to define ethnicity, politics, religion, and civilization at the same time. Moreover, it is shown how the travel writings were not limited only to the reproduction of a static image of the Orient created by the Europeans but, on the contrary, enabled the differentiation between the peoples of Ottoman, Safevid, and Mughal lands while simultaneously maintaining connections between Islam, the empire, and Turks.

Keywords: Image Studies, Turkic Empires, Pietro Della Valle, Jean de Thévenot, Travel Accounts, Early Modern Period

* Arş. Gör., Ege Üniversitesi, eren.akkoc@ege.edu.tr

OSMANLI ARŞİV BELGELERİ IŞIĞINDA 1891 YILI NEVŞEHİR HEYELANI VE AFET YÖNETİMİ

Esin Altun*

Özet

Toprak kayması olarak ifade edilen ve aşınmada önemli derecede etkisi olan heyelan, daha çok tabakalı ve eğimli arazilerde meydana gelir. Yeryüzünde çok sık görülen kütle hareketidir. Eğimin fazlalığı, aşırı yağıştan dolayı toprağın su ile doygunluk seviyesine ulaşması, kaya yapısı ve tektonik yapı heyelanın sebeplerindendir. Geniş coğrafyaya sahip olan Osmanlı Devleti zaman zaman tabii afetlerden etkilenmiştir. Jeolojik afetler içerisinde yer alan heyelan/toprak kayması, İmparatorluk sınırları içerisinde farklı birçok coğrafyada meydana gelmiştir. Bu coğrafyalardan biri de Konya vilâyetine bağlı Nevşehir kasabasıdır. 1891 yılında toprağın aniden yarılmasından dolayı meydana gelen heyelanda birçok ev yıkılmış insan kaybı olmasına rağmen yöre halkı birçok mağduriyet yaşamıştır. Bu çalışmada, Osmanlı Arşivi verileri doğrultusunda bölgede yaşanan heyelan hadisesinin sebebi, bölge arazisinin özellikleri, Konya vilâyeti ile İstanbul'daki kurumlar arasında gerçekleştirilen yazışmalar, vilâyetin talepleri, yöre halkına yapılan yardımlar ve yardımların halka nasıl ulaştırıldığı ve halkın barınma mağduriyetinin nasıl giderildiği gibi birçok konu açığa çıkarılacaktır. Bununla birlikte Osmanlı Devleti'nin yöredeki heyelan afetini nasıl yönettiği belgelerle açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konya vilâyeti, Nevşehir, afet, heyelan.

* Dr., Atatürk Üniversitesi, esinaltun90@gmail.com

THE 1891 NEVŞEHİR LANDSLIDE AND DISASTER MANAGEMENT IN LIGHT OF OTTOMAN ARCHIVAL DOCUMENTS

Abstract

Landslides, referred to as mass movements of soil, are geomorphological processes that play a significant role in erosion and predominantly occur in stratified and sloped terrains. They are among the most frequently observed types of mass movement on the Earth's surface. The primary factors contributing to landslides include steep gradients, soil saturation due to excessive precipitation, lithological characteristics, and tectonic structures. The Ottoman Empire, with its vast geographical expanse, was periodically affected by natural disasters. Among geological hazards, landslides-soil mass movements occurred in various regions within the imperial borders. One such region was the town of Nevşehir, which was administratively affiliated with the Konya province. In 1892, a landslide triggered by the sudden rupture of the ground led to the destruction of numerous houses; although no loss of life was reported, the local population experienced significant hardship. This study, drawing on data from the Ottoman Archives, aims to elucidate several aspects of the landslide event that occurred in the region, including its causes, the characteristics of the local terrain, the correspondence conducted between the Konya provincial administration and institutions in Istanbul, the demands put forward by the province, the assistance provided to the local population, the mechanisms through which this aid was delivered, and the measures taken to alleviate housing-related grievances. Furthermore, the study seeks to document, on the basis of archival evidence, how the Ottoman administration managed the landslide disaster in the area.

Keywords: Konya Province, Nevşehir, natural disaster, landslide

TAR ÇALGISININ SOSYO-KÜLTÜREL TEMSİLİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yusuf Altun*

Özet

Bu çalışma, Azerbaycan müzik kültürünün ontolojik temeli ve milli kimliğin en güçlü simgelerinden biri olan tar çalgısının tarihsel süreç içerisindeki sosyo-kültürel temsilini ve geçirdiği yapısal dönüşümleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve tarihsel-betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, tarın 19. yüzyılın sonlarında Sadıkcı (Mirze Sadık Esedoğlu) tarafından gerçekleştirilen devrim niteliğindeki reformlarla modern formuna kavuştuğunu ortaya koymaktadır. Bu dönemde çalgının tel sayısının artırılması ve diz üzerinde icra yerine göğüste çalınma tekniğine geçilmesi, tarın sadece teknik kapasitesini genişletmekle kalmamış, ona “milli bir duruş” ve sembolik bir kimlik kazandırmıştır. Tar, Sovyet erken dönem kültür politikaları çerçevesinde geleneksel ve elit müzik pratikleriyle ilişkilendirilerek ideolojik açıdan sorunlu görülmesine rağmen, kurumsallaşma süreçleri ve senfonik orkestralara dahil edilmesiyle varlığını korumayı başarmıştır. Ancak bu süreç, geleneksel ses sisteminin Batı müziği standartlarına göre düzenlenmesine ve muğamın belirli kalıplar içerisinde standartlaştırılmasına neden olmuştur. Günümüzde tar, 2012 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesine dahil edilerek küresel bir temsil unsuru haline gelmiştir. Araştırma sonucunda, tarın bir çalgı aleti olmasının ötesinde, Azerbaycan halkının kolektif belleğini, dini felsefesini ve toplumsal yapısını yansıtan bir “genetik kod” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma, modern dönemde tar icrasındaki nativist (öze dönüşçü) akımların desteklenmesini, geleneksel mikrotonal yapının korunmasını ve farklı yerel icra ekollerinin akademik düzeyde daha detaylı incelenmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tar, Azerbaycan Müziği, Kültürel Kimlik, Muğam, Sosyo-Kültürel Temsil

* Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, yusufaltun@gmail.com

A STUDY ON THE SOCIO-CULTURAL REPRESENTATION OF THE TAR INSTRUMENT

Abstract

This study aims to examine the ontological foundations of Azerbaijani musical culture and the socio-cultural representation, as well as the structural transformations, of the tar—one of the most prominent symbols of national identity—within a historical framework. In this research, qualitative methods such as literature review and historical-descriptive analysis were employed. The findings reveal that the tar acquired its modern form through the revolutionary reforms carried out by Sadigjan (Mirza Sadig Asadoghlu) in the late 19th century. During this period, changes such as increasing the number of strings and transitioning from playing the instrument on the knee to performing it on the chest not only expanded its technical capacity but also endowed it with a “national stance” and a symbolic identity. Within the framework of early Soviet cultural policies, the tar was regarded as ideologically problematic due to its association with traditional and elite musical practices. Nevertheless, it managed to survive through processes of institutionalization and its inclusion in symphonic orchestras. However, this transformation also led to the adaptation of the traditional sound system to Western musical standards and the standardization of mugham within certain structural patterns. Today, the tar has become a global representative element after being inscribed on the UNESCO Intangible Cultural Heritage List in 2012. The study concludes that the tar, beyond being a musical instrument, functions as a “genetic code” reflecting the collective memory, religious philosophy, and social structure of the Azerbaijani people. Finally, the study recommends encouraging nativist (revivalist) tendencies in contemporary tar performance, preserving the traditional microtonal system, and conducting more in-depth academic research on various local performance schools.

Keywords: Tar, Azerbaijani Music, Cultural Identity, Mugham, Socio-Cultural Representation

BALIKESİR YAĞCIBEDİR DOKUMALARINDA GELENEKSEL MOTİFLERİN DİLİ

Erdal Elmas*

Beyza Çakır**

Özet

Balıkesir'in Sındırgı ve Bigadiç yörelerinde hayat bulan Yağcibedir dokumaları, Orta Asya'dan Anadolu'ya taşınan binlerce yıllık Türk kültür mirasının en saf ve karakteristik dışavurumlarından biridir. Bu dokumalar, sadece birer ev eşyası ya da zanaat ürünü değil; dokuyucusunun sessiz çılgınlıklarını, özlemlerini ve inançlarını düğümlerle anlattığı sembolik bir iletişim biçimidir. Yağcibedir halılarının temelini oluşturan geleneksel motif dili, stilize edilmiş geometrik formlar ve sınırlı ancak derin anlamlar taşıyan bir renk paleti üzerine kuruludur. Bu dilin ana karakterleri olan "Gök" laciverti sonsuzluğu ve huzuru, "Al" kırmızısı ise yaşama sevincini ve enerjiyi temsil eder. Dokuma üzerindeki her bir figür, bir alfabenin harfleri gibi işlenerek toplumsal ve bireysel hafızayı canlı tutar. Motiflerin dünyasına girildiğinde; gücü ve aile bağlarını temsil eden "Kocabaş", ölümsüzlük arzusunu ve göğe yükselişi simgeleyen "Hayat Ağacı", umudu ve yol göstericiliği müjdeleyen "Yıldız" motifleri göze çarpar. Ayrıca "Yedi Dağın Çiçeği" gibi doğa gözlemlerine dayanan desenler, göçebe ruhun doğayla kurduğu kopmaz bağı estetik bir disiplinle yansıtır. Yağcibedir dokumalarında figürler asla doğrudan taklit edilmez; bunun yerine doğadaki varlıklar keskin geometrik hatlarla sadeleştirilir. Bu soyutlama yeteneği, Türk el sanatlarının estetik derinliğini ve sembolizme verdiği önemi kanıtlar niteliktedir. Neticede, her bir Yağcibedir halısı, dokuyucusunun el emeği ile kültürel kodların birleştiği, binlerce düğümden oluşan özgün bir hikâye kitabı gibidir. Bu kadim dil, geçmişin değerlerini bugüne taşıyarak, Anadolu insanının dünya görüşünü ilmek ilmek geleceğe aktarmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yağcibedir, Sembolizm, Kültürel Miras, İkonografi, Geleneksel El Sanatları

* Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, erdalelmas58@hotmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, ckrbeyzaa@gmail.com

THE LANGUAGE OF TRADITIONAL MOTIFS IN BALIKESIR YAĞCIBEDİR WEAVINGS

Abstract

The Yağcibedir weavings, originating from the Sındırgı and Bigadiç regions of Balıkesir, represent one of the purest and most characteristic manifestations of the millennia-old Turkish cultural heritage migrated from Central Asia to Anatolia. These textiles are not merely functional household items or artisanal products; they constitute a symbolic mode of communication through which the weaver articulates silent aspirations, longings, and metaphysical beliefs via intricate knotting. The fundamental linguistic structure of Yağcibedir carpets is built upon stylized geometric forms and a restrained yet semiotically rich color palette. Within this framework, the “Gök” (sky) indigo symbolizes infinity and tranquility, while the “Al” (crimson) red signifies the vitality of life and existential energy. Each figure within the weaving is meticulously crafted like characters of an alphabet, thereby preserving both collective and individual memory. Upon analyzing the iconographic world of these motifs, one encounters the “Kocabaş”, representing potency and kinship ties; the “Life Tree”, symbolizing the desire for immortality and celestial ascension; and the “Star” motifs, which herald hope and spiritual guidance. Furthermore, patterns such as the “Flower of the Seven Mountains,” rooted in empirical natural observations, reflect the indissoluble bond between the nomadic spirit and the environment through an aesthetic discipline. In Yağcibedir weavings, figures are never directly imitated; instead, natural entities are simplified into sharp, geometric contours. This capacity for abstraction serves as a testament to the aesthetic depth of Turkish handicrafts and the significance accorded to symbolism. Consequently, every Yağcibedir carpet functions as a unique narrative volume where manual labor converges with cultural codes across thousands of knots. This ancient language continues to transmit the values of the past to the present, conveying the world view of the Anatolian people to future generations, stitch by stitch.

Keywords: Yağcibedir, Symbolism, Cultural Heritage, Iconography, Traditional Handicrafts

KENTTE KOLLEKTİF HAFIZA VE EĞLENENİN BULUŞMA NOKTASI: “KARS KAFKAS GECESİ” ETKİNLİKLERİ*

Tuğçe Coşkun**
Aşlı Büyükokutan Töret***

Özet

Eğlence kültürü, toplumsal yaşamın gündelik pratikleri içinde bireylerin bir araya gelmesini sağlayan, aynı zamanda kültürel değerlerin görünür ve deneyimlenebilir hâle geldiği önemli bir alandır. Eğlence ortamlarında sergilenen müzik, dans ve sözlü anlatı pratikleri, ait oldukları toplumun kültürel kodlarını yeniden üretmekte ve izleyiciyle etkileşim içinde canlı tutulmaktadır. Bu yönüyle eğlence mekânları ve performatif etkinlikler, geçmişe ait kültürel birikimin hatırlanmasını, paylaşılmasını ve yeniden kurulmasını mümkün kılan önemli zeminler olarak öne çıkmaktadır. Geleneksel unsurların sahneye taşınması, bu birikimin sürekli dönüşen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, Kars kent merkezinde gerçekleştirilen “Kars Kafkas Gecesi” etkinliklerini kolektif hafıza ve eğlence kültürü bağlamında ele almaktadır. Özellikle kış turizmi ve Doğu Ekspresi seferleriyle artan ziyaretçi yoğunluğu, bu etkinlikleri yerel kültürün tanıtıldığı turistik performanslara dönüştürmüştür. Aşık atışmaları, ateş başında halk müziği icraları, Kafkas dansları ve yöresel yemek sunumları aracılığıyla Kars’a özgü kültürel unsurlar sahneye taşınmaktadır. Nitel araştırma yöntemleri kapsamında katılımlı gözlem, görsel inceleme ve kaynak kişilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, bu gecelerin kültürel aktarım ve temsili yeniden üretim süreçleriyle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Geleneksel pratiklerin özgün bağlamından kopararak belirli bir süre ve format içinde sunulduğu, izleyiciyle kurulan etkileşim aracılığıyla bu birikimin güncel bağlamda yeniden anlamlandırıldığı görülmektedir. Kars geceleri, kentte kolektif hafızanın sahnelenerek turistik deneyim içinde yeniden kurgulandığı bir eğlence pratiği olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğlence kültürü, Kolektif hafıza, Kars Kafkas Gecesi, Kış turizmi, Performans, Kültürel temsil.

* Bu makale, Prof. Dr. Aşlı Büyükokutan Töret danışmanlığında hazırlanan Kars Eğlence Kültürü başlıklı doktora tezinden üretilmiş olup; çalışmanın veri toplama süreci, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 07.01.2026 ve 2026-1 sayılı etik kurul kararı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

** Öğr. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, tgccsknnn@gmail.com

*** Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, abuyukokutan@hotmail.com

URBAN ENTERTAINMENT AS A PRACTICE OF CULTURAL TRANSMISSION: THE KARS NIGHT

Abstract

Cultural transmission is regarded as a dynamic process that carries the identities and collective memories of societies from generation to generation. One of the fields where this process is most vividly observed is urban entertainment culture, which offers local practices and traditional art forms together. As a format unique to Kars, the “Kars Night” stands out as a multi-layered cultural practice that unites the minstrelsy (aşıklık) tradition, Caucasian dances, local cuisine, and fireside accordion entertainment under a single experience. This study aims to examine the cultural transmission function of the Kars Night format through the axes of performer experiences, audience interaction, and social media reflections. A qualitative research method was adopted, and the data were evaluated through thematic analysis based on the theoretical frameworks of cultural transmission, living heritage, and the experience economy. The study reveals that the Kars Night serves as a functional transmission platform, bringing a wide cultural repertoire—ranging from the improvised performances of the minstrelsy tradition to the knife dances of the Caucasus, and from local flavors to collective rituals—to tourists and city residents alike. The direct interaction established between performers and the audience fosters psychological proximity and stimulates cultural demand. Social media, in turn, acts as a medium to carry this experience beyond spatial boundaries. However, the lack of institutional support and the partial or superficial representation of tradition within the context of tourism are identified as structural issues limiting the depth of transmission. To transform the Kars Night into a sustainable cultural transmission practice, it is recommended that an integrated cooperation model be developed between performers, institutions, and tourism policies.

Keywords: Kars Night, Cultural Transmission, Living Heritage, Urban Entertainment, Minstrelsy Tradition

DOĞU AVRUPA’NIN OSMANLI İMPARATORLUĞU’NA BAKIŞ AÇISINDAKİ DEĞİŞİM: GÜÇLÜ AUGUSTUS DÖNEMİNDE DİPLOMASİ, SANAT VE KOLEKSİYONCULUK

Ahmet Yasin Aydın*

Özet

Doğu Avrupa ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki tarihi ilişkiler, literatürde çoğunlukla Habsburg Hanedanı merkezli askeri ve siyasi çatışmalar üzerinden incelenmekte; Saksonya gibi kıtanın kültür ve diplomasisine yön veren diğer önemli güç odaklarının bu etkileşimdeki rolü ise sıklıkla göz ardı edilmektedir. Bu çalışma, söz konusu tarihsel ve coğrafi boşluğa odaklanarak 17. yüzyılın sonları ve 18. yüzyılın başlarında Avrupa saraylarını saran “Turquerie, Türkenmode, Alla Turca” gibi Türk modası akımlarını, Saksonya Seçmeni ve Leh Kralı Güçlü Augustus’un vizyonu üzerinden incelemektedir. Çalışmanın temel eksenini, Dresden’de kurulan ve günümüzde Avrupa’nın en görkemli Osmanlı sanat ve silah koleksiyonlarından biri olan “Türkische Cammer” (Türk Odası) ile Güçlü Augustus’un tasarladığı yeniçeri muhafız birliği oluşturmaktadır. İkinci Viyana Kuşatması gibi büyük askeri çarpışmalardan elde edilen savaş ganimetleri ile gelişen Osmanlı nesnelerine duyulan ilgi, Nalkıran Augustus döneminde çok daha bilinçli bir kültürel diplomasi, estetik hayranlık ve monarşik güç gösterisi aracına dönüşmüştür. Böylece bu çalışma Türk Osmanlı imgesinin Doğu Avrupa zihninde “korkulan yıkıcı düşman” statüsünden saraylarda taklit edilen bir “prestij, zarafet ve ihtişam” sembolüne doğru geçirdiği tarihsel evrimi ortaya koymaktadır. Arşiv belgelerinin ve somut koleksiyon verilerinin harmanlandığı bulgular, geleneksel Habsburg odaklı tarih anlatısının ötesine geçerek diplomasi, sanat ve otorite inşası üzerinden Osmanlı-Doğu Avrupa ilişkilerine çok boyutlu bir yaklaşım sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Saksonya, Güçlü Augustus, Türkische Cammer

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, ahmet.aydin@atauni.edu.tr

THE SHIFT IN EASTERN EUROPE'S PERSPECTIVE ON THE OTTOMAN EMPIRE: DIPLOMACY, ART, AND COLLECTING DURING THE ERA OF AUGUSTUS THE STRONG

Abstract

Historical relations between Eastern Europe and the Ottoman Empire are typically examined in the literature through the lens of military and political conflicts centered on the Habsburg Dynasty; the role of other significant power centers—such as Saxony—that shaped the continent's culture and diplomacy in these interactions is, however, often overlooked. By focusing on this historical and geographical gap, this study examines the “Turquerie,” “Türkenmode,” and “Alla Turca” trends in Turkish fashion that swept through European courts in the late 17th and early 18th centuries, through the lens of Augustus the Strong's vision, Elector of Saxony and King of Poland. The central focus of the study is the “Türkische Cammer” (Turkish Chamber)—established in Dresden and today one of Europe's most magnificent collections of Ottoman art and weapons—along with the Janissary guard unit designed by Augustus the Strong. The interest in Ottoman artifacts, which had developed through war booty obtained from major military conflicts such as the Second Siege of Vienna, evolved during the reign of Augustus the Strong into a more deliberate tool of cultural diplomacy, aesthetic admiration, and the display of monarchical power. Thus, this study reveals the historical evolution of the Ottoman image in the Eastern European imagination—from that of a “feared and destructive enemy” to a symbol of “prestige, elegance, and splendor” emulated in royal courts. By combining archival documents with tangible collection data, these findings move beyond the traditional Habsburg-centered historical narrative to offer a multidimensional approach to Ottoman-Eastern European relations through the lenses of diplomacy, art, and the construction of authority.

Keywords: Ottoman, Saxony, Augustus the Strong, Türkische Cammer

TÜRKİYE MÜFREDATINDA “ORTA ASYA” YERİNE “TÜRKİSTAN” KULLANIMININ KIRGIZİSTAN MEDYASINDAKİ YANSIMALARI

Ömer Faruk Karaman*
Damla Karadeniz

Özet

Bu çalışma, Türkiye müfredatında “Orta Asya” kavramı yerine “Türkistan” ifadesinin kullanılmasının Kırgızistan medyasındaki söylemsel ve duygusal yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın veri seti, Kırgızistan’da faaliyet gösteren dijital haber platformları ile çevrim içi medya kaynaklarından “Türkistan”, “Orta Asya” ve “Türkiye eğitim sistemi” gibi anahtar sözcükler üzerinden derlenen haber metinleri ve okur yorumlarından oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde Python tabanlı Google Colab ortamında web kazıma yöntemi kullanılmış; elde edilen içerikler doğal dil işleme teknikleri, metin madenciliği, kelime frekans analizi ve duygu analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Böylece, söz konusu kavramsal değişimin Kırgızistan medyasında hangi çerçeveler içinde temsil edildiği ve kamuoyu tepkilerinin hangi tonlarda yoğunlaştığı ortaya konulmuştur. Ön bulgular, “Türkistan” söylemine ilişkin tepkilerin önemli ölçüde olumsuz bir eksenle toplandığını göstermektedir. İncelenen yorumlarda olumsuz içerikler 847 (%56,3), olumlu içerikler 502 (%33,4) ve nötr içerikler 155 (%10,3) olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca duygu durumuna göre yorum uzunlukları karşılaştırıldığında, olumsuz yorumların hem daha uzun hem de daha geniş bir dağılım sergilediği görülmektedir. Bu durum, kavramsal değişimin yalnızca terminolojik bir tercih olarak değil; tarihsel hafıza, bölgesel kimlik ve Türkiye’nin kültürel etkisi bağlamında tartışmalı bir mesele olarak algılandığını düşündürmektedir. Çalışma, müfredat temelli kavramsal tercihlerin sınır ötesi medya söylemlerini nasıl etkilediğini göstermesi bakımından önem taşımakta; aynı zamanda Türk dünyasına ilişkin adlandırmaların farklı ulusal bağlamlarda nasıl anlamlandırıldığını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkistan, Orta Asya, Kırgızistan medyası, müfredat, söylem analizi

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, omerfaruk.karaman@comu.edu.tr

REFLECTIONS IN KYRGYZSTAN MEDIA OF THE USE OF “TURKISTAN” INSTEAD OF “CENTRAL ASIA” IN THE TURKISH NATIONAL EDUCATION CURRICULUM

Abstract

This study aims to examine the discursive and emotional reflections in Kyrgyzstan media of the replacement of the term “Central Asia” with “Turkistan” in the Turkish national education curriculum. The dataset consists of news texts and reader comments collected from digital news platforms and online media sources operating in Kyrgyzstan through keywords such as “Turkistan,” “Central Asia,” and “Turkish education system.” Data were collected through web scraping in a Python-based Google Colab environment, and the resulting corpus was analyzed using natural language processing techniques, text mining, word frequency analysis, and sentiment analysis. In this way, the study reveals the conceptual frameworks through which this terminological shift is represented in Kyrgyzstan media and identifies the dominant tones of public reactions. Preliminary findings indicate that reactions to the “Turkistan” discourse are largely concentrated along a negative axis. Among the comments analyzed, 847 (56.3%) were classified as negative, 502 (33.4%) as positive, and 155 (10.3%) as neutral. In addition, a comparison of comment lengths by sentiment category shows that negative comments are both longer and more widely distributed. This suggests that the conceptual shift is perceived not merely as a terminological preference, but as a controversial issue shaped by historical memory, regional identity, and perceptions of Türkiye’s cultural influence. The study is significant in demonstrating how curriculum-based conceptual choices can affect cross-border media discourse, while also seeking to reveal how designations related to the Turkic world are interpreted in different national contexts.

Keywords: Turkestan, Central Asia, Kyrgyzstan: media, curriculum, discourse analysis

BETWEEN SOFT POWER AND CYBER DEFENSE: TÜRKİYE’S APPROACH TO DISINFORMATION CAMPAIGNS IN THE BALKANS

Isa Kasum*

Abstract

In the evolving landscape of hybrid threats, disinformation campaigns have emerged as a critical challenge to political stability and democratic governance, particularly in fragile and post-conflict regions such as the Balkans. This study examines how Türkiye navigates the intersection of soft power and cyber defense in addressing disinformation dynamics across the region. By situating Türkiye’s approach within broader debates on cyber intelligence, strategic communication, and foreign policy, the article explores the extent to which Ankara employs a multidimensional strategy combining cultural diplomacy, media engagement, and intelligence capabilities. Drawing on case-oriented analysis and secondary sources, the research evaluates Türkiye’s role not only as a counter-disinformation actor but also as a participant in the competitive informational environment shaped by regional and global powers. Particular attention is given to the interaction between state institutions, digital platforms, and local actors in countries such as Bosnia and Herzegovina, Kosovo, and North Macedonia. The article argues that Türkiye’s engagement reflects a hybrid model that blends normative influence with security-oriented practices, raising important questions about legitimacy, effectiveness, and the boundaries between influence and interference. Ultimately, this study contributes to the growing literature on hybrid warfare and cyber intelligence by offering a nuanced assessment of Türkiye’s strategic positioning in the Balkans, highlighting both its stabilizing potential and its role within an increasingly contested information order.

Keywords: Türkiye Balkans Disinformation Cyber Intelligence Hybrid Warfare Soft Power Strategic Communication Information Warfare Foreign Policy Digital Diplomacy

* Doktora Öğrencisi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, kasum.isa@outlook.com

DOĞU İLE BATIYI DÜŞÜNMEK: ZİYA GÖKALP’TE KÜLTÜR VE MEDENİYET

Vildan Doğanay*

Özet

Bu çalışma, Ziya Gökalp’in düşünce dünyasında Doğu ile Batı arasındaki ilişkinin kültür ve medeniyet kavramları çerçevesinde nasıl temellendirildiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Osmanlı Devleti’nin son döneminde ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş sürecinde etkili bir düşünür olan Gökalp, modernleşme tartışmalarına özgün bir kavramsal çerçeve sunmuştur. Ona göre kültür (hars), bir milletin dilini, ahlakını, geleneklerini, estetik anlayışını ve toplumsal hafızasını ifade eden millî bir alandır. Medeniyet ise bilim, teknik, hukuk ve kurumsal gelişmeler gibi milletlerarası ortak unsurlardan oluşmaktadır. Gökalp, Doğu-Batı felsefî etkileşimini kültür–medeniyet ayrımı üzerinden özgün bir sentezle göstermiştir. Bu ayrım felsefî bir zeminde ele alınmış; Türk dünyasının modernleşme sürecinde hem millî kimliği korumayı hem de evrensel ilerlemeyi benimsemeyi amaçlamıştır. Gökalp, Batı medeniyetinin bilimsel ve teknik kazanımlarının alınmasını savunurken, Türk milletinin kendi kültürel kimliğini koruması gerektiğini ileri sürmüştür. Bu yaklaşım, körü körüne Batılılaşma ile içe dönük gelenekçilik arasında bir denge arayışı olarak değerlendirilebilir. Doğu ile Batı arasındaki gerilimi çatışma ekseninde değil, sentez ekseninde ele alan Gökalp, millî kültüre dayalı çağdaşlaşma modelini savunmuştur. Çalışmada, Gökalp’in kültür–medeniyet ayrımı üzerinden geliştirdiği modernleşme anlayışı analiz edilmekte; bu anlayışın Türk düşünce tarihindeki yeri ve günümüz kimlik, küreselleşme ve modernleşme tartışmalarına katkısı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak Gökalp’in yaklaşımı, yerli değerleri koruyarak evrensel gelişmelere açılmanın teorik bir modeli olarak önemini sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ziya Gökalp, Kültür ve Medeniyet Ayrımı, Doğu-Batı Sentezi, Türk Dünyası, Modernleşme ve Millî Kimlik.

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, vildan.doganay@atauni.edu.tr

REFLECTING ON EAST AND WEST: CULTURE AND CIVILIZATION IN ZİYA GÖKALP

Abstract

This study aims to examine how the relationship between East and West is grounded within the concepts of culture and civilization in Ziya Gökalp's intellectual world. Gökalp, an influential thinker during the final period of the Ottoman Empire and the founding process of the Republic of Turkey, offered a unique conceptual framework for modernization debates. According to him, culture (hars) is a national sphere that expresses a nation's language, ethics, traditions, aesthetic sensibilities, and social memory. Civilization, on the other hand, consists of transnational common elements such as science, technology, law, and institutional developments. Gökalp demonstrated the East-West philosophical interaction through a unique synthesis based on the culture–civilization distinction. This distinction was addressed on a philosophical foundation; it aimed to both preserve national identity and embrace universal progress during the modernization process of the Turkic world. While advocating for the adoption of the scientific and technical achievements of Western civilization, Gökalp argued that the Turkish nation must preserve its own cultural identity. This approach can be interpreted as a search for balance between blind Westernization and inward-looking traditionalism. Gökalp, who addressed the tension between East and West not along the axis of conflict but along the axis of synthesis, advocated for a model of modernization rooted in national culture. The study analyzes Gökalp's conception of modernization, developed through his distinction between culture and civilization; it assesses the place of this conception in the history of Turkish thought and its contribution to contemporary debates on identity, globalization, and modernization. Ultimately, Gökalp's approach continues to hold significance as a theoretical model for opening up to universal developments while preserving indigenous values.

Keywords: Ziya Gökalp, Distinction Between Culture and Civilization, East-West Synthesis, Turkish World, Modernization and National Identity

ÇOKKÜLTÜRLÜ KENT SOSYOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN İSLÂM ŞEHİRLERİNDE BİRLİKTE YAŞAMA PRATİKLERİ: TAŞKENT VE BAKÜ ÖRNEĞİ

Nurbanu Tinas*

Özet

İslâm medeniyeti tarih boyunca farklı etnik, kültürel ve dinî toplulukların bir arada yaşayabildiği geniş bir toplumsal tecrübeye sahiptir. Bu tecrübenin en görünür olduğu alanlardan biri şehirlerdir. İslâm şehirleri, ticaret ağları, kültürel etkileşim ve sosyal dayanışma mekanizmaları sayesinde farklı toplumsal grupların bir arada yaşayabildiği çok katmanlı sosyal yapılar üretmiştir. Bu çalışma, çokkültürlü kent sosyolojisi perspektifinden hareketle İslâm şehirlerinde ortaya çıkan birlikte yaşama pratiklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada örnek şehirler olarak Orta Asya ve Kafkasya'nın önemli şehirlerinden Taşkent ve Bakü ele alınmaktadır. Her iki şehir de tarih boyunca farklı etnik ve kültürel grupların bir arada yaşadığı merkezler olmuş; ticaret yolları, göç hareketleri ve siyasi dönüşümler sonucunda çokkültürlü bir toplumsal yapı geliştirmiştir. Çalışmada şehir sosyolojisi, sosyal dayanışma ve çokkültürlülük literatürü çerçevesinde bu şehirlerdeki toplumsal ilişkiler, mahalle yapıları, ekonomik etkileşim alanları ve kamusal mekân kullanımları incelenmektedir. Araştırma, tarihsel ve sosyolojik kaynakların karşılaştırmalı analizi yöntemiyle yürütülmektedir. Bu bağlamda şehir mekânı, sosyal dayanışma ağları ve ekonomik ilişkiler gibi unsurlar birlikte değerlendirilerek İslâm şehirlerinde birlikte yaşama kültürünün nasıl kurumsallaştığı ve toplumsal uyumun hangi mekanizmalar aracılığıyla sürdürüldüğü ortaya konulmaktadır. Çalışmanın temel amacı, Taşkent ve Bakü örnekleri üzerinden İslâm medeniyetinin şehir hayatında ortaya koyduğu birlikte yaşama tecrübesini sosyolojik bir perspektifle değerlendirmek ve bu tarihsel tecrübenin günümüz çokkültürlü toplumları açısından taşıdığı potansiyel katkıları tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: İslâm şehirleri, birlikte yaşama, şehir sosyolojisi, çokkültürlülük, Taşkent, Bakü

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, tinasnurbanu@gmail.com

PRACTICES OF COEXISTENCE IN ISLAMIC CITIES FROM THE PERSPECTIVE OF MULTICULTURAL URBAN SOCIOLOGY: THE CASES OF TASHKENT AND BAKU

Abstract

Islamic civilization has historically developed a wide experience of coexistence among diverse ethnic, cultural and religious communities. One of the most visible spaces where this experience emerged is the city. Islamic cities produced complex social structures in which different communities could live together through commercial networks, cultural interaction and mechanisms of social solidarity. This study examines practices of coexistence in Islamic cities from the perspective of multicultural urban sociology. The research focuses on Tashkent and Baku as case studies, two important cities of Central Asia and the Caucasus. Both cities have historically hosted diverse ethnic and cultural groups and developed multicultural social structures shaped by trade routes, migration movements and political transformations. Within the framework of urban sociology and multiculturalism literature, the study analyzes social relations, neighborhood structures, economic interaction areas and the use of public spaces in these cities. The research employs a comparative analysis of historical and sociological sources. The aim of the study is to evaluate the experience of coexistence in Islamic urban life through the examples of Tashkent and Baku and to discuss the potential contributions of this historical experience to contemporary multicultural societies.

Keywords: Islamic cities, coexistence, urban sociology, multiculturalism, Tashkent, Baku

HANNAH ARENDT’TE KÖTÜLÜK SORUNU

Fatıma Koç*

Özet

Kötülük problemi, insanlık tarihi boyunca bireysel ve toplumsal düzeyde sürekli varlığını hissettiren kadim bir sorundur. İnsan davranışlarının etik açıdan değerlendirilmesi, dinlerin günah kavramı üzerinden yaptığı yorumlar ve vicdanın içsel sorgulamaları, kötülüğün hem teorik hem de pratik boyutlarda ele alınmasına yol açmıştır. Bu bağlamda kötülüğün mevcudiyeti, yalnızca ahlaki ya da doğal bir olgu olarak değil, çok boyutlu bir gerçeklik olarak değerlendirilmelidir. Yahudi bir ailede yetişmiş filozof ve siyaset bilimcisi olan Hannah Arendt, kötülük sorununu derin boyutlu irdeleme meselesine eğilmiştir. Ona göre kötülük, ne tamamen derin metafizik bir kökene sahiptir ne de yüzeysel bir olgu olarak açıklanabilir. Arendt’in yaklaşımı, özellikle yaşadığı dönemin sosyo-politik koşullarıyla yakından ilişkilidir. Nazi ideolojisi ve onun dayandığı düşünsel temeller, Arendt’in kötülük üzerine düşüncelerinin şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Kötülük meselesi, gizemli ve erişilemez bir yapı değildir; aksine insanın üretebildiği, yayabildiği, sıradanlaştırabildiği ve radikal biçimde tartışılabilen bir olgudur. Kötülük, bir mantar gibi hızla yayılabilir ve geniş kitleleri etkisi altına alabilir. Bu yayılma yalnızca fiziksel ya da biyolojik boyutta değil, düşünsel ve varoluşsal düzeyde de gerçekleşir. Arendt ayrıca insan zihninin ve ahlaki melekelerinin yozlaşabilir olduğunu vurgular. Bu yozlaşma, belirli koşullar altında öğrenilebilir ve sistematik hale gelebilir. Dolayısıyla kötülük, bireysel tercihlerle sınırlı kalmayıp, toplumsal ve siyasal süreçler içinde yeniden üretilen bir gerçeklik olarak anlaşılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hannah Arendt, Kötülük Problemi, Radikal Kötülük, Kötülüğün Sıradanlığı

* Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi, erekfel-25@hotmail.com

THE PROBLEM OF EVIL IN HANNAH ARENDT

Abstract

The problem of evil is an ancient issue that has consistently manifested itself throughout human history, both at the individual and societal levels. The ethical evaluation of human behavior, the interpretations of the concept of sin within religions, and the internal questioning of conscience have led to the examination of evil in both theoretical and practical dimensions. In this context, the existence of evil should be considered not merely as a moral or natural phenomenon, but as a multifaceted reality. Hannah Arendt, a philosopher and political scientist raised in a Jewish family, focused on a profound examination of the problem of evil. According to her, evil neither has a completely deep metaphysical origin nor can it be explained as a superficial phenomenon. Arendt's approach is closely related to the socio-political conditions of her time. Nazi ideology and its intellectual foundations were decisive in shaping Arendt's thoughts on evil. The issue of evil is not a mysterious and inaccessible construct; rather, it is a phenomenon that humans can produce, disseminate, normalize, and radically debate. Evil can spread rapidly like a mushroom and influence large masses of people. This spread occurs not only on a physical or biological level, but also on an intellectual and existential level. Arendt also emphasizes that the human mind and moral faculties are susceptible to corruption. This corruption can be learned and systematized under certain conditions. Therefore, evil should be understood not as something limited to individual choices, but as a reality reproduced within social and political processes.

Keywords: Hannah Arendt, Problem of Evil, Radical Evil, Banality of Evil

DOĞRULUK VE BİLGİ ARASINDA: GÖDELÇİ BİR PERSPEKTİFTEN BÜYÜK DİL MODELLERİ

Tuğba Nur Tomakin*

Özet

Bu çalışma, son dönemde yaygın biçimde kullanılan büyük dil modellerinin ürettiği cevapların hangi anlamda “bilgi” sayılabileceği problemini, Kurt Gödel’in ortaya koyduğu doğruluk ile kanıtlanabilirlik ayrımı üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde büyük dil modelleri, yüksek düzeyde tutarlı, akıcı ve ikna edici metinler üretebilmekte; bu durum ise söz konusu sistemlerin yalnızca dilsel üretim araçları mı, yoksa bilgi üreten yapılar mı olduğu sorusunu yeniden gündeme getirmektedir. Çalışmanın temel problemi, doğruya benzeyen bir çıktının epistemik bakımdan ne ölçüde bilgi değeri taşıdığıdır. Bu çerçevede ilk olarak modern dönemde David Hilbert programının temsil ettiği kesinlik ideali kısaca ele alınmakta, ardından Gödel’in tamamlanmamışlık teoremlerinin görünür kıldığı temel ayrım üzerinde durulmaktadır: Bir biçimsel sistem içerisinde üretilebilir ya da kanıtlanabilir olan ile gerçekten doğru olan her zaman özdeş değildir. Bu sonuç yalnızca matematiksel mantık açısından değil, bilgi teorisi bakımından da önemli bir sınır uyarısı taşımaktadır. Çalışmanın ikinci kısmında büyük dil modellerinin çalışma mantığı, doğruluğu doğrudan temellendiren sistemler olmaktan ziyade, istatistiksel örüntüler üzerinden anlamlı görünen çıktılar üreten yapılar olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, model tarafından üretilen bir cevabın doğruluğu ile epistemik güvenilirliği arasında zorunlu bir ayrım bulunduğu ileri sürülmektedir. Bir ifadenin ikna edici, düzenli ya da yaygın olarak tekrar edilebilir olması, onun bilgi statüsü kazanması için tek başına yeterli değildir. Sonuç olarak çalışma, Gödel’in biçimsel sistemlere ilişkin ortaya koyduğu sınırların, çağdaş yapay zeka tartışmalarında da öğretici olduğunu savunmaktadır. Büyük dil modelleri önemli bilişsel araçlar sunmakla birlikte, bunların ürettiği çıktılar doğruluk, gerekçelendirme ve güvenilirlik ölçütleri bakımından dış denetime ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle büyük dil modelleri, bilgi kaynağı olmaktan çok, bilgi üretim süreçlerinde kullanılan yardımcı epistemik araçlar olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Büyük dil modelleri, yapay zeka, doğruluk, kanıtlanabilirlik

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, tugba.tomakin1@ogr.sakarya.edu.tr

BETWEEN TRUTH AND KNOWLEDGE: LARGE LANGUAGE MODELS FROM A GÖDELIAN PERSPECTIVE ABSTRACT

Abstract

This study aims to evaluate the problem of in what sense the responses generated by large language models (which have become widely used in recent years) can be considered “knowledge,” through the distinction between truth and provability established by Kurt Gödel. Today, large language models are capable of generating highly coherent, fluent, and persuasive texts; this situation brings the question of whether these systems are merely linguistic production tools or knowledge-generating structures back into focus. The central problem of this study is to what extent an output resembling the truth carries epistemic value. Within this framework, the study first briefly examines the ideal of certainty represented by David Hilbert’s program in the modern era, and then focuses on the fundamental distinction revealed by Gödel’s incompleteness theorems: what is producible or provable within a formal system is not always identical to what is truly true. This result serves as an important cautionary limit not only from the perspective of mathematical logic but also from the standpoint of epistemology. In the second part of the study, the operational logic of large language models is examined not as systems that directly ground truth, but rather as structures that generate outputs appearing meaningful through statistical patterns. In this context, it is argued that there is a necessary distinction between the truth of an answer produced by the model and its epistemic reliability. The fact that a statement is persuasive, coherent, or frequently repeated is not sufficient on its own for it to attain the status of knowledge. Consequently, the study argues that the limits identified by Gödel regarding formal systems are instructive in contemporary artificial intelligence debates as well. While large language models offer significant cognitive tools, the outputs they generate require external verification in terms of accuracy, justification, and reliability. Therefore, large language models should be regarded not as sources of knowledge, but rather as auxiliary epistemic tools used in knowledge-production processes.

Keywords: Large language models, artificial intelligence, accuracy, verifiability

SOSYAL MEDYA DİLİNİN ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ BİREYLERİN DİL GELİŞİMİ VE SOSYAL DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKOLOJİ VE SOSYOLOJİ PERSPEKTİFİ

Hüsna Talu*

Özet

Bu çalışma, sosyal medya platformlarında kullanılan dilin ergenlik dönemindeki bireylerin dil gelişimi ve sosyal davranışları üzerindeki etkilerini Türkoloji ve sosyoloji disiplinleri çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte, Türkçenin sosyal medya ortamlarında farklı kullanım biçimlerine evrildiği gözlemlenmektedir. Bu süreçte özellikle genç bireylerin, standart dil yapılarından uzaklaşarak kısaltmalar, yabancı kelime kullanımı, argo ifadeler ve görsel destekli iletişim unsurlarına yöneldiği dikkat çekmektedir. Türkoloji perspektifinden bakıldığında bu durum, Türkçenin yapısal ve anlamsal dönüşümünü etkileyen önemli bir dil değişimi olarak değerlendirilmektedir. Sosyolojik açıdan ise bu dilsel değişim, gençlerin sosyal ilişkileri, kimlik inşası ve iletişim biçimleri üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Ayrıca dijital ortamda yoğunlaşan hızlı ve kısa iletişim biçimlerinin, bireylerin dikkat süresi ve ifade becerileri üzerinde de etkili olabileceği düşünülmektedir. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılacak olup, elde edilen bulgular ışığında sosyal medya dilinin genç bireyler üzerindeki çok boyutlu etkileri değerlendirilecektir. Araştırmanın, Türk dili ve gençlik çalışmaları alanına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Türkoloji, dil değişimi, ergenlik dönemindeki bireyler sosyoloji

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, hsntl.365@outlook.com

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA LANGUAGE ON THE LANGUAGE DEVELOPMENT AND SOCIAL BEHAVIORS OF ADOLESCENTS: A TURKOLOGICAL AND SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE

Abstract

This study aims to examine the effects of language used on social media platforms on the language development and social behaviors of adolescents within the framework of Turkology and sociology disciplines. With the acceleration of digitalization, it is observed that the Turkish language has evolved into different forms of usage in social media environments. In this process, it is particularly noteworthy that young individuals tend to move away from standard language structures and increasingly use abbreviations, foreign words, slang expressions, and visually supported communication elements. From a Turkological perspective, this situation is considered an important linguistic change that affects the structural and semantic transformation of the Turkish language. From a sociological perspective, this linguistic change plays a determining role in the social relationships, identity formation, and communication styles of young people. In addition, it is also suggested that the fast-paced and brief forms of communication intensified in digital environments may have an impact on individuals' attention span and expressive skills. The study will employ a literature review method, and in light of the findings obtained, the multidimensional effects of social media language on young individuals will be evaluated. It is aimed that the research will contribute to the fields of Turkish language studies and youth studies.

Keywords: Social media, Turkology, language change, adolescents, sociology

KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ SOSYAL POLİTİKALAR KAPSAMINDA ÇOCUK REFAHI UYGULAMALARI: TÜRKİYE VE AZERBAYCAN KARŞILAŞTIRMASI

Kenan Özmen*

Mehmet Latif Candemir**

İsmail Dönmez***

Özet

Bu çalışma, Türkiye ve Azerbaycan'da çocuk refahı alanında uygulanan koruyucu ve önleyici sosyal politikaları karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. Her iki ülkeye ilişkin resmî istatistikler, kurumsal raporlar ve ikincil veriler değerlendirilmiştir. İnceleme kapsamında toplam çocuk nüfusu, kuruluş bakımı altındaki çocuklar, aile yanında desteklenen çocuklar, koruyucu aile uygulamaları, evlat edinme, erken çocukluk bakım hizmetleri ile bebek ölüm hızı ve beş yaş altı ölüm hızı gibi göstergeler esas alınmıştır. Bulgular, Türkiye'de çocuk refahı alanının aile yanında destek, koruyucu aile ve erken çocukluk hizmetleri gibi aile temelli mekanizmalar bakımından daha çeşitli ve görünür bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Azerbaycan'da ise çocuk refahı uygulamalarının daha çok kurumsal bakım, evlat edinme ve çocuk sağlığı göstergeleri üzerinden izlenebildiği, aile temelli hizmetlere ilişkin karşılaştırılabilir resmî verilerin daha sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Azerbaycan'da bebek ölüm hızı ve beş yaş altı ölüm hızının Türkiye'ye göre daha yüksek olması, çocuk refahının yalnızca bakım ve koruma hizmetleriyle değil, koruyucu sağlık politikalarıyla da yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çalışma, çocuk refahı politikalarının değerlendirilmesinde hizmet çeşitliliği kadar veri üretimi ve istatistiksel görünürlüğün de önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk refahı, koruyucu ve önleyici sosyal politikalar, çocuk koruma, Türkiye, Azerbaycan.

* Dr. Öğr. Üyesi. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, k.ozmen@alparslan.edu.tr

** Öğr. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, ml.candemir@alparslan.edu.tr

*** Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, i.donmez@alparslan.edu.tr

CHILD WELFARE PRACTICES WITHIN THE FRAMEWORK OF PROTECTIVE AND PREVENTIVE SOCIAL POLICIES: A COMPARISON OF TURKEY AND AZERBAIJAN

Abstract

This study aims to examine, in a comparative manner, the protective and preventive social policies implemented in the field of child welfare in Turkey and Azerbaijan. The research was conducted using a qualitative document review method. Official statistics, institutional reports and secondary data relating to both countries were evaluated. The analysis focused on indicators such as the total child population, children in institutional care, children supported within their families, foster care schemes, adoption, early childhood care services, as well as infant mortality rates and under-five mortality rates. The findings indicate that in Turkey, the child welfare sector possesses a more diverse and visible structure in terms of family-based mechanisms such as family-based support, foster care and early childhood services. In Azerbaijan, however, it is understood that child welfare practices are primarily monitored through institutional care, adoption and child health indicators, whilst comparable official data on family-based services is more limited. Furthermore, the fact that the infant mortality rate and the under-five mortality rate in Azerbaijan are higher than in Turkey highlights that child welfare is closely linked not only to care and protection services but also to preventive health policies. Consequently, the study demonstrates that, in the evaluation of child welfare policies, data production and statistical visibility are as important as service diversity.

Keywords: Child welfare, preventive and protective social policies, child protection, Turkey, Azerbaijan.

AİLE TEMELLİ İSLAMİ FİNANSAL OKURYAZARLIK VE TALEP DİNAMİKLERİ: KAVRAMSAL BİR MODEL ÖNERİSİ

Asiye Işık*

Özet

İslami finansın sürdürülebilirliği ve gelişimi yalnızca kurumsal arzın artmasına bağlı değildir. Aynı zamanda bireylerin bilinçli finansal tercihleriyle şekillenen talep dinamikleri de bu süreçte belirleyicidir. Günümüzde geleneksel finansal sistemin yaygınlığı ve kullanım kolaylığı bireyleri pratik çözümlere yönlendirmektedir. Bu durum, İslami finansın etik ve ilkesel derinliğini korumasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışma, İslami finansın uzun vadeli gelişiminin erken yaşlarda kazanılan finansal ve etik bilinçle doğrudan ilişkili olduğu varsayımına dayanmaktadır. Araştırma, ailelerin çocuklarına İslami finansal okuryazarlık kazandırma süreçlerini kavramsal bir çerçevede incelemektedir. Faiz (riba), belirsizlik (garar) ve kumar (maysir) yasası gibi İslami finansın temel ilkeleri doğrultusunda şekillenen değerlerin çocukluk döneminde aile aracılığıyla nasıl aktarıldığı tartışılmaktadır. Bu aktarım sürecinde ebeveynlerin rol model olması, günlük finansal uygulamalar ve sosyo-kültürel çevre belirleyici unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Çalışma, aile içindeki finansal sosyalleşme mekanizmalarının bireylerin ileriki yaşamlarında bilinçli finansal tercihler yapmasına zemin hazırladığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda önerilen kavramsal model, aile temelli değer aktarımının çocukların finansal davranışları üzerinden İslami finans talebini şekillendirdiğini göstermektedir. Buna göre, bilinçli talebin güçlü olduğu durumlarda İslami finans özgün yapısını koruyarak gelişebilir. Talebin zayıf olduğu durumlarda ise sistemin geleneksel finansal yapılara benzeşme riski artmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, İslami finansın geleceğini arz yönlü yaklaşımların ötesinde talep yönlü bir bakış açısıyla ele alarak literatüre kavramsal bir katkı sunmaktadır. Ayrıca aile ve çocukluk dönemi üzerinden finansal bilincin inşa edilmesinin, sistemin etik sürdürülebilirliği açısından kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

* Doktora Öğrencisi, Artvin Çoruh Üniversitesi, asisucuisik@gmail.com

FAMILY-BASED ISLAMIC FINANCIAL LITERACY AND DEMAND DYNAMICS: A CONCEPTUAL MODEL PROPOSAL

Abstract

The sustainability and development of Islamic finance depend not only on the expansion of institutional supply but also on demand dynamics shaped by individuals' conscious financial choices. Today, the accessibility and ease of use of the conventional financial system steer individuals toward practical solutions. This situation makes it difficult to preserve the ethical and principled depth of Islamic finance. This study is based on the assumption that the long-term development of Islamic finance is directly related to financial and ethical awareness acquired at an early age. The research examines the processes through which families provide Islamic financial literacy to children within a conceptual framework. It discusses how values shaped by the fundamental principles of Islamic finance—such as the prohibition of interest (*riba*), uncertainty (*gharar*), and gambling (*maysir*)—are transmitted through the family during childhood. In this transmission process, the role-modeling of parents, daily financial practices, and the socio-cultural context emerge as determining factors. The study suggests that financial socialization mechanisms within the family lay the groundwork for individuals to make informed financial choices in their later lives. In this context, the proposed conceptual model demonstrates that family-based value transfer shapes the demand for Islamic finance through children's financial behaviors. Accordingly, when conscious demand is strong, Islamic finance can develop while preserving its authentic structure. When demand is weak, the risk of the system converging with conventional financial structures increases. In conclusion, this study offers a conceptual contribution to the literature by addressing the future of Islamic finance from a demand-side perspective beyond supply-oriented approaches. It also reveals that building financial awareness through the family and childhood period plays a critical role in the ethical sustainability of the system.

KAMU İHALE KANUNU KAPSAMINDAKİ PERSONEL SERVİS HİZMETİ ALIM İHALELERİNDE SÜRELERİN TESPİTİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME

Fatih Çakmak*

Özet

Kurumlar ihtiyaçlarını karşılanmasına yönelik olarak sürekli bir alım süreci içerisinde yer alırlar. Bu alımların en efektif bir biçimde tedarik edilmesi herkesin beklentisidir. Satın almalar doğrudan yüz yüze veya çağımızın en büyük alışveriş metodu olan elektronik ticaret kapsamında yapılabileceği gibi, bazı durumlarda rekabetçi bir ortam yaratılmasının temini, yeterliliğin sağlanması ve ekonomik nedenlerden dolayı ihale yöntemleri ile de yerine getirilebilmektedir. Satın alma yönünden kurumlar, kamu kurumları ve özel sektör kurumları olarak ikiye ayrılmaktadır. Özel sektör alım veya ihale yöntemini tamamen şekil şartlarını belirlemekte serbestliğe sahipken, kamu tarafındaki satın almalar, ülkemizde Osmanlı İmparatorluğu zamanından beri belli bir mevzuat ile düzenlenmiştir. Kamu alımlarına ilişkin son mevzuat ise 2002 yılında yayımlanan 4734 sayılı kanun ve bağlı mevzuat ile düzenlenmiştir. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile kamu kurumlarının mal ve hizmet alımlarının tedarik edilme yol ve yöntemleri belirlenmiştir. Kanunda kamu kurumlarına sektörlerine göre bazı istisnalar tanınmıştır. Çalışmada kamu kurumlarının “Personel Servis Taşımacılığı” hizmet alımlarına ilişkin incelemeler yapılmış olup, hizmet alımlarından personel taşımacılığı hizmet alımlarına uygulanan ihale sürelerinin tespitiye yönelik olarak Analitik Hiyerarşi Prosesine göre bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamu İhale Kanunu, Hizmet Alımları, Analitik Hiyerarşi Prosesi

* Dr., Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdür Yardımcısı

AN ASSESSMENT OF THE DETERMINATION OF TIME LIMITS IN TENDERS FOR THE PROCUREMENT OF STAFF TRANSPORT SERVICES UNDER THE PUBLIC PROCUREMENT LAW

Abstract

Institutions are continuously engaged in a procurement process aimed at meeting their needs. It is expected that these procurements be carried out in the most efficient manner possible. Purchases may be conducted either through direct, face-to-face transactions or within the scope of electronic commerce, which is the most prevalent method of trade in our era. In certain cases, however, they may also be executed through tendering procedures in order to ensure a competitive environment, maintain adequacy, and address economic considerations. From a procurement perspective, institutions are divided into two categories: public institutions and private sector entities. While private sector organizations are entirely free to determine the formal requirements of their procurement or tendering methods, public procurement in our country has been regulated by specific legislation since the time of the Ottoman Empire. The most recent legislation governing public procurement is the Public Procurement Law No. 4734, enacted in 2002, along with its associated regulations. This law establishes the procedures and principles for the procurement of goods and services by public institutions. Certain exceptions have been granted to public institutions under the law, depending on their respective sectors. This study examines the procurement of “Personnel Shuttle Transportation” services by public institutions. Within the scope of service procurements, an evaluation has been conducted using the Analytical Hierarchy Process (AHP) to determine the tender durations applied specifically to personnel transportation service procurements.

Keywords: Public Procurement Law, Service Procurement, Analytical Hierarchy Process

FROM GROWTH TO CONTRACTION: AZERBAIJAN'S DEMOGRAPHIC FUTURE AND ITS ECONOMIC IMPLICATIONS

Can Bekaroğlu*

Abstract

Azerbaijan currently has a favorable demographic structure, but beneath the surface, the country is heading toward an aging population and, eventually, a decline in total numbers. This study uses a fully endogenous dynamic microsimulation model to explore the long-term demographic path under controlled conditions. By removing migration and allowing births and deaths to respond naturally to changes in the age structure, the model reveals the underlying demographic forces at work. Four scenarios were built using different assumptions about how quickly birth rates decline and how strongly mortality responds to age. In the near term, the population continues to grow modestly in all scenarios, peaking at about 10.4 to 10.6 million. In the midterm, however, the trend reverses clearly, and the population falls to roughly 7 to 9 million. The main reason for differences across scenarios is the assumed speed of fertility decline. In the long term, the contraction becomes much more severe, with population levels dropping to between 2.5 and 5 million, or just 25 to 50 percent of the original size. In every scenario, aging is pronounced: average age rises steadily, and dependency ratios climb. The results show that fertility dynamics are the main driver of long-term outcomes. Mortality intensification speeds up the decline but does not change its overall direction. The economic consequences are serious. A shrinking workforce and a growing dependent population threaten long-term growth, fiscal health, and the sustainability of pensions and healthcare. These findings suggest that policy should focus on stabilizing fertility through sustained family support, while also preparing for structural aging through pension reform, labor market adjustments, and targeted health measures.

Keywords: Population projection, fertility decline, microsimulation, aging, labor markets, fiscal sustainability

* Dr. Öğr. Üyesi., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, cbekaroglu@gmail.com

SÜRDÜRÜLEBİLİR PAZARLAMA FAALİYETLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE GREENWASHİNG ALGISININ ARACI VE ALGILANAN TÜKETİCİ ETKİNLİĞİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ

Fariz Hasanov*

Hatice Anıl Değermen**

Özet

Ekosistemde giderek artış gösteren çevre sorunları, doğal kaynakların hızla tükenmesine dair endişeleri artırmaktadır. Bu bağlamda, tüketicilerin çevreyi koruma bilinci gelişmiş ve sürdürülebilir ürünlere yönelik tercihleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Dolayısıyla, sürdürülebilir ürünlere olan talebi artırma da işletmelerin bu konudaki samimiyeti “yeşil aklama” (greenwashing) riskini de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, sürdürülebilir pazarlama faaliyetlerinin tüketici satın alma davranışı üzerindeki etkisini incelemek; bu ilişkide yeşil aklama algısının aracılık (mediating) rolünü ve algılanan tüketici etkinliğinin (PCE) düzenleyici (moderating) bir rol oynayıp oynamadığını araştırmaktır. Nicel araştırma yöntemiyle yürütülecek çalışmanın verileri, sürdürülebilir ürün tercih eden tüketicilerden kolayda örnekleme yöntemi ve çevrimiçi anket tekniği ile toplanacaktır. En az 350 katılımcıya ulaşılması hedeflenen çalışmada, elde edilen veriler SPSS 27 paket programı kullanılarak regresyon temelli analizlerle test edilecektir. Araştırma, teorik temellere dayalı olarak hazırlanan; sürdürülebilir pazarlama faaliyetlerinin (ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel) satın alma davranışı üzerinde anlamlı etkisinin olduğu beklenmektedir. Ayrıca, tüketicilerin sunulan mesajları yanıltıcı veya abartılı bulmasıyla oluşan yeşil aklama algısının, bu ilişkide negatif bir aracı rol oynayacağı öngörülmektedir. Algılanan tüketici etkinliği yüksek olan bireylerde ise sürdürülebilir ürün satın alma davranışının daha güçlü olacağı, ancak bu değişkenin pazarlama faaliyetleri ile satın alma davranışı arasındaki ilişkide düzenleyici bir etkiye sahip olmayacağı tahmin edilmektedir. İşletmeler, sürdürülebilir pazarlama stratejilerinde ekonomik ve kültürel boyutlara önem vererek yeşil aklama şüphesini gidermeli ve tüketici güvenini inşa etmelidir. Özellikle ürün dayanıklılığı ve şeffaf üretim süreçleri gibi somut göstergelerle, sürdürülebilirliğin sadece çevresel değil ekonomik bir değer olduğu mesajı net bir şekilde verilmelidir. Çevre dostu kampanyalar aracılığıyla bireylerin “algılanan tüketici etkinliği” pekiştirilmeli, böylece tüketicinin kendi tercihinin toplumsal ve ekolojik fayda sağladığına dair inancı artırılmalıdır. Bu yaklaşım, hem yeşil aklama algısının olumsuz etkilerini minimize eder hem de tüketicinin sürdürülebilir ürünlere olan satın alma talebini olumlu etkiler.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Pazarlama, Yeşil Aklama, Satın Alma Davranışı, Algılanan Tüketici Etkinliği.

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, f.h.89@mail.ru

** Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, degermen@istanbul.edu.tr

THE IMPACT OF SUSTAINABLE MARKETING ACTIVITIES ON PURCHASING BEHAVIOR: THE MEDIATING ROLE OF GREENWASHING PERCEPTION AND THE MODERATING ROLE OF PERCEIVED CONSUMER EFFECTIVENESS

Abstract

Increasing environmental problems in the ecosystem increase concerns about the rapid depletion of natural resources. In this context, consumers' awareness of protecting the environment has increased and their preferences for sustainable products have become widespread. Therefore, although it increases the demand for sustainable products, the sincerity of businesses in this regard also brings with it the risk of "greenwashing". The main purpose of this study is to examine the impact of sustainable marketing activities on consumer purchasing behavior; To investigate whether greenwashing perception plays a mediating role in this relationship and whether perceived consumer effectiveness (PCE) plays a moderating role. The data of the study, which will be conducted with a quantitative research method, will be collected from consumers who prefer sustainable products using convenience sampling method and online survey technique. In the study, which aims to reach at least 350 participants, the data obtained will be tested with regression-based analyzes using the SPSS 27 package program. The research was prepared based on theoretical foundations; It is expected that sustainable marketing activities (economic, social, environmental and cultural) have a significant impact on purchasing behavior. In addition, it is predicted that the perception of greenwashing, which occurs when consumers find the messages presented misleading or exaggerated, will play a negative mediating role in this relationship. It is estimated that sustainable product purchasing behavior will be stronger in individuals with high perceived consumer effectiveness, but this variable will not have a moderating effect on the relationship between marketing activities and purchasing behavior. Businesses should eliminate the suspicion of greenwashing and build consumer trust by giving importance to economic and cultural dimensions in sustainable marketing strategies. The message that sustainability is not only an environmental but also an economic value should be given clearly, especially with concrete indicators such as product durability and transparent production processes. Individuals' "perceived consumer effectiveness" should be reinforced through environmentally friendly campaigns, thus increasing the consumer's belief that their choice provides social and ecological benefits. This approach both minimizes the negative effects of greenwashing perception and positively affects the consumer's purchasing demand for sustainable products.

Keywords: Sustainable Marketing, Greenwashing, Purchasing Behavior, Perceived Consumer Effectiveness (PCE)

KIRILGAN EKONOMİLERDE DİJİTAL FİNANSAL DAYANIKLILIĞIN İNŞASI: YEMEN'DEKİ HİBRİT FİNANSAL SİSTEMİN NEDENSEL DİNAMİKLERİ

Eshraq A. M. A. Al-Olofi*

Mehmet Arslan**

Özet

Küresel finansal sistemde kurumsal istikrar odaklı yaklaşımlar, sürekli krizlerin yaşandığı kırılğan ortamlarda yetersiz kalmaktadır. Tarihsel olarak ‘Havala’ gibi geleneksel dayanışma ağlarına dayanan Yemen, bu mirası günümüzde dijital araçlarla yeniden inşa etmektedir. Bu çalışmanın amacı, geleneksel bankacılık altyapısının çöktüğü ve merkezi otoritenin zayıfladığı ortamlarda, dijital dönüşümün finansal dayanıklılık üzerindeki nedensel dinamiklerini Yemen’deki “hibrit finansal sistem” bağlamında modellemektir. Çalışma, Yemen’in mevcut parçalanmış ekonomik yapısını temel alan kavramsal bir modelleme yaklaşımı benimsemektedir. Finansal dayanıklılık ve dijital dönüşüm süreçleri; kurumsal yapı, teknolojik altyapı, hane halkı adaptasyonu, gayri resmî aktörlerin rolü ve kriz yönetimi olmak üzere 5 temel boyut ve 17 faktör üzerinden DEMATEL (Decision Making Trial and Evaluation Laboratory) yöntemi kullanılarak çok boyutlu bir nedensel çerçevede incelenmiştir. Değerlendirmeler, Yemen’deki “Zombi Bankalar” ve ikili para rejiminin yarattığı kurumsal boşluğun, dijital ödeme ağları ve gayri resmî finansal aktörlerin entegrasyonu ile oluşan hibrit bir sistem tarafından doldurulduğunu göstermektedir. Dijital kanallar, yalnızca birer teknolojik araç olmaktan çıkıp, sistemik şoklara karşı hane halkı ve işletmelerin likidite sürekliliğini sağlayan birincil tampon mekanizması işlevi görmektedir. Kırılğan devletlerde geleceğin finansal mimarisi inşa edilirken, standart küresel istikrar modelleri yerine yerel hibrit dinamikleri kapsayan esnek modeller geliştirilmelidir. Politika yapıcılar, gayri resmî dijital finans ağlarını dışlamak yerine, bu ağları bölgesel ekonomik hayatta kalma stratejisinin meşru bir parçası olarak düzenleyici çerçevelere entegre etmelidir. Bu durum, Yemen’in tarihsel finansal dayanışma mirasının, 21. yüzyılın dijital araçlarıyla yeniden yorumlanarak geleceğin inşasında nasıl stratejik bir rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Dayanıklılık, Hibrit Finansal Sistem, Nedensel Dinamikler, Kırılğan Ekonomiler, Dijital Dönüşüm

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, olofieshraq@gmail.com

** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

BUILDING DIGITAL FINANCIAL RESILIENCE IN FRAGILE ECONOMIES: CAUSAL DYNAMICS OF THE HYBRID FINANCIAL SYSTEM IN YEMEN

Abstract

This study examines the relationship between digital transformation and financial resilience within Yemen's fragile and hybrid financial system. In this context, the interactions among formal, traditional, and informal financial mechanisms are evaluated through a multidimensional causal framework using the DEMATEL method. The findings indicate that the contribution of digital financial channels to financial resilience cannot be explained solely by technological infrastructure; it also depends on institutional capacity, continuity of financial services, users' adaptation to changing conditions, and the interaction between formal and informal financial mechanisms. The study highlights that, in fragile economies, digitalization can support financial continuity and adaptive capacity when technological solutions are effectively integrated with existing local financial structures. Accordingly, flexible policy frameworks that reflect local institutional conditions and hybrid financial arrangements are needed.

Keywords: Financial Resilience, Hybrid Financial System, Fragile Economies, Digital Transformation, DEMATEL.

AZERBAYCAN DIŞ TİCARETİNDE İSRİL'İN ROLÜ

Baybarshan Ali Kazancı*

İsmail Ülger**

Özet

Bu bildiri, Azerbaycan'ın dış ticaretinde Zalim İsrail'in rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel hedefi, iki ülke arasındaki ticaret hacmini, ürün çeşitliliğini ve sektörel dağılımı ortaya koymak ve bu ilişkilerin Azerbaycan'ın dış ticaret politikaları ile bölgesel stratejileri bağlamındaki önemini değerlendirmektir. Azerbaycan ile Zalim İsrail arasındaki ilişkiler, özellikle enerji, savunma sanayi ve tarım sektörlerinde yoğunlaşmış olup, son yıllarda karşılıklı ticaret hacminde belirgin bir artış gözlenmektedir. Zalim İsrail, Azerbaycan'ın enerji ihracatında önemli bir alıcı ülke konumunda bulunurken, Azerbaycan da Zalim İsrail'den ileri teknoloji ve savunma ekipmanları ithal etmektedir. Bu durum, iki ülke arasındaki ekonomik bağların yalnızca ticari değil, aynı zamanda stratejik ve jeopolitik bir boyut taşıdığını göstermektedir. Çalışmanın kapsamı 2010–2025 yılları arasındaki ticaret verilerini içermektedir. Bu dönemde Azerbaycan'ın Zalim İsrail ile ticaretinde enerji ürünleri, tarım ürünleri ve savunma sanayi öne çıkmıştır. Ayrıca, iki ülke arasındaki ilişkilerin siyasi düzlemde de geliştiğı, enerji güvenliğı ve bölgesel işbirliğı bağlamında karşılıklı bağımlılığın arttığı görülmektedir. Yöntem açısından iki farklı yaklaşım benimsenmiştir. İlk olarak, tanımlayıcı istatistikler kullanılarak ticaret hacmi, ihracat-ithalat dengesi ve ürün grupları analiz edilmiştir. İkinci olarak, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük (AKÜ) endeksi ile sektör bazlı rekabet gücü değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Azerbaycan– Zalim İsrail ticaretinin enerji ve savunma sektörlerinde belirgin bir yoğunlaşma gösterdiğini ve bu ilişkilerin ekonomik olduğı kadar jeopolitik açıdan da stratejik bir önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, İsrail, Dış Ticaret, Enerji, Savunma Sanayi

* Dr. Öğr. Üyesi., Kırıkkale Üniversitesi, kazanci@kku.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi

ISRAEL'S ROLE IN AZERBAIJAN'S FOREIGN TRADE

Abstract

This paper aims to examine the role of Cruel Israel in Azerbaijan's foreign trade. The primary objective is to reveal the trade volume, product diversity, and sectoral distribution between the two countries, and to evaluate the significance of these relations within the framework of Azerbaijan's foreign trade policies and regional strategies. Relations between Azerbaijan and Cruel Israel have been particularly concentrated in the energy, defense industry, and agricultural sectors, with a noticeable increase in bilateral trade volume in recent years. Cruel Israel has become an important importer of Azerbaijan's energy exports, while Azerbaijan imports advanced technology and defense equipment from Cruel Israel. This indicates that the economic ties between the two countries are not only commercial in nature but also carry strategic and geopolitical dimensions. The scope of the study covers trade data from 2010 to 2025. During this period, energy products, agricultural goods, and defense industry items have been at the forefront of Azerbaijan–Cruel Israel trade. Furthermore, political relations between the two countries have also developed, with growing interdependence in the context of energy security and regional cooperation. Methodologically, two different approaches have been adopted. First, descriptive statistics are used to analyze trade volume, export–import balance, and product groups. Second, the Revealed Comparative Advantage (RCA) index is applied to assess sectoral competitiveness. The findings demonstrate that Azerbaijan–Cruel Israel trade is notably concentrated in the energy and defense sectors, highlighting its strategic importance not only economically but also geopolitically.

Keywords: Azerbaijan, Israel, Foreign Trade, Energy, Defense Industry

AHMET MİTHAT EFENDİ’NİN JÖN TÜRK ROMANINDA TAKLİTÇİ AYDIN TİPİNİN ELEŞTİRİSİ

Kemal Şamlıoğlu*

Özet

Ahmet Mithat Efendi, Jön Türk romanında modernleşme serüvenindeki aydın profilini toplumsal terakkinin ontolojik taşıyıcısı kimliğinden koparıp yapısal bir bilinç krizi bağlamında tasavvur eder. Eserdeki Nurullah ve bilhassa Ceylan karakterleri, moderniteyi derinlikli bir zihniyet inkılabı yerine görünüşe matuf bir temsil pratiği ve taklitçi bir mimesis süreci doğrultusunda deneyimlemektedir. Özellikle Ceylan’ın “mariage libre” gibi radikal mefhumları toplumsal dokudan yalıtılmış bir üslupla savunması, batılılaşmanın dimağlarda yarattığı düşünsel kopuşu ve “yerleşemeyen özne” trajedisini simgeler. Bu bildiri, söz konusu aydın tipolojisinin geleneksel değerler ile batılı idealler arasındaki ontolojik arafta savruluşunu, söylem ve eylem arasındaki ahlâkî tenakuzları irdelemeye odaklanır. Ahmet Mithat’ın otoriter ve didaktik müdahaleleri, aydının kendi toplumuna yabancılaşmasını ve halktan kopuk elitist perspektifini sürekli eleştirel bir zeminde açığa çıkarmaktadır. Taklitçi aydın kimliği, Batı’yı bütünüyle biçimsel bir temsil vasıtasıyla kopyalayarak öz kültürel köklerinden uzaklaşmakta ve derinlikten yoksun bir modernlik anlayışına hapsolmaktadır. Bu durum, aydının temsil etmekle yükümlü olduğu toplumsal katmanlarla bağ kurmayı zorlaştıran idrakî bir yüzeysellik ve aidiyet bunalımını tetikler. Bu çalışma, Tanzimat sonrası Türk aydınının yaşadığı derin bilgi ve algı tıkanıklığına, modernitenin ontolojik düzlemdeki eksik kavranışına analitik bir metodolojiyle ışık tutmaktadır. Metin, aydının ilerlemenin yapılandırıcı failiyetini yitirerek kendi gerçekliğine bütünüyle yabancılaşmış bir “askıda bilinç” formu kuşanmasını akademik düzeyde tartışmaya açar. Ceylan’ın marjinalleşen kimliğiyle bağlantılı olarak aydın tipolojisinin toplumsal meşruiyet zeminini ne şekilde yitirdiği bu analizlerle belirlenilerek dönemin entelektüel çıkmazlarını tarihsel bir tanıklığa dönüştürür. Ahmet Mithat’ın aydın eleştirisi, modernleşme sancılarını deneyimleyen bir toplumun kimlik çözülmesi süreçlerini tahlil eden kanonik bir örnek niteliği taşımayı sürdürmektedir. Sonuç itibarıyla bildiri, batılı değerlerin yerli dokuyla kurduğu asimmetrik münasebeti soruşturarak aydının ontolojik güzergâhındaki sapmaları mihver bir noktadan sorgulamayı hedefler.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Mithat Efendi, Jön Türk, Taklitçi aydın, Epistemik kopuş.

* Prof. Dr., Samsun Üniversitesi, kemal.samlioglu@samsun.edu.tr

A CRITIQUE OF THE IMITATIVE INTELLECTUAL CHARACTER IN AHMET MITHAT EFENDI'S "JÜN TÜRK" NOVEL

Abstract

Ahmet Mithat Efendi conceptualizes the intellectual profile in the novel *Jön Türk* within the trajectory of modernization not as the ontological bearer of social progress but as a configuration shaped by a structural crisis of consciousness. The characters of Nurullah and especially Ceylan experience modernity not as a deep transformation of mentality but as a practice of representation oriented toward appearance and as a process of imitative mimesis. In particular, Ceylan's defense of radical notions such as "mariage libre" in a manner detached from the social fabric signifies the cognitive rupture generated by Westernization and the tragedy of the "unsettled subject." This paper focuses on examining the oscillation of this intellectual typology within an ontological in-betweenness between traditional values and Western ideals, through the moral inconsistencies between discourse and action. The authoritarian and didactic interventions of Ahmet Mithat continuously expose, on a critical ground, the intellectual's alienation from his own society and his elitist detachment from the people. The imitative intellectual identity, by reproducing the West entirely through a formal representational framework, distances itself from its cultural roots and becomes confined within a shallow understanding of modernity. This condition generates a cognitive superficiality and a crisis of belonging that render the intellectual incapable of establishing a meaningful connection with the social strata he is expected to represent. This study sheds analytical light on the profound epistemic impasse experienced by the post-Tanzimat Ottoman intellectual and on the incomplete comprehension of modernity at the ontological level. It discusses, at an academic level, how the intellectual, having lost his constitutive agency in the process of progress, assumes the form of a wholly alienated "suspended consciousness." Through Ceylan's marginalizing identity, the analysis demonstrates how the intellectual typology loses its ground of social legitimacy, thereby transforming the intellectual deadlocks of the period into a form of historical testimony. Ahmet Mithat's critique of the intellectual continues to stand as a canonical example that examines the processes of identity dissolution within a society undergoing the tensions of modernization. Ultimately, the paper aims to interrogate, from a pivotal perspective, the deviations in the intellectual's ontological trajectory by examining the asymmetric relationship between Western values and the local cultural fabric.

Keywords: Ahmet Mithat Efendi, *Jön Türk*, imitative intellectual, epistemic rupture.

STATES OF WOMANHOOD IN KAZAKH SOVIET LITERATURE: MOTHERHOOD AS INSTITUTION AND EXPERIENCE IN THE NOVEL AQBILEK

Berna Cantekin*

Abstract

Zhusipbek Aimaurov's *Aqbilek* (1927-1928) is the first psychological novel centering on the woman question in the formative years of Kazakh Soviet literature. Long banned after its author fell victim to Stalin-era purges, this work is currently examined mostly regarding its formal features, modernization via education, and the "Russian other" image. However, the core concept of "motherhood" at the center of the narrative has not been the subject of an in-depth inquiry to date. Addressing this gap, the main objective of this study is to reveal the diverse representations of motherhood in the novel through feminist literary criticism. The study analyzes the motherhood states of *Aqbilek*'s biological mother, stepmother Orik, sister-in-law Urqia, Altinai, and Grandmother Korkembai through the concepts of "institution" and "experience." One of the fundamental findings is the profound bodily alienation created by institutional motherhood, established by patriarchy through property and violence. *Aqbilek*'s refusal to nurse the baby she bore from rape trauma serves as the most striking textual reflection of this spiritual rupture. In contrast, sister-in-law Urqia's staging of a fake pregnancy to secretly adopt the infant, who would otherwise be left to die, demonstrates a radical female solidarity transcending biological boundaries. This move acts as the actual resistance point for "experiential motherhood." *Aqbilek*'s ability to build a genuine bond with her son becomes possible only years later, after receiving an education and transforming into an independent subject. This emphasizes that a woman can embrace motherhood as a liberating experience only when she reclaims her free will. Ultimately, by masterfully depicting the characters' heavy inner traumas, the work offers a rich discussion area for future interdisciplinary studies.

Keywords: Kazakh literature, Zhusipbek Aimaurov, *Aqbilek*, feminist criticism, representations of motherhood.

* Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi, bernacantekin@gmail.com

TRANSFORMING INDIVIDUALS, CHANGING FUTURES: PSYCHOLOGICAL REALISM IN KAZAKH AND UZBEK NARRATIVE TRADITION

Dilrabo Abdazimova*

Abstract

The modernization process of the Turkic world in the early 20th century represented not merely a political and social transformation, but a radical rupture and the restructuring process experienced within the individual's inner world. In this process, literature is important as a sphere that reveals the mindset of society and serves as a repository of valuable socio-psychological insights, helping us understand of how social changes are reflected in the individual's psyche. The novel "Ak-bilek" by Jusipbek Aymautov, one of the prominent figures in the modernization process of Kazakh literature, and the works "O'g'ri, Bemor", Anor, and "Sinchalak" by Abdulla Kahhor, one of the prominent figures of Uzbek literature, will be compared in terms of psychological realism. The study will employ the qualitative analysis method. In examining the individual's psychological resilience, the bonds established with tradition and nature will be analyzed based on Jan Assmann's Cultural Memory theory, and the situations of the characters within the social system will be evaluated within the framework of Erich Fromm's Escape from Freedom concepts. Through Aymautov's character "Ak-bilek", it will be analyzed how the psychological resilience of an individual trapped amidst war, migration, and oppression is constructed; meanwhile, regarding selected works of Abdulla Qahhor, it will address the weakness and tragedy of the individual crushed under the weight of poverty and ignorance in "O'g'ri and Bemor", while the enlightenment of women and domestic conflicts within the changing social structure will be addressed in "Anor" and "Sinchalak." The psychological states revealed by both authors through the inner worlds of their characters offer a crucial resource for understanding the social structure of the past; furthermore, the individual awareness presented in these works holds significant importance for the Turkic world. Within this framework, selected scenes from the works of both authors will be analyzed through close reading, comparing the nature of the characters' connection to traditions and customs, as well as the resilience they develop after this bond is severed. By demonstrating that the individual, following a rupture from cultural memory, either seeks refuge in escape mechanisms or reconstructs the self through a conscious emancipation, the commonalities and divergences of Kazakh and Uzbek literatures in the process of modernization will be evaluated on a theoretical basis. This study will examine Kazakh and Uzbek literatures on a common theoretical foundation. It also aims to provide a methodological contribution to the comparative analysis of literatures within the Turkic world. These works, left behind by intellectuals such as Aymautov and Qahhor, serve as a guiding beacon for the present day.

Keywords: Comparative Literature, Psychological Realism, Cultural Memory, Escape from Freedom, Jusipbek Aymautov, Abdulla Qahhor

* Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, dilrubarustam@gmail.com

HALK KÜLTÜRÜNÜN DİNİ SÖYLEMDE ÜRETİMİ: CUMA HUTBELERİ

Abdulhan Taşbaşı*

Özet

Toplumsal yapının sürekliliğini sağlayan temel kavramlardan biri olarak kültür, doğuştan edinilmeyip toplumsal etkileşim yoluyla öğrenilen, paylaşılan ve aktarılan, süreç içerisinde meydana getirilen maddi ve manevi değerlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu bütünün temel bileşenlerini dil, inanç, gelenek, görenek, ahlak, sanat ve edebiyat gibi unsurlar oluşturmaktadır. Bu bağlamda kültür, toplumsal hafızanın korunmasında ve kimliğin inşasında belirleyici bir işleve sahiptir. Din de kültürün oluşumunda ve biçimlenmesinde etkili olan başlıca unsurlardan biridir. Dinî inançlar ve pratikler, toplumların değer dünyasını şekillendirirken aynı zamanda kültürel formlar aracılığıyla görünürlük kazanmaktadır. İbadetler, ritüeller, kutsal zamanlar ve mekânlar, kültürün dinî boyutunu oluşturan temel alanlardır. Dinî literatür içerisinde dinî söylem, yalnızca teolojik bir aktarım olmayıp sembolik, kültürel kodlarla örülü anlatısal bir yapı olarak görülmektedir. Bir toplumun duygu, düşünce ve değer dünyasını sözlü ya da yazılı anlatılar aracılığıyla yansıtan önemli bir kültürel alan olarak halk edebiyatı, toplumsal değerlerin benimsetilmesinde ve kolektif bilincin canlı tutulmasında etkili araçlar olarak işlevsel bir rol üstlenmektedir. Bu çalışma, cuma hutbelerini halk bilimi perspektifinden inceleyerek hutbelerin kültürel aktarım işlevini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada literatür taraması yapılarak “hutbe” ile ilgili çalışmalar incelenmiş, daha sonra çalışmanın veri setini oluşturan 2021-2025 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı web sitesi üzerinden yayımlanan iki yüz yetmiş bir hutbe arasından halk bilimiyle ilgili yüz seksen üç hutbenin sınıflandırılması yoluna gidilmiştir. Çalışmada dinî zaman ve takvim, aile ve akrabalık, gelenek/görenek, ahlaki değerler, yardımlaşma ve dayanışma kültürü, tarih, kolektif bellek ve milli anlatılar, peygamber, kıssa ve örnek şahsiyetler, toplumsal hassasiyetler, meslek ve çalışma ahlakı, inanç, dua ve ilahi algı şeklinde sınıflandırılmıştır. Haftalık periyotlarla, belirli bir ritüel düzen içerisinde ve geniş bir dinleyici kitlesine hitap eden hutbeler, sözlü kültür geleneğini kurumsal ve süreklilik arz eden bir mecra hâline getirmektedir. Dinî metin ve anlatıların halk bilimi/halk kültürüne ilişkin unsurlarla iç içe geçmiş bir yapı sergilemesi din ile kültür arasındaki karşılıklı etkileşimi açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Cuma hutbeleri, halk biliminin çağdaş bir temsil alanı olarak değerlendirilebilir. Hutbelerde kullanılan dil, anlatım kalıpları ve tematik yapı; halk kültürünün öğüt verici, değer aktarıcı ve toplumsal belleği güçlendirici işlevleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: hutbe, kültürel bellek, halk bilimi, halk kültürü

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, abdullahtasbasi@hotmail.com

THE PRODUCTION OF FOLK CULTURE IN RELIGIOUS DISCOURSE: FRIDAY SERMONS

Abstract

Culture, as one of the fundamental concepts ensuring the continuity of social structure, is defined as the totality of material and spiritual values that are not innate but are learned, shared, and transmitted through social interaction, and are produced over time. The core components of this whole include elements such as language, belief, tradition, custom, morality, art, and literature. In this respect, culture performs a decisive function in the preservation of social memory and the construction of identity. Religion is also one of the principal elements influencing the formation and shaping of culture. While religious beliefs and practices shape the value systems of societies, they simultaneously gain visibility through cultural forms. Acts of worship, rituals, sacred times, and spaces constitute the primary domains of the religious dimension of culture. Within religious literature, religious discourse is not merely a theological transmission but is regarded as a narrative structure interwoven with symbolic and cultural codes. As a significant cultural domain that reflects a society's emotional, intellectual, and value world through oral or written narratives, folk literature assumes a functional role as an effective medium in instilling social values and sustaining collective consciousness. This study aims to reveal the function of cultural transmission of Friday sermons by examining them from a folkloristic perspective. In the study, a literature review was conducted, examining works related to the "sermon" (khutbah). Subsequently, out of a total of 271 sermons published on the official website of the Presidency of Religious Affairs (Diyanet) between 2021 and 2025, 183 sermons related to folklore were classified. The classification categories include religious time and calendar, family and kinship, traditions and customs, moral values, culture of solidarity and mutual aid, history, collective memory and national narratives, the Prophet, parables and exemplary figures, social sensitivities, professional ethics and work morality, belief, prayer, and the perception of the divine. Delivered on a weekly basis, within a structured ritual framework, and addressing a broad audience, sermons transform the oral tradition into an institutionalized and continuous medium. The fact that religious texts and narratives exhibit a structure intertwined with elements of folklore and folk culture clearly demonstrates the reciprocal interaction between religion and culture. In this context, Friday sermons can be considered as a contemporary representational domain of folklore. The language, narrative patterns, and thematic structure employed in sermons largely correspond to the didactic, value-transmitting, and collective memory-reinforcing functions of folk culture.

Keywords: sermon (khutbah), cultural memory, folklore, folk culture.

ÜÇ KIZ KARDEŞ” MASALININ VLADİMİR PROPP’UN MASAL BİÇİMBİLİMİ KURAMINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Pelin Elmalı*

Özet

Bu çalışma, Giresun yöresinden derlenmiş olan “Üç Kız Kardeş” adlı halk masalını Vladimir Propp’un Masalın Biçimbilimi kuramı doğrultusunda çözümlenmiş ve anlatının simgesel katmanları incelenmiştir. Masal, biçimsel düzeyde eksiklik, yasak, yasağın ihlali, açığa çıkış ve başarısızlık işlevleri etrafında şekillenmektedir. Simgesel düzeyde ise toplumsal baskı, kadın kimliği, dilin bastırılması ve kusurun dışlanması gibi temalar üzerinden derin bir anlam alanı oluşturur. Bu bağlamda çalışma, Propp’un biçimbilimsel modelinin Türk halk masallarına uygulanabilirliğini gösterirken, aynı zamanda masalların sosyo-psikolojik işlevlerini de açığa çıkarmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Masal, Vladimir Propp, Biçimbilim, Halk Bilimi, Sembolik Analiz

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, pelinelmal@gmail.com

ANALYSIS OF THE FAIRY TALE “THREE SISTERS” ACCORDING TO VLADIMIR PROPP’S THEORY OF FOLKTALE MORPHOLOGY

Abstract

This study analyzes the folk tale “Three Sisters”, collected from the Giresun region, in line with Vladimir Propp’s Morphology of the Tale theory and examines the symbolic layers of the narrative. his study analyzes the folk tale “Three Sisters”, collected from the Giresun region, in line with Vladimir Propp’s Morphology of the Tale theory and examines the symbolic layers of the narrative. The fairy tale is shaped around the functions of deficiency, prohibition, violation of prohibition, revelation and failure at the formal level. On the symbolic level, it creates a deep meaning space through themes such as social oppression, women’s identity, the suppression of language and the exclusion of imperfection. In this context, the study aims to demonstrate the applicability of Propp’s morphological model to Turkish folk tales, while also revealing the socio-psychological functions of the tales.

Keywords: Fairy tale, Vladimir Propp, Morphology, Folklore, Symbolic analysis

BİR ŞEHRİN ŞİİRİ: KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA BAĞDAT TASAVVURU

İbrahim Furkan Çal*

Özet

Bağdat, tarih boyunca siyasî, kültürel ve ilmi bir merkez olarak İslam medeniyetinin en önemli şehirlerinden biri olmuş; bu çok katmanlı kimliğiyle klâsik Türk edebiyatında da güçlü ve zengin bir temsil alanı bulmuştur. Bu çalışma, Bağdat'ın tarihsel serüvenini ana hatlarıyla ortaya koymayı ve bu tarihsel arka planın edebî metinlerde nasıl dönüştürülerek yeniden kurulduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle klâsik Türk edebiyatı metinlerinde şehrin yalnızca coğrafi bir mekân olarak değil, aynı zamanda estetik, sembolik ve kültürel bir anlam dünyası içinde nasıl kurgulandığı üzerinde durulmaktadır. Araştırmada başta divanlar, seyahatnâmeler ve fetihnâmeler olmak üzere farklı türlerdeki metinler incelenmiş; Bağdat'ın kimi zaman bir ilim ve irfan merkezi, kimi zaman siyasî mücadelelerin sahnesi, kimi zaman ise tasavvufi çağrışımlarla yüklü sembolik bir mekân olarak ele alındığı tespit edilmiştir. Şehrin Abbâsî mirası, kutsallık atfedilen yönleri ve Osmanlı dönemindeki tarihsel dönüşümü, şairlerin ve müelliflerin hayal dünyasında çeşitli imge ve mazmunlarla yeniden şekillenmiştir. Bu bağlamda Bağdat, yalnızca tarihsel bir gerçeklik değil, aynı zamanda edebî tahayyülün inşa ettiği çok katmanlı bir “şehir imgesi” olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, Bağdat'ın klâsik Türk edebiyatındaki temsillerini tarihî ve kültürel bağlamıyla birlikte ele alarak, şehrin edebî düzlemdeki konumunu sistematik bir çerçevede ortaya koymayı hedeflemektedir. Böylece şehir-edebiyat ilişkisine Bağdat örneği üzerinden yeni bir bakış açısı sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağdat ve Klasik Türk Edebiyatı

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, furkan.cal.06@gmail.com

THE POETRY OF A CITY: THE CONCEPTION OF BAGHDAD IN CLASSICAL TURKISH LITERATURE

Abstract

Baghdad has long stood as one of the foremost political, cultural, and intellectual centers of Islamic civilization, and with this multilayered identity it occupies a rich and powerful place in Classical Turkish literature. This study aims to outline the historical trajectory of Baghdad and to examine how this historical background is transformed and reconfigured within literary texts. In this context, particular attention is paid to the ways in which Baghdad is constructed not merely as a geographical location but as an aesthetic, symbolic, and culturally charged space within the imaginative world of Classical Turkish literature. The research draws upon a range of sources, including divans, travel accounts (seyahatnames), and conquest narratives (fetihnames). These texts reveal that Baghdad is represented variously as a center of knowledge and wisdom, a stage for political struggles, and a symbolic space imbued with Sufi connotations. The city's Abbasid heritage, its perceived sacred qualities, and its transformation during the Ottoman period are reimagined through a rich repertoire of images and poetic conventions. In this regard, Baghdad emerges not only as a historical reality but also as a multilayered "city image" shaped by literary imagination. By examining the representations of Baghdad within their historical and cultural contexts, this study seeks to establish a systematic framework for understanding the city's position in Classical Turkish literature. In doing so, it aims to contribute to broader discussions on the relationship between city and literature, offering a renewed perspective through the example of Baghdad.

Keywords: Baghdad and Classical Turkish Literature

TÜRK HUKUKUNDA ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL TOPLANTILARININ YÜRÜTÜLMESİ

Esra Söylemez*

Özet

Anonim şirketlerde genel kurul toplantısının yürütülmesini konu alan bu çalışmada, öncelikle genel bir çerçeve çizilip, ardından Türk Ticaret Kanunu ve Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda genel kurulun nasıl yürütüldüğü incelenmektedir. Bu kapsamda, genel kurul toplantısının yapılabilmesi için gerekli hazırlık süreci ele alınıp; özellikle hazır bulunanlar cetvelinin düzenlenmesi, toplantı yeter sayısının sağlanması ve toplantıya katılım usulleri üzerinde durulmaktadır. Genel kurul toplantısının iç yönergeye uygun şekilde yürütülmesi gerekliliği de değerlendirilip ve bu bağlamda toplantının açılması, toplantı başkanının seçilmesi ve toplantının düzen içerisinde yürütülmesi incelenmektedir. Çalışmada ayrıca pay sahiplerinin toplantıya katılımı, müzakere ve oy kullanma hakları ile karar alma süreçleri ele alınmaktadır. Toplantı ve karar yeter sayıları ile bu konudaki kanuni düzenlemeler açıklanıp; esas sözleşme ile getirilebilecek düzenlemelere de değinilmektedir. Bununla birlikte genel kurul kararlarının tutanak altına alınması, bu kararların ispatı ve ilgili belgelerin ticaret siciline tescil ve ilanı hususları da incelenmektedir. Bu çalışma kapsamında, genel kurulun yürütülmesine ilişkin düzenlemelerin uygulamada bazı tereddütlere yol açabildiği ve özellikle usule ilişkin eksikliklerin hukuki sonuçlar doğurabildiği değerlendirilmektedir. Bu nedenle, genel kurul toplantılarının daha sağlıklı ve düzenli bir şekilde yürütülebilmesi bakımından mevcut düzenlemeler çerçevesinde bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, genel kurul, genel kurul toplantılarının yürütülmesi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, esrasoylezmez.hukuk@gmail.com

CONDUCT OF GENERAL ASSEMBLY MEETINGS IN JOINT STOCK COMPANIES UNDER TURKISH LAW

Abstract

This study examines the conduct of general assembly meetings in joint stock companies. First, a general framework is outlined, and then the conduct of the general assembly is analyzed in accordance with the provisions of the Turkish Commercial Code and the Regulation on the Procedures and Principles of General Assembly Meetings of Joint Stock Companies and the Ministry Representatives to Attend These Meetings. In this context, the preparatory process required for holding a general assembly meeting is addressed, with particular emphasis on the preparation of the list of attendees, the fulfillment of quorum requirements, and the procedures for participation. The requirement that the general assembly be conducted in accordance with the internal directive is also evaluated, and in this regard, the opening of the meeting, the election of the chairperson, and the orderly conduct of the meeting are examined. The study also addresses the participation of shareholders in the meeting, their rights to deliberate and vote, and the decision-making processes. Meeting and decision quorums, along with the relevant legal provisions, are explained, and provisions that may be introduced by the articles of association are also discussed. Furthermore, the recording of general assembly resolutions, their evidentiary value, and the registration and publication of the relevant documents with the trade registry are also examined. Within the scope of this study, it is evaluated that the regulations governing the conduct of general assembly meetings may give rise to certain uncertainties in practice and that procedural deficiencies may lead to legal consequences. Therefore, some assessments are made within the existing legal framework in order to ensure that general assembly meetings are conducted in a more effective and orderly manner.

Keywords: Joint stock companies, general assembly, conduct of general assembly meetings

İSLAM MUHAKEME HUKUKUNDA YEMİNDEN KAÇINMA (NÜKÛL): YEMİNİN TAMAMLAYICI BİR UNSURU MU MÜSTAKİL BİR İSPAT VASITASI MI?

Malik Atar*

Özet

İslam muhakeme hukukunda uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında başvuru olan ispat vasıtaları, tarafların hak iddialarının değerlendirilmesi ve hakkın sahibine teslim edilmesi bakımından temel bir işleve sahiptir. Klasik fıkıh literatüründe şahitlik, ikrar ve yemin gibi ispat vasıtaları ayrıntılı biçimde ele alınmış olmakla birlikte, kendisine yemin teklif edilen tarafın yeminden kaçınması anlamına gelen nükûlün hukukî niteliği ve mahkeme kararına etkisi müstakil bir inceleme konusu olarak ele alınmamıştır. Bu çalışmanın amacı, nükûlün İslam muhakeme hukukunda yeminin tamamlayıcı bir unsuru olarak değil, belirli şartlar altında müstakil bir ispat vasıtası olarak kabul edilip edilemeyeceğini ortaya koymaktır. Çalışmada ilk olarak klasik fıkıh kaynakları çerçevesinde nükûl kavramının sözlük ve ıstılah anlamı incelenmiş, devamında nükûl-yemin-beyyine ilişkisi ile nükûlün ikrara delâleti meselesi ele alınmış, ardından mezheplerin konuya dair yaklaşımları mukayeseli olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca Osmanlı şer'iyeye sicilleri üzerinden nükûlün yargı pratiği analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, mezhepler arasında nükûlün hukukî sonucuna dair yaklaşımların farklılığını ifade etmekte, özellikle Hanefî fıkıh doktrininde ve Osmanlı uygulamasında nükûlün davayı doğrudan sonuçlandıran güçlü bir ispat fonksiyonu icra ettiğini göstermektedir. Bunun yanında bazı davalarda nükûlün, davayı sulh ile sonuçlandırarak taraf menfaatlerini dengeleyen uzlaştırıcı çözümlere imkân sağladığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak nükûl, zâhiren bir kaçınma hali olarak görünmesine rağmen hem teorik düzlemde hem de yargı pratiğinde uyuşmazlığın çözümüne doğrudan etki eden bir ispat vasıtası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple nükûlün, İslam muhakeme hukukunda yeminin tamamlayıcı bir unsuru olarak değil, müstakil bir ispat vasıtası olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam Muhakeme Hukuku, İspat Vasıtası, Yemin, Nükûl, Osmanlı Şer'iyeye Sicilleri.

* Doktora Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi, malikatar055@gmail.com

REFUSAL TO TAKE AN OATH (NUKŪL) IN ISLAMIC PROCEDURAL LAW: A COMPLEMENTARY ELEMENT OF OATH PROCEDURE OR AN INDEPENDENT MEANS OF PROOF?

Abstract

In Islamic procedural law, the means of proof used in dispute resolution play a fundamental role in assessing the parties' claims and restoring rights to their rightful holders. Although classical fiqh literature discusses testimony, confession, and oath in detail, nukūl—the refusal of the party to whom an oath is offered to take that oath—has not been examined as an independent subject in terms of its legal character and its effect on judicial decisions. This study examines whether nukūl in Islamic procedural law should be regarded not merely as a complementary element of oath procedure, but, under certain conditions, as an independent means of proof. The study first analyzes the lexical and technical meanings of nukūl in classical fiqh sources. It then examines the relationship between nukūl, oath, and bayyina, as well as whether nukūl may be construed as tantamount to confession, before comparatively evaluating the approaches of the legal schools. In addition, Ottoman sharʿiyya court records are analyzed to assess judicial practice. The findings show that the legal consequences of nukūl vary among the legal schools. At the same time, particularly in Ḥanafī legal doctrine and Ottoman practice, nukūl appears as a strong evidentiary mechanism capable of directly determining the outcome of a case. In some cases, it also enabled conciliatory settlements that balanced the interests of both parties. In conclusion, although nukūl outwardly appears to be a mere refusal, both in theory and in judicial practice it functioned as a means of proof directly affecting dispute resolution. It is therefore argued that nukūl in Islamic procedural law should be regarded not as a complementary element of oath procedure, but as an independent means of proof.

Keywords: Islamic Procedural Law, Means of Proof, Oath, Nukūl, Ottoman Sharʿiyya Court Records.

ÇELİŞKİLİ ZAMANLARDA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: ULUSAL ÇIKARLAR İLE İNSAN GÜVENLİĞİ ARASINDA İNCE BİR ÇİZGİ

Kübra Şahin Ceren*

Özet

Bu çalışma, modern dünyada göçün güvenlikleştirilme süreçlerinin nasıl başladığını ve bu süreçlerin ulusal çıkarlar ile insan güvenliği arasındaki gerilimi nasıl şekillendirdiğini açıklamayı amaçlamaktadır. Artan küresel zorunlu göç hareketleri, devletlerin göç politikalarında güvenlik odaklı bir yaklaşım benimsemelerinin önünü açmaktadır. Özellikle Avrupa’da olmak üzere pek çok ülkede göç, sınır güvenliği, toplumsal düzen ve ulusal kimlik açısından bir tehdit olarak konumlandırılmaktadır. Bu doğrultuda, son dönemde göçmenler giderek daha fazla ev sahibi toplumlar için potansiyel bir tehdit olarak algılanmakta ve güvenlik söylemlerinin merkezinde yer almaktadır. Bu durum, göçmenlerin hak ve özgürlüklerini ikincil plana iten ve insanî boyutu göz ardı eden bir güvenlik söyleminin meşrulaştırılmasına yol açmaktadır. Bu çalışmada, Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme teorisi perspektifinden hareketle, göçün siyasal aktörlerin söylemlerinde “sıradan bir toplumsal olgu”dan “acil müdahale gerektiren bir güvenlik meselesi”ne nasıl dönüştürüldüğü analiz edilecektir. Çalışma temelde üç ana eksen etrafında şekillenecektir: (i) göçün güvenlikleştirilme sürecinin ulusal söylem ve politikalar üzerindeki etkisi, (ii) devletlerin göçü ulusal çıkar hesapları temelinde yönetme biçimleri, (iii) göçmenlerin insan güvenliği perspektifinden karşı karşıya kaldıkları sorunlar. Günümüzde savaşlar, iklim değişikliği, ekonomik krizler ve pandemiler gibi çoklu krizlerin etkisiyle göç, hem bir güvenlik tehdidi hem de insani bir zorunluluk olarak tartışılmaktadır. Devletler, sınır kontrolü, düzensiz göçle mücadele, toplumsal düzenin ve demografik dengenin korunması gibi gerekçelere dayanarak göçü güvenlikleştirme eğilimindeyken; göçmenler açısından mesele, başta yaşam hakkı, yeterli barınma, sağlık hizmetlerine erişim ve temel haklara ulaşım olmak üzere insani boyutları içermektedir. Sonuç olarak, göç yönetiminin yalnızca güvenlik kaygıları çerçevesinde değil, aynı zamanda insan güvenliği perspektifi temelinde ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçün Güvenlikleştirilmesi, İnsan Güvenliği

* Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, kubrasahin2796@gmail.com

SECURITIZING MIGRATION IN CONTRADICTIONARY TIMES: A FINE LINE BETWEEN NATIONAL INTERESTS AND HUMAN SECURITY

Abstract

This study aims to explain how the securitization processes of migration in the modern world begin and shape the tension between national interests and human security. Increasing global forced migration movements pave the way for states to act with a security-oriented approach in their migration policies. Migration is positioned as a threat to border security, social order and national identity in many countries, especially in Europe. Consequently, in recent times, migrants have increasingly been perceived as potential threats to host societies, occupying a central position within security discourses. This situation leads to the legitimization of a security discourse that disregards the human dimension while subordinating the rights and freedoms of immigrants. In this study, from the perspective of the Copenhagen School's securitization theory, how migration is transformed from an "ordinary social phenomenon" to a "security issue requiring urgent intervention" in the discourses of political actors will be analyzed. The study will essentially be shaped around three main themes: (i) the impact of the securitization process of migration on national discourse and policies, (ii) the ways in which states manage migration based on national interest calculations, (iii) the problems faced by migrants from a human security perspective. Today, due to the impact of multiple crises such as wars, climate change, economic crises and pandemics, migration is discussed as both a security threat and a humanitarian necessity. States tend to securitize migration by invoking justifications such as border control, the fight against irregular migration, and the preservation of social order and demographic stability, whereas for migrants the issue primarily concerns humanitarian dimensions, including the right to life, adequate shelter, health, and access to fundamental rights. In summary, migration management needs to be centered around human security perspectives as well as security concerns.

Keywords: Migration, Securitization of Migration, Human Security, National Interests

TÜRKİYE’NİN ARKTİK AÇILIMINDA BİLİM DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜÇ

Pelin Nur Çağlayan*

Özet

Türkiye’nin kutup bölgelerine olan ilgisinin son yıllarda artmış olması coğrafi bir merak ve bilimsel faaliyet çabasından kaynaklansa da aynı zamanda bir bilim diplomasisi hamlesi olarak değerlendirilebilir. Arktik gibi “küresel müşterekler” alanında yürütülen faaliyetler temel bir yumuşak güç unsuru haline gelmiştir. Bu bağlamda bilimsel iş birliği ve bilgi üretimi yoluyla Türkiye sorumlu aktör rolünün altını çizmekte ve önemli bir bilimsel faaliyet merkezi haline gelmektedir. Bu bildiri Türkiye’nin bölgeye artan ilgisini Joseph Nye’in yumuşak güç kavramı çerçevesinde okuyarak bilim diplomasinin Türkiye’nin uluslararası konumlanmasındaki rolünü incelemektedir. 2019 yılından bu yana düzenli olarak gerçekleştirilen Ulusal Arktik Bilimsel Araştırma Seferleri (TAE) ve Türkiye’nin 2023 yılında Svalbard (Spitsbergen) Antlaşması’na resmen taraf olması bu stratejinin en somut kanıtlarıdır. Bu hukuki ve bilimsel adımlar Türkiye’nin bölgedeki varlığını meşru kılmaktadır. Aynı zamanda bu adımlar sayesinde İskandinav ülkeleri, Güney Kore ve Şili gibi aktörlerle kurulan akademik bağlantılar da diplomatik bir ağ sermayesi yaratmaktadır. Bilim diplomasisi, iklim değişikliği gibi evrensel krizleri de kapsayarak diyalog kanalları açmakta ve Türkiye’nin Arktik Konseyi’nde gözlemci statüsü alma hedefini desteklemektedir. Bu çerçevede Joseph Nye tarafından ortaya atılan yumuşak güç kavramının Türkiye’nin Arktik açılımını okumada önemli bir lens olduğu söylenebilir. Yürütülen bilimsel faaliyetler bilgi üretimi, akademik iş birliği ve çevresel sorumluluk bilinciyle uluslararası toplumda meşruiyet ve prestij simgeleri haline gelmektedir. Bu sayede sert güç unsurları söz konusu olmaksızın Türkiye’nin sorumlu ve katkı sunan aktör olduğu vurgulanmaktadır. Bu süreçte Türkiye uzmanlık kapasitesi aracılığıyla uluslararası alanda bir epistemik otorite inşa etme yolunda ilerlemektedir. Sonuç olarak Türkiye, yüksek enlemlerde ürettiği bilimsel çıktılarla yönetim masasında bir yer sahibi olmakta ve yüksek bilimsel kapasitesini dış politikada prestijli bir enstrüman olarak konumlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilim diplomasisi, Türkiye, Arktik, yumuşak güç

* Arş. Gör., Orta Doğu Teknik Üniversitesi, pelinc@metu.edu.tr

SCIENTIFIC DIPLOMACY AND SOFT POWER IN TÜRKİYE'S ARCTIC OPENING

Abstract

Türkiye's increased interest in the polar regions in recent years, as much as it stems from geographical curiosity and scientific endeavors, could also be considered a science diplomacy initiative. Activities in areas of "global commons" such as the Arctic have become a fundamental element of soft power. In this context, through scientific cooperation and knowledge production, Türkiye underlines its role as a responsible actor and is becoming an important center of scientific activity. This paper examines Türkiye's growing interest in the region within the framework of Joseph Nye's soft power concept, analyzing the role of science diplomacy in Türkiye's international positioning. The National Arctic Scientific Research Expeditions (TAE), conducted regularly since 2019, and Türkiye's formal accession to the Svalbard (Spitsbergen) Treaty in 2023 are the most concrete evidence of this strategy. These legal and scientific steps legitimize Türkiye's presence in the region. Simultaneously, the academic connections established with actors such as the Scandinavian countries, South Korea, and Chile create a diplomatic network of capital. Science diplomacy opens channels of dialogue, encompassing global crises such as climate change, and supports Türkiye's goal of obtaining observer status in the Arctic Council. In this context, it can be said that the concept of soft power, introduced by Joseph Nye, serves as an important lens for understanding Türkiye's Arctic initiative. The scientific activities undertaken are becoming symbols of legitimacy and prestige in the international community through knowledge production, academic cooperation, and environmental responsibility. In this way, Türkiye's role as a responsible and contributing actor is emphasized without the need for hard power elements. Through this process, Türkiye is progressing towards building an epistemic authority in the international arena via its expertise. As a result, Türkiye is securing a place at the governance table with the scientific output it produces at high latitudes and positioning its high scientific capacity as a prestigious instrument in foreign policy.

Keywords: Scientific diplomacy, Türkiye, Arctic, soft power

ETNO-SEMBOLİST YAKLAŞIM PERSPEKTİFİNDEN İNSAN VE KİMLİK: KÜLTÜREL BELLEK, MİT VE SEMBOLİK SÜREKLİLİK BAĞLAMINDA TÜRK DÜNYASI ÖRNEĞİ

İrem Güçlü*

Özet

Bu çalışma, etno-sembolist yaklaşım perspektifinden insan ve kimlik olgusunu; kültürel bellek, mit ve sembolik süreklilik bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Milliyetçilik kuramları içerisinde ilkçi ve modernist yaklaşımlar arasında konumlanan etno-sembolizm, kimliğin yalnızca modern süreçlerle açıklanamayacağını; tarihsel ve kültürel birikimlerin belirleyici rol oynadığını ileri sürmektedir. Bu doğrultuda araştırmada, kimlik oluşum sürecinin ardındaki sembolik ve kültürel dinamikler analiz edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; literatür taraması yoluyla Anthony D. Smith, John Alexander Armstrong ve John Hutchinson tarafından geliştirilen etno-sembolist yaklaşımın temel kavramları değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde kültürel bellek, mitler, semboller ve tarihsel anlatılar, kimliğin sürekliliğini sağlayan başlıca unsurlar olarak ele alınmıştır. Türk dünyası örneği üzerinden yapılan incelemede, ortak tarihsel deneyimlerin ve paylaşılan sembolik repertuarın, farklı coğrafyalardaki topluluklar arasında kimlik bütünlüğünü nasıl koruduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular, kimliğin yalnızca siyasal ve rasyonel süreçlerle açıklanamayacağını; kültürel bellek, mitler ve sembolik unsurların bu süreçte belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede etno-sembolist yaklaşımın, insan ve kimlik analizinde bütüncül ve açıklayıcı bir perspektif sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma ayrıca, etno-sembolizmin Türk dünyasında ortak tarihsel hafıza, paylaşılan mitolojik unsurlar ve sembolik değerler üzerinden inşa edilen kolektif kimlik arayışına önemli katkılar sunduğunu ve bu bağlamda kültürel sürekliliği güçlendiren bir kuramsal zemin oluşturduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Etno-Sembolizm, Kültürel Bellek, Milliyetçilik, Ortak Kimlik, Türk Dünyası

* Öğr. Gör., Polis Akademisi, irem_erdemir@hotmail.com

HUMAN AND IDENTITY FROM THE PERSPECTIVE OF THE ETHNO-SYMBOLIST APPROACH: THE CASE OF THE TURKIC WORLD IN THE CONTEXT OF CULTURAL MEMORY, MYTH, AND SYMBOLIC CONTINUITY

Abstract

This study aims to examine the phenomenon of human and identity from the perspective of the ethno-symbolist approach, within the context of cultural memory, myth, and symbolic continuity. Positioned between primordialist and modernist approaches within theories of nationalism, ethno-symbolism argues that identity cannot be explained solely through modern processes, and that historical and cultural accumulations play a decisive role. Accordingly, the research analyzes the symbolic and cultural dynamics underlying the process of identity formation. In the study, a qualitative research method was adopted; through literature review, the fundamental concepts of the ethno-symbolist approach developed by Anthony D. Smith, John Alexander Armstrong, and John Hutchinson were evaluated. In the analysis process, cultural memory, myths, symbols, and historical narratives were considered as the main elements ensuring the continuity of identity. In the examination conducted through the example of the Turkic world, it was revealed how shared historical experiences and a common symbolic repertoire preserve identity cohesion among communities in different geographies. The findings demonstrate that identity cannot be explained solely through political and rational processes; cultural memory, myths, and symbolic elements play a decisive role in this process. In this context, it is concluded that the ethno-symbolist approach offers a holistic and explanatory perspective in the analysis of human and identity. The study also shows that ethno-symbolism makes significant contributions to the search for a collective identity constructed through shared historical memory, common mythological elements, and symbolic values in the Turkic world, and in this regard, provides a theoretical foundation that strengthens cultural continuity.

Keywords: Ethno-symbolism, Cultural Memory, Nationalism, Common Identity, Turkic World

YEREL BASINDA DİJİTALLEŞME: DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE KAYSERİ ÖRNEĞİ*

Hilal Tekeoğlu**

Hamza Çakır***

Özet

Dijitalleşme, iletişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak medya sektörünün haber üretimi, dağıtımı ve tüketimi süreçlerinde önemli yapısal dönüşümlere yol açmıştır. Bu dönüşüm, yerel basın kuruluşlarının ekonomik yapılarını, haber üretim pratiklerini, yayıncılık anlayışlarını ve okuyucularıyla kurdukları iletişimi yeniden şekillendirirken, yerel basın profesyonellerinin çalışma koşullarını ve mesleki uygulamalarını da etkilemiştir. Yerel basın üzerindeki dijitalleşme etkisinin akademik açıdan incelenmesi, dijital dönüşüm sürecinin yerel basının değişen medya ekosistemindeki konumunu, işleyişini ve karşı karşıya kaldığı yapısal sorunları nasıl şekillendirdiğinin ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Anadolu basınının önemli merkezlerinden biri olan Kayseri, köklü yerel basın geçmişi ve günümüzde faaliyet gösteren yerel medya kuruluşları bakımından dijitalleşmenin yerel medya üzerindeki etkilerinin incelenmesi açısından önemli bir örnek oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, Kayseri’de faaliyet gösteren yerel medya kuruluşlarında görev yapan medya profesyonelleriyle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgular MAXQDA programında analiz edilerek dijitalleşme sürecine ilişkin bakış açıları, bu süreçte karşılaştıkları sorunlar ve yerel medyanın geleceğine yönelik öngörülerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma, Kayseri yerel basınının dijitalleşme sürecinde geçirdiği dönüşümü, yerel medya çalışanlarının deneyim ve değerlendirmeleri üzerinden ele alarak yerel medyanın mevcut durumunu ve geleceğine ilişkin yaklaşımları ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma kapsamında kentte basılı ve dijital mecralarda faaliyet gösteren medya kuruluşlarının yaşadığı kurumsal ve yapısal dönüşüm incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Kayseri yerel basınında dijitalleşmenin içerik üretimi, çalışma biçimleri ve kurumsal yapılarda değişime neden olduğu; bununla birlikte ekonomik sürdürülebilirlik, teknik altyapı ve mesleki yetkinlikler açısından çeşitli sorunları beraberinde getirdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yerel medya, dijital dönüşüm, dijital gazetecilik, kayseri örneği

* Bu çalışma, Hilal Tekeoğlu tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı’nda Prof. Dr. Hamza Çakır danışmanlığında hazırlanan “Yerel Basında Dijitalleşme: Dönüşüm Sürecinde Kayseri Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, tekeogluh80@gmail.com

*** Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, hcakir@erciyes.edu.tr

DIGITALIZATION IN LOCAL MEDIA: THE KAYSERI EXAMPLE IN THE TRANSFORMATION PROCESS

Abstract

With digital transformation, virtual media platforms play a significant role in the news production activities of media organizations and in delivering news to the reader. Online media, encompassing social media platforms, the internet, mobile devices, computers, and new media technologies, has a complex structure. While traditional journalism, during the era dominated by print publications, encompassed content acquisition, news writing, and print media processes, digitalization has led to changes in the ways in which news sources are accessed, news is produced, and the resulting news is consumed. The study titled “Digitalization in Local Press: The Kayseri Example in the Transformation Process” is a scientific study conducted to examine the digital transformation process of local press organizations in Kayseri that receive official announcements through internet news sites. The main aim of the study is to reveal the reflection of digital transformation in the Kayseri local press in the context of internet news sites and the changes experienced in the digitalization process. Preliminary findings obtained within the scope of the research show that the press faces different economic and structural challenges in adapting to the digitalization process. The main determinants of this process are the lack of qualified personnel, technical infrastructure deficiencies, and revenue sources. Furthermore, while significant steps are being taken towards digital transformation in the city, assessments are being made regarding reaching a wide readership through online platforms and virtual media. In this context, it is stated that in order for local media organizations to be sustainable in the transformation process, they need to strengthen their institutional capacity and introduce innovative approaches for the future.

Keywords: local press, digital transformation, digital journalism

GÜLŞEHİRİ’NİN FELEKNAME’İNDE FELSEFİ DÜŞÜNCE: KOZMOLOJİ VE İNSAN

Büşra Ari*

Özet

Gülşehri, 14. Yüzyıl Anadolu’sunda yaşamış Türk dünyasının önemli düşünürlerinden biridir. Anadolu da mahlas kullanan ilk Türk düşünürü olarak bilir. Gülşehri’nin Felekname adlı eseri hariç kaleme aldığı bilinen bütün eserleri Türkçe yazılmıştır. Felek kavramı sözlük anlamı itibariyle gök, sema, talih ve âlem gibi anlamlara gelmektedir. Klasik İslam düşüncesinde genellikle bu kavram evrenin düzenini sağlayan kozmik katmanlar için kullanılmıştır. İslam felsefesi literatüründe felek kavramı genellikle ay-altı ve ay-üstü âlem arasında sürekliliği ve ilişkiyi sağlayan yapı tasavvurunda kullanılır. Name ise, yazı kültüründe mektup ve hakikat beyanı gibi anlamlara genel Farsça kökenli bir isimdir. Bu bağlamda, Gülşehri’nin Felekname adlı eseri sadece kozmolojik unsurları içeren bir eser olmanın ötesinde ruhun yolculuğunu anlattığı alegorik tarzda kaleme alınmış ve insan, evren ve Tanrı ilişkisini çok katmanlı düşünce yapısını yansıtmaktadır. Bu çalışmada, Gülşehri’nin eserinde evreni hiyerarşik ve bütüncül olarak hikâyeleştirdiği ve insanı bu yapının merkezinde mikrokozmos olarak yerleştirdiği örtük anlatımı felsefi analiz ederek göstermektedir. Bu çerçeve de insan, ontolojik varlık düzeninden ziyade epistemik bir özne olarak konumlandırılmaktadır. Çalışma da, nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, metin merkezli hermenötik analiz tekniği uygulanmıştır. Felekname adlı eserde yer alan varlık mertebeleri, insanı yerleştirdiği konum ve felekler sistemi felsefi bir çerçevede çözümlenmiştir. Elde edilen veriler İbn Arabî’nin vahdet-i vücud anlayışı, sudur nazariyesi gibi klasik İslam felsefesi düşünceleriyle kavramsal düzeyde karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Modern düşünce yapısında evren-insan sorununa Gülşehri bakış açısıyla değilinilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Gülşehri ve Felekname adlı eseri bağlamında insan ve kozmoloji kavramlarını felsefi bir bakış açısıyla analiz etmektir. Yapılan literatür taraması ile ulaşılabildiğimiz kadarıyla, Gülşehri’nin ve eseri felsefi olarak incelenmediği tespit edilmiş olup, bu çalışma ile literatüre özgün bir çalışma kazandırmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Gülşehri, İslam Felsefesi, Ruh, İnsan, Âlem

* Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, busraari023@gmail.com

PHILOSOPHICAL THOUGHT IN GÜLŞEHRI'S FELEKNAME: COSMOLOGY AND THE HUMAN

Abstract

Gülşehri is one of the important thinkers of the Turkish world who lived in 14th-century Anatolia. He is known as the first Turkish thinker in Anatolia to use a pseudonym (mahlas). Except for his work titled *Felekname*, all of Gülşehri's known works were written in Turkish. The concept of "felek," in its dictionary meaning, corresponds to terms such as sky, heavens, fortune, and universe. In classical Islamic thought, this concept has generally been used for the cosmic layers that ensure the order of the universe. In the literature of Islamic philosophy, the concept of felek is often used in the conception of a structure that provides continuity and relation between the sublunar and supralunar realms. "Name," on the other hand, is a generally Persian-origin term in written culture, meaning letter or declaration of truth. In this context, Gülşehri's work titled *Felekname*, beyond being a work that includes only cosmological elements, is written in an allegorical style describing the journey of the soul and reflects a multi-layered structure of thought regarding the relationship between human, universe, and God. In this study, it is shown through philosophical analysis that Gülşehri narrates the universe in a hierarchical and holistic manner and implicitly places the human at the center of this structure as a microcosm. Within this framework, the human is positioned not as an ontological being within the order of existence, but as an epistemic subject. In the study, a qualitative research method has been adopted, and a text-centered hermeneutic analysis technique has been applied. The levels of being in *Felekname*, the position in which the human is placed, and the system of celestial spheres have been analyzed within a philosophical framework. The obtained data have been evaluated by comparing them at a conceptual level with classical Islamic philosophical ideas such as Ibn Arabi's doctrine of the unity of being (wahdat al-wujud) and the theory of emanation (sudur). In the structure of modern thought, the problem of the universe-human relationship has been addressed through Gülşehri's perspective. The aim of this study is to analyze the concepts of human and cosmology from a philosophical perspective in the context of Gülşehri and his work *Felekname*. As far as can be determined through the literature review conducted, it has been identified that Gülşehri and his work have not been examined philosophically, and this study aims to contribute an original work to the literature.

Keywords: Gülşehri, Islamic Philosophy, the Soul, Humanity, the Universe

TÜRKİYE VE AZERBAYCAN TÜRKÇELERİ ARASINDAKİ DİYALEKTOLOJİK SÜREKLİLİK: İĞDIR TÜRKÜLERİ EKSENİNDE BİR SES BİLGİSİ ARAŞTIRMASI

Elifnur Bahşi*

Özet

Kafkasya ve Anadolu'nun birleştiği önemli bir coğrafyada bulunan Iğdır, geçmişten günümüze kültürel dokusuyla Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi arasında eşsiz bir dilsel köprü işlevi görmektedir. Bulunduğu konum itibarıyla siyasi sınırları aşan Iğdır yöresi ağızları Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Azerbaycan ve Kuzey Irak'taki ağızları kapsayan Doğu grubu ağızları içinde yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı önemli sözlü kültür ürünlerinden biri olan türkülerini merkeze alarak yöre ağzının diyalektolojik yapısını ve iki lehçe arasındaki fonetik sürekliliği incelemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmada veri kaynağı olarak Ziya Zakir Acar tarafından hazırlanan, 228 türkü, 18 nanay ve deyişlerden oluşan "Iğdır Yöresi Halk Türküleri" adlı eser kullanılmıştır. Eserde yer alan türkü metinlerindeki kelime kadrosu, Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi verileriyle sistematik olarak karşılaştırılmış; bu kapsamda ses olayları incelenmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen bulgular türkü metinlerinde kelime başında görülen ünsüz değişimleri (k->g-, t->d-), sızıcılaşma (k->h-) ve "ñ" ünsüzünün muhafazası gibi karakteristik fonetik özelliklerin, Azerbaycan Türkçesi ile örtüştüğünü ortaya koymaktadır. Ünlü ve ünsüz değişimindeki benzerlik iki dilin tarihsel ve kültürel bağlarının göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak "Iğdır Yöresi Halk Türküleri", Doğu grubu ağızları ile Azerbaycan Türkçesi arasında önemli bir fonolojik süreklilik ve ortaklık göstermektedir. Çalışma türkülerin sadece kültürel aktarım aracı olmadığını aynı zamanda fonolojik özelliklerin ve dilsel sürekliliğin korunmasına katkı sağladığı göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Iğdır Ağzı, Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Diyalektolojik Süreklilik, Iğdır Türküleri, Ses Bilgisi

* Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, bahsielifnur@gmail.com

DIALECTAL CONTINUITY BETWEEN TURKISH IN TURKEY AND AZERBAIJAN: A PHONETIC STUDY CENTERED ON İĞDIR FOLK SONGS

Abstract

Located in a significant region where the Caucasus and Anatolia converge, İğdir has served as a unique linguistic bridge between Turkish and Azerbaijani Turkish through its cultural fabric, from the past to the present. Given its location, the İğdir region transcends political borders and falls within the Eastern group of dialects, which encompasses the dialects of Eastern Anatolia, Southeastern Anatolia, Azerbaijan, and Northern Iraq. The aim of this study is to examine the dialectological structure of the regional dialect and the phonetic continuity between the two dialects, focusing on folk songs, which are one of the significant products of oral culture. The study was conducted using document analysis, a qualitative research method. The data source for the study was the work titled “Folk Songs of the İğdir Region,” compiled by Ziya Zakir Acar, which consists of 228 folk songs, 18 nanay, and *deyiş*. The lexical inventory of the folk song texts in the work was systematically compared with data from Turkish and Azerbaijani; within this scope, phonetic phenomena were examined. The findings obtained as a result of the analysis reveal that characteristic phonetic features observed at the beginning of words in the folk song texts—such as consonant changes (k->g-, t->d-), palatalization (k->h-), and the preservation of the “ñ” consonant—align with those of Azerbaijani Turkish. The similarities in vowel and consonant changes serve as an indicator of the historical and cultural ties between the two languages. In conclusion, “Folk Songs of the İğdir Region” demonstrate significant phonological continuity and commonality between the Eastern dialect group and Azerbaijani Turkish. The study shows that folk songs are not merely a vehicle for cultural transmission but also contribute to the preservation of phonological features and linguistic continuity.

Keywords: İğdir Dialect, Turkish (Turkey), Azerbaijani Turkish, Dialectological Continuity, İğdir Folk Songs, Phonology

ÜÇ DÖNEM ÜÇ ROMAN: ŞAPKA KANUNUNA SESSİZ DİRENİŞ, EVDEN ÇIKMAYAN HOCA TİPİ

Enes Doğanalp*

Özet

Kıyafet meselesi, toplumsal kimliğin önemli göstergelerinden biri olarak özellikle semavi dinlere mensup toplumlarda simgesel bir anlam taşımaktadır. Osmanlı-Türk toplumunda bu simgesellik; sarık, fes ve fötr şapka gibi farklı başlıklar üzerinden temsil edilmiş, bu temsiliyet biçimlerindeki değişim süreçleri ise toplumsal tepkilerle karşılanmıştır. Sarıktan fese, festen fötr şapkaya geçişte ortaya çıkan bu tepkiler, yalnızca estetik ya da gündelik alışkanlıkların değil, aynı zamanda dini ve kültürel değerlerin de dönüşümüyle ilişkilidir. Erken Cumhuriyet Dönemi’nde kılık-kıyafet alanında gerçekleştirilen köklü düzenlemeler ve bu düzenlemelerin dini çerçeveye ilişkilendirilerek topluma benimsetilmek istenmesi, bazı kesimlerde pasif direniş biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu bildiride, söz konusu pasif direnişin edebî metinlerdeki yansıması olarak “fötr şapka takmamak için evinden çıkmayan hoca” tipi incelenmektedir. Çalışmada, farklı dönem ve ideolojik arka planlara sahip üç roman ele alınmıştır: Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun Panorama (1953), Rasim Özdenören’in Gül Yetiştiren Adam (1979) ve Mustafa Kutlu’nun Tarla Kuşunun Sesi (2017). Yaklaşık otuzar yıllık aralıklarla kaleme alınan bu eserlerde benzer bir tipin yeniden üretilmesi dikkat çekicidir. Bildiri, söz konusu tipin farklı dönemlerde nasıl kurgulandığını, hangi toplumsal ve ideolojik bağlamlar içinde anlam kazandığını ve yazarların bakış açılarına göre nasıl dönüştüğünü karşılaştırmalı bir yöntemle incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, “evden çıkmayan hoca” tipinin süreklilik ve değişim dinamikleri üzerinden Türk romanındaki temsili değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kıyafet, Fötr Şapka, Din

* Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, enes.doganalp@deu.edu.tr

THREE NOVELS IN THREE PERIODS: SILENT RESISTANCE TO THE HAT LAW, THE TYPE OF TEACHER WHO NEVER LEAVES HIS HOUSE

Abstract

Clothing, as a significant indicator of social identity, holds symbolic meaning, particularly in societies belonging to monotheistic religions. In Ottoman-Turkish society, this symbolism was represented through various head coverings such as the turban, fez, and fedora, and the changes in these forms of representation were met with social reactions. These reactions, which emerged during the transition from the turban to the fez and from the fez to the fedora, are related not only to the transformation of aesthetics or everyday habits but also to the transformation of religious and cultural values. The radical regulations implemented in the field of clothing during the Early Republic period, and the attempts to impose these regulations on society by linking them to a religious framework, created fertile ground for passive resistance in some segments of society. This paper examines the “teacher who doesn’t leave his house to avoid wearing a fedora” type as a reflection of passive resistance in literary texts. The study analyzes three novels from different periods and ideological backgrounds: Yakup Kadri Karaosmanoğlu’s *Panorama* (1953), Rasim Özdenören’s *The Man Who Grew Roses* (1979), and Mustafa Kutlu’s *The Voice of the Lark* (2017). The reproduction of a similar type in these works, written approximately thirty years apart, is noteworthy. This paper aims to examine, using a comparative method, how this type has been constructed in different periods, in which social and ideological contexts it has gained meaning, and how it has transformed according to the perspectives of the authors. In this context, the representation of the “teacher who never leaves home” type in Turkish novels is evaluated through its dynamics of continuity and change.

Keywords: Clothing, Fedora, Religion

FADĀ'İL AL-ATRĀK IŞIĞINDA TÜRK DÜNYASINDA ASKERÎ KÜLTÜR VE STRATEJİK SÜREKLİLİK

Javohir Azimkulov*

Özet

Bu çalışma, erken İslam dönemine ait önemli metinlerden biri olan Fadā'il al-Atrāk risalesini, Türk dünyasında askerî kültür ve stratejik süreklilik bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, söz konusu eserde yer alan anlatımlar üzerinden Türklerin askerî özelliklerinin nasıl tasvir edildiğini ve bu tasvirlerin tarihî gerçeklik ile olan ilişkisini ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak metin analizi ve karşılaştırmalı tarihsel yaklaşım benimsenmiştir. Fadā'il al-Atrāk'ta geçen askerî nitelikler; disiplin, itaat, hareket kabiliyeti ve savaşıklık gibi unsurlar çerçevesinde değerlendirilmiş, elde edilen veriler diğer tarihî kaynaklarla karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular, eserin yalnızca bir övgü metni olmadığını, aynı zamanda Türklerin Abbâsîler dönemindeki askerî rolüne dair önemli ipuçları sunduğunu göstermektedir. Metinde vurgulanan askerî niteliklerin, daha erken dönem Türk savaş geleneği ile örtüştüğü ve belirli bir süreklilik arz ettiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Fadā'il al-Atrāk'ın Türk askerî kültürünün sürekliliğini anlamada önemli bir kaynak olduğunu ortaya koymakta ve bu tür edebî metinlerin tarihsel analizde dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Fadā'il al-Atrāk, Türkler, askerî kültür, stratejik süreklilik, Abbâsîler, erken İslam dönemi

* Arş. Gör., Özbekistan Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü, azimkulob@gmail.com

MILITARY CULTURE AND STRATEGIC CONTINUITY IN THE TURKIC WORLD IN THE LIGHT OF FADĀ'IL AL-ATRĀK

Abstract

This study examines *Fadā'il al-Atrāk*, an important text from the early Islamic period, within the framework of military culture and strategic continuity in the Turkic world. The main objective is to analyze how the military characteristics of the Turks are represented in the text and to evaluate the relationship between these representations and historical reality. The study employs textual analysis and a comparative historical approach. Military attributes mentioned in *Fadā'il al-Atrāk*, such as discipline, obedience, mobility, and martial ability, are analyzed and compared with information found in other historical sources. The findings indicate that the work is not merely a panegyric text but also provides valuable insights into the military role of Turks during the Abbasid period. The emphasized military qualities correspond with earlier Turkic military traditions and demonstrate a degree of continuity. In conclusion, the study argues that *Fadā'il al-Atrāk* is a significant source for understanding the continuity of Turkic military culture and highlights the importance of critically evaluating such literary texts in historical research.

Keywords: *Fadā'il al-Atrāk*, Turks, military culture, strategic continuity, Abbasids, early Islamic period

FARKLI OKUL TÜRLERİNDE OKUL İKLİMİ DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Hasan Satılmışoğlu*

Özet

Bu araştırmanın amacı, farklı okul türlerinde okul ikliminde ortaya çıkan değişimleri incelemek ve bu değişimlerin eğitim süreçlerine yansımalarını ortaya koymaktır. Okul iklimi; güven, iletişim, aidiyet, iş birliği, liderlik anlayışı, akademik beklenti ve kurumsal destek gibi unsurları içeren çok boyutlu bir yapıdır. Bu yönüyle okul türlerine göre değişen kurumsal yapı, öğrenci profili, yönetsel uygulamalar ve çevresel koşulların okul ikliminin oluşumu ve dönüşümü üzerinde belirleyici olduğu düşünülmektedir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanmıştır. Veriler, farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiş ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, okul ikliminin yalnızca fiziksel koşullar ya da yönetsel düzenlemelerle sınırlı olmadığını; aynı zamanda okulun akademik yönelimi, paydaşlar arası ilişkiler, öğrenci motivasyonu, sosyalleşme düzeyi ve kurumsal destek mekanizmaları ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Özellikle sınavla öğrenci alan okullarda daha planlı, hedef odaklı ve destekleyici bir iklimin öne çıktığı; buna karşılık bazı okul türlerinde devamsızlık, düşük motivasyon, iletişim sorunları, disiplin güçlükleri ve sınırlı destek mekanizmalarının okul iklimini daha kırılgan hâle getirdiği belirlenmiştir. Sonuç olarak okul ikliminin, okul türüne göre farklılaşan dinamikler doğrultusunda yeniden şekillendiği ve eğitim ortamlarının niteliğini doğrudan etkilediği anlaşılmıştır. Ayrıca bu bulgular, okul geliştirme çalışmalarında her kurumun kendi sosyal, kültürel ve yönetsel bağlamının dikkate alınmasının gerekli olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle araştırmanın, eğitim yönetimi alanındaki uygulamalara ve gelecekte yapılacak çalışmalara katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul iklimi, okul türleri, eğitim yönetimi, nitel araştırma, okul kültürü.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, hasansatilmisoglu@hotmail.com

EXAMINING CHANGES IN SCHOOL CLIMATE ACROSS DIFFERENT SCHOOL TYPES

Abstract

This study aims to examine changes in school climate across different school types and to reveal how these changes are reflected in educational processes. School climate is a multidimensional structure that includes such elements as trust, communication, belonging, collaboration, leadership practices, academic expectations, and institutional support. In this respect, it is assumed that institutional structure, student profile, administrative practices, and environmental conditions varying by school type play a significant role in the formation and transformation of school climate. The study was designed within a qualitative research framework. Data were collected through semi-structured interviews with teachers working in different school types and were analyzed by means of content analysis. The findings indicate that school climate is not limited to physical conditions or administrative arrangements; rather, it is closely related to the academic orientation of the school, stakeholder relationships, student motivation, level of socialization, and the strength of institutional support mechanisms. In particular, a more planned, goal-oriented, and supportive climate was found to be more visible in schools admitting students through competitive examinations, whereas absenteeism, low motivation, communication problems, disciplinary difficulties, and limited support mechanisms made school climate more fragile in some other school settings. As a result, it was understood that school climate is reshaped through dynamics that differ according to school type and that this process directly affects the quality of educational environments. In addition, the findings suggest that social, cultural, and administrative contexts should be taken into account in school improvement efforts. In this respect, the study is expected to contribute to educational administration practices and future research.

Keywords: School climate, school types, educational administration, qualitative research, school culture

GEÇMİŞİN MİRASINDAN GELECEĞİN KÖPRÜSÜNE: MUSTAFA GERMİRLİ İMAM HATİP LİSESİ ÖRNEĞİ

Aytaç Anak*
Muammer Özbebit**

Özet

Eğitim, insanoğlunun var olduğu günden beri tarihi dolaylı ve doğrudan şekillendiren önemli kavramalardan biridir. Günümüzde de bu önemini sürdüren eğitim, ulusal ve uluslararası gelişmelerle birlikte küresel diplomasi ışığında sınırlarını aşan coğrafyalarda kendini göstermiştir. Uluslararası eğitim politikaları kapsamında yabancı uyruklu öğrencilerin farklı ülkelerde eğitim almalarına olanak sağlayan bu gelişmelerden biri de 1992 yılında Kırgızistan'dan Türkiye'ye gelen Kırgız öğrencilerinin Kayseri Mustafa Germirli İmam Hatip Lisesi'ne yerleştirilerek burada eğitim almalarıdır. Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1992 yılında yabancı öğrenci alımı hakkındaki kanunu ile ilk kez Kayseri'nin Kocasinan ilçesine bağlı Mustafa Germirli İmam Hatip Lisesi'ne Kırgızistan'dan gelen öğrenciler burada 2 yıl okuduktan sonra Erciyes Üniversitesi'ne ve İzmir'deki üniversitelerde eğitimlerini tamamlamışlardır. Daha sonra ise genellikle iktisadi bölümlerden mezun olarak gerek kendi memleketlerinde gerekse Türkiye dahil farklı ülkelerde mesleklerini icra etmişlerdir. 1992-1995 yılları arasında Kayseri Mustafa Germirli İmam Hatip Lisesi'nde okuyan yabancı uyruklu öğrencilerin geliş süreçleri, okuldaki eğitimleri ve yaşanan tüm gelişmeler, kayıt defterleri, not çizelgeleri, öğretmenleri, öğretmenlerinin röportajlarından elde edilen bilgileri, mezuniyet belgeleri, fotoğrafları ve o döneme ait tüm arşiv vesikaları aracılığıyla bu makalenin konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kayseri - Eğitim- Mustafa Germirli İmam Hatip Lisesi - Yabancı uyruklu öğrenci.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, anakaytac@gmail.com

** Milli Eğitim Bakanlığı, 78muammer@gmail.com

FROM THE LEGACY OF THE PAST TO THE BRIDGE OF THE FUTURE: THE CASE OF MUSTAFA GERMIRLI IMAM HATIP HIGH SCHOOL

Abstract

Education has been one of the most significant concepts shaping history, both directly and indirectly, since the dawn of humanity. Maintaining its importance today, education has transcended geographical borders through international developments and global diplomacy. Within the scope of international education policies that allow foreign students to study in different countries, one such development occurred in 1992: the placement and education of Kyrgyz students, who arrived in Türkiye from Kyrgyzstan, at the Kayseri Mustafa Germirli Imam Hatip High School. Following the 1992 legislation regarding the admission of foreign students by the Presidency of Religious Affairs and the Ministry of National Education of the Republic of Türkiye, students from Kyrgyzstan were placed for the first time at Mustafa Germirli Imam Hatip High School in the Kocasinan district of Kayseri. After studying there for two years, these students completed their higher education at Erciyes University and various universities in Izmir. Subsequently, most graduated from departments related to economics and administrative sciences, pursuing their careers either in their homelands or in various countries, including Türkiye. This article examines the arrival processes, school education, and overall experiences of these foreign students who attended Kayseri Mustafa Germirli Imam Hatip High School between 1992 and 1995. The study is based on registration ledgers, grade sheets, information gathered from interviews with their teachers, graduation certificates, photographs, and all relevant archival documents from that period.

Keywords: Kayseri – Education - Mustafa Germirli Imam Hatip High School - Foreign Student

TÜRKİ DİLLERİN DİJİTAL TEMSİLİNDE STANDARTLAŞMA EŞİĞİ: VERİ TABANI MİMARİLERİNDE KARAKTER KODLAMA VE VERİ KAYBI SORUNLARI

Elif Zengin Çelik*

Özet

Dijitalleşen dünyada Türk dilleri üzerine yürütülen filolojik ve dil bilimsel çalışmalar, verinin saklanma ve işlenme biçimi olan veri tabanı sistemlerine bağımlı hale gelmiştir. Ancak küresel veri tabanı standartları, genellikle bükümlü dillerin morfolojik ve fonetik ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, Türk dillerin (Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça vb.) dijital ortamdaki grafemik temsilini ve bu temsilin veri tabanı mimarileriyle olan uyumsuzluğunu deneysel bir yaklaşımla ortaya koymaktır. Araştırmada yöntem olarak karşılaştırmalı vaka analizi benimsenmiş; farklı Türk lehçelerine ait özgün karakterlerden oluşan veri setleri, yerel dil paketleri (Windows-1254 vb.) ile evrensel kodlama standartları (Unicode/UTF-8) arasındaki geçişlerde “seçici veri kaybı” odağında test edilmiştir. Yapılan veri transferi deneyleri neticesinde ulaşılan bulgular; mevcut sistemlerin Türkiye Türkçesi karakterlerini (ç, ğ, ş vb.) yerel kodlama kalkanları sayesinde kısmen koruduğunu, ancak Azerbaycan Türkçesindeki “ə” ve Kazak Türkçesindeki “к, н, ғ” gibi özgün karakterleri “tanımsız” kabul ederek bozduğunu (mojibake) göstermektedir. Bu teknik aksaklıkların sonucu olarak, Türk dünyası ortak dijital kütüphanecilik ve sözlükçülük projelerinde metodolojik bir hiyerarşi ve ciddi bir bilgi kaybı oluştuğu saptanmıştır. Bildiride elde edilen veriler ışığında öneri olarak; sadece Türkiye Türkçesini değil, tüm Türk lehçelerini kapsayan “Ortak Türk Dünyası Dijital Karakter Standartları”nın geliştirilmesi ve veri tabanı tasarım süreçlerine dil bilimcilerin aktif katılımının sağlanması sunulmaktadır. Bu çalışma, Dijital Türkoloji alanında standartlaşma sorununa somut verilerle dikkat çekmeyi amaçlayan özgün bir yaklaşımdır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Türkoloji, Veri Tabanı Mimarisi, Türk Lehçeleri, Karakter Kodlama, Unicode, Veri Kaybı.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, zengin.elif.ez@gmail.com

THE THRESHOLD OF STANDARDISATION IN THE DIGITAL REPRESENTATION OF TURKIC LANGUAGES: CHARACTER ENCODING AND DATA LOSS ISSUES IN DATABASE ARCHITECTURES

Abstract

In the digitalizing world, philological and linguistic studies conducted on Turkic languages have become dependent on database systems, which are the primary modes of data storage and processing. However, global database standards are generally structured according to the morphological and phonetic requirements of inflectional languages. The primary aim of this study is to demonstrate the graphemic representation issues of Turkic languages (Turkish, Azerbaijani Turkish, Kazakh, etc.) in digital environments and the incompatibility of these representations with database architectures through an empirical approach. As a methodology, a comparative case analysis was adopted; data sets consisting of unique characters from different Turkic dialects were tested for “selective data loss” during transitions between local encoding pages (such as Windows-1254) and universal encoding standards (Unicode/UTF-8). The findings obtained from the data transfer experiments reveal that current systems partially preserve Turkish characters (ç, ğ, ş, etc.) through local encoding shields, but distort unique characters such as “ə” in Azerbaijani Turkish and “қ, Һ, Ғ” in Kazakh Turkish by identifying them as “undefined” (mojibake). As a result of these technical glitches, it has been observed that a methodological hierarchy and significant information loss occur in common digital librarianship and lexicography projects of the Turkic world. In light of the data obtained in the paper, it is recommended to develop “Common Turkic World Digital Character Standards” that encompass all Turkic dialects, rather than just Turkish of Türkiye, and to ensure the active participation of linguists in database design processes. This study is an original approach aiming to draw attention to the problem of standardization in the field of Digital Turkology with empirical data.

Keywords: Digital Turkology, Database Architecture, Turkic Dialects, Character Encoding, Unicode, Data Loss.

DEDE KORKUT'TA ALKIŞ VE KARGIŞLAR: OĞUZLARIN KIYMET ALGISI

Sümeyye Küpüç*

Özet

İnsan gücünü aşan dilekleri için dua eder ve karşılaştığı zorluklar karşısında bazen bir çaresizlik bazen de öfke göstergesi olarak beddua eder. Türk tarihinde ve edebiyatında beddua da dua da olayların gidişatına yön veren padişahların ve yöneticilerin kararlarında belirleyici bir etkiye sahiptir. Dede Korkut'ta alkış ve kargışların önemli bir yer tuttuğunu ve alkış-kargışların olayların gidişatını etkilediğinin örneklerini görürüz. Dede Korkut'ta doğrudan “beddua” kelimesi kullanılmamakla birlikte beddua anlamında “kargış” dua anlamında ise “alkış” kullanılmaktadır. Dede Korkut, Oğuz toplumunun en yaşantısına dair en canlı, içerdığı olağanüstü karakterlere ve olaylara rağmen en gerçekçi anlatılardan biridir. Oğuz toplumunun gündelik hayatına dair birçok unsur burada karşımıza çıkar. Oğuz toplumunun İslam dinine olan bağlarını Dede Korkut yöm verirken görebiliriz. Her yömde muhakkak dini birkaç unsur yer almaktadır. Yine yömlerde sık sık geçen ifadelerin arasında Türklerin İslam öncesi hayatında çeşitli anlamlar ve kutsiyet attettikleri dağlara, suya, geyiğe yönelik dilemeler ve savaş başarısına dair dilemeler vardır. Yömder dışında anlatının içinde de dilemeler sıklıkla kullanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden metin analizi yöntemi kullanılarak metinde geçen alkış ve kargışlarla bu niteliği gösteren kullanımlar belirlenmiş ve bu söylemlerle fayda ya da zarar hedeflenen arzu nesneleri ortaya koyulmuştur. Bu arzu nesnelerine göre Oğuz Türklerinin kıymet algısı açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut, alkış, kargış, yöm vermek, kıymet algısı

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, sumeyyekupuc@marun.edu.tr

ALKIS AND KARGIS IN THE BOOK OF DEDE KORKUT: THE OGHUZ PERCEPTION OF VALUED SIGNIFICANCE

Abstract

Humans pray for wishes that exceed their own power, and in the face of difficulties they sometimes utter curses as expressions of helplessness or anger. In Turkish history and literature, both curses and prayers have had a decisive influence on the course of events, shaping the decisions of sultans and rulers. In the Book of Dede Korkut, too, *alkış* and *kargış* occupy a significant place, and there are clear examples showing that these utterances affect the progression of events. Although the word “curse” (*beddua*) is not used directly in the text, *kargış* appears in the sense of a curse, while *alkış* is used in the sense of a prayer or blessing. The Book of Dede Korkut is one of the most vivid and, despite its extraordinary characters and events, one of the most realistic narratives reflecting the life of Oghuz society. Many elements of the everyday life of the Oghuz people emerge in this work. Their connection to Islam can be observed through the practice of *yöm vermek*. In each *yöm*, certain religious elements are invariably present. At the same time, among the frequently recurring expressions in the *yömler* are wishes directed toward mountains, water, and deer—entities to which the Turks attributed various meanings and sanctity in their pre-Islamic life—as well as wishes concerning success in warfare. Beyond the *yöms*, such expressions of wishing are also frequently employed within the narrative itself. In this study, using the method of text analysis within qualitative research approaches, instances of *alkış* and *kargış*, along with other expressions that exhibit similar characteristics, have been identified. Through these utterances, the desired objects toward which benefit or harm is directed have been revealed. Based on these objects of desire, the Oghuz Turks’ perception of value—understood as what is deemed worthy of importance—has been analyzed.

Keywords: Dede Korkut, *alkış*, *kargış*, blessing, perception of valued significance

KODLAR VE SINIRLAR: DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE DEZAVANTAJLI GRUPLARIN EKONOMİK KATILIM DİNAMİKLERİ

Elmas Burcu Karataş*
Yusuf Yılmaz**

Özet

Bu araştırma, küresel dijital transformasyon sürecinin, dezavantajlı popülasyonların iktisadi hayata entegrasyonu üzerindeki potansiyel katalitik etkilerini ve bu süreçte ortaya çıkan inovatif fırsatları ele almaktadır. Çalışma, konvansiyonel istihdam modellerinin ihtiva ettiği fiziksel ve yapısal bariyerlerin, dijitalleşmenin sağladığı imkanlarla nasıl bertaraf edilebileceğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Yardımcı teknolojiler, esnek çalışma düzenlemeleri ve dijital platform ekonomileri üzerine odaklanan güncel akademik literatür, uluslararası en iyi uygulama örnekleriyle sentezlenerek kapsamlı bir analiz sunulmuştur. Elde edilen bulgular, dijital dönüşümün özellikle uzaktan çalışma modellerini yaygınlaştırarak, dezavantajlı bireyler için coğrafi ve mekânsal kısıtlayıcıları ortadan kaldırdığını işaret etmektedir. İleri düzey yardımcı teknolojilerin iş süreçlerine entegrasyonu, bu bireylerin mevcut yeteneklerini daha etkin bir biçimde kullanabilmelerine olanak tanımakta ve böylece verimliliklerini artırmaktadır. Ayrıca, dijital girişimcilik ve serbest çalışma platformları, engelli bireylere geleneksel iş gücü piyasasının rijit yapılarına alternatif olarak, kendi iktisadi değerlerini yaratma ve sürdürme özerkliği sunmaktadır. Bu gelişmeler, bugüne dek iş gücü piyasasında yeterince temsil edilmeyen ve potansiyeli değerlendirilemeyen önemli bir yetenek havuzunun, ekonomiye dahil edilmesi için kayda değer bir potansiyel barındırmaktadır. Dijital transformasyonun, uygun politika çerçeveleri ve kapsayıcı tasarım prensipleriyle desteklendiği takdirde, engelli bireylerin ekonomik katılımını ve finansal otonomisini güçlendirecek stratejik bir araç işlevi görebileceği sonucuna varılmıştır. Bu süreç, sadece bireysel düzeyde bir yetkilendirme sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda daha geniş ekonomik sistemin bütüncül verimliliğine ve toplumsal eşitliğe de dikkate değer katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Girişimcilik, Engelli İstihdamı, Platform Ekonomisi, Uzaktan Çalışma, Dijital Kapsayıcılık

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, elmasburcukaratas@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, phdysfylvz@gmail.com

CODES AND BOUNDARIES: DYNAMICS OF ECONOMIC PARTICIPATION FOR DISADVANTAGED GROUPS IN THE DIGITAL TRANSFORMATION PROCESS

Abstract

This research addresses the potential catalytic effects of the global digital transformation process on the integration of disadvantaged populations into economic life and the innovative opportunities emerging in this process. The study aims to reveal how physical and structural barriers inherent in conventional employment models can be eliminated through the opportunities provided by digitalization. A comprehensive analysis is presented by synthesizing the current academic literature focused on assistive technologies, flexible working arrangements, and digital platform economies with international best practice examples. The findings indicate that digital transformation, especially by popularizing remote working models, eliminates geographical and spatial constraints for disadvantaged individuals. The integration of advanced assistive technologies into business processes allows these individuals to use their existing talents more effectively and thus increases their productivity. Furthermore, digital entrepreneurship and freelance platforms offer individuals with disabilities the autonomy to create and maintain their own economic value as an alternative to the rigid structures of the traditional labor market. These developments hold significant potential for including a major talent pool, which has been underrepresented and whose potential has not been evaluated in the labor market to date, into the economy. It is concluded that digital transformation, if supported by appropriate policy frameworks and inclusive design principles, can function as a strategic tool to strengthen the economic participation and financial autonomy of individuals with disabilities. This process not only provides empowerment at an individual level but also makes significant contributions to the holistic efficiency of the broader economic system and social equality.

Keywords: Digital Entrepreneurship, Disability Employment, Platform Economy, Remote Work, Digital Inclusion.

AZERBAYCAN VE TÜRKİYE OMBUDSMANLIKLARI HAKKINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Oğuzhan Güzel*

Özet

Günümüzde yürütme organından bağımsız hareket eden ulusal insan hakları kurumları dikkat çekmektedir. Bildirimizde Azerbaycan ve Türkiye’de kurulmuş söz konusu insan hakları kurumlarından olan Ombudsmanlık kurumları benzerlikler ve farklılıkları boyutuyla karşılaştırılacaktır. Çalışmada Azerbaycan ve Türkiye’de ombudsmanlık kurumları ilgili temel yasal düzenlemeler referans alınarak ele alınacaktır. Bu doğrultuda her iki ülkenin Ombudsmanlık kurumlarının güçlü ve eksik yönleri ortaya konularak işlevlerinin artırılması amaçlanmaktadır. Türkiye’de ombudsmanlık 2010 yılında yapılan değişikliklerle Anayasa’ya “kamu denetçisine başvurma hakkı”nın dahil edilmesi ve daha sonra bu değişiklik ışığında 2012 yılında yürürlüğe giren 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile faaliyetlerine başlayabilmiştir. Azerbaycan’da ise ombudsman çok daha önce 2002 yılında yürürlüğe giren bir Kanun ile “İnsan Hakları Müvekkili” adıyla kurulmuştur. Azerbaycan Ombudsmanı her türlü “insan hakları”na yönelik şikâyetleri inceler, bu doğrultuda yasama ve yürütme organlarının normatif işlemleri, belediye ve mahkeme kararları aleyhinde ilgili idari makam ya da yargı mercilerine başvuru yapabilmektedir. Dolayısıyla Azerbaycan’da Ombudsman, insan hakları ihlallerini incelerken geniş yetkilerle donatılmıştır. Türkiye’de ise Ombudsman sadece “idare”nin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarıyla ilgili şikâyetler hakkında “tavsiye kararları” vermektedir. Türkiye’de “insan hakları” özelinde şikâyetleri incelemek üzere “Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu” adı altında bağımsız karar alabilen kamu tüzel kişiliğine sahip ayrı bir kurum bulunmaktadır. Türkiye’de Ombudsmanlık kurumunun görev alanının ve yetkilerinin genişletilmesi lehine düşünceler ileri sürülmektedir. Görev alanı Azerbaycan’daki gibi daha geniş olan ve daha farklı yetkilerle donatılmış bir Ombudsmanlık kurumu Türkiye açısından da düşünülebilir. Ancak bunun için Türkiye’de Ombudsman’ın mevcut görevlerini yerine getirme konusundaki yeterliliği üzerinde durulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ombudsman, İnsan Hakları Müvekkili, ulusal insan hakları kurumları, kamu denetçisine başvurma hakkı

* Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, oguzhan.guzel@yobu.edu.tr

A COMPARATIVE STUDY OF THE OMBUDSMAN INSTITUTIONS IN AZERBAIJAN AND TURKEY

Abstract

Today, national human rights institutions that operate independently of the executive branch are attracting significant attention. In this paper, the Ombudsman institutions -which are among the human rights institutions established in Azerbaijan and Turkey- will be compared in terms of their similarities and differences. This study will examine the Ombudsman institutions in Azerbaijan and Turkey by referencing the relevant fundamental legal regulations. In this context, the aim is to identify the strengths and weaknesses of the Ombudsman institutions in both countries and to enhance their functions. In Turkey, the ombudsman system began operations following the 2010 constitutional amendment that included the “right to appeal to the Ombudsperson,” and subsequently, under this amendment, Law on the Ombudsman Institution No. 6328, which entered into force in 2012. In Azerbaijan, however, the ombudsman was established much earlier, in 2002, under a law that established the “Commissioner for Human Rights”. The Ombudsman of Azerbaijan investigates complaints regarding all types of “human rights” and, in this regard, may file appeals with the relevant administrative or judicial authorities against normative acts of the legislative and executive branches, as well as municipal and court decisions. Consequently, the Ombudsman in Azerbaijan is endowed with broad powers when investigating human rights violations. In Turkey, however, the Ombudsman issues only “recommendatory decisions” regarding complaints related to the “administration’s” actions, procedures, attitudes, and conduct. In Turkey, there is a separate institution with independent decision-making authority and public legal personality, known as the “Human Rights and Equality Institution,” specifically established to investigate complaints concerning “human rights.” There are calls in Turkey to expand the scope of responsibilities and powers of the Ombudsman institution. An Ombudsman institution with a broader scope of responsibilities -similar to that in Azerbaijan- and equipped with different powers could also be considered for Turkey. However, attention must first be paid to the Ombudsman’s current capacity to fulfill its existing duties.

Keywords: Ombudsman, Commissioner for Human Rights, national human rights institutions, right to appeal to the public ombudsman.

ALMANYA'DAKİ TÜRK DİASPORASI GENÇLERİ ARASINDA ORTAK BİR KİMLİĞİN OLUŞUMUNDA MÜZİKAL MÜZAKERE VE DAHA AZ GÖRÜNÜRLÜK KAVRAMI

Sinem Sena Keser*

Özet

Bu çalışma, Almanya'da yaşayan Türk diaspora gençlerinin müzikal pratikleri üzerinden kültürel bellek ile kimlik inşası arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Diaspora bağlamında yetişen gençler, bir yandan ailelerinden aktarılan kültürel mirası sürdürmeye çalışırken diğer yandan içinde bulundukları toplumun modern dinamikleriyle uyum sağlamaktadır. Bu süreçte müzik, yalnızca estetik bir ifade aracı değil, aynı zamanda kimlik oluşumunun önemli bir bileşeni olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırma nitel yöntem çerçevesinde tasarlanmıştır. Çalışmada kültürel bellek, diaspora ve müzik sosyolojisi alanlarına yönelik literatür taraması yapılmış; saha çalışması kapsamında Almanya'da yaşayan Türk gençleriyle yürütülen gözlemler, gençlerin müzik aracılığıyla kimliklerini nasıl inşa ettiklerini değerlendirmeye olanak sağlamıştır. İlerleyen aşamalarda BAP projesi kapsamında saha çalışmasının genişletilmesi planlanmaktadır. Geleneksel müzik unsurları ile modern müzik türlerinin iç içe geçmesi, gençlerin çok katmanlı kimlik yapılarının oluşumuna katkı sağlamakla birlikte müziğin diaspora bağlamında kültürel belleği taşıyan ve kimlik müzakeresine imkân tanıyan dinamik bir alan olduğu değerlendirilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, hibrit kimliklerin inşa sürecinde “diaspora gençlerinin müzik aracılığıyla geçmişle olan bağlarının”, “Daha Az Görünürlük” kavramı çerçevesinde ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel bellek, Diaspora, Kimlik inşası, Müzik sosyolojisi, Türk gençliği, Hibrit kimlik, Daha Az Görünürlük

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2433601106@stu.adu.edu.tr

MUSICAL NEGOTIATION AND THE CONCEPT OF LESS VISIBILITY IN THE FORMATION OF A COMMON IDENTITY AMONG YOUNG PEOPLE OF THE TURKISH DIASPORA IN GERMANY

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between cultural memory and identity construction through the musical practices of Turkish diaspora youth living in Germany. Young people raised in a diaspora environment, on the one hand, strive to preserve the cultural heritage they inherit from their families, while on the other hand, they adapt to the modern dynamics of the society in which they live. In this process, music emerges not only as an aesthetic expression tool but also as an important component of identity formation. The research was designed within the framework of qualitative methods. In the study, a literature review was conducted in the fields of cultural memory, diaspora, and sociology of music; and observations conducted with Turkish youth living in Germany as part of the fieldwork provided an opportunity to assess how young people construct their identities through music. In the future stages, it is planned to expand fieldwork within the scope of the BAP project. The integration of traditional musical elements with modern music genres contributes to the formation of young people's multilayered identity structures; Additionally, music is considered a dynamic field that carries cultural memory within the context of diaspora and enables identity negotiation. Consequently, this study aims to reveal "diaspora youth's bonds with the past through music" during the construction process of hybrid identities within the framework of the concept of "Less Visibility".

Keywords: Cultural memory, Diaspora, Identity construction, Sociology of music, Turkish youth, Hybrid identity, the concept of "Less Visibility".

LEXICAL-SEMANTIC ANALYSIS OF THE PERSIAN SOMATISMS ČAŠM AND DIYDE (EYE) IN ALISHER NAVOI'S KHAMSA

Feruzakhan Elshod kizi Tadhikhuzhaeva*

Abstract

Somatisms are lexical units and expressions associated with parts of the human body that actively participate in shaping the linguistic worldview. The study of somatisms, first and foremost, makes it possible to gain a deeper understanding of the mentality of a people, to identify the cognitive strategies of linguistic consciousness, and to trace the interaction between the body and language. The somatic lexicon in the works of Alisher Navoi has not yet been sufficiently addressed in scholarly research. Somatic part likes eye, which represents person's inner state, due to using somatic words we can identify their cultural origins, and compare one language with another. In many languages, the eye serves as a powerful cultural symbol associated with attention, desire, envy, and protection (e.g., the concept of the "evil eye"). In classical Eastern literature, particularly in the works of Alisher Navoi, the somatism denoting the eye acquires rich poetic and symbolic meanings, often representing longing, suffering, and emotional intensity through imagery such as tears, glances, and gaze. Thus, the somatism eye functions as a complex semantic and cultural unit that reflects both perceptual and emotional dimensions of human experience

Keywords: somatism, eye, Khamsa, Alisher Navoi, lexical-semantic analysis

* Doktora Öġrencisi, Taşkent Devlet Doġu Bilimleri Üniversitesi, feruzakhan2012@yahoo.com

BLESSING EXPRESSIONS IN FUNERAL DISCOURSE: A COMPARATIVE PRAGMATIC ANALYSIS OF KAZAKH, TURKISH, AND AZERBAIJANI

Akegozhayeva Raya*
Tazabekqyzy Moldir**

Abstract

This paper presents a comparative analysis of the pragmatic functions of blessing expressions used in funeral rituals in the Kazakh, Turkish, and Azerbaijani languages. The aim of the study is to identify the semantic and pragmatic features of blessing formulas formed within ritual discourse and to reveal their cultural and cognitive foundations. The research is based on lexicographic sources, folklore texts, and contemporary language data. Methods such as content analysis, comparative analysis, and discourse-pragmatic analysis were employed. The findings demonstrate that blessing expressions in funeral rituals perform not only the function of conveying good wishes but also serve complex pragmatic roles, including expressing emotions, providing consolation, conveying social evaluation, offering hope, and reinforcing cultural norms. The comparative analysis shows that similar structures of blessing expressions in Kazakh, Turkish, and Azerbaijani reflect a shared Turkic worldview, while also displaying distinct national and cultural features in each language. The results of the study contribute to the development of ritual discourse studies, linguocultural research, and pragmalinguistics.

Keywords: Funeral rituals, blessing expressions, ritual discourse, pragmatics, Turkic languages

* Doktora Öğrencisi, Kazakistan Ulusal Kadın Öğretmen Yetiştirme Üniversitesi, raya.nurdan91@gmail.com

** Doktora Öğrencisi, Kazakistan Ulusal Kadın Öğretmen Yetiştirme Üniversitesi, moldir.tazabekkyzy@gmail.com

FOREIGN POLICY STRATEGIES OF TÜRKİYE AND KAZAKHSTAN: BETWEEN HISTORICAL LEGACY AND EMERGING GEOPOLITICAL REALITIES

Umid Ergashev Arabboy Ogli*

Abstract

This study explores how Türkiye and Kazakhstan shape their foreign policies in the changing geopolitical environment of Eurasia. It pays particular attention to how historical experience influences their current strategic choices. The main aim is to understand how these two countries manage relations with regional and global powers while trying to preserve their independence in decision-making. The research employs a comparative qualitative methodology, drawing on official policy documents, regional initiatives, and geopolitical developments. Findings indicate that Türkiye pursues a proactive, multidimensional foreign policy combining hard and soft power instruments, with increasing emphasis on defence autonomy and regional leadership. Kazakhstan, by contrast, adopts a multi-vector foreign policy aimed at balancing major powers Russia, China, and the West while preserving sovereignty and economic stability. Both countries are actively involved in strengthening cooperation across the Turkic world, especially through the framework of the Organization of Turkic States. Despite operating under different geopolitical conditions, Türkiye and Kazakhstan show similar priorities seeking flexibility in their foreign policies, improving regional connections, and drawing on shared identity in their diplomacy. Overall, their approaches combine lessons from the past with practical, forward-looking strategies, allowing them to play an increasingly important role in shaping the evolving order in Eurasia.

Keywords: Türkiye, Kazakhstan, foreign policy, multi-vector diplomacy, Turkic world.

* Doktora Öğrencisi, Taşkent Devlet Doğu Bilimleri Üniversitesi, umid.ergashevdd@gmail.com

TYPOLOGICAL ELEMENTS SPECIFIC TO THE POETICS OF SCIENCE FICTION IN THE WORKS OF ALISHER NAVO'I

Masuma Obidjonova*

Abstract

This article examines the works of Alisher Navo'i through the analytical perspective of the poetics of science fiction rather than through direct genre classification. The study is based on the assumption that science fiction can be understood not only as a modern literary genre, but also as a specific mode of artistic thinking grounded in rational problem formulation, constructive solutions, and the modeling of alternative spaces. From this viewpoint, the article identifies several narrative and poetic elements typical of scientific-fantastic works within the framework of classical literature. In particular, attention is paid to such features as the presence of a large-scale threat, the search for purposeful and constructive solutions, and the reorganization of space as a response to danger. In the poem "Farhod and Shirin", the narrative structure is built around a clearly defined problem and its resolution through the conscious and determined actions of an individual. This mode of narration reflects a rational and goal-oriented logic that is closely aligned with the cognitive principles of science fiction. In "Saddi Iskandariy", the central focus lies in the transformation of space through the construction of a defensive wall intended to protect society from external destructive forces. This act of spatial organization functions as a form of artificial environment created to ensure stability and order. The article argues that these features should be interpreted as typological parallels rather than as direct generic similarities. The connection between Navo'i's works and science fiction emerges not at the level of genre, but at the level of narrative logic and imaginative thinking. Such an approach broadens the historical understanding of scientific-fantastic imagination and contributes to a more comprehensive literary interpretation that bridges classical and modern traditions.

Keywords: Alisher Navo'i, classical literature, science fiction, scientific-fantastic works, poetics, global threat, technological solution, artificial space.

* Doç. Dr., Alisher Navo'i Taşkent Devlet Üniversitesi, obidjonovamasuma001@gmail.com

ÇEKTE TEMSİL VE SORUMLULUK

Aybike Karahan Gökdere*

Özet

5941 sayılı Çek Kanunu m. 2 hükmü çerçevesinde gerçek kişiler ve tüzel kişiler adına temsil yoluyla çek hesabı açılması ve kapatılmasına olanak tanınmıştır. Bununla birlikte, çek keşide edilmesi ve buna bağlı hukuki ve cezai sorumluluk bakımından gerçek kişiler ile tüzel kişiler bakımından ayrı düzenlemeler sevk edilmiştir. Çek Kanunu m. 5/3 hükmünde, gerçek kişilerin temsil yoluyla çek düzenleyemeyeceği; aksi halde bu çekten dolayı hukuki ve cezai sorumluluğun çek hesabı sahibi gerçek kişide olacağı hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, çekin karşılıksız çıkması halinde, karşılıksız çeki ilişkin yaptırımlar temsiliye değil; temsil olunan hesap sahibi gerçek kişiye tatbik edilecektir. Çalışma kapsamında bu konuya ilişkin olarak, temsilcinin yetkili olup olmamasından hareket edilmek suretiyle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 678 hükmü de dikkate alınarak değerlendirmelere yer verilecektir. Çek Kanunu m. 2/8, m. 3/10 ve m. 5/1 hükümleri uyarınca tüzel kişileri temsilen çek düzenlenmesi mümkündür. Çek Kanunu m. 5/2 hükmü gereğince, tüzel kişiler bakımından karşılıksız çeki dair sorumluluğun, tüzel kişinin mali işlerini yürütmekle görevlendirilen yönetim organı üyesine, böyle bir belirleme yapılmamışsa yönetim organını oluşturan gerçek kişi veya kişilere sirayet edeceği düzenlenmiştir. Çek Kanunu m. 5/1 hükmü dahilinde, yargılama esnasında, mahkeme tarafından, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına hükmedilebileceği de belirtilmiştir. Bilhassa sermaye şirketleri açısından bu yasağın kapsamında olan kişiler, ilgili sermaye şirketi, o şirket adına karşılıksız çek düzenleyen kişi, şirketin yönetim organı ve ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında bahse konu hususun ne derece hukuka uygun sonuçlar doğurduğu ve ileri tarihli çekler bakımından sebebiyet verebileceği sorunlara dair değerlendirmelere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çekte temsil, karşılıksız çek, karşılıksız çekte sorumluluk, ileri tarihli çek, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı.

* Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, karahanaybike@gmail.com

REPRESENTATION AND LIABILITY IN CHECKS

Abstract

Within the framework of Article 2 of the Check Law No. 5941, it is permitted to open and close check accounts through representation on behalf of natural persons and legal entities. However, separate regulations have been introduced for natural persons and legal entities with regard to the issuance of checks and the related legal and criminal liability. According to Article 5/3 of the Check Law, natural persons cannot issue checks through representation; otherwise, the legal and criminal liability arising from such a check shall belong to the natural person who owns the check account. In this context, if a check is dishonored, the sanctions related to the dishonored check will be applied not to the representative, but to the natural person who owns the account being represented. Within the scope of this study, evaluations will also be made under Article 678 of the Turkish Commercial Code No. 6102, based on whether the representative is authorized or not. Pursuant to Articles 2/8, 3/10, and 5/1 of the Check Law, it is possible to issue checks on behalf of legal entities through representation. According to Article 5/2 of the Check Law, with regard to legal entities, liability for dishonored checks shall be attributed to the member of the management body assigned to conduct the financial affairs of the legal entity; if no such designation has been made, liability shall extend to the natural person or persons forming the management body. It is also stated under Article 5/1 of the Check Law that, during the proceedings, the court may impose a prohibition on issuing checks and opening check accounts. Particularly for capital companies, the persons falling within the scope of this prohibition are specified as the relevant capital company, the person issuing a dishonored check on behalf of that company, the company's management body, and the company representatives registered in the trade registry. Within the scope of this study, the extent to which this matter complies with the law, as well as the potential issues and evaluations that may arise in relation to post-dated checks, will also be discussed.

Keywords: Representation in checks, dishonored check, liability for dishonored checks, post-dated check, prohibition on issuing checks and opening check accounts.

FROM GASPIRALI'S "UNITY IN LANGUAGE, THOUGHT, AND ACTION" TO DIGITAL UNITY: TOWARDS A COMMON AI GOVERNANCE AND CYBERSECURITY FRAMEWORK FOR THE TURKIC WORLD

Said S. Gulyamov*

Abstract

Objective. This paper advances the thesis that Ismail Gaspirali's nineteenth-century formula — unity in language, thought, and action — provides a normative template for a twenty-first-century architecture of digital governance among Turkic states. The author examines how Turkic states can develop sovereign human capacity to govern artificial intelligence and cybersecurity rather than remaining passive recipients of technological standards set by global corporate actors. **Methodology.** Comparative legal analysis of more than one hundred normative acts adopted across the Organization of Turkic States (OTS) member states between 2022 and 2026, with a focused case study of Uzbekistan's Law LRU-1115 (January 2026) on the regulation of AI-related relations, the Ethical Rules for AI registered by the Ministry of Justice in March 2026, and the Strategy for the Development of AI Technologies until 2030 (Presidential Resolution PP-358). **Results** are cross-referenced with the Turkic World Vision 2040 and the 2025 Gabala Declaration. **Findings.** The study identifies a four-tier institutional cybersecurity architecture and a three-tier legal model for balancing security interests with individual rights. The author formulates the concept of "dynamic balance" — an adaptive mechanism in which strengthened security instruments are matched by proportionally strengthened rights guarantees. **Results and recommendations.** Three normative pillars emerge as shared minimum standards for a Turkic framework: risk-based classification of AI systems, the right to human review of algorithmic decisions, and mandatory disclosure of AI use. The paper proposes establishing a Turkic AI and Cybersecurity Coordination Council under OTS and a permanent Turkic Digital Law Forum as the first institutionalized academic expression of Gaspirali's vision in digital form.

Keywords: AI governance; cybersecurity; Turkic World Vision 2040; digital law; dynamic balance; human oversight

* Prof. Dr., Tashkent Devlet Hukuk Universitesi, said.gulyamov1976@gmail.com

DESCRIPTION OF SPATIAL STRUCTURE IN KAZAKH FAIRY TALES IN CHILDREN'S LANGUAGE: AN EXPERIMENTAL STUDY

Yenglik Zhamansariyeva*

Abstract

This study aims to identify the features of describing the spatial structure of Kazakh fairy tales in children's language. Within the scope of the research, the linguistic representation of spatial structures is examined based on the speech data of children aged 8–9. A qualitative experimental approach was employed in the study. The research procedure included storytelling based on visual prompts and drawing tasks. A total of 48 children aged 8–9 participated in the experiment, including 24 from rural and 24 from urban backgrounds. Participants were asked to retell and describe spatial elements in fairy tale texts, such as location, direction, distance, and environment. The collected linguistic data were analyzed using descriptive and comparative methods. The findings reveal that children's descriptions of spatial structures vary according to their social environment. Rural children tend to produce more concrete and detailed spatial descriptions, whereas urban children demonstrate a tendency toward more generalized expressions. In addition, systematic differences were observed in the selection of linguistic units and in the organization of spatial descriptions. The study concludes that the linguistic representation of spatial structures in children's speech is shaped by their experiential and social background. The findings provide valuable empirical data for research in children's language, text linguistics, and educational practice.

Keywords: Kazakh fairy tales, spatial structure, children's language, experimental study, social environment

* Doktora Öğrencisi, Kazakistan Ulusal Kadın Öğretmen Yetiştirme Üniversitesi, jamansariyeva.e@qyzpu.edu.kz

UNEMPLOYMENT SHOCKS AND STOCK MARKET VOLATILITY: EVIDENCE FROM G7 ECONOMIES ABSTRACT

Matanat Mammadzada*

Abstract

The study investigates the impact of unemployment shocks on stock market volatility across G7 economies using monthly data and advanced econometric volatility modeling techniques. Unemployment shocks are defined as the first difference of the unemployment rate, capturing short-term deviations from expected labor market conditions and reflecting sudden changes in labor market dynamics. Understanding how these shocks influence financial markets is particularly important in advanced economies where labor market conditions and investor expectations are closely interconnected. To analyze this relationship, the study employs GARCH and EGARCH models to estimate conditional volatility and capture potential asymmetries in the response of financial markets to labor market disturbances. In addition, a fixed-effects panel regression model is applied to examine the robustness of the relationship across countries and over time while controlling for unobserved heterogeneity. The dataset consists of monthly observations for G7 countries, allowing for a comparative perspective on how labor market shocks propagate to financial markets. The empirical results indicate that unemployment shocks significantly increase stock market volatility across the examined economies. Moreover, negative shocks—representing deteriorations in labor market conditions—generate stronger volatility responses than positive shocks, consistent with the leverage effect theory widely documented in financial econometrics. The panel regression results further confirm the robustness of this relationship and reveal notable cross-country heterogeneity, which can be explained by differences in labor market institutions, policy frameworks, and economic structures. Overall, the findings suggest that labor market disturbances constitute an important transmission channel through which macroeconomic uncertainty affects financial markets. From a policy perspective, the results highlight the importance of automatic stabilizers, active labor market programs, and coordinated macroprudential policies aimed at reducing volatility and strengthening economic resilience in advanced economies.

Keywords: GARCH, stock market, G7, labor market, unemployment

* Öğretim Görevlisi, Azərbaycan Devlet Ekonomi Universitesi, mammadzada.matanat@unec.edu.az

FROM THE SILK ROAD TO THE INDIAN OCEAN: HISTORICAL FOUNDATIONS OF TURKEY–INDIA DIPLOMATIC AND COMMERCIAL RELATIONS

Manabayeve Saltanat*

Abstract

This study analyzes the historical and tactical dimensions of bilateral and commercial interactions between the Turkey and India from the medieval period to the early modern era, situating them within the wider context of Turkic political and economic networks. The primary aim is to examine how shared connections through Central Asian polities and cross-regional trade routes contributed to sustained institutional and cultural ties. The research applies a historical-comparative methodology, drawing on travel accounts, administrative records, and secondary historiography. Special attention is given to the role of intervening powers such as the Mughal Empire and the Ottoman Empire in facilitating multilateral engagements and commercial flows. The study also interprets the function of trade corridors interconnected to the Silk Road and maritime routes across the Indian Ocean. Analysis reveals that despite geographical distance, both regions were mutually connected through long-term diplomatic networks, merchant contacts, and shared military-administrative traditions rooted in Turkic statecraft. These interactions facilitated cultural transmission, particularly in architecture, language, and governance practices. Moreover, travel accounts reveal mutual interpretations that shaped early cross-cultural understanding. The study concludes that India–Turkey relations cannot be viewed as discrete bilateral interactions but must be understood within a larger Eurasian system of circulation and exchange. It recommends further interdisciplinary research integrating economic history and cultural studies to better understand the continuity of these ties into the modern era.

Keywords: Turkey–India relations; Silk Road; Ottoman Empire; Mughal Empire; diplomatic history; trade networks

* Dr., Darul Huda İslam Üniversitesi, dr.ishacahammed@gmail.com

THE ROLE OF DIGITALIZATION IN ENHANCING READING LITERACY: A COMPARATIVE STUDY OF RURAL AND URBAN SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN KAZAKHSTAN

Assel Yessenbayeva*

Abstract

This study examines the role of digitalization in enhancing reading literacy as a key component of 21st century skills, focusing on rural and urban secondary school teachers in Kazakhstan. The study aims to explore how digital tools are integrated into learning and to identify differences in accessibility, pedagogical practices, and student engagement across different educational settings. A mixed methods approach was used, combining quantitative (questionnaire) and qualitative methods (classroom observation, reflective discussions and semi-structured interviews with school teachers) and involved 53 teachers from rural and urban secondary schools in Kazakhstan. This methodology allows for a comprehensive analysis of teachers' experiences, perspectives, and teaching strategies related to developing digital literacy. The study findings highlight significant differences between rural and urban schools. Urban teachers report greater access to digital resources and more frequent integration of technology into teaching activities, while rural teachers face infrastructural constraints but demonstrate adaptive teaching strategies. Despite these challenges, both groups acknowledge the importance of digitalization in developing critical and interactive reading skills. The findings highlight the need for equitable distribution of technological resources and targeted professional development for teachers, especially in rural areas. The study suggests policy interventions that support digital inclusion and strengthen teachers' capacity to implement effective digital literacy practices. Overall, this study contributes to the ongoing debate on educational equity and digital transformation, highlighting the importance of aligning reading literacy development with the demands of the digital age.

Keywords: Digitalization, reading literacy, educational equity, rural and urban schools

* Doktora Öğrencisi, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi, aseltaraz86@mail.ru

THE IMPACT OF A GAMIFIED PLATFORM ON VOCABULARY ACQUISITION IN EFL LEARNERS

Gulnara Rizakhojayeve*

Abstract

This study investigates the impact of the gamified Mobile-Assisted Language Learning (MALL) application, Mondly, on vocabulary learning and learning preferences of first-year English as a Foreign Language (EFL) university students. The research adopts a one-group pre-test/post-test design with a group of 20 students who underwent a four-week intervention with the application. The primary objective is to assess the effectiveness of the platform in enhancing lexical knowledge and to identify student attitudes towards this gamified approach compared to traditional approaches to vocabulary development. Data is gathered using a Vocabulary Knowledge Scale (VKS) survey, administered pre- and post-intervention, and a post-intervention survey with the purpose of ascertaining the degree of student motivation, enjoyment, and overall preference. The findings of this study contribute to the growing body of research in technology-enhanced language learning by reporting empirical findings on the effectiveness of a specific, albeit under-researched, gamified MALL app. The findings have implications for instructors and course designers who seek to implement digital platforms in foreign language learning to facilitate engagement and improve vocabulary learning outcomes.

Keywords: Gamification, Vocabulary Acquisition, MALL (Mobile-Assisted Language Learning), EFL (English as a Foreign Language), Mondly, Technology-Enhanced Learning, Student Motivation.

* Doç. Dr., Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi, gulnara.rizahodjaeva@ayu.edu.kz

AFGANİSTAN TÜRKMEN EDEBİYATINDA ÖNEMLİ BİR ŞAHSİYET: ABDUL MAJİD İŞHCHİ VE ONUN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Gul Jamal Jahid*

Özet

Afganistan Türkmen Türklerinin dili ve edebiyatına genel olarak bakıldığında, geçmişten günümüze kadar şiir kitapları ve şiir yazma geleneğinin yaygın olduğu görülmektedir. Zaman zaman Farsça ve sınırlı ölçüde Türkmençe makaleler yayımlansa da Afganistan Türkmenleri, çağdaş edebiyata en çok şiir aracılığıyla katkı sunmaya devam etmektedir. Günümüzde mevcut eserlerin yönlendirdiği çerçevede, belirli bir dönemden itibaren Afganistan Türkmenlerinin edebî üretimlerinde artış gözlemlenmektedir. Afganistan Türkmenlerinin dili ve edebiyatında eserlerin sınırlı olmasına rağmen, ülke içindeki siyasi ve toplumsal karışıklıklar sebebiyle yurt dışına göç etmek zorunda kalan bazı yazarlar, eserlerini yayımlama ve geniş kitlelere ulaştırma imkânı bulmuştur. Bu şahsiyetlerin arasında önemli şahsiyetlerden birisi de şiirlerini günümüz Afganistan Türkmen Türkçesinde yazan Abdul Majid İshchi dir. Araştırmacı, şair ve yazar kimliğiyle öne çıkan İshchi'nin eserleri, Türkmen dili, Türkmen tarihi, Türkmen kültürü ve edebî mirasının korunması ve gelecek nesillere Afganistan Türkmenleri başta olmak üzere Türk sosyolojisinin aktarılması yönünde güçlü bir bilinç taşımaktadır. Özellikle Afganistan Türkleriyle ilgili Farsçada kaleme aldığı makalelerin Afganistan, Türkmenistan ve İranın resmi gazetelerinde yayımlanması, Türkmenlerin İran ve Afganistanda Türkmenlerin tanınmasına önemli katkılar sunmuştur. Bu çalışmada, Abdul Majid İshchi'nin hayatı, yayımlanan 5 önemli eseri ve edebî kişiliği ele alınacak ve böylece önemli bir Türkmen aydınını Türkolojiye kazandırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afganistan Türkmenleri, Türkmen Türkleri, Türkmen Edebiyatı, Türkmenler Kültürü

* Doktora Öğrencisi, Afganistan, guljamaljahid@gmail.com

AN IMPORTANT FIGURE IN AFGHAN TURKMEN LITERATURE: ABDUL MAJID ISHCHI AND HIS LITERARY PERSONALITY

Abstract

When examining the language and literature of Afghanistan Turkmen Turks in general, it is observed that poetry books and the tradition of writing poetry have been widespread from the past to the present. Although articles are occasionally published in Persian and, to a limited extent, in Turkmen, Afghanistan Turkmen continue to contribute most significantly to contemporary literature through poetry. Within the framework guided by existing works, an increase in the literary output of Afghanistan Turkmen has been observed starting from a certain period. Despite the limited number of works in the language and literature of Afghanistan Turkmen, some authors—who were forced to migrate abroad due to political and social turmoil within the country—have found the opportunity to publish their works and reach broader audiences. Among these prominent figures is Abdul Majid Ishchi, who writes his poems in contemporary Afghanistan Turkmen Turkish. Distinguished by his identity as a researcher, poet, and writer, Ishchi's works carry a strong consciousness toward preserving the Turkmen language, history, culture, and literary heritage, as well as conveying Turkic sociology, particularly that of the Afghanistan Turkmen, to future generations. In particular, the publication of his articles on Afghanistan Turks, written in Persian, in the official newspapers of Afghanistan, Turkmenistan, and Iran, has made significant contributions to the recognition of Turkmen in Iran and Afghanistan. This study aims to examine the life, five published major works, and literary personality of Abdul Majid Ishchi, thereby introducing an important Turkmen intellectual to the field of Turkology.

Keywords: Afghanistan Turkmen, Turkmen Turks, Turkmen Literature, Turkmen Culture

MİLLİ MÜCADELE YILLARINDA DIŞ POLİTİKA BAĞLAMINDA TÜRKİYE-AZERBAYCAN İLİŞKİLERİ

Baycan Ateş*

Özet

Birinci dünya Savaşında Osmanlı Devleti'nin mağlup olması sonucunda 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Ateşkes Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile birlikte Osmanlı Devleti Azerbaycan'dan kuvvetlerini çekmek zorunda kalmıştır. Bu mağlubiyet ve çekilme sonucunda Anadolu toprakları Batılı Emperyalistler tarafından işgal edilirken, Azerbaycan toprakları da Çarlık Rusya'nın işgaline uğramıştır. Bu işgaller neticesinde iki devlette aynı zaman diliminde bağımsızlık mücadelesini vermiştir. Bu dönemde Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin iki aşamada incelenmesi gerekmektedir. Bu aşamalardan biri bağımsız Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin kurucusu olan M.E. Resulzade dönemi diğeri ise Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti hükümet başkanı Neriman Nerimanov dönemidir. Bu süreç içerisinde hem Osmanlı Hükümeti Azerbaycan ile ilişkilerini sürdürmüş hem de Milli Mücadele yıllarında şekillenen Ankara Hükümeti ile Azerbaycan ilişkisi içinde olmuştur. İki devletin en zor zamanlarda geliştirdiği bu ilişkiler Azerbaycan'ın 27 Nisan 1920 tarihinde Sovyet Rusya tarafından işgal edilmesinden sonra da devam etmiştir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla birlikte ilişkiler farklı bir sürece evrilmiştir. Bu çalışma ile iki devletin işgale uğradığı bir zamanda ortaya koydukları dayanışma ruhunun dış politika çerçevesinde ikili ilişkilerin gelişmesine sağladığı katkıların önemini ortaya konulması amaçlanmaktadır. Mevcut çalışma ile iki devletin işgalden bağımsızlığa giden yolda farklı liderlerin yönetiminde geliştirdikleri siyasi, askeri ve ekonomik ilişkiler ve bu ilişkilerin devletleşme sonrası döneme yansımaları ile sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda her iki tarafın da hem ekonomik hem de askeri kaynaklarının çok kısıtlı olduğu bir dönemde işgallere karşı farklı yol ve yöntemlerle ortaya koydukları dayanışma ile çalışmanın bulguları ortaya konulacaktır. Karşılıklı yapılan yardımlaşmalar ile gelişen ilişkilerin “İki devlet, tek millet” anlayışıyla milli, tarihi ve kültürel bağların kuvvetlenmesiyle sonuçlanması mercek altına alınacaktır. Söz konusu çalışmada “Geçmişin Mirası, Geleceğin İnşası” ortak paydasında geliştirilen ilişkilerin önemi mevcut koşullar çerçevesinde çeşitli önerilerle ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Azerbaycan, İşgal, Bağımsızlık, İş birliği, Devlet

* Öğretim Görevlisi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, baycanates@subu.edu.tr

IN THE CONTEXT OF FOREIGN POLICY DURING THE YEARS OF THE NATIONAL STRUGGLE TÜRKİYE-AZERBAIJAN RELATIONS

Abstract

Following the collapse of the Ottoman Empire in World War I, the Armistice of Mudros was signed on October 30, 1918, forcing the Empire to withdraw its forces from Azerbaijan. Just after this defeat and withdrawal, while Western imperialists occupied Anatolian territories, the Azerbaijani territories were under Tsarist Russian occupation, resulting in both states simultaneously waging struggles for independence. During this period, the relationship between Türkiye and Azerbaijan should be examined in two phases: the era of M.E. Rasulzade, the founder of the independent Azerbaijan Democratic Republic, and the era of Nariman Narimanov, who served as head of government of the Azerbaijan Soviet Socialist Republic. While the Ottoman Government kept ties with Azerbaijan during this period, the Ankara Government, formed during the years of the National Struggle, also maintained relations with Azerbaijan. These relations, which developed during the most difficult times, persisted even after Soviet Russia occupied Azerbaijan on April 27, 1920; however, they evolved into a different process with the establishment of the Republic of Türkiye. This study aims to emphasise the significance of the spirit of solidarity demonstrated by the two states during the occupation period and its contribution to enhancing bilateral relations within the framework of foreign policy. It focuses on the political, military, and economic relations developed by both states under various leaders as they transitioned from occupation to independence, and on the reflections of these relations in the post-state-formation period. In this context, the paper will present its findings by examining the solidarity demonstrated by both sides against the occupations, through different approaches and methods, despite very limited economic and military resources during that time. The study will analyse how relations developed through mutual assistance strengthened national, historical, and cultural connections under the concept of “Two states, one nation.” The significance of these relations formed under the common denominator of “The Legacy of the Past, Building the Future” will be presented through various suggestions in the context of current conditions.

Keywords: Türkiye, Azerbaijan, Occupation, Independence, Cooperation, State

TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU DİPLOMASİSİ EKOSİSTEMİNDE TÜRK DÜNYASI VE TÜRKÇE

Tarık Demir*

Özet

Günümüzde güç, artık sert güçten ibaret olmayan başkalarının tercihlerini cazibe yoluyla şekillendirme kapasitesi olarak tanımlanan bir olgudur. Türkiye’nin mevcut dış politika projeksiyonu, tam da bu noktada sert ve yumuşak güç kaynaklarını akıllıca bir araya getirerek bir akıllı güç sentezine dönüştürmektedir. Türkiye’nin 21. yüzyıl dış politika vizyonunda “akıllı güç” stratejisinin temel direkleri olan Türk Dünyasının ortak paydası Türk dili ve kültürü ve buna ilişkin kurumlar analiz edilmektedir. Küresel güç dengelerinin sert güçten (askeri/ekonomik) yumuşak güce (kültürel/dilsel/eğitim) evrildiği post-modern dönemde Türkiye’de; Yunus Emre Enstitüsü, TİKA, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kurumlarla kapsamlı bir kamu diplomasisi ekosistemi kurulmuştur. Bu kapsamda, Türkçenin bir “jeostratejik dil” olarak yükselişi, eğitim diplomasisindeki öğrenci hareketliliği ve dijital dönüşümün bu süreçteki rolü önem arz etmektedir. Özellikle Türk Dünyası ekseninde gözlemlediğimiz öğrenci hareketliliği, basit bir akademik değişim programı değil, Türkiye’nin bölgesel çekim gücünün kurumsallaşmış bir formudur. Bu bağlamda Türkçe, artık yalnızca dilsel bir iletişim aracından öte, Türkiye’nin değerlerini, politikalarını ve kültürel modelini ihraç eden bir geostratejik enstrümandır. Bu yaklaşım Türkçenin uzak vadede küresel yakın vadede bir bölge dili olarak yaygınlaşması, Türkiye’nin komşularıyla olan ilişkilerinde rızaya dayalı bir ağ kurmasına kalıcı katkılar sunmaktadır. Bu ‘dilsel ağ’, Türkiye’nin sert gücünü meşrulaştıran ve dış politika hedeflerini daha düşük maliyetli hâle getiren stratejik bir çarpan görevi de görmektedir. Betimsel tarama modeliyle nitel yöntemle yapılandırılan çalışmanın odak noktasını Türk dili ve kültürünün diplomasisi ve yumuşak güç aracı olarak işletim ve güçlendirilmesiyle birlikte kontrolünü de çalışma konusu edinen kamu ve sivil toplum kuruluşları eğitim diplomasisi hedefleri, uluslararası öğrenci hareketliliği ve dijital diplomasisi araçları -dizi sektörü, sosyal medya etkisi vb.- bilimsel veriler ve kurumsal istatistiklerle da ele alınmıştır. Sonuç bölümünde, dil ve kültür birliğinin Türkiye’nin küresel rekabetteki konumunu nasıl güçlendirdiği ekonomik, politik düzlemde stratejik bir biçimde ele alınarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak güç, kamu diplomasisi, Türk Dünyası, öğrenci hareketliliği, geostratejik dil, eğitim diplomasisi

* Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, tarikdemir@gazi.edu.tr

TÜRKİYE'S SOFT POWER AND PUBLIC DIPLOMACY ECOSYSTEM: THE TURKIC WORLD AND TURKISH

Abstract

Today's power is no longer limited to hard power; it is a phenomenon that can be adjusted as the capacity to structure individual preferences through language. Türkiye's current foreign policy projection is precisely this: transforming into a smart power synthesis by bringing together hard and soft power resources. In Türkiye's 21st-century foreign policy approach, the common denominator of the Turkic World, the Turkish language, and related institutions, which are the fundamental pillars of the "smart power" strategy, are analyzed. In Türkiye, where global power balances have shifted from hard power (military/economic) to soft power (cultural/linguistic/educational) in the post-modern era, a comprehensive public diplomacy ecosystem has been established with institutions such as the Yunus Emre Institute, TİKA, and the Presidency for Turks Abroad and Related Communities. This potential is significant due to the rise of Turkish as a "geostrategic language," student mobility in educational diplomacy, and the role of digitally usable language in this process. Student mobility, particularly as observed in the Turkic world, is not simply an academic exchange program, but an institutionalized formula centered in Türkiye. This flexible Turkish language is no longer merely a linguistic means of communication; it is a geostrategic instrument that markets Türkiye's values, policies, and cultural identity. This approach, the widespread use of Turkish as a regional language with both distant and global reach, makes lasting contributions to the establishment of a consensual network in Türkiye's abundant relations with its neighbors. This 'linguistic network' also acts as a multiplier effect, legitimizing Türkiye's hard power and making its foreign policy objectives less supportive. The topics focused on in this qualitatively structured study using a descriptive survey model include the operation and learning of the Turkish language and culture as a tool of diplomacy and soft language, along with control over public and civil society relations, educational diplomacy, international student mobility, and digital diplomacy tools—the television industry, the impact of social media, etc. In conclusion, the analysis examines how Türkiye's global competitiveness has been strengthened, considering economic unity based on language and culture, and its restructuring in political contexts.

Keywords: Soft writing, public diplomacy, Turkic World, student mobility, geostrategic language, education diplomacy

CENGİZ DAĞCI’NIN “ONLAR DA İNSANDI” VE “O TOPRAKLAR BİZİMDİ” ESERLERİNİN “EKOELEŞTİRİ” BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Semiha Dede Erel*

Özet

İnsanoğlu kendindeki gücü keşfettikçe doğayı hoyratça kullanmaya devam etmiştir. Yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmeler, savaşlar, göçler, ham madde kaynaklarının bilinçsizce kullanımı, şehirleşme gibi etkenler çevreye verilen zararı artırmaktadır. Doğaya verilen zararsa aynı zamanda tüm insanlığa verilmektedir. Bir disiplin olarak ilk kez 1990’lı yıllarda ortaya çıkan ekoeleştiri, edebî eserleri çevreci bir bakış açısıyla inceler. İnsanın doğadan ayrı görülmesine, doğanın bilinçsizce sömürülmesine karşı çıkan kuram, edebî eserlerdeki mesajları edebiyat, dil, kültür, kimlik ve çevre ilişkisini ortaya çıkaracak şekilde ele alır. Cengiz Dağcı’nın eserlerinde doğa sadece bir dekor değil olayların merkezindeki canlı bir özne olmakla birlikte kahramanların iç dünyasının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayan bir ayna görevindedir. Bu çalışmada Cengiz Dağcı’nın “Onlar da İnsandı” ve “O Topraklar Bizimdi” adlı eserleri “ekoeleştiri” bağlamında değerlendirilecek ve bu değerlendirme yapılırken içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. Bulgular, eserlerden alınan doğrudan alıntılarla desteklenerek ekoeleştiri kuramına göre yorumlanacaktır. Vatani olan Kırım topraklarından 70 yıl ayrı kalmak zorunda olan Cengiz Dağcı’nın eserleri üzerinden onun insanlığa vermek istediği mesajlar üstünde durulacaktır. Öneriler bölümünde edebiyat ve ekoeleştiri çerçevesinde ele alınan eserlerden hareketle Türk dünyası ve insanlık için faydalı olacak öneriler yer alacaktır. İncelenen geçmiş çalışmalarda Cengiz Dağcı’nın eserlerinin ekoeleştiri bağlamında yeteri kadar ele alınmadığı görülmüştür. Çalışmanın bir diğer amacı da tespit edilen bu eksikliği dolduracak bilimsel katkılar sunup Cengiz Dağcı’yı ve eserlerini daha kapsamlı bir bakış açısıyla yorumlamaya olanak sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Cengiz Dağcı, Onlar da İnsandı, O Topraklar Bizimdi, ekoeleştiri, çevre, insan

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, semihadede10@gmail.com

AN EXAMINATION OF CENGİZ DAĞCI’S WORKS “THEY WERE ALSO HUMAN” AND “THOSE LANDS WERE OURS” WITHIN THE CONTEXT OF “ECOCRITICISM”

Abstract

As humankind discovered its own power, it continued to exploit nature recklessly. Technological and scientific advancements, wars, migrations, the unconscious use of raw material resources, and urbanization are all factors that increase the damage done to the environment. Damage to nature is also damage to all of humanity. Ecocriticism, which first emerged as a discipline in the 1990s, examines literary works from an environmental perspective. Opposing the separation of humans from nature and the unconscious exploitation of nature, the theory analyzes the messages in literary works in a way that reveals the relationship between literature, language, culture, identity, and the environment. In Cengiz Dağcı’s works, nature is not merely a backdrop but a living subject at the center of events, acting as a mirror that contributes to a better understanding of the characters’ inner worlds. In this study, Cengiz Dağcı’s works “They Were Also Human” and “Those Lands Were Ours” will be evaluated within the context of “ecocriticism,” using content analysis. The findings will be interpreted according to ecocriticism theory, supported by direct quotations from the works. The study will focus on the messages Cengiz Dağcı, who was forced to stay away from his homeland of Crimea for 70 years, wanted to convey to humanity through his works. The recommendations section will include suggestions that will be beneficial for the Turkic world and humanity, based on the works examined within the framework of literature and ecocriticism. It has been observed that previous studies have not sufficiently addressed Cengiz Dağcı’s works within the context of ecocriticism. Another aim of this study is to fill this gap by providing scientific contributions and enabling a more comprehensive interpretation of Cengiz Dağcı and his works.

Keywords: Cengiz Dağcı, They Were Also Human, Those Lands Were Ours, ecocriticism, environment, human

